CSONGRÁDMEGYEI
HIRLAP

1957 OKT 27

A festőművész — a táj költője

A szentesi liget öreg platánjai, a városhoz közeli tiszai táj és az egész környék sokat tudnának mesélni Tokácsli Lajosról. Amikor még senki más, csak a madarak járnak ezen a tájon, a festőművész motívumvadászatra indul, figyeli a tájat kora reggel és estefelé, mikor az életet adó Nap sugarai ezernyi színben pompáztatja a Föld minden valóságát. Nemegyszer jó magam is szemtanúja voltam, amint óvatos és megfontolt léptekkel haladt a szentesi liget mellékútjain, hol feljelé, hol előre és oldalt figyel, mintha valamitől félne. Akkor még nem ismertem, s az ősplatánoktól sem kaptam választ. Én azt kutattam, hogy ő mit kutat, mit figyel. Türelmem már régen elfogyott, de ő még mindig türelmesen figyelt. Később tudtam meg, hogy ez a türelmes »természetvizsgáló« Tokácsli Lajos szentesi festőművész. Mikor ismét láttam, hogy festeget, ekkor vetődött fel bennem: vajon kinek?

Ha egy festőművész élete kerül »szóba, sokszor eszünkbe jut még Derkovits Gyula. Mennyit nélkülöztek, éheztek abban az időben a művészek, az írók, a költők. Mai társadalmunk felkarolja, segíti a művészeket, írókat. A vidéki képzőművészet is több támogatást igényelne.

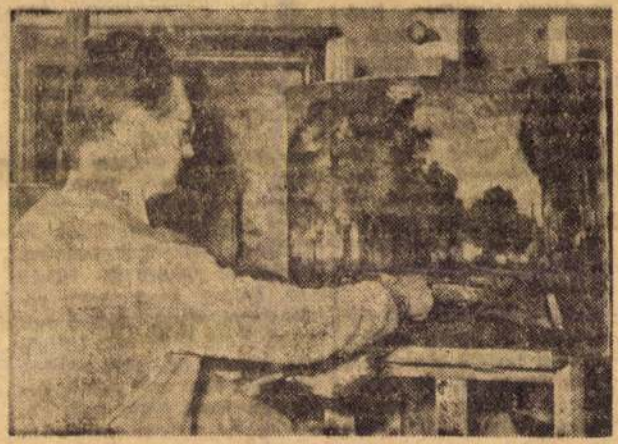

Kevés, vagy egyáltalán nincs alkotásaik megvásárlására még pénzkeret sok városi, vagy járási tanácsnál, sem azok más módon való támogatására. A vállalatok, az intézmények sem jutottak még el odáig, hogy egy-egy tájképet megrendeljenek, vagy megvásároljanak.

Tokácsli Lajos és szentesi tanítványai is sokszor azt kérdezik önmaguktól: vajon kinek festenek és miért festenek? Sok festőművész és köztük a szentesi Tokácsli is csak azt tudja, hogy szereti munkáját, s dédelgeti képeit, mint saját gyermekét.

Tokácsli Lajos szerelőmunkásnak készült, de mivel hajlama, érzéke volt a festészethez, beiratkozott a budapesti Képzőművészeti Főiskolára. 1942-ig Rudnay növendéke volt. Azóta sokat gondolt már Derkovitsra, különösen amikor úgy érzi, hogy a szentesi festőkkel ma még nem sokat törődnek. Tokácsli műtermében sok ezer forint értékű festmény van, ami igazolja Tokácsli munkásságát, és azt is, hogy a táj költője.

Tokácsli Lajos művei országosan is ismertek. Számos kiállításon szerepelt és szerepel ma is műveivel.

Mi reméljük és Tokácsli Lajos is reménykedhet abban, hogy türelmes munkája nem hiábavaló, mert Szentesen is felkaroljáik nemsoká a képzőművészetet, megbecsülik a táj költőjének, az ecset mesterének munkáját.

Litovszky Mihály

— Mikor meg[illegible]tem, biztos szerette anyámat, talán nemcsak a testével. Anyám legalább is így hiszi, mert ő nagyon szerette. Még akkor is, amikor az első csepp vér kibuggyant a száján attól az ökölbeszorított kéztől, amely még néhány nappal azelőtt gyengén ölelte. Szeretnie kellett, mert akkor már három gyerekének az apja volt.

— Dologra termett zsellérlány volt az anyám, hiszen jól ismered. Uradalomban született már a nagyanyja is. Parányi kielégíthető vágyat, igényt, de annál nagyobb lelkierőt oltott belé a fajtája. Sokat elbírt az élet terhéből, a megpróbáltatásokból és olyan kevés elég volt neki, hogy örüljön az életnek. Ugynevezett »jó házasság« volt az övé, — így mondták az emberek, mert apám pedig iparosember, majdnem úrféle volt, a nincstelenek szemében. Ügyes kezűnek, jó szakembernek tartották. Talán az is volt...

— Mire én annyira felnőttem, hogy nemcsak képeket, alakokat alkottam a körülöttem levő világból, hanem összefüggéseket, érzéseket és a maga előtt látja mindig. Majd újra beszélni kezd. Jól eshet könnyíteni a szívén.

— Anyám szerint kétéves koromban csókolt meg utoljára az apám. Még játszott is velem. Én megfogtam az orrát parányi kezemmel és ő kiskutya módjára morgott rám, majd váratlanul be akarta kapni az ujjamat. Ezen én nagyokat nevettem. Boldog voltam. Volt apám még...

— Ebben az időben kezdett el kocsmázni. Először csak havonta egyszer verte el a heti keresetét. Mikor hazaiött részeaen, néha még dalolt is. Anyámmal nem veszekedett, inkább bocsánatát kérte. Ilyenre nagyon messziről még én is emlékszem. Olyan érdekesnek láttam akkor anyámat.

— Azután később? Hát rövid történet ez. Egyre gyakoribb volt a részeg tántorgás, még hétköznap is, és egyre ritkább az éneklés. A bocsánatkérések helyett előbb csak veszekedések, perpatvarok kerültek napirendre. Sokszor anyám is ideges volt az elherdált pénz miatt: Hisz egyre kevesebb jutott haza apám szuszogását, tát. Csak a sága mellé apám elalud ágyunk volt tával szétve felserdültün apánk. Az a nőttünk fel, hogy nem ismertük az apai szeretet erejét, varázsát, gyöngédségét. Lefolyt a torkán a szeretet, az apai törődés, és felelősség. Már régen, ha az anyámra gondolok, mindig egy borotválatlan, durva arcot, véralávutásos, kifejezéstelen csillogású szemet látok magam előtt. Hogy irigyeltem azokat a gyerekeket, akik apjuk kezét fogva sétáltak esténként. Jó ruhában, cukrot szopogatva. Nekem jó ruhám is ritkán volt, cukrot meg sosem robogattam olyat, mit ő vett volna. Nem is ez fáit legjobban, hanem az, hogy nekünk sohasem volt apánk. Pedig szerettem volna még akkor is, ha cukrot sosem hoz nekem. Nagyon tudtam volna én szeretni, ha nem kellett volna néhány év multa leütnöm, mikor anyám arcába csapott a kantával. Ez volt tek semmivel sem őt?

— Most már nem. Minek? Hogy négy-öt napig kedvére leihassa magát? Még egy évvel ezelőtt is minden hónapban küldtünk neki 3—400 forintot. Míg tartott a pénzből, csak ivott, ivott... Ruhát, cipőt vettünk neki. Eladta és elitta az árát. Hát mindegy. Talán még jobb is így. Így ismeretlenül, idegenül, minél messzebb tőle. Nem hiszem, hogy igazságtalanok vagyunk.

A hangja ismét elcsuklik, és ez az okos, fiatal fej megbiccen kissé.

Abban az idegen, fésületlen, elnyűtt fekete fejben pedig újra felvillan a két zavaros szem mohó fénye.

Egy másik asztaltól is készülnek elmenni... És egy néhány perc múlva, mikor távoztunk, mi teli poharakat hagytunk az asztalon...

Rákóczi József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

P. TAKÁR Emőke festő

1993

Július 12-én, hétfőn 17,30-kor a Művészetbarátok Galériájában **P. Takár Emőke** festőművész kiállítását Bőzsöny Ferenc, a rádió főmunkatársa nyitja meg.

Evangélikus templomok Magyarországon. Szerk. Dercsényi Balázs. Bp. : Hegyi & Társa, 1992

P. TAKÁR Emőke festő

Művészet és Barátai
1993/3.

- P. Takár Emőke festményeiből a Szolnoki Művelődési Központban rendeztek kiállítást.

Az általában uralkodó szerény a
rászat nemcsak költséges,de "nélk
hogy relative kevesebb siremlékke
mint várnánk. Feltünő, hogy megre
réteg általában nem szerepel, kiv
együttest vagy kertszobrot. A Meg
vatalnoki kar tagjaiból adódik, a
legfelső réteg szobrászati igénye
elégitteti ki. /Klieber, Casagran
a legkiválóbb alkotók sorába /pl.
Német Szinházon/.

Az akadályok és nehézségek ell
változásai igy is elég világosan
a finom formaérzékü Huber József
és érzelemgazdagság jegyeit mutat
alkot, addig Ferenczy István és az
keznek az ókori szobrászat értelm
fegyelmet, egy fajta hősies eszmé

30
MAGYAR KIR POSTA

Takáts Ferenc

5 elemi, 2 iparrajz
jeles eredm
Tanár. Csizik Gyula
Iparrajziskola 1903

Simone
szonöt é
töztek id
a Pongr
egyik r
házánal
tén. Öt
Nándo
őrnagya, *Éva*,
Utazási Iroda főelőadója,

Dedikáció a legkedvesebbeknek

Az öt gyerekből négy kinek milyen örömei van
diplomás, valamennyi már nak a munkájában, s mi
fiatalon szépen előrehaladt lyen gondok foglalkoztat
pályáján. Érthető, hogy a ják odahaza. Amikor Ró
tehetséges család feje, *Si-* bertra, a nyelvészre fordu

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Takács Ferenc

NÉPSZAVA

1965 AUG 13.

MEGKEZDTÉK A MÁTYÁS-TEMPLOM BELSŐ RESTAURÁLÁSÁT

Az Országos Műemléki Felügyelőség irányításával több éves munka után tavaly fejezték be a Mátyás-templom tornyainak, kapuinak, tetőzetének helyreállítását. Belül azonban még sok a tennivaló. Hosszú idő szükséges a templom belső díszeinek, falképeinek, díszfestésének restaurálásához, és meggyengült épületszerkezeteinek felújításához. A Mátyás-torony alatt, a Loretói kápolnában Takáts Ferenc iparművésznek, az Országos Szakipari Vállalat ~~állító~~ főépítésvezetőjének irányításával megkezdték a restaurálási próbafestéseket. A Képzőművészeti Alap restaurátorai megkezdik Székely Bertalan és Lotz Károly értékes falképeinek helyreállítását. Nehézséget okoz, hogy 1916-ban, IV. Károly koronázásakor már végeztek belső átalakításokat, 1936—1942-ben pedig lemosták és újrafestették a régi ornamentálls díszeket.

150 évet öregedett Sophianae

Bővítik a diákotthonhálózatot

got fogjátok hirdetni, minden ember jutalmát"...

Az érkező bányászok karnagyát lökdösik, válaszoljon már a méltóságos úrnak. Bólint. Összerendezi az énekkart. Int. A dal felszáll a mozdonyok füstjével a tetők fölé.

„Ütemre cseng a csákány,
bazaltok omlanak
A bányamécs világnál
ezernyi zord alak.
És óriási zajjal,
hull-hull a rög
A munka zeng a mélyben
lent, sikoltva mennydörög
Bozontos embererdők
vagyunk a föld alatt
Felettünk úri fertők,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Takáts Gyula

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1963 MÁJ. 1

1021

TÍZ KÉRDÉS A MŰVÉSZETEKRŐL

Takáts Gyula József Attila-díjas költő válaszol

Takáts Gyula József Attila-díjas költő színesrajz-kiállítását Váncsi érdeklődéssel fogadta a közönség, hiszen a grafikus költő szokatlan jelenség, bár a művészettörténet már számon tartja Lorca rajzait, festményeit, Kassák rajzait, tudunk Weöres Sándor finom rajzkészségéről, és sorolhatnánk még az élő és klasszikus példákat. A rajzolgató, festegető író mégis furcsa, s a képek láttán egész sor kérdés születik. A megnyitó forgatagában azonban csak kevésen sodródhattak a művész közelébe, s intézhettek hozzá közvetlenül kérdéseket, ezért a megnyitó után felkerestük Takáts Gyulát, s az olvasók nevében is kérdeztünk. A József Attila-díjas költő tíz kérdésünkre válaszolt.

— Miért rajzol?

— Az utóbbi két évben elég fáradt voltam, s ha fáradt vagyok, én rajzolok. Ha elfáradok az egyik művészetben, felfrissülök a másikban. A rajz pihentet. Egyébként az alkotásra irányuló feszültséget sokszor nehéz egyetlen művészeti ágban kiélni.

— Kitől tanult rajzolni?

— Rajzolni előbb tudtam, mint írni, de azt hiszem a legtöbb ember így van. Freskó szerűen, hatalmas piros kéményseprőt rajzoltam a falra, de nem hozott szerencsét, mert azonnal leverték a kezemet. Akkor olyan érzésem támadt, hogy a szépért bizony néha az embernek a kezére vernek. Tanító mesterem egy proletárfiú volt, aki 24 éves korában meghalt tüdőbajban. Balázs János nagy tehetségnek igérkezett, sokat tanultam tőle. Hátrahagyott műveiből később Bernáth Aurél rendezett kiállítást, s Kapasvárott én is. Később Ripp-Rónainak mutattam be a rajzaimat.

— Ripp-Rónai tudott arról, hogy verseket is ír?

— A versekről nem beszéltünk. Általában ebéd után a présház előtt nézte át rajzaimat, elmondta, hogy melyik tetszik, melyik nem, de irodalomról nem esett szó...

— Véleménye szerint a rajzok és a versek kiegészítik egymást, vagy helyettesíthetik is egymást?

— Inkább csak kiegészítik... Én lírikus akarok maradni a rajzokban is... A jövőben a saját munkáimat akarom illusztrálni, azazhogy nem is illusztrálni, hanem a lírai érzést rajzban kifejezni.

— Az élmény Ön szerint, amikor a művészen átvillan, magában hordozza a formát?

— Igen.. Azért rajzoltam, mert különbséget érzek... Van amit csak rajzban, s van olyan, amit csak versben lehet kifejezni... De a rajzban is a lírát szeretem, ami hangulatot és tartalmat érlel és lelkiséget mozgat...

— Melyik a kedvenc színe és melyik a kedvenc szava?

— A kék, mert a kékbe minden belefér... A kedvenc magyar szavam pedig a „b e r e k". Van benn valami ősi, gazdag, ami a vízen túl van már, és a megszülető föld felé vezet... Átzsombékosodik és jön a valóság...

— Ön szerint a XX. századi emberhez melyik szín, vagy színskála áll a legközelebb?

— Ujabban úgy veszem észre, hogy a pasztell és a szürkés színek állnak közel az emberekhez, általában a nem egységes technikai megoldások... Olyan színek és színskálák, melyek több szint is magukba foglalnak.

— Érzései szerint a költészetben van több festői elem, vagy a festészetben költői?

— Ugy vélem a költészetben több festői elem van, mint fordítva... Az az igazi költészet, mely képekben, színekben tud megjeleníteni, amelyik képet tud a gondolatok szárnyává tenni... A legnagyobb festészet pedig, amelyik színeivel és formáival legmélyebben tud az emberi lélekhez nyúlni, legtöbbet kifejez belőle...

— Kit tart az utóbbi idők legnagyobb festőjének, és költőjének?

— Egy emberhez nem tudom sem a költészet, sem a festészét művészetét kötni. Annyit mondhatok, hogy Egry Gyula festészete, Francis Jammes és Szabó Lőrinc költészete nagyon közel áll hozzám.

— Tapasztalatai szerint az emberek érdeklődése napjainkban a festészet, vagy inkább a költészet felé fordul?

— Csak az a festészet lehet jelentős, amelyik erősen gondolatébresztő, mely az intellektust mozgatja meg. A tömegek általában a vizuális élmény felé fordulnak. Az embernek úgy tűnik, hogy a festészet nagyobb tömeget mozgat... Ha azonban arra gondolunk, hogy versek szeretetét az iskolákból hozzuk magunkkal, nehéz különválasztani a művészeteket... Az tény, hogy a tárlatok nyilvánosak, s így a festészet körül megfoghatóbb az érdeklődés... — válaszolta Takáts Gyula.

Bertha Bulcsu

1963 APR 26

1021

Miért Pécsen, miért nem itthon?

(Pécsen, a Janus Pannonius Múzeumban április 28-án, vasárnap Simon István Rossuth-díjas köré, a Magyar Írók Szövetségének titkára nyitja meg Takáts Gyula József Attila-díjas költő 34 képből álló színesrajz-kiállítását . . .)

Eddig csak kevesen tudták róla, a József Attila-díjas költőről, hogy nemcsak barátja a képzőművészetnek, hanem művelője is. Visszaemlékezéseket, tanulmányokat idézve annyit tudtunk, hogy diákkorában gyakorta fölkerekedett, és megkereste Róma-hegyi műtermében Rippl-Rónai Józsefet, hogy bemutassa rajzait, próbálkozásait a dicséretet nem könnyen ajándékozó mesternek. E számára kétségkívül elhatározó tartalmú találkozások alkalmával aligha gondolt a mester és az akkor még kisdiák *Takáts Gyula* arra, hogy évtizedek múlva a szükszavú vendéglátó annak az intézménynek a névadója lesz, amelyet a hóna alatt rajzmappát szorongató vendég vezet majd . . .

Akik ismerjük Takáts Gyulát, a költőt, örömmel köszöntjük Takáts Gyulát, a képzőművészt. A rácsodálkozás örömén túl azonban nem titkoljuk: bánt bennünket, hogy a Janus Pannonius Múzeum kiállítótermeiben nyilvánosság elé kerülő harmincnégy ceruza- és krétarajza, pasztelljei és vízfestményei nem a hazai nyilvánossággal találkoztak először. Hiszen mint minden verse, ezek a rajzok is mind a tájszépségekben oly gazdag Somogyot éneklik a rajzművészet sajátos eszközeivel. A szűkebb pátriát örökítik meg, dicsérik és kedveltetik meg kibontott, fölfedett titkaival. Takáts Gyula országos nevű költő, és úgy az, hogy eltéphetetlenül somogyi. Ezért a színes, nagy képi-telítettségű költői életműhöz szorosan kapcsolódó rajzok elsősorban a mieink. Talán nem kell elhallgatnunk családásunkat és kimondhatjuk: kár, hogy ami itt született, másutt találkozik először a közönség, a nagy nyilvánosság napvilágával.

Csakugyan nem volna bennünk ragaszkodás a velünk, közöttünk élő és alkotó művészek iránt? De van! Százszor is van. Ezért reméljük, hogy Pécs felfedező vendéglátása után itthon, Kaposváron találkozhatunk a költő-képzőművész alkotásaival.

L. I.

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP
Magyar Hírlapterjesztő Vállalat
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Olvasóink

Következik az — é

A PEDAGÓGUS SOHASEM HALLGATÓDZIK, csodálatosképpen mégis meghall minden, ami embernevelő munkával kapcsolatos.

Érdemes, sőt szükséges figyelni azokra a »vélemények«re, amelyek a soron levő érettségi vizsgálatok diákjai között keringenek. A probléma nem jelentéktelen. Gyors ütemben közeledik a »nagy nap«, s ennek eredménye sok tekintetben befolyásolja a most még csupán 18 éves fiatal emberek jövendő életét. Nem mindegy az, hogy miképp kerül az »erőpróba«.

Diákjaink többsége helyesen fogja fel a feladatát, és okosan használja fel az érettségi vizsgálatokig még hátralevő időt. Akadnak azonban a kisebbség soraiban olyanok, akiket helytelen, sőt káros néze-

jelent. És még valamit: az esetek ezrei bizonyítják, hogy az a diák, aki »ma nem akar tovább tanulni«, később — óriási nehézségek árán — mégis nekivág. *Könnyebb lesz annak az útja, akinek értékes érettségi bizonyítvány van a tarsolyában.*

És az »előre meghatározott« érettségi minősítés? *Ilyen nincs.* A mi iskolarendszerünk nem tűri az előre meghatározott rendűségeket. Felelőtlenség »előre kitöltött« érettségi bizonyítványokról beszélni. Persze, az éveken át kiemelkedő eredménnyel dolgozó diákok végbizonyítványa nem kétséges. Ezek számára könnyítések is lehetségesek. De kivétel nélkül minden diák számára fennáll az a lehetőség, hogy az érettségin egy vagy akár két fokkal javítson. Az

TÉLUTÓ IDEJÉN

Kék volt a fa . .. Csúcsában
dal zengett hajnal óta.
Felülve hallgattam az ágyba
s kiléptem az előszobába.

Kék csontváz volt a fa,
de zengett éterin dala.
A hajnal sem állta tovább.
Rálőte első sugarát.

A kék csontváz
a zengőn, fénylő
Ott ült kicsinyke ág
rügyén egy fekete madár.

Ó hívta, mint teremtő,
jöjjön virágpor felhő!
S jött, ő is, zengő telt dalára
a nap fias arany tojása

és ekkor valami mértan fénye
feszült kertünk négyszögébe,
s mint a negyedik dimenzió
zengett a kis feketerigó.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR

Takáts Gyula

1965 DEC

1021

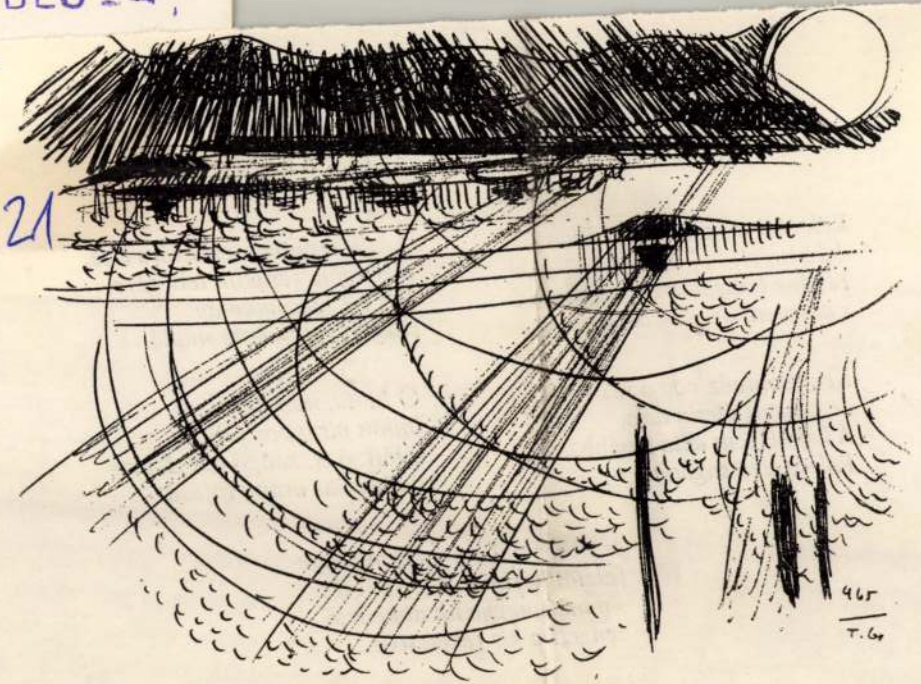

Takáts Gyula rajza

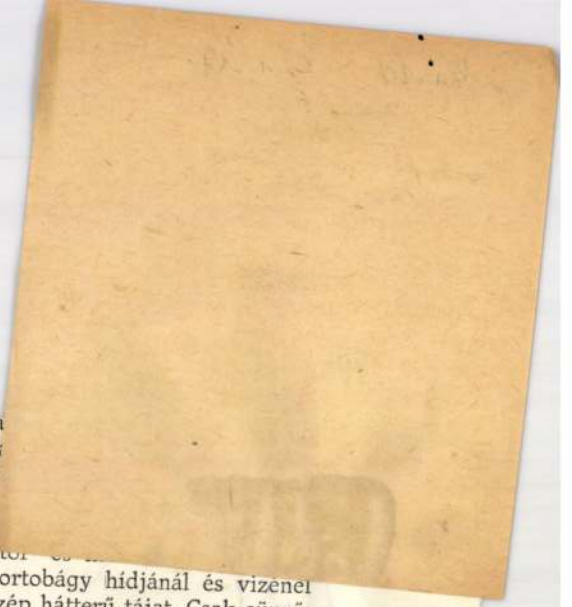

... az a „romantika" se utolsó... Itt van az idegenforga
amely nyugat felé közelebb van, mint a Hortobágy. Itt
ezen a területen szinte a semmiből is többet hozhat, m
befektetés. Kellenek igenis a külföldieknek a hortobágyi
a Balaton mellett a várak „fölépítése" és a vázsonyi
nekünk ez a Nagyberek, a szinte még ma is élő pász
Boglár, Fonyód és Orda között ott kéklik a víz. A Hortobágy hídjánál és vizenel
nagyobb vizek és hajózható árkok szelik át ezt az igen szép hátterű tájat. Csak sürgő-
sen építsünk egy hajóállomást Balatonmáriánál. Az övcsatorna torkolatában. És cse-
kély költséggel máris kész a kikötő. Így aztán végre Fonyód és Keszthely között is
lesz egy átkelőhely Balatongyörök felé, amerről az egyik legszebb panoráma nyílik.
Az övcsatorna kész hajóút Somogyszentpálig. Partján ott áll a megkapóan szép nádas-
tetejű Szigetakol a juhászházakkal. Érdekesebb, mint a keszthelyi halászcsárda. Itt
áll szinte együtt a magyar idegenforgalomtól megkívánt pásztorérdekesség. Kis hajó-
val, propellerekkel óránként is közlekedhetne a személyforgalom. A berki tó és nádas
a meglévő csatornákkal egy kis rezervátumon bármikor visszavarázsolhatja a régi
állapotot a varsákból és röjtökökből kiszedett halakkal. Egy berki horgásztanya fel-
szerelése sem lenne nagy költség. A berek zugában, mintahogy az altalajöntözési szint
előállítható, épp úgy az eltűnt Kisbalaton helyett itt még létesíthetnénk egy mérnöki
pontossággal kezelhető berki lápot és nádast szárnyas vadászterületnek kacsára, libára
a külföldi vadászok részére. Aztán fejezzük be a fonyódhegyi gyönyörű fekvésű ter-
mészetes amfiteátrumot, hogy stadionjában nyaranta megrendezhessék a balatoni
versenyeket.

Azt hiszem itt egy olyan világ alakítható ki a somogyi strandok és a berek termé-
szetrajzának összehangolásával – hiszen vizével összetartozik a kettő –, ami egyedül-
állóan szép és mi több, igen kifizető is lenne.

Takáts Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

JELENKOR

1966 — 81

1021

TAKÁTS GYULA rajza

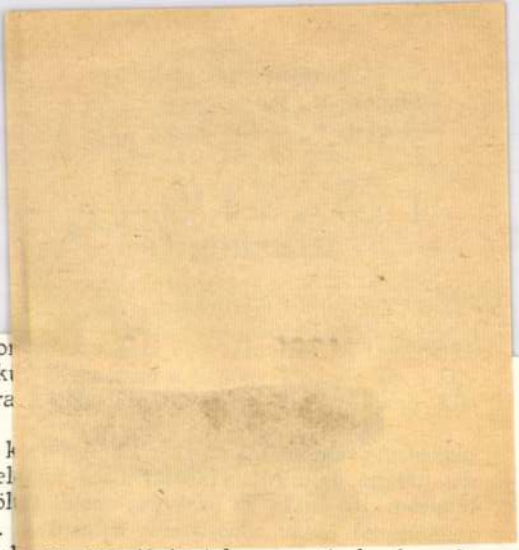

[illegible] fel-felsejlik Rákóczi szilfája, a tavo[illegible]
itt fordul szép ívben nyugatra, hogy elfek[illegible]
kásan alászálló partvidék a magyar Riviéra[illegible]
faludy nevezte – itt a legelragadóbb.

Hullámos táj, szőlők, gyümölcsösök, k[illegible]
kal, ámbitusos öreg pincékkel, lejtősen tel[illegible]
itt, mi a fáradt embert elpihenteti s a köl[illegible]
a tündéri tó" – miként Jókai summázta. [illegible]
víztükre, a hegytetőket koronázó várromok, az aranyló bort buggyantó dombsorok, s az Árpád-kori műemlék templomok az ősi falvakban. A Balaton-vidék dalolni tanítja a költőt, a nem költőt pedig érezni, amit a poéták énekelnek. Ezt is Jókai fogalmazta meg valahogy ilyesformán, s tanúskodik mellette Kisfaludy Sándor, akit e táj ragadott a költészet országába:

Ti, Balaton környékének
  Szép természet játéki! –
Ti, tündéres Badacsonynak
  Kény kedvtöltő emléki!
Elmémet ti ragadtátok
  A képzelet szárnyain
A költészet országába
  Nyelvünk harsány hangjain . . .

Fürednél lépjünk be e költőket nevelő, szívemelő tájba – miként Jókai tanácsolja. Magyarország legrégibb fürdőhelyére érkeztünk. Bőven fakadó forrásainak gyógyhatását már a XVII. században ismerték, 1694-ben azt írták róla, hogy vize *„szeszes, tiszta, savanyú, felfrissítő, elevenítő"*, s az 1700-as évek derekán megépültek az első fürdőházak is a kútfő tövén. Bél Mátyás még azt jegyzi föl 1734 táján, hogy a savanyúvíz jó híre májusban sok embert csábít Füredre, s *„a vendégek számos helyen szétszórtan felütött sátrakban tanyáznak"*, de nemsokára megnyílik az első fogadó a tölgyfaoduba foglalt legbővebb forrás mellett. Az 1700-as évek vége felé Fejér Antal verse már gyógyjavallatot is ad Füred savanyúvizéről:

Az itt való népnek ez a Patikája,
  Ha ebbül ihatik, szűnik nyavalyája,
  Újul belső része, vídul szeme, szája,
  Mint jó bortul táncra kész lába bokája.

Magyar Hirdető
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Takáts Gyula
JELENKOR
1965 7.
1021

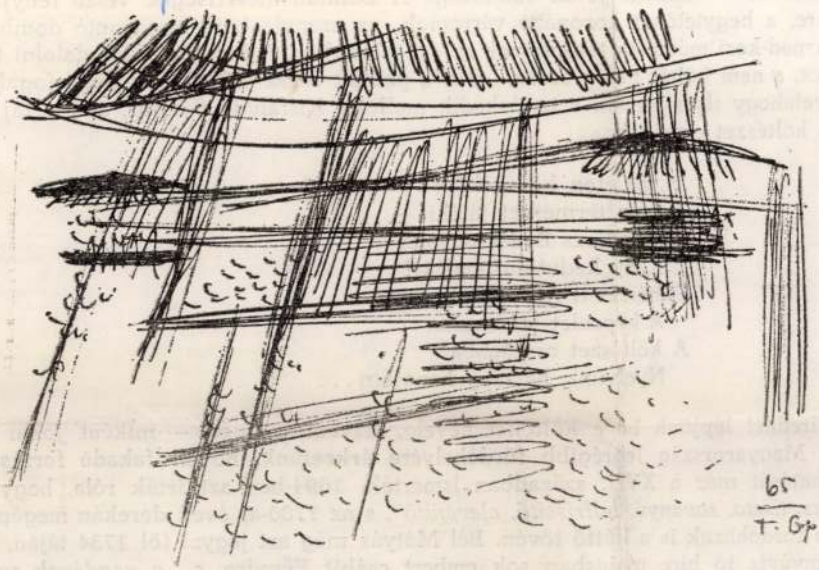

TAKÁTS GYULA rajza

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Franciaországban feltalálták a biztonságos, balesetmentes közlekedést. Öt frankért bárki kipróbálhatja. Én is beültem az autóba. Amikor beleültem peregni kezdett a film. kanyar kanyart követett, mély szakadékok tarkították az utat, én pedig tekergettem a kormányt. Egyszercsak a szakadékba zuhantam. Semmi bajom nem lett. Csak a film állt le. Igy jelezte, hogy hibát vétettem. Felsóhajtottam: na, ezt megúsztam, mi lett volna, ha... Szóval nem ártana, ha otthon is egy-két autós is csak igy vezethetne.

Az autókázás után elmentem Párizsba, egy tárgyalásra. Egy telek- és házügynök ügyeit tárgyalták, aki nem létező házakat és telkeket értékesitett. Mondhatom, hogy az ügynöknek kitűnő védőügyvédje volt. Az ügyész ugyanis hétezer évet kért a vádlottra, a védőügyvéd viszont olyan nagyszerű védőbeszédet mondott, hogy a bíróság végül is az ügynököt 5951 évi börtönbüntetéssel sújtotta.

Az ítélet után elbeszélgettem néhány kollégával, akik elmondották, hogy Franciaországban minden egyes esetet külön-külön büntetnek, összeadják a bűnöket és amennyi kijön, hát kijön. Volt ennél már súlyosabb ítélet is. Nem Franciaországban, hanem Németországban, még a harmincas években, amikor egy sörgyárost ítéltek el csalás miatt. Az ítélet: nyolcvankétmillió márka kártérítés. A sörgyáros kiforgatta zsebeit, mire a bírák úgy határoztak, hogy napi ti-

Hajó

Szovjet szal

A Szovjetunió hamarosan ú hajóutat nyit, amely a szó szo ros értelmében a világ „tetején" az Északi-sarkon vezet át, é 6500 kilométerrel, vagyis körül belül 13 nappal megrövidíti hajóutat Nyugat-Európa és Tá vol-Kelet között. Mint ismerete a hajóforgalmat ezen a reláció ma még a Földközi-tengeren é a Szuezi-csatornán át bonyolítjá le. A nyugat-európai kikötőke és a Távol-Keletet összekötő út vonal egyike a legforgalmasab baknak. Ezer és ezer hajó köz lekedik rajta, forgalomban csa az Európa és Észak-Amerika kö zötti útvonal tesz túl rajta.

Jégtörő hajók az élen

Szovjet jégtörő hajók törnel majd utat az Északi-sarkon á A flotta vezetője a Lenin nevi atomhajtású jégtörő titán lesz Körülbelül 9600 kilométer hosz szúságú utat kell vágniuk a jég

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG

Takáts Gyula

1967 MAJ 28

1021

TAKÁTS GYULA RAJZA:

Kulturális mell

Pataki Pál:

HAZAFELÉ

— Ki ez az asszony?

— Nem tudom...

— Napok óta figyelem. Nem néz sem jobbra, sem balra. Mintha a gépén kívül senki és semmi nem létezne ezen a világon.

— Az ő dolga...

— Reggelenként köszön, kirakja a szerszámait, beindítja a gépet, és kész. Mint aki az öltözőben az utcai ruhával együtt mindent levetett: a nevét, a gondjait, az örömeit...,

— Vigyázz, te!

— Afene! — kapott a gépéhez és leállította. — Ezt elintéztem! — forgatta kezében a túlesztergált tengelyt. — Selejt — dobta a ládába széles mozdulattal.

— Így jár, aki [illegible]

asszony arca elkomolyodik: Mit akar tőlem?

Nem, ez nem jó. Másként kell kezdeni.

Képzelje, ma elrontottam egy tengelyt. Fél éve nem fordult elő. Ejnye, ejnye... — korholja majd csöndesen az asszony, aztán megkérdezi: hogyan történhetett?... Magát néztem... Ez sem jó.

A duda mély zengése versenyre kelt a gépek zúgásával. Sietve összerakta a szerszámait.

— Leöblítjük a mai napot? — szólt oda Zámbó a szomszéd géptől.

— Nem... ma nem érek rá... — felelt sietve, s közben az asszonyt leste: indul-e

sabb, fiatalabb is. Az egyesti szerelem nem kavarhatja föl ennyire az embert.

— Mit csinál ma este? — bökte ki hirtelen, anélkül, hogy az okát tudta volna. Csak amikor már elhangzott a szó, és ismét a csönd vert éket közéjük, döbbent meg kérdésétől. Az asszony még félreérti... Ha férje, családja van, sarkon fordul, és faképnél hagyja.

— Este? Nem is tudom... — töprengett hangosan az asszony, s a mellettük elsiető embereket nézte. Egy idősebb asszony jött velük szemben, karján kosár. Mögötte az a magas, fiatal férfi vajon hova iparkodik? A kezében kis csomag és egy csokor virág. Mikor is kaptam virágot utoljára? Három éve már csak a nőnapon... És ott, az a lány, aki siettében is a haját igazgatja? Várják. Mindenkit vár valaki. És a férfit, aki itt lépked az oldalamon? Mit akar tőlem? Őt nem várja senki? A nevén kívül semmit sem tu-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Takáts Gyula
SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1965 JUN 20
1021

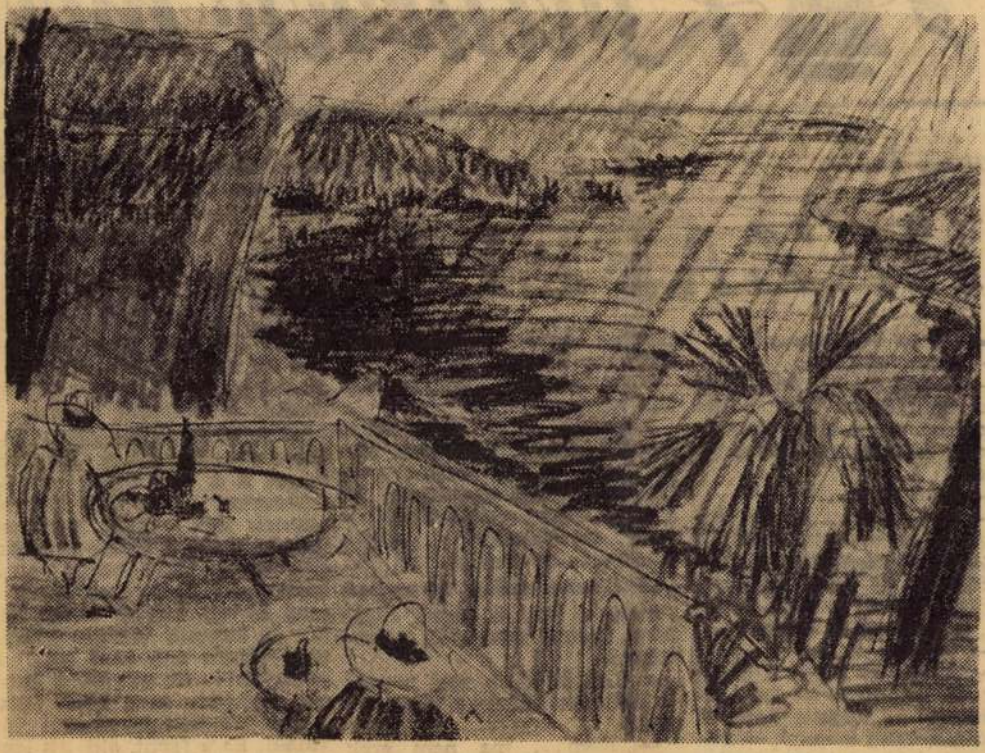

TAKÁTS GYULA: DUBROVNIKI TENGERPART

iroda munkájának összefogója a következőket hangsúlyozta:

— Rajtunk kívül a világon e témával vasúti motoron csak a svájci Sulczer cég foglalkozott. Tudomásunk szerint a cég csak a megfelelő kísérleteket végezte el, s a kész eredményt licencként egy angol cégnek adja. Tehát *a mi tökéletesített mozdonyunk már régen a sineken fut, amikor az angol cég a hasonló megoldással jelentkezik.*

— Gyakorlatilag ez annyit jelent, hogy a 16 hengeres mozdonyoknál e tekintetben a világszínvonalat jó ideig egyedül a Ganz-MÁVAG képviseli.

S. J.

[illegible] Gyorsnak, és minden szempontból kifogástalan minőségűnek. Beleadják a munkájukat. S miként Bock művezető mondja, rajtuk nem múlik ez a dolog.

Dániel Mária

— **A gyártmányfejlesztési főosztályon** megalakult a „Szabvány"-brigád, amely célul tűzte maga elé a szocialista cím elnyerését.

Takáts Gyula
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 JUL 28
GANZ-MÁVAG

1021

Takáts Gyula rajza

ıtizálás

ızint előállító,
olajipari Vál
ocialista ter
lküliséget, el
termelékeny
lland cég szá
nyítja a szer
ológiával
li meg a próbaüzemelést, s
) ezer tonna kiváló minősé-
ırország növekvő autó és
ıképpen szükségessé tette
ıködése révén igen gyor-

kísérője — talán a bátyja
lehetett — megjegyezte:

Mindenki tov

De valóban tovább tanulhat-e az idén mindenki, aki akar, az általános iskolát végzettek közül. Olyan időpont ez, amikor már mérleget készíthetünk erről, de ugyanakkor ezrével vannak olyan fiatalok, akik még nem választottak. Módjukban áll tehát meggyőzni, segíteni őket, tanácsot adni nekik és szüleiknek.

Az idén 156 ezer diák végzett az általános iskolákban. A középiskolákba felvett tanulók száma 68 ezer, a következő megosztással: gimnáziumba 43 ezer, szakközépiskolába 14 ezer, technikumba 11 ezer, gyors- és gépíró iskolákba 140 tanulót vettek fel. Az ipari tanuló férőhelyek száma országosan (figyelmen kívül hagyva az érettségizetteknek fenntartott helyeket) 67 ezer. A számok tehát azt mutatják, hogy a végzett általános iskolai diákok és a továbbtanulók

Takáts Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 JUL 2
NAPLÓ

1021

Megjelent a Jelenkor balatoni különszáma

A *Jelenkor* legújabb számában írók, költők, művészek, szociográfusok és tudósok vallanak arról, hogy mit jelent számukra ma a Balaton. A folyóirat élén *Borsos Miklós* festménye és prózai vallomása áll. A lap — többek között — *Keresztury Dezső, Jankovich Ferenc, Fodor András, Takács Imre* legújabb, balatoni ihletésű költeményét, valamint *Rónay György* és *Bertha Bulcsú* mai témájú, balatoni miliőben játszódó elbeszélését és *Dallos Sándor:* A fehér ménes című balatoni meséjét tartalmazza. A lap *Szabó Lőrinc* egy eddig kiadatlan versét is közli. *Lipták Gábor* füredi tudósítása a nagymúltú Balaton-parti fürdőhely életével ismertet meg.

Antalffy Gyula Balatoni távlatok címmel érdekes tanulmányt írt a Tó jövőjéről. *Volly István* egy Balatonról szóló népdalcsokrot ad közre. *Csordás János* pedig egy öreg halásszal folytatott beszélgetését publikálja a hajdani Kisbalatonról. A Művészet rovatban a magyar képzőművészet balatoni vonatkozásairól — *Egry József, Szentiványi Lajos* festészetéről — esik szó. Érdekes és színes a folyóirat Jegyzet rovata, ahol *Takáts Gyula, Tatay Sándor, Illyés Gyula, Passuth László* és *Bernáth Aurél* balatoni témájú prózai írásait olvashatjuk. A folyóirat új számát *Ferenczy Béni, Szentiványi Lajos, Bernáth Aurél, Takáts Gyula* rajzai színesítik.

Takáts Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1964 OKT 27.

1024

— **Kiállítást rendezett Takáts Gyula színes rajzaiból** a szolnoki Szigligeti Színház és a Damjanich Múzeum a színház előcsarnokában. A tárlatot vasárnap este dr. László Gyula egyetemi tanár nyitotta meg.

A Kaposvár
rendezett tanácsú várossá nyilvánításának
125. évfordulója tiszteletére rendezett kiállítás

február 14-ig tekinthető meg
hétfőtől péntekig 9—17 óráig,
szombaton 9—12 óráig.

KTF n.: 3/98.

Meghívó

A Vaszary Képtár
(Kaposvár, Fő u. 12.)

szeretettel meghívja
Önt és kedves családját

Takáts Gyula

Kossuth-díjas költő

rajzaiból

rendezett kiállítás megnyitójára,

1998. január 23-án (pénteken)
16 órára.

TAKÁTS GYULA

Köszöntőt mond:
Szita Károly,
Kaposvár Megyei Jogú Város
polgármestere

A kiállítást megnyitja:
Juhász Ferenc
kétszeres Kossuth-díjas költő

Közreműködnek:
Gyánó Georgina és **Fekete Loránd**,
a kaposvári Liszt Ferenc Zeneiskola
növendékei

MŰVELT NÉP
1956 JUN 10
Telefon: 227—651, 221—285
Budapest VII., Lenin körút 9—11
LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT

Fák között

Itt ülök a fák közt; játszik a szél.
Aprócska vitorlát bont a levél.

S mint ahogy kontyod lágy remegéssel
billen a lomb és hull szerteszéjjel.

Verdes a fű kicsi ritmusa, mint
babrálnak törékeny, szép ujjaid.

S míg boldog terhétől hajlik az ág,
szivembe hull a tavasz, a világ.

Csukás István

A JÓZSEF ATTILA olvasómozgalom résztvevőit ünnepelte az V. kerületi tanács Szabó Ervin könyvtára. Az olvasómozgalom résztvevőit előzőleg két csoportban meghallgatták, majd beszedték füzeteiket is. A legjobb eredményt elért 48 ifjú olvasónak a május 29-i ünnepségen József Etelka, József Attila nővére, bronz- és ezüstjelvényt adott át. Az ünnepségen Hárs László tartott előadást az olvasás művészetéről, majd Surányi Ibolya József Attila-verseket szavalt. A jelvénykiosztás után megemlékeztek egy fiatal lányról, aki a nagyothallók iskolájába jár, s mégis az átlagosnál magasabb a felkészültsége, s egy másik fiatal olvasóról, aki szanatóriumból küldte be jegyzeteit.

A BUDAPESTI BARTÓK-FESZTIVÁLON Mario Rossi két hangversenyt vezényel. Elhangzik a fesztiválon Bartók Béla valamennyi vonósnégyese a legismertebb magyar kvartettek előadásában.

A RÁTKAI MÁRTON SZÍNÉSZKLUBBAN megnyílt a kínai színháztörténeti kiállítás. A kiállított ruha, díszlet- és kellékanyag gazdagon illusztrálja a kínai színház történeti fejlődését.

AZ ANTWERPENI RUBENS HÁZBAN június 16-án kiállítás nyílik a nagy mester rajzaiból. A rajzokat angol, hollandi, francia és észak-amerikai gyűjtők bocsátották a kiállítás rendelkezésére.

Kedves nyári kép az Állatkertből: az oroszlán és a nyúl barátkozása az állatóvodában

AZ IDEI SALZBURGI ÜNNEPI JÁTÉKOK július 21-től augusztus 30-ig tartanak. A Festspielhausban az idén kizárólag Mozart-operák kerülnek színre. Mégpedig: a Cosi fan tutte, a Don Giovanni, a Szöktetés a szerályból, a Figaro házassága és a Varázsfuvola. Az utóbbi színpadi képeit Oskar Kokoschka készítette. Bruno Walter, Karl Böhm, Rafael Kubelik, Dmitri Mitropoulos, Bernhard Paumgartner és három magyar származású karmester: Reiner Frigyes, Solti György és Széll György vezényli a zenekart. Az opera-előadásokon kívül zenekari hangversenyek, balettek, balett-estélyek, szabadtéri előadások, kamarazene-hangversenyek szerepelnek műsoron. A szólisták sorában szerepel Anda Géza, a magyar származású zongoraművész is. A salzburgi Dóm előtt az idén is eljátsszák Hugo von Hofmannsthal »Jedermann«-ját, Reinhardt rendezésének szellemében. Színrekerül Goethe »Egmont«-ja. Augusztus 4-én a strassburgi Dóm-kórusa Alphonse Hoch abbé dirigálásával »Palestrinától Mozartig« egyházi zenei hangversenyt rendez. A Szent Péter apátság templomában augusztus 11-én Mozart c-moll miséjét adják elő. A hangversenyeken mindvégig a bécsi filharmónikus zenekar játszik és ezeknek az estéknek fénypontja lesz Mozart »Requiem«-je, amelyet Bruno Walter dirigál. A kamarazene-estéken fellép a híres Smetana-quartett, az olasz zenei kollégium »Virtuosi di Roma« művészei, a bécsi, müncheni és stuttgarti kamarazenekar, továbbá zágrábi szólisták. Végül három estén át fellép a newyorki City-balett számos szólistájával. hatalmas balettkarral. A balett művészeti vezetője George Balanchine. Az operai előadások helyárai 50—250, a hangversenyeké 40—200, színházi előadásoké 40—200, balett-estéké 40—140 schilling között váltakozik.

TÁVOL-KELETI turnéra indul július végén a kulturális csereegyezmény keretében Járóka Sándor népi zenekara, Kürthy Éva és Domahidy Ferenc népdalénekes. Útitervük szerint négy-hat hetet Kínában, 4 hetet Koreában és 10—14 napot Mongóliában töltenek.

HERNÁDI LAJOS Kossuth-díjas érdemes művész a Művészeti Dolgozók Szakszervezetében beszámolt egyiptomi, szíriai és libanoni turnéjának tapasztalatairól.

GEORGES HIRSCH, a párizsi Opera igazgatója és Vinogradov párizsi szovjet nagykövet között elvi megállapodás jött létre. A megállapodás szerint a párizsi Operaházhoz rövidesen szovjet balettmester érkezik. A párizsi és moszkvai operák közötti kölcsönös cserelátogatás részleteivel kapcsolatos technikai kérdések megbeszélése is rövidesen eredménnyel fejeződik be.

A NYUGATNÉMET Colorfilm müncheni vállalat engedélyt kapott a Szovjetunió kulturális ügyeinek minisztériumától, hogy a moszkvai központi híradófilmstúdió segítségével dokumentumfilmet készítsen a Szovjetunióról Nyugat-Németországnak. A nyugatnémet filmesek e célból tízhetes utat tesznek a Szovjetunióban. Útjuk főbb állomásai: Moszkva, Leningrád, Sztálingrád, Kijev, Minszk, a Kaukázus és Szibéria. A film felvételei július 1-én kezdődnek.

EDWARD GRIEG, norvég zeneszerző tiszteletére a szülővárosában, Bergenben rendezendő nemzetközi zenei fesztiválon David Ojsztrah is szerepel.

KIÁLLÍTÁSOK

PIRK JÁNOS festőművész kiállítása június 8-án nyílik meg a Fényes Adolf-teremben.

*

AZ ENGELS TÉRI Nemzeti Szalonban június 9-én, szombaton nyílik meg a IV. Magyar Karikatúra kiállítás.

*

AZ UNESCO által rendelkezésünkre bocsátott reprodukciókból Leonardo da Vinci reprodukciós kiállítás nyílik a Műcsarnokban június 9-én.

*

A DISZ központi vezetősége, a Központi Pedagógus Továbbképző Intézet és a Műcsarnok közös rendezésében nyílik meg az Úttörőszervezet tízéves fennállása tiszteletére rendezett Országos Úttörő Képzőművészeti Kiállítás az Ernst Múzeumban. A megnyitó ünnepség június 9-én lesz.

Külföldi lapszemle

Литературная газета

Szamed Vurgun, családi nevén Szamed Vurgun Vekilov, az Azerbajdzsán Szovjet Köztársaság népi költője, a Szovjetunió Legfelső Tanácsának tagja, Azerbajdzsán Tudományos Akadémiájának helyettes elnöke 50 éves korában meghalt — írja a Literaturnaja Gazeta. Az egész szovjet nép mély megilletődöttséggel fogadta a nagy költő halálhírét. Szamed Vurgun ravatalához három napon át zarándokoltak Bakuban a költő tisztelői. Az Azerbajdzsán Köztársaság Minisztertanácsa rendeletben intézkedett Szamed Vurgun emlékének megörökítéséről. Eszerint a bakui állami orosz drámai színház ezentúl Szamed Vurgun nevét viseli, ugyancsak róla nevezik el az új bakui filmszínházat, a pályaudvar előtti teret és Baku egyik utcáját. Az Azerbajdzsán Tudományos Akadémia pedig az Írószövetséggel közösen kiadja Szamed Vurgun összes műveit. Ugyancsak elhatározták, hogy a költő szobrát a róla elnevezett téren állítják fel Bakuban.

Manchester Guardian

Nagy feltűnést keltett a nyugati világban, hogy a délvietnami kormány elkobozta Graham Green »A nyugodt amerikai« című ismert regényét. A Manchester Guardian közlése szerint a délvietnami hatóságok nem indokolták meg döntésüket, de általános vélemény, hogy az indokínai háború idején játszódó regénynek azért kellett eltűnnie, mert »nem jó fényt vetett« Washington és Szaigon kapcsolataira. Az amerikai nagykövetség szóvivője tagadta, hogy amerikai részről »nyomást gyakoroltak volna« a Diem-kormányra a könyv betiltása érdekében, bár kétségtelen, hogy »vitatható« a szaigoni amerikai tisztviselőkről alkotott beállítás az író művében.

Daily Worker

Mint a Daily Workerből értesülünk, június második felében az angol fővárosba érkezik a Szovjet Hadsereg tánc- és énekegyüttese. A 200 tagú csoport az Empress Hallban mutatkozik be majd a londoni közönség előtt, amely már gramofonlemezekről igen jól ismeri az együttes énekkarának művészetét.

NEWS

Ilja Erenburg a moszkvai News hasábjain a francia-szovjet barátságot méltatja. Megállapítja egyebek között: »Mi különleges szeretettel viseltetünk a francia kultúra iránt. Közönségünk kétszeresen is megtapsolja a francia színészeket — először játékukért, másodszor pedig azért, mert franciák. Olvasóink kérik a francia regényeket. Napjainkban sokat hallani, hogy a francia már nem világnyelv: kevesebben tanulják, mert nem lehet messzire menni vele. Országunkban azonban a francia nyelv változatlan tekintélynek örvend: tudjuk, hogy ezzel eljuthatunk Franciaország szívéhez. A háború utáni években fájdalmas félreértések keletkeztek. Nem kívánok itt arról beszélni, hogy ki felelős ezért és miért. Ennek megvitatását hagyjuk a jövendő történészeire. Tudjuk, hogy Franciaország nemcsak ujjáépítette a háborúban lerombolt városait, hanem szavát is hallatja a világ ügyeiben és ezzel mindenkinek számolnia kell. Mi őszintén örülünk ennek. Nem igyekszünk Franciaországot elidegeníteni barátaitól: a szeretettel nem jár együtt szükségszerűen a féltékenység. Túlságosan közelről ismerjük a francia népet ahhoz, semhogy kételkedjünk jó érzéseiben és békeszeretetében. Boldogok vagyunk, hogy elmúltak a félreértések. Ismét barátokká válhatunk, tanulhatunk egymástól, üzleteket köthetünk, meglátogathatjuk egymást, bizonyos dolgokat megbírálhatunk, másokat pedig megcsodálhatunk.«

Frankfurter Allgemeine

Nagy sikerrel vendégszerepelt a wiesbadeni ünnepi játékokon a belgrádi Állami Operaház társulata. A Frankfurter Allgemeine-ben Hildegard Weber elismerő kritikát írt a jugoszláv együttesről. A »Hovanscsina« és az »Igor herceg« előadásait részletesen elemzi a kritikus. A közönség tetszéssel fogadta a nagyszerű énekesek és a kórus teljesítményeit. A táncosok a »Poloveci táncok«-ban mutatták meg képességüket és művészetüket. »A közönség legszívesebben még órákig elnézte volna ezeket a táncművészeket« — füzi hozzá Hildegard Weber.

BUDAPESTI ÉJSZAKÁK — MOSZKVÁBAN

Néhány nappal ezelőtt, a Moszkvai Esztrád Színházban mutatkozott be a szovjet közönség előtt a magyar esztrádműsorok legjavából kiválogatott »Budapesti éjszakák« előadása.

A magyar művészek nagy sikert arattak. Az első tíz hét műsorának minden jegyét eladták. Ezért a rendezőség eredeti tervétől eltérően majdnem ötven százalékkal több előadást iktatott programba.

Két hétig vendégszerepelnek az Esztrád Színházban, majd utána Moszkva csaknem valamennyi szabadtéri színpadán fellépnek. Július derekától Leningrád, majd utána Riga lakosságát szórakoztatják.

A »Budapesti éjszakák« csaknem valamennyi műsorszámát vastaps követi.

Kiváltképp *Alfonsónak*, aki az egész műsor keretét szolgáltatja és *Záray Mártának* van nagy sikere. A többi művésznek, *Pataki Ferenc* fejszámolóművésznek, *Rodolfó* bűvésznek, a *Harsányi együttesnek*, *Hollós Ilonának*, *Vámosi Jánosnak*, *Gencsi Sárinak*, a Rádió tánczenekarának is igen nagy a sikere, s egymás után kapják a vendégfellépésekre a meghívásokat.

Könyvheti címlaptervek

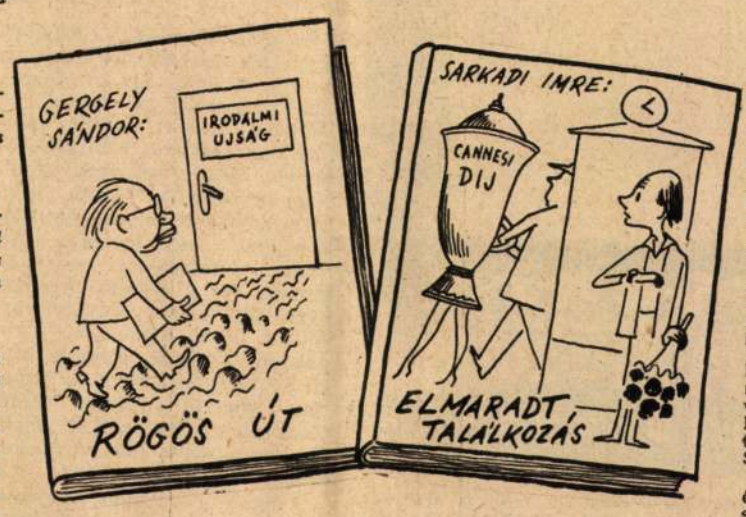

(Kaján rajzai)

Izsó Miklós: Táncoló hajdú — A Szépművészeti Múzeum Ferenczy István, Izsó Miklós és Stróbl Alajos emlékkiállításáról

BUDAPESTI SÉTÁK
Városmajor

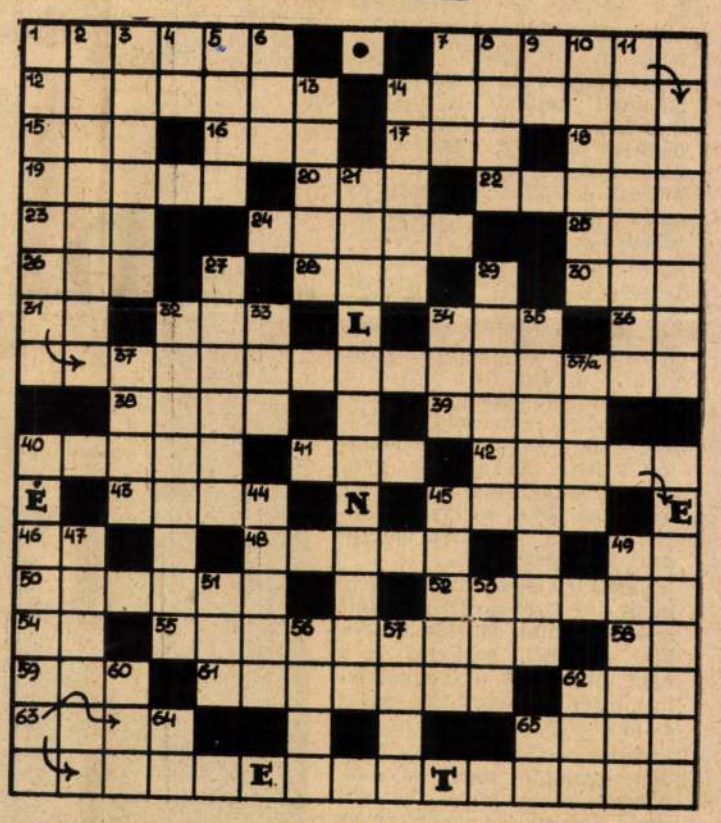

Erről a budai tájról így ír Dutka Ákos, az Ady-nemzedék 75 esztendős költője: (sorrend: függ. 1., függ. 21., vízsz. 7., függ. 32.. vízsz. 42. és 40. sz.),

VÍZSZINTES:

1. Világhírű autóbuszaink márkája. 12. Ennivaló, 14. Illan. 15. Hat napi középrész! 16. Mutatónévmás. 17. Elő ellentéte. 18. Foghús. 19. Útközet. 20. Több mint érdektelenné vált. 22. Futómadár. 23. Pest megyei község. 24. Kivitelezni szándékozó. 25. Főzelékfajta. 26. Értékjelző szöveg. 28. Szülő becézve. 30. Dalnok-részt 31. Katona Nándor. 32. Egyiptom folyója — idegen nyelven. 34. Két névelő. 36. Éneklő hang. 38. Férfi név. 39. Az abesszínek itt arattak nagy győzelmet az olaszok felett 1896-ban. 40. Egy pesti argot-szó zűrzavar, kellemetlenség kifejezésére. 41. Fő. 43. Tréfás név. 45. Terhére van. 46. Kemény tárgy. 48. Vájkál. 49. S. T. 50. 52 hétre fizetendő összeg. 52. Spinoza másik neve. 54. S. H. 55. Valahova hajigáló. 58. Megfedd. 59. AEK. 61. A szekszárdi járáshoz tartozik. 62. Római 504. 63. Elhúnyt kitűnő újságíró. (Pál.) 65. A virág termőjének legfőbb része.

FÜGGŐLEGES:

2. A magyar színjátszás úttörője volt. Engelhardt Anna, 1791—1853. 3. Helyhatározás. 4. Visszatér! 5. Járható területek. 6. Tagadószó. 7. Nyitva a szeme. 8. Férfi név. 9. Unszolás. 10. Orosz zeneszerző. 11. Körbástya — ismert idegen szóval. 13. Az első magyar élclap-szerkesztő. 14. Földkunyhó. 27. Fejfájással járó rossz állapot. 29. Afrika egyik legnagyobb vidéke. 33. LYE. 34. A függ. 1. sz. 4., 13. és utolsóelőtti betűje. 35. Hidak, úttestek alá épített közlekedő út. 37. Rendben — idegen szóval. 37a. A Mahábhárata alakja. Damajanti felesége. 44. Hal egyik fajtája. 45. Kossuth-díjas író. 47. A nadrágon van — persze csak elméletben. 49. A színpadtechnika egyik francia mestere. (1791—1861.) 51. Vicc. 53. Aszódi Labdarúgó Club. 56. Nem gyulladt meg a cigarettája! — Itt egy errevonatkozó ellenkezés szerepel. 57. Nagy matematikusunk volt. 60. Csattanó. 62. Dáb-ikerszava. 64. Endrődi Sándor. 65. Bárd szélei!

Figyelem! Az o és ó, illetőleg az ő és ő betű között nem teszünk különbséget!

Beküldendő az idézet megfejtése és a »Rejtvényszelvény« legkésőbb június 16-ig. A cím mellé írjuk: »REJTVÉNY«.

A megfejtés értéke: 15 pont.

Május 27-i rejtvényünk megfejtése: »Ott akarok állni, ahol az otthonokat építik az anyák és apák és gyermekhadak számára.«

Könyvet nyertek: Dobó József, Balassagyarmat; Illár Sándor, Bp; Hajdu Imre. Bp; Harsányi Sándorné, Pápa; Kecskés Zsigmondné, Bp; Kerepesi Katalin, Bp; Komlósi Péter, Bp; Krakker György, Bp; Mérey Erzsébet, Bp; Nemes Ödön, Bp; Pellei Istvánné, Bp; Püski András, Bp; Váry Károlyné, Monor; Vargyas Mária, Győr; Udvardy Jánosné, Bp.

Hibaigazítás. Lapunk múlt heti számában a könyvnyertesek jegyzékéből technikai hiba következtében kimaradt Dinnyés Gáborné, Bicske.

A nyereményeket postán küldjük el.

Művelt nép
A szerkesztőbizottság elnöke:
DARVAS JÓZSEF
A kiadásért felel: a Lapkiadó Vállalat igazgatója. Szerkesztőség: Budapest, VII., Lenin-krt. 9—11., I. emelet. Telefon: 421-770, 220-893, 221-285. Kiadóhivatal: Budapest, Lenin-körút 9—11. Tel.: 221-285, 221-293. Terjeszthető: Budapesten a Főposta Hírlapterjesztő Üzeme, vidéken a helyi hírlapterjesztéssel foglalkozó postahivatalok. Előfizetése: a Posta Központi Hírlap Iroda vállalatnál, Budapest, V., József nádor tér 1. távb.: 180-850. Csekkszámla: 61.068.
Megjelent 38.530 példányban
Előfizetési ár: egy évre 48.—, fél évre 24.—, negyed évre 12.—, egy hóra 4.— Ft
2-562392 Athenaeum mélynyomása
(F. v. Soproni Béla)

REJTVÉNYSZELVÉNY
MŰVELT NÉP
24. szám

HOLT KÖVEK — ÉLŐ MŰVÉSZET

A napsugár beragyogja a kéttornyú jáki templomot. Vezetőmmel, *Németh József*fel, aki amolyan alkalmi idegenvezető, a templom dombjáról a falut nézzük. Amonnan, a felhőkbe vesző hegyek felől szekerezték ide a szentmargitbányai köveket a jobbágyok, az akkori erdőrengeteg egyik tisztására, hogy felépítsék a gall földről jövő bencések részére a kolostort és a templomot. Az erdőrengeteg rég elpusztult, de a falu kinőtt a helyén. Délután van, nemrég jött meg a szombathelyi autóbusz, de az utcákon csak néhány ember. A többi kint dolgozik a határban. Mint minden tavaszon, hétszáz éve.

Józsi bácsi magyaráz. Mutatja az

Európa-szerte híres templomot.

Két építőmester dolgozott rajta. Az első a félköríves román stílus kedvelője volt. A templom bejáratán látszik, meddig építette. Hozzálátott a baloldali hajóhoz is. Aztán meghalt. Az új mester már bejárta Európát. Ismerte a gótikát. Szíve a csúcsíves formákért dobogott. Folytatta az építést, de merészen megváltoztatta a terveket. A félköríves kapu felső része csúcsívessé változott. De a magasbaszökő ívek bosszút álltak. A templom bejárati homlokzatára tervezett Krisztus és a 12 apostol nem fért el a lépcsőzetesen haladó fülkében. Két apostol lemaradt. Nekik már csak a két torony falában jutott hely. És a nagy, gyönyörű Anjou-liliomokkal díszített körablak se eredeti helyére került, hanem a bal torony közepére.

Végül is elkészült minden. Belül vörösre-sárgára festett falak fogadták Omodé püspököt. Győrből kocsizott le a nagy napra. S a felszentelés megtörtént. *Anno 1256. május 2. Most 700 éve.*

Az ember álmélkodik. Minden oszlopfő más és más. Nincs a templomban két hasonló kőcsipke. Lehellet-finom kőfaragások mindenfelé.

A törökök a templomot 1532-ben felgyújtották. De újjáépült. S áll ma is, csodálatára az errejáróknak, büszkeségére a régészeknek, tanúbizonyságot téve a réghalt jobbágyok, kőfaragók, építőmesterek művészetéről.

A templom kőkockáin visszhangot ver a lépés. Csak az a stílustalan oltár ne lenne. Mert eltakarja a mögötte feltárt régi, pasztellszínekben ragyogó falfestményt.

A sekrestyében régi festmények. Az egyik külön figyelmet érdemel. Régi, nehezen betűzhető írás található a kép alatt: *»Ezen tékozló fiúnak képét csináltatta az Jáki becsülletes nemes fazekas céh, Gombás István céhmesterségében. 1740.«*

A templomba is utánunk merészkedik a külvilág, felhívja a figyelmet magára, ne feledkezzünk el róla sem. Vajon mi lett a gerencsérmesterekkel? Élnek-halnak?

Grót Ernő tanárral tapossuk a sarat. Benyitunk az egyik házba. Azaz, a ház végében lapuló műhelybe. Mintha nagyapám házába értem volna. Még a név is azonos: *Takáts Dénes.*

— Tán rokonok vagyunk, no, isten éltesse — fogad a cserepek, tálak, vázák mestere, de a műhelyben lépni sem lehet, mert minden talpalatnyi hely foglalt. A kemencéből most szedték ki első égetés után az edényeket. Én azt hittem, egy mesebeli művészhez kerülök, aki olyan remekeket mutat, mint amit szépapja is csinált s ahelyett csak a csirkeitatók, olcsó vázák vásári sokadalma fogad. De máris tessékelnek be a tiszta szobába.

Dénes bácsi szépapjának a nagyapja is gerencsér volt. Ezt a műhelyt ő nagyapjától örökölte, tőle meg a fia örökli, a Lajos, ki másodéve tanulja a mesterséget.

Mesterséget? Nem! Művészetet!

Mert amit kint láttam a műhelyben, az egyszerű dolog. Ipar. Élni kell, a szombathelyiek ezt keresik. De amit szívből, szabad óráiban csinál Takáts Dénes, azt egyelőre — *higgyük, hogy csak egyelőre* — nem keresi senki. A sublót, ez

a mesebeli kincsesbánya,

kinyílik. Ámul a szem.

Előkerül két kulacs. Gyönyörű, sötétbarna színben pompáznak. Azután tálak, hamutartók. — Ez itt a jáki medve — mondja Dénes bácsi. A medve ül, a feje lejár, törzsébe kell betenni a gyújtót s a két lába között egy másik kis hordócska, oda kerül a dohány. A falakon tálak, kicsik-nagyok, vegyesen.

Valami feltűnik. Ezeket a kacskaringós vonalakat, mintákat már láttam valahol. Nini, az Anjou-liliom. Hogy kerül ez ide?

— A tanár úr »bűne« meg a feleségéé!

Hamar fény derül mindenre. *G. Szigeti Magda,* ha ideje van, fest, tervez, rajzol. Egyszer feldolgozta a templom kacskaringós vonalvezetésű kapumintáit s olyan eredeti *jáki minták* sikeredtek, amik egyenesen tálakra, kulacsokra, korsókra kívánkoznak. És most itt vannak. Ime: egy tál. Tál? Hiszen ez *a jáki templom kerek ablaka.* Gyönyörű szép. Itt ez a kulacs, rajta a bejáratot őrző *egyik oroszlán.* S a kulacson körbefutó cirāda pedig mintha *a kapu félkörívéről* került volna ide.

Takáts Dénes bácsi mosolyog. A szíve örül, visszatalált szépapja művészetéhez. Mert hiába van kint a tábla: Takáts Dénes fazekas, ez nem igaz. Javítsuk ki: *népművész.*

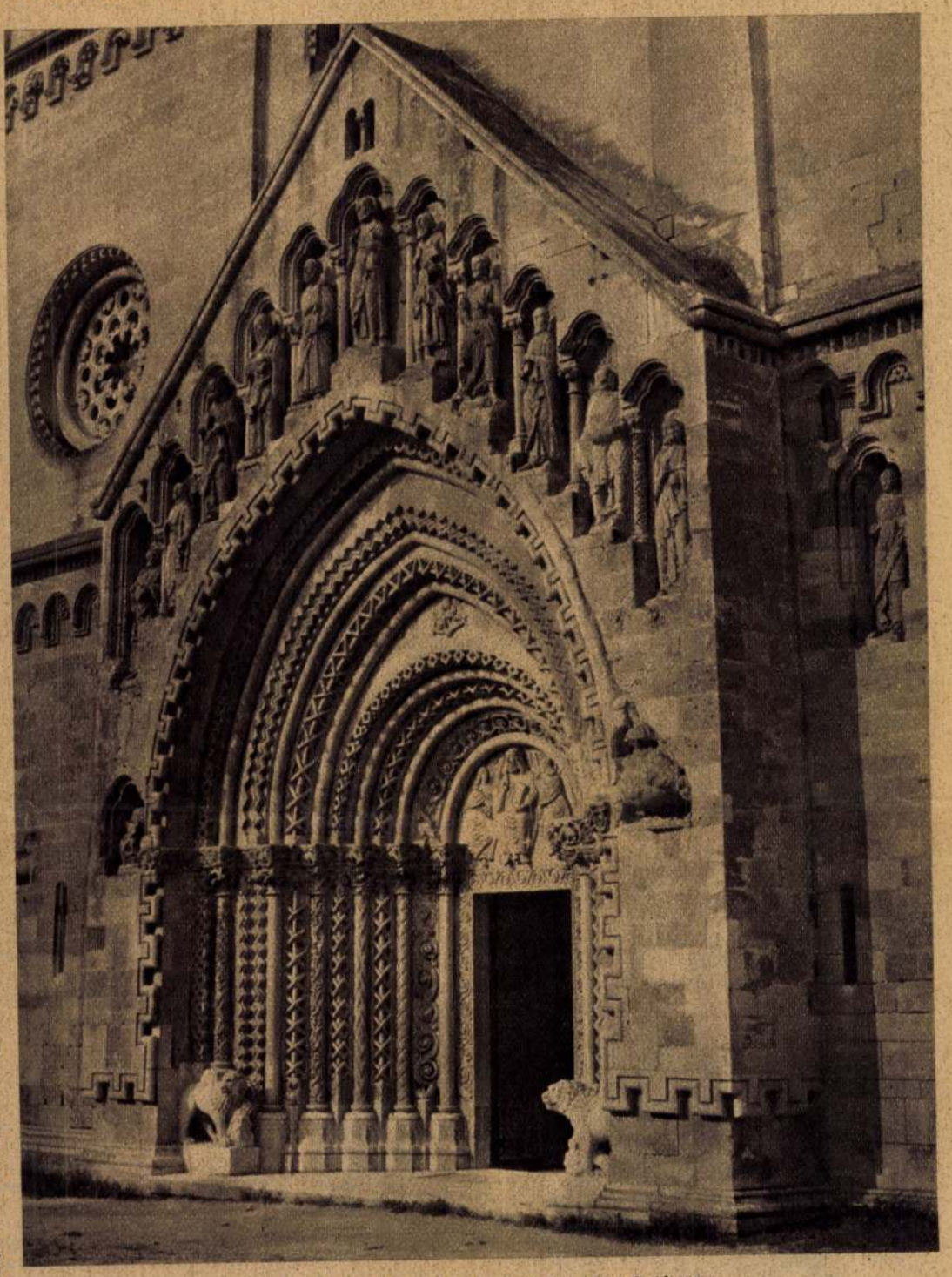

Az Európa-hírű jáki templom faragásos bejárata

Az ősi céhmesterséget folytatja Takáts Dénes fazekas, aki fiát is tanítja a gerencsérművészetre. A korsókon díszítésként alkalmazza a jáki templom stilizált mintáját

Emlékül elhozom az oroszlános kulacsot. Én vagyok az első vevő, olcsón számítják. Magamban azon tohászkodom, bár annyit árulhatna ezekből, hogy ne kelljen sohse csirkeitatót készíteni.

Csukódik a kapu. Most merre?

Van még jáki nevezetesség?

— *Olyan emberhez viszem el, akihez fogható népművész nincs az országban.*

Benyitunk *Varga Pál* bognárhoz.

— Mi a mestersége, Pali bácsi?

— Én, fiam, mindenhez értek. Ács-, asztalos-, bognár-, kádármunka, egyremegy. Csak legyen. Írtottam már erdőt is.

Szikár, csontos, bajuszos. Nézem a kezét. Göcsörtös, mint a fa, a csontok bütykösek, göbösek, mély erek szabdalják a tenyerét. Nehéz, durva, favágó kéz! Ezzel készít ő csodálatos dolgokat?

Egy sétabotot ad a kezembe. Mit szólok hozzá? A fa színe a sötétbarna és a fekete között. A faragása aranyosan csillog. Felül írás: Varga Pál, 1941. És a bot teli-steli mintákkal. Virágokkal, levelekkel, körbefutó díszítéssel. Majd egy páva tekeredik a botra. Milyen széptartású! S a pávaszemek hogy csillognak! De ez nem faragás! Hát mi?

— *Réz, sárga- és vörösréz, meg alumínium. Én nem faragok, ezek apró, élivel bevert kis rézlapocskák. Ilyet senki sem tud. Ezt már sokan csodálták.*

Azután egy képkeretet tesz elém. Mint a csipke. Kifaragva szívek, apró minták, virágok, s mindegyik köröskörül rézzel díszítve. Csillog-ragyog. A keret kettős, nem nagyobb, mint egy összehajtott újságpapírlap. Hónapokig csinálta.

— Egyszer, 38-ban faragtam ilyen kis mintát. Elrepedt a fa. Na, mondok, ezt megfogom kis rézlapocskával. Tartott is. De szép! Ejnye! Vertem melléje egy másikat. Minta kerekedett. Még egyet, még egyet. Nagyon tetszett. Azóta nem faragok. *Ez a mindenem.* Mikor jön a tél, kevés a kinti munka, hozzálátok egyhez-egyhez. Nagy dologba kezdek, hogy soká tartson. Egyszer rajzoltam is. 45 telén. Itt vannak ni. Virágok, állatok, megint virágok. Nem is ismerem, melyik milyen virág. Csak ahogy gondoltam őket. Én legjobban a kicsi virágokat szeretem. Azok a szépek.

S ezek a virágok ott vannak a botokon, kévekötőfákon, mindenütt. Nézem a 36 oldalas, színes ceruzával telerajzolt füzetet. Múzeumba való. Akár a faragásai. Szívet-lelket gyönyörködtetőek.

— *Tudja, ha nekem azt mondaná valaki, hogy itt van, Pali bácsi, 800—1000 forint — mert ez kell az éléshez —, akkor én egy hónap alatt annyi szép dolgot csinálnék, hogy tízszeres áron eladhatnám. Érti?*

Értem. Mentőötletem támad.

— Hát a múzeum? Nem veszi?

— Ingyen kellene. Nem adom. Akkor maradjon nekem. Megéri. Meg aztán — keseredik el a hangja — ezt a képkeretet, látja, *nem tették ki tavaly a kiállításon, mert angyal van a tetején.* Az angyalt nézték, nem a munkát. A művészetet. (Szombathelyi múzeum, nem pirulsz el?)

Arra gondolok, hogy bizonyára az idén is kitüntetnek majd néhány népművészt. Őt senki se ismeri. Nem futott szét a híre. Segítsünk neki. Hogy ne kelljen bognárkodnia, hanem üljön otthon nyugodtan egy-egy pohár bor mellett és váltsa valóra álmait.

Már a busz zötyögtet vissza Szombathelyre, a nap véresen botladozik a kőszegi hegyek csúcsaiban, a jáki templom utánam int egy útkanyarból. Mennyi megírni való! Holt kövek — élő emberek. Kőbedermedett művészet — élő, alkotó, napról napra új szépséget adó népművészet.

Nincs gazdagabb faluja hazánknak Jáknál. Hiszem, tudom szívemből...

Takács Tibor

A másik jáki művészember: Varga Pali bácsi, díszes botot farag a kisunokájának

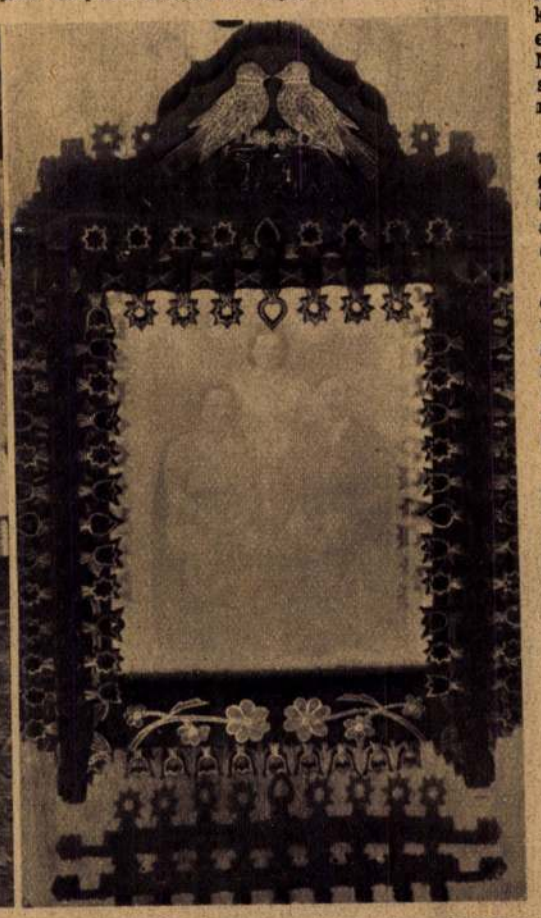

Aprólékos munka, türelem és fantázia szükséges egy ilyen finomművű faragás elkészítéséhez: Varga bácsi művészi munkája ez a fémberakásos képkeret

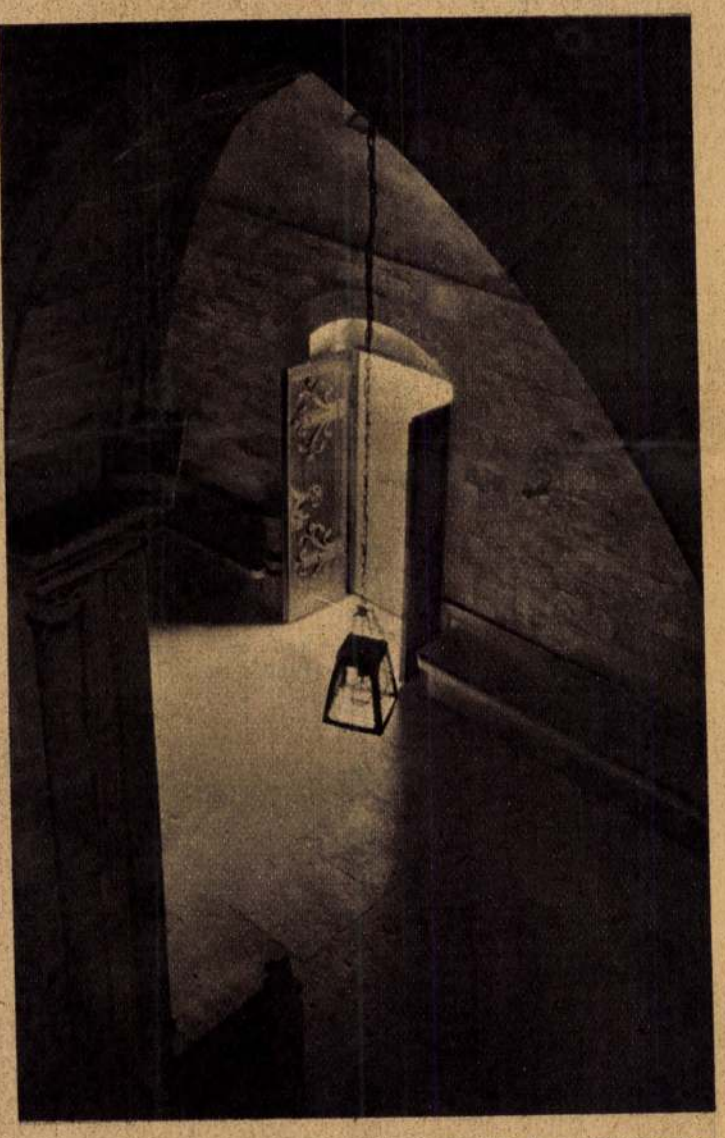

A középkor hangulatát idézik az évszázados kövek a jáki templom belsejében (Hires Tibor felvételei)

RAJZ ÉS LÍRA

Takáts Gyula kiállítása
Siófok Kálmán Imre Múzeum – 1996. 11. 05–1997. 02. 28.

Takáts Gyulát több mint húsz esztendeje ismerem. Beszélgetéseinkkor sokszor elmondta, hogy mint diák, kezében a rajzmappával, nem egyszer fölkereste Rippl-Rónai Józsefet, és bemutatta rajzait. A Róma-hegy gesztenyefái alatt a mester többször korrigálta és tanácsokkal látta el. Mindig szűkszavú néző volt, dícséretet alig mondott, de keretezésre is ajánlott a jónak tartott rajzai közül. Később férfikorának nagy barátja Egry József a fény szerelmese, lett a szívéhez közel állóbb.

Rajz és líra, találó kiállítás cím. Mert Takáts Gyula vizuális érzékenységgel és képi látással megáldott költő. Képein a lét-erózió hordta mediterráneum, és a somogyi táj formái, a bece-hegyi „remete-ketrec"-ről kinyíló panoráma, és napfénye, víze, az itáliai és görög emlékkel összefonódottan lettek motívumai a képeinek. Takáts Gyula költészetében a kozmikus tereket láttatja. A verőfény univerzumának közvetítője, és így a képzőművésznek is rangja van.

Takáts Gyula *Ívó halak* című képét a siófoki múzeumnak ajándékozta, 1944-ben. Maga a kép témája is egyedülálló. Először fordul elő, hogy az ívó halakban valaki művészi lehetőséget fedez fel. Az egzotikumában fenséges természet mámorát képes festői eszközökkel kifejezni, a vad nászkörtánc forgatagával. Takáts Gyulánál az alkotás rendje az ember központi szerepe, a tájélmény, a költő szabad szelleme, a színek derűs kontrasztja, a képi látomás a vers rendje. A művészetben minden kölcsönhatásban van. Eszközeit lírában és rajzban egyaránt a belső lényeg és a hasznos szépség megmutatásának a szándéka határozza meg. Vele itt van egy új kiállítási stílus, talán ha így együtt szokatlan is.

Takáts Gyula legutóbb 1981-ben 70. születésnapja alkalmából Kaposvárott rendezett kiállítást rajzaiból. Akkor is hosszú fontolgatás után. Úgy gondolom, hogy a 85. születésnap évéből átívelve a 86.-ra így a szűkebb szülőföld is jobban megismeri a szeretett táj és az egyetemes mindenség barátságát, amelyet Takáts Gyula képeinek belső hangja ajándékoz nekünk.

MATYIKÓ SEBESTYÉN JÓZSEF
múzeumigazgató

Mintha szólna is erről

A legnagyobb, tudod, itt él veled.
Nyúlnál is érte s nincs kezed...
Valami más rejtett szabálya
s hiába nézel ceruzádra.

De itt e szőlőtő úgy áll és némán
mintha szólna is erről és a béke
varázsa és az eljövendő
szótára száll a tiszta égre...

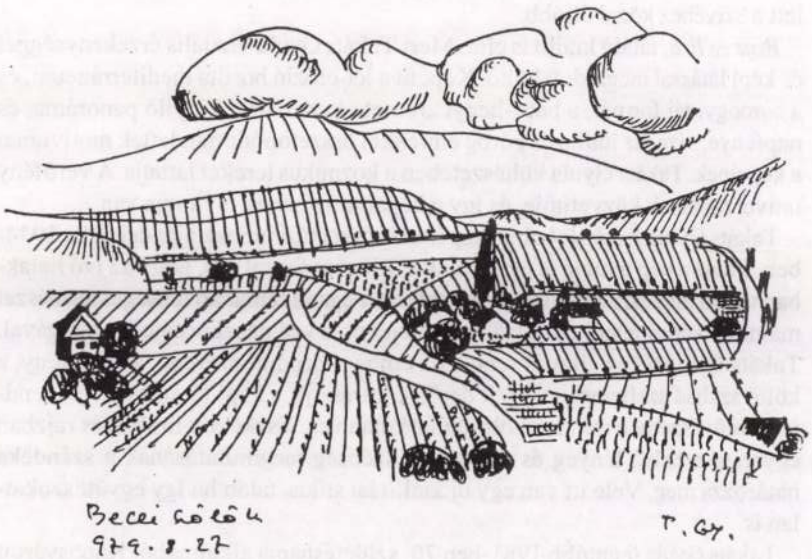

De hol is e hol?

Rajz és vers... Folytatni, hogy lehet,
s kik szólítanak ceruzád megett?
A le nem írt betűk és vonalak
onnan, mint hídegtollú madarak
húznak... De tudod-e hol is ez a h o l?
A térképen hazájuk nincs sehol...

lélőinek első kérdése mindig ez volt: – De mi ez, és hol ez a Drangalag? – Azt hiszem, azért, mert a formás világ mögöttit már igen korán sejtettem. De belső lényegére csak később éreztem rá. Arra a különbségre, amellyel a meghúzott vonal egyre-másra ütközik a valóval... A szín a természetével... A forma a rejtett, de mindig jelen való mintával. Így adva és így keresve magamat és azt, aki vagy ami szerves és szervetlen valóság mögött él. Így ez lassan egyre inkább a költészet felé irányította az utamat. De úgy, hogy ma is egyre tovább jegyzetelek rajzaimmal az asztal sarkán, szobazugban, mindinkább magamba figyelve. Magamat és emlékeimet a valóról... Vagy talán csak a rajzolás örömét?

...A változások, a szellemi áttünések megjelenését?... Így élek verseim között a rajzolással és rajzaimmal. Már-már csak ők a fizikai valóság a költészetemben. Az én teremtettem természet a talpam alattiról, amely most is tanít írni e tüzes és keserű mészkövön.

Így lett e föld és kemény világával e kert és a karszt a világról és világra felnyitott könyvemben az a második oldal, amelyre írni vagy rajzolni kell, hogy „kopár és üres" ne maradjon, mert értünk van a toll és a világ...

TAKÁTS GYULA

Takáts Gyula

1911-ben született Tabon. Középiskoláit Kaposváron végezte. Egyetemi tanulmányait a pécsi Erzsébet Tudományegyetemen, ahol bölcsészdoktori és tanári oklevelet szerzett. Munkácson, Kaposváron tanított 1939–1949 között. 1949-től 1971-ig a Rippl-Rónai Múzeum, majd a Somogy Megyei Múzeumok igazgatója volt. Tab és Kaposvár díszpolgára. (1971, 1973) A Berzenyi Társaság elnöke, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia rendes tagja. (1992) 1941-ben Baumgarten-, 1960 és 1975-ben József Attila- és 1991-ben Kossuth díjat kapott. A Magyar Köztársaság Babérkoszorúval ékesített Zászlórendje (1991) birtokosa. Első verskötete 1935-ben Kút címmel jelent meg. Összegyűjtött verseinek kötetei Felhők Árkádiából 1986-ban és a Más távlat 1987-ben jelentek meg. Új verskötetei: Kövül az idő (1989); Szonettek a Styxen túlra (1990); versek Drangalagból (1991); Csu és Drangalag (1995). Az innen és a túl – A szerző válogatása életművéből – 1944-ben jelent meg az Örökségünk sorozatban.

rengetegeivel, történelmével és szőlőivel. Úgy mondom ki Pannónia és Drangalag nevét, mintha Argolisz vagy Attika nevét mondanám. Így ez a világ bennem egyszerre kozmikus, európai és magyar is. Soha nem is lehet más hiszen ebben a mediterrán világban élek. Ez a környezet mozgatja nyelvem és ceruzám. És hiszem, hogy másokat is ihlet és szólít...

Mindent ez a kettősségében is egy világ ad nekem versben és verseim között a színes kréta- és tollrajzaimban is, melyek kiegészítik egymást.

A világ ezeket és ilyen megjelenési formákat ad.

Persze a tökéletes kiteljesedés ennek a létnek versen, rajzon túl maga az az eszményi, múzsai érzés és „érzékeny tudás" lenne, amely úgy teremt, mint a természet. Fehér leveleken érezhető, olvasható, látható valóságokat. Hamvas Béla idézett írása szerint ez lenne a világ-megismerés „titka és varázsa". Ez a „poetikus temperamentum"...

– És én ilyetén igyekeztem volna élni?... –Nem hiszem, mert gyermekkorom óta rajzaimmal és képeimmel csak ösztönösen jegyzeteltem a világról. Iskolamesterek nélkül, belső indításra a világ arcát és szavát és vonásait így rögzítettem és színeztem, s mert belső parancsra, így ez a napló olajjal, vízfestékkel és tollal úgy érzem, csak az enyém volt. Úgy annyira, hogy szem-

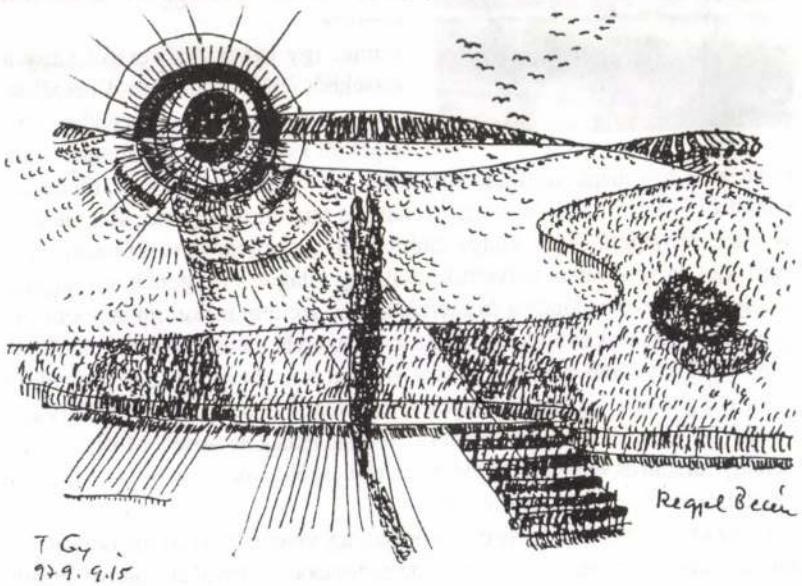

Tabáti Gyula

„RAJZ ÉS VERS..."

Önvallomás

Miskolci Tájékoztató 1997/1.

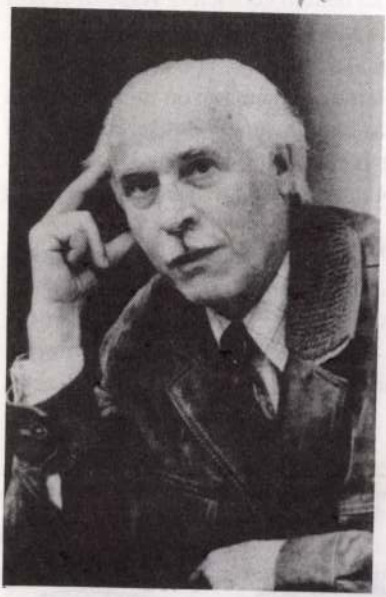

Gyerekkorom óta máig rajztáblán írok és mindig is hittem, hogy köztem és a természet és a tárgyak között nemcsak kézzelfogható, de szellemi, animisztikus kapcsolat van. És azt is hogy a természet világának és életünk teremtett dolgainak, tárgyainak nyelve van. Ez a kísértő tudat és vágy és indulat kényszerít a líra mellett, vagy vele együtt a rajzolásra. Valami érzékeny tudásnak sejtése bíztat. Annak rögzítésének reménye, hogy keressek és valljak a világ, azaz a Rejtett Egész és a magunk természetének titkairól is, mert ennek a Rejtett Egésznek a szeme és a nyelve is mi vagyunk. Így aztán, ha versről vagy a versekből épülő költészetről beszélek, akkor ezek a szavak a versekbe épült képekről és rajzokról is vallanak. Rajz és vers, ha már megtestesült, akkor arról a jelentésről, világkeresésről és üdvözletről is jelez, amellyel környezetünk és tárgyaink, egyszóval a valóság szavát és lényegét kutatja. „Helyettünk szóljál" volt egyik verseskötetem címe, mert kép és vers nálam helyettük szólt. Így világot teremtenek a világban, amelynek szerves valónkkal és ráérző, kereső szellemünkkel mi is részei vagyunk. Így vallanak és vallunk az Egészről, amelyben és amellyel együtt hajózunk és amely szólít minket. Hamvas Bélával sokszor beszéltünk ezekről. Ő ezt a világba bele- és ráérző állapotot, ezt a teremtő közvetlenséget Egry képeiről „Se ég se föld" kötetemről írva „múzsai létnek nevezte". Most, hogy itt néhány rajzom és versem így együtt szerepel, szóljanak ők erről és e világról, amelynek terében és tükreiben élek.

Ez az érzés tette értelmessé és széppé és úgy vélem, ez viszi ma is az életemet az útján... Ez a beszédes viszony az égitestekkel, a tóval és öbleivel, hegyi

)jainkig a mace-
y lett. A Jézus-
téK legfőbb lelki
eje. Az ima hasz-
tait, gondolatait
VIII. században
eretete" címmel.
szténység lelki-
lső számú kin-
nyelven sajnos
záférhető.
iz lelkiségi iro-
ira elsődlegesen
dás, a megfon-
kedés jellemző.
egészen száza-
e meg a nyuga-
Mára azonban
lődés „a szív

ján

atos munkája
megemlékezés
ezetek (Egész-
t Alapítvány,
i Köre, Függet-
Polgári Kör,
képviselői kö-
yőr város 1997.
tüntetettje mél-
ágnapját, majd
i főorvos tért ki
zdeményezésre,
, is a városra
ég figyelmét. A
szentélyében
ros és a megye
i. *Balogh József*
Gábor, a megyei
Sipőcz Ernő, a
eretetszolgálat
Sándorné és *Rab*
si képviselők,
intézetek veze-

során *Takács*
vári megyés-
szentmisét és
szentbeszédet,
milyen óriási
ízi fenntartású
kűnek nevezte
segítségét. A
szociális és ka-
elős püspöke
nna Otthont.

Schmidt Péter

ritmusához igazodó ismétlése lehetőség arra, hogy Istenre hangolódjon az imádkozó ember.

Az elmúlt években több mű is megjelent magyar nyelven, melyek a Jézus-imával, annak gyakorlatával foglalkoznak. Legutóbb a VS Stúdió kiadásában (1535 Bp. Pf.: 699) *Hierotheos Vlachos* archimandrita (keleti szerzetesközösség elöljárója) könyve látott napvilágot, melynek címe: *Egy éjszaka a Szent Hegy sivatagában*. A könyv a szerző emlékező beszámolója Áthosz-hegyi zarándoklatáról, melynek során egy ottani lelkiatyával, egy Gerondasszal folytatott beszélgetéseit jegyzi le. A könyvben feltárul a valóban szüntelen imádságban élő szerzetes szívének bölcsessége — gondolatai a Név gyógyító erejű imádságának gyakorlatáról, jelentőségéről, gyümölcseiről.

Nem egy szobatudós íróasztal mellett kiötlött elméleteit, hanem a Jézus-imából táplálkozó ember élő tapasztalatait ismerheti meg e műből az olvasó. Olyan emberét, aki a lélek csendjében kapott kincseit kész megosztani mindazokkal, akik ezt kérik tőle, s így egyre több ember számára teremhet gyümölcsöt, hozhat gyógyulást a Név ereje.

Természetesen e műre is igaz, ami *Per-Olof Sjögren* „A Jézus-ima" című könyvének előszavában olvasható: Egy ilyen mű „akkor hatásos, ha arra serkent, hogy félretegyük azt és imádkozzunk."

Szigeti László

A gyöngék ereje

Szentmihályi Szabó Péter cikkeinek gyűjteményét a Szent István Társulat adta ki. Ezek a másfél-két flekkes „mini-esszék" széles körű tematikájuknál és a feldolgozás színességénél fogva akár keresztény prédikációknak is fölfoghatók. Az első mondatokból világosan kiderül, hogy egy lelkületében és eszmevilágában töretlen keresztény ember gondolatai fogalmazódnak meg a hétköznapi élet forgatagában.

A mindennapi lét fontos közege ezeknek az írásoknak, hiszen nem egy elzárt világ, hanem a való élet szabályos vagy aritmiás érverését igyekeznek kitapintani és közvetíteni hatalmas tudásanyaggal, magEmber hasábjain is örömmel fedezzük fel ezeket a jelentős írásokat.)

Szentmihályi Szabó Péter a szépíró hajlékony, vonzó stílusával és magas szintű nyelvérzékével bocsátja útra megszívlelendő, tömör cikkeit. Élvezettel olvashatja minden korosztály; — a fiataloknak, kiváltképpen az értelmiségi pálya kezdetén állóknak ajánlott olvasmányként írnám elő. Bizonyára haszonnal és örömmel forgathatnák.

szeghalmi

Czakó Gábor: Bujdosók

Csalódik, aki arra vár, hogy a szerző most megint s újból s végre megmondja. Kijelenti, hogy. Érvényesen és végérvényesen, katedrából. Keservesen csalódik az, aki azt hiszi, hogy a szerző jelszót és programot ad. De a leggyötrelmesebb csalódást az éli át, aki új próféciát, megsemmisítő igazságbombát vár, amelynek borzasztó erejétől pusztul a barbi írmagja is, — konzumidióta hetedíziglen. Czakó most „csak" író, aki ír. Megint s újból s végre s hál'Istennek. Azokhoz szól, akik megborzongtak a *Háború és béke* fogadás-jeleneténél (amikor Dolohov ablakban lógázva issza a rumot). Akik ott megborzongtak, itt is meg fognak borzongani. Akik szokták a művészetet, azok nem fognak csalódni. De vannak-e ilyenek? Gazdaságkorban! Voltaképpen önellentmondás: kinek ír, ha előtte már „leírta" a közönséget? Szerencsére Czakó sem mindentudó, így talán nem is sejti, hogy létezik egy „kemény mag", amelyik sokkal keményebb (tartósabb) a mállékony ilyen-olyan „kemény magoknál". Ezeket nem érinti „gazdaságkor" s az ő barbija. A tőzsdeindexre sincs fülük. A hongkongi tőzsde megingása nem borzongat. A megszilárdulása sem. S az a személy sem, aki megingatta, megszilárdíttatta. Trisztán és Izolda személye borzongat. Akkor is, ha közben akármilyen korban élünk. Hányan? Nem tudom. A kiadó szerint legalább ezren. Ennyi példányban jelent meg az új mű. (Megrendelhető az IGEN szerkesztőségében: 1365 Budapest, pf. 661.)

H. Á.

Rajz és líra

Takáts Gyula kaposvári kiállítása

Február közepéig szemlélhették a látogatók a mai magyar líra nagy öregjének, a természettel és a mögöttesével mélyen átélt kapcsolatát bemutató, az élet lényegéről sokat

sejtető képeit. „Nem a szemmel látható, de a világból látható mögötti a költészet egyik lényege — írja egyik jegyzetében. — A felület mögötti belső lényeg megszólaltatása. A természet és a tárgyak és a lélek rejtőzködő titkainak, és szólításainak megsejtése és kifejezése."

A kiállított ötven kép a lényeg megragadásának, láthatóvá tételének egy-egy izgalmas kísérlete. A Bece-hegyen gyakran időző költő számára szinte kínálta a látványt hatalmas víztükrével a végtelen igézetét keltő Balaton-felvidék, amely minden napszakban más arcát mutatja, a magasból az alkotó ember rendre való törekvését jelzik a szántások és nádasok szabályos négyszögei, s a tündöklő színekben játszó táj fölött madarak röppennek, s a Nap virraszt nyugodt békességgel.

A szépség, a nyugalom, a változatosság folyvást a teremtő akarat jelenlétét sejteti. Ez azonban emberi eszközökkel megragadhatatlan és kifejezhetetlen. A költő és a festő azonban képes lehet arra, hogy az alkotás harmóniáját megidézve alkotójára is utaljon:

A legnagyobb, tudod, itt él veled.
Nyúlnál is érte s nincs kezed...
Valami más rejtett szabálya
s hiába nézel ceruzádra.

De itt e szőlőtő úgy áll és némán
mintha szólna is erről és a béke
varázsa és az eljövendő
szótára száll a tiszta égre...

(Mintha szólna is erről)

(r.l.)

Rekordbevétel. A Magyar Nemzeti Bank jelentése szerint tavaly rekordbevételt ért el az idegenforgalom. 1997-ben november végéig 2 milliárd 390 millió dollár volt a bevétel, csaknem 150 millióval több, mint az egész 1996-os év alatt. Az adatokból kiderül, hogy tavaly 11 hónap alatt 1 milliárd 330 millió dollár jövedelem többlet keletkezett.

Vasúti fejlesztés. Szándéknyilatkozat aláírásával fejeződött be a magyar, osztrák és ukrán vasutak képviselőinek budapesti tárgyalása, amelyet a Bécs–Budapest–Záhony–Csap–Lvov vasúti folyosó forgalmának fejlesztéséről tartottak. Az ezredfordulóig jelentősen nőhet az Ausztrián és Magyarországon keresztül vasúton a FÁK-országokba szállított áru mennyisége.

Az exporttámogatások csökkenéséve

Drága húsn

Meglehetősen váratlanul érte a fogyasztóka iparosok Szövetségének tegnapi bejelentése tekben – február végéig – mintegy 15 százal hús- és húskészítmények ára. A drágulást a termelési költségek, az energia, az üzemanya állat felvásárlási árának növekedésével indok

Ami az előzményeket illeti: az elmúlt évben az inflációt jóval meghaladó mértékben, átlagosan 36–38 százalékkal emelkedtek a húsárak. Ezen belül például a félsertés 36–39 százalékkal drágult, ugyanakkor az élősertés felvásárlási ára az előző esztendőhöz képest ötven százalékkal emelkedett.

Másik oldalról viszont tény, hogy a tavaly októberig jól „húzó" külpiacokon az utóbbi időben jelentős árcsökkenés következett be, ami miatt számottevően mérséklődött a hazai exportőrök bevétele.

A kép teljességéhez tartozik,

kentette a kormányzat. tók tehát így sek a jobba földi konkur körül fölgyü dig veszély gazdálkodás nyereségessé belföldi ért veszteségeke gyar Húsipa nek illetéke

A 38 válla ipari Üzem alelnöke, *Re* ehhez hozzá költségek, az

TAKÁTS GYULA

Rajz és líra címmel nyílt meg tegnap Takáts Gyula Kossuth-díjas költő kiállítása a Vaszary képtárban. Kaposvár díszpolgáráról Juhász Ferenc, kétszeres Kossuth-díjas költő megnyitójában azt mondta: szívében függ a Dunántúl. A kiállításon Szita Károly polgármester mondott köszöntőt, és a zeneiskola növendékei adtak műsort.

FOTÓ: LANG RÓBERT

SOMOGYI HIRLAP 1998 jan. 24

alomra

ng

l áttér egy

örtökön 8
és 16 óra
mben akár
útlevélü-
znak —
Lajos al-
n még ez
gy nap az
ási irodát
vítjuk.
ső felében
lehetőleg
esse fel a
ig később,
ont között
választá-
népesség-
véb feladá-
ona József

Zöld hajn

Erdők zöld, tiszta hajnala,
nem lépek benne, szárnyak,
mindenlátó mátyások kiabálnak.
Fodros gombák között
félmeztelen ropog előttem,
keres a láthatatlan remete.
Amit talál, lehajlok érte
s barlangjánál nem osztozom vele.
Utamra küld... Tovább adom,
mert nem enyém s az övé se volt!
Értjük s már tudjuk ezt.
Mint méhész erdőkből a kast
zöld hajnalból viszem kosaramat.

Nappali lidércek

Mikor gáliccal permeteznek,
a tölvert és elvesztett rezek
egyszerre, mint a csillagok...
A hegy zöld fényüktől ragyog.

Kilincs a kézben... És a késen
a bicska csontos veretében
a szeg is... Minden zugokban
nappali lidércek lobognak.

Sok rokon... Így tünnek nekem...
Ceruzám, betüm elengedem,
mert több úgysem lehet.
Mondják tovább csak versemet.

Oly ritka, hogy e lények
a gáliccal így összebeszélnek
s nekem segítve zománc-lobogást
kapnak a sorok és a fák.

A látványon túl

Minden pillanat csak egyszer él...
Mégsem halott: a teljes része!
A látványon túl szivünkkel
indul a mindenségbe.

Mert jöttek értem

A halak eljöttek akkor értem.
A széptestű és arany csillogás,
melyet ötvösként pikkelyérem
és véd az örvénylő-hálóju rács . . .
Piros szemek, napvállu hátak
között forogtak mély hinárok

s széttúrt kertjükhöz tollat én soha!
Pedig kitárva néztem most is ezt,
ott ülve padlós csónakomba
s már vitt a félájult sok karcsú test.
Vittek, – mert jöttek értem –, mint vihar.
És köztük volt a márványmellü hal,

amelyről oly sokat . . . De hogy szárnya volt,
vagy pikkelye? . . . – Ma sem tudom – . . . Lehet!
Úgy vitt, mint egykor vitték Ariont
a zengőtorku örvények felett,
oda, – ahol –, de kapujába
elémfeszült egy szigony ága.

Ott állt a berki kiűzött halász
s már csillagok közt járt a hal, sziget . . .
– Egyszer én is . . . De úgy kivert a vágy,
hogy rászegtem e vassal a kezem. –
S a sárbavert szitkát kiáltva,
vasát a győztes napba vágta.

A kígyólátta fa

Ez az almafa mindig olvas
göcsös-bogos keze
az út fölött alig mozdul
mégis zizeg a levele
Kulcscsontjára száll a szarka
Kinyitja és a csőre
kimondja mi áll a könyvbe
Bólint a fa és összenéznek
Szemükben szárny és gyökér
tudása lángol
az út fölött mely mindig újra
rálel egy másik útra
s így adják tovább
míg visszajön a világból ide
közénk és leül megint a szó
ismét könyvére lelve
a kígyólátta alma-gyökerekre.

TAKÁTS GYULA

Hideg-tű

1

A téli tehérben, mint rajzlapon, a parkok, erdők mélyéről egyszerre elénk állnak az örökzöld fák. Oly hatalmasak és olyan feketék, akár a sziklák. De csak a színük, nem a szívük. A nyári zöld és az őszi tarkaság után a múlandóság lehullt-leveles cserjéiből okosan válaszolnak. – Hogy eddig észre sem vettük őket? – Nincs bennük hiúság, se büszkeség. Szembenéznek veled és a téllel. Tudják a sorsukat.
Egy óriás tiszafa már le is rogyott. Tudják, kivesznek mind, akár az óriáscsontú ős-állatfajok, mint a kivágott parkok szép kertészházai és a víznélkül maradt szökőkutak...

2

A zöldtől a hegy gerincét sem láttad eddig. Derékba törte az élet, s a meszes csigolyák között, a magaspartú útban most kocsi zörög. Visszhangzik a tört gerinc fala. Rajta át a legrövidebb az út. – Hová? – Mielőtt útjára lépnél, mint mértani rajzon, a körződdel lemérheted. – Hová? – ... A völgyből a völgybe! De a legmagasabb gerincen át. Itt a legrövidebb az út. A januári lap mestere jéggel metszette eléd...

3

– De ki lakik ott, azon a havas tetőn? – Mint csillag fénylik présház-ablaka. Alatta és előtted szőlő-teraszok. Most olyanok, mint az óriásméretű carrarai márványból vágott lépcsőfokok. A bor istenének grádicsai a Kapos-völgyében... – Költők, társaim, nézzétek micsoda méretű lépcsőfokok!... Emberek, barátaim, nézzétek milyen magas ez a kékeres márvány... Uram, micsoda ragyogás!... – De csak azért, hogyha kerülőkkel egyszer is följutotttál oda, hogy ott, tönt a pince bárddal ácsolt szemöldökfája alatt meghajthassad a homlokod. Aztán a térded is a két kézzel kapart pince tiszta mámorának forrása előtt...

4

Már ismét lent vagy a völgyben. Ezt is a tél metszette eléd. Ezt a tíz nádazott kaptárt, itt az erdő alatt. Az ágdurrogtató fagyban, nézd csak, a méhek körül egy róka ólálkodik. A sok gaztól, virágtól és zöldtől tán ezt sem láttad volna soha. A dermesztő tél acél-tűje úgy tette elém, mint a legnagyobb mester, ezt az eddig látott, talán legszebb metszetet. A ragyogó lapon a hóban a méheket és a rókát. Mint pergetés után, még a méz illatát is érzem a fagyban. – Hogy köszönjem és kinek? – Sehol senki. Csak az örökzöld fák, a legmagasabb út, a legrövidebb átjáró, a márvány lépcsők és itt a mézet szimatoló róka. El sem mozdulhatok, mert eliramlik ez is...
Minden oly világos és minden egyre dermesztőbb a mester körül.

költeménye. A borok és a versek még a mámorukkal is egytestvérek. Egy-egy évjárat a hordóban mintha egy-egy kötet lenne. Így aztán itt Becén erre a szép hegyoldalra kicsit úgy tekintek, mint a papírra, amely munkára késztet. Amelyre írni kell ebben a kertben a szőlővel, a fákkal, a kétkezi munkával, hogy ezáltal is egészebbre kerekülljön az én könyvem.

– *És ott vannak a nádasok... A víz... Vízi ember vagy ugye? A tóról is beszéljünk és a halakról, szerszámokról...*

– Vízi... Igen, a Halak havában születtem. Hét éves koromtól állami jeggyel vesződöm a nádasok, tavak, berkek körül. A legnagyobb élményem mégis az első „törbök" volt. Nőhettek azóta a halak akár 21 kilósra is... Szerszámot, módszert, jól tudod, mint györöki, hogy a hely és az évszak szabja meg. Mégis legszebb a könnyű pisztrángozó nyéllel és hajszálvékony zsineggel, nagy nyílt vizen, a fenékről fogni a halat. Akár a kicsit, akár a nagyot. Öröm, hogy a legkisebbet is meg tudom fogni. Ez a legnehezebb például a fenékről. A nagynál meg az érdekel, hogy ki tudom-e venni a legnagyobb előnyt adva a zsákmánynak? Egyszóval a sport és nem a hal-hentesség érdekel... Egyszer történt, hogy rövid percek alatt három akkora halat fogtam, amelyből böjt napja lévén, kerekre böjtölhették magukat a fonyódi rendház apácái, mert nekik adtam.

Kihúzódunk a teraszra. Feltámadt a szél. Felhők tornyosulnak fölénk, mint behavazott hegyormok. A költő felesége megteríti az asztalt. Sült húst eszünk cukorborsóval és burgonyával. A cukorborsó a kertben termett, talán a burgonya is. Eszünk és iszunk. Halk társalgás bizonytalankodik közöttünk. Az étel jó, a bor jó. A szél belekap a szalvétákba, terítőbe. Olyan az egész, mintha a bazalthegyek is a tányéron lennének, és a víz kékje, s a berek savanyú, sötétzöld húsa is. Szeleteljük a tájat. Kiisszuk a tavat.

Később eszembe jut egy anekdota. Takáts Gyula váratlanul megérkezett Becére. Nyár volt, vagy nyár eleje. Felkaptatott a meredek hegyoldalba, s amikor a háza mellett előbukkant a keskeny útról, döbbenten látta, hogy a teraszán két meztelen lány fekszik. Szépek, fiatalok. Napoznak. Teljesen ruhátlanok. A lányok megijedtek. Takáts Gyula meghajtotta magát: „Tessék csak kérem, napozzanak tovább... Ne zavartassák magukat..." Eddig a történet. Három-négy változatban is hallottam. De ez a lényege. Mi történt aztán a lányokkal? Napoztak tovább? Mi van ilyenkor? Nem bírom megállni, megszólalok:

– *A nőkről mondhatnál valamit. Talán a szép nőkről...*

A költő felesége leszedi az asztalról a tányérokat és beviszi a házba. Takáts Gyula hátradől nyugágyszékében és mosolyog:

– A szépség a nőben is az egyik legnagyobb dolog a világon – mondja. – Ritka adomány akkor is, ha lelke nincs. Negyvenöt éves koromban nősültem először. Ha külföldön vagy belföldön kitöltöttem a szállodai bejelentőt, a portások rámnéztek és gratuláltak. Azt kell mondanom, hogy szerencsém volt a nőkkel.

– *Számodra milyen a szép nő?*

– Renoir típusú nők tetszenek. Akiknek nemcsak az arcán, hanem a testükön is megvannak az érzékiség színei. Színesek legyenek...

Nem firtatom tovább. Megszemlélem a teraszt. Próbálom elképzelni, hogy hol fekhettek a meztelen lányok. Végül is mindegy, hogy hol feküdtek. Egy méterrel idább, vagy odább... Becsukom a noteszomat. Iszom a költő borát, bámulom a felhőket. Takáts Gyula is a felhőket nézi. Összekötnek bennünket a hegyek, a zöldbe váltó víz s az öreg jegyzőné mandulafái. A kert közepén is volt két sor fa. Azoknak a helyére a költő szőlőt ültetett.

– *Valamikor divat volt az írástudók felelősségéről beszélni. Az írók sokfélék. Vannak politizálók, művekkel politizálók, népművelők, befelé fordulók, csak az életmű kiérlelésére koncentrálók. Milyen írói magatartásforma áll hozzád a legközelebb?*

– Kisarkítva a kérdést, szerintem a kiteljesült tehetség a leghasznosabb a társadalomra. Tehát az író végül is, hogy betölthesse irodalmi hivatását is, felelősséggel első sorban a tehetségének tartozik.

– *Neves és elismert tagja vagy a magyar írói társadalomnak. S e közben vidéken élsz. Kaposváron talán elég magányosan. Milyennek érzed a vidéken élő írók lehetőségeit, helyzetét. Előnyeit és hátrányait?*

– Magányosan?... Vidéken?... Csak annyit mondhatok, teremteni művet mindenütt lehet. És mindenütt magányosan kell és a legjobb környezetben jó dolgozni. Legalábbis ez lenne méltó a betűhöz. Én szertem a magam életformáját, a hegyi és kisvárosi környezetet, egyszóval az emberekkel együtt a természetet. Több jut nekem ezekből a Kaposmentén és a Balatonfelvidéken. Ezért élek vidéken... Lehet, a jövőben telente talán többet leszek Budán, de szívesen ellaknék az Adria egyik szigetén is.

– *Életedben volt kitérő, vagy nagyobb fordulat?*

– Soha nem volt. Egyenes vonal az életem. Nem kigondolással alakult így, hanem ösztönösen, lelkiismerettel...

– *Mondd Gyula, mikor sírtál utoljára?*

Nagy csend támad köztünk. Takáts Gyula rámnéz. Sokára szólal meg:

– Hát bizony... Sírni nagyon nehéz... Sírni nehéz... Egy nagyon jó barátom elvesztése alkalmából. De megkönnyezni inkább helyzeteket tudok. Egy ember láttán, helyzet láttán.

– *Utoljára...?*

– Láttam két gyereket, ahogy egy félkilós kenyérrel futballoztak. Olyan reménytelenséget láttam ebben, olyan csődöt, hogy nem bírtam ki. Ez két éve történt.

– *Melyik évszakot szereted a legjobban?*

– Az őszt. Az ígéret és a duma helyett a lényeget látjuk...

– *Elégedett vagy az életeddel?*

– Azért vagyok elégedett, mert eddig volt annyi erőm, hogy azt csináljam, ami a kötelességem... Ezért...

– *Van valami, amit nem sikerült elérned, bár törekedtél rá?*

– Igen... Nem tudtam elég szabadságot biztosítani magamnak a munkához. Többet lehetett volna csinálni. A nekem megfelelő munkában.

– *Mi az életcélod? Nyilván gondoltál már valami megfogalmazható célra?*

– Igen... Akarat a megértésre. Az emberek, vagy az emberek cselekedetei, vagy a saját hangunk megértésére. Megértésre és megírásra. Teremtésre. Nem csak mi teremtünk, hanem a világ is teremt bennünket. Híve vagyok a hasznos szépnek... Akár kiállítás az, képtár, vagy versek. Nem hiszem el, hogy szép az, ami érdek nélkül tetszik. Minden szépnek haszna van... Csak az a hiba, hogy nem mindig veszik észre a szépet, vagyis a szép hasznát.

– *Ha a mesebeli király elé kerülnél, mi lenne a mesebeli három kívánságod?*

– Első kívánság kapásból: a költők végre, akár a csizmadiák a csizmán, csak verseiken dolgozhassanak... Második: hirdesse meg 1971-től a történelemben most induló és a világ végezetéig tartó békekorszakot. Harmadszorra: őfelsége adjon még az én kékfedeles füzetemnek és sárgafalú pincémnek néhány évi jó szüretet.

– *Itt termett ez a bor, ugye?*

– Itt. Az én borom.

– *Milyen a becei bor lelke? Csak bor, vagy...?*

– Ismerem ezt a bort a bimbótól eddig a pohárig. Ha ragyogására nézek, máris ráfelelem, ez a ragyogás a bor lelkének a tükre. Mert minden bornak van lelke. Más és más, mint minden élőnek. A bor pedig ugyancsak él köztünk. Akárcsak a vers. Bocsánat, mint a költemény. Minden érzékünkhöz egyszerre szól. Az igazi borivó, akárcsak az igazi versértő, érti is. Érti és látja és érzi is benne a bazaltot, a vasat, a mészkövet, a derékszakító munkát... A beceiben az erdő és a tó, és a kettő között ez a teraszomig kanyarodó déli hegy-kagyló együtt munkál és ragyog. Szóval a bor a természet

és a képzeletet is. Csak néhány szó: volt egy iroda, semmi raktár. És minő kiállítás? Ebben a hősi korban bizony épp eleget sepertünk... De a magunk portáján... És ez se volt könnyű abban az időben! De tettük a kötelesség és a szívünk parancsára. Sepertünk, mert tiszteltük a múzsákat... És van már „múzeum", ha nem is a terveink szerint való. De készek a tervek. A „sors bona", ha nekem nem is sikerült – ki tudja miért –, föl is falazhatja ezt a jóltervezett várat a Zrínyiek földjén. És létesült még hat kis múzeum, szerte a megyében. És vannak segítők és sok „de" is akad... És képtár is van, amelynek 100-150 kiállítása betöltött némi hivatást. Kiállításainkat ismerik... Szívemhez a képtár fejlesztése állt a legközelebb. A sokat sürgetett Somogyi Galéria fölépítése országos meglepetést jelentene. A megnyitóra nem kellene képeket kölcsönkérni. Idegenforgalmi szenzáció is lenne... Aztán ha a néprajzi gyűjtést nézem, akkor elsősorban az adatközlések anyaga és a fölgyűjtött céduláim várnak. Ha otthagyom a múzeumot, talán erre is jut időm.

– *Becehegy kedvéért félig odahagytad Somogy megyét. Pedig azt hiszem, Somogynak lelke van. Milyen ez a lélek?*

– Amit kérdezel, arról egy kép jut az eszembe. A tölgyrengeteg szélén sütkérező szelídgesztenyefák. Valami ilyen kemény derű a jellemző erre a lélekre. Az erdők titka, festők és költők és pásztorok. De minden bukolikus idill és romantika nélkül. Betyáros valósággal... Eposzok földje? – mondjam ezt. Azt hiszem, nem véletlen, hogy irodalmunk két nagy eposza a hősi és a vígeposz is szülőföldjének választotta. Igen, a Szigeti veszedelem és a Dorottya is...

– *Igazgatsz, írsz, festesz... Egyszer láttam egy kiállításodat.*

– Pécsen, Szolnokon és Kaposváron volt kiállításom. A Nemzeti Galéria tulajdonában is vannak képeim. Rippl-Rónaihoz jártam tanulni. Neki mutattuk be a képeinket. Több képemet be is rámáztatott, mint fiatal gyereknek. Festőnek készültem... A tárgyak és a világ megváltoztatják az embert. Ne a külsőt vegyük le. Itt jöttem zavarba a festészettel. Nem tudom vonallal a lelkét megadni. A szó kell ehhez, amit a tárgy mond. A dolgok, tárgyak sok nyelven beszélnek. A költészetet érzem alkalmasnak. Nemcsak a saját anyagából teremt, hanem a körülötte lévő tárgyi világ közlését is felszívja. Ami a szervesbe és szervetlenbe be van zárva. A sziklákнak is külön nyelvük van. Az erdőknek is, motoroknak is, és a csillagoknak is. A kő lelke mit jelent? Évmilliókat foglal magába, természeti erőt, és azok alkotását... A víz, az idő, a lejtő a geológiai korokban a legtökéletesebbre csiszolták. Az ecsetet és a ceruzát átváltottam szavakra.

– *Ma is festesz még... Vagy tévedek?*

– Nem tudok meglenni kép nélkül. Versek és képek. Ez a világom a zene mellett. A formát nem a külső jegyei szerint, mert azt el lehet sajátítani... A lényeges belsőket... Van egy nagyméretű rajztáblám... A ceruzát és a krétát szeretem, aminek tüze van... Egyszer szeretnék egy nagy kiállítást...

– *Mikor dolgozol?*

– Borzalmas. Hogyan lehet? A munkaidőn túl az időt úgy kényszerítem ki magamnak. Nyolc órás munkaidő után dolgozom. A rajzokat leginkább nyáron, akár a verseket... Amikor megfogalmazom, akkor már rég megvan. A kék iskolai füzeteket szeretem, amiben nincs se vonal, se kocka. Vers, rajz, filozófia van itt egymás mellett. A filozófiát nagyon szeretem. Doktorátusom tárgya is. Ezt írd le: geológia, geográfia, filozófia. Ez volt a három tárgy. Természettudomány nélkül nem tudnék meglenni.

– *Hánykor fekszel le?*

– Sokszor már hét órakor. Addig olvasok, vagy írok, ameddig tudok. A szabadságom alatt is. Csak ágyban. Vagy ebéd előtt éhesen. Ágykultusz.

– *Kézzel írsz?*

– Mindig kézzel írok.

– *A regényt is...?*

– Jelentős részét kézzel az ágyban. És itt Becén, ezen a lehajtható asztalon. Szeretem a szép empire, vagy biedermeier íróasztalt is... A rajztábla mellett...

– *Ceruzával?*

– Ceruzával írok. Tintával javítom a szöveget. Nagyon sokat javítok.

Sunion. A delphi stadiont a jósda fölé vitték. Csak a mexikói stadion magasabb. Ott éreztem én a tájban ezt a jó egészséges illatot, amit a sárga növények adnak. Itt is megtaláltam azokat a növényeket. Ez a szárazságba illatosodott növényflóra, és a sok tücsök, és a kabócák nagyon emlékeztetnek Görögországra. A tücsök és a kabóca, aminek zenéjét itt mindig hallani, szent bogár a görögöknél. És itt vagyok máris a költészetnél és a filozófiánál. Mindkettőnek az lenne a feladata, hogy elviselhetővé tegye az életet. Az élet a halál tudatával indulva a legemberibb.

– *Azt mondod, hogy halál...?*

– Kertkultúrával szemben a halállal. Egy életforma. Ott volt szép az élet, ahol vizek és kertek voltak. A Nílus, a Pó, az Amúr völgyében. Művelés nélkül se a föld, se a lélek nem szép. A költészetet magát egy életstílusnak tartom. Két lap van az ember kezében. Egyiken írja a művet, másikon a földön, a kertben, szőlőben szerszámokkal vési. Mint két nagy szárny. Elrepül, de ad valamit.

– *A pannonságról mi a véleményed?*

– Rámsütötték az emberek. A Balaton mellé ült! – mondják. Pedig a Balaton, a vitorlázás kemény férfimunka, életveszély. A Balaton kettőt juttat nekem. Szőlőt, és ebben a legkirályibb fajtát, tüzes, hegyvidéki szőlőkultúrát. A kövi bort, ahol verejtékezni kell a munkásnak. Kapa nem elég, csákány kell. A hajónál meg a kötél és a vihar. Ezt a kettőt. Úgy fogjuk meg a kapanyelet, meg a kötelet is, hogy a szél a hajónak is jó legyen, esetleg a léleknek is. Így a legkeményebbet jelenti a Balaton. Most, hogy az egész ország körülülte a tükrét, ha ezt éreznék meg a Balaton partján, jó lenne...

– *Milyen hajóval jártál?*

– Túra jolléval.

– *Tizenötössel?*

– Igen. A háború alatt elveszett... Ne a lubickoló pannonizmus legyen itt... Most, hogy körülülték a Balatont, úgy veszem észre, hogy az ország másként nézi önmagát. A vízi határokon átalakult ember sok mindent másként néz. Kulturális jótett, amit ez a kultúrtáj sugalmaz.

– *A hazád, eredetileg Somogy... Jól emlékszem?*

– Tab...

– *Mit csináltatok ott?*

Takáts Gyula rámmered, aztán a zsalugáter résein át a túlsó partot fürkészi. Sokára szólal meg:

– Öregapám szabó, és szűrszabó iparos volt, olyan vállalkozó, akinek az ipar a kisujjában volt. Hét-nyolc vándorlegény dolgozott nála. Manufaktúra volt. Két kocsival járták a vásárokat. Szűrt, ruhákat árultak a legények. Ugyanezek a fogatok vitték apámat Tabról Veszprémbe és Pápára a kollégiumba. Addig, amíg jelentősége volt a vásározó iparnak. Apám polgáriskolai tanár, majd címzetes igazgató lett Kaposváron. Nekem már csak a lovak csengői vannak meg. A családba bekerült egy idegen nő. Jerzsabek Amália Morvaországból. Kilenc nyelvet beszélt. Az vezette a könyveket. Tudása fellendítette az egész iparágat... Különös világ volt. Tabon a lakosság fele iparos és kereskedő volt. Ezek közé tartoztunk mi is. Nagy zsidótemplom volt, nagy evangélikus templom, nagy katolikus templom. 311 méterrel Tab volt Somogy megye legmagasabb pontja. A szőlőnkből még Tihanyt is láttuk... A nyarakat Tabon töltöttem, majd Fonyódon. Kaposváron érettségiztem, Pécsen szereztem diplomát.

– *Aztán tanár lettél Munkácson...*

– Csak később lettem tanár... Öt évig nem kaptam állást. Ennek köszönhető, hogy sokat tanultam, és sokat írtam. Akkora úr soha életemben nem leszek már. Ennek az öt évnek köszönhetem indulásomat.

– *Kaposváron aztán végleg berendezkedtél...*

– Kaposvár 1946-ban örökbe fogadott, mint írót. A legmagasabb fizetési osztályba soroltak. Erről én 1949-ben lemondtam. Ugyancsak 1949-ben lettem a Rippl-Rónai, illetve a Somogy megyei múzeumoknak az igazgatója. Művészettörténet és irodalom volt az első szakom, de hosszú ideig régészettel és mindennel én foglalkoztam. Hőskor. Rippl-Rónai kultusz emelése, állandó kiállítások, kiadványok. Húsz egynéhány év munkájáról még bor mellett is nehéz beszélni. Pedig a becei dagasztja az önbizalmat

a szomszédos faluban laktam. Jól ismeri a történetemet. De azt nem tudja, hogy a dédapám is itt volt erdész. S az anyám itt gyerekeskedett a hegyek másik oldalán, az öreg megroggyant erdősházban. Az erdő errefelé a Festeticheké volt. Az erdő, a föld, a víz és az ég.

– *Szóval itt...?*

– Neked érteni kell ezt... Gyere, nézd meg a ciszternát, s a kertet, a szőlőt...

Járunk a meredek ösvényeken. Megtekintem a ciszternát, az árnyékszéket, az új pinceajtót, a mandulafákat. A szél egy kis enyhületet hoz. Felhők gyülekeznek a Balaton felett. Takáts Gyula feltárja világát:

– Ott volt jó lakni, a domb aljában. A szikla jobban fogta a szelet. Ott élt az ősember. Feljöttem egy nem praktikus, de szép helyre. Az ősembernek volt igaza. Kezdem érezni a szívemmel.

Visszamászunk a házhoz.

– Az ősember és a többiek nyomába telepedtem. Nézd, itt az elől pecsenyesütő nyársa, itt a kés, ide gyilkos kések kellettek. Megtaláltam a háromlábast és a pincekulcsot is. Itt a pinceajtó vasalása, és a szegény ember egy krajcárja. Ez is itt fordult ki a földből. Tizennyolcadik század az egész. 1750-től állhatott. Gyönyörű barokk szerkezet. Csak templomokban látni hasonlót...

A ház fehér falán függnek a múzeális eszközök. Takáts Gyula újabb és újabb bizonyítékokat ragad fel a polcokról.

– A kőkor emberének is itt volt a telepe. Nézd... Egy magkő, amiből lepattintotta a nyílhegyeket. Felismered?

– *Igen...*

– Itt érezni az emberi folyamatot. Érzi az ember, hogy emberek között van. Az hat meg a legjobban, hogy ezek a szerszámok, tárgyak látták azt, amit én nem láthattam. A fák, és kövek tovább élnek, mint mi. Ihletnek is ezáltal, hogy bennük van a régi emberek szépsége. Itt minden visszahat rám.

A cserépkályha tetején madár alakú szőlőgyökér meredezik. Alatta csiszolt, tojásdad kövek.

– Az én hegyi pávám, aki kőtojásokat tojik a kályha tetejére – jelzi a költő, aztán kört ír le a kezével. – A kontinuitás itt egészen a rádióig megvan.

Néhány igazi madártoll is ékeskedik a szobában.

– Sólyom toll. Kéksólyom. A Bise kű oldalában szoktak fészkelni. A fekete gólya és a hattyú tollát is szeretem – mondja Takáts Gyula, aztán hellyel kínál a szobában. Letelepedünk. Írópolcra könyökölök. Éppen kilátok a fehér zsalugáter résein. Kék a Balaton. Üveg az ég. Majd eltörik. Még tart egy keveset. Takáts Gyula mellettem ül. Matrózdresszt és farmernadrágot visel. Magyarázza a világát, hunyorít: „Remete Gyulának költői ketrece..." – Aztán felemeli a hangját:

– Nem mindegy, hogy hol lakunk. A költő építi a világot, de a világ építi a költőt. Ha a világ építi a költőt, akkor nem mindegy, hogyan lakik. Nem kell spekulatívnek lenni, mert a valóság megnyilvánul. Nem úgy spekulálod ki. Életízű lesz minden. Épp a mai költészetben ez elengedhetetlen. Sokszor természetes absztrakciót éreznek nem egészségesnek, és éppen az élettelenséget jónak. Mivel a költészet az életnek szól, eldönti, hogy melyik oldalra álljon a mű. Élőknek szól...

– *Jó illata van ennek a mésznek... Mintha húsvét lenne... Régi húsvét...*

– A meszelt fal tágasságot éreztet, illatos, egészséges. A cella kicsi. Így kell kitágítanunk. Magyar házat nehezen képzelek el oszlopok nélkül. Van itt két oszlop, ami körül megfordul a táj. A Balaton fölé kiugrik a terasz, hogy belenyúljon a végtelenbe. Nincs korlát. Ne is legyen. Akkor is veszélyes a korlát, ha előtte szakadék van. Korláttal nem is lenne olyan szép ez a táj. Jobban esik így a bor. Kedélyesebb. Nem takar el semmit. A nap is besüt, a szél is járja. Sokszor olyan, mintha vitorlás hajóval navigálnék át a szobámon. Így derűsebb is lesz az ember. Van egy helyiségem, ami tiszta üveg. Szeretem a vihart látni, és rohanni vele. Hajójelleg, a kapitány hídja... Előttem játszódik le az egész. A vihart nem elképzelem, hanem benne ülök. Csak egy négy milliméteres üveg választ el tőle. Haláptól Keszthelyig látok. A legszebb panoráma. Olyan szép ez, mint Görögország. Nem is Itáliát mondom. Mint Delphi, és Attikában

levelet szerzett. Munkácson és Kaposváron volt gimnáziumi tanár. Jelenleg a Somogy megyei Múzeumok Igazgatóságának és a Rippl-Rónai Múzeum igazgatója Kaposváron. Sokműfajú ember. Költő, író, esszéista, műfordító, festő. Munkásságáért 1941-ben Baumgarten-díjat, 1960-ban József Attila-díjat kapott. Sokat írt. Műveit nehéz felsorolni. Önálló kötetei: Kút (versek, 1935); Kakukk a dombon (versek, 1937); Május (versek, 1939); Családfa helyett (válogatott versek, 1941); Vágják a berket (kisregény, 1942); Hold és hárs (versek, 1943); Polgárjelöltek (regény, 1945); Se ég, se föld (versek, 1947); Vízitükör (versek, Egry József rajzaival, 1955); Az emberekhez (válogatott és új versek, 1955); Színház az ezüst kancsóban (regény, 1957); Rózsává lett róka (gyermekversek, 1958); Mézöntő (versek, 1958); Virágok virága (versek, 1961); Képek és versek útjain (cikkek; 1961); Kinek könnyebb? (novellák, 1963); Évek, madarak (válogatott versek, 1965); Villámok mértana (versek, 1968); A tündérhal és a háló (Balatoni rege, verses elbeszélés Bartha László illusztrációival, 1968); Egy flóbertpuska története (ifjúsági regény, 1969); Vitorlás a berken (ifjúsági regény, sajtó alatt). Műfordításai közül Janus Pannonius, a Carmina Burana, Petrarca és Horatius átültetései a jelentősebbek.

A művek ilyen serege láttán zavarba jön az ember. Mit kell kérdezni? Hogyan kell ülni a széken? Enni szabad? És inni?

Becehegyen üldögélünk a költő fehérre meszelt háza előtt, fehér oszlopok között, bent a tájban. Messzire látunk. Alattunk kertek, szőlők. Lent nádas, víz... Felettünk mészkősziklák, a cserszömörce bokrai, árvalányhaj, leánykökörcsin, s a magasban feketefenyők. Balról savanyú rétek. A rétek közepén kéklő bazalt hegyek. Ide sejlik a Haláp sebzett feje, Csobánc, talán Gulács. Az előtérben a Szentgyörgy hegy, Szigliget, Badacsony... A hegyek lába belecsúszik a vízbe. A bazalt megfesti a vizet. A Balaton óriási. Végtelen tó. Páraködbe vesznek a túlsó partok.

Jókat húzok Takáts Gyula jéghideg borából. Valami keveset a költő is iszik. A bora éppen olyan megbízható, mint a versei, mint saját maga. Garantáltan becei. Érezni rajt a karsztos talajízt, a fényt, ami a víz ezüsthátán hömpölyög Fonyód felől. Déli lejtő, ájult mediterrán világ. Az üvegfalu konyhában a költő felesége már az ebédet főzi. Héja köröz a fejünk felett. Átszakadnak a láthatatlan gátak, a fény elönti a réteket, az autók felemelkednek, mint a bogarak. Zümmögve köröznek a tagutak felett. Sok kis színes semmi. Majd jön a szél. Leesnek.

– 1965-ben Görögországban jártunk – szólal meg Takáts Gyula. – Sunion hegyfokán a Neptunusz templom mellett volt egy cukrászda. Azt hiszem, fagylaltot ettünk. A szomszédos asztalhoz aztán leült két hölgy s egy bizonyos kíséretecske. A pincér suttogva tájékoztatott. Az idősebb Friderika anyakirálynő volt, a fiatalabb pedig Konstantin felesége. Királyi hely, gondoltam... Aztán eszembe jutott Becehegy. Éreztem, hogy Bece is van olyan királyi hely... Nézz körül... Hol találsz még egy ilyen helyet?

– *Kitől vetted?*

– Az öreg jegyzőnétől... Senkinek sem kellett ez a mészkőszikla. Én aztán megvettem... Lent mandulás volt... Csak a felső fákat hagytam meg. Szőlőt ültettem... – mondja Takáts Gyula.

Elnémulok. Nézem a mandulafákat. Ismerős fák... Az öreg jegyzőné a szomszédos faluban lakik. Balatongyörökön. Én is ott laktam. Pontosan az öreg jegyzőné szomszédjában. Diák koromban eljártam hozzá dolgozni. Rendesen megfizette a napszámot. Egyszer nyers füstölt sonkát is adott, mert látta, hogy éhes vagyok. És éhesen ugye nem megy a munka. A falu is mészkősziklára épült. A jegyzőné kertjében sok volt a kő. Egyszer meglepetten láttam, hogy szitát borít az egyik kődarabra. Rámnézett, megszólalt: „Az én kertemben nőnek a kövek... Senki nem hiszi el, de mégis így van... A tavaszon szedettem ki a nagyobb köveket, és nézze, máris mekkorák ezek megint... Most leborítok egy követ, és megfigyelem... Meglássa, belehízik a szitába..." Jó asszony volt. Ma is az. – A mészkőszikla, melyre Takáts Gyula felépítette házát, nekem nagyon ismerős. A táj, a fák, a szakállazó árvalányhaj... Életem része itt minden... A nyulak, az ismerős vadcsapások... A nádas, a jeges vízben fürdő csukák... A szigonyom, mely aztán eltűnt egyszer a rejtekhelyéről. Takáts Gyula tudja, hogy

1021

BERTHA BULCSU

INTERJÚ TAKÁTS GYULÁVAL

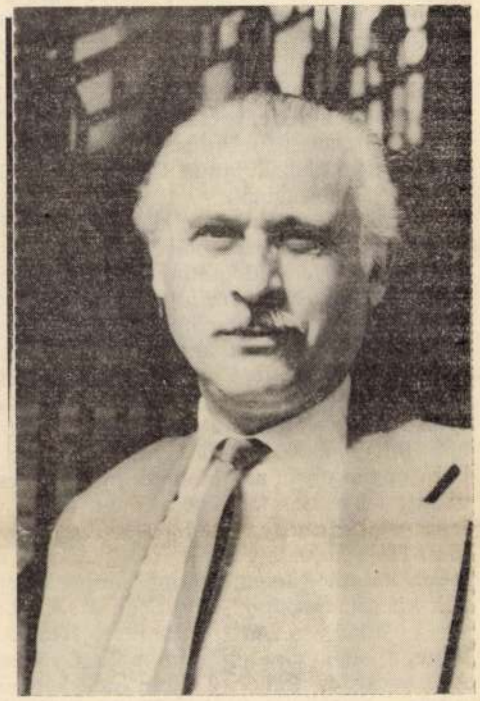

Takáts Gyulát én józannak tartom, olyan prófétának, aki nem veszthet rajt a költészeten. Ahogy hunyorogva áll a napban, érzem, hogy érti az egészet, érzi, hogy lángban áll a táj, valahol leomlik valami. Hantok dübörögnek... Felneszel, odatartja az arcát, csaknem belemarnak a szakadt, repülő vasak, de aztán mégsem. Bemegy, feljegyzi. „Szakadt vasak a szélben ölnek". Ezt nem a Takáts Gyula írta, ezt most én írom, mint egy példát. Feljegyzi és elmereng. Átéli. Aztán törökös feketét főz magának, ízlelgeti, jól él. Csend lesz. Vizet mer a ciszternából, amit jól megszerkesztett. A víz iható. Ellenőrzi azért. Hozzákever két Neomagnol tablettát. Megszagolja. Aztán mégsem iszik belőle. Elgyalogol valahová fel a fenyvesek alá a forráshoz, és hoz magának egy kancsó vizet. S ekkor már nem is a víz a fontos, hanem a kancsó. Kicsit görögös, kicsit parasztos. Viszi, nézi. Elfelejt inni. Izzad, egyre soványabb lesz. Leül, verset ír a kancsóról, amibe belelát valami érthető csodát. Mereng, álmodozik. A görög-római császárság egyszerű udvartartássá válik. Bizánc csupa ismerős oszlop, szinte gyermekkori. Sokára érkezik haza. De hosszú útján soha nem töri el a korsót, és soha nem löttyenti ki a vizet. Úrféle... Az is meg nem is. Ha néma lenne, talán bevennék valahol egy mágnáskaszinóba. Ha megszólal, persze vége mindennek. A tárgy, mely felé fordul, leleplezi. S a mozdulatok... Túlzottan ragaszkodik apró tárgyakhoz. Álmokat, tárgyakat, helyzeteket dédelget. Az urak ilyenkor bizonyára azt mondanák, hogy „költő", s Takáts Gyula kapna egy kis haladékot. Egy órát, egy percet, egy másodpercet. Aztán megkérdeznék tőle, hogy „a kalapját kérem, minek hozza ide az asztalhoz"? Takáts Gyula pedig felmutatná a kalapot, s várná, hogy a mágnások is beleszeressenek. De azok csak megütközve néznék a kopott, keki színű kalapot, amilyent Magyarországon csak a vadőrök és a múzeumigazgatók szoktak hordani.

Takáts Gyula múzeumigazgató. Közben költő... Vagy költő, és közben egy kicsit múzeumigazgató. De lelki rokonságban áll az erdei emberekkel is. Vadőrökkel és a hurokvető, nyúlhúsra éhes parasztokkal. A szélső házakban lakó, gatyaszárban fűrészelt csövű mordályt rejtegető hunyorgatókkal. És az álékra kiváltó bámész vaddal is. A riadozó rozsdaszín rudlikkal. És a fákkal. Érző dunántúli ember. Érti a természet szavát. Megérti az embereket. A halhúsra fenekedő postást, az erdőkerülőt és a vadorzót. Szeretnek vele együtt ülni az emberek. Beszélgetni és iszogatni. Okos szavú, messzire gondoló. Ha protestál, nagy oka van. Általában udvarias, mosoly borzolja őszülő bajszát.

1911-ben született Tabon. A hajdani pécsi egyetemen tanári és bölcsészdoktori ok-

Takáts Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1963 ÁPR 25

A pécsi Janus Pannonius Múzeumban jövő vasárnap nyitja meg Takáts Gyula József Attila-díjas költő színes-rajz-kiállítását Simon István, az Írószövetség titkára.

1021

[illegible] Az uj gepsor per.

Takács Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1963 ÁPR 27.

1021

Takáts Gyula rajzainak kiállít

Pécsett, a Janus Pannonius Múzeumban nyílik meg április 28-án, vasárnap *Takáts Gyula* József Attila-díjas költő színesrajz-kiáll állítást *Simon Is* gyar Írók Szövet kára nyitja meg.

ása

ítása. A ki-
tván, a Ma-
ségének tit-

kétszer is Kolozsváron át;
k Weöres Sándor Szombathely,

már az első
a hőmérő higanyszála
húsz fok fölé emelke-
dett

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Takáts Gyula

DUNÁNTULI NAPLÓ

1963 ÁPR 25

TAKÁTS GYULA József Attila-díjas költő — aki grafikával is foglalkozik — a közeli napokban Pécsett is bemutatja színes rajzait. Kiállítása a Janus Pannonius Múzeum Káptalan utcai helyiségében vasárnap délelőtt 11 órakor nyílik. A kiállítást Simon István Kossuth-díjas költő, a Magyar Írók Szövetsége titkára nyitja meg.

1021

Utóhangok az MTK—Dózsa-mérkőzésről

Nem utazott győzelmi reményekkel Budapestre, az MTK otthonába a Pécsi Dózsa, de a vezetők és a játékosok nem titkolták, hogy az egyik pont megszerzésében bíznak. Sikerült, a 0:0-ás döntetlen a Hungária úton a pécsiek sikerének könyvelhető el, egy kis szerencsével a győzelmet is megszerezhette volna a lila-fehér együttes. A pécsiek a játékidő legnagyobb részében határozott mezőnyfölényt harcoltak ki. Balogh Sándor edző a mérkőzést megelőző játékosértekezleten a nyílt támadójátékra hívta fel a játékosok figyelmét. Rádinak azt a feladatot adta, hogy az MTK válogatott fedezetét, Nagyot, a pécsi csatársor vonalában — zavarja a támadásépítésben. A pécsiek a kapott taktikai utasításokat fegyelmezetten végrehajtották. Ennek, valamint a csapat önbizalmának és nagy lelkesedésének köszönhető a pontrablás —, a bajnokjelölt otthonából.

*

— Szeretnénk bebizonyítani, hogy az úgynevezett „vidéki futball" felnőtt a fővárosi csapatok színvonalához, s játéktudásban nincs különbség Budapest és vidék között — mondotta a mérkőzés előtt Balogh Sándor, a Pécsi Dózsa edzője. — Háromesélyesnek tartom a mérkőzést, s nem tartanám meglepetésnek, ha pontot, vagy pontokat szereznének.

Ideges, feszült volt a hangulat az MTK öltözőjében. Kovács Imre edző és Sándor Károly csapatkapitány nem titkolta, hogy tartanak a pécsi együttestől, bár 16 óra előtt néhány perccel még egygólos hazai győzelmet jósoltak . . .

*

Végignézte a mérkőzést Baros Sándor, az MLSZ elnöke és Lakat Károly, az olimpiai keret edzője. Baros Sándor a mérkőzés után felkereste Szekeres Ambrust a Dózsa intézőjét: „Megérdemelték a döntetlent, nagyon jól játszott a csapat" — gratulált az elnök. Lakat Károly is elégedett volt a két pécsi keretteg, Györkö és Dunai II. szereplésével. A két játékos már nem is utazott haza a csapattal, Budapesten maradtak, az olimpiai válogatottal együtt készülnek a következő mérkőzésre.

*

A vasárnap esti sporthírekben Balogh Sándor edző nyilatkozott Szepesi Györgynek, a rádió riporterének. A szakemberek mérkőzés utáni véleménye, Balogh edző nyilatkozatának budapesti visszhangja azt látszik igazolni, hogy a Pécsi Dózsa a vasárnapi pontszerzéssel növelte tekintélyét. A tavaszi fordulóban hat mérkőzéséből elért három győzelem és a két döntetlen kiváló mérleg és bizonyítéka is egyben: a pécsi lila-fehér együttessel minden csapatnak számolnia kell.

VINCZE JENŐ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTULI NAPLÓ

Takács Gyula

1021

1963. ÁPRILIS 30.

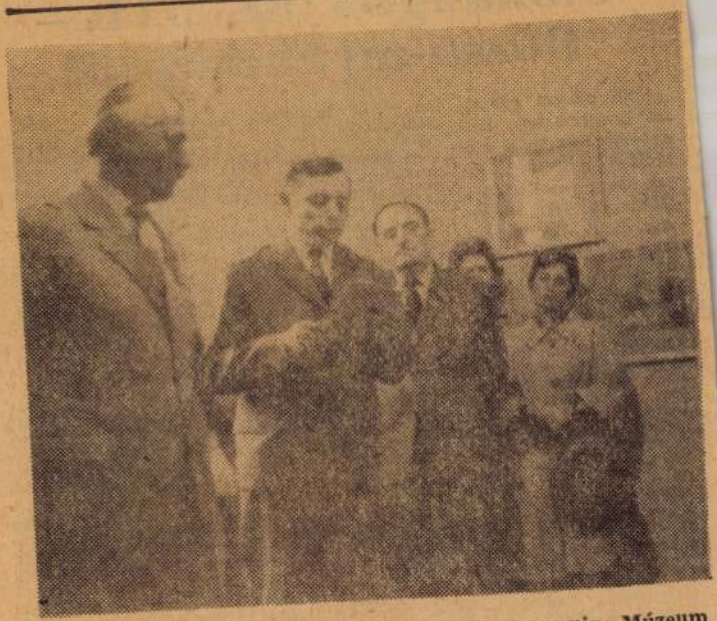

Vasárnap délelőtt nyitották meg a Janus Pannonius Múzeum Káptalan utcai kiállítótermében Takáts Gyula színesrajz-kiállítását. Takáts Gyula József Attila-díjas költő most színes rajzaival mutatkozik be. A kiállítást Simon István Kossuth-díjas költő, az Írószövetség titkára nyitotta meg.

— Szokolai felv. —

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Takács Gyula

SOMOGY MEGYEI NÉPUJSÁG

1964 SZEP 29.

— SZOLNOKON LESZ TÁRLATA OKTÓBERBEN TAKÁTS GYULÁNAK, a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum igazgatójának.

— Befejezték a Petőfi iskola

Magyar Hirlap

SAJTÓFIÓKJA

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.

Telefon: 186-200, 186-307

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

kezett a falujába; az új hídon, a folyó fölött megállt és körülnézett. A falu megnőtt, mindenfelé majorok fehérlettek, és Duszja alig ismert szülőfalujára. S a változások valahogy nem voltak ínyére.

Ment, végig az utcán, jól szemügyre vette a járókelőket, s igyekezett eltalálni, ki kicsoda. Szinte senkit sem tudott fölismerni, viszont őt sokan megismerték, megállították, s csodálkoztak, mennyire megerősödött.

Nővére megörvendett Duszjának, sírdogált egy kicsit, s szaladt, hogy föltegye a szamovárt. Duszja előszedegette táskájából az ajándékokat. Nővére megnézte, megint sírt egy kicsit, s megölelte Duszját. Misa pedig csak ült a padon, s azon csodálkozott, mért sírnak.

A két nővér leült, hogy teát igyék, s Duszja megtudta, hogy a rokonság sok mindent széthurcolt. A jószágot — a három [illegible] a kocskét meg a tyú-

az ügy; egyre [illegible] dolt, anyja pé[illegible] tott valahol. H[illegible] resgélt: megko[illegible] kat, megtapog[illegible] kat, lement a [illegible] padlásra is fel[illegible] sehol sem tal[illegible]

Mikor az árban megegyeztek, Duszja bement a városba, a telekkönyvnél bejegyeztette a házeladást, a pénzt pedig takarékba tette. Mikor visszatért, ajándékot hozott a nővérének, s felkészült, hogy hazautazzék Moszkvába. Alkonyatkor nővére bement a gazdaságba, Duszja pedig fölkerekedett, hogy meglátogassa anyja sírját. Misa is elkísérte.

Napnyugtakor indultak, s átmentek a réten. Itt-ott már előbújt a pitypang, a fű pedig zsenge volt és zöld. Délután kissé befelhősödött az ég, estére azonban a felhők szétoszlottak, s csak távol, a szemhatáron, arra, amerre Duszja és Misa ment, csak ott lebegtek az égen vörösesen hamuszürke

sötétben, emberek jöttek a faluból, Duszjáért. Az asszony ott hevert a síron, egészen magánkívül, már sírni sem tudott, sem beszélni, sem gondolkodni, csak összeszorított fogakkal nyögdécselt.

Fölemelték, a halántékát dörzsölgették, csillapítgatták, igyekeztek a lelkére beszélni, hazavitték, ő pedig egy szót sem értett, kerekre tágult szemmel csak az embereket nézte, úgy érezte, sötét az élet, akár az éjszaka. Mikor betámogatták nővére házába, az ágyra roskadt, és — nyomban elaludt.

Másnap, miután végleg úgy határozott, hogy Moszkvába indul, nővérével teát ivott, már jókedvű volt, s arról me-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Takáts Gyula

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1965 JAN 10.

1021

TAKÁTS GYULA: DUBROVNIKI VÁROSRÉSZ

fontoltságával vihart kavart maga körül. De ez a vihar inkább a lelkekben végezte a maga bonyolult munkáját, s úgy hatott, akár a nagy adag bróm. Úgy döntöttek az alkalmi nemzetvezetők, hogy éppen az ilyen szerény, megfontolt, sérelmes emberekre van szükség a nagy történelmi villámlások pillanataiban. Ezért most már deputációt küldtek az irattárba Poldini úrhoz. A deputáció vezetésével ismét Ladomirszkyt bízták meg, aki rezignált méltósággal igyekezett Poldini úrnak megmagyarázni annak a közóhajnak természetrajzát, amelynek szellemében e nehéz percekben a megalakítandó forradalmi bizottmányba feltétlenül meginvitálni szándékozik őt.

Poldini úr végighallgatta a szónokot, a küldöttség mindegyik tagjával kezet fogott, és miközben máskor oly kifejezéstelen arcán most valamilyen romantikus hangulat ömlött szét, szó nélkül követte a küldötteket.

A teremben már sokan gyűltek össze. Lehettek vagy száz-százötvenen. Az elnöki emelvényen már ott ültek mindazok, akiknek csak a megválasztásuk után lett volna helyük az elnöki emelvényen. Poldini urat is maguk közé invitálták. Köpcös, kurta alakja menten megtalálta azt a pózt, amely a pillanat szükségleteihez leginkább illett. Rejtett és évtizedeken át szunnyadó színészi képességek kerítették hatalmába. Figyeljük csak őt, ahogyan tömzsi feje most bánatosan balra billen, s ahogyan vaskos ajkai körül bágyadt s megadó mosoly játszik, ahogyan más-

Magyar Hirdető
SAJTÓIGAZGATÓ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM

KU

Aranypor

Csak egy pillanat kell,
csak egy pillanat,
szétmálló felhőből
kikukkant a nap.

A torony hegye már aranyporos,
hivatal teteje aranyzáporos,
görcsével a fa, örvényével a víz,
az igaz, a hamis, s a föld röge is.

Arany a Városligetben a tó,
arany a disznóól és kacsaúsztató,
a céllövölde, a hullámvasút,
a földalatti és a sötét Alagút.

Arany a lányok erkölcse s haja,
a hintaló és a hajasbaba,
alig egy marék aranypor elég,
és aranyos a kő, a sár, az ég.

Aranyból folyik a bor, meg a tej,
arany az ember, ki szóra figyel,
az, aki kérdez és, aki felel.

1983 MÁJ 18.
/1021

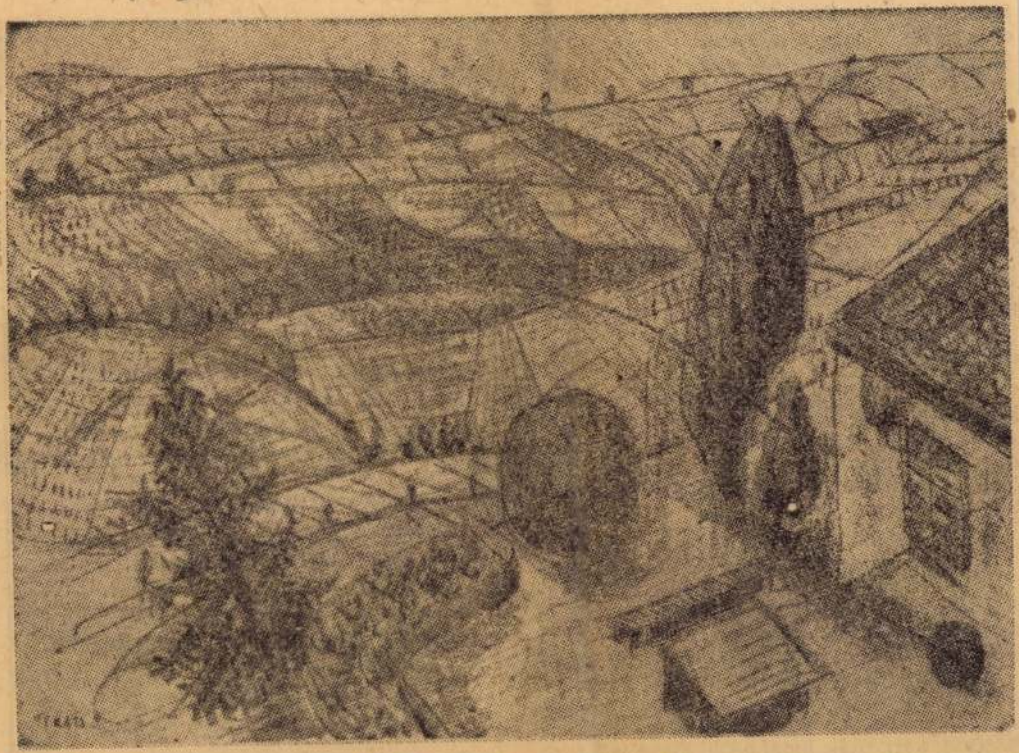

Takáts Gyula kiállításáról: Táj

félidőben Szeged igyekezett

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Takáts Gyula

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1964 OKT 20.

1021

— TAKÁTS GYULA költő, rajzolóművész és néprajzkutató rajzkiállítását vasárnap este nyitotta meg a szolnoki Szigligeti Színház előcsarnokában László Gyula művészettörténész egyetemi tanár.

MAGYAR NEMZET
SAJTÓFIGYELŐ
Magyar Hírlapíró
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Frantisek *Han*
kedelmi minis
mánydelegáció
Frantisek *Pisel*
kia magyarorsz
fogadta a ver
pasztörizáló ál
tunk, odébb ő
modelljét, var
risnyakötő gépe
téri bemutató
dig az autók,
autóbuszok, mo
mezőgazdasági gépek sora látható.

A *lengyel pavilonnál* Franciszek *Waniolka* miniszterelnök-helyettes, a lengyel kormányküldöttség vezetője és Henryk *Grochulski* nagykövet várta a vendégeket. Elmondották: olyan árukat, ipari termékeket hoztak a vásárra, *amelyeket a Magyar Népköztársaság ipara jól használhat.* Az egyik a sújtólégveszélyes bányákban használható elektromos elosztó.

A *jugoszláv pavilonban* Nikola *Dzuverovics* külkereskedelmi miniszter, a jugoszláv kormányküldöttség vezetője, továbbá Mirko *Tepavac* nagykövet várta a látogatókat.

A *kubai kiállítási csarnokban* Oscar Mas *Bringuez* ideiglenes ügyvivő mutatta be a kiállítási anyagot.

A *japán pavilon* bejáratánál Ken Ichiro *Yoshida* Japán budapesti követe köszöntötte a pavilonba érkező vendégeket.

Az *indiai pavilonban* S. V. *Patel* nagykövet kísérte végig az érkezőket.

Az *olasz pavilon* bejáratánál dr. Paolo *Vita-Finzi* követ üdvözölte a vendégeket.

— Nagyon örülök, hogy ellátogattam önökhöz — ezekkel a szavakkal fogadta a nozzajarulasnak tekintjuk alapvető gazdaságpolitikai céljaink megvalósításához. Reméljük, hogy *erjesztő erőként fog hatni gazdasági életünkre, gyorsítani fogja azon céljaink megvalósítását, amelyeket öt-éves tervünkben magunk elé tűztünk.*

— A nemzetközi vásár kifejezésre juttatja azt a gazdaságpolitikai elvünket is, hogy *az egyenjogúság és a kölcsönös előnyök alapján készek vagyunk minden országgal kereskedni, bővíteni gazdasági kapcsolatainkat.*

A külkereskedelem képviselői a vásáron nyomban megkezdték az aktív munkát, hozzáláttak a kereskedelmi tárgyalásokhoz, és megkötötték az első üzleteket is.

Elsőként a szovjet pavilonban *Hermann* Gyula, a Technoimpex Vállalat vezérigazgatója és Nyikolaj Ivanovics *Lunyov*, a pavilon kereskedelmi igazgatója írt alá szerződést, amelynek értelmében a Technoimpex a szovjet traktorexport vállalattól a világpiacon elég nagy tételnek számító árut, mintegy *3000 különféle mezőgazdasági gépet rendelt, összesen 13 millió rubel értékben.* Ebből 4 millió értékűt még ebben az évben leszállít a szovjet vállalat, a többit pedig 1964-ben küldi.

Takáts Gyula

1021

A költő rajzai

Takáts Gyula kiállítása Pécsett

A látogató, aki végigsétál a pécsi *Janus Pannonius Múzeum* két apró kiállítási termén a harmincnégy, főként toll- és színeskréta-rajz előtt, annak a Kaposvárott élő költőnek a képeit látja, akinek írásai tették ismertté nevét. *Takáts* Gyulának a képzőművészet iránti szeretetét, fogékonyságát eddig legföljebb néhány szép, Egry-ről, Rippl-Rónairól szóló írása mutatta. Tulajdonképpen nincs is semmi különös abban, ha egy író rajzolgat, fest. Az író a toll mellett legszívesebben a rajzeszközöket, az ecsetet fogja kezébe; ugyanakkor a festők közül sokan írnak: például Petőfi kezevonásából ismerjük Bem arcát.

S most itt vannak előttünk a József Attila-díjas költő, Takáts Gyula rajzai. A meglepetés hamar eloszlik. Mert ahogy az olvasó Takáts Gyula köteteit lapozva, a versszorok közül minduntalan képeket, tájakat, színeket látott elővillanni, most a látogatónak, e kiállítás rajzait szemlélve, egyre-másra Takáts Gyula verssorai jutnak az eszébe. Nem egy író kirándulásai ezek a rajzok egy rokon művészet területére, hanem a harmonikus költői látásmód más művészeti síkon jelentkező vetületei. A képeket nézve verssorok bukkannak fel: *»Magát kerek gömbbé fújta — ez a májusi juharfa...«*, *»A falon, melyhez hátamat vetettem — átsüt a konyha melege...«*, *»Ragyog a hold... Kint húsz fok is lehet...«*. S talán az egyik legszebb Takáts Gyula-vers, *A két oszlop*, a becehegyi házról, mely nemcsak verseknek volt ihlető helye, mert föl-föltünedezik a kiállított rajzokon is: *»Betyárbarlangok... Bor-lyukak... Kan-tanyák... — Gálic és réz és rőt parcellák — és körben mandulák és mandulák és édes bogyóktól szikrázó karók...«*

Ugyanaz a táj a rajzokon, mint Takáts Gyula verseiben, ugyanaz a derűs életszemlélet vonja fénybe a képeket, mint amely átsüt a *Mézöntő*, a *Virágok virága* lapjain. Földresimuló somogyi dombhajlatok, guggoló, apró présházak, a Balaton vibráló fényei jelennek meg a képeken, a halványkék tollvonalakat sokszor melegsárga krétába és pasztellbe oldva. A képaláírások mint egy-egy Takáts Gyula-verscím: *»Napfényes téli strand«*, *»Fürdik a nap Bece alatt«*, *»Nádas ősszel«*, *»Kaposvári utca esteledőben«*. Emlékképek e rajzok abban az értelemben, hogy nem a természetben készültek, hanem két vers születése közti időben, a költő íróasztalán. Takáts Gyula természetszeretete, az életöröm teszi verseivel rokonná, s kultúrált rajzi tudása önálló értékűvé.

Tüskés Tibor

Takáts Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

1983 JUN

1021

— TAKÁTS GYULA József Attila-díjas költő pécsi színesrajz-kiállítása alkalmával válaszolt *Bertha Bulcsú* író tíz kérdésére. Idézünk néhány érdekes gondolatot. *„Úgy vélem, a költészetben több festői elem van, mint fordítva... Az az igazi költészet, mely képekben tud megjeleníteni, amelyik képet tud a gondolatok szárnyává tenni... A legnagyobb festészet pedig, amelyik színeivel és formáival legmélyebben tud az emberi lélekhez nyúlni, legtöbbet fejez ki belőle... Csak az a festészet lehet jelentős, amelyik erősen gondolatébresztő, mely az intellektust mozgatja meg. Az embernek úgy tűnik, hogy a festészet nagyobb tömeget mozgat...”*

Mit szól hozzá?

Szocialista MŰVÉSZETÉRT 7

fők … *tán*
a … *rá.*
ho … *et s*
be … *p cs*
sut … *ette*
zás … *gy p*
rat … *s sz*
fin

Hát mondják, mert én verjek az asztalra? Én Naszreddin vagyok, volt bokharai hodzsa, a XIII jelenleg egy kicsiny intézet tud. munkatársa. Haz lekopogtam az egészet.

Akiknek mágusi vessző van a kezükben, olvass És varázsoljanak ők csudát. Itt nem a regebeli segít, kérem!

Csak én, csak én a re
nézem a sorsom, súg

Te árva,
hová lett csoda·
Mit hagyhatsz

Ki óv meg, ki zendít
Ki kapcsolja le érted a vihart?

Messze vagy

a kórház ölel meg helyettem – –
Fárasztanak a vizitek?
A hőmérők folyton cserélődnek
a hőemelkedés marad
Hans Castorp sorsa vár reád?
Meg ne add magad!

Messze vagy,
arcodba öltözöm,
s kiáltalak,
és visszahívlak,
mint egymást a madarak – –

Úgy hívlak, mint tenger két partjáról
egymást a madarak – –

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 JUN

JELENKOR

Takáts Gyula

1021

társaság tagjain kívül Krúdy Szakács Andorral, S
Kauser Jenővel, Bródy Sándorral, Szép Ernővel, Kun Andorral
volt legtöbbször együtt. Az ő tanúvallomásaik hitelesek Krú
azoké, akik csak messziről látták, vagy csupán néha kaptak
jenek asztala végébe. Már pedig ezek keltették hamis hírét:
jába beleselkedő pleytkairók, az újságírói nagyotmondás
lassanként rabiátus híre a szelíden álmodozó, csendben da
pesti éveiben persze nem volt ritkaság a reggelig tartó muril
sőbb a Templom utcában olyan serényen munkálkodva éld
szülött óbudai polgár. Máskülönben hogyan is született v
életmű, amelyhez csak a Jókaié és a Mikszáthé hasonlítható: 120 könyv és több
mint 2000 újságcikk. Voltak reggelig tartó boros kalandozásai, de a hajnal leg-
többször kicsiny íróasztala mellett találta. 1925 júniusában így ír békéscsabai
kiadójához, Tevan Andorhoz: „Minden nap várom önt felkelésemtől: reggeli
4 órától kezdve délelőtt 10 óráig." 1930-ban ezt jegyzi fel magáról: „Reggel 6-kor
kelek és dolgozom", s fia szerint is hajnaltól délig dolgozott minden nap, egy
ültőhelyében megírt egy ívet, akárcsak Jókai. Az utolsó garabonciás így emlékezett
ezekre a hajnali órákra:

– Az óbudai harangszó tíz esztendőn át minden hajnalon pontosan megérke-
zett a margitszigeti régi kastélyhoz, és besurrant a zöld zsalugáter kopott lapjai
között, ott találva a koránkelő (vagy későnfekvő) Krúdyt a görbelábú százéves
kicsi asztal mellett. Az asztalka az ablak előtt volt, s első kézből kapta keletről a
felbukkanó napfényt, amely vörös sugaraival beférkőzött a félig zárt zsalugáteren,
és a múltszázadbeli porcelán tintatartón és porzótartón reszketve, szivárványszín-
nel hintette tele a diósgyőri árkust, amelyen páratlan gyorsasággal szaporodtak a

Takáts Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR

FEB
/1021/

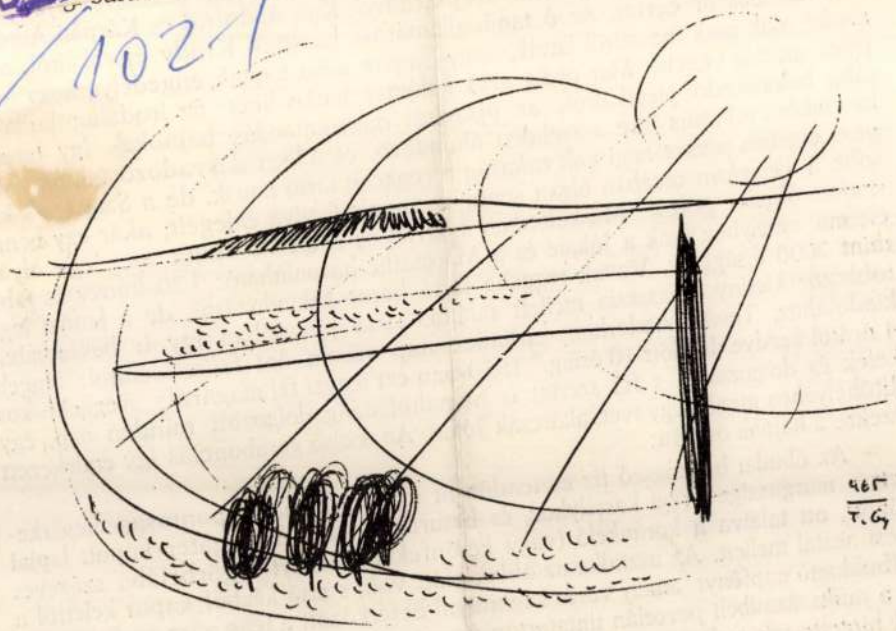

Takáts. Gyula rajza

ég szereti számokban kifeezésre juttatni a tevékenységét. Az értelmetlen, sőt ujjból kiszopott számok részegítően hatnak. Egész nap, egész áldott nap mozog az ajkam, mint egy óraszerkezet, hogy estére megajándékozzam a főnököket a győzelmükhöz szükséges eredménnyel. Ragyog az arcuk, amikor jelentést teszek ügyeletem eredményéről: minél nagyobb az aznapi szám, annál fényesebb a ragyogas, tehát nyugodtan hajthatják fejüket álomra, mert ezrével haladnak át az emberek az új hídon.

De a számok hazudnak. Sajnálom, de hazudnak. Túl megbízhatatlan vagyok, ha a rendes ember álarcát öltöm is magamra.

Néha titokban, önmagam kielégítésére, kihagyok egy-egy járókelőt, vagy részvétből hozzászámítok egy párocskát. A főnökség üdve a kezemben van. Amikor rossz hangulatban vagyok például nincs mit szívnom, közepes számokat mondok, vagy néha még a közepesnél is alacsonyabbat, de ha boldogság tölti el szívemet, ha elégedett vagyok, tízezres számokban fejezem ki nagylelkűségemet. Mennyire boldogok ilyenkor! Jó... kitépik kezemb... nényt, ...

megáll a szívem. Csak akkor eszmélek föl, amikor befordul a fasorba és eltűnik a szemem elől. És aki eközben megy át a hídon, azt nem számolom. Ez a két perc az enyém, csakis az enyém, és senkinek sem engedem át. Esténként ugyanígy — amidőn visszafelé megy, s ellépdel ugyanazon a járdán, s kiszáradt ajkam csak számol, egyre számol —, igen, esténként ismét megáll a szívem és az ajkam, s csak akkor számolok tovább, ha már eltünt előlem. Mindazok, akiket a szerencséjük ezekben a percekben visz el mitsem látó tekintetem előtt, nem kerülnek be a statisztika adataiba, árnyemberkék, elkallódott egyének, akik arra ítéltettek, hogy nem masírozhatnak a statisztika országútján.

Természetesen, imádom őt. De ő azt nem tudja, és nem is akarom, hogy megtudja. Nem szabad rájönnie, hogy milyen szörnyű felfordulást okoz az elszámolásokban. Ne is tudjon semmiről ez a gesztenyebarna, meg az a nyak csak gonzió, szőnyegek akahelyére, a Az én időmbenjon ott sok volt lelkem, mnádom őt. tünk. Nekik máimádom. meg a derékalj se öttek ellenaz az... Ki se tufigyelmeztedani a nevét. aki a híd — Rekamié? —gépkocsikat tem. tam hát az — Az, a tűz égezámláltam, aztán még abban iállott, még van, hogy olvassase jobban. égyban. ztikus he- — Nem örül nek túloldalon csak felkattantják a összeha- tait az mind- l volt ke- a. Éppen

jött az én kis szerelmem a hídon és én semmi pénzért nem akarom, hogy ezt a drága lényt, az én kis szerelmemet szorozzák és osszák, hogy száraz százalékká változzon. Szívemet a kín szorította össze, hogy számolnom kell, rá se nézhetek, ám mégis nagyon hálás voltam annak a fickónak, aki a gépkocsikat számolja: hiszen az életemről volt szó.

A főstatisztikus megveregette a vállamat és azt mondta, hogy pontos ember vagyok, megbízható és rendes. „Ha valaki egy óra alatt egy emberrel téved — folytatta —, ez nem is olyan szörnyű. Mi úgyis néha kerekítjük a százalékokat. Javasolni fogom, hogy léptessék elő — a járművekhez".

Ez már siker, ez olyan nagy ünnep, amilyen még sose volt. Naponta legfeljebb huszonöt jármű megy át a hídon. Összeadni fejből félóránként őket, természetesen, ünnep a számomra.

Nagyszerű volna. Négytől nyolcig egyáltalában nem engednek át a hídon járművet s ezalatt sétálgathatnék, bemehetnék a kávéházba és hosszan elnézhetném, sőt talán el is kísérhetném az én kis el nem számolt szerelmemet.

PETŐ MIKLÓS fordítása

*

Heinrich Böll ellenzéki magatartású, humanista, antifasiszta nyugat-németországi író. Kölnben született 1917-ben. Nevét számos, fordításban megjelent könyve, elbeszélése — köztük az írországi naplója — tette a magyar olvasók körében is ismertté.

Takáts Gyula:

EU

Vibrál a ker... Megjöttél... s a dal beé... a szív és ...

megzendü... Játszik ... s a kő, ... mint é...

Gere... meg... rem... élr...

Kamjén Istv...

Zsörtölőd

S a ... pattog

nia, mégsem tudták sokáig rábizonyítani a hamisítást.

Hamisítványaihoz régi vásznakat használt és addig kísérletezett a festékekkel, ameddig talált egy anyagot, amitől festményei pontosan olyanoknak tűntek, mintha háromszáz évvel ezelőtt készültek volna. — Meegeren óriási összegekért árusította „műkincseit" és világhírű művészettörténeti szakértők is vita nélkül valódinak minősítették őket. Eredetükre vonatkozólag azt a mesét szokta hangoztatni, hogy a szóbanforgó „páratlanul értékes" kép egy ősi francia vagy olasz család tulajdona, — amely őt kérte fel, hogy értékesítse, minthogy anyagi nehézségekbe került. Persze „titoktartásra" szólították fel.

Van Meegeren üzlete ragyogóan virágzott mindaddig, míg fel nem fedezték, hogy a Gőringnek eladott „Vermeer" hamisítvány.

Takács Gyula
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Takáts Gyula színesrajz-kiállítása

1092/1

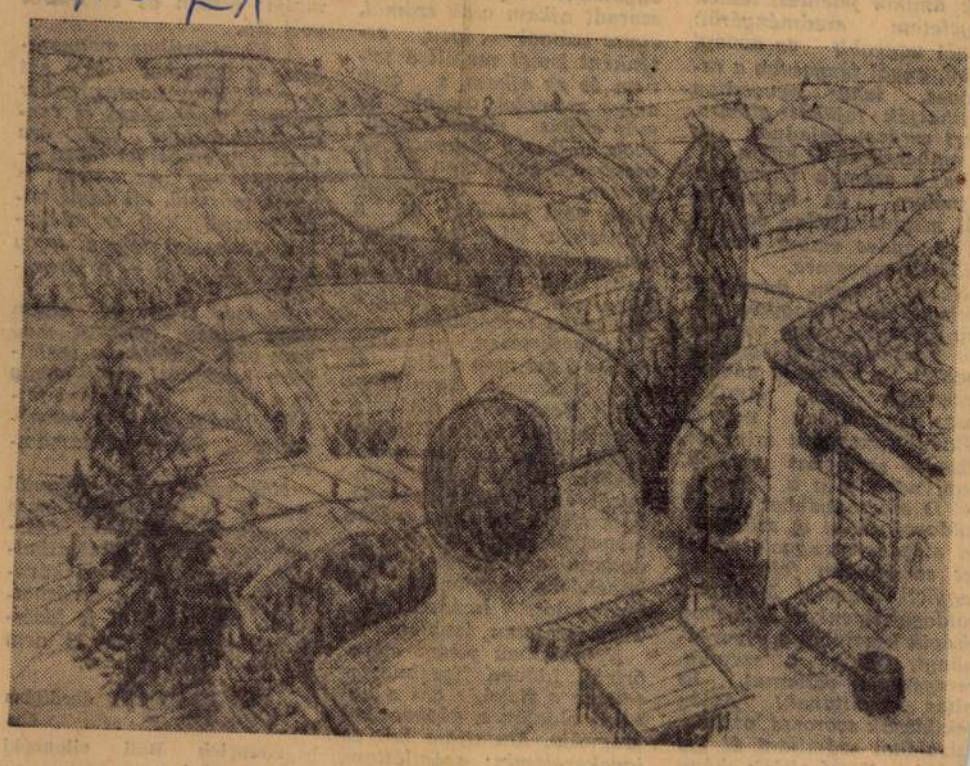

Takáts Gyula jeles költő, rajzművész és néprajzkutató rajzkiállítását ma este hat órakor nyitja meg a Szigligeti Színház előcsarnokában László Gyula művészettörténész, egyetemi tanár.

*

Somogyi, földim, barátok vagyunk, írhatok-e róla másként, mint elfogódottan?

Ime előttünk élet és életmű, mely Somogyból indult, itt növekedett és lombosodott, melynek célja, értelme ennek a földnek és népének szeretete, az érte elvégzett munka.

Mekkora munkabírás és mily tervszerűség e vékonydongájú emberben! A költő, a tudós, a múzeumvezető Takáts Gyula gyalogosan járta be ezt a szélesen hullámos, magosláthatárú, a táj szépségeit szinte pazarló földet. A múlt romjait, emlékeit mérte föl, gyűjtötte össze; a somogyi népművészet remekeiből állított egybe múzeumi gyűjteményt; őre a kaposvári képtárnak, vendéglátó gazdája mai képzőművészetünknek. Néha, hogy minél többet tudjon-lásson, messzi útra, idegenbe is elindult, máskor a megye határait tolta Pécsig, meg a Balaton „túlsó felén" a becé-i teraszig. Mindezt azért, hogy mint gyűjtő méh, írások, költemények mézével térjen vissza.

Emlékezem, még mint diák, kezében rajzmappával nemegyszer fölkereste Rippl-Rónait és bemutatta rajzait. A mester akkoriban vörös, barna rajzú, színpompás képeit festette. Nem tudom, a Rómahegy hársai alatt e találkozásoknak mi volt a tanulsága. A gazda mindig szűkszavú néző volt, dicséretet alig mondott. Annyi bizonyos, nem gondoltak arra, hogy a múzeum későbbi névadója találkozott az intézet vezetőjével. És bizonyos, Takáts Gyulából lehetett volna festő, hiszen a költőnek minden verse, tartalmán túl, színes kép. Miért maradt eddig asztalán kevesebb hely a rajzpapírosnak és a színes krétának, ki mondja meg?

A franciák, a mindent megtakarító és megőrző nép, elmondják, hogy Musset bátor, mozgalmas rajzokat készített. George Sand jól értett a vízfestékekhez, hogy lobogó fantáziával kora legszebb romantikus lapjait Victor Hugo alkotta. Nekünk (pedig a magyar írók nagyon szemérmesek, meg rátartiak) van festő Kisfaludy Károlyunk, Petőfi rajzolt, Jókai kezébe vette a rajzszerszámokat, ismertetjük Tóth Árpád tanulmányait. És ha a franciáknál híresek Cocteau faliképe, nekünk van rajzoló Weöres Sándorunk és festő Kassák Lajosunk. És most hosszú megfontolás után nyilv nosság elé kerülnek Tak Gyula színes rajzai. Mil mulasztás, hogy verses teteiből elmaradt egy szép dunántúli kép mása, hogy prózai ír nem kísérte rajzaival maga.

És ha Takáts Gyula teményei, mint fel madarak bejárták kat, most rajzainak utazást!

Martyn

és fajsúlyra különböző darabok együttesének.

Ismerünk novelláskönyveket, amelyek önmagukban értékes, „jól megírt" elbeszéléseket sorakoztatnak anélkül, hogy a szerzőről élesmetszésű, határozott körvonalú portré kerekedne. Téma és megközelítés, ábrázolási módszerek és hangmegütés változatai olykor a többértelműség kérdőjeleivel hoznak zavarba. Mintha a novella műfaji sajátossága lenne a valóság kihívott kérdéseit csitítgató óvatosság, a sejtelmesség, az állásfoglalások előli jámbor kitérés. Ez persze nincs így. Gerelyes kötete is arra figyelmeztet, hogy az etikus elkötelezettség szenvedélye, a kiállás nem hivalkodó, ám félreérthetetlen hangsúlya a novella zárt rendjében sem kevésbé hatásos, mint a rosszat, az elvetendőt is megértő tárgyilagosság, és a groteszk, vagy játszi hangulatokat lebegtető artisztikum. De ezzel már feleltem is a vitázók fő kérdésére. Gerelyes novelláinak, riport-esszéinek és műhelytanulmányának kiadását indokoltnak tartom. Nem csupán azért, mivel kötetbe rendezve hitelesebben vallanak szerzőjük erényeiről és gyengéiről. Ennél is fon-

barki buntetlenül az élete értelmet jelentő hivatást? Ilyen problémák bukkannak fel Gerelyes novelláiban. A két év előtti kritika nem alaptalanul tette szóvá, hogy a rokonszenves tudatossággal dolgozó fiatal író erkölcsvallató és hirdető igényessége olykor még beéri elvont konstrukciókkal. Gyengeségét maga is szóvá teszi Így írni című tanulmányában. Diagnózisával egyetérthetünk: az egyetlen tételre koncentráló tézis-novella, a gondolatot lefokozó, művészi kiteljesedését akadályozó tantörténet aligha felel meg írói programjának. Az új kötet legjobb novelláiban ez a felismerés munkál, s a vitatható megoldások jó része is abból adódik, hogy az önkritika gyakorlattá tétele még korántsem következetes.

Gerelyes legsikerültebb novelláinak a Békesség, békességet, a Nyolcfokos szép lejtőt és a Kegyetlen történetet tartom. Ezekben már sehol, egyetlen bekezdésben sem szegte kedvem a lemeztelenülő szándék, a művészi szép sajátos szférájában megmunkálatlanul hagyott, tehát szerves illeszkedésre képtelen tézis. A tartalom, a gondolati igényesség elsődlegessége az említett írásokat is jellemzi, csakhogy

Takáts Gyula rajza

A LÉLEK CSENDJE

Ilosvai Varga István kiállítása,
1975. augusztus 8-án, az Ernst Múzeumban.

A 80 esztendős Ilosvai Varga Istvánt köszöntjük élete művét bemutató tárlatán. Annyira festő, képei annyira önmagukkal azonosak, hogy nehéz a szavak hálójába fogni őket.

Figyeljük talán először azt, ami a kiállításról hiányzik, hogy annál jobban tudjuk értékelni azt, amit látunk. Hiányoznak a nagy terek, a hősi gesztusok, hiányzik a kuliszszahasogató pátosz, helyette csendes utak, csendes emberek, kertek, szobabelsők otthoni hangulata fogad. Nos, ebből a színe-fonákja szemléletből mindjárt meg is értjük, miért is jó itt lennünk ezen a kiállításon. A lélek csendje fogad, még akkor is, ha az adott felületeket izgalom tölti ki. Ez az izgalom nem a nagy tettek gerjedelme, hanem az önmagával való számvetés termékeny aggodalma.

Ilosvai Varga képei éppen akkorák, amekkora méret a témához való: nem kívánnak nagyobb méretet, jól elférnek szerény keretükben. Ez is harmónia érzését kelti az emberben: nem azt érzi, hogy a kereten túl kívánkozó erők börtöne a keret, hanem azt, hogy „a mi kis városunk" nyugalmán belül kell megbékélten élnie.

A méretnek és a mondanivalónak ez a hibátlan illesz-

míg versek éledtek benne, Egry teremtett olyan festői eszközt, amely a valóság fény alkotta voltát tárja elénk. Márpedig Takáts Gyula költészetében – emberségében – éppen ilyenfajta fénysóvárgás él: „bágyadt őszi fény, melytől a hegy zamatja forr, pezseg borókás oldalon".

Egry tanítvány? Nem. Csak felhasználta Egry páratlan szépségű festői eszközét ahhoz, hogy hétköznapjainkat kozmikus terekben láttassa. Takáts Gyulának, mint festőnek is rangja van gazdag szellemi életünkben, s ez egyúttal azt is jelenti, hogy rangja van mindannyiunkban. Nem hideg fény ez, hanem simogató és baráti.

*

Ki akartam lúgozni e beszámolóból a barátságot, s íme végül mégis odajutottam. Ám most már nem kettőnk barátságáról van szó, hanem a táj és a mindenség barátságáról, amelyet Takáts Gyula képeinek „belső hang"-ja ajándékoz nekünk, s minden „jóakaratú ember"-nek. Erre figyeljenek, ezt vigyék magukkal erről a maradandó emlékű kiállításról.

A tó fölött egy fényes szegfü-szál.
Nem is szegfü, de hófehér sirály
lebeg, mint tüll, szép menyasszonyuszály.

Nos, gondolják talán, ha ezek után festékhez nyúl, eltűnik a látomás, és marad csupán a villanó fehér az égen? Nem lehet, hiszen az a fehér ott szegfű, sirály s a menyasszonyuszály színeváltozása! Vagy „az ég gyöngyház fala" egyszerű szín-e? Vagy csak költői kép-e, hogy a „fényen át a szél kukucskál"? Nem, nem: Takáts Gyula festményeinek a „nyersanyaga" – ha szabad e szóval élnem – nem a puszta látvány, nem a puszta színköltemény, hanem emlékképeket melengető s riogató valóság. Ebbe merül képzelete, s nem a látvány leltárába. Nem a paletta színeiben „gondolkozik", hanem a táj humánumában. Takáts Gyula festményeinek tája már a kép megformálása előtt „művészi táj", nemcsak festés közben lesz azzá. Nézzék, nézzék e kis képeket, s látják majd, hogy igazam van. Megtalálják bennük az „őszi zöld fényt", „az éneklő teret", figyelhetik, hogy „sugárkévéje nyílt a tájnak a fénytócsák felett".

*

Tudjuk: Takáts Gyulát, mint kisfiút, Rippl-Rónai József indította útnak s azt is tudjuk, hogy férfikorának nagy barátja Egry József volt, a fény szerzetesi szerelmese. Nem véletlen, hogy Takáts Gyula képein nyoma sincsen Rippl-Rónai tündérin tömör színtömbjeinek, hanem e kis képek minden zugában fény muzsikál, akárcsak Egry vásznain. Kétségtelen, hogy festői hallgatásának évei alatt,

költő voltában is érvényes ez a sorozat) szavak testét öltött fények, színek, ízek s illatok.

Vegyük elő bármelyik kötetét, mondjuk, a *Mézöntő*-t vagy a *Vízi tükröt,* s induljunk el vele a tájban. Ámulva látjuk, hogy „lángolnak mind a nádasok, Keresztúr tornya rőt parázs...", „mámoros lila vizekben fürdenek a halak. A sűrű fényben tarka madarak... akár a fellegek". Amott: „Fehér kócsag..., szikrát pattint a tüzes égről fénylő tolla, mint a haj...", „...s az árnyék, mint kéklő indigó, kering az ágak oldalán...".

Hallgassuk csak vallomását:

Figyeltem és engem figyelt a nap
a zöldet lélegző ernyők alatt
és az áttetsző fény röntgen-sugara
az ég gyöngyház falára írta
mint sűlyedt és emelkedett
a kék erekben égő tinta...

Érzése szerint: „...a fényen át a szél kukucskált..."

*

De nem folytatom tovább. Érezniük kell, hogy az előbb felállított sorozatba bekerült költő a látvány anyagát változtatja át képpé válás előtt. Nem pusztán színek, formák kívánkoznak a paletta színeibe, hanem a táj szorongó vagy boldog látomásokkal telik meg, s ezek a sűrű fényben láthatókká válnak. Mit jelenthet egy festőnek a Balaton vize felett kerengő sirály? Az ég kékjében villanó fehér ecsetnyomot. S Takáts Gyulának?

az, hogy méltassam – ha méltók erre, márpedig azok – a képeket. Hagyjuk hát – ha tudjuk – a barátságot, s kíséreljük meg akként nézni e képeket, mintha nem is találkoztunk volna alkotójukkal, csak verseit ismernők, s itt, e falakon látható festői vallomásait. Tudnunk kell ugyanis – ha akadna, ki nem tudná –, hogy Takáts Gyula magyar poézisében a Dunántúl igézete találja meg magához illő szavait. Költő és festő. Ahol véget ér a költészet, a szó, ott kezdődik a festészet? Vagy ahol a kép ereje lankadna, ott venné át a szólamot a vers? Vagy ami nem való versbe, abból formálódik a kép, s fordítva: a nem képi téma szül verseket?

Kérdezhetnénk, s kérdezgethetnénk, de sokra nem mennénk vele. Úgy látom s érzem, hogy Takáts Gyulánál nem „ahol véget ér emez, ott kezdődik amaz", hanem a kettő áthatja egymást, s ez teremt maradandó szépséget mind verseiben, mind festményeiben.

Mert figyeljék csak: a festő kimegy a tájba, s a hajnalok, alkonyok vagy napfényverte delek színhangulata megkapja őt. Eszmélete már szemlélet közben a paletta színei közt keresgél, már keveri is gondolatban őket, hogy a hangulat meleg mosolyát vagy riadt zenebonáját képpé formálhassa. A festőnél tehát a „menetrend": az ember – a táj – a paletta színei – a kép.

Nem így Takáts Gyulánál. Nála valami más történik: ez a sor bővül eggyel, s éppen ez teszi képeit varázslatosakká. Nála így következik: az ember – a táj – a költő – a paletta színei – a kép. Hogy ez mit jelent, mindjárt megérzik: képei szonettek színben, versei pedig (mert

Takáts Gyula

„EGY POTYKA ARANYLÓ TESTE VILLANT...”

Takáts Gyula szolnoki kiállításának megnyitása, 1964. október 18-án, a Színház előterében.

Ha találkozunk, mosolygó szeretettel öleljük meg egymást. Ő dunántúli, én erdélyi vagyok. Enyhén más árnyalattal muzsikálnak édesanyánktól tanult egyazon szavaink. Ő lankás táj szülötte, hol: „Angyalokra vadászgató áhítattal hallgat a tó...”, magam pedig sötét fenyvesek és hideg fények világából jöttem, onnan, ahol „sír az út előttem, bánkódik az ösven”. Ha beszélgetünk, egymást értő csendes csere folyik: nem a szavaké, hanem a bennünk testté vált „belső hang” váltóáramáé.

Így most is. Bár szava nem szó, hanem szín és vonal, s maga nem mivoltában van jelen, hanem képeiben. Ezek az arasznyi, tenyérnyi lapok lírai jegyzetek a Dunántúlról, ahol:

A tó a hegytől elvált.
A hegy kitárta szárnyát
s mint nagy, kékszárnyú lepke
leült a csillagfényü kertbe...

*

De – engedelmet kell kérnem Önöktől azért, amit eddig mondtam – most nem baráti párbeszéd a dolgom, hanem

Lóyai Gyula: Művészetről, művészekről
Bp. Magvető. 1978.

kalmak meghittebbek, mert akkor abban a tájban találkozunk újra, ahol tanár és tanítvány a vakációk idejében szabadabban érintkezhettünk. Azt még el kell mondanom, amikor már meggyőződött róla, hogy érdemes velem mint költővel foglalkoznia, akkor is tudta tartani a katedráról a pártatlanságot velem szemben. Nem adott jelest azért, mert szeretett, de az iskolán kívül már költőtársnak tekintett.

– *Ezt a tekintélyt, a távolságot érzi még ma is?*

FODOR András: – Nem. Nagyon közel érzem magamhoz. Olyannak szinte, mintha a testvérem volna: a bátyám.

– *Azt mondják Önről, hogy lokálpatrióta. Életének nagy részét itt töltötte Somogyban, Kaposváron. Tanított, ennek a vidéknek a hagyományait gyűjtötte, kutatta. Itt születnek képei, versei, itt az igazi, egyetlen otthona, ahonnan nem felejtett el kitekinteni a világra.*

TAKÁTS Gyula: – Egy helyben éltem valóban: Somogyban. Berzsenyi Dániel és Rippl-Rónai József is Somogyban élt mindig. Mégse mondhatjuk róluk azt, hogy ők elmaradottak. A lényeg az, hogy Rippl-Rónai somogyisága új színt adott a magyar festészetnek, Berzsenyi Dánielé a magyar költészetnek. A leglényegesebb mindenkor az, saját talajunkat úgy tudjuk feldolgozni, hogy az az egyetemes kultúrának adjon újat. A természet nekem nem a nyers valóságával tetszik, hanem azzal, ami mögötte van. A művészetnek, költészetnek, festészetnek a lényege, hogy a tárgyi valóságból bontsuk ki a titkot.

LACZKÓ ANDRÁS

Tallózó

FEKETE GYULA: SARKCSILLAG. Az embernek, vagy kevésbé szerényen: az emberiségnek mindig volt és lesz iránymutató sarkcsillaga. Fekete Gyula nem véletlenül választotta ezt a jelképesnek is tekinthető címet könyvéhez. Amióta az emberiség történetét írásban nyomon lehet követni, folyamatosan volt törekvés arra, hogy olyan tájékozódási pontokat keressenek, amelyek mindenki vagy a többség számára a haladás irányvonalát mutatják. De hát – kérdezi teljesen megalapozottan az író – lehetséges-e egyetlen olyan sarkcsillag, amelyik sokak számára ugyanazt az utat jelzi? Ellenvethető, hogy az ember eredendően sokféle. Ez az egyénítés megmutatkozik vágyaiban, felépítésében, gondolkodásában, s ha úgy tetszik, akkor az előrehaladáshoz való viszonyában is. A sokféleséget, többirányúságot olyan fókuszba gyűjteni, amely a többség érdekének megfelelne, nagyon nehéz. Fölmérte a feladat nagyságát a könyv szerzője is. Tisztában van azzal, hogy ami neki, az írónak, a közéleti gondolkodónak biztos tájékozódási pontot jelent, az mások számára esetleg nem mutatja világosan a kontúrokat, sőt, végső soron vitára ingerelhet sokakat. Van azonban egy olyan összegző gondolata, amelyik Fekete Gyula igazát

vetkezményeiről, hogy ez bennem, a kisdiákban mindmáig megmaradt. Egyébként utólag derült ki: az akkori kultuszminiszternek, Hóman Bálintnak beadványt adott arról, hogy a történelemkönyv milyen rossz. Kifogásolt bizonyos részleteket benne: hogy a II. Rákóczi Ferenc-felkelés szociális hátterét meg kellene részletesen rajzolni. Természetesen választ nem kapott rá. Az a szerencse, hogy olyan tankerületi igazgató volt, aki nem büntette, sőt felkérte arra, hogy képviselje őt Somogy megye törvényhatóságában.

– *Mikor találkozott a két költészet, a két költő?*

FODOR András: – 1945 végén, nagy belső tusakodások után adtam oda neki az első legépelt verseimet. Addig csak kéziratban voltak. Ezeket ő, ez is a tanárra jellemző, megosztályozta.

– *Osztályozta?*

FODOR András: – Igen, és elég sok egyes, egykettedes volt benne. (Akkor azok voltak a jó jegyek.) Ezekből válogatva jelent meg először nyomtatásban versem az ő segítségével. A továbbiakban vált szorosabbá a kapcsolatunk. Nem volt olyan egyszerű az iskolapadban ülő tanítványnak a tanárában a költőt igazából megismerni. Nem mondom azt, hogy azonnal, de rájöttem arra, hogy mi ennek a költészetnek a rendkívüli értéke. Nagyon hatott a saját verseimre. Az átütő első élményem az volt, amikor tőle hallottam egy versét, a *Vihar előtt* címűt. Kívülről is tudom:

„Láthatatlan műhelyekben,
melyeknek fény az oszlopuk
ikrás ezüstben fürdenek
a tarkaszárnyú kakaduk.

S midőn a hőség megreked
a száraz mandulák bogán,
villogva szöknek ők elő,
mint kék delej a szürke fán."

Ebben a két szakaszban minden szó eredeti. Más, mint amit megszoktunk. Az irreális-reális hangulatát a kitörő viharnak fantasztikus erővel sejteti. A továbbiakban szinte balladai módon adja elő a vihar kitörését a balatoni környezetre vetítve. Ettől fogva érzem magamat Takáts Gyula költészetének a bűvöletében. Sokszor írtam róla. Itt most egy kis esszét elmondani teljesen fölösleges volna. Említettem egyszer a tündéri realizmust, tán ez az egyik jellemző vonása. Mire ő azt a kiigazítást tette, hogy tündéri materializmus. Neki van igaza, mert így még jobban sarkítva van a két dolog. A szinte fogható valóság van átköltve egy megfoghatatlan tündéries, de mégis igaz világba, amit csak egy ennyire színérzékeny és a dolgokkal mégis együtt élő ember tud megalkotni, mint Takáts Gyula.

– *Milyen gyakran találkoznak?*

FODOR András: – Mostanában is gyakran, ahhoz képest, hogy kétszáz kilométer választ el bennünket. Szerencsére összehoz kéthavonta a Somogy folyóirat, aminek ő a főmunkatársa, én pedig az irodalmi, művészeti rovat szerkesztője vagyok. Nyaranta többet találkozunk. Én Fonyódon vagyok, ő Becén. Ezek az al-

TAKÁTS Gyula: – A Balaton panorámája nekem színeiben és távlatában is azt a végtelent jelenti, amelyik az emberi léleknek és a lehetőségnek is a végtelenségét jellemzi. A Balaton és a víz nálam tükröt is jelent. Verseimben igen sokszor szerepel a tükör fogalma, azért, mert nemcsak megmutat embert, eget, csillagot, világot, hanem bizonyos mértékben át is színez. Új színeket és ízeket adhat a víz egy költészetnek, egy ember gondolkodásának is.

– *Hogyan tud itt dolgozni?*

TAKÁTS Gyula: – Nyaranta, ha itt vagyok, akkor többet dolgozom a kertben, mint amennyit az asztal mellett. Amikor már elmúlik a szőlők munkája, azután következik a termés várása. Ez énnálam magát a költészetet jelenti. A kert és a füzet, amelybe írok, összefügg: az egyik oldalán a fehér mészkő van, a másikon pedig a fehér lap. Ebben a kertben ez a fehér mészkőlap egy megírt költemény végső fokon. Itt ültettem a fákat, azonkívül egyben teraszokat építettünk rá, pihenőket, máshol teljesen meghagytuk – mint egy arborétumot – vadságában a szabad természetet. A másik oldal ugyanolyan fehér, csak nem mészkőlap, hanem ez a papír. Ha már az író ezt ceruzával megszántja, akkor bizonyos mértékig föltöri, tehát teremt rajta. Így születnek meg a verseim. Egyiken a kézzel írjuk a természetnek, a másikon pedig a szellemmel, ugyanannak a kéznek a segítségével, a költészet részére.

– *A kertben nemcsak megszületnek a versek, hanem ha a barátok eljönnek, akkor egyet-egyet fel is olvas nekik.*

TAKÁTS Gyula: – Úgy van. Itt van ez az asztal, amelyik a szép kőrisfa alatt van. Szinte a sziklából nőtt ki. Szép ciklámenek vannak körülötte. Itt olykor, egy-egy pinceszer közben a verseket is lapozgatjuk, és beszélgetünk róluk.

– *Néhány mondatban szó esett arról, hogy Takáts Gyula tanárként kezdte pályáját. Fodor András a tanítványa volt a kaposvári gimnáziumban. Vajon tudták-e Önök, hogy tanáruk már elismert költő?*

FODOR András: – Tudtam. Éppen akkor vett át bennünket, amikor megkapta a Baumgarten-díjat. Egy nyilatkozatát is olvastam arról, hogy ettől azért ő továbbra is ott marad Kaposváron, nem költözik Budapestre. A posta itt is megtalálja.

– *Milyen volt tanárnak, milyenek voltak a történelem- és földrajzórák? Bizonyára nem voltak egészen szabályosak.*

FODOR András: – Tudni kell azt, hogy ez az iskola nagyon jó volt. Jó szellemű, nagyon érdekes tanáregyéniségek voltak. Ő ugyanúgy vall erről, mint ahogy én tudnám a magam tanárait jellemezni. Egyik érdekessége volt ennek a nagyon bensőséges viszonynak, ami tanár és tanítvány közt kialakult, hogy azonnal elneveztük a tanárainkat, és rendkívül jellemzően. Takáts Gyula neve Pedró volt. Ennél találóbban nem lehetett volna jellemezni és megfogalmazni azt, ahogy ő megjelent az órákon. Az összeszedettségét, az ízlését, az eleganciáját, ahogy a fehér köpenyben, kreol bőrrel, barna metszett bajusszal leült a katedrához, és rendet tartott. Ő majdnem-pedáns tanár volt. Érzett az óráin az, hogy készült, de bizony olykor veszélyesen eltért a szabványtól. Nagyon jól emlékszem rá, hogy a Dózsa-féle parasztlázadás tanítása során (ez még 45 előtt volt) olyan drámaian szólt a leveretésnek a szörnyűségeiről és az egész magyar történelemre kiható kö-

nyek azonos ihletést is adtak nekünk. Nagyon sok emlékem van arról az időről. Takáts Gyula különleges képessége volt, hogy igen jól tudott tájékozódni Rómában. Én magam, akárhova elindultam és akárhány térképpel fölszerelkezve, okvetlenül eltévedtem. Ő viszont megnézte a térképen, hogy hova akarunk menni, és szinte a madarak biztonságával röpült rá a célra. Ha az ember vele járja a tájakat, akkor mindig tanul tőle valami olyasmit, amit én, akinek sokkal kevesebb ilyen élményem volt és kevesebb érzékem az ilyenhez, nagy örömmel tapasztaltam. Ez a magatartása és más területen megmutatkozó jártassága nagy tiszteletet ébresztett bennem. Valamilyen szilárd, megingathatatlan hűséget éreztem benne önmagához, az életformához, ami az egész életét és a költészetét kezdettől fogva mindmáig jellemezte és jellemzi.

– Beszélgetésünk során szó esett az elindító és megtartó tájról, városokról, barátokról, és megemlékezett azokról is, akiket festőként, költőként mesterének tartott. Közöttük első helyen áll Babits Mihály. Le is írta, milyen nagy hatással volt Önre kettejük találkozása.

TAKÁTS Gyula: – Babits Mihály rám jelentős benyomást tett. Abban a költői vonalban volt előttem, amelyikhez Berzsenyi tartozott, amelyiket én a latin szellemből, illetve a görögből eredeztetek. Most jut eszembe, amikor engemet kineveztek Munkácsra tanárnak, és elmentem búcsúzni Babits Mihályhoz, akkor azt mondta, „feltétlen tanuljál meg görögül". Sajnos nem tanultam meg görögül, de a görög filozófusokat és a drámákat mindenkor csodáltam. Művészettörténettel is foglalkoztam, négy évig Fülep Lajos és Felvinczi Takács Zoltán voltak a tanáraim. Ezért mentem nagy örömmel Szicíliába, mert végeredményben a nagy Görögország, a Magna Graecia ott volt. Később Attikába és Kréta szigetére is eljutottam.

– Ha az ember meglátogatja Önt a becehegyi házában, akkor úgy érzi magát, mintha latin vagy görög tájra érkezett volna.

TAKÁTS Gyula: – Valóban. Délre tekintő oszlopok tartják, és olyan kertre néz, mintha valamelyik szicíliai öböl partján épült volna ez a ház és kert.

– Eddig csak beszéltünk a szép somogyi tájról, a vízről, a dombokról, a változó és mégis állandó természetről, most itt ülünk az Ön kertjében a györöki dombtetőn. Egyik költeményében azt írja, hogy „hatvan versért vettem hatvan mandulafát". Ez a sor utal ennek a kertnek a születésére.

TAKÁTS Gyula: – A vers valóban a becehegyi kertnek a létezésére, megteremtésére utal. Valamikor ezen a tájon jártam érettségiző koromban, és amikor megláttam a becehegyi panorámát, akkor határoztam el, hogy itt kertet veszek.

– A kert vásárlása egy kicsit a teremtést is jelentette.

TAKÁTS Gyula: – Ez a kert egy nagy mandulás volt, ahogyan a versem mondja. Később azután átalakítottam egy nemesebb kultúrát igénylő tájrészletté. Úgy, hogy a mandulafák közül csak azokat hagytam meg, amelyikek a régi parasztbarokk típusú borospincém mögött álltak. A többit kivettem, és őszibarackfákat ültettem. A mandulafák, fügefák a mediterránt idézték nekem. Azt, amelyiknek én tisztelője vagyok mind a kultúrában, mind színben s életérzésben is.

– A becehegyi ház ablakából nemcsak a kertet látni, hanem a Balatont is. Milyennek látja a Balatont?

TAKÁTS Gyula: – Az első kötetemben, a *Kut*ban van egy versem, amelyiknek az a címe: *A szántó-vető somogyi klasszikus.* Ez már világosan megmutatja, hogy rám nagy hatással volt a latin szellem. Abban az időben ez kicsit természetes volt. Mi tanultuk Horatiust, mert hetente hét latinóránk volt. Ugyanakkor ott volt Berzsenyi is. Vagy Vergiliusszal ugyanígy voltunk. Meg Ovidiusszal is. A szépprózában ott van Cicero és Tacitus is. Ezt a szellemet már a középiskolából hoztam. Amiről otthon legföljebb csak bizonyos sejtéseim voltak, azt itt rajongással, tisztelettel szemlélhettem. Róma ezért jelentett nekem nagyon sokat. Elsősorban az embereknek a belső egyéniségét igyekeztem megismerni, és rájöttem arra, hogy a magyar egyéniségben rendkívül sok van olyan, amelyik hasonlít az olaszéhoz. A temperamentumban és azonkívül a fantáziagazdagságban is. A szorgalomban is. Nálunk téves fogalom alakult ki arról, hogy az olasz nem szorgalmas. Én Olaszországban műveletlen földet soha nem láttam. Ez volt rám igen nagy hatással, és természetesen vele együtt a táj, amelyiket megművelték. Ha én az Ivánfahegyet, a Somhegyet vagy a Hangyásmált nézem, akkor ez teljesen olyan, mintha Umbriát nézném vagy Toscanát, avval a különbséggel, hogy a mienk bizonyos mértékig jobban termő, mint az a táj, és mégsem olyan szépen művelt. De hogyha összevetem például mondjuk a Pó-síkság megművelését és az Alföld megművelését, hát én ott nagy differenciát látok. Úgy érzem, még most is tanulhatunk a latin szellemtől.

– *Pécs és Róma. Ez a két városnév Takáts Gyulában és Csorba Győzőben hasonló ifjúkori emlékeket ébreszt. Róma az ösztöndíjas napokat idézi fel Önben is, Pécs pedig Várkonyi Nándor felejthetetlen alakját és a Sorsunk című folyóiratát, amelynek lapjain publikáltak.*

CSORBA Győző: – Én Takáts Gyulát a Sorsunk révén ismertem meg 1941-ben, negyven esztendővel ezelőtt. Akkor én a Sorsunknak az egyik belső munkatársa és a Janus Pannonius Társaság tagja lehettem. Ezen a réven kerültünk egybe. Egészen közel hozzá Rómába kerültem, mert 1947 őszétől 48 tavaszáig ő is, én is öt-öt hónapot töltöttünk Rómában. Kardos Tibor akkoriban a Római Magyar Akadémia igazgatójaként működött. Ő akkoriban egy teljes magyar Janus Pannoniust készült kiadni, és azokat, akik a fordításban közreműködtek volna, meghívta Rómába, hogy így velük együtt lehessen, másrészt pedig ezek a leendő műfordítók némi olasz szagot is szívhattak. Így egy kicsit közelebb kerülhettünk Janus Pannonius költészetéhez. Így került akkor velem egyidőben Rómába Nemes Nagy Ágnes, Weöres Sándor, aztán Takáts Gyula is. A várost, a múzeumokat, a különféle látnivalókat mind együtt jártuk, illetve néztük meg és méghozzá szinte hivatalnoki fegyelemmel, naponta szigorú programmal. Ez abból állt, hogy reggel kilenckor már elindultunk a római Magyar Akadémiáról. Először a piacon töltöttünk egy fél órát, mert az útba esett, a Campo de Fiori, aztán egy múzeumba mentünk, délig ott tartózkodtunk, utána egy kis pihenés és kávézás, majd pedig városnézés és templomnézés következett. Ezt mi az alatt az öt hónap alatt, amikor csak lehetett, megtettük.

– *Ebben az itáliai időszakban hasonló élményekből, gondolatokból születtek verseik.*

CSORBA Győző: – Ez így van. Hiszen mondom, ami szépet láttunk, azt együtt láttuk, együtt utaztunk Szicíliába, Firenzébe. Nyilvánvalóan ezek a közös élmé-

megsüketült, sokat beszélgettünk süketsége ellenére is. Ez nem annyira beszéd, mint inkább írás formájában történt.

– *Takáts Gyula azt mondja, hogy a Várkonyi Nándorral folytatott beszélgetések sokszor többet jelentettek, mint egy-egy egyetemi előadás.*

WEÖRES Sándor: – Igen, az egyetemi órák meglehetősen szárazak és érdektelenek voltak. Földrajz és történelem szakos volt Takáts Gyula, én is egy darabig, de aztán átmentem esztétika szakra. Irodalmi életünk is ott kezdődött, első verseskötetein ott születtek, és akkor jelentek meg. Takáts Gyulától a *Kut*, tőlem a *Hideg van* és később a *Kő és az ember*. Nagy irodalmi élet is folyt ott.

– *Az előbb szóba került Takáts Gyula Kut című verseskötete. Úgy tudom, ennek az előkészítésén együtt dolgozott vele.*

WEÖRES Sándor: – Igen. Részben az előkészítésben, és még inkább, amikor a kötet kész lett. Takáts Gyula híve volt az írásjelek elhagyásának. Én viszont sok pontot, vesszőt tettem. Gyula kötete vitaalkalom is volt az írásjelek elhagyására. Meglehetősen tudományszerűen vettük a verseket. Akkor már a pesti lapokban mind a ketten gyakran szerepeltünk, amikor a Sorsunk megjelent. Ott inkább mint szerkesztők, és kevésbé mint költők szerepeltünk.

– *Életüknek egy másik nagyon fontos szakaszában ismét hosszabb ideig voltak együtt. Itáliára gondolok.*

WEÖRES Sándor: – Csöngén is, szüleimnél és Takáts Gyuláéknál Kaposvárott. Aztán hónapokat töltöttünk együtt Itáliában, főképp Rómában és Róma környékén. Nagyon bájos kis városok. Albano, Nemie, Frascati, Rocca di Papa stb. Ezeket jártuk abban az időben.

– *Nemcsak az első verseivel, hanem talán első képeivel is találkozott?*

WEÖRES Sándor: – Takáts Gyula nemcsak kitűnő költő, de kitűnő festő is. Gyerekkorában Rippl-Rónai tanítványa volt Martyn Ferenc festőművésszel együtt. Nehéz volna eldönteni, hogy a festészet vagy a költészet az ő fő terrénuma. Szerepelt mint földrajzi szakíró is. A somogyi Nagyberekről írt tanulmányt, illetve doktori disszertációt. Körülbelül húsz éven át a kaposvári múzeumot vezette. Ez is igen értékes munkássága volt a költészet és festészet mellett.

– *Takáts Gyuláról az egyik kritikusa – Hamvas Béla – azt mondta, hogy természeti ember. Azt hiszem, ez a kifejezés a festészetére és költészetére is értendő, nemcsak arra, hogy nagyon jó ismerője a somogyi bereknek, pásztorok, halászok életmódjának.*

WEÖRES Sándor: – Takáts Gyula valóban természeti lény, akinek kulturális megnyilvánulásai az ő természetérzésének szinte vulkanikus kitörései, elektromos kisülései. Takáts kevésbé naturális munkái, szóval költői és festői munkássága is szorosan összefügg az ő természetérzésével.

– *Weöres Sándor az előbbi beszélgetésben említette, hogy 1947-ben Rómában néhány hónapot ösztöndíjasként együtt töltöttek. Ez volt az első igazi, valóságos kitekintése a világra az addig távolról szeretett, korábbi verseiben is nemegyszer megidézett latin tájra. Hogyan befolyásolta ez a találkozása a tájjal, a szellemmel további életét, költészetét?*

fára, a Hangyásmálra vagy a Somhegyre – ez mindegyik húsz-harminc percen belül megközelíthető volt –, ott mit láttam? A magyar népi szőlőművelés alapjait és tárgyi anyagát. Ezek vezettek ahhoz, hogy néprajzzal is foglalkozzam. Formaművészettel rendelkezik mindegyik: a présháznak a külseje, a tárgyak megmunkálása és a pásztorművészet. Ez így hatással volt magára a költészetemre is. Ha így vesszük, akkor a tájon túl tanított az, ami a tájból született, mert végeredményben belőle születnek és ahhoz alkalmazkodnak az épületek, a természetből a természetet alakító eszközök is, és ezek visszahatással vannak formakincsükkel, színeikkel, hangulatukkal és művelésükkel magára a költői műveltségre vagy működésre is.

– *Ahogy az előbb Rippl-Rónairól és Balázs Jánosról esett szó, úgy éreztem, hogy az Ön életében igen jelentősek az emberi kapcsolatok, nagyon fontosak a barátságok.*

TAKÁTS Gyula: – Az ember barátok nélkül nem élhet. Barátság kialakul élő személyekkel és könyvből vett személyekkel. Énrám legnagyobb hatással ifjúkoromban a jó sportemberek voltak.

– *Sportemberek?*

TAKÁTS Gyula: – Megmondom, hogy miért. Nálunk abban az időben jelentős volt például az atlétika. Édesapám Ollerupban, a dán gimnasztika főiskoláján is tanult. Tornatanár is volt a magyar–történelem szak mellett. Rendszeresen jártunk sportpályákra, és igyekeztem mindig barátságot kötni a legjobb atlétákkal. Ugyanígy érdekeltek a könyvideálok, például Toldi Miklós. Általa kerültem barátságba Arany Jánossal. Megtanultam, hogy Berzsenyi nagyszerű sportember, kitűnő lovas volt. Berzsenyi egyhelytéből átugrotta a lovát a nyergen keresztül. Nekem imponált az az ember, aki testileg és lelkileg mondhatni a görög ideált képviselte. A barátok között feltétlenül meg kell említenem Dickenset és Gullivert is. A nagyon jó sportvadász Bársony Istvánt, akinek stílusa dolgozataimra nagy hatással volt, s Kuthy Lajost, aki a *Hazai rejtelmek*et írta. Ehhez hozzájárult aztán a pécsi egyetem. Akkor ott igen jelentős gárda verődött össze a sportpályán és Várkonyi Nándor vezetésével a könyvtárban. Rendszeresen jártam hozzá, és mindenben tanácsot kaptam. Ezek olyanok voltak, hogy többet értek az egyetemi előadásnál. Ezek elsősorban az irodalomra vonatkoztak.

– *És az évfolyamtársak?*

TAKÁTS Gyula: – A bölcsészkarra azokban az években sok kitűnő ember járt. Ezek közé tartozik: Kardos Tibor, Dénes Tibor, Tatay Sándor, Weöres, Zsikó Gyula, K. Grandpierre Emil. Hirtelen, lehet, hogy kifelejtettem valakit, de egy olyan elit alakult ki ott, amelyik működésével ránk nagy hatással volt. Élő irodalmi folyóirat volt a folyosó.

– *Takáts Gyula fiatalkori barátai között említette Weöres Sándort is. Ön azokban az években járt Pécsen az egyetemre, de nem voltak évfolyamtársak.*

WEÖRES Sándor: – De nagyon gyakran voltunk együtt. Takáts Gyulával jártuk Pécs kis kocsmáit, ahol nem is annyira ittunk, mint inkább ecetes halat ettünk, olcsó és jó étel volt. Jártunk a Sorsunk szerkesztőségébe elég sokszor, Várkonyi Nándor lakásán. Ezzel a különös tudóssal és művésszel, aki az első világháborúban gránátnyomást kapott, és kezdett megsüketülni, és nyolc-tíz év alatt teljesen

TAKÁTS Gyula

Szeged 1984.3.

Tanít a táj

Emlékek, otthonok Takáts Gyula életében, munkásságában

Szerkesztő-riporter: Filippinyi Éva

– Egyre kevesebb az olyan alkotóművész, akit tehetsége, vonzódása majdnem egyforma erővel köt több művészeti ághoz és a tudományhoz is. Takáts Gyula költő, író, műfordító, néprajzkutató és festő is. Szeretném bejárni az Ön kalauzolásával azt a világot, ahonnan ez a sok mindent magába fogadó életút elindult és kivirágzott. Tabon született, és rövid megszakításokkal mindig a Dunántúlon élt. Életének földrajzi környezete a pannon táj. Azt hiszem, az ember életét döntően alakítják első találkozásai a természettel. Legalább ilyen mértékben hatnak rá első olvasmányélményei is. Önnek első könyvei közé tartozott a Természet Csodái *című tudományos ismeretterjesztő munka, amit szinte naponta forgatott.*

TAKÁTS Gyula: – Valóban a lipcsei Deutsches Verlagshausnak remek háromkötetes könyve volt az, amelyből én megismertem a világot. Mellette ott volt a képek mellett maga a természet. Olyan környezetben éltem az Iszák-dombon, amelyik a Kapos-folyó fölött van. Talán tíz villa volt ott abban az időben. Előtte egy mocsaras berek, mögötte pedig a zselici óriás erdőknek a nyúlványai. Ebben a környezetben én a természetben éltem. A szemem vezetett, és a kezem vitt tovább, nem a betűre, hanem a rajzra. Kisgyerek korom óta mindig rajzoltam. Sőt később is, mikor már a betűvetéssel tisztában voltam, és kezdett bennem az a hajlam kialakulni, hogy írjak is, akkor is mindig úgy írtam, hogy négy-öt sor után egy-egy képet rajzoltam. Kis osztálytársaim részére heti folyóiratot készítettem, rajzokkal illusztrálva.

– Fest a mai napig is?

TAKÁTS Gyula: – Nagyon szívesen rajzolok. Elsősorban színes krétával. Mikor elfáradok, akkor megpróbálom magamat a formákkal és a színekkel fölfrissíteni.

– Kik voltak a mesterei, milyen hatások alakították látását, érdeklődését?

TAKÁTS Gyula: – Nagy hatással voltak rám rajztanáraim: Raksányi Lajos és édesapám kollégája, Pazsiczki Sándor. Őtőlük a formai lényeget tanultam és a technikát, hogyan kell rajzolni, festeni. Először igazából Rippl-Rónainál döbbentem rá, hogy mi a lényege a festészetnek. Vele egyidőben Balázs Jánostól tanultam sokat. Övele jártuk a természetet: kint gyakran rajzoltunk együtt.

– A vidék határozta meg azt is, hogy később néprajzzal kezdett foglalkozni?

TAKÁTS Gyula: – Természetes. Kimenve az erdőbe, tőlünk harminc-negyven percre, még láttam makkoló kondákat. Még beszélhettem pásztorokkal. Ebből ered, hogy a pásztorkodás később engem annyira érdekelt, mint néprajzkutatót. Ha például az Iszákról átmentem a másik dombra, a Rómára, a Lonkára, az Iván-

---

A műsor 1982. január 15-én hangzott el a Magyar Rádióban.

KOSSUTH DÍJAS ÍRÓINK KÖSZÖNTÉSE

Az idei Kossuth-díj kiosztásánál — amely szocialista államrendünk részéről 1948 óta a legmagasabb elismerés — három kiváló írónkat: Lengyel Józsefet, Illés Endrét, Benedek Marcellt tüntették ki a díj II. fokozatával. Örömmel állapíthatjuk meg, az idei jutalmazás mulasztást is pótol, hiszen az új Kossuth-díjas írók mögött jelentős életmű áll: írói, kritikusi munkásságuk „rendteremtő" tényezői mai irodalmi műveltségünknek.

Lengyel József a szocialista magyar irodalom élő klasszikusa, közel öt évtized időszakára terjed ki írói munkássága. A közelmúltban megjelent Igéző c. novella-gyűjteményében a szocialista elvhűség és humanizmus legmagasabb művészi kifejezőerővel párosul. A sokat mellőzött, keserű sorsú írót ezzel a kötetével az olvasók tömege fogadta szívébe.

Illés Endre finomtollú írásaiban a „valóság és a teljesség koordinátáit" fejezi ki. Kritikai munkáiban is erre törekszik és nem kis érdeme van abban, hogy kritikai irodalmunk hű maradt az Ambrus Zoltán, Babits Mihály által megszabott mértékhez és fegyelemhez. Krétarajzok c. írása az utolsó évtized legszebb esszégyűjteménye, de ez a „kemény" líraiság érvényesül szépprózai és drámai műveiben is.

Benedek Marcell közel a nyolcvanadik év határához kapta meg a Kossuth-díjat írói, irodalomtörténeti, műfordítói munkásságáért. Neve, műveltsége szerves része irodalmi kultúránknak. Szinte mindenkire hatással volt munkásságával: a magyar és a világirodalom páratlan értékű összefoglalóival, különösen a francia irodalom népszerűsítésével.

Az ünnepi köszöntésben lapunk és olvasóink hálás megbecsülését tolmácsoljuk az új Kossuth-díjas íróknak a szépségért, amit adtak és amire további inspirációt adhat az ünneplésből feléjük áradó őszinte szeretet.

ÁPRILY LAJOS, A MŰFORDÍTÓ*

Hadd kezdjem egy személyes élménnyel. Amikor Áprily Lajos az Anyegint fordította, többször is vendége voltam szentgyörgypusztai házának, amely — mint ahogy azt sokan közülünk jól tudják — bent a völgyben áll, elfordulva az országúttól s nem a dunakanyari kilátásnak néz szembe, hanem a cserjés-bozontos túlsó hegyoldalnak, meg a patakparti forrásnak, honnan télen-nyáron kantában kell a vizet a csurgó sziklarés alól hordani. Mélyen bevágott patakmeder, sötét, hirtelen megszűkülő völgy, kétoldalt meredek hegyhátak, a nyájasabb magyar tájban egy villanásnyi Erdélyt érzett meg az, aki idetelepedett. A házát is úgy fordította, hogy azt lássa munka közben az ablakból vagy az üvegverandáról, amit ifjúkorában látott. Mindez nemcsak puszta beleképzelés. Nemcsak annak a ténynek a kisugárzása, hogy a költő egyéniségével, kedvenc szavai zamatával, odavetett hasonlataival félidézője és hordozója annak a vidéknek, annak a költészetébe beleivódott természeti világnak, amelyet oly nosztalgikusan megelevenített. Nem, Szentgyörgypuszta erdélyisége, hiszem azt, hogy egyszerű valóság, csak talán sohasem álltunk volna meg azon a domboldalon, sohasem néztünk volna rajta végig Áprily Lajos nélkül abból a szemszögből, amelyből ez természetesen kiviláglik. A költő, úgy tetszik, nemcsak akkor láttató, ha ír, hanem akkor is, ha csak egyszerűen él és megvalósítja a maga életformáját.

Ez az életforma, Áprily Lajos életformája, nagyon is sajátosan különbözik attól, amit általában kialakítanak maguknak a budapesti vagy Budapestre jött írók.

* Elhangzott a Magyar Írók Szövetsége Műfordítói Szakosztályának Áprily Lajos 75. születésnapja alkalmából tartott ülésén.

Jelenlét 1962/4

TAKÁTS GYULA SZÍNES-RAJZ KIÁLLÍTÁSA

Somogyi, földim, száz éve vagyunk barátok, írhatok-e róla másként, mint elfogódottan?

Íme előttünk élet és életmű, mely Somogyból indult, itt növekedett és lombosodott, melynek célja, értelme ennek a földnek és népének szeretete, az érte, miatta elvégzett munka.

Mekkora munkabírás és mily tervszerűség e vékony dongájú emberben! A költő, a tudós, a múzeumvezető Takáts Gyula gyalogosan járta be ezt a szélesen hullámos, magoslathatárú, a táj szépségeit szinte pazarló földet. A múlt romjait, emlékeit mérte föl, gyűjtötte össze; a somogyi népművészet remekeiből állított egybe múzeumi gyűjteményt; őre a kaposvári képtárnak, vendéglátó gazdája mai képzőművészetünknek. Néha, hogy minél többet tudjon-lásson, messzi útra, idegenbe is elindult, máskor a megye határait tolta Pécsig, meg a Balaton „túlsó felén" a becei teraszig. Mindezt azért, hogy mint gyűjtő méh, írások, költemények mézével térjen vissza.

Emlékszem, még mint diák, kezében rajzmappával nem egyszer fölkereste Ripp-Rónait és bemutatta rajzait. A mester akkoriban vörösbarna rajzú, színpompás képeit festette. Nem tudom, a Róma hegy hársai alatt e találkozásoknak mi volt a tanulsága. A gazda mindig szűkszavú néző volt, dicséretet alig mondott. Annyi bizonyos, nem gondoltak arra, hogy a múzeum későbbi névadója találkozott az intézet vezetőjével. És bizonyos, Takáts Gyulából lehetett volna festő, hiszen a költőnek minden verse, tartalmán túl, színes kép. Miért maradt eddig asztalán kevesebb hely a rajzpapirosnak és a színes krétának, ki mondja meg?

A franciák — e mindent megtakarító és megőrző nép — elmonják, hogy Musset bátor, mozgalmas rajzokat készített, George Sand jól értett a vízfestékekhez, hogy lobogó fantáziával kora legszebb romantikus lapjait Victor Hugo alkotta. Nekünk (pedig a magyar írók nagyon szemérmesek, meg rátartiak) van festő Kisfaludy Károlyunk, Petőfi rajzolt, Jókai kezébe vette a rajzszerszámokat, ismerjük Tóth Árpád tanulmányait. És ha a franciáknál híresek Cocteau faliképei, nekünk van rajzoló Weöres Sándorunk és festő Kassák Lajosunk. És most hosszú megfontolás után a nyilvánosság elé kerülnek Takáts Gyula színes rajzai. Milyen mulasztás, hogy verseskötetéből elmaradt egy-egy szép dunántúli képének mása, hogy prózai írásait nem kísérte rajzaival saját maga.

És ha Takáts Gyula költeményei, mint fölrepült madarak bejárják hazánkat, most rajzainak — jó utazást!

MARTYN FERENC

Takáts Gyula rajza

rét illetően is rácsapják hát az ajtót a költőre – de a menekülés animális vágya egyszerre foglalja magában az eltávolodás és az eggyéválás célját, az *én* megosztottsága odáig fokozódik, hogy az eltávolodást az *én*nek már egy másik, elidegenedett része kívánja: az, akit az önmaga fájdalmától szabadulni vágyó, szeretni és gyűlölni kényszerült költő megteremtett. Hányszor vált itt, ebben a versben személyt, *ént* a költő? ki az a *nem-én*, aki az *én*re mered, kinek a szemével képes a saját, önnön szemét meglátni, ki az, aki közelebb van önmagánál? – hiszen a saját szemét látja, amint a másik őt magát nézi vele. Feloldhatatlan komplexitás ez, nyelvtani szabatossággal kifejezett abszurditás: korrekt grammatikai alakzatok, melyeknek a normális nyelvi kontextusban, korrektségük ellenére sincs korrekt nyelvi tartalmuk; a legképtelenebb szürrealista-kubista vízióval felérő, sokkoló kép. Ahhoz, hogy ez a tartalom megérthető legyen, két út vezet: a teljes, részletes végiggondolásé és a hirtelen intuíció drámai megvilágosodásáé: azé a megértésé, mely nem logikus, melyről nem tudnánk számot adni, melyről tulajdonképpen nem is tudjuk, hogy mitől olyan borzongató. Nincs erőnk ahhoz, hogy gondolatmenetének csavarulatait végigkövessük, mégis, nem a képek, nem a hangzás, hanem ez a végiggondolás nélküli, mégis felfogott ellentmondások tükörjátékát megnyitó értelem az, ami annyira ijesztővé teszi. Nem a halált kívánás intenzitásába hal bele a költő; a másik, itt az *én*nel azonos másik meghalása az *én* halála: a két személy elválaszthatatlanul azonosul. Ez az abszurditás a szenvedés elviselhetetlenségéből, kimondhatatlan gyötrelmeiből következik; a megcsavart nyelv, mint az olajfák fájdalomba merevült törzse, az olvasót is elkerülhetetlenül a vele-szenvedés görcsébe meregeti. Ez az egyszerre elidegenített és mégis végletesen szubjektív nyelv a magyar költészetben József Attila előtt egyáltalán nem létezett – utána pedig ilyen hitelességgel, vagyis ilyen művészettel senki sem használta. Ez a nyelv a kisgyermekkornak arra a fázisára emlékeztet, amikor az *én* és a külvilág közti határvonal még nem szilárdult meg, amikor a gyermek a nyelvben sem képes mindig arra, hogy magát a másiktól megkülönböztesse – akárcsak a szerelmes, ekstázisa pillanataiban.

Ezért állítottuk azt, hogy ennek a korszaknak anya-verseiből többet tudunk meg a harmincéves férfi lelkivilágáról, mint az egykori gyermekéről, többet a költőt szerelmeséhez, mint valóságos anyjához fűző viszonyáról, ezért tartjuk a költő aktuális lelkiállapota jelzésének és nem hiteles emlékezés termékének a *Szabad ülések* jegyzőkönyvét is. Mert az ebben az időszakban felmerülő negatív projekciók mellett – és ezt tartjuk a legfontosabbnak József Attila kialakult anya-képében és ezt kései személyisége jellemzőjének, költészete forrásának is – nagyjából ezzel a negatív anya-képpel egyidőben megjelenik egy pozitív is, kevesebbszer, bizonytalanabbul, és, úgy tűnik, inkább szimbolikus formában, mintsem a konkrét anya alakját idézve – és mégis közelebb a valóságoshoz. A Gyömrői Edithez kapcsolódó anya-képzet nemcsak a világrahozó, a védelmező-gyöngéd magatartást, hanem ennek ellentétét, a halálbaszülő, alvilági archetypust is felidézi. De az utolsó versek majd mindegyikében az a valóságos kisgyermekkori anyakép is megjelenik – nem függetlenül a költő betegségétől, de nem is egyedül annak tüneteként –, mely egyszerre reális és szimbolikusan mindenható, sőt, valóságossága mellett tündéries, meseszerű, az újramegtalált gyermekkor mitikus-misztikus hangulatát idézi. (Nem csak az *Édesanyám, egyetlen, drága* című töredék, nem csak a „puha párna" képe, hanem a Flórához írott szerelmesversek is számos ilyen utalást tartalmaznak.)

(Folytatjuk)

TAKÁTS Gyula

Kortárs 1989.4.sz.

Hogy mi kényszerít és miért és hogyan a líra mellett rajzolásra, azt szavakkal bár körülírhatom, de erről maga a rajz már a puszta megjelenésével is biztos többet árulhatna el. Mert ha a természet világának és életünk teremtett dolgainak, tárgyainak nyelve lenne, biztos, hogy ezek a válaszok és értelmezések tetteinkről és teremtményeinkről pontosabbak és érzékenyebbek lennének, mint a mi szavaink.

Takáts Gyula

Rajzok, versek között

Miért is rajzolok?... Röviden csak annyit mondhatok, ugyanaz a vágy és indulat kényszerít rá, mint ami a versírásra. A vers és a rajz nálam egy tőről, talajból és klímából táplálkozik.

Valami „érzékeny tudásnak" (magamat idézem) sejtése biztat. Annak rögzítésének reménye, hogy keressek és valljak a világ, azaz „a rejtett egész", természetesen a magunk természetének titkairól is, mert ennek a „rejtett egésznek" a szeme és a nyelve mi vagyunk. Így aztán ha a versről vagy a soha be nem fejezhető versekből épülő költészetről beszélnek, akkor ezek a szavak nálam a versek közé épült képekről és rajzokról is beszélnek. Rajz és vers, ha már megtestesült, akkor arról a jelenésről, keresésről és üdvözletről is jelez, amellyel környezetünk és tárgyaink, egyszóval a valóság szavát és lényegét kutatjuk... *Helyettük szóljál* – volt egyik verskötetem címe, mert kép és vers helyettük szól. Így világot teremtenek a világban, melynek szerves valónkkal és ráérző, kereső szellemünkkel mi is részei vagyunk. Vallanak az egészről, amelyben és amellyel együtt hajózunk, és amely szólít minket.

Hamvas Bélával sokszor beszéltünk ezekről. Ő ezt a világba bele- és ráérző állapotot, ezt a teremtő közvetlenséget, hogy őt idézzem, „múzsai létnek" nevezte. Egry képeit és *Se ég se föld*-kötetemben megjelent verseim születését értelmezte így 1948-ban a Diáriumban...

Most, hogy itt néhány rajzom szerepel, úgy érzem, bár vallomásszerűen kell szólnom, de mégis reális igazsággal ennek a világérzésnek fokáról és skálájáról...

Gyermekkorom óta máig rajztáblán írok, és mindig is hittem, hogy köztem és a természet és a tárgyak között nemcsak kézzelfogható, de szellemi, animisztikus kapcsolat van. Ez az érzés tette értelmessé és széppé, és vélem, ez tartja ma is az útján az életemet... Ez a múzsai világkapcsolat... Ez a beszédes viszony az égitestekkel, a tóval és öbleivel, hegyi rengetegeivel és szőlőivel. Nem szégyenlem, de úgy mondom ki Somogy és Bece nevét, mintha Argolisz vagy Attika nevét mondanám. Így ez a világ bennem egyszerre kozmikus és magyar is. Soha nem is lehet más, hiszen ebben a mediterrán világban élek. Ez a környezet mozgatja nyelvem és ceruzám. És hiszem, hogy másokat is ihlet és szólít. Mindent ez a kettősségében is *egy* világ ad nekem versben, és verseim között a színes kréta- és tollrajzaimban is, melyek kiegészítik egymást. A világ ezeket és ilyen megjelenési formákat ad. Terükben és tükreikben mozgok és élek. Persze a tökéletes kiteljesedése ennek a létnek versen, rajzon túl maga az az eszményi, múzsai érzés és „érzékeny tudás" lenne, amely úgy teremt, mint

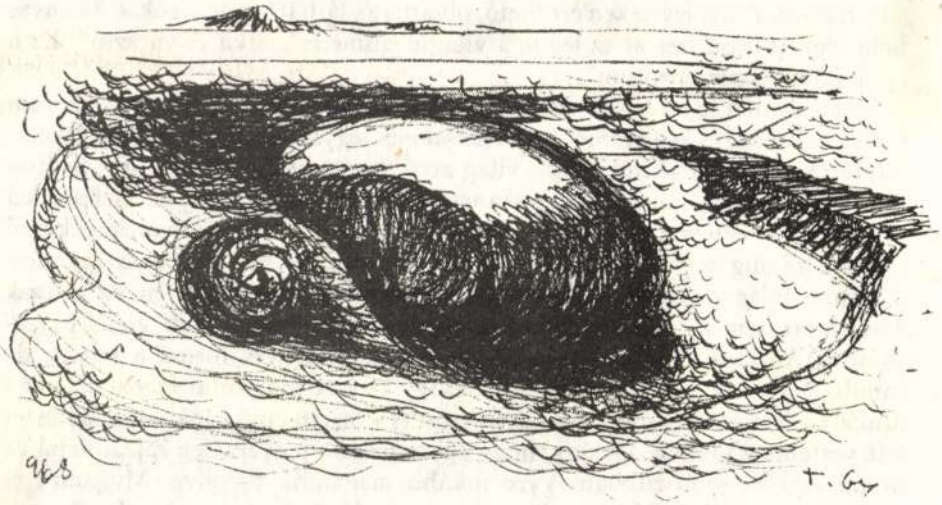

a természet. Fehér leveleken érezhető, olvasható, látható valóságokat. Hamvas Béla idézett írása szerint ez lenne a világmegismerés „titka és varázsa". Ez a „poetikus temperamentum"...

És én ilyetén igyekeztem volna élni?... Nem hiszem, mert gyermekkorom óta rajzaimmal és képeimmel csak ösztönösen jegyzeteltem a világról. Iskolamesterek nélkül, belső indításra a világ arcát és szavát és vonásait így rögzítettem és színeztem, s mert belső parancsra, így ez a napló olajjal, vízfestékkel és tollal, úgy érzem, csak az enyém volt. Úgyannyira, hogy szemlélőinek első kérdése mindig ez volt: – De mi ez, és hol láttad ezt? – Azt hiszem, azért, mert a formás világ mögöttit már igen korán sejtettem. De belső lényegére csak később éreztem rá. Arra a különbségre, amellyel a meghúzott vonal egyremásra ütközik a valóval... A szín a természetével... A forma a rejtett, de mindig jelen való mintával. Így adva és így keresve magamat és azt, aki vagy ami a szerves és szervetlen valóság mögött él – lassan egyre inkább a költészet felé vettem az utamat. De úgy, hogy egyre tovább jegyzetelek rajzaimmal az asztal sarkán, szobazugban egyre inkább magamba figyelve. Magamat és emlékeimet a valóról. Vagy talán csak a rajzolás örömét?... A változások, a szellemi áttűnések megjelenését? Így élek verseim között a rajzolással és rajzaimmal. Már-már csak ők a fizikai valóság a költészetemben. Az én teremtettem természet a talpam alattiról, amely most is tanít írni e tüzes és keserű mészkövön.

Írni színes, zsíros pasztellal az éltető napfényt, amely megmozdít mindent. Tollal rajzolni a holdfényt, amely még élesebbre köszörüli a valót. Tér és idő távlatában látni cellám alatt a tó partján a víztől kopott követ, kiszáradt csigát. Látni tollal az ívó halak között az orvhalászt Zeusz-arcú felhők alatt...

Így lett a becei hegy és kemény világával a kert és a karszt a felnyitott könyvemben az a második oldal, amelyre írni vagy rajzolni kell, hogy „kopár és üres" ne maradjon, mert értünk van a toll és a világ...

1989 újév napjaiban

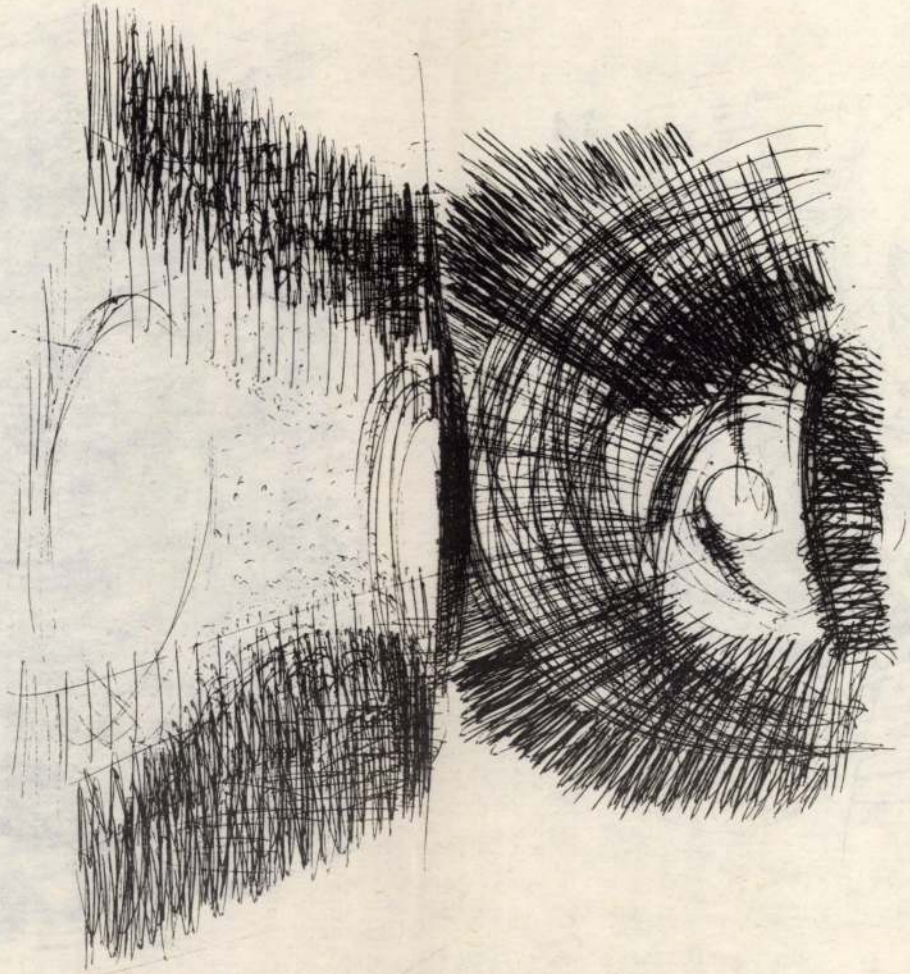

A Magyar Írók Szövetségének Választmánya 1989. január 11-én kibővített ülésen vitatta meg a kritikai szakosztály nyolc vezetőségi tagjának reformjavaslatait. A vita anyagából a tárgytól eltérő bejelentéseket, megjegyzéseket, mint ide nem tartozókat, elhagytam. Megjegyzésem, hogy Cseres Tibor itt elhangzott felszólalását a Kortárs márciusi száma közölte. (Makai Tóth Mária, az Írószövetség Tájékoztatójának szerkesztője)

A választmányi ülés vitája az Írószövetség reformjáról

Bertha Bulcsu:

Kicsit meglepett ez a beadvány, melyet a kritikai szakosztály készített, de különösebben nem csodálkoztam rajta. Végül is miért ne születhetne ilyen irat? Érdemes rajta elgondolkodni, már csak azért is, mert nyilvánvaló, hogy ilyen nagylétszámú Írószövetség nem lehet mindenben egységes, de vannak közös ügyeink, amelyek védelmében közös véleményre kellene jutnunk. A beadvány indulatait megértem, hiszen olyan politikai időszakban élünk, amikor szakadék felé sodródik az ország, mindenki próbál kapaszkodni, valami jobbat kitalálni. De hogyan? Egy kicsit olyan ez, mint amikor a grófnő lenéz a hegyről, s azt mondja: Albert, a völgyben már égnek a falvak, a szomszéd kastélyok, gyújtsuk fel mi is a házunkat!

A kormánynak az „első számú közellensége" nem az Írószövetség. Azok az írókollégák, akik politikailag aktívabbak voltak, mint a többiek, mára megtalálták azokat a lehetőségeket, melyekkel élve nagyon határozottan politizálhatnak. Az Írószövetségnek egyre inkább önvédelmi, támogató szerepet kellene találnia. Az Írószövetség vezetői hosszú huzavona után kiegyeztek a kormányzattal. Ha ez nem történik meg, akkor ebben a teremben nem tudnánk vitatkozni, nem lenne fűtés, világítás, semmi. Sajnos, vannak idealista, szép elképzelések, de nagyon komor anyagi vonzata van mindennek. Ha ezt az épületet – az Írószövetség székházát – vélt politikai hangulatok, törekvések miatt kiengedjük a kezünkből, nem hiszem, hogy egy új világban – melynek körvonalai sejlenek – ilyen épülethez hozzá tudnánk jutni.

Ebben a javaslatban elhangzott, hogy az Írószövetség felügyelje a Művészeti Alapot. Ez abszurdum, minthogy a bevételek nagy részét a képzőművészeti, a zenei szakosztályok hozzák a jogdíjakból és vállalkozásaikból adódóan. Nekünk nincs pénzünk, nem tudunk hozzájárulni anyagilag. Ha tehát az Írószövetség felügyelni próbálná az Alapot, nagyon rosszul járna, hiszen az Írószövetség költségvetési szerv, a Művészeti Alap pillanatnyilag félig-meddig gazdálkodó, öt vállalata közül három még mindig nyereséges, elég nagy összeggel. Az új társadalombiztosítási terhek miatt így is katasztrofális helyzetbe jutott, nemcsak a Művészeti Alap, hanem minden olyan író és alkotó, akármely szakosztály tagja is, akinek nincs állása, státusa.

Azért mondom el ezeket, mert nagyon szép terveink vannak, de nagyon pórul járhatunk, ha nem elég megfontoltan lépünk, s lépéskényszert érzünk

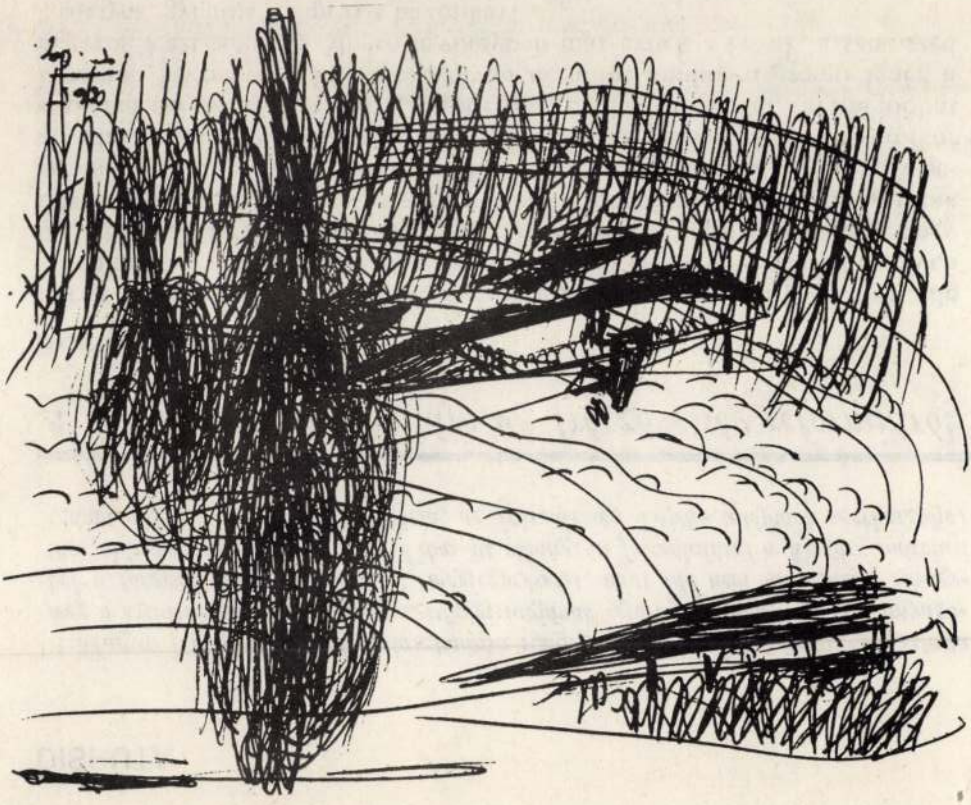

KORTÁRS

IRODALMI
ÉS KRITIKAI
FOLYÓIRAT
XXXIII. ÉVFOLYAM

EZER-
KILENCSZÁZ-
NYOLCVANKILENC
ÁPRILIS

4

Illyés Gyula: Naplójegyzetek, 1974
Bertha Bulcsu: A festő és modellje
Nádas Péter: Január, február
Bólya Péter: Kolos
Bágyoni Szabó István, Bakucz József, Csiki László,
Kántor Péter, Kovács Gábor, Kukorelly Endre,
Payer Imre, Szabó Ágnes, Szepesi Attila,
Tarjáni Imre és Tatár Sándor versei
Beney Zsuzsa: József Attiláról
Kukorelli István: Kit képvisel a képviselő?
Az Írószövetség választmányának vitája
a kritikai szakosztály reformjavaslatáról
Domokos Mátyás: Várady Szabolcs költészete
Takáts Gyula: Rajzok, versek között

Takáts Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17:
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1964 OKT 16

— **Szolnokon,** a Szigligeti Színház előcsarnokában nyílik meg vasárnap Takáts Gyulának, a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum igazgatójának a tárlata. A kiállítást László Gyula művészettörténész és régész professzor nyitja meg. Takáts Gyula harminnyolc színes rajzát mutatja be a szolnoki közönségnek.

1021

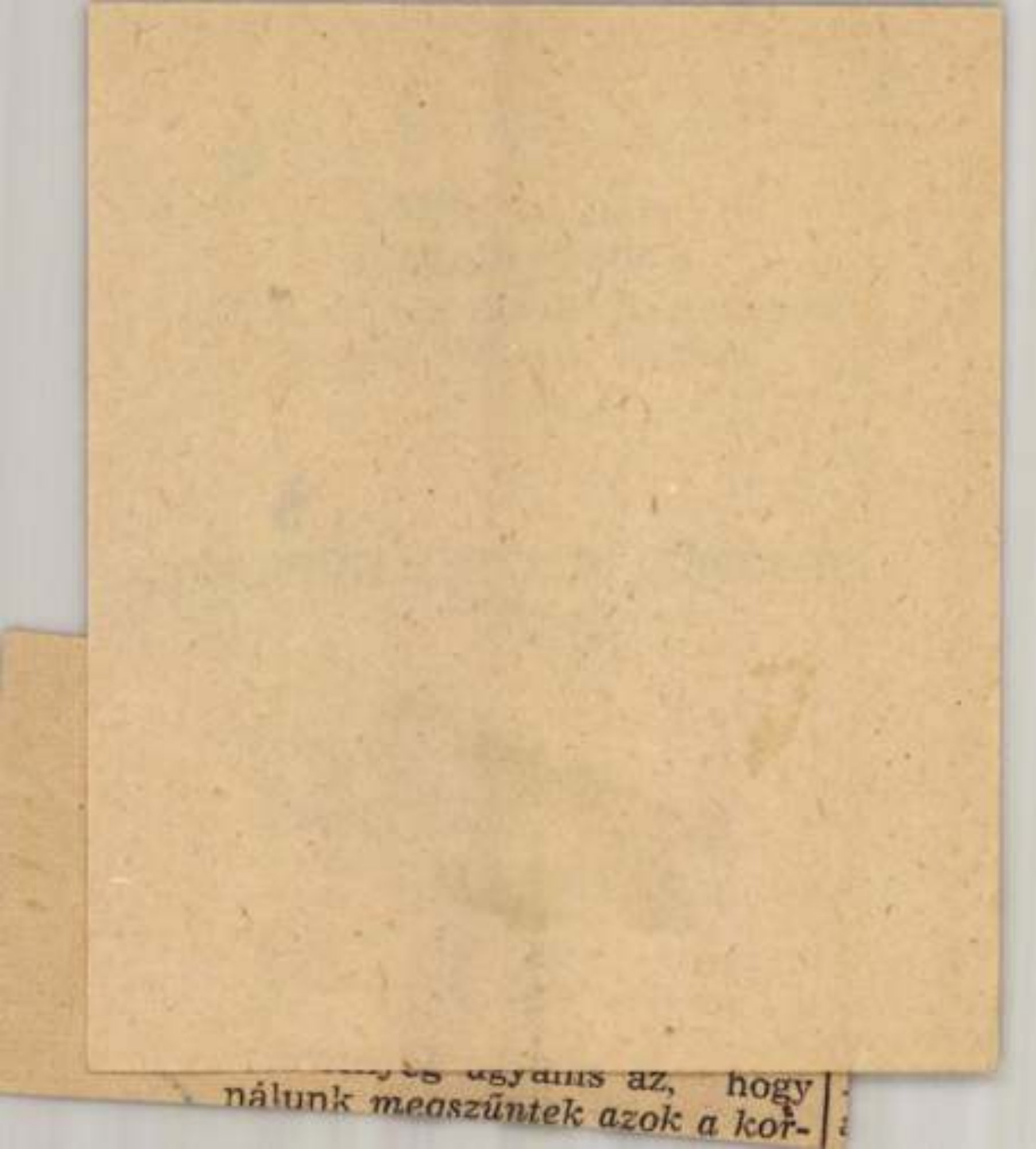

...ugyanis az, hogy
nálunk *megszűntek azok a kor-*

1021

Kiállítás és író—olvasó találkozó

A rádió könyvklubja Mosdóson

A Magyar Rádió és a mosdósi tüdőgyógyintézet közművelődési bizottsága közösen rendezett nyilvános felvételt hétfőn este. A házigazdákkal, az intézet igazgató főorvosával, *dr. Andrásofszky Barnával, dr. Albert Áron* főorvossal, a közművelődési bizottság elnökével, illetve a könyvklub vendégével, *Takáts Gyulával Cigány György* beszélgetett. A rádiófelvétellel egy időben megnyílt Takáts Gyula *Tollal és ecsettel* című kiállítása. A költő azokat a rajzait mutatja be, amelyek táji élmények alapján a Kaposvár környéki dombok, a balatoni vidék változatos hangulatait, és a külföldi utazások emlékeit villantják föl. A képi kifejezés Takáts Gyula költészetének alapvető vonása, ugyanakkor rajzművészete — a mesteri tudás fokán — is számottevő. Csupán többször forgatja Takáts Gyula a költő tollát, mint a rajzművész eszközeit...

A rádió könyvklubja egyórás felvételt készített vele, a verseit megszólaltató dr. Albert Áronnal, *Papp Jánossal*, a veszprémi színház, *Ronyecz Máriával*, a Nemzeti Színház tagjával. A *kaposvári klarinétos kvartett* hangulatos műsorral járult hozzá az est sikeréhez. A műsorban — a rádióhallgatók előreláthatólag a nyáron vagy az ősszel ismerhetik meg a felvételt — elhangzik az a beszélgetés, amelyik röviden bemutatja az intézet gazdag irodalmi, művészeti életét. Az igazgató főorvos elmondta:

— Harmincéves a mosdósi intézet. Tanyaként — így neveztük annak idején — vettük birtokba a területet, s jól tudtuk, hogy nemcsak a betegeknek tartozunk a segítségadással, hanem gondoskodnunk kell a magunk otthonos berendezkedésével a pihenésről, s művelődésről is.

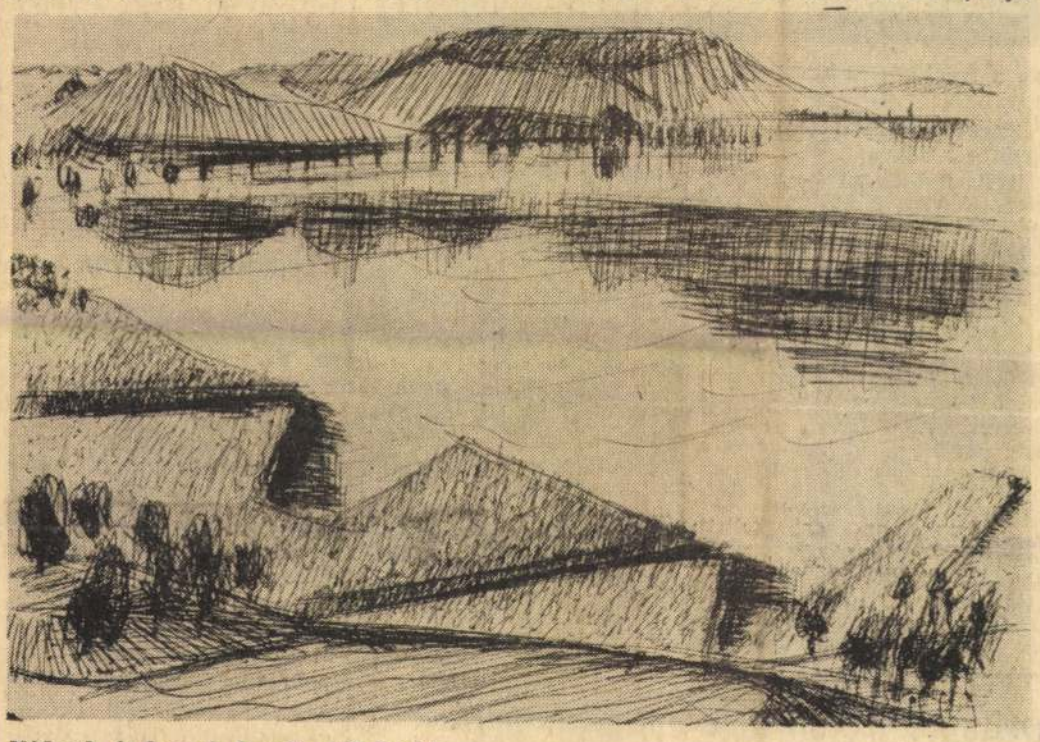

Nádasok és hegyek árnyéka. (Tollrajz)

Dr. Albert Áron: — Meg kell emlékeznünk azokról a pedagógusokról, akik az intézetben gondozott gyerekeknek először szerveztek irodalmi esteket, író—olvasó találkozókat. Az intézet később bővült, új osztályokat hoztunk létre a felnőtt betegek kezelésére. A mosdósi művészeti események is rendszeresebbé váltak, a kiállításokat, író—olvasó találkozókat, hangversenyeket, irodalmi esteket pedig már nemcsak az intézet dolgozói láthatják, hanem sok vendéget fogad az Új Tükör klub a környező településekről, Kaposvárról, Dombóvárról is.

Így volt kedden este is. A zene, a költészet, a képzőművészet, az előadóművészet baráti tábora helyezkedett el a mikrofonokkal fölszerelt alkalmi »stúdióban«.

Az *Albert Zsuzsa* szerkesztette műsor költővendégének a bemutatása ismét közelebb viszi Takáts Gyula költészetét a rádióhallgatók széles táborához. Czigány György értően kalauzolta hallgatóit Takáts sajátos világában. Apró emlékeket fölvillantva *Rippl-Rónairól, Babitsról* is hallunk, de lényegében a költészet felelősségét domborította ki a rádió könyvklubjának a vendége. Ronyecz Mária, dr. Albert Áron, Papp János versmondása pedig szép ajándékként járult hozzá a mosdósi művelődési közösség, Takáts Gyula költészetének a bemutatásához.

Horányi Barna

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRKÖZÖ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 FEB 22
SOMOGYI NÉPLAP

SPORT

Me... K

A tek... e-
vában ... K.
delmek, ... ék
dik v... so-
van. A... pat
kissé f... ké-
a tava... NB
mogyi ... ele-
gasabb...
együtt...
K. Fáklya ...

MNK-mérkőzés

ZTE—Rákóczi 1:0 (0:0)

Ez a lehetőség is kimaradt.

Kaposvár, Vasas-pálya, 1200 néző. V.: Hámori.

ZTE: Bolemányi — Szimacsek, Kanász, Mihalecz, Péter — Antoni, Kormos, Rácz — Lukács, Fitos (Simon), Csepregi. Edző: Palicskó Tibor.

Rákóczi: Málics — Deákvári, Mészáros, Petrók, Németh — Bódis (Burcsa), Kanyar, Zentai — Murai, Marcsok (Rékási), Nagy L. Edző: Németh Lajos.

Napsütéses időben, jó talajú pályán játszották a mérkőzést. Az első negyedórában előbb Murai, majd a másik térfélen Fitos hagyott ki helyzetet. A félidő legnagyobb gólszerzési lehetősége a 40. percben maradt kihasználatlanul: Bódis ügyesen futott el a bal szélen, beadását az öt és felesen belül Marcsok szerencsétlenül találta el, s a labda a kapu mellé gurult — a csatárral együtt, akinek a combja meg is rándult.

Fordulás után alig telt el tíz perc, s megszerezte a vezetést a ZTE. Az üresen álló Simon jó labdát kapott a Rákóczi 16-osánál; ügyesen kiugrott a védők közül, s mintegy 8 méterről a hosszú sarokba lőtt. 1:0.

Ezután támadgatott a Rákóczi, de csak néhány helyzetet tudott kidolgozni.

A változatos, nem túl nagy iramú találkozón a Rákóczi végig enyhe mezőnyfölényt harcolt ki, de a szervezettebben és tudatosabban játszó ZTE megérdemelte a győzelmet. Jók: Mihalecz, Antoni, Csepregi, illetve Petrók, Németh.

Gy. L.

A 4. helyen vég... — úgy, hogy négy fordulóval a bajnokság vége előtt még esélyesek voltak az első helyre. A hajrában azonban nem tudtak erősíteni, s több pontot elhullattak. Így végül 10 ponttal maradtak le a győztes Fáklyától.

A múlt évben edzésgondjaik nem voltak, játékosállományuk nagyobb követelményeket is képes lenne megvalósítani — egy kicsit nagyobb odaadással, jobb hozzáállással. A pályát eléggé elhanyagolták, jó néhány alkalommal fűtetlen teremben kellett sportolniuk. Régebben még hetente rendeztek tömegversenyeket is, ma már nem. Az utánpótlás nevelésével sem törődnek úgy, ahogyan el lehetne várni, ezért kell gyakran idegenből igazolniuk kész játékosokat. Mindezek a gondok sejtetik, hogy a sportegyesületi vezetésnek több figyelmet kellene fordítani a sportágra.

A csapat a felsorolt hiányosságok ellenére meghatározó szerepet töltött be a bajnokságban. A legegyenletesebb teljesítményt Kutor és Peltzer nyújtotta, időnként Szigeti is átlagon felül gurított.

KAPOSMÉRŐI ÉPÍTŐK

Az újonc kaposmérőiek bajnoki álmokkal vágtak neki az NB III-nak. Tavasszal még nem is látszott lehetetlennek az első hely megszerzése, de ősszel meglehetősen visszaesett a teljesítményük. Jöttek a kisiklások, s így végül »csak« a 6. helyet szerezték meg. Különösen a vidéki szereplésük volt igen gyenge, mindössze Szentlőrincen tudtak nyerni. Náluk a csapat fele még rutintalan játékos. Két első osztályú minősített versenyzőjük, Schleining és Hász jó szereplésével sem tudták kiegyenlíteni a tapasztalatlanabbak viszonylagos gyengeségét. Kettőjükön kívül át-

Országos asztalitenisz-utánpótlásbajnokság

Nem született meglepetés

A hét végén Miskolcon bonyolították le az országos ifjúsági serdülő- és újoncasztalitenisz-bajnokságot, amelyen Kaposvárt a Rákóczi 8 fiú, a Vasast pedig 7 leány versenyzője képviselte. Nos, nem született »országra szóló« somogyi siker. Asztaliteniszezőink, általában — a »hagyományoknak« megfelelően — szolid eredményekkel tértek haza. Említésre méltó »eredményeink«:

Az *ifjúsági* mezőnyben fiú egyéniben (178 induló) Christ 3 győzelem után a későbbi második helyezettől kapott ki — a 16 közé jutásért —, nagy küzdelemben. Párosban Christ és Varga 2 győzelmet szerzett, de ez csak a tizenhat közé jutáshoz volt elég. Vegyes párosban született a legjobb somogyi eredmény. Christ és Kelemen 4 győzelem után — már a négy közé jutásért — találkozott a tolnai Bolvári II., Aranyosi duóval; sajnos, őket nem tudta legyőzni. A lányok közül egyedül Főző H. nyert két mérkőzést az egyéniben, a többiek egy győzelem után búcsúztak. Párosban az Auguszt, Kő kettős kétszer

A Balaton-szentgyörgy II. sz. téglagyárnál egy családos villanyszerelő részére
lakás kiadó
(41217)

piszkozatot, csonkán hagyott regényünket azonban
lélek egészséges öntisztulásának jóvoltából meg is
bűnjelei, a piszkozat meg a három gépelt példány –
nyomtalanul eltűntek. Az egyikre, illetve annak fe
hagyatékában, egy gardróbszekrény alján, Déry Tű

Sárgult lapjai itt feküsznek előttem, s nem hagynak nyugodni, ahogy régi fényképeink is fölserkentik képzeletünket, és kerestetik velünk a rögzített pillanatot megelőző és folytató mozdulatokat. Megpróbálom hát fölidézni akkori nézeteinket, párbeszédeinket, munkamódszerünket, huszonöt évvel ezelőtti stílusunkat és humorunkat.

A félbehagyott regény szövegén nem változtattam egy szót sem.

AZ ELŐZMÉNYEK

Két évvel az előbbeni elhatározás előtt, 1952 júliusában, amikor még eszünkbe sem jutott kettesben regényt írni, az irodalmi viták és szekatúrák elől megszöktünk, és elutaztunk Szigligetre. Az írószerszámokon kívül néhány konzervet és egy egész rúd szalámit vittünk magunkkal, amihez Dérynek valami csoda révén sikerült hozzájutnia. Egy szőlősgazda nádtetős házában béreltünk szobát; a szalámit a mestergerendára akasztottuk, mi pedig írással, olvasással, fürdőzéssel és hosszú sétákkal három idillikus hetet töltöttünk el az Aranykagyló nevű gyönyörű völgyben.

Akkor Szigliget még Szigliget volt, s az Aranykagylót sem csúfították el rossz ízlésű protekciósok és még rosszabb ízlésű újgazdagok rút nyaralóikkal. Csak pincék fehérlettek elő a szőlők sorfala mögül, a szelíd dombok karéja pedig, víz iránt lejtve, mint két kitárt kar ölelte magához a Balatont. Kívülünk csak egy író élt még a Rókarántó tövében, régi barátunk, Lestyán Sándor. (Az alábbiakban: Borostyán Sándor.) Ő azonban jóval

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 – 5

KORTÁRS

Takáts Gyula

(1975. ápr. 24.)

1021

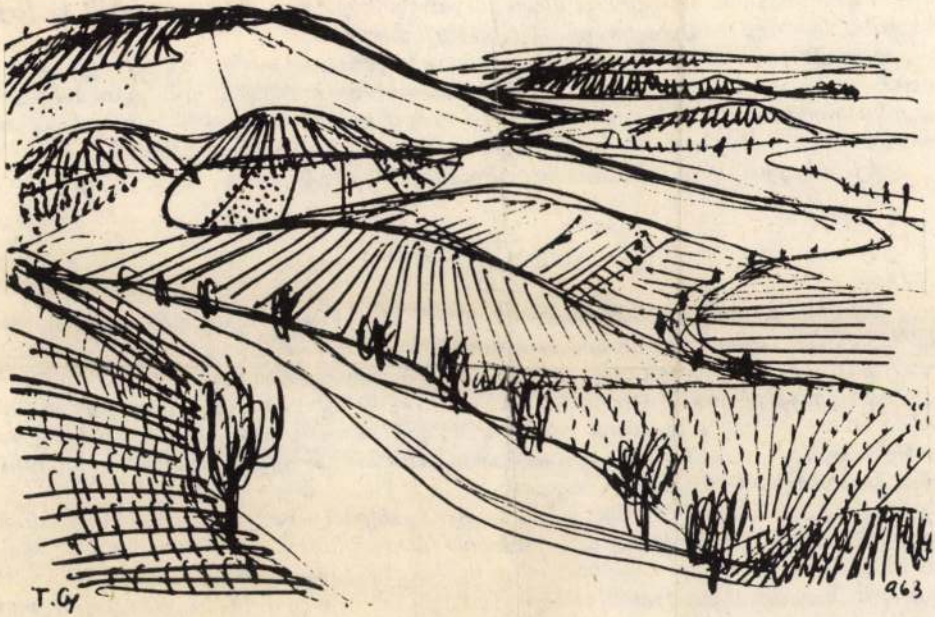

Balaton-felvidék I.

tényét, körülményeit és aztán a kés
gusában ennek ellenére Hódmezővá
Édesapja ármentesítő társulati m
rícius, vaskereskedő család tagja. A
zet kettőssen is erős nyomot hagyott
ház, de különösen anyja kulturáltság
alapozzák Endre Béla vonzalmát a
csendje, harmóniája, kiegyensúlyozot
pintata egész életre szólóan befolyásolja Endre Béla emberi magatartását, egyéniségét. A másik meghatározót az apjával folytatott Tisza menti barangolásokban kereshetjük. Apja gyakran magával vitte hivatalos útjaira, melyeket lovasfogattal Tisza-töltéseken, árterületeken, folyóparton és folyón átkelve kellett megtennie. A gyermek Endre Bélát az árterek füzesei, a kanyargó, göcsörtös törzsek, a csonkolt ágvégek, a kuszán tekergő, egymásba kapaszkodó gallyak, a fák közti tisztások, a nyugalmas vízpart haláláig szóló élményt nyújtóan megragadták. Mint festőnek egyik legkedvesebb motívumává lett a Tisza, az ártér, a füzesek.

Az apát, szolgálata Vásárhelyre szólította és így az elemi iskola négy osztályát már itt végezte. Ugyanitt járt gimnáziumba egészen a IV. osztályig. Majd kéthónapos bécsi német nyelvtanulás után nagyon változatos és elég küzdelmes diákkor következett, Budapesten, Szegeden és végül Kecskeméten a gimnáziumban, főreáliskolában vegyesen. Érettségi után a műegyetemre iratkozott be, ezt azonban már egy év múlva otthagyta. Megismerkedett ugyanis Zsebők Jánossal, a későbbi festőművésszel, aki felkeltette Endre Bélában a művészi pálya iránti vonzódását. Endre Béla apja egyetértett fia elhatározásával és ezután Endre és Zsebők együtt festegették, rajzolgatták a Tiszát, a füzeseket. Apja támogatása lehetővé tette, hogy 1895-ben Rómába menjen festészeti tanulmányok folytatására. Be is iratkozik az Academica Raffaelo di Santi festőakadémiára, ahol Bompiani növendéke volt. Jó barátság alakult ki közte és az akkor szintén Rómában tartózkodó Kacziány Ödön festőművész között. Kacziány útmutatásai, tanácsai alapján járta Endre Béla a múzeumokat. Másfél év után tért haza, majd apjával, aki időközben agyvérzést kapott, gyógykezelés végett 1898-ban utazott ismét Olaszországba. Vásárhelyre való visszatérésük után az urasági háznál, melyben laktak, egy színhelyiséget alakítottak át Endre Béla számára műteremmé. Itt festi meg első igényesebb önálló művét, a

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Takáts Gyula
LÁTÓHATÁR
Budapest

1011. APR

tethetőnek bizonyult a jó hagyomány megőrzésével.

1021

Takáts Gyula rajza

SPORT

Gyen… …ölv…

Négy kaposvári versenyző juto…

A labdarúgó-rangadó tv-közvetítése bizony megtizedelte a nézősorokat a vidék ökölvívóbajnokság második napján. Alig 100 néző foglalt helyet a nézőtéren, amikor megkezdődtek a második napi küzdelmek. Pedig az elődöntőben már jobban szóhoz jutottak a hazai versenyzők is, akik nem

Kozma ez alkalommal ne… gyöngyösi Fischerrel. A ka… nyert egy másik Zalka-ve… tő részvevője lesz.

is szerepeltek rosszul. A h… ökölvívóból négy ott lesz a m… döntőben.

Kozma ugyanis döntő f… lénnyel nyert *Nagy* (Zalk… ellen. *Ferstek* pontozással gy…

Győzelmet remél a Táncsics és a Rákóczi

Noha a »menetrend« a szokásos, azaz egy csapatunk — a Táncsics SE — vidéken szerepel, a Rákóczi pedig itthon, most mégis elég derűlátó mind a két tábor. A viszonylag kedvező tavaszi rajt mintha önbizalmat (remélhetően nem elbizakodottságot) kölcsönzött volna a kaposvári NB II-es csapatnak, vezetőinek.

A TÁNCSICS SE

Boromissza kevésbé, így az ő játékára számítanak.

A K. RÁKÓCZI

a Sabaria Cipőgyár csapatát fogadja. A Várpalota elleni eredmény, de még inkább a jó játék mutatja, hogy kialakulóban van a Rákóczi csapata, s ez képes nagyobb feladatok megoldására is.

— *Mindig a soron következő mérkőzés jelenti a nagy feladatot* — válaszolta kérdésünkre *Mathesz Imre* edző, aki hétközben játékosaival

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1973 APR -8.
Somogyi Néplap

Takáts Gyula

1021

ÓN-VÍZEN ÁT!"

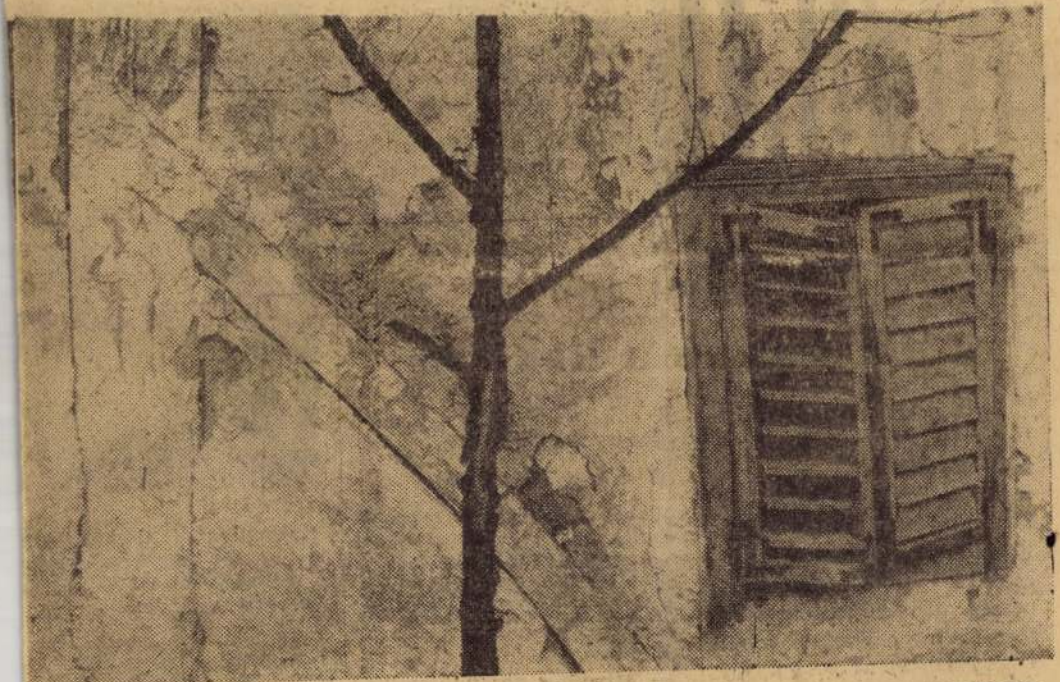

Takáts Gyula: »... és sírtak, sírtak a vén falak«. *(Illusztráció)*

Lacikonyháját, Pintu Rikkiot, vagy Michel Angelo-t?

De a mediterrán élményeimet a krétai utazás koronázta.Ott Iraklin partjain a Minos-i palota romjain széttekintve a görög narancsligetekre, ott a trón-terem küszöbéről értettem meg azt a 4000 éves kulturát, történelmet és mind a világot, amely Európát szülte és elrabolta és épitette is.

A somogyi szülőföldről kilépve és indulva, itt értettem meg,azt ebben a találkozásban, hogy az én szülőföldem is része ennek az európai szülőföldnek.

- " Knosszosz és az idő trónjára igy dőlve, só a vérrel még csak jobban éget, mintha vizből csapna lángra, szigetestől zárva kettős Szigetvárba."

- Kedves Hallgatóink ! Takács Gyula beszélt találkozásairól.

Közremüködött Dobák Lajos, Nagy Attila és Orbán Tibor.

A müsort Albert Zsuzsa szerkesztette.

Rendezte: Bencze Zsuzsa.

mintha a trópusi föld izzana talpad alatt. Szürke kövek sima lapján táncol a tengeri állat , kigyózó hasukon lüktet a délszaki nap, kagylók és polipok kocsonyás ragyogású szinekkel, tarka szivárványként lengnek a földi habon, zúg, hullámzik a térség, mint a dagálykor a partok, cimerek oszlopait vájja a tompa zsivaj. Érseki ház kapujáról szárnyait oldja a hattyú, tiszta fehér márvány lendül az utca fölé, s letelepszik a kék obeliszk tetejére pihenni.Tolla hideg tükrén csillog a tarka piac, lácium , enyhe babérerdők ragyognak a szárnyán,citrom, sárga narancs, füszeres illatu fák. Mintha a pálmaligetben hajnali nap tüze villan,fütytyögető csacsogás harsog a tüzfalakon. Cifra barokk, s reneszánsz labdáznak a vérizü dallal, mig a szökőkutakon fátyolos ária zeng. Köztük az árus nép kordélyt tologatva rikácsol, s hálóval boritott stiglicek éneke száll..Itt van, amit csak küldhet az Appeninektől a partig Róma vidéke a szép, itt ragyog arcod előtt. Büszke lehetsz, ne huzódjál félre barátom e zajtól, kétezer év harsog, lüktet e kőlapokon. Ezt ha megérzed, a márványoszlopok erdei ujra lángbaborulnak a völgy nyájszagú pázsitain, s szilfa tövén derekuk kiemelve a buzamezőből lányfejü férficsapat hozza az áldozatát.

Szent kupolák mozaikján füstöl a mennyei oltár, pásztori vig dalosok nádsipú kórusa zeng, s hogyha a déli harangszó szárnya kibomlik a felhőn, kettős isteneket ringat a római menny..

- És itt kell megemlékeznem Fülep Lajosról is, volt pécsi professzoromról.A Ő pécsi, müvészettörténeti előadásait igen,. itt folytatta a Campor de Fiore mellett az abruzóiaknak a kocsmájában. Itt a Ceasar-i kövek és a reneszánsz paloták között, esténként itt hallgattúk a dudaszólókat és a dudatáncokat.Most értettem meg, miért volt olyan egyetemes Fülep Lajosnak a szellem ? Miért értette meg egyszerre annyira az ormányságot, Arany János

És a tópartján egyszerre csak ott álltunk, illetve ültünk egyetlen verszak után, már nem isk türe várt halat, de a művész és a világ és az alkotás éles viszonylatánál. Vajon feleletet ad-e rá az ilyen frappáns találat is? És mert Kassák ült mellettem, eltünődhettem a társadalom és a lira különös kölcsönhatásáról folytatva az Ő szmultanista módszerét. Hiszen ugyanosak mindig szakról beszél égész én-eposzában.

- És a korábban idézett mediterrán Dunántulról a mediterrán Európához egy költő segitett hozzá. Egy pécsi költő: Janus Pannonius.

- Ő ?

- Igen. És talán mégse, mert az Ő ébresztője Kardos Tibor, a pécsi jóbarát, a pécsi iskola és egyetemi évek társa. Ő hivott meg bennünket Rómába Janus Pannonius magyar ébresztésére. Berzsenyi földjéről Rómába igy kerültem 1948 végén. Akkor már ott várt engem Csorba Győző és Weöres Sándor is. Felejthetetlen hónapok voltak azok, a felejthetetlen találkozások és barátság. Találkozás azzal a kulturával, amely köveken, könyveken át Pannoniát épitette, Aquincumtól egészen Niklóig. Találkozás a várossal, találkozás egy világgal. Számomra iskola volt és ebben az iskolában nagyszerű társam volt Csorba Győző. Ahogy Ő emlékezik meg - vállunkat szinte összevetve tanultunk vele és tanitottuk egymást, erősitve ebben a világban. Janus Pannonius latinján át Firenze, Messina, Velence a Firenze között izzadva örömtől és a munkától is. Hogy megértsük az idét és megfejtsük a köveknek és a könyveknek a titkát, ott, ahol..

- " Harsog az utca, a tűzszinű szekfű az égre dobálja szirmai mély parazsát a lángok a Szépia menny. Mint a vitorlák usznak a sátrak, a tornyok ezüstös tört-lila zátonyait fényba boritja a láng. Pávaszin és papagájkék rosszkeg a vázasorok közt.

És a tópartján egyszerre csak ott álltunk, illetve ültünk egyetlen versszak után, már nem is k türe vár halat, de a müvész és a világ és az alkotás éles viszonylatánál. Vajon feleletet ad-e rá az ilyen frappáns találat is? És mert Kassák ült mellettem, eltünődhettem a társadalom és a lira különös kölcsönhatásáról folytatva az Ő szmultanista módszerét. Hiszen ugyancsak mindig ezekről beszél égész Én-eposzában.

- És a korábban idézett mediterrán Dunántulról a mediterrán Európához egy költő segített hozzá. Egy pécsi költő: Janus Pannonius.

- Ő ?

- Igen. És talán mégse, mert az Ő ébresztője Kardos Tibor, a pécsi jóbarát, a pécsi iskola és egyetemi évek társa. Ő hivott meg bennünket Rómába Janus Pannonius magyar ébresztésére. Berzsenyi földjéről Rómába igy kerültem 1948 végén. Akkor már ott várt engem Csorba Győző és Weöres Sándor is. Felejthetetlen hónapok voltak azok, s felejthetetlen találkozások és barátság. Találkozás azzal a kulturával, amely köveken, könyveken át Pannoniát épitette, Aquincumtól egészen Nikláig. Találkozás a várossal, találkozás egy világgal. Számomra iskola volt és ebben az iskolában nagyszerü társam volt Csorba Győző. Ahogy Ő emlékezik meg - vállunkat szinte összevetve tanultunk vele és tanitottuk egymást, erősitve ebben a világban. Janus Pannonius latinján át Firenze, Messina, Velence s Firenze között izzadva örömtől és a munkától is. Hogy megértsük az időt és megfejtsük a köveknek és a könyveknek a titkát, ott, ahol..

- " Harsog az utca, a tüzszinü szekfü az égre dobálja szirmai mély parazsát s lángol a Szépia menny. Mint a vitorlák usznak a sátrak, a tornyok ezüstös tört-lila zátonyait fénybe boritja a láng. Pávaszin és papagájkék reszket a vázasorok közt,

rencsét mindenhogyan meg akarta fogni, hogy ő fogjon halat.Azonban ez sehogyan sem ment. Akkor valamilyen sugallatra én feltüztem egy kis halat és a mokkaszin hinár közé bedobtam, hogy mekkora csukát fogtam én azonnal ? Hát kérem.. ezt talán a fonyódi halászok mondhatnák el, akik amikor beérkeztek a hajóikkal, megálltak és csak nézték. És ezek után ugy állt ott az állomáson a pesti gyorsot várók között, mint egy szürrealista kép Kassák Lajos. Aköltő a sárgán villogó háromszögü állomásfal előtt állt, sötétkék ég alatt, két karjában mereven tartotta a hosszú csukát. Kassák-i arc, állás és kalap, s az egész helyzet körül indulásra kész komolyság uralkodott. A költő karjai közt a tigrissárga és tüfogu szenvedély a ragadozó, aki mindig ujra és tökéletesebbre halászik. Olyan arccal bucsuzott, mint amikor a Váci utcai presszóban mondta: már csak a legnagyobbak érdekelnek, az időtlen és a szerkezet, a létezés és az ember.Miközben és azóta is egyre - hogy szavaival fejezzem be - az épités törvényeit hirdette. Vagy, mint ahogy kiáltványában irta az uj rend szintézisét kutatta, mert verse szerint éjjel és nappal időnk ábrázatán dolgozunk.

- " Azóta és sokszor eszembejut ha kint ülök, komoly nyugalma és kitartása.Közben persze volt időnk arra is - legalább is nekem -, hogy a meg sem rezdülő zsinór és uszó mellett a kassáki versalkotó módszerről gondolkodjam, s beszélgessünk. Azt hiszem egyszerüségében Az összemosott partok c. költeménye talán a legvilágosabb példája ennek a szimultanista költői módszernek. Ahogyan a lányka és az égen a felhőcske látványa, felveti az elaggott karosszékben üldögélő költőben a melyiket szeressem ? csak látszólag naiv kérdését. ámelyre a felelet egy varázsdattal olyan remekbe torkoll, amely egyben a vers születésének szimbóluma lesz.

" Tökrészeg vagyok, mire bealkonyul , már nincs távolság, se tarka kert, se messze ég.. stb. " /vers/

Pedig miről van szó ? Egyszerűen csak a nyugati kultura egyes jeles műveiről. Mindez, ha előre kikiáltott minta, vagy alap, akkor ebben a formában csak öncsonkítás lehet, csak szemellenző felhelyezése. Mert mit mondjunk akkor pld. az indiai, a kinai, a keleti kultúra oszlopairól ? Azok talán nem lehetnek a művészetben mértékeink ? Az igazi művészet és a mi művészeink horizontja is csak az egyetemes művészet lehet.

Valahogy így élte Egri József is az alkotás horizontját. Így járta végig utjait, mindig saját szellemére hallgatva és figyelve. Így születhetett meg művészettörténetünkben az igén egyéni Egri - stilus.

- Kassák Lajossal az első találkozásom egy levél. A Családfa helye c. kis versesköteten abban az időben jelent meg 1941-ben és erre a kötetre írt Ő egy levelet a kiadónak. A kiadó ezt a levelet nekem átadta. Kassák nagy szeretettel gratulált a kötethez. Én ennek nagyon örültem, mert Kassáknak a munkásságát igen tiszteltem, min-t költőt nagyon szerettem és mint festőt is. Mindig tudtam és ma is tudom, hogy az a szép az Ő munkásságában, hogyha mindig más -izmusban, anyagban és dimenzióban is tárja elénk a világát, de mindig/ugyanarról és/ugyanannak az érdekében szól hozzánk rokoni közelséggel. Mindig a műészetről és az emberről beszél. A művészetről, - amelyről azt vallja - , hogy abban nincs sem uj, sem régi, csak művészet van. S az emberről ezt mondja: Minél tökéletesebb az ember, annál tökéletesebb a művészet. Mindkettő művészetének és állásfoglalásának sarkalatos pontja.

Kassákkal is, akáscsak Egrivel sokszor horgásztam együtt. Egy emléket idéznék, amikor Kassák készülődött haza és levelet irhabott, valószínűleg a barátait meghívta hal-paprikásra s a sze-

Pedig miről van szó ? Egyszerüen csak a nyugati kultura egyes jeles müveiről. Mindez, ha előre kikiáltott minta, vagy alap, akkor ebben a formában csak öncsonkitás lehet, csak szemellenző felhelyezése. Mert mit mondjunk akkor pld. az indiai, a kinai, a keleti kultúra oszlopairól ? Azok talán nem lehetnek a müvészetben mértékeink ? Az igazi müvészet és a mi müvészeink horizontja is csak az egyetemes müvészet lehet.

Valahogy igy élte Egri József is az alkotás horizontját. Igy járta végig utjait, mindig saját szellemére hallgatva és figyelve. Igy születhetett meg müvészettörténetünkben az igén egyéni Egri - stilus.

- Kassák Lajossal az első találkozásom egy levél. A Családfa helye c. kis verseskötetem abban az időben jelent meg 1941-ben és erre a kötetre irt Ő egy levelet a kiadónak. A kiadó ezt a levelet nekem átadta. Kassák nagy szeretettel gratulált a kötethez. Én ennek nagyon örültem, mert Kassáknak a munkásságát igen tiszteltem, min-t költőt nagyon szerettem és mint festőt is. Mindig tudtam és ma is tudom, hogy az a szép az Ő munkásságában, hogyha mindig más -izmusban, anyagban és dimenzióban is tárja elénk a világát, de mindig ugyanarról és ugyanannak ez érdekében szól hozzánk rokoni közelséggel. Mindig a müvészetről és az emberről beszél. A müvészetről, - amelyről azt vallja - , hogy abban nincs sem uj, sem régi, csak müvészet van. S az emberről ezt mondja: Minél tökéletesebb az ember, annál tökéletesebb a müvészet. Mindkettő müvészetének és állásfoglalásának sarkalatos pontja.

Kassákkal is, akárcsak Egrivel sokszor horgásztam együtt. Egy emléket idéznék, amikor Kassák készülődött haza és levelet irhatott, valószinüleg a barátait meghivta hal-paprikásra s a sze-

Később pedig megbizott valakit ezzel a munkával. Otthon ezekből, akárcsak a zalai és somogyi pásztorok olyan eljárással, trágyalé és pörkölés,zsirozás, készitette a szép , fényes szépia-szinü botjait és szobrait. A gyökérben és a göcsökben a természet alakitotta formákat pár késvágással fejlesztette tovább és igy emelte ki a természet alkotásaiból a meglátott szépségeket. Ezek a müvei sokban hasonlitanak a primitiv népek nagyon is raffinált izlésü alkotásaira. Sohasem pihenő természete állandó barkácsolásra ihlette. Összeszedte a hegy lyukacsos, bazalt tufa bombáit, ezekből nagy szorgalommal hamutartókat, vagy primitiv darabos kisplasztikált kalapált, vagy pattintgatott. Jó lenne ezeket is összegyüjteni és megőrizni a badacsonyi emlék kiállitás helyiségében.
Igy volt horgász felszerelésével is. A hozzávaló kellékeket megvette és ő maga órákat elpiszmogott, mérgelődött a szerelés összeállitásán, mindig a legprimitivebb egyszerüségre törekedve.
A Balaton festője volt ? Ez primitiv leszükités. Egy kisz horizont rosszul értelmezett jelzője. Firenzei kiállitásán az angolok, olaszok és a tengerek népei tudtak a Balatonról ? Eszük ágában sem jutott, hogy egy tóhoz, vagy a vizhez kapcsolják müvészetét. Egyszerüen egy nagyszerü festőt csodáltak benne. Latin szellemességgel az ecset poétájának irták az olasz lapok. Mondjuk talán azt, hogy kiemeljük a Balaton - horizontból, hogy az, amit csinált Európa-i szinvonalú? Ez is csak szükités. Ha müvészetről beszélünk mérjünk csak és mérjük őt is az egyetemes müvészet szinvonalához. Ez méltó hozzá.
Általában azt hiszem, ideje lenne leszokni arról,hogy a szinvonalmércén egyszerüen Európát értsük. Az effajta összehasonlitások alkalmával mindig nyugatról beszélünk, s ott minden egyszerre oszlop, alap és boltozat lesz, amihez mérni kell..

ta. T.i. az orvhalászok a kis nádas folyosók és szük szigetek és szittyó tanyák között orvhalászok jártak. Ezek fenék horgokat raktak le este, reggel pedig felszedték. Egrivel nem sokat törődtek, szinte a barátjuknak tekintették, az is ott horgászott, csak passzióból. Egyszer arra lett figyelmes, hogy nem messze tőle nagyot cuppanik a viz és utána suhogni kezd a nád. Egri rosszat sejtve gyorsan odaevezett, akkor vette észre az üres csónakot, s a mozgó nádat. Egy pillanat alatt lenyult, felhuzta az ipsét, ez volt az ő kifejezése, és berángatta nagy nehezen a hallal együtt a csónakba. Kis hiján az okozta volna a trágédiáját, az orvhalásznak, hogy egy nagy 20 kg-os ponty akadt a horgára, és azt, hogy oda tudja rángatni a csónakjához a zsineget a csuklójára tekerte. Ezen közben elrugta a csónakot, maga beesett a vizbe, s az iszonyú erejü hal rángatta lent a viz alatt. Rövid volt a zsineg is. Egri igy lett - amint mesélte - életmentő.

- Egész tartózkodó lényében volt valami önmagára is sujtó plebejusi nehézkesség, heves indulat és konokság és nehéz évek gyötrelmei szabdalták át az arcát. Mert a szegénységből indult és mindig tiszta ember maradt, tehát a gonoszság, igazságtalanság és butaság, emberi kicsinyesség láttán, vagy hallatán egyszerre komorult el az arca, lobbant fel zsörtölődő természete, lett sárgás és szürke a szeme, hogy aztán zöld derüre, kékre változzék, vagy kitáguljon, mint a macska pupillája. A vagyont megvetette, a hatalmat és a nagy jólétet lelk-i züllesztőnek tartotta, egész haláláig rossz tüdeje ellenére, nagyon szeretett a természetben járkálni. A horgászáson kivül gyakran látogatta a badacsonyi "csepőtés" bokros erdőt. Mikor lehullott a lomb, végigjárta , kutatta a somos erdőrészeket. Kiválogatta a sétabotnak valót és külön a gyöcsös, bogos somtöveket, gyökereket. Ezeket aztán alkalomadtán kifürészelgette, kipiszkálta a sziklák közül.

- De akkor már tudtak egymásról, hogy ki kicsoda ? Nem ?

- Tudtunk. Tudta azt, hogy én költő vagyok, én meg természetes, hogy Egrit jól ismertem, a képeit is.

Mikor felmentem hozzá egyuttal megkértem arra is, hogy ha már itt vagyok mutassa meg a képeit. Ez volt az első találkozás. Egri nem szivesen mutogatta senkinek sem a képeit. A hosszú idő alatt aztán addig fejlődött ez a barátság, hogy végül egy közös könyvünk jelent meg. Ez a könyv a Vizitükör.

A Vizitükörben 16 versem és 16 Egri-rajz van.

- Igen. Arra én is emlékszem, amikor megjelent az olyan könyvészeti ujdonság és érdekesség volt. Összehajtott lapok, zöld borító és a fehér zsinórral összekötve , ez egészen különleges szép kiadvány volt.

- Igen Kárpáti Aurél is ugy emlékszem, ugy emlékezett meg róla, mint egy daritásról, ritk aságról, Ezt a válogatásunkat hosszú versolvasások előzték meg és hosszú rajz-válogatások.Hozzátartozik ehhez, hogy nem jelenhetett meg a könyv, az 6 életében,mert az akkori viszonyok között elkalmatlannak találták a rajzokat és a versekat is. Kót dekli/?/ közé kerültek a versek és ottmaradtak Juliskánál Badacsonyban.Egri halála után jelentek meg.

- Talán ebből a könyvből olvassunk fel verset.

- A Mézöntő c. verset, amelyet Egri nagyon szeretett.

Később a Vizitükör után, amikor megjelent egy nagyobb kötetem, Egri emlékének szentelve Mézöntő cimet adtam a kötetnek.

- " Mézöntő. Jött a néma szó, a könnyü dal, acélt hozott és kötelet..stb." /vers/

- Egri nagyon szeretett horgászni a nádasokban. Abban az időben, amikor ez történt 1918 után voltunk, amikor hús hiány volt, igy mesélte nekem Egri. Akkor lettem én életmentő horgász. Igy mondta.

- De akkor már tudtak egymásról, hogy ki kicsoda ? Nem ?

- Tudtunk. Tudta azt, hogy én költő vagyok, én meg természetes, hogy Egrit jól ismertem, a képeit is.

Mikor felmentem hozzá egyuttal megkértem arra is, hogy ha már itt vagyok mutassa meg a képeit. Ez volt az első találkozás. Egri nem szivesen mutogatta senkinek sem a képeit. A hosszú idő alatt aztán addig fejlődött ez a barátság, hogy végül egy közös könyvünk jelent meg. Ez a könyv a Vizitükör.

A Vizitükörben 16 versem és 16 Egri-rajz van.

- Igen. Arra én is emlékszem, amikor megjelent az olyan könyvészeti ujdonság és érdekesség volt. Összehajtott lapok, zöld boritó és a fehér zsinórral összekötve , ez egészen különleges szép kiadvány volt.

- Igen Kárpáti Aurél is ugy emlékszem, ugy emlékezett meg róla, mint egy daritásról, ritk aságról, Ezt a válogatásunkat hosszú versolvasások előzték meg és hosszú rajz-válogatások.Hozzátartozik ehhez, hogy nem jelenhetett meg a könyv, az ő életében,mert az akkori viszonyok között alkalmatlannak találták a rajzokat és a verseket is. Két dekli/?/ közé kerültek a versek és ottmaradtak Juliskánál Badacsonyban.Egri halála után jelentek meg.

- Talán ebből a könyvből olvassunk fel verset.

- A Mézöntő c. verset, amelyet Egri nagyon szeretett.

Később a Vizitükör után, amikor megjelent egy nagyobb kötetem, Egri emlékének szentelve Mézöntő cimet adtam a kötetnek.

- " Mézöntő. Jött a néma szó, a könnyü dal, acélt hozott és kötelet..stb." /vers/

- Egri nagyon szeretett horgászni a nádasokban. Abban az időben, amikor ez történt 1918 után voltunk, amikor hús hiány volt, igy mesélte nekem Egri. Akkor lettem én életmentő horgász. Igy mondta.

disszertációm akkor jelent meg egy kis nyomdánál, Mayer-féle cégnél, de csak azért, mert igen drága volt az egyetemi nyomda. Weöres Sándor, aki elkészitette akkor a kéziratát, ehhez a nyomdához állitott be velem. Itt jelent meg a Hideg van. kötet, a Mayeréknek a nyomdájában. A jótállók között én is szerepeltem, érdekes volt. Később Sándor mesélte, hogy később természetben fizették ki ennek a kötetnek az árát. Ugy tudom, egy disznó árával. Érdekes, mikor Berzsenyi ki akarja adatni a verseit, ő is ártányokat hizlalt.

- Az előbb emlitette Babitsot.

- Pécsről - mert még személyesen nem ismertem - Weöres Sándorral együtt irtunk levelet Babits Mihálynak.Azután én Kaposvárról a pontosabb dátumot is megadtam, hogy melyik napon szeretném felkeresni. Török Szofitól kaptam a választ, hogy szivesen látnak, 1936 őszén.

- " A megjelölt napon vizitidőben feketében jelentkeztem.. stb." /részlet/

- Az én szülőföldemhez, a Balatonhoz igen kedves emlékem füződik, mégpedig Egri Józseffel kötött barátságunknak az emléke. Egrivel azután találkoztam, amikor Kaposvár város engem örökbefogadott, mint irót, s akkor hosszú esztendőket a Balaton mellett horgásztam. A horgászás hozott itt össze Övele is. Sokszor jártam át Fonyódról süllőzni a Badacsony-i mólóra, kövekre és itt ismertem meg. Kezdetben csak kizárólag horgász felszerelésekről és halakról beszélgettünk.Én hordtam a somogyi gilisztát, mert az sokkal keményebb, mint a badacsonyi, mert a berekben vannak a bőrgiliszták, amelyekkel nagyon jól lehetett süllőt fogni.
Később aztán felszólitott, hogy én miért viszem mindig haza a horgász felszerelésemet, tegyem be nála, az ő mütermében megfér a sarokban..

Erről a barátságról egy ember mindent tudott. S ez Várkonyi Nándor volt..

- Várkonyi Nándor ugye, aki Szirián oszlopai c. könyv szerzője, ami most ujra megjelent ?

- Igen, Várkonyi Nándor, a Shirián oszlopai-n már akkor is dolgozott és óriási anyagot gyüjtött össze. Valahogyan azt jehet mondani, hogy mindig ugy léptem be a dolor oszlopok közé és aközé a rengeteg könyv közé, amelyek között ült, mint amikor a görögök a Phütiához mennek. A megismerkedésemről talán azt lehetne mondani. Mikor szobájába léptem, nem vett észre. Álltam az ajtóban sokáig, szikár, borotvált arcéle ugy mozgott, mintha rágógumit forgatott volna a fogai között.. ekeményen szoritva állkapcsát, hogy szinte ropogtak a fogai..arcizmai rángatódzva formáztak, lázas szenvedély és makacs fegyelem befogadásra és ellenvetésre aljzott kivánosi figyelem áradt tekintetéből,arra a nagy garmadában kivett könyvre, amely éppen előtte pihent. Aztán észrevett, s mint a labda ugrott fel és máris leültetett olémtolta a jegyzetfüzetét,mint a mütét utáni Babits, de 6 forditott céllal, nem felelettel,de kérdéssel várva, hogy társalogjunk..

Felejthetetlen barátság fűzédik Várkonyihoz és Weöres Sándorhoz és Kardos Tiborhoz. Weöressel nagyon sokat jártunk Várkonyihoz. Verseinket együtt bencoltuk szét és sokszor beszélgettünk verstechnikai és tartalmi kérdésekről. Formabontásaimra - mert a versforma képzésében azidében az én kortársaim eléggé konzervativak voltak - sokszor emlegette Debussi-t, Rawelt és vélemény mindig igen extravagáns, de mindig kitüné ösztönnel mondta ki.

Kötetef akkor még nem jelent meg Weöres Sándornak. Nekem a

Erről a barátságról egy ember mindent tudott. S ez Várkonyi Nándor volt..

- Várkonyi Nándor ugye, aki Sziriát oszlopai c. könyv szerzője, ami most ujra megjelent ?

- Igen, Várkonyi Nándor, a Shiriát oszlopai-n már akkor is dolgozott és óriási anyagot gyüjtött össze. Valahogyan azt lehet mondani, hogy mindig ugy léptem be a dolor oszlopok közé és aközé a rengeteg könyv közé, amelyek között ült, mint amikor a görögök a Phütiához mennek. A megismerkedésemről talán ezt lehetne mondani. Mikor szobájába léptem, nem vett észre. Álltam az ajtóban sokáig, szikár, borotvált arcéle ugy mozgott, mintha rágógumit forgatott volna a fogai között.. ekeményen szoritva állkapcsát, hogy szinte ropogtak a fogai..arcizmai rángatódzva formáztak, lázas szenvedély és makacs fegyelem befogadásra és ellenvetésre aljzott kiváncsi figyelem áradt tekintetéből,arra a nagy garmadában kivett könyvre, amely éppen előtte pihent. Aztán észrevett, s mint a labda ugrott fel és máris leültetett elémtolta a jegyzetfüzetét,mint a mütét utáni Babits, de ő forditott céllal, nem feleléttel,de kérdéssel várva, hogy társalogjunk..

Felejthetetlen barátság füződik Várkonyihoz és Weöres Sándorhoz és Kardos Tiborhoz. Weöressel nagyon sokat jártunk Várkonyihoz. Verseinket együtt boncoltuk szét és sokszor beszélgettünk verstechnikai és tartalmi kérdésekről. Formabontásaimra - mert a versforma képzésében azidőben az én kortársaim eléggé konzervativak voltak - sokszor emlegette Debussi-t, Rawelt és véleményét mindig igen extravagáns, de mindig kitünő ösztönnel mondta ki.

Kötetem akkor még nem jelent meg Weöres Sándornak. Nekem a

mediterrán város, amelyikről beszélnék és az Pécs.

Arra az Anjou-egyetemre, alapitású egyetemre kerültem, amelyiknek a multjáról igen keveset tudunk. Legalábbis a kövek keveset mondanak el. A magyar humanizmust talán csak Janus Pannonius magyarra áttett versei idézik, s az a környezet, amelyik egy mediterrán hangulatot sugároz a településformájával és a zeg-zugos utcáival. Ez a püspök-várnak a környéke, a Barba kán bástyája, ahol most a Janus Pannonius szobra áll, s az a déli , sugárzó lejtők, amelyre felkapaszkodnak a mandulafák és a szőlők közül a kis házak.

Ha a városról megemlékeztem, akkor egy déli folyósóról kell beszélnem, mégpedig az egyetemnek a déli-folyósójáról, amelyikre a bölcsészek jártak annak-idején, nem is sok, mert nem hiszem, hogy az egész négy évfolyamnak talán 100 tagja volt. Én történelem és földrajz szakra mentem azért, mert Apám nyelvszakos volt és láttam, hogy milyen sok dolgozatot kell javitani.

Én az egyetemet ugy választottam és ugy választottam meg a szakot is, hogy időm legyen az iráshoz. Történelem-földrajz szakot választottam, de legtöbbet hallgattam azért a magyarirodalmat, a latint, mind a nyolc félévet, a müvészettörténetet Fülöp Lajosnál és Felvinczi Takács Zoltánnál, s a filozófiát.

- A vizsgáit azért letette ?

- A vizsgáimat azért letettem, mert ugy gondoltam, hogy valamiből meg kell élni. Mikor odakerültem, rá egy évre, az egyik tanárom azt mondta, hogy Takáss úr! már nem lesz egyedül..mert egy uj költő érkezett ! Akkor tudtam meg, hogy Weöres Sándor beiratkozott a bölcsészeti karra. Barátságunk ettől az időtől mélyült el, mégpedig Tatai Sándorral, Bajcs Andrással, Zsikó Gyulával, Kardos Tiborral.

Rónaira később is ugy emlékszem vissza, mint, aki az Ivánfa-i pontosabban Lonkai hegyről fogaton jár be Kaposvárra a Turúl Szállodába. A Turúl Szálloda előtt volt egy kis utcára kiépülő déli jellegü terrasz, rossz pálmákkal, vékony citromokkal és ezek között ült, az itt beszélgetők között Rónai. Ott várta egy kis szekér ezt a nagy embert, amelyik előtt két öszvér állt. Az egyiknek Tatár volt a neve. Egy emlékem Balázzsal Rónaihoz. Mikor már többször voltam nála és megmutattam egyszer pld. 200 rajzomat, s ő azokat végignézte nagyon lelkiismeretesen és nyugodtan egy ebéd után..ott festettünk a parkjában. Én egy köcsögöt festettem, amelynek a szine napbarnitott kreol-szinü volt.Rónai ment át a villából a mütermébe, a müterme egy présházból átalakitott müterem volt. Meglátta ezt a köcsögös olajképet, megforditottam, Balázsnak azt mondta, hát ebből csinálja meg ennek a fiunak a fejét. Balázs rövid idő alatt ráhuzott egy pár lila-kék vonalat, szem, orr, száj, megcsinálta, Rónai nézegette, kivette az ecsetet, s a hátteret korrigálta, s ez a kép azóta is ott van Kaposváron a szobámban az iróasztalom mellett.

- Ezen a képen most is érezni azt a dunántuli meleg délutánokat, azt a derüt, ami ebből a képből sugárzik, olyankor érezzeük a mai Takács Gyulából is a meleget és a derüt. Ennek van valami kapcsolata a gyermekkori tájjal ?

- Van kapcsolata. Mert az a vidék, ahol én éltem, igazán tipikus mediterrán táj. Szineiben, formáiban egyaránt, azt lehetne mondani, hogy olyan, mint az Umbria Verde, azaz a szép és zöld Umbria. Erről a tájról,a szülőföldről, amelyről most megemlékeztem meg kell emlékezni utána a városról. Arról ahol költővé serdültem. Ez is a találkozásokhoz tartozik, a föld után a kő..

Pontosan:a megmüvelt föld után a megmunkált kő. Ez is egy igen jellegzetes.

- A rajzolást nem hagytam abba, már korán azok közé tartoztam, akik I.-II. gimnazista korában együtt állithatott ki a VIII.gimnazistáknak a rajzaival.Ez nem csoda, hogy abban az időben Kaposváron a fiatalabbakra nagy hatással voltak a festők.Azt lehetne mondani, hogy a város a festők városa volt.Itt élt Rippl-Rónay itt született Vaszary, itt járt Bernáth Auréll, Martin Ferenc, Galimberti Sándor, Tuchich, Balázs János, Bacskai Béla, Kuti Lajos, Iványi Grünwald és még sorolhatnék fel nagyon sok mestert. Én természetesen ahhoz álltam legközelebb,akit legelőször ismertem meg.És itt először nem Rippl Rónayt kell emlitenem, hanem Balázs Jánost. Balázs János Édesapám tanitványa volt, egy fafaragónak a tüdőbajos fia, aki zseniális rajzoló volt.Jellemző adat - ként csak annyit mondhatok, hogy amikor Petrovics számonkérte Rippl-Rónaytól, hogy miért nem protezsálta az ő felvételét, akkor Rippl-Rónay levelében ezt irta le: " Balázst miért protezsáljam, amikor különben rajzol , mint én ? " Evvel a Balázs Jánossal kötöttem szoros barátságot, vele együtt sokszor mentem ki Rippl-Rónaihoz is.

Különben Rippl-Rónaival ekkor még személyesen nem is találkoztam. Csak ugy láttam meg, mint egy rendkivül egzotikus és érdekes jelenséget. Erre vonatkozóan egy-két sort talán emlitenék..

" Ott állt, ahol a vasúti hidról lefelé sietö ut ivei oly szép hajlással bomlanak szét, akárcsak a hajnalka virágok tölcséres kelyhei..Az ut egyik ive, a vasutállomás felé, a másik pedig a zselici és a vizmenti parasztoktól szines, piac felé hajlott. Mögötte egy vadgesztenyesor olajzöld koronái fölött márványosan ragyogott a megyeház várszerü négyszöge. A kezében szines kréták, nagy kalap.. és e jelenség-szerü képbe rögzitve ott állt előttem egész Kaposvár, az egész Somogy.."

ennek a kettőnek a szoritásában élt az iskola, az az a tudás.Most az érdekessége még az is ennek, hogy abban a kastélyszerü tiszttartó lakásban, amelyiknek a kertje összeépült az elemi iskolának a kertjével, ott járt Csokonay Vitéz Mihály is.

Erről aztán később meg is emlékeztem és egy verset is idéznék..

" Ez itt az inasiskola, szinte megroggyan vén fala és összeépült már vele a szomszéd kastély teteje..stb"/Tdézet/

Ez volt a Csokonay emlék. Az iskolából aztán átkerültem egy nagyobb iskolába, mégpedig a gimnáziumba. Itt már, mikor megtanultam a betüvetést, lassan rájöttem, a költészetnek a szépségeire is , a festészet mellett. Ebből az időből Berzsenyi volt részemre a legnagyobb emlék. Nem voltam jó memorizáló diák, erről bizonyitványom is tanuskodik, de viszont, amikor az első Berzsenyi verset elolvastam, ugy éreztem, hogy azt elfelejteni, rosszul mondani, valami belső tüz és ritmus miatt, nem lehet !

A tanárom is meglepődött, aki Krepsz Ernő volt, Babits Mihály fogarasi tanártársa. Hibátlanul mondtam én azóta a Berzsenyi verseket, azt hiszem ma is talán a legtöbbet tudom a magyar költészetben.

- Akkor melyik verset válasszuk most ebbe a müsorba Berzsenyitől?

- Talán.. a Közelitő tél.

" Hervad már ligetünk, s diszei hullanak..stb"/vers/

Berzsenyi versei közül ez volt az első négy sor, amelyik megdöbbentett:" Álmaim tünnek, leesik szememről a csalárd fátyol és az aranyvilágnak rózsaberkéből sivatag vadon kél zordon időkkel.."

Megrázó ütése volt ez a költészetnek, amelyet én sohasem tudok már elfelejteni. Példa a tökéletes versre, a sérthetetlen irásra, szövegre, metrumra és az időállóra.

- A kaposvári diák , akkor abbahagyta a rajzolgatást ?

ráütnek a kezére. Ezt később is észrevettem , hogy erre szükség van. Az én szülőföldemről azt mondhatom, hogy eposzok földje. Miért? - Azért , mert a hősi eposz , Zrinyié is szülőföldjének választotta, s az egyetlen magyar vigeposz a Dorottya às szülőjének választotta ezt a tájat.

Emlitettem az előbb, hogy a formák a rajzoláshoz vittek.Elmondhatom azt is, hogy ez a vidék elsősorban a festőknek a vidéke. De itt két vagy három halott költőnek az emlékéről is meg kell emlékeznem, igy Szigetvárról, a Zrinyiekről, amely egy kicsit meseszerü volt előttem. Tudniillik Öregapám is ott élt már idős korában s az egészben Zrinyi a költő és a szigetvári hős összefényképeződött nálam és lett egy nagy mocsár, amely mocsárban áll egy kis vár, amelyiket a sárkány el akar nyelni..ez a török, malmostól, tornyostól, lányostól, iskolástól.. és a mesében egy hős keletkezik, akinek csak a kócsagtollja fényesebb, mint a kardja, ez Zrinyi , a költő..

Szimbólikus, hogy egy vaddisznó ölte meg, s ez is egy meseszerü lett énnálam és az első versemlékem is Zrinyivel, harcokkal szinezettek.

- Életének következő állomása, ha jól tud m, Kaposvár?

- Valóban igy van. Üregapám házából Tabról, a városba kerültünk be. Apám Fiume helyett Kaposvárt választotta,mint tanár, én pedig a városba kényszerültem, mint tanuló, I. elemista..Három hidon kellett átmennem a malom árkon, a Kaposon és a Vasúti hidon, amig elértem az iskolát. Ennek a falára az volt irva, hogy a Haza kispolgárainak ! Az első osztályba,mikor bementem,akkor nem is tudtam én azt, hogy hová kerültem. Az iskola t.i. a templom és egy kastély között állt. A templom akkor, amikor én első elemista voltam képviselte az egyháznak a hatalmát, a szomszéd kastély pedig a földbirtokot képviselte. Az egész város, amelyekben éltem.

1021

Takács Gyula

1973. junius 10. Kossuth 20,00 /6/ KGyné

Találkozásaim

- Takács Gyula vallomása.

- Kb. egy esztendeje jelent meg Takács Gyulának Egy kertre emlékezve c. kötete, amelynek alcime az, hogy Müvek és mesterek között. Ebben a könyvben ir azok közül a találkozások közül sokról, amelyben életében része volt, szülőföldről, a barátokról, a mesterekről, irókhoz. Ez a könyv volt, az, amely azt a gondolatot sugallta, hogy..most megkérjük, hogy ezuttal élőszóban próbáljon visszaemlékezni,azokra a találkozásokra, amelyek Rá és müvészetére nagyobb hatással voltak.

- Ha a találkozásokról kell megemlékeznem, akkor először a szülőföldről kellene néhány szót szólnom. Ugyanis a gyermek először a szüleivel és azután pedig a szülőföldjével találkozik. A barátok azok jönnek és mennek, később a könyvek utján is jönnek hozzánk, de a betü csak később kapcsolódik be abba aa sorba, amelyik gyönyörüséget okoz az embernek. A szülőföld legtöbbet.
Én külső-Somogyban születtem, a Balatonra néző dombok vidékén. A területünk 311 m. magasságot is elérte, ez annyit jelentett, hogy Üregapám szőlőjéből a Balatont is láthattam és vissza le a tolnai dombokig, legszebb dombokig és a Sárviz, Sió és a Kiskopány vidékéig a tájat.
Annyira megihletett, hogy először ceruzát vettem, de nem irni, mert a gyerek csak hatéves korában kerül iskolába. Hanem mindjárt freskóméretü vázolásba kezdtem és a falon óriási rajzokat készitettem, amelyikbe emberek és tájak jelentek meg. Természetesen leverték a kezemet, mert senki sem örül annak, hogy összefirkálják az ujonnan meszelt, vagy festett falat../!/ Ez jó emlék is volt arra, hogy aki a kezébe ceruzát fog , az szoritsa, még akkor is, ha

T a k a t s Ferenc grafikus

M Ű V É S Z É T
II.évf. 1903.
62.
"Könyvdísz-pályázat"

M Ű V É S Z E T
VIII.évf.1909.
376.l.

Péczely

T a k á t s F e r e n c :

Fejléc

Tusrajz

Krúdy Gyula

Ns. Radics Mária a 48/49-es honvédek öreganyja

– Hol harangoznak? – kérdem. Baneth orvos kiveszi a hőmérőt a hónom alól:

– 39 és öt – felel. – De a „májas" tegnap óta nem terjed.

– Hol harangoznak ennyi haranggal? – kérdem ismét. – Száncsöngő, sekrestyecsengettű, lélekharang, hajnali síró harang egyszerre szól.

– Az a 39 és öt – felel Baneth.

– Nem az – szól az ágy végénél az óbudai javasasszony, akit mindenesetre elhívattam, hogy teljes ceremóniával betegeskedjem –, ez azt jelenti, hogy haláleset van a családban, az atyafiságban. Valakinek, valahol húzzák a lélekharangot.

...Másnap itt volt a sürgöny Nyíregyházáról, hogy ott az este Radics Mária 48/49-es honvédszázados özvegye, apai ágon nagyanyám, 90 éves korában meghalt.

A kommün idejében Várpalotán, egy Bakony közepi kis községben a bujdosóknak adott szállást. A domboldalon fekvő házikó hátuljában mindenféle éjjel járók hallgatnák az automobilok ijesztő zúgását, amely a Bakonyban is felhangzott. Radics Mária a ház előtt üldögélt és szemüveg nélkül olvasta Dosztojevszkij regényét, Az ördöngősöket.

– Már láttam ilyen időket – mondta, mikor a könyvet behajtotta, anélkül, hogy falusi nők módjára megfülezte volna a lapot. – A „forradalom" után, 48 után ugyancsak ebben a házban laktunk és akkor honvédeket, a nagyapó bajtársait rejtegettük. Itt mászkált hátul a kerítésen át az a sok szegény menekvő honvéd, aki azt hitte, hogy a Bakonyban lehet legjobban elrejtőzni, pedig akkor már a betyárok is kitakarodtak az erdőből, Sobri óta kiment a divatból a Bakony. Nem is igen maradhattak meg az erdőben, legfeljebb addig, míg a hó leesett. Akkor szökdöstek vissza a présházakba, a száraz malmokba, a bedőlt betyárcsárdákba, amíg a zsandárok összefogdosták őket. Mi Komáromból jöttünk, kapitulációs levelünk volt.

A Zichy grófok egykori ódon várkastélyán vörös zászlót lengetett a szél.

Éppen ilyen vörös volt a horvát lázadók köpenye, akik Jelasiccsal jöttek a piacon. Jelasics a kastélyban hált, a legszebb férfi volt az ármádiában, nem csoda, hogy a nők szerették. Negyednap bevert fejjel futott vissza. Nyomában a pesti jurátusok, frakkban, cilinderkalapban. Nagyapád akkor ment el a sereggel.

Valaki zörget a szomszédos házon, a mészáros boltján. Az öregasszony felénk ülve figyelmezteti a dörömbölőt:

– Hátulról, az udvarról kell bemenni, csak ott adnak húst. Titokban!

Majd hozzám fordul:

– Mondd meg nekem, ki az a Kun Béla? Van olyan legény, mint Haynau, vagy Bach? Civil vagy katona? Akkoriban évtizedekre bujdostak el a magyarok, az asszonyok meg se fehéredtek a várakozásban, pedig reménység is alig volt, hogy visszajönnek valaha a férjeik. De mindenki nyugodt volt az országban, nyilvánosan senki se beszélt, otthon persze, ha senki sem látott, sírtunk. Hát mit akartok ezektől a mostani időktől, a színészképű vöröskatonáktól? A nagyszakállú, medvebőgésű zsandárok bezzeg, akik a szuronyt az ágyba,

meg a szalmakazalba döfték: azok voltak félelmetesek. Ezeket a nyúzott képűeket a seprővel kiverem.

– És mily kémkedés folyt! Szép színésznők csavargatták el a férfiak fejét, hogy elárulják a barátjukat. Apát, anyát kínoztak, hogy a fiú önként előjöjjön az erdőből. Utazó kereskedők kocsisai voltak a táblabírák, képviselők: mégis megcsípték őket. Ez is számít valamit, ez a mostani időszak!

Így beszélt a kommün alatt Radics Mária, amikor a Bakonyban meglátogattam.

Ő általában ama régi magyar asszonyságok közül való volt, akivel a múlt század közepe óta nem történt semmi. Akkor volt a forradalom, akkor volt az esküvője... Aztán 1922. január végéig többé nem történt semmi. Hetven esztendő múlott el a gyönyörű múlt időknek a tiszteletében. Hetven esztendő alatt jöttek-mentek ismerősök, rokonok, unokák, Hugó Victor regényei után Dosztojevszkijé, változtak a női divatok, a bécsi vásár elmúlt, a Printemps párizsi divatház nem küldte árjegyzékeit, a családi sírbolt sárgaréz, háromszögletes kalapú kulcsa sokszor lekerült a szegről, hogy ajtót nyisson az elmenőknek, két-három nemzedék mendegélt el Radics Mária mellett, ő pedig mindvégig arról beszélt, hogy mit mondott Klapka György Komáromban. Nem akart tudni egyébről, nem érdekelte, hogy mi történt azontúl a világban, lenézte az új embereket, mintha azok valami betolakodók lennének az ő régi szép Magyarországába. Csodálatosan megmaradt ideáljai, ízlései mellett. Élete végéig szerette a szegény embereket gyógyítani, mert az ő korában ilyen szenvedélyekre nevelték a kisasszonyokat. „Százesztendős asszonynak" hívták Nyíregyházán, ahol élete utolsó éveit töltötte. Heti vásárkor már pitymallatkor az udvarára állottak a vidéki betegek, hogy megnézze őket.

Mindenkit tegezett, mert mindenki fiatalabb volt nála. Angyali lelkületű, életében megdicsőült tekintetű, drágaság, tiszta ereklye Radics Mária, aki legszegényebb korában is vendégül látta gazdag unokáit és tőlük mit sem fogadott el.

A múlt századbeli magyar mitológiából szállott el a nemes asszonyság.

1922. II. 2.

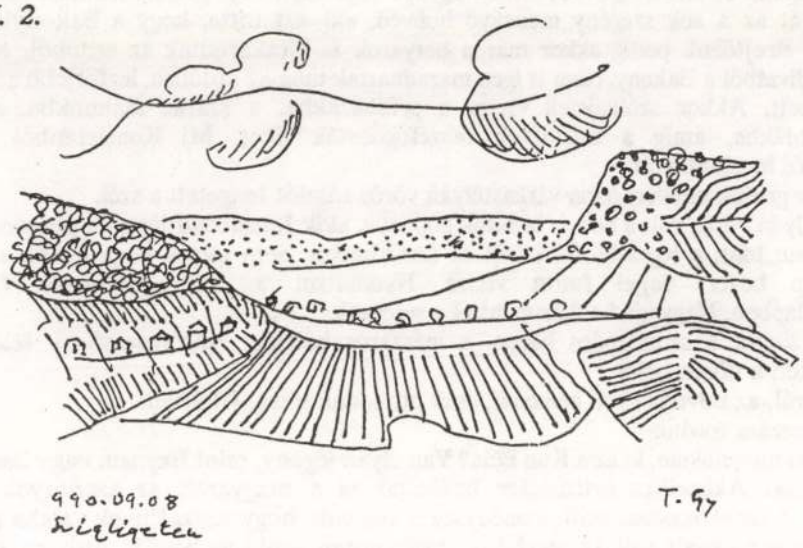

Veress Dániel

ÖRVÉNYBEN

Esszédráma 3 felvonásban, 14 képben

Bemutatta a Sepsiszentgyörgyi Állami Magyar Színház együttese Sepsiszentgyörgyön, 1978. április 15-én, az első romániai Nemzetiségi Színházi Kollokvium nyitó előadásaként, Völgyesi András rendezésében. Zsoldos Árpád színművész Kemény Zsigmond alakításáért a zsűri különdíjában részesült. A színmű nyomtatásos közlését nem engedélyezték. A közölt jelenet részlet a II. felvonás 2. és 3. képéből.

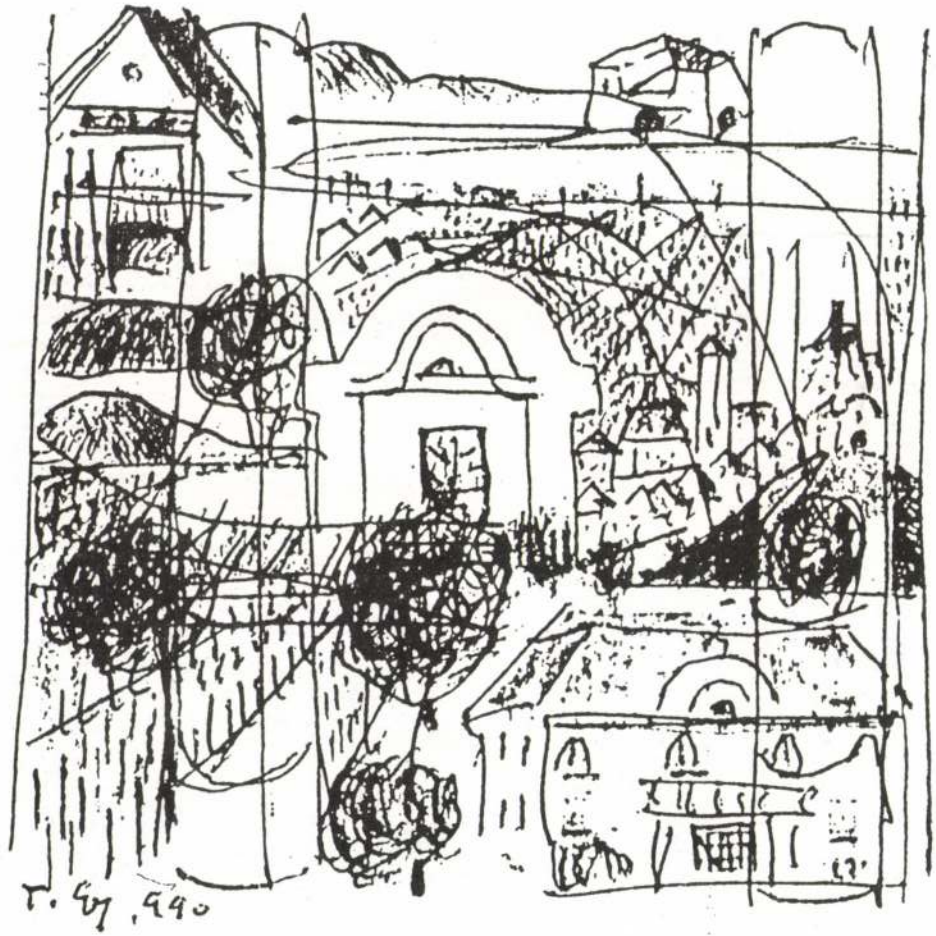

„Árkádiában éltem én is" – kiáltaná világgá, de tudja, hogy az echó önérzetesebben felelne vissza: „Nékem az emberiség és Pest-Buda a hazám." Hátratett kézzel, földre szegzett tekintettel lépked a zizegő avaron. Már nem a távolba kémlel, mint hajdan. Felötlik benne a XVI. századi reneszánsz építész, Andrea Palladio példája, aki Vicenza egy részét földig romboltatta, hogy szebbet, jobbat építhessen helyébe.

Időnként meg-megáll és számvetést készít magában, a nyelvújításra emlékezvén. Győztesnek érzi magát: csiszolt kőszerszámot készített a pattintott kőkorszakban. Hová lett Herder rosszmájú jóslata? Hát az araszny i, rőfnyi hosszú szavak? Nehezen lélegzett már Zafyr Czenczinek titulált drága urambátyám, de vele lélegzett – bár még akadozva – az újjászületett magyar nyelv. Immáron *rovar* várta dermedten az éltető napot lábai előtt *rovatkált barom* helyett.

Végül a felkelő nap fele fordul ez a gutaütött, tört kezű, tört orrú s reumás ember, talpig fehérben, úgy, ahogy Orlai Petrich Soma látta őt, amikor Kisfaludy Károllyal fogott kezet. Ott áll, homéroszi jelzők nélkül, néhány nappal a végzetes pestis megérkezte előtt, amely vele együtt Hegelt is elviszi majd. Érzi, hogy teljesen átjárja a huzatos hajnali hideg, mely nem kegyelmez senki emberfiának, de rendületlenül áll a vártán, áll egész késő délutánig, míg a romantika hirtelen beboruló ege, a klasszikust elmosó futó őszi eső – azaz a nemzetkarakterológiai könnycseppek –, végképp össze nem maszatolják ezt a féltett, bennünk lebegő képet.

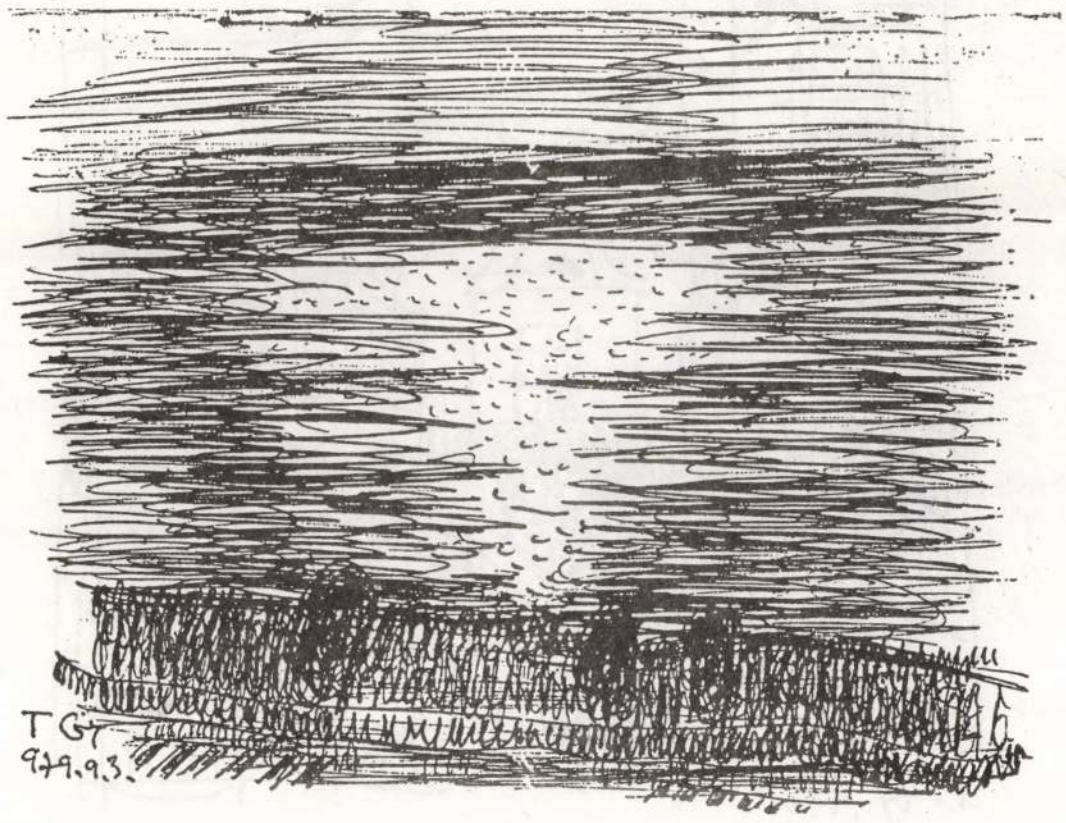

teret is tágasabbá tette. Beláttunk vele az utca túlsó végén elterülő Papkertbe, ahol a zöld levélözönből már pirosan villant elő a ropogós cseresznye, az ágyásokból pedig, mintha csak a fának színes árnyéka volna, a nagy szemű eper. A magas palánkkerítés meg a szigorú őrizet miatt minderről eddig csupán legendafoszlányokból szereztünk tudomást. Hogy állítólag a mindenre elszánt Görbe már járt odabent. Mindenesetre mi megelégedtünk az erdőszéli szamócával és madárcseresznyével. Azt nem őrizte senki és semmi. Végigpásztáztuk távcsövünkkel az utca mentén illatosan zsongó hársfákat, melyekre ebben az időben Nógrádi bácsi méhei miatt nem volt tanácsos felmászni. Elláttunk vele a gépműhely irodájának ablakába. Ezt ugyan szabad szemmel is megtehettük, ám a távcső segítségével tüzetesen és közelről tanulmányozhattuk az ilyenkor mindig nyitott ablaknál körmölő öreg írnok kopasz fejét, ami egyébként igen kockázatos művelet volt. Kari kedvére gyönyörködhetett fiatal, szőke tanítónőnkben, aki az üzemi konyhában ebédelt, és mindennap pont délben haladt el a házunk előtt, és akibe Kari szerelmes volt. A tanítónő valami távoli városból került ide, s nyárra sem ment haza, noha már javában tartott a vakáció. A lényének titkát őrző homályról csak helyenként világlott ki egy-egy halvány feltevés. Kari ezekből annyit hitt el, hogy titkos szerelme úrilány. Ennek megcáfolhatatlan bizonyítékát abban látta, hogy Grétának szólították. Az teljesen hidegen hagyta, hogy Gréta szüleit állítólag valahova kitelepítették, házukat pedig elvették. Azt viszont szemenszedett hazugságnak tartotta, hogy Gréta a gépállomás igazgatójának szeretője és hogy ez az igazgató hozta ide a faluba. Mindenesetre Kari következetesen nem köszönt az igazgatónak. Az egyik órán ezt Gréta szóvá is tette:

– Miért nem köszönsz te az igazgató elvtársnak?

Kari ekkor nem a maga szokott, racionális hetyke stílusában válaszolt:

– Csak! – hanem pimaszul visszakérdezett: – Honnan tetszik ezt tudni?

Egyébként Grétától tudtam, hogy Szibériában, a verhojanszki katlanban mérték eddig a legnagyobb hideget a világon. A tanítónőhöz, akárcsak a környezetünk minden más jelenségéhez való viszonyunk, szöges ellentétben állt egymással. Én feltétlen odaadással hallgattam minden szavát, Kari viszont bőkezű gavallérként maga árasztotta el Grétát tudásának kifogyhatatlan kincseivel, különösen a lehetetlen nevű élettelen természetrajz órán.

A tanítónőt pontosan egy perc múlva a rendőr követte. Fel nem foghattuk, hogy a szóbeszéd miért nem vele hozta hírbe Grétát, akinek könnyed járása, szép fejtartása, finom arca, karcsú derekára feszülő ruhája megdöbbentő ellentétben állt a rendőr nehéz csizmáival, merev arcával, szögletes fején a kerek sapkával és vastag derékszíjával. De ő már nem érdekelt bennünket. Legfeljebb csak vészjelzés volt Kari számára, akinek a felzengő harangszóra haza kellett volna indulnia, de belefeledkezett Gréta nézésébe. A rendőr aztán visszazökkentette a valóságba.

Aki másokat figyel, nehezen veszi észre, hogy mások meg őt figyelik. Ráadásul én a legnagyobb veszélyt anyám felől sejtettem, pedig hát ő hattól kettőig ki sem mozdulhatott a gyárból. Kivéve persze a vasárnapot. Akkor délelőtt épp engem készített a misére, vagyis rám adta egyetlen fehér ingemet, mikor minden kopogtatás nélkül a rendőr lépett be konyhánkba. Az ünnepnap dacára éppúgy nézett ki, mint máskor. Nehéz csizmák, merev arc, szögletes fej, kerek sapka, vastag derékszíj. Ezután már nem is csodáltam, hogy hangja, melyet eddig még soha nem hallottam, éppoly merev, éppoly szögletes volt:

– Házkutatás! Maguk állítólag hadifelszerelést rejtegetnek.

Azzal máris a szobába csörtetett. Egy kicsit körülnézett, mint mikor az ember a térképről feltekintve a valóságban próbálja megkeresni a beazonosított helyet. És csakugyan. Odament a dupla ágyhoz, igaz, először az anyám fekhelye felőli oldalon. De aztán átsétált a másikra. Még meg is könnyebbültem. Hiszen ha ilyen pontosan tud mindent, akkor nem én vagyok a hibás! Kari? Ugyan, hisz a rendőrnek éppúgy nem köszönt, mint az igazgatónak. A rendőr megragadta a takarót, aztán a párnát, majd a dunyhát, egyenként a földre szórva

őket. Keze is szögletes, széles és ormótlan volt. Végül a szalmazsákot is a földre dobta. Kiemelte a távcsövet és oldaltáskájába süllyesztette.

Hány megaláztatásnak voltam tanúja vagy elszenvedője azóta! Hányszor dúlták fel barbár kezek az emberség türelemmel bevetett és melegséggel táplált menedékeit, hányszor fojtotta bele a szót a hőzöngő hazugság a hallgató igazságba! De egyik sem maradt meg olyan elevenen az emlékezetemben, mint ez, mikor a csupa egyenruha, csupa derékszíj, csupa csizma rendőr anyám szemeláttára egy bankrabló gyorsaságával végrehajtotta merényletét.

– Úgy! – vette kézbe a repeszdarabot. – Veszélyesebb, mint gondoltam. De előttem semmi nem marad titokban. Az a fegyverrejtegető kulák is elszámította magát!

Anyám ekkor hirtelen keresztet vetett, mint villámláskor vagy mennydörgéskor szokta.

– Ha valakinek szólni mer, megbánja. Van itt még egy pár ilyen felforgató elem, majd azokra is sor kerül.

A repeszdarabot Karival másnap megtaláltuk a házunk és a Nógrádi bácsi háza között, a félúton lévő akácosban, ahová az öregnek egy pár kaptár méhet segítettünk elvinni.

– A hársfa se rossz, de az akácméz az igazi! Hadd legeljenek itt egy pár napot. Aztán idefigyeljetek hékások! Abban az Oroszországban nem csak hidegek vannak ám! Ajaj! Van ott meleg is, de még mekkora – mondta az öreg, miközben felvette a méhészálarcot, hogy a biztonság kedvéért még egyszer átvizsgálja a kaptárakat.

Mikor szeptemberben megkezdődött a tanítás, Grétát nem találtuk az iskolában. Igaz, ebben az évben már nem is tanított volna bennünket, de Kari hamarosan kiderítette, hogy végképp elment. Ennél többet azonban minden buzgalma ellenére sem sikerült megtudnia.

A rendőr azonban nehéz csizmáival, merev arcával, szögletes fején a kerek sapkával, vastag derékszíjával továbbra is nap mint nap végigcsörtetett a szokásos útvonalon, és a szíjáról most még súlyosabban alácsüngő oldaltáskán félreismerhetetlenül a mi távcsövünk körvonalai rajzolódtak ki.

NÉMETH ISTVÁN PÉTER FORDÍTÁSAI

Rainer Maria Rilke

EGY GYEREKKORI KÉP

Nemes Nagy Ágnes emlékére

Titkon bújt, a szobasötéttel itt bent
magát gazdagon bebugyolálta.
Míg álomi lényként anyja belibbent,
a szekrényben koccant egy pohárka.

Kit nem óvott már homály, se fátyol,
csókolt s szólt: „Kisfiam, de hát itt? ..."
Riadt szemük szaladt a zongoráig,
s a fiúban tűnt esték dalából
tovább élt minden megtorpant zene.

Csöndben csak ült. S anyján ámult szeme,
ujjain, gyűrűkkel görbedve járnak,
mintha vágnának hófútta határnak
s nem is billentyűsor fehérlene.

Batsányiné Baumberg Gabriella

A MÚZSÁHOZ

Maradék örömöm is tovaszállott
Véled. Mit tettem drága Múzsa, hogy
Kerültök most? Miképp' hamis barátok
Azt, ki bőség s szerencse elhagyott.

Szavak élceit, tudom, mért kevesled,
Mivel az ihlet szent és ünnepi.
Sohsem hintnék virágot én, mely' feslett.
A hamis dal ujjam nem pengeti.

Gyász-setét levélt kötöztem csokorba
Inkább. Sértett komor ajándékom?
Hiszen virágaimat letarolta
A kedv rétjén egy haragvó démon.

E sorsvihar után talpon a tarlón
Csupán egyetlen napraforgószál
Maradt: S fölhunyorog, hol Apollón
Lakoz', égi arany trónusa áll.

Mit szedtem, halovány ibolyám is van,
Ám nem a hágók csúcsáról persze;
A völgyben súgtad sétámon: Szakítsam
Le anélkül, hogy megállnék percre.

Szép rózsa, Flóra reá a legbüszkébb.
Nem vétettem az istennő ellen.
Kinek kezét már fölsebezték tüskék,
Nem csábítja többé tündér kellem.

Ápolt kertem megannyi virág s szirom,
Csak Bécsben nyílnak bimbaik most még:
De mind, Múzsa, ha lábad elé szórom,
Messzi égöv alatt illatozzék!

Marich István Dávid főispáni helytartó (adminisztrátor) elnökletével összeülő február 3-ai megyegyűlésen ismertetik. Széchenyi eddigi érdemeit jegyzőkönyvben rögzítik, s a járási szolgabírákat részvényesek toborzására szólítják fel. Úgy látszik, a szervezés akadályokba ütközik, mert május 3-án ismét megújítják a vármegyei végzést.

A fővárosi és Balaton környéki agitáció nem várt sikert hozott. Június végéig – *Bresztyenszky Béla* tihanyi apát, egyesületi számvizsgáló-bizottsági elnök kimutatása szerint – országosan 191 részvényt (103 650 ezüst forint értékben) sikerült jegyeztetni. A vállalkozás sikerét a tervezett tőketartalék garantálta a kezdetei években.

Továbbra is gondot jelentett a „Kisfaludy" tüzelőanyaggal való ellátása. Széchenyi abban reménykedett, hogy a közelben találnak megfelelő minőségű kőszenet, amely a drága tűzifa helyébe lépve, csökkenti a hajó üzemeltetési költségeit. Ezért 1847. július 20-án Füredről írt Veszprém vármegyének. Az augusztusi közgyűlés a szolgabírákat bízta meg a lelőhelyek felderítésével. Jelentéseiket a november 3. közgyűlésre be is adták. Ezek alapján értesítette a megye a részvénytársaságot, hogy két helyen is találtak kőszenet: a pápai alsó, s a cseszneki felső járásban. Úgy látszik azonban, a talált szén mennyiségileg – s talán minőségileg – sem felelt meg a követelményeknek, mert a társaság semmi érdeklődést sem mutatott a későbbiekben a kitermelés iránt.

Széchenyi 1847 júliusának végén, balatoni utazását befejezve, búcsút intett a vadregényes Fürednek s vidékének. Nem tudta, nem is sejthette: a nagypolitika eseményeinek sodra, személyes sorsának tragikus fordulása örökre elszakítják attól a tájtól, melynek csodálatával nem tudott betelni.

Hudi József

* Jelen írás az azonos című forrásközlő dolgozat bevezető része, melyet a jegyzetek elhagyásával közlünk (- a szerk.)

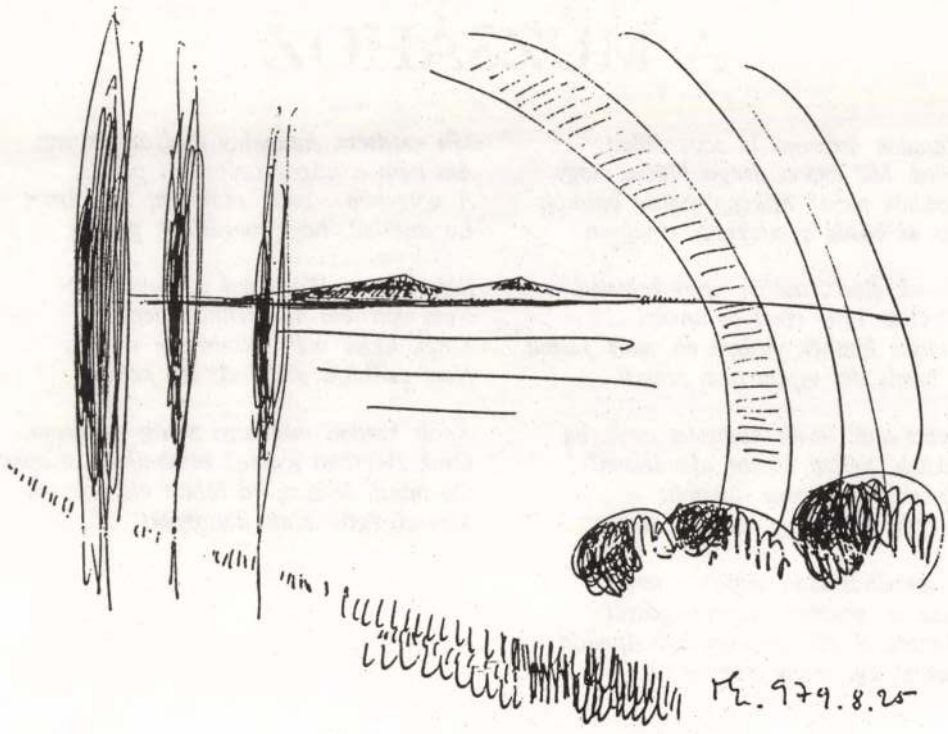

Agg Zoltán

ÍRÁS AZ ÍRÁSRÓL

Avagy hogyan váljunk könnyen, gyorsan sikeres (újság)íróvá Magyarországon?

(KEZDŐ LÉPÉS) Mindig ez a legnehezebb. Ha elkezdjük, utána már megy minden, mint a karikacsapás. Tegnap este például elhatároztam, hogy kiveszem az írógépből az újabb „zseniális" szakmai cikkem gépiratát, és nekilátok megírni A KÖNYVET.

(EGY KÖNYV AMI MINDEN LÉNYEGES DOLGOT TARTALMAZ) Már régóta tervezgetem, hogy megírom ELSŐ KÖNYVEMET, amit először – kicsit nagyképűen A KÖNYV címen „aposztrofáltam" (vagyis „megszólítottam", célzást tettem valakire, egy távol levő személyt említettem – Bakos: Idegen szavak és kifejezése szótára 55. oldal). – ÍME AZ ELSŐ HIBA! És az első tanulság – ne használjunk feleslegesen idegen szavakat, hátha nem azt jelentik, amit mi gondolunk róla.

(LEGFONTOSABB A JÓ CÍM – EZ ADJA EL A KÖNYVET – VAGY AZ ÍRÓ NEVE) Nagynevű írók akármilyen címet is adhatnak a könyvüknek, nem a tartalom, hanem az író neve miatt veszik meg. Például: Márai Sándor: Erősítő. (Olasz nyelven: „confortatore".)

(KITÉRŐ: MÁRAI ÉS KIERKEGARD – AVAGY KÖNYVEK KÖNYVEKBŐL ÍRÓDNAK) Márai elég nagy író ahhoz, hogy csak a neve miatt megvegyük a könyvet. „Erősítő", ez az 1975-ben saját kiadásban megjelentetett könyvének címe, mely az inkvizícióról szól. A címben szereplő „erősítő", vagy más néven vigasztaló, valójában a halálraítélt eretnekek lelkének összetörésével foglalkozó önkéntesek és szerzetesek elnevezése – olaszból fordítva.

E könyvében azt is kifejti, hogy az írás önmagát írja, vagyis, ha elkezdünk írni, akkor a mű sok esetben önálló életre kel, s az írójának olyan gondolatok jutnak eszébe, amelyekre addig, amíg el nem kezdte írni a szöveget, gondolni sem mert, amelyekről nem is álmodott.

Hasonló gondolatot Kierkegaard is megfogalmazott fő művében, a Vagy-vagy „Bevált jó tanácsok írók számára" alcíme alatt:

„Gond nélkül írjuk le saját elmélkedéseinket, nyomtassuk ki, s aztán majd a különböző korrektúrák láttán lassanként egész sor jó ötletünk támad."

Az eddigiekből is látható, hogy elég könnyű úgy könyvet írni, ha közben más könyvekre hivatkozunk. Akkor meg különösen gyorsan telik a papíros, ha szó szerint is idézünk a neves, s lehetőleg külföldi szerzőktől. Erre mondják azt, hogy KÖNYVEK KÖNYVEKBŐL ÍRÓDNAK, ez azonban nemcsak szó szerint igaz. Minél többet olvasunk, annál több gondolat juthat az eszünkbe. E gondolatokat később szabadon felhasználhatjuk, ha a gondolat jó, akkor azt csak egy rossz stílus tudja elrontani. Olvassunk jó írókat, hátha javul a stílusunk!

(MI KELL AHHOZ, HOGY KÖNYVET ÍRJUNK?) Mondhatnánk tréfásan, hogy „semmi más: papír és karandás"! Természetesen, ma már kötelező az írógép, de még jobb ha számítógépes szövegszerkesztőnk van/lesz. De az írógép után a legfontosabb a radex, a „pemzlis" fajta. Hivatalos nevén a javítófesték. Ugyanis arra bizton számíthatunk, hogy melléütünk, vagy kihagyunk egy-egy betűt.

képet. Egy Veszprém nagyságú és pozíciójú francia, vagy német város például 4–5-ször annyi egyesülettel várja nap mint nap polgárait...

A hazai civiltársadalom szerveződésének fórumai számszerűségükben szűk keresztmetszetre utaló jegyeket mutatnak. Tovább növeli a kérdőjelek számát az, amit az egyesületek összetételének elemzésekor tapasztaltunk. Az elmúlt négy évtizedet követően valóban örvendetes a lakosság egyesülési törekvéseiben felfedezni az érdekérvényesítő képességet. De az már korántsem adhat erre okot, hogy az állampolgárok az egyesületi mozgalom belső arányaiban ilyen nagy mértékben kénytelenek érdekeik érvényesítésével foglalkozni, ahelyett, hogy például szabadidejük eltöltésének módjával lennének elfoglalva.

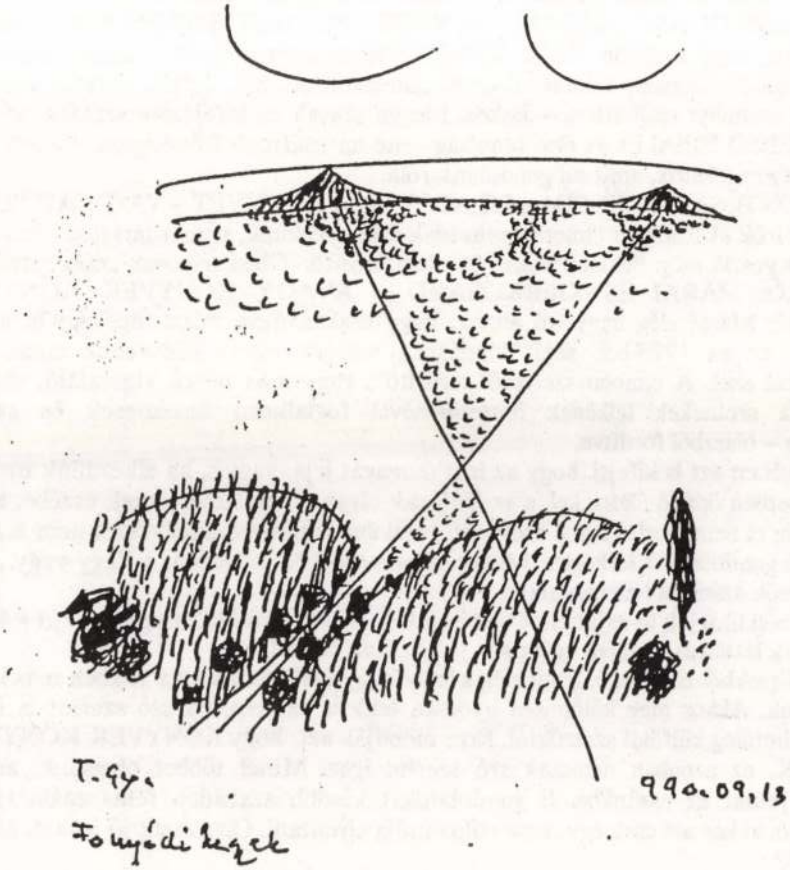

a Klapka katonái vagy az Erdély köpönyegében című regényére. Tulajdonképpen missziót vállalt föl; történelmet terjeszt és ismertet a legoldottabb formában.

Tizenöt éve ismerem és nem ismerem. Pedig kitárulkozó alkat. Egyike a keveseknek, aki sohasem küldött – postán, borítékban – dedikált könyvet. Utolért telefonon, megbeszélte, hozta személyesen, hogy beszélgethessünk. Mert ez nagyon fontos. A személyes, emberi kontaktus. Igaza van. Nemrég, ez év májusában levelet írt, találkozóra invitált. Kiderült, hogy egy ajándékba kapott filmfelvevő mániákus felvételezővé tette. Gyönyörű, közhasznú mánia. Már nem élő írókat látogatott meg még életükben, s vette filmre, meg hangszalagra mozdulataikat, vallomásaikat. Egyedülálló dokumentumsorozat. Füst Milán, Dutka Ákos, Hervay Gizella és mások páratlan megörökítéséről van szó.

Precíz ember. Az említett májusi levelében, amikor először invitált a lakására, azt írta eligazítóul: „I. em. 2. Vigyázz: magasföldszint is van, s így valójában a második emelet, jobbról-balról egy-egy ajtó, a mienk jobbra nyílik." Nos, ott a jobbra nyíló ajtó mögött egy külön világ. A film- és magnetofonfelvételek, népi kerámiák regimentje, sajátos könyvtár, faragások, festmények. (Az értelmiség, ha zsíroskenyéren is, még mindig átmenti, amit lehet. Kell ez a nemzetnek.) Ezt is írta abban a levélben: „Ha eljönnél, örülnék neki. Megvitatnánk ennek a rohadt életnek gyalázatos állapotát." Ismétlem: 1991 májusa.

S most visszatérek a dedikációira. A királynő katonája című, Türr Istvánról, a múlt századi szabadságharcok legendás hőséről szóló kötete 1986-ban jelent meg. Így ajánlotta:

„...itt hozom
új könyvem
e csillagom,
Türr-ről írtam
úgy hiszem
benne is van
a szívem!"

S ez csak igaz történelmünk iránti elkötelezettségét jelzi még. A továbbiakban a legújabb kori dolgokra odafigyelést! 1988-ban jelent meg Ördögkút című regénye; a bahcsiszeráji rab, a későbbi erdélyi fejedelem, Kemény János története. Ám ugyanakkor Erdélyben a falurombolás legaktívabb, legsötétebb időszaka. S ő, utóbbira hangolódva kényszerűen, így dedikálta könyvét:

„Erdély, Székelyföld,
templom, temető,
a fejek fölött
nem lesz már tető,
a halottakat
kiveti majd a gép,
és ezt eltűri
Isten és az Ég?!"

Nem tudom, van-e másnak ilyen dedikációja, de ha van is egynehány, azt hiszem, korszakos a birtokomban lévő is. Nem miattam, természetesen, de az író miatt, aki, hiszem, helyszínen rögtönözvén, maga sincs birtokában a dedikációinak. Pedig, gondoljunk csak bele, a dedikációk is történetírás lehetnek. Függően attól, hogy meggondolásoktól mentesen, vagy éppen nagyon is meggondolva rótta a sorokat a könyv szerzője valakinek szánt könyvpéldányába.

Takács Tibor, tudtommal, sohasem alakoskodott. Nem voltak meggondolásai. Mindig írói munkán kívüli munkából élt, s most megérdemelt nyugdíjból.

De a magyar történelem, népe, sorsosai történelme neki mindig szent volt. Kötetei és dedikációi igazolják. Egy aktuális példa még; bár időben korábbi! Ide illik. Tatárcsillag című regénye, a tizenharmadik századba visszanyúlva, de máig érvényes tanulsággal, 1990-ben jelent meg. Amikor már szó volt arról, hogy kivonulnak az oroszok. S miképpen dedikált, 1990 júniusában (!), íme:

„Elmentek a tatárok,
és elment a török,
akármilyen az átok,
itt semmi sem örök,
ki gondol a gonoszra,
elmúlik, ami rossz,
egy a megszállók sorsa,
most kimegy az orosz!
Pista, fogadd e könyvem,
benne a rég kimúlt
világ, vad vérözönében,
bizony, benne a múlt."

Igen, benne a múlt. De a múltunk nem a jövőnk-e? Bizony nagyon kell figyelnünk és sokat tennünk. Egy nyugdíjas, ám fiatalos író értünk, nem magáért, megteszi, amit tud.

Mátyás István

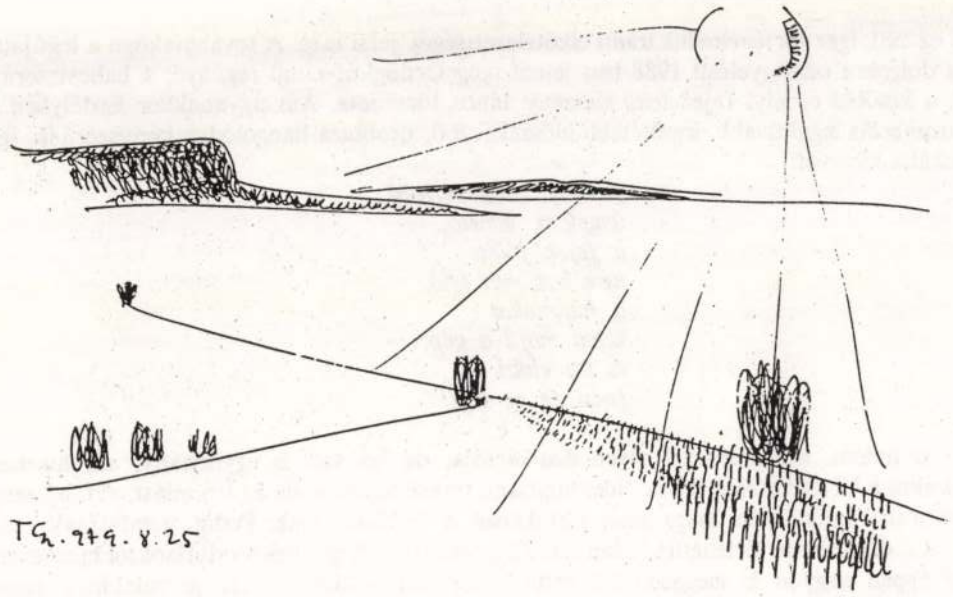

Ki kicsoda az Új Horizontban

AGG ZOLTÁN
közgazdász Veszprémben.

BALOGH ELEMÉR
író, a Közép-dunántúli Napló főszerkesztője.

BÁLINT GYÖRGY
a televízióból is ismert kertészeti szakíró.

BODOSI GYÖRGY (dr. Józsa Tivadar)
író, nyugalmazott körorvos Pécselyen.

BOGDÁN LÁSZLÓ
az erdélyi magyar irodalom modern formáival kísérletezik.

CZINE MIHÁLY
egyetemi tanár, író, esztéta.

CSAPÓ ATTILA
Zánkán tanít, helyismereti kutató.

FARKAS ÁRPÁD
Sepsiszentgyörgyön él, Czine Mihály méltatásából is kitetszően kivételes művészi igényességgel ír.

FEHÉR CSABA
a balatonfüredi MÁV szanatórium igazgató főorvosa.

FODOR ANDRÁS
kiemelkedő alkotója a kortárs magyar irodalomnak.

FRIED ISTVÁN
egyetemi tanár, irodalomtörténész, a Monarchia világának kutatója.

HORVÁTH DEZSŐ
a szegedi Délvilág munkatársa, vidékünkön nőtt fel.

HUDI JÓZSEF
levéltáros, kutató Veszprémben.

IRCSIK (KLEIN) VILMOS
veszprémi tanár, irodalmár.

KERÉNYI IMRE
rendező, igazgató a Madách Színházban.

KIRÁLY BÉLA
fiatal írástudó Erdélyben.

KRÚDY GYULA
klasszikusunk, Zsuzsa leánya jóvoltából közöljük csaknem elfeledett írását.

KUTASI KOVÁCS LAJOS
író, Londonban is ápolja szülővárosa Veszprém emlékeit.

LACZKÓ ANDRÁS
kritikus, a Somogy főszerkesztője.

MAGYARI LAJOS
a sepsiszentgyörgyi Háromszék főszerkesztője, tradíciók megújítója.

MÁTYÁS ISTVÁN
Berhidáról elszármazott kritikus, hírlapíró.

MÁRKÓ IMRE
az erdélyi Helikon munkatársa.

NÉMETH ISTVÁN PÉTER
költő, műfordító, Balatonfüreden gimnáziumi tanár.

PÁSKÁNDI GÉZA
a legtermékenyebb kortárs írástudók egyike.

SZALÓKY KÁROLY-t
Tóth Dezső köszöntője mutatja be.

TÓTH DEZSŐ
könyvtáros a veszprémi Vetési Gimnáziumban.

SIKLÓS OLGA
a veszprémi színház volt dramaturgja, fáradhatatlan Széchényi-kutató és népszerűsítő.

SYLVESTER LAJOS
színházi szakember, irodalmár és publicista Sepsiszentgyörgyön.

TÓTH VILMOS
nyugalmazott ügyész, helytörténeti kutató.

TUNGLI GYULA
főiskolai tanár, a pápai hagyományok értő ápolója.

TAKÁTS GYULA
elismert költő, festő, és grafikusként is művész.

VERESS DÁNIEL
erdélyi drámaíró és esszéista.

VERESS GERZSON
ígéretes fiatal költő Erdélyben.

TAKÁTS Gyula író, grafikus

Új HORIZONT

1991. július–augusztus–szeptember XIX. évfolyam, 4–5. szám

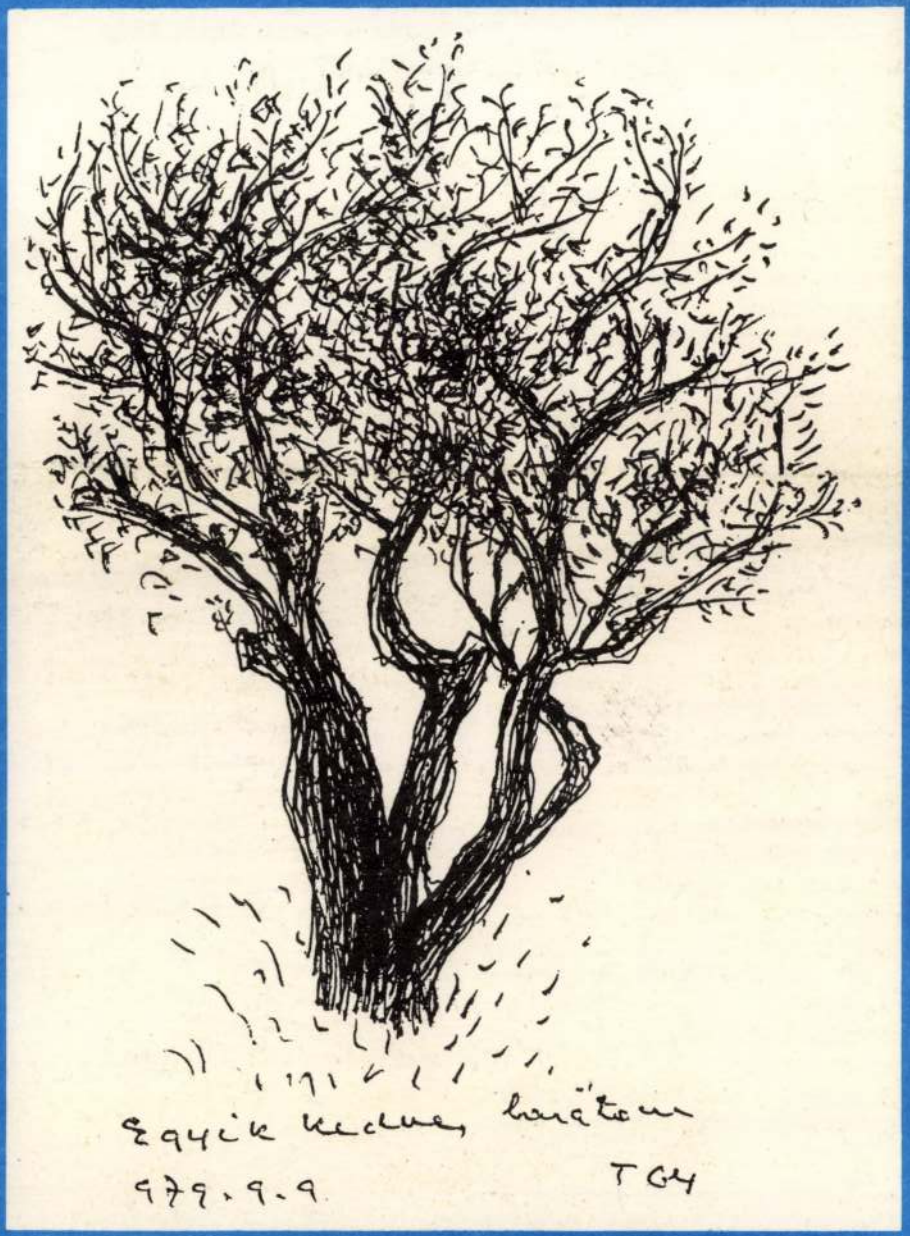

apasztani kezdte az állat púpját, kiengedett a görcsünk, és egymás után hulltunk le a fa alatti ganédombra, s mint akik bűnbe ártották magukat, szótlanul szétszóródtunk a faluban. Most, hogy a fajfenntartás ösztöne vadnyulakat űzött elénk, félbeszakítottuk az evést. Még a szánkban rekedt falatot se nyeltük le, a tapsifülesek pajzánkodásában gyönyörködtünk. A Gömbös közelíteni akart a nyuszik felé, de többen is rákiáltottunk, hátha elzavarja őket.

Aljósa azonban annyira brutálisnak tűnt, hogy az általunk csak Nyikiként becézett Nyikolájnak Jura segítségére kellett sietnie.

— Nu, nye balújszja, ne bomolj!

— Asztávtye minyá v pakóje! Hagyjatok békén!

— Nam náda rasszcsítüvatyszja sz bajepripászami, a lőszerről el kell számolni.

— A felém röpködő ólommagokról ki adott számot? — ellenkezett a fiú.

— Már béke van. Mir.

— Bennem még nincs — folytatta Aljósa —, tólka tagdá jészli ja magú büty vmésztye sz majéj Jilénoj, vagyis csak Jelenája mellett lesz.

Ez ellen nemigen volt érve Jurának és Nyikinek.

A nyulak közben fergeteges kergetőzésbe fogtak. Mintha megérezték volna a veszélyt, hosszú ideig egyik kan se kéretőzött az emsére. Így alig láttuk őket, csak egy-egy ugrás alkalmával villant meg fényes szőrzetük. Morcogó, rekedt hang, néha éles sikítás hallatszott fel hozzánk. A kanok versengtek. Időnként a hátsó lábukra állva az elsővel rúgták, éles körmükkel megvérezték egymást. Szánalom támadt bennünk, egy pillanatra Aljósa nyugalmi helyzetbe ejtette puskáját. Nyilvánvalóvá vált, hogy a búzaaljban lefolyt kevésbé látványos, de annál, elszántabb csata — mint ahogy lenni szokott — egyik fél győzelmével végződött. Hódolatának jeléül az emse magasan a búza fölé emelte farát, ezt követően a nyertes kan hátsó tappancsaival elrugaszkodva próbálta teljes megadásra bírni.

Megmerevedett minden mozdulatunk, szánkon akadt a szó, csak a pupillánk tágult, és a szívverésünk gyorsult fel a gyönyörűségtől, amikor...

Aljósa nem kegyelmezett. Legalább egy méterre fölvágódott a kan, s az előbbi marakodástól vagy a golyótól támadt nyíláson át, mire lefelé hullott, felforrósodott vére elöntötte a tartás nélkül maradt testet. Tompa huppanást hallottunk, a sűrű vetés fölvezette hozzánk a menekülést imitáló lábak kuszáló neszét.

— Zsivótnoje, te állat! — ordított a hirtelen támadt fájdalmas csendben Jura. — Sto tü szgyélal, mit cselekedtél? — szólt lágyan Nyiki.

A visszafogott kérdésre dusegúbnak, a gyilkosnak felelnie kellett. Közülünk nem tudom, melyik, a Frédi vagy a Gömbös szüttyögő sírásba kezdett.

Aljósa nem volt állat. Mint minden ember, csak félig volt az. Elhajította fegyverét, és őrjöngeni kezdett.

— Hát azért. Azért öltem meg. Patamú, azért.

— Pacsimú, nu, szkazsí, miért pusztítottad el? — ordított Jura.

— Azért. Azért. Azért. — Aljósa egyre csak ezt hajtogatta.

— Miért?

Most nem felelt a gyilkos. Jura feléje fordította a fegyverét.

Takáts Gyula

— Pacsimú? Na, mondd, miért?

Aljósa nem rettent meg.

— Ták, rasztrilják minyá, csak lőj agyon! Ide lőjél!

Egyetlen rántással szétszakította mellén a gimnasztyorkát.

— Sztrélják! (Vagyis lőj!)

Jura azonban nem lőtt, hanem hosszan ostorozta társát, amelyből mi semmit sem értettünk, csak a hangerőből meg a hangsúlyokból következtettünk vitriolos szidalmakra.

Aljósa levetette magát, mindkét kezével a füvet tépte, fejét a földhöz verte.

— Ji-lé-na, da-ra gá-ja; Jelena, kedves — szaggatta keserűségének egyetlen okaként a szerelmétől való távollétet, s félig még mutáló hangján zokogni kezdett.

Mi is szerettünk volna szeretkezni, ahogy a vadnyulak akartak, és ami a jelek szerint az orosz fiúnak már nemcsak vágy, de emlék is volt, a mi számunkra még nem érkezett el. Hirtelen nem is tudtuk, hogy örüljünk-e miatta vagy búsuljunk. Nem szerettünk volna meghalni, de az biztos, hogy a legyőzött kannal, mely most szépen meglapult, s később talán elnyeri az emsét, egyáltalán nem rokonszenveztünk. Valamit megsejtettünk Aljósa féktelenségéből és irigységéből, ezért titokban megbocsájtottunk neki.

Hosszú és sötét káromkodást mormolt a fogai közt Jura, majd Bózse moj, az égre nézett, és ugyanabba az irányba kilőtte a csőbe töltött golyót...

A nyúláldozattal mi lett, nem tudom, de az bizonyos, hogy zsíros kenyér, hagyma, szíjkemény szalonna és savanyú orosz kenyér volt másnap is az ebéd a kisdémi lóistálló mögött. Eddig is hosszan forgattuk szánkban a száraz ételeket, de közben bolondoztunk, néha még birkóztunk is, az eset után viszont nehéz nyelések ritkították szavainkat. Örömmel legeltettük a csikókat; egy se volt köztük, amelyiket csak úgy, a szőrén meg ne lovagoltunk volna, százszor is ledobhattak; most mégse bántuk, hogy a pünkösdhétfőt követő kedden vissza kellett masíroznunk Pápára, mert folytatódott az október közepe óta szünetelt tanítás a gimnáziumban.

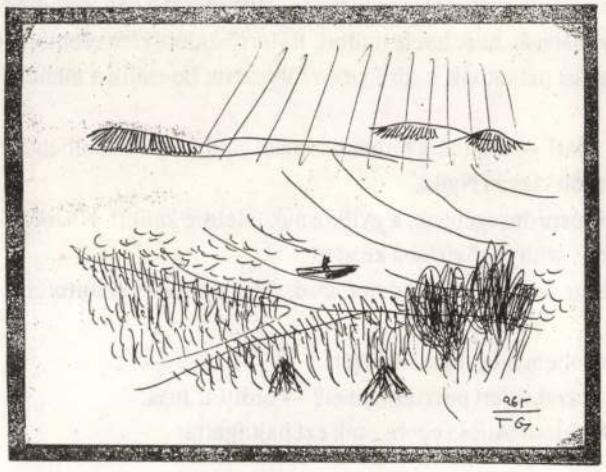

Takáts Gyula rajza

kvarcos, szel-játéku boród alá.
Ásó, küllőskapa, csillagos borona járkál
Mért kiáltoznál? Nem fájhat, amit velec
mert az ő dolguk plántáidat segíteni, föl
a milliom-szövésű, szelíd dzsungelt,
hogy ne látszódj többé, csak láthatatlan
Szolgálatába rejtező. Reménykedő és nyugalmas lehetsz,
mocorgó hegyű csírák, mézgával cseppenő buzogányos rügyeid,
zöldbe forduló, pihés levélkéid,
hámos-hártyás venyige buzgalmánál mért vagy sietősebb?
AZ ÖREGEDÉS KEZDŐDIK, s naponta hozza eszedbe a félsz,
meddig tűretik még felgyűlt tartozásod.
Torkodban izgalom ébred, új éberség,
s napkeltéig fullasztó, kicsi ütésekkel árad éje a sötét doboknak.
Havas mezőid alatt kevesebb a búza, több a hallgatás.
Elér s meghódít a foghatatlan, másik és tükör-mélyi birodalom.
Mintha nem te akartad volna mezsgyéit tapasztalni,
az csúszna orvul tenger alatti lábain,
s patáit mindig csak bakarasszal emelve előbbre, külön kontinens.
Az ereszkedő és perzselő homályban rest kezedet,
ujjaidat vizsgálod – jószágról a rovott pálca.
FÖLD VAGY, vegyülsz hát a földdel,
örökkétig más, mint homokszem homokszemen,
rögök csupán zsíros izzadású hanttá halmozva össze,
különöst soha nem teszel,
támadod és támasztod rozsdával-nyirokkal,
ami véled egy-anyagú vagy idegen,
hogy forgásra mozduljon a tengely – megmérhetetlen rendje szerint.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 - 5

KORTÁRS

Takáts Gyula

Nézik a stigmát. Nincs nevük.
Mennyországot bűnöznek.

1021

Csonkolt mandulafa és kövirózsák

Tó...

HÍREK

1981. FEBRUÁR

8

VASÁRNAP

Szeretettel köszöntjük névnapjuk alkalmából

ARANKA

nevű kedves olvasóinkat

A Nap kél 7.01 — nyugszik 16.56 órakor.
A Hold kél 9.04 — nyugszik 21.18 órakor.

Százharminc évvel ezelőtt, 1851. február 8-án született, és 71 éves korában, 1922-ben hunyt el Árkövy József egyetemi professzor, egyike azoknak, akik a fogorvoslást orvostudományi színvonalra emelték.

Orvosi diplomáját 1876-ban szerezte meg Budapesten, ekkor sebészdoktorrá és fogászmesterré avatták. Rövidebb külföldi tanulmányút után a következő esztendőben kezdte meg orvosi gyakorlatát. 1881-ben megnyitotta fogorvosi [illegible]

HDN-előzetes

HDN-EST SIKLÓSON

A siklósi művelődési ház hírlapolvasójában találkozunk olvasóinkkal hétfőn este 18 órakor. A HDN-est célja: megismerni olvasóink véleményét a lapról. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

✠

Múlt hétfőn vásárolhattak pécsi olvasóink első alkalommal

HÉTFŐI DUNÁNTÚLI NAPLÓT AZ ABC-ÁRUHÁZAKBAN.

A kedvező tapasztalatok alapján holnaptól újabb üzletekben kapható már a reggeli nyitástól a HDN. A reggeli bevásárláskor tehát keressék a [illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Takáts Gyula
grafikusművész

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1984 FEB 8

1021

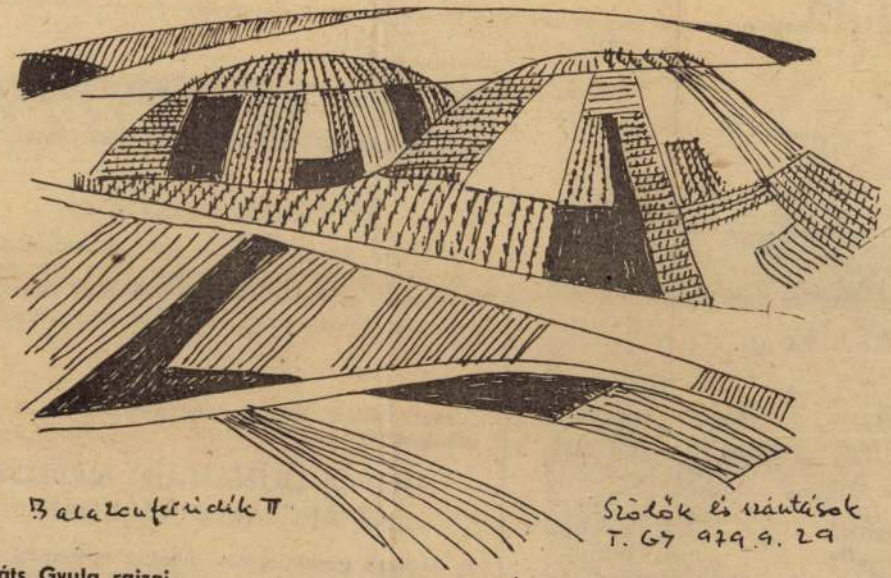

Balatonfelvidék II

Szőlők és szántások
T. Gy 979.9.29

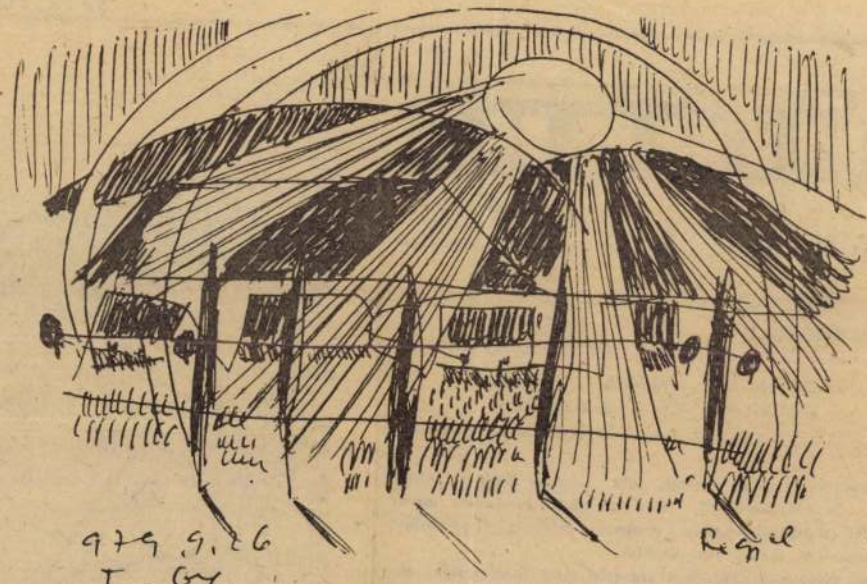

979.9.26
T. Gy.

Takáts Gyula rajzai

Takáts Gyula, grafikus

kölkö

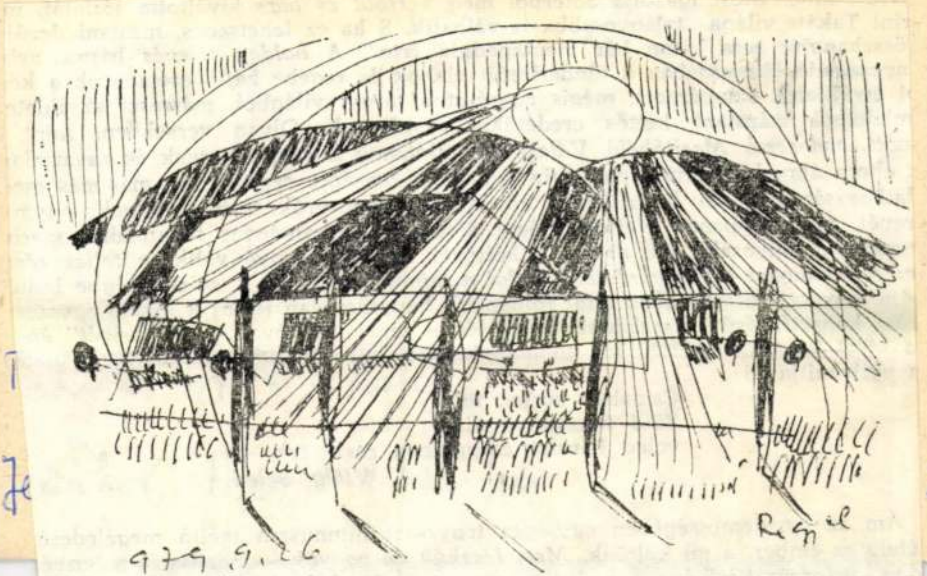

1979. 9. 26
T. Gy.

106

XXIV/2.

dog körforgását jelképező madarak szárnyas életének körkörös rendjéről. (*Alt*

Tokáts gyula, grafikus
költő

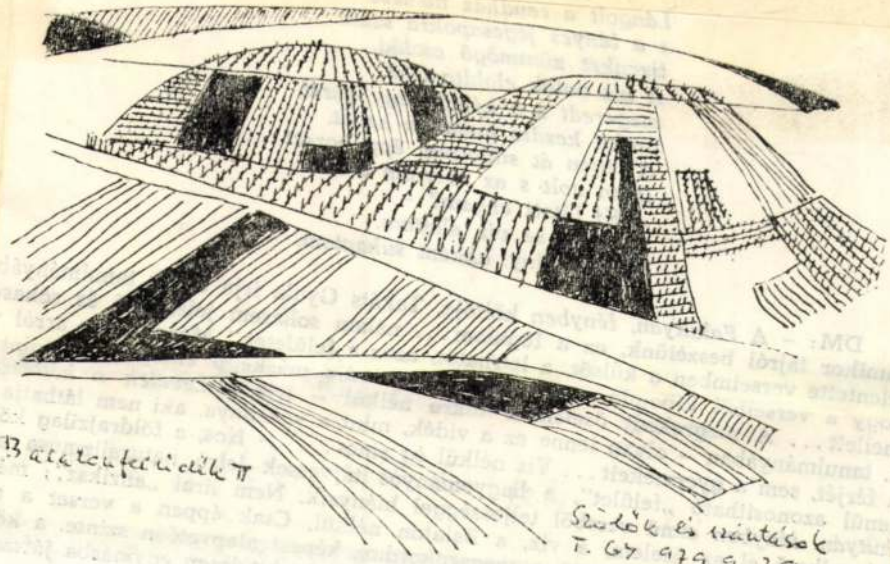

Balatonfelvidék II

Szőlők és szántások
T. GY 979.9.29

113

IV/2

koto kapcsolat változott meg, a megszokottnoz képest alapvetően szinte, a köz
valót és a csudásan irreálist újszerűen de mindvégig hitelesen egymásba játszó l

Vitaindító cikkében Grandpierre hiányolja a
etkezik, hogy az maga a nyelvtudomány. Célja
b szintre emelése. A hibavadászat valóban csak
, kevés idő marad az építésre. Az is igaz, hogy tü
atunkból a hallgató vagy olvasó leegyszerűsítve
a ugyan nem alkalmazkodott már a magyarája
lvi babonák. Igazi eredményekre csak akkor szá
, magabiztos anyanyelvi tudatot és készséget építünk ki. Tudatossággal kell pótolnunk,
t ösztönösségben vesztettünk. A tanulatlan, egynyelvű embereknek biztos az anya-
lv iránti érzékük: ahogy eszükbe jut valami, úgy jó. Csak ha kimozdítják őket a
szokott körből, akkor bizonytalanodnak el: azt hiszik, hogy ott másképp kell beszélni,
t ahogy természetes, és átveszik a közhelyeket. (Hasonlítsuk csak össze egy téeszelnök
gy tanyasi gazda beszédét a tévériportokban!) A társadalmi és technikai haladás elke-
ietetlenné teszi, hogy újabb és újabb helyzeteket, gondolatokat, fogalmakat kelljen
lvileg megragadnunk, és ezt a természetes nyelvi fejlődés nemcsak most, hanem már a
rmkorban sem tudta követni. Az új fogalmakkal együtt idegen szavak özönlenek hoz-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1978

5

KORTÁRS

Takáts Gyula

1021

A keszthelyi öböl a fonyódi hegyekkel

Irásban jelentek meg az első költemények. Abba
űzött avantgardisták lapját: a Mát szerette volna
zött. Ama régi versekben is lázas lobogás, készü
tanító mégsem érte be pusztán velük. A tettek me
Szocialista Munkáspárt tagja lett, titkos politika
szava, a 100% és a kolozsvári Korunk írásaiból é
és a forradalmár tennivalóiról. Munkája vidéki fa
sámsonban, majd Miskolcon tanított, távol az
irodalmi élet tűzhelyeitől.

Születtek versek ekkor is, a költő útját „lélektől lélekig" mégis elrekesztették a mostoha körülmények. Évtizedenként egy-egy verseskönyvvel lehetett jelen: 1933-ban jelent meg *Út önmagadtól*, 1941-ben *Betűk békességében*, majd 1958-ban *A szerelem születése* című kötete. Közben magány, zaklatás, oktatómunka, háború, munkaszolgálat: a köznapok kisebb s a történelmi idők nagyobb megpróbáltatásai. A felszabadulás után szervező munka: Vihar Béla a nemzetiségi iskolák kialakításában vállalt szerepet. Túl volt az „emberélet útjának felén", midőn ismét költő lehetett. Mondhatnók: midőn ismét igazi önmaga lehetett. Ettől fogva sűrű egymásutánban jelentek meg könyvei: a *Baráti asztal* (1960), az *Önarckép* (1962), *A Négy Felelet* (1965), a *Párbeszéd az idővel* (1968), a *Kígyóének* (1970), a *Küzdelem az Angyallal* (1973) és a *Szamárháton* (1976) című verseskötetek.

Az új versek nemcsak az érett férfi leszűrt bölcsességét öntötték formába, számot vetettek a korábbi nehéz tapasztalatokkal is. A némaságban telő évek után egyszerre szakadt fel a lélekből mindaz, amit összezsúfolt, mélyre rejtett a múló idő és történelem. Felszakadtak a sebek is, a háborús évek, az üldöztetés sebei. A múlt nemcsak emlék volt: sötét színekben tündöklő látomás is, mutatván a személyes és történelmi gyötrelmeket. És csak a kései versekben érkezett el a megnyugvás, a benső béke, valami bölcs derű. A súlyos szavak, a biblikus nyelvi formák után szivárványos fény csillog Vihar Béla költészetében. Könnyedség lengi be a költői láthatárt, mintha a mese szárnyán szállnának a versek valami békésebb világ: „egy kéktornyú és magasban lebegő ismeretlen város felé". Ez az ismeretlen város valójában a költő szívében honol. Legyen mind teljesebb birtokosa!

POMOGÁTS BÉLA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 – 5

KORTÁRS

Takács Gyula

1021

Nap, hal, horgász

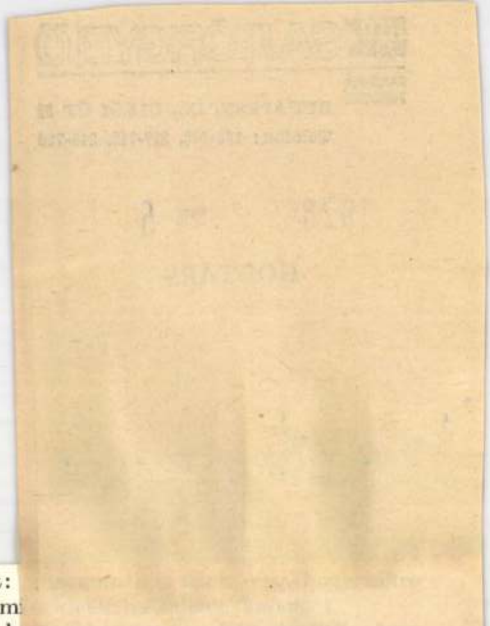

, ami a kötetnyitó vers tanúsága szerint:
yok: hogy végső vallomásként szívemből m
gebb óta használatos metaforája Illyésnek,
gta pohár", melybe „szitok s nevetés, bíbor
képe ez, hogy tíz esztendővel ezelőtt, összeg
m.) Nemigen jut azonban közel a titokhoz,
aurája ered, aki nyomban le is horgonyoz a vers-pohár metafora logikájából ön-
ódó felismerésnél, miszerint a *Különös testamentum* az illyési vers nemes szeszeinek,
cseppjében csak őrá való ízeinek – fél évszázadon át érlelt – aszúpárlatát önti széj-
új vers kristálypoharaiba. De Illyésnek egy másik metaforáját elővéve, most már
z új kötetből, mely szerint a jó vers olyan, mint az örökös használattól cizellált
nz, „neve-nincs... közkincs": a vallomás forró magjához nem jut el az sem, aki az
szikusnak kijáró, szükséges és illő áhítattal úgy pillant erre a száz versre, mint
thetetlen aranykincsre, aminek máris az irodalom múzeumában volna a helye.
jó ösztönnel, s – talán nem szentségtörés föltételezni – a költő szándéka szerint is

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1978 — 5

KORTÁRS

Tolkáts Gyula

1021

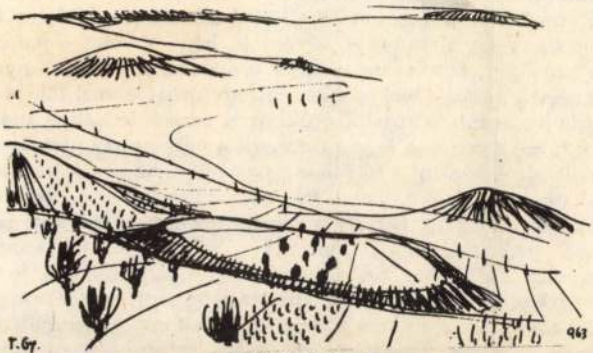

Balaton-felvidék II.

Már látatlanban jót ígért Vác. Előző
sem rabkocsiban, nem is külön vonatfülké
Akár Ibi is odaszállhatott volna, ha előre
Varjasért még csak nem is csendőrö
ez az utóbbi ugyan úgy tette rá Varjas j
karikát a saját bal csuklójára kattintotta
a foglyát, hogy mindketten közönséges utasoknak látszottak. Sőt ismerősöknek, mert néha-néha szót váltottak. Főleg mikor a fegyőr fölkelt az ablakhoz tessékelt Varjas mellől, s föl-alá járt a nagy termes kocsiban.

Simán ment, hogy az utasok váltakozásával a Varjassal szemközti padra kerüljünk.

Nem Lusztigot vittem magammal. Az ő kirobbanó természete erre nem kínálkozott jónak. Simulékonyabb útitársat kerestem arra a szerepre, ha majd Varjas közelébe juthatunk. A valódilag legkedvencebb tanítványára gondoltam, arra a mindig egy kicsit álmos, de mindig minden tanári kérdésre tüzetesen és folyékonyan megfelelő osztályelsőre, aki annak idején Varjas kezéből a dolgozatfüzeteket kivette, s nemcsak a tanáriba, hanem a lakására is gyakran fölkísérte. Elhárította már a puhatolódzásnál az ajánlatomat; szintén különbözetire s egyetemre készült, szegény szülők gyermeke volt; nem kockáztathatta a bizonyítványa makulátlanságát.

De olyan diák kellett, aki Varjas elé járt, akit arcról ő rögtön fölismerjen, bizalommal legyen iránta. Kiderült, hogy mi, mostani hűségesei, valamennyien rakoncátlan tanítványai voltunk. Kaparnom kellene emlékezetem matricáját, kit is kértem társul magamhoz. Akár Normai, akár Schlézinger volt, remekül oldotta meg azt a végeznivalót, aminek én csupán szerfölött vázlatos szinopszisát képzeltem el. A darabírással mint jó kereseti iparral akkor már mind behatóbban foglalkozó Schlézinger lett volna? Beavattam őt is a további tervekbe? Tisztelettel játszottam a másodszerepet a szellemes rögtönzésben, s így magam is élveztem annak kifogyhatatlan fordulatait.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978

KORTÁRS 5

Takáts Gyula

1021

Pedig, bár légnemű alakban,
a lét legmélyét dúlja már,
míg megtestesül irgalmatlan,
hideg képlete, a halál.

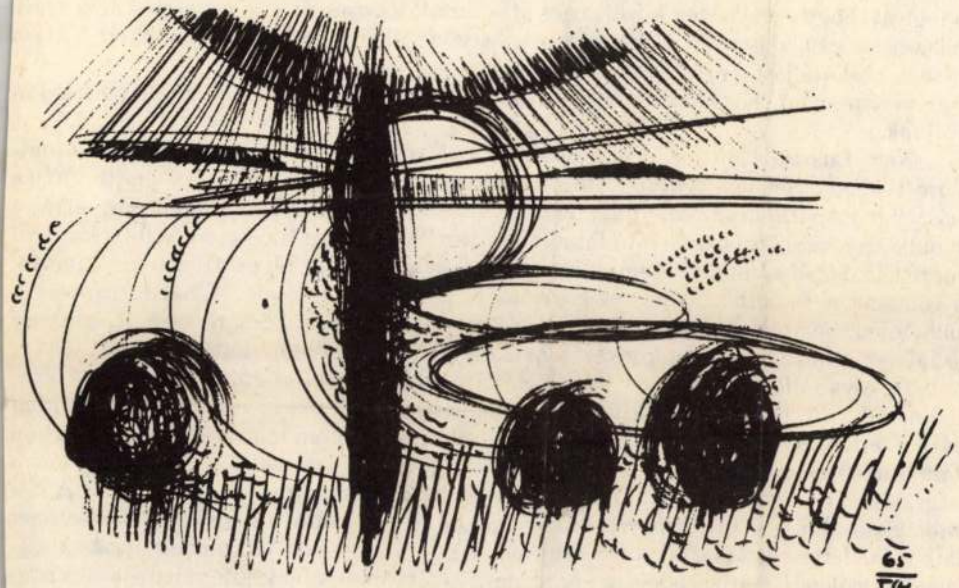

Tóparti napkelte

a rámbízott identumokkal!
Sokkal tisztább volna most az ál
s nem szorongnék homályba mer
ha a magány s az éjszaka baglya
lompos szárnnyal huppan ablako

gújulásának lehetünk tanúi e kötet ilyen ve
ről van már szó, mint puszta hűségről a leg
indenkora után elkövetkezett Jékelynél is az érettség kiteljesülő kora.

ll az *Örökség női s férfi ágon*, Jékelynek újabb líránk legszebb darabjai közé
se.

Kis német lexikon, begyűrt, kopott kalap,
göcsörtös somfabot, Károli-Biblia,
csíptető-szemüveg, elfent, rozsdás bicsak:
totem, megfogható, milyen kevés maradt
ük- s dédapáinktól! Mintha mind koldusok
voltak volna, kivert földönfutók –
vagy csupa szellemi jószágot hordozó
s tovább plántálgató krisztusi bölcsek.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP KIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 5

KÓRTÁRS

Takáts Gyula

1021

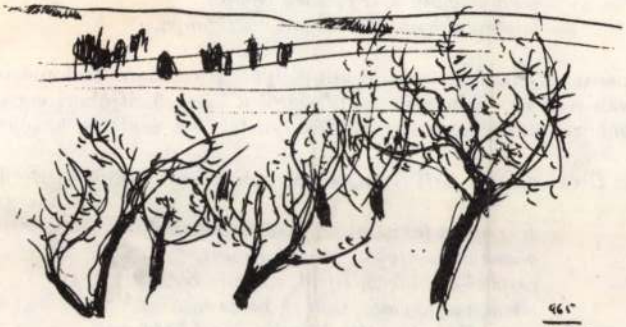

Tavaszi mandulafák

KTF a.: 24/97.

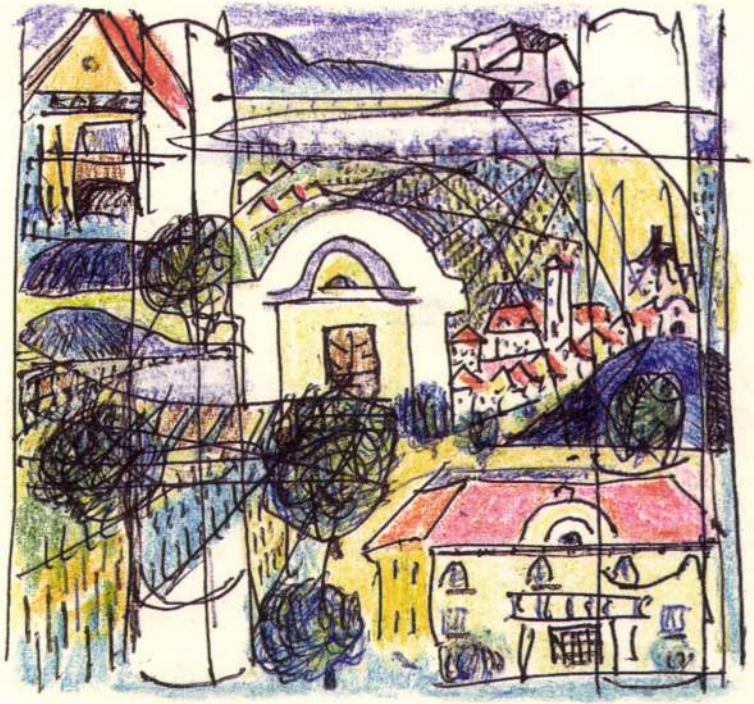

Meghívó

Tab Város Önkormányzata
szeretettel meghívja
Önt és kedves családját

Takáts Gyula

Kossuth-díjas költő

rajzaiból

rendezett kiállítás
megnyitójára,

1997. március 14-én (pénteken) 15 órára.

A kiállítást megnyitja:
Tüskés Tibor író,
a Somogy c. folyóirat főszerkesztője.

A kiállítás helye:
Tab Város Polgármesteri Hivatala
(Tab, Kossuth Lajos utca 49.)

A kiállítás megtekinthető:
1997. március 28-ig
naponta 8-15 óráig.

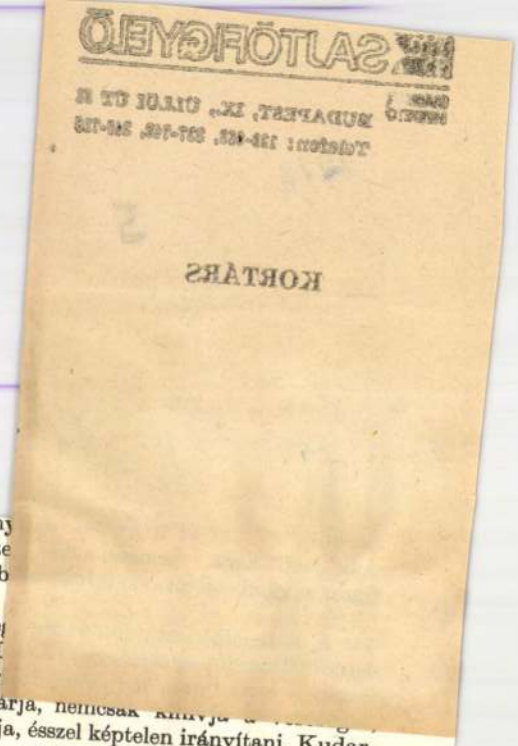

olyan szánalmasan komikus, hogy könnyeinket ny
ugyanis – magyarázza Örkény a már előbb is idéze
nevettet, akár egyszerre sírva-nevettet, mindig megb
dia a nézőjét".

Mert Fóris komikus volta keserűbb nekünk a le
gédia az élet értelmét és az ember akarását hirdeti. H
értelméért, és méltóságát bukásában is képes megőr
ellen, ahogy Bolyongó mondja róla: „nemcsak várja, nemcsak
hanem még örül is neki". Sorsát a vak véletlen dobálja, ésszel képtelen irányítani. Kudarcát pedig olyan nevetségesen kisszerű hiba okozza, amelynek következtében még tragédiája is komédiává válik.

És bukása nemcsak egyedül őt sújtja, hanem következményei révén maga után vonja a lakásban rekedt kis közösség életének újabb kudarcba fulladását is. A kudarcállapot lélektani folyamatát közösen élik át, mintha egyugyanazon szertartáson vennének részt mindnyájan. A szertartásnak még vezető papja is akad Bolyongó személyében.

Míg a játék első részét Nelli megoldás felé tapogatódzó kulcskeresése jellemzi, addig a második részt Bolyongó viszi a narkotizált önámítás irányába. Bolyongó a játék legkülönösebb szereplője, képletes volta mindegyikénél szembeszökőbb. Már a neve is szimbolikus jelentőségű. Nemcsak a lakótelepen bolyong tragédiákat elsimító, jótékonykodó varázslóként, hanem mint lehetőség ott lapul, ott bolyong tán mindnyájunknak a tudatában is: „Egy illúzió nemcsak haladék, hanem vigasz is, hogy tovább lehessen élni". Másfelől leszoktat róla, hogy szembenézzünk a valósággal és megbirkózzunk vele. Tudatos cselekvés helyett önámító tespedésre ösztönöz, élet helyett narkotizált álmodozásra.

A varázslónak varázsszere is van. Bolyongó a lakásszentelőre hozott pezsgő segítségével Fóris és a többiek kudarcát a lehető legelőnyösebb megoldásnak tünteti fel. Fóris a férfiak férfiává, „a levegő hősévé" magasztosul. Bolyongó közreműködésével nemcsak válni készülő hitvesét lobbantja nyíltszíni szerelemre, hanem meghódítja a többi nőt is. Az alkohol meg a volgai hajósdal zsongító ritmusától fűtött vízióban mindenki boldognak és elégedettnek érzi magát. Benedek szerelő elfeledkezik ágyhoz kötött, nagybeteg feleségéről. Erika megtagadja évek óta várt Nobel-díjas szerelmét, akinek Fóris temetőbeli leszállása miatt feléledtek régi sérelmei, és újból elmenekült az országból. Katinka, apja bűvkörében már kikacagja Bodóját, aki riporteri magnetofonján rögzítette a leszállás valódi körülményeit.

Bodó hiába szólaltatja meg a Nobel-díjast is, senki sem hisz neki, mert maga az igazság sem egyértelmű. Erika volt szerelmeséből a kívül álló, sértett ember igazságát beszél, amit a többiek érzelmi idegenségénél fogva ellenszenvesnek éreznek. „Mikor jönnek rá, mi mire való? Egy kalapács szöget a falba verni, az a kocsonyás anyag a fejükben gondolatokat termelni, és ha jön a vonat, akkor aláfeküdni vagy felülni rá, az kettő!...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1978
5
KORTÁRS
Takáts Gyula

1021

Ivó halak

úgy vesz körül e vödrös

mely csillogott, mint a
ha érintette nyelvemet
s most dőlt kút kávájá

4.

Egy tiszafa tisztáson

Kivel beszélnék?... Csak veled...
Hallgat a torony-emelet
s a tiszafák sötét köre
felnő e szavak csöndjibe.

A föld izen némán velük.
Piros bogyókkal szíven üt
e hang... Közötte madarak
árnyalják át a szavadat

s ahogy kilépsz, e zöld körív
egy jeltől lényegülve át,
más éter fényével telik

s új tájjal épülve világ,
emlék s való érintkezik,
időt testté villantva át.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1978 - 5

KORTÁRS

Takáts Gyula

1021

Bece-hegyi mandulafák

– Kiskunmajsára, [illegible]

Egy ideig még álldogáltam, bizonyosra vettem, h[illegible]
nást tehetne? A konfliktust csak embertelenség é[illegible]
, ártatlanabb, önzetlenebb érzés a családi érzésr[illegible]
asztás elé állítja a gyerekét, feleségét szerető fér[illegible]
y gyilkosságot követ el.

Visszafojtott lélegzettel figyeltem; a sötétet [illegible]
n vártam tovább. Sarkon fordultam, s bementem [illegible]
ztek épp a rádió híreit hallgatták.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
1978 5
KORTÁRS
Takáts Gyula

/1021

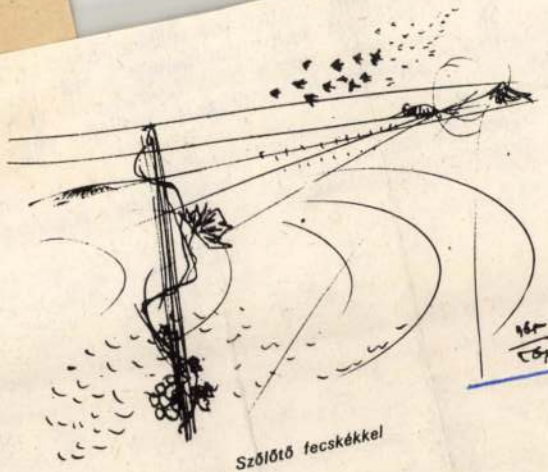

Szőlőtő fecskékkel

inen sötétnek éreztem.

Ezúttal hosszan írtam Jánosnak. Jóval később t
á a várt, a *post-scriptum*-ban is elvárt válasz, mert
Fonyó internátusi szobájában egyszer-kétszer j
ludhatnék esetleg házon kívül, mintha súgást hallo
Fonyó szobájáról a legfontosabb. A diákok maguk v
épett be senki a vezetőség részéről a szobájukba. Akarmeny
ehet tehát.

Elmentem a Ráday utcába. Semmi változás nem esett; a szobácska eszményinek bizonyult. A folyosó félsötét végéből nyílt, a mellékhelyisége közvetlen szomszédságában.

Tapogatódzó kérdéseimnek már az elején Fonyó öleléssel felelt.

– Útköznek a szarvaid, végre! gödölyöcském!

Azt hitte, légyottokra kérem a szobát.

– Éjszakára is! Természetesen. Elrendezzük!

Ő majd átmegy valamelyik kolléga díványára. Csak szívességet viszonoz!

Büszke voltam az eredményemre. Lehet annál biztosabb fedezék Pesten, mint az a ház, ahol a vidékről följövő püspökök megszállnak?

Egy ponton akadt még fönn a körültekintésem. És azok a káposztapilleként lebegő nők, akik Fonyó körül állandóan rajzottak a maguk csillapíthatatlan, mert nagyrészt immár lelki szomjukkal? A kollégiumba közülük csak az juthatott be, akit Fonyó a portásfülke előtt a katonaköpenye alatt becsempészett.

Különben is rendet tartott köztük. Nagy mozirajongó volt ő is; minden heti műsort megnézett, az első nap délutánján, a Ferenc körúti törzsmozijában. Megesett, hogy az előcsarnokban egyszerre három-négy nővel várakozott; annyival, ahány odajött, tudva, hogy olyankor ott található. Valóságos *cercle*-t, kegyúri fogadást tartott, vagy még inkább családi ünnepecskét. Változatlan és kifogyhatatlan udvariassággal, a védenceknek kijáró közvetlen kegyességgel, áradó tréfaszóval (amihez itt még szódavizet és málnaszörpöt társított), de még vigasztaló tanácsokkal is tartotta jó hangulatú pezsgésben a korra és szellemi szintre eléggé vegyes társaságot. Az újonérkezőket bemutatta a már ottlevőknek; ha még nem ismerték egymást. Tán össze is barátkoztatta őket. Az együtt fölcsattanó kacagásokból erre lehetett következtetni. Nem idegenkedett hozzájuk csatlakozni a teológia egy-egy filmkedvelő növendéke sem. Osztoztak a nevetésben.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978
KORTÁRS 5

Takáts Gyula

1021

Szigligeti nádasok közt

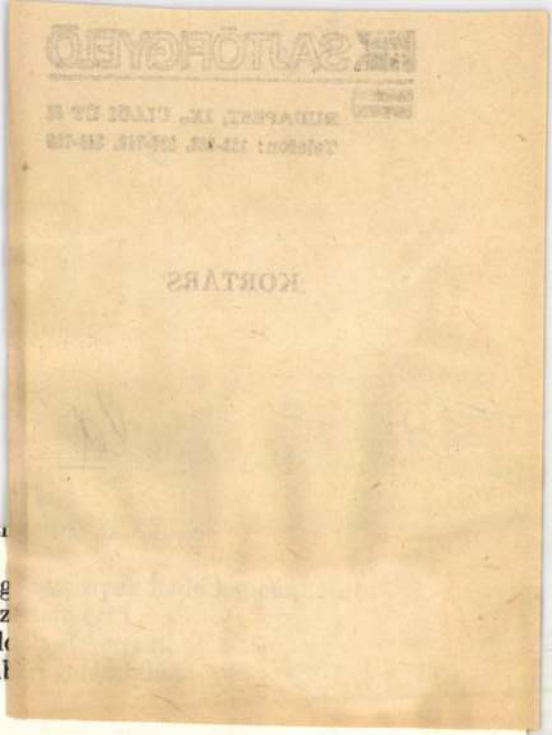

Nekem szól!... Holnap itt g
Utolsó szó jogán kinek besz
A földbe süllyedek, mint el
s helyemben égre nő az emb

1977/1978.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 339-748, 340-726

KORTÁRS

Takáts Gyula

1021

A Szentgyörgy-hegy környéke

Műemlékek országos bizottsága

Budapest

Van szerencsém az Erzsébetsobor el-helyezésére kiírt pályázat 2 pályamüvét

Bihari Imre 11 lap
Vaedinnyey Pál 4 "

melyeket szerzők a kitűzött időre el nem vittek, Poroszlay Gyula báró úr Ő Méltósága meghagyásából megküldeni.

Kitünő tisztelettel

Bp. 1910. ápr. 9.

Takáts Lánzy
az országhár építése

Takáts László

építész

Kiselejtezett irat.

MŰEMLÉKEKRŐL GONDOTTSÁGA
325
1910.
ÉTB. III/12.

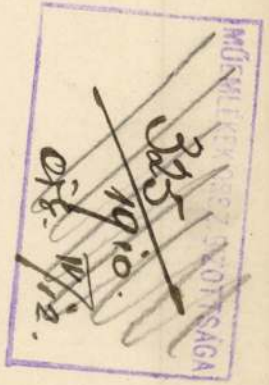

GERŐ N. NÁNDOR

légszesz- és vizvezeték-szerelő, csatornázások és épület bádogos munkák vállalata

Iroda és műhely: **BUDAPEST,** VII., Thököly-ut 17. sz.

MAGNESIT-FÉNY

Jókarbantartás, bádogos-, vizvezeték- és légszeszfelszerelési társaság
TELEFON: 103—43. Budapest, Dohány-utca 31.

ELVÁLLAL mindennemü bádogos-, szerelő- munkákat, valamint gázlángok jókarbantartását, épület- és műlakatos munkálatokat és idevágó javitásokat is.

célra már az eddigi terület kibővitése is szükségessé válik. Az épitési költségek számára téritményül a kincstár 22.947 korona 29 fillért helyez kilátásba, amelynek a tényleges kiadásokhoz való viszonyát csak ezután fogják megállapitani. Az épités és kibővités költségei megközelitik a 250.000 koronát. Az általános épitési tervet vegyes bizottság fogja megállapitani, a mely október 22-én ül össze Nendvich Andor kir. tanácsos polgármester elnöklete alatt.

Korház kibővités Muraszombatban. A muraszombati kórház igazgatósága legutóbbi ülésében elhatározta, hogy a fertőző betegek elhelyezésére és a gazdasági hivatalok befogadására szolgáló épületet emeltet a kórház telkén. Az épitkezés költségeire 103.548 koronát irányzott elő az igazgatóság és a tervek kidolgozásával Takáts László müegyetemi tanárt bizta meg. Az épitkezés a jövő év tavaszán kerül kivitelre.

Téglagyár épités Putnokon. Putnokon egy részvénytársaság alakult, mely megvette gróf Serényi Béla Putnok községben fekvő gőztégla és tetőcserép-gyárát, azt megnagyobbitja és kibőviti. A részvénytársaság, melynek cime Putnoki épitőipar r. t., 600,000 korona alaptőkével alakult meg s az alakuló közgyülésen igazgatókká megválasztották gr. Serényi Bélát, dr. Dobay Aurélt, Hertelendy Lászlót, gróf Kornis Károlyt, Ullmann Gyulát, dr. Veith Sándort és Neumann Adolfot.

Utcafeltöltés és kövezés Szegeden. Szeged város tanácsa a szemkórház környékének rendezési munkálataira Ungár Benő szegedi vállalkozónak adott megbizást, ki a munkálatokat 71201 k. 27 fillérért vállalta el.

Kenderáztató épitése Vésztőn. Vésztő község elöljárósága mükenderáztatót épittet és az épitkezés kivitelére Kriszt Mihály mezőberényi vállalkozónak adott megbizást 31.000 kor. árban. A kenderáztatóhoz szükséges artézi kut furásával Czoll Demeter orosházai kutfurót bizta meg a község 9000 kor. vállalati összeg mellett. A földmivelésügyi minister a kenderáztató céljaira 14000 kor. államsegélyt engedélyezett.

Munkásházak épitése Temesvárott. Temesvár város közgyülése elhatározta, hogy 480.000 korona költséggel 200 munkásházat épittet, oly feltétellel, hogy az évi törlesztésből a földmivelésügyi minister 2%-ot elvállal.

A szentesi városház épitése. A belügyminister jóváhagyta Szentes város tanácsának a városház épitésére vonatkozó határozatát, azon módositással, hogy az épités költsége a költségvetésben kitüntetett 488.381·01 koronáról 400.000 koronára leszállitandó. A város tanácsa ennek folytán egyszerüsittette a terveket, és ez alapon az épitkezés költsége 382.637 kor. 57 fillért tesz ki. A fenmaradó 17.000 koronát a város az esetleges pótépitkezésekre fogja forditani.

A Klari forgalmi kitérőn létesitendő magasépitkezések kivitelére, melyek egy IV. oszt. felvételi épület, szabadon álló árnyékszék, altiszti lakás, váltóőrház és jelző bódé épitéséből állanak, Robelly Aladár szegedi épitőmester kapott megbizást 60.496 kor. 77 fillér vállalati összeg mellett.

A temesvári városi bérház vizvezetéki és csatornázási munkálatainak kivitelére a városi közgyülés Lenkei és társa temesvári cégnek adott megbizást az előirányzott 10.769 koronából 16% árengedés mellett.

Iskola épités Miskolcon. Miskolcon a Szent István-uton emelendő egyemeletes elemi iskola épitésénél, a lapunk mult heti számában ismertetett ajánlatokon kivül, az összes munkákra két cég pályázott és pedig: Feldmann Mór (Miskolc) vasbeton munka nélkül 182766 k. 60 fillérrel és Skrobák és tsa (Miskolc) 192734 k. 60 fillérrel.

A kaposvári villamos telep kibővitése. Möhler János a városi villamos telep igazgatója előterjesztést tett Kaposvár város tanácsának egy uj nagyobb teljesitőképességü dynamó-gép beszerzésére s költségvetést is készitett a telep tervbe vett kibővitéséről. A tanács az előterjesztés elfogadását ajánlja a közgyülésnek.

Elmegyógyintézet épitése Désett. Szolnok-Doboka vármegye törvényhatósága a Rudolf közkórház kibővitését határozta el és e célból kisajátitotta a Posta-utcában levő Kászonyi-féle házat, melynek helyére elmegyógyintézetet épittet.

A galgóci villamos mű épitése. A Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára budapesti cég, mely a galgóci villamos mű épitésére megbizást kapott, a villamosmü magasépitkezési munkáit, vagyis a gépház, emeletes lakó és kezelési épület épitését Szeszler Jakab fia Mór galgóci cégnek adta ki 120191 k.-ért.

Vasbetonhid épités Porládony községben. Sopronvármegye törvényhatósága Porládony községben 12.000 kor. költséggel vasbetonhidat épittet és az épitkezés kivitelére Weisz Oszkár és Reiber Oszkár szombathelyi vállalkozóknak adott megbizást.

Artézi kut furása Vésztő községben. Vésztő község elöljárósága az Utmös és Kecskészug dülőben létesitendő artézi kut furására a uguszt us 14-én árlejtést tartott, melynek alapján a kut furására Czoll Demeter orosházai kutfurómesternek adott megbizást, ki a munkára 9000 koronával egyedül pályázott.

Ruttka állomás kibővitése. Ruttka állomásnak az 1908. évi XXX t.-cikk alapján tervbe vett kibővitése tárgyában közigazgatási bejárását rendelte el a kereskedelemügyi minister. A bejárás szeptember hó 25 én d. e. 9 órakor kezdődik az állomáson: vezetője Ney Ferenc máv. főfelügyelő.

Szatmárnémeti állomás bővitése. A m. kir. államvasutak Szatmárnémeti állomásán szükséges bővitésekre nézve szeptember 22-én közigazgatási bejárást tartanak.

Épitkezések a hittyiási vallásalapitványi birtokon. A magyar vallásalap tulajdonát képező és Temesvármegyében Hittyiás, Rakovica és Dragojest községek határában levő birtokon eszközlendő gazdasági épitkezésekre a vallás- és közoktatásügyi minister Klein Jenő temesvári vállalkozónak adott megbizást 35349 kor. 93 fillér vállalati összeg mellett.

Az eperjesi kir. ügyészségi épületben egy munkateremnek három irodai szobává leendő átalakitására Füller János eperjesi kőmüvesmester 1258 kor. 65 fillérért kapott megbizást, az ügyészségi és fogház épületben tervezett vizvezeték berendezését pedig Hertzka Simon eperjesi bádogosmester nyerte el 2474 kor. 55 fillér vállalati összeg mellett.

Utépités Zemplénvármegyében. A kereskedelemügyi minister nem hagyta jóvá a Nagymihály községen átvonuló kassa—jablonicai áll. közut 57·698—60·610 km. szakaszának kis kőburkolattal leendő átépitésére a s.-a.-ujhelyi államépitészeti hivatal részéről megtartott árlejtés eredményét, mivel az összes ajánlatok meghaladták az előirányzatot. A minister utasitotta az államépitészeti hivatalt, hogy készitsen ujabbi költségvetést, vagy pedig tartson uj árlejtést.

Főgimnázium épités Mezőturon. A kultuszminister 100 ezer korona államsegélyt engedélyezett a mezőturi ref. főgimnázium ujjáépitésére olyformán, hogy az épitési kölcsönt az egyház az állampénztár terhére fogja felvenni, mely utóbbi fogja az annuitásokat törleszteni. A kölcsönmüveletet a Pesti magyar kereskedelmi bank fogja lebonyolitani s igy az épitkezés mihamarább keresztülvihető lesz.

Iskola kibővités Modorfalván. Pozsonyvármegyei Modorfalva község elöljárósága lapunk mai számában árlejtést irt ki a r. k. elemi népiskolának két tanteremmel leendő kibővitésére. Előirányzat 14000 kor. Pályázati határidő október 17-ik napjának d. e. 11 órája.

Villamos világitás Monoron. Monor község képviselőtestületének tagjai részvénytársasági alapon villamos telepet óhajtanak létesiteni. A részvénytársaság 100 ezer korona alaptőkével alakul. A község évi 4000 koronával és 5000 korona berendezési költséggel járul hozzá, a miért 500 izzólámpát kap a vállalattól.

Az oravicai lőtér főcsarnokának téglaburkolattal leendő ellátása határoztatván el, a szegedi honvéd kerületi parancsnokság a burkolat létesitésével Sittner Adolf oravicai épitész-mérnököt bizta meg 637 k. 65 fillér vállalati összeg mellett.

Templom helyreállitás Battyándon. A battyándi ág. evang. templomot Takács László müegyetemi tanár tervei alapján helyreállitják. A helyreállitásnál végzendő vasbeton munkára Morvai és Novák szabadkai cég, a bádogos munkára Dittrich Gusztáv muraszombati iparos kapott megbizást. Az egyházközség a többi munkákat szükebb körü árlejtésen adja vállalatba.

Vágóhid épités Papán. Pápa város tanácsa elhatározta, hogy a sertés-vágóhid épitésére alternativ pályázatot hirdet és pedig külön az egész épülettömb és külön a sertés-vágóhid, hütőkamra és jéggyár épitésére.

A szegedi honved kórház kibővitése. A Kálvária-uton fekvő honvédségi csapatkórház kibővitése ügyében a város vegyes bizottságot küldött ki Koczor János tanácsnok elnöklete alatt. A bizottság a kórház kibővitését 60 beteget befogadó pavillon és egy gazdasági épület épitésével tervezi. Az épitkezés költsége mintegy 210.000 koronára rugna, mely összeget a város fedezné, a berendezés költségét pedig a katonai kincstár viselné. A bizottság ez irányban tesz előterjesztést a tanácsnak.

Szajol állomás kibővitése. A Máv. igazgatósága Szajol állomást kibővitteti. A kisajátitási eljárást a szükséges földterületek megszerzésére szeptember 18-ik napjára Törökszentmiklós községházához tüzték ki.

A pécsi katonai lőtér helyreállitását Fazekas Károly váci kőmüvesmester kapta meg 8208 kor. 54 fillér vállalati összeg mellett.

Fővárosi hirek.

Kitüntetés. Ő felsége a király Aigner Sándor müépitésznek az Örök imádás templom felépitésénél szerzett érdemei elismeréséül a harmadosztályu vaskorona-rendet dijmentesen adományozta.

Kinezések. Ő felsége a király a kereskedelemügyi minister előterjesztésére Pum József, Kovách Lajos és Kovách Kálmán müszaki főtanácsosi cimmel és jelleggel felruházott müszaki tanácsosokat müszaki főtanácsosokká nevezte ki.

Cimadományozások. Ő felsége a király Pünkösdi Ferenc, Petracsek Ferenc és Kuklay Béla müszaki tanácsososoknak dijmentesen a müszaki főtanácsosi cimet és jelleget, Ferenczi Endre, Szobotka Rezső, Borbély Kálmán főmérnököknek és Éltető

Tapétázásokat és **szobafestést** egyszerütől a legfinomabb kivitelig jutányosan készitek. Nagy raktár a legmodernebb **tapétákból.** Kivánatra mintákkal :: szivesen szolgálok, házhoz is küldök. ::
Költségvetés ingyen. Vidéki megrendelést gyorsan eszközlöm.
Rehberger Géza
szobafestő és tapéta diszitő
Budapest, VI., Vörösmarty-utca 57.

„SATORIN"-KŐHABARCS-ANYAG
Olcsó és kitünő épitkezési anyag fagymentes, szintartó, kőkemény, plasztikus.
Több szinben szállitja: SÁTORI-GYÁR BUDAPEST, IX., Dandár-utca 25.

annak megtartásával a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőséget bizta meg.

A baja—bezdán—zombor—apatin—gombosi vasut engedélyező tárgyalását augusztus 28-án tartották meg a kereskedelemügyi ministeriumban. A vonal a baja—zombor—ujvidéki h. é. vasut 4-ik kilométerénél fekvő Bajaszállásváros megállóhelyből ágazik ki, felhasználja a meglevő baja—bajaszállásvárosi vonalrészt, azután délnek fordulva a Duna és a korábban emlitett h. é. vasut között haladva, Zombor állomáshoz csatlakozik. Innét indul ki a vonalnak zombor—apatin—gombosi része, mely a gombosi Dunahid épitésével kapcsolatban tervezett uj gombosi állomásban ér végett. A baja—bezdán—zombori vonal 57·4 km., a zombor—szondi rész 31·7 km., a baja—szondi vonal épitési hossza tehát összesen 89·1 km.; az előengedélyesek által kérelmezett szond—gombosi peagehasználat engedélyezése esetére, a baja—bajaszállásvárosi 4 km. h. peagerész beszámitásával pedig a a baja—gombosi h. é. vasut üzleti hossza 101·1 km. Sikföldi pálya 5‰ legnagyobb emelkedéssel és 500 m. legkisebb kanyarulati sugárral. A pálya rendes nyomtávval, 23·6 kg. nehéz sinekkel 12 tonna tengelynyomásra épitendő. A vasut épitési tőkéjét 10·076,000, vagyis pályakilométerenként kereken 113,100 koronával hozta javaslatba az engedélyező bizottság. Az épitési tőkének törzsrészvényekben födözendő 35 százalékából, vagyis 3.526,600 koronából hozzájárulásokkal eddig 1 520,000 korona van biztositva, a hiányzó 2.006,600 korona összeget (az épitési tőkének mintegy 20 százalékát) államsegély és póstaváltság cimén kérik az előengedélyesek: Gfrerer, Schoch és Grossmann épitő-vállalkozók

Kisérleti pálya a m. kir. államvasutakon. A kereskedelemügyi minister intézkedése következtében a vasuti főfelügyelőség és a m. kir. államvasutak kiküldöttei együttesen tanulmanyozták az oranienburgi kisérleti pályát. A kisérleti pálya főkép a felépitményi anyagok kipróbálására szolgál. A tanulmányok eredményeképen a minister egy ilyen kisérleti pálya mielőbbi létesitését szükségesnek tartja és ennélfogva felhivta a m. kir. államvasutakat, hogy a már végzendő részletes tanulmányok alapján a kisérleti pályát tervezze meg.

Sodronykötélpálya épités. A szab. osztrák—magyar államvasuttársaság oravicai erdő és uradalmi igazgatósága Románresica község határában uj sodronykötélpályát épit a budiniki hegyen levő quarcbánya kiaknázása céljából. A pálya közigazgatási bejárását szeptember 16-án tartják meg.

Helyiérdekü vasutak Pestmegyében. A pestvármegyei bizottsági tagok között mozgalom indult meg az iránt, hogy a közgyülést arra birják, hogy mint hasonló helyzetben Baranya-, Nyitra-, Bars- és Somogymegyék tették, szintén vasuti pótadó utján szerezzen magának fedezetet fontosabb helyiérdekü vasutak létesitésének elősegitésére. A közgyüléshez intézett ily irányu kérvényt már sokan aláirták. E kérvény élénk szinekben ecseteli a tervezés alatt levő h. é. vasutak gazdasági és kulturális fontosságát és ennélfogva kérik a törvényhatóságot, hogy más fedezet hiányában, vármegyei vasuti pótadó kivetése utján segitsen a tarthatatlan helyzeten. A kérvény egyelőre csak 1 százalék kivetését kéri, mely a 7 millio megyei állami adó után 70,000 korona évi bevételt jelentene, melylyel aztán 1,400,000 korona annuitásos kölcsönt lehetne biztositani Ezzel az összeggel legalább a fontosabb vasutak kiépitését biztosithatná a vármegye és egyuttal a már szintén nélkülözhetetlen telefon összeköttetéseket is létesithetné. Az eszmének olyan hivei is akadtak, akik nem egy, hanem 2% kivetését fogják a közgyülésen javasolni, hogy egy csapással a vármegye minden pénzügyi baján segitve legyen. Ez ügygyel a vármegye októberi közgyülése fog foglalkozni.

A pápa—sümeg—devecseri vasut előmunkálatai már elkészültek és most az engedményesek a szükséges hozzájárulások megszerzésén fáradoznak, hogy a tervezett vasutvonal a jövő év folyamán kiépüljön. Az épitést F á b i á n Lajos budapesti mérnök fogja végezni.

A nagyvárad—debreceni h. é. vasut tervezési munkálatai már hosszabb idő óta folynak s a vasut a megvalósuláshoz már meglehetős közel is jutott. Biharvármegye azonban a vasutat tervező érdekeltségnek azt a kérelmét, hogy az épitendő vasutat megfelelő anyagi támogatásban részesitse — megtagadta. A vármegyének ezt a határozatát megfelebbezték a kereskedelmi ministeriumhoz. A kereskedelmi minister helybenhagyta Bihar vármegye határozatát s igy a nagyvárad—debreceni vasut épitéséhez Bihar vármegye nem fog hozzájárulni.

Vizépitészet és szabályozás.

A verseci kisrét ármentesitése céljából a versec-paulisi, versec-kisréti, versec-nagyszredistyei csatornákon és a Mesits patakon foganatositandó és 159.423 köbm. földmunkából álló medermélyitési és töltésépitési munkálatokra a Temes-Bégavölgyi vizszabályozási társulat igazgatósága lapunk mai számában árlejtést irt ki. Pályázati határidő s z e p t e m b e r 28-ik napjának d. e. 3/4 10 órája.

A Temesbégavölgyi vizszabályozási társulat igazgatósága lapunk mai számában árlejtést irt ki a Berzava és O-Birda, Terézia, Versec-paulisi, Moravica és Rojga csatornán végzendő 2.205.240 köbm., az árapasztó csatornán végzendő 624.891 köbm., a Surgány-patakon végzendő 263.735 köbm. és a Poganis-patakon végzendő 117.960 köbm. földmunkára. Az ajánlatokat s z e p t e m b e r 28-án d. e. 3/4 10 óráig kell beadni.

Epitő munkálatok.

A fővárosban.

A központi vásárcsarnok vasuti kirakodó területén levő vaskeritésnek áthelyezése alkalmával teljesitendő beton és keramit munkára ifj. W a l l a Józsefnek 3533 kor. 60 fillérrel, a vas munkára W a c h t e r Antalnak 10.759 kor. 70 fillérrel benyujtott ajánlatát terjesztik elfogadás végett a tanács elé.

Aszfaltozó és csatornázó munka. A székesfőváros tanácsa árlejtést hirdetett a VI. ker. Aréna-ut és VIII. ker. Német-utca egy része kocsiutjának aszfaltozására, valamint a Németutca egy részében tervezett betoncsatorna épitésére. Az ajánlatokat a tan. II. ügyosztályban s z e p t e m b e r 18-án d. e. 11 óráig kel beadni.

Burkoló és csatornázó munka. A székesfőváros tanácsa árlejtést hirdetett a II. ker. Ákos-utcában és a X. ker. Kozma-utcában tervezett betoncsatorna épitésére, a IX. ker. Ráday-utca kocsi-utja egy részének aszfaltozására. valamint a IX. Soroksári ut egy részén tervezett járdakövezési munkára. Az ajánlatokat a tan. II. ügyosztályban s z e p t e m b e r 18-án d. e. 11 óráig kell beadni.

Aszfaltozás. A székesfőváros tanácsa elhatározta, hogy a IX. ker. Tüzoltó- és Liliom-utcák egy részét aszfalt burkolattal láttatja el.

A Szt-Gellert kórház teikének rendezésére vonatkozó versenytárgyalási hirdetményt az egyik tétel helyesbitésével a székesfőváros tanácsa a következőképen módositja: Kiadásra kerül: föld munka (6900 kor.), csatornázási munka (5000 kor.), makadam és burkoló munka (14000 kor.), aszfalt burkoló munka (18.000 kor.), keramit burkoló munka (1900 kor.) A többi feltételek érvényben maradnak.

A vidéken.

Utépités Szatmárvármegyében. Szatmárvármegye alispánja arlejtést irt ki a nagykároly—dengeleg—érendrédi th. közut kiépitésénél teljesitendő köpálya előállitásra, műtárgyak és uttesttartozékok épitésére összesen 154.652 kor. 24 fillér előirányzattal. Az ajánlatokat a nagykárolyi államépitészeti hivatalhoz s z e p t e m b e r 23-án d. e. féltizenegy óráig kell beadni. A vonatkozó hivatalos pályázati felhivást lapunk mai számának hirdető részében tettük közzé.

Községi épitkezések Déghen. Veszprémmegyei Dégh község előljárósága lapunk mai számában árlejtést irt ki jegyzői lak, egy szegényszoba, járványszoba, fecskendő félszer és tüzőrszoba épitésére, valamint a községház átalakitására 21744 k. 12 fillér előirányzattal. Az ajánlatokat s z e p t e m b e r 10 én d. e. 8 óráig kell beadni.

Községház és jegyzői lakás épitése Madocsán. Tolnamegyei Madocsa község előljárósága a leégett községház és jegyzői lakás ujjáépitését határozván el, az épitkezésnek vállalati uton leendő kivitelére lapunk mai számában árlejtést irt ki. Az ajánlatokat s z e p t e m b e r 13-án d. e. 11 óráig kell beadni. Előirányzott költség 40.519 kor. 72 fillér.

Eger város épitkezései. Eger város tanácsa az 1909. évi munkaprogrammjába a következő épitkezéseket vette fel: a Barkóczi-féle óvoda ujjáépitését 25.000 kor., az Arany János-utcai óvónői lakás ujjáépitését 8000 kor., a Maklári negyedbeli iskola kibővitését 10 000 kor. és uj járványkórház épitését 17.000 kor. költség előirányzattal. Azonkivül tervbe vette a tanács a városház átalakitását, a Barkóczi épületnek siketnéma intézetté leendő átalakitását, valamint a Kertész-utcai iskola kibővitését.

Bérház épités Kassán. Kassa város tulajdonát képező „Lőcsei ház" ujjáépitésére a u g u s z t u s 31-én tartott árlejtésen az összes munkára ketten pályáztak és pedig: F e k e t e Fülöp (Kassa) 177.570 kor. 90 fill. és H a l m o s Jenő (Kassa) 120.580 kor. 68 fillérrel. Ezenkivül beérkezett még 16 ajánlat, melyek egyes munkanemekre vonatkoznak. Az ajánlatokat felülvizsgálás végett kiadták a városi számvevőségnek.

A pécsi huszárlaktanya kibővitése. A honvédelmi ministeriumban már régebben tervbe vették a pécsi huszárlaktanya kibővitését. A ministerium a kibővitést ugy kivánja, hogy a régi emeletes és földszintes legénységi épületet bontassa le a város és helyébe oly legénységi épületeket épittessen, melyben az altiszti lakások, raktárak és irodák is elhelyezést nyerjenek. Lebontandónak tartja azonfelül a mostani istállót és az istállóépületet ugy tervezi, hogy abban istállókon kivül, konyhák és markotányos helyiségek legyenek. Ezek az átalakitások a huszárlaktanya mai területén volnának létesithetők. Azonban a honvédelmi minister még egy 140 méter hosszu és 40 méter széles tér, ugynevezett „alakuló hely" készitését kivánja és erre a

KÁSZONYI GYULA ALBERT
szobrászati műterme
BUDAPEST, VII., Aréna-ut 66.
Készit: Gipsz, kő, műkő-munkákat és különleges
STUCCOMENYEZETEKET.

Kath. De l. Salle Ján.
Prot. Zsófia

CSÜTÖRT.

16

Kath. Nep. János vt.
Prot. Mózes

K

PÉNTEK

17

Kath. Paskál hv.
Prot. Paskál

J. R.

SZOMBAT

18

Kath. Venánc vt.
Prot. Erik

Izr. S. S. Emor, 3. Perek

Takáts László

építész

1907. VIII. Práter u. 16

HEHLEIN ISTVÁN
Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 39. sz. Telefon 50—97.

MÜSZAKI VÁLLALAT: Vizművek, szivattyutelepek, központi fütés és szellőztetés, légszesz, csatornázás, gőzfőző- és mosókonyhák u. m. fürdőtelepek berendezésére

GRÄTZER FÜLÖP
:: Hat. eng. villanyberendezési vállalata ::
Budapest, VI., Eötvös-utca 44.
Telefon sz. 94—10. □ Telefon sz. 94—10.
:: Csillárok és mindennemü rézáruk gyártása. ::
Nagy raktár csillárokból és világitó felszerelésekből.

Kulturpalota épités Szentesen. A vallás- és közoktatásügyi minister értesitette Csongrád vármegye közönségét, hogy a tervbevett kulturpalota épitésének költségeihez 60.000 korona állami segélyt engedélyez. A kulturpalotában a közönség részére ingyenes könyvtár, valamint olvasó- és hangverseny terem lesz. Ugyancsak a kulturpalota épületében helyezik el Szentes városának történelmi muzeumát is. A kulturpalota épitéséhez már augusztus elején hozzáfognak.

Templom épités Muraszombatban. A muraszombati autonom hitközség uj kath. templomot épittet Takács László budapesti műépitész tervei alapján. Az épitkezést árlejtés utján fogja vállalatba adni a hitközség.

A felsőöri közkórház épitő bizottsága gróf Erdődy Gyula elnöklete alatt a napokban ülést tartott, melyen a kórház módositott terveit jóváhagyták. Az épitési költségek a tervek módositásával 4000 koronával emelkednek. A munkálatok kiadása iránt a tél folyamán fog intézkedni az épitő-bizottság.

Az aradi honvéd huszár-laktanya fedett lovarda tetőzetének horganyozott vasbádoggal leendő átépitését Mártonffy Viktor aradi bádogosmester nyerte el 8255 k 07 fillérért.

A lugosi katonai időtér második ellenzőjének helyreállitását Wallisch Antal lugosi ácsmester kapta meg 378 k 24 f árban.

A zimonyi máv. iskola kibővitését 31.991 k 25 fillérért, egy mosókonyha épület épitését 2615 k 63 fillérért Jentsch Ferenc zimonyi épitőmester nyerte el a máv. budapest-jobbparti üzletvezetőségénél megtartott árlejtés alapján.

A selmecbányai dohánygyár vizvezetékének berendezésére a Légszesz, viz és villamos telepek r.-t. selmecbányai képviselősége 35300 k-ért kapott megbizást a dohányjövedéki központi igazgatóságtól.

Villamos világitás Bácsalmás községben. Bácsalmás község elöljárósága a község közvilágitásának céljaira szolgáló villamos telepet fog épittetni.

Laktanya épités Sunja és Volinja állomásokon. A máv. zágrábi üzletvezetősége julius 27-én déli 12 órakor árlejtést tart Sunja és Volinja állomásokon létesitendő laktanya épületek épitésére.

Fővárosi hirek.

Ösztöndijak a budapesti felsőipariskolánál. A budapesti kereskedelmi és iparkamara pályázatot hirdet a budapesti m. kir. állami felsőipariskolánál alapitott ösztöndijakra. Ezen ösztöndijakra pályázhatnak fentnevezett intézet tanulói, akik a budapesti kereskedelmi és iparkamara kerületén születtek, vagy illetőséggel birnak. Pályázhatnak továbbá a fenti illetőségü olyan tanulók és iparossegédek, akik a jövő iskolai évben fentnevezett intézetbe akarnak lépni s az intézetbe való felvétel feltételeinek megfelelnek. Az iskolai és gyakorlatbeli bizonyitványokkal felszerelt kérvények augusztus 25-ig a budapesti kereskedelmi és iparkamara elnökségéhez nyujtandók be.

Az épitőiparosok országos szövetsége minden évben összegyüjti tagjait egy-egy vidéki városban, hogy a napirenden lévő fontosabb ipari kérdésekről eszmét cseréljenek. Ezidei vándorgyülését szeptember 12-én tartja Kolozsvárott.

Takarók szállitása. A m. kir. honvéd központi ruhatár számára szükséges 459 db. téli takaró szállitását 3·95 k, 459 db. nyári takaró szállitását 3·95 k, 363 db. vörös takaró szállitását 5·48 k és 1700 db. fehér lópokróc szállitását 4·98 k db.-kénti egységáron a Besztercebányai posztógyár nyerte el.

Gyógyászati eszközök szállitása. A m. kir. honvéd központi ruhatár parancsnoksága a honvédség számára szükséges gyógyászati eszközök szállitását Schottola Ernő cégnek 2214 k és Keleti J. cégnek 3031 k 30 f értékben megosztva adta ki.

Ajánlható cégek:

GUTTMANN BENEDEK
papir áruháza
Budapest, IV., Muzeum-körut 3.
— a „Királyi József Müegyetem" átellenében. —
Speciális üzlet épitészeti-, mérnöki-, műszaki- és vasutépitészeti nyomtatványokban.
Állandó nagy raktár rajz-, kender- és vászonra huzott rajzpapirokban, ugyszintén másoló-, fénymásoló-papir és másoló-vásznakban. Rajzeszközök gyári főraktára, valódi svájci, valamint eredeti Richter és Riefler leghiresebb gyártmányokban.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve.

Fénymásoló papir
másoló papir és vászon ugyszintén mindenfajta műszaki papirosok, fénymásoló készülékek a legjobb minőségben és jutányosan beszerezhetők a
Magyar Vegykészitményü Papirgyárban
Budapest, V. Kálmán-utca 12.
Telefon 38—90. Telefon 38—90.
Fénymásolatokat minden időben villanyfény mellett készit.

Rosiváll Ferenc
mérnöki műszaki és vállalati irodája
Budapest, VII., Nagydiófa-utca 10. sz.
Beton és vasbeton épitkezések
u. m.: hidak, csatornák, viztornyok, gépalapzatok, vizi erőmüvek, zsilipépitések, turbina telepek kivitele a modern technika vivmányainak megfelelőleg.
Tervezések és véleményadások.

ZITKO JAKAB
bádogos, légszesz- és vizvezetéki szerelő
Budapest, VII., Vörösmarty-utca 20. sz.
Házak évi jókarban tartása és e szakba vágó javitások a legpontosabban eszközöltetnek.

A Magyar Keramiai-Gyár Részv.-Társ. Budapesten
Iroda: VIII., József-körut 14. Telefon 52—74.
Keramit- és téglagyár: X., Óhegy. Telefon 53—09.
Ajánlja Rost Ottó mérnök és a keramit feltalálójának személyes vezetése mellett gyártott KOCSI-UT, JÁRDA és UDVAROK burkolására kitünően elismert
keramit köveit és keramit-lapjait,
közönséges fali, üreges, tartány-boltozó (ravers), ék, padlás, burkoló és sajtolt kémény-tégláit.
Kivánatra a keramit-burkolással járó munkálatok is elvállaltatnak.
Árjegyzék és költségvetés ingyen és bérmentve.

STERNBERG I.
szobrász
Budapest, VIII., Nap-u. 18.
Elvállal mindenféle szobrász munkát müvészi és tiszta kivitelben.
Mükő, cement, gipsz, fehér rabic és mümárvány munkákat.
Specialista stuckmenyezetek és stukolin készitésében.

KÖRTING B. és E.
Gyár és iroda: Budapest, VIII., Kisfaludy-u. 11.
Központi fütési és szellőző berendezések.
Porelszivó berendezések gyárak részére. Injectorok, Pulsométerek gőzsugárszerkezetek, stb. Bordáscsövek és radiátorok. Motor-gáz- :: fejlesztő telepek és motorok. Gáz- és benzinmotorok. ::

BURZA és RÁCZ
fényező és mázoló mesterek
BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 5. (a Bőrze palotánál).
Elvállalnak minden e szakmába vágó munkát u. m. épületek, kávéházak, szállodák, portál és mindennemü butorok festését és erezését, valamint mindennemü gazdasági gépek fényezését a legmodernebb kivitelben és a legjutányosabb árban.

„Kaláni gyártmány".

Schwarz Sándor és Társa
„Meidinger" kályhagyári raktára
Budapest, V., Vadász-utca 35/a.
Öntöttvas kályhák. Caloriferesek.
Eredeti Meidinger kályhák.
Kályhabetétek. Légfütések.
Költségvetés vagy árjegyzék bérmentve.

MELOCCO L. BUDAPEST.
TELEFON 41—03. CEMENTGYÁR. TELEFON 41—03
Gyár és iroda: III. ker., Ürömi-utca 24—32. sz
AJÁNL: KITUNŐ MINŐSÉGÜ LASSAN ÉS GYORSAN KÖTŐ ROMÁNCEMENTET ÉS MÜPORTLANDCEMENTET BÁRMELY VASUT VAGY HAJÓÁLLOMÁSRA SZÁLLITVA, IGEN JUTÁNYOS ÁRON és JÓTÁLLÁS MELLETT

:: IPACH EDE ::
MÜASZTALOS
Budapest, VI., Dessewffy-utca 45.
Készit minden e szakmába vágó munkákat.
Specialista antik utánzatokban.

Munkácsy Gyula
lakatosmester
Budapest, VI. ker. Király-utca 102. szám.
A jelenkor legjobb, legolcsóbb és legerősebb szerkezetü kémény es szellőztető toldoinak készitője. (E számunkban foglalt hirdetésére e helyen is felhivjuk olvasóink figyelmét.)

HENGL ANDOR
OKLEVELES KŐMŰVES MESTER
BUDAPEST,
VI., BAJZA-UTCA 46. sz.
Ajánlkozik mindennemü kisebb és nagyobb épitkezésre, homlokzat tatarozásra és átalakitásokra. Költségvetéssel készséggel szolgál.

GANGELMAYER FERENC
Mechanikai és elektrotechnikai gépmühely
Budapest, VIII., Üllői-ut 58. (Futó-u. sarok)
:: PRENNER JÓZSEF mü- és épület-lakatos helyiségében. ::
Támaszkodva 12 éves gyakorlatomra, melyet mint müvezető, „Helios" villamossági r.-t., Blau és Lukács cégnél, továbbá Ganz és társa r.-t. Budapest, Siemens és Halske Wien, Deckert és Homolka Budapest, valamint az Általános villamossági r.-t.-nál legnagyobb megelégedésre töltöttem, ajánlom magam a következő munkák legpontosabb és legolcsóbb keresztülvitelére és pedig különösen mindenféle kapcsoló táblák készitése, elosztó táblák, villamos berendezések erő és világitásra, lift, dynamok javitása, elektromotorok, horogtekercsek, uj kolektorok, ivlámpák, kapcsolók, áramszámolók stb., stb. Azonkivül ajánlkozom minden képzelhető mechanikai munka elkészitésére. Telefon-, távirda- és villámháritó-berendezések.

MOLNÁR SÁNDOR építész

Építőmesteri-szakiskolája

Budapest, VII., Rákóczi-ut 78., II. em. 9. Telefon 159—08.

Előkészit épitő-, kőmives-, kőfaragó- és ácsmesteri szakvizsgákra.

HOCK és STADT

bronzmű-, csillár-készitők
és galvánizáló műintézet

Budapest, VII., Damjanich-utca 35. sz.

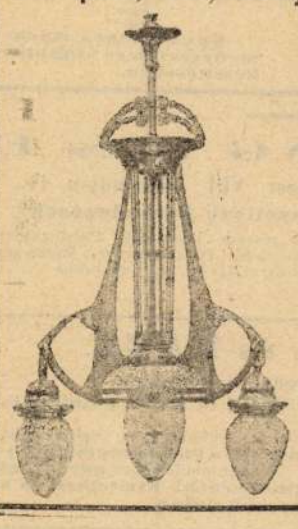

Készitünk modern és stilszerü csillárokat Izléses átalakitásokat. Aranyozást, ezüstözést, nikkelezést, oxidálást és minden vas- és fém- :: tárgy szinezését. ::

Költségvetéssel készséggel szolgálunk.

TELEFON 157—51.

ELSTER S.

LÉGSZESZGYÁRI SZÜKSÉGLETEK GYÁRA
Erzsébetfalva, Soroksári-ut 55.

Gyártási ágak:

Nedves és száraz légszeszmérők, többféle typus szabadalmazva; a legjobb anyagból, több évi jótállás. Gázautomaták, nedves és száraz szerkezettel, bármilyen légszeszárra beállithatók. Gázszivógépek (Exhaustor) teljes felszereléssel. Állomási légszeszmérők, tetszés szerinti nagyságban. Tisztitó berendezések, Jäger-féle szabadalom szerint. Városi nyomás szabályozók, suly és automatikus megterhelésre. Önműködő nyomásmérők, szivás és nyomásra, csinos kiállitásban, kézben vihetők. Különleges nyomásmérők (Manometer) állandó vizszinnel. Fényvizsgálati müszerek és kellékek. Gázfőző- és fütőkészülékek, vasalók, takaréktüzhelyek.

Fratricsevits István

:: diszitő-festő ::

Budapest, VII., Hernád-utca 24. sz.

Vállalkozik: **épületek, templomok, kávéházak** és lépcsőházak festésére stylszerü kivitel, izléses munka, szolid árak mellett.

Specialista diszfestészetben.

„HUNGARIA" ASZFALT IPAR ÉS BETONÉPITÉSI VÁLLALAT

SZIRMAI ÉS TÁRSA

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 48.

Aszfalt-masztixfőző és bitumenfinomitó-gyár.
Járdák, locsiutak, átjárók, udvarok, kapubejáratok stb. készitése természetes aszfaltból.

Mindennemü nagyobb és kisebb kőmüves munkákat legszebb kivitelben, gondosan és megbizhatóan, olcsó árak mellett elvállal

SCHOSSÉE ÁDÁM kőmüves mester

Budapest, Podmaniczky-utca 1. sz.

Izzólámpa raktár. Valódi Auerégők kaphatók.

Telefon: 69—91.

Schrettner Ede

elektrotechnikai vállalata
Baross-utca 5. (Calvin-tér közelében.)

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugymint:
házicsengő-, telefon-, villamosvilágitás-, ivlámpák-, motorok- és dinamók szakszerü és lelkiismeretes szerelését és javitását

Szerelési anyagok raktáron.

Szolid munka. — Házak jókarban tartása.

KORNFELD ÁRMIN

épület, diszmü bádogos és ércnyomó mühely
IRODA: KISPEST, BOCSKAI UTCA 5. SZ.
Gyártelepekhez szükséges bádogosmunkákban specialista. Vidéki megbizások árfelemelés nélkül elfogadtatnak.

HUSZÁR A. Budapest, V., Gresham-palota

(Mérleg-utcai oldal) Telefon szám 81—08.

a főváros legmegbizhatóbb irodája.

Lakások, butorozott szobák és bérhelyiségek azonnalra is.

Üzletek vétele és eladása

Állásközvetités ingyen, minden jutalék nélkül, a legbiztosabb, legmegbizhatóbb, reális hirdetési alapon. — Válaszbélyeg.

Schläffer Nándor

ácsiparos

Budapest, VII., Columbus-u. 12.

LIFT

Haverland Antal, Budapesten, VIII., Nap-utca 22. Telefon 29—66. — Gyárt: személy-, teher-, ételfelvonókat és vasszerkezeteket minden kivitelben.

METEOR

a jelenkor legtökéletesebb lefelé égő (Invert) lámpája, 120 gyertyafényü 45% gázmegtakaritás. Zománcozott, vagy sárgaréz köpenynyel tetszés szerinti üveggel felszerelve **K. 6.**

Nagyobb vételnél árengedmény!

SZÁNTÓ MÓR

Budapest,

VII, Akácfa-u. 54.

Telefon 20—96.
(Lambrecht).

SZELLE K.

BUDAPEST, VII. ker., Sip-utca 22. sz.

Mindennemü fémcsavarok, öntött, esztergált, préselt áruk és forrasztók.

Légszesz- és villanyvilágitási cikkek raktára nagyban és kicsinyben.

Lefelé égő modern égők és lámpák.

Müller és Hahn

ÉPÜLET- ÉS DISZMÜ-BÁDOGOS, LÉGSZESZ-, VIZVEZETÉK-BERENDEZŐK.

Iroda és műhely: Budapest, Kis Diófa-utca 3/a.
Lakás: Damjanich-utca 36. sz.

Minden e szakba vágó javitások olcsón és pontosan eszközöltetnek. Házak évi karbantartása jutányos áron elfogadtatik.

Telefon 85—43. **Költségvetések ingyen.** Telefon 85—43.

SZILÁGYI ÁRPÁD

menyezet, rabitz és gipsztábla falak épitési vállalata.
BUDAPEST, VIII., KENDER-U. 14.
Elvállal minden e szakba vágó munkálatokat.
∴ ∴ ∴ KÖLTSÉGVETÉS INGYEN. ∴ ∴ ∴

GERENDAY A. ÉS FIA

Akad. szobrász. Első orsz. szabadalmazott
siremlékmű gyárosok.
Főraktár: Budapesten, Rákóczi-ut 90.
Vidékre rajzokat és vázlatokat dijmentesen küldünk.
Telefon szám 63—30. **Telefon szám 63—30**

SZABÓ KÁROLY

□ ASZTALOS ÜZLETE □

Bank, iroda, boltberendezés különleges készitője, elvállal minden e szakmába vágó szolidabb kivitelü munkákat.

Budapest, VII., Izabella-utca 5. sz.

BETON-TERAZZÓ-munka.

Cement és fayenc burkolat fektetése.

FALBURKOLAT.

Szakszerü kivitelben és legjobb :: :: ajánlatokkal szolgál :: ::

MARIK ÉS TÁRSA

Budapest, VII., Abonyi-utca 14. sz.
Telefon 102—08. ■ Telefon 102—08.

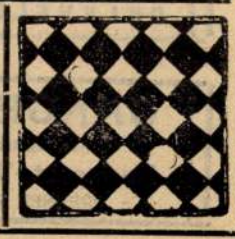

Feledy Balázs

Takáts Márton kiállítása

Az aggodalmak, a félelmek korát éljük. Gondjaink ránk telepednek, nem tudjuk túlságosan bizakodón látni a jövőt. Aggódunk a világ sorsáért, a drámai életforma-átalakulások mintha még a gondolat és a gondolkozás jövőjét is veszélyeztetnék. S aggodalmaink sorában félelmeink vannak a művészet jövőjét illetően is. Noha különösen a XX. században a művészet már több kritikus időszakot ért meg, és szerencsére mindig tovább haladt, ma, egyrészt a posztmodern kor őszintétlensége, kimódoltsága és spekulativitása fokozhatja szkepszisünket, a tömegével észlelhető utánérzésekkel együtt, másrészt kétségeink lehetnek abban is, hogy helyes-e a számítógép forradalmának korában erre az eszközre úgy tekinteni, mint ami a művészet problémáit is megoldhatja.

S ebben a feszültségekkel terhes időszakban alig van olyan biztató jelenség, amikor azt tapasztalhatnánk, hogy tán mégis, tán van remény... Az "egyforma képek kultuszában" különösen a fiatalabb alkotóknál érezhetőek bizonyos "egyenruhák", melyeket "hordani kell", éppen ezért igazi felfedezés, ha valakinél a szakmai alázat evidenciája kerül előtérbe, ha valaki az emberi, szakmai tudást tekinti elsődleges értéknek.

Nos, aki ma itt belépett a fiatal kora ellenére nagyhagyományú Mestermű Galériába, azt rögtön megcsaphatta a tehetség igézetén túl az elmélyült szakmai munka tisztelete. Takáts Márton fiatalember. Jogosan kapta hát a meghívón is a kiállítás azt a címet: Útipoggyász. Valóban: éppen hogy fölszerelkezett és útra készül. Azonban ebben az utipoggyászban már is rendkívüli erények vannak. Először is a génjeiben hordott képesség, tehetség, az erre építkező tanulási vágy, akarat. A fiú tíz évig zongorázni tanul, mégis tudja – belülről és erősen –, hogy rajzoló lesz. A nem túl erős gimnáziumi rajzi képzés mellett már külön körbe jár, így az első felvételi vizsga sikertelensége után másodszorra "veszi az akadályt". Ekkoriban a rajzok mellett elkészül az első rézkarc, fölfedeződik az e technikához való rendkívüli affinitás, s a Főiskola abban segít, hogy e bonyolult módszerben mindent elsajátíthasson. Olyan mestere van, aki nagy hangsúlyt helyez a szakma intenzív elsajátítására.

Takáts Márton művészetében már jelen állásában is az a különleges, hogy rendkívül erőteljes annak intellektuális, szellemi háttere, melyben nagy jelentőséget kap az olvasottság. Egy időben igen foglalkoztatta Rudolf Steiner A szabadság filozófiája című könyve. Takáts Márton munkáit nézve megérint minket egy szenzibilis lélek eredeti formaképzése, fantáziájának mélysége, katartikussá fokozódó szuggesztivitása, ám ezzel együtt mindig rávezet bennünket a ráció gyönyörűségére is. Így van ez az itt látható sorozatain, melyek közül három bizonyára szívügye, a legbensőbb érintettség okán. Életre ható olvasóélménye volt Tolkien A gyűrűk ura című regényfolyama, melyben látványt teremtett, az ugyancsak öt-lapos Tyll Eulenspiegel-ben sok történelmi és művészettörténeti utalással látványt idézett fel, míg Piranesi asszociációi rendkívül kreatív víziók, aholis – mint minden vízióban – sok a reális, a valóságos, sőt a profán elem is. Talán épp Piranesi nyomatai hozzák elő bennem egyik első személyes élményemet munkái láttán. A Szépművészeti Múzeumban megrendezett Hommage a Piranesi kiállításon szúrt szemet nekem; ki lehet ez a Takáts Márton, s csak azért lehet fiatal, mert még nem hallottam a nevét, s nem azért gondoltam idősebbnek, mert netán "öregesek" voltak, a munkái, hanem épphogy kimagaslottak szakmai értéküket tekintve a látottak közül. Nos, kortársunk láthatóan máris többet tud nálunk, s kezdi visszaadni hitünket a művészet jövőjében, amelynek kétségeire bevezetőmben céloztam. Mindezt nemcsak munkáinak szellemi tartalma, magas fokú rajzi tisztasága, de kompozícióinak rendezettsége is kiváltja belőlünk. Az is ritka, hogy valaki nagyméretű rézkarcokat ilyen biztonsággal készítsen el pályája elején. A rézkarc ugyanis hosszadalmas és sokszor kínos előkészületeket kíván, már az alapozásnál számtalan részletkérdésre kell figyelni, nem beszélve arról, hogy a maratás ilyen rézlemez esetében kockázatos vállalkozás. Mindezt Takáts Márton biztonsággal oldja meg, ráadásul tetézi különböző szakmai furfangokkal, hiszen alkalmazza az ún. repesztést, mellyel a tusrajz frissességét lehet elérni, ugyanis a sajátosan zsírtalanított lemezre vízben oldódó anyagok keverékével rajzol, azután alapoz, a vízfürdő után történik meg a repesztés, mely szélesebb vonalakat eredményez, s több trükk után jön létre a változatos tónusgazdagság. Használja az aquatintát, a foltmaratást is, mely oldja a technikára jellemző vonalasságot, s lavírozott tusrajz hatását kelti, melyet amúgy szintén kedvel alkalmazni. Ugyanígy lefegyverzőek az újabban készült, kisebb méretű karcok. Bár ő ezt részben élete ritmusa megváltozásával hozza összefüggésbe, e munkák tovább mélyítik grafikai elemzőkészségét.

Végezetül már csak jelezni szeretném, hogy Takáts Márton most foglalkozik a színes rézkarckészítés gondolatával, melyre csak jószívvel tudjuk biztatni. S így egy állapotot kifejező "Várakozás" című önarcképe, ahol némi tanácstalansággal ül műtermében, s mellette üres a tábla, csak egy levegővétel egy pillanat. Marci szerint e művén azt a kissé nyers kérdést teszi fel magának: "Mi a francot csináljak?" Nos, nekünk – úgy hiszem egybehangzóan – az lehet a puritán, ám sokat sejtető tömör válaszunk: "rézkarcot, de sokat".

Végül gratulálok a Mestermű Galéria születésnapjához, s örömmel ajánlom figyelmükbe Takáts Márton tárlatát.

Lászlóffy Aladár

A keret

A kép, az átkozott kivágás,
az elnéző emlékezet,
a csaló ablak, mely csak mázsás
szorongások felé vezet,

ahol ha rád zuhan az éter,
végez veled, mint altató,
mert minden négyzetcentiméter
egyszerre fiktív és való,

ahol a lélek, mint a térkép,
lenyúzva kiteríttetik,
s mint meztelen ideg, mint vérkép –
esők mossák, voltok verik...

Feszítsd a bőrünk képkeretre,
míg át nem süt rajtunk a fény
és minden sejtje szertevetve,
átszüremlik a költemény

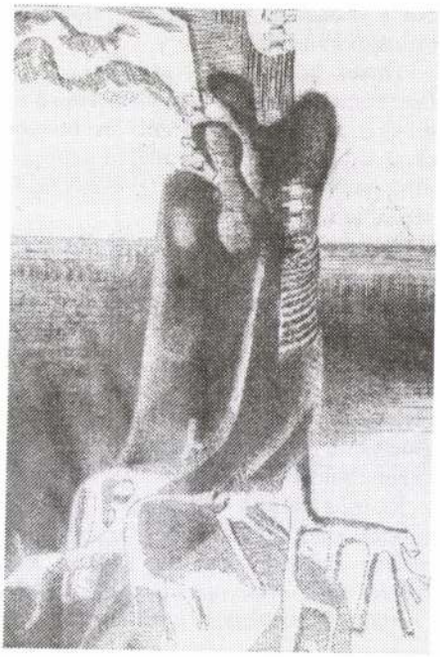

Finta Edit: Ketten

Szalay Károly

A rajz varázslója: Würtz Ádám

Ha azt mondom, Würtz Ádám, akkor azt mondom, rajz. ha azt mondom, rajz, akkor eszembe jut a skandináviai Jämtland sziklára varázsolt szarvas, sötét sziklákra karcolt fehérvonalú emberkék Troms-ból, neolit agyagedények leheletfinom figurális karcolatai, északamerikai zuni indiánok égetett korsóin a könnyeden röppenő szarvasok, az afrikai, jabbareni ördögfiókák, fonalemberkék, az aouanrheti hosszan elnyúló testű nő, akit úszónőnek is neveznek, de én inkább a krétai akrobata légtornász röptére hasonlítanám, a tin tazarifti vadászok, űrhajóssisakos íjjászok, és gömbfejű földöntúli lények, a sefári négermaszkok és mitikus ülő alakok, a lascaux-barlangi lovak, bikák, és a Halott ember aknájának sebzett bölénye és a szibériai sziklarajzok, a Tasz-Hazaa antropomorf lényei, az Ural hegység sziklába vésett rajzai, a Tom folyó melletti írott sziklák figurái, jávorszarvasok, napkarikák, varázsló maszkok, harcosok és vadászok, sítalpon suhanó rénszarvast üldöző vadász, és dárdákkal nyakonszúrt haldokló szarvasok, és nyílvesszőtől megsebzett, szenvedő vadak és a Kuznyeck környéki madárember és az ősmagyar lemezdomborítások rajzbűvöletei – nem folytatom.

Eszembe jutnak az emberiség történetének eme sokévezredes csodái, és eszembe jut rúluk a titok, a misztikum, az a szakrális tartalom, amit magukban hordoznak. Az emberrel együtt született – nem a munka, nem a vers, hanem a titok, a megfoghatatlanság, a természetfölöttiség vonalba rögzítése. A rajz, amely nem más célt szolgált, mint a tűnő időt, a megfoghatatlan titokzatosságot, félelemkeltő erőt, győzni akaró emberi szándékot.

Würtz Ádám szakrális rajzait nézve, nem a magyar csodához, Szalay Lajoshoz, nem barátjához, Kondor Bélához, generációja megannyi zseniális vonalbűvészéhez kötöm munkásságát, hanem az ősidőkbe vesző barlangi, és sziklafali és agyagedény és fémtárgy és lemezdomborítások rajzművészetéhez, mert Würtz olyan szent áhítattal foglalta a létező és a megálmodott világot a vonalak fogságába, amilyen misztikus révülettel akarták megragadni az őskor művészei a titokzatos hatalmat, a fölöttük uralkodó erőt, hogy szolgájukká tegyék.

Tessék körülnézni. Nem képeket, nem jeleneteket, nem illusztrációkat látnak, hanem a létező és a nemlétező világ újrateremtését. Egy egyszeri és utánozhatatlan világot, az alkotóművész-sámán egyáltalán nem profán, nagyonis szakrális, nagyonis misztikus tevékenységének az eredményeit csodálhatják meg.

A rajz bűvölet, varázslat amióta világ a világ, és amióta az ember megsejtett valamit az emberfelettiből, a túlvilágiból, amióta az emberben fölsejlett a szépség és a művészet kapcsolata és a művészet varázshatalma.

Würtz Ádám ezzel az ősi csodával ajándékozott meg bennünket, egy hitetlen, pogány és materialista világban, életformában újra teremtve a fogvacogtató csodát, a titkot, hirdetve a művészet misztikumának felsőbbrendűségét egy haszonelvű társadalomban.

És még valamit. Ahogyan a legrégebbi múlt és legősibb művészetéhez köt vissza ez a legmodernebb művész, ahogyan vallásos áhítattal vonalazza körül a létezést, akár az őskor embere, ugyanolyan maradandóak, örökérvényűek rajzai, mint a barlangok, sziklafalak vonalcsodái. Amikor papírra vetette gondolatait, álmait, vágyait és érzéseit – kőbe karcolt, ércbe vésett. Ma már tudjuk: az örökkévalóság számára.

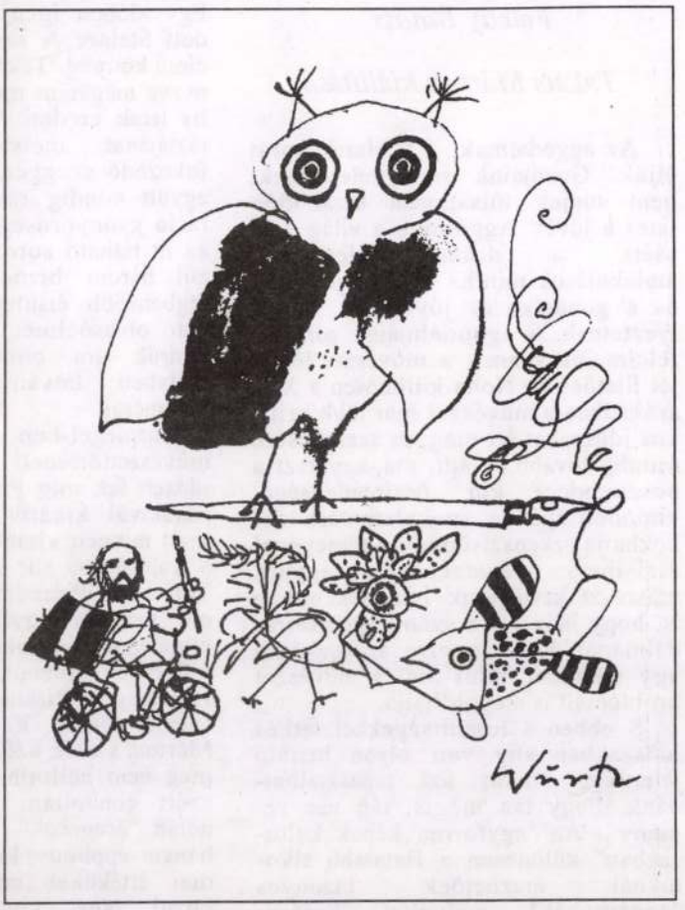

Würtz Ádám rajza

Czinke Ferenc

"Ó jaj, mi igazán tiszták vagyunk,
nekünk nyisson ajtót a reménység!"
(József Attila)

OKTÓBER

szép hajnalokon a pára leszáll
s ködnek mondja magát míg félreáll a rend
csillámnapsugárral
hogy megfürössze arcát a harmatcseppekben

aztán lombvöröse máglyát gyújt a vadkörtefán
égeti magát őszbeborult keservében
s izzik izzik a tüzes október
ó jaj áhítozza a vénasszonyok nyarát

lombkoronákkal lángot lángolva felöltözteti
későn síró nyár kár kár mondja a vak madár
s reggelre csak deres legelők őrzik a nyomát

meg a szél mi nem fárad sohasem csak eláll
meghalni hirtelen hullámsírt talál
vagy rianást a csendi fagyhalált

Kultúra és lelkiállapot*

A halálozási adatok erős romlása a hatvanas-hetvenes években indult el, és a testi egészség romlása a lelkiállapot rosszabbodásával, a depresszív, pesszimisztikus tünetek erősödésével járt együtt. Szeretnék ehhez a tünetegyütteshez hozzátenni két kultúrszociológiai adalékot. Az egyik: *a magyarországi olvasáskultúrának* az utóbbi évtizedekben egyre pregnánsabbá váló két alaptendenciája jelentkezett: a kommercializálódás és a prakticizálódás; ezek kezdték felváltani a diktatúrák szorításából a múlt klaszszikusaihoz menekülő, az irodalmi és erkölcsi értékekre fogékonyabb korábbi olvasási attitűdöt. (Természetesen erősen leegyszerűsítem a folyamatot.) A másik adalék: Tomka Miklós becslése és elemzése szerint ugyancsak a hatvanas évek derekán kezdenek süllyedni a magyarországi vallási aktivitás (konkrétabban: templombajárás) adatai is, miután a kemény diktatórikus években kifejezetten magas szintet értek el.

Tehát nem a Rákosi- vagy a Kádár-korszak repítette magasra a devianciák, a mortalitás, a testi és lelki betegségek mutatóit (mint ahogy Angliában is jelentősen javultak az egészségügyi mutatók a II. világháborús német bombázások alatt); nem a direkt vallásüldözés és nem a legdiktatórikusabb kultúrpolitika tántorította el a társadalmat az egyházaktól és a kulturális értékektől, hanem éppen a diktatúra enyhülése, a politikai hatalom és a társadalom sajátos (íratlan és kimondatlan) kiegyezése. A társadalom értékrendje — a direkt politikai szorítás enyhültével — elindult az átrendeződés útján: a hagyományos közösségi értékek háttérbe szorultak, megnőtt az anyagi javak iránti fogékonyság és az élvezetvágy. A diktatúrák nyomása és az 1956-os forradalom közös cél- és cselekvésélménye viszonylag magas szinten tartotta a társadalmi szolidaritás érzését, amelyet a hagyományos irodalmi művek értékvilága és a vallás-erkölcs is erősített. Ez a társadalmi szolidaritás — a nyomás enyhülésével, 56 eszméinek csendes (bár kényszerű) feladásával, az anyagi orientáltságú individualizáció terjedésével — gyengülni és töredezni kezdett. A kádári „gulyáskommunizmus" (amelyet felemás kádári polgárosodásnak is neveznek) megroppantotta a társadalom erkölcsi gerincét, de ebbe a társadalom — bár valamelyest jobban, sőt szabadabban élt a szocialista átlagnál — nem egészen ismert okokból belebetegedett, egyre önpusztítóbb életet élt, és egyre sötétebben ítélte meg saját helyzetét jövendő esélyeit, tehát egyre szakadozottabbá vált identitástudata. Mintha az erkölcsi és kulturális értékek hirtelen hanyatlására — a viszonylagos prosperitás közepette — a társadalom „szervezete" valamiféle lázzal reagált volna: a kóros tünetek (depresszió, öngyilkosság, korai halál, stb.) sokaságával. Ahogy az emberi szervezet is törekszik a harmóniára, a szomatikus és pszichikus jelenségek erős kapcsolatot mutatnak; a jelek szerint a társadalomban is honos valamiféle egyensúlyi helyzet, illetve annak igénye. S ha ez tartósan megbomlik (pl. a hagyományos értékek kárára), akkor megbomlik a társadalom kohéziós ereje, és felütik a fejüket különböző társadalmi betegségek.

Második megjegyzésem — ugyancsak a társadalmi jelenségek komplex megközelítésének jegyében — Kopp Mária azon megfigyeléséhez kapcsolódik, amely szerint a depressziós tünetek (és ezzel összefüggésben bizonyos szomatikus betegségek) sokkal gyakoribbak Kelet-, mint Nyugat-Magyarországon. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyeznem, hogy Nagy Attilával végzett közös kutatásaink szerint (ld. *Jel-Kép*, 1991/3—4. sz.) az olvasáskultúra teljesítménygörbéi szintén kelet felé lejtenek, ahol újságot, könyvet egyaránt kevesebben és kevesebbet olvasnak. De az olvasáskultúra jelenségei egy másfajta (Kopp Máriáék korábbi könyvében — *Magyar lelkiállapot*, Bp. 1992. — érintett) társadalmi betegségtünettel is kapcsolatot mutatnak. A család válságáról, a *családi struktúra* sajnálatosan egyre gyakoribb *megbomlásáról* van szó. Két országos reprezentatív felmérés többféle módszerével ugyanazon eredményre jutottam: a csonka családokban (ahol csak az egyik — elvált vagy özvegy — szülő neveli a gyerekeket), jóval kevesebbet olvasnak, mint a teljes struktúrájú családokban.

Nem tudjuk, hogy a csonka családok alacsonyabb olvasási teljesítménye milyen mértékben írható a gyermeküket egyedül nevelő (s így az átlagosnál leterheltebb) szülők, s mekkora arányban az átlagosnál talán elhanyagoltabb (vagy legalábbis egyoldalúbban nevelt) gyermekek rovására. Csak annyit tudhatunk, hogy a család struktúrájának megcsorbulása, s az ebből eredő munkamegosztásbeli, financiális, pszichikai és egyéb, a család atmoszféráját, a családi élet harmóniáját zavaró problémák átlagos esetben károsan befolyásolják — egyebek között — a család olvasási aktivitását is. Kopp Mária és Skrabski Árpád említett könyve több helyütt bizonyítja, hogy az elváltak és különélők (a rendezetlen családi helyzetű emberek) között lényegesen gyakrabban fordulnak elő neurotikus és depressziós tünetek, sőt általában a különböző betegségfajták, mint az együttélő házasok között. A család struktúrájának sérülésével tehát a családtagok idegrendszere, egészségi állapota és a család kulturális miliője egyaránt sérül. Be kell vallanunk: nem ismerjük kellőképpen e jelenségegyüttes szerkezetét, okokozati viszonyait. A család felbomlása maga is épp úgy lehet oka, mint eredménye a pszichikai légkör romlásának, s ez elmondható a kulturális zavarokra is. Ez utóbbiak — valószínűleg — annak az egyensúlyozó-stabilizáló szerepnek (egyúttal okként és következményként történő) kiesését jelentik, amelyet a szellemi kulturális javak (így az olvasmányok is) jó esetben betölthetnek.

Számomra Andorka Rudolf és Kopp Mária előadásainak legfontosabb üzenete az volt, hogy a magyar társadalom betegségének jelenségeivel és okaival a társadalomtudományoknak olyanfajta komplexitással kell foglalkozniuk, amely a testi és lelki betegség tünetei mellett a kulturális és erkölcsi kórjelenségeket, az értékrend, a szekularizáció és az identitástudat deformációit is górcső alá vonja.

Gereben Ferenc

*Hozzászólás a *Miért beteg a magyar társadalom?* címmel indított vitához, melynek bevezető előadásait Andorka Rudolftól és Kopp Máriától 1997. 7—8-as számunkban közöltük.

háttérben mindig egy antik romot látunk, valahol a közelben vagy a távolban pedig egy új barokk épületet. Ezt az elvet próbáltam követni, újrafogalmazni. A századelő forrongó irodalmi, kávéházi világának az építészeti emlékeit vettem alapul, próbáltam antik eszményként megfogalmazni, hiszen Budapestnek az eklektika a leglényegesebb stílusa. Ezt romosítottam le antikossá, és próbáltam összevetni az akkor félig-meddig vizionált, mára félig-meddig megvalósult posztmodern üvegpalota építészettel, amelyet én sohase szerettem. Az elhagyatott, a cserben hagyott Budapestet próbáltam megjeleníteni, azt a Budapestet, amelyből kiköltözött az emberiség, amelynek csak a romjai maradtak meg. Ezért is lett az első kép címe *A három áruló*. A romos épületek mellett a tudományt, a filozófiát és a művészetet megszemélyesítő három alak látszik. Ők az árulók, hiszen ők lettek volna hivatva a kultúra folyamatosságát biztosítani, és ők vágták el a köldökzsinórt. A pályázatra két lap készült el, és aztán a tehetetlenségi erő folytán később még három, így lett ötlapos a sorozat. Mind az öt 1994-ben készült. Ezután készítettem a diplomamunkámat. A két lap közül az egyik Konrád György *Kerti mulatság* című könyvének hatására egy túlvilági hangulatot tükröző kávéházi jelenetet, a másik Bulgakov *Mester és Margaritá*jának bál epizódját ábrázolja. A Piranesi sorozat romos külső világának a belső mikroklímáját mutatják meg ezek a rézkarcok. Kimondottan vagy kimondatlanul, de a sátán által összehívott nagy össznépi banzáj látható mindkét képen. És egy rettenetesen zavaros filozófiai főzelék fortyog.

Ezután jött a *Carmina Burana*, és néhány személyes lap, egy műterembelső önarcképpel, a rézmetsző önképe. Most a polgári szolgálat idejét töltöm. Ez parkoló pályára állított. Még nyolc hónapig takarékláng on tudok csak dolgozni.

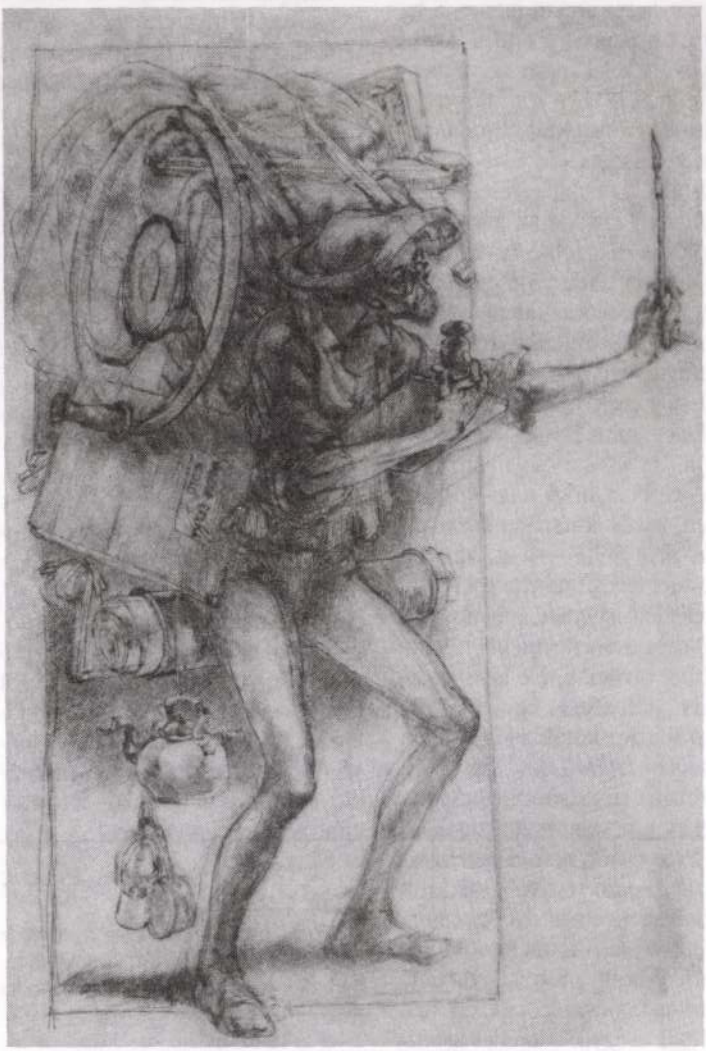

— *S utána mit tervezel?*

— Azt gondolom, körül kéne néznem a világban. Ahogy régen is minden rendes céhlegény, amikor megkapta a mesterlevelét, útrakelt, Dürer például Itáliába, mások máshova, nekem is el kell indulnom. A szolgálat letelte után nagyon szeretnék Franciaországba utazni, megismerkedni olyan kollégákkal, akik hasonlóképpen gondolkodnak, mint én. Legutóbbi képem, a vándor rézkarcoló éppen ezt az elhatározást fogalmazza meg.

— *A főiskola elvégzése után hogyan illeszkedtél be a képzőművészeti életbe? Milyen mozgást, kezdeményezéseket tapasztaltál?*

— A grafika és különösen a rézkarcolás erősen meditatív, befelé forduló műfaj. A főiskolán, amikor beléptem a műterembe, háromnégy lemez fölé görnyedő háttal találkoztam. Kikerülve a főiskoláról ezek a hátak is eltűntek. A pályatársaimmal többnyire jó viszonyban vagyok, de közös művészi fellépést nem tapasztalok magam körül. Mindig arról ábrándoztam, hogy majd egyszer öten-hatan létrehozunk egy új Nagybányát, de ennek valahogy nincs itt az ideje. Nagyon megsínylettük, hogy kipottyantunk a főiskola védett fészekmelegéből. A puszta létéért teljes erejét megfeszítve kell küzdenie az embernek. Másra, többre sem idő, sem energia nem marad. Örül, ha úgyahogy megőrizheti a tudást, a kincset, amit kapott, és nem kell teljesen lemondania a grafikáról. Én azonban számítok néhány barátomra, hogy egy kicsit később úgy hárman, négyen csinálunk majd egy hagyományos rézkarcoló iskolát.

— *Vannak, akik ma már számítógéppel rézkarcolnak.*

— Én nem, én betegesen hagyománytisztelő ember vagyok.

— *Konkrét képtervek nem foglalkoztatnak?*

— Nem. A képek, ha van idő, lehetőség a munkára, szinte maguktól születnek.

Oláh János

A vándor rézmetsző

Beszélgetés Takáts Mártonnal

Takáts Márton grafikusművész 1971-ben született Budapesten. 1990-től a Magyar Képzőművészeti Főiskolán képgrafika szakon König Róbert tanítványa. 1995-ben kapja meg főiskolai diplomáját.

— Kapcsolatod a képzőművészettel jóval régebbi keletű, nem a főiskolán, a főiskolára készülés idején alakult ki.

— Ha nagyképű akarnék lenni, azt is mondhatnám, a képzőművészet iránti vonzalmat a génjeimmel együtt kaptam. Tudtommal az első művészember a családban a dédapám volt. Karácsonyi Gézának hívták. Erdélyben élt és dolgozott szobrászművészként. Erdély elcsatolása után áttelepült a mai Magyarország területére. Bartha László nagyapám is művészember, Kőszegen él. Nagyanyám, aki már meghalt, festő volt. Az ő műtermét örököltem. A szüleim iparművészek. Ennek ellenére gyerekkoromban senki sem kényszerített a művészpályára.

— Azért valami fertőzést mégiscsak kaphattál?

— Fertőzést, igen. Olyannyira, hogy már ötéves koromban azt mondtam, rajzoló leszek. Ezt az elhatározásomat aztán a család mindenképpen támogatta. Ilyen szempontból előnyben voltam azokkal a főiskolai kollégáimmal szemben, akik viszonylag későn döntöttek e pálya mellett. Nekem sosem voltak identitás problémáim, soha nem merült fel bennem, hogy jól döntöttem, vagy sem, egyáltalán, hogy dönthettem volna másképpen is.

— Rajzoló leszek, mondtad. Ez azt jelentette, hogy grafikus?

— Ez még most sem biztos. Az is lehet, hogy majd egyszer festeni fogok. Lassú alak vagyok. Mindig is rajzolgattam. Amíg az ember ceruzával rajzolgat, abból minden lehet. Most is ugyanúgy rajzolgatok, mint gyerekkoromban, csak most rézlemezre. Ez azért már igazi technika, de nem zárom ki, hogy egyszer majd megjelennek a színek, és valami mást csinálok, mint eddig. Egyelőre azonban sokszínűnek, izgalmasnak találom a rézkarcolást, sok új lehetőséget érzek benne. A főiskolai évek alatt csináltam néhány litográfiát, de egyelőre a rézkarcolás köt le. Ennek mindenféle technikáját végigjátszottam, s odáig jutottam, hogy most már meg is tudom valósítani amit akarok, ami engem érdekel.

— Könyvillusztrációkkal foglalkozol, pedig korunk nem a könyvillusztrációk kora. Szegény könyveket csinálunk. Nincs igény a könyv világát a hagyományos képzőművészet eszközeivel látvánnyá oldó teljesítményekre. Mi köt akkor téged mégis a könyvekhez?

— Nem a megrendelés. A könyvek magánszerelmek voltak. Az első ötlapos sorozatomat Tolkiennek a *Gyűrűk ura* című regényéhez készítettem. Ez az anyag a bolognai illusztrátor-kiállításon is szerepelt. Mindegy, hogy mára ez a könyv kétes értékű műfaj alapkövévé vált, nekem akkor óriási élményt jelentett az általa megfogalmazott magánmitológia. A körülöttünk lévő világban nem látok semmilyen értékrendet, s így nagyon közel állnak hozzám mindazok a művészek, akik saját világot alkottak, mint Gulácsy a maga Nakoxipánjával. A másik ilyen könyvszerelmem De Coster *Thyl Ulenspiegele*, a flamand szabadsághős mítosza volt. Ez a két félig-meddig klasszikus indíttatás a gyerekkorból származik. Akkoriban nekem még a kezembe kerültek a századeleji fametszetes Nemo kapitányok, és ma is ilyen könyveket szeretnék magam körül látni. Tudom, hogy ebben a mai Walt Disney világban az én törekvéseim nehezen találhatnak visszhangra, mégis ragaszkodom hozzájuk. A *Carmina Burana* az egyetlen általam illusztrált könyv. Egyelőre sem a kedvező pillanatot, amely előbb-utóbb mégiscsak bekövetkezik.

— Hagyományos stílusban dolgozol, mondod, dehát a hagyomány sokféle, és te nem mindig ugyanahhoz a hagyományhoz nyúlsz. Mi dönti el, hogy mikor melyikhez?

— Ez egyaránt összefügg ember személyiségfejlődésével és a feladattal. A *Gyűrűk ura* sorozat a rembrandti hagyományt próbálta felidézni. Aztán az újabb és újabb feladatok más és más stílusemlékeket ébresztettek fel bennem. Egyelőre nem akarok kikötni sehol. Nem akarom azt mondani, hogy kialakultam, ilyen vagyok. A különböző történeti stílusok beépítése saját gyakorlatomba örökös lavinaszerű változás, egyelőre még, remélem, messze vagyok a megállapodástól.

— A Budapest-sorozat megadott témára, megadott stílusminta alapján pályázatra készült, hogyan sikerült mégis ennyire személyessé tenned a lapokat?

— Óriási szerencse volt, hogy 1994 januárjában felfigyeltem a Szépművészeti Múzeum *Budapest Piranesi szemével* című pályázati felhívásra. Előtte vagy fél éve én már felvetett fejjel jártam a városban. Rengeteget rajzolgattam az eklektikus háztetőket, rézkupolákat, bár fogalmam se volt, mit kezdek az anyaggal. Ekkor jött a pályázat. Piranesi tulajdonképpen építész volt, de sohasem gyakorolta a hivatását, hanem egy nagy rézmetsző műhelynek volt a vezetője. A Szépművészeti Múzeum nagy sikerű kiállítást rendezett a műveiből. Ennek sikerén felbuzdulva írták ki a pályázatot. Nekem Piranesi neve és munkássága nem volt ismeretlen, mert a főiskolán a Piranesi műhelyt bemutató hasonmás album közkézen forgott, és magam is sokat tanulmányoztam. Közel állt hozzám ez a késő barokk, klasszicizmusba hajló és nagyon komoly technikai felkészültséget igénylő stílus. Magától értetődő volt, hogy elindulok a pályázaton. Piranesinek volt egy nagyon fontos kompozíciós elve, mégpedig az, hogy az éppen épülő barokk épületeket összevetette a romokként megjelenített antik hagyományokkal. Az előtérben vagy a

cseng az a politikai szlogen, hogy a határon túli magyarok problémáját a szülőföldjükön kell megoldani, mert nem ragaszthatjuk őket erőszakkal kicsiny, megélhetést nem nyújtó, sokszor hegyi falvaikba. Az ő sorsuk ugyanaz, mint a magyarországi polgároké, az urbanizáció, a városbaköltözés. Az ő városaik azonban már — a Székelyföld kivételével — nem magyar városok. Így urbanizációjuk idővel kikerülhetetlenül magyarságuk elveszítésével jár együtt.

Egy nép, egy nemzet demográfiai sorskérdése felől közelítve a jövőhöz, ki kell mondani: fontosabb az ember, mint a terület. Különösen, ha az utóbbi már politikailag úgyis elveszett, s nemzetiségileg sem tartható sokáig. Németh László gondolatai jutnak az eszünkbe a „Kisebbségben" lapjairól. Ő hivatkozott Trianon és a revízió politikája kapcsán a holland példára, kifejtvén, hogy ügyes nemzetépítő politikával a történelmi tragédiát is a javunkra fordíthatnánk. Hiszen összehúzódván, de egységesebbé, homogénebbé válván éppen olyan nagyszerű teljesítményekre lehetnénk képesek, mint a nagy szomszédaitól történelme során annyit sanyargatott hollandok. (N. L.: *A minőség forradalma — Kisebbségben. II.* Püski, Budapest, 1992. 890—891. old.)

Mi tehát a tennivaló, vagy pontosabban szólva, lehet-e valami hasznosat tenni a kibontakozott kedvezőtlen demográfiai problémák, s a nyomukban kikerülhetetlenül járó társadalmi-politikai feszültségek megakadályozására?

Békén kellene hagyni végre az embereket, hogy élhessék életüket, teljesítsék ki vágyaikat. Akár a legextrémebb elképzeléseiket se akadályozza meg, s ne ítélje el értük őket törvény, a társadalmi közvélekedés sem. *Varga Domokos* mondta az 1993. évi szárszói jubileumi konferencián, némi malíciával: „Legyünk szélsőségesek. Ezt úgy értem, hogy akik nem akarnak gyereket, azoknak például hadd ne legyen gyerekük. Akik csak egy gyereket akarnak, azoknak hadd legyen csak egy gyerekük... De legyünk szélsőségesek! És hogyha vannak olyan házaspárok, akik vállalják, hogy nem egyet, nem kettőt, hanem hármat-négyet vagy akár hetet-nyolcat felnevelnek, akkor kapjanak meg minden lehetőséget, hogy ezeket a gyerekeket valóban vállalhassák és fel is nevelhessék." (*Szárszó*, '93., Püski, 207—208. old.) Ehhez azonban olyan népesedéspolitikai koncepció kívánatos, amelyik elfogadja a gyermeknevelést társadalmilag hasznos tevékenységnek, s ennek megfelelő anyagi hátteret is teremt a számára. S mit tegyünk határon túli magyar társainkért? Teremtsünk vonzó és utánozható demokratikus viszonyokat, s olyan törvényeket, amelyek számukra is lehetővé teszik a szabad választást arról, hol kívánják leélni az életüket. Ha az anyaországban szeretnének letelepedni, törvényesen ne nehezítsük elképzelésüket. Készüljünk fel idejekorán az Európai Unióra, s akkor nem következhetnek be váratlan folyamatok, nem jöhet létre újabb menekültáradás. Tiszteljük az emberi jogokat, s témánkból következően különösen kettőt, a szabad költözés és a spontán asszimiláció jogát. Tegyük lehetővé a választást a Kárpát-medence magyarsága számára arról, hogyan kívánja leélni életét. Ha a szülőföldjén óhajt maradni, akkor nyilván vállalja a kisebbségi létet annak minden következményével együtt, amelyek demokratikus körülmények között nem lehetnek kivédhetetlenül súlyosak, nem vezetnek feltétlenül gyors nemzetiségi beolvadáshoz. Demokratikus közigazgatás és iskolarendszer mellett tartósan biztosítható a térségben a nemzeti fennmaradás. Nem a történelmi arányok, s befolyás megőrzése, hanem a léte és a továbbélésé! Azzal minden józanul gondolkodónak számolnia kell, hogy kiegyensúlyozott demokratikus viszonyok között is tovább hatnak a migrációs és az asszimilációs tendenciák. S talán még gyorsabban érvényesül integráló hatásuk, mint antidemokratikus körülmények között, amikor a nemzeti lét elleni támadás kivédése tudatosabbá teszi a nemzeti értékek védelmét.

Szabó A. Ferenc

Teljes körű
könyvelést, adóbevallás- és mérlegkészítést, bérszámfejtést, tb-ügyintézést
kedvező áron vállalunk
NOVOTAX KFT.
Telefon/Fax: 203-7604

A legjobbat a legkedvezőbb áron!
MSZH Nyomda és Kiadó Kft.
1116 Budapest,
Építész utca 40-44.
Telefon: 205-6212

CHN Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
1301 Budapest Pf. 30.
Telefon: 06-30-543-977
06-30-543-978
06-30-602-474

Computerek, nyomtatók és más számítástechnikai eszközök és kellékanyagok.

Hálózatok tervezése, építése, bemérése és javítása.

Nyomda, grafikai, dekorációs munkák szórólapoktól a betűkivágásig.

Bevezetett könyvnyomtatással foglalkozó nyomda ajánlja szolgáltatásait
Rugalmas árak
Mindent egy helyen!
PÉNZES KÁROLY NYOMDÁJA
2083 Solymár, Mátyás Király út 7.
Telefon:
06-60-347-023, 06-30-420-049

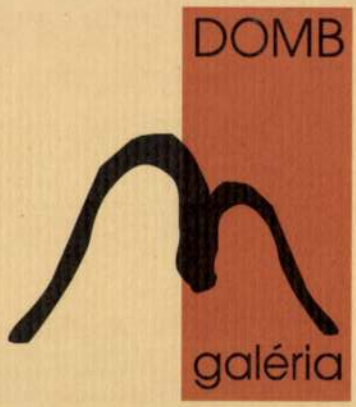

TAKÁTS MÁRTON

A
Domb Alkotóműhely Baráti Kör
szeretettel meghívja Önt
a
"Fiatal Grafikusok"

CsomósZoltán
CzeglédiGábor
HorváthKinga
LévaiÁdám
PappNikolett
TakátsMárton

című kiállítására

A kiállítást megnyitja
Feledy Balázs
művészeti író
1997. november 15-én,
szombaton 11 órakor.
Cím:
Szentendre, Alkotmány utca 14.
(A Templomdombon)
Megtekinthető november 16-tól 29-ig
minden nap 10-18 óráig.

Alkalom szüli a tolvajt. Így hangzik a magyar közmondás. Ezúttal olyan tanulságos eseteket kötöttünk csokorba, amelyeknek kárvallottjai maguk teremtették meg az alkalmat a tolvajok számára.

Pénzváltás táskából

Egy maglódi lakos nagy értékű személyautóját el kívánta adni, ezért napilapokban hirdetést tett közzé. Vételi szándékkal jelentkezett két jólfésült, szimpatikus úriember. Megkezdődött a „tárgyalás". A két vendég „pénzügyi szakértő" lévén azt tanácsolta, hogy az autóért kapott forintot érdemes euróra váltani. Megállapodtak, hogy másnap délelőtt 11 órakor a Szent István körúton, a Víg Színház előtt lesz a pénzcsere.

A felek megjelentek az adott helyen. A „pénzügyi szakértők" táskában hozták az eurót. Kinyitották a táskát, amelyben ott lapultak az eurós kötegek. Kivettek három darab 100 eurót azzal, hogy így néz ki a többi is. A maglódi ügyfél átadott a táskában lévő eurók ellenértékeként 2 millió 717 ezer forintot.

Maglódon kiderült: csak a bemutatott három százeurós volt valódi. A táskában lévő többi euró játékpénz volt.

Néhány nappal később egy veresegyházi lakos jelentkezett a XIII. kerületi rendőrkapitányságon. A forgatókönyv azonos volt az előzővel, az eltérés csak annyi, hogy ezúttal a Pannónia utcában mutatták be a három valódi pénzt, és a játékpénzekkel „csak" 1 715 000 forintot csaltak ki áldozatuktól.

Nem csak a módszer utal arra, hogy mindkét csalást ugyanaz a két férfi követte el, de az eljárás során kiderült, hogy mindkét esetben ugyanarról a telefonról hívták fel áldozataikat.

A XIII. kerületi rendőrkapitányság kéri azokat, akik felismerik a képen látható személyeket, illetve tartózkodási helyükről érdemi információval rendelkeznek, jelentkezzenek a 226-

Hamarosan DVD-automa
15 éves a VIDEODZSUN

Takáts Márton grafikus

XIII. kerületi Hírnök

Könyvklub

Babits Mihály: Jónás könyve

A TIARA Kiadó gondozásában jelent meg Babits Mihály Jónás könyve / The Book of Jonah.

Babits Jónás könyve 1937–1938 között íródott. Az elbeszélő költemény hőse, Jónás az Úr parancsával szegül szembe. Az Úr Ninivébe küldi prófétálni, de ő – „rühellve a prófétaságot" – elfut küldetése elől.

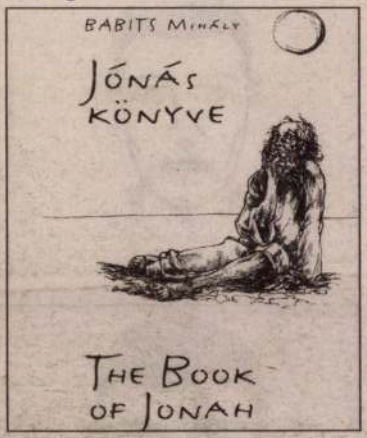

Babits Mihálynak ez a pályazáró, s alighanem legismertebb műve ugyanazt a címet viseli, mint az Ószövetség egyik, úgynevezett kisprófétájának a könyve, Jónás könyve.

Az engedetlenség bűnét bűnhődés követi: a cethal gyomrában Jónás ráébred: „ki nem akar szenvedni, kétszer szenved az". Az Úr kegyelemben részesíti, másodízben is Ninivébe küldi, hogy megjövendölje a város pusztulását. A megaláztatás tanulsága tehát abban summázható, hogy a szenvedés a prófétai tudás alapja, azaz: az értékőrzést vállaló költőnek beteg gégével is prófétálni kell.

A Jónás könyve művészi erejének, morális hitvallásának az új világkatasztrófa árnyékában is érvényes a jelentése.

A kiadvány kétnyelvű. Tartalmazza az eredeti bibliai történetet, az ószövetségi Jónás próféta sorsát *Károli Gáspár,* illetve *King James* fordításában. Babits verseit *Tótfalusi István* ültette át angol nyelvre.

Takáts Márton grafikusművész illusztrációi a költő groteszk, ironikus, lírai hangvételű verssorainak kiváló képi megfogalmazásai. Ára: 2200 Ft.

*

Ady-versek

Új s új lovat

Ady 77 korai versét, a versek születésének sorrendjében tartalmazza a TIARA Kiadó gondozásában megjelent könyv, amelyet szintén *Takáts Márton* illusztrált.

Magyar fa sorsa

Lelkemben a magyar fa
Lombjai esnek, hullnak:
Lombosan, virágosan,
Így kell, hogy elpusztuljak.

Hejh-hajh, Szilvániából,
Erdők helyéről jöttem:
Lomboztam ima helyett
S keveset könyörögtem.

Ontottam a virágot,
Virultam jóban-rosszban:
Mások gyümölcsösödtek,
Én mindig virágoztam.

Öreg vagyok s pogányul
Imát még most se mondok:
Hulljatok csak halálig,
Magyar virágok s lombok.

TAKÁTS MÁRTON

TAKÁTS MÁRTON grafikusművész – Giacomo Casanova filozófus-kalandor szellemét megidéző – kiállítását nyitja meg péntek este hét órakor Orosz István grafikusművész a Trafik Galériában (V., Galamb utca 3.).

2003. máj. 29. ~~Magyar Hírlap~~ Népszab.

TAKÁTS Mária

MAGYAR NAPLÓ

A MAGYAR ÍRÓSZÖVETSÉG FOLYÓIRATA

A megrendelő neve:

.....

Kézbesítési cím: □□□□ .....

.....

Telefonszám: .....

☐ Előfizetem a Magyar Naplót ..... év ..... hónaptól számonként 80 Ft-os kedvezményes áron:

☐ félévre 480 Ft, szomszédos országba 930 Ft, egyéb külföldi országba 19,5 USD

☐ egy évre 960 Ft, szomszédos országba 1860 Ft, egyéb külföldi országba 39 USD

Az előfizetéshez ☐ csekket, ☐ számlát kérek.

Kérjük, a megfelelő ☐-be szíveskedjék x-jelet tenni.

.....
az előfizető aláírása

VÁLASZ-LEVELEZŐLAP

Belföldre bérmentesítés nélkül feladható. Az esedékes díjat a címzett fizeti.

MAGYAR NAPLÓ
Budapest
Pf. 15

1406

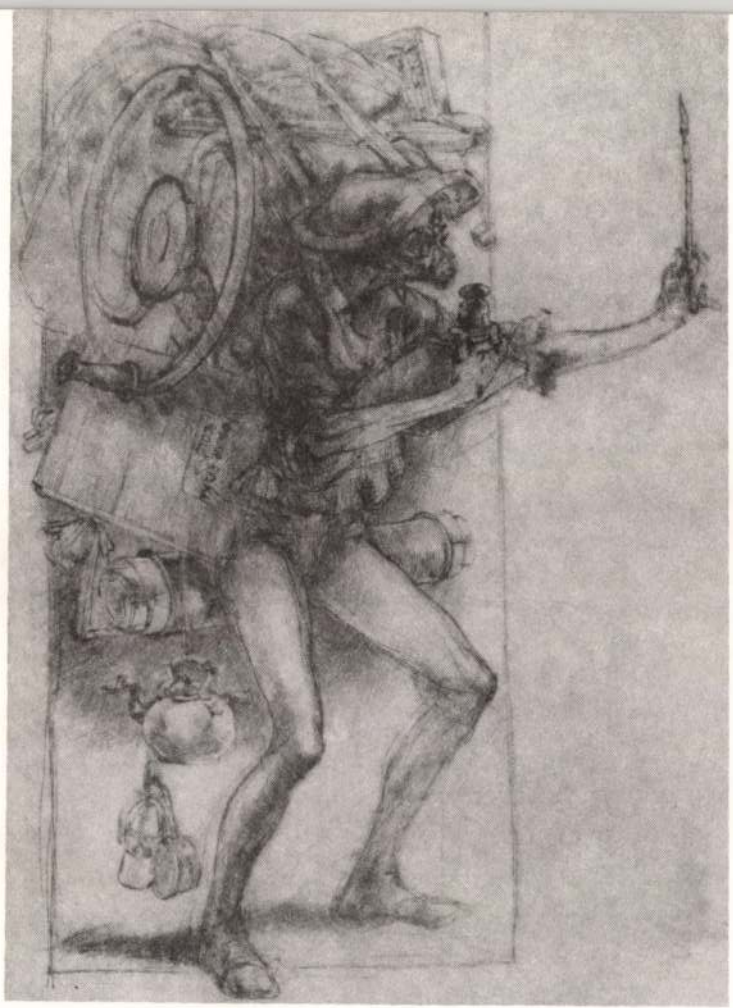

MEGHÍVÓ! *Magyar Napló Est*
és Takáts Márton rézkarcainak bemutatója.
Műcsarnok (Hősök tere), Törley-terem, 1997. október 14. kedd, 18 óra

...letével módosított 5/1994. (II. 24.) 5–7. §-ai alapján

1996. február 20-ig

bírálja el.

A tulajdonosi bizottság a pályázat nyerteseként azt jelöli ki, aki a legmagasabb bérleti jog megváltási alapdíj összegének megfizetésére tett ajánlatot.

A pályázat nyertesét a Főpolgármesteri Hivatal Vállalkozási és Vagyonkezelési Ügyosztálya a bizottság döntésétől számított 10 napon belül értesíti, a nem nyert pályázó részére a befizetett pályázati díjat 10 napon belül visszafizeti.

34421NP

Cégünk, a Bábolna Brojler Keltetési és Kereskedelmi Kft. felvételre keres

TELEPVEZETŐ ÉS ÁLLATORVOS MUNKATÁRSAKAT.

Az Ön feladata, hogy brojler keltetőtojást termelő telepeinken a szakmai irányítást végezze, illetve ellássa a tojóállományok állat-egészségügyi felügyeletét, biztosítva a keltetőtojás-termelés minőségi követelményeit.

Feltétel a közép- vagy felsőfokú mezőgazdasági végzettség, illetve állatorvosi oklevél. Idegennyelv- és számítógépes ismeretek előnyt jelentenek.
Rövid, fényképpel ellátott szakmai önéletrajzát 1996. január 15-ig az alábbi címre kérjük elküldeni:

Bábolna Brojler Kft.
2943 Bábolna, Mészáros u. 1.
Ügyintéző: dr. Horváth Ádám.
Tel.: (34) 369-111/437 mellék.

BÁBOLNA
1789

35879 JP

mérnökök részére

Felvételre keresünk 35 évesnél nem idősebb mérnököket **elektrotechnikai, méréstechnikai, elektronikai** szakirányú végzettséggel.

Feladatok:
vizsgáló programok készítése és tökéletesítése,
mérésfelvevők (adapterek) építése,
villamos áramkörök vizsgálata,
a mérési eredmények kiértékelése és statisztikák készítése.

Követelmények:
jó szakismeretek az elektrotechnika és méréstechnika területén,
lehetőleg gyakorlati tapasztalatok, azonban rátermett kezdő szakemberek is számításba jöhetnek,
team-munkában való együttműködési készség
és nagyfokú személyes elkötelezettség,
angol- és/vagy németnyelv-tudás,
több műszakos munkavégzés.

A következőket nyújtjuk:
több hónapos képzés és továbbképzés Münchenben,
érdekes feladatok és projektek felelősségvállalással a kezdettől fogva,
teljesítménynek megfelelő bérezés,
a nagyvállalat biztonsága.

Ha tetszik Önnek az ajánlatunk, akkor kérjük fényképes magyar és német és/vagy angol nyelvű jelentkezését az alábbi címre beküldeni:

Siemens Rt.
1036 Budapest, Lajos u. 103. Személy- és munkaügyi osztály

PRO MEDIA

KÖZLEMÉNY

A Magyar Államkincstár értesíti a kincstári körbe tartozó ügyfeleit, hogy a pénzügyminiszter rendelete értelmében az átutalási megbízásokon és a postai kifizetési utalványokon a Magyar Államkincstár előirányzat-kezelési és pénzátutalási mechanizmusáról kiadott, 1995. december 18-i keltezésű tájékoztató szerinti, tranzakciós kódokat 1996. január 1-jétől kötelezően szerepeltetni kell. Azon kincstári ügyfelek, akikhez a tájékoztató nem jutott el, soron kívül forduljanak felügyeleti szervükhöz. A Magyar Államkincstár ügyfelei részére a 266-0242-es telefonszámon, illetve a 266-1702-es telefaxszámon tanácsadó szolgálatot tart fenn.

35883 LJ

Hommage á Budapest

Takáts Márton beszél a grafikáiról

Meglepő, témájukban, kivitelezésükben egyaránt szokatlan műtárgyakkal találkozhattam az ART-X Galériában, Takáts Márton grafikusművész Mozdulatlan elkötelezettség című tárlatán. Nem modernségükkel, nem extravaganciájukkal hívták fel a kiállított – többnyire – rézkarcok a figyelmet, ellenkezőleg, „régimódiságukkal". Romantikus mesék, legendák, hőstörténetek illusztrációi kerültek a falakra, ma már nem létező kávéházbelsők ábrázolásai és – a legkülönösebbek – képek a romos Budapestről. Mindez részletes, aprólékos kidolgozottsággal. Takáts Márton fiatal ember: 1971-ben született Budapesten. 1995-ben kapta meg diplomáját a Magyar Képzőművészeti Főiskola képgrafika szakán.

– Milyen lehetőségei vannak egy frissen végzett grafikusnak?

– Semmilyennek. Hetente egyszer tanítok Szentendrén egy alapítványi iskolában rézkarc-előkészítő grafikát és művészettörténetet. Havi nyolcezer forintot keresek ezzel, azonkívül a szüleim „szponzorálnak". Én még szerencsésnek tarthatom magam ahhoz képest, hogy például egy velem együtt végzett kollégám napközis tanár.

– A szülei azért támogatják, mert hisznek önben vagy egyszerűen mert megengedhetik maguknak?

– Tulajdonképpen nem nagyon engedhetik meg. Édesanyám Bartha Ágnes ötvösművész, édesapám Takáts Zoltán kovács iparművész. Mint általában a művészeknek, nekik sem könnyű a helyzetük mostanában, de természetesen inkább megértenek, mintha valamilyen más foglalkozásuk lenne. Ötéves korom óta azt hangoztattam, hogy rajzoló szeretnék lenni, és ez a szándékom teljes igenlésre talált náluk. Ünnepi alkalmakra mindig valamilyen rajzeszközöket kaptam ajándékba... Nyolcévesen díjat nyertem egy országos rajzpályázaton. A képzőművészeti szakközépiskolába viszont nem vettek fel. Ma már nem bánom. Szentgyörgyi József szakkörébe jártam, a főiskola egyéves esti előkészítőjébe, rajzfilmek készítésénél dolgoztam.

– Rövid életrajzában az is ott áll: 1994-ben a Bolognai Nemzetközi Illusztrátor Kiállításon vett részt. Ez mit jelent? Járt vagy járhatott volna olyan eredménnyel, hogy illusztrátori megbízást kap?

– A Bolognában évente rendezett kiállítás valóban piac, ahol, legalábbis elvileg, megbízáshoz lehet jutni. Már a kiállítókat megválogatják, az ezernégyszáz jelentkezőből százhatvanöten állítottunk ki. Ott sétálgatnak, nézelődnek a világ könyvkiadói. De a századelőn megjelent könyveket díszítő metszetekhez hasonlókra ma nincs igény. A populáris rajzstílus uralkodik. A Walt Disney-féle ábrák öntötték el a könyvpiacot, éppen úgy, ahogy világunkat a McDonald's-üzletek.

– És ehhez nem kíván alkalmazkodni?

– A legkevésbé sem. Másodéves voltam a főiskolán, mikor Tolkien Gyűrűk ura című meséjéhez vagy inkább magánmitológiájához készítettem a kiállításomon is látható ötlapos anyagot. Megmutattam a mesteremnek, Kőnig Róbertnek, akinek a helyeslésével találkoztam. Mondta, hogy ő is ilyen „rembrantosan" dolgozott fiatal korában.

– Nekem Dürer jutott a munkáiról eszembe...

– A Dürer által is alkalmazott technikát még csak ezután készülök faggatni. Ő vésővel dolgozott, rézmetszeteket csinált. Eddig főleg a maratott rézkarccal foglalkoztam. Eltöltöttem vele hat évet, és annyi izgalmat érzek a rézmetszésben, hogy azzal is biztosan legalább hat évig ismerkedem majd. Lehet, hogy én és a hozzám hasonlók visszamaradt szerencsétlenjei vagyunk egy régi értékrendnek. Ebben a társadalomban, ahol az informatika uralkodik, amelyik a Pannon GSM-ről meg a lízingelhető Opel Astráról szól, visszavonulunk egy olyan világba, ahol ismerjük a törvényeket.

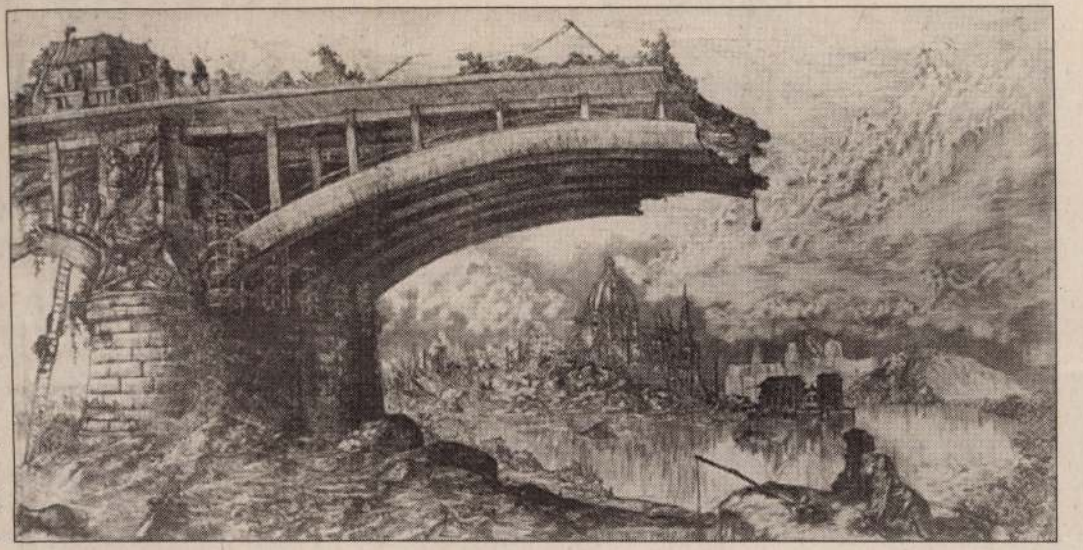

Hommage á Piranesi – Margit híd

– Ezért fordul a régi technikákhoz és a meséhez?

– A régi típusú műalkotás mindig hordoz valamilyen ideát. A mesékben mindig győz valami tiszta. Hozzájuk fordulva mintegy passzív rezisztenciába menekülünk. Hogy mi következik majd az életemben, nem tudom. Nyilvánvalóan képtelen leszek kilépni az ideáim világából.

Hogyan merült fel önben a romos Budapest képe? Mi fűzi a kávéházakhoz?

– A Szépművészeti Múzeum hirdetett meg egy pályázatot: Budapest Piranesi szemével. Piranesi az 1600-as években élt képzőművész volt, aki összehasonlítja az antik Rómát és a barokk Rómát, egyazon képen ábrázolva antik és barokk részleteit. Engem akkoriban nagyon izgattak a millennium korabeli házak. Nagyon sokat mentem felszegett fejjel az utcán. Csináltam egy tusrajzot a Gellért Szálló kupolájáról, és akinek megmutattam, senki sem találta el, hogy az a Gellért kupolája. Nem ismerjük a várost, ahol élünk. Egyrészt ezért, másrészt, mert nagyon zavar Budapest legújabb kori amerikanizálódása, azt találtam ki, hogy a Piranesi-pályázatra a romba dőlt, elpusztult századfordulós épületeket, építményeket, valamint a nyomuló amerikai stílust viszem egy képre. Előtérben szinte antik romként az, ami Budapest, a háttérben pedig steril, íztelen, szagtalan, valami üveg toronyházak és parabolaantennák formájában. A kávéház meg a legfrissebb téma a számomra. A volt kávéházak volt benépesítői a kultúra hordozói, ugyanakkor olyanok, akik kívül vannak a kultúrán. Mosolyognak a dolgok fölött.

Nádudvari Anna

TAKÁTS Márton grafikus

Népszabadság
1995 dec. 29

Mutesem kiállítás, Pakáts János

Pesti Hirlap. 1925. nov. 26. 11

Gyűjtemények kiállítás

Takáts János, tibai

U. 4118

Koll. kiáll. az Erzsébet-
városi Keresztény Ka-
szinóban –
tabáni tájképek
harcteri toll és
ceruzarajzokból

Magyarság

1925. nov. 18. (m. j. =
Három festőművész
gyűjt. kiállítása.)

243. **Mozart mellszobrocskája.**

Hátán vésett felirat. Elefántcsont. Magassága 8 cm. Aljára acélpecsétnyomó van erősitve. XIX. sz. k. — MOZART. Elfenbeinbüste mit Petschaft aus Stahl. Mitte XIX. Jahrh.

244. **I. Ferenc József, fiatal korában.**

Mellszobrocska, elefántcsont, magassága 5.3 cm. Hátán vésett felirat. Aljára acélpecsétnyomó van erősitve. XIX. sz. k. — FRANZ JOSEPH I. ALS JÜNGLING. Elfenbeinbüste mit Petschaft aus Stahl. Mitte XIX. Jahrh.

245. **Két női mellkép.**

Bronz. XVII. század. Olasz. — ZWEI WEIBLICHE BÜSTEN Bronze, XVII. Jahrh. Italienisch.

246. **Királyné mellszobrocskája.**

Jáspis. Magassága 7 cm. XVI. század. — BÜSTE EINER KÖNIGIN. Jaspis, XVI. Jahrh.

247. **Felfeszitett Krisztus.**

Bronz, magassága 16 cm. Olasz, XV. század. — CHRISTUS, VON EINEM KRUZIFIX. Bronze, italienisch, XV. Jahrh. *(Illusztrálva a IX. táblán.)*

248. **Szent Ágoston.**

Szobrocska, fából, aranyozva és festve. Magassága 41 cm. Német, XVI. század, (Későbbi aranyozott talapzaton). — DER HEIL. AUGUSTINUS. Holzfigur. bemalt und vergoldet. Deutsch, XVI. Jahrh. *(Illusztrálva a VIII. táblán.)*

A. Pareda: A szentháromság.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: XIV. 53. *A. Pareda:* A szentháromság. — 1873: XIV. 51. *A. Pareda:* Die heilige Dreifaltigkeit. — 1876, 1878, 1879: XVI. 710. *A. Pareda:* A szentháromság. — 1881: 754. *A. Pereda:* Szentháromság. — 1888: XXII. 789. *A. Pereda:* A szentháromság. — 1896, 1897: XXII. 789. *A. Pereda:* A szentháromság. — 1897: XXII. 789. *A. Pereda:* Die heilige Dreifaltigkeit. — 1898: XXII. 789. *A. Pereda:* La sainte Trinité. — 1901, 1904: XXII. 789. *A. Pereda:* A szentháromság.

Takáts és Tornalyay

Zoltán

építészek

K.

l.

Fábián emlék templomok

6. l – 7. l.

mind a két építész

meghalt Przemysl-

ben 1915-ben

43. Tákos. (Bereg)

Csarodától 3 km.

715 l. vasut nincs

9898 km

Ref. templom, (zsindelyezése és mellédo) omla

dozó állapotban lévő (galériás és fáktornyos) fa-

harangtoronnyal

XVIII. századból

A templom épület egy

egyszerű, (ugyerestetős) zsindelyfedésű

ház, stílus nélkül

Ugyuerezett patics-templom (Fáváras sarral tapasztott)

Az épület XVIII. századból

ból való, szószéke és

festett mennyezete 1766

A fatornyot épitette

Lukács Jaurs ácsmester

~~XVIII. [illegible]~~

1776-ban.

MEGBI

PASTEIN

8. és 9. sz. 188

BUD

FRANKLIN

MAGYAR IROD. INTÉ

Takos
(Berg m.)
43

Nyirsègi utam 1938

222. Tákos, ev. ref. paticstemplom és fatoron

1733. „Ligneum ab ipsis exiguug aedificatum." C. P. D. A. 1733. jan. 26.). „... habens exiguum or. ex lignis, scandulis tectum." (O. L.; C. P. D. A. 175. jún. 18. No. 1.)

1766. hosszában kibővítették a templomot. (Felirat a mennyezeten.)

1776. épült a fatorony. Felirata: „ANO 1776: LUKACS : JANOS — ACS — MESTER .. CSINATA.

1779. készült a kórus. (Felirat a kóruson.)

1784. renoválták a templomot. (Felirat a mennyezeten.)

1935. jan. újra zsindelyezték.

A templomban található feliratok: a festett mennyezeten: „ANNO M766 Ban Die 30 JUNY." — „ÉN ASZTALOS LÁNDOR FERENC CSINÁLtam JÓ ISTEN SEgedelme ÁLtal 1766. D. 30. J. Barát: Miháj Egyházfisá-

gában." — „AZ TAKOSY NEMES REFORMATA SZENT EKLÉSIA: ÉPITEtte Egyenlő AKARATBUL AZ KÖZÖNSÉGES EKLESIA PÉNZÉBÜL: ISTen Segedelme Által." — „RENOVÁT: ÁO. 1784." — Felirat a kóruson: „1779. 10 July." — Feliratok a szószéken: „Esa: LXII. Vers 6. A te kő falaidra 6 Jezus olan Őrizőket álatok. Kikk éjjel nappal ne alugyanak. Anno 1766." — „Es LVIII kiálts tellyes torokkal. Megne szünnyél. Mint a trombita emeld fel a te szódat. És mond meg az én népemnek az ő bünöket Sat. 1766. d. 30. Juny." — „Tiszteletes B. K. Nagy János Uram Prédikátorságában Épitettet 1766. d. 30. Juny." — Feliratok a padokon: „Nemes Buday Imre uram maga költségén csinálta ezt a széket. A. O. 1767." — „N. és Nemzetes Vitézlő Dancs (olvashatatlan) maga költségével 1767 évben." — „Buday László D. S. uraméké 1766. Die 30 Juny." — A templomnak fa portikusza va

Lásd még: Balogh p. 135.

(Berg m.)

Domfaép

a Lithographiában [illegible]
ban "kisded iven,finom szinnel v
gositva" megindult egy magyar tá
kép-gyüjtemény,melyet Jaschke Fe
"természetiképpn rajzolt,s kőre
szett".Eddig kilenc készült el./
Ezen kivül kiadott egy 30 lapból
álló rézkarc sorozatot is,/1830 !
"National Kleidertrachten und An
von Ungarn,Croatien,etc."cimen./

Jaschkeról az osztrák
dalomban is keveset találunk,pedi
egyike kora legjobb osztrák akvar
tájfestőinek.A magyar müvészettel
azonban csak tárgyi kapcsolatai v
nak.Müvészetünk fejlődésére nem g
korolt hatást,épen ugy,mint ebben
az időben Magyarországon megfordu
többi MÁVÁXXX külföldi festők nag

Ahmad

Penang, 1926 den 21 d.

Taksonyi (József?)

Tengeri rák,
rajz, repr.

Emlmintart

1888,

szelvény alá egy 4—5 mm., vagy a szükséghez képest vastagabb vonalzóalakú vaseszközt tolunk s ezt kisebb-nagyobb távolságban megismételve a mozaikszelvény testét a vaseszköz segélyével, mint egy emelőrúddal, föl-föl-emelgetjük. Eljárásunk által a mozaiklapnak megkeményedett, mészhabarcsból álló alsó rétegét elválasztottuk ama mélyebben fekvő rétegtől, amelyen a mozaikpadló állománya nyugszik.

8. Kiemelés. Az alapjával odakötött szelvénynek ekként történő felszabadítása után a kiemeléshez látunk. E czélból a szelvény alá, a vonalzóalakú vaseszköz útján előállított hézagba, egy megfelelő deszkalapot csusztatunk, avagy magát a mozaikszelvényt toljuk rá a megfelelően odahelyezett deszkalapra s az egész szelvényt a deszkalap kiálló széleinél fogva kiemeljük.

9. A szelvénylap megfordítása és megerősítése. Eddigi eljárásunk következtében a mozaikszelvénynek képes lapja felül, egyenlőtlen alsórétege pedig alul fog feküdni. Hogy a szelvényt *ellenkező oldalára* fordíthassuk, a mozaiklap felső, vászonnal bevont lapjára egy

Taksonyi Magda

246 Tecca, olajf. 300.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

T. 2756.

z 1700, az 1763, az 1809 és az 1840
listdobos öltözete szemlélhető. Felirata

.K. OESTERREICHISCHE ARMEE.

rpauker.

felich.
. Bermann & Sohn am Graben zur gold. Krone.

irosnak & 28.7: 42 cm.
österreichische Armee im Laufe
ann & Sohn in Wien.

si munkálatokat a legnagyobb erélyel folytatják, amit azonban a bányából kitóduló óriási hőség megnehezít. A bánya körül óriási néptömeg hömpölyög. A bányászok családtagjai aggodva és kétségbeesetten várják családfenntartójuk megmentését. A hatóság részéről egy bizottság ment ki a szerencsétlenség színhelyére.

Egy másik tudósítónk Veszprémből a következőket jelenti: A robbanás nem rövidzárlat következtében történt. Amennyire eddig meg lehetett állapítani, a gépekhez szükséges olaj gyulladt meg rossz kezelés következtében. A tárnában 350 munkás dolgozik. Eddig hét halottat húztak ki. Nagy baj, hogy az ajkai bányák Veszprémtől nehezen közelíthetők meg, amennyiben előbb egy negyed óráig vasúton és azután két óráig kocsin lehet odajutni. Ezért a tűzoltóság csak a legközelebbi vonattal éjjel 11 órakor mehet Veszprémből a szerencsétlenség színhelyére. Az egész tűzoltóság készenlétben várja a vonat indulását. Az első hírnek Veszprémbe való érkezése után Koller Sándor alispán egy bizottsággal azonnal kocsin ment Ajkára. (Az ajkai bányák bécsi vállalat, amelynek központi telepe (Kohlenindustrieverein) Wienben van. A társaságnak kiterjedt kőszénbányái vannak Ausztriában, Csehországban, Horvátországban és Ajkán.)

(Veszprém, január 14. „Magyar Tudósító"). A Veszprém vármegyei Ajka község mellett fekvő csingervölgyi kőszénbánya ma délután állítólag a villamos vezeték rövidzárlata következtében kigyulladt. A bányában 250 munkás dolgozott, akiknek élete veszedelemben forog. A mentési munkálatokat Huszár főszolgabíró, aki éppen a helyszínen tartózkodott, vezeti. A mentésben részt vett a környék egész lakossága. Újabb jelentés szerint délután hét halottat hoztak föl. A mentési munkálatokat rendkívül megnehezíti az, hogy minduntalan fenyegető robbanás miatt csak nagyon nehezen lehet a veszélyeztetett helyekhez hozzáférni, ahol egy hirtelen támadt földomlás a bennrekedt munkások szabadulásának útját teljesen elzárta.

Koller Sándor alispán a legközelebbi vonattal a szerencsétlenség színhelyére utazott. A városban az estéli órákban terjedt el a szerencsétlenség híre és óriási izgalmat keltett. Ajka községnek telefonállomása nincsen és így közelebbi értesítést a helyszínről még nem küldhettek.

Tűz reggel óta (Szombathely, január 14; Magyar Távirati Iroda.) A kőszénbánya kigyulladása után a munkások az égő tárnában bennrekedtek és súlyos katasztrófától tartanak. A tűz a légcsatornában keletkezett és még ez ideig mindig ég. A tűz a légaknából befelé vette irányát, elzárva a munkások elől a menekülés útját. Állítólag mintegy 200 ember rekedt a bányában. Délután 6 óráig 10 embert vonszoltak ki az égő bányából, valamennyi korommá égett és fölismerhetetlen. A mentési munkálatokat az üveggyár és a vasút munkásai végzik, azonban nem bírnak a fékezhetetlen elemmel. A tűz hét kilométer hosszan a bányában befelé terjed. A lakosság között nagy pánik uralkodik, mert nem tudják megállapítani kik hiányoznak. A veszedelem nőttön fokozódik és senki sem tudja, hova fog fejlődni.

Nincs menekülés (Veszprém, január 14; „Magyar Tudósító", 9 óra 15 perc.) A bányában 250—300 munkás dolgozott a szerencsétlenség idején, akinek menekülése úgyszólván lehetetlen volt, mert a tűz a bejáratnál keletkezett, a fölvonó is elégett. A mentési munkálatok nagy arányokban folynak, de a bányában levő átláthatatlan füst miatt a munka csaknem lehetetlen. Egy másik verzió szerint a szerencsétlenség úgy keletkezett, hogy a gépeknél éveken át fölhalmozódott, eldobott olajos anyagok fogtak tüzet.

(Veszprém, január 14; „Magyar Tudósító" 9 óra 35 perc.) — bányatűz a légcsatornában történt robbanás folytán keletkezett. Ugyanis az esőzés következtében a légcsatorna átnedvesedett és ezt fűtéssel akarták kiszárítani és ekkor keletkezett a robbanás, amely elzárta az összes be- és kijáratokat. Kétszáznegyven munkás a bányában rekedt." — Ádám felsziszsen, újra megnézi az addig olvasott adatokat, amelyek nem egyeznek az előzőekkel. Ez nyilván a sokféle, felfokozott izgalommal továbbított híradás velejárója. — „A tűz befelé állandóan terjed. Este 7 óráig az üveggyár munkásai és a vasúti alkalmazottak, valamint a bánya többi munkásai 10 halottat húztak ki. Éjjel fél 12 órakor sikerült a tüzet lokalizálni és az utakat is megnyitni és 16 élő bányászt hoztak ki a bányából. A többi munkást még eddig nem találták meg, de remélik, hogy megmenthetik őket. Az összes halottak száma az eddig megállapított hivatalos kimutatás szerint negyvenöt. A mentési munkálatok az éjjeli órákban is folyamatban vannak, úgyszintén a veszprémi és székesfehérvári orvosok is folytatják a mentési munkálatokat."

Mire a konflis a Margithíd budai hídfőjéhez érkezik, Ádám szinte kívülről tudja a Népszava még sok minden egyébre kiterjedő fekete hírtömegét. A kocsis Ádám izgalmát fél szemmel figyeli. — Mi az izgalom oka? — kérdezi. Ádám elmondja. Jóideig nem szól a kocsis, csak akor beszél, mikor Óbuda felé fordulnak.

— Nagyságos úr — néz a kocsis vissza üléséről. — Kije él Csingervölgyben a nagyságos úrnak?

— Apósom, feleségem apja, sógoraim. Minden rokonságunk bányász.

— Az baj, nagyságos úr, és különösen baj ilyenkor.

— Nem vagyok nagyságos úr, láthatja rajtam.

— Látom, pincér úr. Engedelmével, nem kellene ilyenkor a fekete csokornyakkendőt viselni.

— Lehet azt öreg, előlegbe. Gyászszalagnak — törli Ádám a verejtékét. — Mit szól ehhez a feleségem? Nem kellene megmondanom a szerencsétlenséget.

— Az annál rosszabb — beszél hátra a kocsis, és már kihagyja azt, nagyságos úr — meg kell mondani és mindjárt. Ha meghalt volna valakije, kerül az asszonyságnak ideje, hogy megszokja. Ha meg senki sem halt meg mivel nem kell mindenn rokonnak meghalnia, igencsak megkönnyebbül felesége önagysága. Mindig azt mondom, jobb előre, egyenesen szembe neki a bajnak.

— Köszönöm — vesz Ádám mély lélegzetet. — Nehéz ez az egész, az óriási, rettenetes szerencsétlenség. Jártam Ajkán, Csingervölgyben, láttam Árminaknát is, ahol most a baj történt.

— Mindjárt a Szentendrei út 62-nél vagyunk — szólal meg jóidő múlva a kocsis. — Megállni, hó! — húzza meg a gyeplőt, és a kimelegedett, verejték csapta gebe megáll. Ádám kiszáll, fizet. Nyílik a sorban az utolsó konyhaajtó, és a kocsis sebesen elhajt, mikor látja a nyilván férjét váró asszonyt

— Ádám! — Juliska szava csendes. — Megint konflissal? Megfogadtad, többé nem teszed.

— Juliska, most az egyszer — Ádám szava egészen idegen. — Most konflissal kellett jönnöm. Táviratozom haza, Csingerbe — huzza, rantja magara Juliska harisnyáját, cipőjét. Kendővel köti le barna kontyat.

— Ne menj! Megfázol — próbalja Ádám megállítani. Juliska már kívül is van az ajtón, kezében bugyellárisa. Ádám csak futó lépteinek kopogását hallja. Zaklatott, nézi a gyereket. Nem mehet Juliska után. Nincs mit tennie, és mindaz, ami történt, megtörtént.

Csend. Ádám várja a haza érkező Juliskát. Számolgatja, most hol lehet. Ránéz a vekkerre, mikor végre nyílik a konyhaajtó és zihálva, hidegtől pirosra csípve Juliska lép a szobába. Ledobja kabátját, kendőjét.

— Feladtam a táviratot — lélegzik mélyet. — Válasz fizetve arról fel

— Jól tetted — mondja Ádám. — Hidd el Juliska, nincs semmi baj. Ép és egészséges a papa, egészségesek a fiúk. Érzem.

— Hagyj. Ideges vagyok — rázza le Juliska Ádám kezét, elmegy mellőle. — Negyvenöt család, negyvenöt halott. Tudod, mi ez? Szörnyűség belegondolni is. Bánya — sírja el magát. — Százötven méterre a föld alatt, ahonnan negyvenöten sohasem látják többé a napot. A negyvenöt közt talán ott az apám, két testvérem!

Telik az idő. Dél, délután. Ádám éppen az orfeumba indul, mikor táviratkihordó érkezik. Juliska remegve veszi át, nem tudja rászánni magát, hogy kibontsa. Ádám nyitja ki. Mély, könnyebbülő sóhajt hallat.

— Mi az? — rebben Juliska szeme. — Mondd már!

— Semmi baj, mindenki él. Édesapád, mindkét testvéred egészséges.

— Hála Istennek — omlik összse Juliskában az addigi tartás, elkapja az idegkimerültség rettenetes sírása. Ádám csak most veszi észre, a postás vár. Aláírja a távirat átvételét, pénzt ad és a táviratkézbesítő eltűnik a növekvő sötétben.

Telnek a napok. 1909 január 20. Juliska kimerül, százszor elolvasta a sorba rakott újságokat. Ádám délelőtt fürdőbe ment, Juliska fellapozta a Népszava 16-i számát. Ismét olvassa. Zaklatott, újból átéli az annyiszor olvasott újságoldalak minden borzalmát.

A Csingervölgy-telepi ötvenöt. — Csingervölgy-telepen a véletlen hóhérkodott. A véletlen: — a szénport véletlenül tűzveszedelmes helyre rakták évek óta, tűzveszedelmes helyen halmozták össze az olajos rongyokat — hát ki tehet erről? Hát ki tehet arról, hogy nincs biztosíték, hogy korláttalan a fölvonó, hogy megakadhat a lift, hogy a hosszúhosszú bányában csak egy a szellőztető, csak egy a kivezető? Hát ki tehet arról, hogy a tizenhármaknak, a tizeknek, az ötvenötöknek pusztulniuk kell, a hétszázaknak remegniük kell?

Urak, urak, a halálbányák izgatnak, a megszenesedett holttestek lázítanak!

A csingeri halálvölgy (Ajka, január 15. Kiküldött munkatársunk jelentése.) Ötvenöt halott... Az ok? Lehet, hogy a ventillációs készülékre éveken át lerakódott szénpor gyulladt meg legelőször, de lehet az is, hogy a

MAKK ÉS JAGU

Részlet Molnár Gábor készülő önéletrajzi köte

(Szépirodalmi Kiadó)

...en élő fiatal költők verseiből

Most fakadó, tavaszát élő költészet borul zöldbe az itt bemutatott fiatal költők kiformálódásával. Költészetük levélerezete Veszprém megye földjéből, életéből szívja nedveit.

Közöttünk árad az a levegő, az emberi értelemnek az a melengető fénye, a földnek azok a nedvei, amelyekben és amelyektől ezek a fiatalok költőkké értek, s költészetté, egy sajátos, Veszprém megye tájait, életét ki és beléfegző, költészetté terebélyesednek majdan ezek a versek.

A költészet napján ennek az életfának verst fakasztó ágaiból törünk néhányat e csokorba. Nem egyenlő értékű alkotások ezek: van, akinél az érzelmek még nem találták meg a maguk megfelelő kristályszerkezetét, s van, akinek lírája már az anyag ösztönelnek és a rendet teremtő értelem viaskodásának éleit villantja fel, van, aki gondolkodó fővel, tiszta, nyugodt számbavételére készül a körülötte zajló életnek, s van akinek indulatai még nem találták meg tárgyukat, formát keresve gomolyognak önmagukban. Egyben, az emberi szó varázslatának hitében megegyeznek. Egyek az alkotás szenvedélyében, a beteljesülés „vágyában", az ember mindig többet akaró, mindig túl-látni igyekvő tevékeny erőfeszítésében, s a tevékenység boldogságában.

Mert a vers, a művészet: a tevékenység boldogsága, a világ tiszta, emberi szerkezetének átélhető valósága. S ennek elérése fűti őket önmagukon túlra is gyújtani lángjukat.

IFJ. MIGRAY EMŐD:

Asztalbontás előtt

Rokkant palackok tornyai között,
Félig üres poharak pocsolyáján
Bolyonganak az eltévedt szavak.

A kiborult bor lassan sírdogál,
Az asztalon az árva hamutartó
Megroppan a csikkek súlya alatt.

MOJZER FERENC:

Sorok Mariannak

Előre megfontolt szándékkal
megszerettelek

virággal akartam kedveskedni
de tél volt

a csók nem bűn
nem hagytad hogy megcsókoljalak

nagyon lassan tavaszodott

egy marék ibolyával nem tudtam mit kezdeni
összetéptem

LADÁNYI JÓZSEF:

Nem költő az...

nem költő az, aki
a rohanó világ impresszióját
nem értékeli.
nem költő az, aki
nem tud meghatódni a
vérző sebeken.
nem költő az, aki
nem szenvedett, s nem érezte az
ütések mily erősek.
nem költő az, aki
virágport zabál, tőle nektárt
köp, okád.
és nem költő az sem;
akinek
nincs bátorsága merni
akinek
nincs ereje visszaütni
akinek
nincs szeme látni,
és aki ezért engem agyonüt,
nem költő az.

Takó János: Verset hallgató lány

PATKA LÁSZLÓ:

A mennyország alkotmányából

féljogadás alkonyattól napnyugtáig
kutyáknak és ingyenélőknek belépni tilos
munkaszüneti napokon hajnaltól virradatig —
írásban beadott kérelmeket panaszokat
és feljelentéseket nem fogadunk el
ha tudja hozza magával őrangyalait
munkaviszonyát csak a két kezével vagy
arcának ráncaival igazolhatja kérjük
ne várjon türelemmel meaüresedő helyeinkre
áthelyezés esetén lifttel szállítjuk a pokolba
nyugdíjazás után a földön bárkibe
visszaköltözhet ha vállalja az életfogytiglan
halhatatlanságot —
belépés előtt ne kopogjon ne próbálkozzon
jelszavakkal úgy sem halljuk a fegyver-
ropogástól várakozás közben kitűnő
szórakozást nyújt holdviziónk — a földet
ne nagyon nézegesse szabad szemmel viszont
ha rossz a látása csak nyugodtan nézzen
a napba — fogyassza egészséggel frissen
elejtett csillagaink — beteget ne jelentsen
nálunk csak egyszeres, vagy többszörös halottak
vannak: üdvözlettel a mennyországgyűlés —
gyilkosokért semminemű felelősséget nem vállalunk!
az örök törvények megváltoztatásának jogát
fenntartjuk de kérjük ne nyugodjanak bele semmiképpen

SZABÓ SÁNDOR:

József Attila

Amíg éltél, egy jó cipő
nem vettél, és a gondolat,
az érzés benned egyre több
volt, mint a szükséges falat
utánad mégis mennyien
élnek szolidan, tisztesen,
megmagyarázván módfelett.

Suhog a sima, hűs papír...
A síró férfi — néhai!
és sajnos, nincs elég radír
a gyermekkort tisztítani!
A legvadabb alázat is
őszintétlen, hiú, hamis
— kevés ha kimondom
neved.

Lobogó lettél, hogy ha már
boldog nem is voltál soha,
s egy kissé lecke, példatár
— sorsunk sóvárgó látnoka.
Egy ország magához szorít,
pirul, becéz, s tán jól van így.
Ijesztő hős vagy. Szent szerep!

Akit méltó rontás taszít,
után sunyít, hebeg, ha jössz,
babrálja kancaronnavait
(rémült kis újonc rákvörös),
jól tudja: te hitelt nem adsz
és hasztalan a kertelés:
„a mindenséggel mérd magad":
én veled — s ez több mint elég.

A samponos mosással el-
tisztított, majd leszárított lakkfelületre vattacsomó segítségével kell felvinni a folyadék vagy paszta alakjában kapható védőbalzsamot (beszerezhető szórópalackban levő balzsam-spray is, amit csak rá kell fújni a felületre). A vékony balzsamréteget „bele kell dolgozni" a lakkfelületbe mégpedig úgy, hogy a vattacsomóra enyhe nyomást gyakorolva, körkörös mozgással végezzük a bedörzsölést, folyamatosan előrehaladva. Ezt a — bizony fáradságos — ápolási műveletet 2—3 hónaponként ajánlatos megismételni.

Az a
víz hely
laktisztít
ni, mive
szennyez
rok-, bog
és foltm
tosítanak.

autópolitúrok

balzsamok esetében, azzal a különbséggel, hogy még erőteljesebb körkörös dörzsölést kell alkalmazni és a lakkrétegben levő karcolások felett mindaddig „el kell időzni", míg azok el nem tűnnek. Befejező műveletként puha gyapjúronggyal való átdörzsöléssel lehet megadni a lakkrétegnek a csillogó fényt.

A gépkocsikarosszéria kró-

Takó János

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPLÓ
Veszprém

1970 JÚN 7

1021

Takó János rajza

Tál Ötvös Péter ötvösmester

Györi Szemle 1936. 105.

Cikk a györi ötvösökről

223. Talamás, g. k. fatemplom.
1747. „In matre ecclesia lignea in statu commodo." (O. L.; C. P. Tab. et Conscr. 1747. No. 8.)
1839. „. . . cum Eccl. Lig. ad Annunciationem B. M. V." (Schem. Munk. p. 58.)
1908. még fennáll. (Schem. Munk. p. 36.) L. Hukliva.
Lásd még: Lehoczky IIIb. p. 752.

(Bereg m.)
Domfaep

BUDAPEST
935-VIII.25. N4

Talamasz Lajos, amatőr szobrász (Túrkeve)

Talamasz Lajos (Túrkeve)
Subas

a túrkevei Finta Múzeumban megnyílt a nagyközségi szervezésű amatőr képzőművészeinek III. pályázatú kiállítása, melyen látható Talamasz műve.

Szolnok Megyei Néplap, 1980. febr. 17.

MAHIR
MAGYAR HIRLAP

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Talamasz Lajos

1983 SEP 17

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Fafaragó m

1021

-űbb lett az
irányítás. A
zenei nevelés
tapasztalható
e lépés. Na-
hogy javult
az óvoda kap-

ıogy az álta-
ın csökkent a
aránya, az al-
növekedett a

todik osztályokban n
volt a bukási arány.

A kisegítő iskola, a gy
pedagógiai oktatás jav
érdekében tett intézked
eredménye, hogy kevesel
idősebb korosztályokból
helyezettek száma.
megfelelő viszont az e
haladás a tanulók napi
ellátásában.

munkásképzésben fokozni kell a segítségnyújtást

Talamasz Lajos felvétele

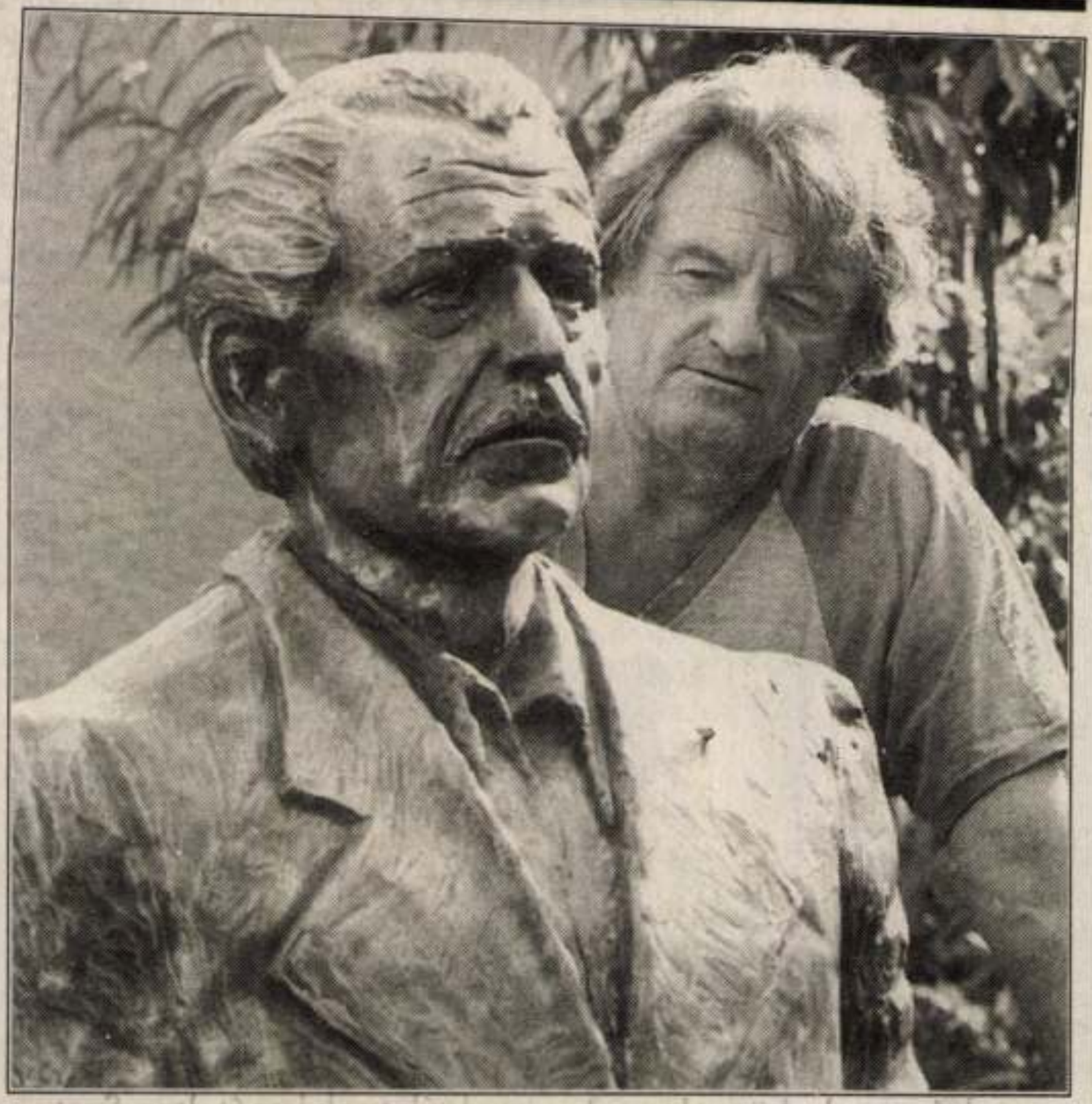

nedzsment, míg korúbeni

TALAMASZ LAJOS

CSSZKÜN KRÓNIKA 1997 IX 20

A TESTVÉRVÁROSI KAPCSOLAT JEGYÉ

Túrkevei alkotó Nagyszalontán

MUNKATÁRSUNKTÓL

Tegnap este Nagyszalontán, a Magyar Házban, *Füleki Gábor* és *Talamasz Lajos* képzőművészek kiállítását nyitotta meg *dr. Szabó Zoltán*, a Túrkevéért Alapítvány elnöke. A testvérvárosi kapcsolat keretében létrejött tárlat is bizonyítja, hogy lélekben nincs távolság Nagyszalonta és Túrkeve között — mondotta egyebek között beajánló beszédében.

A két túrkevei alkotó tárlatát igen nagy érdeklődéssel fogadták Arany János városának mai lakói.

Füleki Gábor festő évtizedes munkássá legjavát állította ki: e ban a Kunság, a kevi f lette tájképeket, por Talamasz Lajos is m sokféleségét mutatta b dázva, hogy egyaránt mestere a fának, a kőne bronznak. Ez utóbbina bizonyítéka a Sinka Ist készített mellszobra, a holnap avatnak fel Na lonta főterén, Arany monumentjének közelé

Képünkön Sinka bronzból készült mellszo alkotója, Talamasz Lajos

FOTÓ: TARPAI Z

omorú

zésére úgysem volt esélye a csapatnak és legfőbb cél az UEFA Kupa megnyerése. Szerdán a visszavágón Bordeaux-ban lép pályára a csapat a Girondins ellen, és a mindig sikerhez szokott, most rendkívül letört Beckenbauer arra gondolni sem mer, hogy a nemzetközi kupadöntőben is kudarcot vallhat. Mert akkor még többen adnak majd igazat a távozott Rehhagelnek, aki kijelentette: „Én megnyertem volna a bajnokságot és a kupát is."

*

Az Auxerre első alkalommal nyerte meg az élvonalbeli francia labdarúgó-bajnokságot, miután a 37. fordulóban

Nyert a címvédő

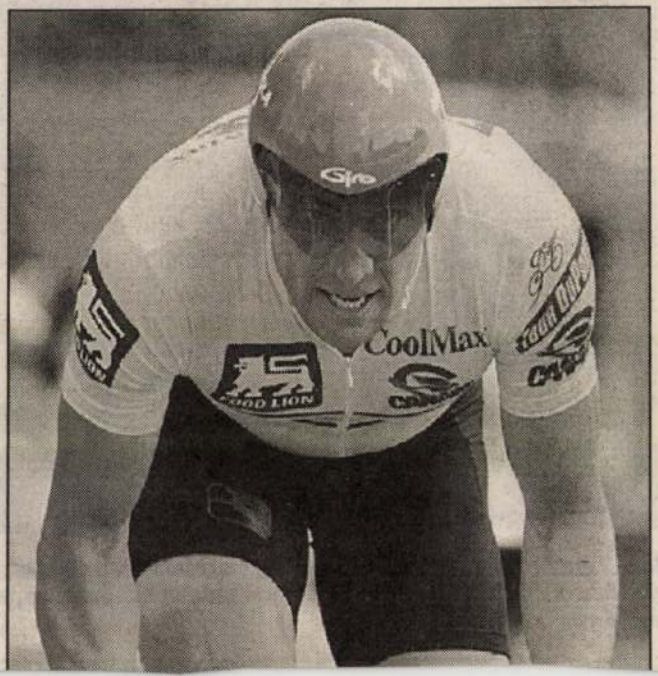

Ma 17 órakor Talamasz Lajos Túrkevén élő szobrászművész alkotásaiból nyílik kiállítás a szolnoki Borgalérián (Baross u. 6.). A május 24-ig tartó tárlatot Örsi Julianna, a néprajztudományok kandidátusa nyitja meg

FOTÓ: TARPAI

TALAMASZ LAJOS szobrász

96. máj. 15

Néplap

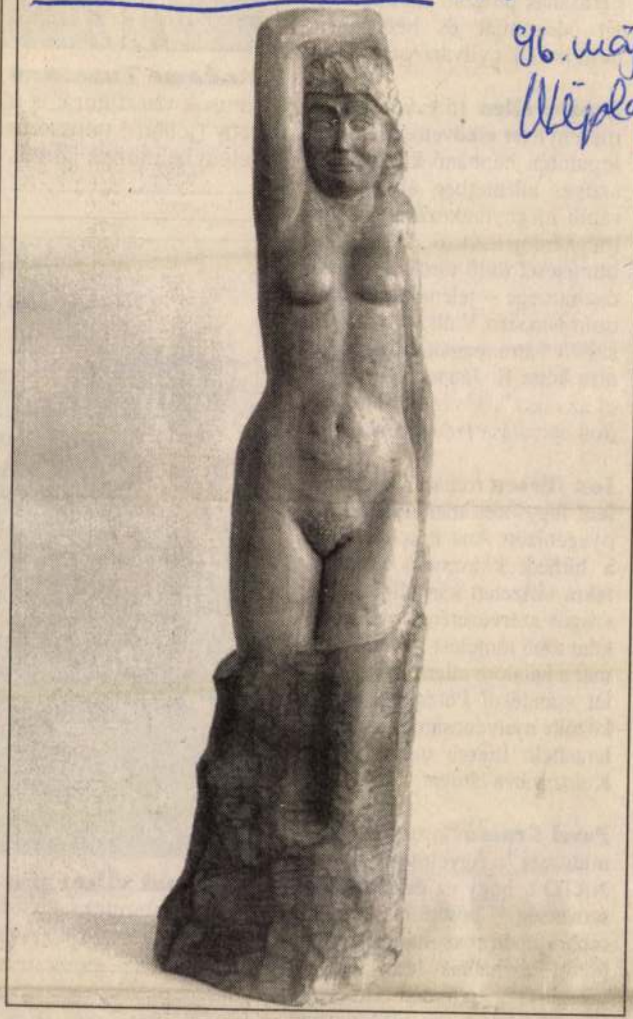

Talamasz Lajos túrkevei szobrászművész kiállítása nyílt tegnap a szolnoki Parti borgalériában. A tíz napig látható tárlatot Örsi Julianna, a néprajztudományok kandidátusa nyitotta meg.

FOTÓ: CS. I.

rát csecsen kormány már jóváhagyta Jelcin csecsenföldi látogatásának programját, ám a vizit időpontját és helyszíneit nem hozták nyilvánosságra.

A pápa ellen 15 évvel ezelőtt merényletet elkövető Ali Agca legutóbbi bűnbánó kijelentései szöges ellentétben állnak korábbi megnyilatkozásaival, így megkérdőjelezhető a börtönbüntetését töltő török terrorista őszintesége – jelentette ki Joaquín Navarro Valls. A vatikáni szóvivő arra reagált, hogy Agca arra kérte II. János Pált, járjon el az olasz hatóságoknál szabadon bocsátása érdekében.

Ion Iliescu román államfő elleni fegyveres merénylettel fenyegetőzött Ana Potcoava, aki a hírhedt kolozsvári pilótajátékra ráfizetett kárvallottak országos szervezetének vezetőjeként több tüntetést is szervezett már a hatalom ellen. A merénylet szándékát Potcoava azután közölte nyilvánosan, hogy bejelentették: Iliescu május elején Kolozsvárra látogat.

Pavel Gracsov orosz védelmi miniszter figyelmeztette a NATO-t, hogy az észak-atlanti szövetség bővítése esetén orosz–fehérorosz hadseregcsoportot hozhatnak létre Fehéroroszország területén. Gracsov közölte, hogy az elképzelést támogatja Alekszandr Lukasenko fehérorosz elnök is.

Belgrádba látogat csütörtökön a német külügyminiszter.

Madame Tusseaud or
tikusok viaszfigurái is részt
csov (jobbra) népszerűsége
Jelcin befutónak látszik, Gor

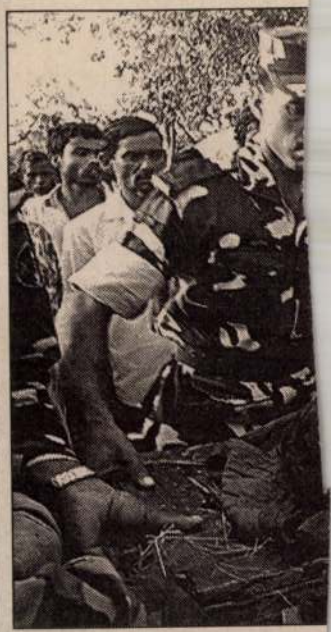

Trópusi vihar pusztít
eddig több mint négyszáz em
ren megsebesültek. A mentő

Washington fon

Összeoml

Amerikai tisztségviselők

Jeszenszky Romániában

Bukarest. A Jeszenszky Géza külügyminiszterrel a bukaresti Cotroceni palotában, az elnöki rezidencián folytatott csaknem kétórás megbeszélés után tett nyilatkozatában Ion Iliescu román államfő annak az akaratnak és óhajnak a jeleként értékelte a magyar politikus látogatását, hogy kihasználják a politikai kapcsolatokat, érintkezést, az aktív diplomáciát az olyan állapotokon való túllépésre, amelyeket egymás meg nem értése jellemez, és amelyek nem szolgálják a két ország érdekeit.

Jeszenszky Géza örömét fejezte ki, hogy Iliescu elnök maga is úgy véli és látja, hogy Magyarországnak nem célja a Romániával való rivalizálás, nem célja Románia valamiféle elszigetelése.

Kifejezte reményét, hogy útja és különösen az elnökkel való beszélgetése nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy a román társadalomban meglévő bizalmatlanságot és kételyeket eloszlassa.

Megállapodás

Belgrád. Banja Lukán a belgrádi rádió jelentése szerint hajnalig tárgyalt a lázadó katonatisztekkel Radovan Karadzic boszniai szerb elnök, s hírek szerint megállapodás jött létre arról, hogy a várost blokád alatt tartó katonák visszatérnek állásaikba, illetve a laktanyába.

Bírósági eljárás

Szófia. Todor Zsivkovot már senki nem akarja elítélni – így kommentálta a Kontinent című szófiai napilap tegnap jogászokra hivatkozva azt a döntést, amellyel megszüntették a bírósági eljárást a 83. életévében járó expolitikussal szemben a „guruló dollárok" ügyében. A fővárosi bíróság úgy döntött, hogy eljárási hibák miatt visszaadja az ügyészségnek az ügyet.

Cáfolat

Peking. Kim Ir Szen észak-koreai elnök cáfolta tegnap, hogy országa atomfegyvert állítana elő. Az Új Kína hírügynökség jelentése szerint az észak-koreai vezető a kínai Országos Népi Gyűlés küldöttsége előtt kijelentette Phenjanban, hogy az Egyesült Államok ürügyként használja fel Észak-Korea állítólagos atomfegyverkezését csapatainak további Dél-Koreában tartásához.

A „kacsaügy" másik oldala

A hortobágyi kft. feljelenti a mezőhéki téeszt?

A blokád alá vett kacsák ügyében lapunk tegnapi számában a Mezőhéki Táncsics Tsz rákócziújfalui kerületének igazgatója fejtette ki álláspontját. Ezúttal a másik fél, a Hortobágyi Lúdtenyésztő Kft. véleményét adjuk közre.

Varga Ferenc, a kft. ügyvezető igazgatója eképpen nyilatkozott az elmúlt napok eseményeiről:

– Cégünk a Mezőhéki Táncsics Tsz-szel ez év március 30-án kötött mezőgazdasági termékértékesítési és finanszírozási szerződést. Ebben rögzítettük a pecsenyekacsák mennyiségét, minőségét, az átadás helyét, illetve átvételi árát, valamint a fizetési határidőt. Az átvételt és a minősítést minden esetben a szabványban előírtaknak megfelelően végeztük. Biztosítottuk a termelő jelenlétét a szállítás kezdetétől a vágás befejezéséig. A szerződésfelbontás tényét a termelő szeptember 9-én egyoldalúan jelentette be. Ez minden előzetes tárgyalás nélkül történt, így a cikkben nyilatkozó nem a valós helyzetet adta meg. Tudomásunkra jutott, hogy a leszerződött pecsenyekacsa-állományt más cégeknek ajánlották fel megvételre.

A kacsák felneveléséhez szükséges takarmányt mi biztosítottuk, ez a végtermék értékének körülbelül 70 százalékát teszi ki. Amíg az átvétel nem történik meg, addig a befektetett pénzünk sem térülhet meg. A Mezőhéki Tsz egyoldalú szerződésszegésével fedezetelvonást valósított meg, ezért voltunk kénytelenek kényszerintézkedéseket tenni. Ez alapján bíztuk meg az őrző-védő kft.-t a közös vagyon megvédésére. Az őrzést szeptember tizedikétől további intézkedésünkig rendeltük el. Mivel a rendőrség szeptember 15-én az őrzés feloldásáról intézkedett, így a téesz módjában állt az áru egy részét másfelé értékesíteni. Az így eladott 7200 darab kacsa biztosította volna takarmányfedezetünket.

Varga Ferenc szerint a mezőhéki téesz nemcsak anyagi kárt okozott, de cégük üzleti hitelét is rontotta. Mint mondotta, a károk rendezésére minden jogi eszközt igénybe fognak venni az ügy minden szereplőjével szemben.

AMERIKAI IMPRESSZIÓK. **A Tiszaparti Gimnáziumban tegnap délelőtt megnyílt Hidvégi Tamás, végzős diák Amerikai impressziók című kiállítása. A gimnázium ily módon is lehetőséget ad a diákok tehetségének kibontakoztatására. (Fotó: Novák)**

Száz éve született Korda Sándor

Ünnepségek Túrkevén a centenárium alkalmából

Tegnap délután négy órakor négynapos rendezvénysorozat kezdődött, melyet a város világhírű szülöttének, Korda Sándornak tiszteletére rendezett Túrkeve és a Korda Sándor Alapítvány. A megnyitóünnepség a városból elszármazott - és jelenleg Hollandiában élő - Ratkai Lajos szobrászművész bronzból készített - a világhírű producert és filmrendezőt ábrázoló - alkotásának filmszínház előtti leleplezésével kezdődött.

Németh István polgármester köszöntötte a város polgárait és a megjelent vendégeket

Csoóri Sándor költő, a Magyarok Világszövetségének elnöke a szobornál tartott beszédében párhuzamot vont Ady Endre és Korda Sándor között. Hangsúlyozta mindkettőjük közös életérzését és azt, hogy amíg Ady a verseivel, addig Sir Alexander Korda a film révén kívánta a bezárt magyar kultúrát a nagyvilággal megismertetni. Mint elmondta, mindkettőjük sikeresen. A rendezvény az ünnepelt nevét viselő, felújított fimszínházban folytatódott Németh István polgármester köszöntő szavaival. Jelen voltak Mr. Howard Pirce Nagy-Britannia és Észak-Írország budapesti nagykövetének első helyettese, Csoóri Sándor, a Magyarok Világszövetségének elnöke, Peter Sasdy Londonban élő filmrendező, a Korda-életműről készített 50 perces dokumentumfilm rendezője, Föld Ottó docens, a Korda Sándor Alapítvány elnöke, dr. Veress József, a Magyar Filmtudományi Intézet igazgatóhelyettese, a Korda családból két unokatestvér, Kellner Katalin és Andrew Merkler, valamint Mezőtúr város polgármestere, Ádámné dr. Bagdán Piroska, dr. Tóth Albert országgyűlési képviselő, Thodori Albert, a testvérváros, Nagyszalonta polgármestere. A Himnusz elhangzása után Mr. Howard Pirce, mondott köszönetett azért, hogy e nevezetes esemény megnyitására őt kérték fel. Elmondta, hogy megtiszteltetésnek veszi a lovagi címmel kitüntetett, 1931-től haláláig Londonban élő Korda Sándor tiszteletére rendezett ünnepségsorozatot ő nyithatta meg. Szavait követően, a Kodály Kórus műsora után dr. Veress József ismertette a producer és filmrendező munkásságát.

Az orosházi Fúvószenekari Egyesület Korda Sándor filmjeiből játszott zenei összeállítást, a BBC TV megbízásából Peter Sasdy rendező által készített szinkronizált, a művész életútját bemutató film vetítésével és a Szózat hangjaival zárult a tegnapi megnyitó.

A filmsorozatok korát éljük. Most igazán itt volna az ideje, hogy a Magyar Televízió vagy a Filmmúzeum megismertesse a magyar közönséggel a Korda-életművet. Angliában - az évforduló alkalmából - valamennyi filmjét felújították, és folyamatosan vetíti fogják.

Holnap rövidfilm- és videoszemlével folytatódik a rendezvény, délután 4 órakor pedig ünnepélyesen felavatják az Egressy Béni Zeneiskolát. Kocsis Zoltán zongoraművész és zeneszerző avatóbeszéde után koncertet ad az intézményben, melyet a zeneszerző emléktáblájának - Talamasz Lajos szobrászművész alkotása - felavatása követ.

C. A.

A mozgalom él, fejlődik

(Folytatás az 1. oldalról)

Bartus Pál megnyitójában kitért arra, hogy az áfészek jelenleg közel egymillió tagot számlálnak országosan, ami a száz évvel ezelőtt kezdődött szövetkezés továbbépülését, felnőtté válását is mutatja.

A nehézségekről szólva elmondta, hogy bár tavaly országosan 12 milliárd forintnyi árualapot szereztek be az áfészek, a feketekereskedelem jelentősen megcsapolta forgalmukat. Ennek megszüntetésére sürgős intézkedéseket kérnek.

A rendezvények kiállításokkal, hangulatos utcai vásárral és akciók sorozatával várják a látogatókat, a vásárlókat. Egyes termékeknél akár 50 százalékos engedményt adnak, s kóstolóval egybekötött árubemutatókat is tartanak.

– ez –

Kiosztották a Kiváló Áruk Fóruma okleveleit

Tizennégy vállalkozás termékei használhatják a kitüntető emblémát

Tizennégy vállalkozás képviselője vehette át tegnap a Kiváló Áruk Fóruma titkársága által odaítélt Kiváló Áruk Fóruma-emblémaviselési jogot tanúsító oklevelet. A KÁF megkülönböztető tanúsító jelet minden évben meg kell pályázni, és azt szigorú Kermi-minősítések alapján ítélik oda. Az okleveleket ünnepélyes keretek között Brückner István, a Centrum Kft. vezérigazgatója adta át az Alföldi Porcelángyár Rt. Beatrice étkészletére, az Apenta Kft. ásványvizére, a Biotrend Kft. Pam-pam arcszeszére, a Dy–Wa Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. Cifra gázkazánjára, a Dunapack Rt. Frisspack papírtasakjára, a Féktherm Kft. néhány készülékére, a Frigolux Rt. fagylalttárolójára, a Kerekes és Társa Bt. mentolin szájvizére, a Kefta–Dunawall Tapétagyártó Kft. habtapétájára, a Napsugár Nektár Kft. Sunclub diabetikus üdítőjére, az Olympos Gyümölcslé-előállító Kft. Top-joy és Olympos gyümölcsitalára, a Szobi Szörp Rt. dobozos alma- és szőlőitalára, a Szolnoktej Rt. Tuti joghurtitalcsaládjára és a Zalahús Rt. három termékére.

(MTI)

Jászberényben jobb kétszer?

Fontos kérdésekben nem tudtak dönteni

A városi közgyűlés szeptemberi ülését tartotta szerdán, ahol több dologban nem tudtak határozatot hozni. A patthelyzet olyan döntések során alakult ki, amikor pénzt kellett volna megszavazni. A közműfejlesztések kérdésében már korábban is éles vita alakult ki a körzetben és a listán megválasztott képviselők között. Ez a csata ismét fellángolt.

A képviselőknek több dilemmája volt. Először is az éves költségvetésben az építőközösségek számára előbb 6, majd módosítással még 19, azaz összesen 25 milliót szántak idén. Azt is határozatba foglalták tavasszal, hogy ezen a kereten ebben az évben nem változtatnak. És most itt egy újabb 19 és 5 milliós igény, ám áfával együtt közel 30 millióról van szó. A gazdasági bizottság elnöke zsarolásnak nevezte a módszert, ahogyan ezek a pótigények a testület elé kerültek, mert előkészítetlenek. Arról már nem is beszélve, hogy mindezt a privatizációs keretből - a hűtőgépgyár eladásából befolyt 266 millióból - kellene fizetni, ami mára 70 millióra apadt. A körzetekben megválasztott képviselők viszont ragaszkodtak ahhoz, hogy utak, vízvezeték, járda épüljön, mert a lakosság ezt várja el. Felmerült az is, hogy a képviselőnek a város érdekeit kell figyelembe vennie, de nem mindenáron.

Amikor szavazásra került sor, a minősített többséghez szükséges 14 igen nem volt meg. Az ülés végén ismét szavaztak, de akkor sem született döntés. Hasonló patthelyzet alakult ki a Nagyboldogasszony Katolikus Általános Iskola támogatásáról, ami 2,4-4 milliót tenne ki. A Maci Alapítvány óvodája jobban járt. Számára megszavaztak mintegy 200 ezer forintos támogatást. A jászberényi sugárzó rádió és tévé ügyét is elnapolták. A frekvenciamoratórium feloldása után a városnak most lenne lehetősége frekvenciához jutni, ami alapja lehetne egy későbbi jászsági adónak. A lehetőség megragadásának jelentőségét nem ismerték fel néhányan a képviselők közül. Ezért ezt is elnapolták. Így a függőben maradt ügyekről szeptember 27-én rendkívüli ülésen kell döntést hozni.

- KE -

Járművön, közterületen

Tilos a rugós kés, a gázspray, a boxer...

Tájékoztató a kormány üléséről

(Folytatás az 1. oldalról)

ismeretes, a december 31-e után alakuló vegyes vállalatok már nem jutnak hozzá az eddigi kedvezményekhez. Azok a cégek viszont, amelyek korábban alakultak, továbbra is élhetnek a törvény szerint szerzett jogukkal.

Foglalkozott a kormány a belső államadósság helyzetével, amellyel kapcsolatban hamarosan törvénytervezet készül. Ennek célja, hogy rendezze a belső államadósság 890 millió forintra tehető, nem kamatozó részének helyzetét.

A sajtótájékoztatón Juhász Judit elmondta, hogy a csütörtöki kormányülést nem Antall József miniszterelnök, hanem Boross Péter belügyminiszter vezette. A miniszterelnök ugyanis három–négy napos gyógykezelés alatt áll, de továbbra is munkaképes.

A belügyminiszter tájékoztatta a kormányt a békásmegyeri tragikus lakásrobbanással kapcsolatos vizsgálat eddigi eredményeiről. A kormány döntött arról, hogy a költségvetés tartalékából 5 millió forintot kifizetnek a bajba jutott családoknak.

A kormány 3,3 milliárd forint értékben költségvetési garanciát vállal az Ikarus Járműgyártó Rt. ecuadori és thaiföldi autóbusz-exportjára. Erről szintén csütörtökön született döntés.

Rendeletet alkotott a kabinet a közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről. Megtiltotta közterületen, nyilvános helyen vagy közlekedési járművön olyan eszközök birtoklását, amelyek vágóéle meghaladja a nyolc centimétert. A tiltott eszközök közé tartozik a rugós kés, a gázspray, a boxer, az ólmosbot, az elektromos sokkoló, a bilincs. Ugyancsak tiltott lett a pirotechnikai termékek engedély nélküli birtoklása is. A rendeletet megsértőket 30 ezer forintig terjedő pénzbírsággal lehet sújtani.

Foglalkozott a kormány az ez évi külkereskedelmi eredményekkel. Megállapította, hogy az export jelentős visszaesésében a gazdaság általános állapota, a sorozatos csődhelyzetek, a tulajdonviszonyok rendezetlensége, továbbá a forint felértékelődése játszik szerepet. Úgy határozott, növelni kell a bankok hitelnyújtó képességét, az Exportgarancia Rt. biztosításaiért pedig a költségvetés vállaljon készfizető kezességet. Folyamatos árfolyam-karbantartásra van szükség, emellett lényeges kedvezményes pénzügyi konstrukciók létrehozása a csődbe került vállalatok részbeni vagy teljes hasznosítására.

A jövő évi gazdaságpolitikával kapcsolatban a kormány meghatározta a fő célokat. Ezek: megtartani a külső és belső pénzügyi egyensúlyt; erősíteni a gazdaság alkalmazkodóképességét, kialakítani a növekedés feltételeit; tovább fékezni az inflációt.

(MTI)

IR EXTRA

Hol és mennyiért dolgozunk?
Államkötvény-árfolyamok
Egy rókáról több bőrt!?
Mikrohitel – ötszázezer forintig
Holland tőkebefektető cégeket keres
Kivihető-e, kikérhető-e a kft.-törzstőke?
Üzleti ajánlatok
(A 8., 9. oldalakon)
Tiszai turizmus
(A 12. oldalon)

ÚJ Néplap

Jász-Nagykun-Szolnok megyei napilap

IV. évfolyam, 217. szám
1993. szeptember 17., péntek

Ára: 13,80 Ft

MA az Új Néplap 24 oldalon jelenik meg!

BNV-program

Budapest. Ipari formatervezési fórumon vett részt tegnap a kőbányai vásárvárosban annak a 208 alkotónak a többsége, akik pályáztak az ipari formatervezési nívódíjra. A konzultáción többek között megvitatták a további lehetőségeit a hazai formatervezés fejlődésének.

Ítélet

A Fővárosi Bíróság tegnap másodfokon ítéletet hirdetett Hankiss Elemér, az Új Magyarország című napilapot kiadó Publica Rt. ellen indított polgári perében. Az elsőfokú döntést megerősítve a bíróság a személyhez fűződő jog, illetve becsület és jó hírnév megsértése miatt marasztalta el a kiadót. Mint ismeretes, Hankiss két, tavaly szeptemberben megjelent írás miatt nyújtotta be keresetét. Véleménye szerint a lap hasábjain szeptember 18-án megjelent, Chrudinák Alajos tollából származó nyílt levél, valamint a szeptember 22-én „A nemzeti televíziózás kudarcai" című, Lányi Géza aláírással közölt cikk személyére nézve sértő kifejezéseket tartalmazott. A Fővárosi Bíróság döntése szerint a Hankiss kereseti kérelmében foglaltak túlnyomórészt helytállóak. Az ítélet jogerős.

Leletek

Mosonszentmiklós. Évezredek óta lakott terület volt Mosonszentmiklós térsége. Ezt igazolják azok a leletek, amelyeket az idei ásatási szezonban találtak a régészek. A szakemberek a leendő M1-es autópálya nyomvonalán vallatják a föld mélyét, még mielőtt az építők munkához látnak. A legrégebbi leletek az újkőkorszak középső szakaszából valók. Mintegy 65OO évvel ezelőtt az úgynevezett vonaldíszes kerámiát készítő kultúra közössége lakta ezt a tájat. Az ásatás tárgyi emlékeit a mosonmagyaróvári múzeumban mutatják be az érdeklődőknek.

Ír „kocsma"

Budapest. Megnyílt az első olyan kelet-európai Irish Pub, amely teljesen megfelel az ír előírásoknak. A söröző tegnapi megnyitóján Szini Béla, az Irish Pub Kft. ügyvezető igazgatója elmondta, hogy az elsőt reményei szerint további ír „kocsmák" is követik.

Napsütés

A többórás napsütés mellett időnként erősebben megnövekszik a felhőzet, de csupán elszórtan alakul ki eső, záporeső, néhol zivatar. Az északnyugatira forduló szél megélénkül, néhol megerősödik. A hőmérséklet kora délután 20 és 25 fok között alakul.

Járművön, közterületen

Tilos a rugós kés, a gázspray, a boxer...

Tájékoztató a kormány üléséről

Magyarország 340 millió SDR összegű készenlétihitel-megállapodást kötött a Nemzetközi Valutaalappal. A megállapodás nagyban hozzájárul ahhoz, hogy Magyarország pozíciói javuljanak a nemzetközi tőkepiacokon – mondotta Szabó Iván pénzügyminiszter, aki a csütörtöki kormányülés szünetében tájékoztatta az újságírókat.

A pénzügyminiszter által elmondottak szerint a készenléti hitel első 56,7 millió SDR-es részlete már ebben a hónapban lehívható. A további öt részlethez negyedévenként juthat hozzá Magyarország, akkor, ha a gazdasági mutatók a megállapodásban foglaltaknak megfelelően alakulnak.

A pénzügyminiszter beszámolt arról, hogy a kormány a jövő héten áttekinti a külföldi beruházóknak adandó kedvezmények kérdéskörét. Mint

(Folytatás a 2. oldalon)

A Fidesz javaslata:

Legyen etikai kódex!

Szolnok. Tegnap sajtótájékoztatón jelentette be Balla György frakcióvezető és M. Román Béla oktatási szakértő, hogy helyi választási etikai kódex elkészítését kezdeményezi a Fiatal Demokraták Szövetségének Szolnoki Szervezete.

A párt politikusai úgy gondolják, hogy a választási küzdelmek nem egymás ellen, hanem az ország jövőjéért folynak, éppen ezért azt szeretnék elérni, hogy az arra utaló jelek ellenére ne durvuljon el a választási kampány. Az ország érdekeiből kiindulva azt tartják kívánatosnak, hogy a versengésben az győzzön, aki legjobban tudja képviselni pártja érdekeit, emellett elfogadható, hiteles személyiség. Azt tartanák ideális helyzetnek, ha a választópolgárok világosan láthatnák a politikai erők elképzeléseit, a vélemények ütköznének, s nem egymás lejáratása lenne a cél. Ennek érdekében javasolják a helyi etikai kódex elfogadását. Ezek szellemében hívták fel az összes, szolnoki szervezettel rendelkező párt helyi képviselőit az etikai kódex kidolgozására. A válaszokat szeptember 20-ig várják.

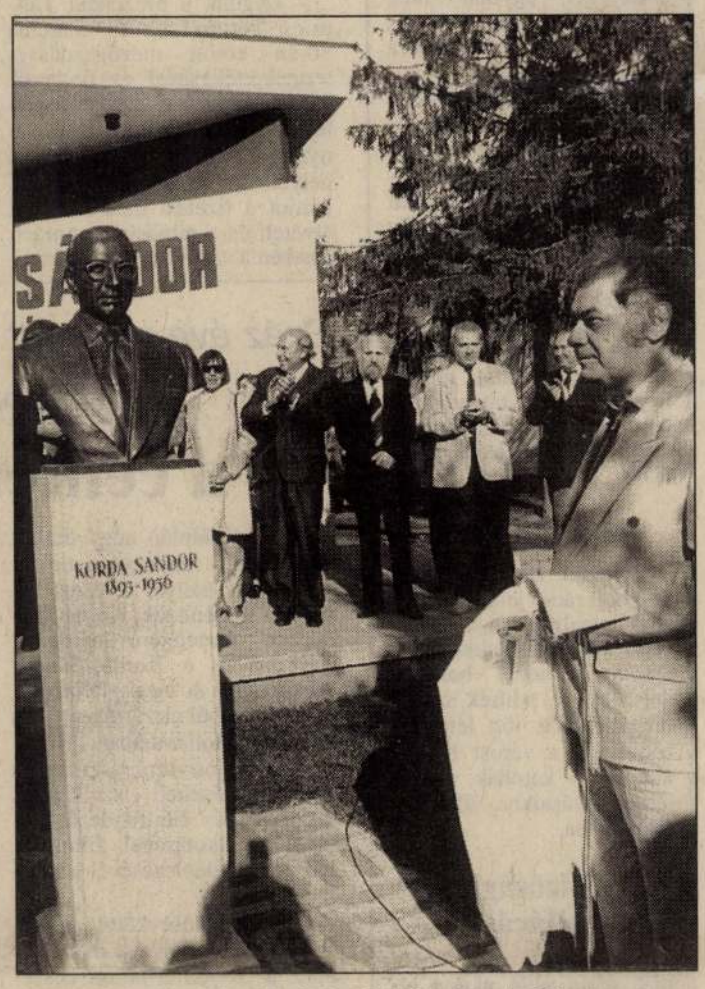

Születésének századik évfordulóján Korda Sándorra emlékeztek szülővárosában, Túrkevén. Képünkön Csoóri Sándor, a Magyarok Világszövetségének elnöke leleplezi a filmrendező szobrát. (Tudósításunk a 2. oldalon.)

Tegnaptól őszi áfész-napok

A mozgalom él, fejlődik

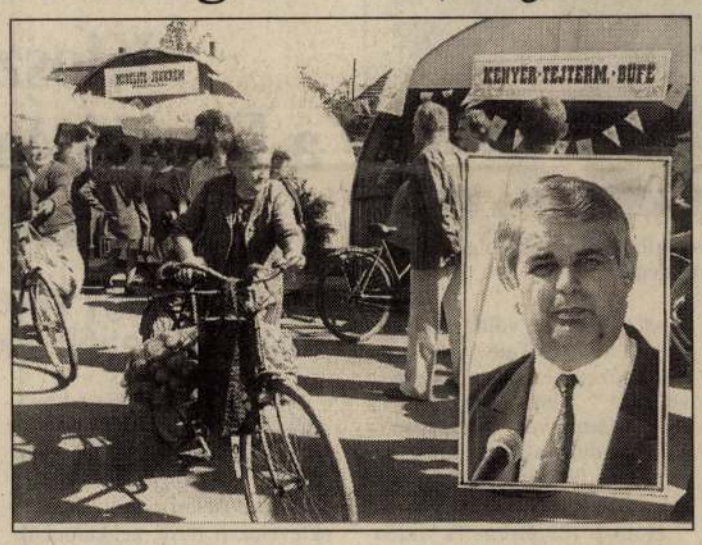

Bartus Pál: „A mozgalom – több politikai támadást átvészelve – él, dolgozik, fejlődik." (Fotó: M. J.)

A szeptember 16-tól 25-ig tartó őszi áfész-napok megyei rendezvénysorozatát tegnap ünnepélyesen Tiszaföldváron nyitotta meg Bartus Pál, az Áfeosz elnöke. Nemcsak a megyénkben, hanem a környező megyékben működő áfészek elnökei, valamint számos polgármester is jelent volt.

A Tiszaföldvári ÁFÉSZ diszkont áruháza előtt a megnyitóig már számos érdeklődő megjelent, mivel vásárlóutcát nyitottak. Mint Bartus Pál hangsúlyozta, a hagyományok ebben megújultak, hiszen együtt kell ünnepelni a tagsággal és a vásárlókkal.

(Folytatás a 2. oldalon)

Az agrárdemonstráció után

Kevés a kézzelfogható eredmény

A keddi országos agrárdemonstráció üzenete, miszerint a mezőgazdaság tűrő- és teherviselő képessége a kritikus határhoz érkezett, eddig úgy tűnik, részben süket fülekre talált. Mégis történelmi eseménynek minősíthető a nagygyűlés, hisz évtizedek óta nem mozdult meg a parasztság érdekeinek érvényesítéséért - mondotta Nagy Tamás, a MOSZ társelnöke a tegnapi sajtótájékoztatón.

Egyesek pontosan tudják és érzik, hogy hajmeresztő dolgok előtt áll az ágazat, s ennek elkerülésében igyekeznek segíteni, míg más, felelős politikusok most is sörözéssel és BNV-látogatással egybekötött autóbuszos kirándulásnak degradálják a Kossuth téri rendezvényt. Ez utóbbi vélemények azt tükrözik - fogalmazott Nagy Tamás -, hogy cinikus, az ágazat helyzetét nem ismerő és funkciójuk betöltésére alkalmatlan emberek teszik ezeket a kijelentéseket. Ennek ellenére úgy vélte: „Szentül hiszem, hogy a nagygyűléssel új korszak kezdődött, és nem úgy fog folytatódni, mint Franciaországban."

A Magyar Parasztszövetség elnöke, Gerbovits Jenő azt hangsúlyozta, hogy nem a büdzsé anyagi eszközeinek kicsikarására megy ki igazán a játék, hisz nagyon sok, az ágazatot szolgáló megoldás nem kerülne pénzbe.

Filipsz László, a MOSZ titkárságvezetője a demonstrációt előkészítő bizottság nevében szólt. Elmondta, hogy ez a testület, még ha ezt zsarolásnak is tekintik kormánykörökben, addig dolgozik, amíg kézzelfogható eredménnyel nem járnak a kabinettel folytatott egyeztető tárgyalások.

Ezekkel viszont problémák vannak - tette hozzá Horváth Gábor, a MOSZ főtitkára, az Agrár Koordinációs Fórum vezetője -, hiszen jó néhány témában már lejárt az egyeztetésre kitűzött határidő.

A jelenlegi számítások szerint 20 milliárd forintra lenne sürgősen szükség, hogy az ágazat valamennyire stabilizálódjon. De ami még fontosabb: haladéktalanul ki kell dolgozni egy kormányoktól független, szektorsemleges nemzeti agrárprogramot. **L. Z.**

Tegnap délután az „Erőszak és gyűlelet ellen" gondolat jegyében barátságos nemzetközi labdarúgó-mérkőzést rendeztek Zagyvarékason, a kisszögi sportpályán. Három szomszédos település – Szászberek, Újszász és Zagyvarékas – közös csapata „Afrika Sztárjai"-t fogadta. A Budapesten, főként diákokból verbuválódott együttesben többek között egyiptomi, marokkói, gaboni, angolai, kameruni és nigériai játékosok szerepeltek. (Fotó: Novák)

Mini petárdagyár robbant Békásmegyeren?

Több mint 48 órával a békásmegyeri tragédia után a Budapesti Rendőr-főkapitányság illetékesei még nem tudják, hogy mi okozta a robbanásokat.

Az MTI érdeklődésére a BRFK sajtóosztályán csütörtök délben elmondták: a szakértők jelenleg is dolgoznak a helyszínen, hogy megállapítsák a detonáció okát.

Ezzel párhuzamosan laboratóriumban vizsgálják a helyszínről elhozott különféle anyagokat, vegyszeres tasakokat és a robbanás következtében kigömbölyödött mosógépet.

A BRFK szóvivője nem cáfolta, de nem is erősítette meg az MTI csütörtök délután kapott információját, miszerint nagy a valószínűsége annak, hogy egy mini petárdagyár működött a Békásmegyeren kedden felrobbant IX. emeleti lakásban.

Sógor Zsolt emlékeztetett a rendőrség által bűnjelként lefoglalt, a detonációtól kigömbölyödött mosógépre, amelyben minden bizonnyal nem mosószer volt.

Az is tudható, hogy a robbanás epicentruma a lakószoba volt. Ott az információ szerint nagy mennyiségű pirotechnikai eszközt tároltak.

ADÓ§ULI

A lakáscélú megtakarítás

1993-ban is változatlan maradt a lakáscélú megtakarítások kedvezménye. Levonható az adóból a lakótelek és lakás vásárlása, építése, bővítése céljából az adott évben a pénzintézetnél a megtakarító nevére elhelyezett, elkülönítetten kezelt, legfeljebb évi 60 ezer forint összegű megtakarítás 20 százaléka. Amennyiben a magánszemély a megtakarított összeget felveszi, igazolnia kell, hogy a megtakarítást saját maga, házastársa, volt házastársa vagy egyeneságbeli rokonai — ideértve az örökbefogadott, mostoha — és nevelt gyermeket; valamint az örökbefogadó, mostoha — és nevelőszülőt is — részére lakás vásárlására — építésére, bővítésére, illetve lakótelek vásárlására haszálta fel.

A lakásépítés, bővítés esetén az építési engedélyt és az összeg felhasználását igazoló számlát, lakás és lakótelek vásárlása esetén a szerződést és annak a földhivatalhoz való benyújtásáról szóló igazolást, valamint — ha a megtakarítást hozzátartozó részére használták fel — a rokonsági fokot igazoló iratot a megtakarítás felvételét követő 90 napon belül kell az adóhatósághoz benyújtani. Amennyiben a megtakarított összeget az itt felsoroltakon kívüli célra használják fel, vagy a megtakarítást a pénzintézetnél való elhelyezést követő egy éven belül felveszik, az egy éven belül befizetett összegre igénybe vett adókedvezményt késedelmi pótlékkal növelt összegben kell a korábban igénybe vevő magánszemélynek visszafizetnie. A késedelmi pótlékot azt az évet követő március 20-tól kell számítani, amely évre vonatkozó adóbevallásban a magánszemély a kedvezményt érvényesítette. A késedelmi pótlék mértéke minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének a 365-öd része. A jegybanki alapkamat jelenleg 22 százalék. A lakáscélú takarékbetét kamata adómentességet élvez, ha a betét összegét lakás vásárlására, építésére, bővítésére használják fel. Ez vonatkozik az egy éven belül felvett összegre is, ha igazoltan a meghatározott célra fordítják. Tehát az egy éven belül felvett, lakáscélra fordított összeg csak adókedvezményt nem élvez, a kamatára vonatkozik az adómentesség. Amennyiben a megtakarított összeget más célra használják fel, úgy az adókedvezményt a késedelmi pótlékkal növelt összegben kell visszafizetni, valamint a megtakarítás kamatának az adóját is meg kell fizetni, ha a pénzintézet automatikusan nem vonta le. Amennyiben a felvett összeget egy évnél régebben helyezte el a megtakarító a pénzintézetnél, úgy az erről szóló igazolást is be kell mutatni a felvételt követő 90 napon belül az adóhatóságnak.

Az adóhatóság határozattal állapítja meg a visszafizetendő adókedvezményt és a megfizetendő adót, ha annak felhasználását a törvényben előírtak szerint az adózó nem igazolja. A lakáscélú megtakarításokról szóló 90/1987.(XII.20.) PM. rendelet szerint elhelyezett megtakarítások esetében is van lehetősége a megtakarítónak arra, hogy a megtakarítás kedvezményezettjét megváltoztassa. Azonban csak a személyi jövedelemadó-törvényben felsorolt rokonokon belüli változatás esetén jogosult az adókedvezmény igénybevételére. Ide tartozik a házastárs, a volt házastárs, az egyeneságbeli rokon — azaz gyermek, unoka, dédunoka, szülő, nagyszülő, dédszülő stb., ideértve az örökbefogadott, mostoha — és nevelt gyermeket, valamint az örökbefogadó, mostoha és nevelő szülőt is. Azaz a kedvezmény nem vonatkozik oldalági rokonokra, azaz testvérre, testvér házastársára, illetve a testvér leszármazóira. Amennyiben a változtatás során olyan rokon lesz a kedvezményezett, aki nem tartozik a személyi jövedelemadó-törvény által előnyben részesített rokonok közé, úgy a megtakarítás részére történő felhasználása esetén az adókedvezményt vissza kell fizetni és a kamatra jutó adót is meg kell fizetni.

dr. Molnár Kálmán

KELET-EURÓPA LEGSIKERESEBB PRIVATIZÁCIÓJA

Közel 90 milliárd forintos üzlet

folytatás az 1. oldalról

Mint ismeretes, a Matáv privatizációs pályázatán hárman maradtak a végső versenyben, a már említett MagyarCom konzorcium, továbbá a STET International, valamint a Bell Atlanticből alakult Euro Telecom Hungary és a France Telecom és a US West Dunatelecom néven megalakult konzorciuma. A pályázatot elbíráló bizottság egyhangúlag szavazott a MagyarCom mellett, mégpedig azért, mert ajánlata messzemenően figyelembe vette a hazai realitásokat, a távközlési helyzetet, a telefonálási szokásokat. Mindazonáltal mindegyik benyújtott javaslatot átgondoltnak és finanszírozási oldalról megalapozottnak tartotta a bíráló bizottság. Az ajánlott árak meglehetősen közel álltak egymáshoz, az egyik pályázó 3 százalékkal magasabb, a másik 5 százalékkal alacsonyabb árajánlatot tett, mint a győztes MagyarCom.

Szabó Tamás privatizációs miniszter ugyancsak rendkívül nagy sikernek minősítette a tranzakciót, mint mondotta, ez nemcsak Magyarország, hanem Kelet-Európa legsikeresebb privatizációja. Az a 875 millió dollár, amit a nyertes a részvényekért és a koncessziós díjért fizet, jóval több mint fele az éves átlagos hazai tőkeimportnak. Több mint nyolcszor nagyobb összeg, mint bármelyik más eddigi privatizációs bevétel. A miniszter annak is nagy jelentőséget tulajdonított, hogy Kelet-Európában ez az első telekommunikációs privatizáció, ami nem kis lépéselőnyt biztosít hazánknak, s hozzájárul ahhoz, hogy Magyarország egyfajta regionális távközlési központ legyen a térségben.

A privatizációs bevételből 400 millió dollár a Matáv tőkeemelését szolgálja, valamivel több mint 335 millió dollár az ÁV Rt. mint tulajdonos bevétele lesz, 133,25 millió dollárral a közlekedési tárca gazdálkodhat, ez az összeg a távközlési alapot gazdagítja, további 6,5 millió dollár — meglehetősen magas összeg — pedig a privatizációs szakértőknek jut.

A tájékoztatón szóba került az is, hogy a Matáv vezetői (80-100 szakember) olyan munkaszerződést kötöttek, melynek alapján — esetleges eltávolításuk esetén — 15 millió dollárnak megfelelő összeget kapnának végkielégítésként. Szabó Tamás ezzel kapcsolatban leszögezte: mélységesen elítéli a részvénytársaság menedzsmentjének magatartását, és már fel is szólította az ÁV Rt.-t folytasson vizsgálatot az ügyben, és tegyen meg minden szükséges intézkedést, hogy ilyen eset többé ne fordulhasson elő vállalatainál.

ÁLLJA A SARAT A FÖLDHIVATAL

Diplomás közmunkások

K. BRÁZ JÁNOS

Sajátos topográfiai helyzetéből adódóan az átlagosnál mindig több munkát adott a földmérőknek, földhivatali dolgozóknak Veszprém megye. Furcsamód, ehhez képest nem kapott a körülmények által megkívánt, indokolt figyelmet, bánásmódot az elmúlt évtizedekben. Míg az ország más megyéiben mind az alkalmazottak, mind a technikai felszereltség terén jelentős előnyökhöz jutottak, ebben a megyében súlyos hiányosságokkal tekintettek a kárpótlások elé — állítja *Hankó András* megbízott hivatalvezető, hozzátéve, hogy mindazonáltal meg tudtak felelni a megyei kárrendezési hivatal igényeinek.

A több évtizedes technikai, műszaki lemaradást sikerült az utolsó pillanatban behozni. Másfél éve végre hozzájutottak ahhoz a forráshoz — 29 millió forint —, amelyből az elengedhetetlenül fontos földmérőeszközöket, számítógépeket beszerezhették. A foglalkoztatottak köre is bővült némiképp. A két évvel ezelőtti 180-hoz képest jelenleg több mint 210 munkatárs végzi az ingatlan-nyilvántartási, földmérési és egyéb munkákat. Márpedig azokban nincs hiány. 1990-hez képest 40 százalékkal nőtt az ügyforgalom, a földmérők feladata megtöbbszöröződött. A kárpótlás mellett a termelőszövetkezetek, nagy ipari centrumok átalakulásai is ezernyi feladattal terhelik a földhivatalokat. Emiatt az engedélyezett létszámkereten túl 35, részben magasan képzett személyt, diplomás mérnököt közhasznú munkásként is foglalkoztatnak. A tennivalók sokaságát, s a körülményeket mi sem jellemzi jobban, mint hogy időnként magának a hivatalvezetőnek is be kell ugrania egy-egy konkrét műszaki mérés elvégzésébe. Emiatt szavai szerint eddig csupán a krízishelyzetek feloldására, amolyan tűzoltómunkákra nyílt mód. A megyebeli körzeteik koncepcionális működtetésére most, a kárpótlás lefutása után nyílik majd lehetőség. Az mindenesetre megelégedéssel tölti el Hankó Andrást, hogy a feszített tempó ellenére sikerült kiszolgálni a kárrendezőket, s különösebb botrány nélkül jutottak túl a kárpótlás harmadik ütemén is.

Bővíteni kell az exportot

MTI • A jövő évi gazdasági növekedést az határozza meg, hogy milyen mértékben bővül a magyar export. Ha csak a belső fogyasztás szélesedik, akkor egész bizonyosan emelkedik az import is, ami azzal a veszéllyel járhat, hogy a fizetési mérleg tovább romlik, és gyorsul az eladósodás — mondotta *Kovács Álmos*, a Magyar Nemzeti Bank alelnöke.

Az export növeléséhez kedvezőbb feltételeket kell biztosítani a vállalkozói hiteleknél. Szükség lenne a kamatszint mérséklésére. A betéti és hitelkamatok közti széles rés várhatóan szűkülni fog a hitel- és adóskonszolidáció következtében.

Ez utóbbi intézkedés azonban csak akkor hatásos, ha nem halmozódnak fel újabb rossz hitelek a pénzintézeteknél. Ezért a bankokkal érezteti kell, hogy a kétes követelések újbóli jelentős növekedése számunkra kellemetlen következményekkel járhat. A vállalati szférába jelenleg kihelyezett 800 milliárd forintnyi hitelből 300 milliárd forint visszafizetése kétes. A bankok helyzetének javítását eredményezheti a bankprivatizáció is. E téren idejétmúlt az a félelem, hogy a magyar tulajdon kisebbségbe kerül.

Orosz adósság

MTI• A Magyarországgal szemben még fennálló orosz adósság rendezésének lehetőségeiről tárgyalt Budapesten *Kádár Béla* külgazdasági miniszter *Oleg Davidov* orosz külgazdasági miniszterrel. Mivel Magyarország jelentős mennyiségű kőolajat és földgázt vásárol Oroszországtól, a két miniszter áttekintette azt is, miként lehet növelni a magyar kőolaj- és gázipari berendezések oroszországi exportját. Szükségesnek ítélte, hogy a jövőben a magyar és az orosz kormány kölcsönösen mindkét országban előmozdítsa a magyar, illetve az orosz befektetők tevékenységét.

A megbeszélésen megállapodtak abban, hogy a kétoldalú kormányközi bizottság soron következő ülését 1994. január második felében tartják Moszkvában.

PRIVATIZÁCIÓ UTÁN• PRIVATIZÁCIÓ UTÁN• PRIVATIZÁCIÓ UTÁN • PRIVATIZÁCIÓ UTÁN• PRIVATIZÁCIÓ UTÁN• PRIVATIZÁCIÓ UTÁN

Három pék esete a privatizációval

A mindennapi kenyerünkről hosszú időn keresztül 37 sütőipari vállalat gondoskodott. Három-négy évvel ezelőtt — többek között az áremelésnek köszönhetően — a maszek pékség bombaüzlet lehetőségével kecsegtetett, s valóságos sütőipari vállalkozói láz tört ki. A piac ennek következtében széttöredezett, döntő hányadát azóta is a „kis" sütőüzemek uralják. Az állami nagyvállalatoknak nemcsak az átalakulásra kell felkészülniük, hanem az új piac keresésére is. *Szabó Tamás* privatizációért felelős miniszter kinevezését követően úgy vélte: a sütőipar gazdasági helyzete módot ad a decentralizált értékesítés megvalósítására. Az új koncepció szerint az 5—15 milliós értékhatár közé eső pékségeket a törzsvállalatról leválasztva kell értékesíteni. Az Észak-Pest Megyei Sütőipari Vállalat 16 egysége közül 6 esett ezen döntés hatálya alá.

Az értékesítésre váró sütőüzemeket az első lépésben önálló korlátolt felelősségű társasággá alakították át, amelynek tulajdonosa az önkormányzat és a Vagyonügynökség volt. A versenytárgyalás során az ÁVÜ üzletrészére tettek ajánlatot az érdeklődők. Az Észak-Pest Megyei Sütőipari Vállalat e tekintetben speciális helyzetben volt, hisz az értékesítésre váró üzemeit már korábban, 1991-ben külső bérlőnek, vagy vegyes tulajdonú kft.-nek adta ki. *Dr. Oláh András* igazgató érdeklődésünkre az öt pékség zökkenőmentes privatizációjáról számolt be.

ÁRVERSENY AZ UTOLSÓ FILLÉRIG

Gyömrőn *Petróczy Attila* vásárolta meg a péküzemet. A vállalkozó korábban a törzsvállalat pékmestere volt, majd két éve bérbe vette a gyömrői egységet. A versenytárgyalás kiírását követően azonnal beadta pályázatát. Július elsején már tulajdonosként léphette át a pékség küszöbét. A pékmesterből lett vállalkozó mellesleg nem elégedett a privatizációval együttjáró „papírmunka" gyorsaságával, a földhivatalban például azóta sem sikerült a tulajdonjogot bejegyeztetnie. Más kérdés, hogy egyelőre „csak" az ÁVÜ üzletrészét vásárolta meg, az önkormányzat 3,9 százalékos tulajdonrészének átvételére még nem nyílt módja.

— A pékséget, amit megvettem, fel kellett újítani. Az épületet is, a gépparkot is. Új kemencét vásároltam, dagasztógépet rendeltem. A beruházások után a péküzem értéke meghaladja a 9 millió forintot.

— *Átvette az üzemmel az alkalmazottakat is?*

— Mind a nyolcan nálam dolgoznak. Azóta kétszer emeltem a bérüket. Muszáj fejleszteni, különben otthagyják az embert.

— *Jövedelmező befektetés péküzemet venni?*

— Hallani, hogy kereskedők, kocsmárosok, akik korábban a jó üzlet reményében béreltek pékségeket, visszaadták az üzletet. De hát szakmai hozzáértés nélkül nem is lehet sütőüzemet működtetni. Ebből az üzemből 48 boltba szállítunk. Tíz-húsz filléres árkülönbséggel versenyezünk a többi pékséggel. A boltos mindig attól rendel, aki olcsóbban adja a kenyeret.

A DINASZTIA ISMÉT TULAJDONOS

Pilisen a Lengyel családot pékdinasztiaként tartották számon. Az üzemet a jelenlegi tulajdonos apja építette 1932-ben. Az ötvenes évek elején államosították, 1970-ben felújították, 1993-ban pedig privatizálták. Az „új" tulajdonosok: *Lengyel József* és fia, *Lengyel Zoltán*.

Apa és fia, mindketten a pékszakma avatott ismerői, 22 alkalmazottal dolgozhatnak.

A privatizált üzem komoly beruházást igényelt — meséli Lengyel József —. Az épület új tetőszerkezetet kapott, a vállalkozást pedig saját gépkocsiparkkal kellett felszerelni. Három Zukot, egy IFA-t és egy Mercedest vettünk. A kemencék fűtését olajról gázra állítjuk át. Mindez 1,5 millióba került. A pékséggel együtt a vásárlók jó részét is átvettük. Nemcsak a környező településekre szállítunk, hanem fővárosi üzletekbe is.

— *Megérte megvenni az üzemet?*

— Mindenképpen. Nemcsak a családi hagyományok miatt, hanem mert magánkézben jóval hatékonyabban lehet működtetni. Mondok példát. Naponta körülbelül 15 ezer péksüteményt állítunk elő. Pilisről Budapestre ingázik az emberek többsége. Egyszer próbaképpen délután is kinyitottuk az üzletet. Azóta napi kétszer friss, meleg péksütemény fogy este öt és hét között... Más. A gáz bevezetése naponta 15 ezer forintos megtakarítást eredményez majd.

A számokat azonban inkább a fiatalabb tulajdonos, Lengyel Zoltán tartja fejben.

— Minden régi alkalmazott ma is nálunk dolgozik — mondja —. Az órabért azonban elfelejtettük, fix fizetésben állapodtunk meg velük. Ami nem azt jelenti, hogy mindenkinek ugyanannyit adunk. A keresetek között akár 5000 forintos eltérés is lehet.

— *Terjeszkednek a privatizáció óta?*

— Óvatosabban üzletelünk. Az állami vállalat például havonta számláz, mi hetente. Ha valamelyik vevőnk nem fizet, csak egy hetet veszítünk. (Erre is volt már példa.) Partnereink száma egyébként gyarapodott a privatizáció óta. Néhány pékség október elsejével árat emelt. Mi nem emeltünk, s ez azonnal megmutatkozott a tőlünk rendelt mennyiség nagyságában. Mondhatjuk, hogy az üzlet „beindult".

GYÓGYHATÁSÚ SÜTEMÉNY IS LESZ

Az isaszegi üzemet 24 éve hozta létre a vállalat. Vezetője 16 éve ugyanaz a személy, aki a privatizált Ostya Kft. ügyvezető igazgatója. *Skribek Istvánné* a privatizációt követő óvatos elmozdulásról tájékoztat.

— Mind az öt alkalmazott nálunk maradt. Az üzemben készülő sajtos tallért elég nehéz eladni, mert sok helyen gyártják. Mégis sikerül új üzletekkel, illetve ÁFÉSZ-ekkel szerződést előkészítenünk.

— *Maradnak ennél az egy terméknél?*

— Orvosi kezdeményezésre kísérletet folytattunk egy új, gyomorbetegek számára készülő korong előállítására. A kétfajta magnéziumsóval dúsított tészta kimondottan gyógyászati célokra készül majd. Az engedélyt már megkaptuk rá.

MŰTEREMAVATÁS UTÁN

Talamasz Lajos erős életfája

TISZAI LAJOS

Messzire vezető történet *Talamasz Lajosé*. Meg ágas-bogas is. Az egykori kiskenyerű gazdag emberrel, mesterével, *Papi Lajossal* kell kezdenem. A Kevi Kör vezetője volt a Móricz-zömökségű, az író lelkét is megörökölt szobrász. Így, egyszerűen, szobrász. „Művész" nem lehetett, mert nem volt róla papírja. Mindegy, lehetséges, hogy *Fadrusz János* se kapott volna akkoriban dokumentet. De a szobrok, a kisplasztikák, az érmék elkiabálták, ki a művész, ki nem. A holt anyag beszédesebb tud lenni a művészavató hivatali halandzsánál.

Papi még nem tört át a hatalmi gőg gyűrűjén, amikor észrevettem, hogy van valaki a tanítványai között, aki a kisújszállási „kőfaragó" életének akkor is értelmet ad a meszszi jövőben, ha egyetlen szobrával se kerül be a Nemzeti Galériába. Nem a szemem dicsérete ez, hanem a látványé. A túrkevei fiatal „mackó", a Papi-tanítvány, Talamasz Lajos bele tudta tenni a lelkét a fába, csak még egy kevéske szakmai rutin kellett, hogy mesterét művész kortársaként tisztelhesse.

Papi kitört a hajdani istállóból, ahol alkotott, kőkemény, de szabályos játékkal tört céljához, ahogy *Puskás* és társai tették. Nem tudták „tartani", mondhatta volna *Szepesi*. Műtermet kapott, s ha nem is lett korának ünnepelt művésze, elismerték. Aztán „elment ősnek". Alkotásai tudatják velünk, nagy művész volt.

Talamasz Lajos közben férfivé érett. Nem a korára célzok, hanem művészetére. Megtalálta önmagát, megtartotta mestere tanítását, de önmaga ihletettségét is. Megkínlódott érte. Sokszor elmondhatta magában Hamlet híres monológját a kevi fészerben, amelyben torzói és remekei készültek. A lét mellett döntött. S élni annyit jelent számára, amennyit alkot.

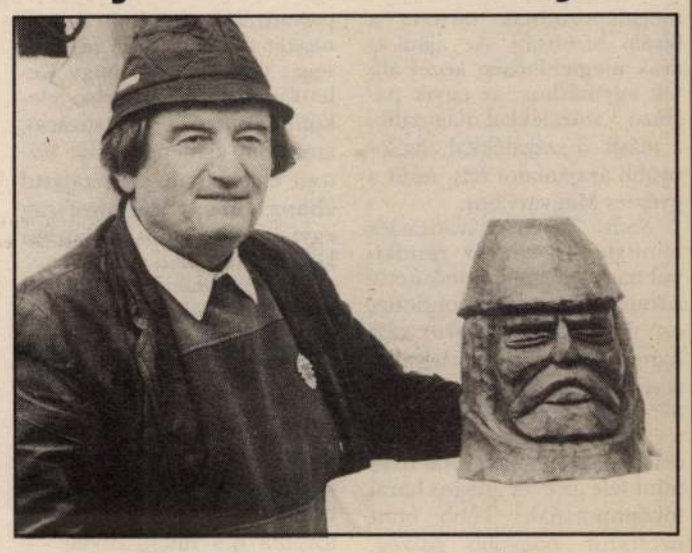

Talamasz Lajos és a „Kucsmás" FOTÓ: TARPAI ZOLTÁN

Kun totemoszlop (fa)

„Szekerező" (bronz)

Szobrok, miniatűrök, vázlatok. Néhány „mérföldkövét" — ismert alkotását — nem látom.

— *Hol a „Hajnal"?*

— Nehezen váltam meg tőle. A nyáron, a mezőtúri alkotótelepen még velem volt. Bronzba öntik. A régebbi munkáim javarészét a református parókián állítottuk ki. Jó helyen vannak. A szobrok arra valók, hogy nézzék őket az emberek.

— *Dolgozol. Tehát jól vagy.*

— Nyugdíjas lettem, nem úgy, ahogy szerettem volna, de ez más kérdés. A magam világát élhetem. Ha felét, harmadát megcsinálom annak, ami gondolatban foglalkoztat, — akár egy életre kitelik belőle...

— *A Bika? Kőben van már?*

— A nyáron fogtam hozzá. Régen foglalkoztat, hogy lehet az erőszakot megjeleníteni. Nagyon nehéz, mert az erőszak nem csupán annyi, hogy elhurcolják, becsukják, elpusztítják az embert. Az erőszaknak legalább ilyen gyűlöletes és félelmetes része, ami láthatatlan... Láttatni akarom!

— *Majd minden munkád erőt, elszántságot sugall. Ez több, mint stílus, önkifejezési forma. Netán lelki szükséglet?*

— A gyenge elpusztul. Nekem mindig nagyon kellet hinnem önmagamban, a fajtámban, véreimben. A megmaradáshoz erő kell. Történelmünket hívom példának: mindig volt erőnk újra kezdeni. Ilyenek vagyunk. Erős az életfánk. A szobraim miért lennének másfélék?...

EGY VESZÉLYES FOGLALKOZÁSRÓL

Naponta elfogy 2-300 liter

SÁROSDY JUDIT

A szódáskocsis ma már nem üti a lovát. Legfőképpen azért, mert nincs neki.

Varga Dávid jánoshidai szikvízkészítő mester is teherautóval szállítja termékét a megrendelőkhöz, szülőfaluján kívül még Jászboldogházára és Jászalsószentgyörgyre.

— *Ahogy elnézem, ez a műhely már ipartörténeti múzeum.*

— Dédnagyapám alapította még a század elején, 1910 körül. Később édesapám átvette tőle, aki különben kereskedő volt, és a katonaidőm letöltése után én is besegítettem neki. Ötvenben államosították a műhelyt, nemrég újra a miénk lett. Mondtam az akkori főnökömnek: „annyit adunk érte, amennyit mi kaptunk annak idején". — „No hát, mennyit?" — „Semennyit se". Végül én örököltem.

— *Mi a legfontosabb a szódavízgyártásban?*

— Szerencsére nagyon jó a víz errefelé, fúrt artézi kútjaink vannak, még Szolnokról is idejárnak szódavízért, mert nem szeretik a klórosat.

— *Nem veszélyes ez a munka?*

— Hát, bizony az egész család „meg van jegyezve". Édesanyámat még lánykorában érte sérülés, pont az arcán.

— *Hogy lehet megelőzni, elkerülni a balesetet?*

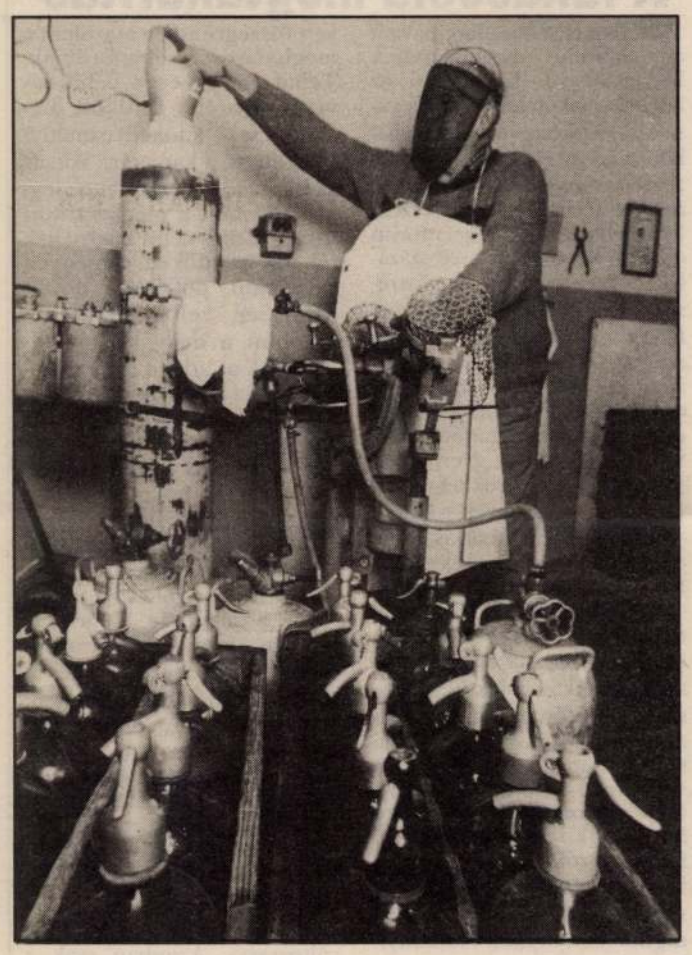

Teljes harci díszben

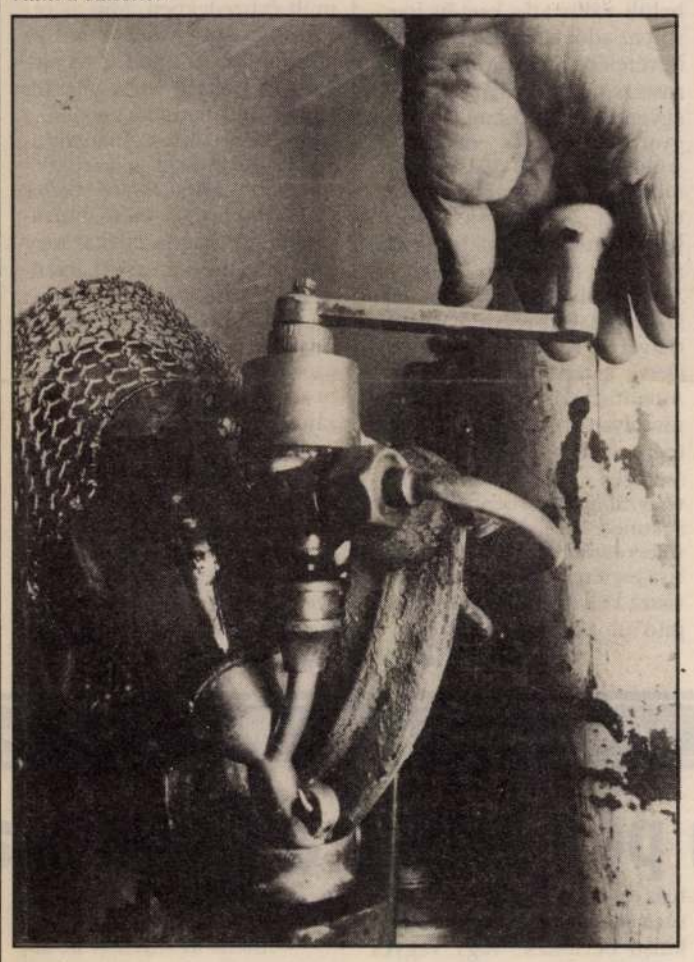

A töltés FOTÓ: ILLYÉS CSABA

Réges-régi porcelánfej

— Azt nem lehet; elég egy hajszálrepedés ahhoz, hogy szétrobbanjon az üveg.

— *Védőfelszerelése van-e, kell-e?*

— Arcvédő, csuklóvédő meg maga a kosár, amibe az üveget helyezem tölteni.

— *Gondolt-e valamilyen újításra ebben az üzemben?*

— Műanyag palackot akarok bevezetni, szétrobban az is, de nem vág annyira, nem szilánkos.

— *Meddig folytatja ezt a munkát?*

— Amíg bírom.

— Jó egészséget kívánunk hozzá!

Nem azért az egy forintért...

J.ZS.

A napokban magas láztól elgyötört pici lányunkkal robogtunk a gyermekorvosi rendelő felé. Sajnos csak útközben jutott eszünkbe, hogy valami szomjat csillapító folyadékot hozhattunk volna gyermekünknek, mivel e szeszélyes decemberi napon minden esélyünk megvolt rá, hogy nem a mi csemeténk lesz az egyetlen, aki a doktor néni ajtaja előtt bebocsátásra vár.

Elhaladtunk néhány abc mellett. A legközelebbibe beszaladtam egy kis doboz almaléért. Mivel a kartonra jól láthatóan és semmivel össze nem téveszthetően egy kettes és egy hatos volt pingálva, mégpedig eme sorrendben, úgy gondoltam, ez 26 forintnak felel meg, s mire a pénztárhoz értem, már markomban lapult — gondosan kiszámolva — a fenti összeg.

Bizony, bambán bámulhattam, midőn a hölgy beütötte, majd a pénztárgépen zölden felém ragyogott egymás után egy kettes és egy hetes.

— 27 forint — hangzott a sürgetés.

— *Ne haragudjon, a kartonra — mit kartonra, kartonokra — 26 forint van írva* — próbáltam ellenkezni.

Ő azonban nem állt szóba velem. Áttekintve rajtam a szomszéd pénztároshoz fordult, akitől megerősítést nyert a 27 forint létjogosultsága.

Nyomorultul kezdtem érezni magam. Bizonyára jelentős pusztulás mehetett már végbe a szürkeállományomban, ha egyetlen tételt nem tudok megjegyezni egy röpke perc erejéig.

Eközben a hölgy némán és kérlelhetetlenül tartotta tenyerét a hiányzó forintért. A sor pedig nőttönnőtt mögöttem. Mi több, lelki szemeim előtt felsejlettek az apja ölében kókadozó beteg kisgyermekem körvonalai. Ekkora pszichikai nyomásnak engednem kellett: odaadtam azt az egy forintot.

Ám abban a pillanatban — egy hirtelen jött ötletnek engedve — visszairamodtam a dobozka lelőhelyéhez. Rögtön megnyugodtam, hogy az emlékezetemmel nincs olyan nagy baj, mint gondoltam, mert változatlanul egy kettes és egy hatos ékeskedett azon a kartonon, ahol néhány perccel előbb még az én almalevem is vevőre várt.

Diadalittasan ragadtam magamhoz az egész kartonnyi édes nedűt, s győzelmem teljes tudatában megkérdeztem a pénztáros hölgytől:

— *Legyen szíves megmondani, mi van ide írva?*

Eközben mutatóujjamat a bűvös számjegyek felé irányítottam.

— Huszonhat — hangzott a kurta felelet egy még kurtább vállrándítás kíséretében. Vártam valami szabvány elnézésfélét, meg azt, hogy az egy forintomat visszakapjam, de ezek után már légnemű anyagnak minősültem szemében, és gépiesen végezte munkáját tovább.

Miközben a tárgyi bizonyítékot visszavittem a helyére, elszántam magamat a végső ütközetre. Soron kívül a pénztárhoz igyekeztem.

Öt szétnyitott ujjammal, meg kérő tenyeremmel félreérthetetlenül közöltem: márpedig kérem vissza az egy forintomat.

Visszakaptam, merthogy visszadobta. Ennyi utálatot és megvetést azonban életem több mint három évtizede alatt összesen nem mértek rám, mint a pénztárosnő az alatt az egy másodperc alatt, míg a forintost idehajította.

És végre szóra bírtam! Akkor is huszonhét — sziszegte felém. Gyilkos pillantásai delejes erejét, amivel egészen az ajtóig kísért, még most is a tarkómon érzem. (Egyébként elmúlt tőle a fejfájásom, úgyhogy e téren máskor is együttműködhetnénk...)

Itt tulajdonképpen be is fejeződhetne a történet. De nem fejeződött be, ugyanis ezúton üzenem: sem nem fogadtam el, sem nem nyugodtam bele, hogy a huszonhat akkor is huszonhét, csak nem állt módomban ezen érdekes dolgon ott és akkor tovább elmélkedni, ne adj' Isten tovább vitatkozni, mert a szívem is meg az eszem is a szenvedő kicsikémhez irányított. Pedig ha akkor nem hagyjuk abba, lehet hogy valami olyan felfedezésre jutunk, melynek eredményeképpen a nagy matematikusok árnyékában a mi nevünk is szerényen visszaköszönne a lexikonok lapjairól...

Ugyanakkor nem sikerült elűzni sem az üzletből. Még akkor sem, ha alig egy hete ugyanitt bizonygatták a lejárt szavatosságú vajról, hogy jó az attól még, vagy nem sokkal előtte igen rosszalló megjegyzést kellett nagyközönség előtt eltűrnöm, amiért nem leértékelt kefirt kívántam venni, hanem teljes értékűre vágytam volna. Itt voltam tanúja annak is, hogyan aláztak meg egy hatvan év körüli nénit, aki állítólag eltett egy doboz cigarettát. Mondanom se kell, ez is „teltházas" előadás volt. Továbbra is fogok itt vásárolni. De már nem azért jövök ide, mint néhány évvel ezelőtt, mikor még képes voltam a város másik végéből elzarándokolni. Akkor még jó volt, akkor még szerettem itt vásárolni.

Most pedig? Nem azért az egy forintért mondom, de árgus szemekkel fogom figyelni itt, és csakis itt a mérleg nyelvét, az árun feltüntetett és fel nem tüntetett, no meg a pénztárgépbe beütött árakat.

Nem azért az egy forintért szóltam. Nemcsak az én forintomért, a mások forintjáért is, a sok-sok forintért. A kisnyugdíjasok forintjáért; az orvos forintjáért, akit álmából fel lehet riasztani; a tanárember forintjáért, aki éjszaka vagont rak, hogy a gyerekének tudjon tisztességes lábbelit venni; a vállalkozó forintjáért, akinek meg kell küzdeni az előítélettel, a hivatallal és az irigyekkel; a gyesen lévők és a létminimum alatt tengődők forintjáért, akiknek valóban minden egyes forint számít.

No, meg azért, mert tudomásom szerint a munkaerőpiacon túlkínálat van...

ÚJABB LEHETŐSÉGEK A PÁLYAKEZDŐ MUNKANÉLKÜLIEK ELŐTT

Egész napos állásbörze a szolnoki művelődési központban

KÖVECSES FERENC

Alig több mint egy hónapja kötött együttműködési szerződést a Szolnok Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala és a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Munkaügyi Központ, máris reményt keltő lépésekről tudunk beszámolni.

Csütörtök délután *Juhász Gyuláné* főelőadó és *Detki László* foglalkoztatáspolitikai főmunkatárs közös ötlete nyomán nagysikerű közhasznú foglalkoztatási fórumot rendeztek a megyeháza nagytermében, ahol a Szolnok városi önkormányzat felügyelete alá tartozó nonprofit érdekeltségű, költségvetési intézmények közül közel 120 vett részt. Az összejövetel elérte célját, a rendezők felhívták a megjelent egészségügyi, kulturális, szociális, oktatási intézmények vezetőinek figyelmét a pályakezdő fiatalok alkalmazásának fontosságára, ugyanis jelenleg 1305 pályakezdő munkanélkülit tartanak nyilván a központ adatbázisában. Elgondolkodtató, hogy közülük nyolcszázan az idén fejezték be tanulmányaikat. Elhelyezésükért az illetékesek mindent megtesznek. A fórumon ismertették a munkáltatókkal a rövid távú és a hosszú távú közhasznú munkával kapcsolatos lehetőségeket. Sok intézmény, vállalat vezetője ugyanis nem tud arról a támogatásról, melyet pályakezdő fiatalok alkalmazásakor kaphat. A munkáltatóknak teljes egy éven át a munkabér és az azt terhelő járulékok 70 százalékát visszatérítik.

A fórum résztvevői az első napirendi pontként elhangzott ismertető után részletes tájékoztatást kaptak az „Adj esélyt" országos programról, melyet kifejezetten pályakezdő fiatalokért hoztak létre.

Szeptember 28-án 10 órai kezdettel a szolnoki művelődési központban állásbörzével egybekötött műsoros napot rendeznek a megye össze pályakezdő fiatalja számára. Ebből az alkalomból a megyei munkaügyi központ teljes számítógépes adatparkjával beköltözik a házba, ahová a munkára várókon kívül több mint ezer cégnek, vállalkozásnak, intézménynek küldtek ki meghívót. Az érdeklődés óriási, a helyszínen lehet munkaszerződéseket kötni, a kiemelkedően jó állásokért — mint például a Signál Biztosító Társaság három kirendeltségvezetői helye — vetélkedni lehet. A munkáltatók is jól járnak, mert a helyszínen a sok jelentkezőből rögtön kiválaszthatják a számunkra legmegfelelőbb, legrátermettebb fiatalt.

III. ORSZÁGOS TÉRINFORMATIKAI KONFERENCIA

Térkép digitális kódokkal

RÓCZEY

A társadalmi, gazdasági élet fejlődésének alapvető feltétele a modern információs rendszerek alkalmazása. Ezek között egyre kiemelkedőbb szerephez jut a térinformatika, ami olyan számítógépes információs rendszert jelent, amelynek felhasználásával térbeli adatok digitálisan tárolhatók, analizálhatók, valamint számszerűen vagy grafikusan megjeleníthetők.

A térinformatikai alkalmazások átfogják a gazdasági szféra szinte teljes egészét. Az önkormányzati hivatalok munkájában különösen a településirányítási, közműnyilvántartási, területfejlesztési feladatok megoldásában jutnak kiemelt szerephez.

Idén szeptember 23-án és 24-én harmadízben rendezik meg Szolnokon az Országos Térinformatikai Konferenciát. A szervezők: BM Választási és Informatikai Főosztálya, Szolnok város, és a megye önkormányzata, valamint a BM Jász- Nagykun-Szolnok megyei TÁKISZ.

A Művelődési Központban megrendezésre kerülő konferencia célja, hogy a térinformatikai rendszerek felhasználói, fejlesztői, és a kormányzati szervek kicseréljék tapasztalataikat, s a jövőben is fenntartható párbeszéd alakulhasson ki közöttük.

Az előadások minden évben valamilyen kitüntetett fontosságú téma köré csoportosulnak; idén a térképi hitelesítés problémája lesz ez a kiemelt tárgykör.

A rendezvény első napján a kormányzati szervek, minisztériumok, országos hatáskörű szervek képviselői adnak tájékoztatást a térinformatikai alkalmazások jogi és pénzügyi hátteréről, majd a kiemelt témák megvitatására kerül sor.

A második napon két szekcióban folytatódnak az előadások. Az egyikben a térinformatika általános informatikai feltételeiről, tanácskoznak a résztvevők, a másikban pedig a rendszergazdák mutatják be eredményeiket.

Délután záróakkordként a legjobb önkormányzati alkalmazás díjazására kerül sor.

A konferencia keretében a szakmai előadások mellett kiállításra is sor kerül, ahol 24 szervezet — vállalkozó és önkormányzat — mutatkozik be. Megyénket több önkormányzat, illetve központi igazgatási szerv képviseli.

MAGYAR TERMÉK IS LEHET VILÁGSZÍNVONALÚ

Tuti! — gyümölcsből, cukor nélkül

A Szolnoktej Tuti fantázianévre keresztelt ivójoghurtcsaládja viselheti a Kiváló Áruk Fóruma megkülönböztető emblémáját. Az erre jogosító oklevelet *dr. Petri Tibor*, a vállalat vezérigazgatója csütörtökön vette át. Ennek kapcsán kerestük meg és kértük, röviden mutassa be a „győztest".

— 1992-ben a szolnoki „Tejipar" két terméke érdemelte ki ezt a kitüntetést: a húsznapos szavatosságú, féltartós, utókezelt tejföl és a parasztkolbászos vajkrém. Az idén a Tuti ivójoghurtokkal pályáztunk és megkaptuk a Kiváló Áruk Fórumának elismerését — szigorú minősítési procedúra után. Véleményem szerint se túlbecsülni, se alulértékelni nem kell ezt az eredményt. Az mindenesetre figyelemre méltó, hogy ebben az évben a sok-sok hazai tejtermék-előállító közül csak a Szolnoktej járt a pályázók közül sikerrel.

Az a célunk, hogy készítményeink méltó versenytársai legyenek a Danone joghurtoknak. Meg szeretnénk mutatni, hogy magyar termék is lehet világszínvonalú. Ha megszületnek a védővámok és az importkorlátozások a tejtermékek esetében is, akkor a Tutinak még nagyobb piaca lehet. Mert már most mind minőségben, mind csomagolásban elérjük a nyugati színvonalat, és ellenére jóval olcsóbbak termékeink.

A Szolnoktej Rt. tavaly 100 millió forintért vásárolt német gyártógépekkel korszerűsítette üzemét. Nagyon jó alapanyagokból, korszerű technológiával készíti az ivójoghurtot, rostos gyümölcslevek felhasználásával, miközben a legtöbb nyugati versenytárs, elsősorban aromát használ ízesítésre. A Tuti termékek színezőanyagot nem tartalmaznak, a különleges gyártási eljárás során nem kell 135 Celsius-fokon hőkezelni a joghurtot, így a gyümölcsökben lévő vitamin nem károsodik.

Nagy erénye még a Tutinak, hogy diétához is kiválóan alkalmas, cukorbetegek is fogyaszthatják, mert cukor nélkül, fehérjeként felszívódó édesítőszerrel készül.

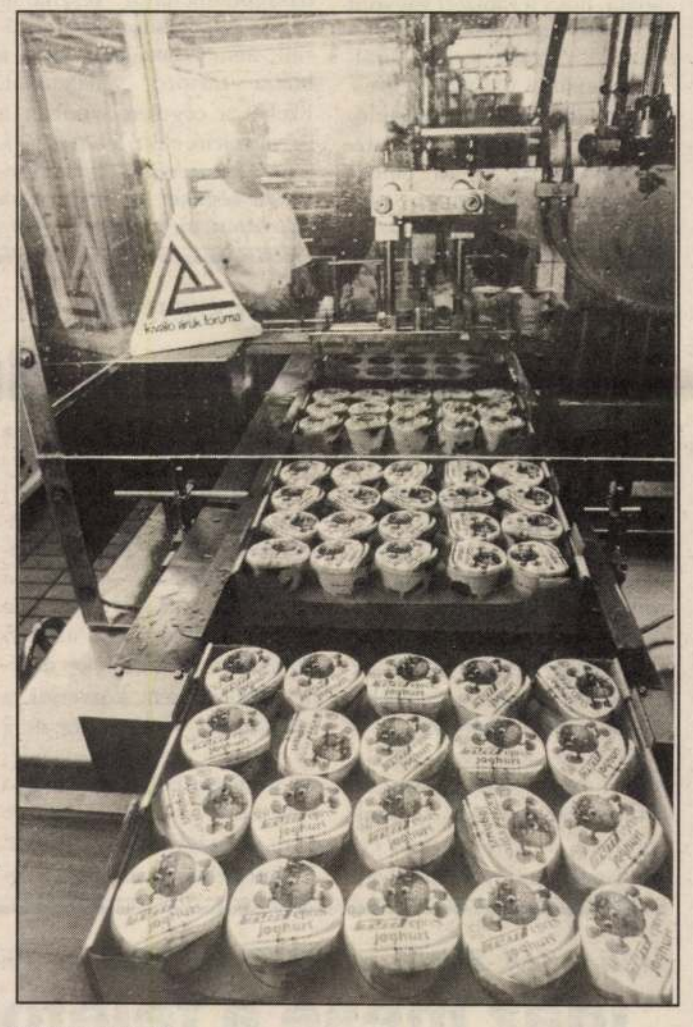

Tuti, hogy kiváló

FOTÓ: CS.I.

A Thonet Bútorszalonban nem csak tonett

Az ÉBEN Kft. üzemelteti a Thonet Bútorszalont, melynek két tagját *Békési Jánosnét* és *Csókási Mihálynét* kérdezem a kft. múltjáról:

— 1991 szeptemberében nyitottuk a bútorszalont. Akkor bizományosi szerződésben álltunk a debreceni HAJDUTHONET Gyárral.

Később rájöttünk, hogy nem csak a tonettbútorra van szükség, ez csak egy réteg bútora. Majd a kft.-nek megerősödött az anyagi helyzete és megszüntettük a bizományosi szerződést, melyet a gyár is helyeselt, hiszen meg tudtuk vásárolni a bútorokat.

Most is óriási a választékunk ezekből a bútorokból. Hatféle étkezőgarnitúrát kínálunk, melyet meg is lehet bontani, három színben. Tonettheverőket, franciaágyakat fejvég és szövetminta választékkal forgalmazunk, akár hozott szövettel is el tudjuk készíttetni. Nagyméretűek, rugózottak, szépek. Tonettszékből jelenleg húsz féle van, de bármilyen széket legyártanak.

Ezekre a termékekre jelenleg is van igény, de bővítettük a választékot, elsősorban hazai bútorokat forgalmazunk.

Nagyon keresettek a mohácsi KLOSE MOBIRT ülőgarnitúrái, hiszen rengeteg variációban, szövetminta-választékból a vásárló igénye szerint elkészítik, rendkívül precíz munkát végeznek, két év garanciát vállalnak termékeikre.

Mivel a gyár az ülőgarnitúrát elemes bútorként kezeli, így lehet kérni akár fotel nélkül is, és a vásárlók általában behozzák a szoba méretét és egy katalógusból ki tudják választani a megfelelő variációt. Kínálunk GARZON elemes szekrénysorokat, irodabútorokat, melyet a vevő igénye szerint válogathat.

A kecskeméti GLORIA Bútoripari Rt. kárpitozott termékeiből is lehet választani, az ülőgarnitúrától a fotelágyig.

— *Milyen termékeket forgalmaznak még?*

— A szegedi Alföldi Bútorgyár szekrénysorait, ülőgarnitúráit, franciaágyakat, komplett hálószobabútorokat, dohányzó- és íróasztalokat, falipolcokat.

Német importból is van választékunk, mely lapraszerelve érkezik. Az összes terméknél 4-5 féle a színválaszték. Vannak szekrénysorok, irodabútorok, íróasztalok, számítógépasztalok, tv-, Hi-fi állványok, CD-lemeztartók, előszobafalak, cipőszekrények, polcok, dohányzóasztalok, fürdőszobaszekrények, a gyerekszéktől a bőrfotelig, forgószékekig minden kapható.

— *Kiegészítő bútorként nagyon elegáns rézműves termékeket látok. A telefonasztaltól az újságtartóig, mindez elfogadható áron. Még blondel keretes tükör is van, kinek a terméke?*

— Az Üveghegy Lakberendezés terméke. Vevő kérésére különböző keretekkel méretre is legyártják. Meg kell még említenem a szombathelyi ASTE TEXTIL Kft. csodálatos jacquard-gobelin termékeit óriási minta- és színválasztékban. Várunk minden érdeklődőt és vásárlót Szolnokon, a Dózsa Gy. u. 2/a. sz. alatt hétfőtől péntekig 10—18 óráig, szombaton 9—12 óráig.

Legyen a vásárlónk! *(X)*

ÁRAPÁLY

Megalázva

KÖRMENDI LAJOS

Éppen most olvasom egy kitűnő könyvben, hogy az amerikai magyarok mennyire nem vásárolnak könyveket, nem támogatják a magyar kulturát; pedig anyagi helyzetük ezt megengedné. Zalán Tibor Amerikáról szóló könyve (Új Forrás Könyvek, 1992.) keserűen mutatja be ezt a jelenséget, s azt a reménytelenül heroikus kiadói küzdelmet, amelyet a Szivárvány szerkesztője, Mózsi Ferenc folytat sokszor szinte megalázó körülmények között. Zalán leírja saját könyve kapcsán szerzett lehangoló élményeit is. Ilyen élményben a magyar irodalom egy-egy alkotójának közelebb is lehet része, mondjuk, a szülővárosában, ahol mindenki ismeri, s ahol éppen nagy esemény van, legalább ötezer ember lepi el az ökörsütés, a birkafőzés helyszínét, a sört árúsító sok-sok sátrat, a lacikonyhákat, a mindenféle portékákat árusító standokat, s a szabadtéri színpad környékét. Ebben a forgatagban szerényen meghúzódik egy kicsike asztal, rajta egy frissen megjelent verseskötet, melyet kedves és önfeláldozó gimnazista lányok kínálnak a jövő-menőknek. Csak úgy mellékesen jegyzem meg, a könyv ára csupán két pohár sör árától fosztotta volna meg a Tisztelt Olvasót, ám ő úgy döntött, inkább a sör. A még több sör. Anyagilag nem engedheti meg magának, hogy könyvet vegyen, mondja valaki kezében sörösüveggel. Hát igen. Ezt persze természetes jelenségnek is vehetném, de nem tudom. Egy kultúra nélküli, lassan olvasni is elfelejtő nép a lehető legbizalmasabban halad a lumpenizálódás felé, s ha ez a folyamat túlzottan nagy tömegeket érint, az egy nép halálát jelenti. Öregapáink sem éltek könnyebben, de még egyszerű parasztházakból is előkerülnek még ma is nagyon érdekes és igényes könyvek (Karcagon legalábbis így tapasztalom), helyben kiadott kiváló munkák, amilyen például Györffy István Nagykunsági krónikájának első kiadása, de fel-felbukkannak egyebek között helyi szerzők verseskötetei vagy prózai munkái is. Akkor megvették, a világháborúk, a gazdasági világválság ellenére is. Én például semmit nem örököltem nagyapámtól, csak kitűnő könyveket. Pedig csak vízmester volt. Vajon mit örökölnek az unokák a mi generációnktól? Megszűnő könyvesboltok, a megmaradó könyvesboltok polcait elöntő szemét, a könyveket lassan kiszorító ruhák, videók, játékok és egyebek, az egyre szaporodó kocsmák árnyékában vajon mit hagyunk utódainkra? Könyvet is? Vagy csak üres üvegeket?

Talaman Lajos szobán

SZÁZMILLIÓ DOLLÁROS BANKHITEL

Felgyorsul a privatizáció

BISZTRICSÁNY JULIANNA

Az Állami Vagyonkezelő Részvénytársaságnak az a feladata, hogy a rábízott vagyont a lehető leggazdaságosabban kezelje, értékét maximalizálja, s egyúttal osztalékot fizessen az államnak, mint tulajdonosának — hangoztatta *Szekeres Szabolcs*, az ÁV Rt. elnök-vezérigazgatója tegnapi sajtótájékoztatóján, melyen egyúttal bemutatta a részvénytársaság teljes vezérkarát. Mint mondotta, az ÁV Rt. célja, hogy — a kormány gazdaságpolitikájával összhangban — felgyorsítsa a privatizációt, átszervezze, átalakítsa a hozzá tartozó vállalatokat. Ezeket a cégeket azonban a privatizáció előtt fel kell javítani, a veszteséget termelő tevékenységeket le kell róluk választani, ugyanakkor nyereséges részeiket fejleszteni kell. Ehhez — jelentette be az elnök — 100 millió dollár értékű bankhitelt kívánnak felvenni, kizárólag külföldi bankoktól. Az ÁV Rt. az ügylet lebonyolításával már meg is bízott egy társaságot, ám Szekeres Szabolcs sem ennek a szervezetnek a nevét, sem pedig a szóba jöhető bankokat egyelőre nem kívánta megnevezni.

NAHLIK GÁBOR A TÉVÉ HELYZETÉRŐL

Indokolatlan a díjemelés

MUNKATÁRSUNKTÓL

— A Magyar Televízió semmivel sincs rosszabb gazdasági helyzetben, mint volt bármikor — jelentette ki tegnap lapunk érdeklődésére *Nahlik Gábor*, az intézmény elnökének jogkörét gyakorló alelnök a nemrég megjelent sajtóhíresztelléseket cáfolva. — Mindössze arról van szó — tette hozzá —, hogy vannak olyan követelések velünk szemben, amelyeket nem érzünk egészen jogosnak, ilyen például Antenna Hungária Rt. sugárzásidíj-emelése.

Az alelnök az rt. vezérigazgatójának tegnapi lapunkban közölt ultimátumával kapcsolatban — miszerint ha a Televízióval 24-éig nem tudnak megállapodni az egymilliárdos tartozás kérdésében, akkor nem közvetítik a reklámokat — elmondta: még az infláció figyelembevételével is indokolatlannak tartja a tv vezetése a sugárzási díj több mint hatszorosára emelését. Emiatt kell tárgyalásokat folytatni az Antenna Hungáriával, az annak felügyeletét gyakorló ÁV Rt.-vel, és az előfizetési díjakat beszedő postával. — Ez utóbbi segítsége azért különösen fontos — mondta Nahlik Gábor — mert a nézők díjat nem fizető mintegy 30 százaléka összesen közel kétszer annyival tartozik nekünk, mint amennyivel mi az Antenna Hungáriának. — Ha legalább az előfizetési díjakat megkapnánk, semmi problémánk sem lenne — jelentette ki az alelnök.

MÁR CSAK ENNYI LÁTSZIK: MENTEM, LÁTTAM, HOZTAM

Igaz mese a telefonszámok fontosságáról

TÉCSI ZOLTÁN

Eugene F. Megyesy, ügyvéd — szerepel a kártyácskán, melyet előhalász belső zsebéből. Velem szemközt egy megnyerő modorú, magyarral könnyedén bánó, fesztelen úriember üldögél. Annyit tudok róla, hogy 100 tonnányi mikroszűrőt juttatott el Amerikából Európába. A segítségükkel kiszűrt élő szervezetek nélkül jobb lesz az ivóvíz minősége. Nyugat-Európában még többfelé használatban is vannak ilyen berendezések, azonban a Nagy Vízen túli műszaki előírásoknak már nem feleltek meg, így csendesen vártak sorsukra. Ekkor jött Mr. Megyesy felismerése, hogy szülőhazájában milyen jó szolgálatot tehetnének még ezek.

Nosza, hozzá is látott, úgymond, a körülmények kézivezérléséhez. *Barry* urat — a denveri vízmű újonnan kinevezett igazgatóját — igazán le sem kellett venni a lábáról, hiszen ő maga szorgalmazta, hogy a szűrőkkel valaki még jól járhasson. A masinák után Mexikóból, Csehszlovákiából és Ukrajnából is érdeklődtek már, mikor hazánkfia, anno 1990-ben, mindőjük elől elhalászta — amennyiben hétnyolc kamionra való „vasat" egyáltalán el lehet halászni csak úgy.

Megyesi úr azonnal értesítette is *dr. Erdeit* a környezetvédelmi minisztériumban, akinél éppen három regionális igazgató időzött. Közöttük az a *Kovács Gyuláné dr.*, aki habozás nélkül lelkesedett, mikor még melegében érdeklődni kezdtek nála: nincs-e szükség a Közép-Tisza vidékén épp ilyen algaszűrőkre. „Postafordultával" már kapta is tőle a boldogító faxot az Óperencián túli úr. Két irányban is eleredtek innenstől a dolgok — a szűrők útnak indításának és fogadásának előkészítése egyaránt.

Mikor ideérkezik Mr. Megyesy hevenyészett kronológiájában, szinte felvillanyozódik az akkori szituációk újraélesztésétől. Mint emlékezik hangosan: véletlenül akadt az USA hadügyminisztériumában egy olyan hivatal, amely karitatív küldemények szállítmányozásával foglalkozik. Miután ilyen szerencsésen rájuk lelt, feladata már csak folyamatos zaklatásuk volt.

„Az embernek tudnia kell kivel érdemes Washingtonban tárgyalni" FOTÓ: NAGY LÁSZLÓ

Gubanc nem is adódott, csak akkor, mikor mesterségbeli testvérei — egyéb jogászgigászok — kitalálták valahonnan, hogy katonai útonmódon csakis szövetségi kormánytulajdont lehet ingyenesen szállítani. No, de nem azért volt már az édesapja is ügyvéd Mr. Megyesinek, hogy megijedjen saját kollégáinak árnyékától. „Levezette" előttük világosan, hogy ha nem történhet másként, a vízmű odaajándékozza városának szűrőit, az pedig továbbhárítja e a gesztust kormánya felé, és Így tovább... De mert ettől a logikától sem olvadt meg a szíve az uraknak, kénytelen volt kapcsolatba kerülni Schroeder asszonnyal, Denver egyik képviselőjével, aki teljesen véletlenül a védelmi minisztérium költségvetését jóváhagyó bizottság egyik tagja a kongresszusban. Hadd ne mondjam: két hét múlva jött is a kedvező válasz. Ám a szemmel alig látható aprócska akadályok még ezzel sem hárultak el végérvényesen, hiszen a szállító cég — a külszíni szűrőhártyák sérülékenysége ürügyén — a készülékek csomagolását írta elő (ez cirka 100 ezer dolláros kiadás lett volna), aztán már egy írásbeli igérvény is elég lett: a hurcolkodás közbeni esetleges károsodások terhe alól oldozva fel a szállítót.

A vízművek már magától ajánlkozott, hogy kiszereli a szűrőket, amihez egy épület tetejét úgy nagyjából le kellett emelni. (A speciális daruk órabére 250 dollárra rúgott.) S ezután máris elindulhatott Németország felé a tíz, egyenként tíztonnás, háromszor három méter kiterjedésű szűrődob. De hogy a nagy úton ne érezzék magukat olyan egyedül — egy telefonhívás Washingtonba — a Clevelandban épp indulásra váró szívmonitorok is csatlakoztak a „karavánhoz". (Azóta már kárpátaljai, vagy erdélyi klinikákon fogyasztják az áramot.) No, meg egy konténernyi gyógyszer és kötszer, amellyel az amerikai hadügyiek tetézték a jót.

„Bőkezű és segítőkész nép kell legyen az amerikai, ha ekkora országban, ilyen kicsi ember mint én, jóformán íróasztala mellől mozgásba hozhatta a szükséges mechanizmust. S most mindannyian érezhetünk egy kis elégedettséget, hogy sikerült némi tiszta vizet öntenünk Magyarország nagy poharába."

E mondatokat, kitalálhatták, Megyesy úrtól hallottam.

Epilógus:

Denverben is napvilágot látott egy cikk a jótékony akcióról, melynek hatására azóta újabb és újabb adományozók ajánlkoznak. Félegyházy Megyesy Jenő pedig máris azon törheti a fejét, hogy egy denveri sörgyárból miként cihelődjön át az óceánon 10-15 szivattyúval, két újabb szűrővel és 20-30 elektromotorral...

Egressy Béni nevét viseli a túrkevei zeneiskola

folytatás az 1. oldalról

Az új iskola avató- és tanévnyitó ünnepségén *Kocsis Zoltán* Kossuth-díjas zongoraművész mondott beszédet:

Talamasz Lajos domborműve Egressy Béniről

— Meghatottan állok itt Önök előtt, mert olyan esemény részesei vagyunk, amelytől az utóbbi időkben elszoktunk. Zeneiskolát avatunk, a művészetek között talán a legcsodálatosabbnak, a muzsikának szentelt tanintézetet. Mégpedig egy olyan szorító helyzetben, amelyben patinás intézmények szűnhetnek meg, tegnap még prosperáló üzemek mehetnek csődbe, s az emberek nem elhanyagolható hányada számára gond a napi megélhetés is. Nem kis merészség kellett tehát ahhoz, hogy ilyen körülmények között egy merőben új intézményt létrehozzanak. Nem akarok hadat üzenni azoknak, akik azt mondják, hogy az oktatásnak nemes konzervativizmus medrében kell folynia, de egyet nem szabad elfelejteni: a hagyományok őrzése egy kicsit minden korban mást jelent. Egy oktatási intézmény akkor teljesíti legmagasabban feladatát, amikor metódusában konzervatív, szellemében azonban nyitott módon ébreszti rá az ifjúságot a világ állandó, megállíthatatlan változásaira. Kívánom, hogy a mostani és az ezután következő tanévekben is valami hasonló valósulhasson meg. — mondotta egyebek között a világhírű zongoraművész, majd *Bartók Béla* Allegro barbaro című művének előadásával „tisztelgett" az új intézménynek, a közönségnek.

Megtudtuk, hogy az iskolában a szolfézson kívül még hegedű, zongora, fúvós és rock tanszakon tanítanak, tizenegy tanulócsoportba osztották be a 155 növendéket, a feltételek megfelelőek az eredményes munkához.

Az iskolaavatáshoz kapcsolódva *Alexander Finta* unokája, *Finta Sándor* méltató szavak kíséretében leplezte le Egressy Béni domborművét, *Talamasz Lajos* alkotását, és *Iván Sándor* közelmúltban elhunyt jeles szobrászművész Kanizsai

Iván Sándor csodálatosan szép márványszobra

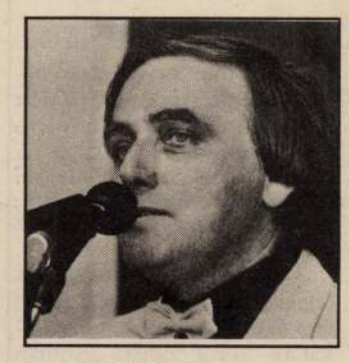

Dr. Szabó Zoltán

Dorottya című márványszobrát.

Ma tovább folytatódnak a Korda centenáriumhoz kötődő események, megnyitják a világhírű filmes dokumentációs kiállítását, átadják a film- és videoszemle díjait, az Alkotóházban a Kevi Kör őszi tárlata nyílik, a református parókián pedig *Gy. Vad Erzsébet* kiállítása. A kisújszállási Phoenix-kórus vendégszereplésével a református templomban orgonaszentelő hangversenyt tartanak.

Este rendezik meg a túrkeveiek és a városból elszármazottak találkozóját. Ugyancsak ma este, a budapesti Kongresszusi Központban, tudományos ülést tartanak *Korda Sándor* munkásságáról.

Sok nézője volt a délutáni szüreti felvonulásnak

Az iskolaavató ünnepség résztvevői FOTÓ: CSABAI ISTVÁN

EXPO-NAP KECSKEMÉTEN

Pénzt még nem nyert Árokszállás

J.J.A.

Átfogó információkat kaphattak a világkiállítás szervezésének jelenlegi helyzetéről, a vidék bekapcsolódásának módjairól *Barsiné Pataky Etelka* világkiállítási főbiztos és munkatársai előadásaiból a kecskeméti Expo-napon résztvevők. Hallhattuk a főbiztos asszonytól, hogy a korábban képviselt fővároscentrikus expo-szemlélet megfordult mégpedig a vidék javára. A cél az, hogy a vendégek itttartózkodásuk nagy részét vidéken töltsék, s egy napra utazzanak föl a világkiállítás megtekintésére, vagyis más kifejezéssel élve a párhuzamos rendezvények rendszerét szeretnék megvalósítani.

Tegnap Kecskeméten is ahhoz kívántak segítséget adni a vendéglátók, hogy miként a megyék bemutatkozását a kiállításig a legjobban megszervezni. Ki kell találniuk — javasolták a szakemberek, mi az adott térség bemutatkozásának az „üzenete", mit kíván elmondani magáról a régió, a település, illetve ez milyen eszközökkel kerülhet megvalósításra.

A bemutatkozó kisebb és nagyobb térségek képviselőitől hallottakat értékelő összefoglalóban *Eszenyi Irén*, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzati Hivatal Koordinációs és Területfejlesztési Irodája tanácsosának tájékoztatója nyomán igen jónak ítélték azt a kezdeményezést, hogy szűkebb hazánkban az expo-ügyek intézését „profikból álló bizottságra" bízták.

A kecskeméti expo-börzén a legtöbb — a terv megvalósítását támogató szavazatot — a jászárokszállási Háziipari Szövetkezet kollekciója kapta. Azt is megtudtuk, hogy most dolgoznak annak elfogadtatásán, hogy a sikeres pályázatokat benyújtók terveinek megvalósításához kamatmentes hiteleket kaphassanak.

Az expo tehát nem más, mint kommunikáció egy jobb világért. S abban a résztvevők valamennyien egyetértettek, hogy most óriásak a lehetőségek mivel a vállalkozások, az idegenforgalmi értékeink, országunk bemutatására. Rajtunk múlik, hogyan élünk ezzel.

SZABADOSSÁGOK ÉS EGYEBEK A SZABADSÁG TÉREN

Komámuram, hol az olló?

Tegnap módunk volt találkozni *Nahlik Gáborral*, a Magyar Televízió elnöki jogkörrel megbízott alelnökével. Lassacskán a tévét, a jelenlegi legnagyobb „respektű" tömegkommunikációs eszközt is a „szakértők" milliói veszik körül. Talán nem túl nagy sértés, ez amolyan magyar futball-szindróma. Ahhoz is mennyien értenek! És hol tart a magyar foci...?

TISZAI LAJOS

— Alelnök úr, hol tart ma a magyar televíziózás? A „csapatkapitánytól" kérdezem.

— A legutóbbi három hónap mérései után mondhatom, növekszik a Magyar Televízió nézettsége, érdekes viszont, hogy a fő műsoridőé valamelyest csökkent. A strukturális kérdésekről tehát van mit gondolkoznunk. Mindemellett el kell, hogy mondjam: a Ki mit tud?, minden eddig feljegyzett nézőszámot megdöntött. A verseny döntőjének közvetítése — a TV 1-en és a Duna Tv-ben — nézőszámrekordot eredményezett.

— A mi televíziós szokásaink hogyan viszonyulnak ahhoz az általános gyakorlathoz, hogy a tévéé az első „kapavágás", a többi az írott sajtó dolga.

— A célunk közös, a nézők pontos, plurális tájékoztatása. De az tény, hogy mi csak — a hírműsorokra gondolok — a lényeget tudjuk közölni, az elemzés leginkább az írott sajtó dolga. Gondolja végig, egy 15-20 perces hírműsor kb. egy hírlapoldalnyi anyagot tartalmazhat. Egyszerűen nincs rá több idő. Ezért, ebben az értelemben a tévé sosem lehet versenytársa a lapoknak.

— És a televízió önmagának?

— Az új sorozatok, tévédrámák elkészülését erősen „behatárolják" az anyagiak. De ennek ellenére jó hírt mondhatok: a visszafogott gyártás is többszöröse az előző évinek. Sok rossz, kárt okozó, mindenféle „álkáeftékkel" kötött szerződést felbontottunk, így jelentős összegek szabadultak fel műsorkészítésre. Sajnos, egyes esetekben megkéstünk, bizony volt olyan vezető is a Szabadság téren, akinek magánvagyonát 150 millióra becsülte a rendőrség. Az üzlet az üzlet, ez kétségtelen, és az is tény, hogy olcsóbb, ha vesszük a műsorokat, mint ha mi magunk készítjük. De az már tisztességtelen — enyhén szólva —, ha a megrendelést aláíró személy „háztájijába" is csurran-cseppen. S nem is kevés! Sok kicsi, ugye sokra megy. De ezekután azt mondhatom, a műsorkészítés anyagi kondíciói javultak, ez fokozatosan érződni fog a további adásokban.

— Ez a dolog egyik oldala. Susogják viszont, hogy a jelenlegi helyzetből következően egy esetleges sztrájk megbéníthatja a tévé műsorait, netán részleges működését.

— Felesleges odafigyelni ezekre a tudatosan terjesztett huhogásokra. A tévéműsorkészítők szövetsége elhatárolta magát a politikai kérdésektől. A sztrájknak megvannak a törvényes feltételei. A tévében esetleg csak törvénytelenül lehetne valamiféle sztrájkfélét szervezni.

— Elégedetlen emberekkel viszont nem jó együtt dolgozni.

— Így igaz, de ez kölcsönös. Nyolc-tíz személynek, akik megtagadták a munkát, megköszöntük eddigi ottlétüket.

— Akkor tehát az Egyenleg kérdésénél tartunk. Több vezető lap megtámadta Önt az intézkedéseiért.

— Sajnálatos ferdítések következményeként. Az Egyenleg munkatársai — amikor a műsor főszerkesztőjét felfüggesztettem állásából — biztosítottak arról, hogy ennek ellenére elkészítik az Egyenleget. Szokásomhoz híven a szobámban vártam, hogy mielőtt az Egyenleg adásba kerülne, megnézzem a műsort. Ehelyett úgy este fél kilenc tájban kaptam egy levelet, amelyben közölték velem, hogy nem készítik el a 22 órai hírműsort. Ez indokolatlan munkamegtagadás! Nem volt más választásom, a Híradót tettem az Egyenleg helyére. A kritikus műsort, tehát az Egyenleget nem én, hanem a belső és a külső munkatársak szüntették meg. Akik megtagadták a munkát, viseljék a következményeket. Senkit sem akartunk „csak úgy" az utcára tenni, akik nem voltak részesei az esetnek, azokat természetesen örömmel tovább foglalkoztatjuk, tiszteletben tartjuk tudásukat, megbecsüljük munkájukat. Tovább dolgoznak a Híradóban, vagy ahol...

— Az előzmény tehát a főszerkesztő, Bánó András felfüggesztése volt...

— Ennek gyökerei az 1992-es október 23-i ünnepségig nyúlnak vissza. Azon a napon is a két hírműsor ment. A Híradó azt jelentette, hogy *Göncz Árpád köztársasági elnök úr a zaj miatt nem tudta elmondani a beszédét*. Az Egyenleg: *nácisapkás fiatalok okozták a zajt, a rendbontást*. Most ugornunk kell egyet időben. 1993. június 20-án a Hét műsora megszólaltatta a rendőrség — akkor már lemondott — szóvivőjét, s az illető elmondta, nem történhetett úgy a dolog, ahogy a szalagon van, mert abban az időpontban, amikor a kézi felvevőgép filmszalagjára a randalírozó fiatalokat egy bizonyos helyen „felvették", azok nem lehettek ott, mert őket éppen akkor, abban az időpontban, a rendőrség egy másik utcasarkon igazoltatta. Bánó András bemutatott egy szalagot, bizonyította, hogy *Sárközi András* operatőr abban a sorrendben vette fel az eseményeket, ahogy történtek. Leintettem a vitatkozókat, a két tévéműsor közti vitát ne közvetítsük, ez volt a véleményem, de nem akartam a kérdést a szőnyeg alá söpörni. Elkértem a kézi felvevőgépet és a Bánó András által nekem átadott felvételt, s elküldtem a gyártó cégnek Nagy-Britanniába. *Meg tudnak-e valamit állapítani? Hogyne,* ez volt a válasz, *ahogy a fegyverszakértők is mindent meg tudnak állapítani a fegyver csövéről és a kilőtt golyóról...* Hamarosan megérkezett a szakértői vélemény: *A vizsgált felvétel nem az analizált kézi kamerával készült el végleges állapotába, hanem vágóasztalon.* Erre Bánó kijelentette, hogy ő mindig is tudta, hogy a felvétel volt vágóasztalon, tehát a szakértői vizsgálat megállapítása nem érvényes.

— Itt kérdezhetném meg valakitől, hogy komámuram, hol az olló...?

— A lényeg: Bánóék négy hónap késéssel mondták ki, hogy a technológia már nem teszi lehetővé a vizsgálatot. Négy hónapig abban a tudati állapotban tartották az országot, amely a valósággal ellentétes. A tény szent, nem a hír. Tehát az, amit az inkriminált felvételről elmondtak, nem volt igaz.

— És Ön ezután „lépett".

— Hosszas megfontolás után. Végül azért döntöttem úgy, ahogy, mert minden vezető felel a beosztottjai szavahihetőségéért is. A részleteket már elmondtam...

Tegnap a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányságra látogattak a karcagi Szentannay Sámuel Mezőgazdasági Szakközépiskola, Rendőrképző Gimnázium tanárai. A főkapitányságon betekintést nyerhettek a rendőrség életébe és megismerkedtek a Pelikán Kommandó tagjaival, munkájukkal és felszereléseikkel

FOTÓ: ILLYÉS CSABA

GYÓGYSZERÉSZEK TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁJA

Idén eddig több, mint 300 új gyógyszer jelent meg a patikákban

— RŐCZEY —

A Magyar Gyógyszerészi Társaság Megyei Szervezete, valamint a Pharmasol Gyógyszergyártó és Gyógyszerkereskedelmi Vállalat gyógyszerismertető hálózata csütörtökön tudományos ülést tartott Szolnokon. A magyar és külföldi gyógyszergyárak már hosszú évek óta ilyen konferenciák keretében ismertetik új készítményeiket a megye gyógyszerészeivel. A tegnapi az ötödik volt az idén megrendezett ülések sorában.

Az előadások szünetében *dr. Mester Lajost*, a rendezvény egyik szervezőjét kérdeztük a konferenciák céljáról.

— Ez lényegében tudományos szakmai továbbképzés a megye gyógyszerészei részére. Orvosokat is gyakran meg szoktunk hívni, különösen akkor, ha őket speciálisan érintő téma kerül sorra.

— Milyen rendszerességgel gyűlnek össze a patikusok?

— Évente hat alkalommal rendezzük meg a tudományos ülést, célunk, hogy a gyógyszerészek megismerjék a gyógyszergyártók új termékeit, és tudjanak választani és ajánlani a hozzájuk forduló betegeknek a sok hasonló hatású gyógyszer közül. Bár a gyógyszerrendelés nem az ő feladatuk, természetesen nekik is ismerniük kell a készítmények hatásait, esetleges inkompatibilitását más gyógyszerekkel.

— Miért szükséges ilyen sűrűn megrendezni a bemutató előadásokat?

— Ez év első kilenc hónapjában több, mint háromszáz új gyógyszer jelent meg a szolnoki gyógyszertárakban. Ez óriási szám, rengeteg új információt kell megismernie a gyógyszerészeknek és természetesen az orvosoknak egyaránt. Megengedhetetlen, hogy a patikák úgy forgalmazzanak orvosságot, hogy a gyógyszerészek ne ismerjék annak tulajdonságait.

— Egyre több külföldi termékkel találkozunk a gyógyszertárak polcain. Ezek gyártói is tartanak bemutatókat?

— Ma már a külföldről behozott gyógyszerek száma nagyobb, mint a hazaiaké. S egyre inkább jellemző az a tendencia, hogy szaporodnak az importált készítmények.

Ma négy cég ismertette új termékeit, egyikük — egy német gyártó és forgalmazó — hamarosan megjelenő gyógyszereit mutatta be. Végül pedig állatgyógyászati készítményekkel ismerkedhettek meg a résztvevők.

— Mi lehet az állami gyógyszertárakban időről időre jelentkező gyógyszerhiány oka.

— Ilyen hiány csak egyes készítmények esetén fordul elő. Az igaz, hogy főleg állami gyógyszertárakban, hiszen ezek csak a gyógyszertári központon keresztül szerezhetik be készleteiket. A maszek patikák rugalmasabbak, gyorsabban tudnak kínálatukkal a kereslethez igazodni, mivel ma már több, mint negyven nagykereskedőtől rendelhetnek gyógyszereket. Kézenfekvő, hogy jobb az ellátottságuk. Az állami patikákban sem szokott hosszabb ideig hiány jelentkezni, s ezeket is igyekszünk gyorsan megszüntetni. Két hétnél hosszabb ideig általában nem kell várni a készítményekre.

(H)OLLÓZÁSOK EGY MŰSORBÓL

Bizonyos poénoknál mondja azt, „hát ilyen nincs"

T.K.

Nem mindennapi csemege készülődött csütörtök este a művelődési házban Szolnokon, s ez már a bejáratnál látható volt.

Bármerre néztem, az emberek arcán már előre tükröződött egy huncut kis mosoly. Olyasmi volt ez, mint amikor belépünk a cukrászdába: tudjuk, hogy valami finom következik.

Később persze ezek a szelíd mosolyok hangos kacagássá, sőt, hahotává duzzadtak, ahogyan az abszurd humor széttörte a hétköznapiság korlátait.

Galla Miklós megjelenésével és sajátos semmivel össze nem téveszthető hanghordozásával elindította a másfél órás műsort, amelyben a színpadi jelenetek mellett rádiójátékok és képsorok vetítése késztette további munkára a nevetőizmokat.

„A" pszichológus

FOTÓ: ILLYÉS CSABA

Sajnos nehéz lenne bármelyik poént is „mellékelni," ennek a speciális, több érzékszervet igénybe vevő előadásnak a humorából. Egy mondatfoszlány felidézése azonban talán azoknak is mond valamit, akik csütörtökön este nem lehettek ott a művelődési központban: „S hogy tudnake a hollók a víz alatt repülni vagy megfulladnak?" (Hát,... megfulladnak.)

ÁRAPÁLY

Jelenségek

KÖRMENDI LAJOS

Krízis. Friderikusz Sándor műsorában láttam egy lányt. Elegáns volt, kopasz és mosolytalan. Azon töprengek, a műsortól függetlenül is kopasz lenne- e és rezzenéstelen arcú? Vajon valóban megalázónak érzi-e, hogy mindenféle alak megsimogatja tar fejét, vagy csak úgy tesz, mintha annak tartaná, mert ez is benne van a szerepben? Vajon ilyen ő, netán az extravagáns dolgokat kedvelő műsorvezető kedvéért tették egy extravagáns kellékké ezt a lányt? Vajon szereti-e a Süni nevet? Mit érez, amikor a műsorvezető a homlokára piros szívet rajzol? Érez-e? Ha igen, mennyiért tesz úgy, mintha nem érezne? Mekkora összeg fölött nem fáj a megalázás? Egy műsor csak mások megalázása, megbántása árán lehet jó? A hányaveti, nyegle műsorvezető miért csodálkozik, ha valaki leteszi a telefont, amikor ő bemutatkozás nélkül poénkodik vele? Miért tartja természetesnek, hogy az ő műsorát ebben az országban mindenki nézi, tehát bármikor, bárhova odatelefonálhat, az illető tudni fogja, ki az, s kész arra, hogy boldogan bekapcsolódjék a műsorba? Miért érzi magát arra feljogosítva, hogy a szigetvári pszichiáternek a kagylót letevő előző (pécsi) beszélgetőtársát krízisben lévőnek minősítse? Vajon aki nem tolerálja a műsorvezető bántó megjegyzéseit, s nem hajlandó segédkezni különféle poénok elsütésében, az mind krízisben van? Fontosabb kell, hogy legyen a műsorvezetőnek a siker, mint a nézők, közreműködők emberi méltósága? S vajon nincs-e erkölcsi krízisben az a társadalom, amely természetesnek tartja és elfogadja a megalázásnak ezt a módját?

Szónokok. Október 23-ról a munkahelyeken is tartottak megemlékezéseket. Hallottam néhány nevet, hogy kik. Ezen nevek között bizony voltak olyanok, akik néhány évvel ezelőtt is szónokoltak ilyen tájt, csak nem október 23-án, hanem kicsit később, november 7-én. Akkor az ellenkezőjét mondták, mint most. Láthatóan ez nem is okoz különösebb gondot nekik. De nekem igen. E szónokok, miközben még ma is régi elveiket hangoztatják, készek a forradalomról beszélni. Vagy bármiről. De hogy miért engedik mikrofonhoz őket, azt nem értem. Miért engedik bemocskolni általuk a forradalom szellemét, miért képesek türelmesen végighallgatni az ilyen szónokot, fel sem foghatom. Pedig a vezetőik és a hallgatóik is pontosan tudják, hogy kicsodák, mi közük volt a párthoz, a munkásőrséghez, milyen megjegyzésekkel igyekeznek még ma is rátelepedni környezetükre. És akkor az ilyenek, éppen ezek beszélnek október 23-ról? Ezt is megértük.

Tamasz Lajos szobász

Megyénkben a legtöbb a hörgőrákos megbetegedés

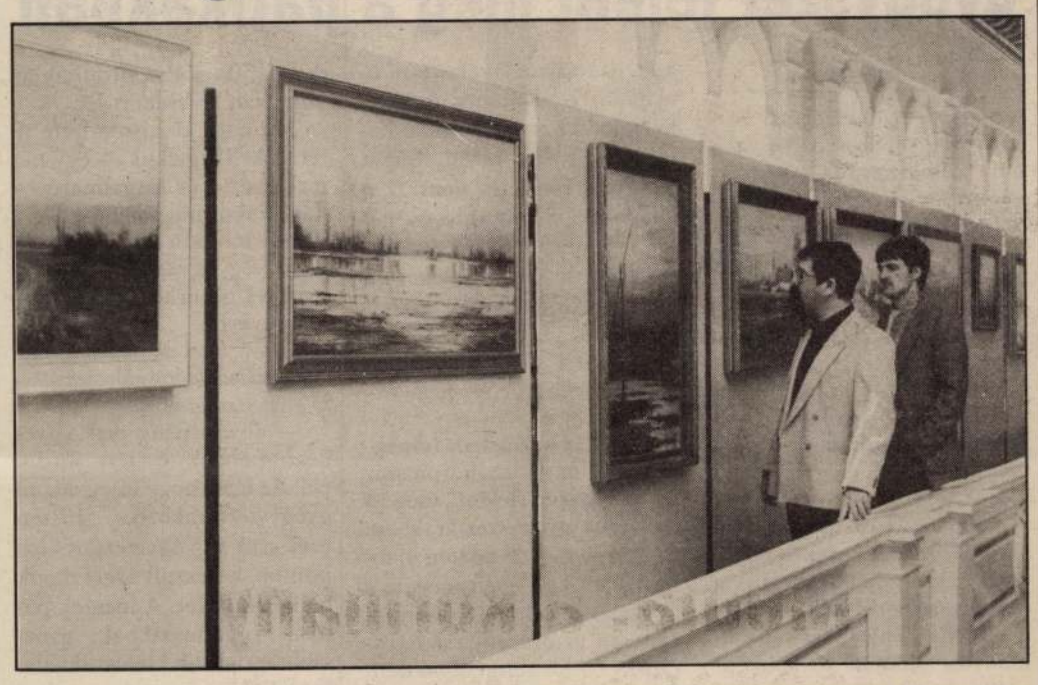

A megyeháza dísztermének karzatán az ülés idején festménykiállítás látható a karcagi Dr. Kovács Tibor körzeti orvos, amatőr festő képeiből FOTÓ: N.L.

folytatás az 1. oldalról

A hajdan magyar betegségnek nevezett tüdőtuberkulózis (TBC) sikeres leküzdése után — mint mondta — mára a hörgőrák vált egyik népbetegségünkké. Hazánkban 100 ezer lakosra átlagosan több, mint ötven ilyen eset jut.

Megdöbbentő az a tény, hogy a Jász-Nagykun-Szolnok megyei helyzet ennél még nagyobb számmal jellemezhető. Ha sorrendet állítanánk fel, megyénk az — ez esetben közel sem előkelő — első helyet foglalná el. Százezer ember közül itt ugyanis 75 hörgőrákos megbetegedés fordul elő. Összehasonlításul Kiss doktor elmondta, hogy Hevesben 67, Békésben 60, Szabolcs-Szatmár-Beregben pedig 58 hasonló eset jelentkezik évente. A rövid számsort annak igazolására említette a professzor, milyen nagy fontosságú a mellkassebészet léte a Hetényiben. Majd hozzátette, hogy az osztályon évente elvégzett átlag 230 mellkasi műtét az ország 14 hasonló sebészeti osztálya között az ötödik helyet jelenti.

Délután megkezdődött a tudományos ülés. A két napra közel 30 előadásra jelentkeztek az ország számos kórházából, klinikájáról és egyeteméről érkezett résztvevők.

Negyven éve „jönnek a hírek”

folytatás az 1. oldalról

Az ünneplőket — akik között ott volt *Tóta Áronné dr*, a köztársasági megbízott területi hivatalának vezetője is — *Benkő Imre*, a szolnoki stúdió vezetője köszöntötte, felvillantva a rádió történetének legfontosabb eseményeit. „Vajon hallanak-e minket? Tudnak-e rólunk?” — fogalmazta meg a sok rádióst foglalkoztató kérdést *Krassó László*, a Magyar Rádió kisebbségi és nemzetiségi műsorainak főszerkesztője, aki a feltett költői kérdésre egy régi emlékét felidézve kiemelte, hogy az emberek hallgatják a körzeti adókat még ha hivatalos helyeken — mint ahogy az elmúlt évtizedekben oly gyakran megtörtént — meg is feledkeznek a vidéki rádiókról. Krassó László ünnepi köszöntőjét követően átnyújtotta Benkő Imrének — a november 1-jével — lejáró vezető megbízatását határozatlan ideig meghosszabbító dokumentumot.

A keverőpultnál Pozsonyi Tibor technikus

Ezt követően *Boros Lajos*, a megyei közgyűlés elnöke köszönte meg a rádió áldozatos munkáját, hangsúlyozva, hogy a stúdió nélkül szegényebb lenne e térség. *Várhegyi Attila*, Szolnok polgármestere beszédében a városi önkormányzat és a rádió jó kapcsolatát méltatta. A polgármester úgy vélte, hogy a szolnoki rádió a város kultúrájának, mindennapjainak elválaszthatatlan része lett.

A születésnapi ünnepséget követő fogadáson Benkő Imrétől megtudtuk, hogy a szolnoki stúdió szeretné felvenni a versenyt a hamarosan megjelenő helyi rádiókkal. Ezt a célt szolgálja az URH sztereó adások indítása is. Hallgathatóbb rádiót szeretnének a szolnoki stúdió munkatársai. Ehhez azonban nemcsak jó műsorokra, de megfelelő technikai felszerelésre is szükség van.

Tegnap, ma estig tartó, fokozott ellenőrzésbe kezdett a rendőrség a megye közútjain. Az ellenőrzés során főként a járművek őszi-téli felkészítésére (a világító- és jelzőberendezésekre, a gumiabroncsokra, stb.) kerékpárosokra, valamint ittas vezetők kiszűrésére ügyelnek FOTÓ: ILLYÉS CSABA

LEZSÁK SÁNDOR MEZŐTÚRON

Attila-szobor Atilla szövegírójának

Tegnap este az MDF városi szervezetének meghívására Mezőtúron járt *Lezsák Sándor* a párt ügyvezető elnöke. A város polgáraival való beszélgetés előtt kedves esemény zajlott le: *Talamasz Lajos* túrkevei szobrász átadta Lezsák Sándornak Attila fából faragott szobrát, melyet az alkotó a lakiteleki népfőiskola számára készített.

PALÁGYI BÉLA

A politikus ezután egy 1990-es mezőtúri látogatására emlékezett, amikor rendőrautó kísérte ki a megyéből, majd a megyehatáron egy másik „nyakkendős gépkocsi” kísérte hazáig. Természetesen nem a biztonságára vigyáztak... A továbbiakban a kormány eddig végzett tevékenységéről adott számot az ügyvezető elnök. Elmondta, hogy sikerült megerősíteni a törvényességet és a közbiztonságot, úgy, hogy közben egy tisztulási folyamat zajlott le a rendőrség kötelékében. Nem tört ránk kezelhetetlenül a menekültáradat — sikerült karban tartani a külföldről érkezett, nálunk menedéket keresők tömegét. Épültek országszerte a tornatermek — nem kevesebb, mint 400, az elmúlt évek során — és ez nem a pillanatnyi sikernek, hanem a jövőnek szól.

A kormány munkája kezdetekor mindössze 300 millió dollár tartalék fölött rendelkezhetett, ez az összeg napjainkra több, mint 5 milliárd dollárra nőtt. Pedig a nyugatról beharangozott támogatásnak csak töredékét kaptuk, ugyanakkor a hazai ellenzék a hírközlő szervei révén olyan kilátástalan és sötét prognózist festett honi állapotainkról — mondotta az ügyvezető elnök, ami alkalmas volt arra, hogy elriassza mind a turistákat, mind pedig a befektetni szándékozókat. Így is 5 milliárd dollárnyi, külföldről érkező működő tőke teremtett új munkaalkalmat.

Növelni kellett a honvédelem ütőerejét, ami szintén sikerült. Honvédségünk elsősorban 1956-ért a „megbízhatatlan” jelzőt érdemelte ki keleti fegyverbarátainktól, így ha előkerülnek azok a térképek, melyeket megelevenítettek volna egy háború esetén, elszörnyűlködve nézhetnénk milyen sorsot szántak nekünk.

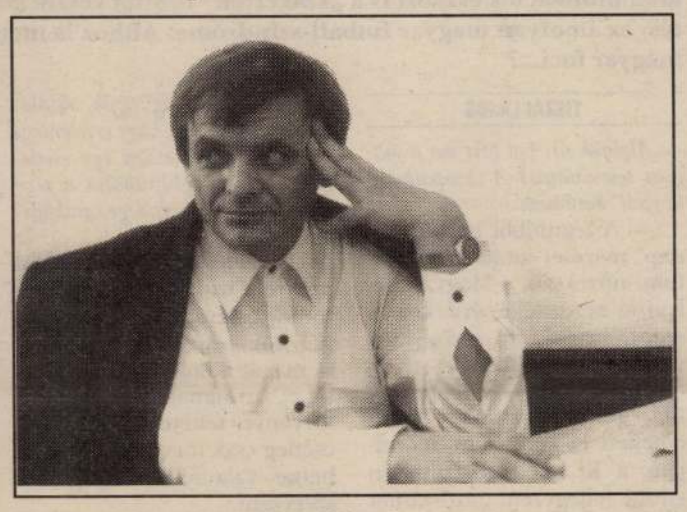

Most nem járt „nyakkendős” gépkocsi

Működőképességét egyetlen oktatási intézményeknek sem fenyegette veszély és ha a közalkalmazotti törvény megszületik, az meghozza a pedagógusok várt fizetésemelését is. A jelenlegi helyzetért sokan a kormányra mutogatnak — fejtette ki Lezsák Sándor, pedig 1988-ban a magukat most szocialistának valló volt pártfunkcionáriusok látták azt ami bekövetkezett és maguk között százezres nagyságrendű munkanélkülit prognosztiáltak. Ami be is következett, s amelynek enyhítése a mai kormány feladata, ám ebben nem segített sem a Hankiss-féle televízió, sem a Gombár-féle rádió. A parlamenti pártok több, mint 90 százaléka kommunistaellenes programmal került be az Országházba, mégis magára hagyták az MDF-et és a Kereszténydemokrata Néppártot a rendszerváltással, miközben felrobbantották a Kisgazdapártot.

Ezután kérdésekre válaszolt az ügyvezető elnök: szóbajött az Egyenleg megszüntetésének problémája, felvetődött az a kérdés is, miért nem volt következetesebb az MDF a rendszerváltásban, hiszen a kérdező szerint Mezőtúr kft.-jeiben ma „a Kádár-rendszer szekértolói” találhatók. Volt aki a mezőgazdaság sorsáért aggódó kérdésére várt választ. Lezsák Sándor türelmesen felelgetett, amúgy jó pedagógus módjára, hiszen délelőtt még a lakiteleki általános iskolában tartott magyar- és történelemórákat.

Egy-egy párt iránti vonzalom természetesen kinek-kinek szíve joga. Ám mégis meglepő volt, hogy az országos problémákat tárgyaló beszélgetésen senki nem volt ott a városi önkormányzat vezetői közül.

1945 óta először ismét van nyomdája Kunszentmártonnak. A városi művelődési központban Hegedűs József, a ház munkatársa 3 és félmilliós beruházásból, magánvállalkozásban alapított nyomdát. A szeptemberben megindult gépeken készítenek helyi kiadványokat — színes nyomásban — naptárakat, képeslapokat és nem utolsósorban itt nyomtatják az eddig Tiszakécskén készült Kunszenti Híreket.

FOTÓ: CSABAI ISTVÁN

AMERIKAI TANÁCSADÓK JÖNNEK

Segítségből kovácsolt tőke

- molnár -

Azt mondja nekem a minap **Fügedi László**, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány Szolnoki Vállalkozásfejlesztési Irodájának ügyvezető igazgatója, hogy egy amerikai önkéntest hoznának Szolnokra, aki tanácsadóként egyengetné az itteni kisvállalkozások fejlesztését. Íme a kiszemelt szakember úgynevezett pályaképe:

„Szakmai kompetenciák

Több mint 35 év marketing tapasztalat, gyakorlat marketing, kereskedelem, management és reklámhordozók tervezésének oktatásában. Doktori diploma pszichológiából, felsőfokú pénzügyi és számviteli végzettség. Okleveles reklámhordozó-tervező.

Munkatapasztalat

5 év marketing professzor egy amerikai üzleti főiskolán. Marketing, eladás, kiskereskedelem, reklám és kommunikáció oktatása.

5 évig elnök és ügyvezető igazgató egy ruhaipari vállalatnál. A vállalat megalapítása, szervezeti struktúra és politika kiépítése, teljes körű felügyelete a vállalat üzleti tevékenységeinek.

4 év mint elnök és ügyvezető igazgató egy textilipari vállalatnál. A vállalat üzleti életének irányítása, beleértve: pénzügy, termelés, marketing, eladás és disztribúció.”

Bizony, ez nem semmi. Gondolom, megvan az „ára” is... Nos, mint kiderült, az a vicc, hogy valamiért baromi olcsó, mindössze szállást kell biztosítani a tanácsadónak és havi 20 500 forint fizetést. Ennél többet nem fogad és *nem fogadhat* el. Ő ugyanis annak a Békeszolgálatnak az önkéntese, amelyet még John Kennedy alapított az Amerikai Egyesült Államokban a hatvanas években, és ez a szolgálat idén decemberben kezdi el munkáját Magyarországon egyelőre tíz szakemberrel.

Azt is Fügedi Lászlótól tudom, hogy már meg is érkezett hazánkba ez a tíz fős csoport és jelenleg Tatán „edzőtáborozik”, azaz tanulják meg (majd megdöbbenhetünk, milyen fokon) a magyar nyelvet. Decemberben kezdik tehát a „szolgálatot” és két éven át segítik a hazai vállalkozókat „sínre tenni”.

„Nem a pénzért jönnek” — hallom többször is. Akkor meg miért? Emberbaráti szeretetszolgálat motiválná csupán? Ahogy ezeket a „rohadt kapitalistákat”, azaz a nyereségesen gazdálkodó államokat ismerem, nehezen hiszem el, hogy nincs a háttérben valami érdek. Hát bizony van!

Mondja Fügedi úr, hogy amikor két esztendő után ezek a szakik hazamennek, az amerikai kormánynak fognak dolgozni (különböző szerveknél), mint *magyarországi referensek*. Olyan szakértőkké válnak, akik két évig itt éltek, együtt a vállalkozókkal, a magyar polgárokkal, a nyelvünket is beszélik, ismerik már lehetőségeinket (és lehetetlenségeinket), adottságainkat (és korlátainkat), elképzeléseinket (és képtelenségeinket) stb. Az esetleges amerikai befektetők (meg a kormányuk) számára óriási tőkét jelent majd az, amit mi most így értékelünk: a tanácsadók nagy segítséget jelentenek a mi vállalkozóinknak...

...yi Sándor veséri

...nber önkéntelenül is felka...
... hall és akaratlanul is elm...
...ggal találkozik, amely a h...
... utóbbi években egyre tö...
...országokban és egyre több m...
...al találkozhatnak külföldi...
...mek termékei csak a legr...
...k fel akár itthon, akár kül...
...sok helyen jelen vannak az...
...k termékei. Üzemünk kiter...
...okkal rendelkezik. Ezek kö...
Kölcsönös Gazdasági Segítség...
...akult összeköttetések a leg...

...ni Sándor vezérigazgató elv...
...ünknek, a külföldi kapcso...
...készséggel válaszolt.

...a tudományos igényű munká...kat, köztük az optimális föld...gáz-pakura vegyestüzelés technológiájának kidolgozását, az acélgyártás hőtechnikai folyamata komplex szabályozási sémájának kidolgozását, de említhetnék olyan munkákat is, amelyek máris bevezetést nyertek és üzemszerűen alkalmazzák.

— Felhasználjuk-e üzemünkben más, KGST-hez tartozó államok tudományos kutatásainak eredményeit?

— Természetesen. Az elmúlt években *több neves külföldi szakember járt üzemünkben* és személyesen is átadták tapasztalataikat. A dinamóacél gyártással kapcsolatban a dnyepropetrovszki acélmű mérnöke N. I. Furko járt Ózdon és javaslatára alkalmazni kezdtük az úgynevezett utánfövetést, melynek eredményeként jobb lett a hengerelhetősége ennek az acélfajtának, illetve csökkent a gyártási selejt. A könnyített szelvények gyártásához A. V. Majakin nyújtott hasznos útmutatást, míg a finom- és drótsoroknál alkalmazható ...oval átvetők bevezetésénél D. V. Krivosejev javaslatai jelentettek nagy segítséget.

— Milyen alapanyagok érkeznek hozzánk a KGST országaiból?

— Közismert dolog, hogy *üzemünkben nagy mennyiségű szovjet vasércet használunk fel*, de jelentős a Szovjetunióból érkező kohókoksz, fűtőolaj, FeMn és tűzálló nyersanyag is. A Lengyel Népköztársaságból kohókoksz, valamint tűzálló nyersanyag, Csehszlovákiából kohókoksz, égetett magnezit, tűzálló nyersanyag, valamint buga. Romániából fűtőolaj és buga szállítmányok érkeznek hozzánk további felhasználásra. Az alapanyagokon kívül nélkü...lözhetetlen rezsianyagokat és ...gépészeket, a Lengyel Népköztársaságból targonca és bagger alkatrészeket, a Német Demokratikus Köztársaságból a tornaszentandrási bánya részére fúrókoronákat, az oxigéngyárhoz tartalékalkatrészeket és egyéb gépalkatrészeket kapunk.

— Milyen nagyobb értékű berendezések üzemelnek nálunk a KGST-ben együttműködő országok gyártmányai közül?

— 1959-től, *a KGST országaiból importált gépek értéke 66 millió devizaforint.* A nagyobb tételek között a következőket lehetne felsorolni: az acélmű összes darumotorjai, a földgáz felhasználásánál alkalmazott műszerek a Szovjetunióból, ugyancsak innen származik két darab turbókompresszor, a Lengyel Népköztársaságból három gőzmozdonyt kaptunk, *a Német Demokratikus Köztársaság szállította az oxigénfejlesztő berendezést.* Ezek mind több mint 5—5 millió forint értéket képviselnek.

— Milyen tapasztalatcsere lehetőségek vannak üzemünk dolgozói számára a KGST keretében?

— Az elmúlt években 28 alkalommal *69 ózdi szakember tanulmányozta* a Szovjetunió, Csehszlovákia, Lengyelország és a Német Demokratikus Köztársaság nagyobb üzemeit, az említett országok hasonló jellegű gyárainak munkamódszerét és technikai berendezéseit.

— Milyen lehetőségeket lát a vezérigazgató elvtárs a továbbiakat illetően?

— A kölcsönös gazdasági együttműködés minden fél számára nagyon sok előnnyel járt eddig is. Meggyőződésem azonban, hogy *még nem használtuk ki minden lehetőségét.* Ezek feltárása és felhasználása még nagyobb eredményekre vezethet.

A közelmúltban alakult az INTERMETALL, mint közös szerv is *nagy lehetőségeket biztosít valamennyi kohászati üzem, köztük a mi gyárunk számára is.* Várható, hogy a későbbiek során esetleg olyan speciális profilírozás valósul meg, amely mindenképpen előnyére szolgál az egyes vállalatoknak. Mi a jövőben is készséggel vállaljuk a KGST tagságból származó feladatokat.

...ELIKON

Beszél, beszél Józsi bácsi. Mert Szurovi József, a B. Helikon mestere emlékszik az elmúlt május elsejére. Sok az emléke, órákig mesél róluk. A lelkes fiatalokról, a menetelő, csupaszív öregekről. Arról, hogy ők a menet élén már körüljárták a gyárat, de a Hivatalháznál meg kellett állniok, mert a menet vége még akkor volt indu-

...dőt veszteges- ...azonnal. — Amikor a
...- és felszállá- ...harcok Ózd felé köze-
...zután a fel- ...ledtek, s láttuk, hogy
...következik. ...a nácik minden fog-
...dig szerettem. ...hatót autóra pakol-
...s volt min- ...nak, mi eldugtuk a
...Délután térze- ...hangszereket. Az Ol-
...k, éjjel bál is ...vasó alatti kanálisba
...rejtettük a dobot, a
...bőgőket, a nagyalakú

Taliga István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÓZDI VASAS

1965 MÁJ 1

1021

Taliga István

Még az elmúlt év utolsó napjaiban jártunk, amik egyre gyakrabbi beszédtéma volt az élüzem cím.

Nem túlzás azt mondani, hogy úgy drukkoltunk e egy jó eredményért, amitől azt reméltük, hogy előbb viszi az élüzem cím elnyerésének ügyét, mint vasárnap ként a győztes gó'ért. S mint a szurkoló teszi a bajn tabellával, úgy figyeltük mi is a versenytársakat. Mel künknek sikerül az élre kerülni.

Aztán vártuk az éves eredményekről szóló összesítő lentéseket. Akkor már tudtuk, hogy jól dolgoztunk 1963-b és a legmerészebbek már-már a gyár homlokzatán lát az élüzem csillagot.

Vállalatunk elkészítette pályázatát. Megpályázhat nemhogy az élüzem címet, de a Minisztertanács és a Sz szervezetek Országos Tanácsának a legjobb üzemek rész kiírt vörös vándorzászlaját.

A közelmúltban futótűzként terjedt el a hír. Döntött Ózd elnyerte a magas kitüntetést. A tizennégy élüzem c a kongresszusi zászló és a háromszor elnyert Miniszt tanács és SZOT vörös vándorzászló után ismét egy ma kitüntetéssel ismerték el vállalatunk dolgozóinak lell odaadó munkáját.

Ünnepi ruhás gyári dolgozók és a társvállalatoktól ér zett vendégek töltötték meg hétfőn a Liszt Ferenc Mű lődési Ház színháztermének nézőterét, hogy tanúi legyel az ünnepélyes pillanatnak!

Ebből az alkalomból Ózdra látogatott Fock Jenő

Fock Jenő elvtá

Fock Jenő elvtárs az MSZMP Központi Bizottsága, a Minisztertanács és a SZOT nevében köszöntötte a kimagasló eredményt elért kohászati dolgozókat.

— Az Ózdi Kohászati Üzemek — mondotta — *fontos szerepet tölt be* Magyarország ipari életében. Az ózdi gyár termékei eljutnak az ország minden részébe, a világ minden tájára, hírt adnak dolgozó népünk alkotni akarásáról, a kohászok nagyszerű teljesítményeiről. A külföldről s az ország minden részéből visszaérkező hírek szerint az Ózdi Kohászati Üzemek fizikai és műszaki dolgozói jól munkálkodnak, *elismerést, tekintélyt szereznek a magyar iparnak.*

Fock elvtárs hangsúlyozta, hogy a gyár dolgozói a legnagyobb egyetértésben, egymást

erről a gyárlátogatás is me győzött — *tisztaság, rend, gyelem* jellemzi.

Az eredmények mell azonban még mindig sok tennivaló. Helyes és szüks ges, hogy a gyárhoz hason fejlődést és eredményeket jünk el *Ózd város életében*

A város ma jó fejlődés tanúskodik, büszkék lehetü az itteni eredményekre is, még sokat kell tennünk azé hogy Ózd igazi szocialista v rossá fejlődjék. Ózddal *a ko mányban is többet kell törő nünk*, mint ahogy eddig te tük.

Fock elvtárs a gyár eredm nyeit ismertetve elmondott hogy az ózdiak megérdemlik fokozottabb gondoskodást. E re ösztönöznek az elmúlt é eredmények. A gyár dolgozó

Taliga István
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÓZDI VASAS

1964 ÁPR 30.

1021

MÁJUS

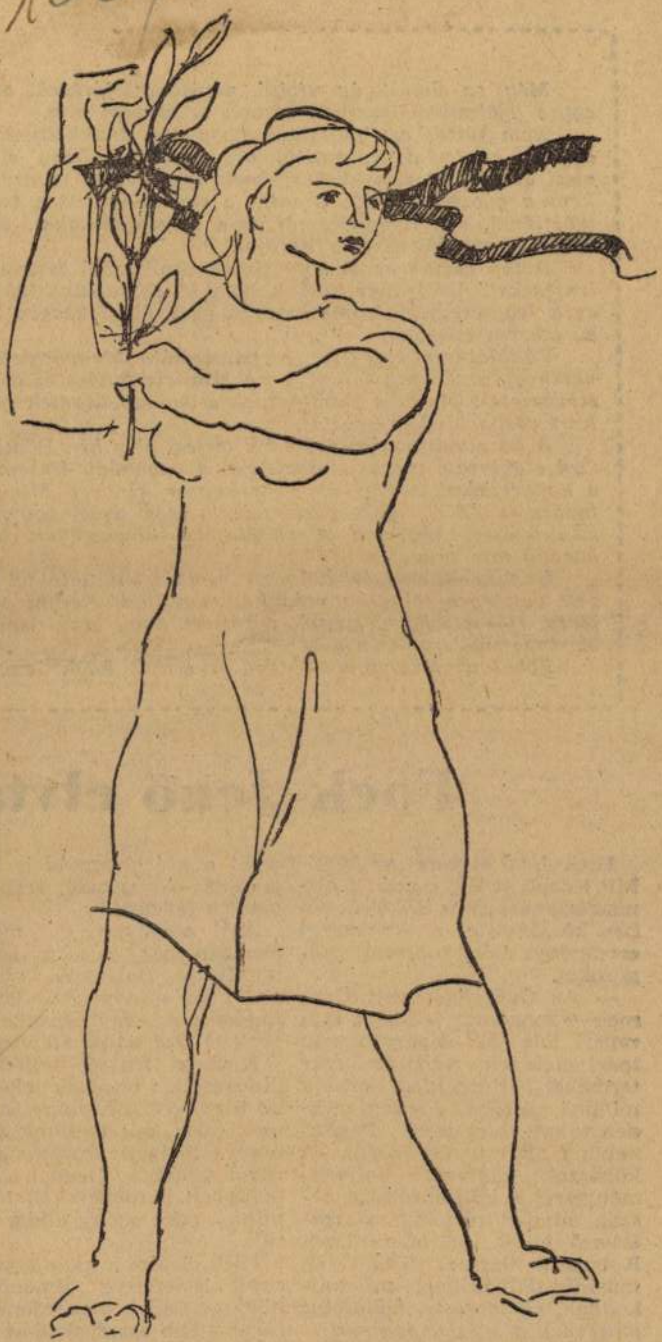

Taliga István rajza

A tervnek megfelelően

JÖHET

A forgalomirányítóknál Lakatos Sándor távirati stílusban válaszol:

— A téli ruhát mindenki megkapta. A melegítő ital is és a bögrék is rendelkezésre állnak.

— Létszámproblémákkal küzdenek?

— Igen. Télen több a megbetegedés.

Lassan átveszem „expressz" sebességű stílusát.

— A melegedő helyiségek helyzete?

— Rendben vannak. Kokszkályhánk is van bőven. Az ürszelvényeket is rendben tartjuk. Télen is folyamatosnak kell lennie a forgalomnak.

— Mitől félnek?

— A havas esőtől. Később megfagy. Felhívással fordultunk az üzemekhez, hogy saját területükön tartsanak rendet.

— Gondjuk?

lyamunkások által készített vízlevezető csatornák mindig kevésnek bizonyultak. A víz 5—6 óra alatt folyt el.

— Félnek a téltől?

— Nem. A dolgozóknak rendszeres oktatást tartottunk. Ismertettük a hideg időben lehetséges leggyakoribb baleseti veszélyeket. Külön felhívtuk a figyelmet a ködös időben való tolatásokra, mert a köd a vasút legfőbb ellensége.

— Van valamilyen kérésük?

A mozdony állományát úgy csoportosítsa a MÁV, hogy télen megfelelő gépmennyiség álljon rendelkezésünkre. Az előző évek alapján az a tapasztalatunk, hogy a MÁV nem tudott elegendő mozdonyt biztosítani. Volt eset, hogy Záhonyba is az OKÜ gépei mentek. Jó lenne, ha télen már nem fordul-

Hirdető
OFIGYELŐ
., Petőfi Sándor u. 17
n: 188-296, 188-307

Taliga István

Kultúra SPORT Kultúra SPORT

1021

Taliga István: Várakozók.

...tek!

...ASAS

Üzemek MSZMP bizottságának hetilapja

Ára: 60 fillér. 1964. december 19.

Ülést tartott ...üzemi pártbizottság

...tatók Háza tü... ...z Ózd Városi... ...sen meghallgat... ...nevében Pethes ...sztett beszámo... ...ttságának 1963. ... megyei Pártbizottság 1964. január 13-i határozatának tapasztalatairól és e határozatok végrehajtásához szükséges további feladatokról.

Megvitatta és jóváhagyta a pártbizottság az 1965. évi I. féléves munkatervet, majd szervezeti kérdéseket tárgyalt.

kozik. A létszámterv betartása terén várható kb. 26 fős túllépés, ami elsősorban a beruházások elhúzódása miatt következett be, mégjobb létszámgazdálkodási tevékenységre figyelmeztet. A munka- és technológiai fegyelem megjavítása, a létszámgazdálkodás hatékonyságának növelése sem él eléggé minden gazdasági, párt- és társadalmi vezető tudatában, sőt egyes veze-

ti és működési szabályzat hiányára, részben a nem megfelelő gyakorlati módszerek kialakítására vezethetők vissza.

A hatékonyabb vállalati irányító tevékenység kibontakoztatását akadályozták az egyes irányító szervek munkájában előforduló rendellenességek. Egy-egy kiadott utasítás megalapozatlansága, a végrehajtás nem következetes ellenőrzése, az ügyin-

TANULÓ VÁROS

— Nevezhetjük-e Ózdot iskolavárosnak? — tette fel a kérdést munkatársunk, a városi tanács vb elnökének. Jirkovszki Imre elvtárs válasza erre is és sok másra is feleletet ad. (2. oldal)

✱

AZ UTOLSÓ FELVONÁS

Ezzel a résszel befejeződik az Ózd felszabadításáról szóló sorozat. Ez a folytatás közvetlenül a december 20-át megelőző napok eseményeit örökíti meg történelmi hitelességgel. (2. oldal)

✱

LAPUNK 15 ÉVE

Jubileumot ünnepel december 21-én az Ózdi Vasas. 1949-ben ezen a napon jelent meg először. Miről írtunk 15 év alatt? Ezt idézi munkatársunk a 3. oldalon.

✱

KOSSUTH-DIJASAINK

Öt ózdi dolgozó kapta meg 20 év alatt ezt a magas kitüntetést. Mai életükről szól cikkünk. (3. oldal)

✱

SZÜLETETT: 1944. DECEMBER 20-án

Mázik Jutka egyidős a város szabadságával. Az ágyúdörgésben született lányt mutatjuk be, olva-...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÓZDI VASAS

Taliga István

DEC 19
1021

Taliga István rajza

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Taliga István

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1971 DEC. 14.

Munkásfestő kiállítása

1021

A Dunai Vasmű Művelődési Házában december 15-én *Taliga Istvánnak*, a Dunai Vasmű elektrikusának festményeiből összeállított kamara-kiállítás nyílik. A kiállítás december 29-ig lesz nyitva.

CSALÁDI

Az anyakönyvvezető előtt

A szürke, kockásoldalú taxi utasai mögött becsukódott a városi tanács hatalmas tölgyfa kapuja. A gépkocsiverte porszemek táncoltak, keringtek a februári napsugárban.

Bent a kapun túl a nászindulót örökszép melódiája lengett a levegőben, mint a menyasszony szellőkönnyű fátyla. A várakozás eddigi izgalmát az ünnepi hangulat meghitt melege váltotta fel. A menyasszony halvány arcán gyenge pír suhant át, s egy kevés ottfeledkezett belőle. Futószőnyegen, úttörők sorfala között lépett be az esketőteremben. Eddig a tanúja kísérte, s a mosolygó anyakönyvvezető előtt vőlegénye jobbján foglalt helyet. A kedves családi ünnep alkalmából megjelent rokonok, barátok, munkatársak, halk suttogással a hátsó széksorban foglaltak helyet. Az útröppent a jelenlevők szívéb „Ezen egybehangzó kijelent sük alapján, Önöket a Magy Népköztársaság törvényei é telmében ezennel házastársa nak nyilvánítom."

Újra felcsendült a ná. induló, s egy pillana talán megállt az idő. menyasszony remegő kézz mégis boldog izgalommal í be új nevét házasságuk bi nyítékát őrző nagy könyv Csordás Barnabásné. Amig tanúk aláírták nevüket, a f talok tekintete találkozott, szótlan mosollyal simogat meg egymást. Ettől a perc kezdve már férj és feleség. az a perc, melyet nem felej nek el soha, s a dallam elki ri emlékükben az örök hűs re, az egymás melletti kit tásra kötelező igent. A ná induló utáni csendet az an könyvvezető hangja törte m Házasságuk első perceib

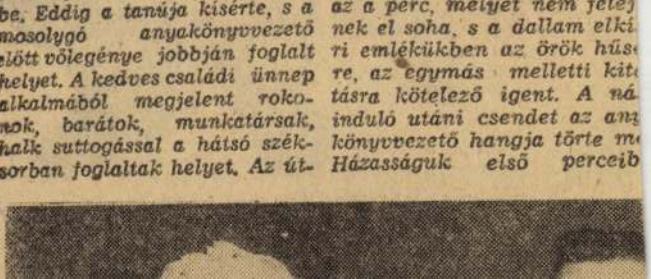

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Taliga István
ÓZDI VASAS
1964 FEB 28.

1021

TALIGA ISTVÁN: Tanulmány

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÓZDI VASAS

Taliga L.

1965 APR 17.

1021

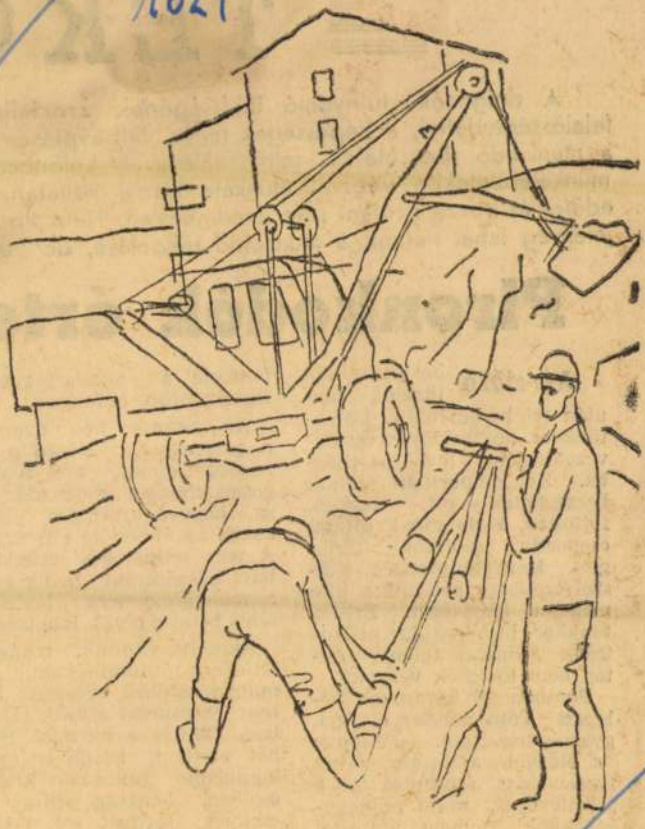

Taliga L.: Vázlat.

PERC

A dolgoz… …ta
felelősségtudatt…, …el,
a munkaidő becsületes felhasználásával különböző munkaterületeken végzett munkája hozta vállalatunk eddigi és hozza ezután szép eredményeit. Nem tipusjelenség tehát nálunk a munkaidő tékozlása, de van-

Pironkodók érte…

Az előző hét péntekjén történt, délután fél három előtt. Beléptünk az acélmű gyárrészlegvezetőségénél levő pártházba. Két csoportban férfiak beszélgettek ott. Halkan, fojtottan. Fiatalabbak öttagú csoportja szótlanul üldögélt. Kényszeredettség, feszélyezettség hangulata ülte meg a helyiséget. Érkeztünkkor bizalmatlan pillantások villantak felénk. Aztán nem törődtek velünk.

Pontban fél háromkor belépett Tóth Sándor elvtárs, gyárrészlegvezető. Fellépve az előadói asztalhoz, elhelyezkedésre szólította fel a jelenlevőket, majd névjegyzékekből megállapította, hogy huszonegy meghívott közül tizenöten jelentek meg.

— Ilyen összejöveteleket

feltétele a munkafegyelem legszigorúbb betartása.

Az acélmű két éven á… megszerezte a kiváló gyárrészleg címet, ami a dolgozóit kötelezi most már arra, hogy a kitüntető címet ebben az évben is elnyerjék. A terv teljesítése csökkentett létszámmal pedig csak a munkafegyelem legteljesebb betartásával lehetséges.

Akik itt vannak, megsértették a munkafegyelmet. A munkafegyelmi vétségek három fajtájával állunk szemben. Elalvás a munkahelyen hét esetben, későn érkezés korábban távozás kilenc esetben, ittasság pedig ö… esetben fordult elő. Huszonegy személy vétett így a munkafegyelem ellen. A esetekről a gyárrészlegvezetés az üzemrendészeti osztály útján szerzett tudo…

Talinger György asztalosmester

Győri Szemle 1941. 11.6.

A győri ipar történetéről

Tallmann György asztalesmester

Győri Szemle 1941. 116.

A győri ipar történetéről

Tallay Ferenc, ? mürérs

Ipermürérset 1895-ben 106.

tenek hozzá. Orbán Ottó a kíváncsi kérdezők közé tartozik: *„Én Istenem, ihletőm, ki vagy te? Létezel-e? / S ha létezel, mit művelsz velünk? hová csábítasz? / ... Hallgatsz? Vagy, aki vagy? Elsüllyeszted a Földet, / és nem hallod meg a mélységből hozzád kiáltó, fuldokló fiaidat?"* (*Az inga és a kút*, 35.p.) A megformálható válasz ismét csak önmagunkhoz és nem Istenhez visz közel: *„isten nyilván az, ami nem fér el sehol és semmiben/... Ki más, ha nem az az Isten, akit az ember embernek képzel el — " / A nincs/van kapu*, 50.p./ Így lehet belső istenné tenni például a hatalomvágyat, önkényessé annak gyakorlatát, mely után már csak azt lehet kérdezni, miért rohad meg, „ha győz, a jó ügy", miért lesz a huszadik század vége" a teljes szétrohadás kora"? Egyáltalán van-e valami biztos ebben a széteső és leépülő univerzumban? Orbán Ottó szerint a költészet, a versírás egészségesen agresszív ösztöne lehetne ilyen, de az ihlet, az alkotás folyamata olyan illékony, titokzatos, hogy még az sem érezheti magát beavatottnak, aki saját versét létrehozza: „Lakik bennem egy idegen, ő mindent tud, de semmit sem árul el," /Levél egy fiatal költőhöz, 47.p./ A különös, megduplázott lét tehát nem a sérült test és az ép szellem viszonyából alakul ki, hanem a gondolkodó lényen belül hasad ketté az alkotó idegenre és a rácsodálkozó hétköznapi emberre.

Sokféle vibráló változatosság működik Orbán Ottó verseiben, a tartalmi kuriózumokon túl, ilyenek a versformák is. A szabálytalanság szabályossága érvényesül, ízléséhez igazítja a külsőt, versközleményeket, szereposztással tűzdelt színjátékverseket formáz, átiratokat készít. Számára valóban játék, ösztönösen örömteli, felelős felelőtlenség a költészet, a beavatottak kockázata: *„Verset írni annyi, mint puszta kézzel nyúlni át egy tömör téglafalon, / és ujjainkkal tapintani ki azt, amit eszünkkel föl nem foghatunk." (Levél egy fiatal költőhöz, 47. p.)*

(Helikon Kiadó 106 oldal, 450 Ft)

kívántam szólani / a szó szólt" (*A cédrus*, 53. p.) Titokként rejtette el bennük, önfegyelmét is legyőzve, érzelmeit, melyek hatására ugyis csak ritkán cselekedhet.

(Typotex Kiadó, 167 oldal, 120 Ft.)

Vörös István: Amit az alvó nem lát

Versek 1990-1994

A gondolkodás, az értelem eleganciájával gyakran együtt jár a kételkedés reflexe is. Vörös István ifjú költőként ebbe a belső párbeszédbe, annak intimitásaiba avat be bennünket. A bizonytalanság, az ingadozás vagy éppen a véleménymódosítás természetes része az önmagunkhoz való meditatív viszonynak, csak mindig időben és pontosan kell észlelni, hogy mi is történik, zajlik le éppen a tudatunkban. Az istenhit is lehet például ennek a belső megfigyelésnek, ingadozásnak a tárgya, s az erről való vélekedés módosíthatja az önmagunkhoz és a másokhoz való viszonyt. Kemény István a következőképpen jellemezte Vörös Istvánt ebben a vonatkozásban 1987-ben: „Tudja Istenről, hogy nincs, és hiszi, hogy van." (*Kritika*, 1987. 2. sz. 22. p.) Megtalálja és elveszíti Istent, lelkével hisz és értelmével kételkedik, verseiben ezt a kettősséget is pontosan kifejezi.

Gyakran csupán megfigyelőként, külső szemlélőként, s kevésbé bensőségesen közvetíti mindazt, amit éppen gondol. Ezek lennének a konkrét témák a „lét csapdájáról", amelyeket néhány soros verskeret esetében is képes általánosságokba úsztatni és eredményében álkonkrét tárgyként kezelni. Így lesz a létből nemlét, változik át kaméleon módjára a kívül fogalma, attól függően, hogy mit kíván jellemezni általa. Képmutató, de gazdagabb jelentést társít hozzá, miközben közönyös, semleges modorban beszél, s nem

A szombathelyi Arany János Könyvesbolt (Bibliofil Kft, Szombathely, Király u. 10/A) sikerlistája az elmúlt hónap könyveiből

1. Angelica Montemagiore: Borostyán (Fabula)
2. P. Howard: Légiós regények — Kalandregények (Videopont Kft.)
3. Robert Merle: Gyermekkirály (Európa)
4. Robert Tine: Vírus (Intercom Kft.)
5. Jane Elliott: Usborn gyermekenciklopédia (Park)
6. Lengyel Dénes: Régi magyar mondák (Móra)
7. Fekete István: Tüskevár, Kele, Vuk (Nesztor)
8. Callan Pincey: Callanetics I-II. (Magyar Könyvklub)
9. Rosemary Burton: A Világ száz csodája (Magyar Könyvklub)
10. Kristó Nagy István: Bölcsességek könyve I-II. (Gondolat-Minerva)

Petrőczi Éva: Szőlő, holdfénynél

Petrőczi Éva szerény és hiúság nélküli. Kötete egyik ciklusának címe *A versek Hamupipőkéje*, mely szerepet maga is megkedvelte és erkölcsi minőséggé formálta. Versei tudatosan önmagát megmutatók, minden kötődéséről beszél, istenhitéről, poétaelődökről, tudóstársakról, vérszerinti őseiről, maga szülte utódairól. Mindegyikükhöz tisztelettel, alázattal, gyöngédséggel közelít, csak önmagát nem meri mérni a másokat kiválasztó kritériumok szerint. Ez a szerénység persze nem takarja el az értékeket, sem a verselőét, sem a szigorú etika szerint élő puritán emberét. Mégis az arány igazságtalannak tűnik, különösen a naplóversek igazolják,hogy mindenkit képes szeretni, érdemeivel és hibáival elfogadni, csak önmagával bánik mostohán, úgy, mint aki rászorulna egy kis neki kölcsönözhető hiúságra. Egy még alig középkorú ember, nő tart nagyon fegyelmezett távolságot önmagával, hogy véletlenül se kísértse az öntetszelgés, az öndédelgetés hajlama. Így aztán Petrőczi Éva fájdigáló zsigerű, gyógyteákat kotyvasztó, őszülő, korosodó asszonyként mutatkozik verseiben, ami önmagával szemben igazságtalan közvetítés. Elébe megy az időnek, hogy később ne fájjon annyira az együttélés vele, kérkedőn sietteti a perceket, mert hiúság nélkül vágyik a külsőségekben talán előnytelenebb, de tartalmában értékesebb átváltozásra.

Az előre vetített beleélés oly sikeres, hogy nem hat mesterkélt póznak, el tudja hitetni, hogy a költő és a privát személyiség képmutatásmentesen azonos, miközben azt is tudjuk, hogy számos eleme imitáció. Ezt szánja a versmondás pikantériájának Petrőczi Éva és persze az indulatmentes előadásmódot is. Elszenvedője a bántó helyzeteknek, hogy helyette másokban ébresszen kritikus indulatot, türelmes rávezetéssel kíván változtatni, miközben ő szeretne megmaradni szerény versmondónak.

(Balassi Kiadó, 92 oldal, 280 Ft)

Dr. Tállai Katalin rajza

Az erdélyi költők között már évekkel ezelőtt a legjelentősebbnek tekintették Lászlóffy Aladárt, a Forrás-nemzedék megbecsült tagját. Eredete, privát helyzete nem határozza meg közvetlenül költészetét, általánosabb tartalmú és érvényű annál. *Symphonia antiqua* kötetét verses kommentároknak nevezi, melyeket gyermekkora „kedvenc, kopott" tankönyvéhez fűzött. A választott forma tehát antik szimfónia öt tételben, meghatározott témákhoz illesztve, a ciklus elnevezések zenei utasításoknak (*Andante, Allegro, Parlando, Recitativo patetico, Largo*) felelnek meg. Verseinek zeneiségét hasonlították már Vivaldi zenéjéhez, műveihez, dicsérték dalszerű, rímes formáit, lebegő zenei ritmusát. A hangzás tehát egyik leglényegesebb eleme Lászlóffy Aladár költészetének. Ezt az új kötetét sem csak kommentárnak szánja, hanem zeneköltészeti programnak is. Ideális körülmények között együtt és egyszerre érvényesül a verstartalom és a zene, nem véletlenül csak hozzá visszatérő inyencek olvasák és adják elő verseit.

E hatások mellett persze történetet is mond, melyet meseszerűen, gyakran tanmeseszerűen, képletes formában ad elő, s beleszövi az emberi együttélés túlzásait és kívánatos erkölcstanát is. Ezeket a gondolatokat tájba illeszti, égbolt, hegy, tenger és kikötő vonja magára a figyelmet, s e látvány mellett eltörpül a magát erősnek, hatalmasnak vélő, fontoskodó ember. A tételek altémái kifejező, önmagukért beszélő címek: *Genezis, Neptun, Gilgames, Vízözön-mondák, Az írás csodája, Afrodité, Jeruzsálem, Alexandria.* Ebből az apropó-verstípusból van több, de van néhány lexikoncikkhez hasonlatos fogalomvers is (*Az irgalom, A mű nyilvánossága, Az etikum, A szeretet*). Kényes ízlésű, igényes költő szólal meg versei által, aki szigorú, következetes mércével méri századokra visszamenőleg az egyetlen értelmes élőlény, az ember felelősségét.

Lászlóffy Aladár verses kommentáraihoz oldalszámukat tekintve is azonos arányban kapcsolódik Heim András grafikasorozata. A fekete-fehér vizuális variációk geometrikusan szabályos alakzatok lennének, ha legtöbbjük vonalai nem szaladnának le a papírról a végtelenbe. Megcsonkított, gótikusnak tetsző csúcsívek, az égboltig vágyó, korunkbeli üvegpalották részletei és idomtorzók is lehetnek, éppen úgy, mint hiánytalannak tekinthető műalkotások is. Az értelmezésvariációk lehetősége a szóképversekben éppen úgy benne van, mint a megrajzolt grafikákban. A közös kötet ebből a szempontból is összehangolt műalkotás.

(Jelenkor Kiadó — Pécs, Kriterion Kiadó — Bukarest, 115 oldal, 275 Ft.)

rancsokat. Két körülmény
a róla kialakult nézeteket.
Kilián laktanya csak néhány
ob kézifegyverrel rendelkező
már az első napokban csatla-
a Corvin közi felkelőkhöz,
aléter október 23-án nem ju-
laktanyába, mert megrettent
kon elszabaduló, egyenruhás
ellen irányuló indulatoktól.
áros szívében álló laktanyába
k a fegyvert kereső civilek. A
s első napjai tulajdonképpen
eltek el a laktanyában, hogy
r vezetésével megpróbálták

ánból érkező kon
ről.

Kétségtelen, ho
mára egyre nehe
lentett a hivatalos
lete, s újabb és újal
a testközelből láth
harcoló felkelők e
szerző meg sem kí
ni a főtiszt szellem
kenységét, vélemén
ra, Rákosi leváltása
politikai változások
Arra sem vállalkoz

KÁNTOR

Európa és Magyarország a kora-újkorban

■ Az Akadémiai Kiadó gondozásában megjelent kötet a kora-újkori magyar történelem nemzetközi hírű kutatójának válogatott tanulmányait tartalmazza. Az elmúlt tíz évben íródott dolgozatok különböző folyóiratokban már mind megjelentek, ilyen kibővített, átdolgozott formában azonban itt szerepelnek először. Önálló tanulmánykötetben való kiadásukat többek között az indokolta, hogy közülük nem egy nehezen hozzáférhető, kis példányszámú periodikában jelent meg.

Volt azonban egy másik szempont is, ami együttes kiadásukat indokolttá tette. Ez a szempont pedig az a tartalmi-gondolati egység, ami a tíz dolgozatot összefogja. A tanulmányok, amelyek a témakörök időrendjében követik egymást, a magyar és az európai történelem egyik különösen izgalmas korszakát, a XVI. század elejétől a XVIII. század első harmadáig terjedő időszakot fogják át.

A korszakra mindenek előtt a vallási megosztottság és a török veszély nyomta rá a bélyegét. A történész a kor néhány fontos eseményét (az 1527-es olmützi konferencia, a vesztfáliai béke, Buda visszavívása) elemezve arra keresi a választ, hogyan próbálták meg a kor politikusai, gondolkodói Európa széttört egységét újrafogalmazni, hogyan kísérelték meg az európai hatalmi egyensúlyt kialakítani. S vizsgálja természetesen a török Európából való kiűzésére tett kísérleteket, a három részre osztott Magyarország túléléséért vívott harcát.

Külön is érdemes a kötet utolsó tanulmányáról szólni, amely Bél Mátyás munkásságával foglalkozik. Talán meglepő, de *Bél Mátyást a XVIII. század elején komolyan foglalkoztatta a közép-európaiság kérdésköre*. Átgondolt, megalapozott megoldásokat ajánlott Közép-Európa problémáira; felismerte, hogy a térségnek csak akkor van esélye, ha az itt élő népekben megvan a tolerancia, a szóértés, az együttélés képessége. Gondolatai a ma számára is üzenetértékűek.

A tanulmányok élvezetes, olvasmányos stílusban íródtak, nem csak a szakemberek számára érdekes olvasmány tehát e könyv, hanem minden, a történelem iránt érdeklődő olvasó számára. A kötetet gazdag képanyag egészíti ki.

(R. Várkonyi Ágnes: Europica varietas — Hungarica varietas. Tanulmányok, Akadémia Kiadó, 1994., 268 oldal, 504 Ft)

Irodalmi utazások a Monarchiában

■ A *Fried István* által szerkesztett, a szegedi tanítványok (Kelemen Zoltán, Plugor Magor) által társszerkesztett kötet Juhász Gyula, Kóbor Tamás, Krúdy Gyula, Hamvas Béla, Franz Kafka, Márai Sándor és Liviu Rebreanu műveiről készült elemzéseken keresztül ad képet a Monarchia-irodalomról.

„Mindaz a szép és jó, amely a régi Ausztriát, az utolsó egyetemes államot, a Német Nemzet Szent Római Birodalmának törvényes örökösét jellemezte, csak később, megszűnése után vált érzékelhetővé — láthatóvá... A valóságban ez a régi Ausztria-Magyarország agg császárával a keresztény-egyetemes Nyugat utolsó erős bástyája volt..." — idézi a szerkesztő Willy Haas *Die literarische Welt* című emlékezését.

Igen. Lassan az egykori, széthullott Monarchia centenáriuma is eljő, s már alig élnek a szemtanúk. Max Brod idézi Talleyrand mondását, mely szerint, aki nem élt 1789 előtt, az nem tudja, mily édes lehet a lét. Hasonló módon az sem tudja, aki 1914 előtt nem élt. A Monarchia üzenete azóta átalakult, ahogy Plugor Magor jegyzi meg: „... miközben a tudat összegyűjti megszépítő, nosztalgikus emlékeit, amelyek az élőkből átterelődnek a puszta történeteibe, *arkheológikusba*, s ezzel a homályhoz egyszerűsödve és rejtve egy fiktív Monarchia története léphet elő, melynek indulatai a múltban gomolyognak: *akkor volt az igazi*, vagy: *ott hibáztuk el...*"

A nosztalgián túl azonban komolyabb kérdések késztették a kötet szerzőit írásra. Melyek ezek a kérdések? Milyen Monarchia-tudat áll össze a korabeli regények lapjain (azaz az őket egybeolvasó befogadó agyában)? A magyarságról alkotott kép mennyiben illeszkedik bele ebbe a Monarchia-tudatba? Hogyan érzékelhető a magyarság jelenléte nyelvileg nemcsak az olyan, operettekből, *Tschardaschfürstin*, ismerős szavakra gondolva, mint a csárda, csárdás, hanem más nyelvi rétegek kifejezéseire is?

A szegedi kutatók elsősorban a Bécs- és Budapest-élményre koncentrálnak, a nagyváros-hangulatok egymásba játszására, illetve a magyarság- és osztrákság-élményre, mint irodalmi vonatkozás-gazdagságra.

A Monarchia-emlékezés és a Monarchia-elvetés pólusai között, a regények egymáshoz viszonyításában válik szembetűnővé, hogy a megszűnt Monarchiát az álomban, az irodalomban építik meg az írók, éppen ama universalitás-eszme jegyében, amely a szétfoszlott, szétfeslett harmóniát lett volna hivatva megőrizni a válságok fenyegette világban.

Fried István ezekre a megállapításokra alapozva jelenti ki, hogy a Monarchia-irodalom (és a nosztalgia) kulturális szövegeinek jellegzetessége egyrészt az, hogy „irodalmi fogantatású, tehát irodalomból születik, irodalomhoz kapcsolódik, irodalomra vonatkoztatható és mindenképpen irodalom által őrzi meg önmagát.

Másfelől viszont az, hogy életforma meg életérzés a megjelenítendő, felidézendő *tárgy*, nemcsak szellem, hanem legalább olyan értelemben vett anyagi kultúra, amely spiritualizálódik (konkrét példával élve Márai Sándor *Szindbád hazamegy* című regényében az étkezés és az étkezési „kultúra" áldozati szertartássá magasztosul, az étel- és életkultusz szakrális esemény lesz.)"

(Tegnap előtt, Szeged, JATE BTK, 130 oldal, ár nélkül)

Kovács Johanna rajza

Dr. Tállai Katalin rajza

pécsi Zrínyi Miklós könyvesbolt (Líra és Lant Rt., 7621, Pécs, Jókai u. 25.)
kerlistája az elmúlt hónap könyveiből

Jostein Gaarder: Sofie világa (Pesti Szalon adó)
Lie-Ce: A Tao könyve (Farkas Lőrinc Imre dó)
Ancsel Éva: Az élet mint ismeretlen törté- (Atlantisz)
4. Frazer: Az aranyág (Osiris-Századvég Kiadó)
5. Vámos Miklós: Anya csak egy van (Ab Ovo)
6. Sylvia Plath: Naplók (Pesti Szalon Kiadó)
7. Csáth Géza: Mesék, amelyek rosszul végződnek (Magvető)
8. „Jelbeszéd az életünk" (Osiris-Századvég Kiadó)
9. Bazin: Mi a film? (Osiris Kiadó)
10. Vermes Géza: A zsidó Jézus (Osiris)

1997 okt 13

Tolnai Katalin

Hamlet?
Nem mi vagyu

„A világnagy szekrényben még egy könyv Shakespeare-ről? Egy érdekes könyv! Kinek, mire való?"
(Géher István: Shakespeare-olvasókönyvének fülszövege)

■ Egy harminc éve született munkát kiadni most? Először?! Hankiss Elemér könyve, a *Hamlet színeváltozásai*, mely a hatvanas évek derekán íródott, a „Hamlet-élmény történeti változásfolyamatát" próbálja nyomon követni. Nem a színház szemszögéből vizsgálódik, inkább a különböző korok kritikusainak, korszakos gondolkodóinak e tárgyban született művei alapján. Azzal a leplezetlen szándékkal, hogy a három és fél évszázados kalandból kikerekedik a történet története, járhatóvá válik az a kődbe vesző út, amely elvezetett a Hamletről való mai gondolkodásunkig. (Ez a *mai* csak áttételesen jelöli a kilencvenes évek közepét, valójában a hatvanas évekre vonatkozik.) A mű jelenét egyébként nem szerencsés túlzottan összemosni a korunkkal, már csak azért sem, mert Hankiss könyvének talán legnagyobb értéke az a szerzői attitűd, amely egyfajta „lázadóan" európéer gondolkodás jegyében valóban az európai Hamlet-irodalom fő vonulatára próbálja helyezni a hangsúlyt, s ha tárgyszerűen meg is említi a honi szerzőket — Kazinczyt, Péterfyt, Gyulait, Reviczkyt, Kosztolányit —, nem akarja őket mindenáron ebbe a vonulatba beleerőltetni. Következetesen saját gondolkodásához, azon a periférián hagyja őket, ahol a valóságban is helyet kaptak.

A kép ott lesz problematikusabb, ahol a szerzői szándék is tétovábbá válik. A mű mai keltezésű utószavában Hankiss a *történet* terminussal illeti munkáját, amely azt sugallja, hogy az összegzés nem elsősorban szakirodalomnak, de legalábbis a nagyközönségnek is (!) készült. Az eredeti mű sokkal inkább tudományos szándékot sejtet, méghozzá egyfajta kultúrakutató, kultúraösszegző szándékot, amely egy-egy adott tárgy vizsgálatával igyekszik fölfedni az egymást követő kultúrák rejtőzködő összefüggéseit. S ha volt ilyen cél, akkor ezt az ifjú Hankiss nem igazán tudta elérni. Szerző és célja közé ugyanis minduntalan befurakodott a nagy mű: a Hamlet. Csekély vigasz, hogy olykor hasonlóképp jártak múlt századok nagy gondolkodói is. Amit semmiképp sem lehet elvitatni, az Hankiss fil
lenyűgöző
ban alkalm
bálványozot
(Olyan tab
let jellemé
példának
1896-os vit
mánya evid
Hogy m
könyvével?
mit kezde
mazzal. E
Hamletről
ről való t
töredékes
érzetet c
áhitat, m
talmának
i művet f
magában
áhitat az

A Magyar Televízió MÚZSA című mí utáni második toplistája a k

1. Garaczi László: Mintha élnél (Jelenkor Kön
2. Kovács András Ferenc: És Christophorus én (Jelenkor-Kriterion Kiadó)
3. Tar Sándor: A mi utcánk (Magvető-AB Besz
4. Tandori Dezső: Vagy majdnem az (Balassi K
5. Nádasdy Ádám: A bőr és a napszakok (2000
6. Borbély Szilárd: Mint.minden.alkalom — JAK (Balassi Kiadó)

A szavazásban ezúttal tizenhat irodalomkritiku vett részt, Pécs, Debrecen, Kecskemét és Budap lyeiből.
A MÚZSA szeptember 18-tól minden hétfőn toplistán szereplők közül.

1995 okt. 13

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Taller Jakal

örás

Kassa. 1756.

l.

Arch. Ép.

1916. 235. l.

TALLER /THALLER/ József II. pesti képfaragó. 1760-ban a hevesi rk.templom tabernaculumát faragja /fia ifj.Taller József 1781-ben szerepel, ekkor fentnevezett szobrász már nem él/. Ugyancsak 1760-ban a hevesix rk. templom oltárának képkeretéért 25 forintot, 2 kis kép rámájáért 1 forint 30 krajcárt kap Haller Sámueltől. 1762-ben fizetik ki számára /január 4-én/ a hevesi plébániatemplom tabernaculumának munkadiját /OL.Orczy LLtár.Oeconom./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Faller Jakab órásmester

Kassán. 1748., 1756.

Archaeologiai Értesítő

1916., 234–235.

Kemény Lajos: Mű- és művelődéstört-adatok Kassa életéből.

olvasatához/:/Nekem persze tudtál adni egy gépelt példányt, te disznó; látom is, hogy igaza volt Gyurinak, amikor azt mondta: a szöveg olyan nehezen olvasható, hogy csak az első sorokat olvasta el./ Elmondom a kiállításoddal kapcsolatos ujabb észrevételeimet. A birtokbavételi ingerküszöböt túl magasra tetted; ez persze csupán azért "baj", mert amúgy szeretnéd, hogy sokan megértsenek. Amit vmi harcról dünnyögtél, ti. hogy bírkózzon meg egymással a rajz és a szöveg, abban tévedtél /szerintem/: a felirások: leiratok; egyértelmüen alul maradnak a rajzokkal szemben. Két olyan szöveg-elemet is találtam /szóvégződést/, amit a rákerült rajz - feltevésedtől eltérően - a kikövetkeztethetetlenségig elnyomott. Ezt persze csak az én konzervativ csökönyöm bánja; a füzetkédet végig se olvastam /megálltam a "S már ott állt Frank" sornál/, mert meggyőződésemmé vált, hogy ez egy igen komoly vers-ciklus. Valamilyen gyereknek szinte tökéletes /tehát egyben tökéletesen átkódoló/ szócsövévé váltál, s mint tudjuk, a "gyermek szava /majdnem/ Isten szava", tehát szinte méltatlan hozzá vmiféle belharc; önmagában is elég bonyolult, semhogy érdemes lenne beáldozni akárcsak egyetlen ragot vmiféle képversbéli szerepért. /Gyanítható, hogy titokban néhány hónapig neveltél vagy fél tucat gyereket, vagyis taníttattad velük magad./ Úgy vagyunk ezzel a "harccal" mint a középK-európaisággal: ha tudatos programként van jelen, eszi a fene, ha tán meg nem is eszi. Találtam két komoly parciális- és egy magán-pozitivumot még: a higgadságot, amivel az időt /mint fogalmat s mint reális létezőt/ kezeled, vmint amit a kommunikatív viszony személyiség-permutáló vonásáról mondasz /azt hiszem ez utóbbi az eseménymező-gerjesztettség egyik legfontosabb dimenzió-operátora lehet majd/; a laikus számára azonban mindez érezhetetlen lenne, ha nem lenne jelen a harmadik érték: a "személyes hangvétel" /ami a farkasréti kiállításodból némiképp hiányzott/. Az emberáldozat megtette a magáét: Eliot stafétabotja felizzott /ő az egyetlen kollégád, aki - egyetlen sorod kapcsán - eszembe ötlött/.

Ami pedig az un. ellendrukkereket illeti /"Ni hogy marják egymást ezek a magukat olyan jónak tartók"/, velük ne törődj. Csupán arról van szó, hogy van elegendő rongyuk az elfekélyesedett konfliktusaik takargatására.

U.i.: A Döbbinglbe menetel előtt, ha Mikest már átnézted, nézz utána, hogyan /és persze miért s főleg minek a nevében/ hadakozott Széchenyi. Mi Gyurival vszinüleg már ott leszünk /csak még nem tudom, milyen minőségben/, szóval hozzál narancsot meg cigit. U.i./2: Egyébként a Szigeti veszedelem tényleg rém provançalka, n'est-ce pas? Szia! /Fazekas/ Gyuri

Józsikám! Mint mondtam, minden lehetőséget megragadok/ -teremtek/, hogy ne azzal a szar-üggyel foglalkozzam /amit magamban csak ER-6-nak hivok/, kapóra veszem hát az emlitett ötletet, hogy irok egy levelet neked-Galántainak. /Az isten baszná meg ezt az irógépet, amin folyton ugrik az a betü; de ujabban már be is csap! /kezd emberré válni// Tehát 83.XI.29. éjjel 2 óra. Remélem, be is vésődik, amit a Babzsák révén feltalált hatévesektől tanultál: a játék fontossága, értéke nem a kivül-állóktól függ, hanem a kivül-lévőktől. Ám az is igaz/nak tünik/, hogy a dolgot végig-gondolva a Kié hát a Világ? kérdéshez jutunk. /Ti. az Isten nemlétének tudatában./

/Az isten fogalma valószinüségi téveszme, a hőhalál-elmélet fonákja. Isten a megváltás lehetőségének kinyilatkoztatása, melynek sültgalamb-váró transzából csak a szakács halálhire rázhat fel minket. "Az alázat penig aztot jelentené-e, hogy próbáljunk élni és tenni akép valamint szánandóan rövid eszünkkel jónak látjuk /belétörődve imhol az tudatlanságunkba/, avagy próbát tegyünk rá, hogy bizonyságot szerezzünk /ami ferde eszünkkel persze lehetetlen vállalat/: mi légyen hát az jó, mit nékünk tselekednünk kellene? /Ha eztet megtudhatnánk, az lenne az igazi tsuda./ de hát kié ez világ, hahogy sem az Jó Istennek, sem minékümk rajta hatalmunk nincsen? Kinek nevezzem ezt a nemlétező birtokost, kinek dicsét éhenholt ártatlanok kara zengedezi?"

Ezt a szfv-i interludiumunkhoz irom; ekivül más most nem nagyon érdekel, szóval nehéz magam a tárgyra szorí/RY.

Tehát vmelyest érthető, hogy bánt, ami utóbb a fülünkbe jutott. /ti. hogy G.Gyuri a Babzsákot a megnyitón tartott kiselőadásában a közép-kelet-európai infantilizmus jegyébe sorolta/, vagy te olyan marha, hogy érezz némi felelősséget a világért /vagyis Gyuri nem nagyot tévedett; a kiállitásoddal ugyan semmi baj, de te vban infant vagy; meglásd, a végén még te is Döglimbben végzed - annak rendje és módja szer/INT.

Hát játsszuk el. /A multkor elfelejtettem mondani, mi lehet egy ilyen játék/ IND /oka:/

Tehát az AL ma vszinüleg a legjobb magyar folyóirat: hiven adja egy /és nem is akármilyen/ kulturális réteg arcát; az értékeit éppúgy, mint a zöldségeit. Érezni benne az ország szellemi AAL-lapotáért való felelősség-tudatot /tehát szinte predesztinálva van a te infantilizmusod szócsövének szerepére (is)/. Az AL van

TALLÉR József AL 1984 január

olyan lap, hogy az őt érő kritikát is felvállalja. Gyuri van olyan ember, hogy az őt érő kritikát is felvállalja.

A fenti két mondat a cilinderes kisérleti nyúl. Ez a két mondat a legtöbb ember számára két egészen különböző dolgot jelent. Gyuri azért lehet jó példa, mert a kevesek közé tartozik, akiknek a kettő: egy; Gyuri azonos avval, amit csinál. /Más szóval láthatod, nem túlzottan érdekel, mennyire bánt téged egy felületes kritika - ahogy mást se -, ez a "középkeleteurópaiság" viszont igen. Gyurinál pl. annyiszor tapasztaltam, hogy ebbe a fonetikai jel-mezbe öltözteti klböző művekkel kapcsolatos hiányérzetét, hogy nem lepne meg, ha vki meginterjúvolná - pl. az AL számára - a kategória kifejtése végett./

Kinek Isten hivatalt ád, hatalmat is ád hozzá. Kritizálni a Hivatalt: lehet /persze nem akármelyiket/. Kritizálni az embert: lehet /persze nem akármelyiket/. A fenti két mondat a legtöbb ember számára két egészen klböző dolgot jelent - amint azok is; a reális hatalom attributumához való viszonyuk szögesen eltérő. /A katolikus slogant ismered: "e világban minden hatalom Istentől ered". Juteszembe: a "dolgozó nép" mint isten-definició nem is lenne rossz./ A két mondat egymáshoz való viszonya sokat elmond a Kárpát-medencébe telepitett terráriumból felszálló sajátlagos illatról: tömjén, trágya, avagy állat-,ember-áldozat füstje. Kritizálni csak azt szabad, akinek nincs hatalma. /Gyurit pl. kritizálhatod; az AL nem hivatAL, hanem - hivatás./ Hivatalnokot nem lehet kritizálni; őtet csak "bántani" lehet, az pedig csúnya dolog, vagyis tilos. Tessék szépen a Hivatalt kritizálni, amivel ő a világért sem azonos. Ő teli van jószándékkal, csakhát mindnyájan Isten kezében vagyunk, a buta dolgok pedig sokszor a maguk útján mennek. /lám erre én is milyen jó példa vagyok: bennem is buzgott a jószándék, amikor a Cziffra-ügyről írtam, és a szegény Zrínyi-falvit mégis hogy megbántottam. A bocsánatát kértem, kimagyarázkodva amennyire lehetett: felültem egy jóbarátom meg egy őszinte tyuk pletykájának; remélem megtanultam, hogy hallott dolgot többé látottnak ne higgyek. 2ám azt váltig állítom, hogy az írásnak kizárólag "hivatalnokok" - elsősorban Cz. - felé van éle. 3ám erről egyszer is túlzás volt irni.

Nekem persze könnyű: bármikor elismerhetem, ha hibázok; nem kompromittálok semmilyen hivatal-mundért./

Dehát a tárgyra, a kurva anyámat! Van tárgy egyáltalán? /kissé elfáradtam du.2-re;zavaromban ~~neki~~hozzá fogok a rajzaid felirásainak

Magyarországon 6 éve termelő, a hobbi- és haszonállattáp-gyártásban jelentős piaci pozícióval rendelkező, magyar tulajdonú cég keres termékei budapesti és Pest megyei forgalmazására

kereskedelmi munkatársat.

Vonzó jövedelem mellett hosszú távú szakmai fejlődés lehetőségét, valamint egy biztos munkahely jó légkörét kínáljuk.

Fényképes önéletrajzát az alábbi címen várjuk:
1518 Budapest, BS. Pf. 161.

103379 JP

OTTO BAUER

Dinamikusan terjeszkedő, német tulajdonú, hús-hentesüzletek működtetésével foglalkozó cég felvételt hirdet

könyvelői

állásra.

Elvárások:
mérlegképes könyvelői képesítés, üzletek

NÉPSZABADSÁG

Szeretettel várjuk ügyfeleinket, hirdetőinket ügyfélszolgálati irodáinkban:

1085 Budapest,
Blaha Lujza tér 3.
Telefon: 138-2369,
fax: 138-4431
Nyitva tartás:
hétfőtől péntekig: 7–20,
szombaton 7–12 óráig.

1034 Budapest,
Bécsi út 122–124.
Telefon:
250-1680/380, 381, 382
Nyitva tartás:
munkanapokon
8–18 óráig.

Pécel Város Önkormányzat

KARÁCSONYI AKCIÓ az **OPTINOVA** *SZAKÜZLETEIBEN*

Minden szemüvegkeret 50% engedménnyel!

Színes kontaktlencsék már 1997 Ft-ért!

Üzleteink:

TÁLLAI Katalin

Népszabadság

Az érdi Poly-Art közösséget teremt

December 10-ig látható Érden harminckét Pest megyei amatőr művész ötvenkét olyan alkotása, amelyet a XVI. országos amatőr képző- és iparművészeti pályázatra küldött művek közül válogattak a rendezők. A tárlaton ott vannak az érdi Poly-Art Alapítványt képviselő művészek is. Egyikük, *dr. Tállai Katalin* bőrgyógyász főorvos, amatőr grafikus, akinek már több önálló kiállítása volt, legutóbb az újlipótvárosi galériában. 1995 februárjában ő hozta létre az alapítványt közösségteremtő szándékkal. Ma már mintegy száz érdi és Érd környéki művésszel, festőkkel, szobrászokkal, zenészekkel, előadókkal – tart kapcsolatot a Poly-Art, akiknek bemutatkozási lehetőséget teremt, kiállításokat szervez. Támogatói az érdi üzemek és vállalkozók.

K. M. **A kiállítás részlete, Bánsághi Zoltán csontból készült keresztjével** HANCSOVSZKI JÁNOS FELVÉTELE

MEGHÍVÓ

Kortárs Galéria
A Közművelődés Háza
Tatabánya, Szent Borbála tér 1.

Szeretettel meghívjuk Önt és
kedves barátait
1999. október 8-án, pénteken 17 órára

Tállai Katalin
EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁRA

- GRAFIKÁK ÉS KERÁMIÁK -

A kiállítást megnyitja:

V. ANGYAL MÁRIA
művészettörténész

Közreműködik:

SILLÓ KATALIN
operaénekes

A kiállítás megtekinthető 1999. október 31-éig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

TÁLLAI KATALIN

galéria
kortárs
A Közművelődés Háza, Tatabánya

CÉH GALÉRIA
2000 SZENTENDRE, BERCSÉNYI UTCA 3.

SzT

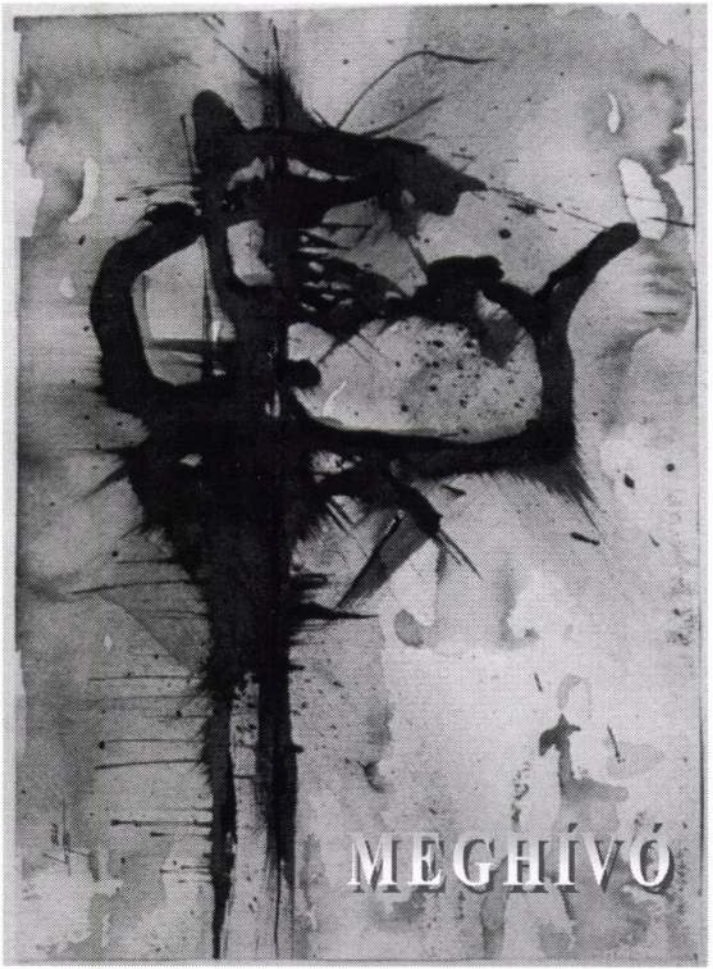

A SZENTENDREI
CÉH GALÉRIA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS BARÁTAIT

TAMÁS MÁRIA
FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA
1999. AUGUSZTUS 28-ÁN 16 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA

DR. HANN FERENC
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ, AKADÉMIKUS

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ SZEPTEMBER 3-IG
MINDEN NAP 10-TŐL 18-ÓRÁIG

Tamás Mária

Taller Franz 236, 237

Schoen Anna templ.

[illegible]

[illegible] Andomásul vétel végett

[illegible] megküldeni.

Budapest, 1934 nov. 27

[illegible]

62...../..1944. szám.

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula.

lból

BUDAPEST

XI. Lágymányosi utca 16 szám

Talher Ferenc

l. HortBp

58, 92, l.

147. t.

Munkakör	műszakszám	kereseti lehetőség
Kéziformázók	I—II.	7000—10 000 Ft/hó
Gépformázók	I—II—III.	6000— 9000 Ft/hó
Magkészítők	I—II—III.	5600— 7500 Ft/hó.
Daruvezetők	I—II—III.	5500— 8000 Ft/hó
Lakatosok, forgácsolók	I—II—III.	5500— 9500 Ft/hó.
Mintakészítők	I.	5000— 8000 Ft/hó
Öntvénytisztítók	I—II—III.	7500—12 000 Ft/hó
Öntödei bet. munkások	I—II—III.	5000— 7500 Ft/hó.

A törvényes munkaidő az öntvénytisztítóknál heti 36 óra, az összes többi munkakörökben heti 40 óra.

Lehetőség van munkakörrel nem összefüggő tevékenység és VGMK keretében munkakörtől és teljesítménytől függően havi 3000—8000 Ft közötti többletjövedelemre.

Betanított és segédmunkás munkakörben foglalkoztatott dolgozók részére, a vállalati szakmunkásképzés keretében szakmunkás-bizonyítvány megszerzését elősegítjük.

Tanfolyami képzés keretében kiképezzük daruvezető, villásvezető, hőkezelő és hegesztő szakmára.

Munkásszállást és kedvezményes étkezési lehetőséget biztosítunk.

Sokoldalú üdülési és sportolási lehetőségek vehetők igénybe.

Felvételre jelentkezés:

Budapest XXI., ker.
Bajáki Ferenc u. 1.
1211
Csepel Művek II. sz. kapu
CSM Acélöntöde
Munkaerőgazdálkodás

Ipari és Mosószergyártó Vállalat
személyzeti osztálya.
1151. Bp.
Horváth Mihály u. 2. Telefon: 693-875.

Fagylaltozónkba keresünk csinos kiszolgálónőt fő-, vagy mellékállásban. »Jó kereset« B. 817« jeligére a Magyar Média, Balzac u. 12. címre.

A Fővár
Szállítás
munkatársak
elemzői mun

Képesítési kö
számviteli fő
vagy közgazd
végzettség.

Jelentkezés:
Budapest V.,
Imre Miklósn
személyesen,
126-750/101-es

TALLHERR József

Budapest

Magyar Hírlap 1988. I. 25

Közművelődési Információs Központ nyílt Óbudán

Bázis a kastélyban

Kívülről olyan, mint egy kastély, belül pedig modern, kulturális szolgáltató bázis. Az épület a XVIII. századból való, ám az intézmény, amely mostantól kezdve a falai között működik, igencsak mai célokat tűzött maga elé: figyelemmel kísérni a közművelődési területek mozgásait Magyarországon, a legújabb hazai és külföldi kutatásokra alapozva tanácsot, segítséget, infomációt nyújtani egyéneknek, kisebb és nagyobb közösségeknek egyaránt.

A Közművelődési Információs Központ tegnap nyitotta meg kapuit Óbudán. A volt Selyemgombolyító manufaktura épülete 1785-ben, II. József korában, egy olasz selyemipari szakértő, *Apotino Mazzocato* útmutatásai alapján, *Tallherr József* irányításával épült. Eredetileg összefüggő, ovális alakban körbefutó munkatermek voltak benne, később, a műhelyek megszüntével igen sok vihart kiállt. Az utóbbi évtizedekben csupán szükséglakások céljaira szolgált, majd 1975-ben a Minisztertanács elnöke engedélyezte, hogy *közművelődési intézményként* állítsák helyre.

Az ünnepélyes megnyitón *Csehák Judit*, a Minisztertanács elnökhelyettese beszédében arról szólt, vajon sikerül-e majd az épület új gazdáinak megteremteni a formának és a funkciónak azt a remek egységét, amelyet a tervező annak idején megálmodott.

A Miklós téri, gyönyörűen helyreállított kis palota, a hozzá csatlakozó melléképületek belső tereinek kialakítása, no meg az

1.

egyes kulturális szolgáltató műhelyek működésének tervei arra engednek következtetni, hogy a Közművelődési Információs Központ néhány év múlva már erőteljesen segítheti a hazai értékorientációt.

A Népművelési Intézethez még lazán kötődő intézmény tevékenységi köre olyan szerteágazó, hogy egyelőre átlátni is nehéz. Az információk begyűjtése, video, számítógépes feldolgozás, dokumentálás, szerkesztés, szervezés, szolgáltatás — ezek a kulcsszavak. S hogy ezek mit takarnak? A kulturális műhelyek elméleti tájékoztató és módszertani kiadványokat jelentetnek meg, közművelődési modelleket tárnak fel és adaptálnak. Technikai műhelyek: fa-, fém-, textil-, fotó- és grafikai műhely, valamint a nyomda is segít különböző közművelődési programok kidolgozásában.

Egyedi kis szolgáltatásokat, valamint országos szintű tervezési feladatokat egyaránt képesek elvégezni. Például zeneiskolák számára Magyarországon hozzáférhetetlen *hangszereket* készítenek, ugyanekkor videós szakembereik hozzákezdtek az *ország közművelődési videohálózatának kialakításához*. Kívánságra a legújabb kutatási eredményeket tartalmazó egységcsomagot (könyv+video stb.) állítanak össze bármely közművelődési területre vonatkozóan. A cél — az UNESCO megfelelő programjaihoz kapcsolódva — a mindennapi kultúra feilesztése, az emberek életmódjának, szabad idejének, környezetének, mindennapi életének színesebbé tétele.

A megnyitó alkalmából a központ munkatársai korabeli fényképek felhasználásával érdekes kiállítást készítettek, amely az 1885-ös első magyar Általános Országos Ipari Kiállítást elevenítí fel.

(székely)

Thalher József

l.

Kundeh

8. l.
10. l.
27. l.

megbizást elfogadja.

Budapest, 1924. február 1.

la úrnak
urnönek

Budapest.

nak 1923. december 31.- val
knak vel

Talherr József, építész

Győri Szemle, 1932. III.225.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

legszebb budapesti emléke, sokkal inkább Hillebrandt szellemi tulajdona, mint Tallherré. A pozsonyi Aspremont-palota Tallherr korábbi önálló műve, némileg más, kevésbbé méltóságteljes és kevésbbé hűvös építőművészi hitvallást árul el.

Hillebrandt előkelően tartózkodó, nem egyszer kissé száraz művészi egyéniségét, az előbb említett épületeken kívül Budapesten még más valami is képviseli. 1775-ben építi át mesterünk Bécsben az Am Hof-on lévő jezsuita rendházat a haditanács palotájává. Ez volt a későbbi hadügyminisztérium, melyet századunk első évtizedében rombolnak le, hogy egy új bankpalotának adjon helyet. Az épület koronázó attikáját a kiterjesztett szárnyú óriási két fejű sassal, valamint a szép faragású, Hillebrandt stílusára annyira jellemző kőkapukereteket Schmidt Miksa bútorgyáros azonban megvette és az Óbuda fölött lévő kiscelli kastélyának udvari homlokzatán helyezte el. Örülünk, hogy a klasszicizáló osztrák barokknak ezek a kiváló maradványai fővárosunk területén vannak és szinte csodálkozunk azon, hogy az osztrákok megváltak ezektől.

Kapossy János levéltári kutatásai kétségtelenül értékes anyaggal gyarapították a XVIII. század építőművészetére vonatkozó ismereteinket. Munkásságával a maga körében eleget tett az Orsz. Levéltár tisztviselői és kutatói számára előírt tudományos programmnak. Úgy tudjuk, hogy e levéltári anyagot Kapossy egy Hillebrandt-monográfia keretében fogja feldolgozni. *(y. e.)*

TRISTAN L. KLINGSOR: Cézanne. — ROBERT REY: Gauguin. Mindkét mű a Révai Testvérek kiadása. Fordította Éber László. Budapest, 1924.

Cézanne és Gauguin neve harci jelszó az újabb absztrakt képzeletű művészek, az úgynevezett postimpresszionisták és expresszionisták táborában. Amellett rájuk hivatkoznak a szélsőséges elemek, a kubisták és futuristák, az aktivisták és mindazon ferde törekvésűek is, kik a maguk bizonytalan gondolkozását, zavaros formakeresésüket egy elismert név zászlaja alatt akarják megvívni. A közérdeklődésnek így került a középpontjába a két, éltükben félretolt, szerencsétlen, szinte tragikus véget ért művész, akiket ilykép egyszerre a hírnév fénye sugároz be. Ami bennük maradandó, az ellent fog állani a bengáli fénynek, melyet fegyvertársaik most oly lázas igyekezettel gyujtanak körültük. Aki Cézanne és Gauguin törekvéseiről és művészi értékéről objektív képet akar nyerni, ebben a két francia értekezésben sem fogja megkapni, — mindkettőn megérzik, hogy íróik dolgozószobájába behatolt a Cézanne és Gauguin neve körül felhangzó zaj. Azonban *Klingsor* könyve a Cézanne-irodalom kiváló terméke. Ezt egy festő írta, aki szorgosan ügyelt arra, hogy megőrizze hidegvérét és ha Cézanne kétségtelen nagy kvalitásainak fejtegetését tartja elsősorban is kötelességének, műve nem üres dicshimnusz, hősét nem emeli minden idők legnagyobb mesterei mellé vagy fölé, mint nem egy „párthíve", nem igyekszik félbemaradt, vázlatszerű kísérletezéseit misztikus magyarázatokkal közönséges halandó előtt érthetetlen, de annál titokzatosabb értékké felfokozni. Nem, Klingsor festő, aki a maga szemével lát, ami az esztétikai értékeléseknél némi előny, de Klingsor nem műtörténész, ő nem tudja Cézanne-t sem kora, sem a mai kor viszonylataiba helyezni s így nincs távlata, de még pszichológiai megértése sem. Neki Cézanne egy festő, aki ilyen vagy olyan, nem érteti meg, hogy ilyenné lett, mert ilyenné kellett lennie, — de azt sem fejtegeti, hogy miért nem volt életében sikere és miért lett halála után korlátot nem ismerő istenítés tárgya. Klingsor szemében Cézanne festő, akinek kvalitásait jóakaró elemzés alá veszi. Ami igen tanulságos, de könyve ezáltal csak töredék. Ez nem a Cézanne-könyv. Lehet, hogy ennek még nincs itt az ideje. De már nem késhet sokáig. — Jóval érdekelenebb *Rey* könyve Gauguin-ről. Rey a műtörténész szemével nézi hősét, fejlődést akar konstruálni és szorgalmasan összehordja mindazt, amit hőséről írtak és feljegyeztek. De nincs elég intuitív ereje, hogy ezt a raffinált műprimitívet, ezt az igen sokrétű lelket megértse, megragadja a maga egységes egészében. Amit Rey ad, mozaikmunka, de nincs nagy vonala, nincs egységes és harmonikus vonalvezetése, a sok apró képből nem bontakozik ki előttünk hősének belső képe. Mindamellett Rey könyve mint mulattató olvasmány megvesztegetőbb, mint Klingsoré, de aki Gauguint ismerni akarja, annak az eredeti forrásokhoz: a Noa-Noa-hoz (Gauguin tahitii útirajzához) és levelezéséhez kell nyúlnia, természetesen legelsősorban műveihez, mert azok akkor is beszélnek, mikor az írott szó hallgat. A Révai Testvérek minden elismerést megérdemelnek, hogy e könyvekkel megajándékozták a ma művészeti problémái iránt érdeklődő műbarátokat s hasonlókép Éber László is, ki a fordítást gondosan végezte. A könyv kiállítása az eredeti francia pontos mása. *(I. b.)*

A. B. C. MAGASINE D'ART. I. évf. 4. (áprilisi) szám. Párizs legfrissebb művészeti folyóirata, mely a külföldi művészet értékeivel is bőven foglalkozik, legújabb számában Gaston *Balande*-ról irat ismertetést George *Dupuy*-jel. *Bécan* croquis-it, főleg táncosnőkről vett mozdulatstúdiumait Marc *Saurel* méltatja. A festett papírok történetéről és mai kulturájáról ír érdekes cikket Luc *Benoist*. Az áprilisi szám ismerteti a *Doré* nevével kitűzött új díjat, mely fiatal könyvillusztrátorok pályázata lesz. Részt vehet benne minden mű-

MŰVÉSZETI IRODALOM

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI KUTATÁSOK.

Kapossy János, az Országos Levéltár kitünő készültségű levéltárnoka, *A magyar királyi udvari kamara építészei Mária Terézia és II. József korában* című értekezésében, a *Századok* Csánki-Emlékkönyvében tette közzé újabb levéltári kutatásainak eredményeit.

A magyar királyi udvari kamara kebelében működő építészeti hivatal központi szerve volt a kincstár összes építési és kultúrmérnöki munkálatainak. Vezetője mindenkor képzett, tekintélyes építész volt, aki számos rajzoló és mérnök fölött rendelkezett. 1783 őszén, II. József alatt a hivatal azonban elveszti önállóságát. Központosító politikájához híven a császár az építési ügyek vezetését is a Bécsben felállított Allgemeine Ober-Hofbau-Direktion hatáskörébe utalja. A építészeti ügyek Franz Anton *Hillebrandt*-hoz tartoznak, ki 1757-től kezdve a magyar királyi udvari kamara építészeti hivatalának, majd 1772-től kezdve a bécsi Hofbauamtnak is főnöke volt. Bár utóbb Hillebrandt, tekintettel nagyfokú elfoglaltságára, magyarországi hivatalánál helyettest is kap, az itteni kincstári építkezések mégis mind az ő szellemi vezetése alatt jönnek létre. Sőt nemcsak az államnak, hanem a főpapoknak és magánosoknak is épít. Hillebrandt a XVIII. század második felében hazánkban működő osztrák építészek között a legbefolyásosabb egyéniség. Magyarországon alkotja műveinek nagyrészét, ő építi többek között a budai királyi palotát.

Hillebrandt élettörténetével, ki nem tévesztendő össze Hildebrandt János Lukácscsal, a bécsi Belvedere és a ráckevei kastély zseniális alkotójával, Kapossy János külön értekezésben is foglalkozik. (F. A. Hillebrandt; a Budavári Tud. Társaság kiadása 1924.) Néhány érdekes adattal és következtetéssel egészíti ki, illetőleg helyesbíti Hillebrandtra vonatkozó eddigi ismereteinket. A mesternek Kapossytól összeállított oeuvreje azonban — az író szerint is — még további pótlásokra szorul. Mi abban a helyzetben vagyunk, hogy ezt az oeuvre-t egy eddig figyelemre nem méltatott, budai, alkotással egészíthetjük ki. Ez a Főutca és a Battyhány-tér sarkán lévő Erzsébet-apácák kórháza, melyben stíluskritikai úton ismertük fel Hillebrandtnak szellemét. Az eredetileg a Ferenc-rendiek birtokában lévő zárda a XVIII. század elején, díszes belsejű temploma pedig 1731—1740-ig épült. II. József császár azonban a ferenceseket 1785-ben az ágostoniak országúti (Margit-körút) rendházába és templomába telepítette át, a főutcai épülettömböt viszont a Bécsből iderendelt s betegápolással foglalkozó Erzsébet-apácáknak adta át. 1785—1787-ben alakítják át kórházzá és apácazárdává a rendházat és ekkor kapja a főutcai rész a nemes ízlésü homlokzatot. A dunai oldalon és a tér felőli rész belső homlokzatán még meglátszik az épület eredeti tagolása kisméretű ablakaival, ellenben a főutcai homlokzat egészen újonnan épül. Előkelő architektúrája kétségtelenül Hillebrandtra vall. Bár ebben is XVI. Lajos francia király stílusa visszhangzik, de a mester ezt már önállóan, klasszicizálóbban értelmezi. Fejlettebb, haladottabb formában megtaláljuk rajta mindazokat az elemeket, melyek a várbeli Úri-utca és Országház-utca közötti Közigazgatási Bíróság és a régi Országos Levéltár (egykor Hétszemélyes Tábla és Országház) tőle származó homlokzatait jellemzik. Ezek is részben átépítések voltak. Másfelöl az Erzsébet-apácák korodájának homlokzata előfutárja a pesti városi színház és Vigadó számára készült, a főváros levéltárában őrzött, Hillebrandttól származó tervnek. A kórháznak a templomtól északra eső szárnya természetesen már jóval később, Hillebrandt halála után Marczibányi István és felesége, Majthényi Mária alapítványaiból 1804/5-ben épült.

Hillebrandt 1786—1787-ben már a bécsi Hofbau-Direktion tagja volt, így nem közvetlenül ő, hanem magyarországi exponense, Josef *Tallherr*, a kamara előbbi másodépítésze és a pesti görög templom építője végzi az Erzsébet-apácák rendházának átalakítását. A terv, ha eredetileg Tallherrtől származik is, a hivatatos iratok tanusága szerint Hillebrandt elé kerül és az ő művészi felfogásának megfelelően valósul meg. A részletekre a még eszközlendő levéltári kutatások adhatnak talán majd pontos feleleteket. Mindenesetre a főutcai gyönyörű homlokzat, mely a klasszicizálásba átmenő barokk stílusnak

A TUDOMÁNY VILÁGÁBÓL

Hősi halál a déli sarkon

Scott utolsó útja

A norvég Roald *Amundsen*, ugyanaz, ki a mult év nyarán akart átrepülni az északi sark fölött, 1910-ben az északi sark meghóditására indul, amikor világgá röpiti a távíró, hogy *Peary* már végzett a nyaktörő feladattal. Amundsen erre délnek forditja Nansen világhirü jégjáró hajóját, a *Fram*-ot, 1911 január 14-én befut a Nagy-Jégperem Bálna-öblébe, áttelel, gondos előkészület után október 20-ik napján négy társával, négy szánkóval s ötvenkét szibériai kutyával nekivág a hómezőknek, december 15-én a déli sarkon kitüzi a norvég zászlót, két nap mulva visszafordul s január 26-ikán — rohamszerü menetek után — már ujra elhagyott társai téli szállásán van. Igazi huszártempó, amit Amundsen csinált. Könyve különben most jelent meg magyarul. (»A déli sark meghóditása«.)

Annál mégrenditőbb angol vetélytársának, Robert F. *Scott* kapitánynak katasztrófális vállalkozása. Scott odaveszett az őrjöngő viharban. Meghalt pedig oly férfiasan, hogy az ő és négy társa szörnyü haldoklása előtt megrendülve áll meg a müvelt világ mindenkor. Scott kapitány hősi veszte századunk legnagyobb epopeája marad minden időkig.

Scott tudvalévően kilenc esztendővel előbb megpróbálkozott már a déli sark megrohanásával, de akkor — Shackleton társaságában — csak éppenhogy át tudott vergődni a 82-ik szélességi fokon. 1908-ban maga Shackleton indul meg, de leirhatatlan szenvedések után meg kell fordulnia, mikor már csak 180 kilométerre van a sarktól. Erre következik 1910-ben Scott második expedíciója, a mely most jelent meg a Lampel-cég kiadásában, *Halász* Gyula pompás átdolgozásában. Egyike a legérdekesebb könyveknek, amit valaha olvasott az ember.

Scott kapitány csaknem egyszerre érkezik meg a Nagy-Jégperem széléhez Amundsennel, de ő Amundsentől nyugatra, több mint hatszáz kilométerre üti föl telelő-tanyáját. A déli szárazföld Armitage-fokánál, körülbelül azon a ponton, amelyről már egyszer ő maga és Shackleton vágott neki az ijesztő csöndbe fult, vagy hózivataroktól sikoltó, ismeretlen sivatagnak.

Scott expedíciója tagadhatatlanul nagyobbszerünek indult, mint az Amundsené s eredményeiben nagyobb is maradt. Miközben ő maga a téli éjszaka alatt minden erejével nagy vállalkozását készíti elő, expedíciója egyes csoportjait raj-szerüen bocsátja ki a császárpingvinek tanyájának felkutatására, a tüzhányó Erebusra s nyugati és északi irányu tudományos fölfedezésekre. Ezekkel az expedíciókkal — szük terünk miatt — nem foglalkozhatunk: csak a Scott gyötrelmes küzködése érdekel, akinél nagyobb hőse nincs eddig a világtörténelemnek.

Scott kapitány, nagy előkészületek után, november 2-ikán kerekedik utnak. Vele van a kisérő csapat, amelyet majd útja egyes szakaszairól szakaszonkint fordit vissza. Ponny-lovakkal, néhány kutyával s két motoros szánnal indul el. Scott tudja, hogy Amundsen, aki szibériai kutyák egész léglójával készül a sark ellen, alighanem meg fogja őt előzni, de Amundsenben mégsem lát vetélytársat. Kitüzött céljai elérésében, nagy vállalkozása tervszerü megvalósitásában semminemü versenyfutással nem engedi magát megzavartatni. Ilyen szándék pillanatra sem jut az eszébe.

S ha akarná is, nem tehetné. Mert mialatt Amundsen ritka szerencsével, szinte egyetlen rohammal fut el a déli sarkig és visszafelé, Scott kapitányt valóságos balsors kergeti, illetve hátráltatja. Szörnyü véletlen például, hogy februárban, amikor élelmiszer-depóikat helyezték el a déli sark felé, az utolsó u. n. *Egytonnás-Depójukat* nem vihették még husz kilométerrel délebbre. E husz kilométer miatt kellett meghalniok. De egyéb bajok is üldözik már utja legelején: a motoros szánokat hátra kell hagyni, a lovak egymásután pusztulnak el, a kutyák kidőlnek, a terep ijesztő s csaknem mindennap duló viharok állnak emberfölötti utjukba. Küzdelem és küzdelem! Közben egyre-másra kisebb élelmiszer-depókat raknak le: hogy megjelöljék az utat visszafelé és hogy könnyitsenek szánjaikon, amelyeket most már nagyrészt maguk huznak. December 5-ikén, mielőtt még átvonszolnák magukat a Beardmore-gleccseren, olyan förgetegbe jutnak, hogy négy napot kell vesztegelniök nyomorult sátraikban. De csak átjutnak valahogy a gleccseren is. December 15-én alig hagyták még el a 84-ik szélességi fokot, hatszáz kilométer még a déli sark, amikor Amundsen már felüti odalent a norvég lobogót. De Scott és társai csak mennek, mennek hóviharban, fergetegben. Karácsony előtt három nappal kijutnak végül a délsarki fensikra: vigasztalan, lapos fehérség minden. Ez már a halál országa. Borzalmas, százezeresztendős csönd . . .

De ők mennek, mennek. Január 4-ikén Scott, amikor kétszázötven kilométer már csak a cél, visszaparancsolja az utolsó segitőcsapatot is, amely később élet-halál küzdelem árán tudta csak elérni a téli szállást. Ez utolsó segitőcsapat három tagja: *Evans* hadnagy, *Crean* és *Lashly* könnyezve kiált háromszoros hurrát Scott kapitány s négy halálraszánt társa: *Wilson*, *Oates*, *Bowers* és *Evans* (altiszt) után. Aztán eltünnek előlük őten a viharban. Egyiküket sem látják viszont élve.

Scottra egyre tornyosulnak a bajok, de az ötvenfokos hidegben, az őrjöngő viharban tovább vonszolják szánjaikat. Január 9-ikén leverik Shackleton legdélibb rekordját s most már szivszorongva menetelnek tovább. És amitől rettegtek, bekövetkezett. Január 16-ikán Bowers megpillantja messziről Amundsen sátrát a norvég lobogóval. »Borzasztó csalódás!« — kiált fel Scott. Másnap ők is a sarkon vannak, de micsoda körülmények között, könyörülő Isten! Scott Amundsen sátrából átveszi a hozzáintézett levelet s megtudja, hogy szerencsés riválisa megelőzte harminckét nappal. Ez azonban még kisebb baj lenne. De Scott már itt érzi, hogy alighafog hazajutni.

Mély meghatottsággal nézzük azt a fényképfölvételt, amely a déli sarkon készült Scottról és társairól. Ott állnak öten az Amundsen sátra előtt s a norvég zászló mellé kitüzik megkésett brit lobogójukat . . . Ott állnak a sátor előtt megtépve, szakállasan, fagyott arccal, éhesen, iszonyu viharban . . . Alig van már ennivalójuk, rohanni kell visszafelé . . .

És megkezdődik a Déli Sarktól — a menekülés. Scott kapitány naplójának szív-elállító részletei!

De nincs menekülés! Szél, fagy, hó, borzalmas terep, szörnyü véletlenek, többszöri eltévedés, éhség, kimerültség, mindig fokozódó betegségek: az összes elképzelhető csapások összefognak ellenük. Ezerötszáz kilométer áll előttük . . . Oly messze a cél s ők egyszer futva igyekszenek, máskor alig vánszorognak öt-hat kilométert naponta a sulyos szánok előtt. Egyre inkább érzik, hogy el kell pusztulniok, de ezt nem merik megvallani egymásnak se: ahelyett erőltetett jókedvvel törik magukat előre. Megrendül az ember, mikor ezt a heroikus erőfeszitést látja. Az egyik élelmiszeres depótól már ugy tolják magukat a másikig, hogyha egy-két órára elvétenék az irányt, végük lenne. És ők mégis bizakodnak. És meg is menekülnének, de Evans állapota egyre aggasztóbb, már félkilométerekre bukdácsol csak mögöttük és hiába könyörög a hü bajtárs, hogy hagyják ott, mert miatta ők is elpusztulnak. Nem! Nem! Február 17-én Evans beleőrül a szenvedésekbe s meghal. Eltemetik.

Most már négyen ténferegnek a szánkók előtt hóban, fagyban, éhségben, sikoltozó viharban. Még megmenekülhetnének, ha *Oates* (egy angol lovasezred kapitánya) nem esne össze lépten-nyomon. De a hü bajtársat nem lehet otthagyni: inkább a halál! Még igy is megmenekülhetnének, de soha nem tapasztalt förgeteg rohanja meg őket. Sátorba bujnak, alig esznek valamit. Március 18-ikán, mikor már a 80-ik fokon is átvánszorogtak s napok óta reszketnek a sátor alatt, Oates feláll nehezen s annyit mond:

— Kimegyek egy kicsit. Lehet, hogy egyideig odamaradok . . .

Nem jön vissza. A vihar elkapja s betemeti valahol. Szegény Oates igy akar segiteni visszamaradt bajtársain. Most már csak hárman vannak. Mikor a förgeteg elül, ők hárman ujra a szánba fogják magukat. De nem megy sehogy se megy! Mert ujabb, minden eddiginél rémitőbb vihar rohanja meg őket. A hideg leirhatatlan. Husz kilométerre tőlük az *Egytonnás Depó*. De már nincs menekülés. Scott és két társa összeesnek a hóban.

Utolsó vergődéssel felállitják a sátrat. Elrendezik irataikat, fényképlemezeiket, a sark tájáról idáig cipelt tizenhat kilógram kőzetet. És akkor bebujnak hálózsákjaikba, Scott megirja utolsó leveleit feleségéhez, másféléves kisfiához, elhullott s haldokló társai rokonaihoz.

Kilenc napig tart a fergeteg: Amundsen Tasmániában járhatott már ekkor. Scotték a halálra készülődnek s utolsó óráikban zsoltárt énekelnek. Március 29-én még élnek. Wilson és Bowers halott már, amikor Scott megirja *Üzenetét az angol nemzethez*. Néhány sorát idézzük:

». . . az irás nehéz, de magamért nem bántam meg soha utazásomat, amely megmutatta, hogy angolok szembe tudnak nézni a küzdelmekkel, támogatják egymást és épp oly rendületlenséggel mennek a halálba, mint bármikor a multban . . . Régét regélhettem volna bajtársaim szivós erejéről, kitartásáról és hősiségéről, — regét, amely minden angol szivet megmozdithatna. Ezek az egyszerü följegyzések és halott testeink mondják el a mesét. De bizonyos, egészen bizonyos, hogy a mi hatalmas és gazdag hazánk nem hagyhatja cserben szeretteinket.«

Nincs tovább!

Nyolc hónappal később, mikor elmult a sarki tél, Evans (hadnagy) segitő-expedíciója rájuk talált. Az egész világ mély meghatottsággal vett tudomást Scott és négy társa példátlan hősiségéről. Wilson és Bowers közös hálózsákjában hevert holtan a sátorban, mellettük Scott, kibontott kabáttal, naplókönyvével a válla alatt. Félkarjával akkor is leghübb barátját, Wilsont tartotta átölelve.

Eltemették őket, ugyanott. Hóhegyet emeltek halott testeik fölé s két szántalpból hatalmas keresztet állitottak legtetőre.

Scott utolsó följegyzése, melyet haldokolva vetett a naplójába, ez:

»Az Isten szerelmére, viseljetek gondot a miéinkre!«

Hatalmas és gazdag hazájuk nem feledkezett meg hátramaradottjaikról.

Komáromi János

A hazai szikesek és megjavitási módjaik cimmel a Magyar Tudományos Akadémia kiadásában most jelent meg *Sigmond* Elek müegyetemi tanár huszéves tanulmányainak eredményeképp az a rendkivül értékes monográfia, amely az Alföldünkön közel egymillió katasztrális holdat boritó szikesek természetrajzát adja. A nagyszabásu tanulmány kimeritően tárgyalja a szikesek előfordulását hazánkban, majd megismertet a különféle szikes talajnemek fizikai, kémiai és biológiai sajátságaival és végül részletesen foglalkozik a szikesek megjavitásával. Szikeseiket megjavitani akaró gazdáink Sigmond könyvében igen hasznos szakkönyvet kapnak kezükbe, amely a szikesek termővé tételére vonatkozó ismereteinket rendszeresen összefoglalja, tudományos és gyakorlati birálat alá veszi és tanulságképp megállapitja, hogy szikeseink megjavitása többféleképp megoldható feladat, amely a rendelkezésünkre álló tapasztalatok célszerü alkalmazásával gazdaságosan is végezhető. De nemcsak végezhető, hanem végezendő is. *(B. R.)*

A Nobel-dijak statisztikája. Alfréd Nobel, a nagynevü svéd vegyész 1896-ban tette le azt a hatalmas alapitványát, melynek kamataival évente tudósokat és irókat jutalmaznak. Az első dijakat 1901 decemberében osztották ki és azóta összesen 115-en nyerték el ezt a magas nemzetközi kitüntetést. A legtöbb dijat, számszerint 23-at német tudósok kapták; Franciaország szellemi kiválóságai 19 dijat vittek el, köztük kettőt *Curiené*, aki 1903-ban urával együtt a fizikai dijat, 1911-ben pedig a vegyészetit kapta meg. Angliára 14, Svédországra és az Egyesült Államokra 7—7, Svájc, Dánia és Hollandia 6—6, Olaszország, Norvégia és Belgium 4—4, Ausztria és Spanyolország 3—3, Kanada és Oroszország 2—2, Lengyelország, India és Irország tudósai és irói pedig 1—1 dijat nyertek el.

Zsebatlasz és Magyar Földrajzi Évkönyv az 1921. szökő-évre. *Teleki* Pál gróf, *Bezdek* József dr. és *Karl* János dr. szerkesztésében jelent meg ez a zsebatlasz, amely a mai időben nemcsak hézagot pótol, de fontos missziót teljesit a müvelődés fenntartása terén. A mindenki számára tanulságos könyv elsősorban a tanárság kezébe ad oly információt, amelyet most, a könyvek és folyóiratok rettenetes drágasága idején másképp meg nem szerezhet. A tanárság céljait szolgálja jórészt a Zsebatlasznak az a része, amely a legszorosabban vett földrajzi előadásokra szoritkozik, valamint az egyetemi intézetek ujabb könyvszerzeményeinek bibliográfiája. Ezzel a közléssel a szerzők a középiskolai tanárságot a továbbképzés terén erősen támogatják. De nemcsak a tanárság, hanem a tanulnivágyó ifjuság és a nagyközönség szempontjából is igen érdekesek a Zsebatlasz tudományos cikkei, amelyek a földrajzi tudomány egyes ágainak az utolsó években való haladásáról tesznek tanuságot. A naptári rész *Wodetzky* József dr. kitünő munkája, a visszaemlékezések naptárát *Vargha* György dr. irta. A növényföldrajz mai állásáról *Karl* János dr. irt értékes munkát, a politika mai állásáról pedig *Geszti* Lajos. A japáni földrengésről, a Ruhr-kérdésről és más aktuális, tudományos kérdésről is olvashatunk a Zsebatlaszban nagyszerü tanulmányokat.

Uj biológiai állomás nyilott meg 1922-ben Puddefjordban, Bergen mellett, Herdla szigeten. Az állomás különleges céljaira 23 brutto tonnás motorhajó áll rendelkezésre. 10 (télen 5) dolgozó helye van az állomásnak, amelyek ingyen állnak rendelkezésre.

Hirek a tudomány mühelyéből. A berlini egyetem Adolf *Harnack* utódául Hans *Lietzmann* jénai egyetemi tanárt, az ismert egyháztörténészt, bibliakutatót és régészt hivta meg, aki a meghivást elfogadta. — A koppenhágai német-dán társaság január 27-étől február közepéig *Goethe*-kiállitást rendez. — A berlini német orvosi egyesület rövidesen kiadja Koch Robert dr.-nak az 1906. évi keletafrikai álomkór-expedició kutatásairól szóló naplóját. — Az elmult évi szeptemberhavi teljes napfogyatkozás megfigyelésére Mexikóba küldött német expedició, amely az Einstein-elmélet kritikai ellenőrzésére vállalkozott, január 3-án érkezett vissza Berlinbe. — Wilhelm *Dörpfeld* német archeológus Trója fölásatója karácsony másodnapján ünnepelte meg születésének hetvenedik évfordulóját. — A londoni egyetem Hans *Driescht*, a lipcsei egyetem filozófusát március folyamán tartandó négy előadásra hivta meg.

Barangolások Pest-Budán

A pesti görögök és a görögudvar

A Dunapartra néző, kéttornyos görögtemplom zöld tetőjével, körülépitett udvarával, a *görögudvarral* egész külön kis világ. Örökkönzárt kapuju templomja legeredetibb keleties szövésü, veretü, szinezetü, faragásu kárpitokkal tele, templomja tövében meg az ősi, ittfelejtett temető aranybetüs márványkövei alatt régi kriptáknak, régi görögök porladó csontjai rejtőznek. A pestiek alig néhány görög családra és kereskedő cégre emlékeznek a *Haris, Monaszterly, Sa-*

Agorasztó Péter dr., kuriai biró, a pesti görög hitközség elnöke

cellárу, Manno-családok uri rendjéből; de már azt kevesebben tudják, hogy a *Kötö-* (most *Piarista-*) utcából a Belváros leggyönyörübb palotácskájának, a »Buda várához« cimzett vendéglőjéről nevezetes *Kriszt*-féle háznak épittetője és tulajdonosa is egy görög nagykereskedő, az *abádiai* előnevü nemes *Grabovszky* Atanáz ur volt, aki Constantin testvérével szintén a szomszéd görögtemplom tövében alussza az igazak álmát. Annakidején ez a Grabovszky ur mint »nagybácsi«, felnevelte a miskolci születésü, később teljesen *oláhvá* vedlett *Saguna* András̀t... A 48-as szabadságharc idején ez a volt görög Saguna András, az uralkodó kegyelméből bárósitott nagyszebeni oláh érsek — tudvalevőleg — egyik lelki vezére lett a felkelt oláhság véres emlékezetü ellenmozgalmának... A görögkeleti felekezetü görögöknek kisebbik része ugyanis éppen a büvös felekezeti kapcsolatoknál fogva az oláhsághoz huzott és magát *macedon-oláh*-nak elnevezte.

E görögök Európa Déljéről, a Balkánról, Görögországból és részben Kis-Ázsiából is az 1600-as évek végétől, az 1700-as, 1800-as években állandóan szállingóztak és szivárogtak a legvendégszeretőbb, türelmes magyar nép közé, megannyi *görögudvarral* ekként támadtak széjjel az országban, majd Pesten is az évszázados görögtemplomok, görög kereskedő-telepek. A Pesten megtelepedett görögök és az ugynevezett macedon-oláhok kezdetben az akkor »*Illyrnek*«, majd »*szerbnek*« nevezett pesti görög keleti ortodox egyházközséghez csatlakoztak hitfelekezetileg, amikor azonban mindinkább elszaporodtak és megvagyonosodtak, mivel az illyr-rác nyelvet legnagyobbrészük nem értette, az országban másfelé lakó *fajrokonaik* példájára, mozgalmat kezdtek *önálló görög szentegyház* alapitására. A »*Pesten lakó összes görögnemzetiségüek*« 1788 november 6-án nyujtották be a folyamodást a m. kir. Helytartótanácshoz a *külön templom* épitésének és külön görög egyházközség alapitásának engedélyezése végett. 179 családfő irta alá ezt a kérelmet. A templom épitésére a görögök 32.464 forint 20 krajcárt, az ugynevezett macedon-oláhok pedig 17.491 forintot mindjárt össze is adtak. A telek, melyen a templom felépült, a görögudvarnak a *Galamb*-utcán végighuzódó öreg emeletes épületével együtt eredetileg a *jézsuiták*é volt, majd a pesti biró furfangos közvetitésével a Pestre települt *piaristáknak* ebben a máig meglévő öreg épületben (1755-től 1762-ig) volt az *első rendházuk*. A ház földszintjén, az asztalosmühelyben, a piaristák *refektóriumának* faldiszei még ma is elég jó állapotban vannak. *Argiri* Dömenövü gazdag görög bőrkereskedő 1789 augusztus 29-én árverésen 20.150 forintért megvásárolta a helyet és a vén házat, 1791-ben azután Argiritől került a görög hitközség birtokába. A mostani görögtemplom épitését *Thalherr József* épitész még 1791-ben megkezdette, de a kettős tornyot csak később épitették hozzá. A Galamb-utcai részen, a görögudvar volt jezsuita-piarista épületének barokkstilusu *kapucskája* müépitészeti érdekesség és érték. Az ódon épület emeletén van a hitközségi tanácsterem és a mindenkori görög pap is itt lakik.

A hazai *kara-vlachok*, azaz *feketeoláhok* növekedő befolyásával az egyházalapitó, kezdetben még *görög anyanyelvü*, macedon-oláhok *elolához*ott ivadékai a *Mocsonyiak, Babesek* vezetése mellett szőröstől-bőröstől a dákóromunyokhoz szegődtek és e bujkáló fajt jellemző minden furfanggal, hamissággal, majd erőszakosan is magukhoz akarták ragadni az egyházközség kormányzását a templommal, a templom, az iskola vagyonával, a századok óta gyüjtött fejedelmi, dus alapitványokkal együtt. 1908, 1909-ben a magyar birságok előtt folyt le a hazafias magyar görögök és az agyarkodó oláhok között a *nagy-pör*, amely a Mocsonyiak *erdélyi magyar arisztokrata rokonságától* a kormánynál is támogatott dákóromunyokra balul ütött ki. A *Kuria* elutasitotta őket alaptalan követelődzéseikkel, pedig még mielőtt a templomhoz hozzájutottak volna, máris minduntalan *oláhra* akarták *átváltoztatni* a Petőfi-téri pompás görögtemplom ősi görög *oltárnyelvét*. A pesti *román ifjuság* már 1875-ben miseztetni akart itt a 48/49. évi hirhedt oláh tribun *Janku*-ért... Az oláh hitsorsosok részéről Babes Vince és társainak az is szörnyen fájt és hosszu időn át ádázul támadták miatta a görög egyház vezetőségét, hogy *Lyka* D. Anasztázné asszonyságtól elfogadtak és használatba vettek egy *oltárfüggönyt*, amelyen *magyar* felirat volt...

A pesti görögök ma már háboritatlan urai a gyönyörü templomnak, a regényes görögudvarnak, a fejedelmi nagy alapitványok minden ingó és ingatlan kincsének, de az alapitó görög családok nagyon megfogyatkoztak. Már csak az egyházalapitó *Takatsy* Miklós, *Armenty* János, *Agorasztó* György, *Haris* Sándor, *Sacellary* György, *Bazdeka* Szilárd, *Milos* György, *Manno* Döme, *Dóra* Szilárd, *Tomory* Anasztáz, *Koperly* Döme, *Spiró* György, *Ballassa* Gyula, *Zicco* Anasztáz, *Oeconom* Szilárd, *Constantin* Miklós, *Lyka* Szilárd, *Malaky* Tivadar leszármazói élnek, a többi családok, mint például a *Muraty, Diamandi, Zografof, Grabovszky, Demetriadesz*, moradai *Dera, Argyri, Lepora, Csaprázy, Horváth* báró, *Blana, Monaszterly* stb. családok kihaltak vagy *beolvadtak*. A már emlitett miskolci eredetü *Saguna*-családhoz hasonlatosan a pesti görögökből is *oláhá* vedlett a *Kanidáky, Golopenza, Bizantin, Saida, Zeota* és több más megszéditett görög család.

A pesti görög hitközségnek ezidőszerint *Agorasztó* Péter dr., kuriai biró a hitközségi elnöke, mint hitközségi alelnökök pedig *Lyka* Miklós nagybirtokos, *Agorasztó* Tivadar pestvármegyei alispán, *Sacellary* György volt országgyülési képviselő, bankár, *Milos* György, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár igazgatója buzgólkodnak. A háboruelőtti legujabb időkig megtartották müvészi eseményszámba menő — vasárnapi és egyéb ünnepi — nagy *miséiket*, amikor az ódon kórusról az Operaház müvészei és énekkara énekelgettek gyönyörüen a leginkább *üres* — padsoroknak... A pesti görög egyháznak borzasztó hosszu ideig volt a papja *Gógosz* Gregoriosz főtisztelendő. Igen tudós ember hirében állott. A körszakállas, alacsony, kövér emberke délutánonkint *bársonyfényü*

A belvárosi Kriszt-vendéglő, amely abádiai Grabovszky Atanáz görög kereskedő palotája volt

kalapjában, többnyire egyedül a Dunaparton sétálgatott. A görög kántor *Thiliosz* Vazul is a régi Belvárosban népszerü, kedves alak volt, már a Scholtz-féle *Piszkosban*, majd a Baldauffék *Mátyás-pincéjében* is Thialiosz kántor volt a *kolomposok* asztaltársaságának egyik legrégibb, legszivósabb alapitótagja. A régi Belvárosban még a görögudvar gondnokát, a görögtemplom néhai való egyházfiát, *Malaky* urat is sokan ismerték, becsülték, há-

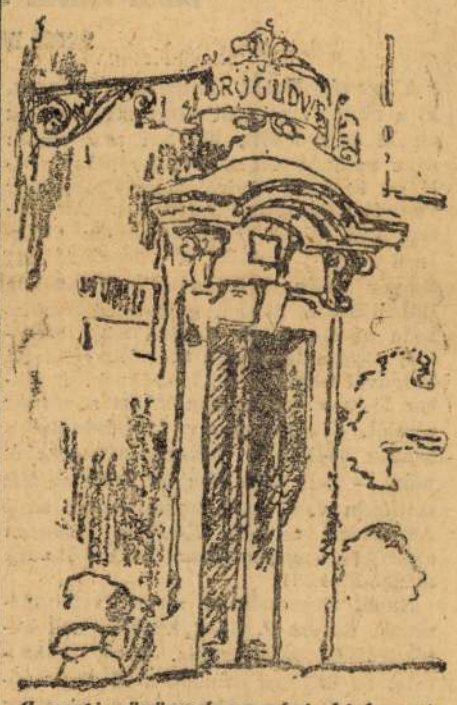

A pesti görögudvar régi kiskapuja

rom derék fiut nevelt a *magyar hazának*, közöttük a magyar és a pesti sportéletnek két olyan kiválóságát, mint a *közismert* futballista Malaky *Jani* és *Mihály*.

A mostani pesti görögök között több igen érdekes ember él. Az Esterházy-utcában lakik, az Országos Kaszinónak is kedvelt tagja, *Ruszopulosz* Ruszosz, *Erzsébet* királynénk egykori görög tanárja. Ruszopulosz ur annyira megszerette a magyarokat és a szépséges fővárost, hogy, bár Görögországban nagybirtoka van, az esztendő jórészét Pesten tölti. Van a magyar királyi honvédségnek egy *Kurucz* nevü, a világháborubul gyönyörü hadi kitüntetésekkel »dekorált« ezredese, felőle szintén kevesen tudják, hogy a görög *Kurtziadesz* nevü családból származik. A két hires sportbajnok testvér: Manno *Miltiadesz* és *Leonidász*, a háboru alatt az 1-sö honvéd huszárezred volt századosai, szintén görögök. A dusgazdag és fejedelmi adakozó *Haris* Pál volt görög konzul családja már kihalt, a *Bécsi*-utcából a »*Harission*« az ő házuk volt, de a pesti köztudat szerint görög eredetünek tartott *Haris-bazárhoz* nem volt közük, az egy *Massirevich-Haris* nevü, eredetileg *rác* család tulajdona volt.

A 30-as évek nagy görög *Lyka* bankárjának öt fia leszármazók nélkül halt el, az egyetlen életben maradt *István* fiu örökölte a mesés Lyka-vagyont. Pesti nevezetességek a bankár *Sacellary* György és *Misó* testvére, a pénzügyminiszteri tanácsos is, akik mindketten *Rauchbauer-lányt* vettek nőül, mig növérük csantavéri *Törley* Józsefhez, a világhires pezsgőgyároshoz ment férjhez. *Agorasztó* Tivadart, Pest vármegye kiváló alispánját is országosan ösmerik, az öreg Agorasztó Péter kuriai biró, a görögök pesti fővajdája meg annyira vastagnyaku kálomista magyar, hogy a Görögországból hozatott papot, akinek határidőn belül kötelessége lett volna megtanulni *magyarul*, a hitközségi gyülésen nem engedte *németül* felszólalni. Rendreutasitotta, hogy akkor inkább hozzon magával — *tolmácsot*... Az évszázadok óta mindig kényes papi szolgálat tekintetéből most javulást várnak a pesti és többi magyarországi görögök, egy *miskolci* görög kereskedőnek felsőbb iskolát járt, magyar anyanyelvü fia ugyanis — *véreiért* — rászánta magát a *papi pályára* és most kint neveltetik Görögországban. Idővel ez a miskolci fiu lesz a pesti görögöknek várván-várt, igazi magyar papjok.

Móricz Pál

DIJTALAN SZEMORVOSI VIZSGÁLAT
A „REFRACTIO" SPECIALIS LÁTSZERESZETI INTÉZETBEN, BUDAPEST, IV. KER., SZERVITA-TÉR 6. Délelőtt 9-12—1-ig Délután ... 4—6-ig

»DARMOL« HASHAJTÓ KELLEMES IZÚ, BIZTOS HATASU, IDEALIS! Minden gyógyszertárban kapható

1924

314/a

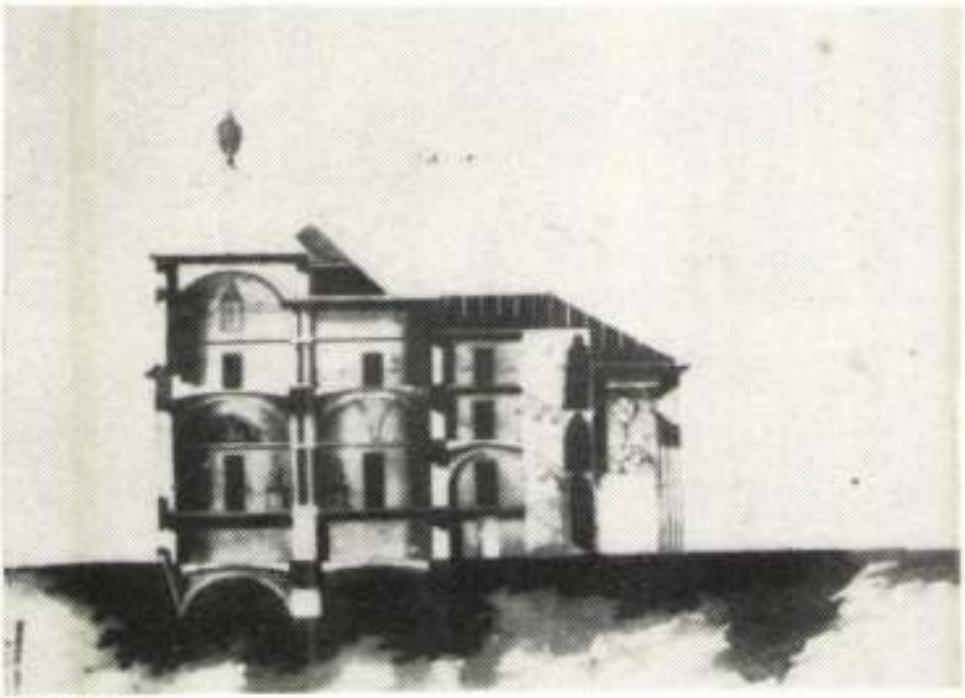

314/c

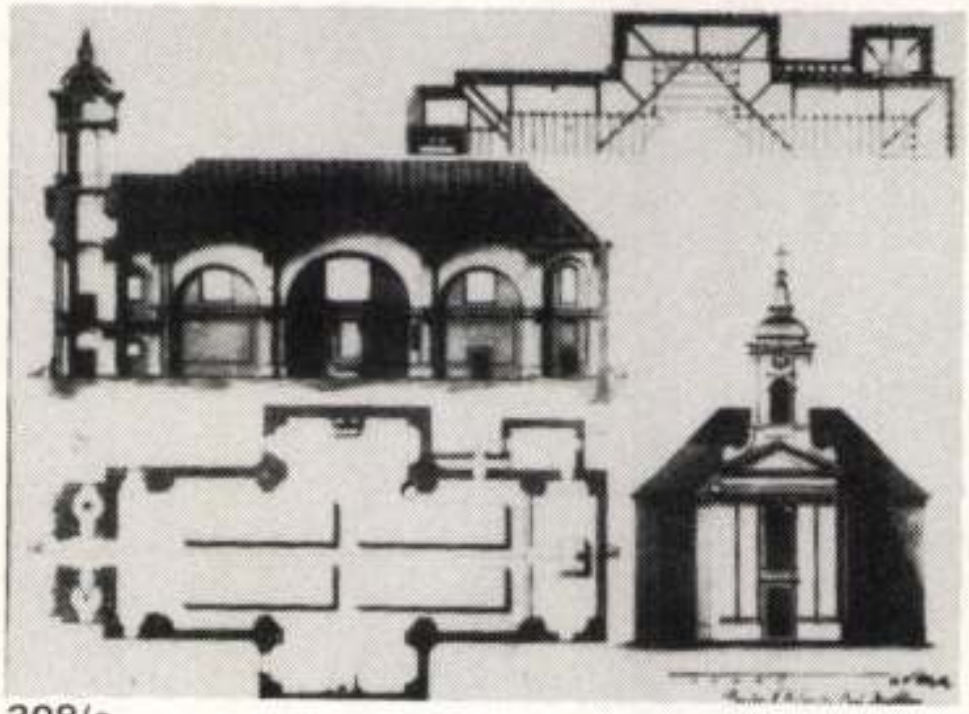

308/a

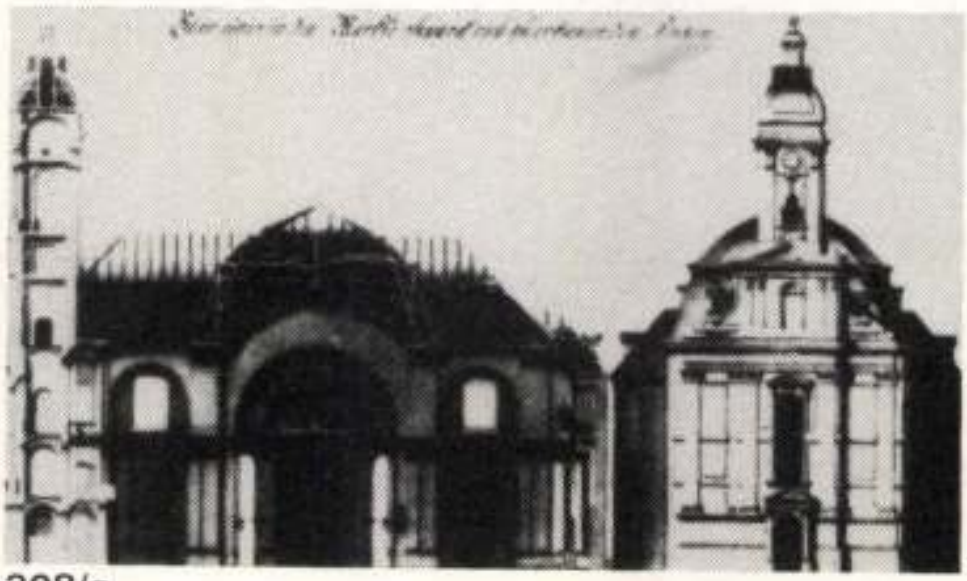

308/g

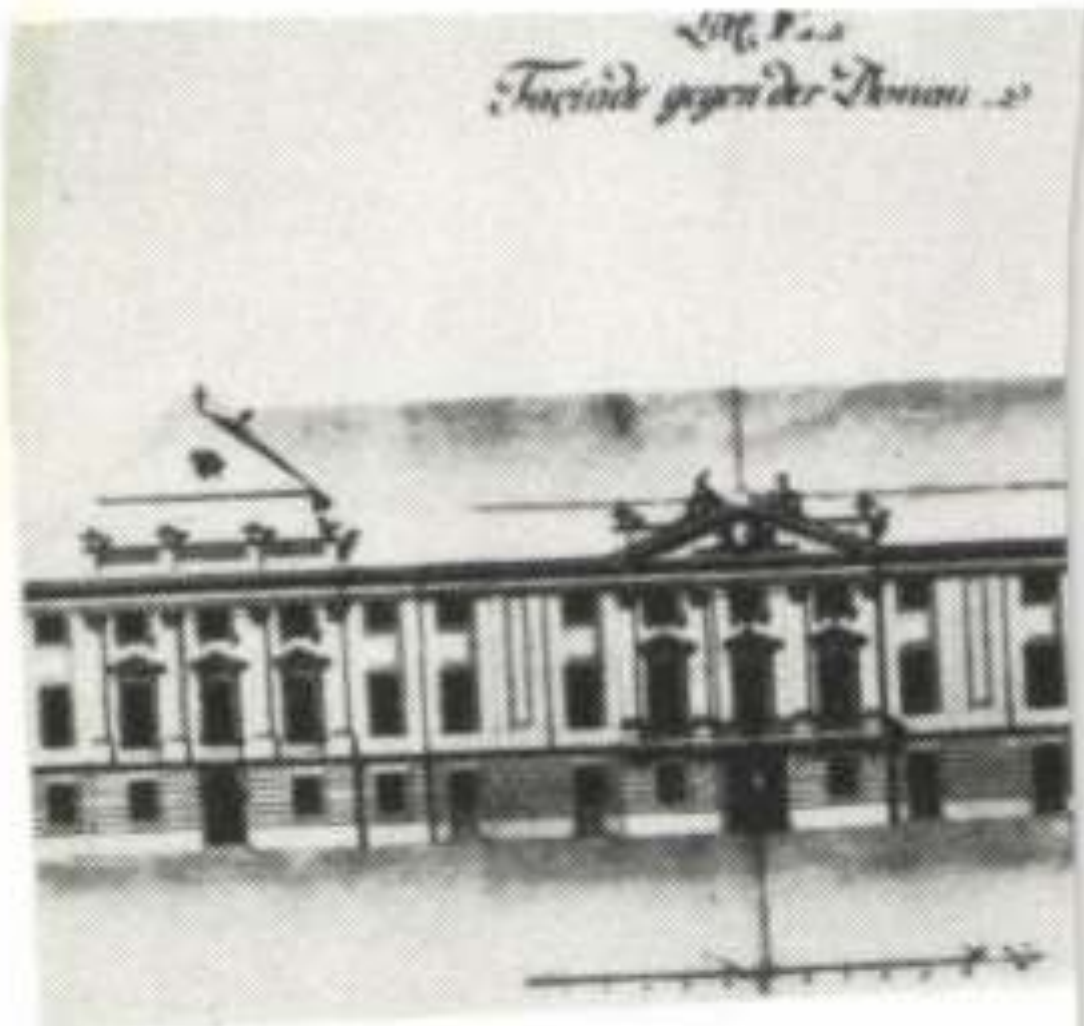

306

308/e

308/e Újjáépítési terv, 1793 december: homlokzat 87. TÁBLA

színezett tus, papír, 73 x 51,8 cm
Jelezve: Von der König. Hung. Landes Bau Direction im 10^{b} 793
Felirata: Facciade zur neuen Szekszárder Pfarrkirche
OL, S. 12. (Helytartótanácsi térképek) Div. VIII. 159/4

Egyszerű, nemes arányú, klasszicizáló későbarokk homlokzat. Az első Tallherr-féle tervtől (Kat 308/a) nemcsak elrendezésében, de stílusában is eltér: sokkal erősebben kötődik a későbarokk hagyományokhoz. Rajzi gondossága a többi tervével azonos.

308/f Új templom terve 1798-ból

színezett tus, papír, 45,7 x 65,8 cm
Jelezve: Joseph Thalherr könig. haupt Architect den 11 May 798
OL, S. 12. (Helytartótanácsi térképek) Div. VIII. 159/5

Alaprajz, keresztmetszet és tetőszerkezet egy lapon. Az előző (Kat 308/d) tervtől az azt megelőzőhöz (Kat 308/a) tér vissza alaprajzilag, azzal a különbséggel, hogy az egész feladatot nagyszabásúbb, monumentálisabb felfogásban oldja meg. A kettős pilaszterekkel tagolt belső architektúra (Kat 308/g) és a hatalmas csehboltozattal fedett középrész – Kelényi György szerint – Melchior Hefele hatására vall.

Irod: Kelényi 1978, 154.

308/g Új templom terve 1798-ból 86. TÁBLA

színezett tus, papír, 45,2 x 65,9 cm
Jelezve: Joseph Thalherr königl hungl (haupt?) Architect in May den 11ten 798
Felirata: Plan einer in den Markte Sexard neu zu erbauenden Kirchen
OL, S. 12. (Helytartótanácsi térképek) Div. VIII. 159/6

Hosszmetszet és homlokzat. Az utóbbi – az alaprajzzal (kat. 308/f) ellentétben – nagyon sokat megtart az előző terv (kat. 308/e) kialakításából, s meglehetősen szervetlenül illeszti rá a homlokzati tornyot a timpanonnal lezárt, tulajdonképpen befejezett architektúrára. Megoldatlan részletei ellenére is a monumentális hatás keresését mutatja.

Irod: Kelényi 1978, 154.

FESTETICS GYÖRGY gróf (Ság, 1755 – Keszthely, 1819)

A magyar felvilágosodás és nemzeti mozgalom jelentős alakja. 16 éves korától a bécsi Theresianumban tanult, 18-tól 36 éves koráig katonaként szolgált. 1790-ben tiszttársaival beadványt készített a magyar katonaság nemzeti szellemű reformja érdekében, ezért az udvarnál kegyvesztett lett, s birtokaira kellett visszavonulnia. Keszthely központtal az ország egyik legkorszerűbb és legvirágzóbb uradalmát teremtette meg, ahol 1797-ben megalapította a Georgikont, Európa első mezőgazdasági főiskoláját. Felvilágosult eszméi nagyvonalú tudomány- és művészetpártolással párosultak. A kiállított terveket Festetics György elképzelései alapján Rantz János György építőmester dolgozta ki. Kettőjük szerzőségének aránya pontosan már aligha állapítható meg; az minden-

megyeháza települt rá, melynek udvarán az 1960-as években ásatás tisztázta a régi templom helyét.

308/a Újjáépítési terv 1793 nyarán 86. TÁBLA

színezett tus, papír, 52 x 67,3 cm
Jelezve: von der K. K. Landes Bau Direction
OL, S. 12. (Helytartótanácsi térképek) Div. VIII, 149/1

Alaprajz, homlokzat, hosszmetszet és tetőszerkezeti rajz egyetlen lapon. Rövid keresztházzal bővített hosszhajós tér, erősen klasszicizáló homlokzattal. A gyakorlott, művelt építész számára nem különösebben nagy feladatot gondosan, korrektül oldja meg; rajzi kivitele igen szép.

308/b A középkori templom felmérése 1793-ból: alapjraz

színezett tus, papír, 72,7 x 51 cm
Felirata: Plan von der alten izt stehenden Szekszárder Pfarrkirche
OL, S. 12. (Helytartótanácsi térképek), Div. VIII. 159/1

A szép kivitelű rajz fallal körülvett templomkertben centrális elrendezésű templomot mutat 9 osztatú térrel, melyet a bejárati oldalon a torony, szemben három szentély bővít. Ez a rajz – más helyszínrajzokkal együtt – az ásatáshoz nagy segítséget nyújtott, egyúttal az ásatás a rajz pontosságát igazolta.

Irod: Kozák 1970, 156.

308/c A középkori templom felmérése 1793-ból: hosszmetszet

színezett tus, papír, 51,5 x 72,8 cm
Felirata: Profil von der alten izt stehenden Szekszárder Pfarrkirche
OL, S. 12. (Helytartótanácsi térképek), Div. VIII. 159/2

Az előzővel azonos gondosságú rajz; úgy tűnik, hogy a románkori falakon barokk boltozatokat mutat.

Irod: Kozák 1970, 157.

308/d Újjáépítési terv, 1793 december: alaprajz és metszet

színezett tus, papír, 73 x 52 cm
Jelezve: Von der K. H. Landes Bau Direction, Im December 793
Felirata: Plan zur neuen Szekszarder Pfarrkirche für 3000 Seelen
OL, S. 12. (Helytartótanácsi térképek), Div. VIII. 159/3

Alaprajz, hosszmetszet és tetőszerkezeti rajz. A jó állapotban lévő toronynak, valamint a régi szentély alapfalainak megtartását irányozza elő úgy, hogy a torony a hajó délnyugati hosszoldalában állna, a régi szentély helyére pedig a sekrestye kerülne új boltozattal. Maga a templom egyszerű hosszhajós elrendezésű, két hatalmas csehboltozattal fedve, keskenyebb szentéllyel.

homlokzat jóarányú tagolása, nyugodt kiegyensúlyozása.

Irod: A Ház, 1911, 104–108; Kapossy 1924, 8. tábla; Kelényi 1976, 88–89.
Kiáll: „Pest-budai művészeti emlékek" BTM. 1967–1977

NIEDERMAYER FERENC XAVÉR (?, 1747? – Buda, 1819)

Kamarai és céhes ácsmester Budán, kiterjedt ács-dinasztia legjelentősebb tagja. 1789-től választópolgár Budán; több jelentős épület tetőszerkezetének mestere.

307 Tervek a szekszárdi plébániatemplomhoz, 1792

A régi templom életveszélyes állapota miatt a szekszárdiak 1792 őszén a kamara támogatását kérték új templom építéséhez. A tervet nyilván a kamara készíttette el Niedermayer ácsmesterrel, aki rajza és költségvetése szerint az építészeti tervezéshez is értett, s ezt aláírásában a „Zimmer baumeister" megjelöléssel is hangsúlyozta. (A templom további sorsára vonatkozólag lásd a 308. kat. számot)

TALLHERR (THALHERR) JÓZSEF (Fulnek, Csehország, 1737 – Buda, 1807)

Építész, 1764–70 között Tadeus Adam Karner schönbrunni építkezési inspektor rajzolója volt; 1782-től a Baudirection alkalmazottja, 1784-ben első építésze. 1788-ban a magyarországi Országos Építési Igazgatóság önállósulásakor az építészeti osztály vezetője lett. Hivatalos, hatósági működése mellett tervező építészi munkássága is jelentős.

308 Tervek a szekszárdi rk. plébániatemplomhoz, 1793–1798 86. TÁBLA

Az életveszélyessé vált régi (középkori apátsági) templom újjáépítésének Niedermayer budai ácsmesterrel készíttetett tervét a kamara 1793-ban küldte át az Országos Építési Igazgatósághoz véleményezésre. A kissé provinciális ízű terv (Kat 307) helyett az Igazgatóságnál új terv készült 1793 nyarán (Kat 308/a), mely minden bizonnyal Tallherr munkája volt. A Helytartótanács azonban vitás kérdések tisztázására helyszíni szemlére küldte Tallherrt 1793 őszén; ekkor készítette el Tallherr a régi templom felmérését (Kat 308/b, c) és az újjáépítés újabb, a helyi viszonyokhoz alkalmazott tervét (Kat 308/d, e), amely a jó állapotú régi torony s néhány alapfal megtartását irányozta elő. 1798-ban újabb tervet készített Tallherr (Kat 308/f, g), de a templom – feltehetőleg még újabb tervek szerint – csak 1802–1805 között készült el, és nem az 1794-ben leégett középkori templom helyén, hanem a tér másik oldalán. A középkori romokra a Pollack-féle

Művészet Magyarországon 1780–1830
MTA MKCS – MNG Bp. 1980.

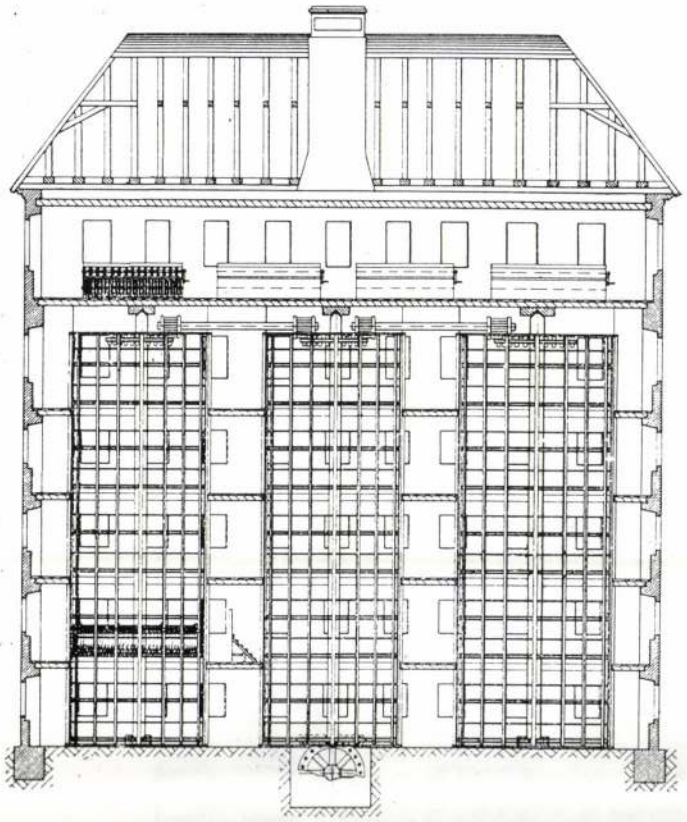

2. Az óbudai filatórium gépi berendezése. (A harminc orsósorból, ill. nyolc csévélőből egyet-egyet érzékeltet a szerző az első, ill. ötödik emeleten.)

ja. Már itt rá kell mutatnom arra a – tán nem véletlen – egyezésre, amely az olasz filatóriumokkal való rokonságát evidenssé teszi. Az 1763–68 között működött Piacenza-i „filatoio grande" ugyancsak 3240 + 1000 orsójával alighanem túlméretezésébe bukott bele.[3] A cérnázóorsók három hatalmas, 5,5 m átmérőjű és csaknem 13 m magas, négy födémen áthatoló, vertikális motolláról nyerték meghajtásukat. Ilyenformán az öt szint egyenként 160 m^2-es területének 37%-át a „tátongó lyukak", további legalább 20%-ot az orsópadok és motollák foglalták el, nem is szólva a kályhákról és lépcsőkről. A tér zsugori felhasználására utal a munkatermek igen takarékosan méretezett változó (2,53–3,36 m) magassága is; minden szinten egymás fölött két orsósor (valico) helyezkedett el, a felsőt csak kis hordozható falépcsővel közelíthette meg a munkás. Ez az ökonomikus térkihasználás a 6. szinten némileg enyhült, ezer csévélőorsó 160 m^2-es teremben viszonylag lazán elhelyezhető.[4]

Az épület 23x9,5 m-es alapterületéhez aránytalanul nagy, 17 m-nyi ereszmagassághoz járult még a tető és az egyetlen nagy kémény, ami miatt a 22 m magas gyárépület – több egykorú szerző szerint – torony benyomását keltette. A falak az alapnál 1,42 m, a földszinten 1,10 m vastagok voltak, és fokozatosan 0,63 m-re vékonyodtak az 5. emeleten. A vizenyős talaj miatt 3,8 m-es cölöpökön állt az építmény. A födémek fából készültek. A főépület belső térfogata voltaképpen egyetlen 2400 m^3-es helyiség volt. A selyemmel való munka jó világítást követel meg, ezért a négy homlokzaton együttesen 138 ablak ontotta a fényt. A földszintes szárnyépületekben a raktárak és az igazgató, a munkások és az árvák szálláshelyei voltak.

A három fennmaradt tervrajz, a gépek leszerelése után készült leltár és a kortársak leírása mellett szerencsére van még egy forrásunk első hazai gyárunk gondolati rekonstruálásához.[5] Ez az Észak-Olaszországban fennmaradt és műemléki oltalmat

3. A filatoio di Piazzo (Villa Lagarina, Itália)

élvező selyemgyár-épületekből levonható analógia-következtetések lehetősége. Ezek jelentőségére és az olasz levéltárakban fellelhető gazdag forrásanyagra Carlo Poni hívta fel a figyelmet, aki számos cikkben és nemzetközi konferencián tette közzé kutatásainak eredményeit.[6] Neki köszönhető egy 1:2 arányos selyemcérnázógép-modell is, amelyet 1986-ban a Museo-laboratori Aldini – Valerianiban, a XVII. Triennale di Milano alkalmával mutattak be. Vízkereke, 384 orsós filatóriumrésze és csévélőberendezése híven tükrözi a hajdani technológiát.[7]

Az épületek felmérése és megóvása tekintetében a szavojai Cuneo tartomány jár az élen: a fennmaradt 64 épületből 33-ban volt – a fonoda mellett – cérnázógép.[8] A. Guenzi rekonstruálta a XVIII. századi Bologna 68 filatóriumának, 238 vízkerekének és a csatornarendszernek a helyszínrajzát.[9] Itt mégis egy Trento tartománybeli példát hozok összehasonlításképpen – a Villa Lagorinóban található Filatoio di Piazzót –, mert szerkezetében igen közel áll gyárunkhoz.[10]

A gyár ugyan húsz évvel később, 1802–1805 között épült, de filatóriumrésze, baloldali, hatszintes szárnya frappánsan hasonlít óbudai párjához. Ez nemcsak dél felé nyíló 5 x 9 + 2 = 47 ablaka (Óbudán 52) miatt állítható, hanem a belsejében állott három, ugyancsak öt szinten áthaladó és egyenként tíz 108 orsós valicót meghajtó motollája okán is. Eszerint ez a cérnázóüzem is 3240 orsós kapacitással rendelkezett, és ami létét különösen becsessé teszi: a gépi berendezés roncsai in situ maradtak. Minthogy a gép két részből áll – a forgó motollákból és a födémeken rögzített valico-orsósorokból – , külön szerencse, hogy mindkettőből megőrződött egy-egy töredék, hozzá a fafödémek egy része is. Unikálisnak tekinthető a fennmaradt négyzet keresztmetszetű vertikális motollatengely mindkét csapjával; az alsó csapágykő nagy terhet viselt, ezért cserélhetővé van kiképezve, a tengely végei abroncsozva vannak. A motolla palástján elhelyezett körszegmens lécek (serpe) a cérnázóorsókat forgatták, néhány darabjuk épen maradt. Meglepő a működés közben nem látható motollakarok szerény barokk díszítése. A valicókat tartó lécek öt szinten át – részben hiánytalanul – helyükön vannak, sőt néhány orsópadot hordozó gyám is. Érdekes a – második emeleten ép – motolla körül kialakított padlózat szerkezete.

A csatlakozó saroképületben találjuk a lépcsőházat. Négy szintjén talán a gombolyító[11] helyezkedett el, legalábbis erre utal két kémény. Az igazgató lakását is itt, vagy a kis háromszintes szárnyépületben kell feltételeznünk. A gubó- és fonalraktárak a padlástérben is lehettek.

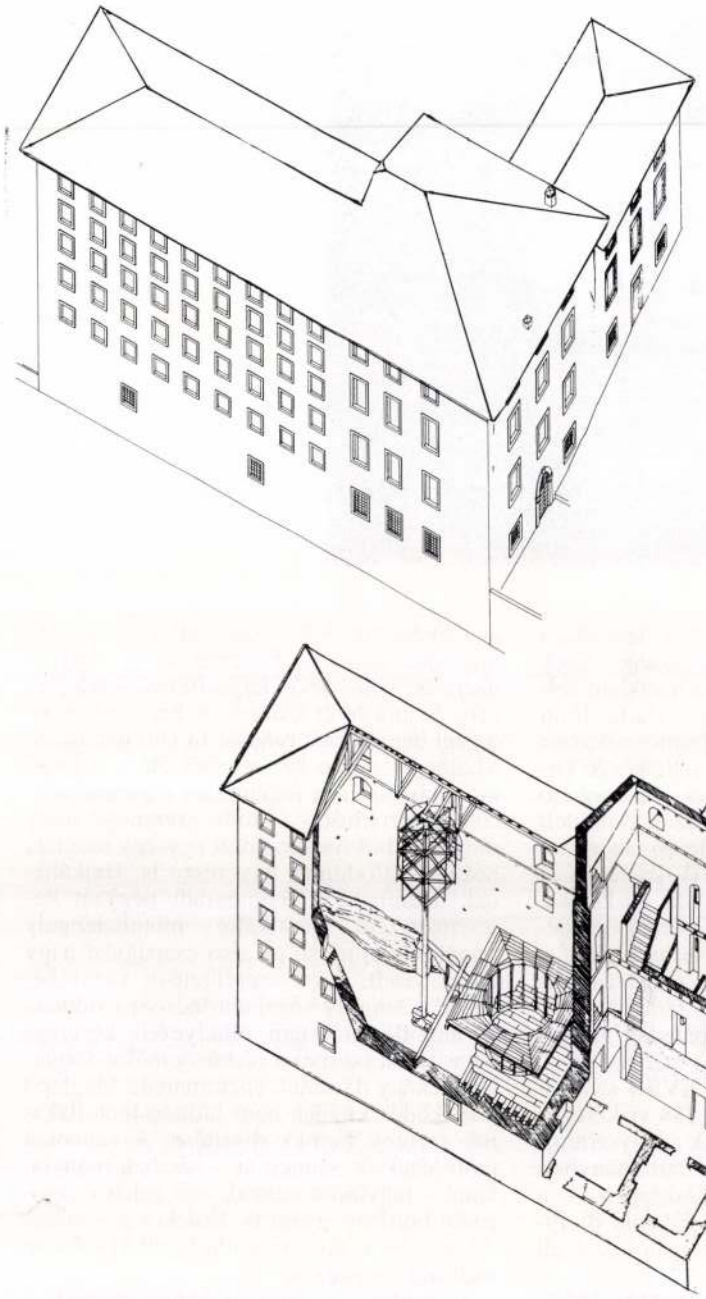

4. Az épületegyüttes perspektivikus rajza: a) kívülről; b) metszetben; a bal oldali hatszintes épület hasonlítható az óbudai filatóriumhoz

A közelmúltban jelent meg előadásom az itáliai szaktudás szerepéről a magyar selyemipar létrehozásában.[12] Mind Carlo Solenghi, az első magyar nyelvű műszaki könyv szerzője, selyemipari felügyelő, mind az általa már 1764-ben Bécsbe szólított P. Fachini, az óbudai filatórium vállalkozója és első igazgatója olaszok voltak, akárcsak a két építőmester: A. Rislari és G. Gresta. Tervezőről sohasem esik szó. Időnként 60 olasz munkás dolgozik az építkezésen.

TALHERR Jónet

AZ ELSŐ MAGYAR GYÁR ÉPÜLETÉRŐL.

Mv. 1884/3.

Az egykori óbudai selyemfonoda itáliai vonatkozásai

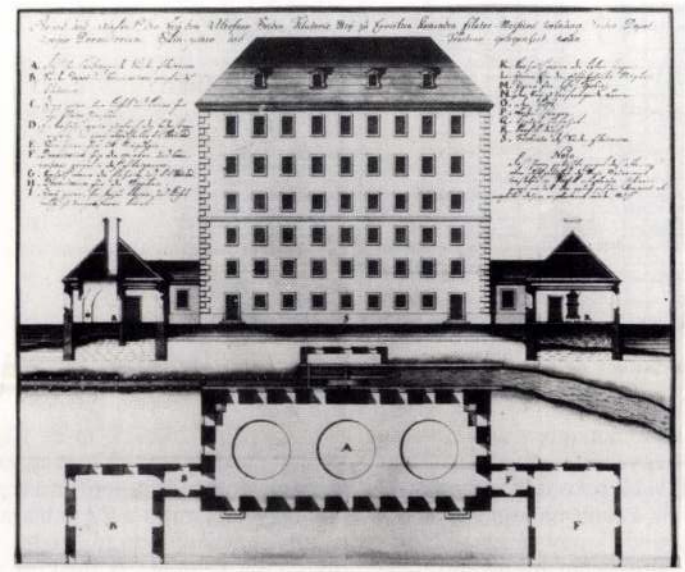

1. Az óbudai filatórium Talherr-féle tervének részlete (1781–82)

Nem kétséges: az első modern értelemben vett gyár a rövid életű óbudai selyemfonoda (helyesebben cérnázó) volt. Ellentétben korának manufakturális üzemeivel, szinte valamennyi gépét vízkerék hajtotta, akár a vele egyidejűleg gomba módra szaporodó Arkwright-féle pamutfonodákét Angliában. Garády Sándor első ismertetője a különlegesen kiképzett épület funkcionális rendeltetésének felderítését mérnök létére nem vállalta: „Miért kellett... a négy emeleten és a földszint padlóján a kerekek átmérőjénél jóval nagyobb három tátongó lyukat hagyni, ez oly rejtély, amelyre a leírás és jelentés nem nyújt felvilágosítást" rezignál.[1] Minthogy utána azt írja, hogy „mindenesetre érdekes lehetne, ha rekonstruálni lehetne a gépeket", az 1950-es években a gépalkatrész-leltár alapján eleget tettem óhajának.[2]

Az elemzés kimutatta, hogy az 1781–82-ben épült gyárban 3240 cérnázó- és 1000 csévélőorsó pörgött, s ezzel a legnagyobb egykorú selyemfonodák egyike volt, de a Monarchiában semmiképpen sem volt pár-

ADALÉKOK A MARTONVÁSÁRI TEMPLOM ÉS KASTÉLY 18. SZÁZADI TÖRTÉNETÉHEZ

Martonvásár 18. század előtti történetéről csak töredékes ismereteink vannak. Annyi bizonyos, hogy a település már 1260 táján „vásáros hely" volt, amint azt neve — első írásos említése szerint: villa Fórum Martini — is jelzi, a Hunyadiak korában pedig a vármegye hét legnagyobb helysége egyikeként tartották számon.[1]

Martonvásár 1700-as évek előtti templomáról (templomairól?) a források szűkszavúan szólnak. Az első biztos adat: 1439-ben már volt e helyen templom. Az ekkor birtokba iktatott Gersei Petheő család Martonvásár possessiót az adománylevél szerint az itt lévő vámmal és parochiális egyházzal együtt kapta.[2] Feltehetően ugyanerre a templomra vonatkozik az az 1505-ben kelt irat is, amelyben Gersei Petheő János engedélyt kap a martonvásári omlatag templom lebontására. Az ugyanis elhagyottan áll, benne rablók és tolvajok tanyáznak, ezért célszerűnek látják földig lerombolni. A rendelkezés értelmében az épület köveit csak másik templom építésére lehet felhasználni.[3] Nem valószínű, hogy ezt követően a martonvásáriak új templom építésébe fogtak volna. Ha mégis, akkor az ugyanúgy, mint a település egésze a török hódoltság idején nyomtalanul eltűnt. Nem így az a falu délnyugati határmezsgyéjén lévő templom, amely romos állapotban ugyan, de átvészelte a török időket; ezt még 1746 táján is említik a határperes iratokban.[4] Ez lehetett a hajdani, középkori Szent László falu temploma. Helyén 1779-ben emelték a ma is látható barokk Szent László szobrot.[5]

1. Jung József: A martonvásári római katolikus plébániatemplom, 1774—1776.

Martonvásáron a „harmadik honfoglalás" idősebb Brunszvik Antal (1709—1780) irányításával az 1760-as években kezdődik. Ekkor indul meg a török alatt elvadult határ kultúrtájjá formálása, a helység betelepítése. A dinamikusan fejlődő falu 1789-ben II. Józseftől elnyeri a mezővárosi rangot.

Ha faluszerű település nem is, majorsági központ már az 1730-as években is volt a birtokon. Az akkori tulajdonos, Beniczky Sándor rezidenciális háza mellett kis fatornyos kápolnát emeltetett, amelyet a Szent Család tiszteletére szenteltek fel.[6] A kápolna a falu kialakultával hamar szűknek bizonyult. Brunszvik Antal először bővíttetni próbálta. 1770-ig erre, továbbá a harangra és harangtoronyra 600 forintot költött.[7] 1771-ben még új sekrestyét is építtetett.[8] Csakhamar belátja azonban, hogy a kápolna „az évről évre növekvő népet nem tudja befogadni",[9] így elhatározza, hogy annak helyén új templomot emeltet.

A Martonvásáron ma is látható barokk stílusú templom ünnepélyes alapkőletétele 1774. április 11-én volt.[10] Az építkezés 1776-ban jórészt befejeződött, a templom megáldása azonban 1777. július 26-ra, felszentelése pedig 1778. május 3-ra maradt.[11] Brunszvik gróf korábban elhunyt feleségét Anna Máriának hívták, így feltehetően az ő emlékére ajánlották az új templomot Szent Anna védelmébe.

Idősebb Brunszvik Antal, a magas rangú királyi hivatalnok, Mária Terézia bizalmas embere mint templomépíttető igen bőkezű volt: Martonvásár templomára több mint 12 000 forintot költött,[12] ami a korabeli falusi templomépítkezések költségeit (4—9000 forint[13] jóval felülmúlta.

Brunszvikék a kor jeles mestereit foglalkoztatták Martonvásáron. A templom építészének kilétét eddig homály fedte, a martonvásári intéző, bizonyos Simoncsics József nemrég feltárt, 1776. június 21-én kelt levelében azonban utalások történnek „murarius magister Jung"-ra,[14] aki nagy valószínűséggel nem más, mint Brunszvik Antal barátjának, Grassalkovich Antalnak udvari építésze: *Jung József* (1734—1808). Az aszódi Podmaniczky-kastély és számos hazai templom (a pesti Petőfi téren álló görögkatolikus, a sziráki evangélikus templom stb.) mellett a hatvani Grassalkovich-kastélynak is ő a megalkotója.

A martonvásári templom szobrászati és kőfaragó munkáit a bécsi *Anton Tabota* (1724 körül—1776) készítette, aki többek között Győrbe, a székesegyház oltáraihoz is

2. A martonvásári templom belső képe

szállított szobrokat. Tabota Alsókorompán már korábban is dolgozott a Brunszvik családnak.[15] A martonvásári főoltárt Szent Péter és Szent Pál, a két mellékoltárt pedig a négy evangélista alakjával díszítette. Az ő keze munkáját dicsérik még a szószék aranyozott fadombormúvei, a különböző oltár-díszítőelemek és kívül, a bejárat fölött elhelyezett Brunszvik-címer

A kor szokásának megfelelően Tabota nemcsak mint szobrász, hanem mint a templom berendezője, díszítő- és kiegészítő funkcionális elemeinek a beszerzője is tevékenykedett Brunszvikék szolgálatában. Így pl. ő tárgyalt a márványozóval, az aranyművessel, az oltárképfestővel stb. Az 1775. november 28-án aláírt szerződése[16] értelmében Tabota Bécsben elkészítette a szobrokat, beszerezte az oltárdíszeket, s ezeket a következő év tavaszán Martonvásárra szállította, ahol aztán embereivel együtt hónapokat töltött az oltárok megépítésén, a szobrok elhelyezésén. Bécsbe visszatérve 1776. augusztus 14-én elszámolásait levél kíséretében megküldi Brunszvik Antalnak. E levélben írja, hogy embereivel együtt lázas beteg.[17] Tabota mester néhány héttel később elhunyt. Nagy valószínűséggel annak a váltóláznak

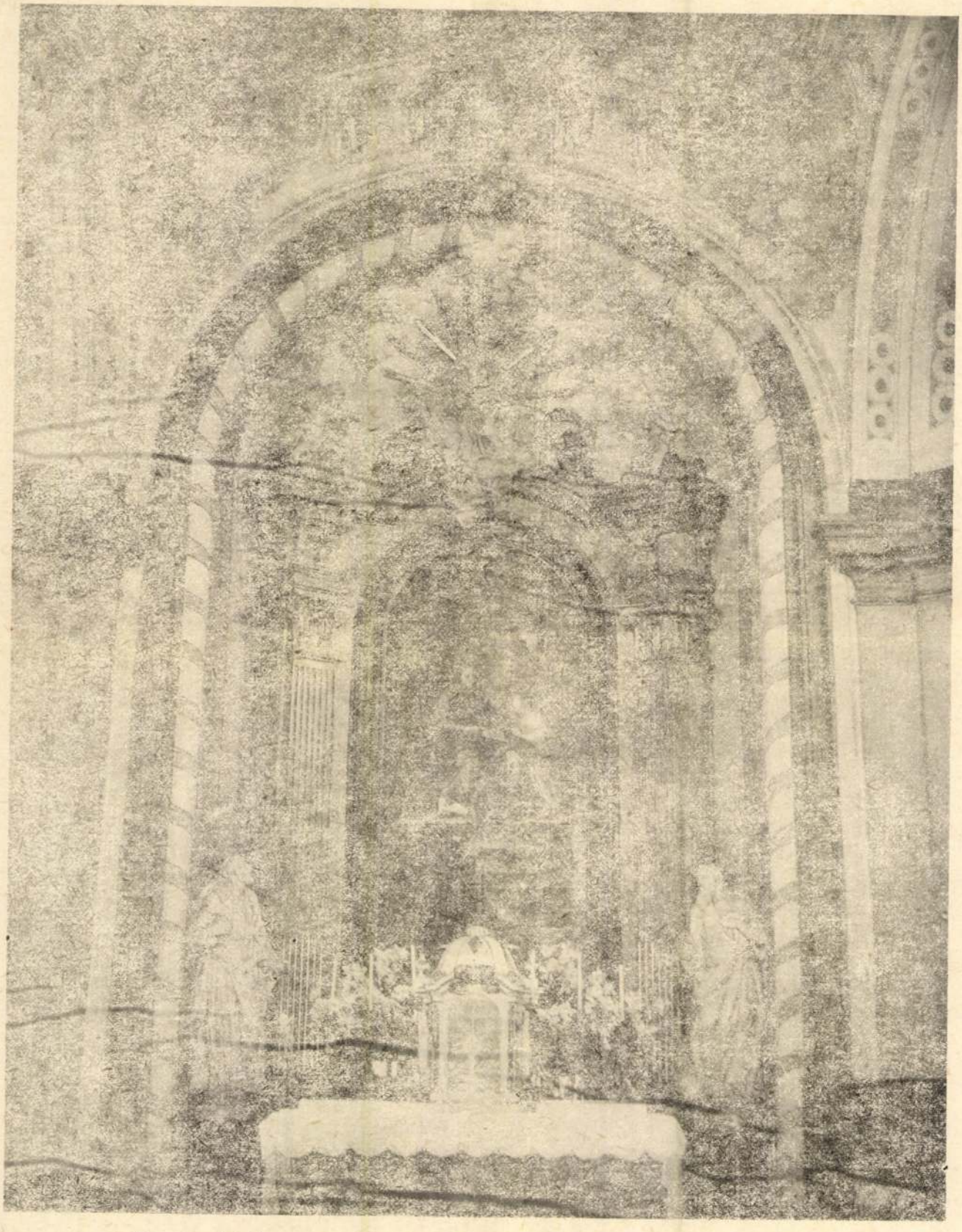

3. A martonvásári templom szentélye Anton Tabota szobraival, Felix Ivo Leicher főoltárképével, Johann Ignaz Cimbal freskójával, 1775—1776.

lett az áldozata, amelyet az akkoriban igen egészségtelen levegőjű, mocsaras Martonvásáron szerzett.

Anton Tabota leveleiben többször említi *Felix Ivo Leicher* (1727—1812) nevét, akitől a martonvásári templom oltárképeit rendelte.[18] A neves bécsi festő, aki Maulbertsch stílusában a Habsburg-birodalom területén számos oltárképet festett, a főoltárképen a templom védőszentjét, a Máriát oktató Szent Annát ábrázolta. A jobb oldali mellékoltárt Leicher Nepomuki Szent János képe, a bal oldalit az ugyancsak általa festett, Keresztelő Szent János megkereszteli Jézust-jelenet díszíti.

A martonvásári templom freskóit *Johann Cimbal* (1722 körül — 1795) készítette. Róla Tabota 1776. február 23-án Bécsben, és az év március 16-án Martonvásáron kelt levelében esik szó.[19] Cimbalról Simoncsics tiszttartó is említést tesz. 1776. augusztus 11-én írja urának, hogy a festő fiával együtt előző nap érkezett Martonvásárra, és már hozzá is láttak a templomszentély kifestéséhez.[20] A világ teremtése, az ősszülők bűnbeesése, a Megváltó megígérése — a szentély mennyezetfreskójának allegorikus motívumait talán így foglalhatnánk össze.

Időközben a martonvásári templomban helyükre kerülnek az új padok, az „igen díszes és szép orgona", a keresztelőkút, a gyóntatószék, a toronyóra stb. „Mindezekről Simoncsics József számol be Brunszvikéknak. Ő jegyzi meg azt is, hogy egyelőre „templomkarzat nincs, de ilyen építményt, amint a sekrestye elkészül, tervbe vettük az úrnak".[21]

Ekkor, 1776 augusztusában az új templom mellett nem állt még kastély, csupán egy 1730-as években épült rezidenciális ház, szomszédságában néhány további majorsági épülettel. Erről egy 1770-ben kelt birtokösszeírásban az alábbiakat olvashatjuk: „Egy uradalmi ház (domus dominalis) van a birtokon, . . . cserépzsindely tetővel. Hossza 69 öl, szélessége 4 öl; 6 szobából, 3 konyhából és egy jól megépített vastagfalú pincéből és éléskamrából, valamint 4 istállóból és egy kocsiszínből áll; az uradalmi tiszttartó lakja".[22] Az 1780-as évekig itt szálltak meg Brunszvikék is, ha időnként a birtokukra látogattak.

1780-ban idősebb Brunszvik Antal meghal. Martonvásárt fia, Antal (1746—1793) örökli. Ifjabb Brunszvik Antalt, II. József hűséges és kiemelkedően tehetséges emberét hivatala 1784-től Budához köti. Ekkor vesz házat a budai várban, közeli birtokát, Martonvásárt pedig fokról fokra családja rezidenciális helyévé fejleszti. Így épül fel 1784—1785-ben a martonvásári kastély, amelynek építési idejét a művészettörténeti kiadványok, útleírások stb. helytelenül az 1770-es évekre teszik.

Az építkezés menetéről Brunszvik Antal feleségével és a martonvásári tiszttartóval folytatott levelezéséből sokat megtudhatunk. 1783 decemberében Simoncsics elkészítteti a ház körüli terület térképvázlatát „az urasági lakóépület mind új, mind pedig régi szobáinak alaprajzával együtt", s megküldi azt urának.[23] Az első írásos nyoma ez annak az építkezésnek, amelyről az Országos Levéltárban őrzött levelek oly bőséggel szólnak. Simoncsics tiszttartó ugyanis rendre beszámol urának a kő-, tégla-, vasanyag, deszka- stb. beszerzésekről és szállításáról, a kőművesek szerződtetéséről, a munkák előrehaladtáról.

Brunszvikné 1784. április 26-án és május 2-án Martonvásáron kelt levelei a kastély építészének a nevét is megemlítik.[24] A Tallhernek, illetve Talhernek írt mester egészen biztosan azonos *Tallherr Józsefel* (1737—1807), az udvari kamara jeles építészével. Az első levélben a grófné meséli, hogy „a tervrajzban egynémely változás történt . . . Eszerint a főfalakat úgy építik meg, hogy a feljáró a földre kerül, s a kert felőli oldalon is lesz bejárat, de a templom felől is; ezen az oldalon lesz egy kis előtér is bejárattal a gróf szobája felé", s ezt az előteret majd könyvtárnak és levéltárnak használhatják. „Az egész tetőt 1 1/2 lábbal felemelik — folytatja a beszámolót Brunszvikné —, ilymódon az udvari szobák ugyanolyan magasak lesznek, mint az elülsők, amit nemcsak a szépsége miatt tartok szükségesnek, hanem azért is, hogy az már egy emeletet tartó alapot is adna; mert ha mi vagy gyermekeink fel akarjuk ezt az emeletet húzni, akkor az

4. A Nepomuki Szent János-oltár és a szószék, Leicher képével, Tabota szobraival, 1776

alsó stukatúr alapzatot fel kellene tépni és megmagasítani, hogy az a többivel egy magasságban legyen".[25] Eredetileg tehát a kastély földszintesre épült, „amit a padláson talált templomhomlokzati nyomok is alátámasztanak".[26] A Brunszvikné által javasolt harmadik változtatás egy fedett behajtó kialakítására vonatkozott, „úgy, ahogy az Grassalkovichéknál van".[27] Ez a bejáró „három boltíves lesz, padlóját pedig a tűzveszély miatt téglával fogják bevonni."[28]

Simoncsics tiszttartó 1784. július 26-án arról ír, hogy a gyermekek szobája feletti tetőt keskeny, boltíves homlokzattal látták el, s azt csakhamar befedik zsindelylyel.[29] Augusztus 13-án pedig arról tudósít, hogy a kőművesek az „új épület" szobáiban a nádat a mennyezethez szegzik, s hamarosan a vakolást is elkezdik.[30] A tiszttartó itt „új épületet", egy korábbi levelében „régi és új szobákat" említ.[31] Mindez arra utal, hogy a martonvásári kastély a korábbiakban említett uradalmi épület, azaz — minden valószínűség szerint — épületegyüttes átépítésével (az egyes különálló épületrészek egybevonásával) és kibővítésével épült. „A legrégebbi épületrészek közé számíthatjuk a jelenlegi múzeum három helyiségét a középső nagy boltívvel; ez egy háromosztatú pitvaros lakóház alaprajzának felel meg."[32] A helyszíni kutatások során az építész, Budai Aurél egy másik régi épületrészre is felhívta a figyelmet. Ez: „a templom DNy-i oldalához csatlakozó két kisebb boltozott szoba, az egyik csehboltozatos, a másik pedig egy korábbi boltozattípust mutat: fiókos kolostorboltozatos".[33]

1785 tavaszán az építkezés még tartott Martonvásáron. Simoncsics szerint május 9-re a kőművesek belül már minden szobával végeztek, az udvar felőli falakat bevakolták, az oratórium ajtaját berakták, így csak a homlokzat maradt hátra.[34] Május 14-én a tiszttartó arról panaszkodik, hogy a szobafestők nem eléggé szorgalmasak, így csak a grófné szobájával és az ajtók egy

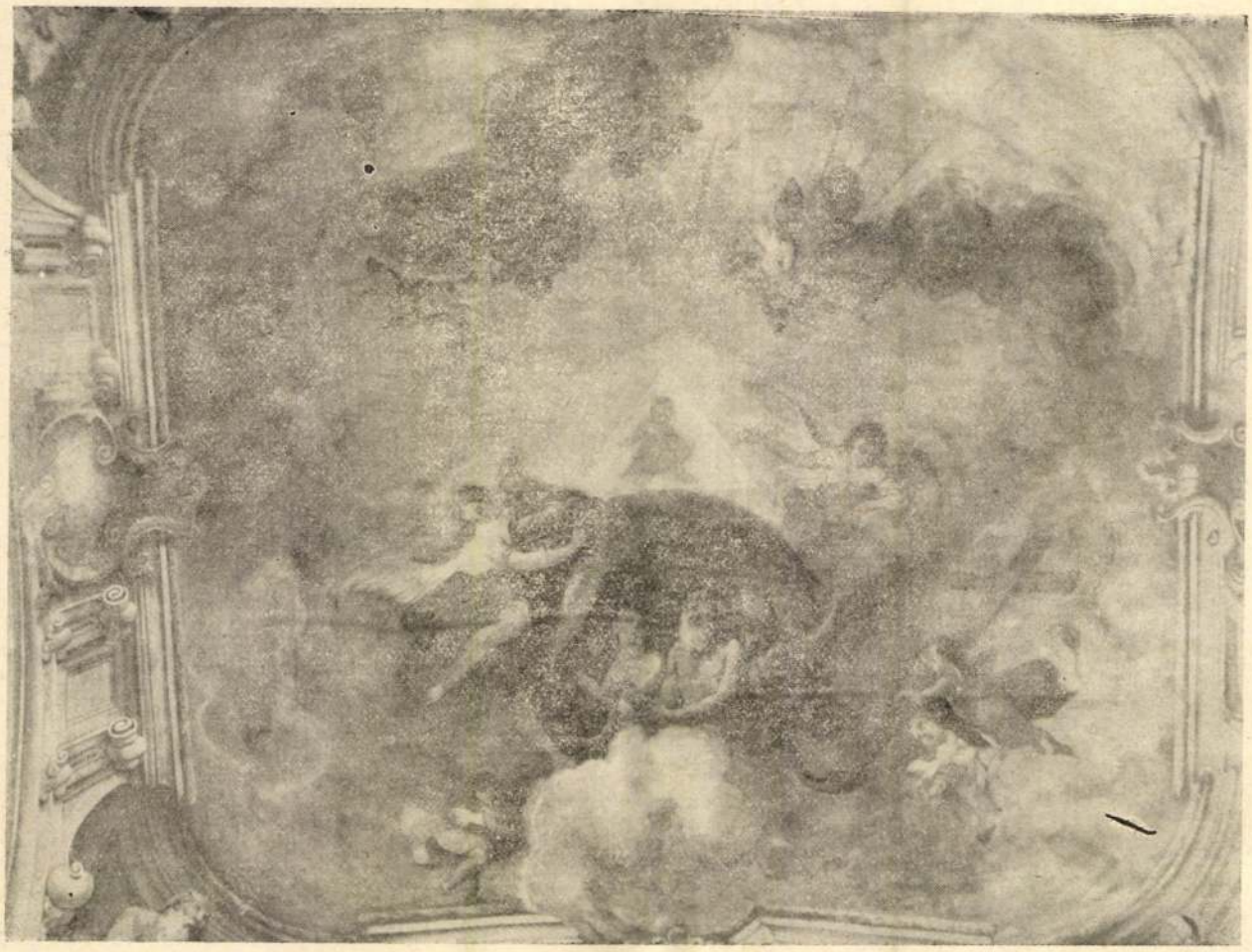

5. Johann Ignaz Cimbal: A Megváltás allegóriája. A martonvásári templom szentélyének mennyezetképe, 1776

részének a lefestésével készültek el akkorra.[35] És végül még egy tiszttartói levél: 1785. október 17-én Simoncsics azt írja, hogy az asztalos a kastély (castellum) előtti kerítést immár teljesen lefesttette.[36] Ez a mondat már csak azért is érdekes, mivel Simoncsics itt nevezi az épületet először kastélynak.

6. A Brunszvik-kastély délnyugati szárnya a templommal az átépítések után

A fentieket összegezve megállapíthatjuk, hogy a martonvásári kastély régi és új épületrészeket magába foglalva eredetileg földszintesre épült, hogy az építésze Tallherr József volt, s hogy építésére 1784—1785-ben került sor. Ez a legutóbbi tény a magyarázata annak, hogy az 1783-ban készült katonai térképmű szerzői Martonvásáron csak három szilárd anyagból épült objektumot említenek: a templomot, a vendégfogadót és a majorságot,[37] az 1786-ban kiadott Korabinszky-féle lexikonban pedig már szerepel a Brunszvik-kastély.[38]

1793-ban ifjabb Brunszvik Antal elhunyt. A család anyagi helyzete megrendült, s Brunszviknénak, aki négy gyermekkel maradt egyedül, igencsak spórolnia kellett. 1807-ben fia, Ferenc átveszi a birtok igazgatását. Első dolga: a gazdaság megreformálása, ami nem kis pénzbe kerül. E körülmények és a fennmaradt levéltári anyag ismeretében biztosra vehetjük, hogy az 1793-at követő két évtizedben a kastélybővítésére nem kerülhetett sor. 1822 táján Brunszvik Ferenc megházasodik. A következő években építkezés kezdődik Martonvásáron. Ennek eredményeként megtörténik az eredetileg barokk stílusú kastély klasszicista stílusban való átépítése, az emelet ráépítés és „az oszlopos homlokzatú képtár"[39] megépítése.

A martonvásári kastély újabb, immár neogót stílusban történő átépítésére 1875 táján kerül sor. Azóta az épület mind külsejét, mind belsejét tekintve még további átépítéseket is megélt, így belőle a barokk időkre már csupán az említett néhány boltozott mennyezetű szoba, két nagyméretű, kosáríves nyílásmaradvány és Brunszvikék bélyeges téglái emlékeztetnek.

Hornyák Mária

JEGYZETEK

1 *Üvegesné Hornyák Mária:* Martonvásár és a Brunszvik uradalom a XVIII. század második felében. Bölcsészdoktori disszertáció. Budapest, 1986. 9.; a megelőző irodalommal.
2 Magyar Országos Levéltár (a továbbiakban: MOL) Dl 92.897.
3 MOL, Dl 93.718.
4 Szlovák Központi Állami Levéltár (Státny ústrední archív SR), Bratislava. Brunschwick-Chotek levéltár (a továbbiakban: SZKÁI, Br-Ch.) A.I. Lad. Mr. Fasc. 1. No 10. (Kart. 3.).
5 *Károly János:* Fejér vármegye története. 5. köt. Székesfehérvár 1904, 226.
6 Püspöki Levéltár, Veszprém. Canonica visitatio 1748. 3. köt. 238—239.
7 *Üvegesné* i. m. 138. 130. sz. jegyzet.
8 R. Kath. Plébánia, Martonvásár. 1. sz. Anyakönyv 5.
9 Fejér Megyei Levéltár, Székesfehérvár. Acta politica 1772. Fasc. 39. Nro 120.
10 *Id. Brunszvik Antal:* Memoriabiliora vitae . . . 2. köt. 98. verso. Országos Széchényi Könyvtár Kézirattára. Duod. Lat. 110.
11 R. Kath. Plébánia, Martonvásár. 1. sz. Anyakönyv 33.
12 SZKÁI, Br.-Ch. B.II.a. 160.1. (Kart. 25.) (Simoncsics József 1776. aug. 11-én kelt levele Brunszvik Antalnak.)
13 *Cs. Dobrovits Dorottya:* Építkezés a 18. századi Magyarországon. (Az uradalmak építészete.) Budapest 1983, 51.
14 Lásd a 12. sz. jegyzetet.
15 *Id. Brunszvik Antal* i. m. 2. köt. 99. verso.
16 SZKÁI, Br.-Ch. C.I. 266.a. (Kart. 94.) (Tabota 1776. aug. 14-én kelt levele és számlája Brunszvik Antalhoz.)
17 Uo.
18 Uo. (Tabota 1776. márc. 16-i levele) és MOL, P 68 Brunszvik család levéltára. Fasc. 3. (1776.) Levelek. Fol. 9. (Tabota 1776. febr. 23-án kelt levele Brunszvik Antalhoz.)
19 Uo.
20 Lásd a 12. sz. jegyzetet.
21 Uo.
22 MOL, E 156, Fasc. 143.
23 MOL, P 68, Fasc. 3. (1783) Levelek. Fol. 12—13.
24 MOL, P 68, Fasc. 3. (1784) Levelek. Fol. 41. és 56.
25 Uo. Fol. 41.
26 *Budai Aurél:* Tudományos dokumentáció a martonvásári volt Brunszvik-kastély épülettörténeti-műemléki kutatásáról. Martonvásár 1989, 15.
27 MOL, P 68, Fasc. 3. (1784) Levelek Fol. 41.
28 Uo. Fol. 56.
29 Uo. Fol. 3—4.
30 Uo. Fol. 1—2.
31 Lásd a 23. sz. jegyzetet.
32 *Budai* i. m. 12.
33 *Budai* i. m. 9.
34 MOL, P 68, Fasc. 3. (1785) Levelek Fol. 5—6.
35 Uo. Fol. 1—2.
36 Uo. Fol. 3—4.
37 Hadtörténeti Levéltár. Militärische Beschreibung von Hungarn Coll. XIII. Sect. 22. 1783.
38 *Korabinszky, Johann Matthias:* Geographisch-historisches und Produkten Lexikon von Ungarn . . . Pressburg 1786, 404.
39 *Ney Klára-Mária:* Ney Ferenc élete és munkássága. Budapest 1944, 26.

BEITRÄGE ZUR GESCHICHTE DER KIRCHE UND DES SCHLOSSES ZU MARTONVÁSÁR IM 18. JAHRHUNDERT

Die Hl. Anna-Pfarrkirche in Martonvásár wurde vom Grafen Antal Brunszvik, an der Stelle einer kleinen Kapelle, mit einem Aufwand von 12 000 Gulden zwischen 1774 und 1776 errichtet. Im Laufe der Forschungsarbeiten der Geschichte der Herrschaft im 18. Jahrhundert, wurden zahlreiche archivalische Angaben zum Vorschein gebracht, die sich auf den Bau und auf die Einrichtung der bis heute fast ungeänderten Barockkirche beziehen. Vor allem an die Person des früher unbekannten Architekten: der Verwalter Simoncsics erwähnt in einem Brief von 21. Juni 1776 den Namen von *József Jung* (1734—1808), Baumeister zu Pest, der hauptsächlich von der Familie Grassalkovich beschäftigt war.

Der Meister der Bildhauer- und Steinmetzarbeiten war der Wiener *Anton Tabota* (um 1724—1776), der früher in Raab und auch für die Familie Brunszvik in Alsókorompa (Dolná Krupá, CS) schon arbeitete. Laut seines Vertrages vom 28. November 1775, er unternahm die ganze Einrichtung der Kirche, die Verhandlungen mit dem Marmorierer, dem Vergolder und dem Altarbidmaler. Die in Wien angefertigten Altäre wurden von ihm im März 1776 nach Martonvásár geliefert und er verbrachte mit seinen Mitarbeitern die nächsten Monate mit ihrem Zusammenbau und der Aufstellung der Statuen. Nach Wien zurückgekehrt, am 14. August 1776 schickt Tabota seine Rechnungen, von einem Brief begleitet, an Antal Brunszvik zu. Daraus wurde es klar, daß er und seine Männer fieberkrank waren, und er starb nach einigen Wochen. Der Bildhauer fiel wahrscheinlich dem Wechselfieber Opfer, welches er von der damals sehr ungesunden Luft des sumpfigen Martonvásár hat zuziehen sollen.

Tabota erwähnt mehrmals in seinen Briefe den Namen des Malers *Felix Ivo Leicher* (1727—1812), von wem er die drei Altarblätter (Hl. Anna, die kleine Maria unterweisend, Taufe Christi und Hl. Johannes von Nepomuk) bestellt hat.

Von dem Meister der Fresken, *Johann Cimbal* (um 1722—1795) wird ebenso in den Briefe von Tabota und in denen vom Verwalter berichtet. Dieser letzter schreibt am 11. August 1776, daß der Maler mit seinem Sohn am vorigen Tag angekommen ist und beide das Ausmalen des Chors angefangen haben. Inzwischen wurden die neuen Kirchenbänke, der verzierte Orgel, das Taufbecken und der Beichstuhl, sowie die Turmuhr an ihrer Platz gestellt.

In 1780 starb der Graf. Sein Sohn, Graf Antal Brunszvik der Jüngere hat Martonvásár zum Familiensitz entwickelt und ließ in den Jahren 1784—1785 vom Kammerarchitekten *József Tallherr* (1737—1807), die Bauteilen des in den 1730-er Jahren errichteten Residenzhauses aufbrauchend, ein ebenerdiges Schloss bauen. Um 1822, schon in der Zeit der dritten Generation, derjenigen von Ferenc Brunszvik wird das Schloss im Stil des Klassizismus erweitert; ein oberes Stock und die Bildergalerie mit Pfeilernfassade eingerichtet. Gegen 1874 folgte der neugotische Umbau, so im heutigen Gebäude sind nur einige gewölbte Zimmer — jetzt Austellungsraum —, zwei korbbögigen Öffnungenresten und die Ziegel mit der Brunszvik-Marke, die an die Barockzeit erinnern.

TALHERR József

Mutat. Ét. 1990.

Tákásné, vítér

Vasárnap délután
c. dilettáns Lépe
repr.

Atilla. 1941. márc. 1.

Takaró Lajos, iparművész

– Árokay Lajossal rendezte a Had-Történeti Múzeumban az első makettkiállítást a II. vh. fegyvereiről.

(matheidesz-): Makettkiállítás
Magyar Ifjúság, 1970. IV. 17. 17. l.

~~1096. Ismeretlen művész.~~

A XIX. századból

1096. Imre.

és

Mellig, kissé jo
bajusza és körszakálla
töst nagy gomb
irata vonalkörön belül

EMERICVS. HVNG. R

~~Emelkedett pere~~
~~és hátlapja sima.~~

domború
Rezes ólom, mér
Havas Emil ajándéka 1907

az emelkedett perem mentén halad

Takácsy Ödön
222a Akt tanulmány, gipsz

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1926.

HÍVÓ

KÖZGYŰLÉSRE,

LYET

PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM

AKÍTÁSÁNAK CXLVIII. ÉVFORDULÓJA,
OLYAM MEGNYITÁSA ALKALMÁBÓL
RAKOR SAJÁT DÍSZTERMÉBEN TART.

D. E. 10 ÓRAKOR ÜNNEPÉLYES SZENTMISE

Takácsli Lajós
délvidéki festő

of
Paradicsom tisztítás
Ülő nő (vázlat)
Kaszafenő
Önarckép

Szeged 1946. okt.

Takacsli Lajos MDK

Szentesen a Koszta József Muzeumban megnyilt Drahos István, Halász Szabó Sándor és Takacsli Lajos kiállitása. .-.

Müterem 1958 I.évf. 12. sz. 37.o.

Tokácsli Lajos

a IX. Délalföldi Tárlaton „Csendélet"-e szeprepelt. (említve).

Szabó Endre: Kiállítási krónika.
Csongrád m. Hírlap, 1973. máj. 11.

MDK.

Takácsi Kajos
festő

Fejlődése jól összehangolt
festőiséget képvisel.

Tóth Béla: A debreceni és hajdú-tykor megyéi...
Művészet, 1967. április - 39 lap.

Takácsi Béláné

60 lakásos lakóépület és 150 fős óvoda, Bp,XI. Sirokki u. - Váli u. sarok. Épitész Kiss Tibor, statikus Takácsi Béláné, parkterv Buday Béláné. - Ismertetés.

Magy.Ép.Ip.1972.1.sz.3.1.

pes intelligenciájával. "A
épet olyan memóriával lát-
yfajta "tölcsérbe" - a szi-
betáplálhatták, és a memó-
a kész deszkriptorok. Ezt a
zték el. Nevezhették volna
zási rendszernek is" 19./.
sa érzékelteti, hogy mi a
etes nyelvvel szemben.
ak számitógéppel összekap-
nuálisan használt tezauru-
különbözik a gépi infor-
sznált tezauruszokétól 20./.

Gy. Takács Béla építész

1935.

Farbaky Péter: A pesti Rotterbiller-ház.
= MÚSz 1997/1-2. 10.

TAKÁTS GYULA

Grafikus, költő, művészeti író.
1951-ben igazgatója lett a
Rippl-Rónai József-Múzeumnak.

Romváry Ferenc: Egy rangos kiállítás.

Dunántúli Napló, 1970. okt. 25.

Tokáts Gyula

Képeiből kiállított a Rippl-Rónai Múzeumban.

Somogy Megyei Néplap 1965. okt. 1.

MDK.

Takáts Gyula

Kiállitásának hiradása

Somogymegyei Néplap 1965 szept.28.

Takáts Gyula

M.D.K

költő - grafikus

Két tucatnyi toll és szinezett rajza került bemutatásra. A „Dalmát tengerpart", a „Frige és pálmafa" a „Holdtölte a fonyódi heggyel" c. művei

Bodnár Éva: Három művész kiállitása Kaposvorott

Művészet, 1966. március - 45 lap

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Takáts Gyula

Rajzai

Jelenkor 1965 7. n. 589 617. l.

rdőiv

ok művészetéről:

M. S. K.

Takáts Gyula

József Attila-díjas költő képes rajzkiállítása okt. 18.-án nyílt meg a Szolnoki Szigligeti Színház előcsarnokában. A kiállítást a Színház és a Damjanich Múzeum rendezte.

Az „Aktuális" c. lap közlése.
Film Színház Muzsika, Bp. 1964 okt. 23.
VIII. évf. 43. sz. 20. lap.

M.D.L.

Takáts Gyula
grafikus

A kiállítás ár szerepel a „Becehegy",
az „Esti nádas" stb. művei. „Rajz"
(repro)

Bodnár Éva: Három művész kiállítása Kaposvárott
Művészet, 1966. március - 45 kap.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányut

. . . . . .

Takáts Gyula

Költő
Kiállított Kaposváron rajzokat

Sárs Éva: Kemény Judit, Martyn Ferenc
és Takáts Gy. kaposvári kiállítása

Jelenkor 1965 11a. 1039. l.

MDK,

Takáts Gyula

Kiállitási hiradás

Somogymegyei Néplap 1965 szept.25.

MDK.

Takáts Gyula

Kiállitási hiradás

Dunántuli Napló 1965 szept.26.

Takáts György, csizmadiamester

Győrbem polgárjogot nyert: 1819. márc. 3. Csanakról jött kath. Taksa 8 Ft./Album Neo-Civium 1743-1838. Győrv. lvt./.103.o

Lengyel Alfréd: Sopronmegyei családnevek Győr város polgárkönyveiben 97.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopro

MDK

Takáts Ferenc

Pályamunkáját megvásárolták

Művészi fejléc és záródisz pályázat. Művészet 1903. 62.l.

Jakáts Ferenc iparmüvén

A kátyás templom restaurálásának
(f. festéneti mundáit szény-tja

Nagyvarsa 1965 aug. 13, 4 old.

95

Takáts Ferenc, iparművész MDK

A Mátyás torony alatt a Lorettói-kápolnában irányítja a díszítő próbafestéseket.

–: Megkezdték a Mátyás-templom belső faldíszeinek restaurálását 6.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. aug. 13.

MDK

Takáts Ferenc

Fejléc, rajz, repr.

Művészet 1909. 376.l.

Takáts Ernő

épitész - Fonyód.

l.

~~Et~~ Váljubal

464. l.

Tarátor Dezső

Szerepelt a dél-dunántúli Képzőművészek tárlatán.

Dunántúli Napló 1967. jul. 23

M.D.

Takáts Dezső
grafikus

Csehszlovákiai útirajzaival
szamol be.

Hárs Éva: Baranya megyei képzőművészek tárlatai

Művészet, 1968. április - 45 kap

Takáts Dénes MDK

jáki gerencsér

Özépapja is gerencsér volt, mühelyét majd fia Lajos örökli aki már kétéve tanuoja a mesterséget.

REpr.: Takáts Dénes fiát tanitja a gerencsér-művészetre. A korsokon diszitásként alkalmazza a Jáki templom stilizált mintáit.

Takács Tibor: Holt kövek - élő művészet.
Művelt Nép. 1956. jun. 10.

M.D.K.

Takáts és Fazekas

A két müvész illusztrálja az egyes példányokban Bethlen Margit állandó rovatát: "Helyszini közvetités Bethlen Margit jourjáról" cimmel.

Uj Magyar Salon, Bp. 1936. Pünkösd, 5-6.sz.

Takáts és Kazekas M.D.K.

"Csevegés Gourmandban" c. rovatot illusztrálják az egyes példányokban.

Kajzs Elemér: "Fifi" c. kutyatörténetéhez készitettek illusztrációt.

Uj Magyar Salon, Bp. 1937. jan.1. 2. évf. 1.sz
" " " " " ápr.3o. " " 8"

Takáts Béla

Alpár Ignác mesteriskolája. Épitő ipar-épitő művészet. 1924. május. 1.

MDK

Tabáni kiállitás

Takáts Adolf

Hirlap 1948. jun. 18.

Takats, gombkötő

A Patakí-Gerga, görög kereskedők közötti szerződében /Miskolc/ szerepel 1778.márc.1.után.Néhai Gyergá Gy. fia Mihály számára adtunk:"Anno 1785. 26.Jan...Takáts Gombkötő 1.17.".Rhft.kr. 317.old

Komáromy József: A Patáky-Gerga üzleti társaságszerződés 1778-ból 285.old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve.VIII.1969.Miskolc

MUNKÁCSY MIHÁLY MUZEUM Könyvtár
Széchenyi u. 9.
Pf. 46.
B é k é s c s a b a
5 6 0 1

MUNKÁCSY MIHÁLY MUZEUM Könyvtár
Széchenyi u. 9.
Pf. 46.
B é k é s c s a b a
5 6 0 1

TAKÁTS GYULA, költő

rajzainak bemutatójára születésének 70.évfordulója adott alkalmat.Eredetileg festőnek készült.első rajzait Rippl-Rónainak mutatta meg.

Tüskés Tibor: T.Gy. rajzai.Kaposvár,Megyei Könyvtár
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/8.sz.3.o.

TKA

Takáts Gyula

Három müvész /Martyn Ferenc, M. Kemény Judit, Takáts Gyula/ kiállitása. - Kaposvár, Rippl-Rónai Muzeum. - Ism.: Bodnár Éva, Müvészet, 1966. 7.évf. 3.sz. 45-46. l.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

271. l.

Takáts Gyula

Egry Józseffel együtt "Vizitükör" cimmel közös könyvük jelent meg, s mint képzőművésznek Pécsett, Szolnokon és Kaposvárott volt kiállitása.
A kaposvári Muzeum igazgatója. Költészettel, szépprózával is foglakozik, eddig négy regénye és egy novellás kötete jelent meg.
Lázár Ervin interjuja a müvésszel.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. január 24.
XIV. évf. 4. sz. 16. lap

Takáts Gyula

Balázs János szerkesztette a festészet felé.

Takáts Gyula: Képek és versek utjain. Kaposvár, 1961., 7o l., ill. /Somogyi Almanach 6./

26. l.

Jakáts Gyula

Rajz szepró,

Jelenkor 1966 VIII. n. 723 old.

Takáts Gyula

Rajzok / 3 rajz /

Jelenkor 1966 VII. m. 629-33-35 old.

M.D.K.

Takáts Gyula, festőművész

1963-ban 2-3 hetes időszaki kiállítása. 32⁰.o

Barkáné Hárs Éva: A pécsi Képzőművészeti élet 20 éve/1944-1963/.

A baranya megyei Múzeumok 1963.évi működése.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve,1963.Pécs,1964

Takáts Gyula

Táj

Rajz, reprodukció.

Jelenkor, 1964 8. szám, 732. lap.

M.D.K.

Takáts Gyula József Attila -díjas költő

Rajzok:"Betyárbarlangok" ...Bor-lyukak. ..
Kan-tanyák .. Gáli c és réz és rőt parcellák
Mézöntő.
Virágok virága

Magyar Nemzet 1963. május 18. 4.1.

Tüskés Tibor: A költő rajzai Takáts Gyula kiállítása Pécsett

Takáts Gyula M.D.K.

József attila-dijas költő

képzőművészeti anyagát, szines rajzkiállitását a napokban nagy sikerrel mutatják be Szolnokon a Szigligeti Szinház előcsarnokában

Npló

Magyar Nemzet 1964. október 27. 4.1.

Takáts Gyula M.D.K.

Kiállitás müveiből Pécsett

Tüskés Tibor: Közelebb a széphez
A képzőművészeti izlésnevelé helyzete Baranyában

Szocialista művészetért 1965 január

Takáts Gyula

Rajz (szepró)

Jelenkor, 1964, 7 n., 674 old.

Takáts Gyula
festő

M.D.K

A Janus Pannonius Múzeumban tartott kiállítást április 28-án. „Ivánfai dimbek - dombok" nincs kritarajza a kiállításon szerepel.

Sarkadiné Hárs Éva: Takáts Gyula szinesrajz kiállítása
Művészet, 1963. julius - 39 lap

mak.

Takács Gyula, költő, tudós, muzeumvezető

Somogym.

szines-pajzai (kiállítás)

(1. kép)

Martyn Ferenc: Takács Gyula Szines-Pajz kiállítása

Jelenkor 1963, 4. sz. 359.l

Takács Gyula, [grafikus?] MDk

József Attila-díjas költő. Színes rajz-kiállítását a pécsi Janus Pannonius Múzeumban ápr. 28-án Simon István költő nyitja meg.

-: Kulturális hírek 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. ápr. 27.

MDK

Takács Gyula, festöm.

Esö után. Vf.

Az OMK.Képzöm. Föisk. Ifj.Körének karács. kiáll.
1943. Kat.

Tabáts Gyula
költő - grafikus

M.D.K

"Táj" (repro)

Élet és Irodalom, 1963. május 18 - 10 lap

Tahiats Gyula M.D.K.
költő - grafikus

Pécsett a Janus Pannonius Muzeumban
vagyik meg április 28-án szinesrajz
kiállitása.

— Tahiats Gyula rajzainak kiállitása
Élet és Irodalom, 1963. április 27 - 6 lap

Takáts Gyula ~~[illegible]~~

Rajzok (2 db. vegyes)

Uj Irán, 1964, 3 n., 278, 292 old.

Takáts Gyula

Kiállítása nyílt Kaposvárott.

Jelenkor 1965. nov.

folyóir.

h. 8

1 Röt. 4r

Wappen - Belustigung

1762.

hiányos

Takáts Gyula

szig. ép. hallg. 1940/41
Kotsis lamsich

Nagygarage Buda-
pesten az Erkel-ut-
cában (Terveres.)
ábrákkal

Technika
1942. 22. l.

Takáts Gyula

Kincs rajzokkal vezetnel a
Rippl Rónai-hurcum
kiállításán

Nagyvarsa 1965 szep. 24

Takáts Gyula grafikus.
Kiállítása volt Pécsett és
Szolnokon. Az Első tanácsokat
Rippl Rónaitól kapta. Egy
barátja volt. A Kaposvári
muzeum igazgatója, és költő.

Vigilia, 1964, 12 sz., 761 old.

13. Détail de la fig. 15.

14. Détail de la fig. 8.

es molles et pesantes de Daret *fig. 6, 7*); dans le décor même de ces êtements, le recours aux perles et erroteries voyantes est pratiquement écarté. Pour les types humains ar contre, la vision de Froment est eaucoup plus riche et évocatrice *fig. 11-14*). Elle se caractérise par les visages très expressifs, dont la nobilité est accentuée par un modelé vibrant, qui creuse les joues, mbre les paupières en délimitant lairement les globes oculaires et les

15. Nicolas Froment

arcades sourcilières en forte saillie; elle se reconnait encore à l'arête sinueuse des nez particulièrement longs et minces, aux grandes bouches découvrant les dents, ou s'animant en grimaces suggestives. C'est dans le même esprit aussi qu'est

TAKÁTS Gyula graf., költő

rajzai ld.

Somogy XIX. évf. 1. sz. 1991.

Takács Gyula, grafikus

Megemlítve.

—: Alkotótelep Mezőtáron 44-48. 44

XXVI/

Jánkunság, Szolnok, 1981. dec. 4. szám

Takáts Gyula, Grafikus

L: Egry József

Bodri Ferenc: Művészeti könyvnemle 711 - 712

Jelenkor, Pécs, 1980. júl. - aug. XXIII/7-8.

Takáts Gyula

Az irók, költők és képzőművészek, ill. az irodalom, a lira, a képzőművészet kapcsolatát fejtegeti Frank János: "Egy fiu a házból" c. cikkében. Ennek szemléltetésére néhány nevet emlit meg az azonos felfogás, a kölcsönös megértés, a barátság bizonyitására.
Néhány képzőművész felsorolása után a költők és irók neve mellett azt mondja:"Kassákot, Takáts Gyulát, Nagy Lászlót jogosan sorolhatom a képzőművészek közé is."
Frank János cikkét lásd: Medgyessy Ferenc nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. aug. 14.
XX. évf. 33. sz. 13. lap.

Tatáts Gyula
grafikus

1965-ben a kaposvári Rippl-Rónai
Múzeumban M. Kemény Judit és
Martyn Ferenc társaságában állított
ki.

Devényi Iván: M Kemény Judit
Művészet, 1972. julius - 34 oldal

Takáts Gyula

naplója

Lábjegyzetek 1971/3-4 373 old.

Takáts Gyula

Képpel szerepel Weöres Sándor gyűjteményében.

Dévényi Judit: Weöres Sándor otthonában; Műgyűjtő 1972/4.sz. 48.p.

Takáts Gyula

Neve Egry Józseffel kapcsolatban megemlítve.

Egry breviárium - Veszprém 1973. 44p.

Takács Gyula rajza

Kortárs 1971/8 1250. old.

10.
90

Takáts Gyula, [festő ?]

író

köllő

Megemlítve: „1963-ban képzőművészeti alkotásai-ból nyílt kiállítás."

Tüskés Tibor: Mint fán az érgyűrűk

139 – 149.

JELENKOR, Pécs, 1971. február XIV/2.

Tarátz Gyula

- színes rajz kiállítása nyílt a pé-
csi Jan. Pan. Múzeumban 1963-ban

A Jan. Pan. Múz. kiállításai

Jan. Pan. Múz. Évk. 1974. XIX

Takáts Gyula

A Somogy e számában Takáts Gyula 2 foll rajza.

1.) Repel Becén. Jelezve: TGY 979.9.15. 19.l-o

2.) Becei kápolna. Jelezve: TGY 979.9.4. 61.l-o

Somogy, 1988. 1. sz. 19., 61. l.

Takáts Gyula, grafikus
--666

A Pécsi Janus Pannonius Múzeumban rendezett művészeti kiállitások 1945-1974 között:
1963-ban rendezett kiállitás: Takáts Gyula szinesrajz kiállitása. 385.old

Sarkadi Eszter: A Jan.Pann.Múz.vázlatos története a Felszabadulástól napjainkig 373.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Takáts Gyula, költő
grafikus

L. Nagy László

Tüskés Tibor: A képíró Nagy László 535-539
Jelenkor, Pécs, 1981. jún.

XXIV/6

mDK

Takács László és Tornallyai Zoltán
építészek

készítették a Ferenc József jubileumi templom
tervrajzát. III. díj.
Távlati képpel és alaprajzzal. Neo-román

EP-ÉPMÜV. 1914 márc.1.

mDK

Takács László és Tornallyai Zoltán
építészek

készitették a Ferenc József jubileumi templom
tervrajzát. III. díj.
Távlati képpel és alaprajzzal. Neo-román

EP-ÉPMÜV. 1914 márc.1.

MDK

Tsáts László és Tornallyay Zoltán
épitészek.

1. Fábián emlék-templomok. 6.1.-7.1.

Mindakét épitész meghalt Prémyslben., 1915-ben

Fábián: Emlék-templomok. 6.7.1.

Takáts László, építész M.D.K.

tervei szerint épül a muraszombati közkórház járvány kórháza.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.
dec. 25. sz. 8. old.

M.D.K.

M.D.K.

Takács László, lepesti épitész

nyert megbirást a Mura-szombaton épitendő róm. kath. templom terveinek elkészitésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

jan. 1. sz. 9. old.

M.D.K.

Takáts László, pesti építész

tervei szerint a teljesen lebontott régi templom helyén új rh. templom épül Murakombaton.
kb. 150.000 K. költséggel

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

febr. 9. sz. 11 old.

M.D.K.

Takács László, Operti épitész

tervei szerint Mura-szombaton uj kath. templom épül.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

jul. 14. sz. 9. old.

Taháts László, építész mütegy. tans.

M.D.K.

tervei szerint épitik át a battyándi ág. ev. templomot.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

szept. 2. sz. 11. old.

— Gőzkazánrobbanások Angolországban. (*A*) 140
— Karbidolvasztó kemence. 1 szövegábrával. (*A*) . . . . . 107—108
— Petroleum-fáklya, 3 szövegábrával. (*A*) . 357
— Simplexmótor. 1 szövegábrával. (*A*) . 277—278
— Vasdrót izzón tisztítása elektromossággal. 1 szövegábrával. (*A*) 107
-s.: A cémenthabarcs tapadása téglákra. (*A*) 96—97
— A fővámtéri híd környékének rendezése. 2 szövegábrával. (*A*) . . . . . 270—273
— A színvas gyártása. (*A*) 357
— A világ réztermelése 1894-ben. (*A*) . 143—144
— Laval gőzturbinája. 5 szövegábrával. (*A*) 234—235
— Magyarországi szenek. (*A*) . . . . 314—316
— Németország elektromos telepei. (*A*) . 148
— Posselt kazánjai. 2 szövegábrával. (*A*) . 140
— Petroleum regeneratív lámpás. 1 szövegábrával. (*A*) 144
— Thermokémiai szénelem. (*A*) . . . 236
ch. J. A cernavodai új Duna-híd. (*A*) . . 471
— A habarcs megszilárdulásának viszonyai. (*A*) . . . . . 130—131
— A habarcsok nyírószilárdsága. (*A*) . . 470—471
— A mésznek, gipsznek és cémentnek behatása a vasra. (*A*) 131
— A portlandcément szállítására és megvizsgálására vonatkozó norvég javaslat. (*A*) . . . . . 179—182
— Duna-híd betonból Inzigkofennél. (*A*) . 472
— Duna-híd betonból Munderkingennél. 6 szövegábrával. (*A*) . . . . . 57—59
— Falazó- és cémentmunkák alacsony hőmérsékletnél. (*A*) . . . . . 94—95

Takács László

K.

mint céd. Tornallyay Zoltán

építészek

Ferenc József jubileumi

templom terve.

III. díj.

Építő Ipar – Építő Mű-

vészet. 1914. márc. 1.

Távlati képpel és

alaprajzzal

neoromán

Tahát László és Ternalljay Zoltán
építészek.

1. Fábián emlék-templomok. 6.1.-7.1.

Mindakét építész meghalt Przemyslben, 1915.

Fábián: Emlék-templomok. 6,7.1.

vitéz Takáts László, építész MDK

A földmiv.ügyi miniszterium telepitési terv-pályázatán az "A " csoportban Kotsis Endre dr.-al készitett terve I.dijat, u.ezen csop.-ban saját tervével a II dijat.nyerte Takáts L.ép.

R.Násazy Miklós: A telepités épitészeti problémái.

Epitömunka. 1933. 2.sz.

Takáts László, vitéz

épitész

A földmivelésügyi minisztérium telepitési terv. pályázatán az „A" csoportban Kotsis Endre dr-ral készített terve I. díjat, ugyanezen csoportban saját tervével a II. díjat nyerte.

Épitőmunka
1933. 2. 7.

R. Nászay Miklós:
A telepités épitészeti problémai.

M.D.K.

Takáts és Tornallyay, építészek

terve 250 K-ás megvételben részesült a fővárosi uj városháza elhelyezésére kiírt pályázatoni

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

jun. 4. sz. 14. old.

Taháts és Tornallyay, építészek M.D.K.

Nőrös terve 2000 Kás másodiz díjat nyert Vác városszabályozási pályá-zatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1914. XXXV. évf.

jul. 1. sz. 12. old.

M.D.K.

Takáts építész

Tornallyay Zoltánnal közösen készített terve második díjat nyert Vác város piacterére és környékére kiírt pályázaton.

Építőipar - Építőművészet. Bp.1914. 38.évf. 26.sz. 273.old.

M.D.K.

Takáts József, takácsm.

A várpalotai takácscéh cserépkorsója. Feliratból: "... Takáts József... jegyző... készitette Mantli György Várpalotán." 1844. L.45 és 45/a kép. L.69. függ. M. Népr. Múz. Lsz: 51.30.898. Függelék: 64. 196.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém. 1965

nhauerre való vonatkozásokat, ha
ám meg. Amit a tragédia fölfogá-
lene venni a jegyzetekbe.
nagyobb tanulmányt és bővebb
z, nem sokallom a terjedelmet,
15 ivet.
gja megkapni, ahogy kívánja. Köny-
intézkedem, hogy Magda, aki je-
gy Pestről küldje el a könyveket,
vigye magával. Ő esetleg szept./ember/
kis Nietzschémet, mind a tiz kö-
esten leszek, Zeitlert detto.
is megkapja majd, ha hazaérek.

TAKÁTS GYULA

Tüskés Tibor:
Rajz és líra
Takáts Gyula képeiről

Ig. Horizont, XXVI., 4-5., 106.

Ampringen J. G.

Derékig, kissé jobbra, cs
köntöse de lehajtott széles gal
lapzatra helyezett tojásdad med
Felirata a kép alatti tizenhat

IOANNES CASPARUS ab Ampringe
quo Freudenthalium delatus i

fölül balra: XLVI.

Rm., mér. a vk. 23.8:

Sz.n. 29-
218-901-

Takács László

építész

Szül Marosvombat 1880

oklevelet nyert 1903.

Névjegyét mellékelem 20 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Takáts László

Szerverte a Munkaszombati
r. k. templomot.
vasbetonból van
epitve.

Mod

Epitő Ipar 1911.
71. l. (Kepekkel)

Takacs László

mnépiten

l.

Mag Mincsilérei

IV. h. 263. l.

Takáts Sándó

az Osszághaz műépítésze, népfölkelő főhadnagy a keletgalíciai harcban 1916. szept. 11. hősi halált hatt. Stasiowa-wola temetőjében helyezték idéglenes nyugovára.

MMÉE Közl

1916. 245. P.

Szolnok.

A Tisz[illegible]án innen fekvő v
tyák erősitik, az előtérben é
a hegyes háttérben pedig bal
lebegő mondatszalagon:

magyarázó szövegének kezdete:
Borghi aulichi.

Rm., mér. a rl. 14.2:

Scala: L'Ungheria Com

66-

Takács László

1914/15

Ferképzomfoiskevk

13 p. l.

Takács László

építész

egy ideig Pecz Samu

irodájában dolgozott

Pecz önéletrajza -

Takács László

műépítész

A muraszombati új templomot összeépítették a régi templomból megőrzött szentéllyel és toronnyal, amelyet felemeltek és kívülről az új templomhoz alkalmazták fenti tervei szerint. Fenti a Vendvidékről származik. A templom berendezési tárgyait és díszítményeit szintén fenti tervezte. Ez közvetlenül az első világháborút előtt történt. Takács tervezései a magyar nemzeti stílustörekvéseket mutatja.

Stelé, France: Művészet a Vendvidéken. MOB kiadás. 10. l.

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Takáts László

az országház mnépítésze, árkász különitmény parancsnok népfölkelő főhadnagy, 36 éves korában meghalt a harctéren.

Vas. Ujs. 1916. 622. l.

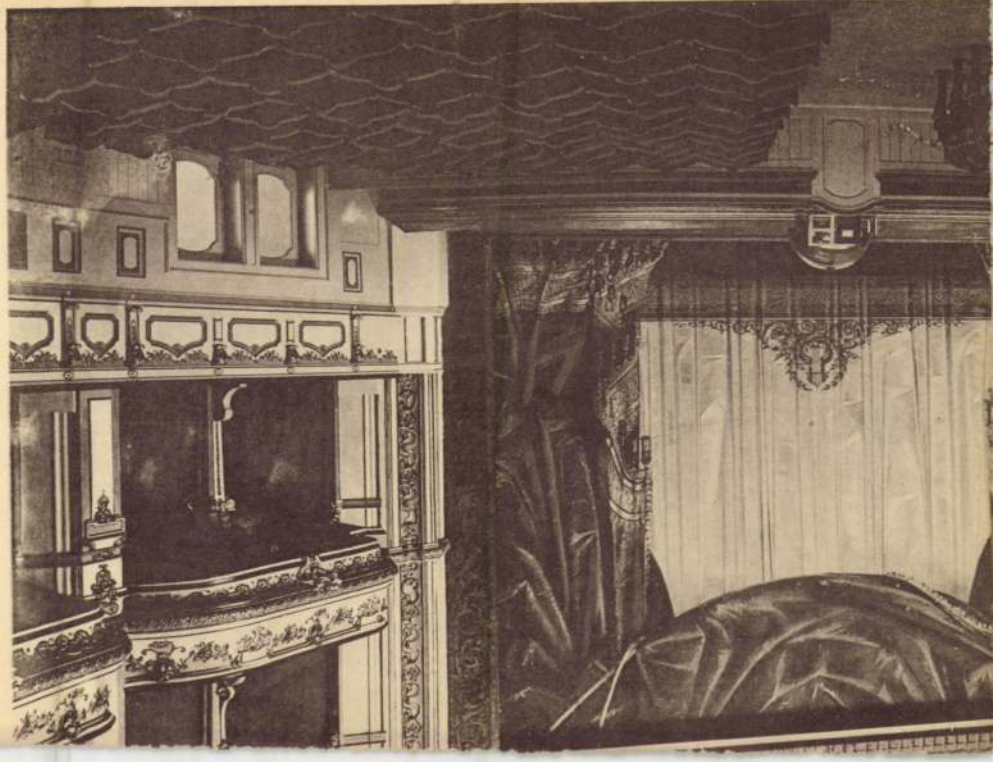

Takáts László

építész

Przemysl-ben hősi halált halt 1915-(?) ben. Az alábbi templom első tervpályázatán 1913-ban III díjat nyert volt.

Rerrich Béla: Megépül a Ferenc József-emlék-templom. Pesti Hirlap 1927. jún. 25

Takcsányi gör.-kath.
templom.
(Zemplén vm)
Épült 1772-ben.
Misgör-kath
43. l.

MDK

Takáts Zoltán építész

Felszabadult Bp. művészete. N.Sz.al. 1960.

mdk

Cs. Takáts Mihály takácsiétmester

A takácsok parasztvásznat és csinvátot (sávolyos anyag) szőttek.

Horváth Zoltán: Egy Mezővaros Éhes Spara
Nagykőrös 1943, 117–118. l

Takáts László MDK

épitész

Templom épités Muraszombatban.

Vállalkozók Közlönye 1909. márc. 31.5.o.

MDK

Takáts László, vitéz

"A" telepitési csoport. I.dij : "Honfoglalás"; szerzője dr. Kotsis Endre és vitéz Takáts László.

R.Nászay Miklós: A Földmiv.Min.telepitési tervp.

Épitómunka, 1933. 2.sz. 28.lap

MDK

Takáts László

"A" telepitési csoport. II.dij : "Virradat"; szerzője vitéz Takáts László.

R.Nászay Miklós: A Földmiv.Min.telepitési tervp.

Épitőmunka, 1933. 2.sz. 28.lap

MDK

Takáts László

Dr. Kotsis Endre és Takáts László község-telepter-
vének egy parcellája. 1.ábra. 2.ábra. Repr.
3.ábra. Repr.

Építőmunka, 1933. 2.sz. 28, 29, 30.lap

erbe

t.

K. Postsparcasse Clearing-Conto No. 804582.
K. ung. Postsparcasse Clearing-Conto No. 3437.

Takáts János

farchasmester

1843 körül 94 ör. uj-
városi polgár

Jerfy 259. l.

DR. TAKÁTSY TIBOR orvos-grafikus

Szül. 1912-ben a somogymegyei Magyaratádon. Képzőművészeti tevékenysége Pécshez fűződik. Ott az Orvostudományi Egyetemet végezte. Számos orvosi könyvet illusztrált. Tanitómestere Gebauer Ernő volt a híres pécsi festő. 280.old. Most a szombathelyi Markusovszky kórház szülész-főorvosa.

SZIGETI ISTVÁN: Dr. Takátsy Tibor-grafikus érmei
280.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XXI. 1965. 33-34.sz. Bp.

DR TAKÁTSY TIBOR, orvos-grafikus

Pécsett Gebauer Ernő festőművész volt tanítómestere

ÉRMEI:.-1933.-PÉCSI EGYETEMI ATLÉTIKAI CLUB 1923.
Pécs városának soktornyú látképe, előtérben
a Stadion. 50 mm. egyold. vert, bronz. 280.old.

SZIGETI ISTVÁN: Dr. Takátsy Tibor-grafikus érmei
280.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
---- XXI. 1965. 33-34.sz. sp.

DR TAKÁTSY TIBOR, orvos-grafikus

Pécsett Gebauer Ernő festőművész volt tanítómestere.
ÉRMEI:.-1933.-PÉCSI EGYETEMEI ATLÉTIKAI CLUB, dombon álló sas, felette: 1923.B/."ad ASTRA" férfi akt 45 mm. vert, bronz. 280.old.

SZIGETI ISTVÁN: Dr. Takátsy Tibor-grafikus érmei 280.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XXI. 1965. 33-34.sz. Bp.

DR TAKÁTSY TIBOR, orvos-grafikus

Autóplakett, 1936.-A pécsi sz-egyház délről, Szepessy szoborral. Tornyok közt városcímer. j. szignó: "T" Fenn fehér alapon: SOPIANAE, lenn kék-sárga alapon: PÉCS, b. piros alapon: FÜNFKIRCHEN. Maga az érem 55 mm. Kerttel együtt 75 mm. egyold. vert, bronz. 280. old.

SZIGETI ISTVÁN: Dr. Takátsy Tibor-grafikus érmei
280. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XXI. 1965. 33-34. sz. Bp.

DR TAKÁTSY TIBOR, orvos-grafikus

1936. Stilizált városkulcs. A kulcs nyelve a pécsi sz-eg ház 4 tornya, középen egy kisebb torony az öt tornyot szimbolizálja. Szignó: "Takátsy 936". A szár négy oldalán PÉCS/ QUINQUE WCCLESIAE/SOPIANAE/FUNFKIRCHEN. A kulcs f gója egyik oldalán a városcimer, a másik oldalon a koro nás magyar cimer. Egy példány hossza 255 mm, a többi 100 mm. öntött, bronz. 280. old.

SZIGETI ISTVÁN: Dr. Takátsy Tibor orvos-grafikus érmei 280. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből. XXI. évf. 1965. 33-34-szám. Bp.

Takátsy Tibor orvostanhallg. MDK

Éva, gipsz

Az öklöző, agyag

Viharzó vágy, pasztell

Látomás, pasztell

EMK cimere, vizf.

Pécsi Képzőm.és Mübarátok Társ. 1933. máj.

Első tehetségkutató kiáll.

Takátsy Magdus I.l.tan.jelölt. MDK

Gyermeklánctü , vizf.

Pécsi Képzőm. és Műbarátok Tára. 1933. máj.
Első tehetségkutató kiáll.

Takátsy Lóránt jogszigorló MDK

Vihar, olf.

Gálosfa, olf.

Holdsugár, pasztell

Tanulmány, pasztell

Reggel, olf.

Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. 1933. máj.

Első tehetségkutató kiáll.

Takátsy Béla, statikus

Videoton Oktatási Központ, Székesfehérvár. Építész: Reimholz Péter [Építőterv].

Statikus: Takátsy Béla, Török Katalin.

Magyar Építőművészet, 1986. 6., 15-old.

Takátsy Béla, építész

L. Dobó János

–: Kiontották a díjakat 8.

Esti Hírlap, Bp. 1980 nov. 28

Takátsy Béla

Sz.J.: Országos Gumipari Vállalat irodaháza, Budapest, XI. Schönherz Zoltán utca. - Építész: Szekeres József, munkatárs: Vajai Tamás, statikus: Takátsy Béla, út- és terepterv: Kerényi István.

Magyar Építőművészet, 1970.6.sz. 15-16. l.

Takáts Zoltán épitész MDK

Sportrepülő hangár-épület repr.

Kelemen László:Közlekedésüzemi épitészetünk tiz éve
Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.3-4.sz.121.l.

K.D.K.

TAKÁTSY B. épülete

Miskolc, Pamutszövöde

Társtervező: Bohonyei J.

A szerkesztő megjegyzései

Magyar Építőművészet 1961. 6. sz. 57.l.

Takáts Zoltán

Trolibusz telep, Pongrác utca, 1958 tavasz

A felszabadult Budapest művészete.
Budapest 1960. 15 l.
Kiállítási katalógus.

TAKÁTS Zoltán
Vadas, 1914. február 14.–Kolozsvár, ?
IA Képz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

MVK

Takáts Rafael
nyelvtudos

Könyvnyomtatással is foglalkozott
s ezért 1794-1800 körbe fogták Páriz-
Papai zőtartoz irt Toldalékja tétte a kor-
tarsák előtt nevét ismerté.
÷ Érdekes nyomdasztörténeti adalékok.

Grafikai Szemle 1908 évf 6 z 132 l

	pészmérnök	Mezőhegyes	1904	1942	69
4	Krekó Béla okl. gépészmérnök	Budapest	1897	1942	70
5	Pallaghy Kálmán okl. vegyészmérnök	Kisújszállás	1902	1941	64
6	Petri István okl. vegyészmérnök	Budapest	1914	1942	66
7	*Singer István* okl. gépészmérnök	Budapest	1915	1941	65
8	*Zech Konstantin* br., okl. vegyészmérnök	Székesfehérvár	1915	1942	67
9	*Zsoldos László* vitéz, okl. gépészmérnök	Budapest	1894	1942	71
	II. Mezőgazdaságtudományi doktorok.				
1	*Balog János*	Kassa	1917	1941	102
2	*Belák Sándor*	Enying	1919	1941	101
3	Blayer György	Dévaványa	1918	1942	105
4	Fleischmann Rudolf	Ruma	1914	1941	98
5	I'so István	Győr	1909	1942	109

Takáts Ráfael

könyvnyomtató és
könyvkötő

l.

Heinlein István:
Egy szótáriró kálvariája

Magyar Nyelv

1908. 217–221. l.

Rácheve, gör

2

Takáts Péter

könnvesm.

l.

Dornyay Béla dr.

Fellenthali Fellner

Jakab tatai építő-

mivészről. Bp.

1930. 20. l.

Taky Vera épitésmérnök

neve emlitve

Gombos Zoltán: Budavári Zertel
Bp. Natura 1969
248. old

Taksonyi Ruf András MDK

Önarckép tanulmány, rajz

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Taksonyi Ruff András MDK

Önarcképtanulmány, rajz

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Taksonyi Ruff András MDK

Üldözött Nympha, szobor, kő

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Taksonyi Ruff András MDK

Női fej, szobor

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Taksonyi Ruff András, szobrászm.

331. Női fej. Szobormü.

Képzőm.Társ. 1913. tav.kiáll. Kat. 60.l.

~~Anglia II 183, 184, 189,~~

Taksonyi Ruff András

Műcsarnok
1914 tav. kiáll. 249

Thaly Kálmán III. 170.

Takonyi Ruff András

1913. MGE és MAPE kiáll.
Nemzeti halon
A sebesült, vajz, 300.–

VI.

PORCELLÁN- ÉS ÜVEG-TÁRGYAK

TAKSONYI RUFF *András*, festő és szobrász, l. *Ruff A.*

Mur. és Kat. Orsz. Szövetsége VI. 66.

Taksonyi Magda, Győri

szül. Budapesten 1896 febr. 28. Rk. felsőbb leányisk. – 1912/13. I. első osztálybeli mű-vésznőv. Deák Ebner L. – 1912/13. II. első osztbeli u. o.

Hunyad megye III. 179

Taksonyi Magda, györi

szül. Budapesten 1896 febr. 28

Rk. Okl. rajztanárnőjelölt.

1920/21. I-II. elisévés

univerzitár Réti Istvan

T. 2442.

bra látjuk a kőfallal körülvett vá-
három asszony, kik közül egyik gyer-
és kis leány képez csoportot. Fel-
mely fölött mértani feladványok

ó olvasható.

17.3 : 11.2 cm.

18.

Taksonyi Magda

1912/13, 1916/17 –
1926/27 I.

Ferképzőmfoiskávk

139. l.

Taksonyi Magda

gyári

festő

vál. Bpest -

lásd

Boz Magyarlex

939 h.

személyesen is beszélgetni más.

Őszinte tisztelettel Rósa Sándor

Taksonyi Magda
festő

szód
z

Missuray Krug Lajos:
Hany Istók, rábaközi
regék hőse.
Soproni Szemle.
1943. 46-l.

MDK

Taksonyi Magda

Balogh Antalné képmása, olaj

N. Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun. 1.

13

Taksonyi Magda
Öregasszony, olaj

O.M.Kir. Képzőmüv. Féisk. kiáll. 1924. 18 l.

yar -+ koronázási jelvények.

MDK

Taksonyi Magda
Tecca, olaj

N. Szal. 574. kiáll. 1927. márc.
191.

Takáts Magda.

Műve szerepel a Szinyei-Társaság Tavaszi Szalón második kiállításán.

Az Est, 1927. márc. 21.

vonatkozó nb. véleményüket és dolgozatom

tu támogatásukat.

Kiváló tisztelettel

Rabi Sándor

g.százados, ármentesitő társulati igazgató.

.,Zsigmond utca 62.

nos utca 29.

Vegyi B. elé

Taksonyi Magda

ideiglen rajztanár

Bpest polgármestere

1941. júl. 1. hatállyal

a leányiskolákmál

rendes tanarra ne-

vezte ki

Rajzoktatás

1941. 9. 2. borité-

kon

MDK

Taksonyi Magda,

Réti István tanár növendéke

Széntanulmány.

Az Ernst Muz. OMKK Főisk.Helikon kiállításai.
Az OMKK Főisk Növ.Munk.kiáll. Bp.1923 Márc.18-25.
Kat. 16. l.

MDK

Taksonyi Magda,

Réti István tanár növendéke.

Fej. Szénrajz.

Az OMKK Főisk Növ.Munk.kiáll. 1923 márc.18-25.
Ernst Múz. **Kat. 17.l.**

MDK

Taksonyi Magda, festö

Réti István tanitványa.

(e.a.)

A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll. - Mücs.
Ujság. 1928. máj.30. 22.l.

MDK

Taksonyi Magda

Öregasszony, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

18. 1.

MDK

Taksonyi Magda

Tanulmányfej, kréta

Árv. Csarnok 1o4. aukc. 1942. máj.

12 l.

Taksonyi Nagda MDK

Önarckép. olf.

Nemzeti Szalon 1919. okt. kiáll.

MDK

Taksonyi Magda

Krisztus levétele a keresztről, of.

Férfi kutyával, of.

Öregasszony, of.

Csendélet, of.

Árv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 31 l.

Taksonyi Magda.

Réti István tanítványa.

A Képzőművészeti Főiskola nö-
vendékeinek kiállításán munká-
jával szerepel.

Ujság, 1928. Máj. 20.

MDK

Taksonyi Magda

Fehérruhás nő, of.

Árverési Csarnok aukcio kat. 1933. okt. /3.sz./
35.l.

MDK

Taksonyi Magda, festőm.

Gellérthegyi részlet. Olf. 35x26. J.f.b.
Fehérruhás nő. Olf. 45x4o. J.f.b.
Zsuzsanna és a vének. Olf. 16xlo. J.l.b.

Árv. Közl. 1930. 4.rk.sz. 55.szám. 35.l.

MDK

Taksonyi Magda, festöm.

Fehérruhás nö. Olf. J.f.b.

Árv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 69.l.

Fabiny Magda

festőművész

Tavaszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Esti Kurir
1939.VI.18.

MDK

Taksonyi Magda

Fehérruhás nő, of.

Árverési Közlöny 1932. 1. rk. sz. 38.1.

MDK

Taksonyi Magda, festöm.

865. Fehérruhás nö. Olf. 47x40 J.f.b.

Arv. Csarn.1932. 1.rk.sz. 38.1.

61. k. márc.

MDK

Taksonyi Ruff András

Női fej. Szobormü

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 60.l.

Szaksonyi-Ruff András MDK

Nevető leány, szobor

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Taksonyi Magda

Bibliai jelenet, of.

Árverési közl. 1938. 6.rk.sz.

33 l.

~~Arch. Ét. VI. 204~~

~~Győri~~ Taksonyi Magda

1919. okt. kiáll. N. Szalon.
Önarchép, olaj.

K

Taksonyi Magda.

A Szinyei-Merse Pál-Társaság kiállításának Keresztelő Szalonban munkája szerepel.

Pesti Napló, 1924. márc. 21.

Taksonyi Magda.

Portré-munkáját szerepel a Szinyei-Merse Társaság tavaszi tárlatának második kiállításán. (emlékeztető)

Esti Kurir, 1927. márc. 27.

T. 5058.

egy tövében látjuk a kolostort,
énkitik, a háttért hegyek ké-
ol szekér halad kettős ökör-
on. Felirata

osters Szutzawitza
kowina.
witza dans la
e.

: 34.4 cm.

95-32.

Taksonyi József

1887/88 - 1890/91

Ferképzomfoiskàvk

139.0.

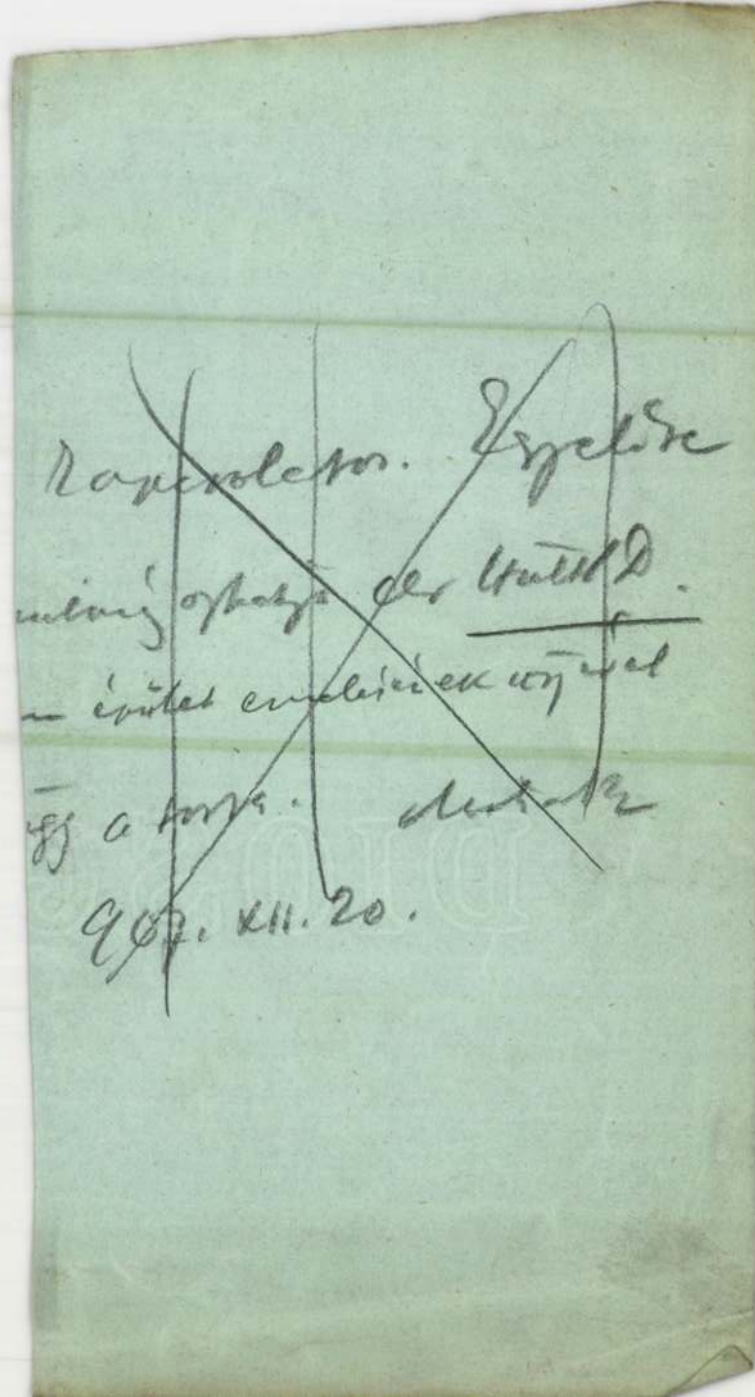

Taksonyi József

mil. 1867

1889/90 I - III. osztály

1889/90 II " "

1890/91 I - II. IV. osztály

Katonai iskerek, római V. 254.

Hunyadmegyei Régészeti és Tört.
Társulat VIII. 215.

Taksonyi József

wul. Szabadszállason 1867-
kétts. wul 1867 máj 26.
1887/88 I. I nakontak
1887/88 II. " "
1888/9 I. II " "
1888/89 II " "

Emerentiana szerzetesnő. 1781. Bróki József. 1783. Ruzsanszky Anna. 1785. Mater Innocentia. 1796. Soror Michaëla. 1799. Kelemen Rozália, Máter Katalin szerzetesnő. 1800. Zankovits Erzsébet Mater Nepomucena szerzetesnő, Matzkó Éva. 1807. Jármy Amália. 1814. Portner Erzsébet. 1815. Barbara-Cajetana Majer laika. 1818. Mater Demeczky Mária-Rozália. 1820. Mater Szuszek Mária Victoria, Soror Tischendorfer Mária Vincentia. 1822. Mater Vagner Mária Xaveria. 1823. Soror Mária Floriana. 1825. Mater Nikolássy Anna Petronella. 1827. Mater Augustina szül. Geiszler bárónő, Mater Mária Carolina szül. Szupper Éva. 1830. Máter Maria Pulcheria szül. Klementsitz Anna, Soror Mária-Magdalena szül. Lechner Anna. 1834. Soror Erzsébet. 1837. Soror Pampler, Anna Johanna, Soror Unger Mária Jozefa. 1842. Kiss Ágnes Mária szt. Orsolyarendi nővér. 1843. Mária Raphaela szül. Haager szt. Orsolyarendi szerzetesnő. 1844. Máter Josefa Gabriella szül. Dévay. 1850. Mater Mária Orsolya szerzetesnő. 1852. Soror Mária Jozefa szül. Schmidt, Scher de Nagyszalatnya Budamér et Bacskó a 16 szepesi

Taksonyi József

Thieme Becker

XXXII. 413. l.

(Lyka)

Taksonyi István

Győr 1693

l.

Yankó Ötvös-apródok

7. l.

MDK

Takácsyi A., festöm.

17o. Interieur. Olf.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll. Kat. 48.1.

Amerika I. 77, 79, 80, 88, II. 71, 147,
III. 190, 191, 193, 195, 196, IV. 56, 65, 140, 141, 170, 189,
V. 4, 17, 79, 84, 235, 236, VI. 66, 98, 100, 109, 140, 284,
VII. 54, 214, 215, 220, 224. — i Egyesült Államok
IV. 187, V. 39, VII. 219, 224; — i gyűjtők II. 168, 169, IV. 35, 45,
62. — i Kossuth-bankók VI. 140. — i közkönyv-
tárak I. 15, 16, 18. — i Magyar Népszava VII. 215. —
i magyar telepek II. 182. — i magyarság története
VII. 215. — i múzeumok II. 168, 169. — i népkönyv-
tárak I. 16, III. 92.

1905 · XI · 27.

Mihalik József a bártfai múz. min. biztosának:
a bártfai múzeum erkélyének homlokfalára vésendő felirat szöregének közlése (949/1905)

Taksonyi A.

Jestő Bozsa
Műcsarnok
1912–13. téli kiáll.
170
Taksonyi Rupp
András

Jestő a szobrász
1913. tav. kiáll.
271, 331, 596, 609

Taksonyi rk. templom
(Pest vm)
Épült 1804-11, tornya
1816-ban.
1894. leégett.
1898-ban renovált rk.

Chobotvac

248, 249. l.

MDK

Takácsyi A., festőm.

170. Interieur. Olf.

KMT 1912/13 téli kiáll. Kat. 48.l.

Tákosi harangtorony

Lukács János műve

1767

Repr

Balogh fotónyok

13. sz. kép.

Takó Vendel (Pécs)

Bőrcserzők, dombormű

Képzőművészkörök Országos Kiállítása a Nemzeti Szalonban (Péter Imre)
Művelt Nép 1952. dec.

Takó Judit, divattervező

- a Fővárosi Kézműipari Vállalattal.

Divatos nő, divatos bizsu
Magyar Ifjúság, 1969. IX. 12. 27. l.

Takó János

A füredi Balatoni Galériában, rendezték a XI. Veszprém m.-i képzőművészeti szakkörök kiállítását, melyen szerepeltek Takó János képei.

Heitler László: A képzőművészeti szakkörök kiállításáról. Napló /Veszprém/, 1977. szept. 2.

Takó János.

A Keszthelyen rendezett Nyári Tár-
laton „Rianás" c. képe szerepel.
|említve|.

Balogh Elemér: Jegyzetek a Balatoni Nyári Tárlatról.
Napló |Veszprém| 1972. júl. 29.

Takó János

Képei szerepeltek a „Bakony képei" c. kiállításon, melyet a pápaiak rendeztek a Jókai Könyvtár folyásáján.

Balogh Elemér: A Bakony képei.
Napló, Veszprém, 1972. szept. 29.

Takó János

Részt vesz a kiállításon
(A katalógust ld. Kónyai Erzsébetnél).

XIII. Veszprém m-i Őszi Tárlat
1971. nov.

akó/János/ Takó János

A képzőművészeti pályázaton pénzjutalomban (200-600 frt) részesültek köst volt.

—: A Jankovics Lajos Kulturális Szemle - alkotásra ösztönöz.
XXXX MAPLO/Veszprém/ 1962. okt 16.

MDK

Takó János

Kiállitási hir

Napló/Veszprém/ 1967 nov.18.

Takó János MDK

/17 éves lehet/

Résztvett a pályázaton és kiállitáson.

"Halászok"

Dr. Vajkai Aurél: A Jankovics Lajos Kulturális Szemle pályázatára beérkezett müvek kiállitása a Bakonyi Muzeumban.

NAPLO/Veszprém/ 1962. szept. 1. 2. lap.

Takó János

Balaj dalával megosztva nyerte el a KISZ Veszprém megyei Bizottsága által meghirdetett pályázat második díját.

Nagyvázsony (Veszprém) 1966. május 25.

Takó János

Szerepel a Veszprém megyei és a pápai városi könyvtárban vendéret kiállításon

N.N.: Ifjú festők, grafikusok fotósok

Napló 1971 IV. 6

Takó János

A „Studió Veszprém" tagja-
kerepelt a csoport kiállításán

N.N: A vidékre alkotó fiatal
művészek helyzete

Napló 1971 III. 11

Takó János

A „Studió Veszprém" kiállításán szerepel Pápán

N.N: A Studió Veszprém – a pápai könyvtárban

Napló 1971 III. 16

Takó János c. grafikusművész

Balatonfüreden a Nike Szálló előcsarnokában látható a pápai képzőművészek kamarakiállítása. – Ismét megcsodálhatjuk Takó János illusztrációit.

V.L.: Papiak Füreden.
Napló (Veszprém), 1984. szept. 6. 5. old.

Takó János

Meditáció c. műve (eml.)

szerepel a pápai kép. műv. szakkör

tárlatán

(Bodó): Húsz év terméséből

Napló 1969 X. 15

Tarló János

Említve

Balogh Elemér: VII. őszi tárlat
Napló, 1970. nov. 14. 9. l.

Takó János

"Balatoni táj" repr.

Fiatalok képei
Napló , 1970. nov. 21.

MDK

Takó János

pápai festő

szerepelt a Jankovics Lajos kulturális szemle pályázatának anyagából szeptember végén rendezett kiállitáson a veszprémi Bakonyi Muzeumban.

"Halas-csendélet"

"Halász" olajf.

Koncz István: A művészet "hinterlandja".

Napló

MDK.

Takó János

Kritika

Napló /Veszprém/ 1965 szept.26.

MDK.Takó J

MDK.

Takó János

Kiállitásának hiradása

Veszprémmegyei Népujság 1 65 szept. 17.

Takó János

A hannas(i) halotonfüresti tárlata résztvesz

Balogh Elemér: A művészet előszobájába
Napló, Veszprém 1969 aug. 23.

Talheimer Károly, porcellán gyárnok

1840-ben házassági tanúja Desszler Károly porcellánfestőnek a pápai gyárból. 183.o. Része volt a pápai porcelángyártásban.

Mihalik Sándor: Pápai kőedény és porcelán kisérletek 169.o.

Folia Archaeologica. XV.1963. Kp Bpest. Képzőmův. Alap Kiadóváll. Bp

Talheimer István

Könnivesm.

Porsony 1562

l.

Kem Pors

13. l.

MDK

Talhaimer István
kőmives és kőfaragó,
1562. jan. 7. pozsonyi épitkezések felülvizsg.

Adatok a hazai épitészet XVI. sz.i történetéhez.
Magyar Művészet, 1927. 113. l.

M.D.K.

Talheimer Antal,keramikus

A pápai keménycseréépgyárban dolgozott."porczellán gyár nok".1840.nov.25-én Dressler Károly esküvőjén tanú. 271.ol

Kéry Bertalan: A pápai keménycsereépgyár története. 23?.o.

A Veszprémi Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965.Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém.1965

T a l e r

szobrász

(valószinüleg Thaler Ádám fia.)

Siklóssy László: Pesti szobrász-harc 1774-ben. Pesti Napló. 1918. szept. 17.

MDK

Talckher János kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.399.l.

MDK

Talckher Miklós kőmives inas, kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.399.l.

Mdk

Talasch fazekas család

régebben működött Kisvaszaron (mucsaki falu) Az edények elnevezése sokszor pél nyelvű: paprikáskorsó / Paprikakrug / Sok szokatlan egyszerű forma akadt itt. A bemutatott forma vetekedik a korai kmai edényekkel 5-7. ábra.

A Néprajzi Múzeum 1960 évi tárgy gyűjtése
A " " Évkönyve 1961 99-100. l

M.D.K.

Tálas Mihály,kovácsmester

1758-59-es porciómlajstromban szerepel

Bodgál FErenc: A miskolci kovács-kerékgyártó céh. 314.o.

A Herman Ottó Múz.évkönyve.V.Miskolc,1965

Tálas József dr.
festő
Tiszakürt

MKSz 1947

gy topográfiai munkálatokra 5.000 P-t;
.000 P-t; a szakkönyvtár gyarapitására
.000 P-t; összesen Huszonhétezer /27.000/
arékpénztári csekkszámlája javára - el-
- egyidejüleg átutaltam.
nó 14-én.

A miniszter rendeletéből:
dr.vitéz Haász Aladár s.k.
miniszteri osztályfőnök

Bizottságának
Budapest.

Tálas József

festő

l. Ferkpzomfoisk vk

1939-41-142.l

Tálas József
festő

11. A munka istenesítése

Nagybányai Kiáll.
(festménypályázat) 1942

/:54:/ aranykoronát utaljon

Budapest, 1924.

A Müemlékek Orsz. Bizottságának

Tálas József
festő

Ferkèpzomfoiskòvk
1939-41. 149. l

1925 jan. 15

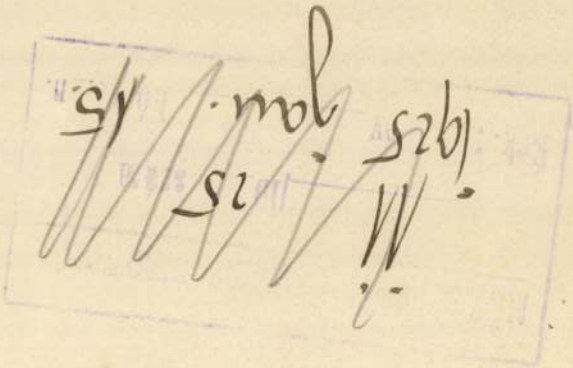

Tálas Gyula

nevét említi

Vámos Ferenc könyvismertetése /Beke László - Varga Zsuzsa: Kozma Lajos/ - Művtört.Írt.1970.3.sz. 241-244. l.

244.l.

Bizottsága elnökének kezéhe
pengőt. /Cím: Budapest, IX.
Budapest, 1945.

A hivatalos másolat hiteléül:

miniszteri s.hiv. igazgató.

Tálas Gyula

Pastell

Szeged 1917

Tálas

építőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - építési tervével szerepel.

Emlékszerü épitmények terve, annyira fantasztikus és érdekes, hogy már inkább a költészet birodalmába való.-

Magyarság
1934.I.14.

Talapkovich Alexandra

Leány tej c. műve nezeptel a Nemzeti Szalon mag tavaszi tárlatán (elmlitve)

Magyarság 1927 VI. 16.

Talapkovich Alexandra festő

kerepesi a Nemzeti Szalon

Nagy Tavaszi Tárlatán

Pest. Nagló 1927 VI. 16

Museum, falusi III. 51.

Talapkovich Alexandra

1928. jun. Neus. Szalon
Jav. Lärb.
Harafelé, olajt.

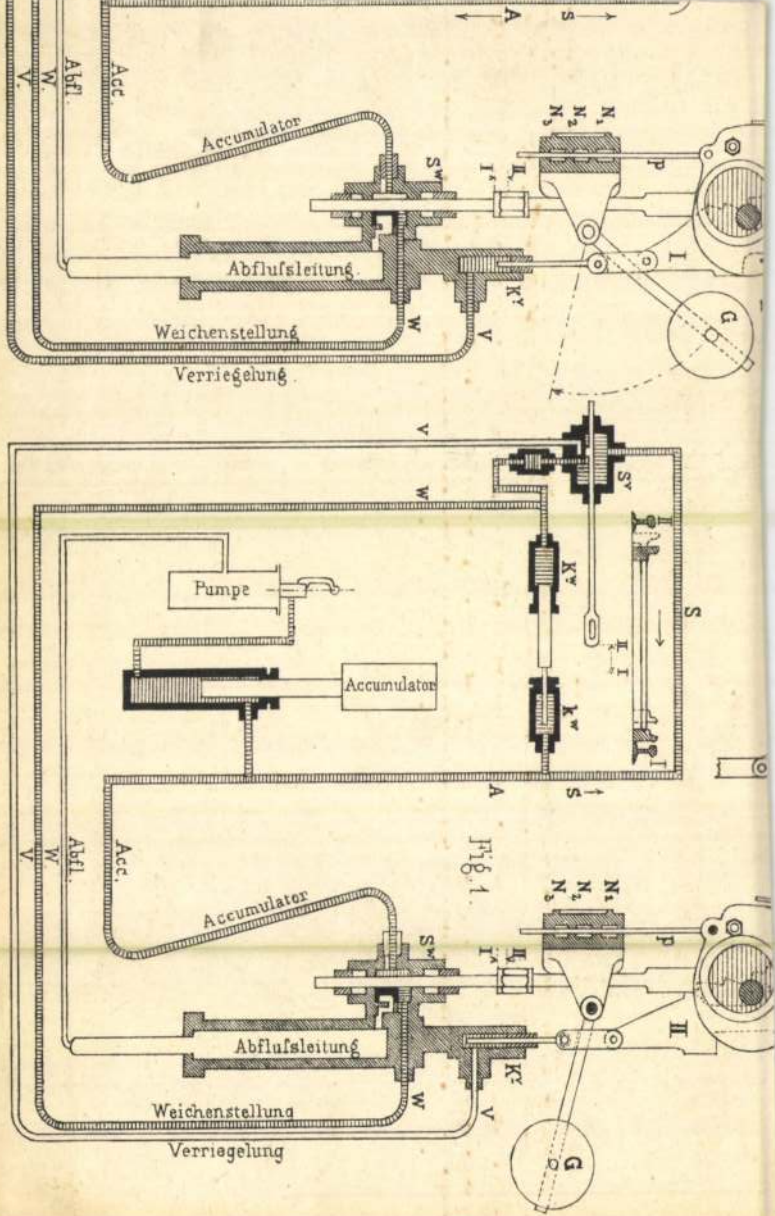
Accumulator
Abflussleitung
Weichenstellung
Verriegelung
Pumpe
Accumulator
Accumulator
Abflussleitung
Weichenstellung
Verriegelung

Fig. 1.

Talapkovich Alexandra

foto

Ert. 1928

MDK

Talapkovich Alexandra

Barna leány, of.

N.Szol. kiáll. 1927. jun. 26. 1.

Talamasz Lajos, szobrászművész

A türkevei amatőr képzőművészek – bár néhány olyan alkotó is dolgozik körükben, aki tagja a Képzőművészeti Alapnak – megnyitották hagyományos őszi tárlatát. – Talamasz Lajos is miet bizonyít munkáival, bár szúttal – önmagához képest – inkább csak a művészi továbblépés akaratát érezzük a látottakon. Ennek szép példája a „Termékenység" c. /említve/.

-ti-: A Kevi kör tárlata.
Szolnok Megyei Néplap, 1983. dec. 9.

Talamasz Lajos, szobrászművész

a Kevi kör mostani, 13-ik őszi tárlatán szerepel ~~Bárskai B.~~ Talamasz Lajos „Tengerhajú" c. faszobra. (említve és repr.)

-ti-: a Kevi kör 13. őszi tárlatáról.
szolnok Megyei Néplap, 1982. nov. 29.

vármegye.

m.
t), pálos-zárda és templom.

ak.

mplom (?)

plom.

íves templom.
stadt), r. k. templom.

?)

tt úrilak.

. (?)
om.
esztyén), r. k. templom.
mplom falában régi töredék.
om, szobrok, falképek.

Talaborfalva

Máramaros m.

Gör. kath. templom

Horaug 1690-ből

m. D k

Talabér József

nyomdász

munkája a IX. díjjal kitüntetve

ábra a 239. lapon

Wankó Vilmos: Az év könyv belső évm-
lapjára kiírt pályázat.

Grafikai Szemle 1929 évf 6-7 r 227. l.

mdk

Talabér Gyula

Csendélet kompozitiója jól formált harmonikus. Sokol egy felesleges tárgy lavaró részlet „Hétköznapi eszközöket emelt esztetikai minőségek hordozójává".

Kun Ferenc: A XIV. Orsz. Művészi Fényképkiállítás anyagából

Alföld 1963, 1-2. sz 145=147. l

Tál Ötvös Péter

A győri ref. egyház keresztelt jeinek anyakönyvében 1697. febr. 11. fentinek István nevű fia van bejegyzve. Neve a győri ötvösnek 1665–1779. évi jegyzőkönyvében nem fordul elő. Jankó László nem tartja azonosnak Tassy Péter győri ötvössel.

Jankó László: Győri ötvösök a 16–19. században.

Győri szemle

1936. 195. l.

Taliga István
/62d/

1953. a borsodiak kiállitásán a grafikai teremben szerepeltek munkái.

Hajdu Béla: A borsodi képzőművészek harmadik megyei kiállitása
Északmagyarország 1953. okt. 29

Taliga István.

Miskolcon, a Borsodi Képzőművészek megyei kiállításán festménye szerepelt.

Északmagyarország, Miskolc, 1952. Aug. 29.

Taliga István.

Ó-di Vasgyár-kör növendéke.

A Nemzeti Szalonban rendezett képzőművészeti körök országos kiállításán tájképe szerepelt. (említve.)

Népszava, 1952. Nov. 19.

Tallachini, Felix epitén

Pozsony - Marchegg vasútvonal egyvágány alagútja 1846

Szőnyi 1996 15.

Falkoner Gyöngy

1646-1741, Budán megtelepedett skót eredetű festő, a Ferences ~~temp~~ Kapolna-som ~~körepső~~ mellékoltárának „A Remete Szt. Mihál" és „Szt. Didák" képei - az ő művei.

Miskolczy Ferenc, Baja képzőművészete a XIX. sz-ban. kézirat.
MDK - L - II - 599/1

22 l.

MDK

Tális Gyula, ip.müv.

az Iparművészeti Társulat aranyérmét nyerte.

Kik nyerték az iparművészeti díjakat. -Magyarság. 1938 nov.15.

M. D. K.

TALINGER György, asztalos

XVII. században győrött szerepel

Agghásy: Barokk szobrászat... Bpn. 1959.

I. 285.

Talipa István

Ózdi képzőműv. csoport tagja. „Munkásfej"
és grafikai munkái szerepelnek 1950.
máj. 13-án megnyílt kiállításon.

Miskolci, diósgyőri, ózdi képzőművészeti csoportok kiállítása a Borsod-Miskolci Muzeumben

Északmagyarország 1950. máj. 16.

Taliga István

A Képző- és Iparművészek Szövetsége borsod megyei csoportjának tagja.
1952-ben februárban tartott első ülésen a szovjet szakirodalomról felszólalt,

Északmagyarország 1952. márc. 12.

Taliga István

Üzemi témáju müvel szerepelt a borsodi müvészek 1952-es tárlatán.
Csendéleteiből is bemutatásra került.

Hajdu Béla: A borsodi képzőművészek megyei kiállitása az MSzT miskolci székházában
Északmagyarország 1952. aug. 29.

MDK

Taliga István munkás

Miskolc

Tanulmány, szén

Ifjusági ás képzőm.és Iparm.kiáll. N.Szel.1950.jun.
13.1.

Fénykép

Magyar Foto: ZÖ 31216/4 Hegedűsné

Taliga István: Csapol a béke kohó

Cluj

1953. XII. 16.

Neg. van

végen a bográcsfülre
ul. Ezeknek egy részé-
ntikának az a jellege,
kés hegyéhez idomul.
nképpeni diszítést és
úgy ez nagyon vál-
sztornép eleven szel-
A fonás, sallangozás
nösen kötései biztosak
etségek titka voltak;
özelmultban a kiválóan
torságnál a zománczo-
snek az a neme, hogy
olcsóvá vált sokszinű
a és igen kitünő poly-
a lemezelés, ólmozás,
is és vésés, a mely rajz
aslatra emelkedik, ezek

ezen felül is szépen
és nemesek, a diszítés
nem bántóan rikító.
tében sohasem ismétli

Thalher Johann

Joseph

építész

Thieme Becker

XXXII.

579-80.

Lyka

Nem kevésbbé nevez
és különösen az ökörszarvb
ornamentikai és composition

1.

520. ábra. Somo
1. Sótartó stylizált kosfejekkel. -

az úri-életből is. A betyárok
és hasonlók váltják fel egym

A szinte elmaradhat
szemes rész nélkül való styli
ellypsisről van szó, az ornam
tésére, hanem csak congruen

A tükörfák a somogy
oldalon karczolva vagy féldo

N Y U G T A

200 Ft, azaz Kettőszáz forin

tisztel □

Tallherr Ferenc

Épitesvegéd

1788

l.

Ember Levéltár Kört

1942-45.

350. l.

Kétszer

M.D.K.

Talherr Ferenc, építés

1805-ben készült eredeti rajzat a szentendrei plébánia-templom alaprajzáról és egyes részlet-nézeteiről közli szerző, az egyébként nagy alapossággal megírt tanulmányában, melyben férjével, dr. Csemegi József-fel, együtt végzett kutatási és helyreállítási munkákról számol be.

Cs. Tompos Erzsébet: A szentendrei plébániatemplom építéstörténete

Az Építőipari és Közlekedési Müszaki Egyetem Tudományos Közleményei, V.k.1959.1.sz.109-153.o.
146 o. 21 fk. és 13 rajz-á.

M.D.K.

Tallherr Ferenc, építés

1785-ben az óbudai selyemcérnázó épületéhez készült végleges tervét körli a szerző. Az ellipszoid formája emeletes épület ma is áll a Harrer Pál u. 66. sz. alatt.

Endrei Walter: Textiltörténeti múzeum lehetőségei Óbudán.

BUDAPEST, VI. évf. 1968. 12. sz. 34-35. old.

M.D.K.

Tallherr Ferenc
épitész

Szentendrén dolgozott
Tallherr Ferenc.

Perchrázy Károly: A nép hapeck városa.
Művészet 1967. december – 8 lap.

TALLHERR FERENC

budai épitész a XVIII. sz. végén

a szentendrei kör. kel. szerb iskola / ma muzeum/ épitője 1793-ban Az épület müemlék.

Horler Miklós- Sallay Marianne- Kuthy Sándor: Szentendre. Bp. 1960. Müszaki kiadó. 149. l

Talles Béla
festő

M.D.K.

A Heves megyei képzőművészeti
Munkacsoport kiállításán vett részt

Hárick.
Művészet, 1961. július — 44.

Nagyváradi Takarékpénztári IX. 78.

Taller Kristóf

Kardcsiszár

Sopron

1543. nov. 23.

polg. eskü-

Hári

jelentkezik, akár az Ecc
akár pedig az olasz nove
vételével. Szerencsésen
alkotásaik művészi érték
fontos jele annak, hogy
tosságában ezentúl lehet

Igazi és mély festő
folyamatosságából nőhet
magyar művészei a német
vészetet helyeselték va
telt jelenség maradt a
sajátosságai nélkül. A

TALLÉR József

Fazekas György: [Józsikám]. = Aktuális Levelek, No.7. 1984 január 58 - 61.p. ill.

Babzsák, Tallér József kiáll. Bercsényi 28-ô. 1983. 11.22-28.

M.D.K.

Taller József, I. egri asztalos

1780-80 között mint 3 segéd-del dolgozó kézműves szerepel az adóösszeírásokban. 1783-ban a tiszaörsi templom ajtó- és ablaktokjait készíti 1785-ben a tiszaszőlősi r.k. templom padjait faragja. Az egri líceumi kápolna ajtóját és az előadóterem 3 ajtaját 72 forintért készíti el.

Heves megye műemlékei I. Írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Gerevényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 410. old.

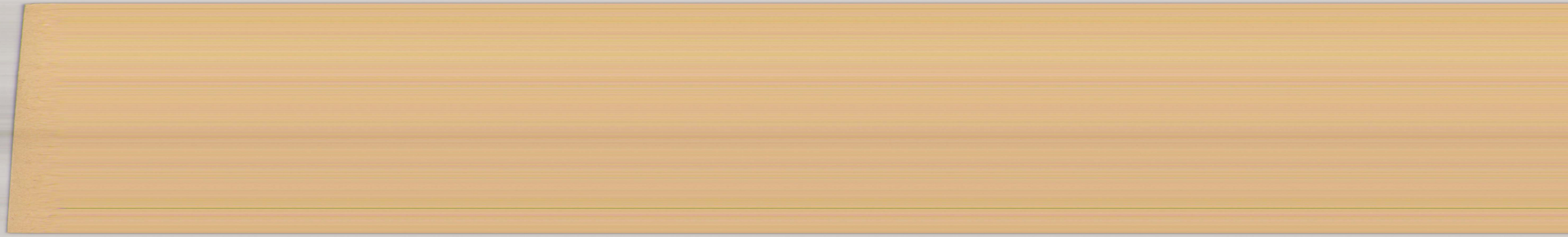

TALLER/THALLER/ JÓZSEF egri asztalos. Az 1780-90 közötti adóösszeirásokban mint 3 segéddel dolgozó kézmüves szerepel. 1783-ban a tiszaőrsi templom ajtó- és ablaktokjait készíti, 1785-ben pedig a tiszaszögi rk.templom padjait faragja /Szabó.1958.2o1.l./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

 M. D. K.

TALLER József szobrász

1774. Pesten szobrászként működőnek, de polgárjoggal nem bírónak emeltik

Aggházy: Barokk szobrászat ... Bp. 1954.

I. 117, 275, 285, II. 8. CLXXVIII. t.

CXC t.

- 2 - M. D. K.

TALLER József szobrász

Alsónémedi, v. k. Kucflom, homlokzat kőszoborért kövel együtt 22,— forintot, 4 angyalért, Agnus Dei-ért a Tabernákulumra és szószék díszeiért 13;30 forintot vett fel (Repr.)

1752. Ma., főoltár szobrászati munkáit, István és Imre nobrokat elkészítette

Apponyi: Barokk nobrázat... Bp. 1959. I 285 l.

— 1. — K. D. K.

TALLER József szobrász

„bürgerlicher bilthauer alhir in Pest"

1747. Alsónémedi r. k. Templom, bővetár szobraiért 90,– (Rem.) szószékért 25,– forintot számít költségvetésében

~~tto.~~, 1751. ho., bővetár szobraiért, Szt. Tamás-szoborért és a mentély egyéb szobraiért 168,05 forint./

Aggházy: Barokk szobrászat ... Bh. 1959. I. 285. l.

Taller József, II. pesti, képfaragó M.D.K.

1760-ban a hevesi r.k. templom tabernaculumát faragja Taller pesti asztalossal együtt. Ugyanez évben a templom oltárának képkeretéért 25 forintot kap Taller Sámueltől. A tabernaculum munkadíját 1762-ben fizetik ki számára. Fia, ifj. Taller Lőrinc 1781-ben szerepel, amikor atyja már nem él.

Heves negye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezsö.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 410. old.

370. ábrán szószéktartó figurája a hevesi r.k. templomból, 1760.

SEBASTIAN TALLER, ácsmester

1722-ben Pécs város tanácsa újabb összeírást és felmérést készittetett/Grundtbuch Gemainer Stadt Fünfkirchen/.-Ot kéziratos könyv,754 tétellel.-Hazzal biró mesterek a Belvárosban:

A telek száma: 286.-A tulajdonos neve: Sebastian Taller
Foglalkozása: ácsmester. 131.old

1722
FETTER ANTAL: Pécs 1722-ben 125.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

.....

úrnak
úrnőnek

.....

.....

Budapest

Talleí Jakab
óragyártó Kassa
1762

MEGHÍVÓ

a

KORVIN MÁTYÁS

MAGYAR-OLASZ EGYESÜLET

KÖZGYŰLÉSÉRE

az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—35) dísztermében folyó évi június hó 24-én, hétfőn délután 6 órakor

~~Gerevich Tibor~~
elnök

l. Arch. Ért. 1906
58. l.

Franklin-Társulat nyomdája

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

allay Józs f festő M.D.K.

Az érzelmi kitörések festői formálásának képviselője

Pogány Ö. Gábor: Az alföldi festők öröksége 24.1.

Az alföldi festészet kérdései Hódmezővásárhely 1960.

~~Székesfehérvár~~ IX. 118.

Thalherr József

magy. kir. udvari Kamarai
épitész

pozsonyi Aspremont –
palota 1770

lásd
z

Hekler M M Tört

161. l. – 163. l.
164. l. 166. l. kezül

1934

Pápai ref. főiskola Könyvtári Katalógusa

VII-75.

Thalherr J.

épitesz

rvod

Hekler Budapest

71. l

1933

Tallherr János József

építész

az általa tervezett

Aspermont palota távlati képe (1770) az alábbi múzeumban:

Kat. Bratislava

306. l.

1933

zőnyege, 1697.

Thaler József

épitész

(Vigyázz a név helytelenül van irva.)

Terverte az alábbi kastély nyugati szárnyát Kollonich László kalocsai érsek megbizásából. 1799-ben. s az ő vezetése alatt történt annak felépitése is.

Winkler Pál: A kalocsai érseki kastély és főszékesegyházi könyvtár története. Kalocsa 1932. 23. l.

IV. 9. hétfő. 1–10 tétel. festékek. Kémia

IV/12 csütörtök. agyagáruk. és a kivetkező 6 tétel.

IV/16. Tüzgáruk kivetkező 6 tétel.

" 19 Építőanyag ujabb 6 tétel

" 23. Függelék és tolgyt. A tulaj tulajdonsága 6. tétel tová

26 A tolaj tulajdonságai az áru csomagolásaig és ujabb 6 tétel.

30 Áru csomagolása. Az hozzá tétel.

Földrajz

IV/7 Az első 5. tétel. 6 Uj lecke Német és Olaszon

IV/10. 7. 8. 9. 10. 11. ismét Uj lecke 12. 16

Talherr József (b

befejezését jelenti.

Talherr mint kamarai másodépítész Hildebrandt mellett dolgozott a mester kinestári megbízatásainál, de magánosoknak is épített. Legjelentősebb építészeti alkotása a pozsonyi Aspremont-palota. Homlokzati kikeszése egyszerű klasszicizáló timpanonnal, klasszicizmusba hajló rokokó-dekorációval. A győri székesegyház tornyáról már minden barokk-elem számüzve van s az az empire-stilus győrött maradt egyetlen monumentális emléke.

Stengyör. 27. l.

1932

4

I. 14. $\boxed{13}$ $\boxed{14}$ 15. $\boxed{17}$ $\boxed{19}$ ism. uj. $\boxed{18}$ $\boxed{20}$

III. 17. 21. 23. 24. 25. 26. 27. ism. uj. 22. 28.

IV. 21. 29. 32, 33. 35. ism. uj. 30. 31.

V. 24. 36. 37. 39. 40 ism. uj. 34. 38

IV. 28. 41. 42. 44. 45. ism. uj. 43.

Talherr József

(a

építész.

A győri székesegyháznak Széchenyi György által emelsetett tornyainak renoválása 1802-ben vált szükségessé. Fengler püspök halála után szeküresedés miatt a káptalan a kincstárhoz nyujtja be a tornyjavitás terveit. 1803-ban Talherr József állámépitész költségvetését benyujtja a káptalannak. Az uj tornyot sisakkal együtt 16695 forintért tudja elkészitem. Április 1-én a káptalan Ő Felségéhez folyamodik, hogy Fengler hagyatékából utalja ki ezt az önzeget. A kedvező válasz aug. 30-án érkezik s akkor a munkát meg is kezdik. 1804 ápr. 23-án Heppe „Bau Direktor már a munka

A. 149 (11)

Talherr József

kir. építész

l.

Arch. Ért. 1931; 185. l.

12
Kat. Otília

Hétfő
13
Kat. Luca sz.

Kedd
14
Kat. Nikáz pk

Szerda
15
Kat. Valér

Csütörtök
16
Kat. Etelka cs

Péntek
17
Kat. Lázár

Holdtölte 19 óra 52 p.

Szombat
18
Kat. Grácián

Izr. 14 S. Vajekhi

Thalherr József

építész

l.

Péter II.

38 l.

1930

FELELŐS SZERKESZTŐ:

NAGY MIKLÓS

Thalherr Józef

lásd okr

Kundebr.

40. l.

1930

MDK

Tallher József 1783

Az égykori budai Országház. Bp. 1929.

Tallher József kamarai épitész M.D.K.

1783 ban tervet dolgozott ki a budai klarissza zárda kibővitésére, mely arom-ban nem valosult meg.

Az egyhaz budai országhai. Bp. 1929 2

T h a l h e r r J ó z s e f
államépitészeti igazgató

Épitő Ipar-Épitő Müvészet. 1929. aug.15. (P.: A régi Pest épitőművészetének uttörői.)

Tallherr

épitész XVIII. sz

lásd pozsonyi miszó-
déscher

Arch Ért

1927. 219. l

os Bizottságának

934 - 1935 évre.

Tallher, Josef

MAGYAR MŰVÉSZ

1925. II. 57
1927. 289

Állat ~~[illegible]~~

[alakot ábrázoló agyagtárgyak V. 38. — csontok-
ból való jégenjáró-eszközök IX. 114. — fej
bronzból, római IX. 117. — fejes ijjkapcsolótű,
vaskori IV. 74. — fogak, átfurt VII. 104, 109, 111,
X. 47. — i agyar VII. 242; — ból való diszek IX.
114. — i csontmaradványok IV. 125, 132, V. 175,
179, 185, VI. 124, 162, 174, 182, 261, VII. 155, 163, 193, 245, VIII.
54, 92, 101, 107, 158, 172, 176, IX. 82, 102, 103, X.

Tallher, Josef

Magyar Művészet
1925. II. 57
1927. 289

MDK

Tallherr, Josef

1786. Erzsébet apácák rendházának alakitása

y.e: Művészettörténeti kutatások. Magyar Művészet, 1925. 2.sz. 57-58 l.

Tallherr József

kamarai építész ~~tervez-te Pozsony vármegye régi stékházát~~. 1795. alakította át a pozsonyi trinitárius kolostort helyörségi kórházfá, mely 1802-ben Pozsony-vármegye stékháza lett.

Kumlik Emil dr: Melyik pozsonyi házban alapította Széchenyi az Akadémiát? Századok 1925. 371. l.

Vettem 1906 jan. 25.

Főfelügyelőség

Tallherr József

Hillebrandt Bécsbe való áthelyezése után ő vegezte az Erzsébet apácák főntkai rendházának átalakitását. ... A pozsonyi Aspremont-palota, Tallherr korábbi önálló műve.

Ybl Ervin: Az udvari kamara épitészei. Nemzeti Ujság 1925 febr. 14

~~Lelet, nigligeri vár 1149~~

M.D.K.

Talherr József
építőmester

A Petőfi-téri görög templom, valamint a piaristák dunaparti épületének tervezője.

Dr. Lechner Jenő: Budapest műemlékei, Bp. 1924.
Kertész K. Róbert: A barok stíluskorszak műemlékei 128 l

Esztergom V. 162.

Talherr József

terverte a Petőfi-téri
görög templomot a XVIII. sz
végén és a piaristák du-
naparti épületét.

Lbp 128 l.

A torony sisakok már
Ybl alkotásai 1873 bol,
amikor a templomot
restaurálták.

1924

Tolnavármegye múzeuma régiségtárának
újabb szerzeményei VI. 31–37.

Tallherr József

l. Kapj. 30. l.
31. l.

1924

Tószeg melletti Laposhalom VI. 25.

Tallherr József

l.

Kapj 18–22.

l. dev

1924

L. Wurzbach

feintinek már nagy-
atyja is epitett
Budain.

Úrmutató aranyozott rézből, XVIII. sz.

turócszentmiklósi templom

VI. 13.

Tallherr József

1. Kapj. 17.

Tallher kir. főmérnök

tervei nerint épitettek
a Kassai első szinházat
1787/89-ben.

Benczúr Vilmos:

Kassai játékszín -
Košice - Kassa 1924.
7. l.

Tallher József
építész

l

Kapossy János:

F. A. Hillebrandt
1719-1797.
Bp. 1924.
15. l.

VASÁRNAP

8

Kat. Medárd
Prot. Medárd
Új-g. Teodor er.

N. k. 3.48. ny. 19.39.

HÉTFŐ

9

Kat. Primusz és F.
Prot. Félix
Új-g. Cirill

KEDD

10

Kat. Margit
Prot. Margit
Új-g. Sándor

SZERDA

11

Tallher József

kir. építészmérnök
a budai kir. épité-
szeti igazgatósághoz
1786-ban a kassi
szinkáznak Brocky
Istvántól készített
tervét vizsgálta felül
s azt az ő módosi-
tásával az építészeti
igazgatóság elfogadta

Czob. Kassai Szinkász
145, 147. l.

1914

Rákóczi - család VI. 247

jeszteni szíveskedjék.

Budapesten, 1907. janu

1914

mini

kön

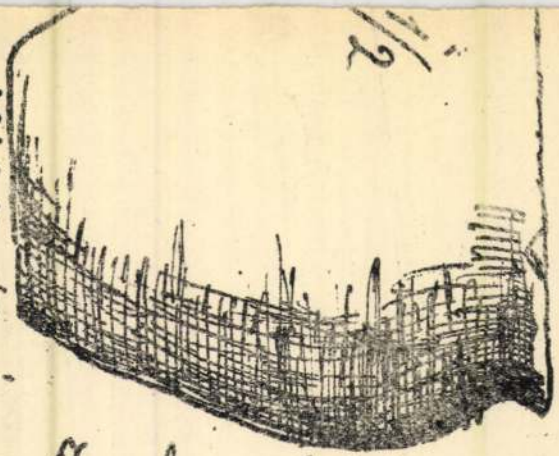

Igen durva, halvány vörös-
barna. Alakra hasonlít a
nyiri konfoglaláskori edé-
nyekhez csakhogy ennek

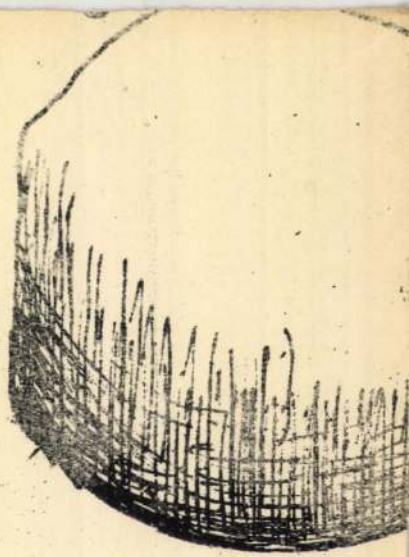

a

…emébol 4 részarányosan elhe-
…ett csücsök áll ki. Pereme a
…só oldalon kissé csorba.

Tallherr József

épitette a Petőfi-
téri görög
templomot

FEe 21.1.

Romantikori templom, pominóczi puszta

VI.241.

Thalher

épitén

laid

Arch. Ert.

1910. 402.

Az „öreg iskolák" tornya Oxfordban.

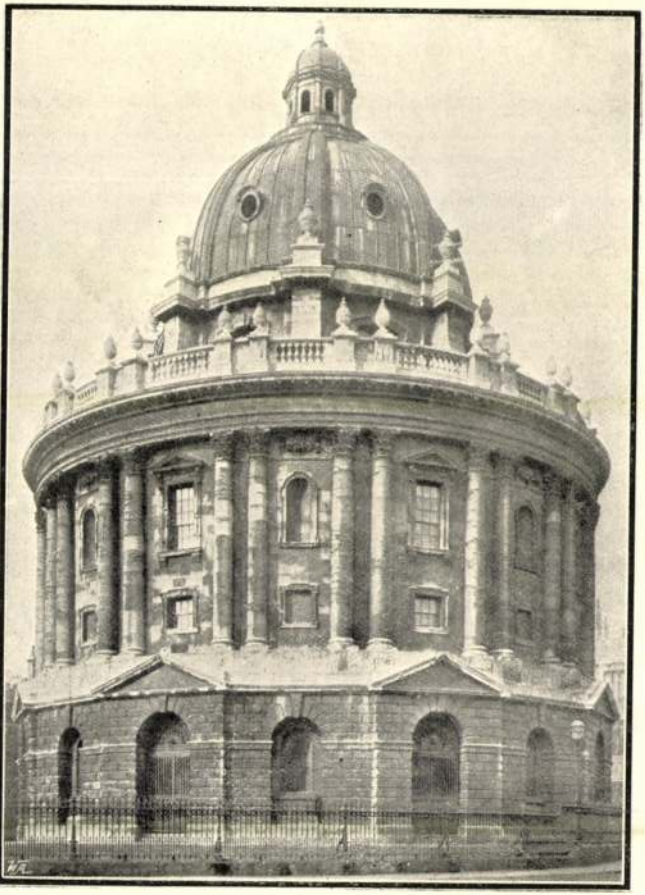

A Radcliffe könyvtár épülete Oxfordban.

Tallherr József
épitész

Ország Sándor:
Budai színházak és játék-
szín 1783-1895. Bp. 1895.
18. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS
BIZOTTSÁGA

368/1934.

Nagyméltóságu M.K

Tallher József

a budai várbeli Klarissza-
zárda átalakítására vonat-
kozóan lásd Mayerhoffer
alatt - 1783.

Irodalom n. ott.

K.

Talher József ,ép. MDK

a budai várbeli Klarissza átalakitására vonatkozóan lásd Mayerhoffer alatt.1783.

Irodalom u.ott.

Tallhero József, építész

L.: Jung József

Hanák Péter: Magyarosodás a XIX. században
1., A polgárosodás sodrában 14 - 18.

Élet és Tudomány, Bp. 1976. jan. 2. XXXI/1. sz.

Talhen József

1788-ban az Országos Építészeti Igazgatóságon az építési ügyek vezetője lett, tervezte a pesti görög (macedón) és cincár görögkeletiek Duna parti tpl-át, és azt a tervek módosítása után Szeng József építette fel.

Budapest története III. Akadémiai Kiadó 1975 Bp.

517. old.

Tallher József

~~[illegible]~~ terve~~[illegible]~~ 1785-87. ben az Erzsébet apácák
(nemt épi tettéh)
Fő utcai kórházát.

Zolnay László: Járványok, kórházak, orovosok az újkori Pest-Budán.

Budapest, 1973. 4. sz. 38-41. l.

Tallherr József

tervezte az I. Fön. 41-43 sz. a. kolóstor hom-
lokzatát; 1763-1777ig épitett arra egy
második emeletet.

Berzo. László, Bernát György, Erdei Fe-
renc stb.: Budapest Lexikon, Budapest
1973. 1335 l 30 ll

TALLHER JÓZSEF

JUNG JÓZSEF TERVEIT
VIZSGÁLTA FELÜL ÉS
ELLENTERVET KÉSZÍTETT

Borsos László: Adalékok a Pest megyei tanács
székházának építéstörténetéhez

Müemlékvédelem, 1975. 3. sz. 153-156. l.

Talherr József

vizsgálta meg 1802-ben Hild János nicolai tervét

Czagány István: A pesti Vigadó épülettömbje. Építés-Építészettudomáyn, 1970 /2.köt./, 173-268.l.

179.l

Tallherr József

1792-ben építette a I. Kri u. 55. p. a.
volt Mária Magdolna templom előcsarnokát.

Berza László, Bernát György Erdei Ferenc
stb.: Budapest Lexikon, Budapest
1973. 1335 l

7311

Talherr József
épitész

A Harrer Pál utcábanza copf
stilü épriktet 1785 ben Talherr
József Sevei alapjan mutelik. Ez
egyhor selyemgombolyitó volt.

— : Obuda
Nők Lapja, 1971. május - 22 szám

ıum Adattár 18/1183. sz. Trefort
z. 1883. február 28-án kelt levele
ai tanács elnökhöz, mint az
ti muzeum ideiglenes vezetőjéhez.
ert muzeumi titkárnak is jelen kell
y az illetőknek, főleg önálló
ésénél szintén díjtalanul szakszerű
és ha kívántatnék készítendő
álja." (Az Iparművészeti Múzeum
ó levelet néhai Maros Szilviának

dézett mű p. 5. "Hálámat kell itt
kedanz Albert úrnak, ki nemcsak
ényegesen segítségemre volt a
zésénél s újra rendezésénél, de
étrejöttében is tetemes része van."
én Pulszky.
parművészeti Muzeum
a: Pulszky Károly], Budapest,

szül. 1859. jún. 24.) keresztlevele
ajdonában. A Reichardt családnevet
ban a Reichard, a Reichart és a
gyaránt megtaláljuk.
ádi háza a Bajza u. 14. (ma 34.)
pült. Geitner József bérházai a
t 1898-99-ben. A Geitner név a
Geitner és a Geittner formában is

TALHERR József

az éneki rezidencia nyugati irányával
tervezője

Kemy T.: Kalocsa, éneki rezidencia
Bp. 1995. 7.

TALHERR József épitési

Tallós, Esterházy-Kastely 1783

MÉA 1995 205-206. e.ll

pel az egri városi adókönyvekben mint adózó iparos.

KOYRA, Cristophoro olasz kőműves 1560-ban szerepel az egri várban. (Détshy, Munkások I. 178. old.)

KOZMA György egri rézműves. 1734-ben már szerepel a városi adóösszeírásban, a IV. negyed 4. fertályában lakik mint háztulajdonos.

KOZMA (BORMA) Jacobus, kőműves → Valtelino mester mellett működik 1554-től az egri várban. (Détshy, Munkások I. 177. old.)

KOZMA János ezüstműves Gyöngyösön. A város I., illetve II. negyedének 4. fertályában lakik és ott írják össze 1825-ben.

KOZMA Pál gyöngyösi asztalos. 1825-ben a megyei jobbágyösszeírások alkalmával veszik számba a város I., illetve II. negyedében. Ugyanő még az 1845-i összeírási jegyzékben is szerepel.

KÖKL János Péter pesti órásmester. Az egri érseki palotában őrzik a XVIII. század második feléből származó lábas óráját. (Voit, 1958.)

KŐMŰVES András egri mester. A XVIII. század elején Telekesy István egri püspök levelében szerepel, amelyet Orczy Istvánhoz írt. Ezek szerint Kőműves András negyedmagával az egri leromlott városfalakat rakja. (OL Orczy L fam. fasc. 20. TLK. no. 1—63.)

KŐMIVES Ferenc 1719-ben szerepel feleségével, Gál Erzsébettel együtt Gyöngyösön. (Gyöngyösi r. k. pléb. Szt Bertalan templom 2. sz. akve. p. 430.)

KŐMŰVES (KEOMYWES) György kistállyai magyar kőműves 1553. július 6-tól Valtelina mester munkásai között dolgozik az egri várban. (Détshy, Munkások I. 177. old.)

KŐMIVES György gyöngyösi szökött kőműves. A gyöngyösi 1720-as összeírások említik mint kóbor

TALLHERR József építész

- a kastély tervezője

HORNYÁK Mária: Adalékok a martonvásári templom és kastély 18. századi történetéhez. = Müvészettörténeti Értesitő, 1990. 3-4. 198 - 203.p. ill.

MDK

Tallherr Ferenc gyakornok

Ember Győző: A magyarország építészeti igazgatósá
történetének vázlata /1788-1867/. Levéltári
Közlemények 1942-45.XX-XXIII K. 347.o.

M.D.K.

Thalherr -család

A család névváltozatai: Dalckher, Dalkher, Dllgerr, Dallger, Talckher, Tääkher, Tolcker, Tällherr, Thallherr, stb.

Schoem Arnold : A Thalherr épitész-család eredete

Müemlékvedelem 1967/2. 93. 1.

-2-

M.D.K.

Teller, Joseph, szobrász

Alsónémedi r.k. templomának főoltárát (1747-1752) kőrli:

Aggházy Mária: Barockplastik in Ungarn.
Übers. Barbara Faragó
. 1959. ~~29~~ 29 l. 185 t.

223. á ~~old.~~

-1-

M.D.K.

Taller, Joseph, nobrád

Alsónémedi ev. templonak
főoltárán lévő Evangelista szt.
János nobrát (1747 - 1752) hőrli:

Aggházy Mária: Barockplastik in Ungarn.
Übers. Barbara Faragó

Bp. 1959. ~~XXX~~ 29 l. 185 t.

207.a ~~old.~~

közöttük elsősorban Colonna hercegné, aki ugyanabban a divatszalónban és ugyanannál a kalaposnál dolgoztat, mint elődje, Arlotta olasz követné.

Egy-egy divatszalónban néha délelőtt egész diplomáciai kongresszus van. Lady Ramsay, az angol követ felesége, Senevill francia katonai attasé felesége és a legsikkesebb diplomáciai dámák egyike, Mme Beauverger, a belga követ felesége, aki Párisból hozatja toalettjeit, jönnek össze a szalónban s Mackensen német követ felesége, aki ugyancsak nagyon elegánsan öltözködik.

Az arisztokrácia asszonyai

A pesti divatszalónoknak még mindig legtöbbet forgalmazó vevői az arisztokrata dámák. Igaz, hogy ma már kevesebbet vesznek, mint békében, de viszont, mint a szalóntulajdonosok mondják, a legideálisabb vevők, egyrészt mert nem alkusznak, másrészt mert mindig mindenki tudja, hogy mit akar és mi áll jól neki. Kitűnően érti a ruhákat és nagyon sikkesen öltözködik Kinszky Katalin hercegnő, ő az a nő, aki inspirálja Párisban a szabónőjét, a kalaposát, hogy melyik modellt válassza meg egyenesen az ő számára. Nagyon elegáns asszony alakjánál, lényénél, mozgásánál fogva Odescalchi Béláné hercegné. Nálánál talán senki sem viseli jobban a ruhát és senki sem érti jobban, milyen alkalomra mi való. Igazi elegáns asszony. Nagyon jól öltözködik Forgács Jánosné grófné, aki főleg az anyagok minőségére fektet nagy súlyt. Neki mindig a legjobb anyagból kell csinálni a ruhát, amelyet kitűnően tud hordani. Nemcsak szépségével, de elegánciájával is mindig feltűnést kelt Fellner Alfrédné. Nem csináltat sok ruhát, de amit csináltat, azt nagyon jól tudja viselni. Sokszor két-háromévesestélyi ruhájában — amelyet más annakidején ugyancsak megrendelt és már el is feledtett, — elegánsabb, mint bárki más az Operában. Nagyon jó vevője a divatszalónoknak Hunyady Ferencné grófné, a legszebb arisztokrata asszonyok egyike, aki nemrégiben sokat örökölt és nem sajnálja a pénzt egy-egy toalettért. Toalettjével és csodálatos ékszereivel mindig feltűnést kelt, ha megjelenik Scitovszky Tiborné. Ruháit a legnagyobb gonddal válogatja, de a fődolog mégis az, hogy minél egyszerűbbek legyenek. Rajong a prémekért és minden ruhájának gyönyörű keretet ad egy-egy nemes prémből készült gallér vagy belépő. Nagyon sikkes és elegáns Szapáry Erzsébet grófnő, angolosan öltözködik, egyszerűen, de sok ízléssel. Sok ruhát vásárol — mert rajong a ruhákért, — Lichtenstein Jánosné hercegné. Fogalom a divatszalónokban, a kalaposnál: Cartiorné Almássy Jaqueline grófnő. Alakjához, lényének eleganciájához büszkeség minden szabónőnek ruhát készíteni. Ugyanez a helyzet az angol származású Hertelendy Andorné-nál, aki különben arról is nevezetes, hogy ruha- és kalapválasztás közben a legkevesebbet beszél. Ül a tükör előtt, próbálja a kalapokat, nem szól egy szót sem, csak annál, amelyik végleg megtetszett neki. Mindig tudja, mit akar és mindig kitűnően van felöltözve.

A pénzvilág hölgyei

Ha a decens eleganciáról, a finomságról beszélünk, Frigyesi Józsefné neve jut előtérbe, akinél jobban öltözködő dámát nehéz lenne találni Párisban is. Mindig kifogástalan eleganciával öltözködik Báthory-Hüttner Jánosné, aki akár estélyeken, akár a korzón feltűnést kelt diszkrét, tökéletes toalettjeivel. A két Haggenmacherné, Ottóné és Harryné és a két sógorné, Tószöghy Emilné és Tószöghy Richárdné sokat vásárolnak, mindig a legfinomabbat, mindig a legszebbet, de tudják is viselni.

Talán minden elegáns asszony között a legszerényebb, de mégis minden megjelenése alkalmával messze kimagaslik hámori Bíró Pálné egyszerű fekete ruhájában, amelyet sokszor éveken át visel és mindig éppen olyan kifogástalanul elegáns benne, mint mikor megrendelte.

Talán leghűségesebb vevője a divatszalónnak, ahol évek óta dolgoztat, az Éber család. Münnich Antalné és Inkey Lajosné bárónő büszkesége a divatszalónnak, Münnichné franciás toalettjeiben, Inkey bárónő pedig sportszerű angolos ruháival mindenütt feltűnést kelt.

Kötetekre menne azoknak a magyar hölgyeknek felsorolása, akik a legszigorúbb nemzetközi szemüveggel nézve is megütik a világ legelegánsabb divatdámáinak mértékét. És még egy bizonyos: a magyar asszony alkalmazkodik férje zsebéhez és ritkaság a divat berkeiben a nő, aki erején felül — férje, családja rovására — költekezik. A vékonyabb pénztárcát sok ügyes szépasszony toldja meg ízléssel. Ezért a pesti nőnek nem kell Párisba utazni.

Guthy Böske.

Női tehérnemű háromszáz év előtt

A női tehérnemű szépségére a régi időkben is sokat adtak, annál kevesebbet azonban annak tisztaságára. Az ingek, alsószoknyák, nadrágok gazdagon hímezve, csipkével díszítve, sőt sokszor a any-, gyöngyhímzéssel cifrázva valóságos díszruhák voltak a XVI és XVII. században, azonban elég ritkán váltották őket. Luther idejében egy ing egy hónapig sem került le a testről s a pfalzi választófejedelem szép leányának, Liselottenek amikor pólegényéhez a francia királyhoz utazott hat nappali és hat hálóinget adott. Spanyol Izabella ingeinek barnássága színéből keletkezett az „Izabellapenész"-szín elnevezés.

SZÉDÜLETES KINCSEK A PESTI GÖRÖGÖK TEMPLOMÁBAN

LÁTOGATÁS A GALAMB-UTCÁBAN HOMEROS PESTI FÖLDIJEINÉL

Nemcsak Afrikába, vagy a sarkvidékekre érdemes utaznia annak, aki „felfedezni" akar. Rengeteg felfedezni valót talál az is, aki csak egy-két kisszakaszt áldozhat expedíciós útjára, mert hihetetlenül sok meglepő és érdekes részlete nincsen még felderítve annak az óriási világnak, amit rövidesen így nevezhetnénk:

az Ismeretlen Budapest.

Mert nem ismerjük Budapestet. Százszor is elmegyünk épületek mellett, anélkül hogy sejtenők:

világraszóló csodák rejtőznek a falak között.

Ránk megfordítva vonatkozik a közmondás: *az erdőtől nem látjuk a fákat* ... Azt esetleg még észrevesszük, hogy milyen középkoriasés olaszos összbenyomást tesz az emberre például a romantikusan szűk Galamb-utca, de hogy ebben az utcában

egyenesen fantasztikus értékű műkincsek vannak egy sárga ház falai mögött és hogy ez az utca egy darabkáját jelenti a fővárosi és általában a magyar kultúra történelmének is,

azt nem is sejtjük.

Tegnapig magam is így voltam vele.

Tegnap azután betévedtem a hosszú, sárgafalú, egyemeletes házba és megláttam egy darabját, mégpedig lenyűgözően szép darabját az ittfelejtett multnak és

régi bizánci pompának szédítően ragyogó csodáit is megtaláltam ebben a házban.

Eredetileg semmit sem vártam attól, ha az ódon, visszhangos bolthajtásos folyosókon végigmegyek és ha esetleg felmegyek a régi tölgyfalépcsőkön az emeletre. De szeretek

ilyen régi, ismeretlen házakba benyitni megfürdeni az emlékek csendjében és magamba szívni az elmult évszázadoknak a régi kövekből kiáramló levegőjét.

Nem Budapest, csak Pest...

Azonban itt az emeleten nagy meglepetés ért. Az ajtókon

Homeros ékes nyelvezetén és görög betükkel felírások vannak

és a felírások alatt ott van a magyar szöveg is. Ebből kiderül, hogy itt a *Görög Alapítású Görögkeleti Magyar Egyházközség* irodái vannak.

Az ajtó maga nagyon imponáló. A kilincs olyan magas, hogy majdnem a fejemmel van egyvonalban. Kopogtatásomra mély baritonhang válaszol:

— Szabad . . .

Gyönyörű, XVIII. századbeli környezet, egy darab ittfelejtett Pest,

nem Budapest, csak Pest

ez a terem. Az egyházközség titkára fogad. Háromszor is megkérdezem a nevét, amíg megértem: *Tialios* Fülöp. Tipikus, lágy görög név. De Tialios úr

olyan zamatos magyarsággal beszél, hogy nem bírom lepleznl csodálkozásomat.

Kiderül, hogy Tialios úr a szomszédos piaristáknak a növendéke volt. Közben belép egy ősz szakállú, tiszteletreméltó megjelenésű úr, a görögök papja. Ez is magyarul beszél velem. De egyszerre

olyan ékes görög nyelven kezdenek egymás közt valamit magyarázni, hogy szinte elfelejtem, hogy ezek a görögök az előbb még magyarul beszéltek.

Pillanatok alatt illatos török kávé és még illatosabb görög cigaretta kerül elő és beszélgetés közben érdekes részleteit fedezem fel az Ismeretlen Budapestnek.

Az első pesti színház

Megtudom, hogy ezt az épületrészt, amelyben a parókia és az iroda van, a jezsuiták építették 1702-ben, de 1718-ban eladták kolostorukat Pest városának. Pest tanácsa viszont a piarista rendnek ajándékozta az épületet.

Ez volt tehát az első piarista gimnázium és rendház Pesten.

Még színház is volt az épületben. Még pedig ott, ahol ma a lelkész lakása van.

Ez volt az első színház Pesten,

bár nem színészek, hanem diákok játszották színpadján a szép misztériumokat.

Ezért is volt régebben Színház-utca a Galamb-utca neve.

(Eredetileg Kis-utcának hívták).

Később szűknek bizonyult a rendház és a piarista atyák ezért megvették a Városházteri Glückelsberg-féle palotát. A régi rendházat pedig 1789 augusztus 29-én eladták. A vevő egy *Argyri* Demeter nevű görög kereskedő volt,

aki az épületet a mai Petőfi-téren át a Dunáig nyuló óriási telekkel együtt az 1788 április 13-án megalakult görög egyházközségnek ajándékozta.

A jelenlegi Petőfi-térre nézö görög templomot Thaliherr József építész 1791-ben kezdte építeni és az első misét 1792-ben, Nagyboldogasszony napján celebrálták a templomban.

A titkár kötegszámra veszi elő az irattárból a régi okmányokat és ezekből olyan leveket böngészek ki, amelyek nemcsak ennek az egyházközségnek a szempontjából érdekesek, hanem

a főváros és az egész ország történelmében is nagy szerepet játszanak.

Kevesen tudják azt például, hogy a Boráros-teret *Boráros* Jánosról nevezték el és ez a Boráros, akinek egyetlen portréja, amelyet 1825-ben festettek, ott lóg a tanácsterem falán —

konziliáriusa (tanácsnoka), később polgármestere is volt Pestnek.

Boráros görög származású volt, sőt kormánybiztosa volt a pesti görög egyháznak.

Százötvenkét „pesti görög"

De *Xantus* János, *Tomory* Anasztáz, *Nákó* Kristóf gróf is görög származásúak voltak. Nákó Kristóf grófnak az emléktáblája itt van elhelyezve a templom falában és a rajta levő latin feliratból kiderül, hogy

Nákó Kristóf volt az első, aki Magyarországon gyapottermeléssel kísérletezett.

De az olyan nagy társadalmi szerepet játszó családok, amilyenek például *Agorasztó, Haris, Lyka, Papp, Takácsy, Halász, Pompéri, Sacelláry*, stb. szintén részben elmagyarosított, részben tényleg megmagyarosodott nevű

leszármazottai azoknak az ükapáknak, akik még Hellas kék ege alatt látták meg a napvilágot.

Érdekes például, hogy a közelmultban még híres *Monasterli és Dona Dömé és Társa* cégek alapítói ugyancsak azok közül a „pesti görögök" közül valók voltak,

akik a Pesti Kereskedők Egyesületét megalapították.

Teleki Pál gróf volt miniszterelnökben anyai részről szintén görög vér folyik, mert

édesanyja lánya volt a maga idejében Pest társadalmi életében nagy szerepet játszó, gazdag Mráti Konstantin kereskedőnek és nejének, Sacelláry Máriának.

A ma élő „pesti görögök" teljes létszáma: 152 lélek.

Görög származású például a *Grabovszky* család is. De érdekes, hogy

ezek milyen nagy kerülővel lettek magyar nemesekké.

Eredetileg Lengyelországba vándoroltak és minthogy a macedóniai Grabovo faluból valók voltak, Lengyelországban a lengyeles képzésű *Grabovski* nevet vették fel. A lengyelekké lett Grabovskiak borkereskedők voltak és rengeteg tokai bort importáltak. Így minduntalan megfordultak személyesen is a Hegyalján, míg

végül a család egyik ágát a Hegyalja véglegesen átcsalta Magyarországra,

ahol azután felvették a *Grabovszky* nevet és magyar nemességet is nyertek. A Lyka-család útja is így vezetett Magyarországra, mert

eredetileg Likovski volt a család neve.

Az insurrectio és a pesti görögök

Az egyházközség irattára szinte kimeríthetetlen kútforrása az érdekesnél érdekesebb adatoknak, amelyek mind arról a hűségről és szeretetről tesznek tanuságot, mellyel

az idegenből ideszármazott, de a magyarsággal már másfél évszázaddal ezelőtt teljesen összeforrott

tagjai az egyházközségnek a hazával szemben viseltettek és viseltetnek ma is. A falon például két régi, gyönyörű zászló lóg és az egyik okmányból kiderül, hogy

ezek a zászlók annak a lovas és gyalogos bandériumnak a zászlói voltak, melyeket az insurrectió idején Napoleon ellen a pesti görögök felszereltek.

Sőt kiderül az is, hogy a Napoleon elleni harcra külön még *háromezer, később újabb ezerötszáz aranyat bocsátottak a felkelők rendelkezésére.* Általában

nagyon sokszor szerepelt a kiadások között imponáló tétel és ez mindig a veszélyben forgó haza céljaira önként felajánlott, bőkezű áldozatkészségről tanuskodik.

A 48-as szabadságharcban is rengeteget áldoztak a honvédségre és igen sokan estek el a pesti görögök közül az osztrákok elleni ütközetekben.

Amiért Verescsagin Pestre utazott

Megtekintettem a gyönyörű templomot is. A templomszolga nagy kulcscsomóval egymásután nyitotta ki a lakatosremekeknek készült hatalmas, régi zárakat és amikor beléptem a templom hajójába,

olyan lenyügöző volt mindaz amit láttam, hogy percekig nem tud az ember szóhoz jutni.

A legimponálóbb az Ikonosztaszion.

Tizenhét méter magas oltár, gyönyörű bizantikus szentképekkel,

végig körisfából faragva és olyan dúsan beborítva arannyal, hogy szinte vakít. De

nem arany festékkel, hanem igazi arany lemezekkel van végig beborítva.

Csupa arany és faragás minden. Olyan műremek ez az Ikonosztaszion, hogy

világszerte híres, csak éppen Budapesten nem tudnak róla semmit.

Pedig, hogy egyebet se említsek, az oroszok nagy festőművésze, *Verescsagin* annak idején

Kizárólag azért utazott le Budapestre, hogy ezt az Ikonosztaszionf megtekintse.

De csupa faragás és vertarany minden díszítmény köröskörül a templomban. A vertarany és ezüst olajmécsesek, kelyhek és egyéb kegyszerek mind

a régi magyar ötvösművészet remekművei.

Van egy Krisztus sírbatételét ábrázoló tűhímzésű kép: bármelyik múzeum büszkesége lenne. Láttam egy százéves görög evangéliumot, amelynek kötése pénzben ki sem fejezhető értéket jelent.

Régi velencei dús ezüst és arany cirádák között összesen tíz, egyenkint tenyérnyi nagyságú francia miniatür van

és ezeknek a remekműveknek a műértéke egyszerűen felbecsülhetetlen. Ilyen francia miniatürökkel és megszámlálhatatlan drágakővel van díszítve egy óriási aranykehely is. Ha az ember ezt a kelyhet pénzértékben akarná kifejezni, szintén

csak házszámokat mondhatna, mert művészi értékét amúgyis nehéz lenne pengőben megállapítani

Temető a Belváros szívében

A templom, amelynek

két vörösréz tornyát Ybl Miklós tervezte,

különben műemléknek van nyilvánítva. A templomtól jobbra-balra, az ú. n. Görögudvar két bérháza áll és ezeknek az udvara — temetőkert. Az egyes kriptákról ugyan már régen levették a vörösmárvány emléktáblákat és ezeket befalazták körülöttük a templom oldalába, — de a rég elhalt „pesti görögök" ott porladnak most is a templom mellett a bérházak udvarában, a Belváros szívében. Föléttük gyerekek játszanak fogócskát, pár lépésnyire pedig elegáns dámák kacagnak a korzó emberáradatában.

MIKES FERENC.

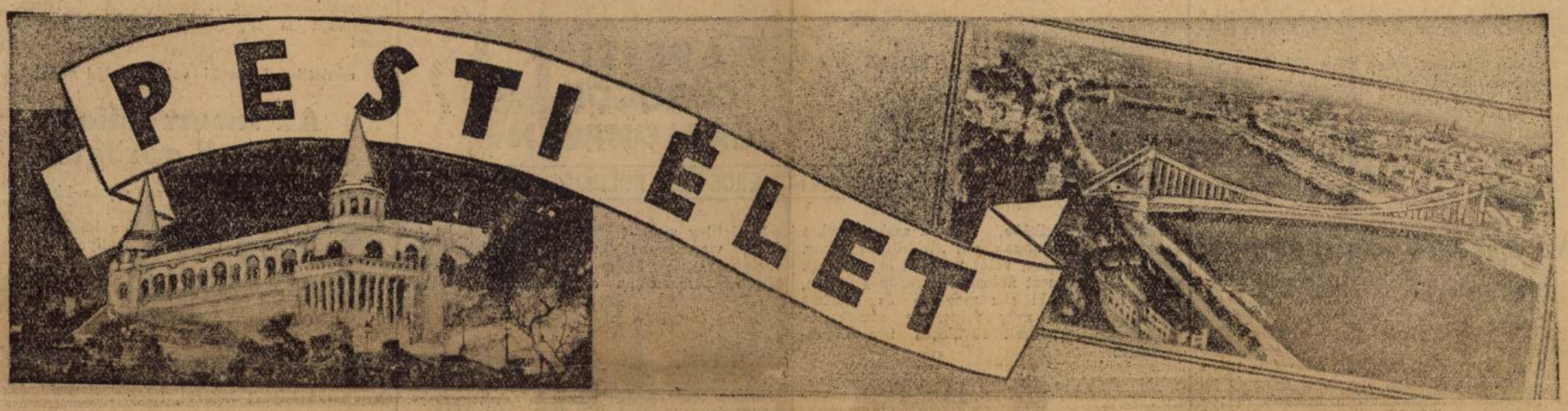

Elegáns pesti asszonyok

A pesti nő sikkje, eleganciája nemzetközi viszonylatban is elismert. Gyakran halljuk nyaralás, külföldi utazás után, hogy ez vagy az a pesti dáma nagy feltűnést keltett toalettjeivel, amelyek még a legmondénebb luxusfürdőhelyeken is, ahol párisi és londoni dámák pompáznak, a legszebbek voltak. A pesti nő tud öltözködni, de Pesten lehet is öltözködni. Egyrészt mert talán a világ egyetlen nagyvárosában sem olyan olcsók az eredeti párisi toalettek, mint Budapesten, másrészt pedig kevés nagyvárosban van olyan sok jó divatszalón, mint nálunk.

Londoni hölgyek, akik Pesten dolgoztatnak

A pesti szalóntulajdonosok nemcsak vásárolnak modelleket, hanem cserélnek is. Csak így lehetséges, hogy a pesti nyomott árak mellett ötven eredeti párisi modellből kollekciót tudnak bemutatni, a megszállott területi kereskedők pedig, akik azelőtt Bécsbe utaztak, most Pesten vásárolnak. De nagyon sokszor megtörténik, hogy előkelő külföldi diplomaták feleségei, akik éveken át Pesten éltek, a legmesszebblevő állomáshelyeikről is, akár telefonon, akár a követségük útján Budapestről rendelik toalettjeiket. Éppen nemrégiben tartózkodott Budapesten Lady Chilston, a volt angol budapesi követ neje, aki férjével most Moszkvában van. Szabadságát használta fel arra, hogy az egész téli toilettszükségletét itt szerezze be. De Budapesten vásárol állandóan Széchenyi László gróf londoni követünk felesége, Vanderbilt Gladys is, akinek még Amerikába is innen szállította megszokott divatszalónja a toaletteket, most pedig (szinte groteszkül hangzik), bár Londonban él, még a sportruháit is Budapestről vásárolja. A nagy londoni esküvőn nem egy magyar dáma keltett feltűnést Pesten készült ruhájával és kalapjával. Széchenyi Lászlóné grófné például hosszú megrendelést küldött masamódjának, telefirkálva apró kis mintákkal, amelyekkel az esküvői ruhák színét és anyagát jelölte meg. A katedrálisban való megjelenésre szürke matt bársony toalettet és szürke paradicsomtüzékes kalapot rendelt, véletlenül ugyanazt a modellt, itt Budapesten, amelyben az egész világ legelgeánsabb asszonya, Bourbon pármai herceg felesége jelent meg az esküvőn. A dinéhez fekete ruhához flitteres fejdísz készült a számára.

Ray Götz pesti ruhája

A Bécsben élő arisztokrata dámák közül is nagyon sokan jönnek Pestre egyenesen azért, hogy itt vásároljanak. A divatszalónoknak jelentős forgalmát adják a Pesten átutazó idegenek is, akik igen gyakran már kész címekkel jönnek, mert még Amerikában is elmondja egyik asszony a másiknak, hogy Pesten milyen olcsón és milyen jól lehet vásárolni. Nemrégiben Ray Götz newyorki színigazgató felesége állt meg néhány napra Budapesten, csak azért, hogy itt fehérneműt, kalapot és ruhákat vegyen. A newyorki és londoni árak után könnyű Pesten a vásárlás, különösen, ha olyan divatszalónba kerül az idegen, mint amilyenből öt-hat is van Budapesten.

A pesti divatérzék élénk bizonyítéka az a néhány külföldön élő divattervező, akik jelentős nemzetközi sikereket értek el. Jelenleg Hollywoodban a Fox-filmgyár sztárjai számára is magyar nő tervezi a toaletteket. De számos neves és névtelen divatművész és divatiparos dolgozik külföldön másutt is. Magyar trikóárukat, kötött holmikat, pullovereket, amelyekben eddig a bécsi ipar vezetett, most a világ minden részére innen exportálják. A magyar kikészítésű báránybőrt az egész világon mindenütt használják olcsó, szép szőrmebundákra. Szóval nemcsak azok tudnak nálunk jól öltözni, akik drága, párisi luxustoalettekben járnak, hanem a szerényebb középosztálybeli nők is, akik már huszonöt-harminc pengőért megvehetik azt a kötött ruhát, amit Londonban jelentősen drágább áron adnak el az áruházak.

A legelegánsabb magyar hölgy: Horthy Miklósné

Számtalanszor előfordult, hogy ha a pesti divatról és a pesti divatdámákról beszéltünk, megkérdezték, kit tartunk a legelegánsabb, legízlésesebben öltözködő magyar hölgynek. A válasz majdnem mindig ugyanaz volt: Horthy Miklósnét, a kormányzó feleségét. A királyi tartású, lényében, mozgásában is elegáns, ezüstös hajú, gyönyörű asszony egyénien öltözködik. Soha semmi disszonancia, stílustalanság nincs az öltözködésében. Az első magyar asszony a fővezér bevonulásának első napjától, tehát tizenöt év óta mindig egy és ugyanabban a divatszalónban dolgoztat. Divatszalón — ez talán tizenöt év előtt még túlzott elnevezés is volt arra az egyszerű, polgári kis Reál tanoda-utcai lakásra, ahol a kitűnő ízlésű magyar asszony: Varga Anna varrta a ruhákat a társaság néhány szerényebb dámája számára. Horthy Miklósné toalettjei azonban jó reklámok voltak. A tizenöt év alatt sohasem viselt egyetlen olyan ruhát sem, ami nem neki való. Fekete, ezüstszürke, lila a kedvenc színei. Néha utcára egy-egy sötétkék kosztüm, egy (és nem három, mint sok polgári asszonyon látjuk) rókával. Kalapokban is mindig hű marad a zsánerhez, amelyet viselni szokott. Nyáron széles szalmaklossokat, télen háromszögletű, arcból kihajtott tokokat. A masamódja — már Párisban tudja, hogy melyik kalap lesz az, amelyet első vevője választani fog. A kormányzóné éppen úgy, mint bármelyik más asszony, gyakran jár a kalaposához, a választásban azonban soha nem téved. Legjobban abban különbözik a többi vevőtől, hogy nem alkuszik. Teljes bizalommal van úgy a szabónője, mint a masamódja iránt és tudja, hogy az, amit neki adnak, a legjobb és a legszebb. Így is van.

Talán csak egyszer fordult elő a kormányzónénál, hogy habozott a választásnál és — mint divathölggyel gyakran megesik, — arra kérte masamódját, küldje haza a kalapot, otthon majd alaposan megnézi és ha megtetszik, megveszi. Másnap megjelent a boltban és közölte, hogy a kalapot megveszi, de nem ő, hanem a férje. Mikulási ajándékul kapja, mert férjének nagyon megtetszett a kalap. Búcsúzóul még mosolyogva megjegyezte:

— De az uramnak küldje ám a számlát, ne nekem!

Úgy a szabónőnél, mint a kalaposnál és más divatüzletben gyakran látni a kormányzónét gyönyörű leányával, Károly Gyuláné grófnéval, Károlyi Gyuláné a legsikkesebb, a legelegánsabb, de egyben a legszerényebb pesti dámák egyike. Egy társaságbeli úriasszony nemrégiben alapított divatszalónjában vásárol, nagyobbrészt egyszerű, sportszerű holmikat. Néhány nagyon szép estélyi ruhájához maga szokta megvenni az anyagot, — gyakran látni elegáns belvárosi üzletekben anyagot választani édesanyjával, aki őt a próbákra is gyakran elkíséri. A fiatal grófné szenvedélyes sielő és ehhez természetesen sok egyszerű csinos sportruhát vásárol.

Gömbös Gyuláné és a miniszterek feleségei

A budapesti disztingvált és elegáns asszonyok száma eggyel szaporodott: Gömbös Gyuláné, a miniszterelnök felesége jött haza. Első nyilvános szereplése most volt, a Schuschnigg kancellár tiszteletére adott fogadóestélyen. Egy mondain belvárosi divatszalónban jelent meg a miniszterelnök felesége és nagyon szép bársony toalettet vásárolt erre az alkalomra. A toalettnek vállrészét strassz láncszemekből fűzött pánt helyettesíti és a kétrészes hosszú uszályt a vállra borítva, mint sált is lehet viselni. Ebben az öltözékben jelent meg a miniszterelnökné, aki az operai előadásra egy másik, fekete taftruhát is vásárolt.

A miniszterek feleségei egyébként kivétel nélkül rendkívül szerényen, olcsón öltözködnek. Talán csak az egyetlen Kállay Miklósné az, aki nagy divatszalónban vásárol, de ő is keveset. A többi miniszter-feleség hű maradt azokhoz a szabónőkhöz, ahol régen dolgoztattak. De mindig feltűnést kelt szépségével és eleganciájával Fabinyi Tihamérné, aki tavaly fehérszínű toalettjében egyik legelegánsabb jelenség volt az Operabálon. Nagyon jól és decedensen öltözködik a sikkes Imrédy Béláné, továbbá Hómanné és Lázárné is.

Operai díszelőadásokon gyakran látni a kormányzóék melletti páholyban Vértessy Sándorékat, Vértessy Sándorné és két ikerleánya mindig a legdecedensebb ízléssel, a legjobban vannak öltözve. Ők is csak nagyon keveset vásárolnak nagy szalónban, inkább kisebb szabónőnél dolgoztatnak. De a fiatal lányok mindig stílusosak, mindig elegánsak, hófehér, babos kis selyemruháikban.

A főpolgármester és a polgármesterné felesége

Nagyon szeret öltözködni és nagyon jól is öltözködik Sipőcz Jenő főpolgármester felesége, akit sűrűn látni Operában, koncerteken. Éppen a Schuschnigg kancellár tiszteletére adott fogadóestélyen keltett nagy feltűnést gyönyörű, ezüsttel átszőtt toalettje, amelyet a legmondénabb pesti divatszalónban készíttettek számára. Nagyon szerényen, nagyon egyszerűen öltözködik Szendy Károly polgármester felesége, kevesebb ruhája van mint bármelyik legegyszerűbb polgárasszonynak, igaz azonban, hogy ez a kevés nagyon decens és elegáns.

Tascher grófnénak van a legnagyobb ruhatára

A társaság elegáns dámái között mindig a legújabb modellt viseli Tascher Benjáminné grófné. A feltűnő szépségű, sudár alakú szőke dáma szeret is öltözködni. Állítólag neki van a leggazdagabb, legszebb ruhatára. Igen gyakran utazik Párisba, de sohasem vásárol ott ruhát. Mindig kiválasztja a párisi kollekcióban a modelleket, amelyeket a pesti divatszalón megvásárol számára. Még bemutató előtt mindig ő az első, aki a modellt megkapja és nagyon sok elegáns asszony csak akkor választ ruhát ha már tudja, hogy Tascher grófné mit kapott.

A diplomata-hölgyek

Hogy ki következik az öltözködési rangsorban, nehéz lenne eldönteni. Nagyon jól öltözködnek a diplomáciához tartozó dámák is,

A TÁRSASÁGBÓL

Hohenlohe Marietta hercegnő, Tascher [illegible] grófné, Törley Antalné, Münnich Aladárné, Vladár Ervinné, Cartier Lajosné — Almássy Jacqueline grófnő, Listowel lordné — Márffy Mantuano Judith

(Angelo portréi)

ALAPÍTÁSI ÉVE 1577

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA KÖNYVESBOLTJA

BUCHHANDLUNG DER KÖNIGL. UNG. UNIVERSITÄTSDRUCKEREI

LIBRAIRIE DE LA PRESSE DE L'UNIVERSITÉ ROYALE HONGROISE

BOOK-SHOP OF THE ROYAL HUNGARIAN UNIVERSITY PRESS

GEGRÜNDET 1577

BUDAPEST IV,
KOSSUTH LAJOS-UTCA 18
TELEFON: 89-5-40

29245.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Tek.

Műemlékek Orsz
Bizottsága

Budapest. IV

Tálos Gyula

Kerti hár terve

Repr.

Értímisk

1906/7.

XVI. t.

TALLHERR *József*, budai származású építész a XVIII. sz. második felében. Pozsonyban az udvari kamaránál, majd Budapesten működött. A pozsonyi Aspremont-palota önálló alkotása. Hildebrandt Bécsbe való áthelyezése után T. végezte az Erzsébet apácák budai Fő-utcai rendházának átalakítását. T. tervezte és építette a pesti Petőfi-téri görög templomot a XVIII. sz. végén. E templom jelenlegi toronysisakjainak terve (1873) Ybl Miklóstól való. T. renoválta 1803. empire stílusban a győri székesegyház tornyát.

K.

K-g II. 52/l

1935

		Kikiáltási ár pengőben
1721.	LIKÖRÖSKÉSZLET, csiszolt üveg. Palack és 6 pohárka, ezüst tálcán, 455 gramm	70
1722.	FÜGGELÉK, arany, kristállyal. Empire . . .	12
1723.	KARKÖTŐ, aranyozott ezüst	8
1724.	GRÁNÁT MELLTŰ, csillagalakú	12
1725.	GRÁNÁT FÜLBEVALÓ. Egy pár .	8
1726.	FÜLBEVALÓ, arany 1840 körül. Egy pár . .	6
1727.	FÜLBEVALÓ, arany, gyémántokkal Egy pár .	15
1728.	GRÁNÁT MELLTŰ	7
1729.	GRÁNÁT MELLTŰ	7
1730.	FÜLBEVALÓ, ezüst, fekete zománccal borítva, apró gyöngyökkel kirakva. Egykorú tokban . . .	6
1731.	KARPEREC, ezüst, gránátokkal kirakva. Tokban	18
1732.	NŐI CIGARETTASZELENCE, fedelén domború díszítéssel. XVI. Lajos stílusában	18
1733.	SÓSZÓRÓ, körte alakjában, ezüst	15
1734.	A MENEKÜLŐK, dombormű, ezüst, galvanóplasztika	30
1735.	VARRÓKÉSZLET, ezüst. 1850 körül. Eredeti tokban	20
1736.	BONBONTARTÓ, aranyozott ezüst, filigrán dísszel, részben zománcozva, kameával	35
1737.	KERESZTELŐÉREM, ezüst, filigrán keretbe foglalva. Bécs, 1843.	20
1738.	POHÁR, ezüst, vésett díszítéssel	9
1739.	KERESZTELŐÉREM, ezüst, filigrán keretben. Bécs, 1841.	20
1740.	ÉKSZERTÁLACSKA, ezüst, domborított díszítéssel.	40

Talherr József

1.

A Pesti Városháza

1938. 9. 24 8. l.

z
t
j
a

te
de
kö
ör
ter
de
lag
az
20.
ná

ját
az
alk
ala
nyc
lon
cél
mir
més
fek
ver
szo
a b

B
Ber
pély
min

szintén kicsinositottak és megszépitettek az olimpiai játékok alkalmából. Nem érdektelen, hogy a tisztogatási kúra után — a Rathaus cirádás épületéről 240 métermázsa por került le, amely évtizedek

T I

tek a
ünn
itték,
r. f
ndégei
gyes
köny
kontr
lekes
olt Be
olimp

10.0

ott Be
npiai
tt Ol
átéko
npiai
ott k
lin v
közle
agasv
— in
ezer
kapta
ágirók
zámit
nber
költöt
akkor
rlin
índék
metor

volt
álják
nt —

Berlin városa
Reichsmarkot
kokra. Hatalma
kis töredéke an
lom a sportépi
költségeire ford

OSHAZA

HÁZA

nyitották meg
Seidner felv.

Képünk jól példázza, hogy milyen hatásokat lehet tüzijátékokkal elérni. A tüzijátékot München városa rendezte

---

yvtár katalógusát elküldik a
ekek szüleinek is. E katalóban minden egyes könyvcirészletes jegyzetek kisérs a szülők ezek alapján adnak gyermekeiknek az olvasnyaikat illető tanácsot. *A yvtárépületben gyermekszin-*

az egészségeseknek is javára szolgálna az olyan épitkezés, amely lehetővé tenné a nap, vagy árnyék tetszés és szükség szerint való felhasználását és megengedné például, hogy nyáron árnyékban tartsuk szobánkat, télen pedig a kevés napsü-

Tallher 7.7.

épitess 1770

l

Šourek, k:

32. l.

Die Kunst in der Slowakei

Prag, 1939

sírjairól nevezetes Százhalom rétje. Ezen vezet át a Barát-út, melynek folytatásában, a pompás erdővel fedett Mária-völgyön át juthatunk föl az Ördöglyuk nevű barlanghoz. A két lyukú barlang a júramészpadba kútszerűen mélyed. Fenekéből jobbra-balra, keskeny, repedésszerű járatok fúródnak a kövületekben gazdag rétegbe. A jobboldali járat megtekintése nem nehéz, de annál inkább a baloldalié, melynek 18—20 méternyire aláeső kútjába csak kötélen lehet leereszkedni. A barlang falai nedvesek. Itt-ott cseppkő-csapocskákkal fedettek. Talaja sáros, a vastagra fölhalmozott denevér guanótól süppedő. Levegője hideg, nyirkos. Átkutatása csak váltott meleg ruhában ajánlatos.

Szentgál közelében kanyónszerű mély völgyelés fölött emelkedik a 451 méter magas Mecsek-hegy. Ennek dolomit sziklafala a Kőlik nevű barlangot rejtegeti. Leleteiből ítélve, szintén egyike a barlanglakó ős tanyáinak.

Bátorkő várától mintegy fél órányira kúposodik a Bér-hegy nevű magaslat, melynek északi lábánál, szép szálerdőben vezet az út a Kőpajtai menedékházhoz. Innen gondozott szerpentin út visz föl a Moroc-tető keleti oldalában levő Kőpajta-barlanghoz. A barlang triasz-kori mészkőbe ágyazott. Egyjáratú, 15 méter mélységű. Talaját vastag barlangi agyag és denevér guanó fedi, melyből a tudományos kutatás pattintgatott kőeszközöket és ősállatcsontokat fejtett ki.

Dudar községtől mintegy órányi távolságban emelkedik a nummulitmészkőből álló Magas-hegy, melynek keleti oldalában a bakonyi barlangok egyik legérdekesebbikét, a Magashegyi-barlangot találjuk. A bar-

és aki egyenesen az örökkévalóságból hozza sajátos
s most mind az öt talentummal, sőt annak gazdag
az Úr zsámolya előtt.

De mi az ő sajátos lelki kincsei közül e pil
Bételt rajta a Pásztorok Pásztorának próféciája :
az Isten fiainak mondatnak" (Mt.

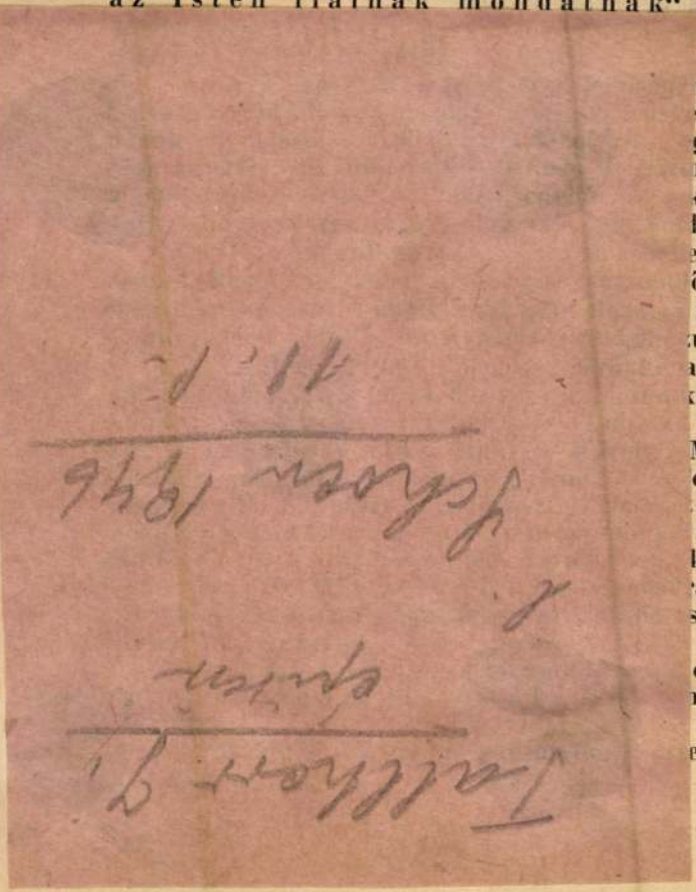

ÁROLY
HÁZKERÜLET PÜSPÖKE
8.

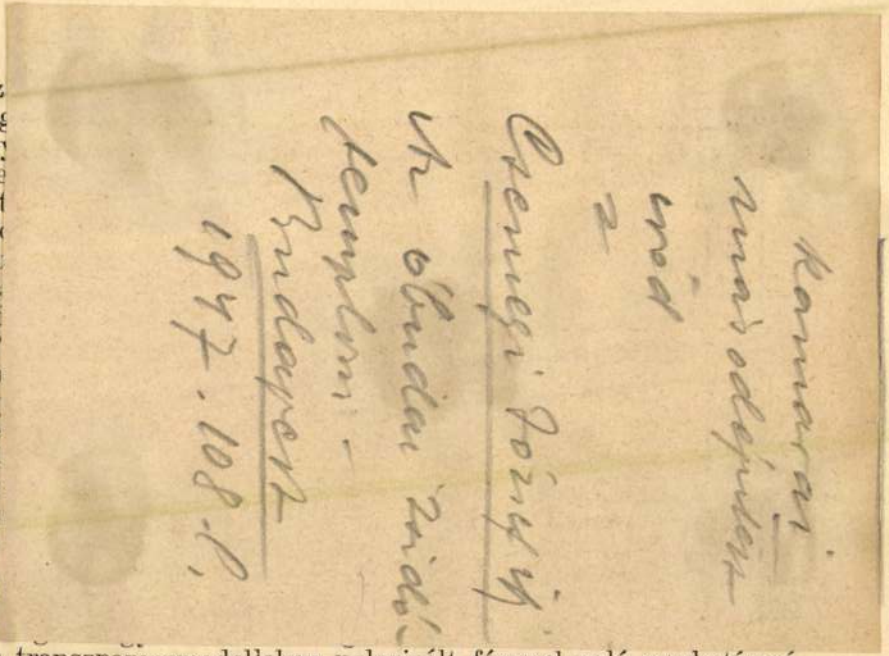

ahol az
A mag
megfig
ről a ke
mányút
nyos d
1935 au
Broade
déterm
B et C
sal kap
Közlön

He

Kossall
szepten
egyeten
szerezv
félévet,
tani el
anyagv

elosztás transzparensmodelleken polarizált fénnyel való meghatározásába (fotoelasticitás) is, mely téren később a Michigani-egyetemen

ként nem lettek volna hozzáférhetők. Így Langley-Fielden megtekintette a legnagyobb amerikai katonai repülőteret, kísérleti állomást és aerodinamikai intézetet is. New Yorkban három hétig tartózkodva, a newyorkkörnyéki és a közeleső városokban lévő repülőtereket és iparteleppeket, valamint a nagy légiforgalmi vállalatok központi irodáinak ügymenetét tanulmányozta. Majd összeköttetéseinek felhasználásával hosszabb tanulmányutat tett repülőgépen a közép- és nyugati államok repülőtechnikai berendezéseinek tanulmányozására, mely alkalommal menetrendszerű járatokkal 10.240 kilométert repült be, míg a magángépen és próbafelszállások alatt berepült kilométerek száma az 5000-t haladta meg. Útján 6 légiforgalmi vállalat gépeit vette igénybe, egyúttal szervezetükbe és üzemükbe is betekintést nyerve, összesen 36 repülőteret, 9 repülőgépgyárat és 3 motorgyárat tekintett meg. Tanulmányútja során a következő városokat ejtette útba: Washington, Hartford, Bridgeport, New York, Baltimore, Philadelphia, Pittsburgh, Columbia, Indianopolis, St. Louis, Kansas-City, Tulsa, Oklahama-City, Dallas, Forth-Worth, El-Paso, Losangeles, Santa-Monica, Hollywood, San Diego, Palm-Springs, Albuquerque, Chicago, Detroit, Buffalo. Hivatali kötelezettségei miatt január elsejére kénytelen volt tanulmányútját megszakítva hazatérni. Tapasztalatairól 1935 január 26-án 60 nagyrészt saját felvételű vetítettképes 2 órás beszámolóelőadást tartott a Magyar Mérnök és Építész Egylet együttes ülésén, ezenkívül

Az ország vezető tudósai megvitatták

a Magyar Tudományos Akadémia állásfoglalását az ötéves terv irányelveihez

Dr. Münnich Ferenc felszólalása az Akadémia elnökségi ülésén

A Magyar Tudományos Akadémia elnöksége péntek délután *Rusznyák István* elnöklésével rendkívüli ülést tartott, amelyen megtárgyalta *az Akadémia hozzászólását a második ötéves terv elkészítésének irányelveihez.*

Az elnökség ülésén megjelent *dr. Münnich Ferenc*, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke, *Kállai Gyula*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, *Nemes Dezső*, a politikai bizottság póttagja, *Orbán László*, a Központi Bizottság tagja, továbbá *Kónya Albert*, a tudományos és felsőoktatási tanács titkára és több meghívott tudós.

Az elnökségi ülés tárgyalási anyagát az *a rendkívül nagyszámú hozzászólás és javaslat képezte, amelyet az Akadémia tudományos osztályai, bizottságai és intézetei tettek az irányelvek előzetes megvitatása során, s amelyeket összefoglalva Erdei Ferenc* főtitkár terjesztett az elnökség elé.

Az elnökség és azok az akadémiai szervek, amelyek előzőleg megtárgyalták az irányelveket, különösen *kiemelték az irányelvek célkitűzéseinek általános megalapozottságát és egyöntetű helyeslésüket fejezték ki. Az irányelvekkel kapcsolatos általános egyetértés kifejezése mellett a kiegészítő javaslatok egész sorát vitatta meg az elnökség* és úgy határozott, hogy az elnökség elé terjesztett anyagban összefoglalt és a vitában kiegészített javaslatokat, *mint az Akadémia hozzászólását eljuttatja az MSZMP Központi Bizottságához.*

A vitában számosan felszólaltak és sokoldalúan alátámasztották az irányelvek kiegészítésére irányuló javaslatokat. *Hevesi Gyula a műszaki fejlesztés tudományos megalapozásáról, Geleji Sándor a műszaki alapkutatási bázis fejlesztéséről, Erdey-Grúz Tibor a szakemberképzés új lehetőségeiről, Ernst Jenő a biológiai tudományok jelentőségéről, Szigeti György a kutatóintézetek fejlesztéséről, Somos András a mezőgazdaság szakmai színvonalának emeléséről* fejtették ki kiegészítő javaslataik indokait. *Vadász Elemér* a Budapesti Tudományegyetem fejlesztésének a szükségességét, *Nemes Dezső* az egyes javaslatok mielőbbi hasznosítását, *Kónya Albert* a távlati kutatási terv jelentőségét emelte ki. *Korach Mór* a műszaki tudományok jól fejlődő és elmaradott területeire, továbbá a tudományos kutatások hatékonyságára, *Manninger Rezső* az állategészségügyi kutatások fontosságára, *Novobátzky Károly* a tudományos kutatóerőkkel való tervszerű gazdálkodásra, *Trencsényi-Waldapfel Imre* a pedagógia tudományos és gyakorlati fejlesztésének a fontosságára, *Orbán László* pedig a kutatásra fordított anyagi eszközök tervszerűbb elosztására hívta fel a figyelmet.

Felszólalt a vitában *dr. Münnich Ferenc*, a kormány elnöke.

— *Az előterjesztésből és a vitából* — mondotta — *az tűnik ki, hogy országunk vezető tudósai egyetértenek a párt célkitűzéseivel.* Mindazok az igen értékes megjegyzések és javaslatok, amelyek itt elhangzottak, kivétel nélkül azt fejezték ki, hogy *velünk közösen érzik a felelősséget népköztársaságunk, hazánk felvirágoztatásáért, teljes lelkiismeretességgel és felelősségérzettel vesznek részt ebben a nagy jelentőségű munkában.* Kongresszusunk előtt rendkívül értékes, nagyra becsülendő jele ez annak, hogy az Akadémia, a tudósok nincsenek elszakadva az ország életétől, kapcsolatban vannak az egész ország tudományos életével, és a termeléssel. Ez számunkra azt is mutatja, hogy nemcsak az Akadémia vezetősége, hanem *népköztársaságunk szakembereinek túlnyomó többsége ugyanezt az állásnpontot foglalja el.* Ez is garanciája annak, hogy a terveket az önök megjegyzéseinek és javaslatainak legmesszebbmenő figyelembevételével meg fogjuk valósítani.

Az Indonéz Köztársaság első magyarországi nagykövete átadta megbízólevelét

Dobi István, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke pénteken fogadta *Burhanudin Mohamad Diah* rendkívüli és meghatalmazott nagykövetet, az Indonéz Köztársaság első magyarországi nagykövetét, aki átadta megbízólevelét.

Burhanudin Mohamad Diah megbízólevele átadásakor beszédet mondott, amelyben a többi között kijelentette:

— Bár Indonézia és Magyarország különböző társadalmi rendszerben él, mindazonáltal az országaink által következetesen folytatott békés együttélés elveinek megfelelően *Magyarország és Indonézia egyaránt tanújeleit adták már a szoros együttműködésnek politikai, gazdasági, valamint kulturális területen.*

— Mint Indonézia első magyarországi nagykövetének, kedves kötelességem az országaink közötti barátság erősítése, továbbfejlesztése, amihez Magyarország és Indonézia képviselőinek kölcsönös látogatásai már nagyban hozzájárultak, s amit remélem, *a két államfő nem túl távoli jövőben országainkban teendő látogatásai majd megkoronáznak.*

A nagykövet ezután Indonézia és Magyarország gazdasági és kulturális kapcsolatai fejlődésének lehetőségéről beszélt, majd beszédét így fejezte be:

— *Kellemes kötelességem — kormányom óhajának megfelelően — tovább erősíteni a baráti kapcsolatokat az Indonéz Köztársaság és a Magyar Népköztársaság között.*

Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke a nagykövet beszédére a többi között a következőket válaszolta:

— *A magyar nép nagy érdeklődéssel és rokonszenvvel figyeli azokat az erőfeszítéseket, amelyeket a baráti Indonézia népe függetlenségéért és felemelkedéséért kifejt és ahhoz erejéhez mérten segítséget is nyújt.* Megelégedéssel tölt el bennünket az a pozitív szerep, amelyet az aktív, független külpolitikát folytató *Indonézia* és vezetője, *Sukarno* elnök a nemzetközi politikai élet terén betölt és az a pozitív álláspont, amelyet a legégetőbb nemzetközi kérdésekben elfoglal. *A Magyar Népköztársaság kormánya és a magyar dolgozó nép mindig együttérzett az Indonéz Köztársaság népeinek imperialista ellenes függetlenségi harcával és a nyugatiriáni kérdés megoldására irányuló igazságos és jogos küzdelmével.*

— A Magyar Népköztársaság kormánya azért küldte el diplomáciai képviselőjét az Indonéz Köztársaságba, azért üdvözli örömmel az ön megbízatását és tulajdonít nagy jelentőséget a két ország között létrejött kereskedelmi egyezménynek, a végrehajtása előmozdítására alakult vegyes bizottságnak, valamint a két ország képviselői kölcsönös látogatásainak, mert *mindezek a szálak mindkét nép érdekeinek megfelelően szorosabbra fűzik a közöttük fennálló kapcsolatokat és hozzájárulnak az emberiség nagy ügyének, a világ békéjének megszilárdulásához.*

Az új görög követ a külügyminiszternél

Dr. Sik Endre külügyminiszter pénteken fogadta *Alexandre T. Sgourdéos* rendkívüli követet és meghatalmazott minisztert, a Görög Királyság új magyarországi követét megbízólevelének a közeljövőben történő átadása alkalmából. (MTI)

Kép szöveg nélkül

Cikkünk nyomán...

A munkás-igazságérzet győzött a győri fűtőházban

Október 18-án megjelent *»Vak bosszúvágy helyett munkás igazságérzet«* című cikkünkben foglalkoztunk *Mohácsi Aladár* győri MÁV fűtőházi főművezető ügyével.

A MÁV illetékes igazgatóságától most levelet kaptunk, amelyet *Sárvári Mihály* igazgatóhelyettes írt alá. A levél megállapítja, hogy az igazgatóság már régen foglalkozik Mohácsi főművezető ügyével, akinek *munkája ellen* — mint ahogy azt cikkünkben is megírtuk — *kifogás nem merült fel, ellenben magatartása erősen kifogásolható* — írja az igazgatóhelyettes. — *Mohácsi magatartását a jövőben is figyelemmel fogjuk kísérni és ezzel a dolgozók kívánságának kívánunk eleget tenni.*

Külföldi művészek érkeznek Budapestre — magyar művészek utaznak külföldre

December elején indiai táncegyüttes vendégszerepel Budapesten. Az Állami Operaház is több külföldi művészt hívott meg vendégszereplésre, így *Bogdan Paproczki* lengyel énekest, *Szemere László* Bécsben élő, magyar származású tenoristát és *Karel Sejna* csehszlovák karmestert.

A magyar énekművészek közül Bulgáriában vendégszerepel a közeljövőben *Mátyás Mária, Jasper Bella* és *Koródi András. Ferencsik János* december közepén Helsinkiben vezényel, *Fischer Annie* pedig az NDK-ban és Bécsben hangversenyezik. *Antal István* zongoraművész, a *Schwarz*-testvérek és *Farnadi Edit* közös hangversenyt adnak Ausztriában. A *Pécsi Gizi—Törő Gyula* táncospár decemberben Rómába utazik, ahol egy olasz film felvételein vesz részt.

Szerkesztői ÜZENETEK

SZÁNTÓ LÁSZLÓ (BUDAPEST): Ha a dolgozó munkaviszonyát jogtalanul szüntették meg, a munkaviszonyt a dolgozó kérésére helyre kell állítani és részére meg kell téríteni átlagkeresetét, levonva belőle azt a munkabért, amelyet ez idő alatt másutt keresett. (MT. 35. § (1) bekezdés.)

LAMPEL MENYHÉRT (BUDAPEST): Érdeklődésére közöljük, hogy a vállalati nyugdíjbiztosításban töltött időnek kell tekinteni a külön nyugdíjszerződés vagy nyugdíjszabályzat hatálya alatt töltött időt is, ha a dolgozót az Állami Vállalatok Központi Nyugdíjpénztárában, illetőleg az Országos Nyugdíjintézetbe tagként felvették.

SZATMÁRI ISTVÁN (DEREKEGYHÁZA): Az egyeztető bizottság köteles a panaszt előterjesztésétől számított nyolc nap alatt elintézni. Arra is felhívjuk figyelmét, hogy az egyeztető bizottság ülésén mindkét félnek módot kell adni arra, hogy álláspontját előterjeszthesse és megindokolhassa. A bizottság szükség szerint bizonyítást rendelhet el.

KALPAGOS N. GÁBOR (BUDAPEST): Magánszemély az általa külföldről bármilyen címen behozott, továbbá az érvényben levő rendelet szerinti engedély alapján összeépített személygépkocsit az üzembe helyezéstől számított két éven belül csak az Autókernek adhatja el.

CSEH LAJOSNÉ (MISKOLC): Az 1959. évi január hó 1. napját megelőzően megállapított nyugellátásban részesülő és az 1958. évi december hó 31. napját követően meghalt nyugdíjas özvegyének (élettársának) az özvegyi nyugdíjra jogosultság fennállása esetén a nyugdíjtörvény rendelkezései szerint ideiglenes vagy állandó özvegyi nyugdíjat kell megállapítani.

MIHALECZ PÉTER (BUDAPEST): A magánkisiparban foglalkoztatott alkalmazottak és ipari tanulók munkaruha-, védőöltözet- és védőeszköz-juttatásáról szóló 3/1959. (IV. 26.) Kip. M. számú rendeletet a Magyar Közlöny 1959. évi 47. száma közli.

SZÁNTÓ LAJOS (BUDAPEST): Problémájuk tisztázására felhívjuk figyelmüket a pénzügyminiszter és az építésügyi miniszter 1/1959. (IV. 30.) P. M. — É. M. számú együttes rendeletére. A rendelet 3. §-a szerint ugyanis a vállalatok által kezdeményezett — műszakilag gazdaságosan kivitelezhető — padlástérbeépítések és emeletráépítések költségeinek hatvan százalékát az állam, negyven százalékát pedig a kijelölt bérlő viseli. Az állami hozzájárulás mértéke nem haladhatja meg egyszobás lakás esetén az 55 000 forintot, kétszobás vagy annél nagyobb lakás esetén pedig a 60 000 forintot.

HORVÁTH KÁROLY (BUDAPEST): Kérjük, mielőbb közölje velünk pontos címét, hogy kérdéseire levélben válaszolhassunk.

KISTYÁL JÁNOS (BUDAPEST): Érdeklődésére közöljük, hogy a közgyógyellátásra jogosult személy megbetegedése esetén az ingyenes orvosi ellátás keretében az alábbi szolgáltatásokat veheti igénybe: a) körzeti orvosi ellátás, b) a kórházak (klinikák) járóbeteg-rendelésein a szakorvosi ellátást, a Mozgó Szakorvosi Szolgálat szakorvosi ellátását, c) az anya- és csecsemővédelmi ellátást, a terhesvédelmi és a gyermekvédelmi ellátást, a terhesvédelmi és a gyermekvédelmi tanácsadást, a dolgozóintézeti és az egészségvédelmi ellátást, d) a szakorvosi rendelőintézetekben a szakorvosi ellátást.

SIMON HUGÓNÉ (BUDAPEST): Problémájukkal kapcsolatban felhívjuk figyelmüket arra, hogy a 39/1959. (IX. 20.) számú kormányrendelet értelmében egészségügyi okból külön szoba jár, ha az együtt lakó személyek egyike tartósan fertőző betegségben szenved, de állapota intézeti gyógykezelést nem követel és a különszobára a beteg elkülönítése céljából van szükség.

KEHLER ANTAL (BUDAPEST): A kérdezett rendelet szerint az, aki közterületen bútort vagy szőnyeget porol, illetve közterületre néző ablakban, erkélyen, kerítésen bármilyen porolást végez, portörlő-ruhát közterület felett kiráz — köztisztasági szabálysértést követ el és a helyszínen tíz forint pénzbírsággal sújtható. Javasoljuk, hogy a fentiekre a levelében említett lakótársának figyelmét hívja fel. Tisztasági őrjáratának további tapasztalatait érdeklődésel várjuk.

Munkások és színészek bálja Angyalföldön

A József Attila Színházban szombat este előadás után nagyszabású, bállal egybekötött munkás—művész találkozót tartanak. A bálra a színház vezetői meghívták Angyalföld legnagyobb gyárainak, üzemeinek dolgozóit. A munkás—művész bálon a színház művészei műsort adnak az angyalföldi dolgozók tiszteletére. A nagyszabású találkozón a József Attila Színház valamennyi művésze részt vesz.

A nagyvilág — egy hajón

Moszkva—Leningrád—Helsinki—Stockholm—Koppenhága—London

AZ ELMÚLT HETEKBEN nagy és szép úton jártam, sok újat, érdekeset láttam, sokat tapasztaltam — megpróbálom kicsiny részét elmondani. Nagy részét azért hagyom el, mert óvni szeretném az olvasót és magamat a spanyolviasz újbóli felfedezésétől. Pedig higgyék meg: egyik nagy élmény éppen ez. Megnyugodva rájönni arra, hogy csakugyan nem csaptak be bennünket az iskolában (egy s másban, sajnos, bennünket annak idején igen!); hogy a nagy fekvő kutya formájú Skandinávia valóban olyan lehet, ahogy a Kogutovitz Manó-féle atlasz mutatja. Másként a hajó nem csinálhatna oly meglepően hirtelen jobbra-átot Malmő előtt, ahol a tengeren még egy piros bója is jelzi, hogy nem lesz előnyös nyugatra hajózni tovább, mert beütjük hajó-orrunkat valamelyik dán szigetbe.

GONDOLJÁK CSAK EL — efféle úton olykor valóban úgy érzi az ember, hogy álmodik, meghatódik és cseppet sem restellem bevallani: néha könny szökik a szemébe. Állottam a nevezetes téren, a mai Ermitázs, a hajdani Téli-palota előtt, ahol annyi vér folyt ötvennégy évvel, s majd negyvenkét évvel ezelőtt, amikor én még nem is éltem — de már értem is folyt, s egy nagyon-nagyon kicsit azért is, hogy egyszer majd én is itt lehessek. S állottam nem sokkal ezután egy síron — igen, tajta, a londoni Westminster Abbey padozatába süllyesztett néma kőlapján —, amelyről ez a sor tekintett felém: *»Hic depositum est, quod mortale fuit Isaaci Newtoni«* (Itt nyugszik, ami halandó volt Newton Izsákból). Odébb néhány lépéssel *Darwin* alussza örök álmát.

Meglátogattam a Moszkvában nyugvó nagy *Lenint*, s lenyűgözve, az emberi tudás előtt mélyen fejet hajtva bámultam alig néhány nap múltán a British Museum nagy olvasótermének megrendítően szép falait, amelyeknek egyetlen dísze: milliónyi, milliónyi könyv. Csak az ablakok helyén látsz szigetet a könyvek tengerén, ahol bejön a fény. Vagy nem is tudom, talán az emberi méltóság vonja oly ragyogó fénybe ezt a roppant kupolacsarnokot, ahol éppen *Lenin* is és *Marx* is és *Einstein* is és *Curie* is és az emberi elme minden óriása annyi értékes, elmélyült órát töltött. Ma már nemcsak emlékükben, műveikben vannak itt jelen.

Megcirógattam új, ártatlan szerelmemet, *»Little Mermaid«-ot*, a kicsi bronzszirént, akinek megalkotására a nagy mesemondó *Andersen* ihlette *Edvard Eriksent*. A szép és halk, haltestű szoborlány a koppenhágai *Langelinie* tengerszéli kövéről örökké a végtelen vízre tekint, mint aki valami csodára vár. Jöttömön nem lepődött meg egyáltalán — nem én vagyok a csoda. De nekem ő egy kicsit az.

Körüljártam a Néva partján a *Puskin* megörökítette »Bronzlovas«-t, *Nagy Péter* messzehíres lovasszobrát, a legszebbet tán a világon, amely roppant kőhullámra kaptat felfelé, s amely az őrült Jevgenyijt végigkergette Szentpétervár utcáin; Helsinkiben álmodozva sétáltam a parknak is csodás temetőben, ahol nem is olyan régen még az agg *Sibelius* léptei alatt ropoghatott az aprószemű tengeri kavics — s a híres és hírhedt londoni *Towerben* borzongva néztem az iszonyú *»Árulók kapuját«-t*, ahol annyi aljas és annyi ártatlan embert hurcoltak be suttyomban éjnek évadján, de kifelé elevenen emberfia nemigen jutott.

MEGMONDOM ŐSZINTÉN, nagyon ambicionáltam volna, hogy első legyek, aki sértetlenül kifelé ballag ezen a roppant fakapun, de nem boldogultam a több százéves, súlyos és bonyolult nyitószerkezettel. Ugyanakkor a jelszót, amelyről ötszáz éve mindennap értesítik az angol királyt — jelenleg királynőt —, ha esetleg be akarna menni éjszaka a Towerbe, nehogy az örök tévedésből ledöfjék — velem senki nem közölte. Megjegyzem, ahogy hallottam, a királyok közül egynek sem jutott eszébe ötszáz év alatt éjszaka a Towerbe menni (a piszkos munkát, mint Shakespearetől is ismeretes, nem személyesen végezték) — de azért a jelszót most is *naponta* közlik. Azt mondják: jó, ha ismeri. Ők tudják — ilyesmibe nem szóltam bele.

Egyszóval sok mindent láttam. S a legérdekesebb, az igazán, mélyen érdekes — higgyék meg — mégsem ez.

A FELEJTHETETLENÜL ÉRDEKES, azt ne mondjam, szenzációs: *az emberek.*

Így vagy úgy örök életre emlékezetemben marad *Saad Maamoun*, a nyíltszívű egyiptomi mérnök, *Orvokki Villonen*, az Angliából Poriba hazautazó finn manekken, szurokfekete druszám, *Andrew Amar* orvostanhallgató Ugandából, aki negyvenöt testvére közül egyedül tört ki a sokszázadosan elmaradott életformából. — *Negyvenöt?* — kérdeztem vissza a hihetetlen számot, úgy vélvén, hogy tévesen fejezte ki magát. De nem: édesapja ugyanis elég jómódú ember volt, *kilenc feleséget vásárolt* annak idején.

S a többiek: micsoda végtelen színessége, örvendetes, illetve szomorú, vagy elgondolkoztató változatossága annak a legérdekesebb szónak, hogy »ember«. Ott volt a *»Baltika«* nevezetű szép szovjet hajón — amelyről majd még külön sokat el kell mondanom — *Virpi*, a finn lány, aki sok barátnőjével együtt cselédnek megy Londonba; *Fredy*, a félreismerhetetlenül homoszexszuális manchesteri dekoratőr, aki alkalmanként arany színű zakót visel arany csokornyakkendővel, pillanatnyilag nem annyira munkájából, mint inkább örökségéből él (saját zavartalan közlése szerint egy angol matrózzal együtt) kiválóan (tényleg kiválóan!) rock and roll-ozik, s mindezzel együtt értelmes fickó. Ott volt *Majors* barátunk, a hajdani emigráns, a dél-afrikai könyvelő, aki zokogva lépett negyven évi távollét után Leningrád köveire, s beszélt néhány perc múlva immár tört oroszsággal telefonon Moszkvában élő idős nővérével.

S még milyen sokan! Menynyi különös, sikerült, vagy elhibázott életsors, mennyi bölcs, vagy téves, torz kezdés, mennyi tiszta és mennyi zavaros, önámító világfelfogás — mennyi ember.

Legfőként róluk, s valamelyest életkörülményeikről kívánok adni néhány pillanatfelvételt a következő írásokban.

Rajk András

Az Akadémia az ötéves terv irányelveiről
(Tudósítás a 2. oldalon)

*

Beszélgetés a mindennap dolgairól fűrészporhalmok és gépek között
(Riport a 3. oldalon)

*

Ma:
Szerkesztői üzenetek
(2. oldal)

*

Az erőmű fűti a várost
(Tudósítás a 8. oldalon)

Világ proletárjai egyesüljetek!

NÉPSZAVA

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK KÖZPONTI LAPJA

87. ÉVFOLYAM, 268. SZÁM ÁRA 60 FILLÉR 1959. NOVEMBER 14, SZOMBAT

Két új műszergyár épül, száztíz százalékkal nő a műszeripar termelése

Komplett automatikai elemet állítanak elő Lehetővé válik a termelési folyamatok automatizálása, az energia-továbbítás távvezérlése

— Az utóbbi időben egyre több szó esik a műszeripar szükséges fejlesztéséről — mondotta *Fischer Imre*, a KGM műszeripari igazgatóságának vezetője. — A műszerek fokozottabb felhasználása az ipar csaknem minden területén csökkenti a selejtet, növeli a termelékenységet és javítja a termékek minőségét. A korszerű orvosi műszerek és készülékek lehetővé teszik a gyógyászat legfejlettebb módszereinek alkalmazását. Hozzájárulnak a műszerek az energiabázis kiszélesítéséhez, a szén-, az olaj- és a vízkutatásokhoz.

Ez az egyik oka annak, hogy *a műszeripar termelése* — az egész ipar 65—70 százalékos fejlesztésén belül —, *110 százalékkal növekszik az ötéves terv elején.*

Az ötéves terv előírja, hogy az iparág valamennyi fontos műszercsoportban az igényekhez mérten növelje termelését. Ennek megfelelően mind több olyan *komplett automatikai elemet állítanak elő, amely lehetővé teszi egész gyártási, termelési, technológiai folyamatok automatizálását, az energia továbbítás távvezérlését.* Az új gyártmányok kialakításánál figyelembe veszik a legkorszerűbb mérési elveket.

Az *elektronikus* és az *orvosi műszerek*, valamint az *automatikai elemek* termelését kétszeresére, a *mechanikai*, a *villamos* és a *geofizikai műszerek* gyártását pedig másfélszeresére növelik öt év alatt.

A második ötéves terv beruházásainak kétharmad része az iparág helyhiányát szünteti meg, s egyben *lehetővé teszi, hogy az üzemek elkerüljenek a lakóövezetekből. Esztergomban* már hozzákezdtek egy ipari elektronikus gyár építéséhez. Az iparilag elmaradott *Szekszárdon* teljesen új műszergyárat építenek. Ezen kívül számos szervezési intézkedéssel bővítik, korszerűsítik a magyar műszeripart.

Mindehhez jelentős *segítséget kap az iparág a KGST országaitól*, elsősorban a Szovjetuniótól. A nemrég létrejött megállapodás szerint az ötéves terv idején szovjet dokumentációk alapján gyárt majd az ipar korszerű orvosi műszereket.

SZEDIK A KRUMPLIT a hartai Lenin Tsz-ben. A szövetkezetben mintegy 50 fiatal dolgozik. Munkájuk jó eredménnyel járt. Bőven terem a krumpli

(MTI Foto — Fehérváry Ferenc felvétele)

Papíripari kombinát épül Sztálinvárosban

Sztálinvárosban a férfiruhagyár, a fehérneműgyár és a fésűsfonoda után felépül a Dunai Szalmacellulózgyár és a hozzá kapcsolódó korszerű papírgyár, amelyek együttesen papíripari kombinátként a második ötéves tervidőszakban kezdik meg a termelést.

Shakespeare-ciklus és ifjúsági előadássorozat a Nemzeti Színházban

A Nemzeti Színház Shakespeare-ciklust rendez az 1959—60-as évadban. Ennek keretében *hat Shakespeare-mű kerül a közönség elé: a III. Richard, az Antonius és Cleopatra, az Othello, a Szentivánéji álom, a Sok hűhó semmiért és a Vízkereszt.*

Elsőnek — decemberben — a III. Richárdot mutatják be, majd január végén kerül sor az Antonius és Cleopatra felújítására. *A ciklusra bérletet bocsátanak ki, melyekre november 16-tól lehet jelentkezni az üzemi közönségszervezőknél és a Nemzeti Színházban.* Az egyes művek hét alkalommal kerülnek színre ebben a bérletben, az Antonius és Cleopatrát ezenkívül a Nemzeti Színház rendes bérleti előadásain és bérleten kívül is játszák.

November 27-én kezdődik a Nemzeti Színház ifjúsági előadássorozata. Ez alkalommal a Bánk bán kerül színre. A sorozat három további előadása: a Tartuffe, az Othello és a Kormos ég. A tervek szerint *a sorozatban szereplő művek egy részét a Nemzeti Színházon kívül az Erkel Színházban is műsorra tűzik — délutáni előadáson —*, hogy minél több fiatal láthassa a világirodalom, valamint a klasszikus és új magyar irodalom e kiemelkedő műveit. A Nemzeti Színház művészei az Antonius és Cleopatra felújításán kívül két új bemutatóra is készülnek: november 21-én játsszák először *Arthur Miller*, a világhírű amerikai drámaíró *»Az ügynök halála«* című művét, november 27-én pedig az Ódry Színpadon hozzák színre *Bornemissza Péter »Magyar Elektráját«*. (garai)

Nagyarányú fásítás a Balaton vidékén

A Balatonfelvidéki Erdőgazdaság szakembereinek irányításával nagyarányú fásítás kezdődött a Balaton vidékén. Balatonalmádi parkja tízhektáros lesz, s ide a facsemetéken kívül most 10 000 különféle díszcserjét is telepítenek. Zöld keretbe foglalják Balatonfüreden az autós kirándulók központját. Csopak, Lovas, Alsóörs útjait fasorokkal szegélyezik, élőfákból, cserjékből hófogó sövényeket alkotnak a vasútvonalak mentén.

Négy új stúdiót kap a rádió

Kétmillió-kilencvenezer előfizető — Sétány, pince, fürdőszoba, háromféle lépcső, „úszó" stúdió — Ultrarövid hullámú riporter-készülék

A posta legújabb adatai arról számolnak be, hogy *az országban 2 090 000-re emelkedett a rádióelőfizetők száma.* Így — szerény becslések szerint is — alig akad ma már olyan család, amelynek ne lenne rádiókészüléke.

A Bródy Sándor utcai stúdióban egész nap folyik a munka. A Petőfi- és a Kossuth-rádió ma már naponta összesen *1845 perc műsort sugároz.* A külföldre sugárzott adások műsora is több órát tesz ki naponta.

Nemcsak tartalmilag, hanem akusztikailag is kifogástalan előadásokat szeretnének hallgatni az előfizetők. Ezt segítik elő a Szentkirály utcában folyó jelentős építkezések. Az idén már két stúdiót építettek át. Az adás zavartalanságának biztosítására olyan tartalékstúdiót létesítettek, amely *azonnal átveszi a közvetítést, ha műszaki hiba miatt leáll valamelyik stúdió.*

A legkiválóbb építész és rádióműszaki szakemberek közreműködésével négy új stúdiót építenek. A zenekari stúdió hullámosan kiképzett mennyezetébe rezonátorokat építettek, amelyek elnyelik a nem kívánatos hangokat. Rendkívüli feladatot jelent a *hangjáték komplexum* megépítése. A több részből álló stúdióban mindent megépítenek, amire hangjátéknál szükség lehet: pincehelyiséget, fürdőszobát, teraszokat, kő-, fa- és vaslépcsőket, kavicsos sétányt, vasajtót, redőnyt helyeznek el itt. A különleges szigeteléssel épülő *»csendes szoba«* akusztikája éppen olyan, mint egy lakószobáé. A *»nagyvisszhangterem«* falát kerámia-téglából, csempéből képezik ki. Ha a színész itt játszik, hangja úgy hat, mintha templomban, aulában, vagy nagyobb csarnokban beszélne. A bemondó részére külön stúdió épül itt, a hangmérnök, a rendező és a technikusok üvegfalú szobából irányítják a felvételeket. A több stúdióból álló komplexum *egyszerre 16 mikrofonnal* dolgoznak. Az építkezés érdekessége, hogy az épület szerkezetétől gumival és más anyagokkal *teljesen elválasztják* a stúdiót, amely így *»úszik«* és semmilyen külső zavar nem ronthatja az adást.

További stúdiók építését, korszerűsítését is tervezik, 1960-ban *távvezérelhető*, az eddiginél kisebb sebességű *magnetofonokat* állítanak munkába. Az élményszerű riportok készítése érdekében *ultrarövid hullámú riporter-készülékeket vásároltak.* A riporterek ezek segítségével »kábel nélkül« több száz méterre is elmehetnek a rádióskocsiktól. *(m. t.)*

Minden új lakótelepet parkosítanak

Zöldsávval kötik össze a Váci utat és a Béke utat

A most épült új lakótelepeken már nemcsak az újvonalú, modern épületek emelkednek, hanem a lakóházak köré telepített *zöldövezet* is megörvendezteti a szemet.

A *Nagy Lajos király úti* hatalmas lakótelepen, a *Kerepesi úton*, a csepeli *Csillag-telepen* és az egykori *Mária Valéria-telepen* már zöldellő tereket találunk a házak körül és az épületek közötti belső területet is fásították. A budapesti Parképítő Vállalatnál elmondották munkatársunknak, hogy Budapesten az utak mellé és az épületek közötti szabad területen mintegy *348 ezer fát* ültettek ki.

A Parképítő Vállalat még az idén *parksávot létesít a XIII. kerületben a Róbert Károly körúton*, parkosítja a X. kerületi *Mázsa teret*, zöldsávot épít ki a XIII. kerületi *Fiastyúk utcán*. Ennek folytatásaképpen a Rákospatak mentén *a Váci utat a Béke úttal köti majd össze parkosított útvonal.* Jelenleg a *Vár lejtőjén* a Hunyadi szobortól a Bécsi kapuig terjedő szakaszon dolgozik a legtöbb parképítő. Folyamatban van a *Lágymányosi lakótelep* és a *Feneketlen tó* környékének parkosítása is. Terveik szerint a parkokban, zöldsávokban és tereken a terület adottságainak megfelelően fásítanak, füvesítenek, vagy virágot telepítenek.

Részben elkészítették már a jövő évi terveket is. Az az elgondolásuk, hogy *minden újonnan létesítendő lakótelepet parkosítanak*, az Egressy úti sporttelepet pedig átépítik. Folytatják a *Fiastyúk utcában* megkezdett munkákat és zöldsávot létesítenek a XIII. kerület, Szegedi úton is. *(m. j.)*

Torony-történelem

A torony, mert egyedül róla szól e kis írás, Budán áll a Várhegyen. »Egyensúlyozza« a Kapisztrán-teret, hogy fel ne billenjen a szemben álló kaszárnya-sárga Hadtörténeti Múzeum súlyától, ahonnan emlékké csendesett fekete mozsarak öblös torka vigyázza a kíváncsiskodókat.

Vallanak a kövek. Emberekről, korokról, stílusokról. Kevés ez így? — Csupaszon mered az ég felé a Magdolna-torony. De ha szólni tudna...

A XIII. század közepén épült itt egy kis, egyhajós templom. A magyaroké volt. Maradványait felszínre hozta az ásó. Idejártak vasárnap délelőttönként ünneplőbe öltözve a konok fejű budai magyarok, mert nem szívelhették a bevándorolt idegeneket. A XIV. században úgy látszik, megszaporodtak a hívők, mert bővült a templom s újabb száz év elteltével gótikus tornyot is kapott, — a mait.

A török jött ezután. A budai tornyokból a müezzinek imája szállt Kelet felé. A kis templom sorsára megmaradt a magyaroknak. Egyedüli volt Budán. Majd mimbár került a szószék helyére itt is, s órát kapott a torony: a templom óramecsetté lépett elő s a neve Fethija Dzsami, győzelmi templom lett. S peregnek tovább az évek. Majd minden század rajtahagyta kő-névjegyét. Az 1700-as években a jerencesek kapták meg és »barokkizálták«. Csak az avatott tudta felfedezni, hog az új külső gótikus falakat takar.

1792-ben nagy »tisztesség« éri. Királyi koronázás céljára szemelték ki. Thalher József építőmester copf-stílusú előcsarnokot épít a toronyhoz, — bár akkoriban ezt kocsifeljáróknak nevezték s csak azért emelték, hogy a felség meg ne ázzon, ha idehajtat.

Mesél a torony. 1795-ben itt fosztották meg papi méltóságától a »veszedelmes« Martinovics Ignácot. Szolgált a templom kúriaként is II. József idején, majd levéltár lett belőle. 1817-ben pedig helyőrségi templommá »nevezték ki«, mert ott állt már a kaszárnya, a mai Hadtörténeti Múzeum.

A bomba, amely 1944-ben érte, lefejtette a torony barokk köntösét és előtűnt a gótika. Ebben a stílusban hozták rendbe a tornyot kívülről 1951—52-ben. Az avatatlan számára ma még csúnya látvány, ahogy pálcaként nyúlik ki a földből a romok közül. De építik már tovább. Helyreállítják a copf-stílusú előcsarnokot is, — igaz, királyok nemigen hajtatnak már ide, legfeljebb sétáló szerelmesek bújnak majd boltozata alá az eső elől. Valaha külső csigalépcső vezetett fel a toronyba. Megépítik azt is.

Ezzel az utolsó fejezet kerül a »torony-történelembe«. Kilátót kap a Vár. A Magdolna-toronyba a szűk csigalépcsőn pesti papák viszik fel majd fiaikat s bár titkolják csemetéik előtt, hogy 58 méter magasban gyorsabban ver a szívük, el-elakadó lélegzettel mutogatják és magyarázzák majd az alattuk elterülő tengernyi szépet — Budapestet.

(diósdi)

Olasz tudós a magyar atomkutatásokról

A Magyar Tudományos Akadémia Központi Fizikai Kutató Intézetének vendégeként rövid ideig Budapesten tartózkodott *U. Facchini*, a milánói Cise atomkutató intézet igazgatója. A kiváló olasz tudós elutazása előtt az MTI munkatársának adott nyilatkozatában a többi között elmondotta:

— Magyar kartársaim számos eredményt mutathatnak fel. Különösen érdekelnek azok a kísérletek, amelyeket a világszerte ismert *Jánossy professzor* és munkatársa, *Náray Zsolt* az anyag természetével kapcsolatban folytatnak. Véleményem szerint mind Európában, mind Amerikában, *nagyon kevés tudós folytat ebben a problémakörben ilyen mélyrehatóvizsgálatokat, mint a magyar kutatók.*

(Gyulavári Béla felvétele)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Talher József

l.

Hor Bp

86, l. 109. t.

Tallherr József, Thalherr (? 1730 körül -- Buda, 1807. okt. 16.): udvari kamarai másod-, majd első épitész. 1788-ban lett az Országos Épitészeti Igazgatóság vezető épitésze. Az egész országra kiterjedő épitészeti tevékenységet folytatott. Főleg isk.-k, vendéglők, magtárak terveit készitette. 1783 után a II. József által feloszlatott rendek épületeinek átalakitási terveivel foglalkozott. 1785-ben A.Mazzocato utmutatásai alapján tervezte és épitette a volt óbudai selyemgombolyitó gyárat. Jung József a pesti görög-keleti templom épitésében használta fel § terveit. Fő müve a pozsonyi volt Aspremont-palota (1770 k.). -- M. Evangélikus templom Selmecbányán (1795); s.k. templom Szekszárdon (1805) stb.

Tallherr József, Thalherr építész

Magyar Életrajzi Lexikon

TALIÁNDÖRÖGD (Zala)

TEMPLOMROM, Felsődörögd Szent András tiszteletére szentelt plébániatemplomának romja. Egyhajós, keletelt, csak egyenes záródású szentélye és sekrestyéje maradt meg. A XIII. szban épült, a XIV.-ben átalakitották. A sekrestyében csigalépcső nyomai. A szentélyben freskómaradványok: glóriával övezett, bizánci modorú fejek, a veszprémi Gizella-kápolna freskóinak rokonai, XIII. sz. Csúcsíves ablakok.

RMV 5, 308-309 l.

R. K. PLÉBÁNIATEMPLOM, épült a XVIII. században. Benne fonatos díszű, vörös homokkőből faragott keresztelő medence a Sz. András-templomból, XIII. sz. Hozzáépítve B. Szűz kápolnájához, amelyet 1339-ben (Alsódörögd) említenek

RMV 5, 307-308 l.

Taliándörögd

Tallián Zsóka, ezüstműves-művész 1) Folytatás.
Ary Ibolya: Aranykot Tallián Zsóka ékszerei.

Művészet, 1988. jún., 45-old.

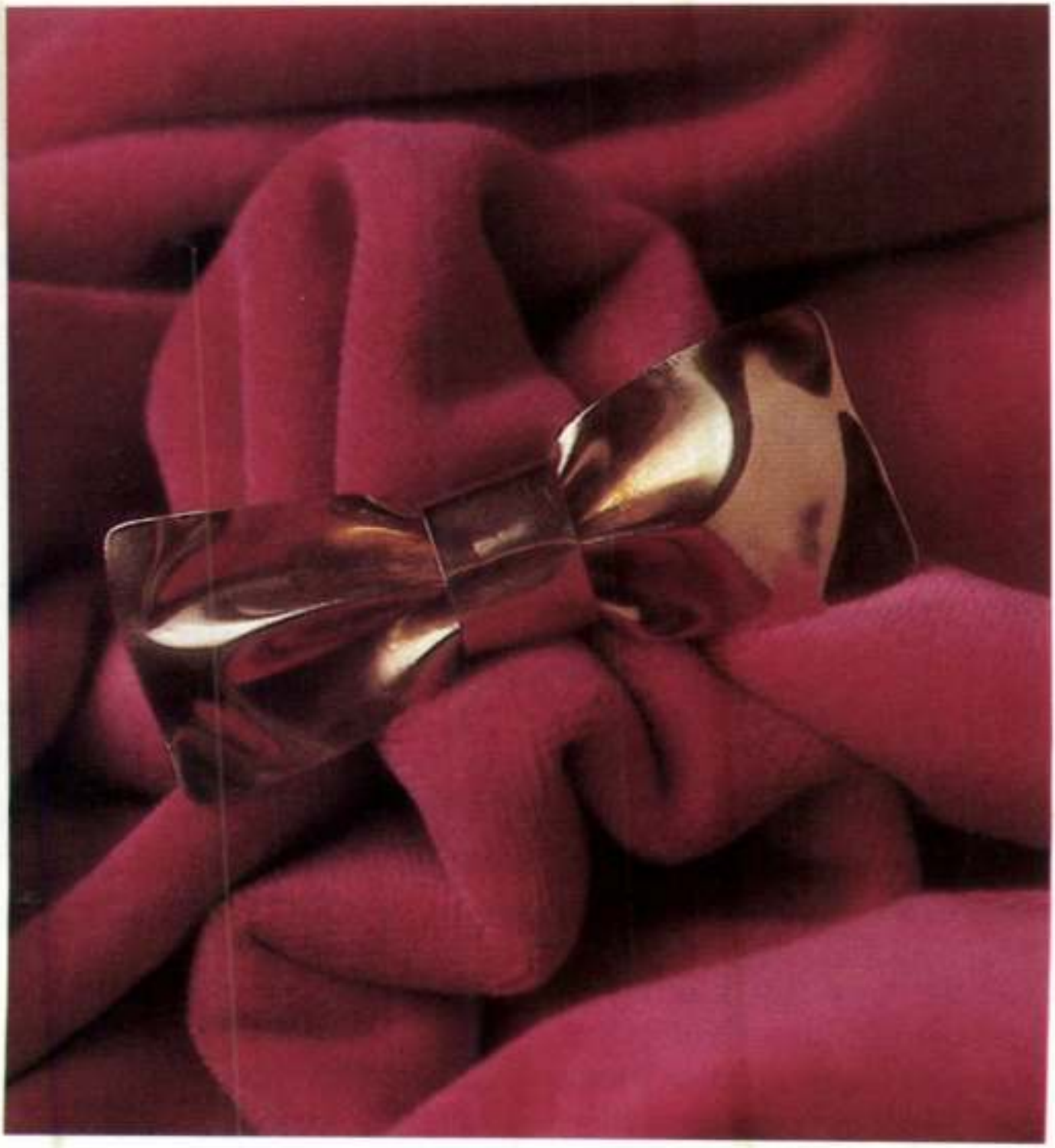

Tallián Zsóka: Melltű, hajlított, aranyozott ezüstlemez, 3 × 7 cm, 1987

Tallián Zsóka: Fülbevaló (2db), aranyozott, cizellált, 2 × 7 cm, 1987 (fotó

adódik, egy-egy különleges kő bemutatása érdekében. Kő nélküli gyűrűit különleges szépséggel dolgozza ki a fém hajlításával, sodrásával,

módszerrel mutatja be ékszerkölteményeit. Mert Tallián Zsóka verseket is ír, leheletfinomságú gondolatokkal bocsátja útjukra ékszer-

Tallián Zsóka, ezüstműves-művész, 2.) Folytatás
Úry Ilolya: Aranykor. Tallián Zsóka ékszerei.

Tallián Zsóka: a) Melltű, kalapált, aranyozott ezüst, rubin, 7 cm; b) Melltű (2 db), aranyozott ezüst, akvamarin, 6 cm; c) Gyűrű, aranyozott ezüst, 1987

Művészet, 1988. jún. 45-old.

tudomány rohamos fejlődésének, ma már egyre több betegségre találunk gyógyírt, s bár a technika is óriási lépésekkel halad előre, mégsem valószínű, hogy a technikai okokat egyhamar fel lehet majd számolni. Amíg van technika, addig technikai okok is vannak, bár ez utóbbi jelentéséről erősen megoszlanak a vélemények. Sokan például jó helyről tudják, hogy X művésznő azért maradt otthon — természetesen technikai okok miatt —, mert a gépszerelők délután négy és este kilenc között ígérték érkezésüket, de vannak olyanok is, akik egy veretes szedős férj nyolc napon belül gyógyuló keze nyomát vélték felfedezni az ügyben.

Legutóbb egy világhírű vendég, *Chuck Berry* budapesti fellépése maradt el betegség miatt. A vájt fülűek eskü alatt vallják, hogy a művész menedzsere füllentett; szerintük Chuck Berry nem is tudott arról, hogy neki ezen a két márciusi estén a magyar fővárosban kellett volna elkápráztatnia a közönségét.

Május első napjaiban — ha nem jön közbe semmi — pótolhatja majd elmaradását. A rock-király helyett addig is be kell érnünk Istvánnal. Ő is király, s bár már jó sok bőrt lehúztak róla, egészségi állapotáról legendák keringenek: miatta még egyetlen előadás sem maradt el a Corvin moziban.

Föld S. Péter

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG
1984 APR. 2

Tallián Zsóka, ötvösművész-művésznő

1021

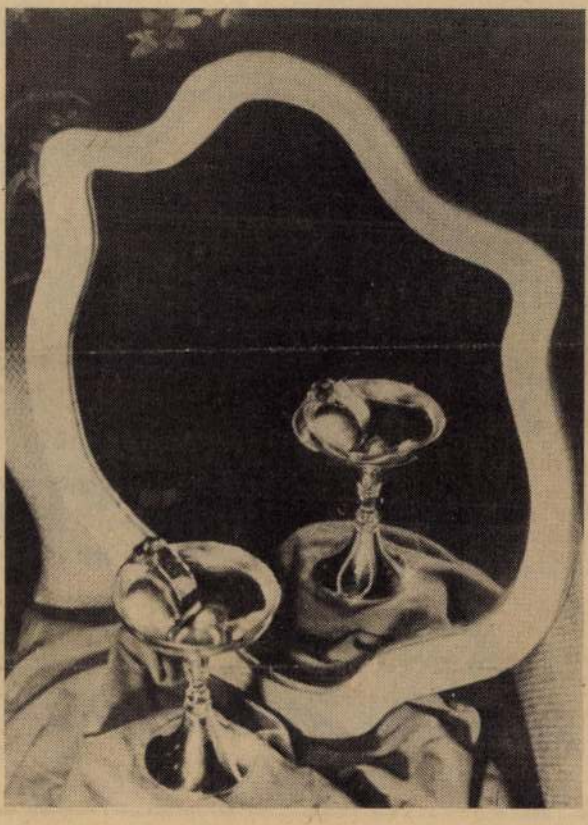

Ezüst, korallal

Ritkán látható ékszerösszeállításnak adott otthont április közepén a budapesti Csók István Galéria. Ezüstparádéra várta a látogatókat. Viszonylag kevesen foglalkoznak ma nálunk ezüstművességgel, s akik foglalkoznak is, ritkán jelentkeznek önálló tárlattal.

Tallián Zsóka érzett annyi erőt magában, alkotást a birtokában, hogy önállóan a közönség elé lépjen. Ezüstbe munkált alkotásai korok, évezredek stíluselemeit viselik magukon, barokkos motívumokat éppoly mesterien formál maivá, mint amilyen módon a legújabb stíluselemeket konszolidálja. Az ezüst hidegségét korallal és türkizzel oldja, s ez az egyensúly nyugodt formákon sugároz át. Szülei sok évtizedes szakmai tapasztalatát felvállalva tud maivá, mához szólóvá lenni, s mint a bemutatón kiderült, épp ezért keresett ékszerek mívesévé is. Az olyannyira feltűnő egységén kívül ez a kiállítás a „körítés" szempontjából is említést érdemel. Ebben a galériában ritkán tapasztalható együttesség mutatkozott meg a meghívó, a plakát, az ajándék-

erőből
vált módszerűk, a már hagyományos
tévés bálok rendezése. Ezeken termé-

RÓZSASZINŰ ÁLOMBÓL
KILÉPETT,
CSIPKÉBE BURKOLT
LÉNYEMET,
A PARFUM SEJTELMES
ILLATA JÁRJA ÁT.
MAJD LÁGY RITMUSÚ
MOZGÁSSAL
ÉLETRE KELTEM
A FÜLEMBEN CSILINGELŐ
ÉKSZERKÖLTEMÉNYT.

Tallián Mária

Felelős kiadó: Köteles István

Tallis

A kiállítást Édesapám 75. születésnapjára ajánlom, aki továbbadta a mesterség szeretetét!

A KÉPCSARNOK MEGHIVJA ÖNT

TALLIAN ZSÓKA

ÖTVÖSMŰVÉSZ KIÁLLITÁSÁNAK
ÜNNEPELYES MEGNYITÁSÁRA
1987 DECEMBER 10-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN FEL 6-ÓRÁRA

MEGNYITJA
BAYER ILONA
A MAGYAR TELEVIZIÓ MUNKATÁRSA

MEGTEKINTHETŐ
1987 DECEMBER 10–19.

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA
ÖTVÖSTERME
BUDAPEST, VÁCI UTCA 25.

Tallián Zsóka

Tallián Zsóka: a) Melltű, kalapált, aranyozott ezüst, rubin, 7 cm; b) Melltű (2 db), aranyozott ezüst, akvamarin, 6 cm; c) Gyűrű, aranyozott ezüst, 1987

Tallián Zsóka (46.old)

ötvös-ivarművén.

Pályája 1984 ben indult.

Ú.y Ibolya ciNe

Műrénet 88/6

k

zági
987.
tat-
ából
986.
öbb
vhá-

ól e
gal.
lasz
ivo-
per-
Fló-
elo)

született (1945), s a magyar (anyanyelvi) környezetben felnövő kisgyerek ötévesen került Belgrádba. Fiatalon, idegenek között, igen nehéz éveket élt át. Kitartásának, vasakaratának köszönhette, hogy a Belgrádi Képzőművészeti Akadémia hallgatója lett. 1966–71-ig tanult a Festészeti Tanszéken *Ljubica Sokić* professzornál. A festődiploma megszerzése után Hajdú egy évtizedig (1971–81) nem fest, a Száva központban dolgozik. Csak 1981-től, felnőtten, harminchat éves korában veszi kézbe újra elhagyott ecsetjét; letisztítja elárvult festő-

állvány
keket,
kaparja
kat a p
vásárol
sietségg
megleh
Újra
dolgozi
festésze
évtized
követik
díjakat
Igaz
val vég

Tallián Zsóka: Fülbevaló (2db), aranyozott, cizellált, 2 × 7 cm, 1987 (fotó

adódik, egy-egy különleges kő bemutatása érdekében. Kő nélküli gyűrűit különleges szépséggel dolgozza ki a fém hajlításával, sodrásával, cizellálásával. Tervezői el-

módszerrel mutatja be ékszerköltményeit. Mert Tallián Zsóka verseket is ír, leheletfinomságú gondolatokkal bocsátja útjukra ékszereit. Kísérletező művész lé-

(46. old.)

Tallián Zsóka

ipar-ötvösművész
8h-ban induló pályájáról Úry Ibolyaír

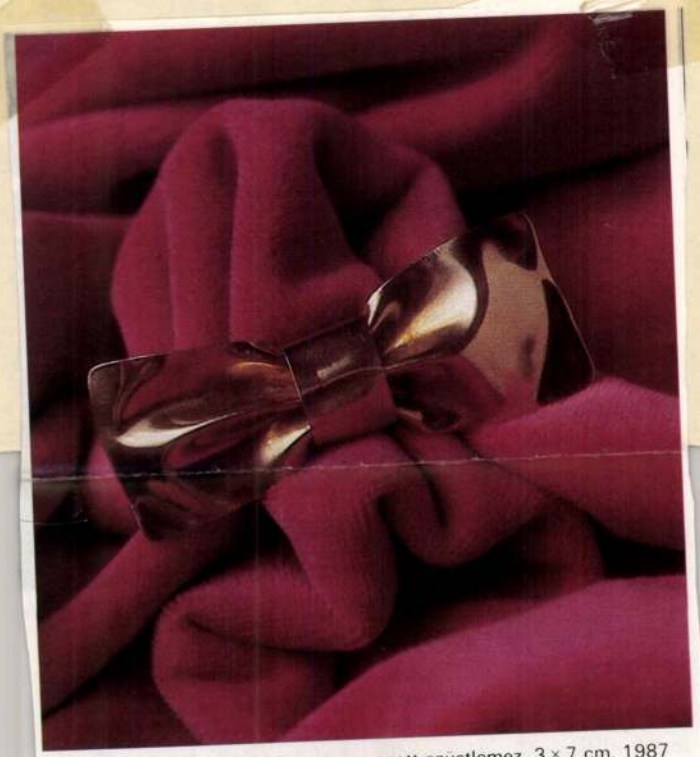

Tallián Zsóka: Melltű, hajlított, aranyozott ezüstlemez, 3 × 7 cm, 1987

Művészet 88/6

Tallián Zsóka

Tallián Zsóka ötvösművész munkáiból nyílt kiállítás szerdán a Csók István Galériában. A bemutatott műtárgyak megvásárolhatók. A tárlat április 21-ig látogatható.

◆

Magyar Nemzet 1984. IV. 12.

Ötperces halhatatlanság

Színházváltás 1986–1991, Kortárs Magyar Színészlexikon

Karácsonykor színházi könyveket lapozgattam. Nem rendes olvasmányok: színikritikagyűjtemény az egyik, a másik színészlexikon. *Koltai Tamás* cikkeit, portréit, interjúit fogja csokorba a *Színházváltás 1986–1991* című kötet. Eltöprengek: ha valaki fölesküdött naponta-hetente, évszámra, évtizedekig sebtiben beszámolni a látott előadásokról, rajongásokról és fölháborodásokról, ha arra vállalkozott, hogy gyorsan gyűrődő napilapok és nem sokkal tartósabb hetilapok hasábjaira rója nézeteit, alkalmi robbanásait, miért nem törődik bele abba, amit a pesti rosszmájúság csattanósan állít: „Lakásom legkisebb helyiségében van kritikája előttem, nemsokára mögöttem lesz". Gyors fonnyadásra ítélt izgalmak, hamar lehülő lázak múfaja a színikritika. Legégetőbbjük is elévül a múló nappal. Minek hát kötetbe gereblyézni?

Koltai, persze, szépírói vágyait ölte néhány gépelt oldalas beszámolóiba. Mind kurtább emlékezetem szerint egyetlen alkalommal, egy tévéjátékát átdolgozójaként szerző gyanánt szerepelt a főcímen. Novelláit, regényeit, színdarabjait, szatíráit és szomorújátékait beleáldozta kétfilekkes cikkekbe. Emberismeretét egy-egy jelzőbe ölte. Világváltoztató düheit egy-egy új bekezdésben sütötte el.

S ahogy haladok előre csúnya papírra nyomott kritikagyűjteményében, kiviláglik, mennyire előrelátóan okos ember Koltai. Az utókornak dolgozik. Az utánunk jövőknek munkálkodik. Kritikacsokrai könyvbe préselt szedett virágként adnak hírt leoltott előadásokról. Ő lesz a színházi utókor. Akik belelapoznak krónikáiba, megítélhetik, milyen volt korunk színháza.

Utókorként lapozgatom *B. Fábri Magda* lelkesült vállalkozását: a *Kortárs Magyar Színészlexikont*. A főhivatású színháztudósok rossz lexikona után egy hőkeblű színészrajongó rendbe szedte a komédiásnép katasztrét. Mindenki benne van. Közel mindenki. Paraván mögé rejtőző bábszínészek, dühödt versmondók és elszánt előadóművészek, segédszínészek és amatőrségből havi színházi díjazásra átigazoltak. Mindenki, aki mostanában plakáton van. Fölpanaszolhatnék kifogásokat: hogy nem tudni: ki hol született, melyik szerepét mikor alakította, ezt majd megteszik mások. Arról siránkoznék most: régen olvastam ennyire lehangoló könyvet. Negyven évet töltöttem nézőtereken. Majdnem mindent láttam, amit érdemes volt látni, és amiért ugyan sajnáltam az estét, de azt adták éppen. Mégis riadtan böngészem a neveket, a fontosabb szerepeket. Képtelenség fölidézni akár egyetlen színpadi pillanatot, nem tudom magam elé idézni arcukat. Akkor sem, ha függelékként megtalálom ki-ki legelőnyösebbnek vélt fotóját (többnyire érettségi képüket nyomták a kötetbe).

Kik ezek? – álmélkodom. Ez volna a mai magyar színházművészet? B. Fábri Magda azt feleli rá: ez. Oldalról oldalra, szócikkről szócikkre úgy olvasom, mint egy regényt, de inkább gyászbeszédet.

Nem ugrom át a legbotfülűbb, leghamisabb segédszínésznőcske adatait sem. A színháznézésbe belefektetett sok munka megtérül: a száraz, tárgyilagos adatok megszólalnak, gyönyörűséges vagy rettenetes esték pislákolnak föl a messzeségből. Elmosolyodom néha egyik-másik lódításon: a színésznőén, aki nem született meg és a Színiakadémia elvégzése után a Nemzeti szerződtette. Mikor? Hány évesen? A nyomdafesték sem fiatalít, csak titokzatosságot áraszt. Elmerengek, amikor rangos amatőrbandából érkezett színjátszó letagadja, hogy az amatőrmozgalom izmos korszaka lökte színipályára. Mit tart fontosnak szerepei közül és mikről feledkezik meg? Érdekes olvasmány. Szomorú olvasmány. Nem a sok disznó ludat győz szürkíti statisztikai átlaggá a színészjegyzéket, teszi ahhoz hasonlóan érdekessé, mintha az ipari balesetvédelem megbízottainak listáját, vagy a Magyar Zöldségesek Évkönyvét lapozgatnám. A sok ismeretlen, emlékezetből kisikló, a pályán megkapaszkodni nem bíró tömegében megcsillan egy-egy igazi nagyság, néhány hivatásos és nagy tömeg használható, igéretes beváltatlan. Kimaradtak, elfelejtődtek, persze, néhányan, minden lexikon betegségét ez sem kerülte el.

A lelkes szerkesztőnő sziszifuszi igyekezete valós képet kínál. Ez a teljes, magyar színészet. Így főst. Ezek tolonganak a Duna jege mellett, hogy királyt és királynőt válasszunk közülük.

Olvasom a lexikont. Feleletet kapok belőle, miért nem járok mostanában színházba.

M. G. P.

GULAG-számok, GULAG-emberek

Hogy mekkora tökéletesen fölösleges emberáldozatot követelt meg társadalmától egy nagyon sok színű óriásbirodalom zaklatottságtól, tragédiáktól terhelt háromnegyed évszázada, eddig nemigen tudhatta pontosan a világ. Nemrégiben azonban *V. Ny. Zemszkov* közreadott egy olyan összefoglalást, amelyet az eddig a szovjet archívumok legtitkosabb dossziéiban őrzött kimutatásokból készített. Ez a tanulmány – az előkészületeiről már volt szó ezeken a hasábokon – most magyarul is megjelent. A Magyar Russzisztikai Intézet *Szovjet füzetek* sorozatában negyedikként közreadott munka *(A GULAG – tényekben, adatokban)* szerint Hruscsov 1954 elején kapott egy neki szánt bizalmas jelentést, amelyben az áll: 1921-től a jelentés keltéig „ellenforradalmi bűnök" miatt 643 ezer embert ítéltek halálra, 2 millió 369 ezret lágerre vagy börtönre, 765 ezret pedig számüzetésre vagy kitelepítésre.

A tanulmányból egyebeken kívül kiderül az, hogy a fogolylétszám 1948 és 1953 között volt a legnagyobb (1950-ben 2 millió 561 ezerre rúgott), és hogy még a leghírhedtebb büntetésvégrehajtó-megtorló helyeken, a lágerekben is akadtak különösképpen sanyarú időszakok – olyankor a még rosszabb táplálkozás és a még rosszabb orvosi ellátás miatt különösen sok rab halt meg „természetes" halállal.

Számottevő különbségek mutatkoztak az elítéltek összetételében is: a háború végére 24 százaléknyira nőtt, utána ismét csökkent a nők aránya, s ennél valamelyest meglepőbb módon – ám a diktatúrák és az értelmiség közötti sokszor bebizonyosodott kibékíthetetlenség miatt korántsem megérthetetlenül – 1934 és 1941 között a háromszorosára növekedett a felsőfokú végzettségűek és a középfokú végzettségűek aránya. Két magyar adatra is rábukkantam a könyvben: 1944 elején a 4789 külföldi illetőségű fogoly között 542 hazánkfia raboskodott a szovjet „javító-nevelő" munkatáborokban, míg az 1951-es 12 085 külföldi között 1623 magyar akadt.

Elgondolkodtató Zemszkovnak az ötvenes évek dereka utáni időszakra vonatkozó legutolsó mondata: „A GULAG a politikai foglyok új hullámát fogadta magába: a totalitarizmus ellenfeleit, az emberjogi harcosokat."

D. Gy.

Boa constrictor

Ki ne maradjon: december

Nekem az idei ünnepvárás szimbolikus tárgya egy újfajta karácsonyfadísz lett. József Attilával szólva „szőke volt és másfél mázsa", mint az a bizonyos undorító boldogság, és kétezerötszáz forintba került annál a virágárusnál, ahol először láttam, és az ára felől kérdezősködtem. Később nem kérdeztem semmit – igaz, nem is tudtam, mit nem kérdezek. Az a *valami* ugyanis feltűnően hasonlított a régi karácsonyok aranyos girlandjához, de jó ideig alig akartam és mertem elhinni, hogy a girland – vagy ahogy az uzán hívják – a boa legitim utódjával van dolgom. Mert mindene megnőtt. A hossza, a sörtéje, a csillogása. Burjánzó közönségességében immár kihízta a szentestére tervezett kötelező áhítatot, és szinte riszálta duzzadt pompáját új és mégújabb szerepek elnyerését remélve. Sugallta: a csillagszórófüst múltával lehetne belőle például stóla, a női váll meztelenségét kiemelendő. Vagy kán-kán finálé orgiára biztató jelmezrészlete. Vagy politikai kampány mindent-bele végjátékának kelléke.

Akármi is lehetne, egy azonban biztos. Az idei boa más mint, aminek mutatja magát.

Csók István Galéria

Szex-szimbólumoknak kellene látnom *Tallián Zsóka* bizsuit, de valami nem stimmel bennük. Pedig a rendező szervek mindent elkövettek, hogy a nemi szervek asszociációit keltsék a furcsa kavicsokból és opálosra égetett kerámiából összeszerelt násfák és láncok, fülbevalók és nyakbilincsek. Azért szerencsésnek mondhatja magát az a férfi vásárló, aki megúszta az esti gyertyagyújtást az asszonyából kibuggyanó hirtelen rőhögés vagy az orcáján váratlanul elcsattanó pofon nélkül.

Nem azért, mert a bizsu alakja a falfirka közvetlenségével céloz az ajándékozó és az ajándékozott között fennálló viszony lényegi természetére. Inkább azért, mert ha a kedves netán szótfogad a galéria installációs ajánlatának, és az aktus alkalmával valóban magára aggatja a félkilós koloncokat–, úgy ahogy a kiállításon megfigyelhető ölelkező árnyfigurák teszik –, akkor erogén zóna ide, fallikus totem oda, a pásztoróra maradandó hegeket, felejthetetlen horzsolásokat és kezelendő tipliket okozhat. Persze, ha az a cél, nem szóltam semmit.

Csontváry Terem

A hét művészének kellene látnom az itthon kiállító görög származású *Tzortzoglou Georgiost*, de a mostani hét helyett hetven év néz le ránk a csinosságban egyébként nem szűkölködő műveiről. A koptatott festményalap Klee tanár úr érzékenységét, a rajzolat finomsága a mellőzött szentendreiek sértődékeny intellektualizmusát, a pengeéles vonalháló a posztimpresszionizmust okosan maga mögött hagyó közép-európai festőegyéniségeket juttatja észbe. Szóval sok mindenkit. Tetszenek ezek a képek, érdekes ellenpontjai a méltóságát vesztett belvárosnak, az aranylamé hálóinget húzó újgazdag angyaloknak és a bekecsben, kucsmában feszítő műszegény betlehemeseknek. Ámbár, ha arra gondolok, hogy Jalta is összeomlott, Trianon is recsegropog, öröknek hitt államalakulatok atomjaikra hullanak, és örökre kihaltnak hitt dinasztiák követelik jogosnak vélt koronájukat, akkor sejthető: a visszaszámlálás már rég elkezdődött. És akkor miért ne foglalkozhatna a hét művésze például a weimári korszakra jellemző festészeti problémákkal?

Koller Galéria

Most pedig essen szó egyetlen képről. A Petőfi Sándor utca decemberi szenzációja egy háromszáznegyvenezer forintos festmény volt. Sok ez? Kevés ez? Sok, ha az átlag kortársi képek áraira gondolunk, mert azok ennek harmada körül szoktak mozogni. Kevés, ha a terembérletet fizetni. Ez a műtárgy is más, mint aminek első pillanatban láttam: nem az újgazdag *átlagot* kifejező piaci kínálat, hanem csak az igény

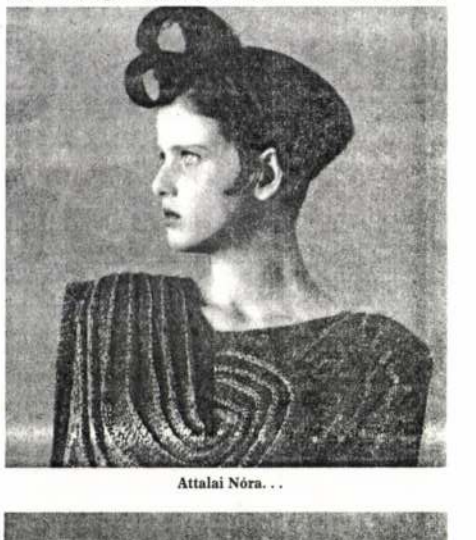

Attalai Nóra. . .

. . . és Bánfalvi András munkái.

klasszikus műtárgyak ára a viszonyítási alap. A szomszédos Qualitas Galériában egymillió-kétszázezerbe kerül egy Szinyei-Merse tengerparti táj (talán a ritkaság okán) és egymillió-négyszázba egy Vaszary-festmény (talán a fekvő női meztelenség vonzó témája miatt). Mindenesetre kortárs magyar művet harmadmillióért alig látni. De *Kiss Tibor* Bacchusához hasonló festménnyel sem volt eddig dolgom. A háromnegyedes aktként ábrázolt öreg férfitest valamennyi ránca, szakállszőre, és bőrére csorgó verejtékkel keveredő borpatakja főiskolai docenshez méltó technikával adatott elő. A kompozíciós mintakép Van Dyck lehetett, esetleg legjobb magyar tanítványa, Benczúr Gyula. A kivitelezés tetszetőssége, ugyanakkor a barokkos lendületet nélkülöző mágikus realizmusigény a szászendrei kiürült rutint messze meghaladó, de együttal korszerűvé fényesített mai nyugat-európai posztmodern elegancia megértéséről tanúskodik. Ilyen szemérmetlenül és csüggedten utánozni a művészettörténet holt értékeit eddig csak a Párizsban élő Csernus Tibornál és Szabó Ákosnál láttam. Ilyen festmények csak ott és akkor születnek, ha a tehetős képvásárlóknak bizonyos műveltségük, ha a művelteknek bizonyos pénzük van – és ha a művelt pénzesek nem engednek sem a szociális lelkiismeret demokratikus nyomásának, sem a nyughatatlan értelmiségiek művészeti trenddiktátumának. Már éppen kidolgoztam magamban a koncepciót: íme, hát van már nekünk középosztályian ravasz-elegáns fogyasztói művészetünk, szofisztikált giccsünk, az újrapolgárosodás vitathatatlan jelének látszó „márkás" műtárgyunk – amikor kénytelen voltam ítéletemet felülvizsgálni. Ugyanis a Petőfi Sándor utcai Koller Galéria 1991. december 23-án volt utoljára nyitva. A Kiss Tibor-típusú képek forgalmából – úgy látszik – mégsem lehet felkeltését célzó *egyszeri* árubemutató. Elég lesz majd akkor *nem szeretni*, ha valódinak bizonyuló vásárlóerő húzódik mögötte. Addig, sajnos, muszáj védeni.

Dorottya Galéria

Tizenhét fiatal iparművész vásárlással egybekötött bemutatója látszólag tárlat, valójában tüntetés. Tüntetés a szomszédos utcák kőgazdag vevőközönsége és az önjelölt új magyar elit rossz ízlése ellen. A kiállítás arról szól, hogy alternatív magatartás nemcsak politikában és magaskultúrában létezik, hanem cipőviseletben és ridikül-fazonban is. Hogy személyisége nemcsak egy szóknoknak és egy szinésznek lehet, hanem egy sapkának és egy karperecnek is.

Sejthető: *Karattur Katalin* földibéka szinekben irizáló táskáihoz, *Bánfalvi András* karóra formájú „begolyózott" bizsuihoz, *Attalai Nóra* királynőien excentrikus kempléihoz egyrészt nagyon fiatalnak, másrészt szimpatikusan sznobnak, harmadrészt gátlástalanul szabadnak illik lenni. A pénz itt csak negyedsorban érdekes, e dolgok megvehetők egy felemelt ösztöndíjból, és az egészből különben is hiányzik a Nagy Üzlet szaga.

Meglehet, néhány éve fenntartással fogadtam az effélé bemutatót. Szemtelen szépelgést, álarisztokratikus ízlésfitogtatást, parvenü magamutogatási kényszert orrontottam a tárgyak mögöttes világában. Ha e holmikat úgy láttam, az azért lehetett, mert a karácsony előtti pesti utcán *akkor még* nem tekeredett a boa constrictor, a komprádor milliomos karácsonyfájáról elmaradhatatlan romlott disz, a bűnbeesés új fejezetét megnyitó óriáskígyó. Mentsük meg ezért legalább *Szilágyi Júlia* papírszalvétából hajtogatott angyalka díszét, mert párfortintos testével már szemez a sátáni boa.

P. Sz. J.

TÁRSASKÖR A KISKORONA UTCÁBAN

Óbudai összhangzattan

Tizenkét évet töltött az Óbudai Társaskör a Zichy-kastély épületében, hogy – profilját megtartva – 1988 októberében visszakötözhessen eredeti otthonába, a Kiskorona utcába.

– *Mitől más az Óbudai Társaskör, mint egy művelődési ház?* – kérdeztem Merényi Juditot, a Társaskör igazgatóját.

– Szerencsére ez nem a különben oly gyakori „vegyeskereskedés" jellegű művelődési ház. Amikor a Zichy-kastélyban működtünk, a hely szépsége tette lehetővé – voltaképpen szinte megkövetelte – egy efféle kulturális intézménynek a kialakítását. Később – amikor visszaköltöztünk felújított épületünkbe – már csak a hely változott meg, a tevékenységünk jellege változatlan maradt. Az elmúlt egy évtizedben a főváros le akarta tisztítani jó néhány művelődési ház profilját. És mivel tíz nyáron az akkori Országos Filharmónia is rendezett koncerteket a kastély kertjében, az óbudai közművelődésnek ez a helyszíne zeneközpontúvá vált. Innen indult el hajdanában a Filharmónia kezdeményezte Ifjú Zenebarát Klub hálózat és a Mozart Klub is, amely mára a fővárosi zeneiskolák legtehetségesebb növendékeit gyűjti magába – és pódiumot ad nekik. Ide sorolható az Ifjú Operabarátok Klubja meg a Komolyzenei Klub. És persze a lassan negyvenéves Óbudai Kamarazenekar, amely az elmúlt évben egyesült az Albert Schweitzer Kamarazenekarral.

– *Úgy tudom, az említetteken kívül más zenekarok is itt találták meg az otthonukat...*

– Még a Zichy-kastélyban keresett meg minket a későbbi Budapesti Vonósok, majd a Budapest Ragtime Band. Amikor pedig három esztendeje megtudtam, hogy a Liszt Ferenc Kamarazenekar is helyet keres, azonnal lecsaptam rájuk.

– *Sok fiatalnak, kezdőnek is adtak már lehetőséget a bemutatkozásra...*

– Miért is ne!? Persze valamit minden fiatal művésznek tudomásul kell vennie: attól, hogy ki van írva a neve, még nem özönlenek a nézők. A közönségüket nekik kell „összegyűjteniük".

– *Ha eléggé tehetséges, bárki koncertezhet a Társaskörben?*

– Többnyire. A hosszú évek során az embernek kialakul egy baráti köre. Ma már Rolla Jánosnak, a Liszt Ferenc Kamarazenekar hangversenymesterének véleményét kérem, ha egy új zenekar érkezik.

Rolláék segédletével már tavaly is nagy sikerű kamarazenekari találkozót csináltunk – idén hozzá egy kurzust is az amatőr együtteseknek – az elmaradt Veszprémi Kamarazenekari Fesztivál helyett. Ők jól érzékelhetően szívesen tanították a gyerekeket, pedig egy fillért sem kaptak érte! Meg kell találni ebben a közművelődésnek nevezett zűrzavarban azokat az embereket, akik az „ügyet" szolgálják!

– *Hogy lehet anyagilag ennyi klubot fenntartani és ennyi koncertet megszervezni?*

– Nem szabad szórni a pénzt! A jövő évi állami támogatás – öt és fél millióval lesz kevesebb, mint idén, mert január elsejétől „lekapcsolják" rólunk a Békásmegyeri Közösségi Házat – csak a rezsik kifizetésére lesz elégséges. Ha másra is pénzt kell kiadnunk, azt csak a bevételből vagy valamilyen céltámogatásból tehetjük meg. Illetőleg – és erről mindenképpen említést kell tennem – vannak, lehetnek szponzoraink is.

Szemere Katalin

schaft auch von sehr vielen dort lebenden ungarischen Emigranten besucht wurde.[38] Schauplatz waren die Räume des "Sturm", die in den zwanziger Jahren auch die Ausstellungen mehrerer Künstler des "Ma"-Kreises /Máttis-Teutsch, Moholy-Nagy, Kassák, Bortnyik, Péri, Bernáth/ beherbergten.[39] Auf dem Berliner Abend der "Ma" referierte Ernst Kállai über die modernen Kunstströmungen und über den Platz der "Ma" in der neuen Kunst. Danach trug Jolán Simon Werke von Schwitters, Huelsenbeck, Arp und den "Ma"-Dichtern vor. Zum Abschluß las Kassák sein Epos "Das Pferd stirbt und die Vögel fliegen aus".

1922 hatte sich eine Gruppe seiner alten Mitarbeiter bereits von Kassák getrennt, und auch einige neue Mitarbeiter wie Kállai und Moholy-Nagy suchten den Kontakt zu den stärker politisch engagierten neuen Presseorganen, die Béla Uitz und Sándor Barta nach ihrem Bruch mit der "Ma" ab Frühjahr bzw. Herbst 1922 in Wien herausgaben. Béla Uitz trennte sich nach seiner ersten Moskau-Reise vom "Ma"-Kreis und startete gemeinsam mit Aladár Komját, der die "Ma" bereits 1918 verlassen hatte, die Zeitschrift "Egység" /Einheit; Wien–Berlin, 1922-24/. Wichtigstes Ziel der "Egység", entsprechend ihrem Untertitel und dem Programmartikel,

1979. szeptember

Új arcok a Szig

Bemutatkozás előtt

A szolnoki Szigligeti Színházban megkezdődött a „visszaszámlálás". Jövő hét pénteken este lesz az 1979/80-as évad első premierje, Jurij Petrovics Ljubimov rendezésében mutatják be Trifonov A csere című darabját. Szeptember végén a Szobaszínházban Beckett A játszma vége című színművének első magyarországi bemutatója lesz, és a színház művészei próbálják már a „La Mancha lovagja" című musicalt is.

A színház társulatának új tagjai közül többen első szolnoki fellépésükre készülődnek, néhányan jelentős szerepekben.

itt érdekes, izgalmas színházat akarnak „csinálni". Amikor Szolnokra szerződtem — semmit nem tudtam arról, hogy milyen szerepeket fogok játszani.

— Főszerepet kapott a Paál István rendezésében készülő „A játszma vége"-ben.

— Eddigi pályám talán legnagyobb — s egyúttal legszebb — feladatát kaptam. A megfogalmazott kétségbeesés drámájában játszom — olyan szerepben, mely a színésztől rettenetes fegyelmet követel. Láttam egyszer gyerekkoromban, ahogy tűzszerészek egy bombát szereltek szét: ehhez a Beckett-drámához a színésznek úgy kell közelítenie, hozzányúlnia, mint a tűzszerésznek a bombához.

FEHÉR ILDIKÓ szegedi tanárképző főiskolás korában játszott a Paál István vezette Egyetemi Színpadon, majd elvégezte a Színművészeti Főiskolát is. A főiskola után Miskolcra, azután a Népszínházhoz szerződött. A

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Tallinger István

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1979 SEP 9

1021

1979. szeptember 9.

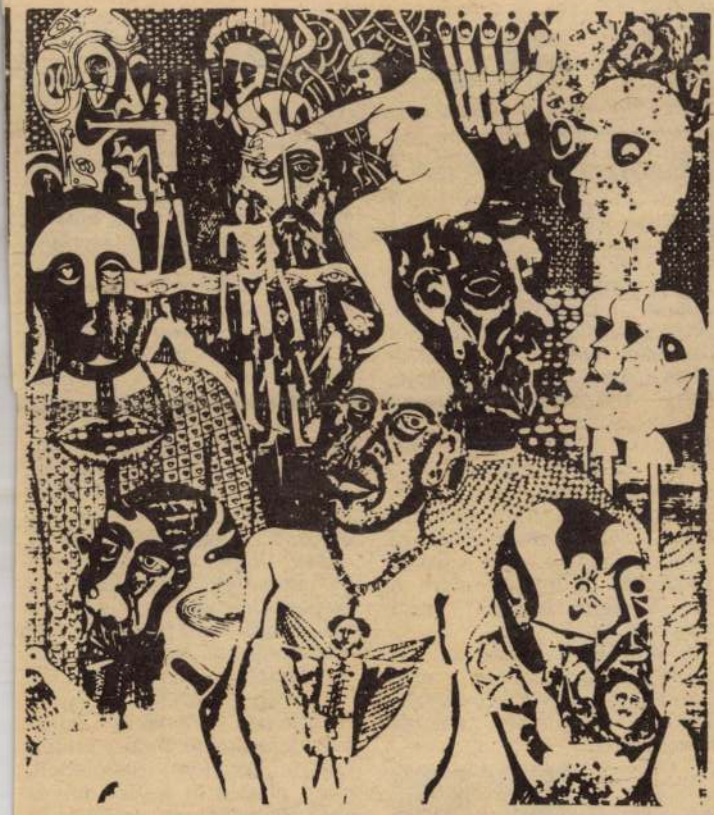

Tallinger István: Álom

tománygyűlésen (communia, concilia), hol a városok közös értekezletét tartják a császári cultus középpontján. Ez Augustus halála után terjed el. A császár szentélyénél (ara Augusti) a tartomány főpapja (sacerdos provinciae) áldozatot mutat be. Igy lesz ez intézménynyé.

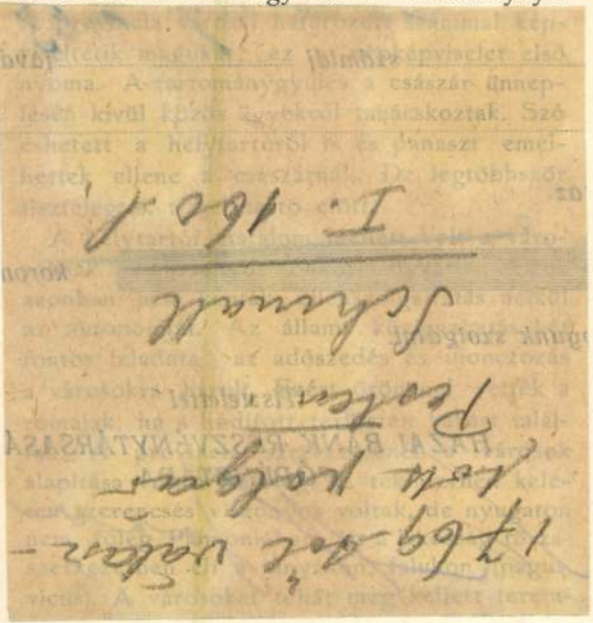

eső részről lehet szó. Kr. u. 10-ben külön provincia: Illyricum superius lesz ez a rész, még Nerva alatt is az. Pannoniát csak 68-ban szervezik provinciává. Addig a Dráván túli vidék nem volt megszállva, de bizonyos védenczi viszony volt Róma és eme vidék közt. Amint Noricumot, úgy Pannoniát is kardcsapás nélkül hódítják meg, de hosszú idő kellett, hogy a Duna egész folyása mutassa a birodalom határát. (A mai Dunántúlt Kr. e. 60-ban a dákok dúlják fel, Caesar ezért akart ellenük háborút viselni). Plinius szerint a lacus Peisotól nyugatra a boiok laknak. A rómaiak Noricumból szivárognak át kelet felé. A legiókat Paetovioból és Sirmiumból áthelyezi Vespasianus Carnuntum és Vindobonába; Aquincumba Domitianus helyezi el a legio II. adjutrixot. Brigetioba talán Trajanus.

Pannonia meghódítása Claudius alatt mehetett végbe. Trajanus (102—107) Pannonia superior és inferiorra osztja. A határ Ptolomaeus szerint Arrabona-nál kezdődik, de Brigetio (Komárom) mindig P. superiorhoz tartozik. Ezt igazolják a mérföldkövek is, amelyek Brigetio-Aquincumból indulnak ki. A határ Csév körül lehetett (Esztergom me-

Strindberg jobb, mint amilyen rossz

Gyurkovics Tibor színházi levele

Tóth Ildikó és László Zsolt

Strindberg nagyságát talán a feneketlenül mély és büdös emberi életben nem fogjuk megérteni. Óriási televény, melyen átkel az ember, de elvész is benne.

Maga a téma, a fő téma, amit únos-untalan megragad — a nő, a szerelem, a nemek harca —, örök és soha be nem teljesülő, be nem teljesíthető téma, mint egy vezérmotívum az életszimfóniában, mely végighúzódik az egész muzsikán, hogy aztán csak az élettel együtt tűnjön el a megoldhatatlan semmiben.

Strindberg is egy életen át birkózott vele, életében, írásaiban. Sikertelenül — csaphatnánk ujjaira a fekete zongora fedelét. Közben újra s újra kíváncsiak vagyunk, hogy a mániákus, félőrült svéd (nézzük meg fényképét, mint valami kicicomázott ördög, aki félelmetes, ám mégsem lehet komolyan venni, mint önmaga kileskelő, kihallgató Poloniusát) szenvedélyes, téveteg, de mellbe lökő szókimondására.

Talán túl őszinte volt. Ahogy mondják, a valóság nem elegendő a remekműhöz, valami álomszerűt, titokzatosat hozzá kell „csalni" a valósághoz, úgy az őszinteség — mely minden remekmű egyetlen lehetséges gesztusa — is kíván valami titokzatos többletet, fájdalmas mértéket, hogy igazi művészet legyen belőle. Strindberg ezzel nem törődött, legázolta a maga fröcskölő őszinteségével az embereket, beleokádta, fecskendezte a maga életét regény- és drámaalakjaiba — azok mégis nagyrészt tételes igazsághirdetők lettek a hús-vér figurák felemás csapdájában.

Jó gondolat hát Strindberget bemutatni a színházban, jó gondolat a *Radnóti Színházban Ibsen* sikeres *Nórája* után elpengetni Strindberg „ellendarabját" a nőkről.

A *Bertha és Axel* minden porcikájában felemás. Talán ezért is hiányzik belőle az egyértelmű átütő erő. Komédiának neveztetik, de nevetőizmaink vagy mosolyfintoraink bádogzörgéssel csikorognak Strindberg önkiforgató tételein. Tragikus, de maga Strindberg is igyekszik nevetségessé tenni saját és darabbéli tragédiáját. Ilyenformán nincs igazán „műfaja" a műnek. Mennyire kineveti az ember ezt az iskolás követelményt, ugyanakkor bebizonyosodik, ha nincs műfajkaraktere valaminek, a legelevenebb hangulatok és legérdekesebb drámai önmegalázások is szétforgácsolódnak a színpadon. Csehovot viszont hiába rakjuk komédiás vagy tragédiás skatulyákba — a maga önmagában törvényű jellege mindig érvényesül. Tudja, mit akar. Strindberg nem tudja. Strindberg mindent akar — kevesebb lesz tőle.

Természetesen mindezt nem valami nagyképű irodalmi bölcsességként akarom elővezetni, hanem tűnődni, milyen nehéz feladatokat ró a rendezőre egy Strindberg. Ezen a csöpp színpadon mindent oda kell varázsolni — futkosást, bált, paraván mögül előugró meztelen férfiút, lesüllyedést, fölemelkedést, parázskályhát, festőállványt, nőbe öltöztető maskarát, férfihomlokot és fél-erotikát, hamvat és dühöcskét, kék harisnyát és fehér harisnyát, a századvég egész feminista és ellenpárti rekvizitumát, beltragédiát, csacskaságot, melodrámát, egészen a mellbedobó szentimentalizmus grand guignoljáig (milyen jó is volna egy valódi!).

Meg kell mondjuk, maradékony színházi hangulatok szerepeltek a színpadon. Mindent összefogni, nem utolsó teljesítmény. Belső hangulattöredékek osonnak át a téren, csak az a bökkenő, hogy szinte képtelenség — az anyag miatt — egységes stílust diktálni az egységtelen Strindbergnek. A rendezés olyan akart lenni, mint Strindberg — aminél többet szerző talán nem is kaphat rendezőjétől —, ugyanakkor és ezáltal belekényszerült Strindberg, uram bocsá', stílustalanságába. Ám óriási eredmény, hogy nem nyomtalan színpadi este. Akármilyen, de emlékezhető.

Mindez szinte lehetetlen feladatokat ró a színészekre, hiszen ezt a strindbergi „rosszaságot" nehéz jól eljátszani, még ha jobb színészek vagyunk is. Így magukról nem lehet megállapítani saját értéküket. Talán senkiről, akikről gondolnánk, sem. Valamit borzasztó nehéz idézni svédül és hitelesen, és strindbergesen, mikor jóformán egyik módszer sem vezet eredményre, ha túl sok idézőjelet rakok és rakatok a színészekkel — karikírozom, ha egy-az-egyben játszatok — belefúlok a strindberiánizmusba. Ajaj. Jó, hogy eljátszották. Kell Strindberg, nem tudom, miért, főleg nem, hogy hogyan? Talán éppen így, hogy lássuk, milyen is ez a nagy-naiv, századriogató, a nőküzdelmeket fetisizáló, az írást gondolatba-filozófiába préselő, történetbukdácsoló, mániákus torzó, akinek még a tévedései, hibái is monumentálisak?

Strindberg a színpadon — eredeti címén a „Pajtások", fél-nők, fél-férfiak —, persze, és Strindberg saját, fúriás szerelmi önmarcangolása. Igen. Nem volt olyan rossz, mint amilyen lehetett volna.

TELE/VÍZIÓINK

Gyere, mesélj!

A *„Lánc, lánc, eszterlánc"* véglegesen elavult gyermekdalocska. Legfeljebb kiscsoportosok járnak rá láncban, kéz a kézben az óvodában. A láger ennél modernebb. Másfajta kézfogásról szól. *Pénzem fogta a kezemet, bekötött szemmel vezetett, oda, ahol a legtöbbet teszik hozzá."* Kicsinyek és alig serdülők! Ne hagyjátok, hogy apuka és anyuka elherdálja a pénzt, amelyet rátok keres! Jövőtök, boldog jövőtök nem az őseitek kezében van, hanem a *bankban!* Azt hiszem, ez az első olyan magyar reklám, amely nemcsak felhasználja a gyermeket, hanem egyenesen célba veszi. Fülbemászó dallammal és ügyelve a hagyományos szürreális fantáziára.

A televíziózás kezdetén még értelmes felnőttek komolyan aggódtak a gyermekek lelkéért, még harcba szálltak a korai szellemi elsivárosodás ellen, s még maga a televízió is meseszerű meséket sugárzott, viszonylag tapintatosabban közelített az ifjú korosztályhoz, mint a felnőttekhez.

Ma már senki sem beszél róla, a pedagógusok sem kongatják rémülten a vészharangot, sőt, el tudom képzelni, hogy lesz olyan óvónő, aki a „Lánc, lánc, eszterlánc" helyett a „Pénzem fogta a kezemet" játékra tanítja a kicsinyeket. És miért ne tenné? Hiszen minden jel arra mutat, hogy ilyen világ elé nézünk, s nagy pedagógiai baklövés volna, ha erre idejekorán nem készítenénk fel a gyermekeinket. *Miben áll a felelősségünk: a realitások durva magyarázatában, vagy abban, hogy minél hosszabbra nyújtsuk az ártatlanság korszakát?*

Amatőrhöz illő kérdés. Mint ahogyan a televíziózás kezdeti korszakában az úgynevezett ifjúsági műsorok is — noha jobbára képzett pedagógusok készítették azokat — *„amatőr"* színvonalon mozogtak. Mennyivel professzionistább a *„Három kívánság"*, egy igazi lemezlovassal, aki ugyanúgy sületel, mintha diszkóban volna, s eszébe sem jut, hogy alkalmazkodjék egy fantáziadúsabb, érzékenyebb, szemétre és értékre egyformán fogékony közönséghez. Mit tesz a lemezlovas? Lehetséges, hogy hosszú távon saját szakmája ellen dolgozik: mire felnő a gyermek, addigra megutálja a tömegkultúrát. Ez a jobbik eset.

David Riesman A Magányos tömeg című szociológiai munkájában egy tizenkét éves lány válaszol kérdéseire. *„Én jobban szeretem Supermant, mint a többieket"* — mondja, *„Batman nem tud repülni, és ez nagyon fontos."* Szeretnél repülni? — kérdezi a kislányt. *„Igen* — feleli —, *de csak akkor, ha más is tudna, mert különben túlságosan feltűnő volna."* Ezek után Riesman logikusan azt állítja, hogy az eltömegesedés következtében az ismert mondóka: *„Ez elment vadászni, ez meglőtte, ez hazavitte"* stb. úgy alakult, hogy mindegyik ujjacska elment vadászni, mind lő nyulat, mind megsüti és mindenki eszik belőle. *Ez a jóléti társadalom.*

A magyar televízió „mesevilága" egyáltalán nem ilyen konkrét. Ellenkezőleg. Azzal, hogy az amerikai mesevilágot hozza el, úgy tesz, mintha holnap „ti kicsinyek" eljuthatnátok a Kánaánba. Mert „Pénzem fogta a kezemet..." — mondja a dal, de már a gyermek sem azt kérdezi: „hol az a hely?", hanem, hogy *„hol az a pénz?"* Egyszóval: „Álmodik a nyomor". És ehhez bizony jó humorérzék kell.

David Riesman azt állítja, hogy az amerikai gyermek *„hat-hétéves korában megszűnik magához beszélni, nem talál ki dalokat és nem álmodik ellenőrizhetetlen álmokat."* Mindez, szerinte a tömegkommunikáció, a televízió következménye, elsősorban.

Ha cinikus volnék, azt mondanám: jó az amerikai gyereknek. Nincs lényeges ellentmondás a mesék, az álmok és a realitások között. Nálunk ez veszélyesebb. Mi még azt is el akarjuk hitetni gyermekeinkkel, hogy a *„terülj, terülj, asztalkám"* igazságosabb társadalmi elosztásról beszél, mint a bankbetét, de ugyanakkor a legkisebb fiú szerencséje nem csoda, nem erkölcsi igazságtétel, hanem a modern közgazdaság alaptézise.

Kétségkívül nagy dilemma. Mi a teendő? A közbülső megoldás. Kiabáljon a lemezlovas. Dobjuk fel gyermekeink szívét a *Sztárok kicsiben* ízléstelen vetélkedőjébe, tanulják meg minél előbb, hogy *Piroska és a farkas* története nem esti mese, hanem izgi horror, amelyből *Roman Polanski* is csak módjával mert meríteni.

Kovács Júlia

Szexszimbólumok a Csókban

Tárlatra invitál az ékszertervező ötvösművész, *Tallián Zsóka*. A szexszimbólumok kiállítás helyszíne a *Váci* utcai *Csók István* Galéria.

— Merész vállalkozás karácsony táján fallikus nyakbavalókat, a gyönyör kapuját ábrázoló fülbevalókat bemutatni.

— Vállalom a veszélyt. Nem ez az első tárlatom a Váci utcai kiállítóteremben. Az előzőekben *Aranykor* címen arany ékszereket és *Talizmánok* címen hordható, ezüst dísztárgyakat mutattam be. A most közszemlére kitett ékszerek egy valóságos szép szerelem testet öltő gyümölcsei. Mindig is vonzott a kultikus világ. A férfi—nő kapcsolat örök időktől fogva érdekelte a művészeket. Én ezt a kifejezési formát találtam.

— Honnan a vonzódás az ékszerekhez?

— Édesapám alkotó- és restaurátor-műhelyében lestem el a művesség alapjait. Többször elutasítottak a főiskolai felvételeken, kitanultam az ötvösszakmát, és elutaztam *Bergamóba* és *Milánóba* tanulni. Feledhetetlen tanulmányút volt.

— Ha már Itáliáról esik szó, a neve olaszt jelent.

— Őseim valaha *Mátyás* hitvesével jöttek az országba. Bár néhány évig voltam feleség *Amerikában*, és bejártam a világot, mégis itthon érzem magam otthon. Igazi érzelmi kapcsolatok nélkül nem tudok alkotni.

— Először ezüsttel, aranynyal dolgozott. Ezek a klipszek, kitűzők és láncok más anyagból készültek.

— Gyurmaszerű, könnyen formálható az alap, amelyre kagylót helyeztem, és aranyozott rézlemezbe ágyaztam valamennyit. Évtizedek múlva sem kopik meg a fényük, vagy a színük.

— Első hallásra kissé bizarr dolog ilyen díszekkel ékesíteni a nőt, de figyelemfelkeltő.

— Épp ezt akartam. Ezért képzeltem szokatlan női testtájakra is, úgymint a hasra vagy akár a combra. Keleten ez szokványos dolog, nekünk idegen. A vevők, a látogatók fantáziájára bízom kedves tárgyaimat.

— A tárlatot ma este Bródy János nyitja meg.

— Régi barátság fűz hozzá. Zenés invitálás lesz mindazok számára, akik mától, december 24-ig meg akarják nézni az ékszereimet.

V. A.

Egy pere Pethő Lászlóval Apakorban

Új balettigazgatója van a *Fővárosi Operettszínháznak, Pethő László* személyében. Valójában csak a titulus új, a táncos-koreográfus-pedagógus régen otthonos a *Nagymező* utcai színházban.

— Két zenész színház tagja egyszerre. Gondolom, az operaházi magántáncos nem adta fel szerepeit az új munkakör miatt?

— Nem, erről szó sincs. Nálam már beköszöntött az apák kora. Továbbra is táncolom az öreg gavallért *A csodálatos mandarin*-ban, a *Hattyúk tava* nevelőjét, a *Giselle*-ben a herceg apját. Ezek olyan karakterszerepek, hogy bármennyire is közel a nyugdíj — amire lélekben már készülődöm — még nekem valók. A tanítás nem áll távol tőlem, szívesen foglalkozom az új generációval, csak épp nem ígérhetek nekik semmit.

— Hogyan fogadták új beosztásában az operett vezetői?

— Egyenrangú félként. Büszke vagyok arra, hogy a színház vezetőivel egyetértésben címzetes magántáncosokat neveztünk ki. Ez az elismerés már kijárt az itteni művészeknek, így *Szamosi Juditnak, Pattantyús Anikónak, Serlei Ivánnak, Szabó Tibornak* és *Király Sándornak*. Majdnem 40 tagú most az együttes, néhány fiú még elkelne.

— Úgy hírlik, ön a Táncművészeti Főiskola Művészeti Tanácsának is tagja. Gondolom, könnyebben jut az utánpótlás közelébe.

— Ez igaz, de aránylag ott is kevés a rátermett fiú. Férfitáncos nélkül igen nehéz koreografálni. Úgy, hogy valóban szívesen vennénk, ha kopogtatnának a jövő táncosai nálunk. Revűszínházat szeretnék kialakítani. Egyelőre kézzelfoghatóbb és közelibb, hogy megcsináljam *Gershwin*-estemet az Operettben. Az *Egy amerikai Párizsban* című műre és az F-dúr zongoraverseny zenéjére szeretnék táncjátékot koreografálni.

Várhegyi Andrea

Gondolat-Patika

Az igényes kiadványok olvasóinak egyre gyakrabban van alkalmuk örülni. A sokszor emlegetett nehéz könyvkiadási helyzetben is most, karácsony táján több könyv látott napvilágot, amit szívből ajánlhatunk. A Gondolat Kiadó *Singer* önéletírása után saját kezűleg válogatott novelláival ismerkedhetünk a *Rövid péntek* című kötetben. *Kant, Hippokratész, Cs. Szabó László* írásaival is találkozhatunk a könyvesboltokban, de megjelent *Boorstin* nagy *Amerikatörténete* és *Gilbert Zsidó történelmi atlasza* is. Igazi *Gondolat-Patikával* is gyógyíthatjuk magunkat, hiszen ez az összefoglaló címe az új sorozatnak, amelyben a *Fejfájás*, a *Megfázás* és az *Asztma* és *szénanátha* természetes gyógymódjaiból kapunk ízelítőt.

Végül igazi karácsonyi ajándék a gyerekeknek *Gyárfás Endre Varázsgombóc* című meseregénye, amelynek hangjátékváltozatát december huszonnegyedikén sugározza majd a rádió.

Sz. Z. I.

Kompromisszum

— Vagy a király mulat, vagy senki se mulat!

Giuseppe Verdi 1851 elején tette ezt a kijelentést, amikor is *Carlo Martello*, a *Közrendészeti Felügyelőség* feje azt tanácsolta neki, hogy változtassa meg legújabb operája egyik főszereplőjének a nevét és tulajdonságait, de legfőképpen a rangját.

Az opera librettója ugyanis *Victor Hugo A király mulat* című drámájának alapján készült, amely *I. Ferenc* francia király udvarában játszódik. Az élvhajhász, gátlástalan uralkodó még a saját bolondjának a lányát is elcsábítja. Öntelt, hatalmaskodó, gyűlöletes figura.

Verdi először hallani sem akart a változtatásról. Aztán mégis tárgyalásokba bocsátkozott, hogy mentse a menthetőt. Végül is a következő kompromisszum született: meg kell ugyan változtatni a cselekmény helyét és korát, de az I. Ferenc helyére kerülő uralkodó maradhat kéjenc és államának abszolút ura, még ha nem is királyi rangban.

A lényeget tekintve tehát Verdi győzött, hiszen neki az volt a fontos, hogy az abszolutizmust tegye még gyűlöletesebbé. S hogy ez a győzelem kompromisszumok árán született? Nem árt, ha az alkotói karakánság olykor józansággal is párosul. Erről én azt vallom, amit *Váci Mihály: „Nem hittem én az elnyomott zsenikben: / ki tenni akart — az tehetett itten!"*

Cenzúrára, eszmei terrorra mindig is a középszerű hivatkozik. A komoly formátumú alkotó a legkilátástalanabb körülmények között, akár kompromisszumok árán is megtalálja a módját annak, hogy mániáit világgá kiáltsa, hiszen — ahogy *Goethe* hirdette: csak korlátok között mutatkozik meg, ki a mester... A hűséget, az elvi töretlenséget a szamarak csökönyösségével összetéveszteni bizony dilettáns vonás. Azokra jellemző, akik valamiféle tartásnak hitetett pózolással igyekeznek észrevehetővé tupírozni gyengécske, a szürke jelentéktelenségbe mosódó műveiket. A nagy alkotó pontosan tudja, hogy mennyit engedhet annak érdekében, hogy a lényeg érintetlen maradjon. Az arányérzéknek ez a jó ízléssel és nemes ravaszsággal dúsított változata teszi többek között a zsenit zsenivé.

Mindenesetre I. Ferenc király mantuai herceggé fokoztatott le. Mindegy. Így is utálta mindenki — és benne az abszolutizmust. És Verdinek a *Habsburgok*-uralta *Észak-Itáliában* ez volt a legfontosabb.

Az operának végül is *Rigoletto* lett a címe. Bemutatójára 1851. március 11-én a velencei *Fenice (Phoenix) Színházban* került sor. A siker óriási volt. Mindenki megértette a mester üzenetét.

Placido Domingo

Egy szép Rigoletto-felvétel érkezett most hozzánk. A bolond szerepét a nagyszerű *Piero Cappuccilli*, a mantuai hercegét *Placido Domingo* alakítja, a rá jellemző eleganciával, kifejező és karakterformáló énekléssel. *Ileana Cotrubas* sem marad el a két „nagyágyú" mögött.

Ha nem is király az, aki mulat a jogon, erkölcsön, emberségen — mi ma is tudjuk, hogy kikkel kell behelyettesíteni.

Baranyai Ferenc

TALLIÁN Tóska ipaművén

Hamarosan beköltözhetnek

Felújított „orosz lakások" Szombathelyen

MTI-fotó: Cziba László felvétele

(Megyei tudósítónktól)

Százharminchat lakást adnak át műszakilag a napokban Szombathelyen, a volt szovjet laktanya területén. Ötvennégybe már karácsony előtt beköltözhetnek a lakók. A fennmaradó 82-t pedig januárban vehetik birtokba az új tulajdonosok. A volt szovjet tiszti épületek sorsát érdeklődve kísérte figyelemmel a város lakossága, hiszen Szombathelyen, sőt a megyében is *csak elvétve épülnek új lakások,* ha pedig mégis átadnak néhányat, azoknál nemigen érvényesülhetnek szociális szempontok.

— *Honnan volt pénze a szombathelyi önkormányzatnak* ehhez a csaknem 200 milliós beruházáshoz? Miért ez a meglepő gyorsaság? — kérdeztük *Spitz György* alpolgármestertől és *Balogh Péter* városi főmérnöktől.

— Nem vitás, hogy *a döntést* közvetlenül az önkormányzati választások után *a politika motiválta.* Szeretnénk a lakosságnak bizonyítani. A helyzetünk azonban sajátos, hiszen Szombathelyről már az 1989 júniusában hozott bécsi csapatcsökkentési megállapodásokat követően kivonultak a szovjet alakulatok. 1990 áprilisáig a honvédség őrizte a laktanyát, és *a lakosság már akkor erős nyomást gyakorolt a tanácsra,* hiszen az igénylések ott sorakoztak a lakásosztályon. 1990 decemberére elkészültek a tervezési munkák, a választások után pedig, 1991 tavaszán megkezdődött a felújítás. Helyesebben fogalmazunk azonban akkor, ha teljes körű átépítést mondunk, hiszen az említett lakások műszakilag ugyancsak *„oroszos" stílust képviseltek.*

— *Igaz, hogy OTP-hiteleket vett fel az önkormányzat rendelkezésére álló pénzösszegek mellé?*

— Igaz, ez évi költségvetésünkből a lakásfelújításra előirányzott 196 millió forintot *kizárólag erre a célra* fordítottuk. A beruházás 270 millió forintba kerül, a hiányzó pénzt valóban az OTP hitelezte.

— *Honnan fizetik vissza?*

— A lakásokat értékesítjük, de *a szabadpiaci árnál jóval olcsóbban,* mintegy 28 ezer forintos négyzetméterenkénti áron. Elsősorban azoknak kívánunk lehetőséget teremteni, akik így első lakáshoz jutnak, vagy már évek óta vannak várakozólistán, vagy szociális szempontokból nagyon rászorulnak erre a megoldásra. Az önkormányzat egyébként kamatmentes hitelekkel is támogatja a lakások megvásárlóit.

— *Ahogy tudom, még több mint száz „orosz lakás" felújítására van lehetőség. Mi lesz ezekkel?*

— Ezek felújítását a jövő évben tervezzük, természetesen a következő év költségvetésének terhére és az akkor fennálló banki körülmények között. Annyi azonban biztos, hogy ezeket a lakásokat is olyan emberek kapják majd meg, akik csak ilyen módon juthatnak otthonhoz.

Csala Péter

Tétre. helyre. befutóra...

Mekkora a merítés?

Személyi változások az MDF országos gyűlése előtt

Ha valakinek a szakértelme, a szervezőképessége olyan fokú, az — még ha netán SZDSZ-szimpatizáns is —, nyugodtan a kormány tagja lehetne. A magyar értelmiség legnagyobb része egyébként nincsen pártokhoz „lecsatlakozva". S így a legnagyobb részének esélye lenne arra, hogy akár miniszter is lehessen. Ekkora a merítés...

A fentieket nyilatkozta *Kónya Imre* MDF-frakcióvezető *1990. december 6-án* egyik lapunknak. A nyilatkozatot megelőző napokban nyújtotta be lemondását — a kormány többi tagjával egyetemben — *Rabár Ferenc* pénzügyminiszter, és rá egy hétre tartotta meg *országos gyűlését a Demokrata Fórum.* Ennek befejezését követően mutatta be december 15-én *új kormányát* Antall József miniszterelnök.

A hét végén ismét országos gyűlést tart az MDF, amelyet *megint személycserék előznek* meg az államigazgatási apparátusban. Ezúttal a második vonalban, bár felszabadult egy miniszteri bársonyszék is. *Bod Péter Ákos* ipari és kereskedelmi miniszter állt fel belőle, hogy elfoglalhassa *Surányi Györgynek,* a Magyar Nemzeti Bank közelmúltban politikai okokból felmentett elnökének székét.

A nyugodt erő vezette koalíció országlása alatt a legfelső körökben egy sor személyi változtatást hajtottak végre, ezért célszerű felidézni, hogyan is állt fel *1990. májusában az első Antall-kormány: Andrásfalvy* Bertalan művelődés, közoktatás; *Balsai* István igazságügy; *Bod* Péter Ákos ipar, kereskedelem; *Győrivánvi* Sándor munkaügy; *Für* Lajos honvédelem; *Horváth Balázs* belügy; *Jeszenszky* Géza külügy; *Kádár* Béla nemzetközi gazdaság; *Keresztes* K. Sándor környezetvédelem; *Nagy* Ferenc József földművelésügy; *Rabár* Ferenc pénzügy; *Siklós* Csaba közlekedés, hírközlés; *Surján* László népjólét, *Kiss* Gyula tárca nélküli, *Gerbovits* Jenő tárca nélküli, *Mádl* Ferenc tárca nélküli miniszterek.

Egyesek taxisblokádnak, mások polgári engedetlenségi mozgalomnak nevezték azokat az, *1990. október* utolsó csütörtökjének délutánján kezdődött eseményeket, amelynek kapcsán ez a kormány csaknem csütörtököt mondott. Valószínűleg ez és a parlamenti ellenzék erőteljes nyomása késztette a miniszterelnököt arra, hogy *kormányátalakítási szándékát bejelentse.* A sajtóban elkezdődtek a találgatások, amelynek végére a miniszterelnök azzal tett pontot, hogy bemutatta hat új miniszterét. Tárcájától akkor csak Horváth Balázs és Rabár Ferenc vált meg, pedig sokáig *inogni látszott* Keresztes K. Sándor, az ellenzék nyomása alatt álló Jeszenszky Géza, és a blokád idején kedvezőtlen benyomást keltett Bod Péter Ákos széke is. Ez utóbbi csak most üresedett meg, a tárca legfőbb várományosának egyébként *Szabó Ivánt,* a parlament gazdasági bizottságának MDF-es elnökét tartják. Egyébként egy évvel ezelőtt őt még potenciális pénzügyminiszterként emlegették, de a pénzügyek gazdája végül is a párton kívüli *Kupa Mihály* lett. A belügyi tárca élén *Boross Péter* váltotta fel Horváth Balázst, akit tárca nélküli miniszterré neveztek ki. *Botos Katalin, Gálszécsy András* és *Pungor Ernő* személyében három tárca nélküli miniszterrel bővült a kabinet

A kormányátalakítás *második szakasza* már az idei évre esett. Kiss Gyula megkapta a betegeskedő Győrivánvi Sándor munkaügyi tárcáját, Kiss Gyula helyét Nagy Ferenc József foglalta el, míg a földművelésügy élére Gergácz Elemér került. Személyi változtatások jelenleg három minisztériumban tapasztalhatók. A külügyből menesztették *Somogyi Ferenc* közigazgatási államtitkárt. A helyére, várhatóan, egy másik közigazgatási államtitkár, *Martonyi János* kerül a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériumából. Ezzel egy államtitkári hely az NGKM-ben is megüresedett.

Ma még nem tudható, hogy ezt ki fogja betölteni.

Van tehát most is *személyi vonatkozású tétje* az MDF országos gyűlésének, amellyel kapcsolatban lábra kapott az a *Kónya Imre* által a Népszabadságban megcáfolt híresztelés, miszerint őt szemelték volna ki a párt országos elnökének, míg Antall Józsefet tiszteletbeli elnökké választanák. Így hát cikkünk végére kívánkozik a már idézett Kónya Imre-nyilatkozatnak egy másik részlete, pontosabban a politikusnak a — *mi hát a nehézség?* — újságírói kérdésre adott válasza:

— Nincsenek sikerrel kipróbált, megfelelő emberek. A parlamenti demokráciában, működő kormányzásban senkinek, semmiféle gyakorlata nincsen.

Igaz, ezt egy évvel ezelőtt mondta... **PJ**

★

A Népszava értesülése szerint a Magyar Honvédség tábornoki karának újabb tagját, *Gellér István vezérőrnagyot* nyugdíjazták a napokban. A tárca szóvivője, *Keleti György* ezredes kérdésünkre elmondta, a *hír igaz,* a Magyar Honvédség anyagi, technikai főcsoportfőnöke december elsejével nyugállományba vonult. Arra a kérdésünkre, hogy *Kondor Lajos vezérőrnagy,* akit az ősz elején neveztek ki helyettes államtitkárrá, valóban távozik-e posztjáról, a szóvivő azt válaszolta, *hivatalosan nincs tudomása* arról, hogy Kondor vezérőrnagyot *küldik, vagy maga akar menni,* de feltételezi, a végeredmény közös megegyezés lesz. A néhány hete felröppent hírt, miszerint *Janza Károly vezérőrnagy* távozása is a küszöbön van, a szóvivő se nem cáfolta, se nem erősítette meg. Emlékeztetőül: a honvédelmi vezetés élén az idei legjelentősebb fordulat akkor következett be, amikor *Borsits László altábornagyot* váratlanul nyugdíjazták az ősz elején. A Magyar Honvédség vezérkari főnöke hivatalosan maga kérte felmentését, de sokan, belső katonai körökben, máig kényszerről beszélnek, ami csak részben szakmai, zömében viszont politikai. **szi.**

Kárpótlási hajrá

447 ezer igénybejelentés érkezett

Finiséhez érkezik a kárpótlások iránti kérelmek benyújtása, hiszen *a határidő egy hét múlva, december 16-án lejár.* Az elmúlt hét során 60 ezren adták be igényüket — közölte az Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatal.

December 5-ig összesen *447 ezer igénybejelentés érkezett* 1 millió 600 ezer vagyontárgy utáni kárpótlásra a hivatalhoz. A legtöbb igénylő Békés (40 626), Bács-Kiskun (32 202) és Jász-Nagykun-Szolnok megyében (31 701) jelentkezett, míg Komárom-Esztergomban csak 9500 kérelmet adtak be. Míg a Békésben benyújtott kárpótlási adatlapok közül több mint 160 ezer vonatkozik földre, addig Zalában csupán 30 ezer. *Ház után* járó kárpótlási jegyre *Budapesten majdnem 27 ezer az igény,* míg Nógrádban csak 1700. Vállalkozások esetében is a főváros vezet. (MTI)

Tisztújítás

A rendszerváltást követően fontos, *elkerülhetetlen az átfogó tisztújítás az ügyészségeken.* A most kiírt és az ezeket követő *pályázatok* azt a célt szolgálják, hogy az ügyészségi szervezetek új vezetői a korábbiaknál jobb, *demokratikusabb kiválasztás* után kerüljenek beosztásukba — mondta *Györgyi Kálmán* legfőbb ügyész, a hivatalában hétfőn tartott sajtóbeszélgetésen.

Összesen *179 ügyészi* állásra vonatkozik a pályázatkiírási kötelezettség. *(MTI)*

Für Lajos ügyvezető elnök lesz?

A *Népszava* információi szerint teljességgel elképzelhető hogy *Für Lajos* rövidesen komoly, vezető tisztséget tölt majd be a Demokrata Fórum élén. Egy magát megnevezni nem kívánó, ám a párt vezérkarához és parlamenti körökhöz közel álló személy arról informálta lapunkat: az elképzelések szerint *Horváth Balázs* eddigi ügyvezető alelnök napokon belül *megválik* posztjától, s *helyére kerülne — de már mint az MDF ügyvezető elnöke* — Für Lajos.

Mivel egy ilyen lépéshez (és az új tisztség létrehozásához) szükség van az *alapszabály módosítására,* ezért várhatóan a Fórum szerdára kitűzött országos *elnöksége dönt* majd e kérdésben, de legalábbis továbbítja a javaslatot a hétvégi országos gyűléshez. Más forrásból származó, ugyancsak megbízható értesülések szerint Für miniszter úr már *meg is állapodott* a további teendőkről *Antall Józseffel.* Érdekes, hogy az év elején egyszer már felkérték *hasonló* lépésre a honvédelmi minisztert, aki akkor *nem* szándékozott élni a lehetőséggel, s állítólag ezúttal is csak a tárca megtartása mellett fogadta el e nem mindennapos ajánlatot.

Horváth Balázs azonnal cáfolta az értesülést és rosszindulatú kitalációnak minősítette. Für Lajost viszont lapzártánkig nem sikerült elérnünk és megkérdeznünk a hír igazságtartalmáról. **V. F.**

EMBERI JOGOK NAPJA

Az emberi jogoknak a politikai üldözöttekre való érvényességét is hirdető *Amnesty International* az idén lesz 30 éves. Magyarországi tagszervezete 1989. őszén jött létre — tájékoztatta lapunkat *Hegyi Gyula* újságíró, az egyik alapító tag — s bár a cégbíróságon csak 1990. tavaszán jegyezték be, a szervezőmunkát előző évben már megkezdték. A hazai tagság egyelőre még csekély és jobbára csak a fővárosra korlátozódik, vidéki szervezetek létrehívása folyamatban van.

Az Amnesty International nemzetközi szervezet első rendezvénye Magyarországon 1988 nyarán volt. A nagyszabású rockzenei rendezvény a Népstadionban az *„Emberi jogokat most"* címet viselte. Az ENSZ *december 10-ét az emberi jogok napjának nyilvánította.* Ennek kapcsán és a 30. évforduló tiszteletére a magyarországi szervezet kétnapos rendezvényt tart a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen december 11-én és 12-én este, fél hat órai kezdettel. A londoni központ különféle videofilmeket bocsát rendelkezésre, amik egyrészt magát a szervezetet mutatják be az érdeklődőknek, másrészt azt jelenítik meg, különféle országokban milyen sérelem éri az emberi jogokat. Videofilmeket és diaporámát minkét nap láthatnak majd az érdeklődők. Ezeken túl 11-én *Haraszti Miklós* író számol be arról a politikai üldöztetésről és bírósági perről, amit *„Darabbér"* című munkájáért kellett az akkori hatalomtól elviselnie. (Könyvét akkor csak Nyugaton jelentethette meg, két éve nálunk is kiadták.) Ankétot szerveznek 12-én este a halálbüntetés kérdéséről, a meghívott vendég *dr. Horváth Tibor* jogász professzor lesz.

A egyetem aulájában annak a harminc különféle politikai fogolynak a portréiból készül kiállítás, akik különféle társadalmi rendszereket reprezentálnak, s akiknek szabadon bocsátásáért a kétnapos rendezvényen aláírásokat gyűjtenek. A rendezvény természetesen alkalom arra is, hogy a szervezetbe belépjenek mindazok, akik ennek szellemiségével azonosulni képesek.

(mki)

Iskolás gyerekeknek árulják a kábítószert?

Egy szál cigaretta száznegyvenért

Kiskunhalason híre ment, hogy *kábítószert árulnak a városban.* A legborzalmasabb pedig az, hogy állítólag *iskolás gyerekeknek is kínálják a különféle drogokat.*

A szóbeszéd szerint rágógumi és cigaretta formájában árulják a kábítószert. A hírt néhány tizenéves is megerősítette, bár nem tudtak megnevezni olyan konkrét *személyt,* aki eladott vagy vett volna drogot. A jelenség *új,* az esetleges árusok igazi piacra még aligha leltek a városban. Az viszont elképzelhető és döbbenetet kelt, hogy a kereskedők talán most akarják megszerezni leendő kuncsaftjaikat.

— Nemrég nekem is kínáltak egy *marihuanás cigarettát* — mondja egy huszonéves fiatalember. — Az utcán szólított meg egy férfi, hogy nyugodtan próbáljam ki, mert ettől még nem lehet rászokni a drogra. A cigaretta darabját 140 forintért adta volna, de *nem kellett.*

— Hallott más, hasonló esetről is?

— Igen, de nem érdekelt a dolog. Mióta Kiskunhalason egyre több az *átutazó külföldi,* főleg a jugoszláv, török, román, *adnak-vesznek mindent.*

A városszéli „KGST-piacon" most *kevesen* vannak. Bizonyára a csípős hideg miatt gyér a forgalom — máskor annyian vannak, hogy *szinte mozdulni sem lehet.* Különféle pisztolyok, gázspray-k, s más „ritkaságok" azért ezúttal is akadnak. Kábítószer azonban *nincs.* Állítólag a külföldi kamionosok kereskednek vele, de természetesen titokban, *diszkréten.* Nehéz a nyomukra bukkanni. Minden bizonnyal magyarok is bekapcsolódtak az üzletbe, de azok jobbára nem helybeliek. Hanem például szegediek, akik már távolabbi városokban is „terítik" az árut.

— Félelmeink vannak, de konkrét ismereteink nincsenek arról, hogy már a fiatalok körében is terjesztenék a kábítószert — mondja *Szabó Miklós, a Szilády Áron Gimnázium igazgatója.* — Propagandával, felvilágosítással igyekszünk elejét venni a drog terjedésének.

Mivel a városban arról is suttognak, hogy a kórházban kábítószeres betegeket kezeltek az utóbbi időben, felkerestem *Köves Gyula* kórházigazgatót.

— *A hír szerencsére nem igaz* — mondja. — Utoljára másfél évvel ezelőtt hoztak be kórházunkba egy drogos hölgybeteget. Az viszont sajnos *szinte biztos, hogy a városban most is van kábítószer.*

— Mennyire veszélyes a marihuána?

— Nem tartozik a kemény drogok közé, de azért így is *roppant veszélyes.*

Kastyják János, városi rendőrkapitány véleménye:

— Komoly drogokra utaló jeleket nem tapasztaltunk. *Városunkban biztos nincsen olyan kialakult kereskedői csoport, amely kábítószerrel foglalkozna. S olyan kör sincs, amely megvenné azt.* Iskolás gyerekek veszélyeztetéséről sincsenek információink. *Ugyanakkor mégsem kizárt, hogy Halason van drog...* Hiszen rengeteg a külföldi, hatalmas az átmenő forgalom. Havonta már legalább *százezer kamion* halad át a városon. Tehát elképzelhető, hogy belekerültünk a csempészútvonalba is...

— Hogyan próbálják ellenőrizni, *kiszűrni* a drogok esetleges terjesztőit?

— Egyenruhás és civil rendőreink rendszeres ellenőrzéseket tartanak a piacon, s más gyanús helyeken. Egy *speciális csoportunk* is foglalkozik az ilyen különösen veszélyes tevékenységekkel. Vagyis például azokkal, akik lőfegyvert és kábítószert árusítanak. **Csarnai Attila**

Hogy látva lássanak...

Bágyoni Attila drámája Szolnokon

A Botlár-ügy, Bágyoni Attila első darabja, amelyet éppen egy esztendővel ezelőtt mutattak be Szegeden, jogos feltűnést keltett. Az orvos-szerző nagyon fontos erkölcs-szemléleti kérdésekre tudott rávilágítani, és gondolatait érdekes, újszerű drámai formába öltöztetni.

Újabb darabja, a *Hogy látva lássanak...*, amely a Művelődésügyi Minisztérium drámapályázatán díjat kapott, folytatja az első drámájában megkezdett gondolatsort. Hitvallását a *Botlár-ügy* előtt nagyon pregnánsan fogalmazta meg: *»A nehéz kérdésekben könnyű eligazodni... De hová kell állni, mit kell tenni hétköznap? Hová kellett volna állnia a darab hőseinek, azon a végzetes hétfőn? Hová, az azt megelőző hétfőkön?«*

Ilyen hétköznappal kezdődik, és hétköznapi történettel folytatódik itt is a cselekmény. Márta, 19 éves kémiaszakos tanárjelölt pulóvert készíttet egy belvárosi divatszalonban. A tulajdonosnőnek, Juliette-nek régi ismerőse, Szigeti Zoltán, nyomban fölfigyel a csinos lányra. Azután Juliette nagylelkű asszisztenciájával és más belvárosi barátok támogatásával a külkereskedő Don Juannak sikerül megszereznie Mártát, ezt a csöndes vidéki kislányt, akinek egyébként jóravaló tanárvőlegénye van. A lány gyermeket vár új lovagjától; Szigeti kényszeredetten rááll ugyan a házasságra is, de Mártának ez az áldozat nem kell. És nincs szüksége az ugyancsak minden áldozatra kész vőlegény támogatására sem. Helyette egyedül halad tovább a maga útján.

Ennyi a történet dióhéjban, s a színpadon sem sokkal szerteágazóbb. Méltánylandó, hogy Bágyoni tudatosan választott hétköznapi embereket hőseiül, lett, nem társult egy nagy gyakorlatú dramaturggal.

E segítség híján a *Hogy látva lássanak...* csupán torzó maradt, kissé nyers vázlat. Fontos motívumok, lényeges fő- és mellékszálak hiányzanak a darabból, amely így egy izgalmas társadalmi kérdés jelzése lett, mélyebb elemzés nélkül.

Bágyoni értékei, darabjának jól megoldott, egészen kitűnő részletei, csak azt bizonyítják, hogy milyen jó darab lehetett volna ebből, ha a szerző és egy dramaturg több munkát fektet bele. Azon a vitán, amely a darab előadása után zajlott le a szolnoki színház klubjában, a szerző bejelentette: a színház kérésére és a bírálatok nyomán hajlandó néhány újabb jelenetben alaposabban megrajzolni Márta és Szigeti viszonyának alakulását.

A szolnoki Szigligeti Színház részéről is példamutató az a szeretet, ahogyan néhány vidéki színházunk pártfogásába vesz új magyar drámákat. *Fehér* Miklós hatásos, nagyon dekoratív színpadképe és díszletei segítségével *Lovas* Edit érdekes, modern keretben mozgatja a darab szereplőit. És ami a drámában vázlat maradt, ahhoz a rendező sok mindent hozzátett saját fantáziájából. Egy-egy találó ötlettel, apró mozgással, szituációkkal kiegészítette a szereplők, főképpen Márta és a két férfi jellemét. Összekötötte a játékot olyan magnetofonszöveggel, amely a jelenetek között a cselekményt előreviszi, miközben a beszélő fölnagyított fényképét reflektor vi[illegible] gítja meg.

A találékony rendezé[illegible] lett a színészi játék is[illegible] ad a bemutatónak. M[illegible] előtt *Szekeres* Ilon[illegible] táról adott sokol[illegible] dolt jellemzése ér[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Tallós Elemér

MAGYAR NEMZET

1967 MÁR 22.

1021

Készül a Vigadó belső helyreállításának terve

Légtér-megosztással javítják a nagyterem akusztikáját

A pesti Vigadó homlokzatának helyreállítása nagyjában már befejeződött és most *készülnek a belső rekonstrukció tervei.* Az egykori hangversenyterem *műemlék jellegű,* de akusztikája rossz. A több mint húsz méter magas hangversenyterem helyreállítására vonatkozóan *több alternatív gondolatot vetettek fel.* Az egyik megoldás szerint eredeti formájában, *a műemlékjelleg messzemenő megóvásával kellene restaurálni a termet.* Ebben az esetben azonban fennmaradna a rossz akusztika, amely hangversenyek céljaira történő felhasználásánál semmiképp sem kívánatos.

Lohr Ferenc hangmérnök javaslatokat készít ennek az alapvető hibának a megszüntetésére. A magas terem légterének megosztásával lehetne megfelelő akusztikai viszonyokat teremteni. A megosztás tekintetében is különböző javaslatok vetődtek fel. Az egyik elgondolás szerint a nagytermet a légtér közepén kellene födémmel kettéválasztani, egy másik szerint magasabban kellene megosztani a termet. Mindkét esetben az alsó teremrész *650 hallgatót befogadó hangversenyterem lenne,* a megosztás folytán keletkezett felső szinten pedig *kiállítási termeket rendeznének be.* Az egyszerű kettéválasztással 588 négyzetméter alapterületű kiállítási helyiségek keletkeznének.

Van még egy terv, amely a nagyterem légterének magasabb szinten való megosztásával és az ahhoz csatlakozó, természetes világítású padlásterek felhasználásával, 1160 négyzetméternyi, kiállítás céljára felhasználható helyiségeket létesítene. Bármely megoldás esetén az új hangversenyterem mennyezetét és falait az akusztikai hatás biztosítására megfelelően kell kiképezni.

Kiállítási termek létesülnének még, a földszinten 220 négyzetméter, és az első emeleten, mintegy 200 négyzetméternyi területen. A nagy hangversenytermen kívül a belső újjáépítés során az épület Vigadó utca felőli oldalán, a negyedik emeleten 220 férőhelyes *kamara-hangversenytermet,* ugyanezen az emeleten, a Deák Ferenc utcai oldalon pedig 250 férőhelyes *előadótermet* alakítanak majd ki. Az előcsarnokot és a díszes lépcsőfeljáratot *eredeti formájában,* a műemléki jelleg fenntartásával építik újjá. Restaurálják a Vigadó híres freskóit is. A Vigadó utcai fronton sörözőt létesítenek. A 310 négyzetméteres sörözőhöz 125 négyzetméteres különterem is tartozik majd.

Tiry György, a *Középülettervező Vállalat* mérnöke dolgozta ki a pesti Vigadó belső újjáépítésének terveit.

Ehhez a témához tartozik a Vörösmarty téri, volt Haas-palota helyén létesülő új művelődési irodaház építkezése. Majdnem hét hónapig tartott a régi épület pincefalainak elbontása és a törmelékek kitermelése. Több mint 15 ezer köbméter törmeléket és falmaradványt szállítottak el. Az idén befejeződik az új épület vasbeton tartószerkezeteinek felépítése. A Vigadót és az új épületet a két mellékutca felől szárnyépülettel kötik össze, amely átjárásra is szolgál.

Az irodaház terveit *Tallós* Elemér és ifj. *Hübner* Tibor, a KÖZTI építészmérnökei készítették, a kivitelezést a *Középülettervező Vállalat* végzi.

Megnyitják az idén Miskolco az 5-ik totó-lottó körzeti irod

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság kedden tartotta meg szokásos évi sajtótájékoztatóját az OTP székházában. Szohár Ferenc, az igazgatóság vezetője beszélt tevékenységükről, a két népszerű játék múlt évi eseményeiről, eredményeiről, s az idei további tervekről, elképzelésekről.

A múlt évben tovább növekedett a lottózók „törzsgárdája".

Egész évben 228 millió lottószelvényt vásároltak a

szobaberendezés, 742 te vízió stb. — jutott a fog dóknak.

A totó eredményei népsz sége ellenére csökkentek. emúlt esztendőben 33 m totószelvényt adtak el, s a reményekre csaknem 50 m forintot fizettek ki. A vig díjas totószelvényekre — s szerint 173 158-ra —, több tízmillió forintot fizettek.

A Sportfogadási és L Igazgatóság az idén min játék nyerési lehetőse

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tallós Emma

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1963 MÁR. 6

1021

Nők a képzőművészetben

Tallós Ilona festőművész megörökíti a miskei tojásfestő asszonyokat.

Ünokáink is látni fogják.

1021 -A Vörösmarthy-tér nyugati oldala hosszú ideig szabadon állott, Hübner Tibos és Tallós Elemér a KÖZTI tervezőmérnökei alkották aztán az úgynevezett Kulturpalotát, ezzel záródott a tér. Most Hübner Tibortól kérdezném, hogy milyen gondokat okozott Önnek maga a terület, amire ezt az épületet épitették ?

1974 V 3. 21.40 TV, II. mű-sor,

Tallós Elemér a KÖZTI tervezőmérnökei.

-Meghatározott volt az épületnek a párkány magassága, amit egyrészt a Vörösmarthy-tér meglévő épületei, másrészt pedig a Vigadónak a tetőpárkánya, a korona párkánya határozott meg. A Fővárosi Tanács előirása volt, hogy az épület nem emelkedhet olyan magasságra, hogy pl. Budáról, akár a Halászbástyáról ez az épület kilógjon a városképből.

-Ujszerü az alkalmazott anyagok szinessége. Ugy tünik, minthogyha kőburkolatot látnék itten.

-Hát ez a burkolat, ami itt látható ez nem kő burkolat, hanem beton, illetve mükő burkolat. Egyrészt újitja kicsit a modern épületet kicsit talán időnként erőszakolt keménységét, másrészt pedig hamarabb patinázódik.

-Nagy üveg felületeket alkalmazott az épületen és ami egészen újszerü, ez az úgynevezett sztopré üvegezés, teljes egészében visszaver mindent.

-A tervezésen belekalkuláltuk az épület megjelenésében egyrészt a szinét, tehát a kicsit elszürkült városképnek a felszinezését, azonkivül a visszatükrözödő épületek látványát.

-Ha az ember igy belenéz a tükrözödő felületbe, a teret érzi megnagyobbodni.

-Egyik oldalról ez olyan, hogy növeli a teret, másrészről viszont pont azáltal, hogy az épületben idegen, hát képből jelentkező épületek konturjai, sziluetjei, szinei megjelennek, ezáltal bizonyos mértkig szükiti is a teret, vagyis a Vörösmarthy, korábban Gizella-térnek a középkori alapokon nyugvó épület konturjait és

épület testét jobban adjd.

ja, ellenérveket sorakoz-

nt megállapítottam, hogy
bb kifejezési formában,
gondossággal, komoly mű-
nyel, őszinte érzéssel alko-
indig könnyebben arat el-
a támadókedvűek körében
letes moderneskedést, csi-
nehezebben fogadják el,
héz is megvédeni.

szeretném, ha az erdőbé-
léria nem maradna sokáig
ó létesítmény. Művészeink
esedéssel alkotnak, állami
vásárolnak is képeket, de
épek sok esetben pusztán
gyként, raktárakban hever-
űalkotást nem szabad csu-
raknak tekinteni, azoknak

szelleme, nevelő ereje van. Falusi művelődési otthonok falán van a helyük. A grafika termékei hozzáférhetők minden művelődési otthon számára. Ezekkel kell a termek fa-

Tallós Ida: Gyermek

Népművelés
1963. VII.

a filmművészet számtalan eszköze közül: a közelről fényképezett kifejező arcjátékot. Az egész film, amely Jeanne d'Arc eretnekpörét és máglyahalálát dolgozza fel a hős parasztlány történetéből, premier planból fölvett beszédes arcok végtelen egymásutánja, megrázó arc-szimfónia, mely az ártatlanság és a gyűlölet, a szent lelkesedés s a cinikus hamisság kegyetlen ellenpontjait állítja szembe a szenvedő leány és a fenekedő egyházi bírák arcvonásain, s amikor aztán, a film vége felé, a zenei szövésű portrésorozatot meg-

tikus műtárgyak sokaság
ket a milliomos telhetetle
gyűjtőszenvedélye halmo
most mindez a kótyavety
ez maradt egy sikerekb
irigyelt élet után...

A *Biciklitolvajokról* hosszasan szólni: *De Sica* készült híres filmjét, a ne egyik úttörőjét sokan lát az újabbkori filmek köz egyetlen, amelyet a tizer klasszikus közé soroltak (é azt bizonyítja, hogy az o művészetnek ez a kritikai több, mint múló divat: si nyegeset mondania korunk sodik világháború utáni E sadalmának egyszerű emb

Lukác

TÜZÉP

településünkön

építkezéshez és tatarozáshoz minden építőanyag korlátlanul beszerezhető. Címünk: ÁFÉSZ TÜZÉP-telep, Fonyód

(9981)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP

(8215)

HÚSVÉTRA
AJÁNDÉKOT
PAPIRBOLTBÓL

Felhívás!

TERMELŐSZÖVETKEZETEK, ÁLLAMI GAZDASÁGOK!

A szövetkezetünk által gyártott TKF—120 típusú

TRÁGYAKIHÚZÓ BERENDEZÉSHEZ

kihúzószán. tengelykapcsoló, tengelykapcsolópofa, lánckerék stb.

tartalék alkatrészeket

raktárkészletről vagy rövid határidő alatt szállítunk.

Megrendelhető a következő címen:

Óbudai Gépipari Ktsz
1. sz. telepe,
Marcali, Széchenyi u. 11.

(8561)

A Híradástechnikai Vállalat

(16—26 éves korig)

NŐI
dolgozókat
fölvesz

Jelentkezés a vállalat munkaügyi osztályán, Kaposvár, Dimitrov u. 127.

(8241)

Balaton déli részén bárhol vennék egy-, illetve kétszobás, kertes, részben vagy teljesen beköltözhető házat életjáradékra vagy részletre, 30 000 Ft kp. Kölcsönös megegyezéssel. »Pedagógus« jeligére a nagykanizsai hirdetőbe.

Kőröshegyen kétszobás, konyhás, melléképületes ház eladó. Boros János, Kőröshegy, Dózsa Gy. u.

CSERE

Kaposvári egyszobás, összkomfortos, kertes lakásomat elcserélném budapesti egyszobásra. Ajánlatokat 15598 számra a hrdetőbe. (15598)

ÁLLÁS

Diploma előtt álló joghallgató elhelyez-

Külön bejáratú bútorozott lakrészt bérelnék fürdőszobahasználattal. Ajánlatokat »Tavasz« jeligére, 15597 számra a hirdetőbe. (15597)

Babajavítás, -hajazás hozott anyagból, mackók javítása, tisztítása. Kaposvár, Nádor u. 37. (3690)

Külön bejáratú albérleti szoba két személy részére kiadó. Kaposvár, Streith Miklós u. 11.

1969 MÁR. 29

Tallós Ilona 1021

Tallós Ilona kiállítása a Vaszary-teremben

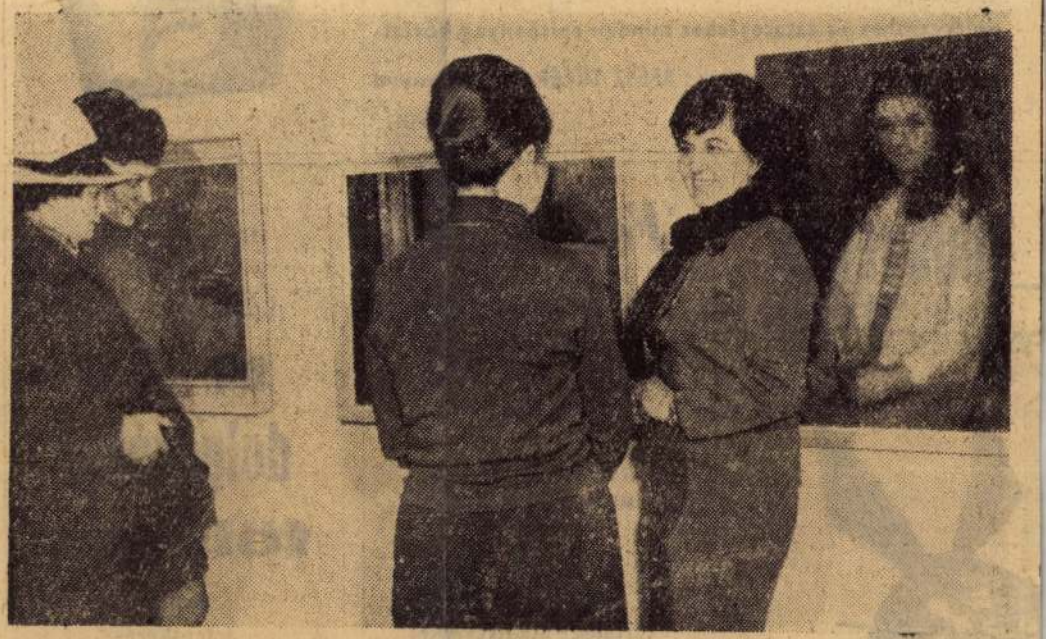

Tallós Ilona az érdeklődők között.

Tallós Ilona alkotásaiból rendezett kiállítás nyílott tegnap délután Kaposváron, a Képcsarnok Vállalat Vaszary-termében.

Tallós Ilona művészi pályáját 1937-ben kezdte a nagybányai művésztelepen, tanulmányait az Országos Képzőművészeti Főiskolán folytatta 1945-ig. Kiváló mesterei voltak: Szőnyi István, Burghardt Rezső, Elekfy Jenő és Varga Nándor Lajos. Húszéves kora óta szerepel csoportos és egyéni kiállításokon. Első komolyabb bemutatkozása 1947-ben volt, a Művész Galériában. Önálló kiállítása 1965-ben a Csók István Galériában, 1966-ban a Frankel Leó Művelődési Otthonban volt.

A »Dolgozó emberek között« című pályázaton első díjat nyert. Képei szinte minden jelentős kiállításon megtalálhatók. Szerepelt a magyar reprezentatív anyaggal Prágában, Lipcsében, Berlinben, a Moszkvai Biennálén. Több festménye van a Nemzeti Galéria, vidéki és külföldi múzeumok, magángyűjtők tulajdonában. 1957 óta több külföldi tanulmányutat tett. Ezek élményeiből számos műve született, kaposvári kiállításán a művész be is mutatja szép számmal ezeket, melyek mellett érzékeny szín- és formakultúrájú portréi hívják föl a figyelmet a tehetséges alkotóra.

Tallós Ilona kaposvári kiállítását *Rostás Károly*, a városi tanács vb-elnöke nyitotta meg.

H. B.

1021

Nők a képzőművészetben

A Szent Márk tér bámula-
tot és szomjúságot

űvész meg örökíti a miskei tojásfestő asszonyokat

1963 MÁR - 7
Hajdú-Bihar megyei Napló
Megyei Hírlap
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÖRÖKKÉ TAR

OLASZORSZÁGI EMLÉKEK

Tenyérnyi ablakrés

Ki nézett már kivilágított, száguldó vonatból kifelé a sötét éjszakába. Rohan a föld alattunk, nincs idő részletek rögzítésére, csak gyűjtjük szemünkbe fáradhatatlanul az ablakon túli világ jeleit. Egy gyertyányi fényt, a felködlő havasok csúcsát, sejtelmesen kirajzolódó fenyveseket. És leheletünk melegíti az ablaküveget azon a tenyérnyi helyen, ahol éber szemünk az új dolgok varázslatát keresi.

Éjszaka utaztunk át az osztrák Alpokon. Odafele is, visszafele is. Kényszerítettük álmosságtól nehezülő szemünket, hogy fogadja magába mindazt, amit felkínál neki a néhány centiméteres átlátszó üvegen a táj. Nem emlékszem részletekre. Csak arra, hogy mindent látni szerettem volna, csillapíthatatlan mohósággal. Aztán Tréfás Gyuri kit

ria Lujza számtalan képe mellett nem is tűnt fel túlságosan. Lombardo professzor látható büszkeséggel mutogatta az emlékeket, pedig a múzeum igazi értékét a képek (eredeti Watteau, Delacroix, Courbet, Lawrence stb.) valamint Toschi rézmetsző iskolájához fűződő emlékek jelentik. Toschi volt az első rézmetsző mester, és az ő tanítványai terjesztették az egész világon a rézmetszés művészetét.

Correggio freskó 100 líráért

Mária Lujza utolsó szerelmese ma is gyűjti az emlékeket csodálatos aktivitással. A pármai nemzeti galéria anyaga viszont kialakult, teljes. Az egészet Correggio művészete határozza meg, három részre osztották az anyagot, Correggio előtti, Correggio-kori és

az idő, mert ragyogóan sütött a nap. Ez már a tavasz hangulatát ébresztgette bennünk, s talán ezért tűnt minden olyan csodálatosnak.

Nem elsősorban a tenger. Milyen a tenger? — kérdezték tőlem sokan hazaérkezésem után. Nem tudok róla sokat beszélni. Végtelen víz, köd omlik rá a láthatár szélén. És talán nem is az tette életem legszebb emlékévé Velencét, hogy a Santa Lucia pályaudvar lépcsősorán leballagva előttem volt a víz, hogy meggyőződhettem arról, hogyan lehet a víz fölé építkezni.

Nem, Velencének hangulata

„Berzsenyi, Arany, Józ
ezen a téren nem ülte

Ezeket a sorokat Vas István írja a Szent Márk térről, és ő

„Majd szikkadtan, hal
erre a térre s éjsz

figuratív képeket rögtönöz a hólé. Absztrakt minták. Fejétől bűzlik a hal – ám a FÉSZEK bejáratánál, már a küszöbnél átlépjük a közelmúlt maradandó változásait. Hova lett a nehéz, faragott tölgyfaajtó? Van helyette nyikorgó, szocreál újítását. Az elő két oldalra nyí korlátját, velük e működő, a száza asztalos remekn kórházfehérre fe

LE

Lovakrul – mén

De hiszen ezek lovak – kaptam fel a fejem múlt szombaton a szokatlan zajra. Patkócsattogás a Dob utcában? Emberemlékezet óta nem hallott ilyesmit az erzsébetvárosi nép – ki is tódult mindjárt erkélyre-utcára. És valóban: lovas kocsi zörgött végig az aszfalton, pontosabban fehérre mázolt, piros üléses esküvői hintó. Ötven éve nem volt itt ilyen – mondta valaki, és nosztalgiával figyelte, hogyan passzírozzák szét a násznép feldíszített autói az utcakőre pottyant lócitromot.

Aki hajnalban a kukásautók szusszanására ébred, a zsúfolt utakon pedig a locsolókocsikat és a dodzsemszerű

takarított Budape lakosa után, és h még 169 ló üzen aszfaltmosója és zán komoly felad terén vártak az ál összegyűjtésére ugyanis a koral nem is beszélve zottan igénybe v és megállás. Ma szer: a 167 vas é 243 igáskocsi é nek igazán jó h hegyi utcákban

A népiskol

zata végül azt
zobi zeneiskolá-
zereket – függet-
gállapított áron –
képviselő-testüle-
rték megállapítá-
atóját kéri fel, az
módjáról azonban

B. J. G.

sban

is programsorozat
a Józsefvárosban
zek alkotásait be-
hetik meg. Emel-
ödő néhány ven-
ödésével ételbe-
rveznek. A Nap-
, vetélkedőinek
ztvevői jutalmul
az arab, a kínai
nyha jellegzetes

Sz. I.–P. R.

PALETTA

INDIAI TÁNCOSOK lépnek fel holnap és holnapután a Budapesti Búcsún. Az Új-Delhiből érkezett hattagú, *Raja* és *Radha Reddy* vezette Kuchipudi klasszikus táncsoport holnap délelőtt tizenegy órától a Vörösmarty téren, délután négytől, majd vasárnap délután háromtól a városligeti színpadon látható.

TALLÓS ILONA munkáiból nyílt emlékkiállítás a Sziget Galériában (V. kerület, Váci utca 63.). A tárlat július 15-ig, hétköznap 10-től este nyolc, szombaton 10-től három óráig látogatható.

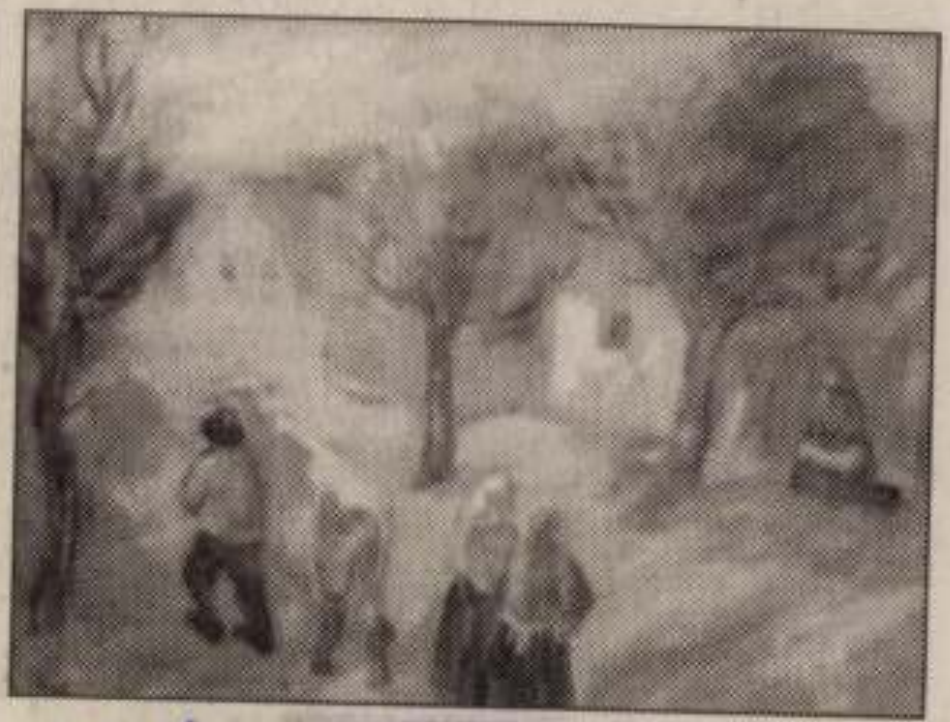

TALLÓS ILONA

Népszab. 2000 VI. 30

KAMATOZÓ KINCSTÁRJEGY 1999/VIII.

MAGYAR ÁLLAMPAPÍR

ÁLLAMI GARANCIÁVAL

Ahogy a maga nemében egyedi az Országház – Magyarország legnagyobb épülete, az állam szimbóluma –, ugyanúgy egyedi a maga nemében a Magyar Állampapír, a legnagyobb biztonságot nyújtó értékpapír. Most az Állampapír-család egyik tagjának legújabb sorozatát ajánljuk figyelmébe:

KAMATOZÓ KINCSTÁRJEGY 1999/VIII.	
Jegyzési időszak:	1998. augusztus 17–28.
Futamidő:	1 év
Kamat:	évi fix 15,50%
Jegyzési árfolyam:	1998. augusztus 17–25. között 99,70%
	1998. augusztus 26–28. között 100,00%

A jegyzési időszak során elérhető maximális hozam: EHM=15,48%. A másodpiaci forgalomban történő vásárlás esetén elérhető hozam aktuális mértékét a forgalmazó helyeken a Kormány 41/1997.(III.5.) Korm. rendelete alapján kifüggesztett árfolyam táblázat tartalmazza.

A Kamatozó Kincstárjegy az elsődleges forgalmazóknál és a Magyar Államkincstár fiókhálózatában jegyezhető.

A havonta kibocsátásra kerülő, egyéves futamidejű Kamatozó Kincstárjegy azért az egyik legnépszerűbb befektetési forma, mert visszafizetését az állam garantálja; értékpapír letéti számlán tartható (így sem ellopni, sem elveszíteni nem lehet); másodpiaci forgalmazásának köszönhetően kamatveszteség nélkül is bármikor eladható a hálózatos forgalmazóknál (az OTP Bank, az Inter-Európa Bank, az ABN AMRO Bank kijelölt fiókjaiban), valamint a Magyar Államkincstár fiókhálózatában. Így Ön befektetését a legnagyobb biztonságban tudhatja hosszú távú kötöttség nélkül.

JEGYEZHETŐ: Magyar Államkincstár Budapesti Értékpapírpénztára 1051 Bp., Szabadság tér 8. • Magyar Államkincstár megyei fiókjai

JEGYZÉSI HELYKÉNT RÉSZTVEVŐ ELSŐDLEGES FORGALMAZÓK: ABN AMRO Equities (Hungary) Rt. • ABN AMRO Bank Rt. kijelölt fiókjai • IE-New York Broker Befektetési Rt. • Inter-Európa Bank Rt. kijelölt fiókjai • OTP Értékpapír Ügynökség Rt. • OTP Bank Rt. kijelölt fiókjai (100 000 Ft névérték alatti jegyzést az OTP Bank Rt. nem fogad el) • ÁB-Monéta Rt. • BNP-Dresdner Értékpapír Rt. • Citibank Befektetési és Értékpapír Rt. • Creditanstalt Értékpapír Rt. • Magyar Értékpapír-forgalmazó és Befektetési Rt. (MÉB Rt.) • Postabank Értékpapír Rt. • Takarék Bróker Rt.

Továbbá részt vesznek a jegyzésben a K&H Bank kijelölt fiókjai.

RÉSZLETES INFORMÁCIÓ: 06-40-24-24-24 (HELYI HÍVÁS)

...olvasói valla- a tündéri áhítat.

Képek az Ezüstparton

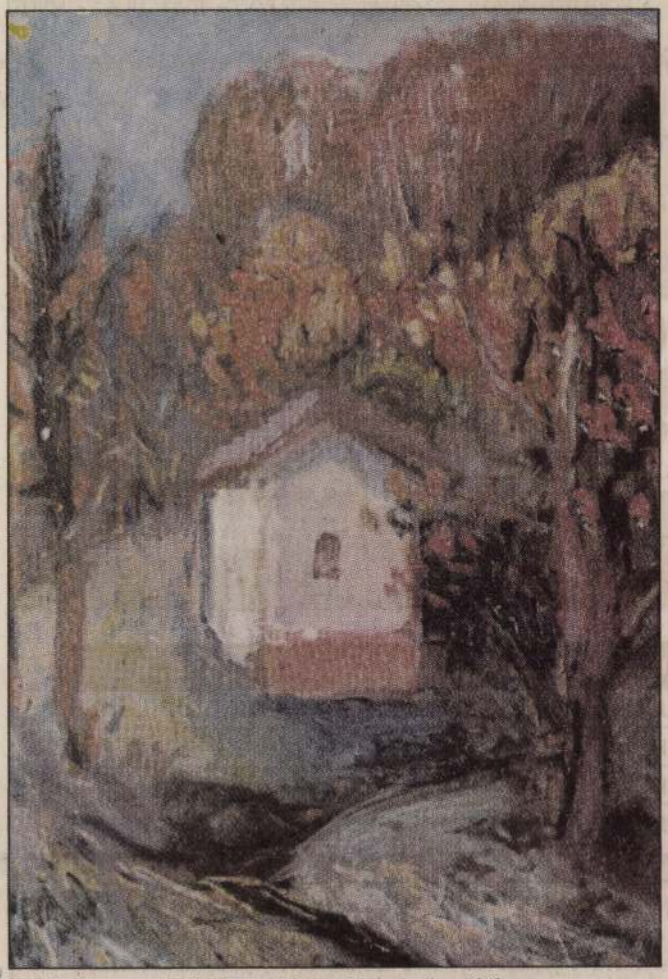

Tallós Ilona egyik kiállított képe: Balatoni szőlőhegy

NÉPSZAVA-információ

Tallós Ilona festőművész az ötvenes évek elejétől haláláig ideje jelentős részét második otthonában, a Balaton partján, Zamárdiban töltötte. Most, születésének nyolcvanadik évfordulójára emlékezve kiállítás látható képeiből szűkebb pátriájában, a magyar tenger mellett.

Az 1918-ban született Tallós Ilona festői látásmódját főiskolai mestereinek – köztük a Balaton festőjének, *Szőnyi Istvánnak* – a hatása csiszolta tovább, de hatott rá a nagybányai művésztelep stílusa is, ahol a plein air technikát tanulmányozta. Képein a hazai festészet talán legjelentősebb e századi két irányzatának, a poszt-impresszionista színgazdagságnak és a konstruktivista szerkesztésmódnak a sajátos elegye jelenik meg.

És minden képén – legyen az az oly kedves balatoni táj vagy az utazásai során bárhol látott vidék – érződik az a határtalan szeretet is, amellyel a művésznő a természet és az abban élő ember felé fordult.

A tárlat Balatonszéplakon, az Ezüstpart Hotelben augusztus 26-ig várja a látogatókat.

megvételre egy régi, lemezes masinát. Fogalma sem volt arról, melyik billentyű mire való, gondolta, megkérdez egy szaktekintélyt. *Haller Frigyestől* érdekes cikkeket olvasott az egyik fotográfiai szaklapban, ifjonti hévvel hozzá fordult tehát tanácsért. Neki akart megfelelni akkor is, amikor fényképezni kezdett. Albumba gyűjtve 1946 és 1953 között készített amatőr jellegű fényképeit, jelentkezett a mesternél, aki tizennégy oldalas, részletes szakvéleményt írt felvételeiről. A szigorú esztéta egyetlen szóval sem dicsérte, de annyit azért elárult, hogy kétségkívül tehetségesnek tartja.

– Egyik vezérszava volt: a gyomirtás – idézi őt egykori tanítványa. – Azon a felületen, amit a filmre veszek, semmi olyasmi nem lehet, ami nem tartozik a témához. Ezt nagyon meg-

hova ültessék
jokat, amely
fálni kellett,
a háttér megf
Éjszakánként
külföldi kiáll
fotóim laborm

Minden egy
párját ritkító s
nyességről t
Megkeresi a dr
zetekhez és a n
lójához illő mod
rültekintően r
megrendezi a ké
tuíciójának és
nek is fontos sz
az alkotásban. A
delljei is tetszé
ták a róluk kés
rékat, akik ele
doztak a fotóz
például *Déry T*
Illyés Gyula. Mi
nek külön történ
ő szívesen mesé
gyan talált ut
Jenő, Bernáth A
bel Béla vagy *Fr*
lényéhez, egyet

Ismét Budap

Idén megújult tartalommal és arculattal, új he
időpontban – az óbudai Fő téren szeptembe
13-án – hatodszor rendezik meg a Csepűrágó
a MASZK Színészkamarai Egyesület színé
A karnevál szlogenje: Töltse a teret kedvence

NÉPSZAVA-információ

Magyar színészekkel a színházakban, ritkábban a televízióban, még ritkábban a filmvásznon találkozhatunk. Pedig a színész is ember, aki bevásárolni jár, kocsit javíttat, gyereket nevel. És néha ünnepel: évente egyszer összejön azokkal, akiknek játszik. Ilyen esemény az immár hatesztendős Csepűrágó Fesztivál.

Az első rendezvényre 1990 májusában a Várban, Színészkarnevál néven került sor a magyar színészet kétszáz éves évfordulóján. A legközelebbi fesztivál négy év szünet után, 1994 májusában jelentkezett, s azóta

folyamatosan
zésre kerül a szí
nézők találkozá
nepe. A Csepűrá
válon karneváli
várja az érdekl
ország összes sz
vállalkozó kedv
vészei lépnek fel,
lyükön keresztül
zak is bemutatkoz

A rendezvény id
össze nyolc napj
meg a magyar drá
ját, amely egyben a
zi szezon első napj
Éppen ezért a kar
lehetőség nyílik
hogy a nézők kedve
nyel juthassanak
legfrissebb

Fújhatják a béremelést

Változó elvek, változatlan honoráriumok a hazai játék

LABDARÚGÁS

Noha mostanában nem az a magyar futball legnagyobb gondja, hogy „hülye-e" a bíró, vagy, hogy miért hagyta otthon a „szemüvegét" – ellenkezőleg: a legutóbbi két világbajnokságon kizárólag dirigensei révén volt érdekelt a hazai labdarúgás –, azért, időről időre a játékvezetők is terítékre kerülnek, és nem csupán a lelátói hangoskodók körében. Nemrégiben például az okozott apróbb zavart, hogy a Diósgyőr–Debrecen mérkőzés egyik partjelzőjeként az a *Nyilas Csaba* lengette a zászlót, aki ugyanabból a megyéből való, ahonnan a vendégcsapat játékosai: Hajdú-Biharból. Egyebek mellett ez az eset késztette arra *Kovács Attila* MLSZ-elnököt, hogy utasítsa *Nagy Miklóst,* a játékvezetői testület elnökét: dolgozza ki a bíróküldés új alapelveit.

A szövetségből származó elképzelés az, hogy az európai kupamérkőzéseken lengethetnek – azonos. Az új szisztéma azonban új embereket kívánna.

A tervek szerint ugyanis az állandó hármasok azonos tájegységből (fordítsuk megyére) verbuválódnának, a magyar bírói, partjelzői kar azonban nem feltétlenül azonos nívójú Szabolcsban és Zalában. Nagy úgy véli, egyik napról a másikra lehetetlen a megyei „triók" nem utolsósorban költségkímélő (egy körzet, egy autó) felállítása, így a legújabb kori „brigádmozgalomra" egyelőre mindenképpen várni kell. Ami biztos: a jövőben nem fordulhat elő a diósgyőrihez hasonló eset, mert az illetékesek szigorúan betartatják az egyébként ennek előtte is írásban rögzített elvet, miszerint a csapat székhelyével azonos megyében élő bíró nem vezethet mérkőzést az adott együttesnek, s ugyanígy nem fújhat annak a gárdának a találkozóján sem, amelyben közeli hozzátartozója játszik.

Az tehát nem kérdés, ki, hová nem me-

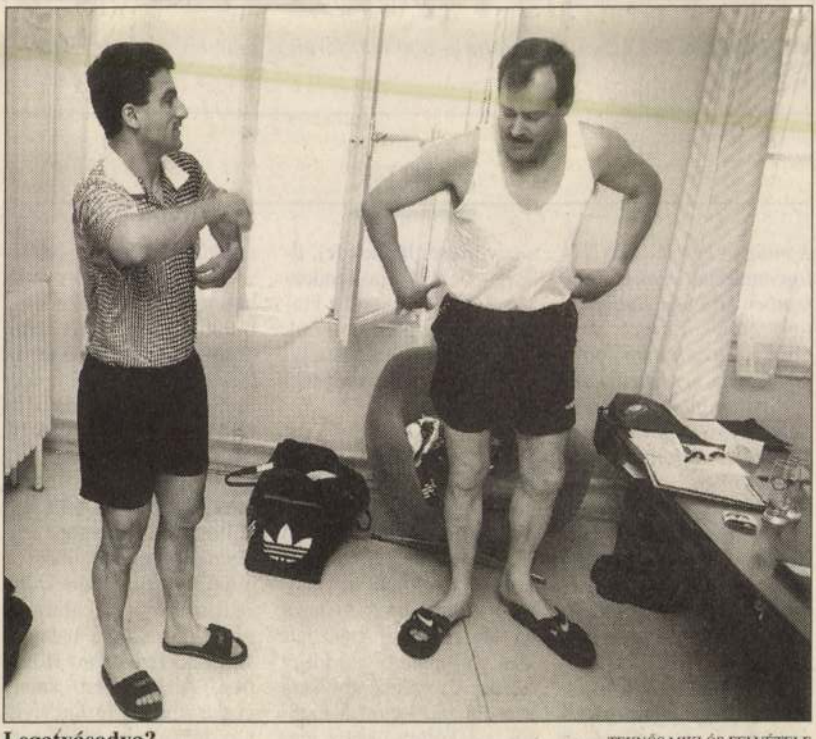

Legatyásodva? TEKNŐS MIKLÓS FELVÉTELE

másfél órát a gye
ezer, az NB II-ben
az JT azonnal levo
vábbi húszat az év
APEH-nak. Nagy
tavasszal tizenhat
inflációt kompen
kértek az MLSZ-
nöksége tavasszal
Legutóbb egy eszt
ségtérítés összege:
huszonnégyezerre
ke nem tart attól,
lépnének. „Rende
mör összegzést ró

Sok-e a honorár
dezhetjük még eg
nyű választ úgyse
átböngésszük a m
pet alkothatunk m
pában mennyire v
hetetlenségre – a
csupán egy adat: a
len találkozó diri
svájci frankot, h
ezer forintot ér.

Híreink szerint
kívánnak a sztrájk
játékvezetők. Ők i

MÁSFÉL ÓR

	m (s
Anglia	
Ausztria	
Azerbajdzsán	
Belgium	
Bulgária	
Ciprus	
Csehország	
Dánia	
Finnország	
Franciaország	
Görögország	
Hollandia	
Horvátország	
Izland	
Izrael	
Jugoszlávia	
Lengyelorsz	

Tallós Ilona

Lehoczki István

FOLKLÓR

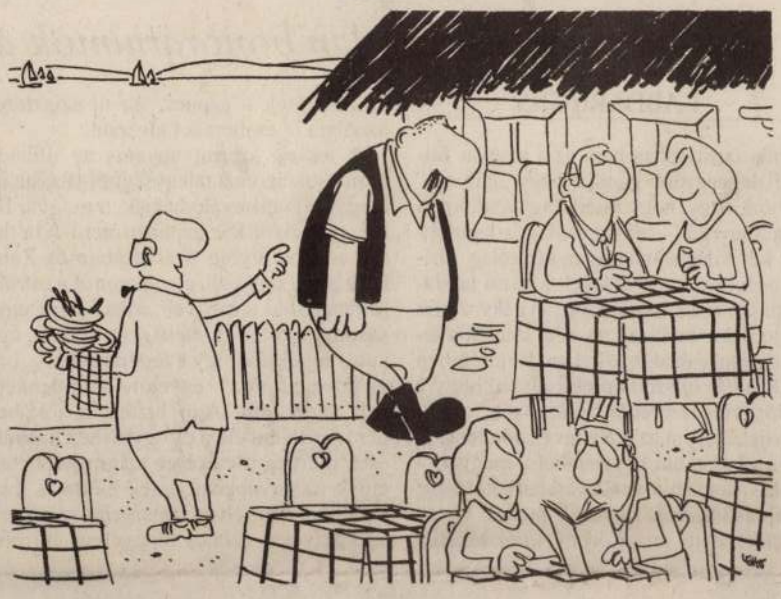

– Józsikám, bal kettes reklamálja a 800 000 forintos számlát, magyar virtus rendel...!

HÍREK

A világon egyedülálló Huligánmúzeum nyílik szeptember közepén Budapesten, tájékoztatta Lasz György, a múzeum létrehozásának kezdeményezője, valamint az In-Kal Security igazgatója az MTI-t. A Báthory utcai múzeumban az In-Kal Security által az elmúlt 6 évben biztosított legnagyobb magyarországi sport- és kulturális események harcias kedvű nézőitől elkobzott fegyvereket állítják ki.

Kár. Már kezdtem remélni, hogy a huligánok tűnnek el az utcákról, és örök időkre múzeumba kerülnek.

K. F.

.....

ELHUNYT WALLIN- ti együttesei lépnek fel, illetve – belépődíjas rendezvényként – sor kerül a Fradi és a németkéri öregfiúk futballmérkőzésre, amelynek bevételét jótékonysági célra fordítják.

HAZATÉRTEK A SÉRÜLTEK. Tegnap késő délután, az Országos Mentőszolgálat Alarm Centrumának közreműködésével újabb hat magyar turista érkezett haza az olaszországi buszbaleset súlyosabb sérültjei közül. A további ápolásra szoruló sérülteket a mentők a lakóhelyükhöz legközelebb eső kórházba szállították.

NAPÓLEON ZÁSZLÓSHAJÓJA. Szenzációs felfedezést tett a Franck rekedt tíz bányász túlélését biztosító levegő szorulhatott meg. Mindazonáltal minimális az esély arra, hogy bárkit is még életben találjanak. A 175 méter mélységű fúrást majd az OMV végzi, és csütörtök délután kezdték meg.

EMLÉKKIÁLLÍTÁS. Tallós Ilona képeiből rendeznek emlékkiállítást a művész születésének 80. évfordulója alkalmából ma 17 órakor a balatonszéplaki Ezüst Part Hotelben. A kiállítást, amely augusztus 26-ig tart nyitva, dr. Faludy Anikó művészettörténész nyitja meg.

MOSSÁK AZ ALAGUTAT. A Fővárosi Közterület-fenntartó Rt. augusz-

KÖLTÖZZÖN A KERTVÁROSBA!

PANELLAKÁSBÓL A KERTVÁROSBA

LEGALÁBB 2 SZOBÁS TEHERMENTES PANELLAKÁSÁT

ÖNKORMÁNYZATI BÉRLAKÁSÁT IS

BESZÁMÍTJUK

A LAKÁSÁR 50–70%–RA

9 ÉVRE ÉVI 12% KAMATRA HITELT ADUNK

A KIFIZETETT LAKÁSÁR AZ ADÓALAPBÓL

LEÍRHATÓ

SZÉKESFEHÉRVÁR BIC

LAKÁSALAP RT.
Székesfehérvár,
Várkörút 11,
Kossuth u. 12.

328-190, 328-189, 340-297

Kossuth utcai irodánk szombaton is nyitva 8–12–ig.

KOSSUTH

04.30 Reggeli krónika 08.10 Törvénykönyv 08.20 Műsorismertetés, programajánlat 08.40 Napközben Közérdekű magazin 11.05 Rigórádió Rajzok a tél falára 11.35 Titkos fegyverek Csiki László regénye 12.00 Déli krónika 12.30 Ki nyer ma? 12.50 Külpolitikai figyelő 13.05 Vendég a háznál Gyerekekről — felnőtteknek 13.15 Gyülekezeti énekek tára 13.30 Hitélet — A református egyház félórája 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.55 Első közlés 15.05 A Határok nélkül naplója 16.00 Délutáni krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Házimuzsika 17.05 Hírvidék A körzeti stúdiók műsorából 18.00 Esti krónika 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! Versenyfutás 19.40 Vándorló önarckép 20.05 Népzenei emlékeim Kodály-emlékek, 1. rész 20.30 Határok nélkül 21.05 Világstúdió 22.30 Riportműsor Terítéken 23.05 Lemezmúzeum

PETŐFI

04.30 Hírek, időjárás 04.33 Hajnali kalendárium 06.03 Reggeli csúcs 07.40 Sportreggel 08.00 Műsorajánlat 08.05 Ezt hallgattuk anno... Melódialeltár 08.50 Apró-cseprő gyerekekről 09.03 Zöld telefon 09.10 Zene-szó 10.55 Gordiusz plusz Öt perc tudomány 11.03 Családi persely, avagy a pénz is boldogít 11.15 Szív küldi... 12.00 Nóták 13.00 Hírpercek 13.10 Csák Gyula: Biciklitúra Hangjáték 13.40 A Petőfi válaszol 14.00 Pihenőidő Zenés délután — nyugdíjasoknak 17.05 Ziccer, amit kár lenne kihagyni 18.00 Kölyökrádió 18.30 Segíthetünk? 19.00 Hírek, időjárás 19.05 Rockújság 20.00 Egy órában egy élet 21.00 Hírpercek 21.10 Klasszikus operettekből 22.00 Zenészportré Vendég: Szulák Andrea és Soltész Rezső 23.00 Hírek, időjárás 23.03 Sporthíradó 23.10 Napforduló

BARTÓK

06.00 Muzsikáló reggel 09.00 Műsorajánlat 09.05 Pódium 10.05 Tranzitutas 10.24 Zenekari muzsika 11.00 Operaslágerek 11.40 Magyar daloskert 12.00 Hírek, időjárás 12.05 Hangverseny délidőben Marc Adamczewski orgonahangversenye 13.15 Régi török zene Európában 14.05 En francais Francia társalgási sorozat 14.20 Sakknovella Stefan Zweig elbeszélése 15.30 Fúvós kamarazene 16.05 Ez egy ember hangja? Tusa Erzsébet műsora 16.35 A kórusirodalom mesterműveiből 17.00 Metronóm Zenebarátok órája 17.50 Most olvastam 18.03 A magyar zene évszázadai 19.35 A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenye kb. 21.15 Visszapillantó kb. 21.30 Hangszerszóló 22.05 Hallgassuk együtt! Bartók-művek 23.00 Világhangköltészeti Revue — II. évf. 11. szám 23.30 Gary Burton együttese játszik 00.05 Századunk zenéjéből

JUVENTUS RÁDIÓ

06.00 Reggeli robogás, eldorádió, aktualitások 08.00 Áru-börze 08.45 Rendőrségi magazin 09.00 Színes hírek 10.00 Legendás előadók 11.00 Hobbi sarok 11.40 Magyar nóta 12.00 Juventus Koktél 13.00 Zenés beszélgetések 14.00 Mindenféle sok zenével 15.00 Szívküldi 16.00 Szerencsekerék magazin 17.00 Új slágerek 18.00 Rock mesterei 19.00 Falutévé (ism.) 20.00 JUVESTÉT; benne: sport

GYŐRI RÁDIÓ

06.55 Műsorismertetés 07.00 Budapesti krónika 07.30 Nyugat-Magyarországi Krónika 08.00-09.00 Második óra. Benne: Önkormányzati híradó, Reggeli telefon, Postazsák, Nyugdíjas percek, Baba-mama, Slágernaptár.

TV 1

06.05 Falutévé — géptippel, munkaügyi tippel, növénydoktorral, ☎ 112-5475 **06.25 Határtól határig 06.35 Üzlet 06.45 Híradó 07.00 NAP-KELTE** ☎ 251-0119,. 251-0490 **09.00-12.00 Napközi** ☎ 153-1204 **Benne: 09.30 Riviéra** Tévéfilmsor. **10.30 Az égbolt lovagjai** Tévéfilmsor. **11.30 Játék**
12.00 Déli harangszó — Hírek
12.07 Irodalom — Kiss Anna: A holdnak háza van
12.37 A pneumatika
12.48 Sorstársak
13.03 Segítség!
13.18 Képújság 16.00 Híradó
16.10 Nemzeti értékeink: Zalaegerszeg — Göcsej fővárosa
16.25 Hatalom és szenvedély Ausztrál tévéfilmsorozat
17.15 Kapcsolatok EBU konferencia Münchenben
17.45 Könyvvilág
18.10-18.40 Kapcsolj be!
18.10 Szegasztok!
18.15 Öveges professzor: Legkedvesebb kísérleteim
18.37 Képhiba
18.45 Az én dzsungel könyvem Német ism.terj. filmsorozat
19.05 „Maradjatok meg szeretetemben!"
19.12 Esti mese Jó éjszakát kíván a Disney!
19.30 Híradó
20.05 Columbo — amerikai bűnügyi filmsorozat
21.20 Magyarok
22.05 Joseph Haydn: C-dúr csellóverseny
22.30 24 óra
22.55 Híradó 23.00 BBC-Híradó

TV 2

16.10 Képújság
16.18 Időjárás
16.20 Gyerekeknek:
1. Történetek a kék házból Francia rajzfilmsorozat
Szuzett és Madam Gümő
2. Amigo és barátai Spanyol rajzfilsorozat
A labdarúgás
3. Maja, a méhecske Japán-osztrákrajzfilmsor.
Szeles kaland
17.05 Elektor kalandor
17.10 Iskola a Majna partján Távoktatás a würzburgi DAG-Technikumban
17.40 Processzor A PC abc különkiadása
18.00 Körzeti híradók
18.13 Körzeti magazin
18.55 A tudomány és a technika mérföldkövei Német ismeretterjesztő filmsorozat, XIII/4.
George Stephenson és a vasút
19.10 Ez a házad Mezei András-portré
19.40 TS — Karácsony
19.50 Mindent vagy semmit!
20.25 Barcelona — Monaco Bajnokok Ligája Labdarúgó-mérkőzés Közvetítés Barcelonából
Közben: kb. 21.15 Telesport
22.25 Híradó
22.50 Hazatérés Rendhagyó portré Claire Szilardról, azaz Szilárd Kláráról

DUNA TV

14.00 Helyszíni közvetítés az ÁVÜ sajtótájékoztatójáról
15.30 Képújság 16.00 Hírmondó
16.20 Alaszka bálnái és vadvilága — am. ism.terj. film
17.10 Három folyó városa — Győr
17.40 Mese: Peti és kutyája
Peti és varázsgömb
Peti és a láthatatlanság
18.00 Híradó
18.10 Nagy remények 2. rész
19.05 Zöld brigád Francia-német filmsorozat 1. rész: **A rendőrfelügyelő**
20.00 Határon túli műhelyek
20.40 Emlékképek — Régi híradók
21.00 Híradó 21.15 Sport
21.30 Hajnal (ism.) Színes francia-izraeli film
23.00 Vers mindenkinek

RTL

09.00 Ironside (ism.) 10.00 Gazdagok és szépek (ism.) 10.30 227 Am. filmsorozat 11.00 Megéri az árát! 11.30 Családi párbaj Vidám vetélkedő szupernyereményekkel 12.30 A springfieldiek története 13.20 A kaliforniai klán 14.10 Életünk napjai Am. filmsorozat 15.00 Ilona Christen Naprakész show 16.00 Hans Meiser Kerekasztal-beszélgetés 17.00 Ki a főnök? Am. vígjátéksorozat (ism.) 17.30 Családi kötelékek Am. filmsorozat (ism.) 18.00 Te vagy az egyetlen Mexikói teleregény 19.10 Vigyázat, robban! 20.15 Fekete mágia NSZK-olasz krimi (Ha német csapat játszik a Bajnokok Ligája következő fordulójában, 20.15-től élő közvetítés látható a mérkőzésről.) 22.20 Tévétükör 22.40 Bajnokok Ligája 23.15 Gottschalk 24.00 Éppen Alaszka Am. filmsorozat 01.00 Családi kötelékek Am. filmsorozat 01.35 Ki a főnök? Am. vígjátéksorozat 02.10 Vigyázat, robban! (ism.) 02.40 Hans Meiser (ism.)

SUPER

09.00 Super bevásárlás 12.00 CMBC üzleti híradó 12.30 Financial Times jelentések 13.00 Ma Hírmagazin 19.00 ITN hírek 19.30 Hullámhosszon Élő zenés műsor 20.00 Határ idő Társadalmi magazin 21.00 Super sportok 22.00 ITN hírek 22.30 Európai gazdasági magazin 22.45 Amerikai tőzsdei hírek 23.00 Jay Leno show 24.00 Magánügyek 01.30 Richard Diamond Bűnügyi sorozat 02.00 Távol-keleti gazdasági hírműsor

SAT 1

06.00 Jó reggelt, Németország! Benne: Sport 08.00 Kezdje a napot a SAT1-gyel! 09.15 Trapper John, M. D. (ism.) 10.05 Megmentők (ism.) 10.50 5 x 5 (ism.) 11.20 Szerencsekerék (ism.) 12.00 A szenvedély árnyéka Am. filmsorozat 12.50 Trapper John, M. D. Amerikai filmsorozat 13.50 Tenisz — Grand Slam Kupa Münchenből 16.45 Kockáztass! - Trükkös kvíz 17.20 Mindent vagy semmit! 18.30 5 x 5 — Kvíz a gyors észjárásúaknak 19.18 Sporthírek 19.30 Szerencsekerék 20.15 O'Malley, jelentkezz Amerikai krimi 22.05 A nagy bunyós Amerikai akciófilm Fsz.: Charles Bronson, James Coburn 23.50 Lepkegyűjtő Amerikai film (1965 120') R.: William Wyler Fsz.: Terence Stamp, Samantha Eggar 01.50 O'Malley, jelentkezz (ism.) 03.25 A nagy bunyós (ism.)

MTV

14.00 Délutáni egyveleg 15.30 Divattempó 16.45 Új mozifilmekből 17.15 Egytől 3 Három klip egyazon sztártól 18.30 Zene, megállás nélkül 20.00 Valódi világ Amerikai filmsorozat 20.30 A legnépszerűbb sztárok 22.00 Nagy slágerek 23.30 MTV hírcsokor

PRO 7

08.05 Kőr bubi két dámával 08.35 Gyémántok (ism.) 0[illegible] Gyilkos cselszövés (ism.) 1[illegible] Utcai flört (ism.) 12.00 Roseanne (ism.) 12.30 Ezer mérföld por Amerikai westernsorozat 13.35 Bízzál bennem! (ism.) 15.00 Gyémántok Amerikai akciófilmsorozat 15.55 Mr. Belvedere Amerikai családsorozat 16.25 Varázslatos Jeannie Amerikai vígjátéksorozat 16.54 Rajzfilmek 18.25 Kőr bubi két dámával Amerikai vígjátéksorozat 18.55 A teljesen normális család Amerikai vígjátéksorozat 19.25 Roseanne Amerikai vígjátéksorozat 20.15 Perry Mason Amerikai bűnügyi film 22.15 Jake és McCabe Amerikai akciófilm-sorozat *Jake egy kábítószerbandát akar lefülelni, akik rendszeresen drogot csempésznek Hawaiiba. Akció közben megsebesül.* 23.15 A csupasz cella Angol film 00.40 Hírek 00.50 T. J. Hooker (ism.) 01.45 A rettegett (ism.)

DSF

09.00 Utazás a DSF-fel (ism.) 09.30 Sportkeresztmetszet 12.00 Csúcsteljesítmények a vízisportban (ism.) 12.30 Fantasztikus utazások 13.00 Tévétőzsde 14.00 Kosárlabda (ism.) 15.30 Sportdélután 17.00 Labdarúgás Spanyol Liga (ism.) 18.00 Sportvilágmagazin 18.30 Peter Snell rövidtávfutó Portréfilm 19.30 Tenisz Grand Slam Münchenből 22.00 Kosárlabda Amerikai nemzeti bajnokság 23.30 Sportvilágmagazin (ism.)

TV 5

12.05 Jó szerencsét a sanzonoknak! Varietéműsor 13.05 Miniszter úr (ism.) 13.30 Parlamenti közvetítés 19.00 Játékos vetélkedő 20.00 Jelen idő Belga hírmagazin 21.00 Francia tv-híradó 21.30 A milói Vénusz Színmű 23.30 Nem kell álmodozni! Kalandok és felfedezések magazinja

NAPI AJÁNLAT

TV1 — 20.05 Columbo

Amerikai bűnügyi tévéfilmsorozat — Két detektív egy gyilkosság
Claire Daley és férje, Sid Daley egy népszerű tévésorozat, a „Lucerne nyomozó" producerei. Lucerne hadnagy igazi lángelme. Aztán egy szép napon Claire Daley-t valaki megöli a büfében, ahova egy szendvicsre tér be. Columbo hadnagy kitervelt gyilkosságra gyanakszik...

TV 2 — 17.10 Iskola a Majna partján

Távoktatás a würzburgi DAG-Technikumban
Az esseni székhelyű Dag-Technikumban, Würzburgban és több más német városban lehet technikusi diplomát szerezni. A film a würzburgi iskolát mutatja be.
Szakértő: Halász Gábor, rendező: B. Nagy Tibor.

DUNA TV — 19.05 Zöld brigád

Francia-német filmsorozat 1. rész — A rendőrfelügyelő
Antoine Amourdedieu rendőrfelügyelő éppen nyugdíjba akar menni, mikor a környezetvédelmi minisztériumból megkeresik egy ajánlattal: szeretnének felállítani egy olyan részleget, amelynek a környezet kizárólagos védelme lenne a feladata és a felügyelő a vezetője.

HBO — Székesfehérváron és Dunaújvárosban

17.30 Örök ellenfelek: Oroszlánok és hiénák — mb. am. film
18.30 Csökkenő sebességgel — mb. hollandi gyermekfilm
20.30 Fekete mágia— mb. am. horrorfilm
22.15 Halállista — mb. am. bűnügyi akciófilm
23.45 Meteo — magyar film

A jó erkölcsök mérge, az ördög játéka?

Kell hozzá mazochizmus is

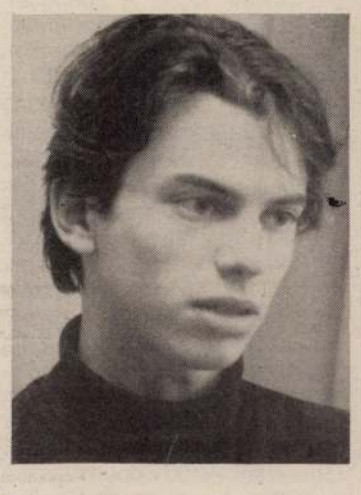

Aranyszájú Szent János a jó erkölcsök mérgének és az ördög játékának nevezte a táncot: „Gonosz idő a táncnak ideje, mert sok bűnre vivő alkalmatosságoknak ideje..."

Szent Baziliusz nem tudta kiket sirasson, a hajadon lányokat vagy a házas asszonyokat: „Mert a leányzók ártatlanságának elvesztésével, az asszonyok pedig férjüknek adott hitük megszegésével térnek vissza gyakorta a táncról." A fertelmeskedő és bujálkodó táncokról, a táncolás micsodás vétkeiről olvasván, irígykedve gondolok eleimre, amikor jóval gyakrabbak valának a táncolás és a vétkezés kívánatos alkalmai.

Az istenhez hasonlatos

Az újabb időkben nem az ördöghöz, ellenkezőleg az istenhez hasonlítják a táncot. Nietzsche például csak olyan istenekben tudott volna hinni, akik táncolni tudnak. Mások a táncot a zenéhez hasonlítják, a táncost pedig olyan embernek tartják, aki versenyre kel a költővel, a festővel, a színésszel, a muzsikussal.

A tánc Kádár Péter szerint olyan művészet, amellyel nem lehet betelni, amelyből sohasem lehet elég: egy forma ezerféle alakítása, egyazon téma végtelen variációja. Ő a bőrén is tapasztalja, hogy a tánc országokat és népeket köt össze, hogy a másmás nyelven beszélők számára is érthető.

Négy év Rotterdamban

A székesfehérvári Kádár Péter első éves a Rotterdami Táncakadémián. Sári néni balettiskolájában, majd a pécsi művészeti gimnáziumban tanult balettet, néptáncot. A Vörösmarty táncklub tagjaként versenyeket nyert. Érettségi után a Tálentum művészegyüttes is tárt karokkal várta, de miután sikersen felvételizett, inkább a továbbtanulást választotta. A négy év főbb kurzusai: modern tánc, klasszikus balett, improvizáció, koreográfia, társastánc, dráma- és zeneelmélet, anatómia, tánctörténet.

A költségek természetesen a családot terhelik. Az EK-tagállamok diákjai kapnak visszatérítést, de egy magyar ebből sem részesedik. Megpályáztak és elnyertek egy egyszeri Soros-alapítványt, újabb pályázatokban reménykednek, mert a családnak három tanuló gyermeke van, akiknek taníttatása tetemes költség, de édes teher, mert tehetségesek a fiúk. Sándor Szegeden bölcsész, ő a nyelvekben zseni, oroszból olimpiát nyert. Krisztián angol-szakos a Telekiben. Az idegen nyelvi műveltséghez jó alapokat adott a család ötéves tartózkodása Szófiában, ahol az apa a Videoton mérnökeként dolgozott. Azóta saját lábra állt, egy számítástechnikai kft. ügyvezetője.

Az önkínzás vállalása

Rotterdamban, ahol 6 napos a tanítási hét, Péternek keményen kell dolgoznia. Többek között tanulja a holland nyelvet. Egy rokonszenves házaspár fölkarolta őt, segítik a beilleszkedésben, mert sehol sem felhőtlen diadalmenet a külföldi kurzus.

Mi kell ahhoz, hogy valakiből jó táncos legyen? Tehetség, szorgalom, egy sor testi adottság, megfelelő leki alkat, s a mazochizmust is vállaló, az önmagát sem kímélő magatartás.

Zágoni Erzsébet

Az „álomsziget" gyöngyhajú lánya: Katona Klári, a legszemélyesebb dalénekes

MAGYAR SZTÁRTÖRTÉNET

Kis hazánk bőven termi a tehetségeket. Tudományban, művészetben. Az elmúlt évtizedek nem igazán kedveztek kibontakozásuknak. A világ más táján világsztárok lehettek volna azok, akiknek itthon a kelet-európai „glóbusz" meghódítása jutott. Hűség, ragaszkodás volt ez vagy csak tehetetlenség? Ki tudja ezt pontosan megmondani... A végeredmény fontos: ŐK itt vannak, velünk vannak, magyar sztárok. (A nemzetközi ismertség díjaival, jeleivel.) Ám mindennél meghatározóbb: a hazai közönség kedvencei.

Egyik ilyen szeretetre méltó egyéniség a honi könnyűzene világából: Katona Klári. Kezdettől fogva két dolog jellemzi: a bensőség és igényesség. Ez juttatta fel a csúcsra a tehetségen kívül. Mert nyilvánvaló volt az első perctől, ahogy a közönség elé lépett: istenáldotta szép hangja van.

Mi a sikerének titka? Milyen életút áll mögötte? Kik voltak azok, akik énekesi pályáját egyengették, meghatározták? Egyáltalán: milyen ember az, aki töretlen jellemmel vészelte át a nehéz időket, s ma is szinte minden korosztály szívesen hallgatott kedvence.

A megfejtésre a Titkaim, neked című kötet vállalkozik, melynek vallomástevője az énekesnő, lejegyzője és szerkesztője pedig lapunk munktársa, Zsohár Melinda. Első olvasásra is kitűnik: két rokon személyiség találkozása ez a könyv. Túl a korosztályi élményeken, a kölcsönös empátia nyilatkozik meg az oldalakon. Hisz a harmadik személyben előadott történet, sikersztori át van szőve bensőséges, lírai vallomásokkal.

A vidéki kislány Ráckevén látta meg a napvilágot. S már az iskolában sem elégítette ki a kitűnő bizonyítvány, „elkezdtem nyújtózkodni, valami megfoghatatlanabbért." Ez az elégedetlenség vitte a pesti ének-zenei gimnáziumba, s a Kék csillag együttesbe. A szakma is itt, a Bem rakparti művelődési házban figyelt fel rá. És megkezdődött az „átváltozás": a vidéki kislányból énekesnő lett. A külsőség szükséges kellékeivel. A Szállj, kék madár pedig az első sikert jelentette. Az első szerzőket — Malek Miklós és S. Nagy István — követték a szakma jelesei: Demjén Rózsi, Presser Gábor. Feltűntek a társak, barátok: Sík Olga, a korrepetítor, Halász Misi, az operatőr, Szipál Péter, a fotós. A „gyöngyhajú" lány image-a nekik köszönhetően alakult ki. („Azért fűztem gyöngyöt a hajamba, hogy érthetőbb legyek.") És a szocialista relációban páratlan sikerfutam elindul: 1972-től 13 fesztiválból 12-őt megnyer. Jönnek a lemezek, a slágerrá vált dalok... Az elhallgatások, tétovázások, melyekről őszinte képet kapunk. Az elpuskázott lehetőségek is felvillannak: Ashernek, a skót menedzsernek nem sikerült elérnie az angliai áttörést és a hollywood-i meghallgatást sem követte folytatás.

Katona Klári azonban nem adja fel, nem csügged. Szívósan építi pályáját. Otthonosan mozog — nyelvtudásának köszönhetően — a fesztiválok világában San Remó-tól Tokióig. S ma nemcsak előadóként, szerzőként is rangot szerzett magának. Megteremtve a saját gazdag „álomszigetét". (A kötet a Humphrey könyvei sorozat első darabja.)

Péntek Imre

Emlékkiállítás az iskola galériában

In memoriám Tallós Ilona címmel nyílt kiállítás Székesfehérváron az Árpád Szakképző Iskolában. A nemrég elhunyt festőművészről Pogány Ö. Gábor emlékezett meg. Festményeit, rajzait méltatva műveinek sajátos szellemiségét, bensőséges hangulatát emelte ki. Elemezve festészetének világát műtörténeti korszakok hatásáról szólt, amelyek alapján azonban egyértelműen egyik stílushoz sem sorolható a művész. Meghitt lélektani utazásai: különös tájképei, csendéletei, portréi, zsánerképei december 31-ig láthatók az iskola galériában.

Kulturmix

Líra a kollégiumban

Ma, szerdán délután három órakor a fehérvári József Attila Kollégiumban Péntek Imre költővel, az Árgus főszerkesztőjével találkoznak a diákok. Az irodalmi program keretében közreműködik Bobory Zoltán és Cserta Gábor. A beszélgetést Bakonyi István vezeti.

Művészeti vásár

Pénteken este hat órakor a Pelikán galériában újabb házigazda -estre kerül sor. Ezúttal a Tolvaj Csaba és Zalka Éva házaspárt látja vendégül a galéria. A megnyítón új kollekciót kínálnak a fehérvári képzőművészek, karácsonyi vásár keretében. A festmények, akvarellek, grafikák mindennap 10-től este 6-ig megtekinthetők és megvásárolhatók karácsonyig.

Fehérvári író könyve

A Fehérváron született Dippold Pál a Kaligram Kiadó gondozásában megjelent, Swarzenegger el volt utazva című regényét, december 9-én, 17 órakor mutatja be az Írószövetségben Balassa Péter. Az íróval, az Élet és Irodalom szerkesztőjével a közeljövőben a Vörösmarty Társaság székházában találkozhatnak az olvasók.

Restaurátor-kiállítás

A dunaújvárosi Intercisa Múzeumban december 10-én 16 órakor Ilyen volt, ilyen lett címmel rendeznek kiállítást, amelyen a múzeum restaurátorai mutatják be munkáikat. A kiállítást február 20-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Középiskolások az Egyesült Államokban

A lányok érzékenyebbek...

Tények sokasága támasztja alá, hogy a politikai és a gazdasági átalakulás következtében hazánkban is egyre inkább szükség lesz az angol nyelvet kiválóan beszélő fiatal emberekre, akik jó lenne, ha anyanyelvi környezetben gyarapíthatnák tudásukat.

A nyelvtanulásra leginkább 14-48 életévünk között vagyunk a legfogékonyabbak. A Pupils Exchange in Hungary Kft. ezért foglalkozik 16 esztendős középiskolás diákok Egyesült Államokba való utaztatásával, illetve elhelyezésével, ahol 3 év alatt eddig 80 magyar diák tanult két szemeszteren át.

A kft. különböző amerikai alapítványok segítségével az USA-ban találta meg azt a lehetőséget, hogy a tanulás anyagi terheit csökkentsék, ahol a különböző szervezetek évente — közel 50 országból — mintegy 2 ezer 500 diákot fogadnak. A gyerekeket olyan, általában középosztálybeli családokhoz közvetítik ki, melyek anyagi ellenszolgáltatás nélkül vállalják az ellátást, s támogatást nyújtanak ahhoz, hogy a lányok, a fiúk minél gyorsabban illeszkedjenek be környezetükbe, a szokásos amerikai életritmusba. Tilos persze az alkoholfogyasztás, a dohányzás és a szexuális élet; lehetőség van viszont a szabad vallásgyakorlásra, a kirándulásokra, sőt némi megkötéssel, a családban történő, természetesen önkéntes munka vállalására is.

Az Egyesült Államokban tanuló középiskolások költségeit Magyarországon kell kifizetni. A szervező, közvetítő iroda elismeri: a dolog nem kifejezetten olcsó.

Némi nyelvtudásra azért szükség van, mert a gyermekek még itthon angol nyelvű tesztlapot töltenek ki. Általában augusztus végén, vagy szeptember elején utaznak el a tengeren túlra, s aztán egy esztendeig nem jöhetnek haza, még karácsonykor sem, ami elsősorban a lányoknál szokott több nehézséget okozni.

A magyar diákok előmenetelére, viselkedésére összekötők vigyáznak, akik segítenek a beilleszkedésben, a befogadó családdal való kontaktus megteremtésében.

Befejezésül csak annyit: Magyarországon is egyre több tanintézetben fogadják el az amerikai érettségi bizonyítványt, sőt a nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a fiatal menedzseri réteg elitje zömmel az amerikai középiskolákban végzett diákokból verbuválódik. S ez sem egy utolsó szempont...

Nagy Attila

Verseny a számítógépnél

Székesfehérváron, a Vízivárosi Általános Iskolában már tavaly fakultációban oktatták a számítógépes nyelvet, a közelmúltban azonban olyan IBM korszerű gépparkra tettek szert, amely lehetővé tette, hogy a technika tantárgy keretében taníthassanak informatikát.

Legutóbb pedig a vízivárosi iskolában rendeztek városi versenyt a számítógép ismeretéből az általános iskolák felsőtagozatosainak. A város 8 általános iskolájából és 2 gimnáziumából 27 gyerek jelentkezett a versenyre, amelynek első fordulójában az elméleti ismeretekről adtak számot a diákok. Ezután következett a gyakorlat, amelynek során a versenyzők programozási feladatokat oldottak meg. A versenyt a hatodikos Nepusz Tamás, a Hétvezér Általános Iskola tanulója nyerte. A többi helyezett nyolcadikos: második Kovács Péter, a Táncsics iskola diákja lett, harmadik helyezést ért el Várkonyi Dániel a Hétvezér iskolából, a negyedikként végzett a versenyben Kovács Balázs, a Teleki Gimnázium tanulója. A vízivárosi iskola a versenyt hagyományteremtőnek szánta, s jövőre ismét szeretné megrendezni.

FARMEREK - SZÖVETKEZETEK!

A Nagydorog-i Dohánybeváltó telep az 1994. évi szerződéskötést megkezdte.

Ajánlunk Virginia, Kerti, Pallagi dohányokat termelésre.

A Virginia esetében megfelelő mennyiségű /terület/ termelése esetén az öntözés megoldásához támogatást adunk.

Érdeklődni: Nagydorog 7044, Mező I. 3-5.
Tel./Fax: 75/333-101, 333-064. 73150

VISSZHANG

Tallós Ilona emléke

Ismét búcsúzott tőlünk valaki, aki szelíd, tiszta festői értékeivel mégis velünk marad: Tallós Ilona. Kincse, amire rátalált, amit megmentett, amit művészetté alakított; színeinek melengető, érett bensősége. Képein olyan áthatóan és mégis lágyan nemes a kékek, sárgák, pirosak, szürkék szövetsége, hogy mindahányan testvérek egy családhoz tartoznak, közös az otthonuk.

1918-ban született Gombosón — 1945-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán Burghardt Rezső, Elekfy Jenő és Szőnyi István tanítványaként. Szőnyi példája egész életében kísérte, s a zebegényi Mester által folytatott nagybányai poszt-impresszionista hagyományokat teremtette tovább hűséggel és következetesen a sorsként kapott emberi és szerkesztett festői világának egyéni hullámhosszán.

Csöndes varázslat minden műve — olajkompozíciói és akvarelljeinek sokasága. Szemérmes, áhitat, anonym alázat és a műgond szigorú fegyelme teremti színes zsoltárait — legyen az táj, portré, csendélet. Ez a magatartás csatlakozik tehetségéhez, mely így vált optimális értékrenddé. A színárnyalatok összhangzattanával akart és tudott festői harmóniát teremteni kevés eszközzel, a fölösleg kiiktatásával. Így érte el szívós aszkézissel állandósult eredményét, mely minőség; minden a helyén van, nem található idegen anyag művészetében.

Kellemes áramlásokkal, a színekben föloldott rajzi szerkesztés összpontosításával fejezi ki a tájak egyéni karakterét — budapesti, panorámát, Dunakanyart, balatoni hangulatokat, Tirolt, dalmát halászfalut, hóolvadást, Krems boltíveit. A látvány szépséggel megidézhető általános és különleges igazságait. Csendéletein kék liliomok tündökölnek és muskátlik — a lét egyetemességéből kiszakított intenzív részletek.

Portréi — miközben őrzik az arcvonásokat, a jellemző környezetet és mozdulatot — megkeresik és megtalálják a személyiség belső törvényeit, így Cserépfalvi Imre tekintetéből sugárzik az emberség és az értelem — másutt Tallós Ilona azzal remekel, hogy a tárgyak színes némaságát hallatlan finomsággal vezeti át fia jellegzetes anatómiájára. Minden arányok között születik, s a virág, legelésző tehén, nápolyi ház alkalmat ad számára, hogy választott motívumaival jelezze — az élet minden töredékében szép. Mindehhez elegendő számára egy violás folt fölmutatása, a kopott sárgák jelenléte s a szürke osztag, mellyel halkítja a kék-vörös tónusok ujjongását.

Tallós Ilona önálló kiállításon mutatkozott be 1947-ben a Művész Galériában, melyet több budapesti, kaposvári, győri, szolnoki bemutatkozása követett, — nagyobb anyaggal rendezték meg tárlatait 1971-ben, Ausztriában és 1979-ben az algériai Oranban. Az állami másolatgyűjtemény számára „ismételte meg" Hollósy Simon, Kernstok Károly és Mednyánszky László alkotásait, Székely Bertalan „Egri nők" c. festményét. A Magyar Nemzeti Galéria Tallós Ilona tizennégy képét őrzi — festői öröksége figyelmet érdemel. Figyelmet és fokozódó megbecsülést.

Losonci Miklós

Merre vagytok, libuskáim?

Magyarország, mióta létezik, ezeregyszáz éve még nem állt ilyen ragyogó jövő előtt. Pénze lehetne, mint a pelyva. Csak ki kellene nyitni a száját, hogy „Gyertek haza libuskáim!" De ehhez a Pénzügyminisztériumnak kedvező feltételeket kellene teremtenie. Megérné, ha a hazavándorolni kívánó pénz útját vonzóvá tennék. Legutóbb Juhos Pál János írt ezzel kapcsolatban (ÉS, 1990. június 20.)

Olvasom, hogy odahaza mintegy 90 milliárd forint, csaknem 1300 millió dollárnak megfelelő összeg van a devizatulajdonosok számláin. Ez az összeg nagyrészben „morzsa" a rokonoknak a hazalátogató nyugati magyaroktól. Hátha még a hazatelepülők nem Bécsben raknák a bankba valutájukat! Ennek megfordításához pedig csak egy jó kulcs kellene. De nem olyan, hogy százezer dollárt is olyan átszámítási kulccsal váltanak át forintra, mint egy dollárt.

A másik óriási hazai lehetőség: a külföldön született és felnőtt magyar fiatalok, az óhaza modern „céhlegényei", akik vagyont érő idegen nyelveket beszélnek, nagyon sokan bizony akadémiai fokon. Bűn nem hívni haza őket! Az ország szűkiben van a nyelvtanároknak. Micsoda, talán soha a történelem folyamán, vissza nem térő alkalom. De alkalmazhatnák őket külföldi képviseleteinken gazdasági, politikai stb. munkakörökben is.

De a világnyelveket remekül, anyanyelvi szinten beszélő fiataljaink a hazai tudományt és irodalmat külföldön pénzzé is tehetnék fordításaikkal és ugyanekkor haza is hozhatnák a nagyvilág tudományát átültetve magyar nyelvre. — Miért nem történik ez így? Pozícióféltés? Irigység? Vagy gőg a motiválója?

Merem állítani, hogy a jelenlegi magyar kormány jóindulatú emberek összessége, de sokszor tehetetlenségük olyan szintet mutat, mintha félnének, mintha valahonnan rájuk parancsolnának, hogy ne mozdulj! Innen eredne a hazai gazdasági impotencia?

'56-ban kint a szabad világban akadtak közöttünk olyan „hősök" is, akik azt nyafogták, hogy a nyugati országok kormányai miért nem helyeznek bennünket állásba? De bizony a külföld nem rágta meg nekünk az élelmet és még csak pelenkát se cserélt. De gyorsan rádobtak bennünket a mérlegre. Ki is derült hamarosan, hogy Nyugat nem „középutazik", ő nem az erkölcsiséggel operál. Ez csak a mi sajátos magyar privilégiumunk.

Az államkapitalizmus elbutította az embereket. Örökös fejtágítókra ítélte a népet, hogy percnyi ideje se legyen a spekulációra. Beverte valamennyiüket az iparba, téeszekbe, irodákba. Voltak, akiknek örökösen egy-egy lemezre kellett koppantaniok, másoknak meg egy-egy csavart kellett sorozatosan, nyolc órán át naponta meghúzniuk. A tisztviselők unalmukban, piszmogásukban rublikákat rajzoltak és hozzá kérdéseket agyaltak ki. Állásféltésből szőrszálhasogatókká, bürokratákká silányultak.

Kennedy, USA-elnökünk mondta, de vonatkozhatna a hazai magyarság nagy részére is:

„Ne azt kérdezd, mit adhat néked a haza. Azt kérdjed, mit tehetnél a hazádért!"

Az iparvidékeken Amerikában is lassúbb a kezdeményezés. De lent Floridában, ahol az iparnak nyoma sincs, ott millió és millió a vállalkozó ember. Például Miamiban az utóbbi években a városi buszközlekedés jegyára folyton drágul, a szolgáltatás meg ezzel szemben hanyatlik. Ezáltal egy hajszálnyi rés adódott a gazdasági életben. S erre föl, már százak ugrottak oda: azonnal elszaporodtak a minibuszok. Mind magáncég. A kisbuszoknak olcsóbb az üzemeltetésük, és a díjszabásuk. És rendkívül fürgék, gyorsak. De leintésre is megállnak és útvonalukon bárhol leteszik utasaikat kívánság szerint.

Otthon a munkanélküli-segélyt osztogatják. Szomorú. De lehet ellene tenni. Nincs olyan rossz, amiből haszon ne lehetne. A fiatalok, akik nem jutottak be az egyetemre, vagy nem is akartak, azok segélyért folyamodnak. Az USA-ban a munkanélküli-segély intézményt a munkáltatók és a munkások közösen tartják fenn. A segély félévi munka után kizárólag annak a munkáját vesztett egyénnek (betegség esetén nem) jár, aki után havonta úgy a munkaadó, mint a munkás befizeti rá a kirótt pénzbeli járulékot. Hazánkban mindezt az állam fizeti. Szerintem közmunkavégzésért kellene adni a segélyt. De a fiatalokból válogatni lehetne rendőr- és detektívképzésre is. Hasonlóan adnám nekik a fizetést, mint Amerikában kapják az ingatlanügynökök: kis alapbérhez jön a komissió az ingatlanok eladása utáni százalékból. A bűnüldözési szerveknél is hasonló díjazást vezetnék be: zsebtolvajlás, betöréses lopás után 2, betörőbandafogás után 3—5, gyilkosért 10 ezer stb. forint járna. A megtisztulásra még az idegenforgalom is felfigyelne!

Hasznos lenne, nem csúfolkodás az, ha a szakminiszterek mellé azon szakmákban remek gyakorlati üzletembereket hívnának meg tanácsadóként, illetve konzultálni. Szerintem csak így lehetne az országot a bürokratizmus mocsarából mielőbb kiemelni.

Sári Gál Imre
Ohio

Kedves Széky János!

Szeretnék elkerülni egy végtelenségig nyúló vitát, ezért ígérem, hogy utoljára írok engem támadó glosszája, illetve nekem címzett viszonválasza (és nem válasza) ürügyén. A választ ugyanis én írtam. Ön négy pontba foglalva álláspontját (ÉS, 1991. október 25.) újabb frontot nyitott. Hadd reagáljak pontonként.

1. Tudom, hogy Gutenberg (Gensfleisch) János a nyomtatást a tizenötödik század első felében találta fel. Ám erről sem az interjúban nem nyilatkoztam, sem a válaszomban nem írtam. A véleménynyilvánítás lehetőségét nem hagytam ki akkor sem, amikor azt még csak sokszorosítás útján tehettem, saját költségemre. Rákényszerültem erre társaimmal, amikor 1989-ben az országban elsőként folytattunk eredményes kampányt egy volt megyei párttitkár parlamenti mandátumának megszüntetéséért. Ezzel talán hozzájárultunk ahhoz, hogy ön — aki akkor is honoráriumért nyilvánított véleményt — ma szabadon írhat.

2. Ön is idézte mottóként a polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmányát. Bizonyára feltűnt Önnek, hogy e nemzetközi jogi szabály szerint a véleménynyilvánítás szabadsága a véleménynyilvánítás bármely formájára vonatkozik. A privilégiumokról pedig hadd legyen más felfogásom, mint Önnek. Egy vélemény sajtóbeli nyilvánosságra hozatalának ugyanis szerintem nem szabad azon múlnia, hogy azt milyen munkakörben dolgozó ember — újságíró, szerkesztő vagy főszerkesztő — fejtette ki. A mérce szerintem a vélemény ténybeli megalapozottsága, gondolatgazdagsága és a kinyilvánítás formája lehet.

3. Nem tudom, hogy logikámat jól érti-e vagy sem. Azt viszont észrevettem, hogy feltehetőleg nem olvasta figyelmesen válaszomat. Sehol nem írtam le ugyanis, hogy Magyarországon a nemzetközi dokumentum kihirdetése óta az újságíró szabadon nyilváníthatott volna véleményt bármiről. A kihirdetés időpontjára azért utaltam, mert azóta bárkinek módjában áll megismerni az egyezmény szövegét. Egyébként nem ez volt az egyetlen törvényerejű jogszabály, amelyet nálunk nem tartottak be.

4. Viszonválaszának negyedik pontjában újabb mesteri példáját mutatja be annak, hogy két össze nem tartozó gondolatot összemosva, hogyan lehet szöveget hamisítani. Az idézett két gondolatot ugyanis egymástól elválasztja egy újságírói kérdés és egy arra adott válasz is. A szóhasználatról pedig annyit: egy interjú anyagát (amelyben az élőbeszéd sajátosságaiból eredően lehetnek pontatlanságok és pongyolaságok) stilizálva, szükség esetén átfogalmazva szokás az olvasó elé tárni. Lehet, hogy ebben az esetben a stilizálás elmaradt.

Végül köszönöm gratulációját és köszönöm, hogy nem tart „olyan mérvű marhának", aki azt hiszi, hogy a nézetek számarányosan az olvasók elé tárva, azok számarányosan terjednek is. Ilyet ugyanis nem mondtam. Valamiféle kisebb mérvű marha azért lehetek, mert úgy gondolom, hogy minden hatalom igyekszik befolyásolni a sajtót. Azért, hogy a véleménynyilvánítás tekintetében minél kedvezőbb pozícióba kerüljön, s ezáltal tömegbefolyását megteremtse vagy erősítse. Pontosan erre utal Ön is, amikor azt írja a második pontban, hogy az olvasók bizony ráhederítenek az újságban megjelent véleményekre. Az is tagadhatatlan, hogy valamiféle korreláció fennáll a különböző vélemények nyilvánosságra hozatalának gyakorisága és a vélemények hatása között.

A karácsonyi bevásárlások előtt esedékes kolumnás viszon-viszonviszonválaszát várva üdvözli őszinte híve:

Tallós Emil

★

Viszonválasz nincs. *A szerk.*

Közhelyek sandasága

A megszokás csábítása mondatja velünk az igazságnak hitt, de közben hazugsággá vált közhelyeket —, jutott eszembe az elmúlt számokban közölt 1944-es, '45-ös visszaemlékezésekkel kapcsolatban.

Valaki azt mondta nekem, hogy gróf Stomm Marcel altábornagy, az elpusztult 2. hadsereg egyik hadtestparancsnoka, „átállt az ellenséghez és sorsára hagyta a rábízott katonákat". Hogy is van ez? Amikor Stomm az orosz hómezőkön üszkösödő, elfagyott lábbal, magatehetetlenül úgy döntött, hogy „menjen ki merre lát" —, már nem is dönthetett másképp. De már a fagyott lábak is igazolják, hogy katonái közt volt, és nem saját személye mentésére törekedett már előbb, mint némely tábornoktársa. A válsághelyzetben kevés komfort volt már hadműveleti parancsok kiadására. „Átállása" abból állt, hogy megadta magát sorsának az első „davaj" elhangzásakor.

Persze tudni kell, hogy a náci hadvezetés már eleve saját erőinek mentésére használta a szövetségest. Ezért került a tábornok személy szerint is katasztrófahelyzetbe. Egyet valószínűleg megtehetett volna: ha már otthon nem vállalja a kapott feladatot és nyugdíjba vonul.

„Menjen, ki merre lát", ez roszszul hangzik, különösen katonafüleknek, de érthetően adja meg az esélyeket életük mentésére. A mindkét lábára amputált Stomm Marcel 1953-ban betegtársam volt a Váci börtön rabkórházában. Nem tudom, vallásos ember volt-e ő? De azt tudom, hogy közöttünk akkor Szent embernek számított, még az ateisták közt is.

Nem igazán ehhez kapcsolódik, de valahogyan eszembe juttatja, hogy amikor nyugati nőrokonomnak elmeséltem szökésemet az amerikai hadifogságból és hazatérésemet '45-ben, akkor ezt találta mondani nekem: „Szóval te az amerikaiaktól az oroszokhoz szöktél!?"

Pedig tudta, hogy nemcsak az oroszok voltak akkor itthon, hanem anyám, három testvérem és feleségem is.

Gaskó Dénes

Bertha Bulcsu Devecserben

Bertha Bulcsu lesz a vendége annak az író—olvasótalálkozónak, amelyet a Veszprém megyei Devecserben tartanak november 12-én, kedden 17 órai kezdettel. A helyszín a pompás kastélykönyvtár. A népszerű közíró a helyszínen dedikálja korábban megjelent könyveit is.

ÉLET ÉS IRODALOM

Megjelenik minden pénteken 16 oldalon

Főszerkesztő:
BATA IMRE
Főszerkesztő-helyettes:
VÁNCSA ISTVÁN

Főmunkatársak:
BERTHA BULCSU
MEGYESI GUSZTÁV
MEZEI ANDRÁS

Szerkesztők:
KOVÁCS ZOLTÁN
(publicisztika)
SZÉKY JÁNOS
(kritika)

Szerkesztőség:
Budapest,
Széchenyi utca 1.
1054
Telefon:
153-3122
153-3287
153-3590
111-3221
Fax: 111-1087

Kiadja:
Az Élet és Irodalom Baráti Társaság megbízásából az Arany Lapok Kiadói Kft.
Budapest,
Szalay utca 10—14.
1055
Telefon:
112-3098,
112-7870
Felelős kiadó:
Szabó B. István ügyvezető

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapkézbesítési és Lapellátási Irodánál (HELIR). Budapest, Lehel utca 10/A 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 219—986336 Postabank Rt. 021—02799 pénztorgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj egy évre 1200,— Ft, fél évre 600,— Ft, negyedévre 300,— Ft, 1 hónapra 100,— Ft. 91—5840. Szikra Lapnyomda, Budapest. Felelős vezető: dr. Csöndes Zoltán vezérigazgató.

A lap a Magyar Hitel Bank Magyar Sajtóalapítványának segítő támogatásával készül.

Kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Index: 25—44
HU—ISSN 0424—8848.

Esterházy Péter: Hogyan alázzuk meg a Kolozsvári Magyar Színházat?

◆

Vári Attila: A pápa merénylője

◆

Csalog Zsolt: Kétszázharmincnyolc kérdőjel

ÉLE
IRO
IRODALMI ÉS POLITIKAI HÉTILAP

KOZHIR - PSZ 925/911106
BUDAPEST
1900
ELIR
F01.11 / 0
MTA MUVESZETTORTENETI
KUTATO CSOPORT
BUDAPEST
PF.27 URI U.62
1 2 5 0

XXXV. ÉVFOLYAM, 45. SZÁM

1991. NOVEMBER 8.

ANDRÁS SÁNDOR:

mohamód

Amikor Dugovics Titusz voltam
(magyar hős, horvátul, gyengébbek kedvéért)
és jött a török,
magamhoz ragadtam-
húztam a mélybe
és fülembe csinnadrattázott a győzelem.
Már zuhanás közben hökkent belém,
a török egy török: tévhitbe szédül
ha nyelvében él az egyén mint nemzet
és botor példaként zuhanok át
a történelem ábrándos levegőjén
szétzúzódni önhittségemen:
a várat, ha magyar, úgyis beveszik,
úgysem az számít: tapadni kell
mohamód —
nem vagyunk cirkuszban
ahol a szaltó mortálét megtapsolva büszkén
hazasereglik a közönség a paszulyostál mellé
emlékét böfögve emészteni.
A zuhanás nem haza —
melléfogás.

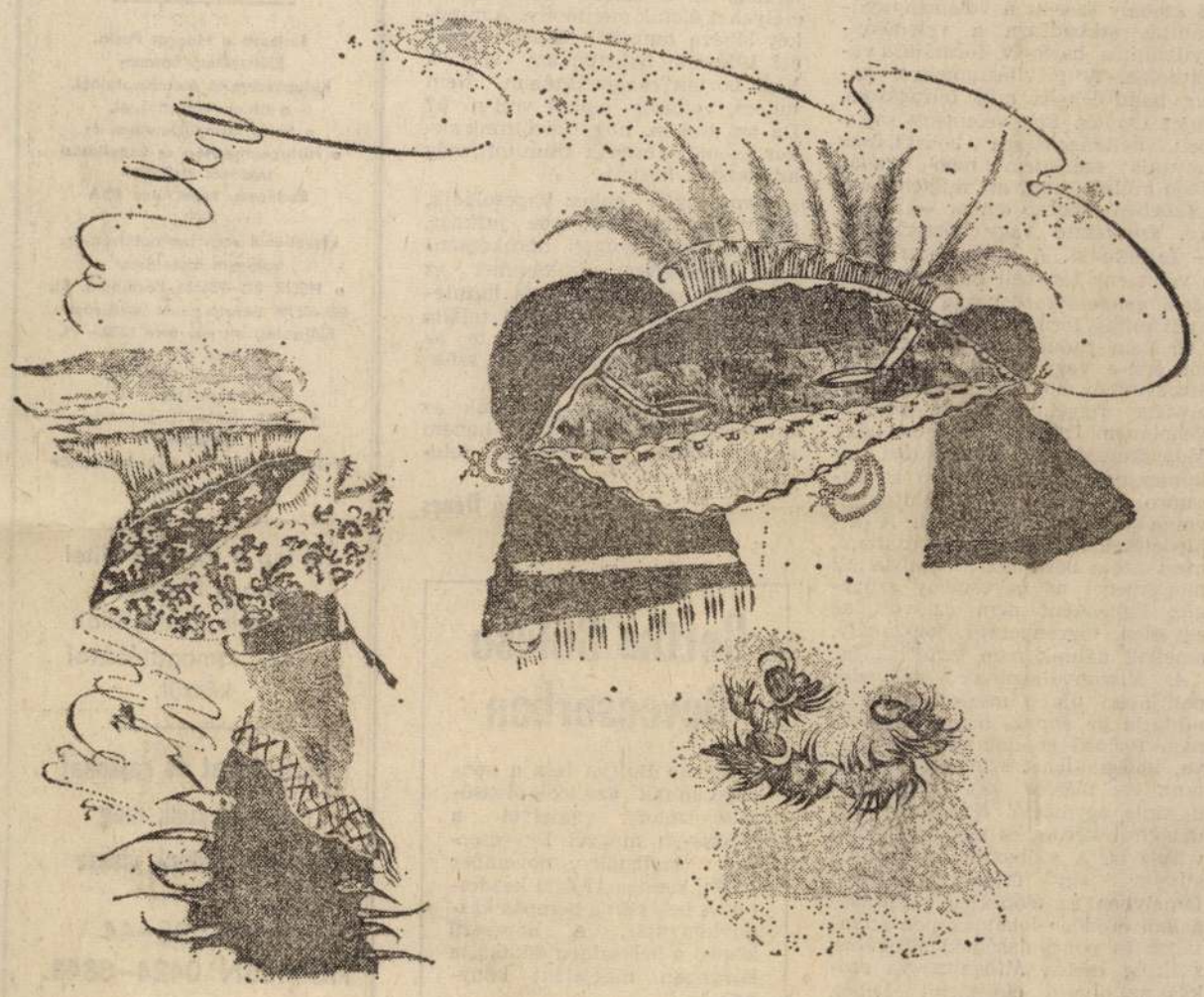

Makó Judit: Maszkos portré

MEGYESI GUSZTÁV:

Mérethelyes lakosságot!

Igen érdekes problémát feszeget egyik — mellesleg kiváló — publicistánk az ország legelnyomottabb lapjában. Azt írta lényegileg, hogy a kormány és a koalíciós pártok vezetői azért állnak hátul a népszerűségi listákon, mert azokra a fórumokra, amelyeken ők a szereplők, a szerkesztőségek direkt *alacsony* fotósokat küldenek ki. Ebből következően az ország jelenéért és fölemelkedéséért felelős államférfiak, politikusok előnytelen pózban, alulról fölfelé fényképezve, általában püffedt tokával, gőgösen felhúzott szemöldökkel és vicsorítva jelennek meg a lapokban, mentálhigiénés zavarokat okozva ezzel a magyar nép lelkületében.

Árpi bácsit viszont mindig csak langaléták fényképezik.

Hány centi egy államférfi, s hány centi egy fotós?

Szeretem az ilyen szellemi megközelítéseket, vallom, hogy bonyolult, sorsformáló kérdésekben épp az ilyen teljesen szimpla, gyermekien egyszerű felvetések viszik előre a világot, legalábbis adnak cselekvési programot.

Rólam ugyan még soha nem készült előnyös fénykép (kizárólag előnytelen), de még eszembe nem jutott soha, hogy mondjuk a Dodó fotószalonban botrányt rendezzek, a megrendelt igazolványképeket a szalonvezető képibe vágjam és követeljem, hogy azonnal cseréljék le a személyzetet a Los Angeles Lakers kosárlabdásaira. De azt azért jól fel tudom fogni, hogy a fotósok magasságának a szabályozása, mint egy kézzel fogható normatív rendszer, ki tudja húzni az országot a csávából.

Idestova másfél esztendeje nem tudunk tiszta vizet önteni a pohárba. Kit kell üldözni és miért. Kit kell felelőssé tenni a múltból, hogy feleljen a jelenért meg azért is, ami még be sem következett. Itt másfél éve hajkurászunk legalábbis szellemi síkon bizonyos embercsoportot, amely leginkább a mumushoz hasonlít. Mint csoport létezik ugyan, nagyjából körül is írható, ám egyetlen tagja sem ismert, nincs megnevezve, tehát úgy létezik, hogy mégsem létezik, mindenesetre elég nagy riadalmat okoz, példátlan dühöt vált ki, és egy komolyabb pártfórum összes jelenlévőjét képes mozgósítani.

Ezt értem.

Az embernek tehetetlen jó dolgában időnként el kell kurjantania magát, hogy mondjuk „piszkos kommunisták". Ez rendben is van; állampolgári jog a kurjantás. Magamról is tudom. Példának okáért, otthon tejet forralok és kifut a tej. Hiába van sípolós edényem, a tej kifut, nincs az a macskaugrás, amellyel idejében megfékezhetném a folyamatot. Mocskos kommunisták — ordítom ilyenkor, egyetlen választási lehetőségként. Am ezzel nemigen megyek semmire sem, mert a tej egyrészt akkor is odakozmálna, ha kommunisták soha nem is lettek volna a világon, másrészt a kiáltásomra senki az égvilágon föl nem figyel, ugyanis ebben a pillanatban még legalább tízezren ordítják ugyanazt, ha indokolt, ha nem. Hogy úgy mondjam, devalválódik az én oroszlánüvöltésem, amit persze egy idő után megérzek, következésképp a kommunistázó kurjantások után nemhogy megnyugodnék, még idegesebb leszek.

Tömeglélektanászok talán egyetértenek velem abban, hogy a permanens kommunistázás mit válthat ki a lakosság fejében. Sikerül lassan a kommunista kifejezést megfosztani a tartalmától, olybá tetszik, hogy mára szinonim fogalommá vált, ha épp nem jut eszembe semmi vagy pediglen igen erős kívánalmam van, hogy személyesen én tegyek rendet a társadalomban, akkor azt mondom, piszkos kommunisták. Minthogy azonban kommunista mára már alig maradt, a kommunista, mint absztrakciós termék funkcionál és előbb-utóbb népszerűségre fog szert tenni. Én gyermekkoromban nem láttam grófot, herceget, gyáriparost, de midőn naponta ötvenszer kellett olvasnom különféle tankönyvekben, hogy micsoda népség, kezdtek szimpatikussá válni. Ezt tessék figyelembe venni, mint ahogy azt sem ártana már felmérni, hogy miféle önerős lejáratása folyik itt olyan fogalmaknak, mint becsület, megbocsátás, jóvátétel, igazság, népakarat, hit és haza.

A testmagasság, alkat és tömörség szerinti osztályozás viszont feleslegessé teszi legszentebb fogalmainknak az aprópénzre váltását. Húzd csak ki magad, megmondom ki vagy. A lakosságot igen erős idegi munkától kíméli meg, amennyiben nem kell állandóan azt figyelni embertársunkon, hogy nincs-e véletlenül *Csapajev tekintete*, s nem akar-e keresztbe tenni az Expónak. *Ez alacsony, az meg magas*, előbbi akadályozza a rendszerváltást, utóbbi viszont a mi emberünk, csak rá kell nézni, valóságos égimeszelő.

Néhány problémát azonban nem árt figyelembe venni,

Már legelébb is azt, hogy nem minden százkilencven centinél magasabb fotós tud fényképezni. Van, aki örül, ha az emberi erőfeszítés felső határát súrolva, iszonyatos koncentrálás közepette eltalálja ujjával a kattintógombot, s nem ijed meg az exponálás alatti surrogó hangtól. De még akkor se biztos, hogy az előhívott képen a miniszterelnök lesz látható, mint egy jóságos, bölcs és teli mosolyú Télapó (Mikulás), lehet, hogy az eléje tett pohár víz. A Kádár-rendszer története ugyanis a kontraszelekció története is, ebből adódóan egy koalíciós fórumon nagyjából ugyanannyi tehetségtelen fotós guggol a pódium előtt, mint ahány tehetséges. Minek következtében elvileg teljesen fölösleges őket a rendezvény előtti órákban egy farudas, testsúlyérzékelővel kombinált orvosi mérlegre állítani, hogy ki milyen magas. Vannak fotósok, akik bármennyire ágaskodnak is, bármennyire is lábujjhegyre állva fotózzák munkájuk tárgyát, az azokról készített fotók csupa ideges és gőgös embert ábrázolnak, lehet látni az arcukon, hogy fogalmuk sincsen nemcsak arról, hogy mit kellene tenni, hanem arról sem, hogy kit is akarnak üldözni. Pedig azt fontos volna tudni.

Metsszék méretre a lakosságot!

A magam részéről *konkrétumpárti* vagyok.

A kommunista legyen megfogható, miképp az is, aki megfogja.

Ezért is tetszett legutóbb annak az úriembernek a felszólalása a közakarat-egyesület megalakulásakor, aki azt mondta, hogy egyből meg tudná oldani az egész médiakérdést, jelenünk rákfenéjét. Van tízezer talpasa, ezekkel bemegy a tévé székházába és kidobja az oda nem valókat, emezt a másodikról, amazt a harmadikról. Viharos taps fogadta szavait, teljes szellemi egység. Nyilván az váltotta ki a részt vevő urak és hölgyek mélységes egyetértését, hogy az illető lózungok helyett konkrétumot mondott. Kikkel kiket kell kidobatni és hányadikról. Néven van nevezve, ha nem is az összes, ablakon kidobandó, de legalább az igazságosztó. A talpas, mint mezei Terminátor. Hogy aztán létezhet-e ebben az országban egy embernek mindjárt tízezer talpasa, azt én nem tudhatom, mindenesetre megnyugtató, hogy legalább már a kontúrjait látni a közeli jövőnek, mire számíthatunk.

Ezért tetszik nekem ez a magasságosdi. Általa kezelhetővé válnak a nagy, országos gondok, megvalósul szép, intellektuális feladatunk: felépül az ész társadalma. Az pediglen csupa nyurga fényképészből áll majd, az esték szép csendesek lesznek, időnként néhány apró növésű televíziós hiéna leveti magát a székház második vagy harmadik emeletéről, ezenközben pedig valahol egy barokkos teremben hórihorgas festőművészek lopóznak nemzetünk nagyjai elé, hogy megörökítsék őket az utókornak.

Mialatt odalenn talpasok vigyázzák a mélységet, magasságot.

ÁRA: 24 FT

TALLÓS ILONA ford.

Berlini tudósítónk telefonjelentése

Berlin, február 24.

(A „Magyar Nemzet" berlini tudósítójának telefonjelentése.) Nagyobb ellenséges erők bekerítéséről számol be többhelyütt a szerdai német hadijelentés. A katonai szakértők szavaiból megtudjuk, hogy ezeket a bekerített egységeket legalább hadosztálynyi erejűeknek becsülik egyenként. A Donec és a Dnyeper közti német sikerekkel szemben Oreltől északra és délre nagy szovjet támadás van kifejlődőben és az Ilmen-tótól délre is újabb erőre kapott az offenzíva. Ismét beszélhetünk súlypontról — amit a rövid ideig tartó szünet alatt nem tettünk —, csakhogy ez a súlypont az utóbbi huszonnégy óra alatt részben a déli szakaszon folytatott sikeres ellentámadásoktól, részben a lassanként mégis beálló olvadástól befolyásoltan, *északra tolódott.* Az egész keleti front helyzetére pillanatnyilag a Wilhelmstrasse-nak az ítélete jellemző, amely szerint annak ellenére, hogy a szovjet nyomás nem csökkent, sőt egyes helyeken, mint Orelnél és az Ilmen-tónál fokozódott, az arcvonal egyetlen pontján sincs ellenséges térnyereség. Ennek magyarázata az — ezt egyébként a szovjet is jelentette —, hogy a német ellenállás lett erősebb. A német légi erő is tevékenyebb az utóbbi időben. Berlini katonai körök az időjárást emlegetik, mint okot és nem tulajdonítanak az utóbbi jelenségnek nagyobb fontosságot.

*

Tunéziában az ellenség sikertelen kísérleteit említik meg, amelyek, német fogalmazás szerint, nem mentek túl a helyi jellegű harcok keretén. A küzdelmek vezetésében, berlini beavatott körök *Rommel* kezét vélik felfedezni, ezt egyébként már néhány nappal ezelőtt a *Völkischer Beobachter* közvetítésében az *Ulus* is megírta.

*

Dönitz, majd *Guderian* és *Rommel* megbízatása a német hadvezetésben régebben várható átcsoportosítások keretében történt. A tavasz és a nyár nagyméretű hadmozdulatokat hoz majd, ebből nem csinálnak titkot a német fővárosban. Egészen természetes, hogy bizonyos előkészületek előzik ezt meg.

*

A balti államokban a magántulajdon visszaállítását első lépésnek tartják a teljes önállóság felé külföldi sajtókörökben. A *Völkischer Beobachter* a bolsevista rendszer teljes felszámolásáról ír *Rosenberg* rendeletével kapcsolatban és az európai jogviszony visszaállítását jelenti be. Német vezető körökben azt várják, hogy a jogos magánbirtokukat visszakapott tulajdonosok kötelességüket — ezt a szót használja a német lap — különösen a német hadigazdálkodással kapcsolatban a legmesszebbmenően teljesítik. Ugyanilyen mértékben számítanak beavatott körök a három balti állam önkéntes csapataira abban a pillanatban, amint Észtország, Lettország és Litvánia visszakapják önállóságukat.

*

Speer birodalmi miniszter az üzemvezetőket teszi felelőssé legújabb rendeletében a rendelkezésre álló munkaerő leggazdaságosabb kihasználásáért. Így a többi között a női munkaerőket, akik az irodákban dolgoztak, olyanokkal kell helyettesíteni, akik — mint a hivatalos jelentés írja — testileg nem alkalmasak más munkára. Az így felszabadult asszonyok kerülnek a gépek mellé, hogy minél több frontszolgálatra alkalmas munkás szabaduljon fel — mint *Göbbels* beszédében is hallottuk. Az üzemvezető köteles egyébként gondoskodni arról, hogy a legrövidebb időn belül szakmunkásokat képezzen ki. Képességi vizsgával választják ki a külföldi munkások közül az erre alkalmasakat, akik eddig csak könnyebb segédmunkákat végeztek. Azokat az embereket, akik más elfoglaltságuk miatt csak félnapig vagy csak bizonyos napokon dolgozhatnak az üzemekben, ott kell beállítani munkára, ahol egyébként is dolgoznak.

B. S.

A „Nineteenth Century" cikke Németország jövőjéről angol győzelem esetén

Genfből jelenti a *Német Távirati Iroda:*

Londonból jelentik:

A *Nineteenth Century* című angol politikai folyóirat arról ír, miként kell majd kezelni egy legyőzött Németországot. Azt írja: Meglehetősen *egyre megy, hogy a német nép bűnös-e vagy sem.* Mindenképpen *le kell fegyverezni Németországot* a háború után s *mindörökre el kell venni a németektől a lehetőséget az újrafegyverkezésre.* Az eljövendő békeszerződésnek ez kell hogy legyen az alapja. A békeszerződésnek ugyanakkor meg kell határoznia Németország *sztratégiai határait* és meg kell állapodni *a német ipar fölötti ellenőrzés tekintetében.* A folyóirat megállapítja, hogy az eljövendő békeszerződés után a németek *zord idő ket fognak átélni.* A lap úgy vélekedik: Angliában mindenki egyetért abban, hogy a németeknek most *nem szabad olcsón szabadulniok.* Úgy kell kezelni őket, hogy többé ne legyen menekvésük. *(MTI.)*

Nem minden francia munkaerőt küldenek Németországba

Vichyből jelenti a *Német Távirati Iroda:*

Mint az OFI jelenti, *Laval* miniszterelnök kedden a meg nem szállott övezet megyei prefektusainak értekezletén Vichyben ismertette az 1920—22-es korosztályok szolgálati kötelezettségéről szóló rendelet végrehajtási utasítását. Közölte, hogy *munkakönyvet* létesítenek, amelyben a személyi adatokon kívül adatok lesznek az illető szakképzettségéről és eddigi foglalkozásáról.

Bichelonne a Németországba küldött francia munkások szolgálati kötelezettsége és létszáma tekintetében megcáfolta azokat a külföldön terjesztett híresztelléseket, amelyek szerint *a lajstromba vett valamennyi fiatalembert Németországba küldik munkára. Bichelonne* megállapította, hogy már eleve kivételt tesznek a rendszabály alól *a gazdákkal.* Azonkívül nem küldik Németországba *a bányamunkásokat,* továbbá Párizs, Lyon és Marseille *tűzoltóit,* valamint a *rendőrség,* a *karhatalom* és a *csendőrség* tagjait, *vasúti tisztviselőket* s bizonyos körülmények között a diákokat sem.

— Ez azonban nem jelenti azt, — mondotta *Bichelonne* —, hogy az 1920—22-es korosztályok *valamennyi* többi lajstromba vett tagját Németországba küldik. Hogy véget vessenek egyszersmindenkorra minden híresztelésnek, megállapítja, hogy arányiag csekély azoknak a száma, akiket a felváltás során Németországba munkára küldtek.

Ezután *Laval* miniszterelnök az újonnan létesített nemzeti tanácsot ismertette. Ennek kötelessége lesz megvizsgálni az állam bevételeit és kiadásait. Emellett a nemzeti tanács tanácsadóként szerepel az államot érintő minden más kérdésben. Legfontosabb feladata azonban az új alkotmány előkészítése. *(MTI.)*

Az olaszországi légi támadások áldozatainak száma

Rómából jelenti a *Magyar Távirati Iroda:*

Mint hivatalosan jelentik, a legutóbbi légi támadások áldozatainak száma a romok eltakarítása után s néhány súlyos sebesült elhalálozása folytán a következőkre emelkedett: Milánóban 187 halott, 505 sebesült, Cagliariban és környékén 155 halott és 204 sebesült, Palermóban 226 halott és 242 sebesült, Nápolyban 117 halott és 264 sebesült, Civia Tauroban (Reggio Calabria tartomány) 32 halott és 52 sebesült, Cittanovában (Reggio Calabria tartomány) 60 halott és 100 sebesült, Amanteában (Cosenza) 21 halott és 20 sebesült, Traparibán 14 sebesült.

Zürichi tudósítónk telefonjelentése

Zürich, február 24.

(A „Magyar Nemzet" zürichi tudósítójának telefonjelentése.) Az Egyesült Államokban és Angliában egyszerre élénk mozgalom indult meg sajtóban és gyűléseken a második front mielőbbi felállítása érdekében. A szovjet hadsereg hétfői jubileumán Londonban lezajlott ünnepségek is ebben csendültek ki, de még inkább tápot adott a mozgalomnak *Sztalin* napiparancsának az a mondata, amely hangsúlyozta, hogy „második front hiányában a szovjet hadsereg egyedül vívja a harcot Európában a német hadsereggel". Alighanem Sztalin e kijelentése okozta, hogy az angol felsőház legutóbbi ülésén lord *Beaverbrook* olyan éles beszédet mondott ebben az ügyben, amilyenre a lordok házában *még alig volt példa.* Beaverbrook határozati javaslatot terjesztett elő, melyben felszólította a kormányt, tegye meg az intézkedéseket a második front *haladéktalan felállítása* érdekében.

Még szokatlanabb volt, hogy Beaverbrook éles hangon bírálta a szövetségesek hadvezetését. Szerinte az északafrikai hadműveletek nem jelentenek tehermentesítést a szovjetnek. Másik hátránya az afrikai frontnak az, hogy utánpótlás szempontjából a szövetségesekre nézve nagyon kedvezőtlen. A kormány nem volt elkészülve ilyen éles felszólalásra és nem is volt tervbe véve, hogy a kormány nevében válaszolnak Beaverbrook beszédére. A lord éles kritikáját azonban nem lehetett válasz nélkül hagyni. Ezért a kormány jelen volt képviselője nyomban Beaverbrook beszéde után felszólalt és kijelentette, hogy a vita erről a kérdésről káros és felelőtlen, mert azok, akik a második front szószólóinak játsszák ki magukat, nem is sejtik, milyen problémákat vetnek fel. Az ilyen elsőrendűen fontos katonai kérdések felvetése nem más, mint az ország iránti kötelesség súlyos megsértése és úgy a belföldön, mint a külföldön csak elégedetlenséget kelt. A felsőház névszerinti szavazás nélkül elvetette Beaverbook javaslatát.

Washingtonban *Roosevelt* elnök tiltakozott a második front kérdésének vitatása ellen. A kedd esti sajtókonferencián az elnök élénken helytelenítette az erről szóló nyilvános vitát, azt céltalannak és értelmetlennek mondotta. A sajtókonferencián jelenvolt újságírókhoz fordulva Roosevelt ezt mondotta: „Itt is aligha találok két embert, aki a második front definíciójában teljesen egyetértene."

*

A *Neue Zürcher Zeiung* helsinki tudósítója szerint a finn kormányválság megoldása *némi halasztást* szenvedett. A parasztszövetség központi bizottságát szombatra hívták össze, hogy a kormány átalakítása ügyében állást foglaljon és a szociáldemokrata frakció is valószínűleg csak a hét végén fogja leszögezni álláspontját. A finn sajtó hangján meglátszik a német ellenállás megszilárdulásának a hatása is. Jelentik továbbá, hogy *Grippenberg* vatikáni finn követet, aki régebben a londoni finn követségnek volt a vezetője, hazahívták és ugyanígy úton van Helsinkibe *Kivimäki* berlini finn követ is. Az ő nevüket emlegetik a kormányátalakítással kapcsolatban.

*

Knox tengerészeti miniszter, mint Washingtonból jelentik, a tengeralattjárók elleni hadviselésről nyilatkozva hangsúlyozta, hogy „a veszedelmet még mindig nem sikerült elhárítani". A németek még mindig több tengeralattjárót képesek építeni, mint amennyit a szövetségesek leküzdenek. Bár a miniszter szerint a két utolsó hónapban a tengeralattjárók okozta károk csökkentek, ebből azonban még nem lehet messzebbmenő következtetéseket levonni, mert ez valószínűleg a téli időjárás következménye volt. Közölte ezután a miniszter, hogy az amerikai flotta legújabb csatahajója, az 54.000 tonnás *Iowa* elkészült és jelenleg ez a flotta legnagyobb egysége. Ebből a típusból még négy hajó van építés alatt.

*

Tunézia középső részében, mint illetékes berlini helyen kijelentették, ideiglenesen befejeződtek a tengely támadó vállalkozásai. Más jelentések szerint azok a brit és amerikai ellentámadások, amelyeket az *Alexander* tábornok által a veszélyeztetett frontszakaszokra küldött erősítések hétfőn és kedden végrehajtottak, mindössze annyi eredménnyel jártak, hogy időt adtak Tebessa és Thala védelmének megerősítésére. A brit és amerikai csapatok támogatására légi rajok is nagyobb számban érkeztek a veszélyeztetett frontszakaszra. Tunézia déli szögletében, a Mareth-vonal előtt, megélénkültek a tüzérségi és járőrharcok. A Mareth-vonal előterében, a senki földjén élénk a felderítő tevékenység, mellyel a szembenálló felek egymás állásainak erejét akarják kipuhatolni.

Ezt írja az Olvasó

Hogyan fest egy nyilas kiállítás?

A magamfajta földi halandó számára csak ritkán adatik meg a „hungarizmus szellemi valóságának és a magyar munkának egyesítéséből született összhang"-ból ihletet meríteni. Ennélfogva kapva-kaptam az alkalmon és elhatároztam, hogy Szálasiék nagyhangon beharangozott szakmai kiállításán személyes benyomásokat fogok szerezni a nyilas munka „új virágzásáról, új szabadságáról és új valóságáról". Engem főképpen a valóság érdekelt...

Amint a díszbeöltözött, három garszónszobából előléptetett naputcai „kiállítási csarnokba" beléptem, egy komor tekintetű, fekete egyenruhás testvér harsány „Kitartás" után, ellentmondást nem tűrve, kezembenyomott egy kétoldalas „tárgymutatót" (ára ötven fillér), melyben 39 kereskedő, iparos, műszerész stb. reklámján kívül egyebet nem találtam. Még jóformán lélekzethez se juthattam, amikor a propagandakönyvek és füzetek mögül máris rámdörrent egy másik pártember, hogy legelőször is vásároljak könyveket. Olyan hangon, mint aki elvárja, hogy az ember teljesítse kötelességét az „eszméért".

Nagy nehezen megszabadultam tőle, majd a kiállított, elfogyasztásra váró, fennhangon kínált cukrászsütemények, cukorkák és italok erődvonalán áttörve, sikerült bejutnom a „főterem"-be. Az első, ami figyelmemet megragadta, az oltárszerű emelvényen, két meztelen nőt ábrázoló gipszszobor közt Szálasi életnagyságú képe. Néhány faragvány, szobor, festmény, szénrajz és hímzés képviselte a képzőművészetet, ideális összhangban az ugyanott szerényen meghúzódó lószerszámokkal. Tárgyilagosan el kell ismernem, hogy akadt közöttük művészi kivitelű munka is. Így például meg kell dicsérnem *Olaszy* és *Tallós* festményeit, valamint *Maugsch* szobrászművész alkotásait. Kár, hogy Tallós egyik korhű festményének értékét lerontja a háttér lehetetlen kidolgozása. Ez a kép őseink fehérlóáldozatát ábrázolja, elég gyatra térérzékeltetéssel.

Valósággal leesett az állam, amikor a festmények között megpillantottam ifj. Tallós kubizmusba hajló képeit. Hát a vezetőtestvér nem vette észre, hogy egyik művésze vétett az eszmehűség ellen? Hiszen szerintük a kubizmus: „zsidó torzművészet".

Jellemző az áldozatos lelkületű testvérek művészeti érzékére, hogy egy Sallai nevű rokkant ostehetség, négyheti szakadatlan munkával gyönyörűen kifaragott, nagyértékű botjáért nagylelkűen — tíz pengőt ígért valaki...

Kíváncsi voltam az egyik nyilas lap cikke nyomán „a magyar szakiparos, az orosz tömegipar, az angol zsidó gyári produktum és a német s olasz ipar rádiótermékeire" is. Az egyik sarokban, mintegy fél négyzetméternyi területen láttam egypár kapcsolót, tekercset, blokk kondenzátort, stb. Négy ország s három világcég rádióiparáról mond egyoldalú, felületes ítéletet ez a „kiállítás", holmi szedett-vedett apró alkatrészek bemutatásával. Egy homályos, ellenőrizhetetlen eredetű, elromlott blokk kondenzátor, egy összegyantázott, ütött-kopott, Teleki-téri tekercs és egy tönkretett hullámváltó szerintük már elég bizonyíték.

Elfogultságukban már odáig mentek, hogy a szakemberek által kitűnőnek elismert Remix világcég hét darab ellenállása és készülékből kiszerelt, tönkrement blokkja alá a következő cédulát tették: zsidó cég, nem minőségáru".

A harmadik szobában divatáru- s ruházati cikkeket mutattak be. Érdeklődésemre egy remekbeszabott öltönyről kiderült, hogy 600 pengő az ára. Kérdésemre az elárusító testvér megjegyezte, hogy azért ilyen drága, mert manapság „jó anyagot csak feketén lehet vásárolni".

Nagy sikert aratott az a fémcipőtalp is, amelyről azt a felvilágosítást kaptam, hogy homokban nem lehet járni vele, mert a porszemek tönkreteszik.

A fodrásziparosok is kirukkoltak: egy kirakatból kiebrudalt, ízléstelenül felöltöztetett bábú előtt nagy butykos kölnivíz-pótló búslakodott...

(De nem lenne teljes a beszámolóm, ha nem említeném meg az ígékkel telt falon lévő hatalmas táblázatot is a nyilas párt „céhszakfőcsoportjainak" szervezetéről. Vágó Pali bácsi logikáját dícséri például az is, hogy a bányamérnököt a kultúrmérnökök csoportjába sorozza; az azonos szakmájú építészmérnök és építész különkülön főcsoportban van és a mérnökök szakfőcsoportja egyenrangú a csarnoki kofákéval.)

Új tapasztalatokkal meggazdagodva távoztam erről a nyilas kiállításról. Hazafelé menet bizony jólesett szippantani egyet a friss tavaszi levegőből...

—y —r

Auspitz Viktor és neje, özv. Gara Emilné szül. Auspitz Mária, Ágoston Lipót és Auspitz Marcel fájdalommal tudatják, hogy szeretett Édesanyjuk,

özv.

Auspitz Ignácné

szül. Klein Sarolta

élete 85. évében jobblétre szenderült.

A megboldogultat **február 25-én, csütörtök délelőtt fél 12 órakor** helyezzük örök nyugalomra a kerepesiúti temetőben lévő családi sírboltba.

Gyászolják még unokái, a rokonság és hűséges ápolónői.

Áldott legyen emléke.

Fájdalomtól megtört szívvel jelentjük, hogy a legjobb férj, apa, nagyapa és rokon

Somló Zoltán

hosszú kínos szenvedés után február 23-án 57 éves korában elhunyt.

Gyászolják neje: **Somló Zoltánné** sz. **Wertheimer Eugénia**, leánya: **Kalliner Istvánné** sz. **Somló Erzsébet**, távollevő fia: **Somló Tibor**, veje: **Kalliner István** és unokája: **Péterke** és a rokonság.

Temetése február 25-én délben fél 12 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Fájdalomma! tudatjuk, hogy

Sebők Vilmos

ny. postafőellenőr

73. életévében f. hó 23-án elhalálozott. Temetése f. hó 25-én déli 12 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

Özv. Sebők Vilmosné sz. **Képes Mária**, fia: **Sebők Sándor és felesége**, leánya: **Demeter Istvánné** sz. **Sebők Ella és férje, Demeter András és Gábor** unokái, testvérei és rokonsága.

Üvegdugós, kosárfonatú v. vaskosaras

üvegballonokat

50—60 liter befogadóképességgel **kerosünk megvételre.** Ajánlatokat „Üvegdugós ballon" jeligére kérjük a Magyar Hirdető Irodához: VIII., Sándor-utca 7.

Telefonszámaink:

Szerkesztőség . . . *128-428
Kiadóhivatal *126-726
Nyílttéri hirdetésosztály . *120-138

A háború

Napról-napra erősödik az a meggyőződésünk, hogy a rendelkezésünkre álló híreket jelentőségükre minden alkalommal alaposan kell mérlegelnünk. Nagyon jól mondták ismételten német részről, hogy a háború napi eseményei nem döntők, *fontos egyedül csak a végső eredmény.* A hírek tehát tiszavirág-életűek és egyik napról a másikra elvesztik jelentőségüket. De a pillanatnyi helyzet megítélésénél mégis minden kor vizsgálnunk kell, hogy azok az erők, amelyek időnként megütköznek, úgyszintén az elszenvedett veszteségek milyen arányban állanak az illető haderő összességével. A legfontosabb pedig, hogy az egyes vereségek vagy győzelmek milyen hatással vannak az illető haderő összességének erkölcsi állapotára és harckészségére.

Ezt az általános elvet a német haderőre alkalmazva, meg kell állapítanunk, hogy a német hadigépezet máris túljutott azon a válságon, amelyet nemrégen *Göbbels* német propagandaminiszter tárt fel a német nép előtt. Keleten ugyanis továbbra fokozódik a szívós német ellenállás, az ellentámadások is hevesebbekké váltak és maga a szovjet is elismeri, hogy az arcvonal déli részén mindennünnen nagy német tartalékerők közelednek a küzdelem gyujtópontjaihoz, aminek következtében a szovjet hadműveleti céljait csak igen nagy nehézségek árán kísérelheti meg elérni.

A szovjet mostani hadviselésére továbbra is jellemző, hogy ahol orcbeli támadással nem tud előrejutni a fokozódó ellenhatás miatt, ott a támadás célját megkerülni igyekszik. Ezt német részről is többször kihangsúlyozták. Igy tolódik el — nemcsak az időjárás megenyhülése következtében — mindinkább észak felé a szovjet seregek nyomása. Mivel azonban a délebbi területeken a német ellentámadások nagy szovjet erőket kötnek le, máris észrevehető a szovjet seregeinek bizonyos mértékű szétforgácsolódása. Legfeltünőbb ez a jelenség *Charkov* körül, ahonnan a szovjet támadás egyrészt *délnyugati* irányban — miként a német hadijelentés is közölte —, a *Dnyeper* felé irányul, ugyanakkor azonban erős szovjet csoportok igyekeznek *északnyugati* irányban is előretörni és tért nyerni.

A német ellenállás megerősödésének egyik jele az is, hogy amig több nappal ezelőtt még azt lehetett volna hinni, hogy az arcvonalrövidítés a Donec-medencére is kiterjed, ma már nyilvánvaló, hogy a német haderő ezt a területet nemcsak szilárdan tartja, hanem itt erőteljes és sikeres ellentámadásokat is intéz az előretört szovjet ékek ellen. Ezek az ékek nem túlságosan erősek és éppen ezért nem is hallunk híreket nagyobbszámú hadifoglyokról.

A szovjet minden nehézség ellenére is tovább folytatja erőfeszítéseit éspedig újból úgyszólván az egész arcvonal mentén, az *Azovi*-tengertől kezdve egészen a *Ladoga*-tóig.

A legújabb német hadijelentés szerint a *Mius*-arcvonal mögött bezárt 4. gépesített szovjet gárdahadtest immár megsemmisült és *a foglyok száma ezernél több* volt. A *Donec* és *Dnyeper* között körülzárt szovjet erők áttörő támadásai meghiúsultak. Hasonlókép nem jártak sikerrel a szovjet támadásai a *kubáni* hídfőnél, *Charkovtól* és *Kurszktól* nyugatra, valamint a *Ladoga*-tótól délre. *Oreltől* délre és északra, valamint az *Ilmen*-tótól délkeletre az elhárító harcok még tovább folynak.

Ebből az általános képből azt a benyomást nyerjük, hogy *a harcok súlypontja* egyrészt *Charkov* és a *Dnyeper* között, másrészt a *Donec* iparvidékén van.

*

Szerdán még felvetettük a kérdést, vajjon a *Közép-Tanéziában* megindított német—olasz támadás az amerikai és angol hadsereg megsemmisítését célozza-e. Mára az *Interinf.* berlini közléséből megtudtuk, hogy ezek a támadó hadműveletek nyolcnapi sikeres harcok után *egyelőre befejezést nyertek.* A tengely mai hadijelentései is csak felderítő csatározásokról és a légi erő fokozott tevékenységéről szólnak.

A *Mareth*-arcvonalon is nagyjában egyelőre még nyugalom van.

Egészen szembetünő az angolszászoknak az a törekvése, hogy a döntő támadás megkezdése előtt minél nagyobb erőket vonjanak még erre a hadszíntérre, a német tengeralattjárók működése azonban — miként a legutóbbi német hivatalos jelentésekből is látjuk — nagyban megnehezíti ezt a szándékot.

T—h—r J—ő.

Hatalmas erejű támadások a keleti harctéren

Berlinből jelentik:

A Nemzetközi Tájékoztató Iroda a keleti arcvonal harcairól a következőket jelenti:

Szuhinicsi területén február 22-én *a már néhány nap óta várt bolsevista nagy támadás teljes lendülettel megkezdődött.* A legutóbbi hét folyamán a szovjet itt sok lövészhadosztályt, sok közepes és nehéz üteget, valamint három páncélos dandárt vont össze. A hirtelen megindított pergőtüz után, amelyet több mint 400 löveg a kora reggeli órákban kezdett meg és amely egészen a déli órákig valóságos tűzörkánként tombolt, a páncélos dandárok támadásra indultak. A páncélosokat szovjet lövészkötelékek sürü tömegei követték. A nehéz légvédelmi tüzérség és a páncélos elhárító ütegek összefogott tüze a támbadó harckocsik sorait annyira megritkította, hogy azoknak órákon át tartó súlyos küzdelem után kiinduló állásaikba kellett visszavonulniok.

Az Ilmen-tótól délkeletre a bolsevisták teljesen beszüntették támadó tevékenységüket. Ez kétségtelenül azokra a súlyos veszteségekre vezethető vissza, amelyeket hiábavaló áttörési kísérleteik során el kellett szenvedniök.

Német gránátosok hétfőn meglepő támadással nagyobb szovjet harccsoportot kerítettek be. A szovjet csapatok több áttörési kísérletét visszaverték és a bekerített csapatokat megölték vagy foglyul ejtették.

A Ladoga-tónál a február 22-i harcszünet *után a csata újból a legnagyobb hevességgel fellángolt.* A bolsevisták nagy tüzérségi előkészítés és csatarepülő támogatás után jelentékeny páncélos és gyalogerőkkel még egyszer megkísérelték a német vonalak áttörését. Támadásaikat Leningrádtól északra egy magaslati pont ellen összpontosították. Az állást német vadászok és gránátosok védelmezték. A bolsevisták egész napon át tartó támadásait súlyos veszteségeket okozva visszaverték. Még csak helyi eredményt sem tudtak elérni a bolsevisták és a támadások legnagyobb része már a német vonalak előtt véresen összeomlott. Mintegy 60 támadó bolsevista páncélosból 47 kiégve vagy összelőve hever az előbbi harcokban elpusztult páncélkocsik romjai között.

Német vadászrepülőgépek a keleti arcvonalon hétfőn 33 bolsevista repülőgépet lőttek le. A légvédelmi tüzérség hat ellenséges repülőgépet pusztított el. *(MTI.)*

Helyzetjelentés a keleti arcvonalról

Berlinből jelentik:

A Nemzetközi Tájékoztató Iroda következőket jelenti a keleti arcvonal helyzetéről:

A bolsevista vezetés csapatai támadóerejének erős hanyatlása következtében hétfőn ismét újabb kétségbeesett erőfeszítéseket tett, hogy az elakadt támadást újból megindítsa. A csata legtöbb gyujtópontján ismét harcba vetette elfáradt, erősen megritkult kötelékeit, amelyeket néhány pihenőnapon sebtében kiképzett tartalékcsapatokkal erősítettek részben meg. Azonban ez az erőfeszítés is — akárcsak egy újabb támadási arcvonalnak megteremtése — véres kudarcra vezetett. A bolsevisták hatalmas emberveszteségeiken kívül hétfőn összesen több mint 200 páncélost vesztettek, nem számítva azt az egyéb hadianyagmennyiséget, amely vagy a német elhárításnak esett áldozatául vagy támadó német csapatok zsákmányává vált. A német légi erő ismét jelentősen kivette a részét az újabb bolsevista tömegtámadások szétverésében s bombázó és páncélvadász kötelékei hétfőn 57 harckocsit semmisítettek meg legénységükkel együtt.

A Kaukázus nyugati részén és a Kubán-hídfőnél a szovjet több összefüggéstelen támadással kísérelte meg a német és szövetséges csapatok állásainak lerohanását. A szovjet csapatoknak azonban sehol sem sikerült túljutniok a német vonalak előterén és nagy vérvesztességet szenvedtek. Különösen Novorosszijszk környékén, az Abinnál és Krasznodartól északra szenvedtek érzékeny veszteségeket az elhárítófegyverek összpontosított tüzében.

A Don-torkolattól északra és a Donec-vidékén a szovjet széleskörű átcsoportosítás után ismét támadásra indult a mélyen tagozott német állások ellen. A tömegtámadás súlypontján *a rendkivül kemény harcok egész nap tartottak.* A bolsevisták sok páncélos köteléken kívül több gárda-lövészhadosztályt vetettek harcba, amelyeket nagyszámú Stormovik-repülőgép támogatott. A páncélos kíséretel indított *dühös német ellentámadások* azonban széles vonalon felszakították a szovjet támadási arcvonalat. Miután meghiusítottak minden áttörési kísérletet, ellentámadással, sokszor szuronyharcban felszámolták az ellenséges csapatok helyi betöréseit.

Német páncélos és gépesített erők ugyanakkor sikeresen folytatták támadásaikat a szomszédos doni iparvidéken és annak szélén. E harcok eredményeként több szovjet erőcsoportot egy helységbe összeszorítva bekerítettek, majd összpontosított támadással megsemmisítettek vagy foglyul ejtettek.

Ezen a harci szakaszon élénk tevékenységet fejtettek ki éjjel-nappal a légi erő nagyobb zuhanóbombázó, harci és csatarepülő kötelékei is.

Charkov és Kurszk környékén a német páncélos és gyalogsági kötelékek kemény harcokban visszaverték a bolsevisták minden kísérletét, amely az arcvonal átlörésére vagy oldalmozdulatok végrehajtására irányult. Erős német rohamosztagok ellentámadással nagy vér- és anyagveszteségeket okoztak a bolsevistáknak. Egy német páncélos kötelék nagy mélységben megszakította az összeköttetést két támadó szovjet csapat között, majd megállás nélkül folytatva hadműveleteit, szétrobbantotta egy bolsevista lövészhadosztály pihenő szállását. Az utánanyomuló német gyalogsági kötelékek két helységet elfoglaltak. A légi erő erős harci repülőkötelékei harcképtelenné tettek négy szovjet üteget és csaknem háromszáz járművet semmisítettek meg. *(MTI.)*

18,200.000 embert vesztett eddig a szovjet

Berlinből jelentik:

A *Német Távirati Iroda* a következőkről értesül azzal a napiparanccsal kapcsolatban, amelyet Sztalin a vörös hadseregnek intézett alapításának 25. évfordulója alkalmából:

A vörös hadsereg a hivatalos német számadatok szerint foglyokban 5,400.000 katonát vesztett, ehhez járul még a halottakban és sebesültekben szenvedett veszteség, amely 12.800.000 embert tesz ki. A vörös hadsereg a háború 20 hónapjában összesen tehát 18,200.000 embert s ugyanezen idő alatt 48.000 löveget és 34.000 páncélkocsit vesztett. *(MTI.)*

Légi riadó Helsinkiben

Helsinkiből jelenti az *NST:*

Február 23-án a finn fővárosban öt ízben volt légi riadó. A légelhárítótüzérség működésbe lépett. *Bombakárokat nem állapitottak meg.* Az utolsó riadó szerdára virradó éjszaka volt és több mint egy óra hosszat tartott. Nem kétséges, hogy a berepülések *tisztán tüntető jellegüek voltak* a vörös hadsereg felállításának 25. évfordulója alkalmából.

Á Mareth-vonal előtt nyugalom volt

Berlinből jelenti az *Interinf.:*

A német—olasz páncélos hadsereg arcvonala előtt *hétfőn egész nap teljes nyugalom volt.* Az állások előterét a tengely felderítő csapatai teljesen uralmukban tartották, a 8. brit hadsereg pedig lemondott minden harcvállalkozásról. Egy német felderítő csoport a brit állások északi szárnya előtt foglyul ejtett egy ellenséges őrséget, holott az jelentős számbeli fölényben volt.

A tengely felderítő repülői, amelyek a légi teret ellenőrizték, nem érintkeztek sehol sem az ellenséggel. Gyors német harci repülőgépek sikeresen folytatták támadásaikat a Tripolisz városában és kikötőjében levő katonai berendezések ellen. *(MTI.)*

Tunéziában nem alakult ki egységes arcvonal

Berlinből jelenti a *Bud. Tud.:*

A német és olasz csapatok középtunéziai támadása nagyobb eredménynyel járt, mint amilyenre Berlinben eredetileg számítottak. Miután a tengelycsapatok *először tehermentesítették saját összekötővonalaikat,* most maguk veszélyeztetik az *ellenség összekötővonalait.* Ezzel azt érték el, hogy az eddigi sztratégiai offenzíva nagyarányú támadássá fejlődik ki. A legutóbb beérkezett hírek szerint a tengelycsapatok az algériai területen fekvő *Tebessa* előtt és *Tala* vidékén állnak és ezzel elvágták az 1. brit hadsereg déli összekötővonalait, sőt a brit hadsereget a bekerítés veszedelme fenyegeti. Az eddigi sikerek után *lehetséges, hogy a tengelycsapatok Bone és Phillippeville felé törnek előre,* hogy a tengerpart elérésével teljesen bekerítsék az 1. brit hadsereget.

Tunéziában ezidőszerint *még nem alakult ki egységes front,* ami nemcsak a területi nehézségekre vezethető vissza, hanem arra a körülményre is, hogy a szembenálló erők nem elég nagyok. *A harc inkább támaszpontokért folyik,* főképpen hágókért és földszorosokért, míg a közbeneső területeken kisebb arányú hadműveletek folynak. A németek azt a módszert alkalmazzák, hogy páncélerőikkel a támaszpontokat megkerülik, míg a gyalogság frontális támadásokat intéz az ellenség ellen.

Tunéziában a tengely támadásai egyelőre befejeződtek

Berlinből jelenti az *Interinf.:*

A délkelettunéziai német—olasz támadó vállalkozások, amelyeket nyolc nappal ezelőtt különleges kötelékek kezdtek meg, hétfőn fontos szorosállások birtokbavételével ideiglenesen befejeződtek.

A hadműveletek eredményeit teljes egészükben még nem lehet áttekinteni, a foglyok száma és a zsákmány menynyisége azonban máris képet nyujt terjedelméről. Az eddigi megállapítások szerint az utolsó két napon 843 foglyot ejtettek, főként angolokat. A német és olasz csapatok ezenkívül még 66 páncélost, 74 páncélozott csapatszállítókocsit és 58 löveget zsákmányoltak. A vállalkozás során összesen *4116 foglyot ejtettek,* közülük 3000 amerikait és csaknem ezer angolt, továbbá 253 páncélost, hat páncélos felderítőkocsit, 171 páncélozott csapatszállítókocsit, 118 löveget, köztük 60 nehéz löveget, 16 páncéltörő ágyút, hat légelhárító ágyút, 15 repülőgépet és egy nagy lőszerraktárt zsákmányoltak. Ezek a számok világos képet nyujtanak annak a vereségnek nagyságáról, amelynek során *egy amerikai páncélos hadosztály, két amerikai gyalogos hadosztály,* továbbá *három brit dandár* megsemmisült vagy súlyos csapásokat szenvedett. Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy ezek a veszteségek mit jelentenek a tunéziai harctéren.

Német hadijelentés

A *kubáni hídfőnél* az ellenség újabb támadásait *visszavertük,* részint pedig már készenléti állásaiban *szétvertük.* A *Mius*-szakaszon a bolsevisták áttörési kísérleteiket *nagy* gyalogos és páncélos *erők összefogásával* tovább folytatták. *Eredményt nem értek el.*

Nyugatabbra, a Mius-arcvonal mögött bezárt 4. bolsevista gépesített gárdahadtestet napok hosszat tartó elkeseredett harcokban megsemmisítettük.

Danasztisin vezérőrnagy, a hadtest vezénylő tábornoka is az elesettek között van. *Több mint ezer foglyot ejtettünk.* Negyvennégy páncélost és sok, eddig még meg nem állapított mennyiségű fegyvert, valamint sok járművet és hadianyagot zsákmányoltunk.

A Donec és a Dnyeper között a hadsereg és a fegyveres SS csapatai folytatták a szovjet átkaroló szárny elleni támadó hadműveleteiket és nagy ellenséges erőket körülzártak.

A bolsevisták áttörő és tehermentesítő támadásai rájuk nézve súlyos veszteségekkel összeomlottak.

A *Charkovtól és Kurszktól nyugatra* levő területen sok ellenséges támadás *meghiúsult.*

Oreltól délre és északra az elhárító csata tovább tart.

A bolsevista támadó kötelékek súlyos veszteségeket szenvedtek. Csak az Oreltól északra levő szakaszon, az arcvonalunk ellen az utóbbi három nap során intézett hiábavaló támadások következtében állásaink előtt több mint 10.000 bolsevista katona holtteste, valamint a kedden elpusztított 47 páncélos roncsa hever.

Az Ilmen-tótól délkeletre az ellenség *széles* arcvonalon *nagy* páncélos és tüzérségi támogatással *új támadást indított.* Ezeknek a harcoknak a során, amelyek *még nincsenek befejezve,* 37 páncélost kilőttünk. Ezek közül 32-t egy gépesített gyalogos hadosztályunk pusztított el.

A Ladoga-tótól délre is folytatta az ellenség erős tüzérségi előkészítés után és sok csatarepülőgép támogatásával támadásait. Támadásait kedden is, súlyos veszteségeket okozva, *visszavertük.* A légi erő kötelékei, a hadsereg csapataival szoros együttműködésben avatkoztak bele a támadó és elhárító harcokba. Hatásosan bombázták a bolsevisták gyülekező csapatait és menetoszlopait, valamint az ellenséges terület hátsó utánpótlási közlekedését. Zuhanó harci repülőgépek a *Murman-vasút* berendezéseit támadták és a *Kandalaksa*-öbölnél sok gördülőanyagot romboltak szét. A német vadászrepülőgépek kedden számtalan légi ütközetet vívtak, amelyek során, hat saját veszteséggel, összesen 99 bolsevista repülőgépet lőttek le. A légi erő légvédelmi tüzérsége 19 ellenséges repülőgépet pusztított el.

A tuniszi arcvonalról kedden csak helyi harctevékenységet jelentettek.

Német repülőgép-kötelékek zuhanó- és mélytámadásokban ellenséges utánpótló oszlopokat vertek szét.

Mint már különjelentésben közöltük, egy német tengeralattjáró-raj az Atlanti-óceánon erősen biztosított ellenséges hajókaraván meglepetésszerűen megtámadott.

A legsúlyosabb harcokban összesen 104.000 tonna ürtartalmú 17 hajót süllyesztettek el és három további gőzöst megtorpedóztak.

Olasz hadijelentés

A tuniszi arcvonalon *felderítő* osztagok *helyi jellegü csatározása* folyt és mindkét részről *fokozódott a légi tevékenység. Tizenegy* ellenséges repülőgépet lőttünk le, amelyek közül hetet német vadászgépek pusztítottak el légi harcban, négyet pedig a légvédelmi ütegek találtak el.

Olasz repülőgépek bombázták *Tripolisz* és *Algir* kikötőit és az utóbbi helyen nagy tüzeket okoztak.

Amerikai négymótoros repülőgépek kedden bombákat dobtak le *Messina* felett. Lakóházakban jelentékeny kárt okoztak; a polgári lakosság köréből nyolc halott és 32 sebesült az áldozat. A haladéktalanul felszállt olasz vadászgépek megtámadták a bombavetőket, amelyek közül *kettő* találataik következtében a tengerbe zuhant. Catanzaro környékén ellenséges repülőgépek géppuskatűz alá vettek vonatokat és vasúti pályaudvarokat, továbbá néhány bombát dobtak le a Curinga közelében fekvő San Pietro a Maidára, de kárt nem okoztak.

TALLÓS ILONA

kiállítása

A felszabadulás évében végezte el tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán. Szőnyi István kedves növendéke volt. Mestere poétikus pikturájának példája máig sugárzóan élteti művészetét.

Az asszonysors ritkán kedvez a festői kibontakozásnak. Van, aki messzehordó álmait, van, ki egyéniségét kényszerül feladni. Tallós Ilona az ellenpéldák közé tartozik.

Leíró művész. Ez nem leszűkítést jelent nála. A költészet is a láthatóhoz fűzi reflexióit, a képi művészet méginkább sokrétű lehet e szélesen értelmezett leíró módszer segítségével.

Képei azt bizonyítják, hogy a világ jelenségeit lelki alkata, emberi hajlamai, és érzelmi hangoltsága alapján veszi észre: harmonikus, atmoszférával telített látványokat, puha formákat, egymásba forduló színeket. A festő és az ember szétválaszthatatlanul eggyé vált. Témája úgyszólván minden, ami lefesthető.

Emlékezünk néhány év előtti üzemi kompozícióira. Egy-egy gép domináns színére, amely környezetét is minősítette. Ember és tárgy e szín bűvöletében átlényegült, és a visszatartott finom tónusok kompozíciós rendjébe simult. Formáinak rejtett rajzi élete a színek teremtette levegőben kapta meg biztonságát. A mozdulatokból csak a legszükségesebbeket ragadta meg: megfigyeléseinek ökonomikus összefoglalását. Kislányportréi, életképei az arcon fellelhető rebbenésnyi érzelmet is felfedezik, egymásfelé irányuló, vagy a környezetre szegezett tekintetek kimondhatatlan kérdések, szavakba alig foglalható élet-érzések, sejtések megjelenítésére adnak alkalmat. Tájait a hazai élmény ihlette sokáig. Némi romantikát lehetett felfedezni a motívumok kiválasztásában, szemlélődő líra és a megértő emberség, disszonancia nélkül éltette képeit. Művészete mégsem az ágon éneklő madár gondtalan öröméhez hasonlatos. A bensőséges festészet akár a világot is befogadhatja magába, a művész egész bensejét feltárhatja benne. Századunkban kevesebb megbecsülést kapnak a természetes érzelmek, a közös lelkiállapot, és reagálás festői újrateremtése.

Tallós Ilona most rendezte meg elsőízben műveinek önálló bemutatóját. Munkásságából mind ez ideig csoportos tárlatok, vagy az országos kiállításokra beküldött művek adtak ízelítőt. A magyar képzőművészetet külföldön reprezentáló anyagból sem hiányoznak alkotásai. Sok munkája került a Képcsarnokon keresztül magántulajdonba, és lett megbecsült kincse az otthonoknak. A Magyar Nemzeti Galéria tizenhat festményét őrzi.

Az utóbbi évek külföldi utazásai adtak lendületet alkotókedvének. Itália, Franciaország, Jugoszlávia elsősorban az új színélményben jelentkezett. Erős napsugárzás, az utazás hevült, lázas légköre és a két évtizedes festői munkálkodás érlelte meg a most bemutatásra kerülő anyagot. Csendéletek, portrék, és hazai tájak mellé az olasz tengerpart és Dalmácia, a francia tájak színes látványa sorakozik fel. De a megújulás felfedezhető az utazástól független témákban, a szobabelsőkben, a balatoni parasztházakban is.

Valamennyi képének hangja bensőséges és kulturált. A magyar festészet Nagybányán gyökerező fájának egyik hajtása az ő piktúrája is, a levegő mozgásának, a tónusok egymásbasimulásának modernebb felfogásával. De leginkább mégis művészete szellemével. A festő önmagát, saját személyét a formai átírás esetében is eszköznek tekinti a természet nagyszerű je-

lenségeinek közvetítésére. Az olasz témákban is ezt a feloldóképességét vizsgáztatja, a művészet történetben sokszor megfestett tárgy új vonásait keresve.

Alkotómunkájáról az olajképek mellett a filctoll tanulmányok és vegyes technikájú, eleven vázlatok adnak hírt. Tüzes színek, az első benyomás vehemenciája, egészséges formaritmus emeli ki ezeket a nagyobb méretű munkák megszelídített kompozíció közül. Harmónia és egyensúly mellett az ellentétek is felvillannak.

Portréi a lélek mélyének kincseit hozzák felszínre. Ez a humánum nem méreteiben, de dimenziójában növeli meg képeinek arányait. Az erős élményi ütés, a kitágult látóhatár a régi és új témákban egyaránt megmutatja hatását: az élet, a valóság szélesebb befogadását, bonyolultabb összefüggések felfedezését és képi megjelenítését.

D. FEHÉR ZSUZSA

A KIÁLLÍTOTT MŰVEK JEGYZÉKE

1.	Téli kikötő Népműv. Minisztérium tul.	olaj	
2.	Ágai pettyes ruhában Nemzeti Galéria tulajdona	olaj	
3.	Adriai halászfalu Magántulajdon	olaj	
4.	Pirováci utca	olaj	
5.	Interieur I.	olaj	
6.	Falusi udvar	olaj	
7.	Műteremrészlet	olaj	
8.	Anyám	olaj	
9.	Sárgaruhás leány	olaj	
10.	Halász kikötő	olaj	
11.	Tihanyi részlet	olaj	
12.	Tihanyi sétány	olaj	
13.	Balatoni alkony	olaj	
14.	Pálmafák	olaj	
15.	Interieur II.	olaj	
16.	Dalmát utca I.	olaj	
17.	Olvasó leányka	olaj	
18.	Kati	olaj	
19.	Del Sole udvara	olaj	
20.	Siófoki öböl	olaj	
21.	Régi konyha	olaj	
22.	Dalmát utca II.	olaj	
23.	Olasz várcska	olaj	
24.	Balatongyörök	olaj	
25.	Falusi konyha	olaj	
26.	Olasz város	olaj	
27.	Téli táj	olaj	
28.	Kecskefejés	olaj	
29.	Velence	olaj	
30.	Zsuzsika	olaj	
31.	Fiatal leány	olaj	
32.	Divatos frizura	olaj	
33.	Naphegy	olaj	
34.	Halászbárka	olaj	
35.	Utcarészlet	olaj	
36.	Csendélet I.	olaj	
37.	Csendélet II.	olaj	
38.	Virágok I.	olaj	
39.	Virágok II.	olaj	
40.	Sárga margaréták	olaj	
41.	Kisleány virággal	olaj	
42.	Otthon	olaj	
43.	Tengerpart	olaj	
44.	Interieur III.	olaj	
45.	Hvár	olaj	
46.	Öböl	olaj	
47.	Parti halászat	olaj	
48.	Táj	olaj	
49.	Balaton	olaj	
50.	Fürdőhely	olaj	
51.	Csíkosruhás leány	olaj	
52.	Nápolyi házak	olaj	
53.	Ismerkedés a betűvel	olaj	
54.	Róma	olaj	
55.	Bakfis	olaj	
56.	Zöld kancsó	olaj	
57.	Csitri	olaj	
58.	Fürdő után	olaj	
59.	Mandolinos fiú	olaj	
60.	Akt	olaj	
61.	Tarkaruhás leány	olaj	
62.	Öltözködő leányka	olaj	
63.	Gizike almával	olaj	
64.	Dalmát utcarészlet	olaj	
65.	Pipacsok	olaj	
66.	Párizsi café teraszán	akvarell	
67.	Halászfalu	akvarell	
68.	Dalmát utca	akvarell	
69.	Angyalvár Magántulajdon	akvarell	
70.	Teraszon	akvarell	
71.	Kikötő	akvarell	
72.	Sorrento	akvarell	
73.	Nemi	akvarell	
74.	Utca Capriban	akvarell	
75.	Capri	akvarell	
76.	Dél-olasz táj	akvarell	
77.	Nápolyi halászok	akvarell	
78.	Vezuv	akvarell	
79.	Nápolyi utca	akvarell	
80.	Sorrento	rajz	
81.	Velence	rajz	
82.	Gondolák	rajz	
83.	Velencei részlet	rajz	
84.	Kisleány	rajz	
85.	Római részlet	rajz	
86.	Halászat	rajz	
87.	Olasz városka	rajz	
88.	Piac	rajz	
89.	Kecske	rajz	

F. k.: Köteles István

500 — 65.0972 Ságvári Ny.

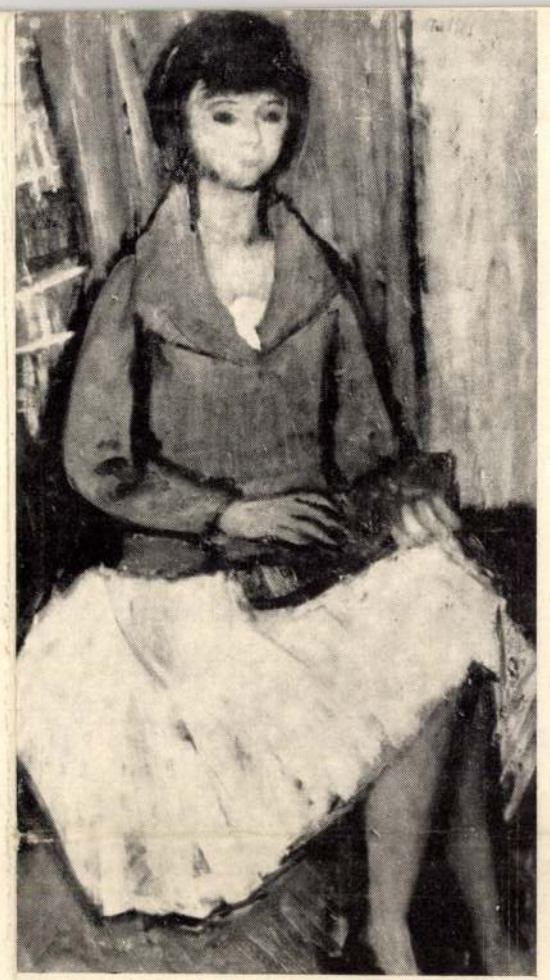

TALLÓS ILONA

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA
Budapest V. Váci utca 25

TALLÓS ILONA

festőművész

KIÁLLÍTÁSA

1965. május 7-től május 23-ig

TALLÓS ILONA: KATI HÚSVÉTI ÖRÖME
50×70 CM OLAJ

TALLÓS ILONA, MINT SZŐNYI ISTVÁN NÖVENDÉKE 1945-BEN FEJEZTE BE TANULMÁNYAIT A KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLÁN. 20 ÉVES KORA ÓTA SZEREPEL CSOPORTOS ÉS EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOKON.

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK:
SZÁZ MAGYAR MŰVÉSZ (FŐVÁROSI KÉPTÁR)
MŰVÉSZEK BÁNYÁKBAN ÉS ÜZEMEKBEN (MŰVELŐDÉSI SZAKSZERVEZET)
DOLGOZÓ EMBEREK KÖZÖTT (ERNST MÚZEUM)
ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS (MŰCSARNOK)
TAVASZI TÁRLAT (MŰCSARNOK)
MAGYAR REPREZENTATÍV KIÁLLÍTÁS (PRÁGA, LIPCSE, BERLIN)
MOSZKVAI BIENNÁLÉ
LINZ (AUSZTRIA)

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSAI:
1947. MŰVÉSZ GALÉRIA BUDAPEST
1965. CSÓK ISTVÁN GALÉRIA BUDAPEST
1967. FRANKEL LEO MŰVELŐDÉSI HÁZ, BUDAPEST
1969. KAPOSVÁR
1972. GYŐR
1974. SZOLNOK
1979. ORAN (ALGÉRIA)
TÖBB FESTMÉNYE VAN A NEMZETI GALÉRIA, ERDŐBÉNYE GALÉRIA, SKOPJE MÚZEUM (JUGOSZLÁVIA) BIRTOKÁBAN.

MAGÁNGYŰJTEMÉNYBEN:
ITÁLIA, JUGOSZLÁVIA, AUSZTRIA, NSZK, FRANCIAORSZÁG, SWEITZ, CANADA, USA, AFRIKA ÉS JAPÁN.

KÉP CSAR NOK

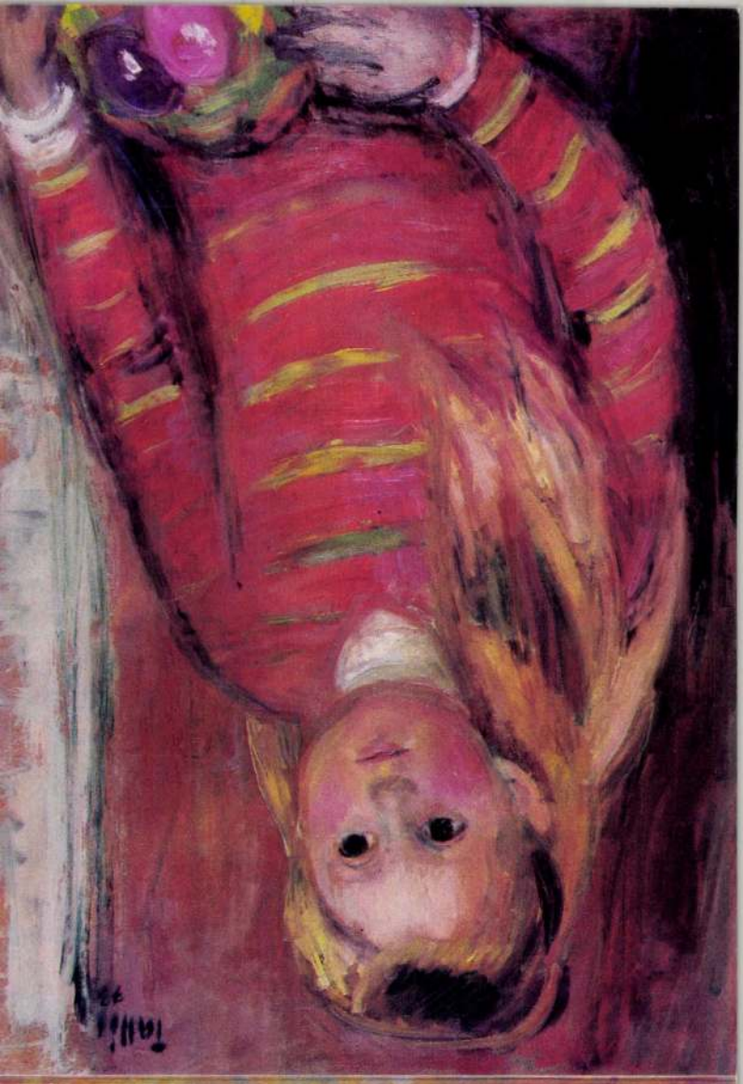

VIRÁGCSENDÉLET
60×80 CM, OLAJ

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT TALLÓS ILONA FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA 1985. MÁJUS 9-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA. MEGNYITJA: HARKÁNY LÁSZLÓ, TANÁR.
MEGTEKINTHETŐ: 1985. MÁJUS 9-18. EGRY JÓZSEF TEREM, NAGYKANIZSA, DEÁK TÉR 3.

85-591 FK.: KÖTELES ISTVÁN GENERALART DNY

A korszerű technika és a pedagógia

ÖRÖMMEL ÜDVÖZLÜNK minden törekvést, amely a pedagógiai gyakorlat korszerűsítését célozza. Ezt a célt kívánta szolgálni az Ismeretterjesztő Társulat Csongrád megyei Szervezete, amikor könyvalakban kiadta az immár hagyományossá váló *Szegedi Pedagógiai Nyári Egyetem* első kurzusának előadásait, melyek a technikai eszközök pedagógiai felhasználásának lehetőségeiről szóltak. A több mint 260 oldal terjedelmű könyv (szerkesztette *dr. Ágoston György*) a különféle vetítések pedagógiai hasznáról, a nyelvoktatást szolgáló technikai eszközök korszerű alkalmazásáról, a pedagógusképzést segítő technikai berendezésekről, az iskolarádióról és iskolatelevízióról, az oktatási programokról és az oktatógépekről szóló értekezések sorát tartalmazza.

A TÉMÁT EXPONÁLÓ TANULMÁNY, *dr. Győry Gábor: A modern technikai eszközök rendszere az iskolai oktató-nevelő munkában* című dolgozata foglalkozik a technikai eszközök hasznosításának ismeretelméleti és pszichológiai alapjaival, emellett igyekszik rendszerbe foglalni a technikai eszközöket. *Morvai György* tanulmánya *az audio-vizuális eszközök hasznosításának technikai problémáival* foglalkozik, *Bartsch Iván a magyar audio-vizuális eszközökről* ad összefoglaló ismertetést, Igen érdekes, kiterjedt felismeréseken alapuló ismertetésben számol be *B. Baumann* cseh kutató a *játékfilmnek a gyermekekre gyakorolt hatásáról*, a játékfilmek terjedésével járó pedagógiai problémákról.

Az egyik legnagyobb érdeklődésre számot tartó tanulmány *dr. Tálasi Istvánné*, aki *A modern technikai eszközök felhasználása az idegen nyelvek oktatásában* címmel átfogó képet ad mindazokról a hazi és külföldi eredményekről és törekvésekről, amelyek a nyelvoktatás

SIMÁNDY PÁL:

Diák a századfordulón

A cím korántsem fejezi ki azt a tartalmi gazdaságot, amely a könyvben megtalálható. Sokat megtudunk ugyan belőle arról, hogyan élt a magyar diák a századforduló idején egy vidéki kisvárosban, milyen volt az iskola, amelybe járt, kik és hogyan tanítottak benne. A tanár-diák viszonyról is tájékozódhatunk — s mindezt érdekesen és aprólékosan, személyes élményekkel átszőve beszéli el a szerző, és szoros kapcsolatba hozza életének eseményeivel. Ennyi azonban önmagában kevés lenne ahhoz, hogy műve az ifjúság számára is érdekes és hasznos olvasmánnyá válhasson. Ennél sokkal többet tartalmaz Simándy Pál könyve. A társadalmi és kulturális korrajz eleven és színes bemutatásán kívül két olyan vonása található a műnek, amelyek kiváló serdülőkori olvasmánnyá avatják. Az egyik nagyon pozitív vonása, hogy a szerző életrajzi keretbe foglalva vezeti végig az olvasót azon a göröngyös úton, amelyet akkoriban neki, a tehetséges, de földhöz ragadt szegény

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-3[illegible]
Tallós Ilona
KÖZNEVELÉS
1966 JUN 1[illegible]

1021

Tallós Ilona (Budapest) rajza

HORIZONT

TÁLLÓS ILONA

— Idei évadjának 12. bemutatóját tartotta meg pénteken Kulich Gyula téri székházában az Állami Bábszínház: a társulat színpadra állította Mikszáth Kálmán „Drága szerelem" című dramatizált művét. A zenés vígjátékot — amely korábban „Az eladó birtok" címmel már 150 előadást ért meg — Petrik József rendezte.

— A Fővárosi Operettszínház társulata pénteken felújította Kálmán Imre számtalan előadást megért operettjét, a Csárdáskirálynőt. A darabot Vámos László rendezte, Cecília szerepében Honthy Hanna, Edvinében Baksay Árpád, Sylviaként Petress Zsuzsa lépett színpadra. Rátonyi Róbert Miskaként, Lehoczky Zsuzsa Stáziként mutatkozott be.

— Győrött átadták rendeltetésének a Képcsarnok Vállalat új reprezentatív bemutató termét.

— A mexikói fővárosban szerdán elhunyt Traven — a világirodalom egyik legrejtélyesebb és legtöbbet vitatott alakja, akinek a kilétét egészen a legutóbbi időkig nem lehetett teljes bizonyossággal megállapítani.

— Pénteken a Képcsarnok Vállalat kaposvári Vaszary János termében Rostás Károly, a városi tanács vb-elnöke ünnepélyesen megnyitotta Tallós Ilona festőművésznő több mint hatvan alkotásból álló kiállítását.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

MÁR 29

leten nem érték el sem-
miféle hal-

Az amer
dél-vietnar
az a jav
bábrezsim
tartson „
sokat", ál
Egyesült
és nyakas
félre igy
világközv
mint a
közvélem

KÖNYV

Hétfőtől
50 százalékos árkedv

50 milliós készlet — 1200 mű — Több s

Hétfőtől — március 31-
től április 19-ig —, ha
nem is a könyv ünnepe-

ket. Az üzemi és munka-
helyi terjesztést is kiszé-
lesítették — 500 helyen
árusítják a jegyzékben
felsorolt könyveket.
Ugyanúgy a Földműves-
szövetkezeti Könyvter-

sát. Az eddigi kísé
timális életkor — t
év. Sok példa van
Például a Szovjet
leteznek a napi
koztatással, tanítass...
szik az olyan tanulók száma, akik az általá...
kola alsótagozatában idegen nyelvet (oroszt, angolt, franciát, németet) tanulnak rendes vagy rendkívüli tantárgyként. Az eredmények biztatóak. Krammer Jenő professzor *„Életkor és nyelvtanítás"* címmel felhívást intézett a nyelvpedagógusokhoz (Az Idegen Nyelvek Tanítása, IX. évfolyam, 3. szám) segítségüket kérve az idegen nyelvtanulás pszichológiai megalapozásához.

A hamburgi konferencia azt tanúsítja, hogy az európai országokban, de más kontinensen is egyre jobban törekszenek a kisiskolás gyermekek szervezett idegen nyelvtanulásának bevezetésére, más kontinenseken ezenkívül tömeges kétnyelvű oktatás folyik az iskoláskor megkezdésétől.

A kisiskolások idegen nyelvtanításában alkalmazott módszerek általában különböznek a középiskolásokétól. Rövidebb-hosszabb (hat hónaptól három évig tartó) tisztán szóbeli szakasszal kezdik az oktatást. (Pl. The Nuffield Foreing Languages Teaching Materials Project Angliában, „Bonjour Line" CREDIF anyag.) A szóbeli szakaszokat olvasás, írás követi a szóban már megismert szöveg alapján. A szóbeli szakaszok idején a tanulók nem használnak tankönyvet, a tananyagot diafilmekkel mágneses- vagy flanelltáblához csatlakozó applikációs képekkel és magnetofon-felvételek segítségével sajátítják el.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÖZNEVELÉS
Tallós Ilona
1966 — — 16.

1021

Pádua

Tallós Ilona (Budapest) rajza

Tallós Ilona

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

1965 JUL

NÉPMŰVELÉS

1021

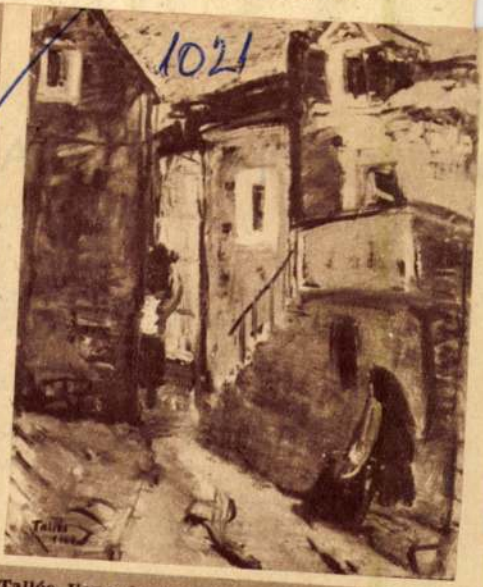

Tallós Ilona festőművész május hónapban rendezte önálló kiállítását a Csók Galériában, melyen mintegy 65 olajfestménye és 25 rajza került bemutatásra.

Egyik festménye: Pirovaci utca (Dalmácia).

(Bojár Sándor felvétele)

Szeptember 1.

A VIETNAMI DEMOKRATIKUS KÖZTA
ÜNNEPE. 20 ÉVE, 1945-BEN KIÁLTOTTÁK
LENSÉGÉT

Filmjavaslatok:

Vietnam (NDK dokumentumfilm, csak
Dél országa (Színes, magyar dokume
keskeny változatban.)
Távolkeleti barátainknál (III. rész. Szín
tumfilm, normál és keskeny változatb

26 ÉVE, 1939-BEN TÖRT KI A II. V

Filmjavaslatok:

Akkor karácsonykor (Csehszlovák film
keny változatban.)
Akkor Párizsban (NDK játékfilm, nor
zatban.)
A gleiwitzi eset (Leleplező NDK film
vokatőrökről, normál és keskeny vált
Halálkanyar (Eredeti dokumentumból
normál és keskeny változatban.)
Soha többé! (Svéd dokumentumfilm
ről, normál és keskeny változatban.)

Szeptember 2.

20 ÉVE, 1945-BEN EZEN A NAPON V
NÉLKÜLI KAPITULÁCIÓJA — A II.

Thalherr Joh.Joseph épitész.XVIII.s

Jhb.d.KKCK.1919.Beiblatt.Sp.53-55.

Talhert József építész, XVIII. sol.

Archaeologiai Értesítő

XLV., 1931., 185.

Réh Elemér: Adatok a 18. századi építőmesterek működéséhez

Tallhorr Épitész, 1785., Pozsonyban

Archaeologiai Értesítő

XLI., 1927., 218–220.

Weyde G.: A pozsonyi vöröscsillagos keresztesrend kórháztemploma

Tallherr József építész.

Levéltári Közlemények. XX-XXIII. 1942/45
350. l.

RÁDIÓ- ÉS TELEVÍZIÓMŰSOR

Magyar Hirdető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ORSZÁG VILÁG

A RÁDIÓ ÁLLANDÓ MŰSORSZÁMAI:

Kossuth: 4.30: Hírek. 4.32: Hajnaltól reggelig. Zenés műsor. 4.45: Falurádió. 5.00: Hírek. 5.30: Reggeli krónika. 6.00: Hírek. Kb. 6.30: Hírek. 7.00: Reggeli krónika II. Kb. 7.30: Új könyvek. 8.00: Hírek. 8.05: Műsorismertetés. A budapesti mozik, kiállítások és a vidéki színházak programja. 10.00: Hírek. 12.00: Hírek. 12.57: A budapesti színházak műsora. 14.00, 16.00: Hírek. 17.56: Műsorismertetés. 18.00: Hírek. 19.50: Jó éjszakát, gyerekek! 20.00: Esti krónika. 22.00, 24.00: Hírek.

Petőfi: 4.30—10.58: Azonos a Kossuth rádió műsorával. 14.10: Időjárás- és vízállásjelentés. 15.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00: Hírek.

JÚNIUS 14. HÉTFŐ

Kossuth rádió: 8.15: Könnyűzene nyugdíjasoknak. 9.00: A tanári szobában. 9.15: A hét zeneszerzői. 10.10: Az óvodások műsora. 10.30: Mezei csokor. 11.00: Élő fák múzeuma. 11.10: Kamarazene. 12.10: Mindenki kedvére! 13.00: Hirdetőoszlop. 14.05: Lehár operettjeiből. 15.00: Amatőr tánczenekarok. 15.15: Zenekari muzsika. 16.15: Harsan a kürtszó. 16.55: Könyvről könyvre. 17.05: Ötórai tea. 18.00: Mi történt a nagyvilágban? 18.15: Halló, itt Rádió! 18.35: Kispolgárok. Színmű. 22.15: Magyar nóták. 22.50: Te és a társadalom. 23.10: Zenekari muzsika. 0.10: Claudio Villa énekel.

Petőfi rádió: 14.20: Közvetítés Szófiából. 14.45: André Grassi és musette együttese. 15.05: Goluza úr halála. 15.25: Verbunkosok, népdalok. 16.00: Operarészletek. 17.05: Lányok, asszonyok . . . 17.35: Édes anyanyelvünk. 17.40: Kocsis Albert hegedűestje. 18.20: A Lipcsei Rádió fúvószenekara játszik. 18.40: Olvasónaplómból. 19.05: Népi zenekar. 19.35: Gazdaszemmel. 19.45: Dubrovniki Fesztivál 1964. 21.05: Waterloo — 150 év távlatából. 21.25: Tánczene. 22.15: A hét zeneszerzői.

JÚNIUS 15. KEDD

Kossuth rádió: 8.20: Reggeli hangverseny. 9.50: Kérjük, jegyezze fel! 10.10: Népi zenekar. 10.50: A Moszkvai Rádió énekkara. 11.04: Zátonyok között. 12.15: Tánczenei koktél. 13.00: Izlandi pör. 13.15: Porgy és Bess. 13.45: Gazdaszemmel. 14.05: Könnyűzene. 14.45: A Győri Zeneművészeti Szakiskola énekkara. 15.00: Amatőr tánczenekarok. 15.15: Elődök — hagyományok. 15.35: Haydn-művek. 16.15: Ifjúsági magazin. 16.43: Handa Bandi kalandjai. 17.00: Autósok, figyelem! 18.00: Mi történt a nagyvilágban? 18.20: Esti pihenő — muzsikával. 19.25: A Szabó-család. 20.25: Századunk zenéjéből. 21.00: Miért szép? 22.20: Mai szemmel . . . 22.30: Könnyűzene. 23.25: A bagdadi borbély. 0.10: Csárdások.

Petőfi rádió: 14.20: Stefania Woytowicz és Jevgenyij Kibkalo énekel. 14.45: A törbecsaló virágok. 15.05: Viski János: Hegedűverseny. 15.35: Délutáni frissítő. 17.05: Rádióegyetem. 17.35: Svéd Nóra és Varjas Anna hangversenye a stúdióban. 18.10: Fúvóspolkák. 19.05: Népi zenekar. 19.18: Magyar költők — magyar dalok. 19.30: Az álmok szigete. 20.25: Lakásdivat . . . 21.05: Tánczene. 21.50: Könyvismertetés. 22.00: Jancsó Adrienne és Fodor János énekel. 22.19: Zenekari muzsika.

JÚNIUS 16. SZERDA

Kossuth rádió: 8.20: Részletek Dunajevszkij operettjeiből. 8.55: Orvosi tanácsok. 9.00: A Gyermekrádió műsora. 9.20: Zongoraművek. 10.10: Néhány perc tudomány. 10.15: Könnyűzenei híradó. 11.00: Mario Lanza operafelvételeiből. 11.29: A Szabó-család. 12.15: Verbunkosok, magyar nóták. 12.50: Törvénykönyv. 13.15: Zenekari muzsika. 14.05: Éneklő világ. 14.20: Lányok, asszonyok. 14.50: Amatőr tánczenekarok. 15.05: A gyalogösvény vándora. 15.25: Kádár Kata. 16.15: Tánczenei koktél. 16.58: Horizont. 17.13: Bizetművek. 18.00: Mi történt a nagyvilágban? 18.20: Közvetítés a Győr—Vasas labdarúgó-mérkőzés II. félidejéről. 18.50: Az Állami Népi Együttes műsorából. 19.28: Sipos Gyula verseiből. 19.33: Új felvételeinkből. 20.23: Fültörő. 21.20: Gondolat. 22.10: Időszerű nemzetközi kérdések. 22.30: Viszatekintés. 22.45 Zenekari muzsika. 23.29: Daljátékokból. 0.10: Madrigálok.

Petőfi rádió: 14.20: Versenyművek. 15.05: Tánczene. 16.00: Nathan Milstein hegedül, Walter Gieseking zongorázik. 17.05: Népi zenekar. 17.30: Fiatalok filmklubja. 18.00: Operettdalok. 18.20: A tudomány nagy századai. 18.45: Magyar fúvószene. 19.05: Könnyűzenei híradó. 19.48: Orvosi tanácsok. 19.53: A végzet hatalma. 20.45: Miről ismerte fel? 21.05: Bécsi Zenei Magazin, I. rész. 22.28: Könnyűzene.

JÚNIUS 17. CSÜTÖRTÖK

Kossuth rádió: 8.20: Erika Köth és Dan Jordachescu énekel. 8.50: Időszerű nemzetközi kérdések. 9.00: Rádióegyetem. 9.30: Dallal-tánccal a világ körül. 10.10: Harsan a kürtszó! 10.52: Régi muzsika. 11.34: A tudomány nagy századai. 12.15: Tánczenei koktél. 13.00: Zenekari muzsika. 14.05: Kórusok és népi zenekarok. 14.40: Fúvósátiratok. 15.00: Amatőr tánczenekarok. 15.15: Mai magyar elbeszélők. 16.15: Csak fiataloknak! 16.55: Fultontól — Brüsszelig. 17.10: Népművészek a mikrofon előtt. 17.38: Új lemezeinkből. 18.00: Mi történt a nagyvilágban. 18.20: Könnyűzene. 19.00: Bizet: Carmen. 21.07: Benjámin László verseiből. 22.48: Egy ebéd Krudy Gyula asztalánál. 23.03: Kedvelt melódiák. 0.10: Filmzene.

Petőfi rádió: 14.20: A cigányprímás. 15.05: Verdi: Simone Boccanegra. 15.25: Nádas Béla táncdalaiból. 15.35: Csepel-autóval Tanganyikában. 16.05: Délutáni hangverseny. 17.35: Válaszolunk hallgatóinknak. 17.50: Népi zenekar. 18.20: Santa Lucia. 18.45: Dalok mai életünkről. 19.05: Zenés posta. 19.50: Enzo Calotti: A náci Németország. 20.00: Szűcs Mihály és Dénes Erzsébet hangversenye. 20.25: Hosszú utazások, rövid történetek. 21.05: Előszóval-muzsikával.

JÚNIUS 18. PÉNTEK

Kossuth rádió: 8.20: Népi muzsika Csehszlovákiából. 8.50: Kérjük jegyezze fel! 8.55: Liszt-művek. 9.25: Édes anyanyelvünk. 9.30: Részletek Huszka operettjeiből. 10.10: Az óvodások műsora. 10.30: Bizet-művek. 11.00:

Avar István
Péntek,
11.00, Kossuth

Magyar Pantheon. 11.45: Toronyzene. 12.15: Tánczenei koktél. 13.00: Ami a jövő hét zenei műsoraiból kimarad. 14.05: Magyar szerzők kórusai. 14.25: Amatőr tánczenekarok. 14.40: Tájunk címere: a málna. 15.00: Üzenetek. 15.40: Lapozgatás új könyvekben. 16.15: Massenet operáiból. 16.45: Egy kisváros és lehetőségei. 17.00: Ötórai tea. 18.00: Mi történt a nagyvilágban? 18.20: Új Zenei Újság. 19.00: Pódium 65! 22.20: Két Mozart zongoraverseny. 23.20: Népi zenekar. 0.10: Rimszkij—Korszakov: Cári menyasszony.

Petőfi rádió: 14.20: A Magyar Hárfástrió játszik. 14.40: Magyar nóták. 15.05: Operarészletek. 15.20: Csehszlovák krónika. 16.30: A Budapesti Leánykórus énekel. 17.05: Németh Alice, Kovács Imre hangversenye. 17.55: Operettrészletek. 18.15: Színes népi muzsika. 19.05: Közvetítés Bielefeldből. 20.22: A jazz kedvelőinek. 20.40: Láttuk, hallottuk . . . 21.05: Bécsi Zenei Magazin. II. rész. 21.53: Áprily Lajos verseiből. 22.00: Ami a jövő hét zenei műsoraiból kimarad.

JÚNIUS 19. SZOMBAT

Kossuth rádió: 8.20: Lányok, asszonyok . . . 8.40: Népdalok. 9.12: Orvosi tanácsok. 9.17: Közvetítés a Belügyminisztérium Központi Klubjából. 10.12: Jó ez nekünk? 11.10: Liszt-kórusok. 11.25: A boncidai kaÚj lemezeinkből. 18.59: A fülemile. 20.30: Háromszor harminc perc. 22.30: Táncoljunk!

Petőfi rádió: 14.20: Tudósítás az ENSZ-ből. 14.30: Hölgyválasz. 15.05: Fúvószenekar. 15.25: Orvosi tanácsok. 16.20: Kátya és a krokodilus. 17.05: Pierre Dervaux Wagner-felvételeiből. 17.45: Hanglemezparádé. 18.50: Közvetítés a Honvéd—Salgótarján bajnoki labdarúgó-mérkőzésről. 19.15: Nótacsokor. 20.00: Két szimfónia. 20.45: Térképvázlat a műveltségről. 21.05: Kirándulás. 21.50: A Brüsszeli Fúvósötös hangversenye.

JÚNIUS 20. VASÁRNAP

Kossuth rádió: 8.20: Wolfgang Windgassen, Maria Callas- és Leonard Warren énekel. 8.55: Édes anyanyelvünk. 9.00: A Magyar Rádió és Televízió Gyermekkórusának új felvételeiből. 9.10: Kíváncsiak klubja. 10.00: Vasárnap délelőtt. 12.15: Jó ebédhez szól a nóta . . . 13.00: Művészlemezek. 13.45: Rádiólexikon. 14.15: Amíg »A denevér« eljutott a világsikerig. 15.15: Háború és béke. 16.08: A Rádió Lemezalbuma. 17.38: Pillantás a nagyvilágba. 18.05: Népi zenekar. 18.30: Mérkőzések percről percre. 19.30: Sporturmix. 20.10: Éjszakai villamos. 21.00: Made in Hungary. 22.15: Zenekari muzsika. 23.12: Új Magyar Múzsa. 23.22: Operettrészletek. 0.10: Éji zene.

Petőfi rádió: 8.15: Gazdaszemmel. 8.30: Miska bácsi lemezesládája. 9.00: Operakalauz. 10.00: Népdalcsokor. 10.40: Világhírű zenekarok műsorából. 12.30: Kulturális Figyelő. 12.50: Tánczene. 14.20: Citromka kalandjai. 15.18: Zongoraművek. 16.08: Magyar nóták. 16.55: Thury Zoltán: Az idegenek. 17.10: Mérkőzések percről

Polonyi Gyöngyi
Szombat,
16.20, Petőfi rádió

percre. 18.20: Tabi László két írása. 18.30: Könnyűzene. 19.00: Massenet: Werther. 19.51: A vadász és a gúny. 20.45: Az álmatlan király. 21.45: Tudósaink arcképcsarnoka. 22.00: Ritmikus percek.

Televízió

JÚNIUS 15, KEDD

17.53: Hírek. 18.00: Tapasztalatok, tanulságok. 18.15: A Magyar Hirdető műsora. 18.25: Bagolyvár. 18.55: Másfél esztendő múltán. 19.20: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 19.50: Napi jegyzetünk. 19.55: Nótaszó. Népzene. 20.15: Visszapillantó tükör. 20.25: Filmmozaik. Kb. 21.55: Jelentés a völgyből. Látogatás Áprily Lajosnál. 22.15: Tv-híradó — 2. kiadás.

JÚNIUS 16, SZERDA

17.43: Hírek. 17.50: Falusi dolgokról. 17.55: Kisfilmek és alkotóik. 18.55: Esti mese. 19.05: Dallamok szárnyán. Helyszíni közvetítés. **Kb. 22.00: Tv-híradó — 2. kiadás.**

JÚNIUS 17, CSÜTÖRTÖK

9.30: Filmmozaik. Kb. 11.00: Nevessünk! 11.30: A Tv-bébi postája. 17.43: Hírek. 17.50: Anyagbörze. 18.05: Az orvos válaszol. 18.20: Nagyok játékai. 18.50: Napló. 18.55: Telesport. 19.20: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 19.50: Napi jegyzetünk. 19.55: A jövő hét műsora. 20.05: Tizen voltunk. Magyarul beszélő csehszlovák filmvígjáték. **21.30: Kubai metszetek. 21.55: Próza a pódiumon. 22.05: Tv-híradó — 2. kiadás.**

JÚNIUS 18, PÉNTEK

9.30: Telesport (ism.). 9.45: Tizen voltunk. 11.10: A jövő hét műsora.

JÚNIUS 19, SZOMBAT

17.28: Hírek. 17.35: Újdonságok, érdekességek a mezőgazdaságban. 17.45: Bemutatjuk a Versengő Városokat. 18.30: Alkotóműhely. 18.40: A Tv jelenti. 19.20: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 19.50: Szirmai—Heltai: Tündérlaki lányok. Operett 3 felvonásban. A Fővárosi Operettszínház előadása képfelvételről. **22.40: Tv-híradó — 2. kiadás.**

JÚNIUS 20, VASÁRNAP

9.58: Belépés csak tv-nézőknek! 10.35: Foxi Maxi kalandjai. 11.00: Rajzolj velünk! 16.33: A Magyar Hirdető műsora. 16.45: Nyári mezőgazdasági szakfilm-műsor. 17.25: FTC—MTK bajnoki labdarúgó-mérkőzés. Közvetítés a Népstadionból. **19.20: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 19.50: Telesport. 20.10: Kémek éjszakája.** Magyarul beszélő francia film (14 éven felülieknek). **21.25: Delta. Tudományos híradó. 21.45: Tv-híradó — 2. kiadás.**

1965 JÚN 9
1021

ORSZÁG VILÁG

TALLÓS ILONA FESTŐMŰVÉSZNŐ MŰTERMÉBEN
(BOJÁR SÁNDOR FELVÉTELE)

...Franciaországban, ahol talán ritkább a kockázat, ha olyan témára akad, mindenki mer kockáztatni. Ezért más a levegő, ezért más a hangulat, ezért más az egész francia film, mint az amerikai...

Mosolyog. Nagyon szép feje van, nagyon

...lány az ugró...

bájos az arca. És a szemében mindig valami játékosság bujkál. „Ez az ugróka – mondja – ez az ugróka olyan, mint az egész életünk. Mindig egyet lépünk: egy filmet, egy stílust, egy témát, egy nemzedéket és akkor eljutunk a három-négy széles kockába, ahol a legna-

Macha Meril Budapesten

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Tallós Ilona

ORSZÁG VILÁG

1965 JUN 9

1021

MO-ZA-IK

Kislány virággal

Tallós Ilona kiállítása

Sok látogatója volt Tallós Ilona festőművésznő a Csók Galériában rendezett kiállításának. A Szőnyi-tanítvány első önálló bemutatkozása megfelelt a várakozásnak. Színekben rendkívül gazdag vásznai elismerést arattak mind a közönség, mind a kollégák körében.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tallós Ilona

ESTI HIRLAP

1969 ÁPR 9

□ TALLÓS ILONA festőművésznő képeiből nyílt kiállítás Kaposvárott, a Képcsarnok Vállalat rendezésében.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
., V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tallós Ilona

1959 MAR 27

NÉPSZAVA

— Tallós Ilona festőművész kiállítása március 28-án nyílik Kaposvárott, a Képcsarnok Vaszary János termében. A kiállítást Rostás Károly, a városi tanács elnöke nyitja meg.

Tallós Ilona

festő

l.

Tavaszi Szalon

XV. 36. sz.

118. sz

122. sz

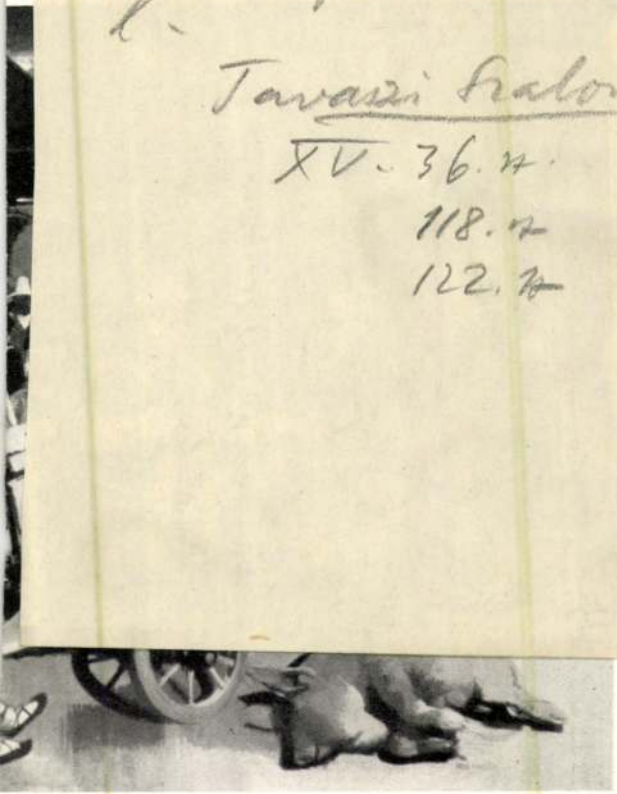

BESZÉLGETÉS ABA-NOVÁKKAL

Van művész, akivel mint húsvér-emberrel alig is lehet találkozni, mert mindig a szellemiség elvont régióit járja. Aba-Novákhoz szerencsére könynyebb hozzáférni. Nem mintha nagyon is érdemleges, nagyon is behatóművészeti tárgyú eszmecserékre nem volna kapható. Szó sincs róla. Megvan neki is a maga nagyon átgondolt művészeti világnézete, a maga elméleti fegyverzete. De miként képeiben, úgy emberileg is közlékeny, barátkozó természet és szeret fenntartás nélkül elvegyülni mindennel, amivel az élet összehozza. Nem begsátkozik kerülőkbe és formaságokba. Nem vértezi

SZIGET GALÉRIA

Meghívó

TALLÓS ILONA

emlékkiállításának megnyitójára

Megnyitja:
Bognár Tünde,
művészettörténész
2000. június 28-án,
este 6 órakor a
Sziget Galériában.

H-1056 Budapest, Váci utca 63.
Telefon/Fax: (36-1) 266-6549
E-mail: galeria@szigetgaleria.hu
http://www.szigetgaleria.hu

Nyitvatartás:
hétfő–péntek: 10–20 óra
szombat: 10–15 óra

„Tallós Ilona a magyar képzőművészetnek nemzeti sajátosságait megtestesítő jelképes alakja... Róla szólva a műértők, a kritikusok az elegáns koloritot, a könnyed ecsetkezelést hangsúlyozzák. Képeiből valóban a választékosság, a fesztelenség légköre árad... Tallós Ilona magabiztosan kezelte a tónusokat, a tört fény színképző szeszélyeit; képépítő elképzeléseit érvényesítendő tévedhetetlenül válogatott a látszattanban tanultakból. Tudatossága nem ártott piktúrájа természetességének, s éppen ettől oly vonzó mindaz, amit festett, rajzolt." (Pogány Ö. Gábor)

„Tökéletesen ismeri a mesterséget... a Szőnyitől tanult mértéktartás biztosan megóvja őt a végletektől." (Frank János)

„A hazai festészet két fontos ága, a posztimpresszionizmus színgazdagsága és a konstruktív szerkesztés együtt jelenik meg Tallós Ilona művészetében. Ebből a maga személyiségének megfelelő szintézist alakít." (Balogh András)

A kiállítás megtekinthető: 2000. június 28–július 15.

Tallós Ilona
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ROKKA
1960 MÁRT 5.

Megjegyzés

117 – egy tárlaton látott képhez

A Csók Galéria legutóbbi tárlatán, mely a „*Munka dicsérete*" címmel került megrendezésre, *Tallós Ilona* fiatal festő kiállított egy képet „*A Hazai Fésűsfonóban*" címmel. A címtáblácskán rajta volt a kép ára is: 3690,— forint.

Érdeklődéssel néztük meg a festményt, azonban enyhé. szólva *csalódtunk*. A kép — ha nem tévedünk — fából készült szövőszéket ábrázol. meglehetősen kezdetleges festőtechnikával megalkotva. Néhány dolgozó is lézeng a képen, de nem állapít hogy mit csinálnak. génves színek, gye pozíció, semmi mo Ez a kép igazán ne *a Hazai Fésűsfonó gyárat.*

Nem érthető, hog került a kép alá ez ár viszont igen bor ki az, aki egy ilyen a magas összeget k Üzemünk mindenes vásárolhat meg egy pet, mert az nem s dolgozók ízlésének

Tallin Hans

ta

rz.
ık.
ot,
em bogarás és nem is áruló.
ben a játékban? És nem az-e
ellen követtek el árulást?...
k ellen...
ondolatait, mert Schwarz is-

ndő munkáját illeti — mond-
ıngja alaposan elcsendesedett
lesz mindig olyan, mint ahogy
né, tisztelt uraim. Végered-
dményeket, szerény kapitalista
vetve —, és hogy úgy mond-
uk a megfelelő embert.
ıttal bevont asztalon.
. — Ezért még nem szeretnék
ıim! Önök is megtalálják majd
, hogy a mi gazdasági feltéte-

ható meg,
Fakó, sze-
nge kom-
ndanivaló.
n jellemzi
és Szövő-

y hogyan
a cím. Az
sos, vajon
képért ezt
ifizetheti?
etre nem
ilyen ké-
zolgálná a
fejlődését.
(sz. gy.)

...wellédits István magnószalagra vett gazdag gyűjteményének felhasználásával —, a körülbelül 15 versből álló műsor vázát már összeállította Borsodi Ottó. Az első részt a néger faj és a néger élet bemutatása, majd a néger szerelem, az utolsó rész a forradalmi harc kibontakozása, a harc győzelmének jelképes kifejezése.

Úgy gondoljuk, még sem reménytelen a főiskolás színjátszók jövője, hisz a környék művelődési házai, irodalmi színpadai biztosan szívesen fogadnák egy-egy vendégfellépést.

Nagy segítséget adnak a hallgatók kultúr-, sport- és KISZ életéhez a fiatal oktatók, akik a doktori disszertációk készítése és az állandó önképzés mellett legkedvesebb feladatuknak tekintik az utánképzés és a beiskolázás minél sikeresebb biztosítását; a tehetséges hallgatók bevonását a tudományos kutatómunkába.

Medve Imola

mé...

Folytatódt... sárlabdázók... sasági Kupa... Nagy meg... Erdészeti Technikum férfi csapatának győzelmé az NB II-es STC-vel szemben. Eredmények:

Férfi csoport:

SMAFC—Széchenyi Gimn. 81:44 (30:17). Legjobb kosárdobók: Twordy 16, Kelemen 14, Bakk 12, Ill. Eperjessy 15, Friedrich 11.

Erdészeti Technikum—STC 49:45 (14:25). Ld.: Gábor 16, Walentin 14, Ill. Bendly 24.

Női csoport:

Soproni Postás—STC 48:38 (29:16). Ld.: Bakk 15, Németh 10, Weszely 10, Ill. Sólétormos 14, Karhusz 11.

STC—Martos Gimn. 62:34 (21:12). Ld.: Kóbor 30, Karhusz 20, Ill. Tercsik 15, Mametics 14.

Soproni Postás—Martos Gimn. 113:18 (55:5). Ld.: Bakk 32, Tarnai 23, Németh 19, Ill.: Selwert 6.

SVSE—SFAC 77:18 (36:8). Ld.: Ötvös 16, Ill.: Komjáty 8.

Vasas ETO férfi teke csapata országos bajnokságot nyert, hatalmas fellendülést hozott a megye teke sportjában. Több új szakosztály alakult az örvendetes hír vétele óta. A teke versenyeken megkétszerezódött a nézőszám. Vagy szóljunk a kézilabda szakosztályról. Hogy a megyében olyan magas színvonalú kézilabda bajnokságot lehetett szervezni, mint amilyet szerveztek, az nagymértékben a Vasas ETO kézilabdázói országos bajnokságának köszönhető.

A fentiek csak kiragadott példák, de nyomatékosan hangsúlyozni szeretnénk, hogy a Vasas ETO sportköre Győr-Sopron megyében minden cselekményével a megye sportéletének sérkentője — vagy visszahúzója.

Tudott dolog, hogy az idei év a magyar sport átszervezésének esztendeje. 1983 végére létrejön az egységes magyar sport tömegszervezet a Magyar Testnevelési Sportszövetség. Ebben az egységes szervezetben különösen

Mint oldott ké...

Tallós Ilona
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Nők a képzőművészetben: Tallós Ilona festőművész megörökíti a miskei tojásfestő asszonyokat (MTI Foto — Bojár Sándor felv.)

TALLÓS Ilona

Tallós Ilona-kiállítás

MTI

Tallós Ilona festőművész képeiből nyílik kiállítás szombaton Budán, az Art Business Centerben. Tallós Ilona 1918-ban Gomboson született. A képzőművészeti főiskolán Elekfy Jenő és Szőnyi István tanítványa volt. Munkásságával, színvilágával jelentősen a posztnagybányai iskola örökségét gazdagította. A művésznő 1991 augusztusában hunyt el.

Uj Magyarország, 1992.március 27.

HINCZ Gyula 22 - 23, 153, 158, 174, 186
HOFFMANN Edith 1[illegible]8, 13[illegible] - 137, 212, 221
HOLLÓ László 158
HOLLÓSY Simon 38, 90, 107, 109, 176, 188,
HONEGGER, Arthur 223
HOOCH, Pieter de 139
HÓRY András 160
HRABÉCZY [illegible]rnő 158, 177, 188, 216
IBSEN, Henrik 165, 166
ILLÉS János 162, 163, 213
ILOSVAI VARGA István 159
INGRES, Jean Auguste Dominique 89, 100
ISPÁNKI József 175
ISTÓKOVITS Kálmán 162
IVÁN Szilárd 153, 174 - 175, 177
IVÁNYI-GRÜNWALD Béla 66, 90 - 91, 97, 107,

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT
MEGHÍVJA ÖNT

TALLÓS ILONA

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1965. MÁJUS 7-ÉN
PÉNTEKEN DÉLUTÁN ½ 6 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

Dr. FEHÉR ZSUZSA
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA,
BUDAPEST, V., VÁCI U. 25

Fk.: Köteles István — 2221 65. III. — FNYV 6 t

TALLÓS ILONA

MEGHÍVÓ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tallós Ilona

ORSZÁG VILÁG

1987 MÁR 22

BUDAPEST

1021

Óbudán, a Frankel Leó művelődési házban irodalmi presszó nyílt. A kiállítással egybekötött irodalmi délutánon Tallós Ilona festőművész munkáit mutatták be és Sütő Irén, a Thália Színház tagja szavalt

(Foto: Bojár Sándor)

KÉPEK A BUDAPESTI FOTOKLUB IFJÚSÁGI ALKOTÓ-CSOPORTJÁNAK KIÁLLÍTÁSÁRÓL

Budapest
Telefon: 10...

1967 4.

NÉPMŰVELÉS

Tallós Ilona

1021

„Óbudai irodalmi presszó" nyílt a Frankel Leó Művelődési Házban, Tallós Ilona festőművész kiállításával. Az irodalmi délutánon Sütő Irén szavalt

TALLÓS ILONA festő
Gombos, 1918

1945-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán Burghardt Rezső, Elekfy Jenő és Szőnyi István tanitványaként. Ausztriában, Jugoszláviában, Olasz- és Franciaországban tett tanulmányutakat. 1943 óta kiállító művész; 1948-ban a Művész Galériában, 1965-ben a Csók István Galériában, 1966-ban a Frankel Leó Művelődési Házban, 1969-ben Kaposvárott, 1972-ben Győrött, 1974-ben Szolnokon az Aba-Novák Teremben mutatkozott be önálló kollekcióval. - Kulturált, bensőséges hangu festő, a világ jelenségeit lelki alkata, emberi hajlamai és érzelmi hangoltsága alapján veszi észre: harmonikus, atmoszférával telitett látványokat, puha formákat, egymásba forduló szineket. Témája ugyszólván minden, ami lefesthető. Alkotómunkájáról az olajképek mellett filctoll tanulmányok és vegyes technikáju, eleven vázlatok adnak hirt.

Művészéletrajzok 1975

Tallós Ilona

Koppmagyarat 150éve

TALLÓS ILONA :

382. Boldog Margit társnői lábát mossa. - Vizf.
p. 29.5 x 35 cm. Jelz. nélkül.

KELETI GUSZTÁV / 1834 - 1902 / :

165. Temetőben. - Sz.rajz, p. 29 x 19 cm. Lent balra : Hagyatéki bélyegző.

166. Zrinyi a költő halála. - Szépia , p. 45 x 32.5 cm. Jelz.nélkül.

167. Tengerparti táj. - Vizf., p. 18.2 x 10.8 cm. Jelz.l.j.: " Kelety ".

KERNSTOK KÁROLY / 1873 - 1940 / :

168. Dunai tájkép. - Vizf., p. 33 x 24 cm. Jelz.nélkül.

169. Dunai tájkép. - Vizf.,p.33 x 25 cm. Jelz.nélkül.

Tallós Ilona
Kép 1939/40. évben. II.

TALLÓS ILONA :

220. Veszprémi részlet. - Olajf., v., 55 x 70 cm. Jelz. nélkül.

ONÓDI BÉLA :

179. Tavaszi reggel. - Olajf., v. 90 x 80 cm. Jelz.l.j. "Onódi B. 1930".

PAIZS GOEBEL JENÖ :

180. Önarckép. - Olajf., v., 60 x 70 cm.Jelz. l.j. "Paizs Goebel 940".

PATKÓ KÁROLY :

181. Cafe espresso. - Temp., fa, 62.5 x 75 cm. Jelz.f.j. "Patkó".

PÁDLY ALADÁR :

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Népszabadság

Tallós Ilona festőművész

1972 OKT 6

— TALLÓS ILONA festőművésznő kiállítása csütörtökön nyílt meg Győrött, a Képcsarnok Vállalat bemutatótermében.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Tallos Ilona

ESTI HIRLAP

1965 MÁJ 7.

☐ TALLOS ILONA festő-művész kiállítását ma nyitja meg a Képcsarnok Vállalat a Csók István Galériában.

koldi Mihályné
pedagógus, a Pedagógusok
elnöke,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 MÁJ 7

NÉPSZABADSÁG

Tallós Ilona

TALLÓS ILONA festőművész kiállítása 7-én nyílik a Csók István Galériában.

Tallós Ilona

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1965 MÁJ 7

Tallós Ilona festőművész kiállítását ma délután nyitja meg dr. Fehér Zsuzsa művészettörténész a Csók István Galériában.

1021

Tallós Ilona

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 MÁJ 8

NÉPSZAVA

— **Tallós Ilona** festőművésznő első önálló kiállítását, amely május 23-ig tekinthető meg, pénteken nyitották meg a Váci utcai Csók István Galériában.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 MÁJ -6.

NÉPSZAVA

Tallós Ilona

Tallós Ilona festőművésznő kiállítása nyílik a Csók István Galériában május 7-én, pénteken délután fél 6 órakor.

102/1

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 MÁJ 6.

MAGYAR NEMZET

Tallós Fiona

1024

Tallós Fiona festőművész kiállítása ma délután fél 6-kor nyílik meg a Csók István Galériában. Megnyitót mond dr. Fehér Zsuzsa művészettörténész.

gazdaságokba telepítették át.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Tallós Ilona

TÜKÖR
1965 MÁJ 18.

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

1021

TALLÓS ILONA KIÁLLÍTÁSA

Egy hiján kilencven olajképet, és akvarellt, meg rajzot mutat be első gyűjteményes tárlatán a festőművésznő.

Képünk: a kiállítás egyik festménye

Képei ízlésesek és tetszetősek, de nem hatolnak — s nem is akarnak behatolni — a látható felszín alá.

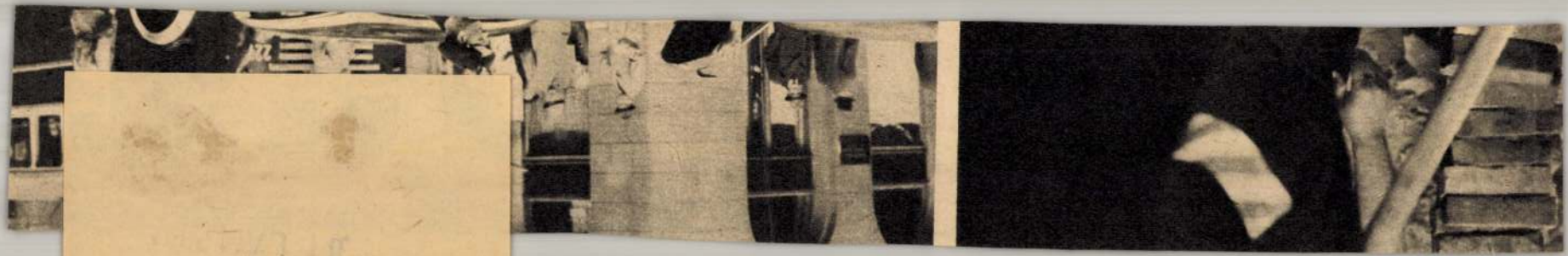

Breznay József képei:

	Ft
1. Arckép	Mgt.
2. Kagyló és szobor	1400
3. Öregasszony	2000
4. Csendélet csészékkel	1000
5. Asztal	2500
6. Szürke szobor	2500
7. Alagút	2000
8. Festő	1800
9. Műteremablak	1600
10. Szoba	1800
11. Téli alkonyat	2000
12. Reggeli fény	2000
13. Reggel	2000
14. Arckép	Mgt.
15. A vicclap	2000

Tallós Ilona képei:

1/b Kisfiú	1800
2/b Öregasszony	1500
3/b Kályha mellett	1800
4/b Anyám	1800
5/b November	2400
6/b Birsalmák	1500
7/b Virágok kannával	1800
8/b Csendélet	1500
9/b Vörös kunyhó	1800
10/b Munka közben	1800
11/b Magány	2400
12/b Ebéd közben	2000
13/b Zsuzsa	1500
14/b Tanulmány	Mgt.

M. Kemény Judit szobrai:

	Ft
1/c Korsós nő	1500
2/c Ég és föld között	1900
3/c Partizán emlékmű (terv)	—
4/c Ár ellen	1500
5/c Ősasszony	1900
6/c Lidérc	1800
7/c Álom	2200
8/c Egy meg egy az egy	2400
9/c Női fej	1600
10/c Kettős fej	1200
11/c Ősi hang	Mgt.
12/c Hullámok	Mgt.

Grafikái:

1/d Fekvő nő
2/d Zöld szimfónia
3/d Jazz
4/d Valcer
5/d Oroszok énekelnek
6/d Madárdal az erdő felett
7/d Dörögnek az ágyúk
8/d Én és a folyó
9/d 40° C
10/d Végtelen
11/d Női fej
12/d Leány verandán
13/d Női fej
14/d Szomorú öregség
15/d A hold leánya (álom)
16/d Tájkép
17/d Figura

Felelős kiadó: Hegedüs László.
4745. 48. — Független-nyomda, Budapest.
Felelős: Földi Vilmos vállalatvezető.

MŰVÉSZ GALÉRIA
HEGEDÜS LÁSZLÓ

XIII. kiállítás

BREZNAY JÓZSEF

TALLÓS ILONA

festőművészek

és

M. KEMÉNY JUDIT

szobrászművész

gyüjteményes kiállítása

1948 április 25—május 5-ig

MŰVÉSZ GALÉRIA
Budapest, V., Sztálin-tér 3.

Tájékoztató

a

Tallós Ilona Emlékkiállításon

kiállított művek értékesítési feltételeiről

1. A kiállított művek egy része nem kerül eladásra (ezek alatt nem szerepel ármegjelölés)

2. A művek kizárólag aukció keretében kerülnek értékesítésre.

Az aukció időpontja:
1992. április 3-án 16 óra.
A kiállítás helyszíne:
Art Business Center

3. Az aukciót a Pless & Fox cég bonyolítja le, feltételeiről a cég külön tájékoztatóban ad felvilágosítást.

4. **Az értékesítésből származó bevételek a Tallós Ilona Művészeti Alapítvány számlájára lesznek befizetve.**

Rendezőség

Tallós Ilona Emlékkiállítás
Művek jegyzéke

Sorszám:	Cím:	Méret:	Technika:	Kikiáltási ár
1.	ORAN I.	22x30	akvarell	20 000.-
2.	ORAN II.	22x30	akvarell	20 000.-
3.	Linz I.	29x38	vegyes	30 000.-
4.	Alföldi tó	27x36	vegyes	25 000.-
5.	ORAN III.	29x31	vegyes	25 000.-
6.	Temlom rom	27x37	akvarell	30 000.-
7.	Kuls	28x28	akverell	30 000.-
8.	Kukoricahántók	28x40	kréta	25 000.-
9.	Tópart	26x37	akvarell	25 000.-
10.	Csónakok	25x35	akvarell	25 000.-
11.	Buda	23x34	kréta	20 000.-
12.	Csendélet	26x37	akvarell	Magántul.
13.	Udvar	19x29	kréta	20 000.-
14.	Pirovac I.	23x30	akvarell	25 000.-
15.	Alicante	17x23	kréta	25 000.-
16.	ORAN IV.	31x42	akvarell	35 000.-
17.	ORAN V.	22x34	akvarell	30 000.-
18.	Zamárdi I.	28x37	vegyes	35 000.-
19.	ORAN VI.	22x30	vegyes	30 000.-
20.	Algír	27x39	akvarell	30 000.-
21.	ORAN VII.	19x29	akvarell	Magántul.
22.	Velence	27x36	vegyes	30 000.-
23.	Kál	19x29	akvarell	Magántul.
24.	Felsőausztria	35x49	akvarell	35 000.-
25.	Balaton	20x28	kréta	20 000.-
26.	Rakodás	30x41	akvarell	30 000.-
27.	Fasor	23x30	vegyes	Magántul.
28.	Zala	36x48	vegyes	35 000.-
29.	Felsőausztria	22x29	vegyes	25 000.-
30.	Pirovac II.	26x36	akvarell	30 000.-
31.	ORAN VIII.	21x30	vegyes	25 000.-
32.	Balaton II.	27x37	akvarell	30 000.-
33.	Spanyolország	22x30	kréta	25 000.-
34.	ORAN IX.	26x36	akvarell	30 000.-
35.	ORAN X.	22x32	akvarell	35 000.-
36.	Tó	27x35	vegyes	30 000.-
37.	Pirovac III.	35x49	akvarell	40 000.-
38.	Balaton III.	32x43	olaj	50 000.-
39.	Merengő	20x34	olaj	Magántul.
40.	Ladikok	23x20	vegyes	25 000.-
41.	Alicante	20x28	tus	20 000.-
42.	Rimini	35x49	akvarell	35 000.-
43.	Öreg arab	16x20	akvarell	25 000.-
45.	Borjúistálló	74x98	olaj	150 000.-
46.	Pirovac iV.	35x49	vegyes	40 000.-
47.	Ülő nő	29x38	akvarell	30 000.-
48.	Cserépfalvi Imre	58x78	olaj	170 000.-
49.	Szőke lány	32x37	olaj	60 000.-
50.	Anyám	33x77	laj	Magántul.
51.	Tehenes ember	58x78	olaj	130 000.-
52.	Téli falu	34x51	olaj	60 000.-
53.	Nápoly	51x123	olaj	150 000.-
54.	Pihenő	58x78	olaj	100 000.-
55.	ORAN XI.	35x46	olaj	70 000.-
56.	Kertben	58x88	olaj	Magántul.
57.	Parasztasszony	20x28	kréta	20 000.-
58.	Önarckép	14x19	fametszet	Magántul.
59.	François Gachot	20x28	kréta	30 000.-
60.	Szobabelső	23x29	kréta	30 000.-
61.	Olasz part	35x39	vegyes	40 000.-
62.	Felsőausztria	23x29	kréta	30 000.-
63.	Váza	19x28	akvarell	25 000.-
64.	ORAN XI.	17x24	akvarell	20 000.-
65.	Hvar I.	27x35	akvarell	35 000.-
66.	Fiam	29x38	kréta	Magántul.
67.	Hvar II.	27x36	akvarell	30 000.-
68.	Csokor	27x36	akvarell	25 000.-
69.	Hvar III.	28x38	akvarell	35 000.-
70.	Algír II.	34x46	olaj	Magántul.
71.	Fruzsina	33x48	olaj	Magántul.
72.	ORAN XIII.	58x32	olaj	60 000.-
73.	Csendélet	33x45	olaj	50 000.-
74.	B. Éva	33x38	vegyes	Magántul.
75.	Fiú kutyával	34x57	olaj	70 000.-
76.	Ági pettyes ruhában	53x66	olaj	+
77.	KREMS	38x68	olaj	Magántul.
78.	Nyaralónk	36x39	olaj	50 000.-
79.	Kékruhás lány	68x83	olaj	150 000.-
80.	Algír III.	31x57	olaj	100 000.-
81.	Osztrák lány	48x67	olaj	150 000.-
82.	Temető	63x49	olaj	120 000.-
83.	Szőlőhegy	43x65	olaj	100 000.-
84.	ORAN XIV.	59x78	olaj	130 000.-
85.	Viharos Balaton	49x59	olaj	100 000.-
86.	Rab szigete	68x48	olaj	130 000.-
87.	Budai látkép	77x57	olaj	130 000.-
88.	Naplemente	48x58	olaj	100 000.-
89.	Diskurzus	58x74	olaj	120 000.-
90.	Szekrény	43x58	olaj	Magántul.
91.	Párás Balaton	49x69	olaj	120 000.-
92.	Lány galambbal	49x69	olaj	120 000.-

+ A Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

TALLÓS Roma

TAKÁCS JÓZSEF : Zagyvapálfalva,1935 -
Grafikus. A bp.-i Képző- és Iparművészeti Gimnázium elvégzése után, két évig a Képzőművészeti Főiskolán tanult Ék Sándor, valamint Konecsni György irányításával. 1960-70 k. reklámgrafikával foglalkozott. Több kelet-európai országban járt tanulmányúton. Számos bemutatón szerepelt alkotásaival.(*MÉ*)

TAKÁCS KLÁRA : Bp.,1947 -
Festő. A bp.-i Képzőművészeti Főiskolán Kádár György növendéke volt. 1969-ben mutatkozott be az újpesti Mini Galériában. 1972- től rendszeresen szerepel a Stúdió éves tárlatain, s országos tárlatokon. 1972-75-ben Derkovits-ösztöndíjat kapott. 1975-ben a Szolnoki Triennálé-díjjal és három alkalommal Stúdió-díjjal ismerték el munkásságát. Murális feladatokkal is foglalkozik (két nagyméretű színes ólomüvegablakot készített, 1972-ben a Számviteli Főiskola, 1980-ban pedig az Orvostovábbképző Intézet részére).(*MFGA*)

TAKÁCS PÁL : Bp.,1932 -
Festő, grafikus, szobrász. Művészeti tanulmányait a bp.-i Iparművészeti Főiskolán végezte. 1956-ban az USA-ba vándorolt, hol festészettel, grafikával és szobrászattal foglalkozik. Bemutatói voltak az USA nagy városaiban. 1982-ben részt vett Budapesten a külföldön élő magyar származású művészek tárlatán.(*TSz*)

TAKÁCS TIBOR: Szombathely, 1963. -
Festő. A bp.-i Képzőművészeti Főiskolán 1984-1990. között Svéby Lajos tanítványa volt. (*KF*)

TAKÁCS ZOLTÁN : Isaszeg,1940 -
Grafikus. A bp.-i Képzőművészeti Főiskola sokszorosító grafika szakán végezte tanulmányait. Kollektív tárlatok mellett egyéni kiállítása volt 1977-ben a Csók Galériában, 1981-ben pedig a nagykanizsai Egry József Teremben. Realista szemléletű, gyakorta népművészeti ihletésű linómetszeteinek fő témája a természet és a vidéki népélet. (*MÉ*)

TAKÁCSLI LAJOS : Szentes, ? -
Festő. Az ifjú Takácsli L. Szentes nagy mestere, Koszta József oldalán és bíztatására indult el a festővé válás útján. 1936- ban minden anyagi támogatás nélkül iratkozott be a bp.-i Képzőművészeti Főiskolára. Rudnay Gyula tanítványaként folytatott tanulmányokat. A főiskola befejezése után szépen induló művészi pályáját a II. világháború törte meg. A háború után visszatért szülővárosába, ahol aktív szervezője lett Szentes, val. Csóngrád megye megújuló képzőművészeti életének . 1946-ban megszervezte a Csóngrád megyei Képzőművészek Szabad Szakszervezetének, melynek Koszta József lett az elnöke. Képei egyre több szentesi, megyei és országos bemutatókon szerepelnek (Ernst Múzeum, Magyar Képzőművészeti Kiállítás, Alföldi Mesterek Kiállítása, Vásárhelyi Tárlat, stb.). 1951-ben megszervezte Szentesen a képzőművészeti Szabadiskolát. A táj, a nép, a művészt körülvevő valóság határozta meg műveinek világát. Táj-, arc- és csendéletképeket festett.(*Műv.-1965/8*)

TAKÁTS MÁRTON ISTVÁN: Bp., 1971. -
Grafikus. A bp.-i Képzőművészeti Főiskolát 1990-1996-ban végezte el. Mestere König Róbert volt. (*KF*)

TAKÁTS ZOLTÁN : Vadas,1914 - Kolozsvár, ?
Erdélyi festő. Tanulmányait a kolozsvári Képzőművészeti Főiskolán végezte. Erdélyben voltak kiállításai.(*BZ-EMM,LÁ*)

TALLIÁN MÁRIA :
Festéssel is foglalkozott az 1800-as évek végén.(*L-KM*)

TALLIÁN MÁRIA : Kaposvár,1920 -
A bp.-i Képzőművészeti Főiskolán végezte művészeti tanulmányait. 1945-ben Venezuelába vándorolt, ahol művészeti középiskolai tanárként működött. Szőnyegterveivel számos díjat nyert. Tárlatai voltak Venezuela nagyobb városaiban, Olaszországban és Budapesten. A caracasi Culture Review magazin illusztrátora.(*KMHM*)

TALLÓS ILONA : Gombos,1918 -
Festő. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István növendéke volt. 1936-ban a nagybányai festőiskolában folytatott tanulmányokat. 1939 óta szerepel hazai és külhoni tárlatokon Nagybányához kapcsolódó figurális kompozícióival, táj- és csendéletképeivel. (*ML,RI-NM*)

TALLÓS KITTY : Paks,1919 -
Festő. Bátyjától Tallós Móric Lajostól tanult festeni . 1944-ben az USA-ba vándorolt. 1943-ban a Műcsarnokban és több ízben az USA-ban állította ki stilizált festményeit. Ötvösmunkákkal is foglalkozott.(*KMHM*)

TALLÓS MÓRIC LAJOS : Bp.,1907 -
Festő. Tanulmányait a bp.-i Iparművészeti Főiskolán végezte, majd tanulmányúton járt Olasz- és Németországban. " Attila temetése " c. képét és lovasképeit József főherceg vásárolta meg. 1952- ben az USA-ba vándorolt. St. John Neumannról készült nagyméretű festményét előbb a római Szent Péter Bazilikában állította ki. " Szent László " c. oltárképét Franciaországban, Cavillargues templomában helyezték el. Amerikában számos templom freskóit készítette el.(*KMHM*)

TALLÓS-PROHÁSZKA ISTVÁN : Somorja,1896 - Rónafő,1974.
Festő. Tanulmányait a bp.-i Iparművészeti Főiskolán végezte. Első kiállítását 1925-ben Somorján rendezte. 1928-ban és 1929-ben a Nemzeti Szalonban mutatta be műveit. 1929-től tagja volt a Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének, majd a Pozsonyi Művészegyletnek. 1933-ban szerepelt a Rév-Komáromban rendezett magyar képzőművészeti bemutatón, 1934-1935-ben Prágában mutatkozott be. 1940-ben a Nemzeti Szalonban szerepelt. 1947-ben áttelepült Magyarországra. Eredeti nyelvezetű, robusztus művész volt, ereje volt a megismeréshez, bátorsága a stílus-alakításhoz, a társadalmi igazság kifejezéséhez. Áttelepülve Magyarországra, a régi társadalombíráló helyett a tűnődő szemlélőt kapjuk, szelíd festői előadásban magyaróvári, győri és dunai

kola tanára lett. Szőnyegterveivel számos díjat nyert. Kiállított Budapesten, Szicíliában, Firenzében, Caracasban és Venezuela nagyobb városaiban. A caracasi Culture Review magazin illusztrátora. — *Irod.:* GYKKL

TALLÓS Ilona (Gombos, Bács-Bodrog vm. 1918—)
A Képzőművészeti Főiskolán 1937—1945 között Szőnyi István növendéke volt. 1939 óta vesz részt hazai és külföldi kiállításokon. 1948-ban a Művész Galériában, 1965-ben a Csók Galériában gyűjteményes kiállításon mutatta be Nagybányához kapcsolódó figurális kompozícióit, tájképeit, csöndéleteit. 1966-ban Frankel Leó Művelődési Házban, 1969-ben Kaposvárott, 1972-ben Győrött, 1974-ben Szolnokon mutatkozott be önálló anyaggal. — ML

TALLÓS Kitty (Paks, 1919—)
Festeni bátyjától, Tallós Móric Lajostól tanult. 1944-ben az USA-ba vándorolt, Cleveland környékén telepedett le. Kiállításai voltak 1943-ban a Műcsarnokban, 1947-ben Braunauban, 1959-ben Clevelandban, ahol stilizált festményeit állította ki. Ötvösmunkákkal is foglalkozik. — *Irod.:* GYKKL

TALLÓS Móric Lajos (Budapest, 1907—)
Művészeti tanulmányait a budapesti Iparművészeti Főiskolán végezte. Tanulmányutat tett Olasz- és Németországban. *Attila temetése* c. képét és lovasképeit József főherceg vásárolta meg. 1952-ben az USA-ba vándorolt és Philadelphiában telepedett le. St. John Neumannról készült nagyméretű festményét előbb a római Szent Péter Brazilikában állították ki. Szent László című oltárképét Franciaországban, Cavillargues templomában helyezték el. Amerikában 18 templom freskóit készítette el. — *Irod.:* GYKKL

TALLÓS-PROHÁSZKA István (Somorja, Pozsony vm., 1896—Rónafő, 1974.)
Tanulmányait az Iparművészeti Főiskolán végezte 1924-ben. Első önálló kiállítását 1925-ben Somorján rendezte és ott az 1919-es vöröshadseregbeli emlékeit állította ki. 1928-ban, 1929-ben a Nemzeti Szalonnak rendezett műveiből kiállítást. 1929-től tagja a Nemzeti Szalonban, a Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének, majd a pozsonyi Művészegyletnek. Alapító tagja a Csehszlovákiai Magyar Tudományos Irodalmi és Művészeti Társaságnak. 1931-ben műtermi kiállítást rendezett Somorján. 1933-ban részt vett a Rév-Komáromban rendezett magyar képzőművészeti kiállításon. 1934—1935-ben Prágában szerepelt. 1935-ben falképet festett a pozsonyi Munkásakadémia falára. Ugyanez évben Pozsonyban az Úmelecka Besedában csoportkiállításon vett részt. 1936-ban, 1937-ben és 1939-ben Kassán szerepelt. 1940-ben a Nemzeti Szalonban állított ki. 1947-ben áttelepült Mosonmagyróvárra. — *Irod.:* Szij Rezső: Tallós-Prrohászka István. Bp. 1979.

TAMÁS Elemér (Szárföld, Sopron vm., 1929—)
A genfi Királyi Szépművészeti Akadémián tanult. 1957 óta él külföldön. Belgiumban telepedett le, ahol festészettel foglalkozik. Kiállításokat rendezett Brugge-ben, Lisszabonban, Gent-ben, Brüsszelben, Strassburgban. Részt vett 1982-ben Budapesten a külföldön élő magyar származású művész kiállításán. — *Irod.:* Tisztelet a szülőföldnek. Bp. 1982. Kat.

TAMÁS Ervin (Budapest, 1922—)
Az Iparművészeti Főiskola grafikai szakán, m tanult, mestere Szőnyi István volt. 1946—1950 Képzőművészeti Kör vezetője. Tanulmányút ban járt. 1959-ben a Műcsarnokban és Hó 1970-ben a Csók Galériában, 1974-ben Misk 1964-ben SZOT-díjat, 1965-ben Munkácsy-díj lú: előszeretettel foglalkozik a munka és a tár remtő képességének titka a motívumgazdag *Irod.:* P. Sz. T.: Művész életrajzok. Bp. 1985.

TAMÁS Noémi (Debrecen, 1948—)
1972-ben fejezte be tanulmányait a Képzőmű tanítványaként. Tanulmányutat tett Olasz- és ban és Szovjetunióban. Rendszeres résztvevő más kiállításoknak. Önálló bemutatója 1976-l Stúdió Galériában volt. 1973—1976-ban Derk Érzékeny, lírai alkatú a bensőséges hangulato Sz. T.: Művész életrajzok. Bp. 1985.

TAMÁSSI Zoltán (Mezőtúr, 1912—)
Tanulmányait az Iparművészeti Iskolán vé foglalkozik. 1970 óta a Képzőművészeti Főisk nokban nyílt kiállítása. — MK

TAMÁSSY Miklós (Debrecen, 1881—)
Budapesten tanult s nagyobbára enteriőr-k miniatűröket is. 1919-ben kiállítása volt a Londonban aranyérmet nyert. — MTA

TÁPAY Lajos (Szeged, 1900—Szeged, 1964.)
Realista fölfogású erős ellentétre épített festm geit és az ott dolgozó halászok, egykori k legtöbbször. Tipikus Tisza-menti festőként sze világháború közötti évtizedekben következe embereket örökített meg. *Tiszai halászok* (1 képeivel együtt — a szegedi Móra Ferenc 1974-ben rendeztek képeiből. — *Irod.:* Szelesi te. Szeged, 1975

TAR László (Székely, Szabolcs vm., 1922—)
Művészeti tanulmányait a budapesti Képző bolognai és római Akadémián végezte. 1956 telepedett le. Festészettel és fametszettel fogla Nagy Balogh Teremben volt önálló kiállítás számos kiállítást rendezett. Részt vett 1982-bc magyar származású művészek kiállításán. — I Bp. 1982. Kat.

Takanobu: Férfiportré (Kyoto, magángyűjt.)

ban készült Genji monogatari (Murasaki rónő regénye: Genji herceg története) első llusztrációit. Templomok falait is díszíette festményekkel. Illusztrációit nagy műgond és kiváló színérzék jellemzi.

Talavera: agyagedény- iparáról nevezetes spanyolo.-i városka.

Tal-Coat, Pierre (Clohars-Carnoël, 1905. dec. 12.—): francia festő. A *Forces Nouvelles* festőcsoport tagja, F. *Gruber* és A. *Giacometti* köréhez tartozott. A 40-es években fényjárta tájképeket és csendéleteket festett, majd a koloritgazdag, lírai absztrakció képviselője lett. 1940—44 között Aix-en-Provence-ban, *Cézanne* egykori házában élt, azóta Párizsban dolgozik. 1956-ban a párizsi Galerie Maeghtben, 1957-ben a berni Kunsthallében rendezett műveiből gyűjt. kiállítást.

Taleidés (i. e. 6. sz. harmadik negyede): athéni fazekasmester. A vázáinak jelentős részét díszítő ~-festő → *Exekias* idősebb, régimódibb kortársa volt. Mintegy húsz művét ismerjük, többnyire kisméretű vázákat. Főbb művei: *Théseus és Minótauros, Mérlegelés* (amphora, New York), *Lovas* (amphora, Róma, Villa Giulia), *Héraklés és Tritón* (hydria, Louvre).

Talenti, Fra Jacopo (Nipozzano, 1300 k.—Firenze, 1362. okt. 2. v. 22.): olasz építész. Részt vett a firenzei Sta Maria Novella, valamint a kolostor könyvtára, dormitóriuma és nagy refektóriuma építésében. Fő műve a templomhoz tartozó *„chiostro verde"* és a *Spanyol kápolna* terve.

Talenti, Francesco (1300 k.—Firenze, 1369): olasz szobrász és építész. 1325-ben a források az orvietói dómmal kapcsolatban említik. Stíluskritikai alapon a firenzei Orsanmichele építését tulajdonítják neki (14. sz. közepe), 1351-ben a Campanile építkezésénél fordul elő neve, később a dómhoz is készített terveket, 1365-től a firenzei dóm capomaestrója volt. Szobrászati működéséről nincsenek biztos adataink.

Talenti, Simone (1340/45 k.—Firenze, 1381): olasz szobrász és építész, Francesco ~ fia. Apja műhelyében tanult. 1376-tól a firenzei dóm capomaestrója volt; ~ és *Benci di Cione* tervei szerint épült a *Loggia dei Lanzi*. 1379-ben az Orsanmichele capomaestrója lett; befejezte a San Michele Vecchio (ma San Carlo Borromeo) templom építését. Szobrászati alkotásai nem azonosíthatók teljes hitelességgel.

Tallherr, *Thalherr* József (1730 k.—Buda, 1807. okt. 16.): udvari kamarai építész. 1788-ban az Országos Építészeti Igazgatóság vezetője lett. Állami és részben magánépítkezések kapcsán az egész országra kiterjedő tevékenységet folytatott. Fő műve a pozsonyi volt *Aspremont-palota* (1770). Számos átalakítási tervet készített a II. József által feloszlatott rendek épületeinek új felhasználására. Hivatalos tervei elsősorban iskolák, vendéglők, magtárak létesítésére

Taleidés-festő: Mérlegelés (New York, Metropolitan Museum)

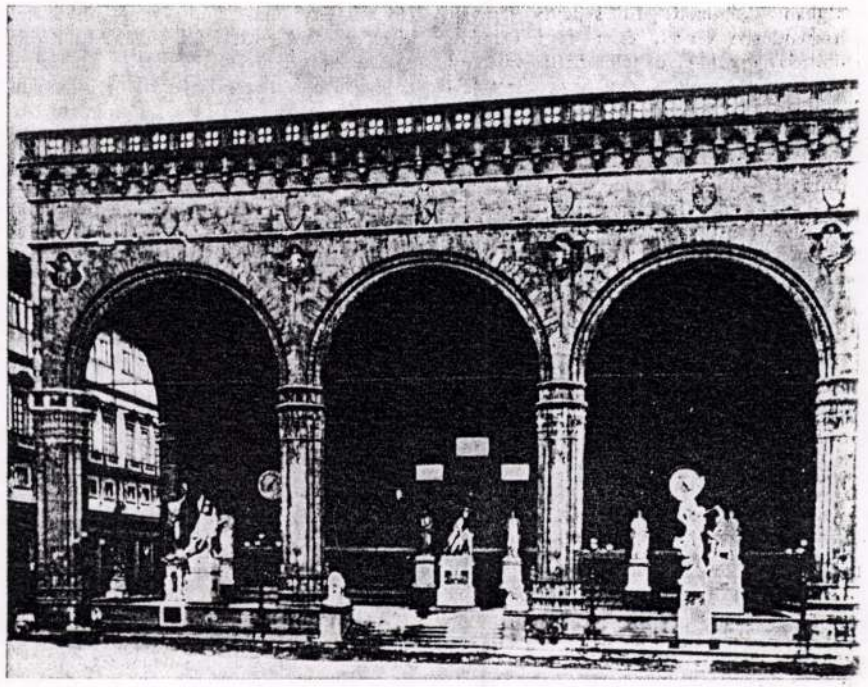

S. Talenti és B. di Cione: Loggia dei Lanzi (Firenze)

vonatkoztak. 1785-ben — A. *Mazzocato* útmutatásai alapján — ~ nevéhez fűződött a volt óbudai selyemgombolyító tervezése és kivitelezése. A pesti görög keleti templom építője, *Jung* József ~ terveinek felhasználásával dolgozott. 1795-ben a *selmecbányai ev. templom*ot, 1805-ben a *szekszárdi r. k. templom*ot építette. Tervet készített a taksonyi r. k. templomhoz (1797) és átalakította a selmecbányai volt domonkos templom homlokzatát.

Tallós Ilona (Gombos, 1918. ápr. 12.—): festő. A Képzőművészeti Főiskolán 1937—45 között *Szőnyi* István növendéke volt. 1939 óta vesz részt hazai és külföldi kiállításokon. 1965-ben a Csók Galériában gyűjt. kiállításon mutatta be Nagybányához kapcsolódó figurális kompozícióit, tájképeit, csendéleteit.

Tallós Prohászka István (Somorja, 1896. nov. 8.—): festő. Az Iparművészeti Iskolán tanult, ahol többek között *Sándor* Béla és *Haranghy* Jenő voltak mesterei, majd fél évet Berlinben élt. Hosszú időt töltött Csehszlovákiában, 1947-ben Mosonmagyaróvárott telepedett le. 1928-ban Pozsonyban, 1929-ben a Nemzeti Szalonban, 1936-ban és 1939-ben Kassán, 1966-ban Somorján állította ki szociális tartalmú, társadalombíráló, karakterisztikus figurális kompozícióit és szülőföldje tájait megörökítő akvarelljeit. *Jéghordás* c. képét a prágai Nemz. Gal., számos művét a pozsonyi Nemz. Gal. őrzi.

Tamagni, Vincenzo di Benedetto di Chele (ún. *Vincenzo da San Gimignano* (San Gimignano, 1492. ápr. 10.—1530 k.): olasz festő. Feltehetően S. *Mainardi*nál, majd *Sodoma*nál tanult. Stílusa Sodomát és *Ghirlandaio*t követi. 1505—06-ban Sodoma mellett dolgozott Monte Olivetóban, 1513-tól megszakításokkal Rómában működött, 1517 után mint *Raffaello* segédje. Később visszatért Toscanába; jellegzetes késői műve a *Madonnát gyermekével és szentekkel* ábrázoló freskó a San Gimignanó-i Palazzo Pratellesiben.

Tamamushi-szekrény: Japán egyik legrégibb, mai napig fennmaradt műkincse. A lakkozott, ház alakú szekrény, amelynek négy oldalát kínai stílusú, buddhista jeleneteket ábrázoló festmény díszíti, a 7. sz. közepén készült. A szekrény Suiko császárné tulajdona volt, később a Horyuji-templom kincstárába került.

Tamanjan, Alekszandr Ivanovics (1878. márc. 16.—1936. febr. 20.): szovjet-örmény építész, Állami díjas. Eleinte Pétervárott é Moszkvában, 1923-tól az Örmény Köztár-

Tallós Móric ifj

Részt vett 1939 tavaszán a mágócsi rk. templom falképeinek restaurálásában

IFJ. TALLÓS MÓRIC
FESTŐMŰVÉSZ

szül. Budapest 1907
márc. 5

Tallós Prohászka István

- 1896 ban született a szlovákiai magyar pictura legeredetibb alakja volt
- 1974 nov. 9-én halt meg a rónaföldi szanatóriumban
- festményei, rajzai kordokumentumok
- Somorján, Komáromban, Pozsonyban, Pesten tanult.
- 1920 ban Nagy Mártonnal és Berecz Gyulával együtt jár az Orsz. Iparmű. Szakiskola díszfestőszakos elsőévébe.
- Berlinben és Münchenben járt tanulmányuton
- Feleségül veszi Lauer Máriát
- a 30-as években a Révai lexikonban már megtalálható a neve
- átszenvedi a két világháborút
- fiának halála, házasságának felbontása magányba kergeti
- Mednyánszkyhoz és Derkovitshoz hasonlítják szellemi alkatát, festészetet
- Nagy Márton emlékezik meg róla-ezt adja vissza a cikk.

Szuchy M. Emil: Sors és kórkep. Tallós Prohászka Istvánról

Irodalmi Szemle 1975/8

Tallós Prohászka Ottokár levele

Tallós Prohászka István

TALLÓS PROHÁSZKA ISTVÁN festőművész emlékkiállítása tegnap nyílt meg a mosonmagyaróvári Hansági Múzeumban. A néhány éve elhunyt művész a szigetközi és a csallóközi táj jeles festője volt.

Magya

Tallós Prohászka István, festő

Egy elfelejtett festő újbóli „felfedezéséről"

A csehszlovákiai Sarló-mozgalom kibontakozásának 50. évfordulójáról most emlékezett meg az ottani és a magyarországi sajtó. Ez szolgál alkalmul, hogy *Tallós Prohászka István* festőművészről szóljak, aki Somorjáról, Csallóközből indult el, s vándorlása során visszatért Győr-Sopron megyébe, a szülőföldjéhez hasonló tájra. Pályája sors volt és hivatás, szolgálat. A haladás céljaiért küzdött mindenkor. A Tanácsköztársaság napjaiban „ezredrajzoló" beosztásban szolgálta népét. A kort idéző rajzai néhány évvel ezelőtt jelentek meg a Népszabadságban. A Sarló-mozgalom fél évszázaddal ezelőtti zászlóbontása idején ez a somorjai festő jelentékeny szerepet vállalt *Fábry Zoltán, Balogh Edgár* mellett a szocialista eszme és a nemzeti önérzet tiszta megőrzéséért, igaz értékeinek továbbsugároztatásáért.

Mosonmagyaróvár városa a múlt év végén emlékkiállítással rótta le iránta kegyeletét. Viszonylag nem sok képet láthattunk ott tőle, de ahhoz azért elegendőt, hogy újra rádöbbenjünk, milyen nagyszerű művészről feledkeztünk meg méltatlanul. A Hansági Múzeum kis termeiben feltárulkozott a látogató előtt a művész robusztus teremtőkedve, a népmesék világát idéző szemléletének érdekes egysége, modorának jellegzetes harmóniája. Az itt kiállított vásznakon is átsütött a mesélő kedv, álom és valóság szigorú megszerkesztettsége, szenvedélyessé izzása.

A csallóközi Somorjáról rövid volt az út Mosonmagyaróvárra, de lélekben hosszú és nehéz. Tallós Prohászka életműve is része annak a hídnak, amely a szlovákiai magyarokat, a szlovákokat és csehek et a közös küzdelmek évtizedeiben összekötötte és ma is összeköti. Segítette a szocializmus ügyét, humanizmusát, a népek testvéri együttműködésének, szolidaritásának gondolatát. Bízunk benne, hogy egyszer szélesebb, nagyobb távlatot nyitó lehetőség nyílik majd az ezt minden tekintetben kiérdemelt alkotó újbóli felfedezésére, műveinek megismertetésére a fiatalabb nemzedékekkel.

Földes Károly
Budapest

Schwartzkopital.
8.15: Kritikusok fóruma.
9.15: Közv. az atlétikai EB-ről.
9.30: Népdalok.
0.01: Mélyvilág. Rádiószínház.
2.20: Berg: Zongoraszonáta.
2.30: Operettrészletek.
2.54: Sebestyén János orgonaestje.
0.10: Fúvósművek.

PETŐFI RADIÓ

16.25: Születésünk titkai 5. rész.
17.25: Atlétikai EB. Közv. (sz).
18.30: Falujárás.
19.10: Esti mese.
19.20: Tévétorna (sz).
19.30: TV Híradó.
20.00: Jogi esetek.
20.40: Z. szerkesztő emlékezetes esetei (sz).
21.20: **Kötekedő.** Ez a műsor azt elem-
zi, hogyan dolgoznak napjaink-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

1984 MAR 1 5

— **Tallós P. István festőművész** jubileumi kiállítását ma, szombaton délelőtt 11 órakor nyitja meg Mosonmagyaróváron a Széchenyi-teremben Hatt János gimnáziumi igazgató.

Tallós P. István kiállítása

Tallós Prohászka István

Tallós-Prohászka-emlékkiállítás

Pénteken Mosonmagyaróvárott megnyílt a néhány évvel ezelőtt elhunyt *Tallós-Prohászka István* grafikáiból rendezett emlékkiállítás. A művész három évtizedig élt és alkotott a városban, ebből az időszakból származó műveinek tekintélyes részét annak ódon negyedei, zegzugos utcái, a Duna-parti táj és a Szigetköz vadregényes vidéke ihlette. A pénteken megnyitott emlékkiállítás a művész egész életpályáját reprezentálja.

rlap 1980/4/16/6

Tallós Prohászka István, festő

Emlékház és monográfia

Mosonmagyaróvárott a minap emlékeztek meg *Tallós Prohászka István* festőművész halálának ötödik évfordulójáról. Életpályájáról, munkásságáról ebből az alkalomból jelent meg *S. Szij Rezső* művészettörténész monográfiája.

★

A Csallóköz festője volt, annak felfedezője, megörökítője. Somorján született, Mosonmagyaróvárott telepedett le. A távolság nem volt hosszú, de lélekben messzi járóföldet és fájdalmasan nehéz gyötrődést hozott. Ám a vidék lélegzése, kitárulkozó szépsége az egymást váltó években lassan gyógyulást adott számára.

Hivatást vállalt: sorsot; a haladás céljaiért küzdött mindenkor. A Tanácsköztársaság idején ezredrajzolóként szolgált a Vörös Hadseregben, biztosan találta meg a helyét. A Sarló-mozgalom fél évszázaddal ezelőtti zászlóbontásakor jelentékeny szerepet vállalt *Fábry Zoltán*, *Balogh Edgár* mellett a szocialista eszme és a nemzeti önérzet tiszta megőrzéséért, maradandó értékeinek továbbsugaraztatásáért.

Csallóköz fővárosa, Somorja három éve tájházat hozott létre: a környék jellegzetes népi emlékeit gyűjtötte egybe. Fazekasok, csizmadiák szerszámai, rég volt emberek használati eszközei sorakoznak a polcokon: a múltban élők máig ható, megmaradt nyomai. Az egyik szoba szerény áttekintést ad Tallós Prohászka művészetéről. Nem sok képet láthatunk ott tőle, de ahhoz éppenséggel elegendőt, hogy rádöbbenhessünk: méltatlanul fogta körül a csönd, a felejtés szürkesége. Feltárulkozott a látogató előtt a művész teremtőkedve, a népmesék világát idéző szemléletének érdekes egysége, modorának robosztus gyengédsége. A vásznakon átsüt a mesélőkedv, álom és valóság szigorú megszerkesztettsége, s szenvedélyes izzása. Reméljük, lehetőség nyílik majd a kitűnő mester újbóli felfedezésére, műveinek megismertetésére. A monográfia kiadása ezt a szándékot máris példázza.

Földes Károly

Fő... grófia 2.

E... nav. 15

cialista Egységpárt Politikai Bizottsága tagjának, a Berlini Pártbizottság első titkárának vezetésével az MSZMP Budapesti Bizottságának meghívására tartózkodik hazánkban.

A szívélyes, elvtársi légkörű megbeszélésen részt vett *Méhes Lajos*, a MSZMP KB tagja, a Budapesti Pártbizottság első titkára. Jelen volt *Rudolf Rossmeisl*, az NDK magyarországi nagykövete is

TETŐFEDŐ HULLA

ÚJDONSÁG
A PVC-HULLÁM

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1979 FEB 11

SZABAD FÖLD

Takács Zoltán

Grafikus

1021

(Takács Zoltán metszete)

TALLÓS PROHÁSZKA, ISTVÁN

Magyar Nemzet 1980. febr. 24.

Tallós-Prohászka István

Szíj Rezső kismonográfiája

Egy idő óta egyre szaporodnak az úgynevezett nem tervező intézmények és magánkiadók kiadványai a fővárosban és vidéken egyaránt. E kiadványok között aránytalanul sok az alacsony színvonalú, sőt selejtes mű, ám akad nem is egy olyan, amely értéket képvisel, s ezért megérdemelte volna, hogy hivatalos könyvkiadásunk keretében lásson napvilágot. Ezek közé sorolható *Szíj* Rezső *Tallós-Prohászka István* című kismonográfiája is, amelyet *a mosonmagyaróvári városi tanács* adott ki 1979-ben.

Tallós-Prohászka István művészetét aránylag kevéssé ismeri közönségünk, noha művei jó néhányszor szerepeltek budapesti és mosonmagyaróvári kiállításokon, és művészetével — nem is egyszer — behatóan foglalkozott a hazai műkritika. Mindennek oka nyilván nemcsak abban van, hogy Tallós-Prohászka a magyar tanácshatalom elfojtása után a csallóközi Somorján telepedett le és húsz éven át ott fejtette ki művészi tevékenységét, hanem inkább abban, hogy túlzottan szerény lévén, semmit sem tett művészete népszerűsítéséért, sőt mindent elkövetett annak megakadályozására. Mintegy fél évtizeddel ezelőtt bekövetkezett halála óta azonban sok minden történt korszerű mondanivalójú, érdekes stílusjegyeket mutató életműve ismertté tétele érdekében: 1976 októberében a somorjai Honismereti Házban Tallós-Prohászka Gyűjtemény létesült, egy évvel később pedig a mosonmagyaróvári Hansági Múzeumban műveiből emlékkiállítás nyílt. Ezt követően kezdeményezték a művész egykori barátai és tisztelői Tallós-Prohászka műveiből állandó kiállítás létrehozását ugyancsak a Hansági Múzeum falai között.

Jóllehet egész sereg tanulmány, cikk és kritika foglalkozott már Tallós-Prohászka művészetével, Szíj Rezső monografikus művét mégis úttörő munkaként kell értékelnünk. Ő tett ugyanis kísérletet először arra, hogy az egész életmű ismeretében elemezze és értékelje Tallós-Prohászka alkotásait. Szíj Rezső hangyaszorgalommal gyűjtötte össze a Tallós-Prohászka István életére és munkásságára vonatkozó adatokat, hogy azok felhasználásával jellemző képet rajzoljon ennek a hányatott sorsú, mindvégig a nép oldalán álló festő életútjáról és művészetéről. Helyesen állapította meg Szíj, hogy Tallós-Prohászka művészete a húszas-harmincas években a csallóközi s általában a szlovenszkói magyar kisebbség életét, a felszabadulás utáni időszakban pedig a Szigetköz világát fejezte ki.

A kötetben levő fekete-fehér reprodukciók a művész kevéssé ismert, javarészt az egykori Tabánról készült vízfestményei és rajzai, valamint a babona világának alakjait ábrázoló grafikái közül kerültek ki. Csak nyert volna a kismonográfia értékben, ha Tallós-Prohászka csehszlovákiai korszakában készült műveinek — mint például a *Földéhség, Csallóközi telepesek, Nyúzzák a földet, Falusi agitátor, Rongyász, Sejtgyűlés a Csallóközben, Krumpliszedők* — reprodukciói is bekerültek volna a kötetbe. Annál is inkább, mert a szerző velük is foglalkozik művében.

A kötet azonban így is sok értékes adattal és helyes megállapítással rajzol hiteles képet Tallós-Prohászka István életútjáról és ráirányítja a figyelmet művészi örökségére.

Sándor László

gyerekek minden lényegeset megtudtak és átéltek az életből és mindezt *ki is tudták fejezni.* S ez volt talán a leglényegesebb. Ez ismét arra ösztönöz, hogy hangsúlyozzam: nem a zeneművészek belügyéről van szó, nem is a zenepedagógusokéról. Kodály gondolata a lélek formálását tűzi ki célul, „össztársadalmi haszonnal" jár.

Miért is ingott meg tehát a társadalom hite a módszer hatékonyságában? Azért, mert sok helyütt vált gépiessé, mert az ügyesebbek „mutatvánnyá" értéktelenítették, mert a zene és szépség helyét átvette a szűkkeblű technikázás, mert nem segítette a fiatal ember pályán való racionális elhelyezkedését, mert az iskolában fölösleges és kissé komikus iparkodássá vált a tárgyi ismeretek hasznos karéjában. Nemzetközi szerepe elüzletiesedett, az eszmét nemcsak terjesztettük, de ki is árusítottuk.

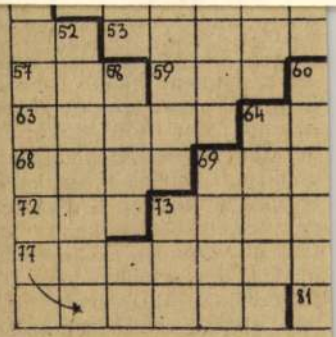

KALENDÁRIUM

Én vagyok a zenebohóc.
Jónapot kívánok!

Ezekkel a sorokkal köszön a FEBRUÁR **Károlyi Amy** kitűnő költőnőnk Kalendárium című, tizenkét szakaszos versében: minden strófa — egy hónap. A fenti sorokat folytatjuk a rejtvény vízszintes 1., a függőleges 18., a vízszintes 47. és a 81., valamint a függőleges 17. számú sorában.

VÍZSZINTESEN (kétbetűsök:

Tallós István Jestő"
Kisalföld 1958 Febr. 26. Colvol.-

Tallós István Zerkő

Kisalföld 1958 dec. 25. 5 oldal.-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tallós P. István

KISALFÖLD
1962 APR 11

Üzemi munkás, traktoros a műteremben

Tallós P. István festőművész irányításával két képzőművészeti kör működik Mosonmagyaróvárott. Egyik kör a Fémfeldolgozó Vállalatnál működik. Az üzemi képzőművészeti körnek több tagja már tehetségre valló arcképekkel és tollrajzokkal hívta fel magára a figyelmet.

A másik kör a művész lakásán működik huszonnégy taggal. Traktoros, termelőszövetkezeti állatgondozó, nyomdász és más foglalkozásúak látogatják rendszeresen a művész műtermét. Tallós P. István a nyáron kiállításon mutatja be tanítványai sikeres alkotásait.

tpörkölt

rákos pala-
rákpörköltet
en szoktak a
onyok még a
nepélyesebb
alkalmakra
szíteni. Ördög
miért, de
nagasra még
melkedett az
ínvonalunk.
t a háziasz-
napja, sajnos,
is csak egy-
szonnégy órá-
s a legjobb
tás mellett

csigáról, a lá
elkészített csig
rántott békaco
pedig általában
magyar házi
nyok — no és
inkább a férfi
véleménye.
exportáljuk
nyugodtan az
inyencfalatokat
szem azt Fra
szágba, mi me
radjunk a ré
bevált dis
mellett. (Csak
sen kapni.)

állandó budapesti munkára azonnali belépésre felveszünk. Férfiak részére szállást biztosítunk.

Tanácsi igazolás szükséges. Jelentkezés: Bp. VIII. Auróra u. 23. Munkaügy.

Kőműveseket, kubikosokat, férfi és női segédmunkásokat,

önálló brigádokat is, budapesti munkára felveszünk. Téli munkalehetőség, szállás biztosítva.

Jelentkezés személyesen ÉM. 43. sz. Állami Építőipari Vállalat központjában. Budapest, XI., Dombóvári út 19. sz. alatt.

ipari Vállalat
ÜZEME részére
gizett, illetve technikumi

fi

dolgozót keres

nkakörbe

A Pannonhalm
Földművesszöv

felhívja a vásárlók figyel
és vasműszaki boltja O
BEVÁLTÁSÁRA KIJELÖ
Hitellevélre kapható ágynemű, sző
televízió, rádió, motorkerékpár, hű
magnetofon és porszívógépek.
Hitellevelet ki lehet váltani a pannonhalmi hitelszövetkezetben is.
VEGYE IGÉNYBE A KEDVEZMÉNYEKET
és vásároljon Ön is fenti szaküzleteinkben.

Már októberben károkat okozhatnak a

talajmenti fagyok!

A termelőszövetkezetek érdeke, hogy a szántóföldön termelt növények

fagybiztosítását

mielőbb megkössék.

Felvilágosítást

Tallós (Prohászka)
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

OKT 14

1021

Tallós (Prohászka) István:

Szabó Pál Arakon

Kedves vendéget fogadott Arak község lakossága a múlt héten. *Szabó Pál* kétszeres Kossuth-díjas író látogatott el a kis szigetközi faluba, az őszi falusi könyvhetek író—olvasó találkozói egyik részvevőjeként. A vendéglátásban azonban kevés volt a hivataloskodás. Pali bácsi közvetlen modora átsegítette tisztelőit a szokott formaságokon, s a könyvtárlátogatást követő beszélgetés már meleg családi légkörben folyt irodalomról, könyvekről, a falu mindennapi életéről. Egymás dolgairól vallottak az író és az olvasók, s hamarosan kitűnt: jól választott *Huszka Béláné* igazgató tanítónő, a találkozó lelkes szervezője, amikor a mai magyar falu változásainak szenvedélyes kutatóját hívta meg a község ünnepére. Kétszeres ünnep volt ez a nap Arakon: a kedves vendég érkezése napjára készült el a könyvtár is, s így a beszélgetők nemcsak az olvasás szeretetéről, hanem a könyv megbecsüléséről is tájékoztathatták a vendéget.

édesanyám könnyes szemeivel súgta a fülembe: vigyázzon rád az őrző angyalod, fiam. Mosolyogtam, mert a zubbonyom zsebében csakugyan ott volt a kedvesem rózsaszirom képe, akit ráadásul Angyalnak is hívtak, igen, Angyal Piroskának. Hogy meddig volt velem az angyalom, már nehéz lenne pontosan meghatározni, mert ha éveken keresztül a poklok tornácán mászkáltunk is, azért néhanéha akadt egy eleven, hús-vér angyal az ördögvilágban, s az én Piroskám képe bizony nagyon megfakult, elmosódott az idők zivatarában.

Annicska — a karácsonyi angyalom — azonban a lelkemben van, s ha ez a kis emlékezés megmarad, élni fog akkor is, amikor én már régen nem leszek.

Zólyom mellett egy kis szlovák falucskában láttam meg őt, 1944 karácsony estéjén. Az udvarukba voltam beszállásolva. Ünnepestélyen, nem igen mozdultam el a lovamtól, mert az ünnepi friss kalácsszag olyan iszonyatosan megcsavarta a lelkem, hogy a könnyem is kicsordult. Akkor már a harmadik karácsonyt töltöttem távol a házamtól, szeretteimtől, s ha mindent ki lehetett bírni a frontokon, a karácsonyestén belénk szorult keserűséget talán a legnehezebben.

Észrevette ezt Szokol Pável — a szállást adó gazdám is — és meleg emberséggel invitált az istállóból a karácsonyfa alá. Egy kicsit kérettem magam, de aztán mint a kutya, sompolyogtam utána a szép, tiszta szobába, ahol a terített asztalnál már együtt ült a család.

— Idé, ni, mellém — mutatott helyet Pável bácsi — ez a fiamé, aki szegény a fronton van — vetett keresztet az öreg és elmondta az áldást.

Annicska ült velem szemben, az édesanyja mellett. Tekintetünk találkozott, de szó kevés esett a vacsora alatt, s az is csak a szállásadómmal, aki valamikor a közös hadseregben szolgált és jól tudott magyarul.

Evés közben almabort ittunk, utána meg sligoviczát. Beleburkolóztam Annicska hajnalszínű, szép, tiszta mosolyába, elfelejtettem szomorú számkivetettségem, s már-már köszörülgettem a torkom — mert igen kikivánkozott belőlem egy karácsonyi ének — amikor bekiáltott az ablakon az üteg naposa, hogy reggel hétkor sorakozó a templom előtt. Továbbmegyünk!

Szokol Pável mosolygott, de Annicska arcán a félelem árnyéka homályosította el a pirosságot. Szomorúan mentem ki, hogy egy kis szénát adjak a lovamnak.

Amikor bementem, Annicska egy vesszőkosár diót húzott ki az ágy alól — s ahogy az mifelénk is szokás — nevetve rakta tele a zsebeimet. Házigazdám sűrűn töltögette a poharamat, majd elővette a harmonikáját. Bizony, így hamar megfeledkeztünk mi a kis jézuskáról, de talán a lángok közt ünneplő világról is, és hát daloltunk felváltva, szlovák és magyar nótákat, olyan nagy igyekezettel, hogy majd kimozdítottuk a házat.

Annicska — az én drága kis an-

Tallós István festőművész, Mosonmagyaróvár

Tizenkilencben vöröskatona volt, az ezred harcosa és tudósítója. Egykorú vázlatok az itt-ott már erősen megfakult 40 éves ceruzarajzok alapján most friss képekben eleveníti fel emlékeit. Ki akarja a békét című festménye a tőkések és a munkások összecsapását ábrázolja. Ezzel a különleges, absztrakt hatású képpel azt akarja bizonyítani, hogy maga az absztrakció, az elvonatkoztatás is közérthető kifejezési formája lehet a művészetnek.

Egy másik éjszakai kép rozsnyói részletet, támadásra való felvonulást ábrázol éjjeli reflektorfényben. Az éjszaka színei és a mesterséges világítás keveredése különleges, érdekes aláfestője a hangulatnak.

Az éjjeli táborozás holdvilágnál — szintén nehéz technikájú kép. A katonák pihenőjét ábrázolja, különösen kitűnő rajta egy figyelő katona alakja,

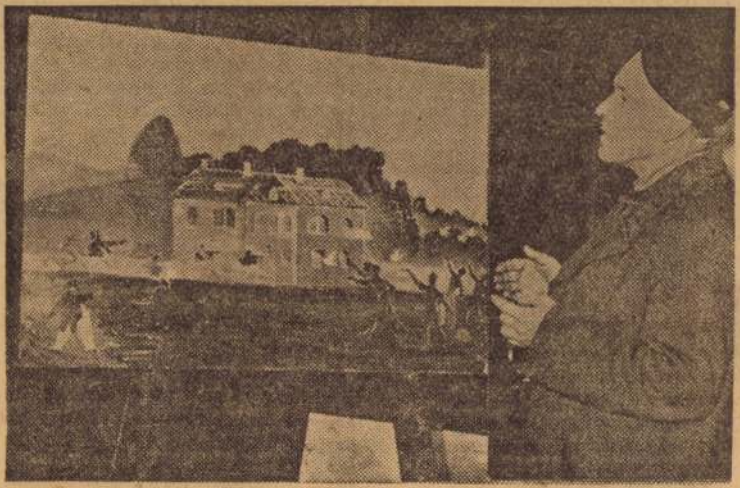

Tallós István „Ki akarja a békét?" című képét mutatja meg a műteremben. Ez a kép, amely a munkások és a tőkések összecsapását ábrázolja, sok vitára ad alkalmat. Egy azonban biztos: új korunk új eszméinek megszemélyesítését, új gondolatok ábrázolását követeli, amelyek eddig még kevéssé szerepeltek a képzőművésztekben

Kisalföld, 1958. XII. 25

1021

Tallós Prohászka

Mosonmagyaróvári festők

Kiállítás a múzeumban

Egy hete kiállítás nyílt a mosonmagyaróvári múzeumban a városban élő alkotók munkáiból. Ez talán érdekesebb és izgalmasabb, mintha arról adhatnék hírt: a francia impresszionisták műveiből érkezett válogatás — mondjuk az Ermitázsból Tekintve, hogy Leningrádban még csak járhattak képkiállításon a mosonmagyaróváriak, de otthon — nem, mert nincs hagyománya ennek a művészeti ágnak Bármennyire is festői a városka környéke, nem fedezték fel, mint Szolnokot, Vásárhelyt, nem is szólva Nagybányáról.

Rögtönzött közvéleménykutatásom szerint senki sem emlékszik arra, hogy a festők valamilyen *tényezőt* jelentettek volna a kulturális életben, vagy egyszerűen csak a város életében. Néhányan *Tallós Prohászka* nevét említették, úgy, mint aki semmi talajra nem talált s elsorvadt, pedig...

Nos, talán ezt a *pedigét* az újabb Tallós Prohászkák neve után nem fog kelleni hozzátenni. Ebben látom én a legnagyobb jelentőségét a tárlatnak. Elismerés érte a városi tanács művelődésügyi osztálya lelkes népművelőinek, akik úttörő munkasai az ügynek, akiket a többszörös visszautasítás sem tántorított el: megtalálták a módját és lehetőségét az anyag zsüriztetésének s a kiállítás megrendezésének (A megyei hivatalos szervek hivatásos vezetőitől több figyelmet és segítséget remélnek a jövőben.)

A kiállított 50 mű — fele festmény, fele grafika — ugyanis azt bizonyítja, hogy élnek a városban különböző kvalitású festők vagy festegetők; s arra ösztönöz, hogy a képzőművészeti élet megyei irányítói ne elégedjenek meg azzal, hogy aki küld az őszi—tavaszi tárlatra anyagot az küld, akit elfogad a zsüri, az jó, aki nem küld, vagy kirostáltatik, az szinte nem is létezik. Nem azt akarom mondani ezzel hogy ragyogó, csupa tehetség töltötte kép látható a múzeumban e hónap végéig Hanem azt, hogy van közöttük nénany figyelmet felkeltő, s hogy ezeknek az alkotóknak lehetőséget kellene biztosítani részben ahhoz, hogy utat találjanak a képzőművészeti élet élő berkeihez, a szakmai továbbképzéshez részben pedig a rendszeres szereplésheZ, akár csak otthon a városban

Nem K. *László Enikőre* és nem is *Karczagi Endrére* gondolok, hisz őket ismerhetjük tárlatokról, pályázatok részvevőiként. László Enikő kis monotípiái, akvarelljei egyébként nemcsak a tárlat anyagához mérten, hanem önmagukban is rangos, művészi munkák. Hanem *elsősorban Jancsó György* doktor három kiemelkedően jó képére. (Párizsi utca, Naplemente, Mosoni háztetők.) Bátor színhasználat, határozott rajztudás, egyéni látásmód jellemzi — de nem tudom, milyen a többi képe. Tulajdonképpen nem lehet véletlen e háromnak a színvonala, de nem tudom, honnan jutott el erre a szintre, mik voltak előző állomásai, mi az ars poeticája, vagy puszta kedvtelés-e (alig hinném) számára a festés. Fest még néhány orvos Mosonmagyaróváron, de az ő képeik nem hagynak bennem kételyt ez utóbbi feltételezés iránt.

Ugyszintén figyelmet igénylenek *Zalán Lajos* soproni tájképei (de vajon miért nincsenek Mosonmagyaróvár környékiek?) s *Dusamek János* tanulmányai — bár ő egyelőre csak ígéret, egyébként is főiskolás még. *Kurucz* Béla és *Pintér Éva* ambícióit szakmai irányítással talán jobb irányba lehetne terelni.

Szorongással álltam *Tallós Prohászka* képei előtt. Nem mintha tétovázlam volna egyértelmű elutasításuk fölött. Hanem azért, mert rendkívüli sajnálattal kellett nyugtáznom, hogy hol rekedt meg ez a művész, hogy *mivé nem lett*, olyan indulás után, amilyenről kevesek őrizhetnek emlékeket A most kiállított munkái a legtorzabb, legszomorúbb korszakát idézik a szó szerint csak *úgy nevezett* szocialista realista festészetnek. Egykori színvonala és érdemei azonban nem befolyásolhatnak — félrevezetném a közönséget! — abban, hogy ezt mondjam, hozzátéve: a társadalom közönye is részes e pálya eltorzulásában.

Bízni szeretnénk abban, hogy az első jelentkezés a városban alkotóknak lendületet ad, és polgárjogot szerez a képzőművészeti életnek Mosonmagyaróváron.

Medve Imola

AMIKOR *a gorombá oszi szél kikergette az utolsó lepkéket is a kertből, a három katicabogár-testvér, Katalin, Kató és Katinka is téli álomra hajtotta a fejét. Fejük búbjáig betakaróztak száraz falevéllel, hogy átvészeljék a zimankós, jégesős, havas telet.*

Katalin és Kató egyhamar álomba merült, hanem az izgő-mozgó Katinka csak forgolódott a fekhelyén. Folyton kikukucskált a takaró alól. Addig-addig leselkedett, nézegetett kifelé, hogy egyszercsak zsuppsz!... ledobta magáról a meleg levélpaplant, és kisétált a jól ismert kertbe.

— Dehogyis alszom én még el! Én bizony még játszom egyet!

Megigazitotta pettyes ruháját, és elindult, hogy felkeresse kedves jóbarátait, a virágokat.

DE VIRÁG *már egy se volt a kertben. Mind elmentek valahová. Csak a kicsi fenyő ágaskodott a kert szélében. Katinka jól ismerte, odaröppent hát hozzá.*

— Még jó, hogy téged itt talállak, mert különben olyan idegenül érezném magam ebben a sivár kertben. De te

milyen ude, friss ... is! Nem tudod, hová ... virágok?

— Én télen-nyáron ... gyok, ezért hívnak ... nek. És te nem tud... a virágokat már elh... ta az ősz? Az én ... azonban már meg... bírják a hideget.

— Milyen jó vo... sarkantyúcskák és ... logató virág közöt... játszani a méhekk... langókkal. Úgy ... nekem, úgy szer... egy kicsit játsz... kedvem még alu... takaró alatt. E... hogy itt tanyázzak ... között.

A kis fenyő bólintani akart éppen az esengő kérlelésre, hát maradj egy kicsit, amikor apró fehér pelyhek kezdtek szállingózni körülöttük.

— Jaj de szép! Jaj de szép! — ujjongott Katinka. — Hiszen ezek icipici fehér lepkék!

— Nem lepkék bizony ezek, hanem esni kezd a hó — felelte a fenyő —, és jól tennéd, ha azonnal visszatérnél a nővéreidhez, míg nem késő.

— Hó? Hát az mi? — érdeklődött Katinka.

gette, razog... nagyon fázott. Nem tudta mi... tévő legyen. Reszketett, vacogott, és már úgy érezte, nem bírja tovább, amikor kinyílott az előszobaajtó, és Zsuzsika lépett ki rajta.

A kis fenyő egy pillanatig sem habozott, amint Zsuzsikát megpillantotta. Gyorsan lerázta egyik ágáról a havat, és integetni kezdett vele, hogy a kislány figyelmét magára vonja.

Zsuzsi észrevette és odaszaladt a kis fenyőhöz. Azonnal megpillantotta a hóra huppant piros, pettyes ruhájú kis bogarat.

— Jaj, de hiszen ez egy kis katicabogár! — kiáltott fel csodálkozva. Mit keresel te itt a hó tetején? Te kis oktalan bogár!

Tenyerébe vette és besietett vele a meleg szobába, s egyre csak ...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
KISALFÖLD
Győr
1969 NOV 2

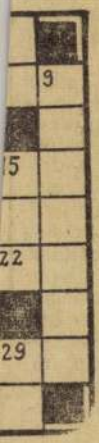

K

vember 6-ig, csütörtökig. A megfejtésekre írjátok rá, hogy hányadik osztályba jártok. A borítékon vagy a levelezőlapon tüntessétek fel: **Gyermekrejtvény!**

Az ügyes megfejtők között szép ifjúsági könyveket sorsolunk ki.

VÍZSZINTES:

6. Azonos magánhangzók. 7. Védő. 8. Puha fém. 12. Íróeszköz. 14. Kevert kávé. 16. Óvó (ő=o). 18. Latin üdvözlés. 19. Tág. 20. Földbe hinti a magot. 22. Jelen nap (ford.). 23. Feltételes kötőszó. 24. Mutatószó. 25. A tetejébe. 27. R. H. L. 29. Társaira vigyáz.

FÜGGŐLEGES:

1. Félig mozi. 2. Görög betű (kiejtés szerint). 3. Kevert Vác. 4. Író magánhangzói. 5. Ételízesítő. 10. Létező. 11. Kevert alá. 13. = vízszintes 16. 15. Női név. 17. Tiltószó. 20. Ruhát készít. 21. Mesebeli hős ... Vilmos. 26. Azonos magánhangzók. 28 Szólít — költőiesen. 29. Előd.

A megfejtés megkönnyítéséül közöljük, hogy hosszú és rövid magánhangzók között nem ...

Tallós Márie

K

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Magyar Nap
Megjelent: 1948 NOV. 28. (Képpel)

Bésüt a nap a kiállítási terembe, világos könnyű levegő tölti be az egész csarnokot. Olyan furcsa ez az atmoszféra. Csendéletek, aktok, festői műhelyproblémákat boncolgató tájképek, vagy finomkodó szobarészletek helyett gyárak, kohók, bányák és öntödék, dolgozó emberek és épülő házak néznek ránk. A magyar festészet új utakat keres. Tudomásulvették a festők, hogy a közönség gyökeresen megváltozott. Ma nem a polgárság, nem a gyáros veszi a képet, hanem a munkás áhítja azt.

Tallós: Elmunkásnő

A tárlat nem teljes. A művek többsége nem valódi remekmű, de az a komoly akarás, amely itt látszik, egészen őszinte. A festők keresik a tömeggel való kapcsolatot.

Sokan már meg is találták. Témában és kifejezésmódban egyformán közelkerültek a dolgozókhoz. Lemennek a bányába, tanulmányozzák a kohókat, boncolgatják a munkamozdulatokat, rajzolják az élmunkásokat, a dolgozó ember élete mélyére akarnak nézni.

Ez az út jó, járható. Az eredmények persze a művészek egyéni tehetségétől függnek, de a kiállítás, mint igéret, több mint biztató, mint teljesítmény, máris érték s a társadalmi kapcsolat a művészet és a tömeg között már megvan és bizonyos, hogy a jövőben fokozottan meglesz. A Képzőművészek Szabadszervezetében rendezett kiállítás (Andrássy-út 69.) új utat mutat a magyar festészetben.

(pt)

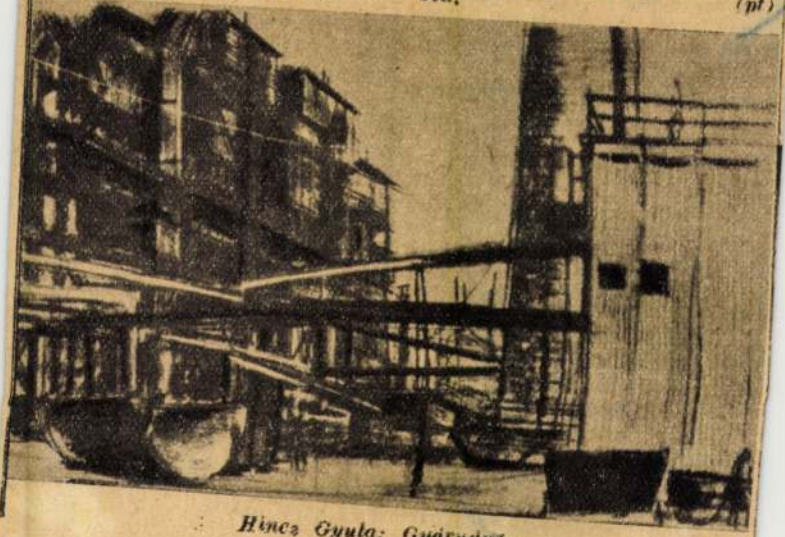

Hincz Gyula: Gyárudva

aki gondos figyelemmel kisérte a földmunkálatokat s tapasztalatait készségesen közölte a múzeum vezetőjével.

A július 20-iki s a múzeumegylet költségén végzett bejárás alkalmával a *Huszárielő* nevű erdészlak tőszomszédságában találtak egy kisebb avar sírmezőt, melyből az útépítő munkások már előzőleg 4 sírt ástak fel. A tárgyi gyüjtés eredménye: 4 koponya egynéhány más csontvázrészszel együtt és 4 db avar bronzdísz. Egy másik földtermelő helyről 1 vaslándzsa és 1 diluvialis emlőscsont került elő, *Bakonybél* községben pedig Szokoly József jegyző közvetitésével

az egyesület, miért is, amíg az
föltétlenül új helyiségre van szüksége.

84. ZOMBOR. 11. *Bácsbodrogvárm*
zeum. A *könyvtár* köteteinek számá
lami segélyből beszerzetteken kívül
sulat által évek óta gyüjtött, de sz
nem vett könyvek, térképek és egyé
tári anyag leltározása és bekebelez
darabra emelte. A rendezés munká
kár és a múzeumi őr végezték.

A *régiségtár és éremtár* ásatás és
zás útján gyarapodott. Ásatást csak
végezhettek, mert a múzeumőr és ti
badidejét teljesen lekötötte a kön

MAGYAR NAP
Politikai napilap
Budapest, VII., Rákóczi-út 54.
Felelős szerkesztő: Gál György
Képszerkesztő: Pelbárt Oszkár
Felelős kiadó: Palkó Sándor
TELEFON:
Szerkesztőség: 222-077
Kiadóhivatal: Miksa-u. 8.
Telefon: 222-092
Kiadja:
Az Ujságkiadó kft.
—
Athenaeum Irod. és Nyomdai Rt.
mélynyomása
Budapest, Miksa-u. 4—6.
Felelős: Gorszky T. igazgató

KISALFÖLD
Győr

vata

edénydarabokat hozott a felszínre körülbelül 100 méter hosszúságban. A helyi múzeum igazgatója azonnal a helyszínre érkezett, a leleteket összeszedte, hogy a szakértői vizsgálat megállapítsa eredetüket. A hagyomány szerint a szóban forgó területen a török időkig temető volt. A halottak már nem beszélnek, de a velük eltemetett edények, használati tárgyak nyilván választ adnak szokásaikra, életkörülményeikre.

Szakács István,
Kapuvár, Rákóczi u. 167

szoltak

íknak ...

lenül megelőző mésfél éven belül összesen legalább 12 hónapig munkaviszonyban állt, gyermeke hároméves koráig gyermekgondozási segély illeti meg. Az 1969 április 1-én érvénybe lépett *új kormányrendelet a segélyre jogosultak körét azokra is kiterjeszti, akiknek munkaideje lagalább napi hat óra.*

Azok a kismamák, akik az előírt 12 hónapos munkaviszony egy részében *csak napi négyórás munkakörben dolgoztak,* illetve azok, akiknek *a 12 hónapi munkaviszonyból csak néhány munkanap is hiányzik,* a gyermekgondozási segélyre a jogosultságot *nem* szerezték meg.

Jubileumi kés

Versenyt hirdetn... a győri postások

A Győr 2. postahivatal dolgozói csatlakoztak Sopron 1. postahivatal versenyfelhívásához. Lenin születésének 100. évfordulója tiszteletére vállalták, hogy a Fáklya című lapot az eddigieknél eredményesebben terjesztik.

A győri postások versenyre hívták a Soproni Postaigazgatóság területi kézbesítőit felszabadulásunk 25. évfordulója alkalmából. Célkitűzésük, hogy a párt központi lapja és a megyei lap előfizetőinek táborát növeljék. Versenybe szólították a szakszervezeti aktívákat a Postás Szakszervezet megalakulásának negyedévszázados évfordulója tiszteletére.

Szeretnék, ha felhívásukhoz Győr-Sopron megye valamennyi kézbesítője, szakszervezeti aktívája csatlakozna, eredményessé tehetnék a munkaverseny-mozgalmat, s méltóképpen hozzájárulhatnának a központi felhívás sikeréhez.

Mit mond a paragrafus?

A terhes anya átlagkeresete

„Annamária" jeligés leveliránk gyermeket vár. Két kérdésre szeretne választ kapni. A terhes anyák kötelező orvosi vizsgálata miatt kieső munkaidőre jár-e munkabér, és ha áthelyezik, csökkenhet-e a keresete? Eddig három műszakban dolgozott, s éjjeli pótlékot is kapott. Most délelőtti műszakba osztották be. Átlagkeresete csökkenhet-e az éjjeli pótlék összegével?

Átlagkereset csak azokra az orvosi vizsgálatokra illeti meg a dolgozót, amelyeken egészségi állapotától függetlenül köteles részt venni. *A beteg (vagy terhes) dolgozó megvizsgálásához,* illetve rendszeres kezeléséhez szükséges vizsgálat a kieső időre járó munkabér megtérítése szempontjából nem minősül kötelező orvosi vizsgálatnak akkor sem, ha a vizsgálat lefolytatása csak a munkaidő terhére oldható meg. *Az e címen történt távolmaradás igazolt távollétnek minősül, díjazás azonban a mulasztott időre nem jár.*

A dolgozó nő terhessége negyedik hónapjának kezdetétől gyermekének egyéves koráig éjszakai munkára nem kötelezhető. E rendelkezést csak úgy lehet megtartani, ha a terhes és szoptató anyát ideiglenesen más munkakörbe helyezik. A jogszabály kimondja: *A terhesség miatt más munkakörbe áthelyezett nőnek az előző átlagkeresetéhez való jogát semmilyen körülmény nem korlátozhatja.* Ebből következik, hogy a *korábbi átlagkeresetre,* vagyis az *éjszakai pótlékkal számított átlagkeresetre joga van.*

Tetszik ...

Tavasz az őszben

Kedves csapodi előfizetőnk, Németh Sándorné nagy rajongója a természetnek. Mindig örömmel olvassa az újságokban az ilyen témájú cikkeket. A múlt heti lapszámunkban megragadta figyelmét az a tudósítás, amelyben hírt adtunk, hogy az erdőkben az őszi napsütésben nyílnak a szebbnél szebb virágok, köztük a tavasz üdvöskéje, az ibolya. Gyorsan tollat fogott, hogy közölje velünk: virágoskertjében is pompázik a kedves tavaszi virág, színe és illata semmiben nem különbözik a tavaszi ibolyáétól. Házában egymásnak adják a kilincset a kíváncsiskodók ...

Így igaz!

A rendőrség szervei nemrég ellenőrzést tartottak a győri járás italboltjaiban és kisvendéglőiben. A tapasztalatokat „Rendet a falvakban is" című írásunkban összegeztük.

Győr és Vidéke Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet közölte velünk, hogy a cikkben említett *dunaszegi kisvendéglő* nem tartozik a hatáskörébe.

Elnézést kérünk!

Ez történt ...

A központi felhívást követő napokon öt szocialista brigád tett vállalást a Kisalföldi Állami Erdőgazdaságban hazánk felszabadulásának negyedszázados évfordulóján. Felszabadulási műszakot szerveznek és részt vesznek a szocialista brigádok felszabadulási szellemi vetélkedőjén.

Egészségház nyílt október 1-én Kapuváron a Mátyás utcában. A házhelyi édesanyáknak most már nem kell csecsemőikkel kilométereket gyalogolni, hogy orvosi tanácsadáson és terhességi ellenőrző vizsgálatokon megjelenjenek.

★

Horvátkimléről Győrbe járó dolgozók lapunkon keresztül kérték a MÁVAUT vezetőségét hogy munkaszüneti napokon is indítson a vasútállomásra autóbuszt. A 19. sz. Autóközlekedési Vállalat a kérésnek nem tehet eleget, mert a szóbanforgó napokon átlagosan 6—8 fő utazik csak. kihasználatlan járatot pedig nem üzemeltethetnek.

★

Az erdőgazdasági dolgozók is csatlakoztak a „minden iskolának televíziót" mozgalomhoz, és hozzájárulásukból vásárolt készüléket hamarosan átadják a megye egyik általános iskolájának.

★

Október második felében elkészül Kapuvár Fő terének burkolása amelyre a tanács 350 000 forintot fordít. Befejeződik a Mátyás utcai vízvezeték-hálózat építése is, és ezzel egy időben megnyitja kapuit a házhelyi körzeti orvosi rendelő.

szánta?

onfüred között közlekedő, ávolsági autóbuszra október ıl többen várakoztak, mint előtt a kalauz tanácskozott najd felkérte a már helyet tik Écsre és Ravazdra igyeát helyüket a végállomásig a mentesítő járat — közölte

25 személy nyomban eleget gyermekes édesanya, karján idős, mankóra támaszkodó a mentesítő járatot. Hiába. histához fordultak felvilágoa mentesítő járat indításáórakor induló kocsival!" — ak kérték a panaszkönyvet, l az ügy Veszprémhez tar-

tozik a veszprémi MÁVAUT k. Az utasok félrevezetése kkökből sem Győrött, sem utasok!

1969 OKT 1 1

1021

Ádázkodás a képzőművészet feladatáról*

A kommunizmus kísértetjárásának világraszóló hatására már a múlt évszázad közepének új korszakot leső, haladó művészei fölismerték az eljövendő korban a régitől merőben eltérő életformát, és ennek új formáit, új tartalmát művészetükben is kifejezésre juttatták — még sok évtizeddel a szocialista államok kialakulása előtt.

Vadhajtások

A természetből vett példákból tudjuk, hogy a kultúrált hajtásokon kívül vadhajtások is burjánozhatnak: valamennyi érvényesülni vágyik, működvelő és tehetségtelen fokon, akár mellőzötten is.

A fölszabadult ábrázoló művészet a kötött valóságból a képzeletvilág végtelenjébe kacskaringózik szét, és mármár az elvontból is elvonatkozott: a véletlenek bizonytalanságát szándékolja megragadni a fantázia kimeríthetetlen ábráival. (A két különböző világ egyre fölismerhetőbb jeleivel.)

Mindez érthető a kultúrált érzékű értők számára: a már meglévő ismeretekre és a zabolátlan képzeletre, a logikára és a véletlenekre is számító gondolatvilág gazdagságával több befogadható, mint a sivárabb fokozatok kötelmein. A rosszul nyergelt, kimüveletlen, pallérozatlan fantázia termékei azonban könnyen szétválogathatók a hivatottak műveitől.

Az absztraktnál a képzeltből, vagyis a láthatatlanból valóságábra lesz. A művész nem is akar mást, mint az elképzeltet ábrázolni. Túlzó kívánalom lenne a használt vagy értelmét keresni, hisz' csupán pillanatnyilag szórakoztató ötletrögzítés, és nem számít érthetőségre.

Ennél komolyabb a gondolatrögzítés, ha magasabb szándékot tartalmaz, amelynek kifejezése huzamosabb, alaposabb törődést kíván.

Lehet, sőt valószínű, hogy a kötetlen formák idővel elvesztik a könnyebb sikerű utánzásra csábító hatásukat, és egy-két év elteltével ismét a hagyományos ábrázolás rafináltabb módozata lesz a széles körű érdeklődés problémája. De valamennyi eddig fölmerült és alkalmazott stílusból van, maradt valami tartós, ami hat a többire, egymást fölfrissítve, alakítva és kifejezőbbé serkentve, gazdagítva az egyetemest. Használhatóságuk a megörökítésre alkalmas témához igazítható. Erre a mondanivaló hatásosabb kifejtése végett szükség lehet.

A fantázia-termelés nagyban kedvez a dilettantizmusnak, annyira, hogy már tömegjelenséggé terpeszkedett, ami éppen ezért figyelemre érdemes: mi módon lehetne ezt az érdeklődést a művészeteket értővé varázsolni.

Tanítás, oktatás

Egyik varázslat: az oktatók elmélyültebb továbbképzése főiskolákon még a kihelyezésük előtt. Éppen az ábrázolást oktató szakosok, például hiányos figurális ismeretüket absztrahálással pótolják vagy helyettesítik, vagy teljesen az absztraktra térnek; az őket figyelemmel kísérő működvelők is ebbe kapaszkodnak. A szakmát jól ismerő ábrázoló szakos pedagógus iskolán kívül is jó példa. Hiszen nem általános kívánalom a természethűségű ábrázolások kiállítása, minden iránynak van érdeklődője, de művészileg kifizetődőbb alapos ismeretekből kiindulni, mint szakmai bizonytalanságokkal kóborolni.

Az általános iskolák gyermek-művészi produkciói befejezett, önálló műfajnak mondhatók. Vagyis gyerekművészetnek. Ebben a műfajban nincs tehetségtelen, mert alkotásuk a gyerek lelkivilágát, önmaguk világát, a valóság gyerek-expresszionista szemléletét mutatja. Nem úgy látja, ahogy csinálja, de nem tudja másképp. Fejlettebben látja, mint ahogy ábrázolja, mert ha észreveszi ábrázolása eltérését a valóságtól, megkísérli azt újabb észrevételéhez igazítani, vagy jobbat készíteni, mint a tehetségesebbek. Ezzel a művészetével a gyerek csak a gyerekkorban érvényesül, csak a gyerekkor határáig, azon túl már más a kívánalom: mindig az elért korhoz mérődik.

A gyerek ábrázolásával akaratlanul absztrahál. A felnőtt művész pedig szándékosan. A felnőtt művész tudja utánozni a gyerek művészetét, de a gyerek nem tudja utánozni a felnőttek művészetét, csak elérésének vágya él benne —, amit csak szakmai fejlődéssel érhet el.

Az oktatók egy része beéri tanítványai gyerek-expresszionizmusával. Ezzel azonban alig nyújt valami használhatót, mert tanítványai legtöbbje ezt a gyerekkori sikert ezen a fokon szeretné tartani évek múltán is, részben, mert a felnőttek fantázia-termékű ábrázolásaiban a maguk gyerekkori művészetének rokonprodukcióit vélik fölismerni —, úgy gondolván, hogy az absztrakt ábrák az ő ösztönös megnyilatkozásaikhoz érkeztek, mint a képzőművészet csúcsaihoz.

A figurális tanulmányok összes velejáróinak főiskolai fokon való gyakorlata híján képzőművész-pályára lépni ma már szinte tömegjelenség.

A főiskolára jutásban több a szerencse, mint amennyi a jó válogatás mellett megengedhető lenne. Ennek bizonysága, hogy a kivülrekedtek sikeresen szerepelnek kiállításokon, tekintélyes és színvonalra törekvő tömegükkel (viszonylagosan értve), magukkal ragadják gyakran nemcsak a működvelőket, de az akadémiai végzettségűeket is.

Egyéni vagy közös

A szemléltető oktatás középfokú tudnivalóival útjára bocsátott rajzszakos tanár, tanítás közben tovább fejlődve, előbb-utóbb kedvet kap társas, vagy önálló kiállításra, és egymás tárlatainak kölcsönös látogatása hatására kialakul egy közös stílus. Ez így logikus is, mert ha a tehetséges nem juthatott be a vágyott főiskolára, akkor megkeresi és meg is találja érvényesülése módját a főiskolán kívül.

Ugyanakkor a csak stílust hangsúlyozó, egyéni előadásmóddal jelentkező képzőművész mintha kerülné a társadalmi problémát (vagy talán úgy gondolja, hogy a csupa-stílus is társadalmi probléma), és egyáltalán: mintha stílusával a tématlanságot vallaná, és mintha csak ebben látná a művészetet, és a stílus lenne a tárgya és tartalma is. Akár egyéni a stílus, akár másokéval azonos, közös a hitük abban, hogy stílusmutatványukkal a képzőművészet legújabbkori eszszenciáját nyújtják.

Akár így van, akár úgy, a közös vonások mindig rokonszenvesek. Összetartozunk, és ez az összetartozás nem az ellentétekben, hanem a távolabbiban is meglátott közös vonásokból ismerhető föl. A közös vonások ismétlődése rokon a huszas—harmincas években világszerte mutatkozó hasonló törekvésekkel. (Ebben annak idején is az emberiség egymást keresésének jeleit véltem fölismerni. Erről cikket írtam a pozsonyi A reggel című napilap 1931. október 7-i számában „Egységesedés felé a festészetben?" címmel.)

Közéleti érdeklődés

Nagy dolog az egyéni stílus a stílustalanok között, de üres, ha semmi más. És ez az üresség még feltűnőbb a sok súlyos általános emberi sorskérdések megoldatlanságai között. Jelenleg minden képzőművésznek világszerte nagy feladata lenne harc a háború ellen. Írásban és képben, imponáló méretű festményeken, grafikában, szoborban, ahányféleképpen csak lehet.

A művek majd kialakítják a hozzáillő formát: eklektikusan vagy egységesen, vagy egyénien — mindegy, csak hatásos legyen. A mű a fontos.

A háború elleni küzdelem sikerét, a béke beköszöntét ne csupán egy-két neves művész produkciójától várjuk. A probléma méretét tekintve, világméretű akcióra van szükség.

Bármely stílusban fogant hatásos kifejező művet elfogadhatóvá tenné, élenjáróvá avatna a háborútól megváltani tudó eredmény.

Stílusunk a háború elleni harc!

Minden emberséges szándékú művész szerte a világon létrehozhatna egy-két hatásos békeművet, benne kifejezve, átérezve e harc óriási jelentőségét. Ezek lennének az emberiség megmentői, ezek lennének az igazi nagy művek.

Ezekből egy nagyszabású béke-világkiállításon, mint a béke kellékeinek gyűjtőhelyén a világbéke tudnivalóit ismernénk meg, és egységesen tudnánk föllépni vele a háború rémségei ellen!

Tallós P. István

***) Tallós P. István festőművész lapunk október 3-i és 4-i számában megjelent, képzőművészeti tárgyú írásunkhoz küldte el hozzászólását. Bár cikkének nem minden részletével értünk egyet — különösen azzal nem, amely a képzőművészetet úgy tekinti, mint amely a maga sajátos eszközeivel „megváltani" tudja a háborútól a világot —, közöljük, mert felhívja a figyelmet képzőművészeti stílusok és ízlések korproblémáira, a művészek közéleti felelősségére. S ha a művészet nem is az egyetlen, de hatásos eszköz lehet a háború elleni küzdelemben. (A szerk.)**

építéshez 0—20 mm-es és 20—40 mm-es osztályozott

MÉSZKŐ ZÚZALÉKOT ÉS ZÚZOTT KÖVET

azonnal szállít az ÉM. 1. sz. Kőbánya Vállalat Polgárdi Üzeme.

Egységár tonnánként helyi átvételnél 35,—, illetve 45,— Ft. Vagonban tonnánként 75,—, illetve 85,— Ft. Vasúti szállításnál fuvardíjat a bánya fizeti.

Szállítás megrendelés érkezési sorrendben.

Csornán Felsz
mellett.) Női
kapható.

Plakát — rekl
tését, kiállítás
jékoztató táblák festését, valamint mindennemű dekorációs munkák elvégzését helyszínen is vállalunk.

Győri Szolgáltató és Vegyesipari CSMD KTSZ

Győr, Árpád u. 91. Telefon: 36:58.

A 403-as Iparitanuló-Intézet ADMINISZTRÁCIÓS munkában jártas

gyors- és gépírni tudó

munkaerőt keres, napi 4 órás elfoglaltságra. Jelentkezés az intézetben, Sopron, Halász utca 9.

Ingyen adunk SALAKOT

Győri Szeszgyár

Villanymotorok, háztartási villamosgépek, porszívók, mosógépek

javítását

rövid határidővel vállalja a

Győri Finommechanikai Vállalat

Győr, Bajcsy-Zs. u. 31.

A Győri Keksz- és Ostyagyár azonnali belépéssel felvesz gyakorlattal rendelkező

kalórikus vagy gépészmérnököt

Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés a vállalat személyzeti osztályán.

Születésem óta tá
7 hónap alatt köv

Termelőszövetkeze

A takarmánytáppal való áll
a hizlalási időt. Jelentős

Takarmánykeverékre szer
ményforgalmi Vállalat já

Nagy gyakorlattal rendelkező

elektroműszerészt

felvételre keresünk GYŐRI munkahellyel. Fizetés megegyezés szerint. Írásbeli ajánlatok Győr-Sopron megyei TEJIPARI VÁLLALAT, Sopron, Lackner K. u. 7. címre küldendők.

Mindazoknak, akik szeretett férjem halála okozta mély fájdalmunkban osztoztak, ezúton mondok hálás köszönetet.

özv. Buranits Béláné

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férj, testvér és rokon,

SLAHOR HÁNDOR

66 éves korában elhunyt. Temetése folyó hó 15-én du. negyed 4 órakor lesz az új köztemetőben.

GYÁSZOLÓ CSALÁD

Tallós P. István
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD

Ne legyen elfelejtett ember

Tallós P. István festőművész

„Ha majd esztendők múlva valaki megírja Prohászka István portréját a magyar festőművészet számára, ki nem hagyhatja belőle Somorját. Ezt a vánnyadt lelkű sajátos kisvárost, ott a Csallóköz szélén, amelyik úgy terül el a daloló fekete róna szélén, mint egy hamurakás."

Ezeket a sorokat írta többek között a prágai Magyar Hírlap 1918 június 10-i számában, amelyben Prohászka István művészi bemutatkozásáról ad hírt a legnagyobb elismerés hangján.

S valóban. Ha most azzal a megértéssel és jóindulattal akarunk szólni a már hetvenedik életéve felé ballagó idős mesterről, mint méltán megérdemli, és melyre most szüksége van, Somorjáról kell kiindulni és érinteni kell azokat az állomásokat, melyeken a múltban Tallós P. István keresztül haladt, s melyek emlékei még ma is ott élnek elevenen a mosonmagyaróvári műterem falai között.

1925 október 4-én gyászos hírt közöl a pozsonyi Munkásújság. A somorjai halálmalomban egy 25 éves asztalosmunkást darabokra szaggatott a kerék. A szerencsétlenül járt munkás Prohászka Nándor, a művész öccse volt. A lap szerint a felelősség a munkásokat terheli, akik tűrik, hogy ilyen állapotok uralkodjanak egy munkahelyen. 1928-ban már öt újság számol be arról az eseményről, hogy a Savoy-szálló halljában megnyílt Prohászka István kiállítása. Egy évre rá a budapesti Nemzeti Szalonban csodálják meg merész témájú képeit, s mint a magyar föld, a magyar táj, a szegénység és a falusi élet művészét emlegetik a korabeli lapok.

A már ünnepelt festőnek azonban az ünneplésen túl nem sok minden jutott. A régi rendszer hiénái nyerészkedtek tehetségéből. Egyik kiállítása előtt egy évvel — látva a képek értékét és a művész üres zsebét — egy patikus egyszerre hatvan képet vásárolt tőle háromezer koronáért. A művész örömmel adta képeit, hiszen ennyi pénzt még soha nem látott együtt. A kiállításra azonban kérte — festőszokás szerint — a képek egy részének kölcsönzését, de a patikus csak úgy adta volna, ha a művész 100 ezer koronáról ad váltót, melynek zsirálója — kikötötte — egy pozsonyi bank igazgatója legyen. Adott váltót, volt zsiráló is, de így sem kapta meg képeit.

A nyomor, a nélkülözés hajtotta a művészt arra, hogy 1931-ben a Reggel című lap október 23-i számába tragikomédiát írjon a következő jeligével:

„Ha nem vesznek képet, nincsen pénzem, ha pénzem nincs, éhes vagyok, ha éhes vagyok, nincs kedvem dolgozni... és a favágók is élni akarnak. Kíméznek maguk közül, ne vegyem el a kenyerüket."

1931-ben jelent meg az-Ig. című füzete, melyben már úticélját rögzítette és adta közre a művész, szembeállítva az üreslelkű önző burzsoát és a kollektív gondolkodású embert. Ekkor is, később is mindég azt vallotta, hogy ott van művészetre szükség, ahol eddig nem volt művészet. És Tallós Prohászka István egész élete azt bizonyítja, hogy az ő művészetére is mindenkori életviszonyai voltak a legnagyobb hatással. Rendíthetetlenül harcolt a művészszövetkezetek megvalósításáért, a művészek állami támogatásáért, a nyugdíj lehetőségért. Harcolt, küzdött egy életen át. Akkor. És ma?

Ma itt él közöttünk a régen hivatalosan is kommunistaként nyilvántartott művész és... lefelni is nehéz... évek óta nem hallat magáról.

Miért?

Nem, nem sértődött ember. Körülötte látja mindazt megvalósulni, amiért élt, alkotott. Szerény ember. Ezzel is beéri. De miért érjük be mi?! Ne beszéljünk most arról, mi az a csekélység, amit megérdemelne tőlünk egy mindég igaz ügyért fáradozó és elfáradt idős művész. De beszéljünk a máról, a ma is alkotó, festő Tallós P. Istvánról.

Jelenlegi képei a megváltozott falusi életet, a változó embert, a mai embert ábrázolják, témában tehát ma sem lett hűtlen azokhoz, akikről régi nagysikerű képeit, a „Földnyúzó"-t és a többit mintázta. De képei iránt nincs érdeklődés. Magánosok sem és a tanács sem vásárol tőle képeket, mert nem zsűrizik azokat.

Tavaly felkeresték őt a Képzőművészeti Alaptól és megtekintették a képeit. Egy-két képét értékelték, kiállításra valónak találták, de több nem tetszett és a már kiválasztottakat is elvetették. Összezördültek. Az egész látogatásból csak az a megállapítás maradt, hogy Tallós P. István „hozzáállása nem olyan..."

Győrött, akik segíthetnének, régi kedvét visszaadhatnák a művésznek, azok is úgy vélekednek, hogy Tallós kiégett, megöregedett, reménytelen eset.

Valóban így lenne?

Valóban úgy gondolják, hogy — nem mindent —, de a legkevesebbet is megtették azért, hogy önbizalmát, alkotókészségét, fáradhatatlan munkakészségét megtalálja, visszanyerje Tallós P. István?

Előfordulhat és lehetséges, hogy egy üldözésekkel teli, küzdelmes életben megöregedett művész elfárad, veszít régi lendületéből. De nem veszíthet lendületéből pár év alatt az a gondoskodó szeretet és megbecsülés, amelynek ma is övezni kellene Tallós P. István személyét.

Hogyan is írta a prágai Magyar Hírlap 1928-ban?

„Ha majd esztendők múlva valaki megírja..."

Igen, ez az igazság!

Ha Tallós P. István művészi munkásságát akarjuk — és kell, hogy akarjuk! — értékelni, induljunk ki mi is Somorjáról. Talán jobban megértjük az idős művészt, talán megfelelőbben értékelik munkásságát azok, akik ma egy kézlegyintéssel belenyugosznak abba, hogy Tallós P. István munkái ott fekszenek a műteremben és nem jutnak el oda, ahová eljuthatnának: a kiállításra.

Rigó János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Tallós Prohászka István

1966 JÚN 5

1021

5

Népe igazságos szószólója*

A SOMORJAIAK s a közeli és távolabbi vidék magyarsága szívből jövő emberi — testvéri melegséggel ünnepelték Tallós Prohászka István festőművésznek, a két háború közti szlovákiai magyar szellemiség harcos — lelkes képviselőjének 70. születése napját. A pátriarkális kort jelző évszámra rácáfolt a közel két évtizedes távollét után hazalátogató mester szívós, szálas alakja, élénk tekintete, egész lénye. Odahaza volt újra, szülőhelyén, a Művelődési Otthonban rendezett kiállításán, finom színharmóniájú akvarelljei, soktémájú olajfestményei, talán száznál is több képe között. De ez mégsem egész életműve, mert azt megtépázták a viszontagságos esztendők, s a még meglévők Magyarországon vannak. Ami most bemutatásra kerül, egyrészt a Nemzeti Galériának tulajdona, másrészt magánosoké.

Somorján, a jellegzetes csallóközi községben telt el Prohászka felhőtlennek nem mondható ifjúkora. Már akkor a jövendő festő kutató szemével figyelte a környező tájat, népének munkáját, sorsát, kevés örömét, sok gondját. S 14-ben jött a dühösen pusztító, tragikusan véres háború, utána a forradalom, amelynek harcos katonája, s ezredének rajzolója volt. Több mint 200 lapon rögzítette a magyar Vörös Hadsereg életét. Majd a pesti Iparművészeti Főiskolán végezte tanulmányait. De a nyugtalan, kötöttségekkel szemben ellenérzéssel viselkedő fiatal művész, ki nehezen viselte el az iskola fegyelmét, mentesülni igyekszik a reguláktól. A már Csehszlovákiához tartozó Somorjára tér vissza, s keresi útját. Izgatják a kor formai-, s még inkább népe problémái. Itt találja meg valóban önmagát. A föld népével való kapcsolata, életük és szokásaik, meséik és babonáik gyújtják fel képzeletét. Szokatlanul gazdag fantáziáját jelzi a lendületes és költői formálású temperasorozat („A garabonciás", „Lucajárás", a „Göncölszekér", stb.).

KRÓNIKÁSA lesz a népnek és sorsának vállalója. A Csallóközt, a jellegzetes magyar tájat veti vászonra. De nemcsak a rónát, a folyót, a falvakat. A rögös földek, a sáros utak mély kereknyomai, a görbe falusi utcák, düledező kerítések, a magas homlokú házak csak keret, melyen belül egy történelmi és társadalmi igazságtalanságoktól szenvedő nép drámája játszódik le. Ennek az életnek a valósága érdekli. Nemzeti és szociális problémáik megragadásában látja a szlovákiai magyar realista piktúra feladatát. Ebben a szellemben festi meg alkotása legjellegzetesebb részét képező népi életképeit. A „Rőzse"-, és a „Trágyahordó", a „Halászok", a „Juhászok" s a „Hajcsárok" elesettségét, a már jelképpé magasodó „Földnyúzót", a „Vásárok" nyüzsgő képét. Merített gondos szociográfiai tanulmányaiból is. De ezek a kompozíciók nem néprajzi dokumentumok, hanem a művész lelke — szelleme prizmáján átszűrt benyomások, nagyon átélt élmények kivetítései. Rendkívüli megelevenítő erővel, egyéni és tipikus ötvöző jellemzéssel ábrázolja a kiuzsorázott, örök függőségben vergődő szegényparasztot, szikkadt asszonyát, a nagygazdák, a kupecek mohóságát, a városias polgárt, a rend komor őrét. S különös művészi adottsággal veszi ecsetjére a paraszti életben mindenütt jelenlévő gazdája sorsát megosztó és talán megérző állatokat.

Nemcsak bővérű elbeszélő, hanem bírálója is a jelenségeknek. Hol szatirikus éllel, hol meg groteszk torzítással leplezi le a fonákságokat, a bűnöket. Nála az expresszionista és kubista gyökerű deformáció célja a tény maradéktalan kifejezése, a dolgozók valóságának világos feltüntetése. Erre a világosságra ködös homály borul a hét év alatt, amíg a Csallóköz a fasizálódó Magyarország fennhatósága alatt állott.

PALETTÁJA csak 1945-ben színesedik ki újra, s ecsetjárása ismét a régi lendületről, dinamizmusról vall. Az 1947-es áttelepítés során búcsút kell vennie Somorjától. A közeli Mosonmagyaróváron folytatja azóta is művészi munkáját.

Tallós P. István az a festő, akiben megvolt a képesség és igény, hogy benyomásait anyagi formává alakítva, élettartalmú művével legyen népe igazságának szószólója.

Bárkány Jenőné

* A kiállításról írt méltatást a Pozsonyban megjelenő Új Szóból vettük át.

A család vasá

Manöken — civ

Szépen berendezett, napfényes otthon. Mindenütt virág. A mama feketével kínál. Kati hosszú, karcsú alakján szürke pantalló feszül, nagy gyerekszemét kíváncsi-csodálkozón rámvillantja és várja a kérdést.

— Hogyan kezdte?

— Sohasem akartam manöken lenni. Békéscsabán jártam iskolába, aztán Pesten, kozmetikus szakmát tanultam. És egy telefonfülkében kezdődött. Meglátták a Női ruha Nagykereskedelmi Vállalat ablakából. „Megmérettek", megfeleltem. A Gellért Szálló bemutatóján debütáltam. TV-adás is lett belőle.

— Azután?

— Abba akartam hagyni — sóhajt és lesüti hosszú fekete szempilláját. — Most már nekem, az én alakomra terveznek ruhákat. Pedig én „kövér" vagyok — súgja kicsit elpirulva — szeretek jól enni és sokat.

Észreveszi, hogy csodálkozom.

— Igen, 58 kiló vagyok és 173 centi magas.

— Napi elfoglaltsága?

— Reggeli a férjnek, azután torna, fürdés. Három-négy próba egy délelőtt. Ebéd valamelyik bisztróban a férjemmel. Egy órai pihenés, s ha nincs bemutató, akkor mosás, vasalás, egyebek. És szeretek olvasni, örülök, ha otthon vagyunk, együtt.

— Naponta hányszor öltözik át?

Egy kozmetikai „cs

A mexikói nők arcbőre eléggé zsíros. Ehhez hasonló a magyaroké is. Nem véletlen tehát, hogy az ilyen bőr kezelésével foglalkozó svéd kozmetikusnő, a tengerentúli földrész után Magyarországra érkezett. Bár ennek talán más „titka" is

Egy dán vegyészről, Elsa Hjeronymus kísérletezte ki e vegyszert. Éva Billstein kozmetikus pedig külföldön használja e kozmetikai cikket.

Egy budapesti bőrorvos nagyítóval vizsgálta a vegyszerek hatását. A pattanás körül fehér folt jelent meg

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tallós Prohászka István

KISALFÖLD

1967 JUL 27.

1021

Egyperces kommentár

Elkésett visszhang

A Csehszlovákiában megjelenő *Új Szó* július 19-i számában háromhasábos beszámoló jelent meg a Pozsony melletti városka, a csallóközi Somorja fejlődéséről. A cikk írója a képsort egy bennünket is érintő eseménnyel, *Tallós Prohászka István* festőművész tavaly rendezett kiállításával kezdi, amelyet a város szülöttének 70. születésnapjára rendeztek. Többek között ezeket írja:

„A megnyitó napján a városi népművelési otthon kiállítási helyiségei zsúfoltak voltak a látogatóktól. Nemcsak Somorja, hanem a környék lakossága is eljött, hogy lássa a művész alkotásait, amelyeket itt, szülővárosában sok nélkülözés közepette, szemünk láttára festett. A művész ott járt képei és a látogatók között, fogadta a kézszorításokat, a jókívánságokat, mosolygott mindenkire... és ebben a mosolyban mintha a régi, az ifjú Prohászka támadt volna fel. Szép, emlékezetes ünnep maradt ez a kiállítás. Azok az egyszerű emberek varázsolták ünneppé, akik szeretik a művészetet, és áldozatkészen ápolják a kultúrát".

Miért idézem ezeket a sorokat az Új Szó nyomán? Mert Tallós Prohászka István ma megyénkben, Mosonmagyaróvárott él, és a Kisalföldben korábban megjelent két írás ellenére sem mozdult meg támogatására a Megyei Tanács művelődésügyi osztálya úgy, ahogy a művész megérdemelte volna. Pedig olyan sorsot vállalt, amit abban az időben kevesen: minden képe tiltakozás volt a nép elnyomása ellen, és a munkásmozgalomba vetett hite adott csupán erőt neki, hogy állandó üldöztetés ellenére is vállalja a harcot a kommunista párt győzelmének előkészítésében. Prohászka képei agitáltak az elnyomás ellen, tettre mozdítottak, és ezért is volt olyan nagy a visszhang szülőföldjén még húsz évvel a távozása után is.

Tallós Prohászka ma csendes, elfelejtett ember nálunk. S ha a képei nem vallanának helyette, talán még a nevére sem emlékeznénk. Miért nem tudjuk ebbe az emberbe visszaállítani a régi hitét, amivel a jelennek is el tudná mondani hányatott, de gazdag élete tanulságait? Nem tudom elhinni, hogy akkora volna kulturális ügyeink intézőiben a közöny, hogy egy ilyen élő értéket egyszerű tudomásulvétellel kallódni engednénk. Segítsük elő a huszas-harmincas évek kiváló művészének újbóli megszólalását!

Rácz E

6:0 (2:0)

inyenceknek is örömet okozott. Az őszi idény főpróbájának számított ez a Népköztársasági Kupa-mérkőzés. A szurkolók nagy örömmel látták, hogy kedvenceik mind erőnlétben, mind a gólerős csapatjátékban — ha lehet ezt a kifejezést használni — tovább fejlődtek. Egy jól olajozott gépezet az ETO csapata, amelyben igaz, hogy ezúttal akadt néhány gyengébb pont is, de a szervezett és eredményes támadójáték, a jól működő védelem teljesítménye azt bizonyítja, hogy ha ezt a formát tartósítani lehet, akkor nyugodtan küldhetik a szurkolók kedvenceiket a nehéz őszi bajnoki küzdelmekre.

Egyénileg Tóth kapust nem tették különösebb próbára, de három esetben így is bizonyította, hogy kitűnő formában van. A védelem tagjai egymást múlták felül. Különösen Keglovich és Máté rendkívül erőteljes és okos játékát dicsérjük meg. Nell ezúttal is jó karmesternek bizonyult. Egyre jobban feledteti Palotait. A támadósorban Győrfy klasszis erényeket csillogtatott. Stolcz, Varsányi nagyon igyekezett, Somogyi nem nyújtotta azt, amire képes. Szalótól pedig sokkal többet vár az ETO szurkolótábora.

Emsberger játékvezetőnek az első félidőben több fordított ítélete akadt.

A Honvéd csapata csalódást keltett Győrött.

(—tér)

*

FERENCVÁROS—CSEPEL 2:2 (1:1)

Ú. DÓZSA—PÉCS 2:0 (0:0)

SALGÓTARJÁN—VASAS 1:0 (0:0)

okság végeredménye

tiles csapata került ki győztesen. Az immár hagyományos Gy. Textiles—Győri ETO rangadó 4,5:3,5 eredménnyel ért véget. Ez a minimális két pont juttatta a bajnoksághoz a Gy. Textilest. A fenti megállapítás azonban mit sem von le a Textiles sikerének értékéből.

A textiles és az ETO csapatai mögött a harmadik helyre a MOGAAC csapata került. Őket a Mezőgépgyár csapata követi, 5. a SFAC, 6. Hubertusz, 7. M. Fogkefegyár, 8. SVSE, 9. Gy. Lenszövő, 10. Nyúl, 11. MAFC, 12. MÁVDAC II. csa-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Tallós-Prohászka István

MAGYAR NEMZET

1986 JÚN 10

Somorján retrospektív kiállításon mutatták be a város szülöttének, a Mosonmagyaróvárott élő és alkotó Tallós-Prohászka István festőművésznek válogatott képeit. A kiállítást, amelyen száznál több festmény reprezentálja Csallóköz festőjének művészetét, Lőrincz Gyula festőművész, a CSEMADOK elnöke nyitotta meg.

felszólalt Kiss Károly, az Elnöki Tanács titkára is. A képviselők megtekintették az 1949-ben alakult és három község határára kiterjedő gaz-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD
1966 MÁJ 1.

1021

Kiállítás Somorján

Tallós Prohászka István képeiből

(Tudósítónktól.)

Nagy megtiszteltetés érte Tallós Prohászka István mósonmagyaróvári festőművészt. Csehszlovákiában a CSEMADOK és a Somorjai Népművelési Otthon a művész 70. születésnapja alkalmából kiállítást rendez képeiből az otthon termében. Május hó 22-én délután három órakor nyitják meg a kiállítást, és május hó 31-ig lehet megtekinteni.

elődési Házban rendezendő
alálkozón. Az egész napos
rogramban békemozgalmi
lőadások, irodalmi vetélke
ők, szavalóverseny, kiállí
ás szerepel.

Tüntetés. Nagyszámú ál-
ami alkalmazott tüntetett
énteken a tokiói parlament
lőtt. A tüntetők fizetéseme-
st és a munkakörülmények
egjavítását követelték.

Vállalat, Győr, Árpád út 39.
Telefon: 20—26, 20—61.
INDEX: 25060.

Tallós-P. István

1969 MÁR 14

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

TALLÓS P. ISTVÁN kiállítása szombaton nyílik Mosonmagyaróvárott; a tárlaton kiállítják a művész 1919-es rajzait is.

1021

Turczel Lajos ■ Prózánk útja a minőségi kiválasztódás f

A harmadvirágzás prózájában hosszabb ideig nem tapasztaltunk olyan fokú fejlődési folyamatosságot, mint a lírában. Az utánpótlás kialakulásában és a folyamatos produkcióban itt sokáig nagyobb hézagok, egyenetlenségek és döccenők mutatkoztak. Az utóbbi három évben aztán jelentékeny változás állt be, és az annyira kívánatos mennyiségi kiegyensúlyozottság a próza területén szemmel láthatólag megteremtődött.

Az 1963-as évet a prózánk fejlődésében akár a fordulat évének is nevezhetjük. Ennek az esztendőnek a prózai termése — öt regény és egy novelláskötet — nemcsak a mennyiségi növekedés örvendetes felgyorsulását és a tematika bővülését, gazdagodását jelentette, de a valóságszemlélet, az ábrázolási formák és a művészi eszközök korszerűsödése és differenciálódása terén is észrevehető eredményeket hozott.

A minőségi jellegű változások jelentkezését a hat kötet közül háromban: Rácz és Dobos regényében és Duba novelláskötetében észlelhetjük. A gazdag nyelvezettel és kitűnő stílusérzékkel rendelkező Rácz regénye **(Megtudtam, hogy élsz)** — szerkezeti és tematikai túlkomponáltsága ellenére is — vérbő és spontán sodrású epikai alkotás. Dobos művének **(Messze voltak a csillagok)** pozitívumai elsősorban eszmei-erkölcsi síkon: a merész témafelvetésben és igazmondó elszántságban mutatkoznak meg; a kisregényhez kiválasztott igényes szerkezet (én-forma, belső monológ és időváltásos technika) keretei között az író még sokszor nehézkesen mozog. Duba **Csillagtalan égen struccmadár** című kötete a harmadvirágzás novellairodalmában tematikailag és formai szempontból sok új színt hozott; a szatíraíróként is népszerű Duba változatos szerkezetű és filozófikus töltésű novellái szinte kivétel nélkül a mához kapcsolódnak, és a fejlődés által előtérbe került erkölcsi problémákat tükröztetnek.

Az 1963-as prózai termés további három kötete a prózánk egésze szempontjából nem hozott semmi újat, csak a mennyiségi tényező növekedését segítette elő. Ordódy regénye **(Dunáról fúj a szél)** megrekedt a vázlat és a mű közötti úton. Lovicsek **Tűzvirág**-ja ugyanannak a naturalisztikus valóságlátásnak és stílusadottságnak a produktuma, mint a Csillagszemű asszony, de egy árnyalattal visszafogottabb és megszenvedettebb annál. Petrőczi **Határváros**-a a sematizmus teljes virulenciájú útőhajtása, a Mint szemünk fényé-nek kései édestestvére; az író ebben a regényben meghamisítja, eltorzítja a valóságos társadalomtörténeti helyzetet, és az 1956-os magyarországi események ítteni vetületeként egy rémregényt agyal ki.

Ha az 1964. és 1965. esztendő prózai termését a maga egészében vizsgáljuk, akkor ugyanazt a jelenséget észleljük, mint amit a 63-as év prózájában láttunk: a mennyiségi növekedés egyenletes gyorsulása mellett szórványosan és egyenlőtlenül megmutatkoznak a minőségi kiválasztódás biztató jelei is. 1964 elejétől 1965 közepéig, tehát másfél év alatt kilenc szépprózai kötet került kiadásra: három novelláskötetet, két kisregényeket és novellákat vegyesen tartalmazó kötet és négy regény. Ezeket a műveket az alábbiakban úgy fogjuk mérlegelni-elemezni, hogy a szükségnek megfelelően kitekintünk az eddigi kritika megállapításaira is.

A megjelent novelláskötetek többségére nem jellemző az, amit Duba kötetéről méltán megállapíthattunk: a tartalom és forma újszerűsége, frissesége. Az anyaguk nagy része tematikailag elavult és kimerített, a művészi megformálás tekintetében pedig túlhaladott vagy kidolgozatlan.

A kiadó által hoszú ideig indokolatlanul késleltetett **Mács-kötet (Megbillen az ég, 1964)** legtöbb írása még azt a novellistát képviseli, aki önerejének kellő tudatosítása és mintaképeinek elmélyült ismerete nélkül, ösztönösen haladt a tömörkényi-móriczi úton, illetve annak egy lírai naturalista mellékágazatán. Ebből az anachronisztikusan ható átlagból mindössze két írás emelkedik ki: A hold rabja és a címadó novella.

Az 1958-ban írt és a Hétben akkor folytatásokban leközölt A hold rabja az első olyan irodalmi alkotás volt nálunk (magyar viszonylatban), amely a falu szocializálásában elkövetett túlkapásokra rámutatott. Ez a tematikai „merészsége" volt tulajdonképpen az az ok, amely miatt a Mács-kötet a kiadó rostáján olyan hosszú időre fennakadt.

A terjedelmes, elbeszélés-típusú novella jelentős állomásként, útjelzőként szerepel Mács pályáján. Az ösztönös írói útszakasz olyan összegezőjének, betetőzőjének tekinthető, amely-

agyognak tiszta, ragyogó színei, határozott vonalai. Nemsokára ezután véget is ér ez a bő termésű, ötletekben kifogyhatatlan, bátorságban példaadó festői munka. A művészt 1947-ben áttelepítik csehszlovák területről Magyarországra.

Mosonmagyaróváron ugyan alig győzi befogadni a sok, főleg társadalmi benyomást, de a régi társadalombíráló letette a harci ecsetet. Ami azóta született: egy tűnődő szemlélő meséje. Szelid, de jó festő előadásában magyaróvári, győri és szigetközi motívumok lépnek elő, nemcsak az újjáépítés és a közös gazdálkodás programszerűsége, akad még történelmi kompozíciója is, például a Győr visszavétele a töröktől. Ez rá vall: a kísértő páthosz helyett csak egyszerű, realisztikus emberi csoportosulás látható a bástyák körül, alig venni észre, hol a legyőzött s hol a győző. Egykori hatalmas érzékeltetéséből már csak a táj vonzása maradt meg, a buja dunai növényzet, a roppant fák. Kétségtelen törés látói vagyunk, emberi és szellemi törés ment itt végbe. Fény, levegő, figyelem, megértés, társadalmi és művészeti érdeklődés helyett a vakvágányra-tolódás jutott osztályrészül. Nem panaszként írjuk ezt, csak megállapításként.

De Tallós-Prohászka István egész életműve megérdemli, hogy figyelemmel és érdeklődéssel vegyük körül. A magunk igazát értékeljük. Kezdeményezése emberi magatartásával, bíráló erejével, festői és rajzoló megoldásaival vált nemzetivé. A csehszlovákiai magyar értelmiség figyelmébe ajánljuk ezt a piktort, joga és kötelessége, hogy érdeklődjék iránta, szellemi öntudatának egyik örökhagyója iránt, aki két hazában azonos érvényű emberi és művészi igazságot hirdet.

Tallós Prohászka István: Vásár Csallóközben (1937)

Tallós Prohászka István: Sellyei József arcképe (1934)

Tallós Prohászka István: Arckép ködben (1944)

Tallós Prohászka István: Csallóközi kultúrpolitika (1931). Az első köztársaság iskolapolitikájának szatírája

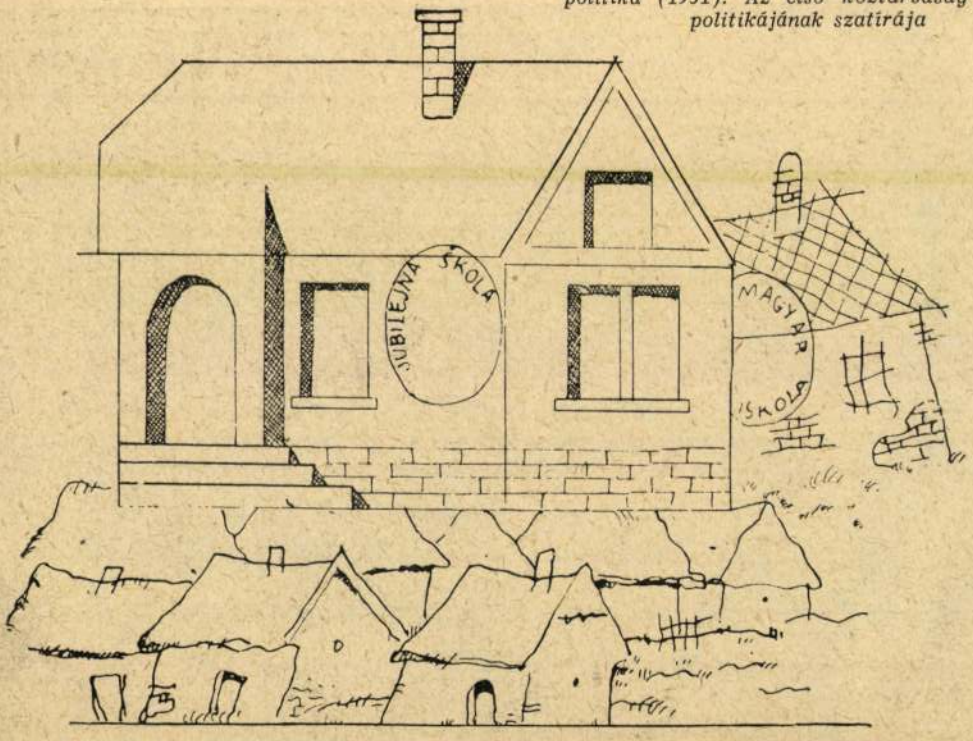

rális érzékről tanúskodik a Szegény táj című olajképe. Nem sommás formula ez a népinemzeti találkozás, hanem a társadalmi valóság próbája, érzékletes, hibátlan, teljes, semmi általánosítás, semmi abból, amit sematizmusnak hívunk.

Közvetlen, ha elmond valamit, mint az igazság legegyszerűbb és legtisztább műfaja: a mese. Ilyen felfogással készítette a művész színes rajzait Petőfi János vitézéhez, egész hatalmas, nagyméretű albumot. Foglalkozott illusztrációkkal is, Kosztolányi, Kaczér, Szederkényi-műveket látott el rajzokkal, s szlovákiai magyar írók könyveit is. Krónikájához hozzátartozik, hogy részt vett a szlovákiai magyar képzőművészek mozgalmaiban, ott voltak művei minden kiállításon, Pozsonyban, Prágában, Bécsben, Budapesten és Kassán, valamint a kisebb városokban.

Nem lehet meg nem említeni Tallós-Prohászka István kapcsolatát a Sarlóval. Részt vett a Sarló 1931-i szociográfiai vándorútján a Garam völgyében. Szinte képzőművészeti publicistájává vált a fiatalok szocialista mozgalmának. Bírálat és társadalmi vonzódás vesz erőt a harmincas években festett képein, leleplező kritikái ezek a kisebbségi magyarok szétmorzsolódásának. Egy kissé spiritualista kitérővel megfesti Marx és Jézus című kompozícióját, majd a Bőséget, a dolgozó és munkanélküli proletárok jogát az élethez. A polgári látásnál mélyebbre tekint: az indulatok közé. Az a nagy olajkép, mely egykor a Sarló pozsonyi székházának falán függött, s amelyet a Sarló jegyében című ismert kötet mellékletként közölt, a Csallóközi telepesek, életművének egyik legpolitikaibb szintézise volt. Hasonló erő jelentkezik a Marx, a népek ébresztője című seccóján melyet a pozsonyi Munkásakadémia falára festett nagy méretekben. A társadalomtörténeti változást és forrongást fejezik ki dokumentatív tollrajzai, karrikatúrái; a fasizmusba torkolló nacionalizmust vette ezeken tollhegyre a festő, élesen, könyörtelenül a közérthető egyszerűséggel. Szemléletéről számos írásműve tanúskodik s levelezése; tudjuk szépirodalmi munkásságba is kezdett, de máig nem jeletett meg ebből egy sort sem.

Festői és emberi modorára jellemző, hogy 1938—1945 között, amikor a Csallóköz magyar fennhatóság alá került a festő társadalmi légkörébe benyomuló retrográd áramlatok képein a régi világos formáktól és színektől eltérően ködszerű, fojtott borongással fejezi ki. Ilyen a Somorja ködben, Vásár ködben, Csendélet ködben, Búcsú ködben című képe. A háború vége felé festette az Oszló köd című kompozícióját. A háború után kínok között, újra föl-

Tallós Prohászka István: Kisbodaki részlet (1919)

rek élete. A festő a bennszülött mimikrijével élt és alkotott a háromezer lakosú, régi históriás Somorján, melynek szűrszabó és csizmadia céhjei, kirakós vásárai, vízimalmai és révjei, halászai és földesurai, ódon fehér, messzire világító református temploma a nevezetessége. Ezt a kisvárost és vidéket végigbarangolta a Csallóköz fényét és formáját, életének minden jelenségét közelről és lényegében fukarkodva akarta látni, szimatolni. A természettel ősi életközösségben élő pásztorok és halászok ismerik ily alaposan, elemi együttélés eredményeképpen világukat. S egyre égetőbb szükségét érezte annak, hogy valóság-látásával kiemelje a Csallóközt a szokványos realista rajzból, s az emberi sorsokat a rajz előterébe helyezze. Vízfestményei könnyed természetes színezéssel a tájat érzékeltetik, a többnyire nagyméretű olajkompozíciók a társadalmat mondják el. Szocialista szemlélettel, bátor és lendületes metódussal fest. Gyakran megjelenik Pozsonyban, barátai és társai várják, elsősorban a sarlósok, akiknek szociográfiája rokon Tallós-Prohászka társadalomszemléletével és érdeklődésével. Természetesen látogatja a kiállításokat, tájékozódik a szlovák és cseh festők tárlatain is. De teremtő lázzal csak a maga témái tudják tartósan izgatni és kifejezésre késztetni.

Az ember és a festő egysége e képekb. szétfejthetetlen. Figuráin parasztok és kispolgárok, munkások és értelmiségiek dominálnak. A művész szembeállítja ezeket a rétegeket: a szegény földmívest a basaparaszttal, a munkást a szemüveges, modern ruhában lépegető, fitymáló kézjárású városival, akit figurája láttán értelmiséginek nevezhetünk. Egymás mellé helyezi az egészséges lényt a háborús rokkanttal, a sietőt az állingálóval, az őslakost a betelepülővel, a magyart a szlovákkal, a földesurat a zsellérből alig kinőtt szegénynyel. Mindnyájukat ismeri, és biztos vonásokkal újjáteremti. Vonalai hol hajszálvékonyak, szinte csak rajzszerűek, hol ujjnyi vastagságúak, a jellem és típus kidomborítói, szimbólumai a társadalmi harcnak. Egyik alakján arca ráncait, másikon a busa szemöldököt emeli ki, hol a dülledt szemet rajzolja ijesztő hangsúlyozással, hol a dupla vastagságú ajkak dühöt és irígységet hirdető erejét, vagy a paraszti kéz vasujjait, a földéhség szenvedélyét, mely már osztályéhség egyúttal. Neki a Csallóköz nemcsak rezgő nyárfák, hanem a mai társadalmi eposz színtere. Mikor első ízben arra jártam, még a kéménytetőn tollászkodó gólya ragadta meg figyelmemet, Tallós-Prohászka csallóközi képein nincs gólya-idill, ő a táj és ember egységét teremtette meg képein.

Tallós Prohászka István:
Halász bácsi népfölkelő (1918)

1024
Irodalmi Szemle 1965/7

Szalatnai Rezső:

Tallós Prohászka István művészete

Egy nagy művészt szeretnék bemutatni az Irodalmi Szemle olvasóinak, közülünk valót, aki velünk együtt valaha a szlovákiai magyar szellemiség derékhadához tartozott. Kegyetlenül elfeledték, mint sok mindent abból a korszakból, amelyben forradalmi erővel, művészi ábrázolással, a társadalmi fejlődés hitével úttörőként örökítették meg magukat a szlovákiai magyar alkotók. Tallós-Prohászka Istvánról van szó, azt hiszem, sokan nem is tudják, kit tiszteljenek e névben. Ma Magyarországon él, csupán pár lépésnyire a határtól, Mosonmagyaróváron, amelynek vidéke azonos a somorjai tájjal és a Csallóközzel, a festő eredeti bölcsőhelyével. Nem volt képes tovább vándorolni, ottmaradásával jelképesen fejezte ki mindnyájunk érzelmes visszavágyódását szűkebb szülőföldünkhöz, mely emberi és szellemi arcélünket kialakította. Aki ismeri a szlovákiai magyar humánumot, tudja, hogy ez a hűség a tájhoz alapvető jellemvonásunk. Tallós-Prohászka István ma is változatlanul ugyanaz, aki volt: a szlovákiai magyar szellemiség egyik legjellemzőbb kifejezője. Valahányszor képeit szemléljük, önkéntelen eszünkbe jut a induló Mécs László forrongó krisztianista humanizmusa, Győry Dezső elhivatást sugalmazó, kemény ritmusú lírája, mely egy magyar kisebbség szerepe számára felfedezi a középeurópai kisnemzetek kötelező testvériségét, Darkó István prózája, mely elsőnek kísérli meg társadalmunk realista ábrázolását, fülünkbe harsog Fábry Zoltán bátor publicisztikája, a lelkiismeretünket felkavaró, egyértelmű antifasizmus.

Többen voltak képzőművészeink közül, akik biztos tudattal állapodtak meg tájaink ábrázolásánál. De Gwerk Ödön csak ember nélküli hegyvidéket festett, hegyhátak, erdők és felhők balladáit, Angyal Géza nagy vásznain csak illusztrációt látni, dinamika nélkül; az életalakító szlovákiai társadalmat ez a somorjai festő jelenítette meg, mintegy vizsgálatot tartva létünk tézisei felett. Tallós-Prohászka István arra a kérdésre felelt számos nagy vásznával: Mik vagyunk? Mi végett vagyunk itt? Nagy és kisebb képeinek egész sora a szlovákiai magyar nemzetiségű társadalom keresztmetszete, falu és város összefűződése, egy szegényedő nép tűnődése. Nem nehezedett rá a művészi tradíció, forradalmi látásához az új képzőművészeti eredmények erejét kereste, vajmi keveset hajlott a művészi hírnév és siker csábításaira. Igazmondó festő akart lenni világéletében, erre a tájra és erre a társadalomra támaszkodott, az igézően ősi, sajátosan magyar népiségű és petőfies Csallóközre, ahonnan keménykötésű, konok és szenvedélyes alakját egy csallóközi írástudó, a patrióta radikális polgár, Jankó Zoltán, Károlyi Mihály 1918-as pozsonyi főispánja, szólította elő, amikor 1928-ban a pozsonyi Savoy halljában megrendezte első kiállítását.

Ma Tallós-Prohászka Istvánra, hetvenedik éve küszöbén, felnéznek Budapesten is, ahol ugyanúgy megfeledkeztek a mimóza-érzékenységgel visszavonuló festőről, mint Szlovákiában. Pedig 1929-ben egy csoportkiállításon már a budapesti Szalonban is láthatók voltak a magabiztos festő képei, tájképek, alakos kompozíciók és portrék, köztük Jankó Zoltán elmélyült arcmása.

Mentől többet dolgozott, annál inkább vonult vissza szülővároskája falai közé és a csallóközi Duna-tájba. Pedig ez a visszavonulás már az első érvényesülés után kezdődött, ez pedig az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság idején volt. Tallós-Prohászka István ugyanis vöröskatona volt, a 13-as vörös honvédgyalogezred ezredrajzolója, aki kivette részét a harcokban is. Kétszáznál több rajzot készített a magyar vörös hadsereg életéről, néhányat ezek közül nemrég közölt a budapesti Népszabadság. A román hadifogságból Budapestre tért vissza, ahol elvégezte az Iparművészeti Főiskolát, aztán fél évet töltött Berlinben. Csak mindezek után tért vissza szülői házába, Somorjára.

Somorja és a Csallóköz, melyet mondavilágunkban Tündérszigetnek hívnak, hamar meggyőzte fiát arról, hogy nem az alföldi táj maga a festeni való matéria, hanem az embe-

KEDD, OKTÓBER 24.
8.05: Számtan-mértan (ált. isk. V. oszt.)
9.00: Olvasás (ált. isk. II. oszt.)
9.55: Fizika (ált. isk. VI. oszt.)
13.35: Számtan-mértan (ism.)
14.30: Olvasás (ism.)
15.25: Fizika (ism.)
17.58: Hírek
18.05: Labradoni útinapló. Kanadai kisfilm
18.30: Vizek, halak, emberek. Horgász-félóra.
19.00: A világ térképe előtt . . .
19.10: Új könyvek
19.15: Ötven éve történt . . .
19.25: Esti mese
20.00: Hangverseny az ENSZ Napja alkalmából
A szünetben: Művészet a nagyvilágban. A múlt jelen van
21.45: Kék fény
22.25: Tv-híradó 2. kiadás

SZERDA, OKTÓBER 25.
17.58: Hírek
18.05: Pályaválasztási tanácsadó
18.35: Hazai tükör
18.40: Egészségünk . . . Egészségügyi kisfilm a helyes táplálkozásról
19.05: Falusi dolgokról
19.30: Esti mese
19.40: Minden medve alszik télen. Szovjet kisfilm
20.00: Tv-híradó
20.20: Hazám, hazám, te mindenem. . . A Honvédelmi Minisztérium és az Írószövetség díszelőadása az egri Gárdonyi Géza Színházból, felvételről.
22.25: Tv-híradó 2. kiadás

CSÜTÖRTÖK, OKTÓBER 26.
8.10: Földrajz (ált. isk. V. oszt.)
9.00: Olvasás (ált. isk. III. oszt.)
9.25: Első számú közellenség (ism.)
11.05: Magyar nyelvtan (ált. isk. VI. oszt.)
11.25: Kisfilmek
13.40: Földrajz (ism.)
14.30: Olvasás (ism.)
16.05: Magyar nyelvtan (ism.)
17.58: Hírek
18.05: A Magyar Hirdető műsora
18.20: Kisfilm
18.45: Telesport
19.10: Mai vendégünk: Mihályfi Ernő, a Magyar—Szovjet Baráti Társaság elnöke
19.30: Esti mese
19.40: Nótaszó
20.00: Tv-híradó
20.20: A harmadik koncert. Magyarul beszélő francia film (14 éven felülieknek)
21.40: Parabola
22.00: Tv-híradó 2. kiadás
22.20: Pedagógus továbbképzés

PÉNTEK, OKTÓBER 27.
8.25: Angol nyelv (középisk. III—IV. oszt.)
9.55: Magyar irodalom (ált. isk. V. oszt.).
10.25: Lottósorsolás
10.45: A harmadik koncert (ism.)
12.05: Telesport (ism.)
15.25: Magyar irodalom (ism.)

SZOMBAT, OKTÓBER 28.
15.13: A Magyar Hirdető műsora
15.25: Tudósítás a Zöld pokolból
15.40: Újdonságok, érdekességek a mezőgazdaságban
15.55: Ki minek mestere?
Közben: 16.35: Radar.
18.00: Hírek
18.05: Haladás. Az intervíziós országok tudományos magazinja
18.40: Don Quijote. III. rész.
19.05: A tv jelenti.
10.50: Cicavízió . . .
20.00: Tv-híradó
20.20: Mindenből a legjobbat. Magyarul beszélő angol film (14 éven felülieknek)
21.55: Finnország az UNICEF-ért. Az Eurovízió műsora
22.55: Tv-híradó 2. kiadás
23.15: Jó éjszakát, felnőttek!

VASÁRNAP, OKTÓBER 29.
9.05: Angol nyelvtanfolyam haladóknak
9.20: Hétmérföldes kamera
9.35: Belle és Sébastien. 3. (ism.)
10.00: Barkácsoljunk!
10.30: Búbosbanka és egyéb kalandok. Magyarul beszélő román film
13.28: A Flinstone-család (ism.)
13.55: NDK—Magyarország Európa-bajnoki labdarúgó-mérkőzés közvetítése Lipcséből
15.55: 50 éve történt . . . A Forradalmi Katonai Bizottság megalakulása
16.05: A tenger enciklopédiája
17.00: Hat ország vetélkedője. Az Ország-Világ c. hetilap és az MSZBT rejtvénypályázatának döntője
18.30: Hol a harmadik király? Magyarul beszélő lengyel film
19.45: Esti mese
20.00: Tv-híradó
20.20: Világirodalmi Magazin
22.00: Sporthírek
22.10: Tv-híradó 2. kiadás

TELEV

KEDD

Koncert az ENSZ Napján

Ferencsik János vezényel az ENSZ-napi koncerten
(MTI fotó)

Közvetítés a Zeneművészeti Főiskola nagyterméből. A Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekarát Ferencsik János vezényli. Közreműködik az MRT énekkara, valamint Almási László.
1945. október 24-én lépett életbe az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapokmánya, s erről a napról, mint az ENSZ Napjáról emlékeznek meg az egész világon. Az évfordulót minden alkalommal jelentős kulturális eseménnyel ünneplik meg nálunk is. Az idei hangverseny műsorán Kodály: Galántai táncok, Bartók: Cantata profana, Vincze: Simfonia concertante és Muszorgszkij—Ravel: Egy kiállítás képei c. zeneműveit halljuk.

SZERDA

Falusi dolgokról

Szerkesztő-riporter: Csekő Ágoston. Rendező: Pintér Gyula.
A kéthetenként jelentkező falusi műsornak ez a száma az Országgyűlés szeptemberi ülésszakán elfogadott nagy jelentőségű földtörvénnyel foglalkozik. Erről folytat beszélgetést a stúdióban a tv riportere dr. Soós Gábor miniszterhelyettessel, Szabó Istvánnal, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnökével és több olyan tsz-elnökkel, akik egyben képviselők is.

Hazám, hazám, te mindenem...

Vallomások a hazáról. A Honvédelmi Minisztérium és az Írószövetség díszelőadása az Egri Gárdonyi Géza Színházban (felvételről). Szerkesztő: Örsi Ferenc és Sipos Tamás. Rendező: Szőnyi G. Sándor.
A hazafiság nemes érzése, a tettekben megnyilvánuló hazaszeretet gyakran ihlette meg íróinkat, költőinket, s forrása ma is sok szép alkotásnak. Ezen a díszelőadáson csokorba gyűjtve hallhatjuk Balassi Bálint, Petőfi Sándor, Juhász Gyula, Vas István, Simon István, Váci Mihály, Soós Zoltán hazáról szóló verseit, valamint drámarészleteket és dalokat, kórusműveket a Néphadsereg Művészegyüttesének, a miskolci színház művészeinek, továbbá fővárosi színészeknek tolmácsolásában.

CSÜTÖRTÖK

A harmadik koncert

Delphine Seyrig és a kis Didier Handepin

Magyarul beszélő francia tv-film. Írta: Francois Régis Bastide. Rendezte: Marcel Cravenne. Főszereplők: Delphine Seyrig (Békés Rita), Dominique Paturel (Fülöp Zsigmond), Gabriel Jabbour (Velenczei István), Didier Handepin (Zeitler Zoli).
Egy fiatal zongoraművésznőről szól a film, aki valaha Ravel egyik zongoraversenyét játszotta, s most — idegkimerültsége miatt — képtelen visszaemlékezni a műre. Miközben agya lázasan kutat az elfelejtett melódiák után, végigvonul előtte addigi élete . . .

SZOMBAT

Radar

Szerkesztő: Takács István. Rendező: Kökényessy Ferenc. Riporterek: Horváth János, Moldoványi Ákos, Tóth Károly, Merényi Csaba, Csengő Ildikó, Weisinger István.
Ismerős a névsor? A két »Riporter kerestetik« győzteseinek nevei ezek. A 6 riporter az új sorozat keretében a hozzájuk érkező levelekre, kérdésekre és kérésekre, panaszokra és problémákra válaszol, segít megoldani ezeket — miközben érdekes, változatos műsor kerekedik ki majd a nézők szórakoztatására. Az első adás »szerkesztőségi értekezlet« lesz.

Mindenből a legjobbat

Egy kocka a Mindenből a legjobbat c. angol filmből (Alan Betes és Denholm Eliott)

Magyarul beszélő angol film. Írta: Frederic Raphael. Rendezte: Clive Donner. Főszereplők: Alan Betes (Sztankay István), Denholm Eliott (Margittai Ági), Millicent Martin (Balogh Emese).
Ennek az éles társadalomkritikával megrajzolt történetnek egy fiatalember a főhőse, aki a legszegényebb sorból törtet felfelé gátlástalanul egészen a felső arisztokráciáig. Útjában kíméletlenül söpör el, gázol le mindenkit érvényesülése érdekében . . .

VASÁRNAP

Hol a harmadik király?

Andrzej Lapicki és két partnernője a lengyel bűnügyi film egyik jelenetében

Magyarul beszélő lengyel film. Írta: Joe Alex. Rendezte: Ryszard Ber. Főszereplők: Andrzej Lapicki (Mécs Károly), Maria Wachowiak (Örkényi Éva).
Szinte nem múlik el hét, hogy a világ ne értesülne sok milliót érő műtárgyak ellopásáról. Ilyen történetet dolgoz fel ez a bűnügyi film is: hogyan akar elrabolni egy nemzetközi banda egy lengyel múzeumban őrzött rendkívül értékes képet.

Világirodalmi Magazin

Televízióra írta és összeállította: Szántó Erika és Sipos Tamás. Vezetőoperatőr: Lukács Lóránt. Rendező: Horváth Tibor.
A Nagy Októberi Szocialista Forradalom, s az a változás, melyet az emberiség történelmében hozott — ez a témája a Világirodalmi Magazin ünnepi számának. A világirodalom klasszikus íróinak dramatizált regényrészletei, versei, drámarészletei elevenednek meg a gazdag műsorban: John Reed és Solohov, Hemingway és Nagy Lajos, Pagogyin és Aragon, Brecht és Eluard, Vercors és Rozsgyesztvenszkij műveit adja elő a kitűnő és népes szereplőgárda.

1967 CKT 21

Nemrég fejezte be legújabb alkotását, a Lóvásárt

1021

A KISALFÖLD FESTŐJE

Tallós Prohászka István

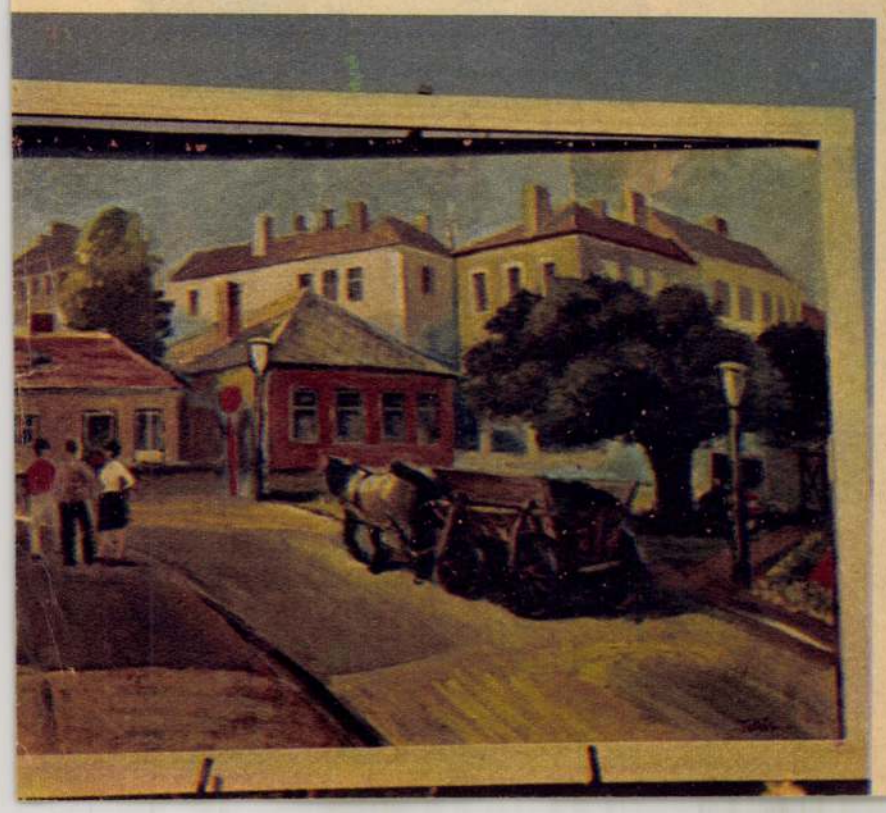

Várpalotai részlet

Mosonmagyaróváron, a keskeny, csendes Duna utcában él egy festőművész, Tallós Prohászka István. A felszabadulás előtti évtizedekben Prága, Bécs, Pozsony, Kassa és Budapest nevezetes képzőművészeti kiállításain, tárlatain aratott osztatlan sikert.

A művész a Magyar Tanácsköztársaság 13. gyalogezredének katonájaként harcolt, s közben mintegy kétszáz rajzot, majd később húsz olajfestményt alkotott volt bajtársairól, a hős vöröskatonákról. Dolgozik-e mostanában Tallós Prohászka István, vagy végképp letette az ecsetet?

— Igen, dolgozom. És bár az idő eljárt fölöttem, még sokat szeretnék dolgozni. Sajnos, több mint ötszáz festményem maradt külföldön, múzeumokban, magántulajdonban. Tavaly ezek egy részéből Somorján, Csehszlovákiában, a szülőföldemen kiállítást rendeztek.

— Hol láthatók legújabb festményei?

— Legújabb képeim közül egy nagyméretű olajfestmény a Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Gépgyár tanácstermét díszíti. Egy másik, amelyik a győri Baross-híd újjáépítését ábrázolja, a győri SZOT-székházban látható.

— A harmincas években láttam könyvillusztrációit. Ezek közül Kaczér Illés: »Kőtojásból kőmadár« című mesekönyvének illusztrációit a párizsi Le Monde, a Lu, sok bécsi és csehszlovák lap kritikusa a legújabb művészeti iránynak — Op-Artnak nevezte. Azt írták többek között, hogy »Prohászka István művészete a látási hatásokon és a fénytan törvényszerűségein alapul«.

— Én akkor Kaczér Illés antifasiszta mesekönyvének hatására olyan ábrákat rajzoltam, amelyek matematikai szabályosságukkal, ridegségükkel, könyörtelen kőszerűségükkel tűntek fel, ragadták meg a néző tekintetét.

Aztán rövid hallgatás után megmutatja legújabb képeit, a Lóvásárt, Várpalotát, majd Önarcképét.

Ezeken is harsognak a színek. A piros minden színárnyalatában lángol. A zöldek, a lilák, a sárgák olyan színpompában élnek mostani alkotásain is, mint a régebbieken. A megfestett emberek mindegyike — típus.

*

Jó lenne, ha műértő ember Tallós Prohászka István alkotásait a művész indulásától napjainkig összegyűjtené és tárlatra vinné. Ha egy kis vidéki városban dolgozik is ez a tehetséges festőművész, megérdemelné élete alkonyán azt a — még mindig nem késő — gyűjteményes kiállítást.

Bodnár István

Lakás-, autó-kulcsokat

készít, STEINER, Győr, Buda u. 28.

Rekamiék, garnitúrák, fotelágyak, kárpitosbútorok, részletfizetésre. Román kárpitos, Budapest, Nagymező utca 66. Kérjen képes árjegyzéket!

Sezlonok, ágybetétek 900.— forinttól. Mintát küldök. Szállítás díjtalan. Gellér kárpitos, Pápa.

Új, garanciális olajkályha olcsón, sürgősen eladó, Délután 5 óra után. Újváros, Rába u. 20., Babos.

Lovasi Kishegyen 450 n-öl szőlő, 1400 n-öl szántó, pince présházzal, szántó megosztva is eladó. Mészáros, Felsőörs.

Jancsifaluban kétszobás, kertes családi ház lakáscserével eladó. Érdeklődni lehet: Győr, Katona József u. 17. sz.

Eladó egyszoba-összkomfortos téglaház, Kóny, Jókai u. 6. sz.

Tét mellett 500 n-öl ezerjó szőlő sürgősen eladó. Feles használatra is kiadó. Győr, Gorkij u. 8., fszt. jobb.

Májusra beköltözhető kétszobás, komfortos, kertes családi ház eladó. Sopron, Szabadság krt. 15.

Kertészeti fólia, autóponyva, pvc-öntözőcső, pvc-szőnyeg, faltipli, hullámlemez, férfi, női és gyermek esőkabát, egyéb

háztartási és műszaki cikkek

kaphatók. Közületnek is a győri Műanyag-feldolgozó Ktsz boltjában, Győr, Szabad sajtó u. 24.

Elcserélném egyszoba-konyhás, fehérvári lakásomat győriért, megegyezéssel. Székesfehérvár, Széchenyi u. 50.

a b... tály... V., ...

Ha... 167 c... elvál... megi... mek... zass... kás... 16686... dető... zinc...

Négyvelmat... özvegy ember vagyok, két gyermek van. Szeretnék megismerkedni egy rendes, szolid nővel házasság céljából. Csak gyermekszeretők jelentkezzenek. Leveleket „Szeretet 16681" jeligére a Hirdetőbe, Győr, Kazinczy u. 16.

...ként 7—14 óra közötti időben az alábbi helyeken lesz áramszünet: Bálint Mihály u. (Csipkegyári u.-tól Budai N. Antal u.-ig), Selyem utca, Kálvinista utca és Sütő utca, EDÁSZ V. Győr városi üzemvezetőség.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD
1969 FEB 15

FELVESZÜNK

rakodómunkásokat.

Kereset 1600,— Ft-tól 2000,— Ft-ig teljesítménybérben, 44 órás munkahét. Kohászati Alapanyag-ellátó Vállalat, Győr, Mártírok u. 4.

A Kisfaludy Színház villanyszerelői képesítéssel rendelkező

világosítót,

valamint 6 órás munkaidővel

öltöztető szabót

keres felvételre.

Jelentkezés délelőtt a színház portáján.

„Elzett" Fémlemezipari Művek Soproni Gyáregysége

lakatosokat

felvesz.

JELENTKEZÉS: Személyzeti osztályon. Sopron, Csengery u. 30—32.

Az Országos Szórakoztatózenei Központ Budapesten

vizsgát tart

SZÓRAKOZTATÓZENÉSZEK ÉS ÉNEKESEK SZÁMÁRA.

A feltételekről (jelentkezés és vizsgaidőpont, stb) részletes felvilágosítást kaphatnak az érdeklődők az OSZK megyei kirendeltségén, Győr, Csaba utca 16., III. 5. és az OSZK járási megbízottainál.

Rajzok villámfénynél

Tallós Prohászka István

1021

Művész a tűzvonalban

Az ódon folyosóra nyíló ajtók egyikén megtaláljuk a névtáblát: Tallós Prohászka István festőművész. Odabent műtermi hangulat, lenolaj, paletták, festékek, ecsetek, s az ablakon beömlő tiszta, hideg reggel az állványra helyezett hófehér papírlapra szórja szikrázó sugarait. A kályha még hideg, körülötte elszórt salak, de különös izzású színek égnek köröskörül a szobában: falra függesztett és falhoz támasztott festmények sokasága. A belépő tekintete mindjárt egy hatalmas méretű tömegjelenetet ábrázoló képen akad meg, s szinte hallja a városháza elé tódult nép diadalmas morajt: 1919. tavaszának részegítő, tűzpiros, narancssárga fényei égnek...

A Tanácsköztársaság kikiáltásának percei a mosonmagyaróvári megyeháza előtt... A festő — kölyökképű, frontot járt katonaként — maga is ott újjongott a tarka forgatagban, fegyverét, s rajztömbjét szorongatva, s onnét indult tovább a Sajó völgyébe, a Tisza vidékére a vörös ezredekkel. A direktórium mosonmagyaróvári [illegible]nöke, Bardócz Béla olajbarna arccal áll a magas erkélyen, s szavai nyomán, mintha gránátok, bombák robbannának, a régi hatalom épülete előtt...

Tallós Prohászka István ebben a színekkel, alakokkal zsúfolt kis szobában készül a jubileum tiszteletére rendezendő tárlatára. Március 15-ére tervezi bemutatni a nagy történelmi eseménnyel egykorú grafikáit, s a forradalmi hónapok emlékét idéző festményeit. Tallós Prohászka nevét, munkásságát, jól ismerik a szakma avatottjai, számtalan, kisebb és nagyobb cikkben, tanulmányban méltatták már a somorjai származású festő sajátos hozományát. (Sajnos, a megyei képzőművészeti tárlatokon régóta nem láthattuk műveit.) Az egykori kritikák nagy jövőt jósoltak a Sarlósmozgalom légkörében alkotó fiatal festőnek, aki hányatott életútján nem egy művével bizonyította, hogy a tehetségére vonatkozó egykori vélemények nem alaptalanul hangzottak el, illetve láttak napvilágot a sajtóban. Visszavonultan él Mosonmagyaróvárott (kissé különc, zárkózott világa a snobok „intimpistáskodó" kíváncsiságát folyton felkelti, ahelyett, hogy valódi értékeit: a mesterségbeli tudással megalapozott szuggesztív ábrázolóerőt, a figurális kompozíciók drámai atmoszféráját éreznék meg), és most nagy akarással készül jubileumi kiállítására. Mintegy 55 képet mutat majd be (valamennyi a forradalom napjait idézi), köztük harminckét grafikát. Az utóbbiak háborúban, tűzben készültek. A fiatal vöröskatona, aki bőriszákjában rajztömböt hordott magával, összesen 261 művet készített abban az időben. A dokumentumsorozat nagy része elveszett, elpusztult a bukást követő viszontagságos években, de megmaradt belőle harminckettő, egyik izgalmasabb a másiknál. Vöröskatonák portréi, csatajelenetek, harcközi pihenő vitézek, reményteljes tündöklő mosolyok, majd — a bukás közeledtét sejtetve — komor, kétségbeesett arcok. Minden alak, minden mozdulat él, kifejez. Az a régi, zubbonyzsebben hordott cerúza a forradalom villámfényénél cikázott a rajzlapokon.

(Szapudi)

Szülőföldünk krónikása a

Kisalföld

Március 1-től minden hétköznap 8 oldalon, vasárnap 12 oldalon tájékoztat.
A havonta 44 oldallal növekvő

Kisalföld

előfizetési díja csak 2 forinttal emelkedik.
FIZESSEN ELŐ A KISALFÖLDRE!

KISALFÖLD
Győr
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

vata

edénydarabokat hozott a felszínre körülbelül 100 méter hosszúságban. A helyi múzeum igazgatója azonnal a helyszínre érkezett, a leleteket összeszedte, hogy a szakértői vizsgálat megállapítsa eredetüket. A hagyomány szerint a szóban forgó területen a török időkig temető volt. A halottak már nem beszélnek, de a velük eltemetett edények, használati tárgyak nyilván választ adnak szokásaikra, életkörülményeikre.

Szakács István,
Kapuvár, Rákóczi u. 167.

aszoltak

áknak ...

lenül megelőző másfél éven belül összesen legalább 12 hónapig munkaviszonyban állt, gyermeke hároméves koráig gyermekgondozási segély illeti meg. Az 1969 április 1-én érvénybe lépett *új kormányrendelet a segélyre jogosultak körét azokra is kiterjeszti, akiknek munkaideje lagalább napi hat óra.*

Azok a kismamák, akik az előírt 12 hónapos munkaviszony egy részében *csak napi négyórás munkakörben dolgoztak,* illetve azok, akiknek *a 12 hónapi munkaviszonyból csak néhány munkanap is hiányzik,* a gyermekgondozási segélyre a jogosultságot *nem* szerezlék meg.

Jubileumi ké

Vers
a ç

A Győr 2. po
postahivatal verse
fordulója tiszteletè
az eddigieknél eredményesebben terjesszék.

A győri postások versenyre hívták a Soproni Postaigazgatóság területi kézbesítőit felszabadulásunk 25. évfordulója alkalmából. Célkitűzésük, hogy a párt központi lapja és a megyei lap előfizetőinek táborát növeljék. Versenybe szólították a szakszervezeti aktivákat a Postás Szakszervezet megalakulásának negyedévszázados évfordulója tiszteletére.

Szeretnék, ha felhívásukhoz Győr-Sopron megye valamennyi kézbesítője, szakszervezeti aktivája csatlakozna, eredményessé tehetnék a munkaverseny-mozgalmat, s méltóképpen hozzájárulhatnának a központi felhívás sikeréhez.

Mit mond a paragrafus?

A terhes anya átlagkeresete

„Annamária" jeligés levelironk gyermeket vár. Két kérdésre szeretne választ kapni. A terhes anyák kötelező orvosi vizsgálata miatt kieső munkaidőre jár-e munkabér, és ha áthelyezik, csökkenhet-e a keresete? Eddig három műszakban dolgozott, s éjjeli pótlékot is kapott. Most délelőtti műszakba osztották be. Átlagkeresete csökkenhet-e az éjjeli pótlék összegével?

Átlagkereset csak azokra az orvosi vizsgálatokra illeti meg a dolgozót, amelyeken egészségi állapotától függetlenül köteles részt venni. *A beteg (vagy terhes) dolgozó megvizsgálásához,* illetve rendszeres kezeléséhez *szükséges vizsgálat a kieső időre járó munkabér megtérítése szempontjából nem minősül kötelező orvosi vizsgálatnak* akkor sem, ha a vizsgálat lefolytatása csak a munkaidő terhére oldható meg. *Az e címen történt távolmaradás igazolt távollétnek minősül. díjazás azonban a mulasztott időre nem jár.*

A dolgozó nő terhessége negyedik hónapjának kezdetétől gyermekének egyéves koráig éjszakai munkára nem kötelezhető. E rendelkezést csak úgy lehet megtartani, ha a terhes és szoptató anyát ideiglenesen más munkakörbe helyezik. A jogszabály kimondja: *A terhesség miatt más munkakörbe áthelyezett nőnek az előző átlagkeresetéhez való jogát semmilyen körülmény nem korlátozhatja.* Ebből következik, hogy a *korábbi átlagkeresetre,* vagyis az *éjszakai pótlékkal számított átlagkeresetre joga van.*

Tetszik ...

Tavasz az őszben

Kedves csapodi előfizetőnk, Németh Sándorné nagy rajongója a természetnek. Mindig örömmel olvassa az újságokban az ilyen témájú cikkeket. A múlt heti lapszámunkban megragadta figyelmét az a tudósítás, amelyben hírt adtunk, hogy az erdőkben az őszi napsütésben nyílnak a szebbnél szebb virágok, köztük a tavasz üdvöskéje, az ibolya. Gyorsan tollat fogott, hogy közölje velünk: virágoskertjében is pompázik a kedves tavaszi virág, színe és illata semmiben nem különbözik a tavaszi ibolyáétól. Házában egymásnak adják a kilincset a kíváncsiskodók ...

Így igaz!

A rendőrség szervei nemrég ellenőrzést tartottak a győri járás italboltjaiban és kisvendéglőiben. A tapasztalatokat „Rendet a falvakban is" című írásunkban összegeztük.

Győr és Vidéke Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet közölte velünk, hogy a cikkben említett *dunaszegi kisvendéglő* nem tartozik a hatáskörébe.

Elnézést kérünk!

Ez történt ...

A központi felhívást követő napokon öt szocialista brigád tett vállalást a Kisalföldi Állami Erdőgazdaságban hazánk felszabadulásának negyedszázados évfordulóján. Felszabadulási műszakot szerveznek és részt vesznek a szocialista brigádok felszabadulási szellemi vetélkedőjén.

Egészségház nyílt október 1-én Kapuváron a Mátyás utcában. A házhelyi édesanyáknak most már nem kell csecsemőikkel kilométereket gyalogolni, hogy orvosi tanácsadáson és terhességi ellenőrző vizsgálatokon megjelenjenek.

★

Horvátkimlérőt Győrbe járó dolgozók lapunkon keresztül kérték a MÁVAUT vezetőségét hogy munkaszüneti napokon is indítson a vasútállomásra autóbuszt. A 19. sz. Autóközlekedési Vállalat a kérésnek nem tehet eleget, mert a szóbanforgó napokon átlagosan 6—8 fő utazik csak, kihasználatlan járatot pedig nem üzemeltethetnek.

★

Az erdőgazdasági dolgozók is csatlakoztak a „minden iskolának televíziót" mozgalomhoz, és hozzájárulásukból vásárolt készüléket hamarosan átadják a megye egyik általános iskolájának.

★

Október második felében elkészül Kapuvár Fő terének burkolása amelyre a tanács 350 000 forintot fordít. Befejeződik a Mátyás utcai vízvezeték-hálózat építése is, és ezzel egy időben megnyitja kapuit a házhelyi körzeti orvosi rendelő.

x szánta?

tonfüred között közlekedő, távolsági autóbuszra október al több várakoztak, mint előtt a kalauz tanácskozott majd felkérte a már helyet kik Ecsre és Ravazdra igyeát helyüket a végállomásig a mentesítő járat — közölte

25 személy nyomban eleget gyermekes édesanya, karján idős, mankóra támaszkodó a mentesítő járatot. Hiába. istához fordultak felvilágoa mentesítő járat indításárakor induló kocsival!" — k kérték a panaszkönyvet, az ügy Veszprémhez tar-

ozik a veszprémi MÁVAUT . Az utasok félrevezetése kökből sem Győrött, sem utasok!

1969 OKT 1 1

1021

Ádázkodás a képzőművészet feladatáról*

A kommunizmus kísértetjárásának világraszóló hatására már a múlt évszázad közepének új korszakot leső, haladó művészei fölismerték az eljövendő korban a régitől merőben eltérő életformát, és ennek új formáit, új tartalmát művészetükben is kifejezésre juttatták — még sok évtizeddel a szocialista államok kialakulása előtt.

Vadhajtások

A természetből vett példákból tudjuk, hogy a kultúrált hajtásokon kívül vadhajtások is burjánozhatnak: valamennyi érvényesülni vágyik, műkedvelő és tehetségtelen fokon, akár mellőzötten is.

A fölszabadult ábrázoló művészet a kötött valóságból a képzeletvilág végtelenjébe kacskaringózik szét, és mármár az elvontból is elvonatkozott: a véletlenek bizonytalanságát szándékolja megragadni a fantázia kimeríthetetlen ábráival. (A két különböző világ egyre fölismerhetőbb jeleivel.)

Mindez értheto a kultúrált érzékű értők számára: a már meglévő ismeretekre és a zabolátlan képzeletre, a logikára és a véletlenekre is számító gondolatvilág gazdagságával több befogadható, mint a sivárabb fokozatok kötelmein. A rosszul nyergelt, kimüveletlen, pallérozatlan fantázia termékei azonban könnyen szétválogathatók a hivatottak műveitől.

Az absztraktnál a képzeltből, vagyis a láthatatlanból valóságábra lesz. A művész nem is akar mást, mint az elképzeltet ábrázolni. Túlzó kívánalom lenne a hasznát vagy értelmét keresni, hisz' csupán pillanatnyilag szórakoztató ötletrögzítés, és nem számít érthetőségre.

Ennél komolyabb a gondolatrögzítés, ha magasabb szándékot tartalmaz, amelynek kifejezése huzamosabb, alaposabb törődést kíván.

Lehet, sőt valószínű, hogy a kötetlen formák idővel elvesztik a könnyebb sikerű utánzásra csábító hatásukat, és egy-két év elteltével ismét a hagyományos ábrázolás rafináltabb módozata lesz a széles körű érdeklődés problémája. De valamennyi eddig fölmerült és alkalmazott stílusból van, maradt valami tartós, ami hat a többire, egymást fölfrissítve, alakítva és kifejezőbbé serkentve, gazdagítva az egyetemest. Használhatóságuk a megörökítésre alkalmas témához igazítható. Erre a mondanivaló hatásosabb kifejtése végett szükség lehet.

A fantázia-termelés nagyban kedvez a dilettantizmusnak, annyira, hogy már tömegjelenséggé terpeszkedett, ami éppen ezért figyelemre érdemes: mi módon lehetne ezt az érdeklődést a művészeteket értővé varázsolni.

Tanítás, oktatás

Egyik varázslat: az oktatók elmélyültebb továbbképzése főiskolákon még a kihelyezésük előtt. Éppen az ábrázolást oktató szakosok, például hiányos figurális ismeretüket absztrahálással pótolják vagy helyettesítik, vagy teljesen az absztraktra térnek; az őket figyelemmel kísérő műkedvelők is ebbe kapaszkodnak. A szakmát jól ismerő ábrázoló szakos pedagógus iskolán kívül is jó példa. Hiszen nem általános kívánalom a természethűségű ábrázolások kiállítása, minden iránynak van érdeklődője, de művészileg kifizetődőbb alapos ismeretekből kiindulni, mint szakmai bizonytalanságokkal kóborolni.

Az általános iskolák gyermek-művészi produkciói befejezett, önálló műfajnak mondhatók. Vagyis gyerekművészetnek. Ebben a műfajban nincs tehetségtelen, mert alkotásuk a gyerek lelkivilágát, önmaguk világát, a valóság gyerek-expresszionista szemléletét mutatja. Nem úgy látja, ahogy csinálja, de nem tudja másképp. Fejlettebben látja, mint ahogy ábrázolja, mert ha észreveszi ábrázolása eltérését a valóságtól, megkísérli azt újabb észrevételéhez igazítani, vagy jobbat készíteni, mint a tehetségesebbek. Ezzel a művészetével a gyerek csak a gyerekkorban érvényesül, csak a gyerekkor határáig, azon túl már más a kívánalom: mindig az elért korhoz mérődik.

A gyerek ábrázolásával akaratlanul absztrahál. A felnőtt művész pedig szándékosan. A felnőtt művész tudja utánozni a gyerek művészetét, de a gyerek nem tudja utánozni a felnőttek művészetét, csak elérésének vágya él benne —, amit csak szakmai fejlődéssel érhet el.

Az oktatók egy része beéri tanítványai gyerek-expresszionizmusával. Ezzel azonban alig nyújt valami használhatót, mert tanítványai legtöbbje ezt a gyerekkori sikert ezen a fokon szeretné tartani évek múltán is, részben, mert a felnőttek fantázia-termékű ábrázolásaiban a maguk gyerekkori művészetének rokonprodukcióit vélik fölismerni —, úgy gondolván, hogy az absztrakt ábrák az ő ösztönös megnyilatkozásaikhoz érkeztek, mint a képzőművészet csúcsaihoz.

A figurális tanulmányok összes velejáróinak főiskolai fokon való gyakorlata híján képzőművész-pályára lépni ma már szinte tömegjelenség.

A főiskolára jutásban több a szerencse, mint amennyi a jó válogatás mellett megengedhető lenne. Ennek bizonysága, hogy a kívülrekedtek sikeresen szerepelnek kiállításokon, tekintélyes és színvonalra törekvő tömegükkel (viszonylagosan értve), magukkal ragadják gyakran nemcsak a műkedvelőket, de az akadémiai végzettségűeket is.

Egyéni vagy közös

A szemléltető oktatás középfokú tudnivalóival útjára bocsátott rajzszakos tanár, tanítás közben tovább fejlődve, előbb-utóbb kedvet kap társas, vagy önálló kiállításra, és egymás tárlatainak kölcsönös látogatása hatására kialakul egy közös stílus. Ez így logikus is, mert ha a tehetséges nem juthatott be a vágyott főiskolára, akkor megkeresi és meg is találja érvényesülése módját a főiskolán kívül.

Ugyanakkor a csak stílust hangsúlyozó, egyéni előadásmóddal jelentkező képzőművész mintha kerülné a társadalmi problémát (vagy talán úgy gondolja, hogy a csupa-stílus is társadalmi probléma), és egyáltalán: mintha stílusával a tématlanságot vallaná, és mintha csak ebben látná a művészetet, és a stílus lenne a tárgya és tartalma is. Akár egyéni a stílus, akár másokéval azonos, közös a hitük abban, hogy stílusmutatványukkal a képzőművészet legújabbkori eszszenciáját nyújtják.

Akár így van, akár úgy, a közös vonások mindig rokonszenvesek. Összetartozunk, és ez az összetartozás nem az ellentétekben, hanem a távolabbiban is meglátott közös vonásokból ismerhető föl. A közös vonások ismétlődése rokon a huszas—harmincas években világszerte mutatkozó hasonló törekvésekkel. (Ebben annak idején is az emberiség egymást keresésének jeleit véltem fölismerni. Erről cikket írtam a pozsonyi A reggel című napilap 1931. október 7-i számában „Egységesedés felé a festészetben?" címmel.)

Közéleti érdeklődés

Nagy dolog az egyéni stílus a stílustalanok között, de üres, ha semmi más. És ez az üresség még feltűnőbb a sok súlyos általános emberi sorskérdések megoldatlansági között. Jelenleg minden képzőművésznek világszerte nagy feladata lenne harc a háború ellen. Írásban és képben, imponáló méretű festményeken, grafikában, szoborban, ahányféleképpen csak lehet.

A művek majd kialakítják a hozzáillő formát: eklektikusan vagy egységesen, vagy egyénien — mindegy, csak hatásos legyen. A mű a fontos.

A háború elleni küzdelem sikerét, a béke beköszöntét ne csupán egy-két neves művész produkciójától várjuk. A probléma méretét tekintve, világméretű akcióra van szükség.

Bármely stílusban fogant hatásos kifejező művet elfogadhatóvá tenné, élenjáróvá avatna a háborútól megváltani tudó eredmény.

Stílusunk a háború elleni harc!

Minden emberséges szándékú művész szerte a világon létrehozhatna egy-két hatásos békeművet, benne kifejezve, átérezve e harc óriási jelentőségét. Ezek lennének az emberiség megmentői, ezek lennének az igazi nagy művek.

Ezekből egy nagyszabású béke-világkiállításon, mint a béke kellékeinek gyűjtőhelyén a világbéke tudnivalóit ismernénk meg, és egységesen tudnánk föllépni vele a háború rémségei ellen!

Tallós P. István

*) **Tallós P. István festőművész lapunk október 3-i és 4-i számában megjelent, képzőművészeti tárgyú írásunkhoz küldte el hozzászólását. Bár cikkének nem minden részletével értünk egyet — különösen azzal nem, amely a képzőművészetet úgy tekinti, mint amely a maga sajátos eszközeivel „megváltani" tudja a háborútól a világot —, közöljük, mert felhívja a figyelmet képzőművészeti stílusok és ízlések korproblémáira, a művészek közéleti felelősségére. S ha a művészet nem is az egyetlen, de hatásos eszköz lehet a háború elleni küzdelemben. (A szerk.)**

Budapest hullámhosszá

A KOSSUTH RÁDIÓ ÉS A PETŐFI RÁDIÓ MŰSORA AUGUSZTUS 31-TŐL SZEPTEMI

HÉTFŐ — AUGUSZTUS 31.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.15: Táncmelódiák. — 9.00: Hagyomány és mai élet. Riport. — 9.15: Részletek Muszorgszkij Hovanscsina című operájából. — 10.10: Az óvodások műsora. — 10.30: Népi zene. — 11.05: Zenekari muzsika. — 12.10: Mindenki kedvére! — 14.10: Heti zenés kalendárium. — 15.05: Válaszolunk a hallgatóknak. — 15.20: Három concerto grosso. — 16.10: A Gyermekrádió műsora. — 16.50: Ötórai tea. — 18.15: Oroszlánkölykök. Folytatásos rádiójáték, XI. rész. — 18.47: Kedves lemezeim. — 20.30: Szívrehulló kő. Irodalmi műsor Sásdi Sándorról. — 21.51: Csárdások. — 22.15: Klasszikus operettek. — 23.00: Kamarazene. — 0.10: Virágénekek.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: Fúvószene. — 14.25: Népek zenéje. — 15.05: Operettmuzsika. — 15.40: Élő világirodalom. — 16.00: Zongoraművek. — 16.50: A Gyermekrádió műsora. — 17.05: A Magyar Rádió Énekkara énekel. — 17.25: Édes anyanyelvünk. — 17.30: Lányok, asszonyok . . . — 18.00: Népi zene. — 18.18: Előadás az Országos Széchényi Könyvtár Haydn-kincseiről. — 18.55: Mi történt a nagyvilágban? — 19.10: Esti hangverseny. — 19.50: Gazdaszemmel hazánk mezőgazdaságáról. — 20.00: Könnyűzene. — 20.40: A históriák forrásánál. A hűtlenségi per. — 21.05: Bécsi ünnepi hetek, 1964. A Bécsi Szimfonikusok hangversenye.

URH-RÁDIÓ

14.00—18.00: Budapesten és környékén azonos a Petőfi rádió műsorával. — 18.30: Hírek. — 18.40: Byron a XIX. század muzsikájában. — 19.50: Operarészletek. — 20.50: Tánczene. — 22.00: Sosztakovics: Zongoraötös. — 22.30: Hírek.

KEDD — SZEPTEMBER 1.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.15: A Gyermekrádió műsora. — 8.55: Mezei csokor. — 9.25: Zenekari muzsika. — 10.10: Szívrehulló kő. Irodalmi műsor Sásdi Sándorról (ismétlés). — 11.31: Két kantáta. — 11.52: Az Ifjúsági Rádió műsora. — 12.15: Tánczenei koktél. — 13.00: Törvénykönyv. — 13.15: Részletek D'Albert A hegyek alján című operájából. — 13.45: Gazdaszemmel a nagyvilág mezőgazdaságáról. — 14.10: Kórusok és népi zenekarok műsoráról. — 14.45: Egy régi katonáról. Kaffka Margit elbeszélése. — 15.05: Kamarazene. — 16.10: Az Ifjúsági Rádió műsora. — 16.38: Tánczene — 17.05: 25 éve történt. Emlékezés 1939. szeptember 1-re. Boros János összeállítása. — 17.40: Operaáriák. — 18.15: Operettrészletek. — 18.45: Tudósaink arcképcsarnoka. Somos András akadémikus. — 19.00: A Nemzetközi Népzenei Tanács budapesti konferenciáján hallottuk. — 19.25: A Szabó család. — 20.25: Könnyűzenei híradó. — 21.15: Bach: h-moll mise. — 23.48: Könnyűzene.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: Könnyű hangszerszólók. — 14.25: Bartók: Hegedűduók. — 15.05: Operettfinálék. — 15.45: Randevú a „Sivatag királynőjével". Előadás. — 16.00: Szervánszky Endre: Concerto József Attila emlékére. — 16.40: A Gyermekrádió műsora. — 17.05: Könnyű dallamok. — 17.45: Az egyetemi felvételi vizsgák legutóbbi tapasztalatairól. — 18.00: A dzsessz kedvelőinek. — 18.25: Hangverseny a stúdióban. — 19.00: Mi történt a nagyvilágban? — 19.15: Fúvószene. — 19.35: Emlékek a Prágai tavaszról. — 21.05: Elfelejtett arcok. Walter Jens regényének ismertetése. — 21.35: Népi zene. — 22.06: Tánczene.

URH-RÁDIÓ

14.00—18.00: Budapesten és környékén azonos a Petőfi rádió műsorával. — 18.30: Hírek. — 18.40: Zenekari muzsika. — 19.24: Könnyűzene. — 20.30: Bizarr történetek. Vers, monológ, jelenet. — 21.00: Világhírű kamaraegyüttesek. — 22.30: Hírek.

SZERDA — SZEPTEMBER 2.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.15: Reggeli hangverseny. — 9.00: Az nevet, aki nevet. Kollektív regény 10 folytatásban. — 9.30: Népi zene. — 10.10: A Gyermekrádió műsora. — 10.30: Liszt: h-moll szonáta. — 11.00: Napirenden. — 11.05: Balassa P. Tamás műveiből. — 11.25: A Szabó család. — 12.15: Tánczenei koktél. — 13.00: Válaszolunk a hallgatóknak. — 13.15: Csajkovszkij operáiból. — 14.10: A Gyermekrádió műsora. — 14.30: Lányok, asszonyok . . . — 15.00: Csinom Palkó. Részletek Farkas Ferenc daljátékából. — 15.20: A Vietnami Demokratikus Köztársaság nemzeti ünnepén. — 16.10: Kocsár Miklós: Fúvósötös. — 16.25: Franz Xaver Süssmayr: Nagypapa névnapja. Gyermekkantáta. — 16.55: Közvetítés a Chemie Leipzig—Győri Vasas ETO bajnokcsapatok Európa Kupamérkőzése I. félidejéről. — 18.00: A II. félidő közvetítése. — 18.50: Csárdások. — 19.00: Verdi: Álarcosbál. I. felvonás. — 20.25: Rivaldafény. — 21.20: Gondolat. A Rádió irodalmi hetilapja. — 22.25: Zenekari muzsika. — 23.20: A víg özvegy. Részletek Lehár operettjéből. — 0.10: Olasz madrigálok.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: Dalok a spanyol polgárháborúból. — 14.25: Tánczene. — 15.05: Operettmuzsika. — 15.40: Kórusok. — 16.00: Szimfonikusok. — 16.40: Mozart-művek. — 19.30: Láttuk, hallottuk . . . A Rádió színház-, film- és művészetkritikai rovata. — 19.50: Táncdalok. — 20.25: Zenekari muzsika. — 22.00: A sivatag éneke. Részletek Romberg zenés játékából. — 22.30: Hírek.

CSÜTÖRTÖK — SZEPTE

KOSSUTH RÁDIÓ

8.15: Operettrészletek. — 8.55: Édes anyanyelvünk. — 9.00: Ifjúsági kórusok műsorából. — 9.20: Időszerű nemzetközi kérdések. — 9.30: Hangverseny a stúdióban. — 10.10: A Gyermekrádió műsora. — 10.52: Népi zene. — 11.32: Kozmosz. Tallózás külföldi tudományos folyóiratokban. — 12.15: Tánczenei koktél. — 13.00: Balettzene. — 14.10: Fúvószene. — 14.30: Az Ifjúsági Rádió műsora. — 15.00: Operaáriák és románcok. — 14.40: Kozmapuszta. Mocsár Gábor elbeszélése. I. rész. — 16.10: Zenjen dalunk! Énekkari híradó. — 16.40: Könnyűzene. — 17.05: Séta a mezőgazdasági kiállításon. — 17.35: Színes népi muzsika. — 18.15: Elisabeth Schwarzkopf és Nicolai Gedda énekel. — 18.40: Ifjú Figyelő. — 19.00: A kamarazene remekeiből. — 19.18: A Stúdió 11 játszik. — 20.25: Holland fesztivál, 1964. A Bécsi Filharmonikusok hangversenye. — 23.20: Könnyűzenei hangverseny Bázelből. — 22.47: Erős Mátyás házassága. Vidám rádiójáték. — 23.07: Népi zene. — 23.40: Operarészletek.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: A Club-együttes játszik. — 14.25: Haydn-művek. — 15.05: Délutáni frissítő! Ifjúsági Rádió 16.30: Kósa György rondó hegedűre (karra. — 17.05: A velőinek. — 17.20: gyermekeknek. — Ivo Andrics el 17.55: Muzsikáló Üdvözlet Sárközt Vita a közlekedé Zenekari muzsika történt a nagy 19.15: Jancsi és J letek Humperdin operájából. — 19. tömörülések a m adás. — 19.53: Le cobi Viktor oper Jónás bálnája. ték. — 22.43: Ha tár.

URH-RÁ

14.00—18.00: Bu környékén azonos dió műsorával. — — 18.40: Porgy é letek Gershwin 19.15: Jugoszláv népi táncok. — 1 muzsika. — 20.25: zijáték. Jurij Jak lése. — 20.55: Ritt — 22.00: Orgonam Hírek.

PÉNTEK — SZEPTE

KOSSUTH RÁDIÓ

8.15: Könnyű dallamok. — 8.55: Egy új tudományos lap szerkesztőségében. — 9.15: Zenekari muzsika. — 10.10: Az óvodások műsora. — 10.30: Operettrészletek. — 11.00: Fehér Anna. Változatok egy népballada témájára. — 11.25: Vonós tánczene. — 12.15: Bohémélet. Részletek Puccini operájából. — 13.00: Ami a jövő hét zenei műsoraiból kimarad. — 14.10: Elsejétől hó végéig. Zenés országjárás. — 14.40: Az Ifjúsági Rádió műsora. — 15.00: Népi zene. — 15.40: Kozmapuszta. Mocsár Gábor elbeszélése. II. rész. — 16.10: Irina Arhipova és Giuseppe Valdengo énekel. — 16.35: Ifjúsági Magazin. — 17.00: Ötórai tea. — 18.10: Új Zenei Újság. — 18.45: Honegger: Szonatina. — 19.00: Hanglemezparádé. — 20.25: A fösvény. Molière vígjátéka. — 22.35: Mahler: II. szimfónia. — 0.10: Filmzene.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: Kórusok. — 14.25: Verbunkosok, népdalok. — 15.05: Három szimfónia. — 16.00: Tánczene. — 16.20 a hallgatóknak. — zene. — 17.05: Az dió műsora Radn — 17.35: A nemzet útján. Katona Ist 17.50: Régi beszélge renc két világhírű val. — 18.10: Bélye perce. — 18.15: Gül letek Huszka Jen ból. — 19.00: Mi tö világban? — 19.15: gyűjtők húszperc Bécsi ünnepi hete heim Backhaus — 21.05: Népi ze Láttuk, hallottuk. Ami a jövő hét raiból kimarad.

URH-RÁ

14.00—18.00: Bud környékén azonos dió műsorával. — — 18.40: Kamaraze Testalkat és jell László és Vincze vét ismertetjük. — nyűzene. — 21.00: tek. — 21.51: Zen ka. — 22.30: Hírek.

A TELEVÍZIÓ MŰSORA

aug. 31-től szept. 6-ig

KEDD

17.35: Hírek. — 17.40: Szeptember. Kisdobosok műsora. — 18.00: Kukkantó. — 18.40: Mikroszkóp alatt az építőipar. Mélyépítés. — 19.00: Vadhajtások (riportfilm a verpeléti tsz-ről). — 19.20: Esti mese. — 19.30: TV Híradó. — 19.45: Napi jegyzetünk. — 19.50: Uraim, beszállni! (Magyarul beszélő olasz film, csak 10 éven felülieknek!). — 21.25: Napló. 1939, a második világháború kitörése. — 21.35: Le a háborúval! Bertolt Brecht songjai. A Színművészeti Főiskola hallgatóinak előadása. — 22.10: TV Híradó, 2. kiadás.

CSÜTÖRTÖK

17.48: Hírek. — 17.55: Falusi dolgokról. Kaposi Kis István jegyzete. — 18.00: A Magyar Hirdető műsora. — 18.10: Hol volt, hol nem volt (3—6 éveseknek!). — 18.40: A jövő hét műsora. — 18.55: Telesport. — 19.20: Esti mese. — 19.30: TV Híradó. — 19.45: Mai vendégünk: Németh Károly, az MSZMP KB titkára. — 20.00: Kétezer év India művészetéből II. (filmösszeállítás). — 20.25: Parabola. — 20.45: Az utcák emlékeznek (magyarul beszélő román film, csak 14 éven felülieknek!). — 22.10: TV Híradó, 2. kiadás.

PÉNTEK

9.30: TV Híradó (ismétlés). — 9.40: Az utcák emlékeznek (magyarul beszélő román film, ismétlés, csak 14 éven felülieknek!). — 11.05: Telesport (ismétlés). — 11.20: Kétezer év India művészetéből. II. (filmösszeállítás, ismétlés). — 11.45: A jövő hét mű-

Tallós Prohászka Lajos
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1021 1964 AUG 28

Viharvert rajzok 1919 történelmi napjairól

Sárgára vénült, viharvert papírlapok. Soha el nem évülő okmányok, amelyek nem az orgonaszínű pecsétnek és valamely régvolt államfő kézjegyének köszönhetik maradandóságukat, hanem a művészkéz erőteljes ceruzavonásainak. Ezek a ceruzavonások — arcvonások. Vöröskatonák bontakoznak elő majd fél évszázad messzeségéből, s egyszerre annyira közel kerülnek hozzánk, hogy szinte a nevükön szeretnénk szólítani őket.

E rajzok — alighanem — ritka különlegességek. A húsz-egynéhány megviselt lapon szemünk láttára vonul végig a 13. Vörös Gyalogezred a magyaróvári riadótól, a nagyszerű északi hadjáraton, a gyászos tiszai fronton át az abonyi, majd a kecskeméti fogolytáborig. Vannak képtárak, amelyekben nincs annyi látnivaló, mint ezen a két tucat razlapon, vannak óriási méretű festmények, amelyek kevesebbet fejeznek ki, mint e sebtiben készült vázlatok egy-egy vonása. Jóllehet, a sznobok számon kérhetnének bizonyos szakmai pedantériát, de aligha lehet helye az okoskodásnak ott, ahol a harctér volt a műterem, s a meg-megtorpanó, majd újra nekilendülő ceruza egyúttal az ütközetek lázgörbéjét is a formákba jegyezte. Drámaian sűrű realizmus hatja át őket, amelyet semmiféle akadémián nem tanítanak, s valami lebírhatatlan művészi kedv, amely a suttyanó golyók között sem veszíti el a lélekjelenlétét.

A rajzokon szinte végig lehet kísérni 1919 tavaszának-nyarának egész történetét. Derűsen, soha nem látott bizakodással indult minden. A bölcsek ráncok közé rejtett mosolyával tűzi sipkájára a vörös szalagot az öreg magyaróvári népfölkelő. A hajmáskéri gyülekezőhelyen, a bevagonírozásnál indulásra biztatja a lovát a vöröskatona: menni kell Putnok felé, ki a frontra. A vonatban zubbonyt foltoz az ezred szabója, hogy mindenkin rendben legyen a katonaruha, mire a frontra érnek. Aztán a harc: vágtató lovasok, csak néhány vonás; a papírra vetett lendület annyira él, hogy önkéntelenül visszhangzani kezd az emberben a roham robaja. Benne van a győzelem. Mennyi erő, mennyi egészség árad a fegyvertisztogató katonákból. Aztán a térképnézők: minden fényképnél hűségesebben adja vissza az előretörés hevében rögtönzött haditanács hangulatát. És a gömöri cigány fiú, a tizennégy éves Váradi Sanyi, aki ma is vidám ragaszkodással tekint ránk a papírról, mintha még mindig az ezred hűséges követője volna.

Röplapot olvasó vöröskatonák.

Fegyvertisztogatás.

Zilált rajz a tiszai frontról: úgy tűnik, erős orkán kuszálta össze a vonalakat. Az előtérben két nyugtalan ló, hátrább feszülő alak dől a képének, látcsövön figyeli a támadó ellenséget. Ez az utolsó kép a frontról. Utána kártyázó vöröskatonák — már hadifoglyok. Az a címe, hogy *Gondűzés a barakkban.* Csakhogy a gondot nem űzi el a kártya: keserű arcok, a lapokra tekintenek, de a gondolatuk egészen máshol jár. S vajon mire gondolhat Horváth János vöröskatona, aki háttal áll, egy oszlopgerendának támaszkodva?... Talán sír a szégyentől, talán néma fogadalmat tesz a leszámolásra, amiért véresre botozták Héjjas Iván fehértisztjei a kecskeméti internáló táborban.

Térképnézők.

Tallós Prohászka István nemcsak ceruzával a kezében harcolt, a művész maga is végigküzdötte fegyveresen a dicsőség és a keservek útját, az északi hadjáratot, a tiszántúli visszavonulást, majd a hadifogságot. S helytállása egyáltalán nem ért véget azzal, hogy 1919 decemberében szabadon engedték a kecskeméti internálótáborból. Mindvégig kitartott az ügy mellett, amelynek harcosául szegődött. Ott él, ahonnan elindult a 13. Vörös Gyalogezreddel. A második világháború után Mosonmagyaróvárra költözött a Csallóközből, ahol a szlovákiai marxista értelmiség vezetőségébe tartozott, s most csendes elvonultságban telnek munkásnapjai. Hatvankilenc évesen is teli van alkotókedvvel, művészi tervekkel.

Gerencsér Miklós

amely egy körülhatárolt szűk szakaszon az egész társadalmi helyzetet tükrözi.

A „válság" szónak itt odiózus hangzása van ugyan, de a szocialista társadalom fejlődésében is logikusan olyan korszakok következnek be, amelyben a valamikor élő eszmények mítoszokká válnak, elvesztik eredeti tartalmukat, és bennük — a sztereotip tények romjain — még nem éledtek új adekvát eszmék.

Bizonyára összefüggésben van ez az ifjú nemzedék fellépésével. Életérzésük és tapasztalatuk eltér a szülők nemzedékének megállapodott igazságaitól. Az ilyen korszak válságkorszak, és ebben nincs semmi természetellenes. Nemzedékem tagjai nemegyszer sérelemnek érzik a fiatalság nyilvánvaló ellenállását az ő előbbi erőfeszítéseikkel és munkájuk eredményeivel szemben. Mindazt, amit mi erkölcsi kötelességnek fogtunk fel, és akként cselekedtünk, ők emberi és írói jellembeli gyengeségként, a kor nyomása előtti konjunkturális meghódolásként kezelik, amelynek igazi arca sem volt mocsoktalan. Az a nihilista szélsőségesség, amelyet magunk is gyakran elkövettünk irodalmi örökségünkhöz való viszonyunkban, az irodalmi ifjúság alapvető értékelő állásfoglalása lett — de ebben még igazán nem látok szerencsétlenséget. A történelmi tapasztalatok mutatják, hogy gyakran maga a kor sem érti önmagát — és magának a történelemnek sajátsága, hogy a korai múlt általában a legkevésbé ért-

gyunk
Az alap
arculatá
és a ko
mellőzh
Magában
van vala
ja, akk
korára,
latát.

Hogyan érzékeli az író a mai világ képét? Az élet képtelenségének kifejezéseként fogja-e azt fel? Vagy különösen érzékeny a szülési fájdalmakra, amelyeket úgy fogad magába, mint azoknak az igazságoknak és szépségeknek előjelét, amelyekben az emberiség örök álma valósul meg? Ez az a kérdés, amelyre előbb vagy utóbb mindegyikünknek felelnünk kell.

Továbbá: mit jelent írónak lenni, és mi a küldetése a 20. században? Van egyáltalán valamilyen küldetése, amikor tábornokok és kereskedők kímélet nélkül döntenek az emberiség sorsáról? Vajon nem az elefántcsont torony-e az igazi otthona? Hiszen évekig állítottuk, hogy nem — és a gondolatokban szegény irodalom sínylődött. Ilyen helyzetben az író fegyvere a büszkeség és erkölcsi felelősségének tudata. A mi századunk, amelynek alapvető irányzata a szociális és erkölcsi igazságosság, e kor nagy évszázada. Abban a korban, amelyben mindennap azt bizonyítja, hogy az emberiség többsége még mindig éhezik és nélkülöz, az emberi egyenlőség gondolata anyagi és erkölcsi tekintetben a jelenlegi vi-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tallós Prohászka István

IRODALMI SZEMLE

1021

Tallós Prohászka István: Farsang (1935). A pozsonyi Városi Múzeum tulajdona

alattad, s könnyed,
biztos lépteink nyoma, bár láthatatlan,
itt marad utánunk.

Tovább fog, mert tovább akar élni. Nem néhány arcvonásban vagy mozdulatban, amit akaratlan átörökít a természet, hanem új városokban és bolygókban, amelyeket ő akar, és amelyek láthatatlanul ott élnek már a társa tenyerén, hogy — miként a Föld — más időben (és esetleg más térben is) megint csak önmagát ünnepelje. Ebben a láthatatlanul lobogó lángban így izzik eggyé a mindenség és a magunk szerelme.

Szólnom kell még röviden nyelvi formájáról is. Nagyjából azonos szótagszámú sorokból épült szabadvers. Elsődleges tagoló eleme a beszédhangsúly, a versmondatok egy lélegzetnyi ízekre, illetve az ezekből álló tagokra bonthatók. Egy-egy íz vagy tag mögött olykor felsejlik valami ismert metrum, megjelenik egy-egy rejtett vagy sorvégi rím. Elejétől végig enjambement-okkal is egymáshoz fűzött, fölösleges szavaktól mentes, arányosan szerkesztett mondatok ritmikus áradása az egész.

Hogy gondolati felépítése tudatos vagy ösztönös munka eredménye-e, az teljesen mindegy. Ha pontosan tudnánk, hogy melyiké, úgyis a másikat kellene csodálnunk benne. Egyszerűen csak szép. Az újabb magyar líra egyik legszebb alkotása.

„A versekhez... érzés, indulat, őszinteség, emberiség és világérzés kell, aztán érzék a

Másutt egy-egy szó kiválasztása nem a legszerencsésebb. Az utóbbi versben például kicsit furcsának hatnak a következő sorok:

„Glóbusz pörög két vézna ujj alatt,
s elképzelt, roppant óceán hörög."

Nem azt mondom én, hogy az óceán adott esetben nem höröghet, de itt az utolsó sorban ismét visszatérő *pörög* rímszón kívül ezt semmi nem indokolja. A Jóság című versnek asszociációk révén egymásba kapcsolódó képsorát bontja meg bennem az alábbi sorpár:

„friss pékcipő, mely hűs polcon csücsül,
demokrácia, mely óv, megbecsül,"

A *csücsül* szó hangulatát nem tudom beilleszteni a vers szövegkörnyezetébe.

„A tábornokok fenyegetéseikkel
siralomházzá tették a Földet,
az egész Földet
egyetlen nagy siralomházzá tették:"

Ezzel a képpel indítja A kétely és bizalom éneke című ciklusának első versét, mely harmincöt soron keresztül, gondolatismétlésekkel, halmozásokkal, egyszerű szavakban árad, mint egy ószövetségi zsoltár. A megrázó víziók sora

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965

IRODALMI SZEMLE

Tallós Prohászka István

1021

Tallós Prohászka István: Szigetközi részlet TSZ-szel (1960)

Thalher József építész M.D.K.

Sőle is kérnek terveket a debreceni nagytemplomhoz. Tervét 1805 jul-ban tárgyaltak meg. (a tervek repr: 286-287 o.)

Balogh J: Péchy hihály és a debreceni nagytemplom építése. Művtört. Ért. 1958 4/3 283

Tallherr József MDK

kamarai épitész

1785-ben átalakitotta a volt ferences kolostort az Erzsébet-apácák és a korház céljaira /Fő utca 41-43/

Zakariás G. Sándor: A budai B atthyány tér Bp.1958. 8.o.

Repr: Az Erzsébet apácák temploma és a menház 1957-ben.

U .o. 10.o. 4. kép.

6. MDK

Tallherr József építész

"Selmecbánya. Dominikánus templom"(Repr40.o.10ké
néhány forrás szerint T. terve alapján nyerte
mai alakját.
1798. Szekszárd. Templomterv(41.o. 11. kép)
A mai templom(42.o. 12.kép) nem azonos Tallher
~~1798~~/ 1798-as tervével, de Tallherr
müvének kell tekintenünk.
40-41.o.

Kuthy Sándor: Adatok Tallherr József müködéséhez.
Müv. Ért. 1958. VII. évf. 1. sz. 32. -42.o.

Tallherr József

építész

"Budapest, Petőfi tér Gör.kel. templom metszet" (Repr. 39.o. 8. kép) Tallherr tervei csak legfőbb vonásaiban valósultak meg. A kivitelező Jung József "barokkosabb"-ra módositotta. Mai alakját Ybl. Miklóstól nyerte.(Toronysisak és a homlokzat átépitése.

A budavári helyőrségi templom.

"Selmecbánya. Ev. Templom" (Repr. 40.o.9,kép)

A győri székesegyház torony javitása nem Tallherr munkája.(Csak a megerősitő munkálatokat végezte).

39.o.

Ruthy Sándor:Adatok Tallherr József működéséhez. MMv. Ért. 1958. VII. évf. 1. sz. 32.-42. o.

Tallherr József

építész

A dunaföldvári "török torony" átalakitási terve.
"Obudai v. selyemgombolyitó gyár"(Repr. 37.o.5.kép)
35.o.
A selymmgombolyito gyár tervrajza Apotino Mazzocato adatai alapján készült ("nach der angabe des A. M."). Tallherr pöre Mazzocatoval.
1785. Daun-villa homlokzati rajza(Repr. 37.o.6.kép)
36.o.37-38.o.
1787. Taksony. Templomterv. (Repr. 38.o.7.kép)
38.o.

Kuthy Sándor:Adatok Tallherr József működéséhez.
MMv. Ért. 1958. VII. évf. 1. sz. 32.-42. o.

MDK

Tallherr József

építész

1785. A volt jezsuita kollégium felmérése Pécs.
"Pécs. Iskolaterv" (Repr. 35.o. 3. kép)
"Szlécs. Iskolaterv." (Repr. 36.o. 4. kép)
Iskolatervek Szekszárdra, Znióváraljára, Szent Györgyre (Turóc m.) stb.
1787. Vendégfogadó a földvári "Herrschaftliches Wirtshaus"-hoz.
(És mindezt az Aspremont palota építőjével és Hillebrandt utódával építtették).
34.o.

Kuthy Sándor: Adatok Tallherr József működéséhez.
Műv. Ért. 1958. VII. évf. 1. sz. 32.-42. o.

Tallherr József MDK

építész

A II. József által feloszlatott rendházak átalakitási tervei közül sokat ő készitett.
32.o.
Állásánál fogva "müvészi szabadságát"fel kellett adnia, mert igénytelen munkákat is végeztettek vele.
1784. Felmérési rajza a pozsonyi"Schullhaus bey St. Salvator"-hoz.
1786 felvételi rajzok a budai várbeli volt karmelita kolostorrol.
"Bossok. Gabonaraktár terve"(Repr. 34.o.2.kép)
33.o.

Kuthy Sándor:Adatok Tallherr József müködéséhez. Müv. Ért. 1958. VII. évf. 1. sz. 32.-42. o.

Tallherr József MDK

építész

Szül. 1730 körül. (18 gyereke közül a legifjabb 1773-ban született)
1782-ben az udvari kamara másodépitésze lesz. már ekkor Taddeus A. Karner a schönbrunni palota épitésénél való 6 éves közreműködését igazolja
1782 előtt: Pozsony. Aspremont -palota.(Repr. 33 o. 1. kép).
1783-ban a "departamentum architectonicumba" kerül. 1783-ban (F.A. Hillebrandt után) a magy. kir. udvari kamara első épitésze.
1788-ban az épitészeti igazgatóságok megalapitása. Tallherre bizták az épitési ügyek vezetését

32.1/ o.

Kuthy Sándor:Adatok Tallherr József működéséhez. Müv. Ért. 1958. VII. évf. 1. sz. 32.-42. o.

M. D. U.

THALHERR J. építész

Bp. Harrer Pál u 66. régi selyem – gombalyító (1785)

Gerő László: Építészeti stílusok

Bu. 1957. 96. l.

sk. P. K

TALLHER József

Gellérthegyi csillagvizsgáló épületének terve (1813.)

Bullant József kőműves és Hofhauser Ferenc kőfaragó vállalkozásában elkészült (1815)

Zoltán Gy. Sándor: Adatok Buda épületeinek történetéhez a XIX. sz. első felében
Tanulmányok Bp. múltjából XII.
Bp. 1957. 264. l.

M. D. V.

TALLHERR József

Helyőrségi templom dőcsarnoka

(1792)

Zaroviás G. Sándor: Adatok Buda

építéséhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. multjából XII.

Bp. 1957. 284. l.

Tallherr József kamarai épitész + 1807 Budán

résztvesz a budai rendházak uj célra való átalakitá
sában

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vá-
latok II.A budai épitészet mesterei Mária Terézia
uralkodásától a Szépitési Bizottság megalakulásáig
1740-1808 MMvért 1957.VI.évf.4.sz.301.l.

MDK.

Tallherr József, kamarai épitész

II.József rendtőrlő intézkedései nyomán részt vesz Hillebrandt mellett a budai rendházak uj cé ra való-átalakitásában.
~~18~~07 X.16.Budán

Schoen Arnold: Budai épitőmesterekről töredékek, vázlatok.
Müv.Ért. 1957, VI.évf. 4.sz. ~~297~~-301 l.

M.D.K.

Thallher József, építőmester

tervei szerint épült fel a budai Erzsébet-apácák kórháza, ~~melynek~~ az 1780-as évek közepén, melynek, valamint a pesti Rókus-kórházának tanulmányozására Vedres Istvánt 1806-ban Szegedről felküldték.

Nagy Zoltán: Vedres István művészi munkássága /1765-1830/ Bp./1956./ Tankönyvkiad.Műsz.tud.történeti Kvt.6.sz.

(95 o. + XXIV t.) 74. old.

THALHERR József építészmérnök XVIII. szd. MDK.

Tóth András: A pesti egyetemi könyvtár a modern fejlődés útján. Tanulmányok Bp. múltjából. 1956. XI. köt. 247. l.

MDK

Talher József budai helytartósági építész (a névmutató szerint Thalher József)

tervei szerint épült a győri püspökvárbeli székesegyház nyugati, klasszicista főhomlokzata. (A 237. l. az 1802-es évszámot említi az építkezéssel kapcsolatban. A 37. lapom található ábra alatti felirat szerint a főhomlokzat 1823-ban épült.) (repr.)

Borbíró-Valló: Győr, Bp. 1956. 37./ 54./ 59./ 237-238./ 304. l.

M. D. K.

THALHERR építész

Bp. III. Harrer Pál-u 66. Eredeti, ovális alaprajzú nyárépület. Régi selyemgombolyító. 1785.

Magyar építészet. Bp. 1954. 84. l.

Thallher József építész M.D.K.

Hefele Menyhérttel a pozsonyi építészeti kör
vezető mestere. Kamarai építész

A budai régi Szent János kórház és a budai
helyőrségi templom előcsarnokának építője.
Pesti dunaparti görög templom tervezője
(kivitelező Jung.)

1770 Pozsony Arpremont palota

Dr Karácsonyi György: A magyar barokk és rokokó építé-
szet rövid összefoglalása. 1952. Mérnöki Továbbképző Intézet előadás-sorozatából. L. 19.

27.C

hogy a szóbanlévő terveket a
latra átengedni sziveskedjék.

Minthogy ezen megke
kaptunk, van szerencsénk ebbel
lőbbi szives válaszát kérni.

Budapest, 1912. évi

Központi nyomtatványok XXIX. csoport 2. sz.

Talherr József

építész

Irod

Gerő László: Magyar műemlékvédelem. Bp. 1950. 28 l. Képpel.

MDK

Tallher József

Horváth Mihály tér. Józsefvárosi r.k. pléb. templom

tervét készitette

GenZokBpest. Bp. müeml.jell. ép. jegyz. 1949.

66 l.

K

Talher, József

Arvább

Gentzak Bpest

20. l.

1949

MDK

Talher József

Szt.Erzsébet-apácák temploma és rendháza.Barok
A rendház átalakitása Talher József műve, 1784
ből.

Genzak Bpest. 20.1.

1949

Tallherr J.
építész

M.D.K.

A selyemgombolyító épületét Mezzocato-Á tmutatása szerint építette Tallherr J. 1785-ben.

Budapest székesfőváros történeti muzeumának kiállítása
Buda, Óbuda, Pest. 1800 előtt. Budapest 1946. 11 lap.

er Vilmos

ijteményi

ícsmek-

nár, az

: a Bizott-

.ta az ez

ván elő-

ıtosabb

)ztük a

zsámbéki

ınkálato-

gzett

ág a mult

)a. ~~A folyó~~

ság behatóan

rmester

ánia templom

Thalheer József

épitész

lásd

Zádor – Rados

49, 60, 83, 124,
130, 166, 178, 185,
209, 212, 218, 272,
276. l.

Kép 57. 7

43

Talherr József
építész
a győri székesegyház
tornyát fenti tervei
szerint 1803-1804-ben
újjáépítette.

Csányi Károly:
Győr műemlékei.
Magyar Építőművészet.
1943. 286. l.

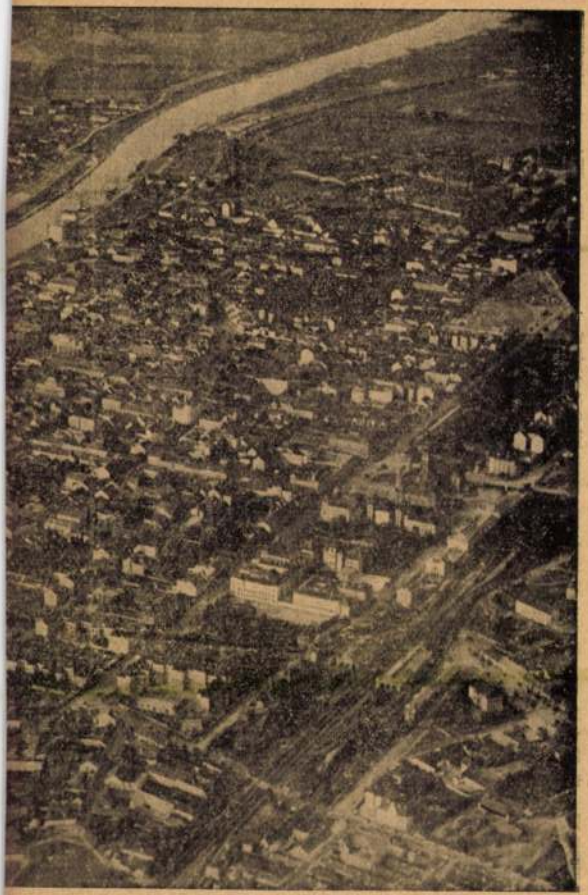

ÖGÉPRŐL.

Panorama di Győr dall'aereo.

Talherr József

épitém

l.

Képnüvészet

1943. 149. l

Bon

200 ft. and Kettisson control

Bp. 1947 II 25

[illegible]

K

Tallherr, Josef

épitész

~~Fernstein Ferenc~~

adjunktus

Kitzling József

adjunktus

Hillebrandt Ferenc

Antal

főgazgató

Tallherr József

1783-ban kinevezett

másod épitész, majd

első épitész

Tallherr Ferenc

gyakornok

Ember Győző: A magyarországi

épitészeti igazgatóság történetének

vázlata (1788–1867). Levéltári

Közlemények 1942–45. XX–XXIII k. 347 l.

MDK

Tallherr József másod, majd első épitész

Ember Győző: A magyarország épitészeti igazgatóság történetének vázlata /1788-1867/. Levéltári Közlemények 1942-45.XX-XXIII K. 347.o.

ARCHIVE

Tallherr József

épitész

l.

Tanulmányok Bp.

multjából

X. 167. l. 168. l.

172. l. 176 b melletti

8. n. kép - (alap-

rajz)

1942

Budapesti II. Ker. nép- és iskolai könyvtár

V. 300.

Tallherr

A budavár-beli karmelita templom és kolostor alapraja fentitől 1786-ból.

Repr. és emlitve

Clander Ottóné dr:

A várszinház története.

Bp. 1941. 15 l.

(Kézirat.)

Ortona Ugo

S. Squillace vára

Attilo hidja /? Pentediattilo ?/

A Pezzoi vár

Pane Roberto

Sorrentoi félsziget

Nápoly, Via dei Camaldoli

Etruszk vidék

Pajetta Guido

Alak

Penagini Siro

Leány a templomban

Desulói gyermekek

Tallher

l.

LykaMagyműI800-50

443. l.

Sensani Gino Carlo

Telone

A nagy sátor

Nők a kávéházban

Servolini Luigi

~~xxxxxxx~~ Vásár a szabadban

Halak

"Atyám"

~~xxxxxxx~~ Homár /tengeri rák/

Családi asztal

Thalherr

l.

LykaMagyműI800-50

300. l.

Tallher Józef

~~épitett~~

rod

Lechner 1940

182. l.

Elefántcsont-szelep, antik jelenet domborművel, aranyozott ezüst foglalatban.
Mag. 29·5 cm. Augsburg, XVII. század.

Thalherr, Joh. Jos.

A pozsonyi egyhori
Aspremont kastély
valószínűleg az ő
mind.

Rados Jenő dr.
Magyar kastélyok
220. l. 39

Franz, Anton Rich:
Jahrbuch des Kunst-
historischen Institut.
1919.

N.N.

A nagybányai festőiskola ügye, Müv.IV-1939. 100.

[14., i

TALHERR v. THALHERR, JOSEPH

Bodnárné Jávor Éva: Uj adatok F. A. Pilgram magyarországi működéséhez

Művészettörténeti Értesitő 1995, 192-210

MDK

Thallherr, Joh. Jos

Pozsony, Aspremont kastély

Rados Jenő dr: Magyar kastélyok. 220. l.

1939

Bácsalmás

Thalherr Joh. Jos.
építész

l.
Radostházy II.
54. l.

Lásd
Tallher
alatt is

LÁSZLÓ:
gyar történelem I—II.

émet nép története
S:
glia története (kettős kötet)
OV:
szország története
:
a története
BOS:
rancia nemzet őszinte
énete

ELŐKÉSZÜLETBEN:

DAWSON: Európa születése
J. HUIZINGA: A középkor alkonya
FUNCK-BRENTANO: A renaissance
GLEICHEN-RUSSWURM: A barokk
FUNCK-BRENTANO: Udvari világ
SEIGNOBOS: Európa története

Illusztrálva, egészvászonkötésben kötetenkint..... 6 pengő

ATHENAEUM-KIADÁS

THENAEUM ÉLETREGÉNYEI

ig: Roosevelt
Egészvászonkötésben **5.40** pengő

ig: Kleopátra
Egészvászonkötésben **5.40** pengő

ly: Horthy Miklós

Wittlin: Izabella
Egészvászonkötésben **5.40** pengő

Bentley: Ave Caesar
Egészvászonkötésben **5.40** pengő

Mauriac: Jézus élete

Tallher

perverte az óbudai
selyemgombkötő épüle-
tes (III Szentendrei u. 66)
Garády S. kutatása
nyomán-

Schoen Arnold dr

Az 1838. évi árvíz
ábrázolásai

MAGYAR MŰVÉSZET
1938. 315. l.

MŰVÉSZET

Tallherr.ép.

MDK

Garády S.kutatásai szerint a selyemgombo lyitónak két oldalán félkörrel lezárt téglányalaku alaprajzu épületét T.tervezte, mely Hainz Mária-fogadalmi képén látható. ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ s háttérben látható trinitárius kolostor~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ és a fogadalmi kegyképen látható ház ad a képnek helytörténeti értéket,mert egyébként mükedvelöre jellemzö adottságai vannak.

A naiv olajfestményen látható élelmi zsákon J és EH/Eva Hainz/ monogramm van.

Dr.Schoen Arnold: Az 1838. évi Árviz ismeretlen ábrázo Magyar Müvészet. 1938. 315.-318.1.

Tallher József

építész

l.

Gál István: A ka-
locsai piarista kol-
légium története.
Bp. 1938. 17. l.
18. l.

~~Ferencz - csaborna~~ VII. 64.

Tallherr József

kamarai építész

l

Schoenjózsefvárosi

4

1938

ben előforduló egyes miséknél a folió alján mindenütt olvasható rubrummal írva az illető mise *magyar neve*. Ez a tény kódexünket a jelentősebb szórvány-nyelvemlékek sorába emelte.

Teljesen indokolt volt tehát, hogy TOLDY FERENC, a nemzeti irodalomtörténet egyik megalapozója 1841-ben nagy örömmel, szinte lelkendezéssel közölte először[3] a kódexnek létezését:

[1] EMMA BARTONIEK, Codices latini medii aevi, Budapest, 1940, p. 6.; a papírból készült kódex 91 folióból áll, nagysága 21 × 14·5 cm; kolofonja f. 72. olvasható.

[2] F. 72. „Et sic est finis in Kwzegh in feria sexta ante festum B. lucie virginis: Anno Domini Millesimo Quadringentesimo octuagesimo Nono sub egregio domino Baltisar de Batyan Capitanei eiusdem Ciuitatis et Castri Kwzegh per me Anthonium literatum nobilem de ffanch existens penes Albam regalem."

[3] Literáti Nemes Sámuel s a közel legrégibb magyar naptár, Athenaeum, 1841, II, 333—335. (aug. 17. szám). — Magyar nemzeti irodalomtörténetében 3. kiad. II, Pest, 1862, 101. a kisebb írott maradványok közé sorolja kódexünket.

Tallhar József

kamarai épitész

l.

Tanulmányok Bp.

multjából

VI.

Képek magyarázó

jegyzéke, 2. szá-

mozatlan lap.

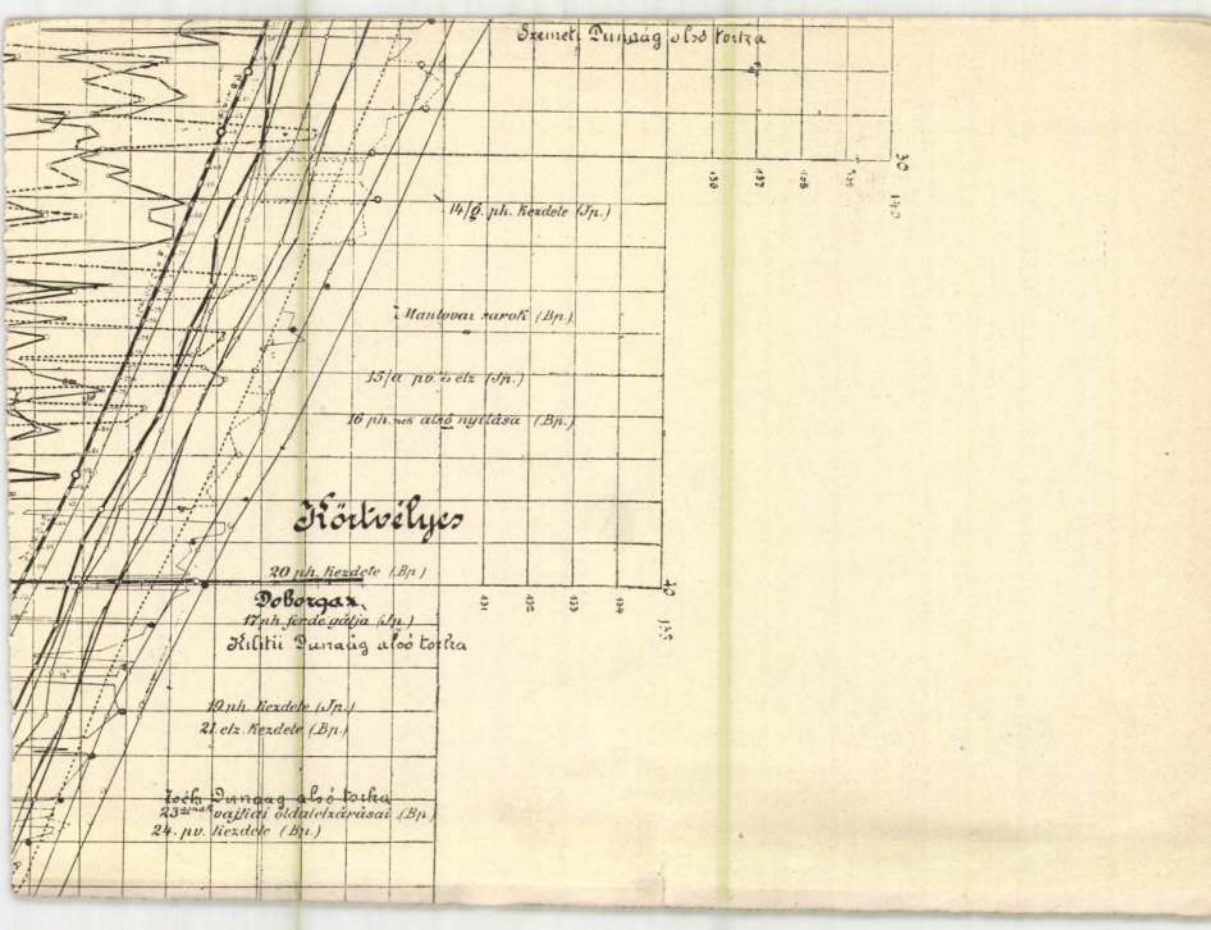
Szemeti Dunaág alsó torka
14/ó. ph. Kezdete (Jp.)
Mantovai sarok (Bp.)
15/a pv. 15 étz (Jp.)
16 ph. nek alsó nyitása (Bp.)
Körtvélyes
20 ph. Kezdete (Bp.)
Doborgaz
17 ph. ferde gátja (Jp.)
Kilitii Dunaág alsó torka
19 ph. Kezdete (Jp.)
21. etz. Kezdete (Bp.)
Tóth Dunaág alsó torka
23 ennek vajfiai oldalelzárásai (Bp.)
24. pv. Kezdete (Bp.)
30
40
135
140

Thalherr József

épitész

(Lásd Talherr alatt is)

l.

Bierbéptőrt

201. l.

202. l.

1937

8 nap alatt irodámban vagy nevezett ügyfelemnél annálinkább megfizetni sziveskedjék, mivel ellenesetben kénytelen volnék Ön ellen a peres eljárást haladéktalanul folyamatba tenni.

Budapest, 1907 II 30

Tisztelettel

Faragó Béla Budapest.

Thalher Johann Joseph

l.

Hekler Ung

108 - l.

1937

Tallherr József

állami építész

1785-ben II. József rendeletére a bpesti Városmajor területén közkertet kellett létesíteni. Ennek alapján a helyhatóság rendeletére fenti készítette el a városmajori közkert tervét, amiének alapján Kock Antal városi kertész kezdte el a kert létesítését, de az alapszundrákat sem fejezte be. Fenti a kor divatja szerint a francia kertstílus szerint terverte a kertet.

Morbitzer Dezső: Városépítészet és kertészet. Bpest 1937. 18. l.

M.D.K.

Tallherr József állami építész

készítette 1785-ben, a helytartóság rendeletére, a Városmajor területén létesítendő Kőszhert terveit, a kor divatja szerint a francia kertstilus szellemében.

Morbitzer Dezső: Városépitészet és kertészet.
Városi Szemle, XXIII. évf. 1937. 118.old.

(párkanyos)

Római tégla, domrajzos VIII. 63, 64.

Tallherr József
épitesz

l.

Tölgyesy Porsony
62. l.

Tallher József
épitéz

l.

Fölgyesy Pozsony

35. l.

1937

en

Thalher József

épitéz

cvičení

Mencl 202.1

Banskej Štiavnici-
terve.
auditve.

1937

MDK

Tallher kamarai épitész

a föörség mellett lévö épületek felbecsülése az ö feladata volr . 1786 jul.25.a Helytartótanács hozzájárult a két kaszárnya megvételehez.

Müller Flórián kápolna. Bp.1936. Müvtört.és Kerrég.Indolg. 4o.sz.

c/el

Thalher József

építész

l.

Bedy Vincedr. A

győri székesegyház tört. Kör,

1936. 30. l.

Tallherr József

kamarai építész

szód

z

Schoen Arnold

Budapest ikonosztázisai

MAGYAR MUVÉSZET
1936. 329. 1

MEGHÍVÓ

a

KORVIN MÁTYÁS

MAGYAR-OLASZ EGYESÜLET

KÖZGYŰLÉSÉRE

az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—35) dísztermében folyó évi június hó 24-én, hétfőn délután 6 órakor

Gerevich Tibor
elnök

Franklin-Társulat nyomdája

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

.....*úrnak*
.....*úrnőnek*

Budapest

KÉPES TÁBLÁK

	Tábla
A császári plébániatemplom homlokzata	I.
Templombelső a bejárat felől	II.
Templombelső a szentély felől	III.
Szentély	IV.
Péter és Pál búcsúja. Főoltárkép	V.
Pál prédikációja a pogányok között. Mennyezetkép	VI.
Kulcsok átadása. Mennyezetkép	VII.
Mennyország. Mennyezetkép	VIII.
Főoltár	IX.
Háromkirályok imádása. Mellékoltárkép	X.
Golgota. Mellékoltárkép	X.
Patrona Hungariae. Mellékoltárkép	XI.
Nepomuki Szt. János. Mellékoltárkép	XI.
A császári plébániatemplom szószéke	XII.

Tallher

Kamarai épitész

Laid

Müller Florian-Zapolna

7. l.

1936

~~Vem~~ 17Dk.

Thalhero, Joseph Johann, épitén

A magyar udvari kamara építésze 1782-tól.
Meghalt: 1807-ben.

Az Aspremont-palota alkotója.

66. l.

Franz Anton Richard: Pressburg (Porsony), die ehemalige Hauptstadt Ungarns....
Berlin u. Stuttgart, 1935. 83. l. 12. k

Érkezett 1905 nov. 20.

1019/1905 sz. (13 pest, 1905 nov. 12. 23578 sz. a.)

A v. és k. o. m. számvevősége a f. é. 899, 912, 919 és 951 sz. a

kelt ütiszámlákat érvényesíti. (Érvekeltekkel közöltetett XII. 3

Thalher

építész

l.

Tanulmányok Bp.

múltjából

III. k. 82. l.

1935

1906. I. 13.

Szalay Imre, Radisics Jenő, Dr Kammerer Ernő, Dr Kreuner József, Dr Fejérpataky László, Wonnszky Mór, Dr Schönherr Gyula, Dr Semayer Vilibald és Dr Csermi Béla

urakunak a v. és k. o. minister által küldött vasuti szabad és éves bérletjegyek átadatnak. ill. megküldetnek

(37/1906)

Tallher József

építész

l.

Tanulmányok Bp.

multjából. III.

35. l.

36 l.

37. l.

Tallher József

kamarai építész

l.

Tanulmányok Bp

multjából VI.

33. l. melletti kép

34. l.

39. l. 40. l.

58, 59. l.

honfoglalók s az előttük élt
vadásznépek sorába, hanem
oltak, hogy a földműveléssel
ga a magyar volt az, a ki a
lgákat. Ibn Roszteh legalább
átraikkal oda mennek, hol a
[1] s bizonyos az is, hogy a
nerték őseink.
nnak a fejlődési folyamatnak,
ásztorkodó néppé alakúlt az

— mondja a történetírás apj
vadászatból él, még pedig a
áll lesben; mindegyiknek van
kutyája; ha már most a fáról

Ló, kutya és nyíl: el
volt a vadászat s ennek a h

Azon a végtelen kite
húzódik, a pusztaság termész
karcsú, könnyű testű s a me
kebb vad, a nyúl, őz, szarva
vadászkutya mindig az agár
ki teljesen az a nemzedék, n
akár a lovat, akár a tehenet é
ban is az régi uraknak nagy
farkast, őzet, rókát, nyulat», a
csak a nagyurak tartottak. De
általában országszerte részes
S ennek gyökereit a rég elmú
lovát, hanem kedves vadászkú
szegedi Öthalom három sírjá
vadászeb a lovas jobb oldalá
kutyacsontok elhányódtak s c
az Archaelogiai Közleményekl
melyet egy fiatal nő sírjában

Mönchsorden haben auch in Siebenbürge
schaffen, am Bau und an der Ausschmück
dieselben Bautypen eingeführt und wei
teilen Ungarns. So gründete König Béla
abtei und auch anderswo, so in Almás
ähnliche Stiftungen. Von der Abtei Egr
zienserabtei Kerz besiedelt und durch
der Weg bereitet. Dieses geschah Anfar
König Andreas II., aus dessen Zeit auch
richt über das Vorkommen der Rumänen
eine Stiftung Königs Emerichs I. und
fallen aber schon in die Zeit Andrea
benbürgische Kunst trat damit nach d
nahmezeit und der durch das Christen
tion der Gotik in die dritte Phase i
sickernden Rumänen von diesem ganzen

Tallherr József

épitéz

l. Bónisné Vác

81. l.

1935

Tallher József

Kamarai épitész

lásd

Bónisné Vác 61. l
81. l.

3/. mDK

Tallherr József ,építész

A Petőfi-téri görög templom jelenlegi tornyo sisakjainak terve /1873/ Ybl Miklóstól való. Tallherr renoválta 1803-ban a győri székesegyház tornyát empire stilusban.

M.G.II. 521.l.

1935

1/.

Talkherr József .építész

budai származású, a XVIII.sz. második felében . pozsonyban az udvari kamaránál, majd Budapesten működött. A pozsonyi Aspremont- palota önálló alkotása.

E.G.II. 521.1.

TALLHERR JÓZSEF

TKM 481. 2.0.

Bp. XI. ker.

mDK

Talherr József ,építész

Hildebrandt Bécsbe való áthelyezése után T.J. végezte az Erzsébet apácák budai Fő-utcai rendházának átalakitását. Ő tervezte és épitette a pesti Petőfi-téri görög templomot a XVIII. sz.végén.

E.S.G.II. 521.l.

gi ~~[illegible]~~ eljárás a
i

Tallher

Kamarai építész

1785-ben, majd 1786/7-ben átalakítás okat végzett az Erzsébet apácáknak adományzott budai (most főutcai) kolostorban.

Irod

Pokorny Emánuel dr.:

A Szent Erzsébet-szerzet tekintettel budapesti kolostorára, templomára és női kórházára.

Bpest. 1935. 39. l. 46. l. 47. l. 48. l.

gyűjtőtö
gond

↓ tehát
példa

horzáférhető

↓

utolhat –
–

– Milyen gyakoriscí
férhetőségi e

at
sótra

r,

n.

nak
ss
gen.

THALHER Josef

1805-ben tervet lésit a debreceni ref. tpl.

- alapraju rendszerének

AH 1996 127.

THALLER, Franz bécsi nókai

1803. - elismerény - T. a feleriye mellszobráról

Deé Nagy Anikó: A könyvtárakapitó
Teleki Sámuel. Kolozsvár, 1997 224-[illegible], a
ill

lmandinokkal

Bécsi bélyeg

rott miseruha.

resztboltjának

ı és csúcsíves

ázadbeliek. A

ı Pieta szobor

nosszú, vésett,

541 Hunc ro

Theokoli Liber

ori Erga Fieri

TALLHERR, Jozef epitesz

levéltání adatok pozsonyi tevékenysége

An 1997 243.

szakasz, mely

ıordozókon, a

ı gyámkövön

Szent Pál és

tük feszület,

ek között a

alás fülkékben

szobrocskája s

nrét ábrázolja.

Szent Antal

VI. sz. eleje.

TALHERR Józef

Ars 1996/1-3. 178. skk.

Alsókorompa, 1794

TALHERR, Joseph

Krisdinavárosi botanikus kert
terve 1785 – nem valósult meg

Mv. 1994/1. 52.

Óbudai filatórium terve, 1781-82

Eucher Walter Mv. 1994/3. 151. skk. + ill

Visitatio Canonica : Az Esztergomi Főegyházmegye Barsi Főesperességének egyházlátogatási jegyzőkönyvei 1747-1674. Vál., bev. Tomisa Ilona. Bp. : MTA Néprajzi Kutató Intézete, 1992

TALLHERR József épitész

HORNYÁK Mária: A Brunszvik család martonvásári angolkertjének története a források tükrében. = Művészettörténeti Értesitő, 41, 1992, 1-4.

89.

3) Tallherr József
építén

Pesten a Petőfi tér i görög templom.
Ma formájában átépítve.

Rados: Magyar építésettörténet 236.
Műszaki kiadó 1971.

2) Tallherr József
építész

~~HF~~ gélikus templom /1794-96/.
Budán az Erzsébet apáczák rendháza,
a végi, elpusztult Szt. János kórház,
az óbudai ~~selyem~~ selyemgombolyító, a
volt Helyőrségi templom előcsarnoka,
Rads: Magyar építészettörténet 236.
Műszaki kiadó 1971.

1) Tallherr József

építén

~~1730~~ /1730 – 1806/ Budai sinletésű. A pozsonyi udvari hamaránál működött. Legjelentősebb műve: pozsonyi Aspremont-palota. Művei: selmecbányai evanlados fenő: Magyar építénettört. 236. Műszaki kiadó 1971.

Tallherr József

tervei szerint alakitották ott az Erzsébetesek kórházát.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

4021

Tallherr József

alakította ót 1780-után a Váci utcai Angol kisasszonyok zárdáját.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3471

Tallherr József

tervei szerint épült fel a budai Erzsébet apácák nőkórháza. (1785-87)

Tóth Endréné: Budapest Encikloppédia, Budapest, 1970.

1328

Tallherr József

kamarai építész tervet készített 1785-ben
a bp.-i III. Horper Pál u. 44-46 sz. alatti
épület felépítésére.

Tóth Emilné: Budapest Enciklopédia,
Budapest, 1970. 463 l

551.

Josef Tallherr

Komarai épitéx tervezte a pozsonyi Thun-illetve az Aspremont palotát.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

631

3

Tallherr József

További építhezési: Szekpárd és Taksony. Kivitelező Pesten és Taksonyban Jung József.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

63 f

Talthelyi József

Magyarországi munkássága: az óbudai selyemgombolyító, a selmecbányai evangélikus templom, a pesti görögkeleti templom.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

631

Tallherr József

A pozsonyi Építési Hivatal utolsó magyar koncepciójú mestere 1783-tól.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

63p

Talherr József

1786-ból fennmaradt a Pest vármegye foghózépületének felépítésére vonatkozó pályázati terve.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Hlavassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V. (1967-68) Bpest, 1970.

2071

Talherr József

több alkalommal vett részt különféle tervpályázatokon, új iskolák felépítésére vonatkozóan.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V. (1967-68) Bp. 1970.

2041.

Talherr József

Komorai építész Jung József pesti kőművesmestert nevezi meg a pesti görögkeleti templom tervezőjeként.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V. (1967-68) Bpest, 1970. 203 l.

Tallher József

néhány tervének fényképmásolatát
megszerezte az újonnan megalakított Építészeti Múzeum.

Beszámoló az Országos Műemléki Felügyelőség 1966-1969-ben végzett munkájáról.

Műemlékvédelem . 1970.4.sz. 193-201. l.

197.(

Thalherr József, építész

---

1. ábra. Thalherr József terve a győri zsinagógáról. 1798. Fekete repr. 110. old

Kozák Károly: A győri Öskarélyos kápolna 109. old

Arrabona 11. Xantus János Múzeum, Győr. 1969. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr

Thalherr József, épitész

Budai helytartósági épitész 1798-ban Győrben gondos tusrajzban szinezve a győri elővárosban a Rába közelében lévő házakat örökitette meg, ebben egy ötkaréjos kápolnát. 109.old

Kőszk Károly: A győri ötkaréjos kápolna 109.old

Arrabona 11. Xantus János Múzeum, Győr. 1969. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr

Tallherr József építész

tervei szerint épült 1789-ben Kassa első színháza.

Hont Ferenc – Staud Géza: Színházi hislexikon, Budapest, 1969.

Talherr József

kamarai építén 1802-1806 között 20.857 forintos költséggel erősítették meg a nékeseghás tornyát.

Levárdy Ferenc: A győri nékeseghás helyreállítása

Műem. Lékvédelem, 1968/3. 156. o.

Tallherr József

a pozsonyi A spremont-palota tervezője. Hillebrandt. pozsonyi kivatalában működött. Később nülöbárosában, Budán célhe lépet, Pesten több ~~[illegible]~~ épületet épített (budai Erzsébet-apácák rendháza, Petőfi téri pesti gör. keleti templom).

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

126-127. l.

M.D.K.

Joseph Tallherr, építőmester

a porsonyi Építésügyi Hivatalban dolgozott F. A. Hillebrandt vezetése alatt. G tervezte a porsonyi Aspremont-palotát. Később visszatért szülővárosába, Budára, arol felvettér az építők cérébe. Itteni legjelentősebb művei: a budai Erzsébet-apácár kolostora és a pesti Petőfi-téren levő görög-keleti templom

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina, 162. old.

Tallher épitész M.D.K.

elirással Tahler

1812-ben meghivják a kapesvári megyeház épité-

si terveinek elkészitésére.

Zádor Mihály: Kaposvár, Bp. 1964. 120.l.

Molk.

Tallher József

1807-ben készített tervekkel a Gellért-hegyen ellenőrzendő új erődvizsgáló épületihez.

Radnai Lóránt: A Citadella Bp. 1963.

13. l

Tallherr József épitész M.D.K.

Budán született, itt céhbe lépett. Budán végzett több munkát.

Buda, Erzsébet apácák rendháza.
Pest, petőfi téri görög templom
Pozsony, Aspremont palota.

Kampis Antál: A képzőművészetek története, 651.1
A Kultura Világa Bp. 1963.

M.d.K.

Talherr József épitész

copf stilusu előcsarnok a Mária Magdolna toronyhoz ill. emplomhoz, / egykori helyőrségi templom / Budavár, 1792

repr.

Czagány István: Müemlékhely reállitásunk....
Müemlékvédelem, 1961-1962, Bp. 1966. 53. l.

M. D. K.

THALHER József kamarai építész

Alapraj-vázlat a debreceni Nagy Templom-
hoz (fotó) 1805

Balogh István: Debrecen, 44, 46.

Thallherr József

A debreceni Nagytemplom alaprajzi elrendezése az ő tervének felel meg /1805/. (Péchy eddig a hőralapraju terveket kérvitette). Pécsi módosította Thallherr alaprajzán a tornyok egymástól való távolságút, méreteit.

Balogh István: A debreceni Nagytemplom. Bp. 1962. Képzőmüv. Alap k., 36 l., 2o kép. /Müemlékeink./

25. l.

5.

Thallherr József

A debreceni Nagytemplom Thallherr féle alaprajzi elrendezésben, Péchy Mihály tervei szerint folyt, de Rabl Károly és Köhler elég sokat változtatott.

Balogh István: A debreceni Nagytemplom. Bp. 1962. Képzőmüv. Alap k., 36 l., 2o kép. /Müemlékeink./

20. l.

3.

Thallherr József

Építés közben rájöttek, hogy a kazzati feljárás rossz, ezért később lebontották. A tornyok alapjai lerakásánál figyelembe vettek Péchy javaslatát.

Balogh István: A debreceni Nagytemplom. Bp. 1962. Képzőmüv. Alap k., 36 l., 20 kép. /Műemlékeink./

18.1.

Thallherr József

Péchy Thallherr tervén kisebb vál-
toztatásokat javasolt: a hauzatokba
való feljárás elhelyezését, a tornyok
bővítését és a lusenthajók örnehö-
tését. A hauzati feljárás építését Péchy
érvei ellenében Thallher tervei szerint
fogadták el.

Balogh István: A debreceni Nagytemplom. Bp. 1962.
Képzőmüv. Alap k., 36 l., 2o kép. /Müemlékeink./

18.1.

1.

Thallherr József

budai építész az egyház befolyásos tagjai felkérésére egy nérény tervet hérvitett 1805 közepén a debreceni Nagytemplomhoz. Ezt felülbírálatra meghüldték Péchyhez.

Balogh István: A debreceni Nagytemplom. Bp. 1962. Képzőmüv. Alap k., ~~x~~ 36 l., 2o kép. /Müemlékeink./

18.l.

H.D.K.

Thallherr József budai épitész.

A debreceni Nagytemplom már megkezdett épületéhez 1805. közepén tervet készit. /9.repr./

Balogh István: A debreceni Nagytemplom. Bp.1962.
17-18.l. /Műemlékeink/

4.

Thallherr József

Levéner alaprajza a debreceni Nagytemplomhoz. 1805. (Debrecen, Állami levéltár) (repr.)

Balogh István: A debreceni Nagytemplom. Bp. 1962. Képzőmüv. Alap k., 36 l., 2o kép. /Müemlékeink./

17. l.

M. D. K

TALLHERR József építőmester

Tervek a Gellérthegyen építendő csillagvizsgáló épületéhez (1813)

Kivitelezés: Bullant József kőművesm.

Hofhauser Ferenc kőfaragó

Budapest müemlékei II. bp. 1962. 525. l.

K.D.K

TALLHERR József építész

A bizottság vezetője, mely a régi Nepauer-féle szinagógát a rossz alapozás miatt lebontásra ítélte

Budapest müemlékei I[1]. Bp. 1962. 425. l.

M.D.K.

TALLHERR József

Az oberdai volt selyemgombolyító épület terve Apolino kazzocato selyemszázértő várlata alapján

(1785)

repr.

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 362-363. l.
364, 365. l

M. D. 4

TALLHERR József építőmester

Óbuda, ~~[illegible]~~ selyemgombolyító v. Deglomeratorium (1785)

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 143. l.

TALHERR József építész

buda származású építész a pozsonyi udvari kamaránál működött

Pozsony (Bratislava) Aspremont-palota

Rados Jenő: Magyar építészettörtém 4 Bp. 1961. 223
234

A vajdahunyadi vár

1916. február havi leszám

Hó	Nap	T á r g y :
II.	15.	Möller müépitész tiszte
		dija 1916. I. negyedre
	15.	Csonka vajdahunyadi fény
		nek 5 fényképfelvételér
		lással
		Dévai ker. munkásbiztosit
		pénztárnak járulékokért
	29.	Czipper Nándor rajzoló f
		havi illetéke
		a Müemlékek Országos Biz
		ságától fedezetre felvéve
		Pénztári maradvány nélkül

Tallherr József

épitész

Gentmüenk.

14, 39, 63, 76,

428. l.

MDK

Tallherr József

1790 körül városi vendéglővé alakitotta át
a Városmajor u. 61. sz. épületet.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
182.l.

Tallherr József MDK

Józsefvárosi r.k. plébániatemplom.
Horváth Mihály tér.

Tallherr József terve alapján Kundt Ignác kömüvesmester épitette, elkészült 1798-ban.

Homlokzat Kasselik Fidéltől, 1814.

1863-65 közt Hild József tatarozta és uj boltozattal látta el.

Barcza Elek a külsőt 1891-ben, a belsőt 1893-95 között teljesen átalakitotta.
Renoválták 1937-ben. Kissé rongált.

Repr. 255. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp.1961. 159.1.

Tallherr József MDK

Bp.VIII. Illés u. 25.
Festetich Antal villája. Ma Egyetemi Füvészkert Igazgatósági épülete.

Talán Pollack Mihály, más források szerint Tallherr József terve alapján 1802-1803-ban épült.

Repr. 269.kép.

Kertben a P/á Pálmaházat 1865-ben épitette Diescher József.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

159.1.

Tallherr József

Az angolkisasszonyok zárdáját/Váci u. 9/ belől átalakitotta 1778 körül.

Ma leányotthon.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

129.l.

Thallherr József MOK

Selyemgombolyitó / Bp. III. Harrer Pál u. 44-46/.
Tervezte Mazzocato Ágostos utmutatása szerint Tallherr József 1785-ben.
1955-56-ban Pfannl Egon helyreállitotta.

Repr: 149. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
82.1.

TallHerr József MDK -

Uri utca 55. / Mária-Magdolna, volt helyőrségi templom tornya/

A főkapu előtti előcsarnok Tallherr József müve, 1792.

A torony helyreállitása Csemegi József vezetésével folyik.

Repr. 121. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 63.l.

Tallherr József MDK

A Fő utca 41- sz. ház /Szt Erzsébet apácák kórháza/ átalakitása. 1763-1777.

Repr: 41. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

27.1.

Tallherr [épitén] MDh

A Magdolna-torony egyik műemléki értéke a copf-stílusú torony-előcsarnok: Tallherr műve.

–: Megmentették a Várban a Miklós-tornyot 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jún. 10.

M. D. K.

TALHERR József építész

Vác, Iskola (v. piarista) emeletmi építés terve (1783)

~~Derko~~ Dercsényi - Gronasztor, Vác

Bp. 1960. 158. l.

TALKHERR Józef

Jászalsószentgyörgy, vk. tpk. 1786

AH 1994/1. 88~~[illegible]~~ 89. ei M

Nemzeti Legitimista Néppárt
V., Bálvány-u. 5.
Telefon: 883-37, 883-68.

Kedves Barátom!

Többször és nyiltan szállítam szer
mely a mai veszedelmes külpolitikai h
vezetett. Nem sikerült. Ezért még a ké
pártjából.

Az ország sorsáért való mélysége
kapcsolatom arra kötelez, hogy tovább k
érdekeit, a polgárság nyugalmát és a ga

Én tehát felveszem a harcot, a
ki az országot a mai szörnyű helyzetébő

kibontom a legitimizm

„Istenért, K

Tallhorn József

[illegible]

XVIII. sz.

l. Raphert

268. l.

Thalherr . . . . . épitész M.D.K.

tervei szerint épül 1794-1796 között Selmecbányán a későbarokk-klasszicista stílusu evangélikus templom.

86

Niederhauser Emil: Csehszlovák müvészettörténeti folyóiratok. Šášky: AXVI-XIX.század épitészete a középszlovák bányavárosok területén. PM 1959.4.sz. 176-184.p. - Müvészettörténeti Értesitő, 1961. X.évf. 1.sz. 86.old.

Thalherr József építész M.D.K.

a pozsonyi Aspremont-palota terve-
rője.

Kanyis, hagy. müv. Bp. 1960 442.

M.D.K.

Tallherr József, építőmester

építette Óbudán a mai Harrer Pál utca 46. sz. ház udvarán látható egyszerű ovális alaprajzú egyemeletes selyemgombolyító gyárat 1785-ben.

Róna Tibor: Budapesti kirándulóhelyek
Bp. /1960/. Panoráma, /Magyarország irásban és képben 1.köt./

45. old.
+ 1 kép 46. n

Tallherr József

MDK

óbudai "kerek ház".

203.o.

Székely László /szerk/: Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1959.

Tallher József építész M.D.K

Feltehetően ő tervezte a dunakömlőcs
r.k. tplomot.

Genth. hücml. 1959 I. 75.

M.D.K.

Talhert József építész

Szekszárd, r. k. templom 1802 - 1805.

Genth. Münch. 1959 I. 338

T

Tallherr József építész

M.D.K.

Budakeszi, r.k. plébánia, azelőtt iskola. 1788.

Genth. kücml. 1959 I. 50

Thalher József, építész

A Várban lévő Napóra-torony újjáépítését folytatják, most sor kerül a Thaler József által alkotott copf-stílusú elöcsarnok helyreállítására.

–: Középkori kilátó a Várban: helyreállítják a Napóra-tornyot

Népszabadság, Bp. 1959. okt. 30. 9. l

Thalherr épitém M.D.K.

emlitve:

Zádor A: Some problems of the developmen
of classicism in architecture. Acta Hist
rial Artium. 1959 VI. 159

Thallherr József

Az óbudai selyemgombolyito/ Harrer Pál utca 48/ épületének tervezője Thallherr József, .Az épület megoldásában Mazzo Cato utmutatásái szerint járt el. Tervrajz 1785-ben készült el.

218.o.

Repr: A selyemgombolyito alaprajza.
217.o. 213. kép.
A volt Selyemgombolyito /színes kép/
217.o. 214. kép.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Bp. 1959.

Tallher/ József

tervei szerint 1815 ben készült el

a Gellérthegyi csillagvizsgáló.

94.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Tallher József

MEK

tervei szerint

épült 1785-ben az uj selyemgombolyitó épülete

/III. ker. Harrer Pál utca 48./ 214 kép.

72.o.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Bp. 1959.

Tallher József

tervei szerint MDK

épitették 1792-ben a budai helyörségi templom

előcsarnokát.

70.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

TALLNER, Karl, divlettáns Pozsonyban

Herr K.T. Theater-Decorateur † 34 éves korában, Pozsony, 1844 szept. 1. (1844, 651.)

Preßburger Zeitung
(Gentner)

Tallner János

festő

l.

Szokolay 63. l.

újlaki

M D K

Tallner Joa, Kassa.

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Ért. 1952. 1.sz. 139 l.

M D K

Tallner Franciscus, Buda, Viziváros. Ultra 60 ann.

Jestő

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Ért. 1952. 1.sz. 139 l.

Méltóságos Báró, Miniszter

Örvendetes megelégedéssel vettem kézer
Kiadványainak I és II
Méltóságod a felügyele
nak megküldeni kegy
dékért hálás köszönetem

Méltóságodnak

Nyitrán 1907 évi szeptember 11-e

Tallherr József

mérnök

1787-ben átalakitotta a domonkosok pesti (Váci utcai) kolostorát ⚲ angolkisasszonyok számára - A költségeket a Helytartótanács utalványozta -

Richterangolkis.

53. l.

⚲ a Váci rót vuszatelepitett

1937

M. D. K.

TALLNER Ferenc kertő

Buda ferencesek temploma (Márpírok u. 23.) Szt. József mellékoltár oltárkeszét 1834-ben restaurálta. (Akkor annyira deformálódott, hogy helyébe új oltárkeszét festettek Reder Adolf Antal

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 238. l.

M. D. K

TALLMANN György asztalos

XVIII. században Győrött

Aggházy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.

I. 285. e.

TALLMANN, Anton, pozsonyi festő

A. T. bürgerl. Mahler, hadiadót fizet. (1796, 1064 l)

Preßburger Zeitung

(Genthon)

hajó déli falában elfalazott csúcsíves kapu, horony
tagolt. A szentély egyik régi állapotában megh
keskeny, lőrésserű, de magas és csúcsíves. E m
falon, a párkány alatt felirat: Ioannes Ralina 6. die
1590.

A templomban három barokk oltár, csinos
faragványokkal. Keresztkút kőből, 1698. A s
csúcsíves, boltozata gyámköveken nyugvókere
hornyolt élű, hasáb alakú bordákkal.

A sekrestyében:

1. Úrmutató, ezüst, csipkézett, karéjos talppal,
gombbal, kerek szelenczével testének fialás ker
torony alakú oromban végződik. 47 cm magas,
Figurális dísze, az Atyaisten és két angyal XVII
vert művű. Igen rongált állapotban van.

TALLMANN, Anton festö (Porsch)

1785, 1794

An 1997/1-3. 243.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II. 313. l.

Név: Tallinger Johann Georg

Foglalkozás: aranyműves

Szárm. hely: Stambach in Oberösterreich

Hitfelekezet: R. K. Csal. állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1756. II 14

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

Riedesel Herman:

Mellig, hétnyolczád jobbra
szakála kicsiny s arcza leber
szegi, köntöse hasitott újú s
fekü kendö halad. Felirata

„Hermannus Li
de Riedesel S. C. C
D. in Eisenbach e
Colonellus."

legalól kiépütt: „MSomr. F
s jobbra: „78."

Rézkarcz, méretei a vonalke

Metfette: M. v. Sommer
Türckische und Ungarische
Bey Paulus Fürsten Kunsth

844

Tallinger János György

ötvös

1756 febr 14 Pest

" Tambach im Österreich "-ből

Kapnagyarornötvösök 30 l.

Római márványozobrocska VI.130.

Tallinger György

aranymüves

1769 tól tagja a városi Képviselő testületnek Pesten.

Schmall L., Adalékok. Bp. 1899) 160. l.

I.

TALLINGER /DALLINGER/ KÁNOS GYÖRGY

ausztriai származásu pesti ötvös mester a XVIII. század második felében

Budapest régiségei XIX. 1959. évf. 230. l

AZ ELŐADÁST SZINKRONTOL

A RENDEZVÉNY AZ USA NAGYKÖ
(USIS - BUDAPEST) TÁMO

(A FÉSZEK MŰVÉSZKLUB A DOB UTCA ÉS
NÉHÁNY LÉPÉSNYIRE AZ

TALLIÁN Zsóka iparművész

V.A.: Szexszimbólumok a Csókban [beszélgetés Tallián Zsókával]. = Népszava, 119.évf. 289.sz. 1991 dec.lo. 6.p. ill.

Bp., Csók István Terem Szexszimbólumok c. kiállitása, 1991

Tallián Zsóka, ezüstműves-művész 3.) Folytatás

Ury Ibolya: Aranykor. Tallián Zsóka ékszerei.

„Füllev aló," (2 drb.) aranyozott, cizellált, 2 x 7 cm, 1987. (repr.)

Művészet, 1988. jún., 46-old.

(46. old.)

Tallián Zsóla

ötvösenűvén

Repro.: Fülbevaló (2 db)
aranyozott, ezüstölt 2×7 cm
Jénült 1987
Úry Ikolya cizte

Művészet 88/6

(45. old.)

Tallián Zsóka

Iparművész

Néhány éves 1984 óta állít rendszeresen ki.
"Élszerkérítő. Művéni elképzetései igazodnak a kor és a divat igényei hez."

Úry Ibolya
ci Nehőt

Művészet
82/6

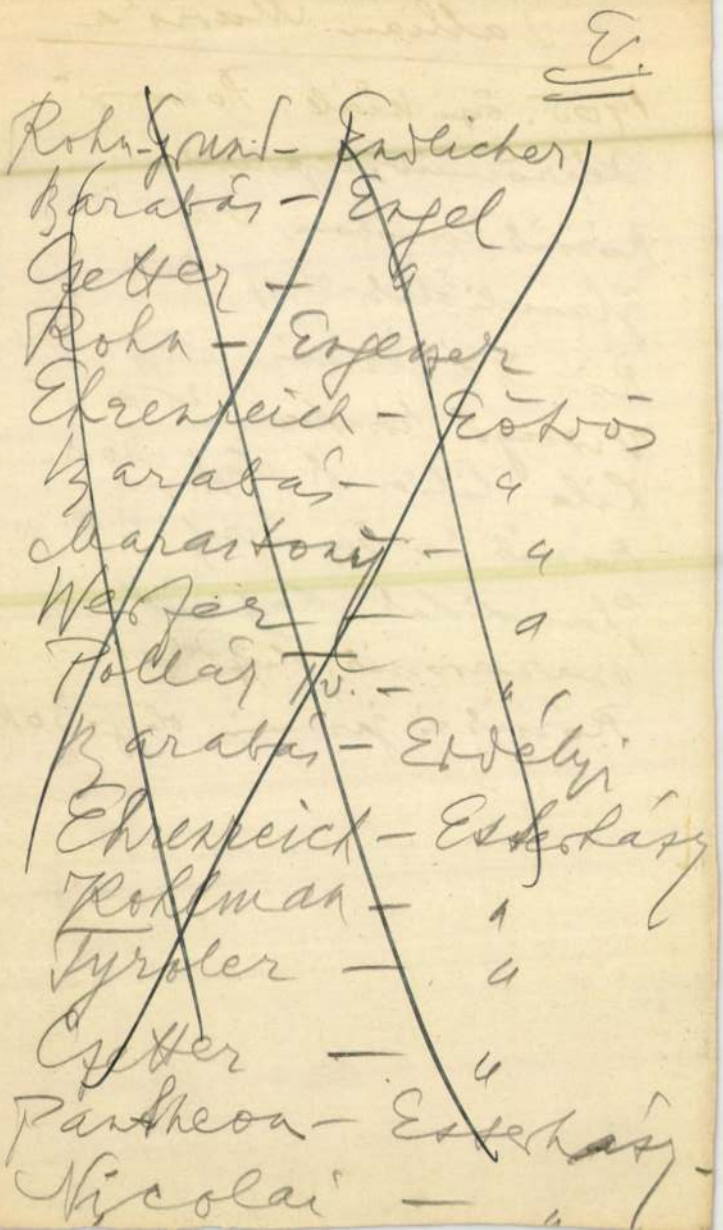

E.

Rohn-Grund - Endlicher
Barabás - Engel
Czetter - "
Rohn - Engesser
Ehrenreich - Eötvös
Barabás - "
Marastoni - "
Wesser - "
Pollár Tv. - "
Barabás - Erdélyi
Ehrenreich - Esterházy
Kohlman - "
Tyroler - "
Czetter - "
Pantheon - Esterházy
Nicolai - "

Tallián Mariska

1905. őszi kiáll. Pozsonyi Képrőmův. Egyesüld.

Rózsák korsóban, vszf. 50 K

Glandiólák, olaff. 25 K.

Rózsák és jázmin, olaff. 25 K.

Virágok kosárban, 25 K

Lila liliomok, olaff. 30 K.

Rózsák kosárban, vszf. 25 K.

Glandiolák, olaff. 50 K.

Bazsarózsák, olaff. 30 K.

Rózsák és jázmin, olaff. 30 K.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Tallián Mária,

vireki

m: Jessö

Közlezrkiáll

1457 l.

MDK

Tallián Mária

Hal

O.M. Képzőműv. Diák. Ifjusági Köre.
Karácsonyi Kiáll. 1946.

1881. nőipar kiállításra
Madonna a gyermek Jézussal.
olajfestmény.
Képzőművészeti szemle, 1881. 129 l

Tallián Maria

Tallián Mária

A Valencia-i Művészi Iskola tanára.
Címe: Apartamento 4 C, Cuji a Romualda, Caracas.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l
290 l.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Tallián Mária

1949-50: Magyarországban élt. 1950: Venezuelában, Caracasban telepedett le. 1951-1958: a Caracas-i Művésziskola Rajz és Szőnyegszövő tagozatának tanára.

Fehéte Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l

289 l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Tallián Mária

Született Kaposvárott 1920 december 22-én. Festő. Tanulmányai: a budapesti Képzőművészeti Főiskolán. 1945: oklevelet nyer. 1945-48: a Képzőművészeti Főiskola könyvgrafikai tagozat tanársegédje.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l

284 l

3	I/30	/904	Utiköltségek fedezésére
4	I/25	1191/905	Spiegel Jakab fényképész
5.	III/8	19289/905	„művészeti könyvtár" 3 kötete
6	III/19	3680/905	Jáki apáts. templom fóka
7	III/20	23564/905	Rigler czégnek irodaszereké
8	III/29	20417/905	Utazási költségek fedezés
9	VI/15	45580/905	Dcési ref. templom körész
10	VII/10.	26234/905	Gógánváraljai ref. templ. hely
11.	VIII/8	62219/905	Zsámbéki templ. körüli ke
12	"	62231/905	Soproni mária szobor h
13	VIII/19	28109/905	Petőszimyci ref. templ.
14	"	54199/905	Vizsolyi " "
15.	VIII/26.	43470/905	Zeykfalvi román templ
16.	"	"	Guraszádai " "
	III	28442	

Tallián Mária

mükedvelő festő

XIX. sz. II fele

Lykakőrös

44. l.

MDK

Tallián Mária

"Csendélet", olajfestm.

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzőm.
Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 8.l.

MDK

Tallián Mária, festö

Tájkép. Vizf.

Alkotás Müvészház XXXVI. kiáll. Öszi tárlat.1947.szept.
Kat.

МГСН 1.01

Tallián Mária
festő
XII. Levendula u. 9.

MKSz 1947

MDK

Tallián Mária

"Csendélet", olajfestm.

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművésze
kiállitása v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig. 8.o.

Tallián Mária M.D.K.

Kaposváron született harminchat évvel ezelőtt. A Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István növendéke volt. A háboru után egy ideig Olaszországban dolgozott. Kivándorolt Caracasba, ahol müvészetét elismerték és megnyerte az iparmüvészeti nagydijat. Nemcsak fest és kerámiával foglalkozik, hanem müvészete felöleli a gobelin, üvegablak, zománc és mozaik érdekes anyagait.

Magyar album. Szerk. Incze Sándor. Elmhurst 1956, American Hungarian Studies Foundation. 75.p.

1907.

~~Fa beretvált arczú~~

sima karimájú tojásdad medaillon, ~~melynek~~, etolapjáu

ltan és arczélben ~~van~~ van ábrázolva ~~király~~, ~~ki~~

ntöse felett palástot visel, ~~az~~ ki

t zsinóron hordja. és ~~nyakinek~~ Maja és baju-

. A hátlapon ~~allegorikus ábrázolás~~

~~nyal~~ és ~~kicsé hátrább~~ a felhőtől körülvett gyümölcs~~ökkel~~ fa fölött e

~~felhők vesznek körül. Felirata~~

AS II. D. G. HVN. ET BOHE. REX. ARC. AVS:

röveg:

MAT VICTORIA CVRAM, olvasható.

~~t pereme és mindkét lap háttere sima.~~

züstérem, méretei 4.2:3.5 cm.-- Becs-

ajándéka 1907. április 30-án (787-907-

203

1625

Tallián Ferenc

Baranya, Győr-
Moson, Somogy,
Sopron, Vas és Zala
vármegyék kőbánya-
gazdasági térképei
1:400,000. Megjelent
1947-ben.

Magyar Nemzeti
Bibliográfia. 1948
jan. 2.

M.D.K.

Taliasi János ...
Kalocsa.

Loggia terve, oszlopsor felett klasz-
szicizáló párkányzat, felette ba-
rokkfonatos korlát (Mintakönyv-
ből ?)

Pesti piarista levéltár.

Mojzer Miklós: Architectura civilis.

Művért. 1957. VI. é.f. 2-3. sz.
117. l.

Talián Mária

1947-ben a Fórum Klubban rendezett fiata lok kiállitásán temperamentumos akvarelljei szerepeltek.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965.
215.1.

Talián Tamás, ács

M.D.K.

1824-45 között szerepel az ceri adóösszeírásban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Gerevényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 410. old.

TALIÁN János egri ács. 1824-45 között szerepel az egri városi adókönyvekben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Ernst?
Kar?

Taliándörögdi rk. templom

(Zala vm)

Mindszentek tiszteletére
1757-ben építtette Bíró
Márton püspök.

Pehm. 461. l.

mak

Tallos Sda

Gjermek e. müve (reprodukció)

Lavotta Géza: Az Erdöberenyi Kisgaleria
Nepmüvelés 1963 7. sz

41. l

a modern magyar irodalom ujabb törekvé

Fascista-"ban önálló költői estet adot

22.-iki száma "Un poeta ungherese esal

"Költő ne félj"c. verskötetét.

Tallos

Kastély

Épült 1760.

Rados Jenő dr.-
Magyar Kastélyok
12. l.

Tallós épitész

A Felszabadulás tér és az az ij ház, ahol az adást rendezték, a mai életnek a reprezentánsa, a Tallós és Hübner féle épitészeknek, a Középület Tervező Intézet épitészeinek alkotása. — 1908-ban Tallós, Kallós Ede és Teisch alkották meg Vörösmarty-szabrát (emlitve).

Művészeti Magazin

1948. XII. 5. Tv. 21.10 (D).

Tallós Elemér, a KÖZTI építézmérnöke.

a Vörösmarty téri foglúj beépítését úgy tervezte meg, hogy az új épületet, – a Vörösmarty téri kultúrcentrumot – első és második emeletén összekapcsolta a Vigadóval.

Keletmagyarország, Nyíregyháza, 1972. aug. 27.

Tallós Elemér

Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet, kőzetfizikai laboratórium és székház. - Építése Tallós Elemér belsőépítész M.Kornicsek Klára, statikus W.Ithier Gábor, Vörös György. - Képes ismertetés. foto Heltay László.

Magy.Ép.ip.1971. 1.sz. 36-37.l.

Tallós Elemér

T.E.: Kulturális Központ, Budapest, V. Vörösmarty tér. Építészek: Tallós Elemér, Hübner Tibor, főkonstruktőr Boór Zoltán, belsőépitészek Moessné Hornicsek Klára, Moess Tibor, statikusok Kurucz József, Horváth Z. Kálmán. /Ismertetés, képekkel/.

Magy.Ép.müv. 1972.5.sz.43-49.l.

Tallós Elemér

vezete kezdetben a Vörösmarty téri volt Haas. palota helén 1966-ban épülni kezdett irodaház tervezését.

Czagány István: A pesti Vigadó épülettömbje.
Éptud. 197o. /II.köt./ 1-2.sz. 173-268.l.

205.l, fajegyzet

Tallós Elemér

és Hübner Tibor tervezték az V. Vörös-
marty téren álló Kulturpolotát

Berza László, Bernát György, Erdei Fe-
renc stb.: Budapest Lexikon, Budapest
1973. 1335 l

6511

Tallós Elemér

Kulturális Központ, Bp, Vörösmarty tér. Építészek Tallós Elemér, Hübner Tibor, főkonstruktőr Boór Zoltán belsőépitészek Moess Tibor, Moessné Hornicsek Klára, statikusok Kuruc József, Horváth Z.Kálmán. - Ism.

Magy.Ép.Ip. 1972.1.sz. 37-40.l.

Tallós Elemér, építész

a győri főiskolát tervezte.

Szerkalmi Imre: Mitől szép a győri főiskola?

17.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 7.

Tallós Elemér

Z.L.: Eötvös Lóránd Geofizikai Intézet központi laboratóriuma és székháza, Budapest. Épitész: Tallós Elemér, belsőépitész: M. Hornicsek Klára, statikusok Walthier Gábor, Vörös György, kerttervezés: Kiss E. Gusztáv, iparmüvészek: Majoros Hédi, Mester Sándor. - Ismertetés, képekkel.

Magyar Épitőmüvészet, 1971.2.sz. 44-47. l.

MDK

Tallós Elemér, építész

Az új Vigadó egyik tervezője.

Kiss Gábor: Séta a Vigadóban 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. febr. 11.

Tallós Elemér építész

Irányító - tervező je volt
az új középületnek.

(felvételünk.)

—: Budapest egyik legnagyobb új középülete:
a Vörösmarty téri kulturközpont 9.

Népszabadság, Bp. 1971. júl. 8.

Tallós Elemér, építész

Tervezője a Vörösmarty téri új kultúrpalota.

(két fényhép.)

— : Új kultúrpalota 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. júl. 7.

M.N.K.

Tallós Elemér építész M.D.K.

Dijat nyert a pályázaton /24 000 Ft

Társte vező: Tolnai Lajos-Tolymosi Antal

Pályázat fürdőkre

Magyar Nemzet .1964. szeptember 20. 14.1.

Tallós Elemér, [építész] MD4

A volt Haas-palota helyére épülő, a Vigadóhoz kapcsolódó rész tervét készíti.

(b.a.): Belső után Küllem 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. febr. 22.

M.D.K.

Tallos Elemér épitész

A kivitelezési tervek készitője

Társtervező: Hübner Tibor

Elkészült a Vörösmarty téri kulturális központ kiviteli terve

Magyar Nemzet 1966. ápr. 26. 3.1.

M.D..K.

Tallos Elemér épitész

A kivitelezési tervek készitője

Társtervező: Hübner Tibor

Elkészült a Vörösmarty téri kulturális központ kiviteli terve

Magyar Nemzet 1966. ápr. 26. 3.l.

Tallós Elemér, építész

Tervét megvették.

– Új ürdülőközpont Budapesten 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. nov. 29.

MDG

Tallós Elemér M.D.K.

A Szegedi Olajközpont tervpályázaton 10ooo Ft-os megvétel

Társtex Munka társ: Paál Tamásné - Orosz Annamária- Ercsényi Sándor- Solymossy Antla- Gremsperger Ilona

Társtervező: Tolnay Lajos

Magyar Építőművészet 1967/5. 3.l.

Tallós Elemér M.D.K.

A Paskál-fürdő tervpályázaton 10000 Ft-os megvétel

Társtervező: Tolnay Lajos, Kincsi István

Munkatárs: Hivatal Judit, Vásárhelyi Józsefné, Orosz Annamária, Ercsényi Sándor, Szentirmay Sándor, Gramsperger Ilona

Magyar Építőművészet 1968/4. 2-3.l.

Ta llós Elemér épitész M.É.K.

A G e ofizikai Intézet uj székháza / XIv,
Ibrányi utca- Szugló utca által haátorlt tömb /

G.J. Ultramodern székházat kap a Geofizikai Intézet
Magyar Nemzet 1965. február 7. 3.l.

Tallós Elemér épitész M.D.

/KÖZTI/

Az Eötvös Lóránd Geofizikai Intézet uj székházának terve

repr

G.J.: A Geofizikai Intézet jubileuma uj székházban
Magyar Nemzet 1966. március 4. 3. l.

Vallós Ede szobrasz M.D.K.

1889-ben Ferenczy Károly mgfesti arcképét.

Egyidőben látogatták a párizsi Julien akadémiát.

Genthon István :Ferenczy Károly Bp. 1963. 10.1.

MDK

Tallós festő

-y -r cikke. Magyar Nemzet, 1943,febr. 25.
4.l.

MDK

ifj. Tallós festő

-y -r cikke. Magyar Nemzet, 1943, febr. 25.
4.l.

Tallós Ilona

1. Tengerpart gouache 34,5x48
2. Tópart —"— 28x39
3. Folyókanyar —"— 29x41

II. Országos Akvarell Biennálé
1970. Eger

Tallós Hona

Résztvesz a kiállításon.

Ferkas András: A második országos akvarell – biennáléról

Népújság Eger 1970 jun. 14. 4. l.

MDK

Tallós Ilona

Boldog Margit társnői lábát mossa, vizf.

Fiatal magyar képzőmüv. Főv. Képtár 29.
kiáll. 1946. dec. 14 1.

MDK

Tallós Ilona

a Képzőm. Főisk. növendéke

Képzőm. Közl. 1939. 2.sz. 7 l.

Tallós Ilona festő M.D.K

Alsógöd. Olaj. hův. tul.

Kás magyar ~~festő~~ művén kiállítás kat.
Bp. 1948 10.

Tallós Ilona

Alsógöd, olaj

Főv. Képtár XL. kiáll. 1948. okt. 1o 1.

Tallós Ilona MDK

Apa és fia, olf.

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

MBK .

MDK .

Tallós Ilona

Csikosruhás lány

Müvészet 1966.8.

MDK

Tallós Ilona

Munkában a szakács örs, of.

Boldog gyernekévek ... kiáll. Mücs. 1961.

MDK

Tallós Ilona

Pályamunkáját a főváros 2oo pengőért megvásárolta

Az Árpádházi Boldog Margit képpályázat eredménye.
Pesti Hirlap 1942. okt. 1. 7.l.

Tallós Ilona

Czóbel stílusából merített sokat.
Szerepelt a IV. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: A IV. Miskolci Orzságos Képzőművészeti Kiállitás

Északmagyarország 1958.nov. 18. 6.l.

MDK

Tallós Ilona

Téli kikötő, of.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Műcs. 1962. 16.l.

Talós Ilona M.D.K.

Müve a kiállitáson

"Magyar művészek a nagyvilágban"
Kiállitás a Kodnóti Klubban

Magyar Nemzet 1964. december 17. 4. l.

Ta llós Ilona M.D.K.

Kiállitása az év folyamán

A Képcsarnok változatos kiállitási programja

Népszabadság 1965. január 10.

Tallós Ilona, festő MDG

Májusban nyílik meg tárlata „

Csók Galériában.

–: A Képcsarnok változatos Kiállítási

programja 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. jan. 10.

M.D.V.

Tallós Ilona
festő

A Csók Galériában rendezett tárlatot.
A tárlaton szerepel a „Temetés Dalmáciában", a „Dalmát városka", a „Halászbárka", az „Olasz városka" című képei.

Frank János: Tallós Ilona
Élet és Irodalom 1965. május 15 – 8 lap

M.D.V.

Tallós Ilona
grafikus

A Csók galériában rendezett tárlatot bemutatta az „Ilyám"-at, nagyszámú kislányportrét valamint „Csitre" c. hejzet.

Frank János: Tallós Ilona
Élet és Irodalom, 1965. máj 15. – 8 leg

Tallós Ilona MDK

Téli kikötő, olf.

Mücsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

PA
KIA

Budapest, 1992. április

Kedves Ifjú Olvasónk!

Egy szép könyvet szeretnénk a figyelmedbe
hogy csodálatos, színes képeiben gyönyörkö
megtudj a világról, amely körülvesz Téged.

Kíváncsi vagy például, hogy ki volt Kolumbus
és máris megtudod. Kolumbusz 1492-ben inc
nyugat felé Santa Maria nevű hajóján, hogy fel
a térképen végigköveted útját, láthatod, hogy
hónappal később. Megcsodálhatod Kolumbusz
S ha kíváncsiságod nem lankadt, a lap alján t
ked, mely címszavakhoz lapozva juthatsz tová
a Felfedezők vagy a Hódítók címszavakat érd

TALLÓS Ilona

POGÁNY Ő.Gábor: Oda a Nagybányáról hozott nyugalom : Tallós Ilona festőnő kiállítása. = Magyar Hírlap, 25.évf. 1o2.sz. 1992. április 3o. 17.p.

Bp.,Art Bisniss Center, 1992

meeting au cinéma Apollo à la fin de mars — peut être décrite en termes d'intérêts économiques. Dans le monde du cinéma hongrois, les méthodes capitalistes classiques étaient le fait des distributeurs et des propriétaires de cinéma. Les studios étaient sans défense, et aussi curieux que la chose paraisse, se sentaient exploités. Le profit ramassé par les producteurs de films, même s'il n'était pas « insignifiant », demeurait loin derrière les millions empochés par les distributeurs. En réalité, une situation se développait, semblable à celle de l'Amérique dix ans plus tôt : les propriétaires de cinéma projetaient de ramasser tout le pouvoir entre leurs mains. Par conséquent les distributeurs de film subirent la nationalisation avec une haine sans bornes et firent tout pour paralyser la production.

[illegible] publié dans « *Mozihet* » « Les

TALLÓS Ilona

LOSONCI Miklós: Tallós Ilona emléke. = ÉS XXXV.évf. 45.sz. 1991.nov.8. 2. p.

NDK

Tallós Ilona

Kertben, of.

Nyüst befüzés, of.

Képzőművészek Nemzetk. kiáll. 1960. Műcs.

Tallós Ilona MDK

Kertben, olf.

Nyüst befüzés, olf.

Mücsarnok 1959 Képzőművésznök nemzetközi kiáll.

Tallós Ilona

MDK

Munkában a szakács-őrs, olf.

Műcsarnok 1961 Boldog gyermekévek kiáll.

Tallós Ilona
festő

M.D.K.

Az óbudai Frankel Leo-Művelődési Ilonban, kiállítással egybekötött irodalmi délutánt rendeztek, ahol Tallos Ilona művei szerepeltek.

~~[illegible]~~ Szabó György: Szeretettel meghívjuk önt"
Élet és Irodalom 1967. ápr. 8-12 lap.

Tallós Ilona MDK

Ismerkedés a betükkel, olf.

Kislány galambbal, olf.

Mücsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Tallós Ilona

Borjuistállóban, of.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.
1960. nov.

Tallos Ilona, festő MDK

Képkiállítása nyílik máj. 7-én

a Szók Galériában.

— : Kis híradó 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1965. máj. 7.

Tallos Ilona

Ági pettyes ruhában, olf.

Dalmát tengerpart, olf.

Interieur, olf.

Műcsarnok 1958 Magy. Képzőművészek kiáll.

Tallós Ilona NDK

Csendélet, olf.

Fésülködő kislány, olf.

Falusi utca ősszel, olf.

Műcsarnok 1957 tavaszi tárlat

Mdk

Tallos Ilona

„Lakótömb építés"

c. műve,

reprodukció

„Dolgozó Emberek között" Kiállítás az Ernst Múzeumban

Képzőművészet, 1962. 1. sz. Hátsóborító

mdk

Tallos Ilona festőművész

a „Fésülködő kislány", az „Szinerkedés a betűvel" (Prága, Berlin, Lipcse kiállításain is szerepelt e. kép) „Ági pettyes rulában" (a Nemzeti Galéria vásárolta meg 15 képpel együtt) e. festmények alkotója.

f.f. Tavasszal látkatjuk

Ország-Világ 1962, 11. sz. 18. l

MDk

Tallós Ilona, festő

A II. kerületi művészek felszabadulási kiállításán négy figurális kompozícióval szerepel.

Péter Imre: Jegyzetek kiállításokról 9.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. okt. 19.

mellett készithetők a fény

E fényképezési engedél

de csak arcképes igazolván

ter Ur által kiadott igazo

Budapest, 1944. évi juli

M. KIR. HONVÉD VEZÉRKAR 6. OSZTÁLY

Tallós Ilona

festő

Ferkèpzomfoiskòvk

1939-41. 150-l.

	14		15		16		17
y-	folyó évi téritmény		mult évi téritmény		Kifizetendő összeg		Az átvételt elismerő aláírása
f	P	f	P	f	P	f	
					944,9	10	
					870,6	40	

Tallós Ilona
festő

l.

Ferkipzomfoisk vk

1939–41. 143. l.

és a szellem sikján közelebbi rokon-
a kristálytiszta szellemű lapjait és
kezetét?
hivatkoznak a reneszánsz kori Róma
ára, de kérdezzük létrejött volna egyál-
emnek ez a csodálatos ujjáébredése,
datra emelkedése az Egyház támogatása
estészeti stilus, ha nincsenek
peit az Egyház támogatásával és az
és ujabb freskókkal, oltárképekkel.
ünk a pápaság külpolitikájáról, mely
miért szövetkezik a törökkel, de hova
ter templom méretei, Michelangelo
tusi kápolna Utolsó itélete, vagy
sz egyenlege kétségtelenül olya pluszo-
mecénási tevékenysége mellett, amikhez
, de még egész Európa királyai és ország-
.
az ellenreformáció még fokozottabb mér-
nem hogy lanyhulna, sőt fokozódik
óma, ~~nem is szólva~~ az északi országokról
usban fogant, vagy legalább is barok

Tallós Ilona

l. Szabad Művészet

1948. 225. l.
226. l.

A m.kir. postatakarékpénztártól

16136

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest

IX. Ügyes Endre u. 10.

Hivatalból
Díj átalányozva

Tallós Ilona

festő

l. Tavaszi Szalon

XIV.

Tallós Ilona

festő

II. Vöröshadsereg

utja 25

MKSz 1947

Talós Ilona

Szerepelt a Radnóti Klub „Magyar művészek a nagyvilágban" c. kiállításán.

M N 1964. dec. 17.

Tallós Ilona

koll. kiáll. a Művész-
Galériában

A Műgyűjtő (Magyar
Művészet) 1948. 195. l.

Takós Ilona

Kiállítása volt a Vaszary teremben

N.N.: A III. 5téves tervben épült a Vaszary terem

Somogyi Néplap 1971 IV. 20.

Tallós Ilona festő

Kiállítása nyílt Kaposvárott,
a Vasary Iskolában

Népszava 1969 március 29
2. old.

Tallós Ilona

festőművész kiállítása március 28-án d.u.
5 órakor nyílik meg a kaposvári Vaszary
János teremben.

Krónika

Magyar Hírlap, 1969. március 26. 9 l

MDK

Tallós Ilona

A II. Kerületi Népfront Keleti Károly utcai Radnóti-klub falaira készitett illusztrációkat, Radnóti verseihez több képzőművésszel együtt, akik a kerületben laknak.

(f.f.): Radnóti-illusztrációk a Radnóti-klubban. Esti Hirlap. 1964 ápr. 21

Takós Ilona festő

Kiállítása nyílik a kaposvári

Vasvary terembe

Somogy megyei Népujság 1969 I. 9

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Jakós Ilona festő

Kaposvárkon a Képzőknek
Vázrány termében kiállítása nyílt

Szocialista Művészetért 1969 V. sz.

MDK

Tallós Ilona, Jertő

Kiállítása nyílt meg Kaposváron.

—: Hallottuk 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. ápr. 9.

Czóbel

Ámosékkal Szinnél Erdizik (1941.)

Ámos Imre naplója

Magvető-almanach 1964/1. 277. l.

Tallós Prohászka István

Mosonmagyaróváron él. A szlovákiai magyar nemzetiségű társadalom életét festette. Jankó Zoltán, Károlyi Mihály 1918-as pozsonyi főispánja rendezteti meg vele első kiállítását 1928-ban a pozsonyi Savoy hallyában. – Most 70 éves. – 1929-ben a Bp.-i Szalonban egy csoportkiállításon fájlépei, alakos kompoziciói, portrék (pl. Jankó Zoltáné), 1919-ben a 13-as hőrös honvédgyalogezred ezredrajzolója (200-nál több rajza, egy rénét nemrég közölte a Népszabadság). – Rendszer hadifogság, majd Bp.-i Iparmű. Főiskola, majd fél év Berlinben. Ezután Somorja. Tánya a csellőkön. – Pozsonyban a sarlósok között. – Művénetének jellemzése. Emlitve: „Földosztás", „Földéhség", „Regnitzkő", „Fersang", „Dudás", „Krumplinedők", „Rozlant csaldd", „Földyűző", „Zéphördés" (Prágai, Modern i Galerie), „Kocsik" (1938). Szines rajzok a János vitézhez. Kosztolányi, Kaczér-Szederkényi – stb. – művek illusztrációi. – Kiállítások Pozsonyban, Prágában, Bp.-en, Kassán, Beszben. – Réntvett a Sarló szociográfiai vándorútjaiban a Garam völgyében (1931). – „Marx és Jézus", „Bőség", „Csellőközi telepesek". – „Marx a népek ébrentője" (secco a pozsonyi Munkásakadémia falán). – 1938-45 közt „ködös" képek: „Somorja ködben", „Vásár ködben", „Csendélet ködben", „Búcsú ködben", „Onló köd". – 1947-ben áttelepítik magyarországra. – Mosonmagyaróváron festett képek közül: „Győr visszavétele a törökből.

Szalatnai Rezső: Tallós Prohászka István művénete
Irodalmi Szemle 1965/7. 655-661. l.

MDK.

Talpós Ilona

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 nov. lap 29

MDK

Tallós Ilona

Boldog Margit társnői lábát mossa, festm.

Kihirdették az Árpádházi B.Margit ... Magyarország, 1942. szept. 3o.

MDK

Tallós Ilona festőm.

Boldog Margit társnői lábát mossa

Kihirdették az Árpádházi B.Margit müv.pályázat eredményét. esti Magyarország, 1942. szept. 3o. 6 l.

MDK

Tallós Ilona

Halászbástya

Látkép a Halászbástyáról

A szerb templom

Bpvizfpály 1941. Főv.Képtár. Házi példány

12 l.

MDK

Tallós Ilona

Tabáni park

Margitszigeti gyógyfürdő részlete

Bpvizfpály 1941. Főv.Képtár. Házi példány

12 l.

MD K

Tallós Ilona, festö.

Alsógöd. Of.

Száz magyar művész. Budapest, 1948. okt. Föv. K/éptár kiállitásai. XL. Kat. le.l.

MDK

Tallós Ilona, festö

pályamüvét a bizottság megvásárolta.

Árpádházi Boldog Margit, kép-pályázat eredménye.
Esti Ujság. 1942.XI.1. 4.1.

Tallós Ilona
festő

Tallós Ilona portré és csend-
élet kiállítása a gyön képcsarnok
terenciben lesz X. hó 5 étől.

.-. Kiállitási naptár.

MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 48.oldal

Tallós Ilona, jedő

Kolmokon nyílik meg tárlata.
(V. 16.)

— : Hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. máj. 15.

Tallós Ilona

festőművész alkotásaiból V.16-án kiállitás nyilt Szolnokon, az Aba Novák Teremben. A külföldi tárlatokon is nagy sikerrel szerepelt művésznő Szolnokon huszinhat művét mutatja be.

Magyar Hirlap 1974/134 8.

Tallós Ilona festőművész

A szolniki Aba-Novák Teremben nyitják meg a művész kiállitását május 16.-án,-irja a lap a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 11.
XVIII. évf. 19. sz. 2. lap.

Tallós Ilona
festő

Magyar reprezentatív bemutatók
keretében több jelentős külföldi ki-
állításon szerepelt, így Prágában,
Lipcsében és a Moszkvai Biennálén.

—: Kiállítási naptár.
Művészet, 1974. május – 48 cap

Tallós Ilona
festő

A művésznő, mint jeles másolat festő sok neves festmény másolatát készítette el a Magyar Állami Másolatgyűjtemény számára.

—: Kiállítása napló.

Művészet, 1974. május – 48 cap

Pallós Sloma
festő

Szolnoki kiállításán, mintegy 30 erősen szinre épített olajfest-menyt állított ki, csendéletet, táj-képet és figuralis kompozíciót.

—: Kiállítási naptár.
Művészet, 1974. május – 48 lap.

Tallós Ilona, festő

Kiállítása nyílt meg
Győrött.

— : Hk

8.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 6.

Gallos Ilona
festőművésznő alapfestményeiből és akvarelljeiből rendezett kiállítását mutatja be a Képcsarnok Vállalat rendezésében a győri kiállító teremben.

Magyar Hirlap 1972/276 Pold.

Tallós Ilona

Bemutatott műve:

„Kikötő", „akvarell", 35 x 50

Zala Tibor: XI. magyar képző művészeti kiállítás, Budapest, 1968.

10 f

Tallós Ilona festőművész

Október 5.-én nyitották a művész kiállitását Győrben,-közli a lap kulturális eseményekkel foglalkozó rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. okt. 7.
XVI. évf. 41. sz. 2. lap

Tallós Ilona

A „Kiállítási naptár" említi (x.5-21.; Győr).

Műgyűjtő, 1972/3.sz.

Tallos Ilona

kiállítása. Sok látogatója volt
Tallos Ilona festőművésznő a Csók-
Galériában rendezett kiállításának
A Szőnyi-tanítvány első önálló be-
mutatkozása megfelelt a várakozásnak,
Szinekben rendkívül gazdag vásznai el-
ismerést arattak mind a közönség, mind
a kollegák körében.
Tallos Ilona kiállítása.
Ország Világ 1965/23 20 old

Tallos Ilona

A Művelődésügyi Minisztérium részéről magyar festőművész munkáját ajándékozzák a skopjei múzeumnak, melynek anyaga nemrégiben elpusztult a földrengés alkalmával, közte Tallos Ilona művét is:

Magyar festményekkel kap Skopje.

Ország Világ 1965/31 2 old.

Tallos Ilona

Tűzliliom virággal

Ország Világ 1965/23 20 old.

Tallos Ilona

festőművésznő műtermében

Ország Világ 1965/23 borító 32 old.

Tallós Ilona
festő

A Képző- Iparművészeti Főiskolán
Tallós Ilona mestere Szőnyi
István, Burghardt Rezső és Elek-
fy Jenő voltak.

—: Kiállítása nyílik.
Művészet, 1974. május - 48 lap.

Tallós Ilona
festő

Második önálló kiállítása az
a művészműnek, aki Nagybá-
nyán kezdte meg működését
a harmincas évek végén.

— : Kiállítási naptár.
Művészet, 1974. május - 48 lap.

Tallós Ilona
festő

Szolnokon az Aba-Novák
Teremben, május 16-án nyílt
meg Tallós Ilona festőművész
kiállítása.

— : Kiállítása nyílt.
Művészet, 1974. május - 48 kép.

Tallós Ilona

1938/39. II. évi
fest. szak,
rendkiv. hallg.
I - II. félév

Ferkèpzomfoiskèvk 1937/39
155. l.

p. I. Országház - u. 13

36.

ágos Bizottsága

ány { száma: — 19 —
kelte: III/21. 19 36.
beérkezése: III/18. 19 36.

ek száma:

elintézett szám:

száma:

száma:

Tallós Ilona

festő

l. Szentendre

1941.

Telefon : 382-122.

77874 — ATHENAEUM

Felelős kiadó : Fränkel József.

Tallós Ilona

festő

1939-ben a veszprémi nyári művésztelep tagja volt, a vészt vett ennek a Veszprémvármegyei Múzeumban rendezett kiállításain.

Dunántúli Napló

1940. 99. l.

Tallós Ilona
festő

1.

Szépmüvészet
1942, 268. l.

Tallós Ilona

festő

a Képzőművészeti Főiskola hallgatója 3 hónapot a verpréni ideiglenes művésztelepen töltött 1939 nyarán.

Képzőművészeti Körlevél

1939. 2. 7.

Viselet.

Koronázási diszruha.

A balra fordult paripán
pálczát tart. A háttér folyótól

NATIONAL COSTUME UNG

alól balra: Druck v. E. Sieger.
jobbra: Herausgegeben v. M
legalól középütt: Mit Vorbehalt

Szines kny., mér. 23.5:

140-

Tallos Ilona

Fiatal anya, olaj

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1941

Tallós Ilona - Lina - festőművész.

Az ausztriában élő művész ötödik önálló kiállítását a közelmúltban Győrött rendezték meg.

„Temetés Dalmáciában" c. festmény (repr.)

Magyar Hírek, 1973, ápr. 28.

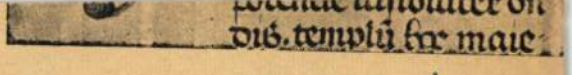

Revue de l'art chrétien. XV. kt. 1881., 351—352. l. — Fraknói Vilmos: Pruisz János váradi püspök pontificaleja. MKSz. 1884. 1—4 l. — Dankó: Monimentum 7. sz. — Dankó Simor 117—118. l. 7. sz. — Simor János bíbornok könyvtára. Magyar Sion 1887. 648. l. 7. sz. — Sujánszky 177. — Esztergom vármegye (Magyarország vármegyéi és városai, szerk. Borovszky Samu) 43., 134. l. — Ex libris 31. l. 227. sz. — Bartoniek Emma: A magyar királlyá avatáshoz. Századok LVII—LVIII., 1923—1924., 302—303. l. — Hoffmann Edith: A Nemzeti Múzeum Széchényi-könyvtárának az Alpeseken innen illuminált kéziratai. MKSz. 1926. 235. l. — Balogh Jolán: A madocsai apát. Henszlmann-Lapok 1927. 5. sz. — Balogh Jolán: Adatok Milano és Magyarország kulturális kapcsolatainak történetéhez. Budapest 1928. 30. l. — Hoffmann Edith: A Nemzeti Múzeum Széchényi Könyvtárának illuminált kéziratai. Budapest, 1928. 53. l. Orsz. Széchényi Könyvtár kiadványai I. — Hoffmann Edith: Régi magyar bibliofilek, Budapest, 1929. 122—124. l. — Egyházműv. kiáll. 1930. 157. l. 604. sz. — Hóman—Szekfű: Magyar történet I. kiad. III. kt. 378. l. — Hoffmann Edith: Fran-

Tallós Ilona
Fiatal anya, olaj

XVI. Tavaszi Szalon. Nemzeti Szalon, 1941, julius, 11 1.

Tallós Ilona

Regensburger Gyuláné élmunkás, kréta
Mester Gyula élmunkás, "

Magy. Képzőművészek Szabadszerv. kiáll. 1948. nov.

M.D.

Tallós Ilona
festő

A Frankel Leó Művelődési
Otthonban rendezett kiál-
lítást.

— Kiállítások.
Művészet, 1967 április – 47 lap

Tallós Ilona MDK

Olasz városka, rajz

Piac, rajz

Kecske, rajz

Csók István Galéria 1965, máj, Tallós Ilona

Tallós Ilona

Kisléány, rajz

Kómai részlet, rajz

Halászat, rajz

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Velence, rajz

Gondolák, rajz

Velencei részlet, rajz

Csók István Galéria 1964. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Téli kikötő, olf.

Ági pettyes ruhában, olf.

Adriai halászfalu, olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Pirováci utca, olf.

Interieur I., olf.

Falusi udvar, olf.

Csók István Galéria 1965. máj.Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Müteremrészlet, olf.

Anyám, olf.

Sárgaruhás leány, olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona

Halász kikötő, olf.

Tihanyi részlet, olf.

Tihanyi sétány, olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Balatoni alkony , olf.

Pálmafák, olf.

Interieur II. olf.

Csók István Galéria 1965. máj.Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Dalmát utca I., olf.

Olvasó leányka olf.

Kati, olf.

Csók István Galéria 1965. máj.Tallós Ilona

Tallós Ilona

MDK

Del Sole udvara, olf.

Siófoki öböl, olf.

Régi konyha, olf.

Csók István Galória 1965. máj.Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Dalmát utca I. olf.

Olasz városka olf.

Balatongyörök, olf.

Csók István Galória 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Falusi konyha, olf.

Olasz város, olf.

Téli táj, olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Kecskefejés, olf.

Velence, olf.

Zsuzsika, olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona

MDK

Fiatal leány, olf.

Divatos frizura, olf.

Naphegy, olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona

MDK

Halászbárka, olf.

Utcarészlet, olf.

Csendélet I-II. olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Virágok, I-II. olf.

Sárga margaréták, olf.

Kisleány virággal, olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona

MDK

Otthon, olf.

Tengerpart, olf.

Interieur III. olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Hvár, olf.

Öböl, olf.

Parti halászat, olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona

Táj, olf.

Balaton, olf.

Fürdőhely, olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Csikosruhás leány, olf.

Nápolyi házak, olf.

Ismerkedés a betüvel, olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Róma, olf.

Bakfis, olf.

Zöld kancsó, olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona

MDK

Csitri, olf.

Fürdő után, olf.

Mandolinos fiu, olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona

MDK

Akt, olf.

Tarkaruhás leány, olf.

Öltözködő leányka, olf.

Csók István Galória 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Gizike almával, olf.

Dalmát utcarészlet, olf.

Pipacsok, olf.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Párizsi café teraszán, akv.

Halászfalu, akv.

Dalmát utca, akv.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Angyalvár, akv.

Teraszon, akv.

Kikötő, akv.

Csók István Galória 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Sorrento, akv.

Nemi, akv.

Utca Capriban, akv.

Csók István Galéria 1965. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona MDK

Capri, akv.

Dél-olasz táj, akv.

Nápolyi halászok, akv.

Csók István Galéria 1964. máj. Tallós Ilona

Tallós Ilona

MDK

Vezus, akv.

Nápolyi utca, akv.

Sorrento, rajz

Csók István Galéria 196[illegible]. máj. Tallós Ilona

MDK

Tallós Ilona

Csépelnek az áll.gazd,ban, of.

Lakótömb épitése, of.

Dolgozó emberek között kiáll.Ernst Muz.1961.

Tallós Ilona

Szerepelt „A munka dicsérete" c. pécsi kiállitáson.

Dunántúli Napló 1965. nov. 6.

Tallós Ilona
festő

M.DK

Dalmáciai Semetie c. képén még a magyar népművészet írét is érezzük.
— Miltatás.

D. Fehér Ilonsa: Kiállitási krónika
Művészet, 1965. aug. - 35 kep

Tallós Hona
festő

14.D.4

Nemvett sírt a tárlatom.

D. Fehér Lsmra: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállításról
Művészet, 1965. november – 28 kep

Tallós Ilona

festő-

M.D.V.

A Csók Galeriában volt gyűjteményes kiállítása. Bemutatta fiatal lány ábrázolásait, aktképeit, interieur képeit Balaton-környék repro hárait. — Csíkosruhás lány" (repro)

D. Fehér Zsuzsa": Kiállítási krónika

Művészet, 1965. aug - 35 kep.

MDK

Tallós Ilona

Ági pettyes ruhában, of.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.

Tallós Ilona

Képeiből ajándékoz a skopjei múzeummal.

Ország Világ 1965. aug. 4.

MDK

Tallós Ilona

Krumpliszedők, olf.

Műcsarnok 1952-53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Tallós Ilona.

festőművész.

Pirovaci utca, (Dalmácia.) repso.

Május hóban önálló kiállítása a Csók Galériában volt. Mintegy 65 alajfestmény és 25 rajzzal.

Emlétve.

Népművelés, 1965. 4. sz. 45. old.

TALLÓS ILONA

Krumpliszedők. Olaj 55x45.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat. Műcsarnok 1952.dec-1953.márc.

Tallós Ilona festő M.D.K.

kiállitása a Csók István Galériában

Napló

Magyar Nemzet 1965. május 6. 4. 1.

M.D.K.

Tállós Ilona
festő

Részt vett a tárlaton.

Péter Imre: Kiállítás a Hazafias Népfront II. kerületi Radnóti Miklós klubjában

Művészet, 1965. május — 43 lap

Tallós Flóra, festő

Május 7-én kiállítása nyílik meg a Corvin Galériában.

– : Kulturális hírek

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. máj. 7.

Tallós Ilona, festő MDH

Tárlata megtekinthető a Csók Galériában.

–: A hét végi kulturális programból

11

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. máj. 8.

Jallós Ilona festő

Kiállítása nyílik a Csók galériá-
ban 7-én.

Nézmaya, 1965, máj 6, 4 ord.

Tallos Ilona MDK

Szerepelt a német művészszövetség berlini pavillonjában /Unter den Linden/ rendezett magyar művészeti kiállitáson.

Iparvidéket ábrázoló képe

Uhlitzsch Joachim: Entwicklungsprobleme ungarischer Kunst.

NEUES DEUTSCHLAND. 1962. szept. 14.

Tallós Ilona, festő MDK

Háromhónapos tanulmányútja volt Olaszországban. Most tárlatára készül. (Csók Valéria.)

Velencei utcarészlet

c. festmény. Repr.

(fencsik): Mindig az volt a legszebb város, a — melyben éppen jártam .... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. szept. 28.

MDK

Tallós Ilona

Boldog Margit társnői lábát mossa c. munkáját megvásárolták

Boldog Margit-pályázat. Szépművészet 1942. 268.l.

MDK

Tallós Ilona

Rónay K.: "Derű a művészetben" kiáll. a Műcsarnokban. Képes Krónika 1939. ápr. 16. 63-64.l.

MDK

Tallós Ilona

Kikötő, akv.

11. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1960.

Tallós Ilona

Gendélet, olaj, 58×70 cm
Fésülődő lány, olaj, 80×60 "
Falusi utca ősszel, olaj, 60×80 "

Budapest Műcsarnok Kiállítása
1957. Kat. szerz. Kisdéjiné Kirimi
szerk.

12.

Tallós Ilona

A Stúdió tagja

A budapesti pedagógusok képzőművén stúdiója 1953-1963
Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.

39.o.

Tallós Ilona

Kertben, olj, 60 × 80
Nyust befűzés, olj, 80 × 110

Képzőművenők nemzetközi
Kiállítása, 1960, Bp.

Tallós Flóra

Dutka Mária: A Nemzeti Galéria
Kiállítása. Magyar festők Itáliában.

Magyar Nemzet, 1967. IV. 8. 4. o.

Tallós Ilona

kiállított festményei:

Gondolat, olaj, 58 x 70 cm.
Férjét kísérő kislány, olaj, 80 x 60 cm.
Falusi utca ősszel, olaj, 60 x 80 cm.

Tavaszi tárlat. A fiatalok kiállítása 1957. Mat. szerk.: Kisdiginé Kiriáni Irén. Bp. 1957. 19 l.

12. l.

MDK

Tallós Ilona

Apa és fia, olaj

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 9.11

Tallós Ilona, festő

MDh

Háromhónapos tanulmány útra kéttül Itáliába és Párizsba.

— : Ma hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. jún. 5.

Tallós Ilona

MDK

"Borjuitatóban" c. képe

szerepelt a kiállitáson.

Borbáth Sándor: "A munka dicsérete". Képzőművészeti kiállitás a győri művsarnokban. Kisalföld. 1963. jul. 7.

Tallós Ilona, grafikus MDK

A II. ker.-ben lakik, s részt vesz a meghívásos kiállításon.

(f. f.): Radnóti-illusztrációk a Radnóti-klubban 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1964. ápr. 21.

Talló s Ilona, festő MDK
Nyergesujfalu

16. Vasalónö.

Magy. Ifj.Képzömüv.Kiáll. /Vit/
Föv.Képtár 1949 aug.16.szept.lo. Kat.

Tallos Flóra
festő

M.D.K.

Pályázaton jutalmat nyert.

Művészet, 1960. december. 30 lap.

Tallós Ilona

Festőművésznő. Első önálló kiállítását pénteken nyitották meg a Csók Galériában.

Cultitve.

Népszava, 1965. május 8. 4. lap.

Tallós Gloria, festő MDK

A Csók Galériában tekinthető meg
Kiállítása.

–: A hét végi kulturális programokról

11

NÉPSZABADSÁG, Szo. 1965. máj. 15.

Tallós Ilona, festő MDL

Táplata a Csók Galériában tekinthető meg.

–: A hét végi kulturális programból 11

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. máj. 22

MDK

Tallós Ilona, festöm.

szintén mutogatta "oroszlánkörmeit".
Olajfestményket állitott ki.
Gyermekfej.

A veszprémi nyári müvésztelep tagjainak kiállitása a Veszprém megyei Muzeum ujonnan berendezett képtárában.

Dunántuli Szemle. 1940. 1-2.sz.

MDK

Tallós Ilona, festöm.

részesült a veszprémmegyei nyári müvésztelep adta lehetöségben, hogy munkában gazdag három hónapot tölthessen az ösi falak között, fejlödve tudásban, melyröl számot adott az októberben dr. Nagy László muz. vezetötisztv. által rendezett kiállitáson.

Képzöm. Közl. 1939. 2. sz.

MDK

Tallós Ilona, festö

Csendélet.	Olaj.
Fésülködö kislány.	"
Falusi utca öszsel.	"

Műcsarnok.-Tavaszi Tárlat. 1957. Kat.12.1.

MDK

Tallós Ilona, festö

Krumplápzedök. Olaj,

/Mücsarnok?/.- III. Képzömüv.kiáll. 1952.dec.-1953.márc.

Kat. 9.1.

Tallós Prohászka István

Szigeti: Adalékok egy festő portréjához (Tallós Prohászka István) – Kisalföld, 1967. ápr. 3.

~~Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom~~ bib-

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./ 82. 1.

Tallós Prohászka István

Bodnár István: A Kisalföld festője, Tallós Prohászka István. – Képes Nípáp, 1967 okt. 21.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művészt. Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

80. 1.

Tallós Prohászka István

Bárkány Jenőné: Népe igazságos nószóloja (Tallós Prohászka István) - Kisalföld, 1966. jún. 5.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

276. l.

Hiner Gyula

Ámos vélemény e róla

Ámos Imre naplója
(Napvető-almanach 1964/1. 279. l.

Tallós Prohászka István

Rajz, Kuplizák (1927), Őszi fák Gallóközben (1932), Farsang (1935 – a pozsonyi Városi Múzeum tulajdona), Halász bácsi népfőlkelő (1918) A vörös hadsereg elényomulása Getneken át (1919), Pihenő vöröskátonák (1919), Gyökér Ignác és Weisz József, akik 1917-18-ban résztvettek a vörös hadsereg harcaiban, Kisbodaki részlet (1919) Sellyei József arckép (1934), Arckép ködben (1944), Gallóközi kulturpolitika (1931), Vásár Gallóközben (1937)

Tradalmi szemle 1965/7. Cimlap, Borítók, 654–661. l.

Tallós-Prohászka István M.D.K

festő

A 13. vörös honvédgyalogezred-
del részt vett a Magyar Tanács-
köztársaság védelmében, mint
ezredrajzoló. Több mint 200 rajzot
és vízfestményt készített a hadsereg
életéről.

Szabadnai Rezső: Tallós-Prohászka István
Művészet, 1965. julius - 32 kap.

Tallós-Prohászka István M.D.Y.

festő

Román hadifogságból haratérve a budapesti Iparmüvészeti Főiskolát végezte el, ezután Berlinbe tanult félévig, majd Somorjára tért hava.

Szalatnai Rezső: Tallós-Prohászka István

Művészet, 1965. julius - 32 lap.

Tallós Prohászka István

Festő

M.DK

Történelmi pikturával is megpróbálkozik: Györ visszavétele a törököktől című képén. — Művészetéről ír a szerző-

Szalatnai Rezső: Tallós-Prohászka István

Művészet, 1965. julius – 32 lap

Tallós-Prohászka István
festő

M.D.V.

1938-1945 között készült a „Csendelt ködben", „Két kacsi ködben", „Oszló köd". 1947 óta Magyaróváros él. Győri, magyaróvári és dunai motivumokat fest.

Szalatnai Rezső: Tallós-Prohászka István
Művészet, 1965. julius - 32 lap.

Tallós Prohászka István
festő

M.D.K.

A pozsonyi Munkásakadémia falára festette Marx, a népek ébresztője c. seccóját 1938-45 között készült a „Búcsú hódben" „Somorja kódben" „Vásár kódben" c. művé

Szalatnai Rezső: Tallós - Prohászka István
Művészet, 1965. julius - 32 lap.

Tallós Prohászka István M.D.K

festő

1928-ban Pozsonyban rendezte első kiállitását. 1929-ben a budapesti Nemzeti Szalonban egy csoport kiállitás on jelenthénk.

Szalatnay Rezső: Tallós – Prohászka István
Művészet, 1965. julius – 32 lap.

Tallós-Prohászka István

(festőm.)

Párt és állami vezetők baráti találkozója a Győr-S.-m. i képtőm-kel.

Győr-Sopronmegyei Hírlap, Győr. 1956. jul. 18.

Tallós P. István

festő

M.D.K.

Megyei ~~művész~~ munkás csoport győri tárlatán mutatta be műveit.

-43l.

Művészet, 1961. január — 1 szám

Tallós P. István

Viállítása nyílt

Masonmagyarováratt

Nógrzava 1969 március 21

7. oldt

Tallós - Prohászka István, grafikus

emlékkiállítást rendezteh műveiből Mosonmagyar-

óvárott.

-: Hír -

8.

Népszabadság, Bp. 1980 febr. 16.

TALLÓS P.ISTVAN, festo

A mosonmagyaróvári múzeum birtokába került vásárlás és ajándékozás útján Tallós P.istván hagyatékának nagy része.12 festmény,35 vázlatkönyv,150 rajza,és dokumentációs anyganak egésze. 304.old

DÁVID LAJOS: Jelentés a Győr-Sopron Megyei Múzeumi szervezet 1975.évi működéséről 301.old

ARRABONA, A Győri Xantus János Múz.Évkönyve, 18. Győr, 1975

TALLÓS P.ISTVÁN, festő, grafikus

A Mosonmagyaróvári Hansági Múzeum képzőművészeti gyüj teménye 1974-ben Tallós P. István hagyatékából 27 drb. rajzzal gyarapodott. A bekerült anyagnak értékes történeti vonatkozása: nagy részük a Tanácsköztársaság idején készült, annak katonai eseményeit örökitette meg. 333.old

DÁVID LAJOS: Jelentés a Győr-Sopron Megyei Múzeumi szervezet 1974.évi működéséről 315.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1975. Győr.

TALLÓS P.ISTVAN, grafikus

A mosonmagyaróvári múzeum képzőművészeti gyüjteménye Tallós P. Istvan hagyatékából 27 drb.rajzzal gazdagodott. 319.old

DÁVID LAJOS: Jelentés a Győr-Sopron Megyei Múzeumi szervezet 1974.évi működéséről 315.old.

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr. 1975. Győr.

Tallós Prohászka Gitta

„Vásár" (1934)

(repr.)

Új Szó, Bratislava, 1941. nov. 14.

Tallós Prohászka István

„Hengerelés" (olaj)
„Orgonák" (olaj)
„Téli faluvég (olaj)
„Utcarészlet" (olaj)
„Krumpliszedés" (olaj)

Irodalmi Szemle 1975/8

Tallós Prohászka István 5

Finom vonalú vízfestményeny nagyméretű olajkompozícióí említve.
„Séghozdás" c. képe a prágai Modern Galerie-ben található, számos képet őrzi Budapest és Pozsony.

Magyar ~~Nemzet~~ Nemzet 1974 november 15
4. old

Tallós Prohászka István 4

Elvégezve a budapesti Iparművészeti Főiskolát, hosszabb időt töltött Berlinben, aztán végképp Somorján maradt és be-bejárt Porsonyba.

Magyar ~~Nemzet~~ Nemzet 1974 november 15
4. old.

Tallós Prohászka István festőművész 1

78 éves korában Mosonmagyaróváron meghalt. A csallóközi Somorján született, 1928-ban mutatkozott be pozsonyi kiállításán.

Magyar Nemzet 1974 november 15
4. old.

rozatok

sai

ATAI

in – Fábián Gáspár – Györgyi
ltl Dezső – Jakab Dezső – Sós
Kotsis Iván – Málnai Béla
ula – Vellisch Andor – Wälder

Gyula – Lux Kálmán – Rerrich

e
István – Almási Balog Lóránd
mre – Árvay József – Wanner-
. Róbert – Ney Ákos – Borsos
– Vágó József

Lehetne kötőjelet tenni?

TALLÓS Prohászka István

Bella László: A „szegény emberek festője".
Tallós Prohászka Istvánról életművéről.

Vasárnapi Új Szó (Pozsony) 1969 jún. 1.
8. l.

Tallós Prokopra István 3

1919-ben, a 13. honvédgyalogezredben harcolt a Tanácsköztársaság védelmében. Több mint 200 rajzot és vízfestményt készített a történelmi harcokról mint ezred rajzolója

Magyar ~~Hírlap~~ Nemzet 1974 november 15
4 old.

2

Tallós Prokopy István

1929-ben Budapesten, a Nemzeti Galériában állított ki, attól fogva a Sarló-mozgalom tagjaként tevékenyen részt vett a szlovákiai magyar képzőművészeti életben.

Magyar Nemzet 1974 november 15
4. old.

MDK

Tallyai János

kassai céhmester 1715-ben

Wick B: A kassai szt.Rozália-kápolna története.
Kosice 1935. 89.l.

Tallós Móric

Tallós (Funschler) Móric

Templomfestő művészet.

Budapest, 1939. Kis haránt 8-r sztl. lapokkal és képes táblákkal. Papírkötés.

I. 4. p. h.

—,50

MDK

Tallós Móric festőm.

Magyar hadi - magyar kard kiáll. Szépm.Muz.,Mucs.
1942.

MDK

Tallos Móric festőművész

Értékes magyar történeti kiáll. nyilik meg a Micsarnokban és a Szépmüv. Muzeumban. Magyar Nemzet 1942. aug. 9.

MDK

Tallós Móric

Magyar haza - magyar kard tört. kiáll. utmutatója.
Bpest 1942. aug.

Tallós Móric festőművész

A Magyar Kard,(Mácsarnok.) történeti kiállitás egyik kivitelező művésze volt.

Magyar Nemzeti Magyar Kard történeti kiáll.1942. Utmutató.

Hoffmann H

zadban. 8

Hoffmann K

festészeth

17 K, 44 L

Hoffmann E

történelem

oktatás./

Hoffmann E

tett művés

59 L, Buda

Hofman, J.

136 L, Prá

Homér Lajo

Budapest,

Honéczy Al

12 K, 71 L,

Horváth Atl

ténete. 16

Tallós Móric

festő

az alabbi kiállitás
tört. képeit részben
fenti festette

Uj Magyarság

1942. aug. 9.

(Történelmi kiállitás a Műcsarnokban
és a Szépművészeti
Muzeumban.)

Hpl l. Hampel Josef

Tallós Móric

festőművész

ívod

Magyar Nemzet

1942. aug. 9.

(Magyar történeti kiállítás a Múcsarnokban és a Képművészeti Múzeumban.)

942/1939.szám.

SATORALJAUJHELY 939 JUN. 10 N 4 L

ZEMPLÉN VÁRME 188

Müemlékek Országos Bizottságának,

B u d a p e

~~VI.Aréna ut.~~

IX kor

utána Rákos u 10

Hivatalból.

Dij átalányozva.

1938

Tallós Mórie

diszitofestő

l.

Fundschler M.

BUDAPEST
1939
JUN
11.10.
741

Tallós Móric ifj

festő

Fundschler Móric

díszítő festő fia,

lakik Bpest XIV Róna

utca 139. 2

Tallós Móric id

diszitőfestő

laid

Fundschler Móric

alatt

M. D. K.

TALLÓS Móric festő

Pesthidegkút rk. plitánia-templom, hajó tükörboltozatának falfestményei (1940-41.)

Mária megkoronázása, Krisztus király, angyali üdvözlet, Egyptomba menekülő Szent Család, pásztorok imádása, Pieta, Paduai Szt. Antal látogatása, István király kor. pláz.

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 258. l. 259. l.

MDK

Tallós Mária festő

Élmunkásnő, repr.

pt: cikke. Magyar Nap 1948, nov. 28. képpel.

Tallós-Katalin MDK

Madonna

Mücsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

MDK

Tallós Katalin

Művével résztvett a kiállitáson.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 29.lap

Fállós Katalin

MDK

Angyali üdvözlet

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállítás

Tallós Katalin MDK

Madonna

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Mithras-cultus VI. 204.

Tallós Jenő
kir. mérnök
1888

l.

Gereczerajztár
367. h.

Tallós - Prohászka István M.D.K.

festő

Hatalmas vásárképeket fest, majd 1932-ben, Marx és Jézus című kompozícióját. A Bőséget, a Gallókózi tilepesek "-et a „Sarló" "jegyben cimű hőtetben is jelentek meg művei.

Szatalmai Rezső: Tallós Prohászka István Művészet, 1965. Julius - 32 lap.

Tallós-Prohászka István M.D.K.

festő

Petőfi János vitézéhez készített
szines rajzokat. Illusztrálta
Kosztolányi Dezső, Szederkényi Anna,
Kaczér Illés elbeszélését, rajzolt
borítólapokat.

Szabat nai Rezső: Tallós-Prohászka István
Művészet, 1965. julius - 32 lap

Tallós - Prohászka István
festő

M.D.K.

28 várlatkönyvet rajzolt tele
szülőföldjével, Csallóközzel.
„Séghordás" c. képe a prágai
Moderni Galerieban látható.

Szabatmai Rezső: Tallós - Prohászka István
Művészet, 1965. julius - 32. lap.

M.D.K.

Tallós-Prohászka István

festő

Hatalmas képei: a „Regruták", a „Farsang", a „Dudás", a „Krumpliszedők", a „Földanyó" mind részletes tanulmányokból fakadtak.

Szakirodalom: „Első": Tallós-Prohászka István kiállítása, 1965. július – 32 lap.

Tallós-Prohászka István M.D.V.

festő

Olajkompozicioin a csallóközi nép életét mutatja be. „Földéhség" c. olajképe, a „Földosztás" c. képeiben szinte tőrzit, hogy a lemjeget töhéletesen megjelenítse

Szalatnai Rezső: Tallós-Prohászka István
hűvésket, 1965. julius - 32 lap.

MDK

Tallós P. István festő
grafikus

Márc. 15-én kiállítása nyílik meg Mosonmagyaróvárott. Bemutatják a művén 1919-es rajzait is.

— : Kulturális Élet 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1969. március 14.

Tallós P. István festő

Mosonmagyaróvárott kiállítása nyílt

Tamás Menyhért: Szobrok, képek, tárcatok

Néprava 1969 III. 21

M.D.K.

Tallós P.István festőművész

1959.ápr.27-én kiállitás rajzaiból,festményeiből a Magyaróvári Hansági Múz-ban.

Uzsoki Andrásné:15 év a Győr-Sopron Megyei Múzeumok életéből a helyi sajtó tükrében/1949-1963/.335.o.

Arrabona.8.A Győri Múz.Évkönyve.Győr.1966.Antus János Múz

MDK.

Tallós Prohászka István

Müvészetének ismertetése

Müvészet 1965 7.lap 32-34.

Irodalmi Szemle

VIII. 1965/7

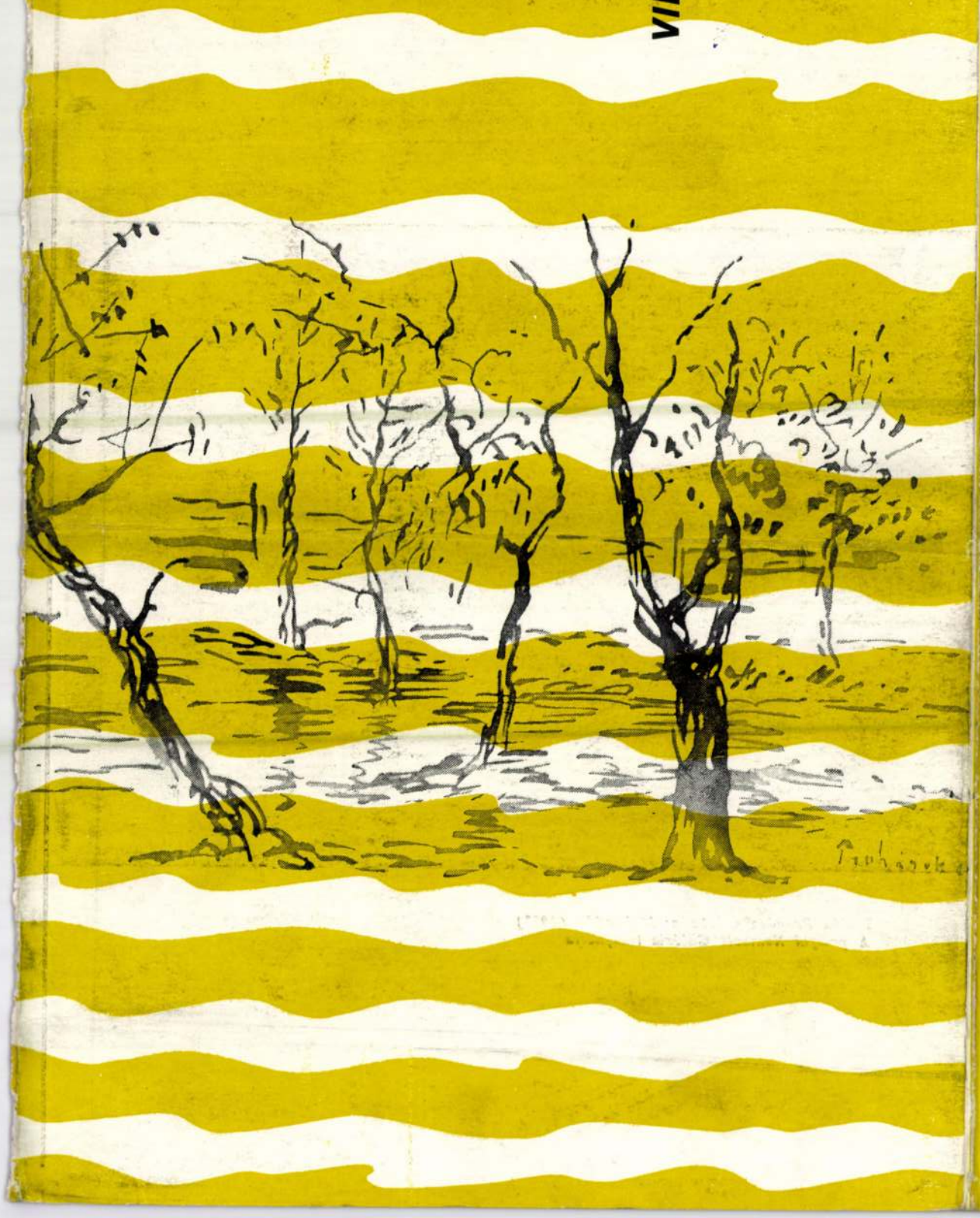

1965 7

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
IRODALMI SZEMLE

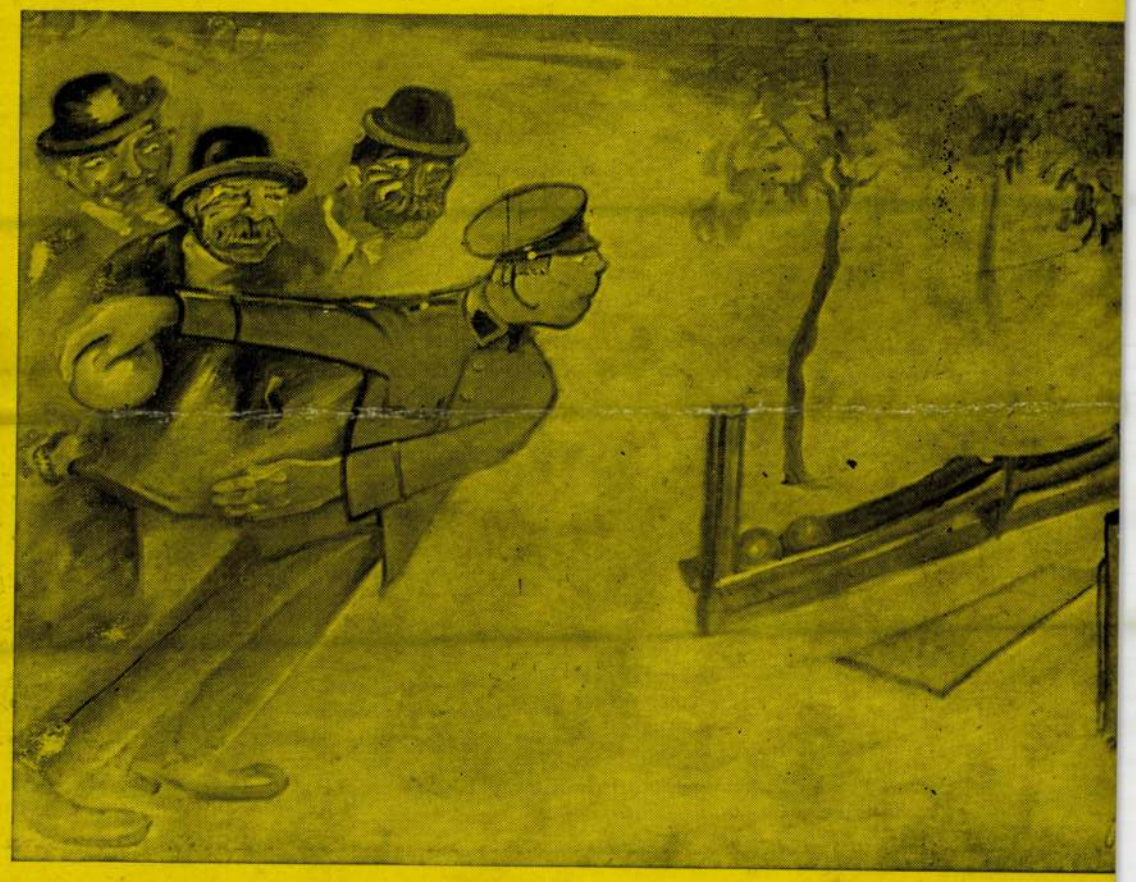

Tallós Prohászka István: Kuglizók (1927)

◀ *Tallós Prohászka István: Őszi fák Csallóközben (1932)*

1021

Tallós Prohászka István

művészetéről Szalatnai Rezső írását
a 655. oldalon közöljük

Tallós Prohászka István: Fűzfák alatt (1933).
A pozsonyi Filantrópia tulajdona

Tallós Prohászka István: Jéghordás (1937)
A prágai Nemzeti Galéria tulajdona

Tallián Mária

1881. nőipar kiállításra
Madonna a gyermek Jézussal.
olajfestmény.
Képzőművészeti szemle, 1881. 129 l

Fő-u.41-43. Szt.Erzsébet-apácák temploma és rendháza. Barok. A templom jón félpillérekkel. Egyetlen jobboldali torony, a homlokzat orommal zárul. A kapuzaton két főangyal között Sz.Mária, lábainál kronosztikon (1731 és 1730 ?). Fülkében balra szakállas szerzetes, jobbra Páduai Szt.Antal.- Mellette balról 2 emeletes, 5 ablakos, disztelen ház, homlokzatán: Az gyámoltalan betegeknek menedékül 1805. Oldalhomlokzata: Csalogány-u.2. 10 ablakkal, köztük 7 nagyszabásu, két emeletes pillérrel, szép kompozita oszlopfejjel. Jobbra a rend női kórháza. Főhomlokzat két kiugró oldalszárnnyal, Batthyány-tér 1. 2-3-9-4-2 ablakkal, Fő-utcai homlokzaton 11 ablakkal, Mónus Illés-rakparti homlokzatán 8 ablakkal. Kétemeletes,manzardablakokkal, barokstilü: átalakitott és toldott. Copf kapuzata Fő-u. 41.sz. A templom egyetlen hajóval. Főoltárképe Szt.Ferenc stigmatizációja. Szt.Kereszt mellékoltár, szép szószék, (Bebó ? 1752) ferences fráterektől faragott dombormüves padok. Csillár Cikória Miklós ferences pátertől, 1741. Szt.Erzsébet állitólagos botja. Madonna-faszobor, polichrom .. XV.század eleje, átfaragva és ujrafestve. Pestis fogadalmi kép 1738/9-ből.- A bejárattól jobbra árviztábla, 1838. A rendház folyosón árviztábla, 1838. A ferencesek épitették 1731-1737 közt, mestere valószinüleg Hölbling János, a torony 1739-44, toronysisak 1891.- II.József az Erzsébet-apácáknak adta. A rendház átalakitása Talher József müve, 1784-ből.

Fő-u.56. Ház, klasszicizáló, egyemeletes, 4 ablakos, emeleti szélső ablakok domboruak. Fogas főpárkány. Belül udvari részén magas (bőrszárító ?) padlás, fafallal.

Fő-u.82.86. Királyfürdő. Török kupolás fürdő, nyolcszögü medencével, melybe körül 4 lépcsőfok vezet. Mellette balra 1800 körüli középoromzatu (jobbszárny nem épült ki) ház, jón félpillérekkel, oromzatában cimerrel (ló és oszlop) a 82.sz. mellékkapun Homeros fej. Kazettás főpárkány. Klasszicizáló oszlopos udvar. Épittette Szokoli Musztafa pasa 1556-ban.

K Talher, József

Novák

Gen Zak Brest

20. l.

1949

Tallós Prohászka István: Csallóközi telepesek (1930)

Prandl Sándor felvétele („Árvíz után" sorozat)

SAJTÓFIGYEL
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1965 — 7
IRODALMI SZEMLE
Tallós Prohászka István

1021

Tallós Prohászka István: Labdarúgó paraszt-legények (1931)

Tallós Prohászka István: Vásár után (1938)

Váross M.: Slovenské vytvarné umenie 1918-1945.SVKL.
Bratislava,1960. 144-146. old.

Váross M. a kol.: Slovník súcasného slovenského umenia.
SFVU. Bratislava, 1967.

Szíj Rezső: Tallós-Prochászka István, Budapest, 1979.

Tallós-Prochászka István /Somorja,1896.nov.8.-Rónafő,1974. nov.10./: festő.

Somorján végezte a polgári iskolát.

1914-1917- ig katonai szolgálatot teljesít, román fogságba esik.

1920-1924- ig művészeti tanulmányokat folytat a budapesti Iparművészeti Főiskolán. Az iskola szigorú rendje nem felelt meg lobbanékony természetének, festeni akart, kereste saját útját, így az iskolát nem fejezte be.

A Tanácsköztársaság leverése után néhány hónapot Berlinben töltött, majd újra visszatért Somorjára.

1931-1933 tagja volt a Sarló mozgalomnak.

1945 után Magyarországon telepedett le.

Festészetében tulajdonképpen a látvány-piktúrából indult ki. Ábrázolt témái erősen kötődtek a Csallóközi lakosság, parasztok, kisvárosi polgárok szociális problémáihoz. Festészetét ő maga "magyar realizmusnak" nevezte, s "mindig a valóság és az élet érdekelt" - mondja 1936-ban a kassai kiállításának katalógusában. Piktúrájában nagy szerepet kap a vonal és az erős tiszta színfelület. Képeit kordokumentumoknak, szociográfiai tanulmányoknak tekinthetjük, amelyek érzékenyen reagálnak a nemzetiségi ellentétekre, a falvak szegényeinek életviszonyaira. Képeinek hangulata néha anekdotikus, szatirikus, máskor meg kiáltásként hat.

Kiállításai: 1928 Somorja, Pozsony,
1936 Kassa,
1959, 1969, 1977 Mosonmogyoróvár,
1966 Somorja.

Irodalom: Brogyányi Kálmán: Festőművészet Szlovenszkón. Kassa,1931. 66-72., 110. old.

vastam az irodalmi lapban.

— Ott van megirva tényleg, és nagyon fáintosan.

— Meglátogatta a régi naccságáját, és erő erejével csókolta volna a kezét.

— Hát én nem? Én is legszívesebben csókoltam volna a nagyságos uram kezét, de féltem, mitagadás, hogy elrivom magam.

Manó, ügyese
azt az erny
szerelmére...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD

mást.)

Az út vége felé

— Tetszel nekem, libuskám, rögtön beleharapok a combodba. Gusztusos jószág vagy, telt formádra melegen tapad a pehely. Szárnyaid tolla fehér, mint a mirtuszok, nyakad, mint az ódon kancsók lágy íve hajlik, és piros csőröcskéd felett két nagygomb szemed értelmesen néz a világba. Libuskám, csudára tetszel nekem. Rögtön

lúd? Ezen nekem is röhögnöm kellett. Ilyet csak pihent agyú emberek találhatnak ki, a doktor Árgyélusát, hogy a ludak szerződjenek. Ha-ha-ha!

— Ne nevessek? Ti voltatok azok? Tényleg szerződtetek? Hogy idő előtt meghíztok és eladjanak benneteket? Hát, ez őrület! Igy akarjátok építeni a jö-

ződni, hogy minél előbb, minél előbb asztalra kerüljün, ez nem jó ízű dolog. Ki hisz ma ekkora lihegés őszinteségében, édes libuskám?

— No, ugye rögtön gondoltam, látod, gondoltam, hogy nem igaz, és csak újságírók és vicclap-szerkesztők agyalhatták ki. És most ezerszer jobban tetszel nekem, libuskám. És azt

et a
indjá
lás.
délu
ic
alélt
ág k
dok
, mi
sról?
or a
me
Tütükét és
nem állhatta
örömében o
kantson neki

— Slapaj
tuti anyago
föl. Most n
konkurálni
most én
előbb! Ezért
miumot kapo
től!

Tütüke és
is csak most
hogy nemsol
lapzárta, s
tudósítást sen
tüke Pestvá
szerre felcsill
me mint al

1021

Tallós Prohászka István:

Képnézők

Részlet id. Rácz Endre „Ormánság" című sorozatából. A megyei felszabadulási pályázaton első díjat nyert.

Éneklő ifjúság

Kodály Zoltán tanította, hirdette és meg is valósította annak idején az Éneklő Magyarországot: *„Ha az óvodás kortól az öregség napjaiig mindenki dalol, ha mindenki megérti, hogy a népdalkincsünk örök értékünk, akkor megbecsülésünk a világban is nagyobb lesz."* A harmincas évek elején először a főváros, majd Kecskemét és nem sokkal később harmadikként Sopron fiatalsága fogadta el

ca (N. Nyári Katalin), *Rozália út* (Giczi Egon), *Május 1 tér* (Fejér Zoltánné), *Orsolya tér* (Mende István), *Hunyadi utca* (Ujj Andrásné), *Petőfi tér* (Belánszky Sándor), *Színház utca* (Ács Ferenc). Nem szándékunk rangsorolni a kórusokat, az Éneklő ifjúság mozgalomnak szerencsére nem is ez a célja. Mégis illő, ha három kórusról és kiemelkedő teljesítményéről külön

kelte a kis együttes elismerésre méltóan. A Matios Flóra Gimnázium nagy létszámú kórusát Turányi Edit vezényelte. Különösen Halmos „Fiatal életek indulója" című műve tetszett. A Berzsenyi Gimnázium a felszabadulás óta először szerepelt kórusával. Ács Ferenc dicséretes munkát végzett.

A meg újhodott „Éneklő előkészítő munkáit Béla és Kovács végezték, a rende- Ács Ferenc. Köelismerés illeti szük, hogy az ideiy elindítója lesz ént megismétlődő

vánt a többiekkel

A csarnokos Si nő már meglett e ben 17 éves volt kislánya ágyáná idézi az emlékek

— Nagybátyán Itt volt vele ter is. Az asszonyt pásra, biztonságl szajött ide a fa metek három r Mórichidát foszf tokkal. Két so ház, a fél falu lai István közt nem menekült.

— Aztán a r robbantották a Az izgalomra em ra, hogy hallgat jelentéseket, és napokat, hanem számoltuk. A m metek a Marcal- aknázták. Szala akkor nem tudtu mesélték el, hog a vízparton egy ban. Az utolsó elvágta az akná nórját, és a hí

1965 APR 3
SALFÖLD

Adalékok egy festő portréjához

MOSONMAGYARÓVÁR utcáin szinte minden nap találkozunk a városban élő neves festővel, Tallós Prohászka Istvánnal. Kora esti sétája közben meg-megáll a már sokszor látott és megcsodált öreg épületek előtt. Széles gesztusokkal tanítja az őt körülvevő, sétájában kísérő fiatalokat: csodálkozni a szépben.

Sokszor faggattuk művészi pályafutásáról, de Pista bácsi erről nagyon ritkán és akkor is csak szűkszavúan beszél. Mai életéről már többet tudunk. Kis nyugdíjából él magányosan: művész-pályafutásának írásos megörökítésén fáradozik.

ERDEMES visszalapozgatni életének történetében. A Népszava 1929. április 26. számában „Csoportkiállítás a Nemzeti Szalonban" című cikkében Ybl Ervin így méltatja:

„A kiállítás legérdekesebb egyénisége Prohászka István. Nem tartozik szorosan a magyar progresszív művészetek úttörőihez, de egy úton halad velük. Művészete alapjában erősen elvonatkoztatott a természettől, bár néhány vízfestményein még az impresszionizmus is érezteti hatását. Prohászka elkülönült egyénisége azonban figurális tájképein és nagy alakos kompozícióin nyilatkozik meg elsősorban. Művészete felbuggyanó forrásából a humornak — a nemes értelemben vett művészi humornak — olyan gazdagsága csap ki, amely valóban meglepő. Egyéniségének másik erőssége az a szűkszavú primitívség, amellyel a nagy kompozícióit oldja meg. „Utolsó vacsora" (kat. szám: 104. és 105.) című két vászna meglepően érzékelteti ebbeli fölfogását. Mennyire emberi realitás vonatkozásban tudja e két vásznán a drámai feszültséget összesűríteni. Az eszköz, amellyel ezt a témát megoldja, a leegyszerűsítés legtisztább művészete. Egyéb, nagyobb kompozícióin (Zúgolódó paraszt. Szálláskeresők, Útonállók, Kivénültek stb.) az élet mélységeiből hozza föl művészetének tiszta ékköveit. „Földosztás" (!) című festménye sokrétű művészetének egyik legközvetlenebb megérzékítője. Prohászka e kiállításával a legtehetségesebb magyar művészek gárdájába került."

A NÉMET fasiszta puccs barbarizmusának legriasztóbb hírei közt rendezte meg a „Sarló" művészcsoportja Pozsonyban az „Osztályharcos művészet és szocialista agitáció" első kiállítását. Az „Út" című pozsonyi, magyar nyelvű kommunista folyóiratban 1933 tavaszán Balogh Edgár így méltatja Tallós-Prohászka kiállított képeit: „Prohászka István sokat vitatott látomása pedig a zöld frakkos Marxról, aki hatalmas gyárak közt karon fogva sétál a ködszerű Jézussal, parasztok hívő-kommunizmusát hozta — az egység-fronthoz."

„Díszes keretek közö[tt] nyílt meg ma a Műcsarnokban [az] Országos Magyar Képzőművész[eti] Társulat impozáns téli tárlata, a[mely]et művészeink a kormányzó[nak] műtak ajánlottak szánglása húszévfordulója alkalmából" — írja a [Magyarország] 1939. december 17-[i], vasárnapi számában Vass László. A cikkíró megjegyzi, hogy „a magasabb szempontok csak lekciós szempontok fokozták volna az ünnep fényét. Kevesebbet és jobbat! Mindenesetre örvendetes, hogy az élő magyar művészet hódolati kiállításában olyan nevek is szerepelnek... akik a kor festészetének – szobrászatának reprezentánsai voltak." „Új tehetségekkel nem találkoztunk — írja a továbbiakban —, a kiállítás dokumentáló ünnepi jellege nem is alkalmas a felfedezésre." A „hódolati kiállítás" anyagának méltatása során a kritikus így folytatja: „Fájlaljuk viszont a legjellegzetesebbek, különösen a nagyon tehetséges Prohászka István távolmaradását."

HOGY MIÉRT maradt távol Tallós-Prohászka István a „hódolati kiállításról", arra az előbbi méltatásokból már következtethetünk.

— Szigeti —

...ként és miért válik Hongkongtól nyugatra az egyik legliberálisabb nemzetgazdasággá az észt, nagyrészt félelmi, illetve biztonsági okokra vezethető vissza. Észtországban még eleven a szovjet megszállás emléke, s a lakosság szeretné minél szorosabbra fűzni a kapcsolatokat a Nyugattal. Mivel a NATO-tagság Moszkva határozott ellenkezésébe ütközik, ezért nem marad más, mint a pénz kötőereje. A Nyugat vélhetően nem vonulna észt érdekek védelmében Tallinn oltalmazására, ám feltehetően hamarabb lépne szükség esetén, ha olyan nagyvállalatok érdekei lennének fenyegetve, mint a General Electric, a Shell, az Exxon.

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai

Devizanem	Árfolyam 1 egységre, forintban
Angol font	268,02
Ausztrál dollár	130,40
Belga frank (100)	510,25
Dán korona	27,47
Finn márka	35,18
Francia frank	31,14
Holland forint	93,78
Ír font	269,03
Japán jen (100)	144,08
Kanadai dollár	120,15
Kuvaiti dinár	544,03
Német márka	105,20
Norvég korona	25,17
Olasz líra (1000)	106,67
Osztrák schilling	14,95
Portugál escudo (100)	104,10
Spanyol peseta (100)	124,95
Svájci frank	123,50
Svéd korona	23,92
USA-dollár	163,10
ECU	203,11

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos valutaárfolyamai

Pénznem	Vételi árfolyam 1 egységre, forintban	Közép	Eladási
Angol font	265,85	268,53	271,21
Ausztrál dollár	128,90	130,18	131,46
Belga frank (100)	505,79	510,94	516,09
Dán korona	27,22	27,50	27,78
Finn márka	34,86	35,23	35,58
Francia frank	30,87	31,18	31,49
Görög drachma (100)	66,20	66,87	67,54
Holland forint	92,94	93,89	94,84
Japán jen (100)	142,84	144,26	145,68
Kanadai dollár	118,66	119,85	121,04
Kuvaiti dinár	538,51	543,84	549,17
Német márka	104,26	105,32	106,38
Norvég korona	24,96	25,21	25,46
Olasz líra (1000)	105,69	106,75	107,81
Osztrák schilling	14,82	14,97	15,12
Portugál escudo (100)	103,10	104,15	105,20
Spanyol peseta (100)	123,75	125,01	126,27
Svájci frank	122,65	123,90	125,15
Svéd korona	23,71	23,95	24,19
USA-dollár	161,40	162,99	164,58
ECU	201,13	203,17	205,21

A világkereskedelem szabadsága és az akadályoktól mentes tőkemozgás valamennyiünk számára magasabb életszínvonalat, javuló gazdasági kilátásokat teremt.

Ennek a „megvalósítható kilátásnak" s nem pedig „ábrándnak" az érdekében javasolta a további gazdasági korlátok leépítését *Go Csok Tong* szingapúri kormányfő a Világkereskedelmi Szervezet (WTO) első miniszteri értekezletén megnyitó tegnapi beszédében.

A fejlődő országok 48 tagú csoportja, ahol a világ népességének 12 százaléka él, de a világkereskedelemből csak 0,4 százalékkal részesednek, nem osztja sem a vendéglátó, sem a leggazdagabbak „látomását", hanem tart a további liberalizálás hátrányos következményeitől. Afrika, Ázsia és Latin-Amerika fejlődő országai ezért ellenzik, hogy a WTO új témákat tűzzön napirendjére. Ehelyett az Uruguay-i fordulón elhatározott – textíliákat, mezőgazdasági termékeket, szolgáltatásokat érintő – piacnyitásra, és e téren a vámok csökkentésére vonatkozó tárgyalások előkészítésére kívánnak koncentrálni.

A fejlett országok többsége ezzel szemben világméretű szabályokat szeretne megállapítani az állami megrendelésekre, a beruházásokra, a munkavállalásra, és a számítástechnikai termékek vámjainak megszüntetését javasolják 2000-ig. A WTO vezérigazgatója, *Renato Ruggiero* ugyanakkor elismerte, hogy a fejlődő országokat pénzügyi és technikai segítségben kell részesíteni, nehogy a „globális kereskedelmi rendszer áldozataivá váljanak és marginalizálódjanak".

A fejlődő országok attól tartanak, hogy az egységes munkajogi szabályok miatt elvesztik bérelőnyüket, az egységes beruházási szabályoktól pedig nemzeti önállóságukat féltik.

A WTO új munkaterve megosztja az Egyesült Államokat, az EU is vitatja, hogy milyen termékfajtákra terjedjen ki a 10 milliárd dollárra becsült számítástechnikai piacon a vámleépítés, és azt milyen ütemben hajtsák végre.

Magyarország sajátos érdekeinél fogva köztes álláspontot foglal el a fejlődő és fejlett országokat megosztó világkereskedelmi vitákban. – A Kereskedelmi Világszervezet napirendjén lévő kérdésekben ugyanarra törekszünk, mint a világ nagy mezőgazdasági exportőr országai és a közép-európai CEFTA-szervezet országai – mondta *Fazakas Szabolcs* kereskedelmi, ipari és idegenforgalmi miniszter az MTI-nek tegnap Szingapúrból. Fazakas a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) első miniszteri értekezletén vesz részt.

A WTO tanácskozásán előkészítik a második tárgyalási fordulót a világ agrárkereskedelmének liberalizálásáról és a támogatások leépítéséről – ez az Uruguay-i fordulót követi. – Érdekeinket egyeztetjük a cairns-i országcsoporttal – mondta Fazakas.

Fazakas Szaboly tegnap egyeztetető tárgyalásokat folytatott a CEFTA-országok képviselőivel is. A közép-európai országok álláspontja sajátos a fejlődő és a fejlett országokat megosztó kérdésekben, vagyis a liberalizálás kiterjesztésében újabb területekre, a beruházásokra, a foglalkoztásra is. – A CEFTA-csoport érdekelt e kérdések rendezésében, de óvatos haladást javasol, hiszen e csoport országai is versenyelőnyt élveznek a beruházásokban, a bérek szinvonalában, és erről nem szívesen mondanak le – fejtette ki Fazakas Szabolcs. A fejlődő országok – szemben a CEFTA álláspontjával – még e kérdések megvitatását is ellenzik. A közép-európai országok azt szeretnék, ha álláspontjukat rögzítenék a WTO-értekezlet záródokumentumában, vagyis hangsúlyoznák, hogy a CEFTA olyan „regionális együttműködési szervezet, amely támogatja a kereskedelem globálissá válását".

...8850 forinton jegy... a súlyos válságba került ...
dést. A Humán árfolyama ezzel szemben elindult lefelé, 2500 forintig csökkent a papír ára, majd ismét összeszedte magát és 2640 forinton zárt. Az OTP-részvények 2600 forintot értek, 55 forinttal többet, mint pénteken, bár a kereskedés vége felé ennél alacsonyabb áron is kereskedtek a bankpapírral. Kerek 1000 forinttal csökkent az Inter-Európa Bank részvényeinek árfolyama. A BorsodChem-részvények ára 3750 forintról 3675 forintra nőtt.

● A pénteki szabadesésből tegnapra magához tért a tokiói értéktőzsde. Népszerűek voltak a pénteken leértékelődött részvények és a határidős piac is ösztönözte a vásárlásokat. A 225 válogatott részvényből számított Nikkei-index 327,01 ponttal, 20 603,71 pontra emelkedett. Pénteken az irányadó mutató 667,20 pontot zuhant Alan Greenspan, az amerikai jegybank elnökének kijelentésére, hogy szerinte túlfűtött az amerikai részvénypiac.

orosz autógyár: a hatalmas adóhátralék miatt csődeljárással is megfenyegetett Lada-gyár, az AvtoVaz, illetve a Moszkvicsokat készítő AZLK a túlélésre törekszik a külföldi befektetők bevonásával, de ódzkodik attól, hogy ez utóbbiak teljes egészében átvegyék a volánt. Az államkasszának mintegy 450 millió dollárral tartozó, s a második legnagyobb orosz személygépkocsigyárnak számító AZLK a francia Renault-ban látja mentőangyalát. Viktor Csernomirgyin orosz kormányfő novemberi franciaországi látogatásán ugyan megállapodás született arról, hogy az orosz cég a jövő évtől vegyes vállalati formában megkezdi a Renault Mégane gyártását, némileg óvatosságra int az ügy kezelése: míg az orosz fél kész tényként tálalja a gyártás megkezdését, a francia partnerek az AFP szerint azt hangsúlyozzák, hogy csak a tárgyalási szakaszig jutottak el.

Helybenjárás a börzéken

Közép-Európa három fő börzéjére novemberben jórészt a helybenjárás volt jellemző. A Hofmann Schneider befektetési tanácsadó cég közép-európai riportja szerint a Budapesti Értéktőzsdén leginkább a vegyes képet mutató vállalati beszámolók befolyásolták a részvényárfolyamokat. A befektetési tanácsadó cég „étvágygerjesztőnek" ítéli a Pick Szeged Rt. idei eredményeit. Megítélése szerint a 11,0 ár/nyereség mutatójú részvény továbbra is a „vásároljon/ne adja el" kategóriába tartozik. A harmadik negyedévi magasabb olaj- és földgázárak hozzásegítették a Molt, hogy rekordértékű forgalmi és profitszámokat mutasson fel a szeptember végével záruló 9 hónapos időszakra. A Mol Rt. részvényei tavasszal még 1500 forinton forogtak. Akik ebben az időben vásároltak, év végére mintegy 15 százalékos hozamra tehetnek szert.

Tőzsdei trükkök egymillióért?

A Tőzsdefelügyelettől kapott tájékoztatás szerint még nem zárult le a vizsgálat a Zöld Részvény című Postabank–Világgazdaság közös tőzsdejátéknál az utóbbi időben tapasztalt visszásságokkal kapcsolatban.

A felügyelet bővebbet nem árult el ez ügyben, amelyről közleményben tudatták, hogy a Budapesti Értéktőzsdén az egyik napon nem az aktuális áron született a részvényekre zárókötés.

Mint megtudtuk, ennél az aktuális vagy átlagos árnál jóval magasabb volt a zárókötésben szereplő ár, mely esetben a tőzsdének a kereskedés felfüggesztését kellett volna elrendelnie. Erre azonban, mivel a kötés a zárás előtti pillanatokban történt, nem került sor. A részvényjáték egyes résztvevői a dolgot sérelmezték a szervezőknél, mivel manipulációt sejtenek. A szóban forgó tőzsdejáték egymillió forintos nyereményért folyik, ami majd a 12 hét alatt legtöbb pontot gyűjtő játékost illeti meg. A játék december 13-ig tart, és lényege körülbelül az, hogy az adott hét hétfőjén kiválasztott három részvény esetében a legmagasabb pénteki zárófolyammal lehet a legtöbb pontot szerezni. Így – játékosi közlések alapján – viszonylag olcsó és „alvónak" tetsző részvényekre az utolsó pillanatban tett vételi ajánlattal a pontversenyt egy-egy befektető vagy csoport a maga javára fordíthatja. Azaz a tőzsdén – árfelveréssel – valaki némi áldozatot hoz a majdani egymilliós nyeremény megszerzésének reményében.

A vádak szerint azok avatkozhatnak be sajátos módon a tőzsdei árfolyamok alakulásába, akik már régebb óta élen állnak a pontversenyben, és a játék végéhez közeledve szeretnék nyerő pozíciójukat konszolidálni. Állítólag a részvények minél magasabb záróárfolyamának eléréséért több érdekcsoport is vetélkedett, hirtelen ármozgásokat idézve elő a számukra „fontos" papíroknál, egymás ellen is lépve, például állítólag a Domus papírjai esetében. Jelezheti a tudatos beavatkozást az is, hogy egyes részvényeknél a minimum- és a maximumár között jelentősen megnőtt a különbség. Az esetről tájékoztató egyik játékos felhívta a figyelmet a Skála-Coop T. jelű papírjára, ahol az addigi átlagár 1451 forint volt, a napi kötéseknél 1500-ra jutott csak, majd az ominózus pénteki kötésnél zárásra 1730 forintra ugrott az ára, a legnagyobb áremelkedést és nyerési lehetőséget produkálva valaki(k)nek.

(–cs –r)

meg. A golyók nyomát nemcsak a tűzfal őrzi, de azok ott vannak, Magyarország testében is. A forradalom sorsa, Magyarország sorsa. Így születik meg az emlékmű víziója a régi, töredezett Magyarországból nő ki az új, a forradalomban gyökerező megúju-

Marosvásárhelyen is színpadra kerül. A Duna Televízió részleteket sugárzott a debreceni bemutatóról. Az előadásról készült videofelvételt bemutatták az erdélyi magyar kábeltévék.

Filep Tibor

● *Susan Zimmermann és Gerhard Melzin osztrák politológusok szerint Budapest, Bécs és Prága 1867 és 1918 közötti fejlődéséről nem lehet kliséken gondolkodni, s a közép-európaiság különlegessége csak a nyugati modernizálás és a keleti fejlődési törekvések ellentétéből érthető meg. A „Bécs–Prága–Budapest – a Habsburg-fővárosok fénykora" című kiadvány osztrák kutatói szerint Bécs a Monarchia összeomlásáig nem volt valóságos német–osztrák metropolis.*

Elhunyt Marin Sorescu

Egy bukaresti kórházban vasárnap meghalt *Marin Sorescu* román költő, színpadi szerző, aki egy ideig művelődési miniszteri funkciót is betöltött. 60 éves volt, hosszabb ideje kezelték májzsugorral.

Marin Sorescu 1964-ben tűnt fel első verseskötetével, amelyet gazdag életmű követett: színpadi szerzőként, esszéistaként, irodalomkritikusként, prózaíróként és irodalmi szerkesztőként is jelentős életművet alkotott. Nápoly város költészeti díjával, a Firenzei Akadémia nemzetközi költészeti díjával, majd 1991-ben Herder-díjjal és a madridi Fernando Rielo költészeti világdíjjal tüntették ki. 1983-ban a francia Mallarmé Akadémia levelező tagja, 1991-től a Román Akadémia tagja. Szerepelt az irodalmi Nobel-díjra jelöltek között is. Munkáit angol, francia, német, spanyol, olasz, görög, orosz, holland és más nyelvekre is lefordították, darabjait számos európai országban, az Egyesült Államokban és Kínában is játszották.

Hazai siker Párizsban

Hatalmas sikerű koncerttel kezdte meg vasárnap este párizsi vendégszereplését a Budapesti Strauss zenekar és a Talentum táncegyüttes: a francia főváros egyik legnagyobb színházában zsúfolt nézőtér előtt Johann Strauss műveiből adtak több mint kétórás koncertet, s a több ezer francia néző az előadás végén tapsviharral díjazta a magyar zenészeket, táncosokat. Mint *Bogár István*, a zenekar vezetője elmondta, immár tíz éve, hogy programjukkal rendszeresen vissza-visszatérnek Franciaországba. Itteni körútjuk során több vidéki nagyváros után érkeztek Párizsba. A Strauss zenekar és a Talentum táncegyüttes sikerét egyébként mi sem jelzi jobban, mint hogy a kimerítő (több mint ötven koncertet jelentő) francia körút után januárban még Spanyolországba is ellátogatnak.

● *Zénó, a csodálatos címen tart zenés bemutatót gyermekeknek és felnőtteknek holnap délután 6 órakor a Szélkiáltó együttes. Bükkösdi László darabját Sólyom Katalin rendezte, a díszleteket Vata Emil tervezte.*

● Ghéczy-Orosz Veronika Svájcban élő magyar festőművész alkotásaiból rendeznek kiállítást a Lakiteleki Népfőiskola Kölcsey Házában. A február 17-ig megtekinthető tárlatot Szíj Rezső művészettörténész nyitja meg 13-án 17 órakor.

A Csallóköz festője

A Csallóköz festőjének nevezték *Tallós Prohászka Istvánt*, aki a magyar szellem sugárzásáért, a magyar értékek megtartásáért a legnehezebb időkben is őriző és jól sáfárkodó akart lenni. A felvidéki Sarló-mozgalom szárba szökkenésekor már védő kezekkel vigyázta ő is a nemzeti önérzet kivirágzását, *Balogh Edgárral, Fábry Zoltánnal* együtt ápolták a hagyományokat, a szellem hajtásait.

Ahogy a pozsonyi nagy buszpályaudvarról induló somorjai járattal közeledtem a kis, de ősi csallóközi városhoz – gyermekkori emlékeim persze most rám telepedtek –, óhatatlanul a festő másik városára, Mosonmagyaróvárra gondolok, amely mellett nemrégen elvonatoztam, s amely most is itt van karnyújtásnyira, a Duna túlsó partján. Ez a két település volt az otthonom, nem tudott zárt tájba szorított vidékétől elválni: csak átköltözött egyik partjáról a folyó túlsó oldalára. Sírja ott van Mosonmagyaróvárott, a temetőben: haló poraiban is hűséggel a tájhoz. Festészetét is a konok hűség tette jellegzetessé, ugyanakkor: a látásmód, a stílus, az emberi tisztesség, a morális tántoríthatatlanság jegyeivel egyesült. Somorja emlékét emlékszoba létrehozásával őrzi: ma a tájházban az egyik kiállítóterem festményeinek ad otthont. Igaz, csak azoknak, amelyeket jó szándék, akarat és lehetőség ide tudott hozni. Hiszen sok képe Prágában, Pozsonyban, még Budapesten is található. Ugyanígy Mosonmagyaróváron, a Prohászka-emlékszobában.

Írhatjuk: népmesék világát idéző mesélőkedve ugyanúgy feltárulkozik a szemlélő előtt, mint robusztus gyengédsége. Álom és valóság tűnékeny egysége, fegyelmezett izzás süt át a vásznakon. Egyetlen leszármazottjával, egyik nőtestvérének lányával a Prohászka-képekkel tapétázott lakásában beszélgettünk a művész emlékéről, a csöndről, ami most beszédesen hallgat. Róla, s mindenről, ami valójában fontos, érték, őrzendő. Néha rejtegetnivaló... Huszonkét éve halt meg Tallós Prohászka István: jó volna, ha emléke a jövőben jobban beágyazódna a köztudatba.

Nem könnyű annak a mesternek a világát megmenteni, aki egy tájon élt a hűséggel, csak őt hagyta el a haza folyton változó határokkal. Hűséges emberei is akadnak azért: *dr. Szíj Rezső* művészettörténész például, aki régebben monográfiát is írt róla. Hiszem, hogy alkotásai élő hatással lesznek majd egészségesebb lelkületű utódainkra, azokra, akik egy higgadtabb társadalomban, erkölcsök védte és vigyázott házában fognak élni.

Éppen azért jobban, mert életük elhanyagolhatatlan része lesz a művészet is, örök értékű sugallmaival. Egyfajta igazságot nyújtó irányadásával: transzcendens mintát nyújtva a hétköznapoknak. Érvényt adva így a kapkodó jelennek. Ha tetszik: megváltást hozva...

Földes Károly Ferenc

Magyarország a háborúban

A Magyar Hadtudományi Társaság és a Petit Real Könyvkiadó gondozásában látott napvilágot a Magyarország a második világháborúban című lexikon. A magyar nemzet 1938 és 1945 közötti történetét feldolgozó szakmunka számos új forrásmunkát ismertet.

A szabaddá vált levéltári kutatások eredményeként a kötet munkatársainak immáron módjukban állt a korábban tévesen publikált adatok, eseményleírások korrigálása is. A kiadvány áttekinti a politikai és a hadtörténeti eseményeket, megvilágítja a történések jogi hátterét. Ismerteti a politikai intézmények, a pártok, a fegyveres erők és testületek szervezettörténetét, illetőleg közli a korabeli haditechnikai eszközök leírását.

Az olvasók nyomon követhetik az eseményekben jelentősebb szerepet betöltött – a magyar, a német és a szovjet politikai élet és hadvezetés – fontosabb személyiségeinek életrajzát, pályafutásukat.

A Hadtörténeti Intézet és Múzeum, a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem és független szakemberek bevonásával készült lexikont tárgykörmutató, a rövidítések magyarázata, időrendi eligazító, táblázatok, térképek, vázlatok, rajzok, valamint fényképek egészítik ki.

A NAP HÍREI

A Perlasca-ügy

Kerekasztal-beszélgetést rendeznek Perlasca-ügy címmel 16-án 18 órától az Olasz Kultúrintézetben (VIII. ker., Bródy Sándor u. 8.). A rendezvényen Enrico Deaglio, a Giorgio Perlasca története című mű írója, Elek László, az Olasz Wallenberg című könyv szerzője, Carlo Degli Esposti, a Cinecitta főigazgatója és Sipos Áron, a Focusfilm ügyvezetője szólalnak fel.

Korunk antológia angolul

Render címmel angol nyelvű antológiával jelentkezik a kolozsvári Korunk folyóirat. A Render első számát a kolozsvári szerkesztők, illetve a lap budapesti munkatársai 16-án délelőtt 11 órakor mutatják be a Magyar Írószövetség székházában (VI. ker., Bajza u. 18.).

A varázsló

Csáth Géza naplója alapján készült az a fantáziajáték, amelyet 12-én, csütörtökön 20 órától láthatnak az érdeklődők a Fiatal Művészek Klubjában (VI. ker., Andrássy u. 122.).

Anatómiaatlasz CD-ROM-on

Gyakorló orvosok és orvostanhallgatók részére CD-ROM-on jelentetett meg anatómiaatlaszt a Kossuth Könyvkiadó. A Repetitio Anatomiae címmel megjelenő kiadvány szerzői 25 önálló témakörre bontva dolgozzák fel az emberi test anatómiáját.

Elveszett család

A Hunnia Filmstúdióban készült el Salamon András és Incze Ágnes új dokumentumfilmje, az Elveszett család. A filmet 17-én 20 órától mutatják be a nemrég felújított Hunnia moziban (VII. ker., Erzsébet krt. 26.).

40 év – 40 arc 56-ból

Jókai Anna szavaival nyílik meg Csete Örs fotóművész 40 év – 40 arc 56-ból című kiállítása 12-én 18 órakor a Magyar Írószövetség Klubjában (VI. ker., Bajza u. 18.). Az este másik rendezvényére, a Magyar Napló decemberi számának bemutatójára, a tárlat megnyitását követően kerül sor.

TALLUM MÁRIA 1114 Budapest, Ulászló u. 17.

1958-ban születtem Budapesten.
1984-ig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Tanárképző Intézetében tanultam.
1985 óta vagyok tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.

I was born in 1958 in Budapest.
Till 1984 I studied at the Teacher Training Institute of the Ferenc Liszt College for Music.
I've been a member of the Studio of Young Artists since 1985.

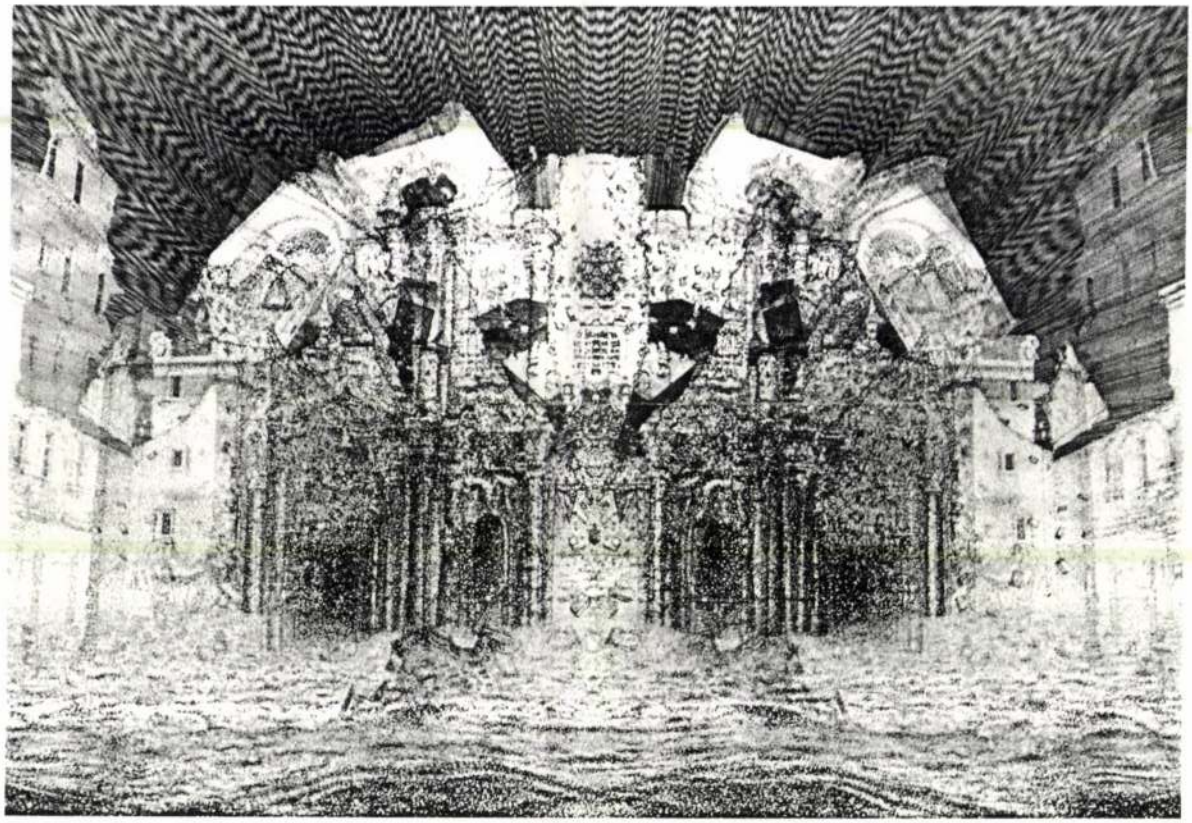

Kierkegaard mappából, 20x30 cm, tus

Kiállítások/Exhibitions:

1984. ELTE Eötvös Klub, Budapest (egyéni)
1985. Generalart Stúdió, Budapest
Bartók '32 Galéria, Budapest
1985–87. Fotóművészeti Galéria, Budapest
1986. Stúdió '86, Budapesti Történeti Múzeum, Budapest
1987. Stúdió '87, Ernst Múzeum, Budapest
1988. Bartók '32 Galéria, Budapest
1989. X. Balatoni Kisgrafikai Biennálé, Tihany
1990. Budapesti Tavaszi Fesztivál, Grafikusművészek Dél-Budán, Vajda Lajos Stúdió, Szentendre

TALLOM Maria

KIÁLLÍTÁS

SZEKERES KÁROLY KIÁLLÍTÁSA

Az utolsó évtizedben iparművészeink társadalmi megbecsülése jelentősen megnövekedett, a képző- és iparművészek közötti hátrányos rangsorolás az utóbbiak javára változóban van. Az iparművész már nem a művészetek perifériáján mozgó alkotó többé, bár távol vagyunk még attól az állapottól, mely az európai művészetben a reneszánsz korszakában tetőződött, amikor a képző- és iparművész közötti különbség ismeretlen volt. Napjainkban a legelőnytelenebb helyzetben a tömegszükségletet kielégítő alkotók, a gyárakban foglalkoztatott tervezők vannak. A műszaki-technikai forradalom korában azonban a nagyiparilag gyártható tárgyak tervezésének feladatai, a standardizáció és a típustervezés problémái szükségszerűleg nemcsak egyenrangúvá teszik a tervezőket, a designereket a képzőművészekkel, hanem egyre inkább reflektorfénybe fogják állítani tevékenységüket. Megváltozik – ennek jelei máris láthatók – az iparművészeti és képzőművészeti tárgyak értékelésének viszonya a társadalomban, mint ahogy megváltozik az egyedi iparművészeti alkotások és a sorozatban gyártott formatervezett tárgyak egymáshoz való viszonya is. Egyre kevesebb lesz a teljesen egyedi, funkció nélküli iparművészeti alkotás és ez a kevés részben átveszi a képzőművészeti alkotások funkcióját például az enteriőrökben. A funkcionális egyedi iparművészeti termékek pedig fokozatosan kis szériában gyártott, kevés egyedi változtatású tárgyakká alakulnak át.

Korunknak ezt a tendenciáját ismerte fel helyesen a veszprémi Bakonyi Múzeum, amikor kiállításai programjába vette a megye területén dolgozó gyári tervezőművészek munkásságának bemutatását.

A bemutatósorozatot a múzeum Szekeres Károly kerámikus tervezőművész munkáinak kiállításával kezdte meg. Szekeres a fiatal alkotó iparművészeknek ahhoz a nemzedékéhez tartozik, akik a hatvanas évek végén megindították e területen az ízlés forradalmát, az életszínvonal emelkedése következtében kialakult új társadalmi igényt a korszerű európai stílustörekvésekhez alkalmazkodva kívánták kielégíteni.

1940-ben született, Zánkán. Művészi érdeklődése korán mutatkozott, már gyermekkorában gyúrta, formázta az agyagot. Nemcsak a szükség, hajlamai is arra indították, hogy a közeli Herendi Porcelángyárban keressen munkát, ahol 1958-tól 62-ig porcelánfestő szakmunkásként dolgozott. A nagymúltú gyárban tökéletesen megismerte az európai porcelánhagyományt, az agyag és a technológia követelményeivel együtt. Tehetségére hamar felfigyeltek, s a gyár ösztöndíjasaként az Iparművészeti Főiskolára küldték, ahol 1967-ben Schrammel Imre és Jánossy György tanítványaként végzett. A fiatal művész a nagyüzemi tervezői hivatást választotta. 1968-tól az új Városlődi Majolikagyár tervezője lett, amelynek 1969-től művészeti vezetője.

Amikor az Iparművészeti Főiskolát elvégezte, társadalmunk kulturális és anyagi szintjének fejlődése, a dogmatikus szemlélet oldódása, a tömeggyártás és az új, korszerű formatervezés feladatát tűzték a művészek elé. Az új igények érvényesülésének útjában állt egyrészt kerámiaiparunk elmaradottsága, a megfelelő ipari bázis hiánya, másrészt a kereskedelemben és a lakosság egyes rétegeiben szívósan továbbélő régi szemlélet, valamint iparművészképzésünk hiányai. Mint dr. Sikota Győző, a kerámiaipar művészeti vezetője az „Edénykultúra '72" kiállítás ankétján mondotta ezekről az évekről: „A porcelán hiánycikk volt hosszú éveken át. A cél az volt, hogy egyáltalán legyen, a forma, a kivitel másodrangú kérdés volt. A gyárak 1963-ig . . . a fejlesztéshez különösebb irányítást nem kaptak . . . Az exportigény növekedése . . . a szigetelőgyártás mennyiségi és minőségi fejlesztését követelték és ezek határozták meg az iparág rekonstrukciós programját is. Hollóházán 1954-ig csak szigetelőt, a pécsi Zsolnay-gyárban főleg szigetelőt gyártottak. A Kőbányai Porcelángyárban is megszűnt az edénygyártás. Herend viszont termelésének jelentős részét exportálta, egyébként is drága termékei a hazai vásárlók számára megfizethetetlenek voltak. A pécsi Zsolnay- és a Gránit-gyárnak monopolhelyzete következtében sem az új forma, sem a választék bővítése nem állt érdekében. A forma- és díszítménykincs egyébként is a húszas-harmincas évek ízlését konzerválta. A nagy hiányt a kereskedelem importtal csökkentette, az NDK és a cseh ipar legolcsóbb termékeit vásárolva meg. A dogmatikus művészetfelfogás iparművészképzésünkre is rányomta bélyegét."

A Finomkerámiai Országos Vállalat 1963-as megalakulását követően azonban a kerámiaipar hatalmas beruházásokkal, új gyárak létesítésével már megkezdte porcelán- és kerámiaiparunk csaknem egy évszázados lemaradásának fölszámolását. Hódmezővásárhelyen felépült Közép-Európa egyik legmodernebb edénygyára, a Városlődi Majolikagyár, a herendi és a pécsi gyárat pedig korszerűsítették. Az Iparművészeti Főiskolán a népgazdasági igényeknek megfelelően tantervi átcsoportosítással az edénytervezésre fokozott fi-

ja érintetlenül az új építészet térhódítása sem, de ebben is a tetszetős külső megjelenés és nem a szerkezeti tisztaság érdekelte.

Figurális képeiben ugyanígy hű maradt az indulás éveihez. Távolról Beardsley, közelebbről Julius Klinger hatását mutató fehér-fekete grafikákat virágornamensekkel gazdagon átszőtt figurális jelenetek váltják fel, temperával festve. Ez a világ a hetvenes évekig foglalkoztatja. Negédes, naiv, ábrándos világ ez, az apropénzre váltott szecesszió, amely hol a divatrajzokból, hol az említett divatos korabeli művészek munkáiból, hol az orosz vagy magyar meseillusztrációkból, hol a szecessziós tapéták mustráiból táplálkozik. Ezért nem is kereshetünk az összebúvó párok vagy a jelenetek megformálásában határozott karaktert, a szecessziósan megnyújtott alakok a virágornamensekkel egyetlen dús szövevényt alkotnak (*Hízelgés* 1923, *A vágyak néma ünnepe* 1942, *Dumas: Kaméliás hölgy* 1972). Mint tervezőre és lakberendezőre a harmincas évek második felében terelődik ismét a figyelem, a népies építészet és a népies iparművészet erősbödő divatjával párhuzamosan. 1935-ben az Iparművészeti Társulat 50 éves fennállása alkalmával rendezett jubiláris kiállításon Tálos tervezte ötvöstárgyak is szerepeltek, ő tervezte a bőr- és könyvrészleg fülkéjét. A következő évben a Társulat kezdeményezésére az északi államokban és Hollandiában nagyszabású kiállításon kerülnek bemutatásra népművészetünk, háziiparunk és városi iparművészetünk termékei. A tallini kiállítást Tálos tervezi. 1938-ban a berlini Nemzetközi Kézműves Kiállításon enteriőrrel szerepel, idehaza az Első Iparművészeti Tárlat installációját tervezi, s a Társulat aranyérmével tüntetik ki. Az előző évben az Építőművészek Szövetsége építészeti díjának nyertese.

Ezekben az években uralkodó légkör kedvezett a Tálos képviselte iparművészeti és lakberendezői szemléletnek, a lehiggadt népies-szecessziós megoldásoknak. Ha monumentális épülettervei nem is kerülhettek kivitelezésre, néhány reprezentatív enteriőrterve díjat nyert, s egy-egy – társművészek közreműködésével – meg is valósult. 1939-ben az Iparművészeti Társulat építő-iparművészeti tervpályázatán a *Magyar vadászház terve és berendezése* első díjat kapott, a következő évben az 1935-től évről évre megrendezett „Új magyar otthon" kiállításon a *Vidéki úriház hallja és könyvtárszobája* került bemutatásra. Az utóbbi kivitelezésében részt vettek: Jungler Gyula (vasmunka), Belcsák Zoltán (asztalosmunka), Kovács Margit (kandallóburkolat), Borbereki Kovács Zoltán (szobor), Ferenczy Noémi (gobelin), Molnár Béla (bútorkreton). Az enteriőrben szerepelt a „Kozma-stílust" mutató íróasztal és Tálos remekbe sikerült elegáns szekrénye, amely később Erdélybe került. A bemutatott enteriőr a lehetőség és a realitás szerencsés találkozása volt, eklektikus mellékíz nélkül. Az 1943-as „Új magyar otthon" pályázat alkalmával megvásárolt ebédlő-, nappaliszoba- és hálószobaterv kivitelezéséről nincs tudomásunk. Ezeknél a reprezentációra törekvés különben is vegyesebb stílusképet mutatott.

Tálos Gyula félévszázados munkássága egy sokrétű kort fog át, egymásra rétegeződő, egymásba kapcsolódó összefüggéseket és hatásokat mutat, s ezek még napjaink iparművészeti törekvései szempontjából sem közömbösek.

MEZEI OTTÓ

A MAGYAR NÉPI MŰVÉSZETEK HÁZA, 1962. (TERV)

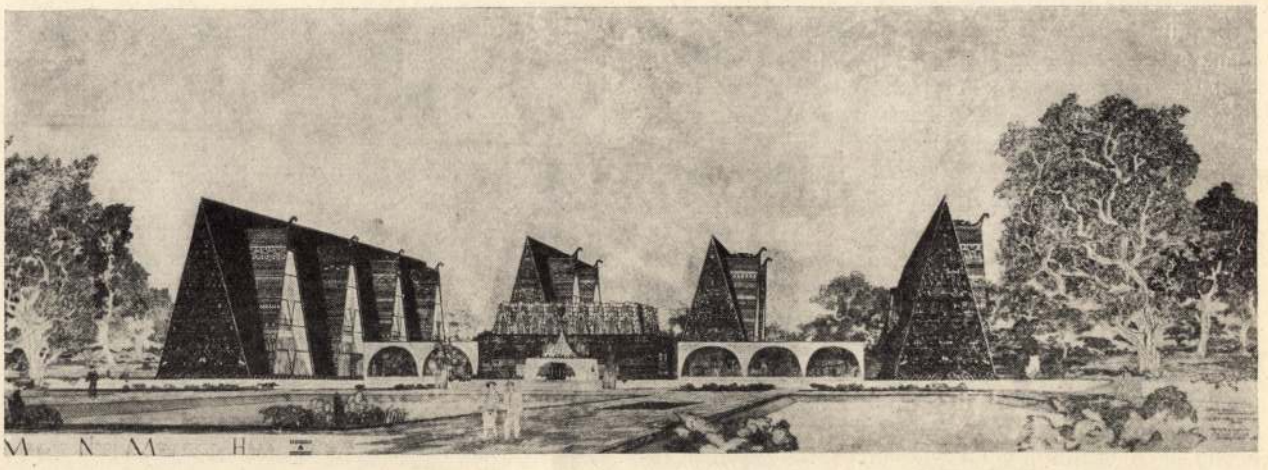

voltaképpen iparművészeti „képes folyóirat", *A Lakás. Intérieur* váltja fel. A Wiener Werkstätte szellemiségéhez kapcsolódó lap elméleti vonatkozásban úttörő munkát végzett, baloldali értelmiségiekből álló kiváló szerzői gárdája a külföldi és a hazai fejlődés legújabb eredményeit kísérelte meg szintézisbe hozni. Tálos 1913-tól a lap megszűnéséig, a háború kitöréséig, fejléceket készít, címlapot tervez, az 1914. 1. szám egyemeletes lakóházának főhomlokzatát, földszinti alaprajzát és teljes berendezési tervét közli. A terv a „népies szecesszió" jegyében fogant. A lap Málnai-épületet is hoz. Málnainak a Szabadság térre kiírt Magyar Kereskedelmi Csarnokának tervét (1913), ugyancsak monumentális hatású reminiszcenciává szűrődve, Tálos jóval későbbi építészeti vázlatán látjuk viszont.

Ez volt az a terület, az építészeti-művészi grafika, ahol „csodálatos képzelőereje szabadon csaponghatott" (Györgyi Kálmán). Szó sincs tudatos átvételről, a motívumok és a minták következetesen végiggondolt másolásáról. Tálos a tízes évektől kezdve szenvedélyesen gyűjtötte a külföldi és a hazai lapokból kivágott cikkeket, képeket, s ezeknek a számára sokatmondó illusztrációknak egy-egy eleme, jellegzetes modora jelenik meg képein, grafikáin. Becses gyűjtemény ez, mert világosan jelzi Tálos forrásait, s azt a „Gesamtkunstwerk"-szemléletet, amely a kor jellemzője volt. Ezt hozta magával az iskolai évekből, s ezt táplálták benne a *Deutsche Kunst und Dekoration* és az *Innendekoration* számai. Léon Bakst kosztümvázlatai, az osztrák Julius Klinger divatrajzai, a húszas évek divatlapjai, Dagobert Peche bécsi építész női figurái, a bécsi szecessziós figurális tapéták éppúgy elraktározódnak emlékezetében, mint Lajta és Málnai említett épülettervei, a bécsi Szent István-bazilika régi metszete, amelynek tetőmegoldását Kozma „Iparművészeti kiállítási és eladási csarnok"-tervén látta viszont, s ötven évvel később, 1962-ben „A magyar népi művészetek házának" tervén (keleti homlokzat) maga is alkalmazza. Az erdélyi téka éppúgy megragadja képzeletét, mint Wigand Ede évtizedeken keresztül népszerűsített széke, amelynek mását vagy ősét egy német lap leírása alapján a montenegrói parasztszékben fedezte fel, s a gödöllőiek festészete éppúgy, mint a kortárs Hikisch Rezső épületei vagy a Wiener Werkstätte kiállítási csarnoka . . .

Ebből a sokfelé ágazó tér-, tömeg-, tárgy- és formaszemléletből született Tálos Gyula építészgrafikai és festészeti világa, amit valóban egy „csodálatos képzelőerő szabad csapongásának" nevezhetünk. A megállapítás voltaképpen a társadalmi-történelmi valóság mellőzését jelenti, a tervek és a grafikák művészi értéke azonban éppen ebből következik. Ami megvalósult, igen kevés, a Berkenye utcai családi ház, benne saját lakása, az oroszlányi Bányaipari Iskola (1952), s ezek csupán távolról, igen távolról érzékeltetik azt a meghittségre és monumentálisra törekvést, amelyet tervei, vázlatai (*Pantheon-vázlat* 1948, *A magyar haza mártírjainak dicsőítésére, emlék* 1959, *A magyar népi művészetek háza* 1962, *Hall* 1946, *a Kúria nagy szobája* 1965) tükröznek a kivitelezés lehetőségei ellenére. A kor, amely Tálos Gyulát formálta, nagy remények és illúziók kora volt, s bár ezek hamarosan szertefoszlottak, Tálos továbbálmodta őket, s monumentális épületeibe, tág enteriőrjeibe mentette át. Nem hagy-

PANTHEON VÁZLATA, 1948.

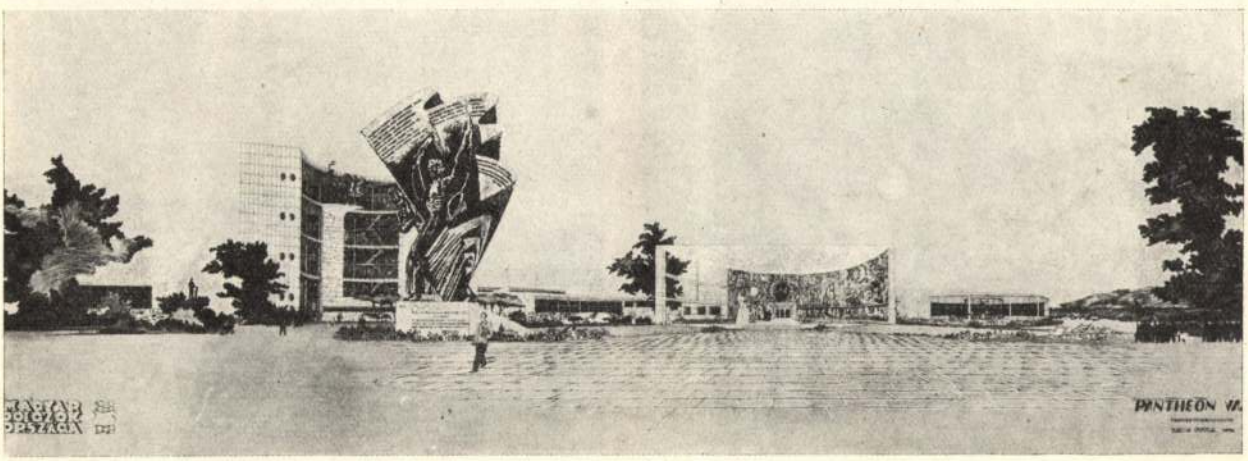

Brüsszel, Párizs). Hazatérése után 1912-től nyugalomba vonulásáig, 1956 nyaráig különböző tervezőirodákban dolgozott. Iparművészeti tevékenységet a napi munka mellett végzett, a kettő összefüggése munkáin kimutatható. Dolgozott a Wagner-iskola egyik hazai képviselője mellett, 1911 és 1913 között Lajta Béla, majd 1913-tól, többéves orosz hadifogsággal megszakítva, Málnai Béla irodájában, a felszabadulás után Janáky Istvánnál és a Középülettervezőnél. Az irodákban, mint írja, „alaprajzi és homlokzati, intérieur, díszlet, művészi önálló (tervezői) munkát" végzett. A hadifogság idején Vlagyivosztokban, rövid önéletrajzában így említi, „a szovjet ünnepségek alkalmával a pályaudvart kb. 50 m^2 propaganda kompozícióval (terv és kivitel) díszítette".

Nehéz lenne megállapítani, hogy Lajta és Málnai terveiben a krajcáros munka mellett mennyi része volt Tálos Gyulának. Vámos Ferenc alapján jogosnak tűnik a feltételezés, hogy Lajta házainak (Népszínház utca 19, Martinelli tér 5, mindkettő 1911-ből) homlokzati díszítő anyagáról, amely a Wiener Werkstätte virágtípusait mutatja, Tálos gondoskodott, különösen az első beadványi tervének dús ornamentális felszereléséről. A kapcsolat kétoldalú: Lajta Nemzeti Színház tervpályázati épületének (I. pályázat, 1912) monumentális léptékű reminiszcenciája jelenik meg Tálos egyik későbbi építészeti temperavázlatán. Málnaival hasonlóképpen szoros kapcsolatba került. 1911-ben megszűnik *A Ház*, s ezt egy mind ez ideig figyelmen kívül hagyott európai szintű „művészeti",

GRAFIKA, TUS, 1926.

VIDÉKI ÚRIHÁZ HALLJA ÉS KÖNYVTÁRSZOBÁJA (AZ 1940-ES „ÚJ MAGYAR OTTHON" KIÁLLÍTÁSON BEMUTATOTT ENTERIÖR RÉSZLETE.)

„MAGYAR WERKBUND" – VAGY „BUDAPESTI MŰHELY"

A MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET 1969. 2. számában Major Máté közzétette a „Magyar Művészi Munka" társaság külföldről előkerült megalakulási okmányát. A magyar Werkbundnak ígérkező egyesülés célja – mint olvashatjuk – „az ipari munkának megnemesítése a művészetnek, iparnak és kézművességnek összműködésével a nevelés, a propaganda és az együttes munka eszközeivel". Az okmány kelte 1913. július 23., aláírói: Lechner Ödön, Kozma Lajos, Vágó József, Jonas Zsigmond, Földes Ede, Málnai Béla, Schreiber Mihály, Fémes Beck Vilmos, Lajta Béla, Janszky Béla. A szeptemberre tervezett alakuló közgyűlésről, amelynek „megtartása iránt a szükséges intézkedések" megteendők, nincs tudomásunk.

A magyar Werkbund gondolata mai szemmel valóban elvetéltnek látszik, létrejöttéhez az alapvető feltételek hiányoztak, azok, amelyek ekkor már Németországban, Ausztriában és másutt iparilag, gazdaságilag, kereskedelmileg és nem utolsósorban a társadalmi igényt tekintve adottak voltak. Ezzel rendjén is lenne a dolog, ha mindezek ellenére nem lenne tudomásunk ezekben az években megjelenő olyan sajtóorgánumról, amely a hazai Werkbund-gondolat szócsövének tekinthető.

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET egyik 1912-es számában A *„Wiener Werkstätte" Budapesten* címmel éles kirohanást intéz az INTÉRIEUR című lap ellen. A „művészeti képes folyóirat" valójában A LAKÁS. INTÉRIEUR címmel jelent meg 1911-től az első világháború kitöréséig. A MAGYAR IPARMŰVÉSZET „rosszul értesültségnek és helytelen irányú buzgóságnak" tulajdonítja A LAKÁS felvetette gondolatot, majd többek közt így ír: „Nekünk az iparművészet terén éppenúgy megvan a magunk önállósága, függetlensége, megvannak eredeti mélyen fekvő értékeink, mint a magyar nemzeti szellem egyéb területein, nekünk legelső kötelességünk, hogy ezeket az értékeket, amelyekkel foghatókat soha nem fog produkálni a »Wiener Werkstätte«, dicsőségteljes kifejlésre hozzuk." (Művészeink, iparművészeink ugyanakkor kimutathatóan a német lapok szorgalmas forgatói voltak, s a *Wiener Werkstätte* hatása sem mellőzhető, sem ekkor, sem később.)

A hazai iparművészet berkeiben ekkorra már elült az *Arts and Crafts* elindította nagyarányú emancipációs küzdelem. Aki tárgyilagosan nyúlt még a kérdéshez, csakis a korábbi piétikus hangvételtől mentesen tehette. Wildner Ödön sorai 1913 elején ünneprontásnak is számíthattak: „A »grand art«, melyet nem sajátíthatnak ki többé sem szuronyos Cézárok és Napóleonok, sem a »legtöbbet ígérő« Wannemakerek, Rockefellerek vagy Carnegiek palotáik számára, egyre jobban kollektív, közművészet lesz. Az iparművészet pedig – ma szintén túlkevesek egyedárusága – ott lesz mindenütt: középületeken és épületekben, utcán, tereken, kertekben s meghitt otthonokban egyaránt."

A LAKÁS elméleti írásaiban továbblép. Nemcsak a magyar iparművészet hagyományos vonalától fordul el, s nemcsak az alig meggyökerezett népies ornamentika divatjának mond ellen, hanem olyan elméleti kérdéseket is felvet, amelyeknek megoldása, illetve kidolgozása a következő évtizedekre vár. A tanulmányok szerzői a baloldali polgári értelmiség soraiból kerültek ki, s kettő közülük, Pogány Kálmán és Varjas Sándor a Tanácsköztársaság alatt vezető szerephez jut. Az utóbbi tekinthető a lap teoretikusának (a MŰVÉSZET-ben ugyanezekben az években jelennek meg mindmáig felfedezésre váró művészetfilozófiai írásai), mindjárt az első számban „a lakás lélektani hatásáról" értekezik. A következő számban Relle Pál, a következő évtizedek lakásépítési problémáját előre jelezve, különbséget tesz az egyéni és a tömegigényt kielégítő lakás között, s mindkettő megfelelő megoldását egyaránt szükségesnek tartja (*Az egyéni lakás*). Varjas Sándor viszi tovább a gondolatot: „. . . . jelenleg az iparművészet nem a dekorációk és szinte architektonikus konstrukcióban látja a célját, hanem az egyszerűségben, a célnak minél inkább való megfelelésben . . . Az egyszerűség olcsóbb is" (*A modern iparművészet*). 1912 áprilisában Relle Pál már a Werkbund-gondolat mellett száll síkra (*Ipar és művészet*), majd Varjas Sándor az ornamentika

végső fokon tárgyiatlan jellegéről értekezik, amely – mint mondja – az építészethez és a zenéhez közelíti. Biró Mihály, az „ízléses intérieurről" írva, ugyancsak az egyszerűséget, az egyszerű formát látja a jövő útjának. Pogány Kálmán, Meller Dezső enteriőrjeit ismertetve, a biedermeierben véli felfedezni a modern stílus előképét, s a fiatal német iparművészek, elsősorban a müncheniek érdemének tulajdonítja, hogy ehhez az ún. konstruktív stílushoz (!) közelebb jutottunk. (Magyar nyelven minden bizonnyal nála szerepel először ez a megjelölés – 1913-ban.) Varjas Sándor egy további tanulmányában a színek pszichikai, érzelmi hatását vizsgálja (*A színhatások szerepe az iparművészetben*), majd egy újabb írásában a téralakítás pszichikai tényezőit kutatja a képző- és iparművészetben, azzal zárva sorait, hogy „egy jövendő kor, a kollektív társadalom vissza fog ismét térni a monumentálishoz" (*Monumentalitás az iparművészetben*). A lap utolsó előtti számában Pogány Kálmán „sajtó alatt lévő munkájából" közzéteszi *A modern festőművészet első korszaka* című fejezetet.

Úgy gondolom, szükség volt a lap futólagos áttekintésére. Ebben a megvilágításban a Werkbund-gondolat realizálása csupán egyik feladat lett volna. Mint ahogy ez nem sikerült, nem került megoldásra a többi, nem kevésbé fontos feladat sem. Legalábbis idehaza. Azok között, akik 1919 bukását követően vagy később, külföld felé veszik útjukat, s többek közt a Bauhausban kötnek ki, találunk jónéhány magyar származásút, s ők végső fokon az itt csírázó, sőt kibomlásnak induló gondolatokat viszik majd közelebb a megoldáshoz. A magyar Werkbund helyett 1913/14 fordulóján Kozma Lajos szervezésében megalakul a BUDAPESTI MŰHELY, melynek „célja kizárólagosan művészi invencióval és ízléssel készült lakásberendezéseket és az otthon díszítésére való mindenfajta tárgyakat a társadalom minden rétegének (!) hozzáférhetővé tenni". Az 1914-es kölni Werkbund-kiállításról Györgyi Kálmán számol be a MAGYAR IPARMŰVÉSZET-ben, de meg sem kísérli, hogy a kiállítás egészének nemzetközi szerepét és jelentőségét felmérje. A kiállítás vezetői előtt „megütközését fejezi ki »a fali dekorációk« és a »futurista« plasztikus szörnyszülöttek" (?) felett . . .

MEZEI OTTÓ

EGY ELFELEJTETT ÉPÍTŐ-IPARMŰVÉSZ: TÁLOS GYULA

Iparmüvészet 1974/4.

Az Országos Műemléki Felügyelőség Magyar Építészeti Múzeumának kamarakiállítása (rendezte: Pusztai László) hívta fel a figyelmet a századforduló éveiben iskolázott jeles iparművészre, Tálos Gyulára. Egyike volt azoknak a többé-kevésbé névtelen iparművészeknek, akik életüket szorgalmas aprómunkában töltötték el. Nem szerepel a négykötetes Művészeti Lexikonban sem, pedig széles körű munkássága, az Építészeti Múzeumba került anyaga figyelmet érdemel. A tízes évekkel induló, sokfelé ágazó tevékenysége a hazai művészet egyik, számos szálból összeszövődő áramának jellegzetes és kvalitásos tükrözője.

Apja asztalosmester volt, az Első Bútor Csarnok Szövetkezet alapítója és vezetője, részt vett a Parlament belső kiképzésében, s egyik padsora később a Munkásmozgalmi Múzeumba került. A fiú korán kitűnt rajzkészségével, apja részletrajzain „a barokk idők faragásdíszét" ő rajzolgatta. A rövid és tündöklő pályájú Horti Pál, aki számára az iparművészet „csudafája" volt, hosszú, hajlongó vonalai láttán „szíve lüktetésével érezte, hogy ez a pálya gyönyörűségekkel tele". Mint lakberendező az Iparművészeti Iskolában 1907-ben szerzett képesítő oklevelet, az iskola évkönyveiben évről évre a kitüntetettek, jutalmazottak között szerepel. Az iskolai évekből Thoroczkai Wigand Ede emlékét viszi magával, azét a művésztanárét, akinek „álmai szőtték a nagy tudás képességével az iparművészet gyönyörű álmait". Az iskola erre az időre eső felfutása, oktatási rendszerét átfogó népies-szecessziós szellem mindvégig elkíséri. Díszítőkészsége, melyet az oktatás, az évenként kiírt pályázatok és a rendszeres könyvtári munka alapoztak meg, enteriőrjein, monumentális építészeti tervein és önálló művészi munkáin egyaránt megmutatkozik.

A kor szokása szerint az iskolai éveket többéves külföldi tanulmányút követi (Bécs, München, Berlin,

A magyar iparművészet első országos tárlata

Régóta nem volt a magyar iparművészetnek olyan nagyszabású megnyilatkozása, mint az *Országos Iparművészeti Tárlat*, amely szombaton nyílt meg az *Iparművészeti Társulat* uj helyiségeiben.

A Mária Valéria-utcai egykori Lloyd-palotát vette birtokába az Iparművészeti Társulat és alakittatta tá a maga céljaira. Ezekből az öreg helyiségekből a kiállitás alkalmából olyan finom és modern kiállitási helyiséget varázsoltak *Tálos Gyula* épitőiparművész és *ifj. Richter Aladár*, a kiállitás rendezője, amely egy világkiállitás iparművészeti pavillonjában is megállná helyét.

A lépcsőházban felhaladva kerek „salle d'honneur" fogadja az érkezőket, köröskörül finomvonalu üvegtárlókkal. Itt látjuk *Ohmann Béla* nemes elgondolásu, de kissé zsufolt kompozicióju Magyar Madonna-szobrát, amelynél sokkal érettebb alkotás a művész fafaragásu Szent Antal-szobra. A falakat *Kontuly Béláné* és *Pekáry István* kárpitjai boritják. Mellette az *egyházművészeti fülke* mutatja be a modern magyar kegyszerek érdekes uj formanyelvét és feltünik *Márkus Lili* Bethlehem-kerámiája. Az *ötvösművészeti* részben *Tevan Margit* domborművü ón- és ezüsttárgyai ragadják meg figyelmünket és igen érdekes a modern magyar ötvösség keresztmetszetét feltáró rész, amely az uj stilusu evőeszköztől az ékszerig minden ágát bemutatja ennek a művészetnek. Egészen rendkivüli munkák a Párizsból nemrég hazatért *Báthory Julia* ujszerü vésett üvegjei, amelyek elragadóan finom izlésről tanuskodnak, ha a foncsorozott tárgyak mesterségesen előidézett anyaghibái nem is hatnak ránk különösebb raffináltsággal. Érdekes, erőteljes plakettmüvészet *Madarassy Walteré*, a tárlat egyik legkiemelkedőbb müremeke, azonban *Kovács Margit* színes csempéből összeállitott cserépkályhája, a magyar középkor stilusában, a magyar történelem jeleneteivel és alakjaival diszitve, amelyek egytől-egyig remekbekészült románkori miniaturák élményét idézik fel.

Igen változatos a grafikai csoport, amelynek legfinomabb munkáit *Végh Gusztáv* és *Kaesz Gyuláné* izlésének, tehetségének köszönheti a tárlat. Kiválóak *Konecsni* és *D. Szabó István* plakátjai. A kiállitás többi részében szinpadtervek, butorok, lakberendezési tárgyak, külső és belső épitészeti tervek láthatók és pompás bizonyitéka *Iparművészeti Iskolánk* nagyszerü munkájának az iskola növendékeinek négy vitrinje.

A magyar iparművészet európai vezetőszerepének igazolására kiváló alkalom nyilik az 1939-es newyorki világkiállitáson. *Ha az illetékes hatóságok anyagileg lehetővé teszik, hogy iparművészeink méltón szerepeljenek a világkiállitáson, akkor ezzel nemcsak nemzeti kulturánknak szerzünk ujabb dicsőséget, hanem egészen számottevő nemzetgazdasági tényezővé is emelhetjük, tehetségekben oly gazdag iparművészetünket.*

(f. j.)

*

Fényes keretek között nyilott meg szombaton délután az első magyar iparművészeti tárlat, amelyet az *Országos Magyar Iparművészeti Társulat és a Magyar Iparművészek Országos Egyesülete* közösen rendezett. A vendégeket az Iparművészeti Társulat nevében *József Ferenc* királyi herceg, örökös elnök és *Szablya János* kormányfőtanácsos, ügyvezető alelnök, az Iparművészek Országos Egyesülete nevében pedig szentkereszthegyi *Kratochwill Károly* örökös elnök és ifj. *Richer Aladár* ügyv. alelnök fogadták. Megjelentek a megnyitón *József* kir. herceg, *Anna királyi hercegasszony, grőf Teleki Pál és dr. Bornemisza Géza miniszterek, Zsindely Ferenc, Petneházy Antal és Johan Béla államtitkárok, Karafiáth Jenő titkos tanácsos, főpolgármester* és a magyar szellemi és közélet sok más képviselője. Miután a vendégsereg a tárlat csarnokában összegyülekezett, Szablya János kormányfőtanácsos a két rendező egyesület nevében felkérte József Ferenc királyi herceget a tárlat megnyitására. A királyi herceg megnyitó szavai után felzendült a Magyar Hiszekegy, majd a Szózat. Mind a két nemzeti imádságot a Ganz-gyár országos hirü férfikara adta elő *Koncz Ferenc* karnagy vezényletével.

Az arckép

Irta Harsányi Zsolt

I.

A férfi felállott a bridge-asztalnál. Ötösben játszottak, ő lett a kimaradó. Körülnézett, hogy a következő robber üres negyedóráját vagy félóráját hol töltse el unalmas várakozásban, mig megint rákerül a sor. A szalonnak használt nagy télikert pálmafája alól két nagy kék szem lobbant feléje. Ott ült Fábry Boriska, a fiatal özvegy, a háziasszonnyal.

— Maga maradt ki, Pista? — kérdezte mohón a háziasszony.

A férfi csak bólintott.

— Akkor rögtön jöjjön ide és mulattasson bennünket.

A kékszemü özvegy nem szólt semmit, de némaságában több volt a meghivás, mint a háziasszony felszólitásában. A férfi odament hozzájuk. Kis széket huzott a pálma alatt fehérlő fakeret mellé és leült. Abban a pillanatban a háziasszony felállott. Nyilván alig várta, hogy egyéb teendői miatt otthagyhassa barátnőjét. Elsuhant más bridge-asztalok felé. Ők ketten maradtak.

— Maga nem játszik? — kérdezte a férfi.

— Tudja, hogy nem játszom, fölösleges kérdeznie. Ez minden, amit kérdezni tud, mikor ketten maradtunk?

— Kérem — bólintott beleegyezően a férfi —, térjünk a tárgyra. Maga urinő. Tehát azt várja tőlem, uriembertől, hogy miután négy nappal ezelőtt a taxiban, hazakisérés közben, viharosan szerelmes dolgokat mondtam magának, most ezt a témát tovább folytassam és tovább ostromoljam.

— Nem — szólt az asszony —, nem ezt várom. Négy nappal ezelőtt nagyon erős volt a cocktail, és vacsora után sok volt a pezsgő. Maga nem csipett be, azt nem mondom, mert jól birja az italt. De fejezzük ki ugy, hogy hangulatba jött. Ezért beszélt nekem olyan vakmerő dolgokat a taxiban, amikre semmivel sem jogositottam fel. Én tehát nem azt várom, hogy amit mondott, folytassa. Én azt várom, hogy néhány heves és tulbizalmas szóért bocsánatot kérjen, aztán felejtsük el az egészet és legyünk nagyon-nagyon jó barátok. Beszéljünk egészen őszintén: annak a vallomásnak semmi értékét nem látom. A barátsága azonban nagyon értékes lenne nekem.

A férfi tünődve nézett a kék szempárba és mosolygott. Kis szünet után válaszolt:

— A nők akkor kezdenek füllenteni igazán, mikor ugy kezdik a mondatot, hogy: „beszéljünk egészen őszintén". Maga most nem mondott igazat. Maga nem barátságot vár tőlem, ezt mind a ketten jól tudjuk. Maga a folytatást várja tőlem. Vagy ne folytassam?

Az asszony elpirult. Idegesen válaszolta:

— Nincs undokabb, mint egy elbizakodott férfi. De rajtam nem tesz tul. Én még elbizakodottabb, még határozottabb, még öntudatosabb vagyok. Igen, a folytatást várom. Tudom a szépségemet. Tudom az eszemet. Tudom a társadalmi helyzetemet. Ha a társaságában körülnéz, nálam különbet nem talál. Tehát várom a folytatását annak, amit a taxiban mondott. De nem alázatos aggodalommal várom, mint maga képzeli, hanem azzal a gőggel, ahogy királynő várja a neki járó adót. Tessék, folytassa.

A férfi végignézett ellenfelén. Szép asszony volt, remek termetü. Ahogy lábát egymásra rakta, vonalai bőszitően érvényesültek. Felvetett kék szemében öntudatos várakozás. Szája körül az elkényeztetett büszkeség mosolya. Ennél a kevély, szép, okos teremtésnél csakugyan nem ismert társaságában különbet. Ez fellázitotta.

— Eszem ágában sincs adót fizetni. Szabad állampolgár vagyok. Sajnálattal közlöm, hogy teljesen félreismertem magát eddig, és hogy a taxiban be voltam csipve. Amit mondtam, felejtse el. Most társalogjunk és beszéljünk másról. Vagy akár maradjunk a tárgynál, hogy goromba lehessek: nekem eszem ágában sincs szeretni magát. Magát én nem szerethetem, mert öntelt, hiu, igényes, amellett nagyon józan és nagyon okos. Tudom, hogy huszonkilenc éves. De csak papiron. Lelkében ötvenkilenc. Maga álruhában jár: külseje feltünően szép fiatalasszony, belseje hiu, öreg, erőszakos, zsarnokoskodó diplomata. Na hát. Most szivesen odakisérem valamelyik más asztalhoz, hogy ne hagyjam egyedül; a magam részéről befejeztem a társalgást és megyek vissza az asztalomhoz kibicelni.

Az asszony elsápadt a haragtól és felállt.

— Fölösleges, hogy elkisérjen. Menjen vissza az asztalához. De előbb adja ide a táskámat.

A táskáért viszont olyan ideges mozdulattal nyult, hogy elejtette. Rúzs, aprópénztárca, kulcs, miegyéb szanaszét gurult a szőnyegen. A férfi gunyos szorgalommal szedegette fel a holmit, az asszony fenhéjázó mozdulatlansággal fogadta el. Aztán gőgös, délceg járásával elviharzott. A férfi ottmaradt. A káröröm csak ugy lángolt benne. Valóban vissza akart menni asztalához kibicelni, indult is, de utolsó pillanatban megakadt valamin a szeme. A kerevet alatt papirfélét pillantott meg. Az nyilván odahullott a leesett táskából. Felvette.

Arckép volt ez, kisleányt ábrázolt. A hátán ceruzával odavetett felirás, öregasszonyos, reszketeg betükkel: „Boriska 9 éves korában, 1909."

II.

A férfi nem ment vissza a bridge-asztalhoz. Leült a kerevetre. Jobban megnézte a képet. Kilencéves kisleányt ábrázolt a felvétel. Erős kiváncsiságot érzett, hogy ezt a képet jól szemügyre vegye. Nyugodtan, háboritatlanul akarta nézni, itt pedig bárki hozzáülhetett beszélgetni. Zsebredugta a képet és közömbösséget tettetve, átment

Eltemették a hősi halált halt rendőröket

A kormányzó koszorui a két ravatalon

Nagy gyászpompával és részvéttel temették el szombaton délelőtt a hivatásuk áldozatául esett két hős rendőrt, *Horváth Pált* és *Rácz Mihályt*. A Mosonyi-utcai rendőrlaktanya udvarán állitották fel a két ravatalt, mellettük diszruhás rendőrök kivont karddal álltak őrséget.

A beszentelés előtt érkezett meg vitéz *Gerlóczy Gábor* alezredes, a kormányzó szárnysegéde és a a kormányzó nevében a koporsókra helyezte vitéz *Horthy Miklós* koszoruit, indkét koszoru nemzeti szinü szalagján ez a felirás: „*A kötelességtudás áldozatának — Magyarország kormányzója*".

Résztvettek a temetésen: vitéz dr. *Keresztes-Fischer Ferenc* belügyminiszter, *Tomcsányi Kálmán* államtitkár, *Boór Aladár* és *Szemerjei-Kovács Dénes* miniszteri osztályfőnök, *Horváth Dezső* miniszteri tanácsos, a rendőri főosztály vezetője, dr. *Baksa János* vidéki főkapitány, dr. *Török János* főparancsnok, a *budapesti* rendőrség főkapitányhelyettesei és főtisztjei, dr. *Baróthy Pál*, az ügyészség elnöke, *Józan Miklós* unitárius püspök, vitéz *Kiss Lajos* tűzoltófőparancsnok, dr. *Ruszwurm Rezső*, a mentők igazgatófőorvosa, a rendőrtisztikar teljes számban, valamint a csendőrség kiküldöttei, a tűzoltótisztek és sokan mások. Kivonult a javadalmi őrség, a tűzoltóság és frontharcosok diszszázada is.

Brisits Frigyes cisztercita gimnáziumi igazgató végezte a gyászszertartást és megindító gyászbeszédet mondott.

Dr. *Eliássy Sándor* budapesti főkapitány búcsuztatta ezután a rendőrtestület halottait.

— A *rendőr élete véget nem érő hősi küzdelem* — mondotta —, ólálkodó veszélyek, bujkáló ellenségek között félelem nélkül, elszánt keménységgel és ha kell, életét áldozva szakadatlanul harcol a gonoszság kártevőivel. Ami két derék rendőrhalottunk is ennek a hivatásához hű, hősies kötelességteljesitésnek áldozatos bajnoka. *Büszkeség tölti el lelkünket, mert áldozatuk nem hiábavaló. Ma, amikor nemzetünk elindul az ujjászületés utján, amikor ősi nagy magyar erények szóknek ujra virágba, a mi két halottunk életáldozata még nagyobbnak tűnik.* Szép, fiatal életüket, emberi örömeiket, mindenüket odaadták a közösségi élet alapjáért: *a szilárd rendért és a főváros lakosságának biztonságáért.* Ezek a mi ősi magyar népünkből valo hűséges, becsületes rendőreink mindig ott lesznek a szükség pillanatában, soha nem hátrálnak meg. Büszkék vagyunk magyar rendőrhöz méltó helytállásukért, emléküket megőrizzük és nevelő példának állitjuk életüket az eljövendő magyar rendőrnemzedék elé. A közönség pedig, amelyért piros vérük hullott. *becsülje meg őket, becsülje meg a magyar rendőrt és mindig jusson eszébe, hogy a rendőr az, aki az ő életüknek, vagyonuknak biztonságáért és boldogulásáért, ha kell, életét is odadja.*

A gyászbeszéd után a rendőrdisszázad tisztelgett és a rendőrzenekar a Himnuszt játszotta. A szertartás után a belügyminiszter és az előkelőségek Horváth Pál koporsóját elkisérték a *kerepesi* temetőbe, ahol a hősi halott rendőrt *diszsirhelyre* temették el. Rácz Mihály koporsóját családja kivánságára szülőhelyére, *Alapra* szállitották.

Chamberlain és Halifax párizsi látogatását Franciaországban döntő fontosságu eseménynek tartják

Revizió alá veszik a francia-angol tengely egész külpolitikáját

Párizs, nov. 5. *Chamberlain angol miniszterelnök* és lord *Halifax* külügyminiszter november 23-ra kitűzött párizsi látogatását Párizsban Európa jövője szempontjából *döntő fontosságu eseménynek tekintik.* Hivatalos körökben hangoztatják ugyan, hogy az angol államférfiak csak egyszerüen viszonozzák azt a látogatást, amelyet *Daladier* francia miniszterelnök és Bonnet külügyminiszter a szeptemberi válságos napokban Londonban tett, a közvélemény azonban kétségtelennek tartja, hogy a párizsi látogatás alkalmával mélyreható és széleskörü tárgyalások zajlanak le Ezeken a tárgyalásokon a müncheni egyezmény szellemében *revizió alá veszik a francia-angol tengely egész külpolitikáját.*

Francia részről hangoztatják, hogy *a francia-angol együttműködés megszilárditása sohasem volt időszerübb, mint éppen ma, amikor a német-olasz tengely befolyása, egysége és ereje feltűnő módon megnövekedett.* A sajtó általában valószinünek tartja, hogy *Chamberlain Párizsban az angol-francia és a német-olasz tengely közeledése érdekében fog dolgozni,* és azon lesz, hogy kifejlessze azt a békepolitikát, amelyet a müncheni megegyezés vezetett be.

A müncheni egyezmény Európában uj helyzetet és uj légkört teremtett — irja a Petit Parisien. Ezzel összefüggésben nagyfontosságu nemzetközi kérdések merültek fel, amelyek rendezésre várnak. Ezek között első helyen áll a két tengely közeledése, a francia-német és a francia-olasz viszony megjavulása, a spanyol kérdés végleges rendezése, a földközi-tengeri helyzet szabályozása és végül pedig meg kell alapozni a négy nagyhatalom gazdasági együttműködését is.

Hir szerint a német és az olasz kormány a béke megszilárditása érdekében bizonyos javaslatokat akar Párizs és London elé terjeszteni. Ha ez a hir — irja a Petit Parisien — a közel jövőben valónak bizonyul, akkor a párizsi megbeszélések nemzetközi szempontból valóban döntő jelentőségüek. (MTI.).

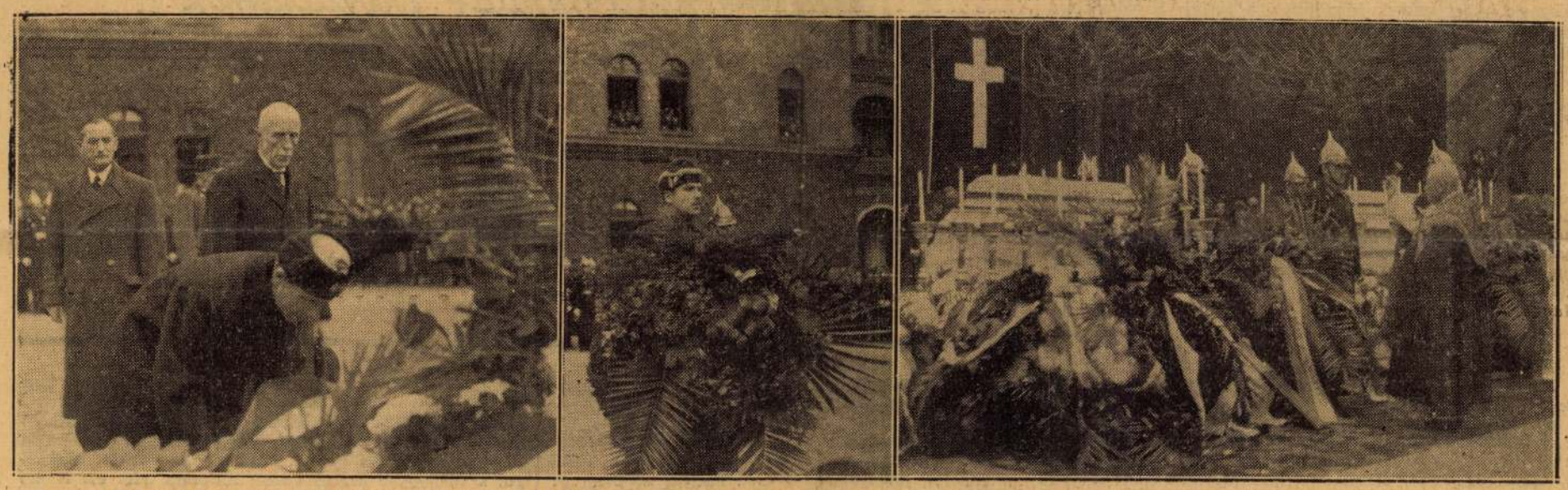

Horváth Pál és Rácz Mihály, a kötelességük teljesitése közben lelőtt rendőrök temetése. Baloldalon: Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter és Eliássy Sándor főkapitány a temetésen. Középen: a ravatalhoz viszik a kormányzó koszoruit. Jobboldalon: Brisits Frigyes, a cisztercita gimnázium igazgatója végzi a gyászszertartást.

a termen. Fel a félemeleti karzatra vezető lépcsőn. Ott leült a fehér kőkorlát sarkában ugy, hogy ő leláthasson a különböző kis asztaloknál zsivajgó társaságra, de őt ne láthassa senki. És kivette a képet.

A kisleány, akit ez a kép ábrázolt, feltünően szép gyerek volt, szőke haja leeresztve hullott két vállára. Arcában két nagy gyerekszeme volt a legfontosabb. A homályos, régi képről is meg lehetett állapitani, hogy ennek a gyermeki szempárnak a szine kék. Tiszta homloka fölött fényesen simult felfelé a mama-kefélte gyerekhaj, feje bubján az egészet fekete szalag koronázta. Elmosódó vonalu orrocskája, ártatlan mosolyra huzódó szája a szemlélőt valami nagyon távoli ismerősre emlékeztették. Ki ez a távoli ismerős? Ó, persze, hiszen ez a szépasszony maga, aki husz évet nőtt azóta.

Kissé oldalt fordult a székén és kutatóan körülnézett. Szemügyre vette a félemeletnyi mélységben morajló társaságot, mignem Fábry Boriskát megtalálta. Az ott helyezkedett el három pletykázó asszony kis asztalánál. Egymásra vetette a lábát, szemmelláthatóan ideges volt, fujta cigarettájából a füstöt és heves mozdulattal nyult a pezsgőspohár után. Az arca éppen odalátszott. Álló lámpa alatt ült.

A férfi felváltva nézte hol a képet, hol a lámpafény alól idevilágitó arcot. Elkezdte a kettőt részletesen összehasonlitani. Először a ruhát. A régi kisleány himzettszélü, világos ruhát hordott, nyakában csinos mértani mintákat mutatott a fodor. Milyen szinü lehetett? Talán fehér ruha piros himzéssel és piros szegéssel. A mai Boriska is fehér estélyi ruhát hordott, de mélyen kivágottat. S a férfi gondolatain tüzesen csapott át az elképzelés, hogy husz év alatt ebből a bájos vackor-jószágból érett nő fejlődött.

Aztán a régi kép és a mai eredeti haját hasonlitotta össze. A régi kisgyerek sima haja husz év alatt pompás fejdisszé vált, bonyolult és művészi csigákat hordott, az uj divat szerint. De amennyire a képről megitélni lehetett, a szine legfeljebb valami kevéssel mélyebb árnyalatot kapott, különben nem változott semmit.

Az állát is megnézte. A határozatlan vonalu gyermekáll nem változott. Talán keskenyebb lett valamivel, de nem kapott semmi szegletet. Kisleány álla volt ez most is, bizonytalanul kerek, finom és éretlen. Nem az akaratos cárnő zsarnoki álla volt ma sem, hanem a hajdani gyermeké.

Csodálkozva folytatta tovább a férfi a kutatást. Összehasonlitotta a két orrot. A világon semmi különbséget nem tudott felfedezni a kilencéves és a huszonkilenc éves orr között. A gyengéd, szabályos rajz ugyanaz, a bájos és gyerekes kifejezés nemkülönben.

A két szájat is összemérte. A kisgyerek nem tulságosan keskeny ajka, amely az arc egyéni kifejezését adta, nem változott. És valami szeráfi, nem földi mosoly lebegett a gyermekszáj két oldalán. Ez mélyen eldugva most is ott volt a felnőtt hölgy szája mellett, csak soká kellett figyelni, mig elébujt a társadalmi társalgás gépies arckifejezései mögül.

De a két szemet nem tudta összemérni. Az asszony messze ült, ilyen távolságról nem lehetett a szemébe nézni. Csak a kisleány szemébe nézhetett. Tágranyilt, két kék szem volt ez, jóságos, angyalian tiszta, a világ ezer bonyodalmába tiszta és édes hittel néző. A férfi hirtelen ellenállhatatlan vágyat érzett, hogy a husz év előtti szempárba kutató pillantással most nézzen bele.

III.

Még elgyönyörködött bűvölten a kilencéves kisleány szent tekintetében. Aztán felkelt és lement ahhoz az asztalhoz.

— Bocsánat, szeretnék valamit mondani.

— Talán majd később — vetette oda sértő hanyagsággal az asszony —, most itt nagyon érdekes dologról van szó.

— Sajnálom, ez sürgős és nagyon fontos. Jöjjön vissza oda a pálma alá.

— Kérem. Csak udvariasságból teszem, mert ragaszkodik hozzá.

Felkelt. Ketten visszamentek előző helyükre. A férfi odamutatta a képet.

— Ez gyerekkori képe magának? Kiesett a táskájából.

Az asszony meghökkent és mélyen elpirult.

— Adja ide. Az enyém. Ma délután kaptam anyámtól ajándékba.

— Nem adom. Ez a kép mindent megmond nekem magáról, ami fontos. Mondja, miért viselkedik olyan elbizakodottan, olyan áljózanul, olyan tulokosan, olyan elviselhetetlen felsőbbséggel, holott ez a kép elárulja, hogy maga mindennek az ellenkezője? Maga egyszerü, kedves, szelid és jó. Ez a kép bizonyitja. Mit csinál maga sajátmagával?

Az asszony szemében könnyek jelentek meg.

— Engem senki sem ért meg olyannak, amilyen vagyok.

— Pedig olyan, mint ez a gyerekkép?

— Olyan. Ez vagyok ma is. Rettenetes, milyen helyzetbe hoz maga engem. Most mindenki észreveszi, hogy sirok. Holnap az egész város tele lesz vele.

A férfi nyilvánosan megfogta az asszony kezét.

— Bánom is én. Ha ez a kisleány maga, akkor jól van. Akkor folytatom a taxi-beszélgetést. Én ezt a kisleányt szeretem, még pedig életre-halálra. Rendben van?

Az asszony könnyben uszó szemmel, mosolyogva nézett rá a férfira. Nem tudott szólni, csak bólintott. És ebben a pillanatban csak hajviselete és keblének kivágása különböztette meg husz év előtti arcképétől.

jelentéssel bírhat a gyöngysor a nő nyakában, a gyűrű az ujján, a fürdőzés ruhátlansága[22], a háttér kandallójának szfinxe, mely mancsai közt királyi képmást tart: „Szimbolikus képe annak, hogyan lett a király egy kurtizán rabjává (...) Bájainak köszönhetően, melyeket oly jólelkűen rápazarolt, Gabrielle d'Estrées IV. Henrikből rabszolgát csinált, s ezt a neki ajándékozott gyermekekkel érte el".[23]

A fürdőknek hagyományosan van ilyen pejoratív értelmezési lehetőségük, ennek igen gazdag képi hagyománya van. Így pl. A Hausbuch mestere: *Venus gyermekei*, 1475. körülre keltezett metszetén a közös fürdőzést öreg kerítőnő alakja egészíti ki. A középkori fürdőházak legismertebb ábrázolása található Valerius Maximus *De dictis et factis romanorum* című művének egyik miniatúrákkal illusztrált példányában, mely 1470-ben Burgundi Antal részére készült (egykor Wrocław, Városi Könyvtár). A rómaiak romlott erkölcseit bemutató fürdőábrázoláson a koedukált, lakomával dúsított fürdőzés csoportjelenetté terebélyesedik. Írott források, irodalmi művek is tanúsítják az ilyen intézmények hagyományosan rossz hírét, mint a burgundi hercegek szolgálatában álló Chastellain, történetíró: „...ezekben a fürdőkben mindent fel lehetett találni, ami Venus mesterségéhez tartozik...", s Boccaccio is a *Decameron*ban (8. nap, 10. novella) a csábítás színtereként választja a városi fürdőt, ahol egy prostituált kifoszt egy kereskedőt.

Trinquet interpretációját a Chantillyban őrzött festményről némiképp árnyalja, pejoratív felhangjait csökkenti Pierre Bertraud legújabb tanulmánya,[24] mely az azonosítást megerősítve, a képet az anyaság témájának hangsúlyosabb figyelembevételével módosítja.

Az említett *Hölgy fürdőben* ábrázolások történeti háttere, személyi vonatkozásai mindenesetre valószínűsítik, hogy a „toalett-képek" is hasonló kategóriába tartozhatnak, de valószínűleg politikai célzattól mentesen. A dijoni, worcesteri s a bázeli festmények a toalett témaválasztással, s annak sajátos megjelenítési módjával szépség-idolként állítják a néző elé a szinte ruhátlan női testet, melynek teljes eszköztára arra hivatott, hogy vágyatébresztőnek mutassa alanyát. A fátyol, mely a nők testét nyaktól lefelé, középen szétnyílva beburkolja, nem rejti el bájaikat, inkább aláhúzza azt. Pikáns fel-

folytatás a 42. oldalon)

Az „idők szele"

A fordulat évei

SZABÓ JÚLIA

1998 késő nyarán az 56-os Intézet és az MTA Művészettörténeti Kutató Intézete – a Magyar Nemzeti Galériában konferenciát rendezett és kiállítást gyűjtött össze az 1947–49 közötti magyarországi fordulatokról, vaskos kötetet is kiadva az előadások anyagából. Megtiszteltetés volt számomra, hogy a Galéria III. emeletén lévő kamarakiállítást megnyithattam, ahol festmények, építészeti rajzok, grafikák, nagyobb számban plakátok és néhány kisebb méretű szobor, szoborvázlat volt látható 1998. október végéig, rangos művészek életművéből válogatva, a Magyar Nemzeti Galéria, sajnos kiállításon ritkán hozzáférhető, raktári anyagából, a Magyar Építészeti Múzeum gondosan összegyűjtött kincseiből és gazdag plakátgyűjteményekből. (A kiállítást *Szűcs György* rendezte, *Prakfalvi Endre, Bakos Katalin* és *Pataki Gábor* közreműködésével).

Konecsni György: Több kenyérért..., 1947, nyomat, plakát, 24×30 cm

Tálos Gyula: Magyar Dolgozók Országa, 1948, alaprajz-részlet

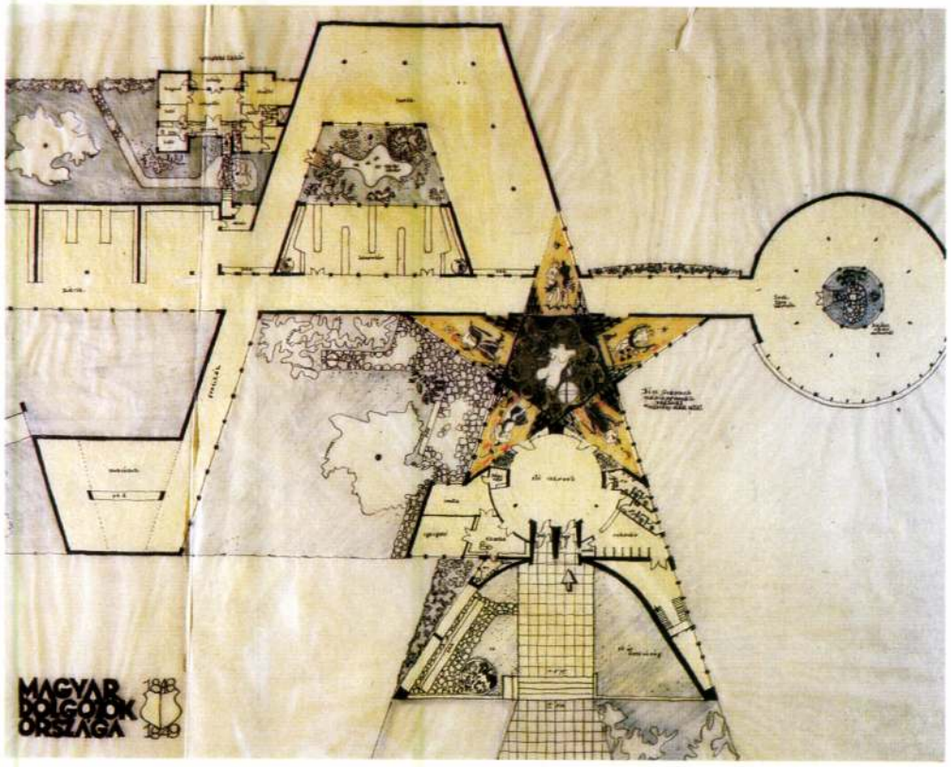

A kiállítás mindenekelőtt azt mutatta be, hogy a politikai fordulatok és a művészi fordulatok időpontja eltért egymástól a II. világháború utáni években is, hasonlóan más korszakoknak a politikatörténettől mindig is eltérő művészettörténetéhez.

Amikor a művész (építész, szobrász, grafikus) 1945-ben feljött a pincéből, megjött a frontról, vagy később a hadifogságból, munkaszolgálatból, rejtőzködésből, azt folytatta, amit korábban csinált. Nem váltott stílust, ikonográfiát jó néhány esztendeig, vagy egész későbbi munkássága során sem. A két világháború közötti magyar művészetben erős tábora volt (noha nem szám szerinti nagyságban vagy hivatalos elismerésben) az expresszionizmus hagyományának, az absztakciónak és a szürrealizmusnak. Ez a tábor nyilvánossá vált 1945–49 között, több alkotója főműveit alkotta meg, s magát tudatosan nevezte *Európai Iskolá*nak illetve az *Elvont művészek magyarországi csoportjá*nak. Ezeket a fejleményeket a kiállítás számos műtárgya és dokumentuma idézte fel.

A két háború között hivatalosan pártfogolták az újklasszicizmust, a művelt polgárság szeretetét élvezte a posztimpresszionizmus. A politikai baloldal az elvont irányzatok mellett a realizmus újabbkori alkotásait részesítette különös figyelemben.

Pluralista volt tehát a II. világháború befejezése utáni korszak művészete, többféle irányzatból többféle irányzat felé fordult. 1950 körül, az egyfelé terelő kényszerkövetelmény-rendszer ellenére megmaradt a többféle létforma, ha rejtetten is, a többféle művészeti irány.

A kamarakiállítás anyaga és a kor ennél lényegesen gazdagabb – napjainkban főleg Székesfehérvár, Szentendre, Pécs vagy Kiscell múzeumában, valamint magángyűjteményekben tanulmányozható – művészete a pluralizmus továbbélését mutatja 1949-ig és különös módon azután is. Amikor megjelennek a politikai nyilatkozatok, kritikák, intézkedések, először alig jutnak el a művészetek területére, majd különös, nem várt válaszokat váltanak ki az alkotók magatartásában, műveik mondanivalójában, formavilágában. Volt több olyan művész, aki élete végéig független maradt államtól, napi politikától, éppen úgy, mint annak előtte. (Gondoljunk többek között *Korniss Dezső*re, *Ország Lili*re, *Veszelszky Béla*ra!) A független művész életformája Európában a 19. századtól ismert volt, s nem nélkülözte sehol és soha a szociális vagy pszichikai nehézségeket. A politikai kényszerítések korában, melynek közeledtét már voltak, akik 1946–47-ben megérezték (erre magánlevelekben sok adatot találhatunk), a művész több úton indulhatott el annak érdekében, hogy függetlenségét megőrizze. Volt aki külföldre utazott (e kiállításon *Hantai Simon* példa erre),

Hantai Simon: Önarckép, 1947,
olaj, vászon, 150×100 cm

Az ország és a főváros romokban állt 1945 tavaszán. Mind a lakás- és épület állományban, mind az infrastruktúrában hatalmas volt a pusztítás az ember-életekről nem is beszélve. A magyar építészek egy csoportja már 1944 végén megfogalmazta a háború utáni feladatokat. Európai együttműködés keretében, szakmai alapon, politikai-ideológiai szempontok kizárásával sokkal inkább az ország újjáépítését, mintsem helyreállítását tűzték ki célul. A lakáskérdés intézményes megoldását a telek tulajdonjog gyökeres reformjában, az egyéni érdekek közérdeknek való alárendelésében, formai szempontból Le Corbusier és a Bauhaus elveinek és gyakorlatának megvalósíthatóságában látták. A vasbeton pillérvázas építkezésben rejlő lehetőségeket, a funkciókhoz igazodó alaprajzi képzést, a nagy üvegfelületekkel, szalagablakokkal megnyitott szabad homlokzatalakítást, épülettömegek pillérekre emelését szorgalmazták. A városrendezés területén a sugárutakkal megnyitott napfényes-levegős pont- és sorházak

Budapest látképe a felépült Kosssuth- és a romos Lánchíddal, 1946

Tálos Gyula: Béke, városkép, 1950 (részlet)

telepítésére gondoltak. Az építészek társadalma két nagy csoportra oszlott: a tér és forma c. lap, míg a baloldaliak a Major Máté szerkesztette Új építészet c. lap mögé sorakoztak fel. Az újjáépítés az út-vasút-híd helyreállítások mellett nagyszabású tervpályázatokkal indult; pl. az elpusztult Duna-parti szállodasor pótlását, vagy a belső Erzsébetváros átépítését célozták. A nehéz gazdasági helyzet azonban egyre szűkebb területekre szorította vissza a nagyszabású elképzeléseket. A fordulat

Gádoros Lajos - Perényi Imre - Preisich Gábor - Szrogh György: MÉMOSZ székház főlépcsőháza Budapest, 1947-50

évei (1947-49) az ország szovjetizálása, a köztársasági államformából népköztársasággá válás, az „egészséges balratolódás"(Rákosi Mátyás, 1948) ellenére világos a kapcsolat a két világháború közötti építészeti modernizmushoz. Az államosításokkal karöltve visszaszorították a magántervezést, és kialakították az állami tervező intézeteket, melyek a tervezői munka elsődleges keretét jelentették a rendszerváltozásig. A Szendrői Jenő vezette IPARTERV számos esetben sikeresen tért ki a szocreál formai elvárásai elől. Helyszínen előre gyártott, nagy fesztávolságú, daruzott csarnokok, erőművek és hűtőtornyok, raktárak, gabonatárházak (Pét, Inota, Kazincbarcika, Mezőkövesd stb.) épültek.

Nyiri István - Gergely István: A tiszalöki vizierőmű építés közben, 1953 körül

Ideiglenes voltukból következően a kiállítási- és pavilon- épületek tervezésénél az építészek adott esetekben sikerrel tarthatták meg a formaalkotás szabadságát. A teoretikusok kezdetben úgy látták, hogy a szocialista realizmus kívánalmai nem összeegyeztethetetlenek a modern formálás elveivel. A Sztálintól eredeztetett definíció szerint az építészetben a szocialista realizmus tartalmában szocialista (gondoskodás az emberről), formájában nemzeti. Az 1949. évi ún. formalizmus vita számolta fel az imperialista behatást képviselő modernizmust. Majd a kommunista építészek határozatot is hoztak a szocialista realista építőművészet megteremtéséről. Az 1951-ig elhúzódó vitákban kiemelkedő közellenségnek számított minden jelentős modernista (köz)épület; Szrogh György bányász szakszervezeti székháza, bányatárnát idéző parabolaívű központi csarnokával (Városligeti fasor, 1948), Nyiri István Erzsébet téri buszpályaudvara, városképrontó ferde üvegfalával (1949), vagy a „betonba öntött szindikalizmus" építészeti példája, a már említett MÉMOSZ székház (1947-50). A Magyar Építőművészek Szövetsége alakuló kongresszusát a XIX. század első fele klaszszicizmusának, a nemzeti nagyság és dicsőség időszakának emblematikus épületében, a Nemzeti Múzeumban tartották meg 1951 őszén. Ekkorra eldőlt a vita, hogy a szocreál formavilága ebből az időszakból táplálkozik. Karakteres példa Pintér Béla tolnai kultúrháza (1950-53), Vincze Pál MDP megyei székháza Miskolc (1951-52) vagy Farkasdy Zoltán „archaizáló" Iparművészeti Főiskola épülete a Zugligetben (1953-54), mely a dabasi kúriák hangulatát hozta el a fővárosba, az egykorú vélemény szerint.

Pintér Béla: kultúrház, Tolna, 1950-53

Sajátos és elfogadott kibúvót jelentett a stíluskényszer alól a tízes-húszas évek skandináv építészete szigorú dór klasszicizálásának megidézése, ilyen Rimanóczy Gyula és Kleineisel János Műegyetem rakparton álló BME 'R'épülete (1951-1955) Az „emberről gondoskodás" sztálini elve a városépítészet metodikáját is átszellemítette. Sztálinváros 1950-ben kezdődő kiépítésének fő alapelve az volt, hogy a város minden része azonos minőségben épüljön. (Ugyanis a kapitalista város szerkezetében tükrözi az antagonisztikus osztályellentéteket!) A szovjet viszonyokat is megtapasztalt Weiner Tibor vezetésével épülő Dunaújváros – napjainkban régi városnak nevezett része – jellegzetesen képviseli az időszak építészetének stiláris jellemzőit. Sajátos ellentmondás, hogy a Nagy Imre vezette reformista kormányzás idején szaporodott meg a lakótelepek síkmértani alakzataiba szervezett bérházaiban az ún. 'Cs' (csökkentett komfortfokozatú) lakások száma. Ny. Sz. Hruscsov 1954 decemberében költség-hatékonysági megfontolásból küldte a történelem süllyesztőjébe a szocreált, mert nem tudta megoldani az égető lakáshiányt. Szabad utat kapott az előregyártás, a paneltechnológia. Idehaza a cezúrát az építészetben Molnár Péter Siófoki Meteorológiai Obszervatóriumának tiszta funkcionalista-konstruktivista épülete jelképezheti, melynek tervei már fél évvel az ominózus

Molnár Péter: A siófoki meteorológiai állomás építés közben, 1954-56

beszéd előtt elkészültek! Az 1956-os forradalom és szabadságharc után 1957 újfent helyreállításokkal indult. Budapesten a Rákóczi út árkádosítása mellett különösen az Üllői úti foghíjbeépítések eredményeztek fontos és szép épületeket, de ide sorolandó Dúl Dezső 1958-ban átadott Mártírok úti Lottóháza is. Dúl oszlopokra állított Erzsébet téri lakóháza az épület szerkezetének a homlokzaton feltáró nagyraszteres kialakítás módjával, színes kerámialapos burkolásával számos egyedi tervezésű épület jellemző példája volt. A szerkezetiség hangsúlyozása az eltérő épülettípusok vonatkozásában is egyfajta visszahatás volt a szocreál stíluselvű gyakorlatára. Callmeyer Ferenc 1957-ben Badacsonyban épült poharazója már a magyar regionalista-organikus

Dúl Dezső: lakóház, Budapest II. Mártírok útja, 1955-58.

építészet kiemelkedő indító darabja. Gádoros Lajos és munkatársai magyar pavilonja a brüsszeli világkiállításon (1958) a klasszikus modern eszköztárból építkezett, s a felvonultatott kiállítási anyaggal együtt – Csontváry Kosztka Tivadar Mária kútja Názáretben, Somogyi József Martinász szobra (1953) – az elvárásoknak megfelelően propagálta a kádári konszolidációt. Egy kiállítás válogatás eredménye, ezért szükségképpen torzít. Annál is inkább, mert csak a Magyar Építészeti Múzeum gyűjteményéből válogattuk építészetünk történetének másfél évtizedét felölelő anyagát. Múzeumunk számos korszakos jelentőségű épületről semmilyen dokumentummal sem rendelkezik, ezért kiállításunk egyfelől gyűjteménygyarapítási kötelezettségeinkre kívánja ráirányítani az építész társadalom jóindulatú figyelmét – az időszak építészete integráns és kulcsfontosságú szakasza újabbkori építőművészetünknek – másfelől egyre sürgetőbb ezeknek az ötven-hatvan éves alkotásoknak műemléki szempontú óvása és védelme.

Prakfalvi Endre

Prakfalvi Endre

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG NAPJAI
2006. szeptember 16-17.

A FÉL(T)MÚLT ÉPÍTÉSZETE

Nyiri István: Autóbuszpályaudvar, Budapest V. Erzsébet tér, 1948-49. (Fotó: Barka Gábor)

ÖRÖKSÉG GALÉRIA
(Budapest I. Táncsics Mihály u. 1.)

2006. szeptember 15 - december 1.

Építészet és tervezés Magyarországon 1945-1959

A kiállítás installációját a Bauland Kft. által gyártott EPS-beton falazóanyag felhasználásával Dévényi Tamás Molnár Farkas-díjas építész tervezte.
A kiállítást a Magyar Építészeti Múzeum anyagából Prakfalvi Endre és Fehérvári Zoltán rendezte

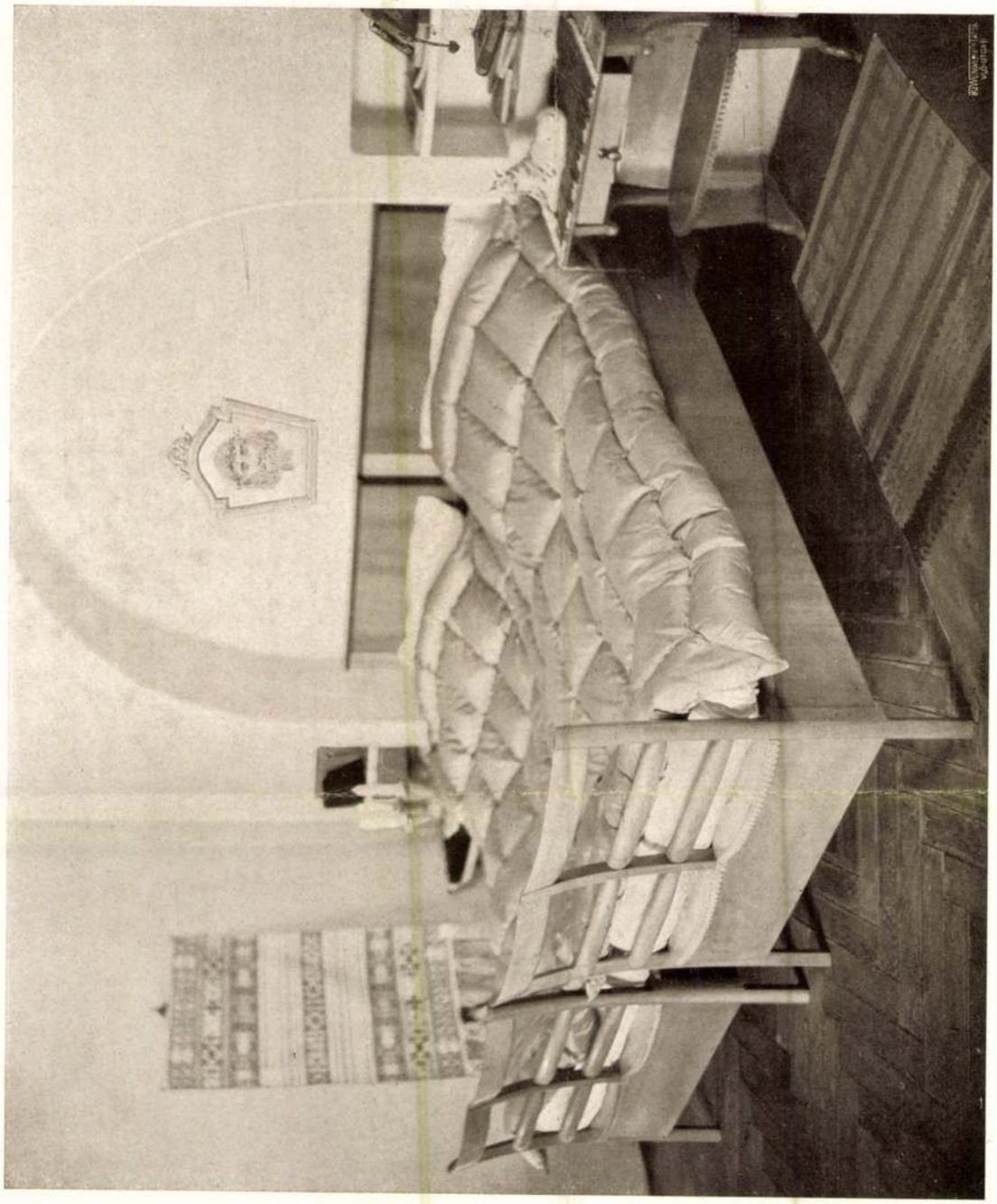

Az IOKSz. és az O. M. Iparművészeti Társulat lakásberendezési kiállításából. Hálószoba részlete. Tervezte Tálos Gyula. Készítette Garnai Elek. — Schlafzimmermöbel. — Chambre à coucher.

Magyar Iparművészet

1929.

Tálos Gyula

Az IOKSz. és az O. M. Iparművészeti Társulat lakásberendezési kiállításából. Hálószoba részlete. Tervezte Tálos Gyula. — Schlafzimmermöbel. — Chambre à coucher.

Tálos Gyula

T (1927 évf.)

HELYREIGAZITÁS. Lapunk legutóbbi számának 196. oldalán levő egyik közlemény címét tévesen írtuk Tálos Pál-nak Tálos Gyula helyett. — Az 1927. évfolyam 187. oldalon közölt hadiemléktábla tervezője J. W. Fehrle, készítette pedig nem V. Heiden, hanem Hans v. Heider.

Magyar Iparművészet

1928. 31. l.

Tálos Gyula

Budapest Székesfőváros
és az Iparművészeti
Társulat lakásművé-
szeti tervpályázata

Fenti pályaterve.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1933. 9-10. sz.

Tálos Gyula

Észtország—Tallinn. A kiállítás népművészeti, idegenforgalmi anyagát Rigából vittük át, a háziipari és iparművészeti anyagot azonban legnagyobbrészben innen kellett pótolnunk, mert Rigában sokat megvásároltak. Társulatunk megbízásából Tálos Gyula építő-iparművész kitünő izléssel készített tervei szerint valósult meg az installáció.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1937. 4. 74.

(O.M. Iparmüv. Tan. jelentése 1936. évi működéséről.)

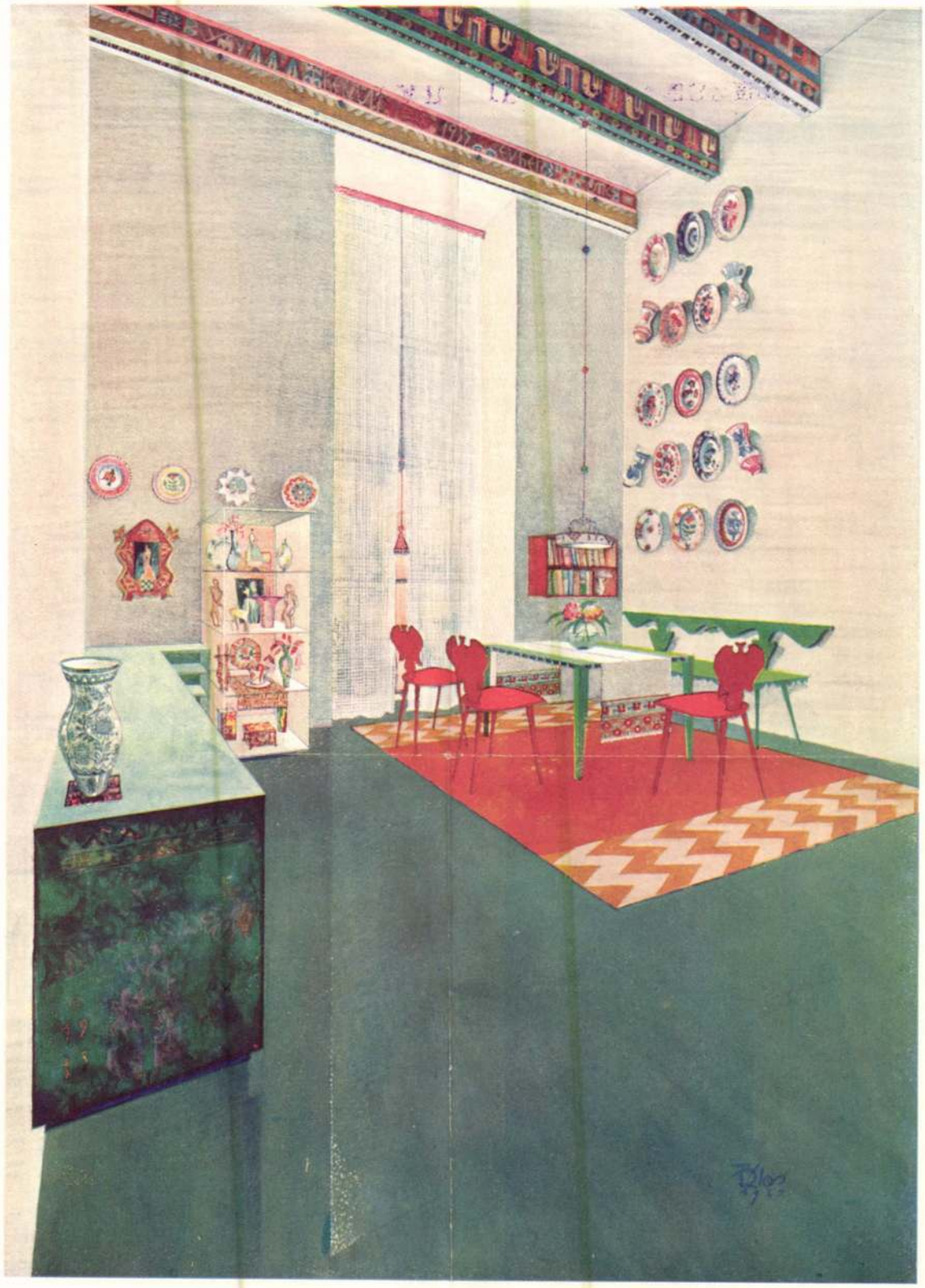

Magyaros szoba terve. Tálos Gyula műve. — Entwurf eines Zimmers in ungarischem Styl, von J. Tálos. — Design of a room in Hungarian style. Work of Julius Tálos.

E/
MAGYAR IPARMUVESZET
1936. 4. 7.

Tàlos Gyula

Tálos Gyula

A tallinni kiállítás rendezését Tálos Gyula végezte nagy sikerrel. Csöndes, szerény és nagyon szorgalmas építész, akinek elsősorban tektonikus ereje nyilatkozik meg a munkáiban. Az iparművészeti iskola elvégzése után ő is hosszú időt töltött külföldön s a kereskedelmi minisztérium ösztöndíjával folytatta tanulmányait Németországban, Belgiumban, majd egy évig Párizsban. Hazatérve, 1909-től fogva hosszú ideig Lajta Béla oldalán dolgozott s annak akkori magyaros ízlésű épületeinél volt iparművészeti munkatársa. Később Málnai Bélával dolgozott együtt, míg a háború el nem szólította a rajzasztal mellől. Hat évig tartó orosz fogságból hazatérve, önálló tevékenységbe fogott s ebben családi házak építésével éppen olyan sikeresen tevékenykedett, mint szép bútorok tervezésével. Munkái többször tüntek fel pályázatainkon s folyóiratunk hasábjain s így esett rá a választás, hogy a tallini kiállítás architekturájával külföldi megbecsülésünket öregbítse.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 66

1936. 66. l.

(Diplomácia és iparmű-
vészet három magyar
iparművészről.)

éla: Magyarország középkori várai. 8 o.
l. Budapest, 1878.
éla: Az egyházi művészetek hazánkban.
. 24 l. Budapest, 1879.
éla: Az alcsuthi udvari kápolna. 2 o.
l. Bp. 1881.
éla: Krisztus Pilátus előtt. Munkácsy
ánye. 2 o. 2 k. 35 l. Budapest, 1882.
éla: A pécsi székesegyház restaurátója.
yházművészeti Lap./ 8 o. 4 k. 32 l. Bu-
1882.
éla: Trésor de l'eglise metropolitaine
gom. Az esztergomi főegyház kincstára.
füzet.
éla: A magyar szent korona s a koroná-
vények. o. k. l. Budapest, 1893.
éla: Egyházi emlékek a történelmi ki-
n. 8 o. 76 k. 128 l. Budapest, 1898.
éla: A történelmi kiállitás. /Kny. Mat-

Aragonit tál. Tálos Gyula
férvei után készitette a Seenger
Béla st.

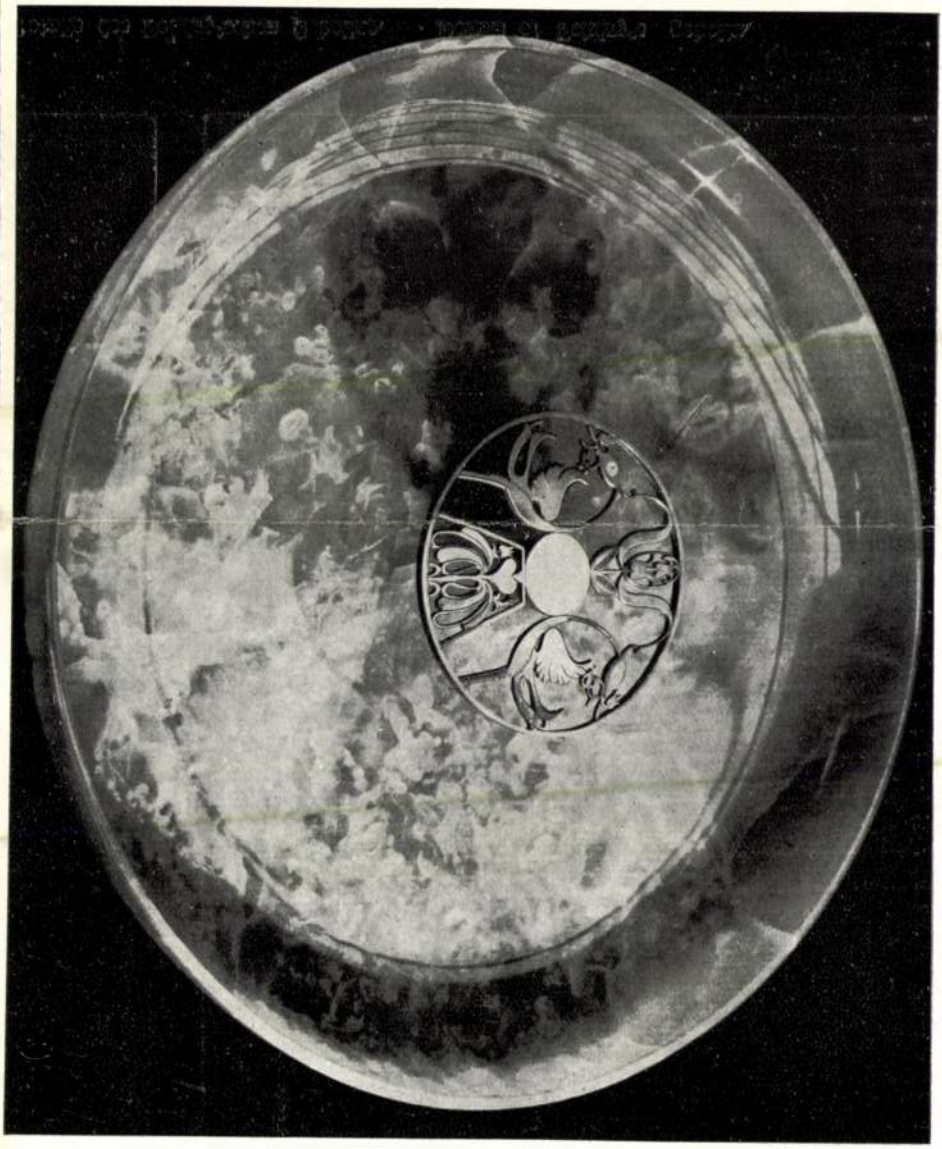

MAGYAR IPARMUVESZET 1939. 32. l.

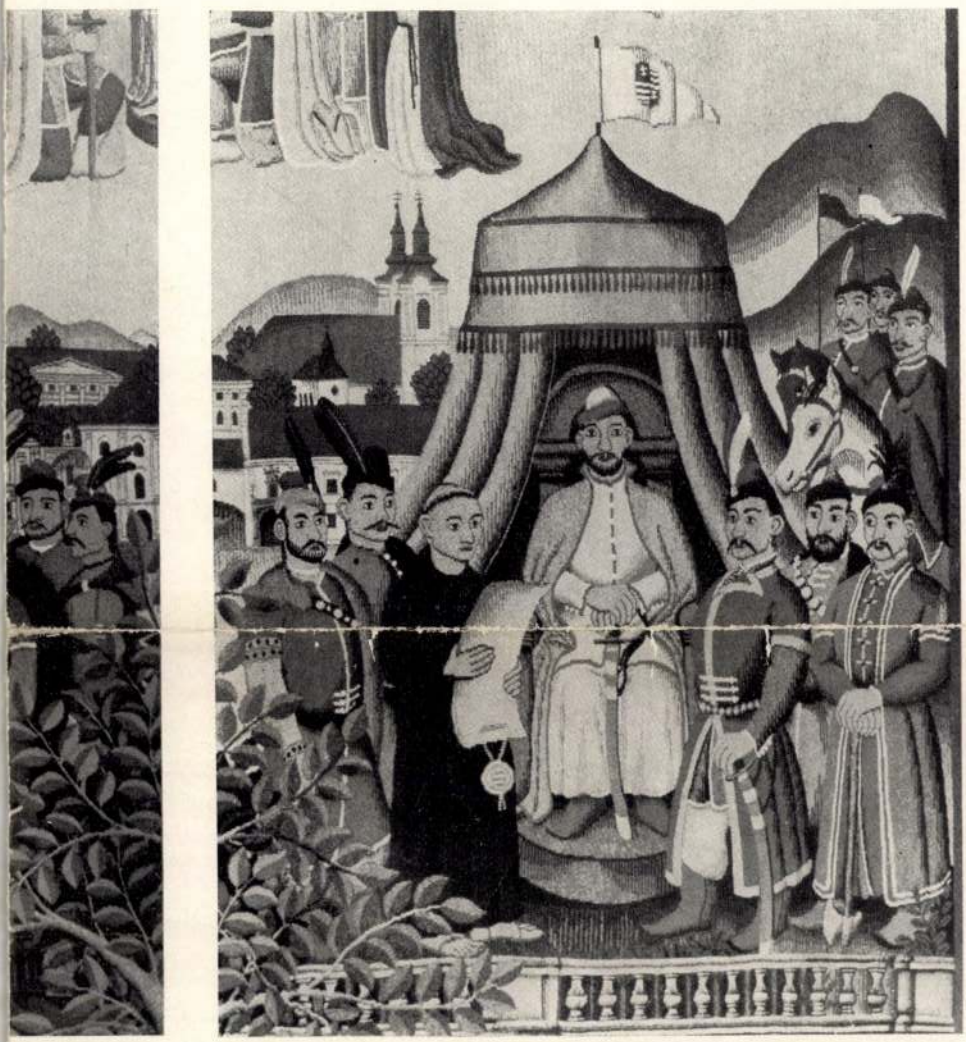

Details des Pekáry'schen Gobelins. — Details of Pekáry's gobelin.

„Kovács Jóskának pedig tanulnia kell!“

Orvos lesz az első „Kertem“-istából, aki a maga erejéből érettségizett

Ecsédi szőlők, julius hó.

(Az Uj Magyarság kiküldött tudósítójától.) Vasárnap reggel. A templom sisakja csillog a reázuhogó napfényben. Harangszó hirdeti a városnak az ünnepet. Olyan szépnek tűnik itt a világ, a zöldlombú fák alatt, mintha örök békesség volna a földön mindenütt s nem kellene arra gondolnunk, talán éppen most szólalnak meg a vésztjelző szirénák. Azért csak örül az ember lelke a virágba és zöldbe boruló természetnek, a fénynek és annak a kedves szeretetnek, amely körülveszi...

Mise után vagyunk. Vidáman, szinte gyerekes jókedvvel megyünk végig a fák alatt. Elemózsiás tarisznya a kezünkben.

— *Dicsértessék!* — köszön ránk egy ember. Ősz haja, piros arca, dús bajusza van. Milyen kedves bácsi! — talán éppen ez jár az eszünkben. Na meg az, hogy most irány: *a vasútállomás*. Kedves kirándulás lesz! Hogy messzire megyünk-e? Csak a legközelebbi faluig, Lőrinciig, ahol majd leszáll az egész társaság.

Vonatunk kifut a hatvani állomásról. Szaporán zakatolnak a kerekek. Ilyenkor fel lehet idézni a multat...

A fiatal hatvani tanárnak akkor már, igen nehezen, de mégis megvalósulhatott a régi vágya: *megnyílhatott a szerény kis internátus*, nem kellett a távolról bejáróknak csikorgó, hideg napokot a fűtetlen vonaton fagyoskodniok, itt lakhattak és tanulhattak az internátusban. Ezerkilencszázharminchetet írtak akkor... A fiatal tanár, aki maga is mostoha körülmények között nőtt fel, szegény szülők gyermeke volt, gondolkozni kezdett. *Akkor még nem igen beszéltek arról, hány száz meg száz tehetséges magyar fiú kallódik el apró falvakban, tanyákon, csak azért, mert nincstelen.* Mert apjának még a mindennapit is alig-alig sikerül előteremteni, hogy is taníttathatná, ha mégolyan esze van is a gyereknek! *Akkor még nem igen beszéltek arról, hogy tántorgó középosztályunknak milyen nagy szüksége lenne az egészséges, fertőzetlen falusi vérre.* Pedig maga az élet, meg egy kis jóakarat megszülte volna a tehetségmentés ezerféle lehetőségét... A fiatal tanár is sokszor gondolt erre, volt is néhány diák az internátusban, akinek eltartására nem tellett, *„sorkosztért“* kellett kilincselni értük a tehetősebb hatvaniaknál. Egyik nap itt kaptak ebédet, másik nap ott, persze, amíg lehetett. Közben kitört a háború. De csak ne vágjunk elébe a dolgok folyásának!...

— *Kovács Jóskának pedig tanulnia kell!*

Ezt a határozott mondatot a tanár őccse, az ecsédi tanító mondta ki, miközben bevitte magával a hatodik elemit végzett, élénkszemű fiút: *egy paraszti fiút, egy szegény fiút, egyet a sok közül, akik még ottmaradtak a magyar parlagon.* Kovács Jóska apja vincellér az ecsédi szőlőtelepen, természetben kapja a fizetését, nagy családja van, nem tudja iskoláztatni a fiút.

Gimnáziumba kerül a szegény parasztfiú

— *Pedig valamit tenni kell!* Tehetséges gyerek Kovács Jóska, olyan esze van, mint a borotva, *miért hát az igazságtalanság, hogy sok városi gyerek ott ülhet a gimnáziumok padjában, pedig semmi kedve tanulni, tanárai alig birnak a fejébe verni valamit és ez a tudásszomjtól hajtott fiú meg anyagi okokból nem tud idejutni...*

Kovács Jóska lett az első *„Kertem“*-ista. A tanár — *Ignáczy* Béla dr. — elgondolásából született ez a tehetségmentő mozgalom, amelynek lényege az, hogy *a szegény fiú a maga munkájából taníttassa ki magát.* Amit keres, a „Kertem“ közös pénztárába fizeti, a pénztár viszont biztosítja neki az internátus kebelében a szállását és ellátását. Annyit persze nem tud keresni a fiú, amennyire így szüksége volna. Viszont *a hiányzó összeget előlegként kapja* a „Kertem“ pénztárától, amit majd visszafizet érettségi után, amikor már kereső ember lesz belőle...

— *Jóskánk pedig leérettségizett...* — erre a mondatra riadunk fel, miközben lassít már a vonat. Ignáczy Béla és az egész jelenlévő tanári kar, na meg mi ketten pedig azért megyünk most az ecsédi vincellérhajlékba, hogy *ezt az első érettségit* — kissé megkésve bár — *megünnepeljük.*

Lőrinci állomásán *Köllő* Feri vár minket, ő kerékpáron jött. A „Kertem“-ről is részletesen írtunk már az Uj Magyarság hasábjain, akkor említettük, van a „Kertem“-nek három székely diákja is. *Köllő* Feri az egyik, aki most azért tölti itt a nyár nagyrészét Hatvanban, hogy elvégezze a hetedik anyagát. Ősszel aztán együtt mehet majd a nyolcadikba két székely testvérével együtt.

Beszélgetünk, miközben megyünk az ecsédi dombok felé.

— Elsőből különbözeti vizsgát tett még 1937 őszén ez a mi Kovács Jóskánk — mondja Ignáczy tanár úr. — *Igy mindjárt a másodikba került. Hogy mit dolgozott? Elvállalt minden munkát,* csakhogy minél többet fizethessen be a „Kertem“ pénztárába. Főleg *háziiparitóskodott.* Nehéz volt ez a hét esztendő, *mindig jeles volt Kovács Jóska*, most pedig Isten segítségével leérettségizett.

— Aztán megy-e tovább? — kérdezzük.

— Majd ő megmondja...

Köllő Ferivel, aki közben előrekarikázott, jön elénk Kovács Jóska. *Magas, jóvágású gyerek.* Göndör haját néha belecsapja a szél kissé szeplős arcába. Ő az ünnepelt. Pedig talán nem is sejti. *Ő az első eredménye ennek az önzetlenségből megindult hatvani tehetségmentő mozgalomnak. Ő a bizonyíték, hogy meg nem értés, félreismerés és közömbösség ellenére is eljutott a „Kertem“, ez a kis magyarmentő kert az első gyümölcsig. Igenis van jogosultsága arra, hogy országos mozgalommá nőjjön. S szép az, hogy nem alamizsnából, idegenek sokszor dölyfös támogatásából tanul a szegény magyar gyerek. Maga taníttatja ki önmagát.* Dolgozik a tanuláson felül és megkeresi szállását, ellátását.

A legszebb napok után

Kovács Jóska is így tett. Ma már kezében az érettségi bizonyítvány, — *mögötte pedig tizennégyhavi internátusi díj.* Ennyi maradt fenn ugyanis, ennyivel tartozik a „Kertem“ pénztárának. *Még arra sincs kötelezve, hogy visszafizesse.* Nem kéri tőle soha senki ezt a pénzt, de ő úgyis visszafizeti, hiszen tudja: *ezzel a pénzzel majd újabb szegény magyar gyerekek tanulhatnak a „Kertem“ segítségével*, anélkül, hogy szüleikre lennének szorulva. *Ez a pénz majd újabb előleg, kamatmentes kölcsön lehet...*

Megyünk a szőlők között. A vincellérházban Kovács papa, az édesmama, meg a testvérek fogadják a tekintélyes vendégsereget.

— *Isten hozta minálunk!*

Letelepedünk az asztalok mellé. Beszélgetünk, poharazgatunk s akkor feláll a Kovács Jóska osztályfőnöke és elbúcsúzik a tanítványától. Figyelmezteti arra, mit jelent az a tény, hogy *a szegény magyar parasztgyerek, Kovács Jóska érettségi bizonyítvánnyal kezében lép ki az életbe. Egészen átalakult aközben a világ, amíg Kovács Jóska a gimnázium padjában ült. Ma már nem idegen gondolat többé, hogy a magyarságnak nagy szüksége van a Kovács Jóskákra és a többiekre, akik eddig valami szomorú süllyesztőben tűntek el.*

A fiú és az apa egyszerű szavakkal köszöni meg a sok vesződést, fáradságot. Aztán leülünk Jóskával kis beszélgetésre.

— Jó dolog érett diáknak lenni?

— *Nagyon!*

Csillog a szeme.

— *A legszebbek az érettségi vizsgálat utáni napok voltak!*

— Nem érzed magad fáradtnak? Hiszen sokat küszködtél!

— Ő, dehogyis!

Csupa erő, lendület és akarat ez a szép szál fiú. Aztán sor kerül arra is, amit ilyenkor mindenkitől megkérdeznek: mi lesz ezután, hová megy, tanul-e tovább az érett diák, *mi akar lenni.* Kovács Jóska nem felel rögtön. Majd végül kimondja:

— *Orvos, ha Isten is úgy akarja...*

Sétálunk a szőlőtőkék között, a gyümölcsfák alatt. Nem hat ide semmi lárma. *Valahol talán most is bőgnek a szirénák csak — nem tudunk róla...*

Dalos László

— **Felhívás.** A polgármester felhívja a Budapesten tartózkodó mindama 16—60 éves férfiakat és nőket, akik megkülönböztető jelzés viselésére kötelezettek, s akik 1941 augusztus 1-ig bezárólag Budapesten államjogilag érvényesen megkeresztelkedtek és azóta is valamely bevett keresztény hitfelekezet tagjai, hogy okirataikkal nyilvántartásbavétel végett jelentkezzenek julius 3-tól 7-én délután 5 óráig annál a budapesti lelkészi hivatalnál, ahol a keresztelés megtörtént. Felhívja továbbá a polgármester a vegyes házasságban élő és Budapesten tartózkodó megkülönböztető jelzés viselésére kötelezett zsidókat, hogy okirataikkal nyilvántartásba vétel végett julius 3-ától 7-én délután 5 óráig jelentkezzenek a jelenlegi tartózkodási helyük szerint illetékes kerületi elöljáróságnál.

Szinház, Film, Művészet

Látogatás Tálos Gyulánál

Tálos Gyula, a kiváló iparművész, egyik legeredetibb akvarellistánk, azok közé a művészeink közé tartozik, akik természetüknél fogva a csendes munkát, a magányt kedvelik és akit éppen ezért a nagyközönség csak kevéssé ismer. Berkenyeutcai otthonában kerestük fel, ebben a testéhez-lelkéhez nőtt művészotthonban, ahol a háztól kezdve az utolsó fűszálig, minden, gazdájának kezenyomán támadt. Valóságos kacsalábon forgó liliputi kastély ez a két ember számára készült, meghitt, barátságos villa — Tálos Gyula együtt lakik benne művészlelkű feleségével. A dolgozószobájában ülünk le, egymással szemben, miután végigjártuk a kecses ház minden zugát és megcsodáltuk a falon függő, szebbnél-szebb vízfestményeket.

— Mikor kezdett festeni, mikor gondolt arra, hogy iparművész lesz? — kérdezzük.

— Amióta az eszemet bírom, már suttyó gyerek korom óta káprázatban élek, hatalmukba kerítettek a művészi álmok. Voltaképpen a hat évig tartó orosz fogságban döbbentem reá arra az igazságra, hogy *szenvedéseim: palettámnak és álmaimnak az igazi anyaga*, azokból születnek újjá gyerekkori látomásaim és ábrándjaim. Nézze csak, ezek a vázlatok mind Oroszországban készültek. Igen sokat közülük itthon kidolgoztam, de a javát szétajándékoztam. Bizony zavarba jönnék, ha most rögtön gyüjteményes kiállítást kellene rendeznem.

Tálos Gyula a szakemberek előtt főleg mint tervezőművész ismeretes. Nem egy kiváló és nagy cikkekben méltatott épületremekünk homlokzata, azok belső kiképzése, portáléja tőle származik. A beavatottakon kívül senki se tudta, hogy például a Kossuth Lajos-téri Mák-palota homlokzata és belső kiképzése, vagy a magyar-cseh iparbank Nádor-utcai palotája, a seregnyi korszerű bérháznak és különösen szebbnél-szebb villának homlokzata és belső kiképzése Tálos Gyula műve.

Minket különösen az akvarellista Tálos Gyula bilincselt le. Egyik-másik képe meglepő rokonságot mutat a japáni és magyar művészet között, igazolva a két nép közeli kapcsolatát. A színek hárfahangú poétája, mert költeményeket zeng, rendesen kisformájú, képein, muzsika szól mindegyikből, egy bánatos lélek panasza cseng össze az egymásba fonódó virágokon, leveleken és a közéjük komponált emberi alakon. Az egyik képe előtt hosszan megállunk. Hegedülő alakot ábrázol és hogy mit játszik, elmondják a szív legmélyebb titkait ismerő virágok és egymás füléhez hajoló növények, csodálatosan bensőséges az alakot körülölelő összhangja.

És ha jobban szemügyre vesszük szerető gonddal, a legapróbb ecsetvonásig kidolgozott és művészi egységbe olvadó képeit: az alaphang mindegyikben ugyanaz, egy álmodó egyéniség keresi önmagát, legtisztább kifejezését az életnek, a szeretetnek és Istennek. A mély fájdalom, amelyik végigcsorog a színek méla báján, az alkotó lelkének boldog könnyei, hogy megérthette és kifejezhette hódolatát a teremtés előtt és a mulandóság bánatában felismerhette az örökkévalóság örömét.

H—y G—a

* **Honvéd-kívánsághangverseny a Margitszigeten.** *Szombaton délután tartották a Margitszigeten a második szabadtéri honvéd kívánsághangversenyt. Babay József prológját ezúttal is Fényes Alice adta elő, majd egy sereg népszerű színész és előadó lépett a közönség elé, igy többek között Szabó Ilonka, Honthy Hanna, Muráti Lili, Kelly Anna, Bilicsi Tivadar, Fodor János, Udvardy Tibor, Mindszenthy István. A zenekíséretet a honvéd őrzászlóalj zenekara és a honvéd légierők zenekara látta el Pongrácz Géza és Doroszlay Károly vezénylésével. A magyar dalokat Oláh Kálmán és cigányzenekara kísérte.*

* **A „Párisi hidak alatt“** címmel mutatják be kedden a Rádiuszban a nálunk is népszerű Jules Berry filmjét, amelyben a kiváló művész egy házasságszédelgőt alakít. Agyafurt módon igyekszik megszerezni a hercegnő kezét és természetesen a vagyonát is. A békebeli Páris mondén életű alakjai és a párisi hidak alatt tanyázó alvilág különleges figurái keverednek össze a humoros vígjátékban, amelyben Larquey egy komikus csavargó figurát játszik.

* **Honvédhangverseny a zeneakadémián.** A magyar-német bajtársi viszony ápolására és a magyar vöröskereszt javára julius 5-én, szerdán délután 5 órakor a zeneművészeti főiskola nagytermében honvédhangversenyt rendez. Közreműködnek: Gere Lola, Németh Klára, Bisztriczky Tibor, Böszörményi Nagy Béla, Fodor János, Koréh Endre, Szakolczay-Riegler Endre, vitéz Pongrácz István, Udvardy Tibor és Zsámboki Miklós. A főiskola szimfónikus zenekarát Unger Ernő vezényli. A műsor első részében német, második részében magyar zeneszerzők műveit adják elő. Jegyek 2—10 pengős árban a vöröskereszt központi irodájában (VIII. Baross-utca 15) és a főiskola portásánál kaphatók.

* **Megalakult az alföldi szinikerület.** Kecskeméten az alföldi szinikerület ügyében összehívott értekezlet formailag is kimondta a kerület megalakítását és határozott a város anyagi hozzájárulásáról. Az érdekelt városok színházépületeiket díjmentesen bocsátják a színtársulat rendelkezésére, biztosítják a világítást, a fűtést és visszatérítik az igazgatónak a vigalmi adó összegét. Az alföldi szinikerület vezetésére több igazgató pályázott, s a jelentkezőkkel folytatott megbeszélések után az értekezlet úgy döntött, hogy Szokoly Gyula színészt, a szatmári kerület volt főrendezőjét bízta meg. Az új színtársulat Szentesen kezdi meg működését, azután Makóra, onnan Kecskemétre, majd Szentesre és Ceglédre megy.

Gazdasági magvak felvásárlásához (lóhere, lucerna stb.)

bizományosokat

keresünk megfelelő bonitású és tároló hellyel rendelkezőket. A bonyolításhoz tőkét adunk. „Országos magkereskedők“ jeligére **Blockner J.** hirdetőjébe, Városház-utca 10.

* **Kiegészítik a kolozsvári nemzeti színház tánckarát.** A kolozsvári nemzeti színház igazgatósága az 1944/45-ös színházi évadra tánckarának kiegészítése érdekében pályázatot hirdet. A pályázaton résztvehetnek kellő előképzettséggel rendelkező nők és férfiak. A feltételek: a) nőknél be nem töltött 17-ik, férfiaknál be nem töltött 25-ik életév, b) igazolt keresztény származás. A pályázati kérvények beadási határideje julius 15 és azokat a kolozsvári nemzeti színház igazgatóságához kell küldeni. A pályázaton résztvevő fővárosi jelentkezők elbírálása Budapesten történik meg.

Heinrich George mint marxista munkás

Heinrich *George*, a német színészet büszkesége marxista munkást játszik abban a rendkívüli Ufa-filmben, amelyet a hét közepén az Uránia mutat be „Miénk a jövő“ címmel. *A különleges filmújdonság érdekes mese keretében idézi fel a weimari Németország sötét és komor napjait*, amikor polgárháború dult és a szocialisták, továbbá kommunisták ellen a nemzeti szocializmus vette fel a harcot az új Németországért. *A küzdő, önfeláldozó, a bajtársiasságnak és eszmeiségnek sok ragyogó példáját adó Hitler-Jugendnek állít megragadó emléket ez a film*, amely a német ifjúsági vezetőnek, Baldur von *Schirachnak* irányítása mellett Hans *Steinhoff* rendezésében készült. *A film előadását a magyar cenzura a politikai változás előtt többízben megtiltotta* és így eddig nem lehetett bemutatni. Most, hogy új irányelvek jutottak érvényre, a budapesti közönség elé kerül végre ez a jellegzetes filmalkotás, amely a birodalom sorsdöntő átalakulására vet fényt.

Harisnya nélkül járhat,

mert elcsúfító szőrnövését — mely a férfiakra kiábrándítóan hat — a „NIPPON“ japán szőrtelenítő percek alatt, fájdalommentesen eltünteti az arcról is! Ida K. úrnő írja nekünk: „Mai napig nem mertem strandra járni, sem harisnya nélkül az utcán mutatkozni, annyira feszélyezett a szőrnövés karomon és lábamon. Minden reményem elveszett, mikor barátnőm felhívta figyelmemet az Önök szőrtelenítőjére. Ezen páratlan hatású szer néhány perc alatt eltüntette csúf szőrszálaimat és utána testem sima és bársonyosan üdévé vált.“ **Hatásáért felelősséget vállalunk.** Eredménytelenség esetén a pénzt visszatérítjük. **Szétküldés díjszkrét.** Ára 4.90 P. Két tégely ára 7.50 P. Teljes kúra (három tégely) ára 9.60 P. — Megrendelhető: „VALÉRIA“ vegyipar, **Budapest, VI., Szondy-utca 22. M. N. 238.**

FÉSŰÁRU

5—7—15—20 köves barna celluloid oldalfésük kaphatók. **Nagy László** nagykereskedő, Bpest, IV. Ferenc József-rakpart 18.

Mécs László nyilatkozata

A következő sorokat kaptuk:

Mélyen tisztelt Főszerkesztő úr! Tisztelettel kérem, kegyeskedjék alábbi nyilatkozatomat b. lapjában közölni.

Az egyik reggeli lap folyó évi junius 11-iki számában cikk jelent meg a következő címmel: „Mikor kéri nyugdíjaztatását Radácsy György, a bodrogközi járás zsidóbarát főszolgabírája?" A cikket úgy írta meg Csűrös Zoltán, mintha Királyhelmecen, a velem való beszélgetés után szerkesztette volna meg és politikai nyilatkozatokat ad szájamba. Mivel nevemnek ilyetén való felhasználása többféle félreértésre adhat alkalmat, ezennel kijelentem, hogy Csűrös Zoltánnal a cikk megjelenése előtt nem beszélgettem, ő Királyhelmecen azon időben nem volt, magam pedig két évvel ezelőtt találkoztam vele vonaton.

Maradtam kiváló tisztelettel.

Királyhelmec, 1944 junius 26.

Mécs László

— **Kinevezések és címadományozások a Mávnál.** Az államvasutak elnöke julius elsejei hatállyal igen sok tisztviselőt nevezett ki magasabb fizetési osztályba és többeknek adományozta a magasabb fizetési osztály címét és jellegét. Igy többek között a III. fizetési osztály 2. fizetési fokozatába kinevezte Vély Róbert dr. igazgatóhelyettesi címmel felruházott főtanácsost igazgatóhelyettessé. Dobokay Árpád, Vargyas János, Szalontay Zoltán, Schäffer Kálmán, Szent-Istványi Artur, Sasi Nagy László és vitéz Szepesy Antal a főiskolás tisztviselők státusában főtanácsosok lettek, míg Nemes Lajost, Gerenday Istvánt, Kopping Tivadart, Czink Elemért és Czáró Fogarassy Istvánt műszaki főtanácsosokká nevezte ki az elnök. A III. fizetési osztály jellegét igazgatóhelyettesi elnevezéssel kapta Kacsinyi Zsigmond főtanácsos, Händel József műszaki főtanácsos és Frankendorfer Alfréd főfelügyelő. A műszaki főtancsosi, illetve főtanácsosi elnevezést, valamint a IV. fizetési osztály jellegét kapták Heeger Árpád, Farkas István és Kemenes Béla műszaki tanácsosok, valamint Fodor Pál, Kodály Pál, Bálint Sándor és Vecsey Imre tanácsosok.

OKMÁNYAIT felkutatja az
Őskutató Intézet
Budapest. VIII. Baross-utca 16. — Telefon: 148—483.

— **Eltemették a meggyilkolt Henriot francia propagandaminisztert.** Párisból jelentik: Szombaton a Notre-Dame templomban folyt le a francia és német hatóságok vezetőinek részvételével a meggyilkolt Philippe Henriot francia propagandaminiszter állami tmetése. A templomot kékfehér-piros zászlóerdő díszítette és számtalan koszorút helyeztek el a trikolórral borított szarkofágon. A gyászistentiszteletet Suhard bíboros, Páris érseke a Notre-Dame templom káptalanjának segédlete mellett végezte. A Henriot feleségével az élen megjelent gyászoló családon kívül Laval miniszterelnök és a Párisban időző miniszterek, valamint Joseph Darnand, a milicia vezértitkára vettek részt a temetésen. Abetz német követ Laval miniszterelnök kifejezésre juttatta a Führer részvétét Henriot halála alkalmából, Lequerica spanyol követ pedig Franco tábornok és a spanyol külügyminiszter nevében fejezte ki részvétét.

— **Felhivás a román állampolgár tanulókhoz.** Mindazok a román állampolgár tanulók, akik jelenleg Magyarországon tartózkodnak és akiknek jelentkezniök kell az illetékes román hadkiegészitő parancsnokságnál, kötelesek saját érdekükben előzőleg a budapesti román katonai atasénál jelentkezni, ahol további felvilágositást kapnak. A vidéken tartózkodó személyek jelentkezhetnek a nagyváradi, illetve a kolozsvári román konzulátusoknál.

— **Ellopták légó-bőröndjeit.** Jóna Sándor Máv tisztviselő, aki a Nyugati-pályaudvar mellett lévő tiszti lakások egyikében lakik, az óvóhely melletti zárt fülkében négy bőröndben helyezte el értékeit és ingóságait. A bőröndök vasárnap délelőtt a légitámadás alatt még megvoltak, délutánra azonban valaki feltörte a fülkét és a négy bőröndöt ellopta. A kár több 30.000 pengőnél.

— **Intézkedés a kenyérlisztszelvények beváltásáról.** A polgármester közli, hogy Budapesten és az övezetben a liszt- és kenyérjegyek minden negyedik, csak kenyérlisztre beváltható szelvényét finomliszt egyidejű vásárlása nélkül önállóan is be lehet váltani.

Házasság

Tóth Rózsa és *Pokorny* Ödön junius 29-én a budafoki református templomban tartották esküvőjüket.

Szentgyörgyi *Horváth* Piroska és *Jókay* Loránd dr. házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Napi hirek

Bombakárosult katonák szabadságolása

A honvédelmi miniszter a honvédvezérkar főnökével egyetértőleg a 28.500/Eln. 8. e/1944. számú körrendeletben szabályozza a bombakárosult katonák szabadságolását. Miután a hozzátartozók a legtöbb esetben helytelenül jártak el a kár bejelentésével és a szabadságolási kérvény kiállításával, illetékes hely a következőket hozza az érdekeltek tudomására:

A szabadság tartamát a bombakárosodás foka szerint a következőképpen állapították meg:

Akinek egy vagy több legközelebbi hozzátartozója életét vesztette, vagy súlyosan megsebesült, vagy oly nagyobb vagyonkárosodást szenvedett, hogy az még helyrehozható, 14 napi szabadságot kap.

Akinek egész családja vagy vagyona pusztult el és lakása lakhatatlanná vált, 28 napi szabadságot kap.

A hátországban a honvédségben munkaszolgálatot teljesítő zsidók részére 3 nap szabadságot engedélyeznek.

A károsodás fokozatát hatósági (községi előljáró, polgármester, ker. előljáró, vagy tiszti főorvos, körorvos) igazolvánnyal kell igazolni.

A hadműveleti területen szolgálatot teljesítő bombakárosult személyi vagy vagyoni károsultság t a legközelebbi hozzátartozó, rokon, ismerős, esetleg hatóság köteles a hatósági igazolvány felmutatásával a legközelebbi állomásparancsnokságnál (állománytestparancsnokság) vagy csendőrségnél bejelenteni. Be kell jelenteni továbbá a bombakárosult személyi adatait: név, rendfokozat, születési év és hely, anyja neve, tábori postaszám, vagy ennek hiányában bevonulási helyét vagy bármely rendelkezésre álló katonai vonatkozású adatot, amelynek révén az állománytest megállapítható.

A hátországban tényleges szolgálatot teljesítők vagy szabadságon itthon tartózkodók részére hatósági bizonyítvány alapján a legközelebbi katonai állomásparancsnokság vagy állománytestparancsnokság engedélyez szabadságot.

— **József főherceg megbetegedett.** József főherceg tábornagy erős influenzában, magas lázzal megbetegedett, állapota azonban már javul.

— **Személyhajózási hír.** A Mefter közlése szerint a szentendrei Dunaágban közlekedő személyhajók Lupasziget hajóállomást ismét érintik.

— **Iskolánkívüli népművelési tanfolyam Bikszádon.** A szatmármegyei Bikszádon most fejeződött be az iskolánkívüli népművelési tanfolyam, amelyen Bereg, Ung, Ugocsa és Szatmár vármegye népművelési vezetői vettek részt. A tanfolyamon egyetemi tanárok, középiskolai igazgatók, pedagógusok, népművelési titkárok és minisztériumi kiküldöttek adtak elő; a világi előadók között három egyházi személyiség is szerepelt: Pakocs Károly püspöki helytartó, Kiss Bertalan felsőházi tag, református lelkész és Mondy Miklós görögkatolikus esperes. Nagylucskay Sándor vezérkari ezredes a háborús helyzetet ismertette és azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy miért lépett be Magyarország a háborúba. A győzelem reményének kiemelésével fejezte be tartalmas előadását. A tanfolyam rendkívül nagy erkölcsi sikerrel tevékenykedett.

— **Félig elásott női holttest a gabonatáblában.** Rákospalotán az „Urak sporttelep" mellett a gabonatáblában oszlásnak indult női holttestet találtak, amelynek már a csontjai is szétestek. A holttest félig be volt temetve a földbe, s az eddigi vizsgálat szerint a haláleset két-három hónappal ezelőtt történhetett. A holttesten erdélyi szőttesszerű szövetből készült télikabát van. Az orvosok véleménye szerint a koponya kicsisége arra enged következtetni, hogy az ismeretlen fiatalabb nő lehetett. Kilétének megállapítására megindult a nyomozás, a rendőrség a közönséget is kéri, ha valaki felvilágositást tud adni róla, jelentkezzen a budapesti főkapitányság bünügyi osztályán.

— **Az elsötétítés julius 4-én az ország** egész területén este 10 órakor kezdődik és reggel 4 óra 30 percig tart.

— **Ünnepélyes gyászmise volt a bombatámadás áldozataiért.** A főváros legnagyobb templomában, a Szent István-bazilikában hétfőn reggel 8 órakor Witz Béla dr. esztergomi protonotárius kanonok, budapesti általános érseki helytartó, aki szombaton a multheti budapesti bombatámadás ártatlan áldozatainak beszentelését és temetési szertartását végezte, az áldozatok lelkiüdvéért ünnepélyes gyászmisét mutatott be nagy papi segédlettel. A gyászmisén a főváros részéről Huszthy Károly dr. tanácsnok jelent meg, nagyobb küldöttséggel képviseltette magát a légoltalmi szervezet, az Actio Catholica légókaritásza és ott voltak a leventék, a cserkészek és a légoltalomban résztvevő különféle szervezetek kiküldöttei is. A bazilika első részét teljesen megtöltötte az áldozatok hozzátartozóinak gyászbaborult tömege. A rekviem alatt Harmath Artur vezetésével a bazilika énekkara latin gyászmise-énekeket adott elő.

— **Bombatalálat ölt meg egy őrszemes rendőrt.** A vasárnapi légitámadás alatt az Erzsébet királyné-út és a Mexikói-út sarkán teljesített őrszolgálatot Benedek Jenő rendőr, két gyermek apja és a kö[illegible]ken ledobott bombaszőnyeg elől négy vasutassal együtt egy bunkerben keresett menedéket. A ledobott bombák közül az egyik telibe találta a bunkert és a rendőrt a négy vasutassal együtt megölte.

— **Játék közben agyonlőtte barátját.** Pécsről jelentik: Schneider György kiszőszegi lakos fia megtalálta atyja pisztolyát és azzal játszani kezdett. A fegyver elsült és a közelben tartózkodó Zsivizs Péter 13 éves fiú halántékába furódott a golyó. A gyermek meghalt, az eljárás megindult.

Rendelet tiltja meg pártjelvényeknek vagy jelmondatoknak nyilvános tárgyakra való másolását

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A mai súlyos időkben, amikor a háború egyéb megpróbáltatásai mellett terrorbombázók szórnak pusztulást otthonainkra, *mindenkivel szemben parancsoló követelmény: a legteljesebb fegyelmezettség.*

Amint a fegyelmezett magatartás a legfontosabb védőeszköze a polgári lakosságnak a légoltalom körében, ugyanúgy a legnagyobb fegyelemre van ma szükség a munka terén, a fogyasztási javakkal való takarékoskodás tekintetében és általában a polgári élet minden vonatkozásában.

Vannak azonban, akik a mai történelmi idők parancsát még mindig nem értették meg. Ezért találkozunk különösen Budapesten azzal a jelenséggel — mint a fegyelmezetlenségnek, sőt mondhatnók a komolytalanságnak tipikus példáival, — hogy egyesek házak falára, kerítésekre és minden elképzelhető épitményre és tárgyra jelszavakat, jelvényeket mázoltak. Ez az eljárás — a mai időkhöz nem méltó komolytalanságról nem is beszélve — egyenesen vagyonrongálást is jelent, mert hiszen a mázoláshoz rendszerint olyan festékanyagot használnak, hogy a feliratok eltávolítása során maguk az épitmények is rongálódnak. A feliratok eltávolítása viszont szükséges, hiszen ezek a mázolmányok *sértik minden jóizlésű embernek a rendhez és tisztasághoz szokott érzékét.*

A kormány e jelenségekkel szemben elég hosszú ideig türelmet tanusitott, abban a reményben, hogy ez a komolytalan eljárás önmagától megszűnik. A kormánynak ez a reménye nem vált be, most tehát a jogszabály kényszerítő erejével fogja az egyeseket a szükséges fegyelemhez és rendhez szoktatni.

A hivatalos lap vasárnapi száma közölte a minisztérium 2380/1944 ME számú rendeletét, amely *megtiltja pártpolitikai vonatkozású szövegnek, jelvénynek, ábrának vagy rajznak épitményekre (házak falára, kerítésre, üzleti kirakatra, stb.), az úttestre, a járóművekre, vagy általában a közszemlének kitett tárgyakra való ráfestését vagy más módon történő rávezetését.*

A rendelet kötelességévé teszi az ingatlan tulajdonosának, vagy az ingatlan kezelésével megbízott személynek (házfelügyelőnek, stb.) azt, hogy az épitményre a tilalom ellenére ráfestett szöveget vagy ábrát haladéktalanul távolítsa el.

A rendelet végül *hat hónapig terjedhető elzárással* rendeli büntetni azt, aki a tilalmat megszegi, továbbá azt az ingatlantulajdonost, vagy házfelügyelőt, stb., aki a tilalom ellenére az épitményre festett szöveget, ábrát, stb. haladéktalanul nem távolítja el.

Szalnaparti vidám kaland egy házasságszédelgővel a:

Párisi hidak alatt

JULES BERRY, DENISE BOSE
Objectiv-film Mától:
RADIUS

— **Délszláv kommunisták 19 katolikus papot öltek meg.** Zágrábból jelentik: Spalato katolikus püspöke egy nyilatkozatában éles szavakkal ítélte el azt az igyekezetet, amellyel nemzeti színekkel akarják álcázni a kommunista bandák rémtetteit. Nyilatkozatában közölte, hogy csak az ő egyházmegyéjében 19 katolikus papot öltek meg a kommunisták.

— **Hét falut rombolt szét a földrengés Nyugatanatóliában.** Isztanbulból jelentik: A nyugatanatóliai földlökések különösen a kies Gediz városa környékén tovább tartanak. Eddig hét falu semmisült meg.

— **Lopásért kötéláltali halálra ítélték.** A kassai törvényszék rögtönitélő bírósága szombaton vonta felelősségre Szmolinkov Iván 30 éves állásnélküli hentessegédet, aki a légvédelmi elsötétítés ideje alatt behatolt egy lepecsételt zsidó lakásba és onnan különböző holmikat vitt el. Szmolinkovot, aki Kievben született, mint teljesen árva gyermeket négyéves korában még az első világháború idején magyar katonák hozták Magyarországra. Szmolinkov kisebb lopásokért már hétszer volt büntetve. A légvédelmi elsötétítés ideje alatt elkövetett lopás büntette miatt most kötéláltali halálra ítélték, majd a bíróság kegyelmi tanácsá alakult át.

— **Ötszázlejes fémérem kerül forgalomba Romániában.** Bukarestből jelentik: Romániában ötszázlejes ezüst fémérem kerül forgalomba. Az új pénz hetven százalékban ezüst és harminc százalékban rézötvözet lesz.

— **Elítéltek egy keresztény okmányokkal utazó zsidó nőt.** A szolnoki rendőrkapitányság 1000 pengő pénzbüntetésre ítélte Gerő Zsuzsanna budapesti zsidó nőt, mert keresztény okmányokkal utazott.

Halálozás

Koncsvald Endre dr. nyug. ítélőtáblai elnök 76 éves korában, junius 27-én Szegeden elhúnyt. Junius 29-én temették a római katolikus egyház szertartása szerint.

Hamvas Jánosné dr.-né, pt. tan. özvegye junius 30-án rövid szenvedés után Székesfehérváron elhúnyt. Julius 1-én temették. (Minden külön értesítés helyett.)

Bakos Lajosné, a budapesti önkéntes mentőegyesület főintézőjének felesége junius 30-án meghalt.

Özv. *Leidenfrost* Ottóné, szül. *Dorner* Hermine 96 éves korában, junius 25-én Jákon elhúnyt. Junius 27-én temették.

Szemerei *Matkovich* Ida 88 éves korában, junius 28-án Kispécen elhúnyt. Junius 30-án temették az evangélikus egyház szertartása szerint.

Székely Istvánné dr.-né szül. *Nagy* Gizella 48 éves korában, junius 29-én Kolozsváron elhúnyt. Julius 2-án temették a római katolikus egyház szertartása szerint.

Túlos Gyula
iparművész

(—) **Lakásberendezési kiállitás.** Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat, Andrássy-ut 69. szám alatti lévő palotájában, hat művészi izléssel megépitett szobában, hat szoba butort állitott ki. Bizonyos, hogy a magyar asztalosipar technikai felkészültsége világhirű, anyagismeret, megmunkálás, kivitel tekintetében világszerte jónevü, de meg kell állapitanunk azt is, hogy a butortervek korszerü alkalmazásával — elmaradt. Ez a kiállitás talán az első, amelyen a korszellemnek megfelelő butorokat látunk. Ezeken a nemes egyszerüségü, ép vonalzásu, főleg a síkokon elhelyezett ornamensek, intarziák és fényfournérok, célszerü beosztásu butorépitményeket takarnak. Minden méret a legszükségesebb, de nem tulzott kényelmet biztositja, s a kiállitás hat kis szobája a butorok sokasága ellenére is a tágas, férős helyiség érzését kelti. Ebben a tekintetben *Túlos* Gyula tervei szerint épitett berendezés emelkedik ki. Rendkivül érdekes, tanulságos, főleg utörő ez a kiállitás, amelynek fejlesztésére minden eszközt meg kell ragadni. A kiállitásnak régi anyaga tömöritve kerül most a kiállitás közönsége elé. Itt vannak összegyüjtve az idegenforgalmi célokat szolgáló apró tárgyak pályadijnyertes darabjai, néhány remek faliszőnyeg, köztük különösen 10 darab selyemhimzésü faliszőnyeg, *Hollenderné-Szegi Langi* Eta munkája és jól összeválogatott kép, gyönyörü magyar cserép és háziipari termék gazdag választéka várja a jóizlésü közönséget. Itt kapott helyet az *Alpár—Koltái* tervezete, a gellérthegyi citadellá helyén épitendő magyar Golgota és Pantheon terve is, amely feltétlenül érdeklődésre tarthat számot.

Esti Kurir
1929 IV. 9

14

Tálos Gyula: Festett panneau. — Dekorative Füllung. — Panneau peint.

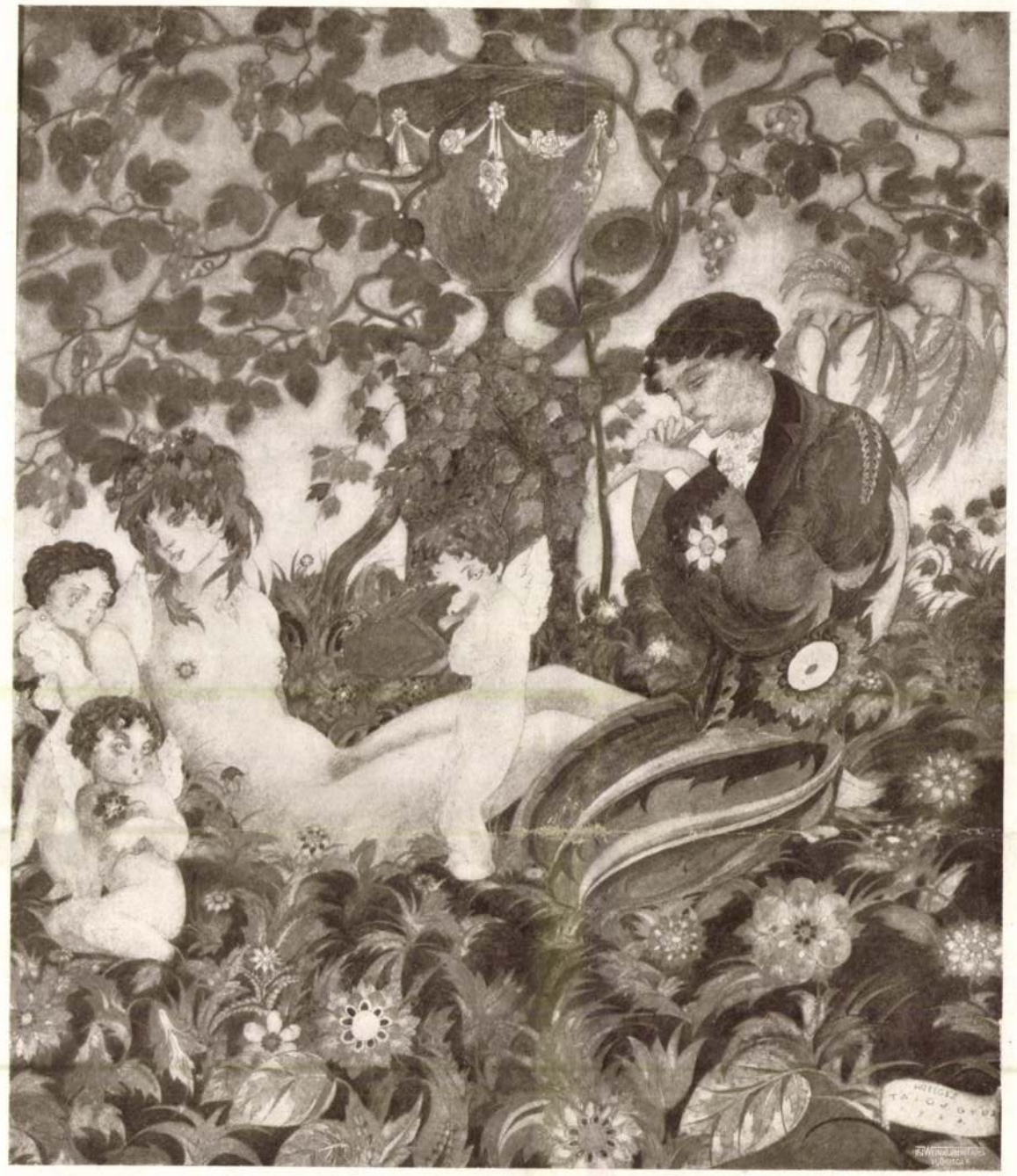

Tálos Gyula: Festett panneau. — Dekorative Füllung. — Panneau peint.

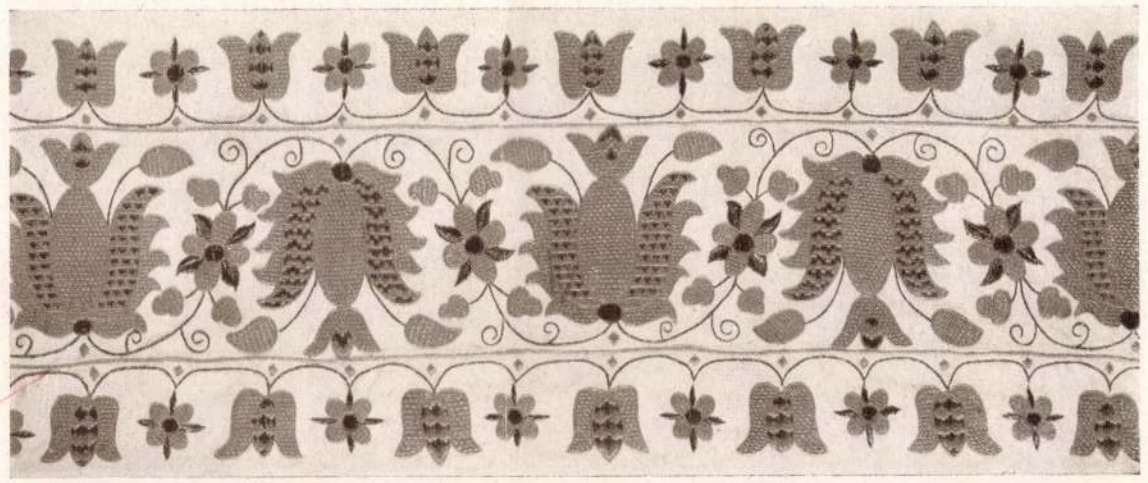

Bíborszínű selyem- és aranyhímzés. Terítő színes hímzéssel. Készítették az Orsz. Háziipari Szövetség műhelyében. — Purpurfarbige Seiden- und Goldstickerei. Buntgesticktes Deckchen. — Broderies.

Szikszay Sándor (Békés): Mézeskalács-minták. — Lebkuchenmodelle. — Moules pour pain d'épice.

Magyar Iparművészet
1929.

Tálos Gyula: Démon. Tollrajz. ✦ Dämon, Federzeichnung. ✦ Le démon. Dessin à la plume.

Gádor István: Régi magyar bábsütőminták nyomán készült majolikatányér és szenteltvíztartók. ◆ Majolikateller und Weichwasserbehälter. Plat en majolique et bénitier.

LEÁNYSZOBA.

TERVEZTE TÁLOS GYULA.

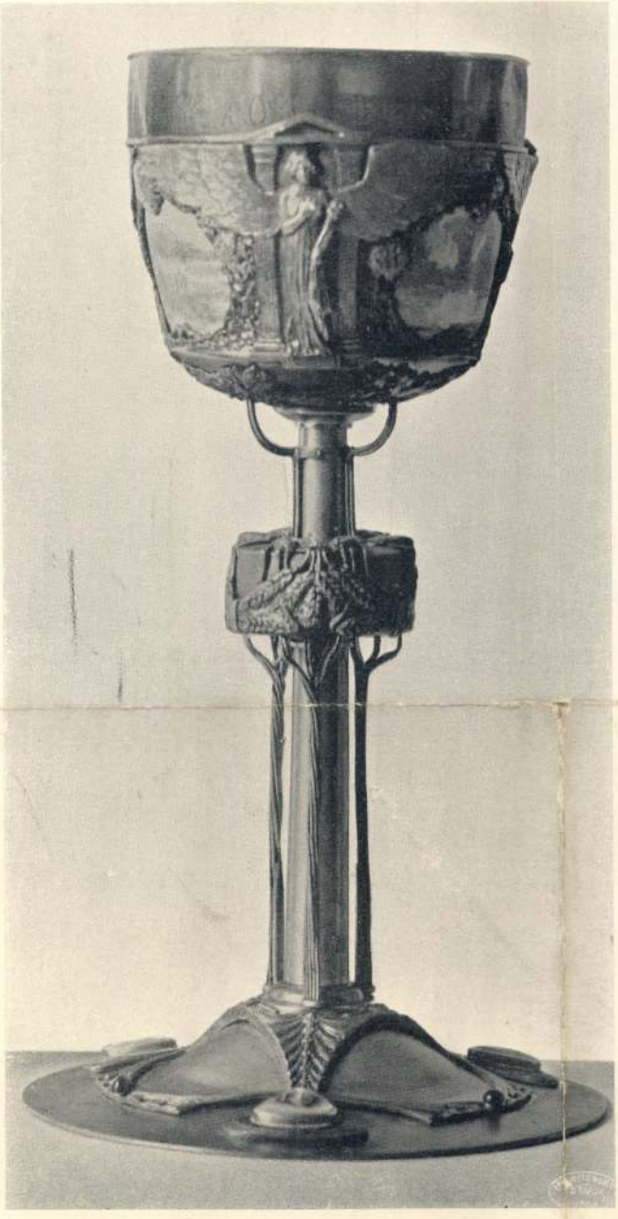

KEHELY,
ARANYOZOTT EZÜST
ZOMÁNCDÍSZÍTÉSSEL.
TERVEZTE ÉS KÉSZÍTETTE
CSAJKA ISTVÁN.
TANÁR HIBJÁN SAMU.

SERLEG,
VERT EZÜSTBŐL.
TERVEZTE ÉS KÉSZÍTETTE
ZENTÁL LÁSZLÓ.
TANÁR HERPKA KÁROLY.

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA JUBILÁRIS KIÁLLÍTÁSA.

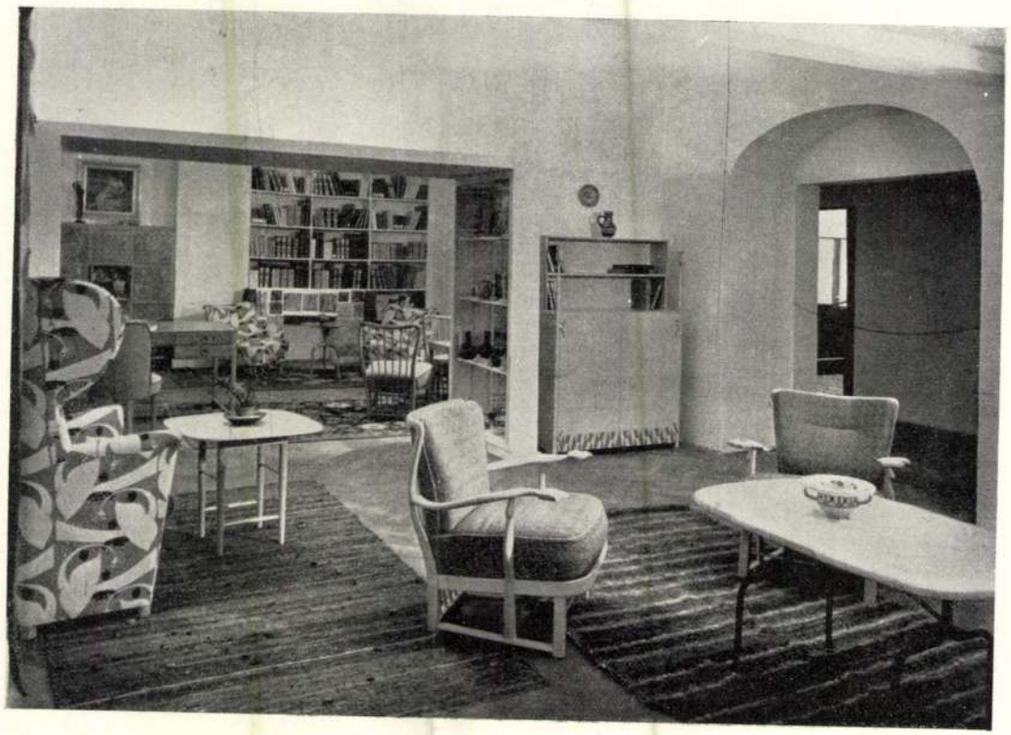

Az „Új Magyar Otthon" kiállításról. Vidéki úriház hallja és könyvtárszobája. Tervezte Tálos Gyula, kivitelezte Belesák Zoltán. — Von der Aussteilung „Neues Ungarisches Heim". Hall und Bücherzimmer eines Herrenhauses am Lande. Entworfen von Julius Tálos, ausgeführt von Zoltán Belesák. — From the Exhibition: „New Hungarian Home". Hall and library of a gentleman's countryhouse. Designed by Gyula Tálos, carried out by Zoltán Belesák.

u 1
MAGYAR IPARMUVESZET
1940.

Tálos Gyula

Az „Új Magyar Otthon“ kiállításról. Fent: Lakó-ebédlő. Tervezte Zöldy Emil, kivitelezte Klemm Ferenc. Lent: Hálószoba. Tervezte Erhardt Ernő, kivitelezte Tóth József. — Von der Ausstellung „Neues Ungarisches Heim“. Oben: Wohn-Speisezimmer. Entworfen von Emil Zöldy, ausgeführt von Franz Klemm. Unten: Schlafzimmer. Entworfen von Ernst Erhardt, ausgeführt von Josef Tóth. — From the Exhibition: „New Hungarian Home“. Above: Dining-sitting-room. Designed by Emil Zöldy, carried out by Francis Klemm. Below: Bed-room. Designed by Ernest Erhardt, carried out by Joseph Tóth.

Az Iparművészeti Társulat tallinni iparművészeti, háziipari és népművészeti kiállításáról. Tálos Gyula tervei. — Von der Kunstgewerbe-, Hausindustrie- und Volkskunst-Ausstellung in Tallinn. Entwürfe von J. Tálos. — From the Exhibition of Applied Art, Home-Industry and Peasant Art, held by the Hungarian Society for Applied Art in Tallinn. Designs of J. Tálos.

MAGYAR IPARMŰVESZET
1936. 3. sz.
fordítás
3

Tálos Gyula

Fent jobbra és balra: az Iparművészeti Társulat rigai iparművészeti, háziipari és népművészeti kiállításáról. Latabár Károly tervei. Lent: az Iparművészeti Társulat tallinni iparművészeti, háziipari és népművészeti kiállításáról. Tálos Gyula tervei. — Oben rechts und links: Von der Kunstgewerbe-, Hausindustrie- und Volkskunst-Ausstellung in Riga. Entwürfe von K. Latabár. Unten: Von der Kunstgewerbe-, Hausindustrie- und Volkskunst-Ausstellung in Tallinn. Entwurf von J. Tálos. — Above to the right and left: From the Exhibition of Applied Art, Home-Industry and Peasant Art, held by the Hungarian Society for Applied Art in Riga. Designs of Ch. Latabár. Below: From the Exhibition of Applied Art, Home-Industry and Peasant Art, held by the Hungarian Society for Applied Art in Tallinn. Design of J. Tálos.

tornyos lugas, domboru virágokkal, lent furulyázó hátán ülő nőalak és puttó. Herend, 1850 k.

Illusztr. XXI. tábl.

Tálos Gyula
Autorvarialások

Mintalapok.
Bp. 1904.

877. KÉT LAPOS TÁNYÉR, porcell

878. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, v
diszités, négy kerek, virágos méd

879. PORCELLÁN DOBOZ, kerek a
szines rózsa, illetve virágkoszor
kilencágu koronával, a pajzsba
pápai gróf Eszterházy cimer.) alat
lának teljes tisztelettel a gyárnok.
Belső része kétrekeszes *Fekete—*
Fischer Moricz Herend, 842. A g
Átm. 15 cm.

880. HÁROM KIS TÁNYÉR, porcell

881. KÉTSZEMÉLYES KÁVÉKÉSZ
fehér mezők, benne kinai jellegü s
a tálca feneke is. Egy ovális áttö
és két csésze aljjal tartozik hozz
kék szinben. Herend, 1864.

882. ÓRIÁS VÁZA fedővel, porcellán,
vállán friz-alakban levél koszoru,
M. 142 cm.

AZ ORSZÁGOS MŰEMLÉKI FELÜGYELŐSÉG

MAGYAR ÉPITÉSZETI MÚZEUMA

MEGHIVJA ÖNT

TÁLOS GYULA okl. iparművész

KIÁLLITÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1974. április. 29. hétfő 10 órakor az OMF székházában

BP. I. Táncsics M.u.1.

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND

Dr PERÉNYI IMRE

a Budapesti Müszaki Egyetem rektora

Talos Gyula

„Otthonka"
terv.
1924

Magyar Építőművészet
1975/4

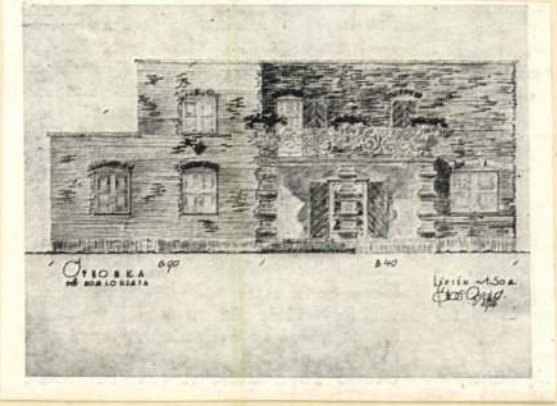

ل

TÁLOS PÁL a legsokoldalúbb és tehetségesebb iparművészek egyike. Voltaképpen lakásberendező, de alig van ága az iparművészetnek, amelyben otthonos nem volna. Hosszú ideig elsőrendű berlini lakásberendező vállalatnak volt a tervezője, most pedig kiváló építészek részére készíti az iparművészeti terveket. Szabad óráiban nagy kedvvel foglalkozik a művészi grafikával és itt csodálatos képzelőereje szabadon csaponghat. Fantasztikus, színes kompozicióit a legelőkelőbb kiállításokon is keltenének méltó feltűnést. Sajnos, ezúttal be kell érnünk egy egyszínű tollrajz bemutatásával, amely ugyan szintén sejteti jeles művészi kvalitásait, de igazi ereje leginkább a színharmóniák összecsendítésében érvényesül.

Magyar Iparművészet
1927. 196.

Iparművészeti csendélet. ✦ Kunst

Elrendezte és a három
Ifj. Welnwu

Melléklet a Magyar Iparm

Talpas István

TALPAS ISTVÁN amatőr ötvösművész, a kohászati üzemek szakmunkásának gyűjteményes kiállítása tegnap nyílt meg Ózdon, a Kohászati Gyártörténeti Múzeumban. A tárlaton 32 vörösrézből és 50 krómnikkelből készült munka látható.

Magyar Hirlap 1977/82/6

Joseph Kemp 1809. Jan.

Catherine Hughes 1820. Jan.

4

4. BÁRSONY PÁRNÁK ÉGETETT DÍSZÍTÉSSEL. RAUSCHER LUIZÁTÓL.

5

5. POHÁRSZÉK. TERVEZTE TÁLOS GYULA.
KÉSZÍTETTE TÁLOS PÁL.

Magyar Iparművészet
1906. 1.

6

7

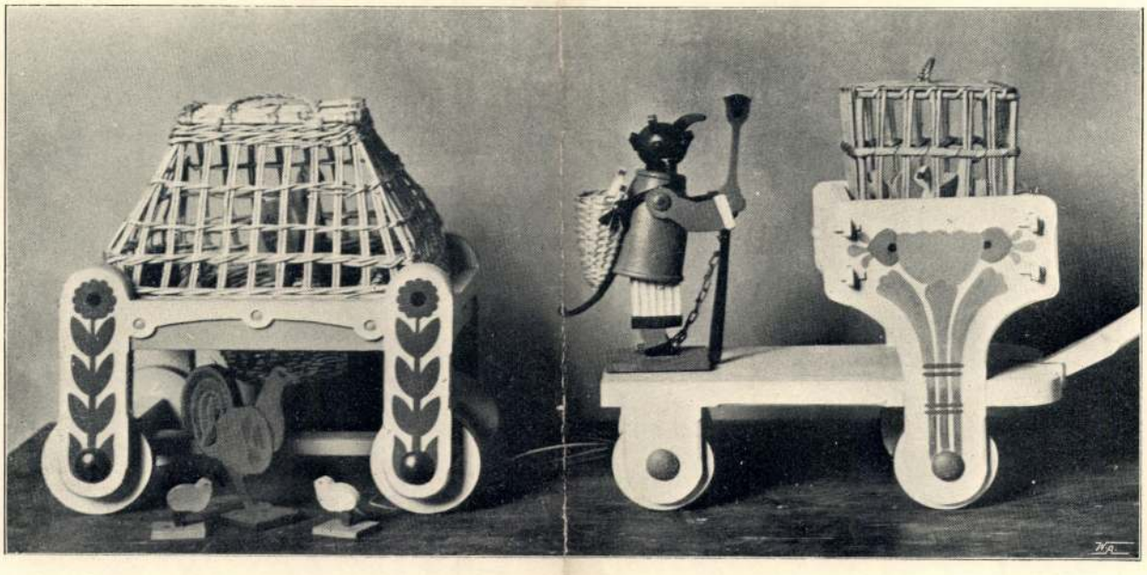

6., 7. GYERMEK-JÁTÉKSZEREK.

TERVEZTE VESZELY VILMOS.
KÉSZÜLTEK A HEGYBÁNYA-SZÉLAKNAI ÁLL.
GYERMEK-JÁTÉKSZER-KÉSZÍTŐ TANMŰHELYBEN.

Tállyai ev. templom

nepi repr.

Gracza I

90. l.

hattal, akik felebbezés kizárásával határoznak a fölött, hogy továbbra is megadható-e a másolónak a másolási engedély.

15. szikkely

tes felhatalmazása. Minden esetben a kiadás el lesz számolva az 1882. évi április 13-iki, 811. sz. (harmadik sorozat) királyi rendeletben megállapított módozatok és formaságok szerint.

Ha az eset nem sürgős vagy az előlegezett alap kifogyott, vagy ilyen egyáltalában nincs, az illetékes felügyelő vagy igazgató előterjesztésére a minisztérium határoz a fenti összegek keretén belül. A minisztérium határoz az előbbi bekezdés szerint megvásárolt tárgyak elhelyezése iránt.

23. czikkely,

A kétezer lirát meghaladó, de nyolczezer lirán aluli vásárlásokra kikérendő a régiségek és szépművészetek felső tanácsa választmányának véleménye.

Sürgős esetekben külön bizottság határoz, amelynek tagjai egy felügyelő, vagy igazgató és a felső tanács legalább három tagja. A választmánynyal azonban mindig közlendő az intézet, amelyben a dolog megőrizendő.

24. czikkely.

A nyolczezer lirát meghaladó vásárlásokra szükséges a felső tanács véleménye.

Tátlya vár

Példányom

l.

Hadtört. Közl

1914. 629. l.

rüs fordulatait, Eisler urral való találkozásunkat s mindjárt felhivtuk a családunkat, hogy készüljenek az utra, a legrövidebb idő alatt el kell hagyniok Budapestet, mert kész az egész haditerv a határon való átcsempészésükre.

Pár nap mulva Gulyás személyesen hozta meg a választ Pestről és a Metropol-szállóban jelentkezett vele. Ekkor már ismét bentjárt Bécsben a prellenkircheni földbirtokos, s már apróra tisztázódott, miként fog végbemenni az utazás és a határon való átszöktetés. A Gulyás által hozott válaszban azonban az állott, hogy feleségemnek egyelőre eszeágában sincs Budapestről elutazni, mert nem hajlandó a lakást eléggé értékes berendezési tárgyaival otthagyni. Minden percben várható volt ugyanis, hogy a lakás egyrészét elrekvirálják, ebben az esetben idegenek telepednek bele. s feleségem még gondolni sem mert arra, hogy ráhagyja a lakást ezekre a hatósági parancs alapján betelepülőkre. Grossmann familiája másképpen gondolkozott, ők hajlandók voltak minél hamarabb utrakelni, csak azt kellett még bevárni, amig

Tállya vára

(Zemplén vm)

l,

Hadtört. Közl

1914. 212. l

213 l

a postát, átnézi a külföldről érkezett lapokat és egy, másfél óra mulva hazamegy.

Délután félötkor már a redakcióban ül, a szerkesztőség tagjai közül nincs még benn senki (csak valaha Lőrinc, a félszemü öreg szolga és most talán János), ez jó Ágainak, ez a magányosság, mire a had beérkezik, föl van dolgozva a délutáni lapok anyaga, minden egyes munkatárs el van látva cikktémával, riportanyaggal, forditani valóval. Amikor ezzel elkészült, fogja magát és sorra járja az asztalokat, aki helyén van, annak kezébe nyomja, aki megkésett, annak asztalán hagyja a megcsinálásra váró anyagot. Akkor visszamegy szobájába, megvárja Kóbort, amig élt, az öreg Gajárit. Valaha hármasban, most csak kettesben megbeszélik a legfontosabb problémákat. Közben odakünn folyik, vagy eleinte inkább nem folyik a munka. Az emberek összeállnak, trécselnek, elmondják napi impresszióikat, kis élményeiket, a munka várhat, ugy se szökik meg, de jön Ágai, végignéz a társaságon:

ANTENNA

Az élet szemérmes tartalma

A nagyváros környékén voltam vendég, tavasziasan száradó ereszű házban, a tél alól felsőhajtó kert közepén. A társaságnak, főként a hölgyeknek, a jelen'évő leányoknak kedvence egy fiatalember volt, akinek kitűnő jövedelme van, szeret mohón udvarolni, azonkívül igen jártas a művészetekben; mindent elolvasott Manntól, Zweigtól. Ez be is tölti egészen az életét. A hölgyek naphosszat ragyogva néztek rá.

Szerettem, hogy vacsora után recsegő keskeny falépcsőn kellett felmenni emeleti hálószobámba. Annál inkább kedvemre volt az öreg falépcsőnek ez az esti hangulatossága, mert, nyilván a házigazda figyelmességéből, könyvekkel kifalazott kis szobát kaptam hálóul. Ernyős lámpa világításánál várt a világirodalom pompás gyüjteménye, nagyrészt vastag, puha, félbőrkötésben. Megrészegedtem az alkalomtól és magas oszlopban halmoztam fekhelyem mellé a könyveket, amelyekben mind elmerülni kívántam. France »Fehér kövön«-jében jártam, Olaszországban, mikor a pattanóneszű éjszakában nagyon csöndesen bejött hozzám valaki. Rámmosolygott. Aztán megszólított:

— A melegtől kinlódtam a szobámban... ablakot nyitottam, s csak addig, egy percre jöttem be. Nem vette észre, mennyire hiányzik valami abból a fiúból, akit az egész társaság valósággal a teremtés hercegeként ünnepelt?

— Hiányzik? ...

— Várjunk csak... — s közelebb lépett, a lámpa fényivébe. — Láthatta, ennek a fiatalembernek eszményei: a pénz, a csók és a művészet. A három közül bármelyikot feláldozza a másikért, ha a pillanatnyi szükség úgy kívánja. De olyan norma nincs az életében, amelyet nem áldozna fel semmiért. Hogy mi volna az? Az élet legszemérmesebb tartalma, amit egy jókedvű, mai, modern társaságban kínos, szinte lehetetlen kimondani is: a hit. Hit, amely szeliden uralkodik minden gondolaton... Látja, ezért ideges a mai ifjúság, nincs nyugvópontja. Mert ez a fiú is ideges a maga módján, láthatta, milyen mohó a terveiben, milyen sietség ég benne.

— Ez a fiú — folytatta, szinte szomorúan — a pénzre rákötötte az életét. Óh, de hiszen éppen itt van a kiválasztott könyvei között, nézze Shakespeare azt mondja: »A tanult koponya bókol az arany bolond előtt«. De ez a bók még a kisebbik baj. Nézze, emitt Bacon mondja: »A nagy vagyon semmi valódi hasznára nincs az embernek, kivéve, hogy gyarapítsa adhatási képességét. A többi csak képzelődés, mert az egyéni birhatás mértéke nem terjed nagy vagyonok élvezéséig. S ha a gazdag ember egészséges akar lenni, csak úgy kell élnie, mint a szegénynek«. Emlékszik-e rá, Náthán Rotschild bankár, kinek oly nagy befolyása volt Nagybritannia mindkét képviselőházára, csak halálos ágyán vette észre, hogy lelke üres pénzcsinálógép volt és így nyögött fel: »Szörnyűség, úgy halok meg, mint egy állat«.

— Féltem ezt a fiút, pedig valóban művelt. Otthon van Thomas Mann művein, de megfigyelte-e, hogy Mann írásaiban nemcsak a művészi munka vonzza, hanem annak erkölcsi »igazságát« is magáévá teszi. Mann mérgező, nagy író. Emlékszik, »József«-ében miként varázsol Putifárnénak igazat? Ennek a fiúnak erre az igazságra van szüksége. Annyira már nem futja lelki kultúrájából lássa. Multkor, mikor Stefan Zweig ön-gyilkos lett, arra gondoltam, hogy Zweig pusztulásba rohanó lelkivilága teljesen közös a nála különben sokkal jelentősebb Mannéval, aki művészetének mérges gőzéből épp úgy nem találhat megbékítő kiutat... Jó volna, ha minderről meg lehetne győzni a művészet iránt fogékony fiatalokat.

Ezzel elvonult ez az ember szobámból, s másnap nem találtam meg a vendégek között. Talán csak az olvasmányaim folytak össze az álmommal.

Izsák-Gyarmathy László

Tűzvész pusztította el

Tállyán az anyakönyvet, amelybe Kossuth Lajos születése volt bejegyezve

Tállya, március

Monok — Kossuth Lajos születési helye — ekkor a tállyai evangélikus egyház filiája volt, így a kis Lajost is ide, Tállyára hozták át megkeresztelni. Ez a templom 12 évvel korábban, *1790-ben* épült. A türelmi rendeletnek megfelelően tornyot nem volt szabad építeniök, s így ma sem toronyból, hanem csak külön haranglábról hangzik szét messzi vidékre a templomba hívogató harang szava. A román stílusú kis templom nemes vonalait bizony bár lemállasztották az idők viharai. *A falak kopottak, megviseltek, a tetőzete rozzant, s az a veszély fenyegeti, hogy egy szép napon összeroppan.* Nem is csoda, hiszen a felette elzúgott 150 esztendő kemény nyomokat hagyott rajta. Alig nyolc esztendős volt a kis Kossuth, amikor 1810-ben a templom tetőzete a belső berendezési tárgyakkal együtt borzalmas tűzvész martaléka lett.

A mentési munkálatok során csodálatos módon csak az orgonát, egy nagyarányú oltárképet és a keresztelési medencét tudták megmenteni a hozzátartozó edényekkel. A kóruson ma is ugyanaz az orgona szól.

Hevesebben dobog a szívünk, amikor az oltártól balra, a szószék alatt levő keresztelő medencéhez érkezünk. Egy méter magas kőállvány tetején van a medence, benne ma is *ugyanaz az ónfalka, amelyet 1802-ben használtak, s mellette ugyanaz a kopott ónkancsó, amelyből Mayer Mátyás tiszteletes úr a keresztvizet a csöpp Kossuth Lajos fejére csurgatta.* A medence rézveretű fedőjéről egy fakult nemzetiszínű szalag csüng alá. Még 1892-ben, Kossuth születésének 90. esztendejében tűzték rá a tállyai hívek.

Ugyanakkor helyeztek el a templom jobboldali falán egy fehér márványtáblát, rajta a felírás: »*E templom, melyben 1802 szeptember havában Kossuth Lajos, hazánk nagy fia, megkereszteltetett, épült 1790-ben, megújíttatott országos közadakozásból 1892-ben, s újból felszenteltetett ugyanezen év szeptember 19-én, Kossuth Lajos 90. születése napján.*«

A lelkészek fokozatosan igyekeztek pótolni az elégett régi anyakönyv adatait és részben maguktól a hívektől, részben pedig ismerőseiktől, hozzátartozóiktól tudakozódtak az adatok után. Igy mingyárt a címlap utáni oldalon találhatunk egy 1837-ből származó bejegyzést, s ez éppen Kossuth Lajos születésére vonatkozik. Pontos születési adatokat nem közöl ez a kései bejegyzés, mert főleg csak arra szorítkozik, hogy Kossuth keresztapja »orvos-doktor *Juhász Jakab*, keresztanyja pedig nemes *Váradi Szakmáry Judit* kisasszony vala, úgy mint ezeket nekem élő szóval testvére, nemes Váradi Szakmáry asszony, néhai Tudós Tiszteletes Magyar Mátyás özvegyétől erősítve hitelesen elbeszélte« — fűzi hozzá az akkori lelkipásztor.

Sokkal becsesebb azonban az a pergámensárga levél, amelyet maga *Kossuth Lajos írt Torinóból 1874 május 4-én Hajász Pál tállyai lelkésznek*, s amely szinétn az anyakönyvbe van beragasztva. Idővel ugyanis vitássá vált, hogy Kossuth szeptember havának melyik napján született, ezért Hajász Pál egyenesen a turini remetének írt és tőle magától érdeklődött a pontos születésnapi dátum felől. Kossuth kedveshangú levélben válaszolt a lelkésznek és ebben hivatkozik egy »aranyozott, rézcsattos bibliára«. Ebbe voltak bejegyezve régi szokás szerint az ő és nővérei születésének és keresztelésének adatai. Az öreg biblia azonban elveszett, így, — folytatja Kossuth — »bíz én lassan-lassan születésem napját és hónapját elfelejtettem emlékezetemben megtartani. Hogy mikor? azt teljes bizonyossággal meg nem mondhatom. Úgy rémlik előttem, hogy szeptember 16-a és 19-e között: alkalmasint 19-én«. *Igy fogadta el aztán az irodalomtörténet Kossuth születése napjának dátumául 1802 szeptember 19-ét.*

Majd befejezésül odaírja még a levél végére ezt a száműzetésben megérlelődött keserű megjegyzést: »Méltóztassék odajegyezni nevem mellé, hogy születésem hónapja nem tudatik. Mindennek megvan a maga haszna. Születésem napja nem lévén tudva, nem lesz nap, amely emlékezetemet felélessze s így nevem hamarébb lesüllyed oda, hová *vágyakozom, a feledékenység örvényébe.*«

Megilletődve tesszük le a fakult, súlyos anyakönyvet, s mire sorrajárjuk és kegyeletes érzésekkel végigsímogatjuk a Kossuth-templom drága emlékeit, lassan esteledni is kezd már. Kint ércesen kondul a harang szava, s hangjára sűrű sorokban megtelik a kis templom. A kórusban lágy, kellemes hangon felzúg az ősi orgona, s a tállyai hívek a zsoltárok lélektisztító dallamával dícsérni kezdik az Urat, aki súlyos megpróbáltatásaikban mindig közel hajol hozzánk és a legnehezebb történelmi időkben is támasztj láng lelkű hősöket e sokat szenvedett nép szabadítására.

Hegyi József

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

AZ ANYÁK NAPJÁRA nézve volt vita a berni egyháztanács ülésén. Főként az volt kérdéses, egyházi ünnepnek tekinthető-e ez a nap, vagy sem? Az egyháztanács végső döntése szerint az ötödik parancsolat mértékadó ebben a kérdésben. Bármily vonzónak is tűnik fel külön napot szentelni az anyának, elégséges róla megemlékezni születésnapján. Különben is gyermeki érzéseinket az év minden napján meg kell mutassuk anyánkkal szemben. Az ötödik parancsolatban egyáltalában nincs szó külön az anyáknak szentelt napról. Amennyiben annak a szokása mégis létrejött, nem a biblián alapul és a tanács szerint téves ítéletből ered.

VATIKÁNI HIVATALOS JELENTÉS szerint 1943-ban 77 válási kérvényt nyujtottak be. Ezek közül 44-et kedvezően intéztek el, 27-et visszautasítottak és 6 eset még függőben van.

A SVÁJCI SZÖVETSÉGES TANÁCS tanácskozó bizottságot szervezett a menekültek ügyeinek intézésére.

ZÜRICHEN ÚJABB NÉGY LELKÉSZI ÁLLÁST szerveztek. Ennek következtében most már egyetlen lelkésznek sincs négyezernél több egyháztaggal biró gyülekezete. Sőt a legtöbb gyülekezet taglétszáma háromezer és háromezerhatszáz között mozog. Tervük az, hogy a gyülekezetek lélekszámát kétezerre csökkentsék további lelkészi állások szervezésével.

A KERESZTYÉN IFJÚSÁGI EGYESÜLETEK létrejöttének százéves évfordulója alkalmával a francia-svájci egyesületek Lausanneban nagy ünnepséget rendeznek Áldozócsütörtök napján. Délelőtt a katedrálisban lesz istentisztelet, délután pedig nagy nyilvános ülés, amelyen jelentős svájci politikusok is beszélnek. Ünnepélyes felvonulást is terveznek a városban, mintegy háromezer résztvevővel.

A FRANCIA PROTESTÁNS FIATALOK egy kis csoportja újabb evangélizációs módszerrel próbálkozott és pedig nagy sikerrel. Tizenhárom ifjú a lelkészével tíznapos bicikli útat tett, s közben kilenc helységet látogattak meg. Miután az illetékes elöljáróság engedélyét megkapták, tamburával hírül adták, hogy a keresztyén utazó komédiások ingyen előadást tartanak tábortűz mellett. Mulatságos komédiával kezdik a műsort. Mikor a kapcsolat a hallgatóság és a szereplők közt létrejön, vallásos énekeket énekelnek és egyenként bizonyságot tesznek hitükről. Végül a Miatyánkkal zárják. Utána újszövetséget árulnak, legtöbb esetben igen nagy sikerrel.

SKÓCIÁBAN SZINTÉN NAGY A LELKÉSZHIÁNY. Egyes teológiai karokat be is zártak emiatt. Most egy bizottságot szerveztek, amely felveszi a kapcsolatot az összes lelkészekkel és lelkészjellegű egyénekkel. Ezektől elkérik azok névsorát, akiket lelkészi szolgálatra alkalmasaknak találnak. S amennyiben ezeknek a teológiára való beiratkozása jelenleg nehézségekbe ütközik, például a katonai szolgálat miatt, állandó kapcsolatban maradnak velük, hogy ébrentartsák bennük a lelkészi szolgálatra való elhivatottság tudatát.

A ZÜRICHI EGYHÁZTANÁCS az egyházi törvényt revízió alá vette. Az iskolai oktatásban az eddiginél nagyobb szerepet kívánnak juttatni a vallástanításnak. Az alsóbb osztályokban a tanítók végzik a vallásoktatást. Az ugyan felekezetközi, de azért bibliai jellege kell, hogy legyen.

BOEGNER LELKÉSZ, a francia egyház feje, ezidén is megtartja szokásos böjti beszédeit, de rádióközvetítés nélkül. A beszédek idejét ugyanis rövidíteni akarták, azonkívül azt kívánták, hogy előadásait ne templomban tartsa, hanem a studióban. Ezeket a feltételeket azonban visszautasította. A notre-damei katolikus előadásokat sem közvetíti a rádió az idén.

ORGONA-HARMONIUMOK
nagy választékban
Sternberg
Hangszerraktár RÁKÓCZI-ÚT 60 Körúton túl

HIREK

— **A bécsi magyarok márciusi ünnepélyei** a reformátusok szeretetvendégségével kezdődtek, amelyet a Collegium Hungaricumban tartottak március 12-én. A gazdag programmon szerepeltek Furka Gizella zongoraművésznő, a négyéves Csöke Paulina énekművésznő, dr. Incze Gábor, Woyner Félixné és Aba Irén szavalt, Thománé Méreg Erzsébet énekelt.

— **A KIE téltábor Sárközben.** Március 2—4-én Sárpilisen 70 ifjú részvételével téli tábort rendezett a KIE Nagy Gyula és Darányi István titkárok vezetésével. Előadást tartottak: Cseh Benő tengelici, Szalai Sándor medinai, Göbölyös Károly öcsényi lelkipásztorok, Szigethy Gyula szekszárdi segédlelkész, Boros Pál decsi és ifj. L. Kovács Lajos alsónyéki gazdaifjak. A tábor részvevőit Simon István lelkipásztor és a gyülekezet nőmunkásai látták vendégül.

— **Az ország legfiatalabb gyülekezete** alakult meg Okány községben 694 egyháztaggal az ifjúság között, amelynek lelkipásztora a hitoktató. Van gondnoka, kántora, diakonisszája és presbitériuma. Tisztségekre az ifjúság legérdemesebb tagjait választotta a gyülekezet.

— **Keresztszülők: a IV/A és IV/B osztály.** A debreceni nőszövetség szegénylátogató csoportja két kereszteletlen kisdedet talált, akinek a keresztelése azért maradt el, mert a nagyon szegény szülők nem találtak keresztszülőket. A nővszövetség vállalta az egyik gyermek keresztszülőségét, a másikat pedig magának kérte a Dózsi elemi iskola IV/A. és IV/B. osztálya.

— **Tavaszi ifjúsági konferenciát** rendez az IKE Szövetség Désen április 2—5 én. A konferencián résztvehet minden 12 évet betöltött református földmíves, iparos, kereskedő és diákifjú. Jelentkezési határidő március 22. Cím: IKE Szövetség központja, Kolozsvár, Hitler tér 13.

— **Csernák Béla** nagyváradi lelkipásztor a református akadémián »Nagy István református esperes és Charles Bruce amerikai lelkipásztor együttes várfogsága« címmel érdekes előadást tartott március 14-én.

— **Kossuth emléke a pápai főiskolán.** A pápai főiskola ez év március 15-én a városi színházban előadta Hegedüs Lóránt »Kossuth« c. ötfelvonásos színművét.

— **Ezer csecsemő részére** biztosított kelengyét a tiszáninneni egyházkerület nőszövetsége, a nemrég megindult vándorkelengye-akció során.

Az ige fényénél

Az imádság

értelmét, erejét, örömét senki jobban meg nem mutatta Jézusnál. Tanuljunk nála imádkozni.

Március 19, vasárnap: Márk 1, 35. — Az imádság az erőgyüjtés alkalma. Ha sok a dolgod, többet imádkozzál.

Március 20, hétfő: Máté 6, 7—8. — Az imádság nem is annyira beszéd, mint inkább a lélek elfogadásra kész magatartása Isten színe előtt.

Március 21, kedd: Máté 6, 5—6. — Az imádság *személyes* dolog. Legforróbb imádságunkat egyedül szoktuk elmondani Istennek.

Március 22, szerda: Lukács 18, 1—5. — A kitartó imádságot Isten valamilyen módon mindig megjutalmazza: felel reá és kegyelemmel felel.

Március 23, csütörtök: Máté 26, 36—46. — Még a keserű pohár sem elvettetés jele, de az imádságban Isten akaratát kell megtanulnunk.

Március 24, péntek: János 17 v. — Másokért, Isten ügyéért imádkozni legalább annyira kötelességünk, mint a magunk dolgainak Isten elé való vitele. Kikért szoktam imádkozni?

Március 25, szombat: Máté 6, 9—13. — Az örök minta így is az Ur imája marad. »Igy«, azaz ehhez hasonlóan imádkozzunk. Az imádság nem a gépiesség, recitálás, hanem a lélek dolga.

— **Lelkésznék összejövetele Kolozsvárott.** A kolozsvári egyházmegye Lelkésznék Szövetsége március 3-án Kolozsvárott tartotta szokásos havi összejövetelét A gyülésen megjelent Vásárhelyi Jánosné, az erdélyi egyházkerület püspökének felesége is.

— **V. országos konferenciáját** rendezi a Református Gyülekezeti Evangelizáció Baráti Társasága Nyiregyházán március 24. 25. 26 án. Jelentkezési határidő március 20. Nyiregyháza, Józsa András-u. 23. Részvételi díj 5 pengő, napi ellátás 10 pengő.

— **7000 meg nem született gyermek** vádolja a vértesaljai asszonyokat — mondotta B. Szabó János esperes a vértesaljai nőszövetség konferenciáján, amelynek középpontjában az egykekérdés állott. A konferenciát március 8-án tartották Bicskén, 400 asszony és leány részvételével. A konferencián szolgáltak: Zugor István biai, Sebestyén Andor budapesti lelkipásztor. Sebestyén Andorné, Sigray Istvánné e. m. nőszövetségi elnöknő. Igét hirdetett Imre Ernő csabdi lelkipásztor.

— **Érdekes adatok** szerepelnek a valamikor színtiszta református Szatmár megye legújabb statisztikájában. Szatmárnémetiben van 11.404 r. kat., 16.392 református, Szinérváralján 867 r. kat., 416 református, Nagybányán 7133 r. kat. és 3159 református.

— **Népfőiskolai záróvizsgák.** A szatmári és a kecskeméti népfőiskola március 11-én tartotta záróvizsgáját és ünnepélyét.

— **Darvas József** népi drámáját: a »Szakadék«-ot adta elő a csurgói református KIE és leányegyesület. Ezzel az előadással pályáznak az 1000 pengős országos díjra, melyet az a műkedvelőtársulat kap meg, amelyik előadásával leghűségesebben ki tudja fejezni az író szándékát.

— **»Magyarok márciusa«** címmel Molnár Lajos ref. lelkipásztor, országgyülési képviselő mondott ünnepi beszédet a Gyóni Géza Irodalmi Társaság március 10.-i ünnepi irodalmi délutánján.

— **Rimaszombati Kazai Jánosnak,** a Rákóczi szabadságharc idején (1708) megjelentetett imádságoskönyvét újból kiadja dr. Incze Gábor nagyváradi lelkipásztor. A bevezető tanulmányt Esze Tamás lelkész írja.

— **Református nőszövetségi nagygyülést rendez** március 17-én a debreceni kistemplomban a tiszántúli egyházkerületi nőszövetség. »A magyar református asszony« címen előadást tart Zsindelyné Tádós Klára orsz. nőszövetségi elnök.

SOKGYERMEKES

református mezőgazdasági konvenciós családokat keres dunántúli uradalom április 1-i belépésre. Fizetés rendes konvenció, lakás villanyvilágítással, fűtés, stb. 12 éven felüli gyermekek kereseti lehetősége szorgalma szerint 250 pengőig, 12 éven aluli fiúgyermekek számára 60—100 pengő. Költözködési költséget megtérítek. Cím a kiadóhivatalban.

Művésznők az egyházért

A kis budakeszi fiókegyházközség a mult vasárnapon műsoros előadást rendezett, amelynek jövedelmét úrasztala beszerzésére fordítja. A gyülekezet a faluban a magyarság ügyét is képviseli az egyház szolgálata mellett. Az előadáson szerepelt minden tiszteletdíj nélkül két ismert művésznő: Murái Lili és Vaszary Piri, továbbá Hajdú Anna, a magyar dal hivatott énekesnője. Tudjuk, hogy ezt a szolgálatot csak azért vállalták, mert kicsi gyülekezetről és kicsi magyar közösségről volt szó. Tudjuk abból a kijelentésből is, amelyet egyikök mondott, amikor észrevették rajta, hogy lázasan beteg: »Ha félholtan lettem volna is kijöttem volna, mert magyar ügyről volt szó.« Itt mi nem a művészetüket akarjuk értékelni — megteszik azt mások helyettünk — és ők maguk is megbizonyítják naprólnapra az egész magyarság javára, azt a lelkületet köszönjük meg nekik, amellyel ők, a reflektorfényben élők, le tudtak hajolni ehhez az emberek előtt talán kicsi ügyhöz s abban a nagy hajszában, amelyben élnek időt tudtak szakítani számára. Ezt a lelkületet kívánjuk minden híres és nagy művészünknek.

MEGHÍVÓ

a **Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaságnak** 1944. évi március hó 27-én, hétfőn délután 6 órakor Budapesten, IX., Kálvin-tér 8., II. udvar I. emelet, az egyházmegye tanácstermében tartandó **XXVI. évi rendes közgyülésére.** Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság jelentése az 1943. üzletévről. Az igazgatóság számadása az 1943. üzletévről. 2. A felügyelőbizottság jelentése. 3. A felmentés megadása az igazgatóság és felügyelőbizottság részére. *Mérlegszámla.* Vagyon: Gépek, berendezések, felszerelések 60.785.41 P, Nyomdai papírkészlet 3602.81, Bankban elhelyezve 9354.—, Értékpapír 11.169.85 P, Pénztár 8470.94, Nyomdai adósok 18.615.02, Könyvkereskedés berendezése 1616.68, Könyvkereskedés könyvkészlete 24.332.26 P, Könyvkereskedés papír- és irószerkészlete 48.957.04 P, Könyvkereskedés adósai 18.669.52 P, Saját kiadványok készlete 3901.30 P, Bethlen-fiók berendezése 3837.66 P. Összesen 213.342.49 P. Teher: Részvénytőke 110.000.— P, Tartalékalap 7000.— P, Áruértékcsökkenési tartalék 26.051.38 P, Fel nem vett osztalék 4724.40 P, Moktár 4½ százalékos kincstári jegy hitelszámla 9759.— P, Nyomdai hitelezők 26,743.10 P, Könyvkereskedés hitelezői 13.988.81 P, Átmeneti tételek 5707.08 P, Nyereség 9368.72 P. Összesen 213.342.49 P. *Eredménykimutatás.* Veszteség: Munkabérek és fizetések 182.838.95 P, Helyiségbér, világítás, fűtés 16.651.17 P, Villanyhajtóerő és gáz 4977.17 P, Üzemi kiadások 18.606.28, Betegsegélyző és balesetbiztosítás 6457.94 P, Adó és illeték 7042.23 P, Beruházási hozzájárulás 903.— P, Biztosítás 418.88 P, Vegyes kiadások 12.992.78 P, Leírások 5215.60 P, Nyereség 9368.72 P. Összesen 265.472.72 P. Nyereség: Üzemszámla 179.316.08 P, Áruszámla 85.187.92 P, Kamatjövedelem 395.09 P, 1942. évi nyereségből áthozat 573.63 P, Összesen 265.472.72 P. Az Igazgatóság. Megvizsgáltuk és rendben találtuk. A Felügyelőbizottság. A közgyülésen csak azok vehetnek részt, akik az alapszabályok 7. §-a értelmében részvényeiket *1941 március 23. délután 2 óráig* a részvénytársaság pénztáránál *(IX., Kálvin-tér 8., Bethlen-könyvkereskedés)* letétbe helyezik.

LELKÉSZ URAK!

PRESBITER TESTVEREIM!

Nem mindegy az, hogy kivel csináltatják vagy hol vásárolják a mi hitünkhöz és valásunkhoz méltó kegyszereiteket. Mint ős-magyar ref. vallású ref. kegyszerkészítő egyedül állok az országban és szakszerűen készítek a használati célnak megfelelő és ízléses kivitelű úrvacsorai kelyhet, **kancsót, keresztelő- és kenyéroszító-tálat** stb saját műhelyemben és tartok boltomban. Készítek továbbá **ékszert, nászajándékot, dobozokat, étkészleteket** családi ezüstből és ezüstözött bronzból stb.

Aranyozok, ezüstözök a törött ékszereket becserélem vagy megveszem.

Hittestvéreimet becsületesen kiszolgálom.

KISS FERENC

ref. presbiter ötvösmester tanár

BUDAPEST, IV., HARISBAZÁR 8.

Telefon: 384—447.

„Kossuth Lajos édesapám..."

— mondja a magyar népdal

Nincs a magyar történelemnek még egy alakja, aki mélyebben élne fajtánk szivében, mint Kossuth Lajos. De nincs még egy olyan nemzeti hősünk sem, aki hatalmasabb benyomást hagyott volna a világtörténelemben, mint ő. Nincs senki, akit ebben hozzá hasonlithatnánk.

Az a hatalmas lelkesedés, ábrándos rajongás, amelyet népünk ajkán az ő nevének említése kivált, olyan csodálatos és véghetetlen nagy szeretetről tesz bizonyságot, amelyet Rákóczi óta egyetlen államférfi sem tudott magának megnyerni. A magyar föld egyszerű fiainak a szivébe egyetlenegy név van beleégetve: az ő neve. A magyar nép lelkében a történelem kezdőpontja: Kossuth Lajos negyvennyolca. Nevét soha senki nem tudta kitörölni a magyarság emlékezetéből. Sem a kiegyezés, sem a világháború, sem Trianon, sem a huszadik század legborzalmasabb világégése, neve egyre erősebb, fénye nőttön nő, szelleme évtizedek távolából egyre hatalmasabb területeket sugároz be. Egyedül öneki van minden falusi házban fényképe. Neki van majdnem minden faluban és városban utcája s csaknem 100 szobra szerte az országban.

De a népek rejtelmes vonzódása nem állt meg a Kárpátok koszorújánál, hanem világraszóló csodává nőtt mindenütt. A Kárpátokon túl, lent a Balkánon, messze Nyugaton, távol Keleten, az Óceán mindkét felén nemcsak a nép képzeletében él legendás alakja, hanem minden iskolásgyermek is tudja nevét. Neve olyan mély benyomást hagyott maga után, hogy a magyarság nagy ellenségeinek legádázabb munkája sem tudta azt elhomályositani. Amikor Masaryk 1918-ban megkezdte az új világban a Csehszlovák állam megteremtésére irányuló munkásságát s a magyarság elleni agitációját, szégyenkezve kellett bevallania naplójában, hogy Csikágótól kezdve egész amerikai útja alatt Kossuth emlékével kellett megküzdenie. Minden időn és téren áttörő halhatatlan lángeszének legfényesebb tanubizonysága az, amikor Cleveland városának polgármester-helyettese egyik ünnepi beszédében a következőket mondotta: „Nyolcvan évvel ezelőtt megjelent a városban Kossuth Lajos, a számüzött magyar, úgy beszélt apáinknak a népek szabadságáról, hogy azok elszégyelték magukat s úgy érezték, hogy miatta fel kell szabadítaniuk a fekete rabszolgákat".

Hogy Kossuth Lajos, a „szabadság angyala" milyen mélyen irta be nevét a magyar nép szivébe, azt legfényesebben azok a népdalok és költemények bizonyítják, amelyek százával teremtek a magyar nép ajkán. Ki ismerné félre azt az odaadó gyermeki ragaszkodást és szeretetet, amellyel édesapjának nevezte el a nagy hőst:

„Kossuth Lajos édesapám,
felesége édesanyám . . ."

A róla szóló dalok és költemények tisztán tükrözik vissza az akkori idők érzelmeit. Micsoda mélységes bánat van a „Búsul a magyar hona állapotján" kezdetü dalban, de milyen kitörő az a reménység, amikor a nemzet várja külföldről haza a szabaditót:

„Fölépült már a szögedi vasút,
Azon jön majd Garibaldi, Kossuth . . ."

Vagy:

„Szennyes az én ingem,
szennyes a gatyám is,
Majd hoz Kossuth tisztát,
Türr Pista meg puskát.
Éljen Garibaldi!"

Ő volt a „vihar", a „föllegek dörgése", „a sötét éjben lobbot vető villámlás", az „ősfa", amelynek „kigyók sziszegnek árnyékában", aki a „felhőkhöz járt iskolába, lelket rázó mennydörgést tanulni", a „szabadság angyala", aki a „szabdság könyvét megirta", a „hajnali csillag", a „rég várt megváltó", a „legelső magyar ember", akinek a „neve imádság volt", akinek a nevét élteti a legkisebb magyar gyermek is, áldja a kemény csatába induló honvéd, a sirva vigadó magyar, akinek nevét márványbetükkel vési minden magyar ember fia szivébe és testamentomul hagyja hátra:

„Akármikép bánjék a sors veled,
Kossuth nevét soha el ne feledd."
Akinek egyetlen álma volt:
„Szabad ország, szabad ember
oh mi szép,
Mint a magyar, fél világon
nincs oly nép."

Dr. Major József

Tállyai ev. Kegyelem

Tállya kincsei. Szent Jakab és az Ismeretlen Királynő szobra
Németh Albert fényképe

Tállya kincsei

Mindig újra és újra meglepi a szakembert is, mennyi ismeretlen műkincs, számon nem tartott érték lappang az ország kisebb helyein. Mindig onnan bukkan elő, ahonnan a legkevésbbé várnánk.

Tokaj-Hegyalja egyik nagyközségéből, Tállyáról kaptunk fényképeket a plébániatemplomot díszítő szobrokról.

A képet nézegetve, szinte hitetlenkedik az ember: vidéki község templomában ilyen szobrok? Tökéletes művészi munkák, egy-egy darab művészettörténet. Sienai Szent Katalin szobra a legtisztább barokk, pátosza komoly, drámai, kifejezőereje lélekből táplálkozik, lélekhez szól. Alkotója nem vidéki kisember, hanem korának java szobrásza lehetett. Alexandriai Szent Katalin és Szent János páros szobra, valamint a másik oltárt díszítő Szent Jakab és az ismeretlen királyi hölgy együtt-

tes szobra, már a rokokó jellemét tükrözi: előkelőek még fellengősségükben is. A két szoborpár a rokokó szobrászat örökbecsű műve.

A sokszor elpusztult és újjáépült templomnak legrégibb szobra limai Szent Róza, a pestisbetegek védőszentje. Eredetileg fekvő szobor volt — mint minden Szent Róza szobor —, de a forgandó időben rózsákkal bélelt sziklabarlangja elpusztult s a hontalan, kallódó szobrot valaki féltő gondosságból talapzatra állította. Meghatottan szemléljük a szobor légies finomságát, átszellemült báját. Ha tudjuk is, hogy a Szenthez való könyörgés egymagában kevés a pestisbetegség leküzdésére, a szobrot nézve, mégis hinni tudunk csodatévő erejében. Az alvó nőalakról sugárzó végtelen nyugalom vigasztalást és bátorítást adott az irtózatos kórral küszködő, ijedt léleknek. A mindenbe való

Tállya kincsei.
Sienai Szent Katalin szobra.
Németh Albert fényképe

beletörődés nyugalmát, mert az álom szép s az életből kilépő hosszú álomba szenderül csupán...

A templom eredetileg gótikus stílusban épült, később barokk stílusra formázták át. Plébániája egyike a legrégebbieknek az országban. Ha a nagyértékű szobrokra és templomdíszekre magyarázatot akarunk, a város történelmében kell visszalapoznunk. Tállya évszázadokon át bástyája és pillére volt nemzeti nagyságunknak, később osztályosa pusztulásunknak. Nagy időket látott vidék, vára gőgös nagyurak birodalma és mentsvára. 1404-ben Debrői István kincstárnok a vár ura, 1411-ben királyával, Zsigmonddal nézeteltérésbe keveredve, az uralkodó csak erős haddal tudta visszavenni a várat. 1500-ban Szapolyai Jánosé, ötven évvel később Izabella királyné Ferdinándnak adta át. A tizenhetedik században Rákóczi György és felesége, Lorántffi Zsuzsánna kap rá királyi adományt, később Thököly Imre hívei ide hívnak össze titkos gyűlést, 1708-ban I. Rákóczi Ferenc ugyancsak ide hívta egybe híveit tanácskozásra. Akkor még város, erős kőfallal megerősítve, két főkapuval és több kisebb kapuval. Rákóczi bukásával Tállya sorsa is megpecsételődött...

Várát, kőfalait elpusztíthatta a gyűlölet, rangját elvehették, de igazi szegény nem lesz belőle soha: megmaradt műkincsei egy pillantásra megmutatják hajdani nagyságát.

KASSAY SOLT

Tállya kincsei. Limai Szent Róza szobra. Németh Albert fényképe

Tállya kincsei. Alexandriai Szent Katalin és Szent János szobrai.
Németh Albert fényképe

Új Idők 1942. 30-4.

Mühlbeck-híradó. A vidám tej-jegyesek.

— Miért? Mert rabszolgasorsban tartották a nőt? Nézze csak meg, ahol egy kis mód volt reá, mit tettek... Stuart Mária tizenhároméves korában latin nyelven értekezett a francia udvar előtt arról, illik-e a nőnek műveltséget szerezni...

— Tehát mindig kérdéses volt! Legalábbis kérdéses!

— Azt akarta volna, hogy buta maradjak? Persze, én kitüntetéssel érettségiztem, maga meg csak átcsúszott!

Márton nagyot nyelt. Ez örökké fájó seb volt a számára. Elhallgatott egy pillanatra.

— Minket szigorúbban vettek, — szólt.

— Szigorúbban! — legyintett gúnyos ajkbiggyesztéssel Zsuzsika. — Miért vették volna szigorúbban? Inkább mindig kedveznek a fiúknak!

Amint legyintett, a piroskötéses könyv leesett a földre, az apró százszorszépek közé. Kinyilt egy helyen. Sárgult kis cédula hullott ki belőle. Zsuzsika utána nyúlt, de Márton is. Összeütötték fölötte a fejüket. Egyszerre vették fel s olvasták:

— *Lelkem uram Mártonom elment az insurrectioba ma reggel Nyoltz órakor. Az olta egyben Sirok.*

Összenéztek ketten.

Csönd lett a filagóriában. Egy pillanatra mintha a méhek is halkabban zümmögtek volna. Halk szellő suhant át a levelek között. Zsuzsika megborzongott.

— Ez az öreg Csombor volt, nagyapa öregapja, — magyarázta Márton halkan. — Ő visszajött, de addigra a felesége meghalt. Mondják, nyugtalan volt szegényke s kísérteni járt sokáig...

Zsuzsika az urához símult. Megcsókolta. Becsukta mind a két könyvet.

— Vigyük be, tegyük a helyére. Igazán nem tudom, miért haragudtam meg magára... tudja, ha alszom délután, utána mindig mérges vagyok.

— Én nem aludtam, mégis felmérgelődtem, — mondta Márton és tétovázva a homlokához nyúlt. Körülnézett hirtelen, mintha a háta mögött lappangana valaki. De senkit sem látott. Méhike zümmögött bágyadtan az egyik közeli virágon s ártatlan bárányfelhők néztek le rájuk az égről. A déli nap mozdulatlan ragyogásában reszketett a levegő.

De a lehullott régi könyv lapjai mozogni kezdtek, mintha könnyű szellemkéz keresett volna valamit.. s egy helyen szétnyilt a kötet. Márton belepillantott.

— Nem kísértetek járnak, hanem az ki nem békélhetett Indulatok és hevesb Érzemények nyugtalankodnak az Síron túl is, mindaddig, valameddig azokat valaki másban ki nem aggyák. Itt gyökerezik tévedése a Lélek Vándorlás tanának is, mellyet némely indusok és más idegen Pogányok erőssen állítnak mind napjainkig...

Márton összeráncolta a homlokát. Mintha láthatatlan pókhálót érzett volna, amibe belegabalyodik a karja-lába s nem bír szabadulni.

— Ördög vigye a filozófiát! — morogta. — Ördög vigye a vitatkozást! Zsuzsika, én kimegyek a rakodókhoz, nagyon jól esne, ha mire hazaérek, a verandán várna egy kis hideg aludttejjel. Az kell ilyenkor.

Keményen nekivágott a poros udvarnak, az istálló felé. Nyergeltetett. Mikor felült a ló hátára, még kábult volt kicsit és Shakespeare járt az eszében: — Sok minden van a földön, ó Horáció...

De aztán odaért a búzaföldek közé és elfeledte a vitatkozást, elfeledte a filozófusokat és az érthetetlen rejtelmeket.

— Manapság nincs az ilyesmire idő s nem is divat, hála Istennek! — mondta még s mintha valami legyet űzött volna el magától, úgy csapott el a füle mellett.

Ugyanakkor Zsuzsika jéghideg aludttejet mert bögrékbe a köcsögből s a tejfölt nyalogatta egy kicsit, nagyon jól esett neki. Vont a vállán egyet. Ezzel intézte el a vitát véglegesen. Amíg az asszonyé a kamrakulcs, addig beszélhet a férfi, amit akar... A baj csak ott kezdődik, ha ekörül van hiba.

Nagyapa könyvesszekrénye kulcsra zárva, árván állt a hűvös szobában.

Kis ház a pagonyban

Fák tengerében kősziget
piros tetővel égre bámul
Hegyek, furcsálva kémlitek,
mint csöppent ide új csodául
e ház? Tölgyek, fenyők ti értitek:
Egy asszony rakta gondból és imából.

Kis hajlék, mégis palota.
A kedves álmodta ilyennek.
Kezdetben köd volt és csoda,
mint anyák méhiben a gyermek.
Gond-éjszakák és baj-napok ingtak tova,
míg teste támadt s szárnya nőtt a tervnek.

A férfi más volt, mást akart:
Emelni tornyot dalból és mesékből.
Az hült porán is állna majd
s megtartaná őt szédült messzeségből:
Álomtorony, mely csillagokra tart.
Ez kőből épült s dalolt a nő szívéről.

Már áll a ház, nem lakja csend:
Az alvó erdőt felveri a gyermek.
Kicsiny tanya, de a mienk,
Hűs hajnalon madárkák zengve kelnek.
Ha mosolyogsz puhán, szavad ha cseng,
a tücskök is vígabban ciripelnek.

HUNYADY ISTVÁN

Tam... tam

Írta: Marschalkó Lajos

Abban a házban, ahol mi lakunk, van egy szomszéd, aki nagy érdeklődés mutat a világ-ürben kavargó rádióhírek iránt. Fölöttünk minden este megszólal az ismert szünet-jel, az afrikai őserdők vadjainak hírközlő instrumentuma, a *tam-tam*. A vékony falon át pedig leszűrődik egy davenoló, igérgető, fenyegető hang, *Grósz* Béla úr kérdezi a maga jellegzetes akcentusában: *miért harcolunk?* S különös képzettársítás — úgy-e —, de ilyenkor, amikor a tam-tam szól, a messziről jött, idegen hangot, a távoli világ hívó, csalogató jelét mindig elfojtja, mindig túlszárnyalja bennünk egy rég elzokogott Himnusz. Ma már nincs hangja, nincs olyan jajgató panasza, mint egykor. Ma már csak olyan, mint a szívdobogás, amelyet csupán akkor hallunk, amikor csöndben a szívünkre tesszük a kezünk. És mégis érezzük, mégis halljuk, hogy ez az igazi, ez a mi hangunk. Ez a mi szívünk és soha nem hallgathatunk másra, mint erre. Csakis erre az egyre.

*

A régi parlamenti tudósítást olvassuk arról a napról, amelyen a magyar nemzetgyűlésnek ratifikálnia kellett a trianoni békét. S most megelevenedik előttünk a néma és komor gyász, a fogadalmas óra, amelyben egy nemzet esküdött meg rá, hogy így, vagy úgy, fegyverrel, vagy szelid érveléssel, meggyőzéssel, vagy akár veszekedett irredenta szabadságharcokkal, ha kell és ha nem megy másként, hát komitácsi felkelésekkel, de jóvá tesz mindent s vagy összedönti a trianoni börtön falát, vagy mindenestől alája temetkezik a romoknak. A csonkaország nemzetgyűlésnek erről a történelmi napjáról elénk bontakozik az ősz *Apponyi* Albert, aki könnyes szemmel énekli a zokogásba csukló Himnuszt, *Teleki* Pál, aki mereven, mozdulatlan arccal áll a padsorokban, *Bethlen* István, aki hajlottan várja a terhet, mely az ő vállára fog nehezedni tíz éven át, *Gömbös* Gyula, aki felveti akaratos, büszke fejét s talán csak ökölbe gyúrt keze árulja el, hogy most esküszik befelé, önmagának, hogy inkább elég a maga alatt gyujtott máglyán, elemészti magát a trianoni gyehenna tüzén, de ebből a pokolból kivezeti a népét. És a tragédia hátborzongató Himnuszát együtt énekli a vezérekkel az egész nemzet. Ennek az esküvésnek, fogadalmas imádságnak könnye csorog le a vagónlakók, erdélyi menekültek torkán, ennek az észvesztő keserve rándítja görcsbe a csiki székelyek szíjas arcát, ennek a lázadó dühe gyújt tüzet a trianoni fiatalság szemében. Ez a Himnusz minden fohászával, alázatával, elszántságával, keserűségével és reménységével egy nemzet életprogramja. Ezer év legirtózatosabb, legnagyszerűbb szimfóniája, amelybe belezeng a nemzet Vezérének büszke férfi szava, arkangyalok harsonája, a jövő igérete:

„Nem nyugszom, nem nyugszom, míg hazánkat vissza nem vesszük."

És most egy néger tam... tam azt mondja, hogy csak ő rá hallgassunk, semmire ne emlékezzünk. *Hát lehet azt a Himnuszt, azt a fogadalmat elfelejteni?*

*

Micsoda rettentő húsz év volt az, ami a Himnusz után következett? Csak egy percet, csak egy órácskát éltek volna át belőle azok, akik most igérgetnek, fenyegetnek és rettentő bűnként rójják fel, hogy ma is a Trianon-ellenes oldalon állunk. Érezték volna a negyedmillió munkanélküli gyomrot-csikardító éhséget, a megkorbácsolt székely anyák égő szégyenét, az állástalan diplomások emésztő nyomorát. Csak egy éjszakára! S akkor talán ma megértenék, hogy húsz éven át harcolhattunk itt egymás ellen, vívhattunk vad választási küzdelmeket, tüsázhattunk a parlamentben akármilyen elkeseredettséggel, de egy kérdésben mindig egységes volt a magyarság. Egy akaratban mindig egyesülni tudott az egész szerencsétlen trianoni nemzedék: nem alkudunk meg a nemzeti jogok, a dunavölgyi elsőszülöttség tekintetében. Csak egy éjszakára! Érezték volna azt a nyomorult állapotot, amelyben el kellett tűrnünk Benes gőgös fenyegetését: *„Önöket magyarokat, a pokol fenekére küldöm"*

*

Tam... Tam... Ta-ta-tam! zeng, dobol az önkínzók, vakreményt dajkálók, ádázók hívó jele.

S mi újra egy Himnuszt hallunk. Hol éneklik? A kassai dómban, Komárom piacán, Kolozsvár főterén. Szabadult magyarok örömzokogása, égre sírt boldogsága, az örök szabadság népmillióinak Istent dicsérő zsolozsmája ez. Vereckén, Bácska földjén, Zágon határán mindig magyar a dal, ugyanaz a boldogság. Érdemes volt végigjárni érette a kálváriát, a poklok országútját, amelynek végén, egy őszi országút ködéből elénk bontakozik most egy meseszerű alak.

Ott jártunk akkor a sajtócsoporttal a kivonuló csehek nyomában valahol a zselizi határban, ahol tejszínű ködön, őszi határon át most vonultak előre a honvédség első járőrei, hogy birtokba vegyék újra az ezeréves földet. Mi talán egy kicsit előbbre is futottunk, mint szabad lett volna, mikor hirtelen autóberregés hallatszott, aztán megérkezett egy rozoga öreg kocsi. Belőle kiszállt egy 85 éves, fehérszakállú agg. Olyan, mint a Biblia agg Simonja, Jókai regék mesés figurája. Oda bicegett a századosunk elé:

— Édes, jó fiam! Kapitány uram! A harmadik faluból jöttem, ...autóval, mert én már nagyon öreg vagyok. Minden pillanatban meghallhatok, de mielőtt elszólít az Isten, még egyszer, csak egyszer látni akartam Horthy urunk magyar katonáit. Még egyszer énekelni akartam ...

A könny lepergett az arcon, aztán az agg Simon levette a kalapját s rekedtes, öreg hangján, remegő szájjal énekelni kezdte.

— *Isten áldd meg a magyart.*

Ez volt a legszebb Himnusz, amit valaha magyar földön énekeltek. Pedig rekedt volt, csengés nélküli és mégis olyan, mintha az angyalok muzsikálták volna a ködtakart magyar ég felett.

*

S most csalhat, hívhat, kecsegtethet száz ordító hang, száz megveszekedett tam-tam. Az a zselizi Himnusz örökkén túlmennydörgi a szpikert, az ágyú bömbölést és a sirig megmondja, merre vezet az igazi út.

Összeomlás fenyegeti Tállyán

Kossuth Lajos keresztelő-templomát

Gerendás falusi házakban, pádimentomos vidéki kúriákban évtizedek óta mindmáig egyik legdrágább dísze a lakásnak az a kopott olajnyomat, amely a magyar szabadságmozgalmak lánglelkű vezérét: Kossuth Lajost ábrázolja hófehér körszakállal. Ezekben a napokban, a „turini remete" halálának 50. évfordulóján különösen rajongó áhitattal, büszke melegséggel tekint fel erre a képre minden magyar ember.

De talán még sincs olyan darabja ősi hazánknak, ahol nagyobbat dobbannának a szívek ma Kossuth nevének hallatára, mint itt Dél-Zemplénben, a történelmi multú Hegyalja lankás, bájosan kedves dombvidékén. Szemben velünk fekszik szétszórt házaival *Monok* község, ahol 1802-ben látta meg a napvilágot *Kossuth* László uradalmi ügyésznek és a közeli olaszliszkai postamester leányának, *Wéber* Saroltának a fia, a magyar történelem későbbi legendás alakja. Monok ekkor a tállyai evangélikus egyház filiája volt, így a kis Kossuth Lajost is ide, Tállyára hozták át megkeresztelni.

Az 1810-iki tűzvész

Kossuth keresztelési temploma 12 évvel korábban, 1790-ben épült. A türelmi rendeletnek megfelelően tornyot nem volt szabad építeniök s így ma sem toronyból, hanem csak külön haranglábból hangzik szét messzi vidékre a templomba hivogató harang szava. A román stílusú kis templom nemes vonalait bizony már lemállasztották az idők viharai. *A falak kopottak, megviseltek, a tetőzete rozzant s az a veszély fenyegeti, hogy egy szép napon összeroppan.* Nem is csoda, hiszen a felette elzúgott 150 esztendő keménv nyomokat hagyott rajta. Alig volt nyolc esztendős a kis Kossuth, amikor 1810-ben a templom tetőzete a belső berendezési tárgyakkal együtt borzalmas *tűzvész martaléka lett.*

A mentési munkálatok során csodálatos módon csak az orgonát, egy nagyarányú oltárképet és a keresztelési medencét tudták megmenteni a hozzátartozó edényekkel. A kóruson ma is ugyanaz az orgona szól és fasípjainak kellemes harmóniájával meghatóan emeli a templomi érzések áhitatát. Az egyszerű oltárnak ma is a hatalmas tűzvészből megmentett oltárkép a főékessége, amelyen finom színekkel vitte vászonra az utolsó vacsora bibliai történetét egy ismeretlen vándorfestő. A feljegyzések szerint a templom elpusztulása után hosszú ideig e körül az oltárkép körül tartották istentiszteleteiket a tállyai evangélikus hivek.

A keresztelő medence

Az oltártól balra, a szószék alatt, egy méter magas kőállvány tetején van a keresztelőmedence, benne *ma is ugyanaz az óntálka, amelyet 1802-ben használtak s mellette ugyanaz a kopott ónkancsó, amelyből Mayer Mátyás tiszteletes úr a keresztvizet a csöpp Kossuth Lajos fejére csurgatta.* A medence rézveretű fedőjéről *egy fakult nemzetiszínű szalag csüng alá.* Még 1892-ben, Kossuth születésének 90. esztendejében tűztek rá a tállyai hivek.

Ugyanakkor helyeztek el a templom jobboldali falába egy fehér márványtáblát, rajta a felirás: *„E templom, melyben 1802 szeptember havában Kossuth Lajos, hazánk nagy fia megkereszteltetett, épült 1790-ben, megújíttatott országos közadakozásból 1892-ben s újból felszenteltetett ugyanezen év szeptember 19-én, Kossuth Lajos 90. születése napján."*

Egy késői anyakönyvi bejegyzés

Feketetáblás, vaskos könyv kerül a kezünkbe. *Zéman* Zoltántól, az egyház jelenlegi kiváló lelkipásztorától megtudjuk, hogy ez a *Series Natorum* felírású öreg könyv a tállyai evangélikusok anyakönyve. Kossuth neve nincs benne, de hiszen nem is lehet, mert az *1810-iki tűzvészben az akkori anyakönyv is elpusztult* a berendezési tárgyakkal együtt. Még abban az évben új kötetet nyitott Mayer tiszteletes úr s máig is azt használják. A lelkészek azonban fokozatosan igyekeztek pótolni az elégett régi anyakönyv adatait és részben maguktól a hivektől, részben pedig ismerőseiktől, hozzátartozóiktól tudakozódtak az adatok után. Igy mindjárt a címlap utáni oldalon találhatunk *egy 1837-ből származó bejegyzést s ez éppen Kossuth Lajos születésére vonatkozik.* Pontos születési adatokat nem közöl ez a kései bejegyzés, mert főleg csak arra szorítkozik, hogy Kossuth keresztapja *„orvos-doktor Juhász Jakab, keresztanyja pedig nemes Váradi Szakmáry Judit kisasszony vala, úgy mint ezeket nekem élő szóval testvére, nemes Váradi Szakmáry asszony néhai Tudós Tiszteletes Mayer Mátyás özvegyétől erősítve hitelesen elbeszélte"*. — fűzi hozzá az akkori lelkipásztor.

Kossuth levele Torinóból a tállyai lelkészhez

Sokkal becsesebb azonban az a pergámensárga levél, amelyet maga *Kossuth Lajos írt Torinóból 1874 május 4-én Hajász Pál tállyai lelkésznek* s amely szintén az anyakönyvbe van beragasztva. Idővel ugyanis vitássá vált, hogy Kossuth *szeptember havának melyik napján* született, ezért Hajász Pál egyenesen a turini remetének írt és tőle magától érdeklődött a pontos születésnapi dátum felől. Kossuth kedves hangú levélben válaszolt a lelkésznek és ebben hivatkozik egy *„aranyozott, rézcsattos bibliára"*, amelyből *„szokás volt atyám házánál vasárnaponként néhány fejezetet felolvasni s egy-két zsoltárt elénekelni."* Ebbe voltak bejegyezve régi szokás szerint az ő és növérei születésének és keresztelésének adatai. Az öreg biblia azonban elveszett, így — folytatja Kossuth — *„biz én lassan-lassan születésem napját és hónapját elfelejtettem emlékezetemben megtartani. Hogy mikor? azt teljes bizonyossággal meg nem mondhatom. Ugy rémlik előttem, hogy szeptember 16-ika és 19-ike között: alkalmasint 19-én."* Igy fogadta el aztán az irodalomtörténet Kossuth születése napjának dátumául 1802 szeptember 19-ét.

Majd befejezésül odaírja még a levél végére ezt *a számüzetésben megérlelődött keserű megjegyzést: „Méltóztassék odajegyezni nevem mellé, hogy születésem hónapja nem tudatik. Mindennek megvan a maga haszna. Születésem napja nem lévén tudva, nem lesz nap, amely emlékezetemet felélessze, s így nevem hamarébb lesüllyed oda, hova vágyakozom, a feledékenység örvényébe."*

Megilletődve tesszük le ezt a fakult, súlyos anyakönyvet, s mire sorrajárjuk és kegyeletes érzésekkel végigsimítjuk a Kossuth-templom drága emlékeit, lassan esteledni is kezd már. Kint a haranglábban ércesen kondul a harang szava, s hangjára sűrű sorokban megtelik a kis templom. A kórusban lágy, kellemes hangon felzúg az ősi orgona, s a tállyai hívek a zsoltárok lélektisztító dallamával dicsérni kezdik az Urat, aki súlyos megpróbáltatásaikban mindig közelhajol hozzánk és a legnehezebb történelmi időkben is támaszt lánglelkű hősöket e sokat szenvedett nép szabadítására.

Hegyi József

Eltemették Ripka Ferencet

Ripka Ferencet, Budapest nyugalmazott főpolgármesterét szombaton délelőtt temették el nagy részvét mellett a Farkasréti temetőben. Az egyházi szertartás után *Homonnay* Tivadar főpolgármester mondott búcsúbeszédet. Méltatta *Ripka* érdemeit, több évtizedes tevékenységét a főváros érdekében.

— **Országzászlóőrség.** Vasárnap a 208. számú Szent László cserkészcsapat teljesít őrszolgálatot az Ereklyés Országzászlónál. Délben a szürketaxi tüzharcos zenekara kíséri a csapatot őrségváltásra és adja a szabadságtéri térzenét.

ERDÉLYI JÓZSEF:

Örökség

A magyar versirodalom örökbecsű kincseivé vált Erdélyi versek gyűjteménye

Ára kötve 8 P

Kapható és megrendelhető Stádium könyvkiadóvállalatnál (VI., Rózsa-utca 111), Pfeifer Ferdinánd (Kossuth Lajos-u. 5) és minden könyvkereskedésben

Nincs vasárnap

VASÁRNAPI UJSÁG

nélkül!

Megjelent a Vasárnapi Ujság ünnepi

Kossuth száma

A legjobb magyar képes hetilap a legbőségesebb és legérdekesebb cikk és képanyaggal ünnepli Kossuth Lajost.

Ára: 30 fillér

Rádión keresztül közlik a „légi veszély"-t és a „zavaró repülés"-t

Az ország lakossága eddigelé az ellenséges légitevékenységről csak a hatósági léoltalom riasztó eszközeivel leadott légvédelmi riadóból és ennek feloldásából értesült. A légvédelmi riadó jelzése szirénák útján háromszor félpercig tartó üvöltöző hanggal, közben félperces szünetekkel, míg harangok útján azokfélreverésével történt. A riadó feloldását a szirénák kétszer fél percig tartó egyenleges magasságú hanggal, közben félperces szünetekkel, mi a harangok útján rendes haragozással közölték.

A hivatalos lap mai számában kihirdetett honvédelmi miniszteri rendelet az ellenséges légitevékenység iránya és mértéke tekintetében új, rádión keresztül történő közléseket rendszeresít. Ez a két új jelzés a „légi veszély" és a „zavaró repülés" közlése. Mind a két közlés csak az egyes riasztó körzetek területén fekvő városokra és községekre vonatkozik, vagyis csak ezek területén kell végrehajtani az alább ismertetésre kerülő feladatokat.

„Légi veszély" közlése azt jelenti, hogy a megnevezett riasztó körzet területét az ellenséges repülőgépek megközelítették, de annak légterébe még nem hatoltak be.

A „zavaró repülés" a „légi veszély"-nél már többet jelent és hasonló helyzet forog fenn, mint légvédelmi riadó esetén. Zavaró repüléskor nem nagyobb kötelék, hanem csak néhány ellenséges repülőgép készül behatolni a riasztókörzet légterébe, illetőleg légterébe már be is hatolt.

Földrajzi meghatározással

Mind a „légi veszély", mind a „zavaró repülés" állapot beálltának közlése a Budapest I. rádió hullámhosszán történik. Természetesen mindezek közlésére csak akkor kerülhet sor, ha kellő idő áll rendelkezésre és erre egyébként is mód van. Előfordulhat tehát az is, hogy minden előzetes közlés nélkül felhangzik a légvédelmi riadó nyilvános jelzése.

A „légi veszély" közlése Budapest I. hullámhosszán a következő szöveggel történik: „Légi veszély! Légi veszély! (az érintett riasztókörzetek földrajzi neve kétszer egymásután) Légi veszély!"

A „zavaró repülés" közlésének szövege: „Zavaró repülé ! Zavaró repülés! (az érített riasztókörzetek földrajzi neve kétszer egymásután) Zavaró repülés!".

Mind a légi veszély, mind a „zavaró repülés" feloldásának közlése is Buapest I. hullámhosszán, vagyis rádión keresztül történik. A „légi veszély" állapota feloldásának szövege: „Légi veszély elmúlt! Légi veszély elmúlt! (az érintett riasztókörzetek fölrajzi neve kétszer egymásután) Légi veszély elmúlt!" A „zavaró repülés" feloldásának szövege: „Légoltalom pihenj! Légoltalom pihenj! (az érintett riasztókörzetek földrajzi neve kétszer egymásután) Légoltalom pihenj!".

Ha azonban a „légi veszély", vagy a „zavaró repülés" közlését légvédelmi riadó is kivette, akkor a légvédelmi riadónak a hatósági riasztóeszközökkel történő nyilvános feloldása egyben a „légi veszély" vagy a „zavaró repülés" állapota megszüntét is jelenti.

A műsoradás megszakítása nem légoltalmi jelzés

A magyar rádió műsoradásának beszüntetése az ország lakossága számára külön légoltalmi jelzést még nem jelent. Ha ez megtörténik, a „műsorunkat bizonytalan időre megszakítjuk" szöveg bemondásával, még semmi légoltalmi tennivalónk nincsen, aggodalomra sincsen okunk, csak ezután állítsuk be rádiónkat Budapest I. hullámhosszára, hogy az esetleg bekövetkező „légi veszély", vagy „zavaró repülés" fent ismertetett közlését meghalljuk.

A városok és községek légoltalmi parancsnokai a lakossággal mindenütt közölni fogják annak a riasztókörzetnek földrajzi elnevezését, amelynek területén a város vagy község fekszik. Igy mindenki tudni fogja, hogy a rádiózan felhangzó jelzés mikor szól nekik. Emellett azonban a légoltalmi őrségparancsnokok szervezzék meg a lakóházakon és házcsoportokon belül egymás kölcsönös értesítését, hogy a légi veszély és zavaró repülés elhangzásáról azok is értesüljenek, akiknek rádiójuk nincsen.

Ezt az értesítést kötelező ügyelet formájában előírni természetesen nem lehet, hanem azt kölcsönös együttműködés formájában kell a lakókkal megszervezni.

A tömegforgalmat lebonyolító helyeken, mint templomokban, iskolákban, nagyobb hivatalokban, színházakban, mozikban, nagyobb vendéglőkben és kávéházakban, áruházakban, sportelepeken stb. a honvédelmi miniszter rendelete értelmében viszont üzemidő alatt állandó rádiókészültségi szolgálatot kell tartani. Ha a helyiségnek, intézménynek, vagy üzemnek óvóhelye nincsen, akkor „légi veszély" vagy „zavaró repülés" közlése esetén a személyzetből megszervezett rendfenntartók irányítása mellett a helyiséget kiürítik, hogy mindenki nyugodtan olyan helyre érhessen, — mert hiszen erre idő van —, ahol óvóhelyi védettséget talál. Ha viszont ezeknek a helységeknek óvóhelyük van, akkor csak a „zavaró repülés"-t közlik a közönséggel, hogy a helyiséget elhagyhassa, vagy onnan eltávozhassék a saját belátása szerint.

Légiveszély ide'én még tilos az óvóhe'yre vonulni

„Légi veszély" közlése esetén, amint arról otthonunkban értesülünk, célszerű felkészülni az esetleg bekövetkező riasztásra. Ha már lámpagyujtás után lennénk, akkor az elsötétítést azonnal végre kell hajtanunk. Az óvóhelyre azonban még nem szabad levonulni, mert erre szükség nincsen és fölöslegesen elhasználnák annak levegőjét addigra, míg az esetleges riadó bekövetkezik. Az utcán forgalomban résztvevő járművek, amint a „légi veszélyről" valamilyen módon értesülnek, lámpagyujtás után kötelesek a gépkocsi lámpáin levő fénycsökkentő berendezéseket azonnal üzembe helyezni, a fényszórókat ezután nem használhatják.

A „légi veszély"-ről közterületeken lámpagyujtás után abból is értesülhetünk, hogy még az elrendelt időpont (jelenleg 21 óra) előtt végrehajtják a csökkentett közvilágítást.

A „zavaró repülés" közlésének tudomásulvétele után az épületekben ajánlatos ugyanazokat a tennivalókat végrehajtani, mint riadó esetén. Az óvóhelyre azonban levonulni csak ajánlatos, de nem kötelező. Az elsötétítést lámpagyujtás után, ha ez még nem történt volna még, kötelezően végre kell hajtani. Ugyanigy lámpagyujtás után a közuti forgalomban résztvevő járművek kötelesek azonnal megállni és lámpáikat eloltani, ugyanúgy, mint légvédelmi riadó esetén. Nappal azonban folytathatják útjukat. A gyalogos közlekedést „zavaró repülés" esetén sem nappal, sem éjszaka nem kell beszüntetni.

A „zavaró repülésről" a közterületeken lámpagyujtás után abból is értesülhetünk, hogy a közvilágítású lámpákat ugyanúgy, mint riadó esetén, teljesen eloltják.

A honvédelmi miniszter most ismertetett 120.300—eln. 35. — 1944. H. M. számú rendelete a Budapesti Közlöny március 13-i 59. számában került kihirdetésre. Szövegét közli a Riadó! légoltalmi folyóirat március 15-i száma. A rendelet március 15-én 0 órakor lép hatályba.

Szabolcs vármegye üdvözli Kállay Miklós miniszterelnököt

Nyíregyháza, márc. 11.

Szombaton délelőtt tartotta rendkívüli közgyűlését Szabolcs vármegye törvényhatósági bizottsága. A közgyűlésen vitéz dr. *Jékey* Ferenc főispán napirend előtt megemlékezett arról, hogy a Kormányzó Ur Őfőméltósága *Kállay* Miklós miniszterelnököt, Szabolcs vármegye nagy fiát kitüntetésben részesítette. Méltatta a miniszterelnök kétéves munkásságát. Indítványára a rendkívüli közgyűlés nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy *táviratban üdvözli Kállay Miklós miniszterelnököt.*

Nagyvárad élete számokban

Nagyvárad, március 11.

A város közigazgatási bizottságának ülésén terjesztették elő a februári jelentést, amely szerint a város adópénztárába 200.000 pengővel több adó folyt be, mint 1943 februárjában, 92.000 pengővel több fogyasztási adó, mint az elmúlt évben. Érdekes, hogy a múlt ősszel megnyílt népfürdőben februárban 5735 ember fordult meg, ami átlagban napi 200 látogatónak felel meg. A bizottság elhatározta, hogy újabb népfürdőt létesit, egyben érintkezésbe lép Megay Károly kormánybiztossal az építőanyag biztosítása érdekében. Az elmúlt hónapban a város tejellátása zavartalan volt, minden gyermek és jövendő anya megkapta napi félliteres adagját.

A Tito-párti jugoszlávok Londonban tüntettek Péter király ellen

London, márc. 11.

Péter jugoszláv király Londonba való érkezése *számos tüntetésre vezetett a jugoszláv szervezetek részéről.* A „délszlávok egyesült bizottsága", amelynek elnöke dr. *Furlan*, nyilatkozatot tett közzé, amely megállapitja, hogy *Puricsnak* és miniszterelnek *nincsen semmi joga ahhoz, hogy Jugoszlávia nevében beszéljenek.*

A nyilatkozat hangoztatja, hogy Jugoszlávia problémája csupán az ideiglenes *Ribar*-kormánnyal és *Tito tábornagy haderejével egyetértésben oldható meg. A nyilatkozat határozottan elutasitja azt a tervet, hogy a Purics-kormányt katonai bizottsággal helyettesitik.* A *Tito* és *Mihajlovics* közötti tárgyalás hire a nyilatkozat szerint egyátlatában nem felel meg a valóságnak. *Mihajlovicsot* a nyilatkozat *„az elelnség zsoldjában álló árulónak minősiti.*

A felhivás felszólitja a szövetségeseket, vonják meg elismerésüket a kairói kormánytól és ismerjék el Ribar kormányát.

Ötvenezer pengő értékű lepedőt lopott néhány hét alatt a Szent Imre-fürdő egyik vendége

Feltünt a budai Szent Imre fürdő gondnokságának, hogy a gőzfürdőben használt *lepedők* az elszámolásnál mindig *hiányt* mutatnak. Alig volt olyan összeszedés, amikor legalább 6—8, vagy 10 lepedőt ne kellett volna keresni — de *hiába.*

A kabinosok nem vállaltak felelősséget a hiány miatt. Kijelentették, hogy a lepedőket a vendégek kapják s hogy

loteszik-e, vagy nem, ők nem tudják ellenőrizni.

Azt látják ők is, meg a portás is, hogy amikor távoznak, egyik sem visz lepedőt.

Ilyen előzmények után, amikor már a lepedőhiány szinte ugrásszerűen emelkedett, a házivizsgálat semmit sem használt és

az eltünt lepedőket már 50.000 pengőért sem lehetett volna pótolni,

a fürdőigazgatóság feljelentést tett a főkapitányságon.

Fürödnek és figyelnek a detektívek

Megindult a nyomozás. Detektívek mentek ki a fürdőbe, szabályosan megváltották a jegyüket a gőzbe és úgy szerepeltek, mint gyanutlanul üdülő fürdővendégek. Fürödtek is, heverésztek is, de közben folyton *figyeltek.* Részint a kabinosokat, részint a vendégeket.

Napokig tartott ez a fürödve figyelés, míg végre eredményre vezetett. A detektíveknek feltünt egy fiatalember, aki

majdnem minden nap megjelent a fürdőben, ugyanazon a kabinsoron vetkőzött, majd eltávozott.

Egyre élénkebben figyelték s hamarosan feltünt, hogy a fiatalember rendszerint *kövérebben* megy el, mint ahogy érkezett. Jött *soványan,* elment szép, halmos pocakkal.

Lepedő-pocak az asztalon

Amikor szombaton délelőtt megint ilyen *rövid* fürdözés után való *gyors* hizással igyekezett távozni, az előcsarnokban megállitották a detektívek.

— *Mondja, uram, olyan jól megy önnek, hogy a mai világban ilyen szép hasat tud ereszteni?* — kérdezte meg az egyik detektív.

— *Nem, nem* — hebegte a távozó fürdözö —, *lehet, hogy betegség, de majd elmulik.*

— *Hát hadd muljon csak el* — ajánlotta jóindulatúan a detektív és betessékelte az egyik irodahelyiségbe.

Itt felszólitásra a vendég kigombolta a kabátját és

a pocakját letette az asztalra.

A fürdőben felszedett hizás ugyanis nem állott másból, mint *négy lepedőből.*

Aknek kabinos a barátja

Most már csak a vallomás következett. A fiatalember elmondotta, hogy őt *Kovács* Zoltánnak hivják, 30 esztendős és bár többszörösen rovottmultú, de foglalkozása még sincs. Jó ismerőse *Meliskó* Vilmos, a fürdő 40 esztendős kabinosa. Vele

szövetkezett össze lepedőlopásra.

Módszerük az volt, hogy ő mint *fürdővendég* érkezett és a *Meliskó* egyik kabinjában vetközött. *Meliskó* rakosgatás közben ide mindig

bedobott néhány lepedőt s azután megint bezárta az ajtót.

Az öltözködésnél azután *Kovács* a lepedőket maga köré csavarta, rávette ruháját és távozott, bár *kövéren,* de emelt fővel.

Rövidesen a főkapitányság vendégei voltak a kabinos is, meg Kovács is. Beismerték, hogy a lepedőket zugpiacon és orgazdák útján hozták forgalomba. Megnevezték *négy orgazdájukat is,* Arról, hány lepedőt vittek el, nem tudtak pontosan számot adni, mert, mint kereskedői lelkiismeretességgel hangsúlyozták: *sajnos, könyveket nem vezettek.*

— **Kossuth Lajos-emlékkiállitást** rendez a Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi Könyvtára Esterházy-utca 30. szám alatti helyiségében. A sajtóbemutató kedden délelőtt lesz s a közönség számára szerdán nyilik meg a nagy érdekességü kiállitás.

STÁDIUM NAGYSIKERÜ UJDONSÁGAI!

Padányi Viktor:
Vörös vihar
Egy egri kisdiák életén keresztül ismerjük meg az 1918-as idők küzdelmeit s a vörös vihar után a felszabaditó nadsereg bevonulását Budapestre. Az ifjúsági irodalom egyik legszebb alkotása ez a könyv, amely tiszta utat és irányt mutat fiainknak és leányainknak
Ara félvászonkötésben 12.— P.

Lakatos Vince:
Zúg a nádas
Az örök magyar sorsot halljuk átvonulni a nádasok zúgásában és a messze pusztaságokon behavazott katonasirokra gondolunk, mikor ezt az irodalmi eseményt jelentő könyvet olvassuk. A Bajkál-tótól a Tiszához hazatért hadifogoly küzdelmeit és még nem látott gyermeke utáni, mélyen emberi vágyakozását tárja elénk a szerző. Könny és mosoly minden mondata, a legtisztábban zengő, magyar nyelven megirt balladás költemény a siki magyarok hősi életéről.
Ara félvászonkötésben 12.— P.

Liszt Nándor:
Fele se tréfa
A neves költő és szinpadi szerző és országoshirü humorista összegyüjtött irásait tartalmazza ez a változatosan érdekes könyv, melyben derüs, gúnyos szellemességgel „kor-történetét" adja a trianoni kor keserü napjainak. Az iró egyéniségének szatirájának varázsa túléli a napokat.
Ara félvászonkötésben 20.— P.

Tormay Éva:
Forgószinpad
Első regényével jelentkezik a fiatal irónő, az úri középosztály és a mai, modern fiatalság életének őszinte, mesteri rajzával. Meglepő biztonsággal rajzolja meg egy fiatal egyetemi hallgatónő életét és bebizonyitja, hogy méltó rokona a nagy magyar irónőnek: Tormay Cecilnek.
Ara félvászonkötésben 15.— P.

Kapható és megrendelhető Stádium Könyvkiadóvállalat R.-T. (Budapest, VI., Rózsa-utca 111. Telefon: 111—245) Stádium könyvesboltja VIII., József-körut 5. — Pfeifer Ferdinánd könyvkereskedése Kossuth Lajos-utca 5. sz. és minden könyvkereskedésben

Irta: AURELIEN SCHOLL

Eladó kisasszony

— Franczia elbeszélés —

Ford.: BÉRCZY GYULA

HÚSZ ÉV. Hozomány: két millió. Nőül menne jó családból származó, vagyontalan fiatal emberhez. Czím: Bonnéconte M., Rivoli-utcza 320. Föltétlen diskrécziót!

Lamyre gróf hétszer is elolvasta ezt a hirdetést, mely úgy véletlenül kerűlt a szeme elé.

Mintha fáklyával jöttek volna eléje korom-sötét éjben.

»Két millió hozomány.«

Ez a Lamyre gróf jó gyerek, de nagy bolond volt. Atyja, mint ezredes esett el Magentánál. Lamyre asszonynak nem maradván más, a kit szeressen, honn nevelte fiát, Vizelade kastélyában. Itt kényeztette az egyetlen gyermeket.

Lamyre Roland húsz éves korában elvesztette anyját. Egy év múlva Párisba jött, harminczezer frank rentével és vasegészséggel. Ismert minden nőt s elvesztette minden vagyonát.

Ütött a válság órája.

Roland nemcsak egész örökségét vesztette el s nemcsak gazdag barátai jóakaratát használta ki, hanem adósa volt minden szabónak, minden jóindulatú ékszerésznek, minden szállítónak, a ki elvakíttatta magát az előkelő névtől.

Három klubban volt kiírva a neve, mint fizetésképtelené.

hagy rájuk. Ez a remény megóvja őket a kétségbeeséstől.

Lamyre Roland épen az utolsó aranyát váltotta fel, mikor ezt olvasta:

»Két millió hozomány.«

Kifizette a kávéházban számláját, behúzódott egy sarokba, kefét s vizet kért.

Aztán bérkocsit hozatott s elvitette magát a Rivoli-utcza 320. sz. alá, Bonnéconte M. úrhoz.

* * *

— Bonnéconte úr?

— Én vagyok, uram. Kihez van szerencsém?

— Íme névjegyem.

— Lamyre Roland gróf? A házasság tárgyában? Tessék besétálni.

van .... egy pillanatnyi önfeledés .... de nem bűn!

— Hova lett a gyermek?

— Óh! Arról sohasem lesz szó ... Dajkaságban van falun ... Apa, anya ismeretlen. Érdekli ez önt?

— Roland könnyed borzongást érzett. Nem akart elpirúlni, de a vér arczába szökött.

Tállyai Luth. templom

De a boldogság mézeshetei csakhamar befellegzettek. Kósza hírek hamar találnak hivőkre s a környékbeli fiatalság sietett megvinni minden apróságot az erdődi vár szép lakójának, a ki egy poéta szerelmére föl tudott lobbanni, de az ő szavaikra hideg maradt. Elbeszélték, hogy Petőfi egy czigánylányba szerelmes, majd hogy színésznőkkel van viszonya s a szegény lány, a ki még csak levelet sem kapott szerelmesétől, végre is hitelt adott a híreknek és elfogadta daczból egy környékbeli gazdag ifjú udvarlását. Leveleiben U. Endrének nevezi őt és annyit tudunk róla, hogy régóta törte magát Julia szerelme birhatásáért. Szendrey Julia naplói és levelei híven visszatükröztetik ezt a kétség és remegés közt eltöltött állapotot, melyben üldözött madárként vergődött.

Petőfi is értesült a Julia szívében beállott változásról. Daczos természete nem tudott megnyugodni kedvesének vélt hűtlenségében és fölhevülésének pillanatnyi lángjában az első lányt, a ki tetszését megnyerte, feleségül akarta venni. Ismeretes a Prielle Kornéliával történt epizód, a kit, midőn egy dalát a debreczeni színpadon [illegible] elénekelte, ott nyomapa igen képzett, gyermekei sorsát szívén viselő ember, Petőfiről vajmi kevés biztatót hallott. Azt tudta csak, hogy valamely vidéki truppnál színészkedett, meg hogy verseket ír. Mindez dicsőségre elég lett volna, de tisztes megélhetést nem biztosított volna jó módhoz szokott lányának. Egy őszinte hangú levélben fölkérte tehát a költőt, hogy egyelőre mondjon le a leánya kezéről. »Én önt nem ismerem — írja többek közt — leányom még igen fiatal, örvendeni fogok, ha önt mentül többször láthatom s egy év mulva beszélhetünk erről az ügyről majd bővebben.«

A daczos természetű költő ezt egyenes visszautasításnak vette.

A hol Kossuthot megkeresztelték

Az *1848—49-iki szabadságharcz története* czímű díszműből

Haragjának első fölhevülésében egyenesen Erdődre ment és kijelentette, hogy neki a lányt birnia kell és az apának nincs joga gyermeke kezét tőle zsarnokilag megtagadni.

Szendreyt ez a kíméletlen föllépés egészen kihozta a sodrából és megtiltott lányának minden összeköttetést a költővel.

Juliskának igen fájt ez a föllépés.

Engesztelésre akarta birni a költőt, de ez elhidegülésnek vette Julia tartózkodását.

Haraggal vált meg kedvesétől és hogy mily kedélyállapotban, mutatják eme sorai:

Elvittelek volna, mint nap a [harmatot,
Mint az esti szellő a rózsalevelet,
De most, mint a nyilvesszővel [zaklatott,
Megsebzett oroszlán, úgy megyek

Keresztelő-medencze a tállyai ev. templomban.

TÁLLYA ÉS A TÁLLYAI EVÁNGELIKUS TEMPLOM.

Cserna Károly rajza.

Vas. Ujs. 1892. 644. l.

kiegészítésre.

Anglia közbenjárása a magyar emigránsok érdekében a szultánnál, Ausztria kiadatás iránti kérelmének megtagadása, stb. megfelelt annak a semleges szerepnek, melylyel a magyar szabadságharcz iránt kezdettől fogva viseltetett. *Kossuth* Angliába menetelének a kabinet nem is tulajdonított más jelentőséget, mint hogy a hirálynő előtt kivánja tolmácsolni köszönetét életéért és szabadságáért, s elismerését óhajtja leróni a kormány tagjaival szemben is. De Kossuthnak már ekkor messzebbható tervei voltak; ő az angol nemzetnek tettekbe menő rokonszenvét akarta fölébreszteni a magyar ügy iránt; szónoklata csodás hatalmával hathatós beavatkozásra akarta birni az angol nemzetet a magyar nemzet elnyomói ellen, s tudjuk, hogy mindjárt partra lépte után, Southamptonban, Winchesterben mily fogadtatásban részesült. A dolgok ily fordulata nem tetszett az angol kormánynak, s Palmerston külügyminiszternek Kossuth iránti személyes rokonszenve is nyugtalanította az angol kormányköröket. Arra a hírre, hogy *Palmerston* fogadni kivánja Kossuthot, az osztrák-magyar nagykövet London elhagyásával fenyegetőzött, Viktória királynő pedig határozott utasításokat adott lord Russel kormányelnöknek e lépés megakadályozására, mely komolyan fenyegethette volna az Angliának egyfelől Ausztria, másfelől Oroszországhoz való viszonyát.

Lord *Russel* legelső sorban levélben fordult Palmerstonhoz, kérve őt, hogy Kossuthtal való találkozásának eszméjét ejtse el. Öt levelet váltott ez ügyben a két államférfi, mely levelek egyes passusai rendkivül érdekesek, azon okok helyes ismeretére nézve, melyek az angol politika magatartását irányozták a magyar ügyben való beavatkozás kérdésében. E levelek most láttak napvilágot Spencer Walpolenek lord Russlett, ugy hogy *Palmerston* már több izben lemondásával is fenyegetőzött. Az udvar legsajátabb felfogásának ad kifejezést a miniszterelnök közelebbi levele, melyben czélozva Palmerston előbbi válaszára, lord *Russel* kiemeli, hogy nem fogadhatja el azt a megkülönböztetést, melyet kollegája a maga hivatalos és magánszemélyi minősége közt vont, s megjegyzi, hogy Palmerstonnak sehol sem lehetséges egyébnek, mint minden külföldi hatalommal szemben ő felsége a királynő képviselőjének lennie. Canning külügyminiszter a külügyi palotában, Carlton-Terraceban lakott volt; nevetséges lett volna azt állítni, hogy ha hivatalából egy ajtón át ebédlőjébe lép, megváltoztatja jellegét. Végül jelzi a kabinet-tanács összehivását a kérdés végérvényes megbeszélése végett, melyre egyúttal Palmerstont is meghivta.

A minisztertanács csakugyan összeült s beható tanácskozás után lord Russelnek adott igazat.

De ha nem fogadhatta is az angol külügyminiszter Kossuthot, fogadott angol deputációkat, melyeknek kérvényei még keményebb kifejezéseket használtak ő felsége a királynő szövetségesei ellen s «átkozott gyilkosoknak» nevezték Ausztria császárját és Oroszország czárját. Ez incidensek ismét kiélesitették az ellentéteket *Palmerston* és a korona közt s a népszerű és bátor miniszternek nyilvánosan kellett tisztáznia magát az ellene emelkedett vádak ellen. Kijelentette, hogy a küldöttségek fogadtatása csak 10 perczig tartott s hogy semmit se mondott olyasmit, a mit az alsóházban már ne mondott volna. A kérvényezőknek Ausztriára és Oroszországra nézve sérelmes kitételeit azonnal helytelenitette, s egyszersmind sajnálatát fejezte ki, hogy nem volt oly járatos ily audienciák adásában, hogy előre kikötötte volna, hogy a fogadtatásból ne gyártsanak ujságczikkeket.

baldi kivételével, korunkban soha külföldit az angol nemzet nem fogadott. Mind magában Kossuthban, mind ügyében sok rejlett, a mi a népies gyülekezeteket lelkesedésre gyújtotta. Meglepően szép arcza és méltóságos megjelenése vala. Ruházatja és magaviselete regényes, s talán még szinészies is volt. Olyan volt, mint egy festmény, minden mozdulata és taghordozása, mintha arra lett volna számítva, hogy a festő megörökítse. Minden kétségen felül egyik legékesebben szóló férfiú vala, a ki valaha angol népgyülekezethez szólott. Kossuth egyik fogsága alatt legfőkép Shakespeare műveiből tanulta az angol nyelvet. Annyira urává tudott az angol nyelvnek lenni, mint kevés idegen valaha; de a minek urává lőn, nem az utczák és elfogadószobák közönséges társalgó angol nyelve volt.

A hogy ő angolul beszélt, a lehető legfinomabb vala, a melyből a tanuló is megtanulhatott volna ékesen beszélni; — Kossuth a Shakespeare angol nyelvét beszélte. Egy óra hosszan, vagy még tovább is oly folyékonysággal tudott a népgyűléshez beszélni, a mely nyilván mérkőzhetett a Gladstone beszédével, s oly kimért méltósággal és kiszámított erélylyel, a mely Brightnál is számot tett volna; és oly csodálatosan jellemzetes, ünnepélyes, hatalmas és lendületes angol nyelv vala az az övé, a mely úgy hangzott, mintha a mienknél fensőbb korba és emelkedettebb érdekek körébe tartozott volna. A mit Kossuth, csak magát az előadást nézve kivitt, páratlan. Könnyen el lehet aztán képzelni, hogy a népies hallgatóságra milyen hatással kelle lennie, mikor ilyen ékesenszólás áradozott egy oly ügy lángoló dicsőítésében, a melylyel a hallgatók rokonszenveztek, s az oly ellenségek és elvek kárhoztatásában, a kiket és a melyeket gyűlöltek. Lehetetlen volt meghatottság nélkül hallgatni Kossuth izzó, félig keleties szónoklatainak egyik-másik megragadó, drámai erejű részletét. Kinyújtotta jobb kezét s igy szólt: «volt idő, a midőn a Habsburg-ház sorsát e kéz tenyerében tartottam!» Azokat, kik Magyarország harczosainak soraiban küzdöttek és estek el, elnevezte «névtelen félistenek»-nek. A pápa politikájának kárhoztatását szenvedélyes fölsóhajtással vezette be ama rövid éltü reménykedés fölött, mely azt hitte, hogy az olasz-

nyilvánítása, s a királynő ismert rosszalása eléggé fogja figyelmeztetni a külügyi államtitkárt, hogy jövőre több eszélyre lesz szüksége. Lord Russel János ő felségével a minisztertanács eljárására nézve értekezvén, reményét fejezte ki, hogy «megteszi hatását lord Palmerstonre, kinek lord Russel János írt, szívére kötvén a legóvatosabb eljárás szükségét Európa mostani nagyon is válságos állapotai között.»

E levél még azelőtt kelt, a mikor egy megdöbbentő bizonyíték még csak készülőben volt annak igazolására, hogy a megfékezhetetlen külügyi államtitkár megint új csapást mért a maga saját botjával és pedig az európai politikai helyzet amaz általános ingadozásának idejében ugyancsak nagyjelentőségű egy csapást. Hogy Finsbury és Islington egy vagy két küldöttségével szemben lord Palmerston milyen megfontolatlanúl viselhette magát: igen érdektelen csekélységgé törpült, mikor az országnak a fölött kellett itélnie, hogy mennyire helyesen járt el a külügyi államtitkár egy új államrendszer új uralkodójával, a *coup d'état* szerzőjével, III. Napoleonnal szemben.

TÁLLYA ÉS A TÁLLYAI EVANGELIKUS TEMPLOM.

Tállya, 1892. szept. 12.

Tállya a zempléni Hegyaljának egyik nagyobb városa. Szerencstől éjszakra s mintegy két órajárásnyira fekszik gyönyürű hegyek alján, melyek épen déli oldalukkal ereszkednek a város felé. E hegyeknek, fájdalom, ma csak festői szépségük van. Régibb ékességöket, a világhirű bort termő szőlőket, tökéletesen elpusztította a filloxera, koldusbotra juttatván az addig híg aranyat vert aranyért cserélő, tehát általában épen olyan jó módú, mint szorgalmas szőlőgazdákból álló lakosságot.

A város múltjából csak töredékes adatok maradtak fenn úgy irva, mint a nép ajkán. Inkább következtetni lehet, mintsem bizonyos, hogy Tállya már Szent István korában nevezetes hely lehetett, mivel ekkor itt templom épült. Hogy a várost ki és mikor alapitotta, nem tudni. Ös lakosai bolgárok és magyarok voltak; Nagy Lajos alatt olaszok is telepedtek belé, kik alapitóivá lettek itt a szőlőmivelésnek. A vároldali szőlők kimagasló hegyormán állott Talia vára. Kevés tudomásunk van róla, a krónikások jóformán csak azt jegyezték föl, hogy 1241-ben a tatárok ostrommal vették be. Ezt a várat már mint romot I. Ferdinánd Alaghy György és Menyhért testvéreknek adományozta.

Tállya és vidéke a nép ajkán Árpádig viszi vissza történeteit. Csaknem minden nap hallani itt, hogy Árpád a szerencsi magaslatokon ezt mondotta volna: «Ma ád Isten szerencsét e tájon,» s innen vette volna elnevezését Mád, az Istenhegy, Szerencs és Tállya.

A tállyai evang. egyház 1785 október 16-án nyert templomhelyet a földesúrtól; 1788 ápr. 3-ikán tették le a templom alapkövét s 1790 okt. 31-én szentelték föl az akkorra elkészült templomot. Ez a templom először 1810 szept. 7-ikén, másodizben 1813 jun. 21-én leégvén, 1820-ban ismét helyreállíttatott. 1837-ik év pünkösd napján villám ütött a templom oltárfeletti részébe, de az ebből keletkezett tüzet a gyors segély eloltotta.

Kossuth Lajos 1802-ben e templomban kereszteltetett meg. Keresztszülei voltak: Dr. Fuker Jakab orvos és nagytiszteletü váradi Szakmáry Judith kisasszony; keresztelte: nemes radnóthi Mayer Mátyás ev. pap. Keresztanyja az 50-es években elhalálozván, 48-as honvédek által vitetett örök nyugalma helyére, kik közül Sóhalmy György még ma is él.

Kossuth születési helyét illetőleg itt az a vélemény is fölmerült, hogy Kossuth Lajos nem Monokon, a hol szülei laktak, hanem Tállyán, az u. n. Gombos-Hutka-féle házban született, mely jelenleg Bernáth Lajosné tulajdona, hol édes anyja egy barátnéjánál látogatóban volt s ott érték volna a szülési fájdalmak.

Ezt azonban kétségtelen hitelességgel bizonyitani ma már senki sem tudja. Csak annyi bizonyos tehát, hogy nagy hazánkfiának a megkeresztelése itt történt meg.

A nyolczvanas években a templom a kisded egyházközség szegénysége miatt aggodalmasan rozzant állapotba jutott. Az egyházi elöljáróság minden erőforrását megvizsgálta; de újabban is csak arra a meggyőződésre juthatott, hogy saját erején képtelen a templomot kellőleg és illőleg helyreállíttatni. Igy nem maradt más, mint a nagyközönség részvétéhez fordulni. Más szegény egyházak példáján kivül bátorította erre az elöljáróságot az a remény is, hogy a magyar közönség bizonyára nem fogja engedni romba dőlni azt a templomot, melyhez a keresztelés révén a Kossuth Lajos neve füződik. E reményben 1889 deczember havában gyüjtést kezdett hazaszerte úgy a templom kijavítására, valamint egy, Kossuth megkeresztelésének napját megörökítendő emléktáblára. S a nemzet nagy része csakugyan felekezeti különbség nélkül meghallgatta az esdő szózatot. A kegyeletes bőkezűség lehetővé tette, hogy a templom kijavítása is munkába vétethessék.

S a márvány emléktábla már ott díszlik a templom egyik faloszlopában, hirdetve Kossuth Lajos születésének és megkereszteltetésének napját; fölirata a következő:

E TEMPLOM,
MELYBEN 1802 SZEPTEMBER HAVÁBAN,
KOSSUTH LAJOS NAGY HAZÁNKFIA MEGKERESZTELTETETT
ÉPÜLT 1790-BEN
MEGÚJÍTTATOTT ORSZÁGOS KÖZADAKOZÁSBÓL
1892-BEN
S ÚJBÓL FELSZENTELTETETT U. A. ÉVI
SZEPT. 19-ÉN
KOSSUTH LAJOS 90-IK SZÜLETÉSE NAPJÁN.

Építészetileg a templom ki van javítva, de a tervezett torony építésének el kellett maradnia, valamint a belső berendezés lehetősége is kérdéses még, mert a legszükségesebbekre korlátozott költségek is mintegy 10,000 frtra rúgnak, ennyi pedig még maig sem gyült össze. Hihető azonban, hogy a nagy közönség áldozókészsége legalább a már megkezdett munkák befejezését rövid időn lehetővé fogja tenni.

Hajász Pál, ev. lelkész.

MONOK.

Monok Zemplénmegyének szerencsi járásához tartozó népes (harmadfélezer lakosu) magyar község.. A Szerencs és Tállya közt nyiló szép, tágas völgynek, melyen az Ond nevű kis patak fut végig, a nyugoti hegyes-halmos oldalán fekszik, termékeny szántóföldek- és rétektől, távolabb pedig tölgyerdőségtől környezve. Régebben szőlői is szépek voltak, de a Hegyalját ért nagy pusztulás azokat is tönkre tette.

Monok az Andrássy grófi család régi birtoka. Az egyszerű, de szép sorosan álló házak közül tekintélyesen emelkedik ki a diszes angol kerttel környezett emeletes grófi kastély, úgy szintén a római katholikus és a református felekezetek külön-külön temploma. A kastélytól éjszakra s csekély távolban áll az az uradalmi tiszti ház, melyben Kossuth szülei laktak s melyben, eddigi tudomásunk szerint, Kossuth Lajos született. De bizonyuljon bár igaznak az, a mit a tállyai hagyomány mond, hogy t. i. egy látogatás alkalmával Tállyán történt volna nagy hazánkfiának születése, az kétségtelen, hogy első gyermekkorát a monoki szerény tiszti lakban élte át Kossuth Lajos és a grófi díszkert volt első játékainak s a természettel való korai megbarátkozásának szintere.

A nevezetes tisztilak még ma is áll s hiven őrzi egykori lakóinak emlékezetét; de benne s rajta ez emlékezetnek semmi látható jele nincs. Ha várja, talán nem hiába várja azt az időt, mikor ez emlékezet további megörökítésére márvány- vagy érczlapot illesztend falába a honfiui kegyelet.

KOSSUTH SZÜLETÉSE.

Nem példátlan még napjainkban sem, hogy a kimagasló nagy embereknek épen születési helyét és idejét nem tudják biztosan. Igy Széchenyi István gróf születési évére nézve sokáig kétségben voltak az életirók. Berzsenyi születési évét szintén csak a századik évfordulón tudták meg biztosan. Tompát két évvel sokáig fiatalabbnak tartották. Még Arany János születése napja sem teljesen bizonyos. Szintén nem a Petőfié sem.

Majdnem ezt mondhatjuk a Kossuth születése helyéről és idejéről is. 1867 óta több érdekes és fontos adatot gyüjtött össze lapunk a nagy hazafi születésére nézve, s midőn 1874-ben egyik napilap Kossuth születésének hetvenedik évfordulóját akarta nemzetünkkel megünnepeltetni: a «Vasárnapi Ujság» volt az, mely e kérdést lehetőleg tisztázta. Ez alkalommal, midőn Kossuth születésének kilenczvenedik évfordulóját ünnepeljük: időszerű lesz régebbi és újabbi adatainkat röviden összeállítanunk s olvasóinkat visszavezetni néhány percre e dicsőségben és szenvedésben annyira gazdag életpálya kiinduló pontjához, a monoki szerény kúriához.

Már 1867-ben, midőn Kossuth szülőházát bemutattuk, ezeket az adatokat találjuk lapunkban följegyezve:

«Kossuth Lajos Zemplénmegyében, Monokon született, evangelikus szülőktől. De a helységben evang. egyház nem levén, a szomszéd Tállya mezővárosba iratott anyakönyvbe. Keresztanyja a jelenlegi tállyai ev. lelkész, Nagy Mihály napja volt, s e tiszteletre méltó agg lelkész maga adta volt ki a politikai kereset alá jutott Kossuth keresztlevelét, midőn az pörében bekivántatott. Mivel azonban a nevet tartalmazó anyakönyv egy nagy tüzvész alkalmával a lángok martaléka lőn, mint a t. lelkész ur maga is bevallja, az évszámban egy-két évvel tévedhetett.

«A születési ház, melyben Kossuth Lajos atyja, mint a gr. Andrássy család uradalmi ügyésze lakott, mintegy 20 ölnyi távolban éjszakra áll a grófi kastélytól, homlokzatával éjszakra néz, dél felől terjedelmes kerttel bir. Egyszerü sarokház két utczai s egy udvari szobából álló. Monokon ma is élnek még, kik a gyermek Kossuth Lajosra emlékeznek. De azok egyenként elfogyatkoznak. Méltó volna, hogy az egyszerü szülőház emléktáblával jelöltetnék meg».

E kivonatosan ismertetett közleményt néhány nap mulva meg akarták czáfolni, hogy Kossuth nem Monokon, hanem Tápió-Bicskén született volna. A tévedés oka az volt, mert Tápió-Bicskén is lakott egy Kossuth-család. Adatainkat megerősitette Pseniczky Nagy Mihály tállyai lelkész, a ki részint a saját, részint az egész Zemplénmegye közönségére hivatkozhatott, hogy Kossuth szülei e század első tizedében csakugyan Monokon laktak s csak akkor tették át lakásukat Sátoralja-Ujhelybe, midőn fiuk az ottani kegyesrendiek algymnáziumába kezdett járni. Mikor Kossuthot pörbe fogták 1837-ben: akkor Nagy Mihály a tállyai ág. hitv. ev. egyház könyvébe pótlékadatokat jegyzett be a következőkép:

«1837. április hó végén fölszólíttatva levén járásbeli Főszolgabiránk tek. Draveczky Alajos ur által, hogy tek. Kossuth Lajos urnak keresztlevelét adnám ki, miután a megégett anyakönyvből szokásos kivonatot nem adhattam, tudakozódván a hivek között, megtudtam, hogy a fent nevezett Ur, tek. Udvardi Kossuth László Urnak és Nemes Weber Karolina asszonynak fijok *1802-től 1804-ig tavaszi időben* született és néhai n. t. Alesperes Mayer Mátyás Urtól, Monok helységében, hol édes atyja a gróf Andrássy Familia fiscálisa volt, megkereszteltetett legyen. Keresztatyja néhai Orvos Doctor Fuker Jakab, keresztanyja Nemes váradi Szakmáry Judit kisasszony valának: — ugymint, a ki én nekem ezeket élő szóval, testvérétől Nemes váradi Szakmáry Anna asszonytól, néhai n. t. Mayer Mátyás özvegyétől támogatva elbeszélé.»

Ide járult még élő emberek tanúbizonysága, hogy Kossuth csakugyan Monokon született, de születése ideje még tovább is homályban maradt. Azonban pár hét mulva ez adatok közlése után Bálint Dezső, a sárospataki főiskolának akkori seniora, nyilatkozatot küldött lapunknak, közölvén a jogakadémia anyakönyvének azt a kivonatát, a melyet Kossuth mint akadémiai hallgató, 1819-ben sajátkezüleg irt: (Nomine subscribendum): *Lud. Kossuth* (Parentum) *Ladislaus.* (Patria). *N.-Kázmér.* (Comitatus) *Zemplén.* (Religio) *Ag. C.* (Conditio civilis) *Nobilis.* (Aetas) *17.*»

Ez adatból már a születés évére is biztosan lehetett következtetni, mert ha Kossuth Lajos 1819-ben 17 éves volt: 1802-ben kellett születnie. Ez az adat azonban a születés helyét Nagy-Kázmérba teszi s a már eldöntött dolgot megint kérdésessé tette. Csakhogy ezzel szemben lapunk Pesty Frigyes történetirónk adataira hivatkozott, a melyeket Pesty a Kossuthhoz közelálló férfiak szóbeli közléseiből merített, ezek pedig azokat magától Kossuthtól hallották.

«A tétovázás 1804. és 1806. év, mint Kossuth születési éve közt, gyakran fordul elő az uj kor számos röpirataiban. Igen számosan azt irják, hogy Kossuth 1802. évi április 27-én született Monokon, állítván egyuttal, hogy ez adat Kossuth saját közleményein az angol lapokban alapszik. Nincs ugyan alkalmam ez utóbbiakat összehasonlítgatni, de pöriratokból tudom, hogy Kossuth 1837. évi junius

darab idő multán leülepedett, a mint bizony nem történhetett másképp. Nem sok idő telt bele és Kossuthnak majdnem üres termekben sikertelen fölhivásokat kelle tennie, és ékesen szólásának, mely egykor a legtágasabb helyiségeket lelkesült bámulókkal tudta teletölteni, pusztában kiáltó szóvá kelle válnia. Eljött annak is az ideje, a midőn Kossuth elfeledve s észre nem véve élt Angliában; a midőn Angliából való elutazásáról ép oly kevéssé vettek tudomást, mint már jódarab ideje ottlétéről. Bizony az ember alig tagadhatja, mintha valami olyan egyetlenség-forma rejlenék valamely idegen ügy képviselőjének, egy «missió» szószólójának gyors fölkarolásában, és aztán, midőn hiú reményekre bátoríttatott, ismét elfeledve, elejtésében, elhanyagolva. Talán nem egészen az angol nemzet hibája volt, ha Kossuth, mint hasonló körülmények közt mások is sokan tették, félremagyarázta az angol közönség rokonszenvének értelmét. Az angol tömegek, elején megtapsolva Kossuthot, ez alatt nem értettek semmivel többet, mint az általános rokonszenvet a szárazfödi forradalom valamely hőse, s személyes bámulatot ama férfiu ékesszólása iránt, a ki szónokolt nekik. De Kossuth nem így fogadta az iránta tanusított hódolatot. Nincs idegen, a ki az ő helyében máskép fogta volna fel a dolgot. De lord Palmerston egészen jól tudta, hogy miben áll a dolog, ismerte jelentőségét, s azt is tudta, meddig fog tartani.

Mindazáltal még nem jött vala el annak ideje, midőn lord Palmerston fölfogása igaznak bizonyulhatott, Kossuth volt a nap hőse, az időszak üstököse. Az osztrák államférfiak úgy viselték magokat, mintha a Kossuth-gyüléseken mondott minden szó hadüzenet volna Ausztria ellen. Lord Palmerston kedvet mutatott, hogy gúnyt üzzön az így kifejtett boszankodásból. «A hogy itt Kossuthot fogadták», írá testvérének, «ürmöt és epét kellett hogy csepegtessen az osztrákok és általán az absolutisták poharába.» Azonban Lord Palmerston egyik-másik tiszttársa ugyancsak meghőkölt, midőn azt kelle hallania, hogy a külügyminiszter személyesen szándékszik fogadni Kossuthot, a ki köszönetet akar mondani neki azért a rokonszenvért és pártfogásért, a melyben Anglia a magyar menekülteket részesítette mikor még Törökországban valának, a mely pártfogás nélkül nagyon is valószinű, hogy kiszolgáltatták volna őket Ausztriának vagy Oroszországnak. Azt hitték, hogy ha a külügyi államtitkár Kossuth formaszerű köszönő látogatását elfogadja, Ausztria azt úgy fogja tekinteni, hogy Anglia elösmerte a Kossuth ügyének igazságát, s hibáztatást akar Ausztria ellen kifejezni. Ha lord Palmerston elfogadja Kossuthot akkor az osztrák nagykövet — mint megbizható részről mondották — eltávoznék Angliából. Lord Russel János aggódni kezdett, s minisztertanácsot hivott össze a fontos kérdés megbeszélésére. Lord Palmerston, bár vonakodva, beleadta magát tisztkedése el fog maradni, azért még sem következett be. Sőt inkább, a dolog még sokkal roszszabb fordulatot vett, mint vett volna, ha békén hagyták volna, hogy a találkozás lord Palmerston és Kossuth között létrejöjjön. Népgyülések tartattak a Kossuth iránti rokonszenv kifejezésére, s köszönő feliratokat szavaztak meg lord Palmerstonhoz, hogy befolyása fölhasználásával meggátolta, hogy Kossuthot Ausztriának kiszolgáltassák. Lord Palmerston kész volt e feliratoknak küldöttségek kezéből a külügyi hivatalban való átvételére. A küldöttségek bizonyos fővárosi kerületek képviselői, s határozottan radikális nézetek kifejezői valának. Némelyik fölirat ugyancsak éles kifakadásokkal illette az osztrák kormányt és Ausztria császárát. Lord Palmerston aztán megjegyzé feleletében, hogy a feliratokban oly kifejezések is foglaltatnak, a melyekkel alig várhatják, hogy egyetértsen; de beszéde olyan hangon volt tartva, hogy tisztán ki lehetett belőle érezni általában való rokonszenvét amaz ügy iránt, a melyet a küldöttségek magokévá tettek. Ez volt az a beszéd, a melyben az a Palmerston nevével elválaszthatatlan kapcsolatba hozott mondat is foglaltatott, a melyről azután sok évvel is, sőt egész pályája végeig azt tartották, hogy kiválóan jellemzi beszéd-, sőt egész gondolkodásmódját. A nemes lord kijelenté a küldöttségnek, hogy az utóbbi válság olyan volt, a mely az angol kormány részéről valódi vezéri, és éles itélőtehetséget követelt, mert bizony «jókora mértékben kelle a szellemi kancsótartást * is szerepeltetni.» A «kancsó-tartás» kifejezés, a verseny-játékoktól véve kölcsön, nagyon sok embert megbotránkoztatott, a kik az utóbbi válságot sokkal komolyabbnak, s a belőle eredt következményeket sokkal jelentősebbeknek tartották, hogysem illő lehetett volna ily könnyelmű modorban beszélni felőlük. De a nagy közönség igen mulatságosnak és tetszetősnek találta e kifejezést, és a szellemi kancsótartó nagyobb kedvenczévé vált a közönségnek, mint valaha volt. Egyik-másik közzétett tudósítás még élesebben kiszinezte a dolgot, mint a hogy lord Palmerston is mondotta, vagy legalább mondani akarta, s ő maga mindig azt erősítgeté, hogy egy szóval sem mondott a küldöttségnek többet, mint a mennyit akárhányszor a képviselőházban; hivatkozva arra is, hogy hiszen ő határozottan kijelentette, hogy a feliratokban foglalt némely kifejezésekkel egyet nem érthet. Hanem azért az egész esemény mégis csak nagyon fölizgatta Lord Palmerston némelyik tiszttársát, a királynő és Albert herczeg pedig határozott kedvetlenséggel nézte az egészet. Különösen a királynő azt követelte, hogy az ügyet minisztertanács elé kell terjeszteni. Lord Russel János tehát tiszttársai elé terjeszté az egész kérdést, s úgy tünt föl, hogy lord Palmerston, valamennyiök véleménye szerint, óvatosság nélkül járt el. Formaszerinti határozatot nem hoztak. Azt gondolták, hogy tiszttársai egyhangú vélemény-

Eybl rajza.

KOSSUTH LAJOS 1841-IKI ARCZKÉPE.

Cserna Károly rajza.

KOSSUTH LAJOS SZÜLŐHÁZA MONOKON.

* Kancsó- (vagy üveg-) tartóknak hívja az angol az ökölviadaloknál vagy versenybirkózásoknál szereplő segédeket, kik szíverősítővel telt üvegeket tartanak készen, hogy lankadó, vagy sebesült küzdőknek a szünetek alatt üdítő italt nyujtsanak.

8-án Budán történt vallatása alkalmával kijelenté, miszerint életének 35-ik esztendejét éli. Bizonyosak vagyunk tehát a születési esztendő tekintetében; de ha Kossuth juniusban még be nem töltötte életének 35-ik évét, ezt ugyanazon évi április 27-én még kevésbbé tehette, tehát junius havánál később kellett születnie. A dolog ily állásánál nem lehet figyelem nélkül hagyni Brockhaus Realencyclopädiájának, Auer és a Lipcsében megjelenő Bilder-Welt azon állítását. hogy Kossuth 1802. évi szeptember 16-án látott először napvilágot. Ugyanazt állítja a Kossuth-Album is. Irányi Dániel hivatkozván Kossuth szóbeli közleményére, ugyancsak 1802. évi szeptember 16-a mellett nyilatkozik, és miután ő körülményeinél fogva e kérdésre nézve tisztában lehetett, megnyugvással fogadhatjuk el az ő adatját.»

Ennyire haladván a Kossuth születési helyének s idejének megvitatása: *Hajász Pál* tállyai ev. lelkész úr avval a kérelemmel fordult magához Kossuthhoz, lenne szives születésének előtte ismeretes körülményeit, a mennyire tudja, összeállítani. *Kossuth* készséggel teljesítette a nevezett lelkész kérelmét s egy levélben következőleg mondá el születésének ismert adatait:

«Atyám Kossuthi s Udvardi Kossuth László volt; s mert a László nevet ugyanazon egy időben családomban többen viselték (László volt a s.-a.-ujhelyi járás főszolgabirája, a ki Magyar-Jesztreben, szintugy László volt, ki Szalókon lakott, mindkettő Zemplénmegyében; családom ezen ága katholikus volt, a mi águnk evangelikus), megjegyzem, hogy atyám családunk ősrégi fészkében Kossuthon, Turóczmegyében született, fia volt Kossuth Pálnak és Benyiczky Zsuzsannának. Anyám volt Weber Sarolta, Tyrlingi Weber Andrásnak (a 17. századbeli vallási üldöztetések egyik vértanuja utódjának) és Hidegkövy Erzsébetnek leánya, ki Zemplénmegyében Liszkán született, hol atyja a Mária Terézia idejébeni háboruk alatt szerzett katonai érdemei jutalmául kapott postaállomást birta.

Én magam e szülőktől 1802-ben születtem Zemplénmegyében, Monokon, hol atyám ifju korában a gróf Andrássy-család uradalmi ügyvéde volt.

Ennyi az, a mit egész bizonyossággal mondhatok. Többet nem.

Emlékszem az aranyozott rézcsattos nagy családi bibliára, melyből szokás volt atyám házánál vasárnaponként néhány fejezetet felolvasni s egy-egy zsoltárt elénekelni, s melybe az én s nővéreim születésnapjai a keresztelés adataival, ősi szokás szerint, be voltak jegyezve. A szüleim emléke iránti kegyeletnél fogva, ereklyéül becsülném e rézcsattos bibliát, ha megvolna. De nincs. Elpusztult ez is viharos életem fergetegeiben, mint sok egyéb, mire az epedő honszeretet s az emberi érzelem, mire ész és sziv becset helyeztek, s mert vidékünkön s koromban inkább a tágabb körben ismert név-, mint születésnapokat volt szokásban «megülni», én pedig emlékező tehetségem fiókjaiban nem igen tartottam érdemesnek, hasznosabb dolgoktól helyet lopni a csekély magamra vonatkozó biografiai adatkák számára, hát biz én lassan-lassan születésem hónapját és napját elfelejtettem emlékezetben megtartani, mindössze is ama negativ reminiszczenciám van felőlök, hogy nem a légmérséki változékonyság hónapjában, nem áprilisban születtem, hanem hogy mikor? azt biz én teljes bizonyossággal meg nem mondhatom.

Ugy rémlik előttem, hogy szeptemberben 16-ik és 19-ik közt, alkalmasint 19-én; de nem merném reá szavamat adni, ámbár gyanítom, hogy az eseménynél, mely számomra bút sokat, örömet vajmi keveset hozott, alkalmasint jelen voltam; bárha talán burkoltan is, mert burokban születtem: mely azonban az én esetemben bizony nem igazolta a népies babonahitet, hogy «burokban születni szerencsét jelent».

Most tehát már bizonyos Kossuth születésének helye, éve, hónapja, csupán a napra nézve vagyunk még némi kétségben. Ujabban szept. 19-ét szokták fölvenni épen a föntebb idézett soroknál fogva is.

KOSSUTH 1848-BAN.
Egykorú metszet után.

KOSSUTH 1849-BEN.
Párisban megjelent acélmetszet után.

KOSSUTH 1851-BEN.
Éjszak-amerikai daguerreotyp kép után.

EMLÉKEZÉSEK KOSSUTHRÓL.

Kossuth nagy alakja a történelemé. Semmit sem tehetnek többé hozzá, a mi érdemeit nagyobbithatná, semmit nem gáncsolhatnak benne, a mi kisebbithetné. Jelleme, egyénisége, szónoki és politikai szereplése, most 90 éves kora meghaladtával, teljesen kidomborodva áll az utókor előtt. Sokkal kevésbbé ismeretesek életének egyes apróbb mozzanatai. De ebben része van a pályának, a melyen mozgott. A nyilvánosság emberei, a közélet nagyságai typikusabbak más hivatáskörök kimagasló munkásainál. Nem az egyén, hanem az eszme áll bennök előtérben. Aztán 90 év annyi nagy alkotása és küzdelme sokat feledésnek enged azokból az apró vonásokból, melyekből a nagy emberek piedesztáljét szokták összerakni. Leszámítva a szabad szó és gondolat nyiványitásaért szenvedett első vértanuságát, politikai fogságát, Kossuth ifjukora legendaszerű. Épen az a forduló pontja életének az, a mely megérlelte benne a zsarnokság azon gyülöletét, azt a szabadságszeretetet, mely élete későbbi törekvéseinél mindig irányadó maradt.

Az 1840-iki országgyűlés ülésezése alatt történt, hogy az «Országgyűlési Tudósitások»-ért fogságba jutott Kossuth börtönéből szabadon bocsáttatott. Börtönőre ezekkel a jelentős szavakkal vett búcsút tőle: «Javitsa meg magát.»

Egy délutánon az országgyűlés tagjai a dunaparti kávéházban üldögéltek Pozsonyban, a mikor egy sovány, sárga, beesett arczú, viselt ruhájú alak közeledett feléjök, törődött léptekkel, beesett, zavaros szemekkel. A követek alig ismerték fel benne Kossuthot. Körülvették s nehány pillanat alatt egész raj képződött körülötte jurátusokból és követekből, kik hangos ovácziók közt kisérték a városba.

Kossuthot nagyon megtörte a három évi fogság; ettől fogva ritkán hagyták el idegláz-rohamai, sőt attól tartottak, hogy szelleme is elhomályosult, mint a hogy a Lovassyé; szerencsére ez nem volt való, s Kossuth, miután első útja Győrbe vitte, vonzalma első és hű tárgyához, Meszlényi Terézhez, kit később nejévé is tett, gyorsan felüdült, s megkezdette korszakalkotó publiczisztikai munkásságát a «Pesti Hirlap»-nál.

Landerer és Heckenast lapját Kossuth szerkesztése emelte arra a példátlan sikerre, mely rövid időn 8—10,000 előfizetőt biztosított a kiadóknak. Érdekes megemlíteni az akkori sajtóviszonyok megitélésére, hogy Kossuth, mint a lap szerkesztője, évi 18,000 v. forint fizetést húzott, a mi — tekintve, hogy összes munkatársait ebből kellett fizetni — épen nem mondható nagy összegnek. De a kiadók nem akartak többet áldozni, s végre is Kossuth, ha vagyont nem szerezhetett is, de tisztességesen élhetett jövedelméből, tekintve szerény igényeit, polgárias életmódját, egyszerű megjelenését, mely még a magyar díszruhában is józan és feltünés nélküli maradt.

Ám a politika izgalmaival járó terhek és gondok idönek előtte barázdát szántottak Kossuth arczán, s meggyérítették haját. Roppant erőfeszítései ismételten kórágyra vetették, de a válságos pillanatokban rendesen újra a szószékre pattant s messze harsogtatta zengő szózatát. Szónoklata végeztével aztán újra aléltan, fájdalmas mellgörcsök között esett össze.

A «Pesti Hirlap»-tól való megválása *Kossuthot* a megyei és törvényhatósági élet küzdelmeibe sodorta bele. Kezdetben önmaga akart lapot alapitani, s a budai helytartóságnál és a bécsi udvari kanczelláriánál nem is fukarkodtak a koncesszió megadása iránti igéretekben. Mindenki biztatta *Kossuthot*, nemcsak az udvari tanácsosok, hanem még az udvari kanczellár is. Csak egy ember volt elég őszinte neki nyiltan kijelenteni, hogy kérvénye kedvező elintézésre soha sem számithat, s ez az egy ember *Metternich* volt, kinél *Kossuth* audienczián is személyesen megjelent.

De ha engedélyt nem kapott is *Kossuth* a tervbe vett lap megindítására, hatalmas pártjának könnyű volt őt a kormánypárt minden erőfeszítése ellenére is Batthyány Lajos gróf támogatásával az 1847-iki országgyülésre pestmegyei követté választatni. Kisebb megyében is könnyű lett volna Kossuth megválasztását keresztül vinni, de az ellenzék sulyt fektetett arra, hogy a választásból tudja meg a kormány, mikép érez maga az ország szive. S a választási aktus valósággal fényes és felemelő volt. A mágnások ősi diszöltözeteikben, némelyek parasztruhába öltözve jelentek meg, zászlókkal, zenével, köztük nők is. *Podmaniczky Frigyes* báró heves beszédekben buzdította a népet Kossuth megválasztására. «Három nagy korszakát ismerem, — mondá, — hazánk történetének; az egyik Árpád, a másik Szent István kora s a harmadik az lesz, ha Kossuthot követté választjuk.»

És *Kossuthtot* megválasztották, s ezzel megnyilt előtte a pálya, melyen munkálva, nevét és emlékét örökre összeforrasztotta Magyarország nagy átalakulásának történetével. Első megjelenését az udvarnál regényes részletekkel szinezi ki a fáma. Mikor, mint a magyar országgyülés küldöttségének egyik tagját, bemutatta őt a főudvarmester, neve említésére, azt mondják *V. Ferdinánd* király elsápadt. Ekkor *István* nádor is előlépett, s akkép ajánlta Kossuthot, mint az ő megyéje követét. «Igen — vetette közbe *Ferencz József* főherczeg — Pesten már

találkoztunk.» T. i. István főherczeg főispáni beigtatásánál, melyre V. Ferdinánd helyettesítésében *Ferencz József* főherczeg küldetett Pestre s a megyeházában akkor tartott beszéde volt *I. Ferencz József* ő felségének első szereplése is Magyarországon.

A bécsi sajtó sok alaptalan, aljas piszkolódással illette Kossuthot és semmi sem világítja meg fényesebben *Kossuth* nagy jellemét, mint az, hogy a szennyes düh ocsmány tajtéka sem birta egy pillanatra sem megközelíteni nemes valóját. Hiszen sokan emlékezhetnek még, hogyan denunciálta Schwarzenberg herczeg bérencz lapja azzal, hogy Kossuth 2 milliót készül elhelyezni az angol bankba, pedig *Duschek* pénzügyminiszter, mikor Bécsbe vitték, hitelt érdemlőleg tanusította, hogy *Kossuth*, a török határra való menekülése pillanatában, még hátralékos fizetését sem fogadta el, hanem zsebeiben 500 aranynyal hagyta el hazáját, s hogy Kossuthnak alkalma sem volt az állampénztárból készpénzt vagy bankjegyeket vinni magával, mert *Duschek* maga mondta, hogy az ő ellenőrzése nélkül pénz egyáltalában nem folyósíttatott. Azután a korona elrejtése alkalmából merültek föl olyan hirek, hogy a koronát beolvasztották, egyes köveit kitördelték és eladták; mindez, mint ezt várni sem lehetett máskép, rövid idő múlva vakmerő koholmánynak bizonyult. Annál ékesebben fonta körül virágaival Kossuth nevét a nép naiv költészete; hősévé tette dalainak és regéinek s politikai optimizmusa megmaradt utolsó szálát az ő alakjához kötötte. Közvetlen a forradalom leveretése után keletkezett egy szájról-szájra járó monda, mely a nemzet alkotmányos feltámadásába vetett hit fanatizmusával beszéli el, hogy Kossuth visszatér, minden nap közelebb hozza őt. Hatalma nagyobb, mint valaha, honvédei számosabbak, mint a forradalom alatt, Kossuth mellett egy hatalmas nagy úr üget fakóján. Senkisem tudja, ki ő? De mögötte a magyar koronát viszik. Még hátrább huszárok lovagolnak, annyi, a mennyit a világ sohasem látott. Nem csupán Árpád törzséből való magyarok, hanem törökök, tótok, móczok is. Mellettök nagy had kozák és orosz hullámzik. Összevesztek volt a «svábokkal» (németekkel), mert ezek rosszul fizettek.

KOSSUTH DOLGOZÓ-SZOBÁJA TURINBAN.

Kossuth lakása.

RÉSZLET A VIA DEI MILLE-BŐL TURINBAN, A HOL KOSSUTH LAKIK.

KOSSUTH TURINI LAKÁSA. — Kimnach László rajzai.

A szálfa magasságú zöldkabátos oroszok most a magyarok barátai. A másik oldalon egy hajóhad uszik fölfelé a Dunán angolokkal, s a Dunán lefelé francziák jönnek piros sapkáikban. Most megkezdődik a harcz a Duna és Tisza mentén. Budán át, föl a Kárpátokig, hol a lengyel testvérek vannak Bem apóval. Ott aztán egyik rész nyugatra, a másik éjszakra fordul s a magyarok Bécsbe jönnek s a királynak Pozsonyba kell lovagolnia, magát megkoronáztatni Kossuth által, s letenni az esküt az alkotmányra.

A NAGYVILÁGBAN

KS/D. NAPLÓ, TELEFOTÓ

lengyel külügyminiszter. Képünkön: Gromiko, szovjet kül-

Amerikai—egyiptomi megbeszélések

Carter elnök Párizsba utazott

Asszuán.

James Carter amerikai elnök szerdán reggel a szaúd-arábiai Rijadból az egyiptomi Asszuánba érkezett.

Egyiptomban nagy reményeket fűznek a két államfő találkozójához. Arra számítanak, hogy Szadat elnöknek sikerül az egyiptomi álláspont támogatására rávenni Carter elnököt. Mint ismeretes, a merev izraeli álláspont miatt holtpontra jutott iszmaíliai megbeszélések után, a Tel-Aviv expanziós törekvéseit szentesítő Begin-terv ismertté válásakor az amerikai elnök nyilvánosan csatlakozott az izraeli állásponthoz.

Az asszuáni repülőtéren lezajlott rövid ünnepélyes fogadtatás után Carter amerikai elnök és vendéglátója, Szadat egyiptomi államfő megkezdte négyszemközti eszmecseréjét. A megbeszélés középpontjában a palesztinai problémával kapkefolyamat lendületének fenntartását szolgálja". Az egyiptomi elnök hangoztatta, hogy Carter és ő azonos nézeteket vallanak „még a palesztin kérdést illetően is" majd felhívást intézett a konfliktusban érintett összes felekhez: csatlakozzanak a jelenlegi tárgyalásokhoz „bármikor, amikor ezt hasznosnak ítélik". Végezetül annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a jelenlegi tárgyalások a térség igazságos és tartós békéjének irányában hatnak.

Az egyiptomi elnök után Carter elnök fejtette ki nézeteit. Kijelentette, hogy az Egyesült Államok támogatja a jelenlegi erőfeszítéseket és „hatékony szerepet kíván játszani" azok előmozdításában. A közel-keleti béke megteremtésére vonatkozó elveit ismertetve hangsúlyozta a konfliktusban érintett felek közti normális kapcsolatok megteremtésének szüksé-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Dunántuli Napló

1978 JAN 5

Tám László

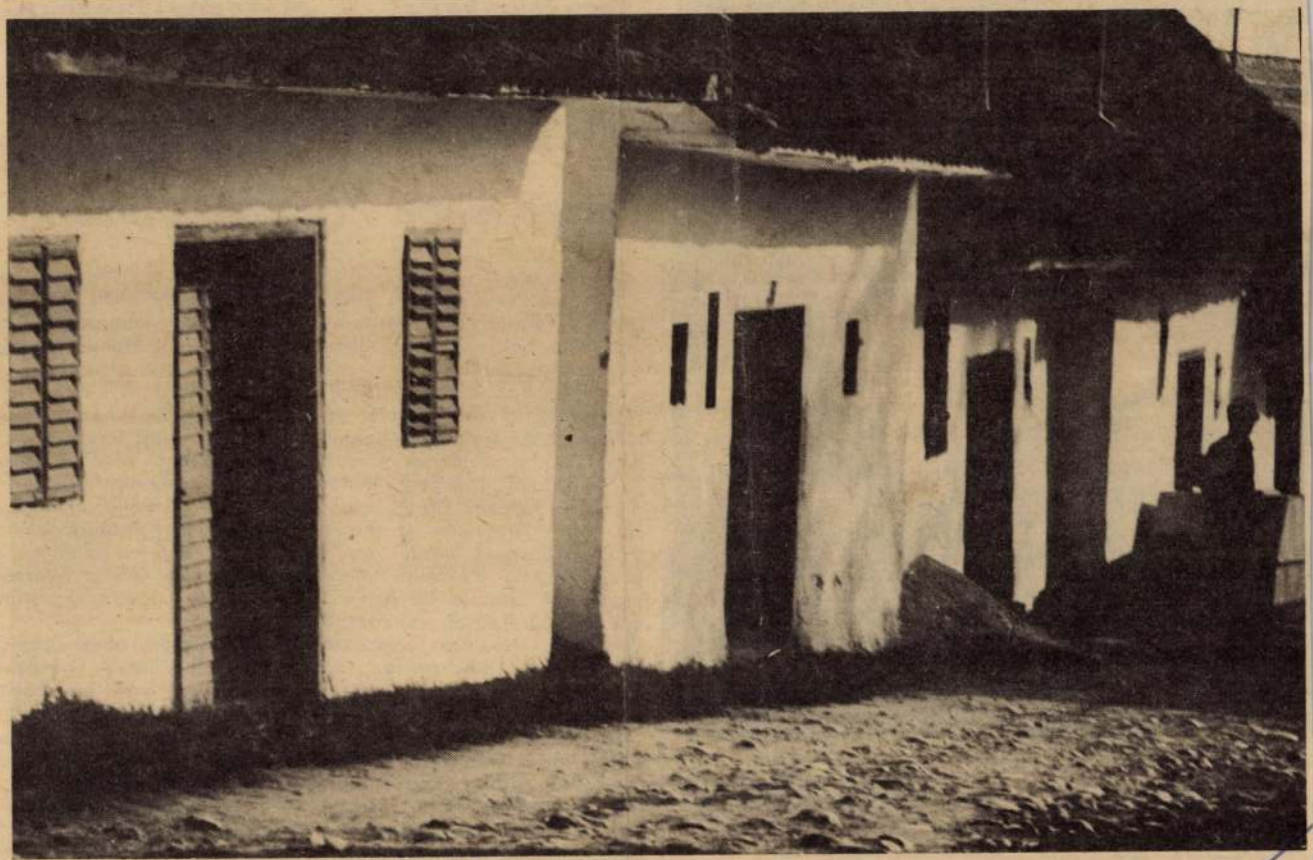

BARANYAI TÁJAK. TÁM LÁSZLÓ: VILLÁNYI PINCÉK

Tám László

Magyar szerző nyerte el az egyik első díjat az ausztráliai Brisbane városban rendezett nemzetközi diaporáma-fesztiválon. Tám László pécsi fotóművész Ablakok című sorozata, amely a háború ellen mozgósít, az egyik kiemelt kategória győztese lett. Tám László nem egészen egy év alatt három nemzetközi fesztiválon: Belgiumban, Angliában és most Ausztráliában nyert munkáival díjat.

◆

Magyar Nemzet 1985. 1. 28.

Tám László

◆

Magyar szerző nyerte el az egyik díjat azon a nemzetközi fesztiválon, amelyet hatodik alkalommal rendezett meg a királyi fényképészeti társaság a dél-angliai Bath városban. Tám László pécsi fotóművész diaporáma sorozata a természetrajzi művek versenyében kategóriagyőztes lett. Az Angliában bemutatott sorozat környezetvédelmi témát dolgozott fel. Mint a korábbi fesztiválokon, most is a diaporáma sajátosan magyar és korszerű kifejezési módját ismerte el a nemzetközi zsüri Bathban.

Magyar Nemzet 1985. 1. 7

Beszélgetés Másik Jánossal

„Az underground rock'n'roll-ban találtam egy kreatív szabadságot"

— A hetvenes években már a magyar jazz üdvöskéjének számítottál. Ennek ellenére, máig egyedülálló módon, belecsöppentél a hazai alternatív zenei világba, mint elismert jazz-zenész. Hogyan zajlott le ez a váltás?

— Egy jazz-zenész semmiképp' nem „üdvöske", a hetvenes években sem volt az. Száz-százötven forintért játszottunk különböző budapesti klubokban és vidéki városokban. A tehetségünkből és a fiatalságunkból fakadt egyfajta energia, ami ledöntött néhány mesterségesen állított gátat: az Inter-Brass-nak arról a korszakáról beszélek, amikor nem próbáltunk szinte soha, csak játszottunk, tehát felléptünk rendszeresen. Olyan szakadékokon ugrottunk át, amelyeket megmérve és átgondolva, nem lehet áthidalni sem. Egy korabeli népművelődési intézeti felmérése szerint, ugyanaz a közönség látogatta a rock- és jazzkoncerteket (kedvenceik a Piramis és az Inter-Brass). Kérdésedre visszatérve, ezt a bizonyos pluszenergiát elég gyorsan észrevették az akkor már rég profinak számító jazz-muzsikusok, és ilyen módon közülük rendszeresen játszottak a zenekarban (Kőszegi, Tomsits, Babos). Aztán néhányunkat elhívták a saját formációjukba, én mindenkitől nagyon sokat tanultam. Hogy menynyit sikerült átadnom, nem tudom.

— A kérdést tovább tekintve „belecsöppentél a hazai alternatív világba". Ez a „belecsöppenni" ez tetszik, mert látom magam előtt. A csöpp az készül, lassan megtelik, és puff, ott van! A szóhasználatban olyasmit jelent: hirtelen odakerül. Az én esetem a korábbi, ugyanis megtudtam, hogy a későbbi hetvenes évek végi, nyolcvanas évek rockfejei is odajártak az Inter-Brass klubjába, mint fiatalok. Nem tartom magam egy gurunak, de végül is az Inter-Brassnak valamiféle szellemi-zenei vezetője voltam, vagyis egy szélesre tárt ablak. Ilyen módon nyilván könnyebb volt velem felvenni a kapcsolatot, mint egy zártabb muzsikussal.

— „Hogyan zajlott le a váltás"? Nem volt váltás. Hónapok, évek múlva vettem észre, hogy máshol vagyok.

— *Mi vonzott ehhez a közeghez?*

— Az általad alternatívnak nevezett társasághoz engem a szabadságszeretetem vonzott. Azt kerestem, ami a jazzből, illetve azokból, akik azt művelték, akkoriban hiányzott. Az underground rock'n'rollban találtam egy kreatív szabadságot.

— *Jazz-zenész kollégáid hogyan élték meg ezt a rebellis lépésedet?*

— Nem tudom, mert ha néha találkozunk, általában örülünk egymásnak, s eddig még nem merültem mélyebb beszélgetésbe egyikükkel sem erről a kérdésről.

— *Milyennek értékeled most azokat az éveket?*

— Kapcsolatunk Menyhárt Jenővel nehéz volt eleinte – annak ellenére, hogy ő hívott játszani –, sőt, néha nagyon nehéz. Ennek ellenére évekig együtt dolgoztunk és nem is eredménytelenül. De nemcsak vele, akkoriban ez úgy együtt volt, az Európa Kiadó, a Trabant és a Balaton zenekar – kreatív korszak. Aztán hosszú ideig nem, vagy csak ritkán találkoztam Jenővel, ami számomra természetes. Az évek alatt így egy laza baráti kapcsolat alakult ki köztünk, ahogy a nyolcvanas évek elejének a néha meglehetősen feszített szigorúsága háttérbe szorult. Most megint csináltunk egy lemezt, ez az EK visszatérése, CD és kazetta, az „Itt kísértünk". Most sokkal jobban értjük egymást, valószínűleg készítünk valamit ketten is.

— *Azt mondják, annak idején a házasságod komoly változást hozott az életedbe, életformádba.*

— Hát hogyne. Akinek nem okoz komoly változást az életében, az ne házasodjon.

— *A mai honi jazz-hez milyen kapocs fűz?*

— Nem játszom „orthodox" jazz-zenét manapság, de tágabb értelemben, amit játszom, az jazz. Szoros kapcsolatot nem tartok a magyar jazz-világgal, de nagyon sok olyan muzsikus van, akivel, úgy hiszem, kölcsönösen kedveljük egymást és szívesen találkozunk alkalmanként.

— *Kívülről úgy tűnik, most a filmzenés zeneszerzői korszakodat éled. Ezenkívül mivel teltek az elmúlt éveid? Nemcsak munkára gondolok.*

— Az elmúlt években valóban sok filmzenét írtam. Ha meggondolom, a hetvenes évek végétől kezdve szinte rendszeresen résztvettem ilyen kollektív munkákban, mint amilyen egy film elkészítése. Azonkívül, hogy ezek a munkák természetesen a megélhetést is jelentik családom és a magam számára, intenzív szellemi és zenei kalandok is egyben. Hogy csak az utóbbi pár év munkáit tekintsem: ilyen volt a Monori M. András rendezte „Meteo", Can Togay „A nyaraló", Szabó Ildikó „Gyerekgyilkosságok", Erdőss Pál legutóbbi filmje, egyelőre csak munkacímét tudom „Nukleáris Tél", Pázmándy Katalin „Amerika-London-Párizs", vagy a Spiró Györggyel közösen írt zenés színház, az „Ahogy tesszük".

— S, hogy még mivel teltek az elmúlt éveim? Rengeteg energiámat emészti fel, hogy a körülöttünk zajló világnak – az emberek által kreált világra gondolok – az agresszivitását, a mesterségesen gerjesztett hisztériáit, az ellehetetlenült kommunikációt, a lassan mindent felfaló konzuméhséget, a borzalmakat, ezek hatását magamban belül „kivédjem" és mindezekkel szemben, vagy ezektől függetlenül valamilyen módon pozitív létezést valósítsak meg. E tekintetben zölden tündöklő oázist jelent a családom – feleségem és gyermekeim –, néhány jóbarát és munkatárs, az irodalom, a költészet, a zene, és minden napsütötte reggel. Az elkövetkezendőkben is ez utóbbi szférát igyekszem erősíteni. *KRZ*

✓

Egy kis diszkográfia. Lemezek (a teljesség igénye nélkül): Cseh Tamás-Másik János: Levél nővéremnek, Deseö Csaba: Ultraviola, Supergroup, Dimenzió, Másik János: Trance Balance, Másik János-Szemzö Tibor: Meteo, Európa Kiadó: Popzene, Szavazz rám, Itt kísértünk.

Zenekarok: Inter-Brass, Szabó Gábor együttese, Deseö Csaba quintett, Kőszegi Group, Tomsits együttes, Pege Aladár zenekara, Supergroup, Dimenzió, Európa Kiadó, Balaton, Trabant, Másik János-Magyar Péter duó, Himnusz, Gagarin pilóta zenekar, Trance Balance, Central Europe.

STÍLUS, ZENE, EGYEBEK

Ne vedd magad túl komolyan

ZUG-tárlat

Kemp Zsuzsa

Most ősszel rendezték meg Esztergomban az I. Országos Pasztell Biennálét, melyet a vártnál jóval nagyobb érdeklődés jellemzett. Összesen 182 művész jelentkezett 517 művel, ami azért nem csekélység. A szakzsűri végül 160 alkotást fogadott el kiállításra, ezek az esztergomi Balassa Múzeumban, illetve a Keresztény Múzeumban tekinthetők meg december 31-ig.

A kiállított művek között szerepel a szekszárdi Kemp Zsuzsa alkotása is, amely az **Elutazom a városból** címet viseli.

Klubturné

Menj a RÁK-ba!

A fenti felszólítást nem ajánlatos sértésként érteni Pécsen és környékén. Sőt! Garantáltan jó szórakozást nyújt a nemrég megnyílt RÁK Café névre keresztelt szórakozóhely a baranyai megyeszékhelyen. Szolíd árak, igényes környezet, heti 3-4 koncert és tömeg. Viszont a „jó sok" ember kénytelen kis helyen is elférni és 300-nál többen nem is mehetnek be.

A RÁK Café azon ritka helyek közé tartozik, ahol a mellékhelyiség is igényes. Egyetlen érdekessége, hogy nincs feltüntetve, melyik a női és melyik a férfi szakasz, így aki nem ismerős a környéken, az általában eltéveszti. Sebaj, így kezdődnek a nagy szerelmek.

A RÁK Café könnyen megközelíthető annak, aki tudja hol van. Aki nem tudja, az érdeklődjön; az autóbuszállomás és a vásárcsarnok környékén már jó nyomon jár. A pécsi RÁK Café minden nap nyitva tart hajnalig, aki arra jár, ne hagyja ki.

-pogácsa-

Az ő dolga

Jerabek Csaba

— *Miért éppen Mask?*

— Minden embernek vannak olyan belső dolgai, melyeket különböző társadalmi normák és egyebek miatt elrejt. Úgy is mondhatom, hogy gondolkodásbéli maszkot hordanak, és ezt el is várja tőlük ez a világ. Pedig az igazán érdekes az lenne, ami e mögött a maszk mögött lakozik, a lelkekben. Talán ez a zene megpróbál egy kicsit behatolni ezekbe a régiókba is.

— *Te már régebben is foglalkoztál a lélek kérdéseivel, az F.O. System zenekarban. Mennyiben különbözik ez a mostani próbálkozásod attól?*

— Zeneileg én nem csináltam akkora váltást, mint akikkel akkor együtt játszottam, és a szövegben is csak annyi a különbség, amennyire más tagok, más emberek vannak a Mask zenekarban.

— *A stílusnak, a darknak, szerinted ma Magyarországon mekkora lehet a közönsége?*

— Azt azért mindenképpen tudni kell, hogy ez egy rétegzene. Soha nem fog a csapból folyni, mindig is rétegzene marad, s ez így jó. Így marad meg a hangulata annak, amiről szól.

— *Ha jól tudom éppen most fejeztétek be az első kazettátok felvételeit.*

— Ez az anyag december elejétől lesz a boltokban. Tíz számot vettünk fel, mindössze 100 munkaóra alatt. A kazetta szerzői kiadásban jelenik meg, ez azt is jelentette, hogy az anyagi lehetőségeink igencsak behatároltak voltak, így meg kellett találnunk a lehető legkevésbé költséges megoldásokat.

— *Elégedett vagy a felvételek minőségével?*

— Amellett, hogy jónak tartom, azért van bennem egy egészséges elégedetlenség is. De én mindennel így vagyok, ha valamit csinálok, utána elgondolkodom, hogy hát ezt lehetett volna másképpen, még jobban. Első nekifutásra egyébként egy ötezres példányszámmal elégedett lennék. Külön turnét nem szervezünk, hiszen folyamatosan járjuk az országot, egy héten általában háromszor lépünk fel. Két-három hét múlva megyünk Németországba, ahol Berlinben, Hamburgban, Frankfurtban is fellépünk különböző klubokban. *KRZ*

Wave

Kezdhetném a nyavalygást, hogy a **POGUES** Shane McGowen nélkül olyan, mint a Doors Jim Morrison nélkül, és hasonlók, és el is kezdtem, amikor először hallgattam meg *Waiting for Herb* című új lemezüket, de szerencsére úgy ér véget, hogy kedvem támadt meghallgatni még egyszer és aztán megint úgy ért véget . . . Szóval már rongyosra hallgattam a kazettát, míg elszántam magam, hogy beszerzem CD-n. Hát ki bírták rúgni ezt a részeges jóembert, akit mindenki annyira szeretett, és akinek a hangja szinte a védjegye volt ennek az ír zenekarnak. Megváltozott persze a hangzás is valamennyire, a duhaj folk-punkból, kissé konszolidáltabb folk-rock lett. A legtöbb dalt Spider Stacey énekli, aki a korábbi lemezeken fémfurulyán fütyült. *(Red Roses for me, Rum Sodomy And the Lash, If I should fall from Grace with God, Peace and Love, Hell's Ditch).* Sajnos ezt most teljesen félretette, de azért a bendzsók, mandolinok, citerák pengenek és talán még a száműzött Shane is velük énekli a whisky mellől a kedves dalokat.

Nem túl bátran fogok bele egy másik folk-kedvencem, a **LEVELLERS** magasztalásába. Főleg azért, mert róluk igen kevés információ jutott el hozzám, és bármennyire is az a véleményem, hogy a zene az elsődleges információ – gyümölcséről ismerszik fel a fa –, azért illene a hátterükről is elmondani valamit. Idei lemezüknek nem adtak címet, korábban pedig két albumukkal találkoztam, a *Levelling the Land*, és a *See nothing hear nothing do something*, amely már egy kiadatlan-, és koncertfelvételeket tartalmazó összefoglalója a „Levelling" korszaknak. Lendületes, szilaj rockzene hallható valamennyi lemezükön, kiemelt szerephez jut a hegedű és a mandolin, megvillan néha a duda és a tekerőlant. Külön ajánlom azoknak, akik kedvelik a New Model Army-t.

És most pedig idekapcsolom a **KISPÁL ÉS A BORZ** új, *Ágy, asztal, tv* című albumát. Nem mintha nagyon folkos lenne – bár néhány jópofa motívum nagyon „ott van" –, de erről is csak áradozni tudok. Mert hogy nagyon szép. És hogy nagyon jó. És hogy nagyon kellett már, és biztos nem viszi őket el a siker és vélük tényleg „Jó a világ végéig".

„pápai"

Mozgóképek

Összeomlás

Az a pont a lényeg. Amikor elszakad a húr. Kevés film tudta úgy ábrázolni a végső idegösszeroppanást, mint az **Összeomlás** című, és amelynek főszereplője Michael Douglas. Itt engedtessék meg egy kis kitérő. Szóval én a májkelt nem nagyon kedveltem, de most akkorát alakított, mint ide Los Angeles. Ahol játszódik egyébként a sztori. Egy mérnök, aki körül összesűrűsödik minden, ismerős az érzés, amikor az embert itt is ott is jófajta meglepetések érik, átvágások, levágások, felvágások, kibelezések, amikor eljön az a forró nap a kocsiban, a dugóban, amikor felerősödnek a zajok, minden egy monoton hanggá áll össze. Amikor kivágod a kocsi ajtaját levegőért és közben átbuksz azon a ponton, ahonnan már nincs visszatérés. Összeomlás. Innentől mindenfajta igazság megszűnik, csak a te valóságod valódi.

A főszereplő is elindul haza, az elvált feleséghez, meg a gyerekhez, közben szétlő mindent, mindenkit. Nincsenek már érvei, tisztában van vele, választása sincs. Az utolsó pillanatban természetesen megállítják, de ez már valahogy nem is érdekes. Ami előtte van, az igen, az valami hátborzongatóan életszagú. Remek film, remek zene, remek operatőri munka. Stb.

KRZ

Tám László

Egy maroknyira fogyott népcsport küzdelme . . .

Német temetők Magyarországon

Tám László kiállítása Szekszárdon, a Művészetek Házában

Még „fordítottam magamban" Goethe rímes sorait, amelyeket Angelika Lippe művésznő szenvedélyesen és magával ragadóan tolmácsolt, amikor felcsendült az orgonán Bach: c-moll fantázia és fuga című darabja Lozsányi Tamás interpretálásában. Kergetődzött a dallamok sokasága, sugallván a túlvilági élet létezését, mely a halott szeretteinkkel való valamikori találkozás örömét kínálta fel a hallóknak és látóknak ezen az estén.

A baranyai apró faluból – Újpetréről – elindult fotóművész Tám László, valami csodálatos lelki adottsággal fogta kezébe a „gépet" – és kényszerítve az objektívet annak láttatására, mely színekben és formákban ugyanúgy alkotott „képi muzsikát", mint az orgonán búgó fuga megállni nem akaró mozgása.

A zene zsongása közben döbbentem rá, hogy a már megtekintett kiállítást nem jól láttam. A földszinten a temetői sírkeresztek „monotóniája" a zenében hirtelen megmozdult és a Teleki-ben fotózott távolba tűnő keresztek sokasága kényszerítette a szemet a múltba való visszatekintésre. A mecseknádasdi temető másfélszáz esztendős fejfái egy „idegenbe szakadt" etnikai csoport ragaszkodását sugallja önmaga vállalásához, hiszen az újonnan elkészített „műkő" sír előtt földbe szúrt régi kőből faragott fejfa nem a múltba való visszafordulást, hanem az élet folytonosságát jelenti. S hogy a háború utáni „igaztalan" megtaposás sokkja szűnőben van, talán szintén a mecseknádasdi sírkert meredek domboldalán újonnan felállított új sírok emlékeket idéző „emlékmű" orgiája a bizonyíték.

Tám László játszik – néhol önfeledten – a színek mögött felsejlő árnyék és valóság képi megfogalmazásának lehetőségeivel, néhol még alig észrevehetően a betűk apró „mozgása", „egyenetlensége" is művészi látásának, képi kompozíciós készségének forrása.

A földszinten tetten érhető „művészi monotonia" a képek „tematikájának" lefojtott indulatait is tükrözi, hiszen az átütött katonasisakkal „megkoronázott" katonasír keresztjének mementója, „vagy a „vaskereszt" alakú fejfa az értelmetlen halállal vitázó művész hitvallása is egyben.

Az emeleten a lent tapasztalt lefojtott indulatok valósággal robbannak. Valami egészen más látásmódról vallanak a képek, a fotók. Míg lent a halott ember áll a „vallomások" középpontjában, addig itt az emberként meggyötört Isten-fiú, Jézus a képen megjelenő, vagy sokszor csak sejthető fogalom.

A Katymáron fotózott, torzóvá csonkított Korpusz döbbenetes indítása e gondolat-sornak. Az emberi balgaság vandál tobzódásának áldozatul esett szobor mintegy felkiáltás is lehet: emberek, ne tüntessétek el múltatok emlékeit, hiszen önmagatok pusztítását „írjátok elő".

A művész itt rácsodálkoztatja a nézőket a kimeríthetetlennek tűnő szépségek sokaságát felkínáló kálváriákra. A lánycsóki kerek-templom (kápolna) előtti festett „pléh-krisztus" megkapó naivitása a képi megformálás által valósággal lenyűgöző, szemet el nem engedő alkotássá magasztosult. De nem szabadulhat a néző a mecseknádasdi homokkőből faragott, és festett Krisztus látványától sem. Ám mindezeket szinte előtanulmánynak tekinthetjük a Peterden „alkotott" stáció-kép megformálásához. Itt is homokkőből faragta a naív mester a fájdalomtól meggyötört Isten-anyát, amint ölében tartja a keresztről levett megkínzott és meggyilkolt gyermekét, Jézust. A közel kétszáz esztendős alkotás nyilván az első telepesek kívánságára készült. Előképeit a német nyelvterületen mindenütt megtalálhatjuk, tehát a magukkal hozott „óhazai képeket" álmodták újra itt e hazában. Nyilván sem pénzük, sem lehetőségük nem volt arra, hogy onnan hozassanak képfaragót. Talán önmaguk közül került ki a fához szokott faragóművész, ám az alkotás megindítóan kedves „bumfordisága" mögött meglévő hit érzékeltetése és a XX. század emberéhez való eljuttatása Tám Lászlót a legnagyobbak közé emeli.

Igazán nagyszerű érzékkel veszi észre a helyreállított pécsváradi kálváriának szinte hivalkodóan színes stációit, hogy szembe állíthassa a Kisnyárádon omladozó, ám romlásában is gyönyörű, mértéktartó stációkkal. Majd valósággal triumphál a városlődi kálvária hófehér kápolnája előtt látható Krisztus és a két lator keresztjének képi megfogalmazásával.

Szép és megkapó a bonyhádi – fák között megbúvó – apró, henger alakú, vörös cseréppel fedett stációk látványa, hiszen itt nem a képek „meseszövését" tartja fontosnak megőrizni, hanem a formák szelíd hullámzását, tájba illesztésének százados ízlését adja tovább az utókornak. Ám a kép-búcsú valós befejezése a sombereki – ködbe tűnő – „elvesző" kálvária alig felsejlő intése, melyben a művész kicsit biccent, mintegy elmenőben, de ebben a visszatérés is benne találtatik.

Német temetők, német kálváriák, német feliratok magyar földön. Egy maroknyira fogyatkozott népcsoport küzdelmét a létért jelenti e mementónak is felfogható, igazán művészi kiállítás. S ha néhány fotón összetört sírköveket láthatunk összedobálva egy temető sarkában, bizony el kell gondolkodnunk e jelenség okain. Jó lenne végre valóban megérteni Szent István királyunk gondolatát: „ . . . az egynyelvű és egyszokású ország gyenge és esendő. Ennélfogva megparancsolom neked fiam, hogy a jövevényeket jóakaratúan gyámolítsd és becsben tartsad, hogy nálad szívesebben tartózkodjanak, mintsem másutt lakjanak". Ezt nemcsak fiának, Imre hercegnek, hanem a XX. század magyarjainak is lelkére kötötte. S ne feledjük, e németül beszélő népcsoport lelkében e földet tekinti „faterlandjának".

Rosner Gyula

Írás közben

(Ádventi köd) A reggelek már ködbe burkolódznak, a Bartina, mintha Poe regényéből emelkednék ki, valóságos kísértethajó, titokzatosan leng a bizonytalan tájban, ami a szerencsés napszakokban még visszaálmodja a nyár fényeit. Reggelenként fagy is, közel már a „kés-idő, a köszörűn sikoltó idő", mint József Attila versében, s tőle tudjuk azt is, hogy „bankárok és tábornokok ideje ez". A szegények fáznak, mert a télnek is van játékszabálya, de ez csak a szegényekre vonatkozik. Addig még van néhány hetünk, egyelőre – folytassuk csak József Attilával – „zúg már az ősz, gyűlik és kavarog", a szegény pedig, akire csak a félelmet hagyták örökül, tehetetlenül nézi a ködbe burkolt tájat, már azt sem tudja, hogy mitől fél jobban, mert csak kiszolgáltatottságát jegyezheti fel az örökkévalóság dalára, abban reménykedve, hogy lesz majd valaki, aki elolvassa.

Babits bizakodóbb. 1935-ben vagyunk, rémületes idők után, amikor még nem tudja, hogy mit tartogatnak számára az istenek, s szomorúan kérdi, „küld-e a nap egy sugarat? – mert az is lehet, hogy „örök marad a köd, amely beföd s kásásan ing a tetők fölött". Már betegeskedik, de személyes sorsa még nem tükrözi a nemzet tragédiáját, amikor az utolsó esztergomi hetek látomásaiban már arra vár feletetet, „milyen lesz magyar nélkül a világ?"

Pontosan tíz évvel előbb azt kérdezte, „bankóinkat ki tépte széjjel?" – mert a háború utáni években minden kétségessé vált, de a kérdésre nem válaszolt senki, a hadigazdagok még csak lelkifurdalást sem éreztek, pedig az utcákat rokkantak lepték el, s a rácegresi puszta zsellérjei, mint Illyéstől tudjuk, hónapszámra nem láttak egy tízfillérest sem.

A nyár más volt, az éles fényben minden határozott körvonalat kapott, a tárgyakat világosan fel lehetett ismerni. Az öregek jó termést olvastak ki az égi jelekből, de a szegény ember akkor is gyanakodott, mert rendre megcsalták a jelek és évszakok, s amikor egy reggel arra ébredt, hogy ködbe merült a táj, s a madarak is izgatottan keresik helyüket, tudta, már köszörűn sikolt az idő, s a remény is hűtlen lett hozzá.

Botomra dőlve állok a hegyen, s a távolba kémlelek. A mélyben autók iramlanak ismeretlen cél felé, s innen nézve, de biztosan tudom, hogy csak innen látszik úgy, boldog utasokat visznek, születésnapra, lakodalomba vagy látogatóba csupán, mert kiforrtak a borok, s a szomszédnak szüksége van a szakértő véleményre. Ez még egy kis maradék a nyárból, kegyes ráadás a gondtalanságra, mert mögöttünk settenkedik a tél, ami piros csizmánk nyomát hóval lepi be. Persze csak azét, akinek van csizmája.

A minap panaszkodik egy ifjú asszony, hogy egyelőre nem fűtenek, a csalóka fény még ad valami meleget, fukaron méri, de nekik csak ennyi jut. Ez is ajándék, ez a fémes ragyogás, arra pedig gondolni sem akar, hogy mi lesz azután. Emelik a gáz árát, drágább lesz a villany, ráadásul nem múlik el nap, hogy ne kellene hallgatnia a kioktatást, mindez az ő érdekükben történik.

Más is panaszkodik, még itt a hegyoldalban is. Ősz öregember ereszkedik le a dombon, rőzsét hoz a vállán, egy zsákban néhány szem diót csörget, ne menjen kárba. Mellém szegődik, mintha autóbuszmegállóban lennénk, megbillenti kalapját. A mélyben zúg az ősz és kavarog, mint ilyenkor minden évben. Nem mondja, honnan jön s én sem kérdem, hogy merre tart. Nincs sok választása.

Valahol itt lakik a hegyen, mutatja is, hogy merre, de ennek nincs jelentősége, mert bárhol lakhatna szerte az országban.

Félmondatokat váltunk, mint a sokat tapasztalt emberek, akik kevés szóból is értik egymást. Még azt sem kell hosszasan magyaráznia, hogy fél karját a Donnál hagyta, valami vasszerkezetet tettek a helyébe, ami egész jól működik. Egy pillanatra arra gondolok, hogy középkori lovag is lehetne, akit egy romantikus író támasztott fel. Nem mondom neki, nem hinné el, nem is érdekli. De mi érdekli még? Elszánt politikusok hősként emlegetik, de ezeket meg sem hallgatja, még csak nem is legyint vaskezével. Neki a háború annyi, hogy ellőtték a jobb kezét, mint a bakanótában.

Nem tudja, hogy hívják a miniszterelnököt, arról pedig nem is hallott, hogy milyen háborúság zajlik a televízió és a rádió körül. Majd ha megint három forint lesz a kenyér ára, beszélhetünk róla, mondja, s mint egy öreg Mikulás, megrázza a zsákot, melyben csörög néhány szem dió. Babits a verstől várta a vigaszt, a könnyű rímektől, mert „végem, ha vigaszt nem lelhetek tibennetek . . ." – sóhajtotta, de az öregúr, Don kárvallottja, akinek nevét sem tudom, nem olvasta Babitsot, s ahogy elnézem az őszi alkonyatban, már nem is fogja. A versek elkerülték, mindig mással volt dolga, urak földjén dolgozott, ha úri lócsiszárral találkozott, sietve kitért, de amikor a Donnál ráparancsoltak, hogy előre, rohanvást nyargalt, mert tudta, nem jó az urakkal ellenkezni.

Az öregúr, ez az ágrólszakadt Mikulás, aki nem fog a gyerekek cipőjébe tenni semmit, valamiből kimaradt, az élet folyton lesodorta az útról, pedig vihette volna valamire. Vedletten áll mellettem, zsákját ledobta a földre, csak a madzagját szorongatja, talán attól tart, hogy azt a néhány szem diót is elcseni valaki tőle. Végre megszólal, de csak azért, hogy mondjon valamit:

— Egy kis rőzsét szedtem, – s lemutat a sovány ágakra.

— A krumplileves azért megfő ezzel, – vigasztalom, s bólogat, az meg.

Lám, ennyi az élet. Egy fazék krumplileves, amiből talán marad holnapra is. A többi messze van, túl a hegyeken, a titokzatos óceán partján, ami ide se látszik. Másik világ, ahol talán számon tartják, hogy kit választottak meg pártelnöknek, s ki volt titkosügynök. Talán versek is vannak odaát, „friss zengzetek", de az öreg harcos csak legyint, „eh!", mi köze hozzá?

Megbillenti kalapját, s elindul a mélybe, bicegve, görnyedten, mint aki a történelmet viszi a vállán. Lent az őszi köd várja, az ádventi köd, de az meg se fordul fejében, hogy a komor felhők közül talán kileselkedik egy angyal. Kezdő angyal lehet, mert bizonytalanul tekint szét a végtelenben. Betlehemet keresi, mert oda szól a beosztása, az lesz legközelebbi szolgálati útja.

Csányi László

Dicséretes lakóház

A közelmúltban hirdették ki a megyei önkormányzatnál Az év lakóháza '93. pályázat eredményét. Három épület tervezőjét, kivitelezőjét, építtetőjét részesítették dícséretben. Képeinkkel a három ház közül a kakasdi Petőfi utca 429-et mutatjuk be, melynek tervezője Váczi Gabriella volt, tulajdonosa Fábián László és felesége, Verebes Éva. ***Fotó: Gottvald Károly***

Kakasd, Petőfi u. 429.

A belső tér egyik szögletében kialakított konyha

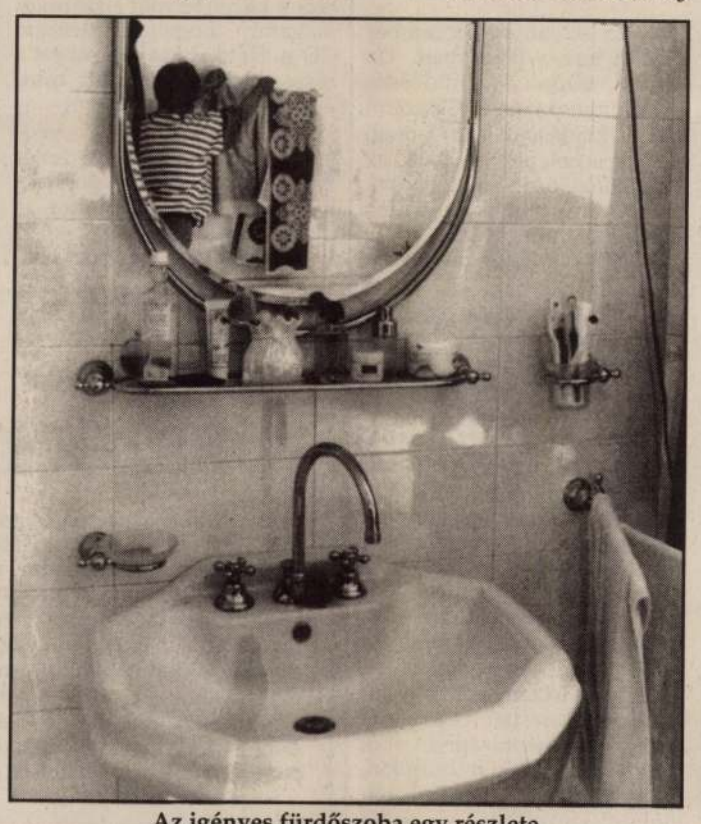

Az igényes fürdőszoba egy részlete

Udvar, kerekes kúttal

A ház az udvar felől, hangulatos terasszal

Tamás ötvös
(Tomas Aurifaber
de Cracovia)
1461, Kassa
Mihalik. Kassa
v. Ötv. tört
Sorba 30. 27.

Alapítási év — *Gegründet:* 1577.
Telefon: 189—540.
Postafiók — *Postfach:* 242.
Postatakp. csekkszám — *Postscheck:*
Budapest: 37.473, 58.037,
Leipzig: 29.165, Paris: 160.010.

K.
K
BUCHHANDLUNG DER KÖNIGL
LIBRAIRIE DE LA PRESSE DE L'U
BOOK-SHOP OF THE ROYAL H

SZÁMLA

H/52569

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos
Műemlé

Budapest, 19.....
IV, Kossuth Lajos-u. 18.

1	Indices to Apollo Vol. XXV.

*mely összeget az 193*8. janu

számlánk ellenértéke fejében a

295. szám.

elmondható, hogy halála a régészeti kutatás ~~a~~ e speciális terén számára pótolhatatlan veszteséget jelent.

Méltóztatsék róla megyőződve lenni, hogy ~~a~~ egyben a mi legsajátabb gyászunknak is kifejezést adunk, midőn a mélytudású, mindig lelkes, soha nem fáradó, mindig ördöt lenül adó Halaváts Gyula halálával ~~a~~ a Földtani Intézetet, ért veszteség felett ~~miatt~~ érzett részvétünket tolmácsoljuk.

Gyp. 1926, aug. 3.

[illegible]

Tamás, ötvös (Thomas aurifaber, Thwmes goltsmyd, Thamasch). 1480-ban Brassóban a Szt. László-utcában háza van, mely után adót fizet. Hat évvel később e házát eladja, s 1486-ban már mint incolát (bérlő) emliti az egykorn adólajstrom. Mikor szerzett uj házat, ma már meg nem állapitható, tény azonban, hogy vagyonos és tekintélyes ember volt, akit 1516-ban az ötvös czéh czéhmesterré is megválasztott. 1520-ban tégla fuvart hitelez a városnak, 1523-ban pedig háza mellett csatornát ásnak. Czéhmesterül többször megválasztották; legutoljára 1528-ban. Nincs kizárva, hogy ez évszám elhalálozását is jelzi.

Fejérpataky L. Brassó v. régi számadáskvei. Arch. Ért. 1888. 165. l. — Gyárfás T. Brassai ötvösök és ötvösművek a XV és XVI. szban. Arch. Ért. 1908. 10. l. — Quellen z. Gesch. d. St. Kronstadt

Tamás ötvös

Thomas gltsmyd

Brassó, XV. kerad.

Lásd, Andreas Aurifabert

~~15 m~~ ~~Letisztázva~~

8

Kath. Mih. megj.
Prot. Gizella

CSÜTÖRT.

9

Kath. Áldozócsüt.
Prot. Áldozócsüt.

PÉNTEK

10

Kath. Antonin pk.
Prot. Ármin

Izr. 30. R. K.

SZOMBAT

11

Kath. Mamert pk.
Prot. Mamertus

Izr. 1. Ijar S. Kedosim 2. P. R. K.

19. HÉT 1929 * V. HÓ * MÁJUS 31 NAP

Rechnungen. I k (1886) 245., 485 ll. ei III. k. (1896) 688., 744. ll. — Resch, Adolf: Die Kronst. Gold- u. Silberarb. von 1576-1800. Korrespblt. 1884. VII. 20. l.

1904 okt 1

II/6

Országos tanítói nyugdíjalap

16.410.

II-904.

24090 Községi nyomda Budapest.

Tamás, építőmester

Kassa 1480

(Thomas maurer) Előfordul a kassa városi adólajstromban 1480-ban.

ifj Kemény Lajos: A Kassai sz. Erzsébet egyház tört hez. Arch. Ért. XIII. K. Ujf. 1893. 67 l.

Tamás építőmester
(Thomas maurer.)

Kassa 1490.

1490-ben jegyzőkönyvek s oklevelekben említtetik Kassán

Ifj. Kemény Lajos: A Kassai sz. Erzsébet egyház töthen. Arch. Ert. XIII. Ujf. 1893. 68 l.

Tamás (récsei)

Kőmives

1510. Porsoy

Lásd bőv. Győrgy

Kőmves Porsoy 1510.

VASÁRNAP

20

Kath. F. 2. Fábián és S.
Prot. F. 2. Fáb., Seb.

HÉTFŐ

21

Kath. Ágnes sz. vt.
Prot. Ágnes

KEDD

22

Kath. Vince vt.
Prot. Artur

SZERDA

23

Tamás

puskamester

Eperjes 1578.

l.

Hadtört. Közl

1914. 565. l.

merte, hogy többször felkereste éjszaka Haverda Mariskát, de ezt — mondotta — azért tette, hogy megtudja, miért folytat levelezést Jánosyval és Vojthával. Ügybuzgó, lelkiismeretes embernek játszotta ki magát, aki az ügy érdekében éjszakáit is feláldozza. Elmondta azt is Winckler, hogy Jánosyval addig nem tudott boldogulni, mig meg nem csinálta vele a szekrényjelenetet.

Jánosyt hivatali szobájában egy szekrénybe állitotta be, majd felhozatta cellájából Haverda Mariskát és olyan beszélgetést folytatott vele, amelyből az tünt ki, mintha szerelmi viszonya lett volna Vojthával. Ezután tört csak meg Jánosy.

Klein Pál elmondotta, hogy az ügyész éjszakai látogatásainál virággal is meglepte a szép fogolynőt.

A cikk óriási visszhangot keltett a városban és másnap az emberek a Nap-pal a kezükben jelentek meg a törvényszék folyosóján. Mindenki kiváncsian leste, hogy milyen hatása lesz a leleplezésnek.

Jánosy kihallgatásával kezdődött a tárgyalás.

R. VALLÁS- ÉS
ÁSÜGYI MINISZTER

NAGYMÉLTÓSÁGU
MÉLTÓSÁGOS
NAGYSÁGOS

Nikolik Sándor úrnak
múzeum igazgató

Kassa.

Ferenc József krt

Tamás kőfaragó

1519. 1524

Eperjes

Tv Eperjés

312. l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Tamás könüves

(Thomas Kwmüesch, Küemüesch)

1526, 1527. évi adó-lajstromokban szerepel Eperjesen.

Iványi Béla dr.

A középkori Eperjes magyarsága

Szeged, 1934

28. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Tamás, kőmives

(Thomas Kwmüesch)

Eperjes 1527, 1529.

Bal XV–XVI. mév

II. 549. l.

Thomas (Tomil) Schmelczer,
olvasztó
Adólagstrom. 1385. 1387
Selmecbánya.

Fejérpataky László. Magyarországi városok régi számadás könyvei.
Bpest, 1885.

30a; 33a l.

ÁRNAP

0

. Farsangvas.
F. Elvira

Izr. 30. Ros Khodes

ÉTFŐ

11

íria lurdi mj.
. Bertold.

Izr 1. Adar R. Khodes

EDD

2

zervitar. 7. al.
ot. Lídia

ERDA

2

Tamás

harangöntö

1394. ben Barabányán.

Ipolyi Arnold. Besztercebánya vá rosa müveltségtörténeti vázlata Budapest, 1874. 105. l.

v. ö. Kachelmann Bergb. 105 107. l.

VASÁRNAP

3

Kath. F. Hatvanadv.
Prot. F. Balázs

HÉTFŐ

4

Kath. Korz. András
Prot. Ráhel

KEDD

5

Kath. Ágota sz. vt.
Prot. Ágota

SZERDA

6

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Tamás arcufex

Massai ijjgjärtö

1395

Lród
2

o Kem o

271. l.

Thomas Bártfa
mauer
Bártfa Városi Számadás Könyv
1429.

Fejérpataky László: Magyar-
ország városi régi számadás
könyvei. Bpest. 1885.

291

SÜTÖRT.
25
ath. Márk ev.
Prot. Márk

Izr. 15. Passzah 1. n.

PÉNTEK
26
ath. Kilit és Marc.
Prot. Ervin

4.

Izr. 16. Passzah 2. n.

SZOMBAT
27
th. K. Pét. egyh. t.
Prot. Arisztid

Izr. 17. Sabb.

17. HÉT 1929 * IV. HÓ * ÁPRILIS 30 NAP

Tamás

asztalos

l.

Házi Sopron tört

II. r. 6. k.

1430. 93. l.

jegyző Pastenier Gyula társulati titkár.

Jelen voltak: Bánffy György gróf, Benczúr Béla, Fittler Kamill, Jakabffy Ferencz, Keleti Gusztáv, Koch Henrich, Lechner Lajos, Nendtvich Gusztáv és Rauscher Lajos, a választmány tagjai.

Elnök az ülést megnyitván, mély megilletődéssel emlékezett meg a súlyos veszteségről, mely a társulatot alapítójának és elnökének, Trefort Ágostonnak halála által érte, és ennek kapcsán bejelenté, hogy a társulat részvétét a családnál titkár fejezte ki, hogy a társulat nevében külön gyászjelentést bocsátott ki, mely a tagoknak megküldetett, s hogy a társulat nevében a ravatalra díszes koszorút helyezett. A választmány ezt helyeslőleg tudomásul véve, a gyászjelentés és koszorú költségeit jóváhagyta.

Titkár a társulat vagyoni állapotáról és tagjainak létszámáról a következő jelentést terjeszté elő: Bevétetett 3513 frt 39 kr, ebből kiadatott 2419 frt 84 kr. A társulat vagyona: 36450 frt.

Tamás

antalos

l. Házi: Sopron tört.

II. r. 3. k.

1432. 17. l.

Sz. Alessandriában 1785 okt
1837 á

4254. *Részlet Mila*

Három szoborral és
kozásá«-t ábrázoló festmén
a hová egy férfi lép be.
kutya, egy botra támaszko
élénkíti, míg jobbról, a h
egy kis fiut vezető úr, a
távozó munkás bontakozi
előrehajolt alak térdel. A
A derült égbolt felhőzött.

Vászon, méretei 13·3
Becsértéke 500 K. — Néhai
1907 november 14-én (142
átvétel jóváhagyására vo atk
számnál. — Bejelentetett 191
Kifüggesztésére vonatko
ban. 1913: 79. *Giovanni M*

Jegyzet. Az e festményre
a) a törzsleltárban (1920
Mailand. Ölgemälde, im verg
Schnur hängend (I. Salon);
b) a leltári kivonatb
G. Migliara: Ansicht der
12 hoch, 15 breit (Salon);
c) a hagyományi jegy
Migliara: Részlet Milanóból
d) az átvételi okmány
Migliara: Részlet Milanóból.

Hagy. 1912.
Palffy

Tamás

Ágyumester

1444
1518

Eperjes

l.

Hadtört. Közl.

1914. 324. l.

felburjánzása idején. Ezen tehát változtatni kellett. Arra az időre, amikor az «uj rendszer» életbelépett, esik egy derék és igen szimpatikus kollégánk esete — az illető most egyik legrégibb budapesti napilapnál tölt be reprezentativ állást, — aki fülig beleszeretett az aradi szinháznak P. nevezetü koloratur-énekesnőjébe. Alighogy az uj csillag megérkezett Aradra és nagy sikerrel debütált, kollégám, aki akkor egyik előkelő aradi lapnak segédszerkesztője volt, a kisasszony hóna alá nyult, maga igen hizelgő kritikát iratott róla lapjában és más lapok kritikusainál is hathatósan protegálta. A müvésznőt az idegen városban rendkivül meghatotta ez a lelkes figyelmesség és hasonlóval revanzsirozta magát. Két-három héten keresztül az öltözőben, a kulisszák mögött, előadások után a szinházi kijárónál mindig ott lehetett látni szeretetreméltó kollégánkat, amint izgatottan angazsálja magát a koloraturénekesnő körül. A segédszerkesztő ur ekkortájt bennünket egészen elhanyagolt, boldog szerelmes volt és minden percét ideáljának szentelte. Hajnalban

— Szép, szép, Lajcsikám, de mikor mehetünk már haza, ezt szeretném én tudni. Nem birom a tétlenséget s nagyon hiányzik Budapest!

A rémuralom elbukása után az elsők között volt, akik siettek haza, abban a hitben, hogy másnap már elfoglalhatja íróasztalát Az Est szerkesztőségében. De bizony éppen két hónapba tellett, amig Az Est a többi lapokkal együtt folytathatta fényes, dicsőséges életét és Kemény Simon megirhatta beléje az első klasszikus, tömör stilusában remekmüvü vezércikkét.

Olykor fölvittük a cigányt a Nibelungen-Strasse-i lakásba is (a családom akkor Frohleitenben volt, a dr. Weiss-féle, hires, Grác melletti szanatóriumban s én szalmaözvegyként élveztem a bécsi szép napokat, amelyek szegény magyar testvéreinkre otthon sok szörnyüséget hoztak, de Bécsben ugyanekkor annál gondtalanabbul éltünk és bizony nagyon sokat mulattunk). Persze komoly dolgok is tárgyalásra kerültek a különben csöndes belvárosi lakásban, baráti köröm bele volt kapcsolva az ellenforradalmi akciókba és nappal azért dolgoztunk, fáradtunk, hogy minél előbb megszabaditsuk otthonmaradt honfitársainkat a vörös uralom rémségeitől.

Esténkint rendszerint a Tabarinba jártunk, ami akkor nagy divatban volt. A Tabarin bárhelyisége egyben restauráció vala, itt találkoztam a vacsoránál majdnem minden este Kemény Simonnal és feleségével, Nádas Sándorral és családjával és sok más érdekes és nevezetes pesti emberrel, akik élvezték a bécsi gondtalan életet, de persze szakadatlanul lesték, gusztálták, várták, remélték a fölszabaditó események hirét. Különösen Kemény

Tamás festő

TAMÁS FESTŐ. Péter, jászói prépostnak, az egyik alkalmazottja, Balajthi András, Tamás festőt bizonyos pénzügyletek miatt Kassa város birái előtt perbe fogta. András deák Bártfáról pártoló levelet ír Kassa biráinak Tamás érdekében. (1534.)

—40.

Művészet 1902. 434. l.

HARMINCZHÉ

BUDAPEST

"PÁTRIA" IRODALMI VÁLLALAT

Tanuló

képíró

Kassa. 1550 - 1553.

Kemény Lajos: A renaissance és rococo Kassán. Arch. Ért. 1899. 110. l.

ASÁRNAP

13

Kath. F. 1. Sz. Család
Prot. Vidor

HÉTFŐ

14

Kath. Hilár pk.
Prot. Bódog

KEDD

15

Kath. Remete sz. Pál
Prot. Lóránt

SZERDA

16

Tamás

Képíró

deletet tett, melyben
tot azzal a kérelem-
Ábr

...éh tagjainak száma a XVI. század folya
Tamás képíró özvegye, Margit említte-

Komeny Lajos: Műtörténeti adatok Kassa múltjából. Arch. Ert. 1906. 58. l.

VASÁRNAP

6

Kath. F. Vízkereszt
Prot. Vízkereszt

HÉTFŐ

7

Kath. Lucián vt.
Prot. Attila

KEDD

8

Kath. Szörény
Prot. Szörény

SZERDA

9

Tamás

Kassa

1515–1534 Képíró

A goldtschloerekről szól Tamás Képíró 1533-ik évbeli tilalma. „Thomas moler tut ayn vorboth auf geschlagen gold bay dem goldtschloer, des meister Hannes von Eperies von wegen geldtscholdt."

Kemény Lajos: Mütörténeti adatok Kassáról. Archaeol. Ért. 1905. évf. 165. l.

Székely István

Tamás, festő
(Thomas pictor)

Kassa 1521-23

1521-23-ban összeírásokban említtetik Kassán.

L. Arch. Ért.
1893. 68. l.

Tamás

Kéziró

1501-ben Kassán

Lásd: Szegligethi Tarak ötvös

nyomda Budapest.

(Kassai) Tamás, kéziratmásoló

Tamás

Kassa 1534

1534-ben 1/2 forint adót fizet.

Kemény Lajos: Kassai Képírók.

Művészet, 1903. 341. l.

Tamás festő

Kassa 1534

Tamás festő

Péter, jászói prépostnak, az egyik alkalmazottja, Balajthi András, Tamás festőt bizonyos pénzügyletek miatt Kassa város birái előtt perbe fogta. András deák Bártfáról pártoló levelet ír Kassa bíráinak Tamás érdekében. (1534).

Művészet: 1902. VI. 434.

Thomes moler festv
Kassa

~~1516~~ - 1515-ben Kassán a pol-
gárjógot nyert Zakab ötvös
egyik kezese. Fide jussor.
S segjeb ugyekben is. Talán rokona
is volt. Zakabnak

Mihalik Zsiszf. Kassavárs
ötvösségének története. Bpest.
1900. 133. l.

Kath. Fülöp. Jakab ap.
Prot. Fülöp

Izr. 21. Passzah 7. n.

CSÜTÖRT.

2

Kath. Atanáz pk.
Prot. Zsigmond

Izr. 22. Passzah 8. n.

PÉNTEK

3

Kath. Sz. kereszt felt.
Prot. Irma

SZOMBAT

4

Kath. Monika, Flórián
Prot. Flórián

Izr. 24. Akiba

18. HÉT 1929 * V. HÓ * MÁJUS 31 NAP

Tamás mester (Besztercei Tamás?)
(nezamazonos Besztercei Tamással?) magyar barát szebeni ötvös

XVI. sz.
Kolozsvár

Deák Farkas A Kolozsvári ötvös legejek stockejei

11. l

VASÁRNAP

27

Kath. F. Hetvenedv.
Prot. F. Lothár

HÉTFŐ

28

Kath. Nagy Károly
Prot. Károly

KEDD

29

Kath.Szal. Fer.Jet.
Prot. Adél

SZERDA

30

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Tamás faragó molnár
(Thomas Monar)
1403

Babttel 119. l.

Budapest, 1931. jú

Nyugtatvány.

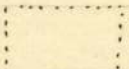

125 P 30 f. azaz százhuszonöt pengő

ről, mely összeget a Budapesti Székesfőv.

Tamás

lőcsei könnüves

lásd XVI.

Közlemények Szepes vármegye multjából.

I. 168.

Tamás

Kassai kardcsiszár

1600.

erőd

Kalmár János

A magyar kard

ünnvészete

Bp. 1938. 60. l.

Tamás
(Thomas, Thu-
messen)
ács

l. RIII

330, 31 l.

470. **Callot-figura,**

szines porcellánszobrocska. — CALLOT-FIGUR, Porzellan, mit bunter Bemalung.

471. **Éjjeli edény,**

herendi porcellán, kék alapból kihagyott kettős medaillonokban krizantemek. 1870 k. — NACHTTOPF aus Herender Porzellan. Auf blauem Fond in ausgesparten Doppelmedaillons Chrysanthemen. Um 1870.

472. **Talpas tál,**

herendi porcellán, két tálcával, szines virágdiszitéssel, tetején térdeplő kinai gyerek. — AUFSATZ aus Herender Porzellan mit zwei Platten. Bunter Blumendekor und bekrönt von einem knieenden Chinesenknaben.

473. **Kancsó,**

mázas cserép, rajta szines festéssel Madonna a gyermek Jézussal. XIX. sz. e. — KRUG, Ton, mit bunter Bemalung: Madonna mit dem Kinde. Anfang XIX. Jahrh.

474. **Tál,**

majolika, hullámos peremén csigás indakoszorú, középen angyalka. Északolaszország, XVIII. sz. — SCHÜSSEL, Majolika. Auf dem gewellten Rand ein Rankenkranz, im Fond Engel. Oberitalien, XVIII. Jahrh.

475. **Váza,**

fajánsz, kobakalak, szines kinai izlésű virágdiszitéssel. — WASE, Fayence, kürbisförmig mit buntem chinesischem Blumendekor.

Tamás

kōnuves

66.75.124.486.1.

Nagy.

Szentiványi Gyula

úrnak

Budapest

Lajos u. 16.

Tamás Ernő

1021

- 12 -

1970. IV.24. 18.30. Tv. Ka.

Kompozició '70.

- És haladjunk tovább kiállítási körsétánkon. Egy órával ezelött nyilt meg a Csók István teremben Tamás Ernő festőművész kiállítása. Tamás Ernővel személyesen épp a mi adásainkban is találkozhattak. Ez utpn is szeretnék sok sikert kívánni a festőművésznek és gratulálunk.

Tamás Ernő

1021

197o. IV.24. 18.3o. Tv. Ka.

Kompozició '7o.

- És haladjunk tovább kiállitási körsétánkon. Egy órával ezelött nyilt meg a Csók István teremben Tamás Ernő festőművész kiállitása. Tamás Ernővel személyesen épp a mi adásainkban is találkozhattak. Ez utpn is szeretnék sok sikert kivánni a festőművésznek és gratulálunk.

TAMÁS KÉPSZALÓN (GALÉRIA) Budapesten, Tamás Henrik alapította. Első kiállítását Csók István, Iványi Grünwald Béla, báró Mednyánszky László, Rudnay Gyula, Vaszary János stb. művéből 1927 októberében rendezte Akadémia-utcai helyiségében. Azóta főkép a legmodernebb törekvésű festők és szobrászok műveiből több, mint ötven kiállítást rendezett.

K.

E. G. II. 521 l

(1754-től 2251-ig.)

TAMÁS ÁKOS

MINDENNAPI EDÉNYEINK

Mindennapi edényeink címmel kiállítás nyílt Budapesten, a Fényes Adolf Teremben. A bemutatón olyan főző-, tálaló- és tárolóedények láthatók, amelyeknek gyártására a vállalatok már fölkészültek. Képünkön Tamás Ákosnak, a Herendi Porcelángyár tervezőjének Vénusz nevű edénycsaládja.

UJ TÜKÖR 1982. XIX.évf. 9. sz. 43

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek me

3. A dijazás számitásánál alapulvett mu
4. A jogviszony tartama:
5. A feladat irányitója:
6. A szerződéshez szükséges előzetes e

A kifizetésre kerülő dijból progresszív
levonásra.

Budapest, 197.....

.....

megbizott

TAMÁS ÁKOS

TERVEK PORCELÁNBÓL

A Herendi Porcelángyár legfiatalabb iparművésze Tamás Ákos. Szép formájú porcelán edényeivel több országos pályázaton szerepelt már. Képünkön a fiatal művész a régi kínai, úgynevezett rizsszemtechnológia hatását idéző csészéivel

ÚJ TÜKÖR 1961/XVIII/ 14. sz. 43. o.

Jándi Dávid

A *Tamás-Galériában* két festő és egy szobrász rendezett kiállítást. *Jándi* Dávid pasztelleket mutat be, felfokozott színerősségű, kissé tarka alkotásokat, melyeknek színfoltjai mint a színes ablakok égnek. Rajza nem egyszer túlságosan primitív, komponálása a Cézanne utáni időkre mutat, színessége sokszor nyers, nincs eléggé összehangolva. A nagybányai erőteljes, plein air naturalizmust nehéz a pasztell stílusába átültetni. *Gyenes* Gitta képei ötletesek, ügyesek, artisztikusak. Stílusa azonban nem mélyenjáró, inkább csak szellemes, karikírozó. A mozdulatokat jól rögzíti meg, annak ellenére, hogy a legszükségesebb tömondatokban fejezi ki magát. Képeinek értéke nemcsak abban rejlik, amit kimond, hanem amit el is hallgat. — *Bokros-Birman* Dezső szobrásznak leegyszerűsített, szinte kezdetleges technikájú fejei jól vannak összefoglalva. Csak a lényeget adják és a kifejezést.

Y. E.

Budapesti Hírlap 1937. március 17.

Budapest székesfőváros

364 szám

193 7.

Nagyságos

Dr. Szentiváni

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
Díjátalányozva

A ker. elölj. szolg.

Jubilál a Tamás Galéria

Tíz esztendővel ezelőtt egy lelkes és kitűnő társaság elhatározta, hogy megteremti a »Modern kiállításokat szervező bizottságot«, amely céljául tűzte ki a magyar közönségnek a modern művészeti irányokkal való megismertetését. Bátor elhatározás és célkitűzés volt ez, hiszen Magyarországon a szélesebb néprétegek sohasem mutattak különösebb megértést a művészetek, mégkevésbé a modern művészeti irányok iránt. Alig néhány nappal az első felhívás megjelenése után, már gyakorlati megvalósulás stádiumába lépett az ügy és az akadémiauccai Tamás Galéria helyiségében megnyílt a bizottság első kiállítása: *Egry* József és *Medgyessy* Ferenc gyűjteményes tárlata.

Az első visszhang meglepően kedvező volt, sőt az akkori viszonyokhoz képest megfelelő anyagi eredmény körvonalai is mutatkoztak. A lelkes társaság tehát rendületlenül tovább dolgozott. Az érdekes és értékes kiállítások egész sora nyílt meg az akadémiauccai hangulatos kis helyiségben és hogy az évek folyamán mennyi érték került itt a közönség elé, azt tulajdonképpen csak most tudjuk, amikor a tízéves fordulón megnyílt a Tamás Galéria századik kiállítása. Nehéz teljes névjegyzéket adni. A festők közül olyan nevek szerepelnek e tíz esztendő folyamán a Tamás Galériában, mint — igazán csak kapásból idézünk — *Kmetty* János, *Szobotka* Imre, *Márffy* Ödön, *Szőnyi* István, *Derkovics* Gyula, *Perlrott-Csaba* Vilmos, *Pekáry* István, a szobrászok közül pedig *Csorba* Géza, *Bokros* Dezső, *Beck* Ö. Fülöp, *Borbereky Kovács* Zoltán és sokan mások. A tízesztendős kiállításnévsor úgyszólván az egész modern magyar képzőművészet keresztmetszetét adja — olyan lista ez, amelyre büszkék lehetnek mindazok, akik ennek az évtizednek a során mint kiállítók szerepeltek, de azok is, akik ezeket a kiállításokat a közönség elé segítették: *Rózsa* Miklós, *Kárpáti* Aurél és *Tamás* Henrik.

A most megnyílt jubiláris kiállítás mindenben méltó az elmult első évtizedhez. A Tamás Galéria mindig a fiatalokat akarta érvényesüléshez juttatni és ezt az elvet követi ez a mostani tárlat is. A szereplők valamennyien jóismerősök, bemutatni tehát nem kell őket. Itt látjuk *Amos* Imre érdekes *Kisvárosi hangulat*-át, *Bán* Béla erőteljes, elgondolkoztató *Olvasó munkás*-át, *Barcsay* Jenő sötét tónusú, nagyon sikerült *Faluvégé*-jét, *Bene* Géza plasztikus *Út*-ját, *Dési Huber* István gazdag kifejezésű *Régi temető*-jét, *Gadányi* Jenő *Csendélet*-ét, *Hosvai Varga* István *Híd*-ját, *Hintz* Gyula *Uccá*-ját (ez a tárlat egyik legkülönb értéke), *Pajzs Goebel* Jenő nagyon jellegzetes *Napraforgó*-ját, *Szin* György merész vonalakkal megfestett ké t, a *Séta a parkban*-t, valamint *Kelemen* Emil *(Csendélet)*, *Modok* Mária *(Akt)*, *Pap* Gyula *(Fejek)*, *Sugár* Andor *(Táj)* és *Schubert* Ernő kompozícióit. De a kiállítás rendezői nem feledkeztek meg arról sem, hogy rámutassanak a mai fiatalok művészetének történelmi előzményeire, szinte azt mondhatnám, őseire. Igy szerepel azután egy-egy főművével a halott *Nemes Lampérth* József, *Gulácsy* Lajos és *Derkovits* Gyula is, aminthogy egy-egy képpel rámutatnak arra a szerepre, amelyet a modern irányok kialakításában *Rohacsek* Ede és *Galimberti* Sándor piktúrája töltött be.

Mindent együttvéve: harmonikus és gazdag benyomás az, amely a nézőben a jubiláris tárlat megtekintése után megmarad. Ez a kiállítás — *Kárpáti* Aurél és *Rózsa* Miklós sok szeretetet eláruló munkájának eredménye — méltó a multhoz és méltó a magyar művészet jelenéhez; ami pedig a jövőt illeti, remélhető, hogy a nehéz gazdasági viszonyok böjtjének elmúltával ez a rokonszenves és a mai helyzethen kettőzött hiányt pótló intézmény tovább halad a sikerek és a művészi gazdagodás útján. **(k. i.)**

— **Rendelet a német zsidók útleveléről.** *Berlinből* jelentik: Az október 7-iki német hivatalos lap a belügyminiszternek a zsidók útlevelére vonatkozó rendeletét közli. A rendelet értelmében a német államhoz tartozó *valamennyi belföldön tartózkodó zsidó útlevele érvényét veszti és az útlevelet két héten belül be kell szolgáltatni.* Külföldön tartózkodó és a német államhoz tartozó német zsidók útlevele a birodalomba való beutazás napján veszti el érvényét. Zsidók külföldre érvényes útlevelei akkor válnak megint érvényessé, ha az útlevélhatóságok a birodalmi belügyminiszter által megállapított jelzéssel látják el azokat. A zsidók érvénytelenné vált belföldi útlevele helyébe a belügyminiszter által 1938 július 22-én elrendelt *személyazonossági jegy* lép.

— **A pécsi kerületi orvosi kamara új tisztikara.** A *pécsi kerületi orvosi kamara* új tisztikarát szavazás mellőzésével *egyhangúlag* választják meg, mert *a jelölteknek nincs ellenjelöltjük.* Az ajánlások alapján *Neuber* Ernőt elnökké, *Jüngling* Kálmánt alelnökké, *Hal* Józsefet titkárrá, *Kerekes* Kálmánt ellenőrré, *Kincses* Jánost pénztárossá, *Zakariás* Nándort ügyésszé választják. A belügyminiszter egyébként az orvoskamarai választások tárgyában kiadott rendeletét *új rendelettel egészítette ki*, amely szerint *a kamarai tag posta útján szavazhat, ha a választás idején rendkívüli fegyvergyakorlaton történt behívása miatt lakhelyétől távol van* és ezt legalább négy nappal a választás előtt bejelenti a választási elnöknek. *A bejelentésben megjelölt címre a választási elnök elküldi a szavazólapot.*

— **Angol hadifogolytalálkozó.** Felkérjük mindazon volt angol tiszti hadifogoly bajtársunkat, akik Arquata Scrivia Bordighera, Sandhill-Park táborokban voltak, hogy 20 éves találkozó miatt címüket sürgősen közöljék. Berendi (Berger) István Budapest, IV., Károly körút 20. címre. Telefón: 38—45—21.

Száznyolc évvel halála után a pálos kolostorban eltemették Virág Benedeket

(Saját tudósítónktól.) Megható költőtemetés volt szombaton délután Budapesten. *Virág Benedeket temették.*

Száznyolc esztendővel ezelőtt halt meg Budán, a Tabánban, szegényen és elhagyottan a küzdelmes életű magyar szerzetes-költő, *Virág* Benedek. A tabáni temetőben temették el, ott nyugodott egyszerű sírjában, amely fölött csak egy elmosódó írás jelezte, hogy ki nyugszik a süppedő halmok alatt.

A pálos szerzetesrend tagja volt Virág Benedek. Amikor nénány esztendővel ezelőtt a rendet visszatelepítették Magyarországra, akciót indítottak, hogy rendtársukat méltó helyre vigyék át a tabáni temetőből, amelyet különben is fokozatosan kiürítettek. Az akció sikerrel járt, és *Virág Benedek hamvait száznyolc évvel halála után a tabáni temetőből a pálos kolostorba szállították át.*

Szombat reggel *Besnyő* Gyula budai perjel, pálos házfőnök vezetésével bizottság jelent meg a tabáni temetőben, ahol kihantolták a sírt. A koporsó nyomtalanul elporladt az eltelt száz év alatt s a költő testéből már csak néhány csont maradt meg. Ezeket a csontokat koporsóba helyezték és a tabáni plébániatemplomba vitték és ott felravatalozták.

A tabáni templomból temették el, egy évszázaddal a halála után Virág Benedeket. A városrész, ahol élt, a régi tabáni házak nincsenek többé és csak a régi Szarvas tér (ma Szebeny Antal tér) egyik házán hirdeti az emléktábla, hogy itt halt meg a költő. Eltűntek a rozoga házak és düledező uccák, eltűnt a költőről elnevezett Virág Benedek ucca is. De élnek a városrész lakói, szerteszóródva Budán és él az emlék is, a hagyomány, a legenda. Virág Benedek temetésére eljöttek a budaiak.

A tabáni templomban délután 5 órakor kezdődött meg a gyászszertartás. *Uzdóczy-Zadravetz* István tábori püspök beszentelte a koporsót. Ezután *Salamon* Géza tanácsnok a főváros nevében átadta a koporsót a pálos szerzetesrendnek. A pálosok nevében *Besnyő* Gyula perjel köszönetet mondott a fővárosnak, hogy költőrendtársuk hamvait eddig őrizte és átvette a koporsót.

Mialatt a templomban folyt a gyászszertartás, a templom előtt összegyültek a temetés részvevői. Alkonyodott és kigyúltak a lámpák, amikor Virág Benedek hamvai megindultak a végső nyughelyre.

Elől az iskolák, mögöttük a postászenekar, azután a papság, Lobogó gyertyák között a körmeneti kereszt, mögötte a pécsi pálos rendház szerzetesei, teológusai, noviciusai, *Zembrzuski* Mihály perjel vezetésével, később a budapesti pálosok és a krakói rendház perjele, *Izdepski* Kelemen, aki repülőgépen érkezett még pénteken a temetésre. Pálos szerzetesek vitték a vállukon a díszveretes tölgyfakoporsót. *A költő megmaradt csontjai egy kis, csecsemőkoporsónak beillő koporsóban vannak.*

Megindul a menet a Döbrentei téren keresztül, az Erzsébet híd alatt, a Dunaparton, a Gellérthegy tövében. A koporsó után hosszú menetben kigyóznak az emberek. Már lement a nap, de még világos az ég; a hold látszik egy felhő mögül s a Dunaparton égő gázlámpák között megy a menet. Csendben, lépésben villamosok haladnak el mellette. S az emberek mindenütt megállnak, vannak akik nem értik a gyászmenetet s az apró koporsót. »*Kérem, milyen szimbólum ez?*« — kérdi valaki. A zene gyászindulókat játszik s a »Boldogasszony Anyánk«-at, a pálosok védszentjének, Szűz Máriának ünnepén.

A pálos rendházon lobogók lengenek, a sziklatemplom előtti tér tele emberekkel. Már egészen sötét van, amikor odaér a menet, magnéziumok és reflektorok villannak, fényképezik a menetet.

Virág Benedek koporsóját felviszik a Szilatemplomhoz. A bejárat mellett nyitva áll a sír. Szombaton délelőtt már temettek ebbe a friss sírba: *Mészáros* János érseki helynök azoknak a pálos szerzeteseknek a hamvait helyezte itt örök nyugalomra, akiket a négyévelőtti budaszentlőrinci ásatások során hantoltak ki.

A sír mellett megáll a menet. *Uzdóczy-Zadravetz* István tábori püspök a sziklatemplom szószékére lép. Emlékbeszédében Virág Benedek költői nagyságát, magyarságát és erőshitű jellemét méltatja. A beszéd után a koporsót leeresztik a sírba, amelyet elborítanak a koszorúk. A főváros, az Akadémia, a Petőfi Társaság, a Kisfaludy Társaság, a Szent István Akadémia, az országos Pázmány Egyesület, a Pátria Irók és Hírlapírók Köre és a Sziklatemplom-bizottság küldöttek koszorút. De sok a névtelen virágcsokor is, amelyet a szertartás után a gyászmenet részvevői helyeznek a sírra.

A sír felett az az egyszerű sírkő áll, amelyet a tabáni temetőből hoztak át. *(m)*

— **A Nemzeti Repülőalapért.** Pest vármegye dunavecsei járásának községei a következő összeget ajánlották fel a Horthy Miklós Nemzeti Repülőalapra: Szalkszentmárton 100, Dunavecse 50, Apostag 300, Dunaegyháza 50, Solt 500, Harta 500 és Ordas 100 pengőt. A Nemzeti Egység Pártjának kadarkúti szervezete választmányi ülésén 100 pengőt szavazott meg a Horthy Miklós Nemzeti Repülőalapra.

LÓSPORT

Budapesti díj

E 30.000 pengős verseny, melyet a »Magyar Ausztria díj«-nak is lehetne nevezni, különböző korosztályok rövidtávú évvégi versenye. A kivételes képességű *Bársony* az 1300 méteren *verhetetlennek* látszik a nagy díjban.

A program ma egyébként jobb. Részletes program:

Ötödik nap
Vasárnap, október 9.

I. Lágymányosi díj. 3000 P. Táv. 1800 m

1	Gyöngy 4é	59
2 (8)	Credo 4é	59
3	Lator 5é *(Gutai)*	59
4	Rianás 4é *(Esch)*	57
5	Drusza 3é *(Nagy G.)*	56
6	Vinkó H. 3é *(Csaplár)*	55
7	Caddie 2é	55
8 (2)	Sydney 3é	55
9	Rakoneátlan 3é *(Teltschik)*	53

Tip: **Vinkó H.—Rianás—Drusza.**

II. Pehely-díj. Eladóverseny, 3000 P. Táv. 3200 m.

1	Moulin Rouge 5é *(Esch)*	66½
2	Censor 4é *(Gutai)*	64
3	Medici 4é *(Schejbal)*	64
4	Ravasz 3é *(Klimscha)*	58½
5	Irun 3é	57
6	Berta 2é *(Bihari)*	49
7	Elharcos 2é *(Kajári)*	46½
8	Happy Boy 2é *(Kolonics)*	43½
9	Nastja 2é	42

Tip: **Moulin Rouge—Berta—Irun.**

III. Budapesti díj. 30.000 P. Táv. 1300 m.

1 (8)	Hős 3é	59½
2 (11)	Credo 4é *(Klimscha)*	59½
3 (5, 9)	Titok 4é	58
4	Bársony 4é *(Balog)*	58
5 (3, 9)	Diktátor 3é *(Gutai)*	56
6	Oculi 3é *(Teltschik)*	56
7	Derwish 3é	56
8 (1)	Hiu 2é *(Schejbal)*	51½
9 (3 5)	Narwal 2é	48
10	Nemes 2é *(Alt)*	48
11 (2)	Pueur 2é *(Csuta)*	48
	12 Boer, 13 Gremene.	

Tip: **Bársony—Pueur—Hiu.**

IV. Kétévesek októberi nagy hendikepje. 4000 P. Táv. 1300 m.

1 (5)	Melvyn	60
2 (3)	Hiu	59
3 (2)	Soros *(Teltschik)*	53
4	Bandita *(Schejbal)*	53
5 (1)	Henricus *(Klimscha)*	52½
6	Aldershot *(Gutai)*	52
7	St. Gallen *(Nagy G.)*	52
8	Szajkó *(Keszthelyi)*	48½
9	Sanbloe *(Klimscha)*	46
10	Tigár *(Csuta)*	46
11	Szalmaszál *(Kajári)*	44

Tip: **Henricus—Aldershot—Szajkó.**

V. Eladók hendikepje. 1500 P. Táv. 1800 m.

1	Irun 3é *(?)*	60
2 (6)	Censor 4é	58½
3	Csatártó 6é *(Esch T)*	58
4	Alamund 4é *(Esch Gy. II)*	57
5	Cinus 3é *(Kolonics)*	51
6 (2)	Bomba 5é *(Klimscha II)*	50½
7	Fütykös 3é *(Csömöri)*	49½
8	Goal 4é *(Dósai)*	48
9	Kibocsátó 3é *(Fetting F.)*	48
10	Gyergyó II 4é *(Gross)*	48
11	Pandora 3é *(Kovács L. II)*	47
12	Tekergő 5é *(Baranyi)*	45
13	Óhaj 3é *(Pfendler)*	43
14	Ganymedes 4é *(Kajári)*	42

Tip: **Fütykös—Kibocsátó—Óhaj.**

VI. Hendikep. 2500 P. Táv. 1000 m.

1	San Francisco 3é *(Balog)*	61½
2	Aprilla 4é *(Gutai)*	55
3	Farandole 4é *(Klimscha)*	54½
4	Díszpolgár 3é *(Szentgyörgyi)*	54
5	Epizód 4é *(Keszthelyi)*	54
6	Hindu 3é *(Nagy G.)*	53
7	Hó 4é	51
8	Tisane 3é *(Csuta)*	50
9	Pitypalaty 4é *(Szép)*	49
10	Ave Caesar 3é *(Kolonics)*	48½
11	Pir 3é *(Krédler)*	48
12	Aviso 3é *(?)*	47
13	Argument 4é *(Klimscha II)*	39
14	Széltoló 6é *(?)*	39

Tip: **Tisane—Ave Caesar—Farandole.**

Versenyek kezdete: 1.45 órakor.

Szombati lóversenyek

A gyengébb program dacára elég érdekes versenyek voltak szombaton. Az utolsó futam kivételével a favoritok nyertek. A Totalizatőr hendikepben *Cipó* könnyen öt hosszal győzött *Skytha* és *Rüdiger* ellen.

Részletes eredmény:

I. **Askari** (Teltschik) 1. *Pomádé* (Klimscha A.) *Abránd* (Felix) 3. F. m.; Primás, Vaklárma, Sirató, San Francisco, ¾ h, 2 h. 10:41, 12, 11, 14, 3, pari, 4. Befutó: 10:110. — II. **Szepes** (Felix) t. *Hó* (Kajári) 2. *Argument* (Kolonics) 3. F. m.; Dongó, Albusz, Fergeteg. 2½ h, 1 h. 10:20, 15, 18. Pari, 3. Befutó: 10:55. — III. **Cipó** (Kajári) 1. *Skytha* (Teltschik) 2. *Rüdiger* (Schejbal) 3. F. m.: Alcazar, Gyöngy, Nowhere, Sydney. 5 h, 2 h. 10:35, 14, 14, 20. 2½, 2. 12. Befutó: 10:120. — IV. **Casqué** (Klimscha A.) 1. *Tigár* (Schejbal) 2. *Nótárius* (Balog) 3. F. m.: Erkölcsbíró, Lehet, Boario, Libia. 2 h. ötnegyedh. 10:21, 11, 11, 13. Pari, 1½, 4. Befutó: 10:44. — V. **Futóbolond** (Kolonics) 1. *Bokréta* (Kovács L. II) 2. *Hedie* (Fetting A.) 3. F. m.: Bonnie, Agrippina, Mécs, Kékes II, Nóra, Aviso. 1 h, ¼ h, 10:28, 15, 45, 27. 2. 12, 4. Befutók: 10:150 és 114. — VI. **Kópia** (Fetting A.) 1. *Amadeo* (Esch György) 2. *Perelő* (Balog) 3. F. m.: Ereszd el, Caddie, Nanking, Ravasz Viszta, Kongo, Dobos, Blackie, Nyakh, ¾ h. 10:134, 43, 47, 21, 4. 12 3. Befutók: 10:757 és 443.

Fogadjon Abonyi Ödön
bookmaker irodáiban, Budapest, VII., Rákóczi út 41
Tel.: 135-501, 132-462, 135-333
Fiókirodák: Budán, Attila u. 8. T. 154-014
Miskolc, Széchenyi u. 26
Pécs, Jókai tér 11
Vác, Csáky u. 7
Telefónon feladott fogadásokat mindenkor azonnal kikézbesítünk

Pálosrendi szerzetesek viszik Virág Benedek ko porsóját

Pártbomlás Franciaországban Flandin és Hitler táviratváltása miatt

Párizs, október 8.

Paul *Reynaud* igazságügyminiszter levelet intézett Flandinhez és ebben bejelenti, hogy *kilép a demokratikus szövetség pártjából, amelynek eddig alelnöke volt.* A képviselőház folyosóin ma délután kijelentették, hogy *Reynaud* igazságügyminiszternek a demokratikus szövetségből való kilépése annak a nézeteltérésnek következménye, amely az igazságügyminiszter és a demokratikus szövetség elnöke, *Flandin* között a külpolitikai kérdésekben támadt. A folyosókon kijelentik, hogy *a demokratikus szövetség* más tagjai is *kilépnek.*

Flandin volt miniszterelnököt a képviselőház folyosóján megkérdezték, hiteles-e *Hitler hozzáintézett választáviratának nyilvánosságra jutott szövege.* Flandin kijelentette, hogy a müncheni egyezmény megkötését követő napon *egyidejűleg táviratozott Chamberlainnak, Mussolininak és Hitlernek.* A táviratokban szerencsekívánatait fejezte ki, hogy fenntartották a békét. Ugyanakkor a szabadelvű szövetség *elnöksége* útján Daladiernek is kifejezte jókívánságait. Hozzátette a volt miniszterelnök, hogy véleménye szerint abban a pillanatban, amikor a külpolitikának a berlin—római tengellyel való együttműködése felé kell fordulnia Chamberlain és Hitler müncheni közös nyilatkozatának megfelelőleg, *furcsa lenne, ha szemére vetnék egy francia politikusnak, hogy előkészíti ennek a politikai együttműködésnek útját.*

Kettészakadt a népfront

Párizs, október 8.

Thorez kommunista képviselő, a kommunista párt vezére, a párizsi kerékpárpályán beszédet mondott, amelyben heves támadást intézett Németország és általában a fasiszta államok ellen. Kijelentette, hogy a müncheni megegyezés óta *a francia néparcvonal kettészakadt.*

Thorez azután Flandin volt miniszterelnök ellen fordult, majd éles szavakkal bírálta a Daladier-kormány politikáját. Végül felszólította párthíveit, hogy igyekezzenek továbbra is élvezni Szovjet-Oroszország erkölcsi és anyagi támogatását. A kommunista párt — fejezte be beszédét Thorez — nem hagyja magát megfélemlíteni a képviselőház feloszlatásával, mert ha új választásokra kerülne sor, közös listán fog indulni a szociáldemokrata párttal.

— Uj bányaügyi tanácsosok. A kormányzó az iparügyi miniszter előterjesztésére a hazai szénbányászat körül szerzett érdemeik elismeréséül *Bortnyák* István m. kir. bányaügyi tanácsosnak, a Nagybátony—Ujlaki Egyesült Iparművek Részvénytársaság bányaigazgatójának, *Hibbey-Hosztják* Albert műszaki főtanácsosnak, a M. Kir. Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak diósgyőri bányászati osztálya vezetőjének, *Meinhardt* Vilmosnak, az Ajkai Kőszénbánya Részvénytársaság vezérigazgatójának és *Ronkay* Ferenc m. kir. bányaügyi tanácsos, országgyűlési képviselőnek, a Borsodi Szénbányák Részvénytársaság bányafelügyelőjének a magyar királyi bányaügyi főtanácsosi címet, *Holzmann* Gusztávnak, a Rimamurány—Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság bányagondnokának, *Kassay* Antalnak, a Budapestvidéki Kőszénbánya Részvénytársaság bányaigazgatójának, *Moticska* Nándornak, a Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat salgótarjáni szénbányái helyettes bányaigazgatójának, *Schreiner* Jenőnek, a Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat helyettes bányaigazgatójának, vitéz *Tusnády* Ferencnek, a Kisgyóni Bakonyvidéki Egyesült Kőszénbánya Részvénytársaság bányaigazgatójának és *Vankó* Rezsőnek, a Bányagépek és Szállítóberendezések Gyára Részvénytársaság műszaki igazgatójának a magyar királyi *bányaügyi tanácsosi címet* adományozta.

— Vízvezetéket kap az újpesti villanegyed. Az Országos Földbirtokrendező Bíróság újpesti parcellázása során Ujpesten 15.000 lelket számláló villanegyed keletkezett. *Pohl* Sándor polgármester most utasította az Ister Vízműveket, hogy a telek legforgalmasabb útvonalaira vezesse be a vízvezetéki hálózatot. *Az Ister hétfőn kezdi meg az építkezési munkálatokat, amelyeket december közepére befejez.*

— »A bűvös szék« kerestetik. Kaptuk a következő levelet: »Karinthy Frigyesnek »A bűvös szék« című egyfelvonásosa könyvárusi forgalomban nem kapható. Színpadi felújítása végett sürgősen szükség lenne egy példányára. Tisztelettel kérem a Pesti Napló olvasóit, hogy egy esetleg birtokukban lévő példányt negyvennyolc órára kölcsönözzenek nekünk. Expressz postaköltségeiket köszönettel megtérítjük a könyv visszaküldésével egyidejüleg. *Ascher* Oszkár, II., Pázsit u. 3. Telefon 365—887.«

ANGOLT, FRANCIÁT elsőrendűen, legmodernebb alapon tanít **londoni egyetemen végzett tanárnő**
Telefon délelőtt 10-ig, ½1—2-ig vagy 6—8-ig **111-133**

— József Ferenc főherceg Oslóban. *Oslóból* jelentik: *József Ferenc* főherceg Oslóba érkezett, ahol hétfőn az oslói egyetem dísztermében előadást tart »Az új Magyarország céljai« címmel. A norvég sajtó nagy figyelmet szentel a főherceg oslói látogatásának. A lapok közlik a főherceg hosszabb nyilatkozatát, amelyben többek között azt a véleményét fejezte ki, hogy az 1939. évi Nobel-békedíjat *Chamberlain* angol miniszterelnöknek kellene odaítélni.

— A magyar evangélikusság szarvasi ünnepe. *Szarvasról* jelentik: Szombaton kezdődött meg itt az az ünnepségsorozat, amelyet az alföldi evangélikusság rendez. Egyrészt újból felszentelik a teljesen átépített, másfélszázados szarvasi öregtemplomot, másrészt emlékeznek a templomépítés idejének nagy napjára, *Tessedik* Sámuelre, aki a magyar mezőgazdasági kultúrának világhírű úttörője volt. Előbb *Tessedik* Sámuel szarvasi sírját koszorúzta meg *Pesthy* Pál és több testület képviselője, azután műsoros összejövetel volt, amelyen *Kovács* Sándor püspök »Tessedik Sámuelnek és az ótemplom építésének kora« címmel tartott előadást, majd *Pesthy* Pál és *Lányi* Márton képviselőházi alelnök mondott beszédet.

— Másfél évi börtönre ítéltek és letartóztattak egy orvost. A büntetőtörvényszék *Krayzell*-tanácsa magzatelhajtás bűntette miatt vonta szombaton felelősségre *Krausz* Sándor nőorvost. Vele együtt kerültek a vádlottak padjára mint bűnsegédi bűnrészesek *Földes* Sándor nyomdász, *Tóbiás* Sándorné és *Lepsánszky* Károlyné. A bizonyító eljárás lefolytatása után a törvényszék megállapította valamennyi vádlott bűnösségét és ezért *az orvost másfél évi börtönre, Földes* Sándort 80 pengő, a két asszonyt fejenként 50 pengő pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen az ügyész és az orvos fellebbezést jelentett be, majd az ügyész indítványozta az orvos letartóztatását. A törvényszék elrendelte az elítélt orvos letartóztatását.

— Ki cselekszik helyesen? Aki nem vesz osztálysorsjegyet, vagy aki vesz? Aki nem vesz, elzárja ajtaját a szerencse elől, aki vesz, remélheti, hogy azok sorába lép, akik vagyonhoz és anyagi függetlenséghez jutottak. A választás tehát könnyű! Ha szívén viseli maga és családja sorsát, rendeljen egy osztálysorsjegyet *Lányi és Társa* bank- és váltóüzletében Budapest, IV., Apponyi tér 3. (Klotild-palota) még ma a mai lapunk összes példányaihoz mellékelt kartonlapról levágandó »Levelezőlapon«. Próbálja ki szerencséjét! Sürgönycím: Szerencsesarok. Telefon: 188—554.

A meghűlésnek következményei vannak!
A betegség pénzbekerül

Előzze meg
kevesebb kiadással.
Vegyen egy *Aladdin* petróleumgázkályhát!
Bemutatja, ismertetést küld:
Aladdin, VII., Rákóczi út 32. (Rókussal szemben)

— A debreceni egyetem évnyitó közgyülése. *Debrecenből* jelentik: A debreceni Tisza István Tudományegyetem szombaton délelőtt tartotta *tanévnyitó közgyűlését.* Ezt megelőzően a református nagytemplomban istentisztelet volt, amelyen *Erdős* Károly hittudománykari tanár mondott beszédet. A központi épület aulájában tartott közgyülésen a város valamennyi előkelőségének jelenlétében *Csikesz* Sándor lelépő rektor beszámolt az elmúlt tanévről. Diákjóléti intézményeket sürgetett, majd megemlékezett a jubiláris ünnepség elhalasztásának okairól. Ezután *Bacsó* Jenő ezidei rektor mondott székfoglalót a polgári perrendtartásról. *Bozóky* Ferenc jogikari dékán beszéde után a kollégiumi kántus éneke fejezte be az ünnepi közgyülést.

— Vasárnap temetik a rózsadombi hármas öngyilkosság áldozatait. Megírta a *Pesti Napló*, hogy a héten gázzal megmérgezte magát *Plesz* Lola müfordító, *Plesz* Magda magántisztviselőnő és özvegy *Plesz* Imréné. A hármas öngyilkosság Pleszék zivataruccai garszónlakásának konyhájában történt. A rózsadombi hármas öngyilkosság áldozatait vasárnap délután temetik a farkasréti temetőben. *Plesz* Imrénét és *Plesz* Magdát fél 3-kor az izraelita temetőben, *Plesz* Lolát fél 4-kor a katolikus egyház szertartása szerint.

— Japán Moszkvába küldte volt berlini nagykövetét. *Tokióból* jelentik: A Domei-iroda értesülése szerint Tógó Sigenorit, Japán volt berlini nagykövetét moszkvai nagykövetté nevezték ki. Berlinben helyét Osima Hirosi vette át. Ügy tudják, hogy a japán külügyminiszter táviratilag Tokióba rendelte Tógót.

— Felhívás a nyugdíjas magánalkalmazottakhoz. Felkérjük az 1926. XVI. tc., a nyugdíjvalorizációs törvény alapján nyugdíjazott magánalkalmazottakat és özvegyeiket, hogy címüket saját érdekükben a Pénzintézeti Tisztviselők Országos Egyesülete titkárságánál (V., Mérleg ucca 2. félem. 8.) közöljék.

— BEKÜLDÖTT HIREK — VASÁRNAP. HÉTFŐ. NAPIREND. — Múzeumok. — Néprajzi: 9—½2. — Hopp: 9—½2. — Természettudományi (állat, ásvány, őslény): 9—½2; (növény): V. 10—1. — Szépművészeti (V. valamennyi gyüjtemény; H. antik és modern eredeti szoborgyüjtemény; grafika): 10—½2. — Uj Magyar Képtár: V. 10—½2. — Magyar Történelmi Képcsarnok: V. 10—1. — Levéltár: 9—½2. — Mezőgazdasági: V. 10—1. — Társadalomegészségügyi: V. 3—6; H. 10—1. — Közlekedési: V. 9—1. — Akadémia (V. Vörösmarty-szoba; H. Goethe- és Vörösmarty-szoba): 10—12. — Erzsébet: V. 9—½2; H. 9—4. — Ráth: V. 9—1. — Zsidó: V. 10—2. — Királyi várpalota: V. 9—2; H. 9—4. — Országháza: 9—4. — Növénykert: V. 8—12; H. 8—12, 2—6. — Aquincumi: 9—12, 3—6. — Óbudai Zsidó: 9—12. — Várhegyibarlang: egész nap. — Hadi: 9—1. — **Könyvtárak.** — Fővárosi: V. 9—2; H. 9—7. — V. a többi könyvtár zárva. — Széchenyi: H. 9—12. — Akadémiáé: H. 3—7. — Statisztikai: H. 8—2, 3—6. — Technológiai: H. 5—8. — Iparművészeti: H. 9—½2. — Pedagógiai: H. 9—½2, 5—8. — Vakoké: H. 8—12, 2—5. — Kereskedelmi és Iparkamaráé:: H. 9—1. — Egyetemi: H. egész nap. — **Kiállítások.** — Országgyülési Múzeum (1914—1924, tíz év politikai története): 9—2. — Szépművészeti Múzeum (Lord Rothermere gyüteményének válogatott képeiből rendezett kiállítás): 9—2. — Műterem (Kubassné E. Margit és Kubass Árpád festőművész gyüjteményes kiállítása): 9—6. — Tamás-Galéria (a fiatalok műveiből rendezett jubiláris kiállítás): V. (megnyitás) 10—2; H. 10—6. — Szentföldi Múzeum (képzőművészeti kiállítások): 9—12. — **ELŐADÁSOK. — Vasárnap.** — Az Uránia filmszínházban Cholnoky Jenő: »Az ember élete a földön. A forróégövi ősnépek«: d. e. 11-kor. — A Gresham klubhelyiségében Veszelovszky Gyula: »Behatolás a metafizikai világba« (Mérleg u. 2. félem.), 6-kor. — **Hétfő.** — Az Akadémia I. osztályán Moravcsik Gyula: »A konstantinosi ‚De administrando imperio' kritikai kiadása« (M. Tud. Akadémia), 5-kor. — A Népegészségügyi Múzeum szociális előadássorozatában Gortvay György: »Az olkoholizmus« (vetített képekkel) (Eötvös u. 3.), 6-kor. — A Budapesti Orvosi Körben Verzár Frigyes (Basel): »Vitamin, hormon, fermentum« (Gellért-szálló koncertterme), 7-kor. — A Budapesti Kat. Tanári Körben Zibolen Endre: »Társadalom, kultúra, nevelés« (Kegyesrendi gimn. Piarista u. 1. I. tanácsterem), 6-kor. — A Keresztény Iparosok Szövetségében Reményi Lajos: »Mit vettek el a csehek a Magas Tátra, Vágvölgye és Ruténföldről« (Múzeum körút 18.), 7-kor. — **KÜLÖNFÉLÉK.** — A **Szepesi Szövetség és a Késmárki Diákszövetség** ma d. u. ½6-kor a Vas u. 11. számú felsőkereskedelmi iskolában rendezi évadnyitó kultúrestélyét. — A **Népművelési Bizottság művelődési telepein** hétfőn a következő előadássorozatok indulnak: világhírű festők 6—7, házi szabás-varrás 4—7, francia nyelvoktatás kezdőknek 5—6, középhaladóknak 7—8 (Batthyány u. 8.); divatlap-olvasás 3—5, női és férfifehérneművarrás 6—8, gyermekruhavarrás 4—6, német nyelvoktatás kezdőknek 7—8, haladóknak 6—7 (Bajza u. 49.); irodalmi előadások 7—8 (Váci út 21.); előadás a női élet egészségéről 7—8 (Szent László út 26.).

Hozza el anyagát készítek méret szerint **inget, blúzt, pizsamát** **„ICA"** fehérneműkészítő **Erzsébet körút 29.** Royal Színház mellett

engedik haza.

Mint a szociáldemokrata párt baloldali tagja, ellentétbe kerül a párt opportunista vezetőivel. Gőgös egyre erősebben bírálja a szakszervezeti vezetők tevékenységét. Az ellenzék vezetői arra az elhatározásra jutnak, hogy új, országos alapon álló munkáspártot kell alakítaniok. Így jön létre 1925. április 14-én a Magyarországi Szocialista Munkáspárt. A vezetőségben ott találjuk Gőgös Ignácot is.

1925. AUGUSZTUS 18-ÁN ÖSSZEHÍVJÁK Bécsben az első kongresszust, melyen Gőgös Ignác is részt vesz. Kiküldetése rendkívül felelősségteljes. A kongresszuson beválasztják a KMP Központi Bizottságába. Október 24-én találkozót beszél meg elvtársaival. A találkozó már a gyűjtőfogházban történik. Samuel Lajos lebuktatja a KMP vezetőit. Ekkor következnek csak igazán a szenvedés évei. Gőgös a fővádlottak között van. Az elfogott kommunistákat statáriális bíróság elé állítják. A tárgyaláson Gőgös kemény ellenfélnek bizonyul. Határozott, lömör válaszokat ad az elnök kérdéseire.

1926 augusztusában hirdetnek ítéletet. Gőgös Ignác három és fél évi fegyházbüntetést kap. A rabtartók a legkülönbözőbb eszközökkel igyekeznek elviselhetetlenné tenni az egyébként is nehéz megpróbáltatásokkal terhes magánzárkát. A foglyoknak nehéz egymással szót váltani. Gőgösnek mégis sikerül két társával találkozót megbeszélni az orvosi ren-

az országj
vonulnal
lu már
rek elő
helyeik
gés mé
siratjál
sek a
nek a

Az
sír eg
lu el

Gi

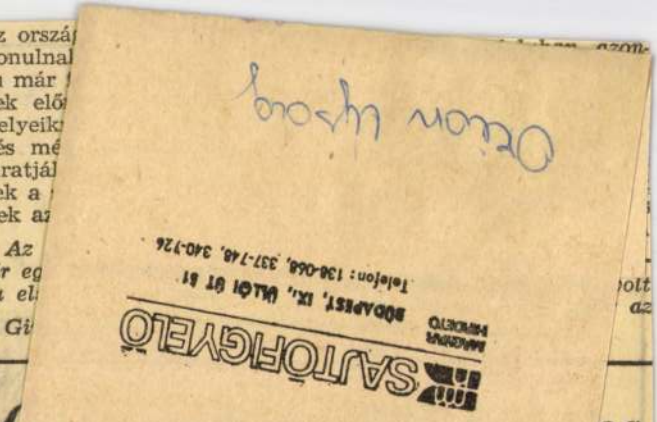

A hetvenes évek elején készül el a község új fürdője. A fenyves mellett feltárt hőforrás — már az idén is ennek vízében fürödhettek a tamásiak a jelenlegi strandon — helyére épülő fürdőkombinát külön termálfürdővel, versenyuszodával, és kisebb-nagyobb medencékkel rendelkezik majd. A „vízes" lehetőségek mellett egy korszerű étterem megépítése is szerepel a tervben, ahol sokféle ínyencséggel csillapíthatják étvágyukat az úszás és fürdés kedvelői.

A modern létesítmény előállítási költsége közel húszmillió forint, s ehhez az összeghez jelentős támogatást adnak a környékbeli helységek tanácsai is. A hőforrás gyógyvizének hatásairól még nem született végleges orvosi vélemény, de a tamási emberek — így például *Szemes* ... — elbeszélései alapján legalább annyira gyógyít, mint az ország bármelyik melegvizű forrása.

ORSZÁGOS ÉRTEKEZLET SZÍNHELYE VOLT TAMÁSI

Néhány nappal ezelőtt tartották Tamásiban az országos állategészségügyi tanácskozást, amelyen a tejhozam mint a szarvasmarha egészségi állapotának függvénye címen értekeztek a szakemberek. Nem véletlenül választották éppen Tamásit a megbeszélés színhelyéül, ugyanis *a országban Tolna az állatorvosokkal legjobban ellátott megye, s ezen belül a község kiváló állatgazdálkodással büszkélkedhet.*

7021

Tamás

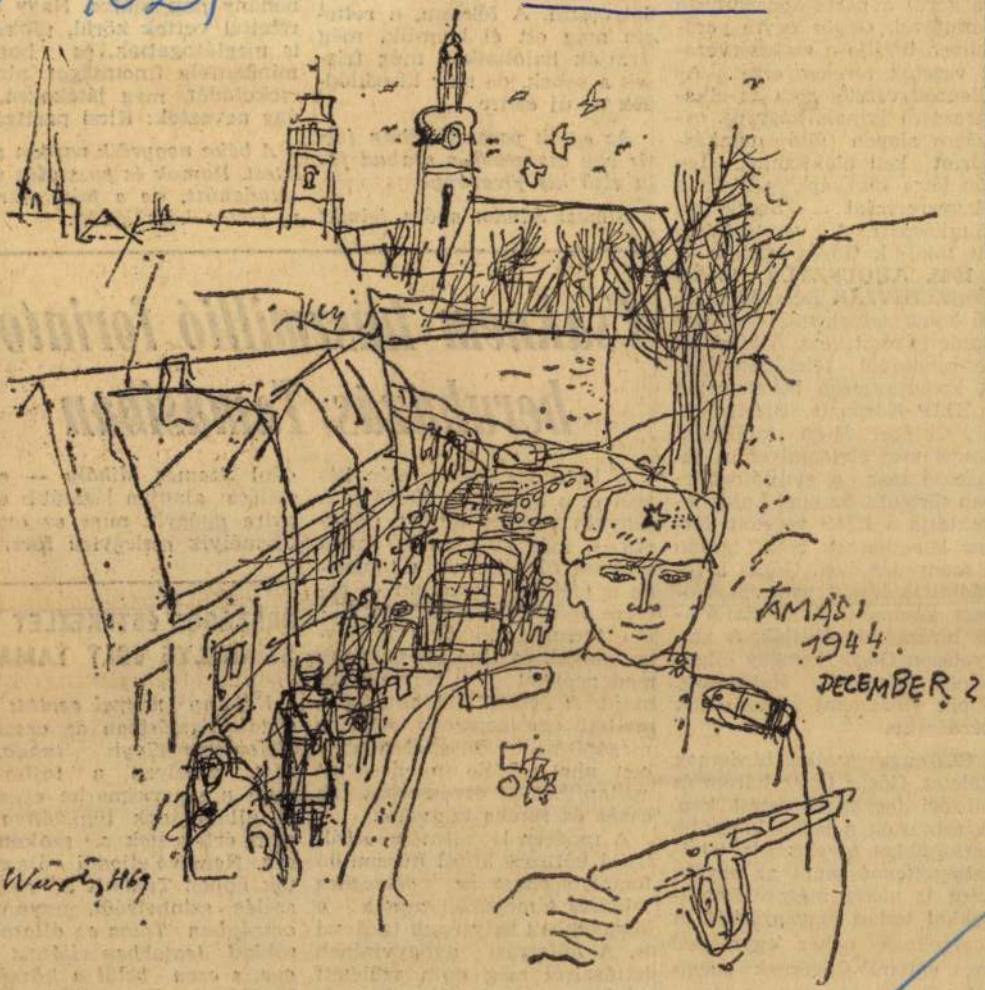

GAZDASÁGI ÉLET

Németország délkelet-európai gazdasági kapcsolatai

Majna-Frankfurtból jelentik: *Funk* birodalmi miniszter belgrádi utazásával kapcsolatban a *Frankfurter Zeitung* hosszabb cikkben foglalkozik Németország délkeleteurópai gazdasági politikájával.

— Hogy Ostmark csatlakozását a birodalomhoz megakadályozhassa — irja a lap — gondolta ki *Hodzsa* akkori cseh miniszterelnök annakidején a kisantant gazdasági együttmüködésének tervét. Tagállamainak: Csehországnak, Romániának és Délszláviának ez a gazdasági szövetség megtiltotta, hogy Németországgal kétoldali szerződéseket kössenek. *Németország gazdasági kapcsolatait el akarták vágni és délkeleteurópai kereskedelmét megbénitani.* Ezt a tervet természetesen elmosta az idő.

— *Németország nem gondol arra, hogy gazdasági hegemóniára törekedjék Délkeleteurópában.* A kereskedelmet sem akarja ezekben az országokban monopolizálni, külkereskedelmi érdekeit azonban ezeken a területeken semmiesetre sem akarja elhanyagolni, most még kevésbé, mint valaha. Ennek erős bizonyitéka *Funk* miniszter mostani utazása is. A délkeleteurópai német áruforgalom, különösen a Délszlávia felé irányuló kivitel, az utóbbi években gyorsan fellendült. Délszlávia mezőgazdasági és bányatermékei számára Németország felvevőképessége valósággal korlátlan. A Németország felé irányuló délszláv kivitel növekedése természetesen attól függ, hogy Németország is elegendő piacot talál Délszláviában saját kivitele szempontjából. *A kereskedelem lényegéhez tartozik a csere.* Ezt a fontos körülményt *Funk* miniszter is kiemelte belgrádi utazásának befejezése alkalmából. Beszélt azokról a nagyszabásu gazdasági tervekről is, amelyeket Németország és Délszlávia közösen szándékoznak megvalósitani.

Végül megállapitja a *Frankfurter Zeitung*, hogy *a német külkereskedelmi politika* teljesen más, mint azok a tervek, melyek ezen a területen az utóbbi husz év folyamán felmerültek: *sem defenzivnek, sem agresszivnek* nem mondható, hanem csupán *konstruktiv*, azaz *egyik államot sem akarja szegényebbé tenni, hanem inkább valamennyi ország jólétét emelni szeretné és az egész Délkeleteurópa felvirágoztatását célozza.* Az általános jólét emelésére azonban a legalkalmasabb eszköz a munkamegosztás — országok közötti viszonylatban pedig ez termelésmegosztást jelent.

Gazdasági erőforrások a Szudétaföldön

Berlinből jelentik: A birodalmi konjunkturakutató intézet októberi első jelentésében összeállitást közöl a Szudétaföld gazdasági erőforrásairól. Ezen a területen nagyobbfoku az ipari fejlettség, mint a birodalomban. A cseh textil-, üveg- és porcellánipar legnagyobb része 10 évvel ezelőtt még német kezekben volt, azóta azonban számos üzem cseh tulajdonba ment át. Kisebb mértékben ugyan, de ugyanez a helyzet a papir- és cellulózeiparban is. *1937-ben a Szudétaföldön 17 millió tonna barnaszenet bányásztak.* Ezenkivül jelentékeny érctelepek is vannak ezen a vidéken. Ezek közül legismertebb *az uran- és rádiumérctelep Joachimsthal mellett. Ennek a telepnek termelése közvetlenül a Belga-Kongó rádiumtermelése mögött áll.* A többi szudéta érctelepet ez idő szerint csak csekély mértékben bányásszák, a szakértők azonban azokat fejlődőképeseknek tartják. Ugyancsak a német anyanyelvü vidéken fekszik a cseh grafitbányák egy része is.

Százkilencvenmillió dollár értékü aranyat vittek Angliából az Egyesült Államokba

Londonból jelentik: Mint Washingtonból jelentik az Egyesült Államok területére a szeptember 30-ától számitott héten 205 millió dollár értékü aranyat vittek be, 128 millió dollár értéküt Angliából, 29 millió dollárt Hollandiából, 3 milliót Svédországból, 30 milliót Kanadából és 11 milliót Japánból.

A washingtoni kincstári hivatal jelenti, hogy az európai válság során az Egyesült Államokba menekült pániktőke, amely meghaladja a 600 millió dollárt, főként amerikai állampapirokban helyezkedett el.

Angliából október 4-én, 5-én és 6-án 140 millió 803.000 dollár értékü aranyat vittek ki az Egyesült Államokba. Ezt az óriási aranytömeget az angol fontkiegyenlitési alap adta el Amerikába a nemzetközi válság legsulyosabb napjaiban a font árfolyamának biztositására.

— **(Ley Belgrádban.)** *Belgrádból* jelentik: Pénteken Belgrádba érkezett *Ley* dr., a német munkafront vezére. Látogatása magánjellegü és rövidesen folytatja utját Szófia felé.

Mindenkit érdekel!

PITKIN W. B.:

Negyvenéves korban kezdődik az élet

Benedek Marcell fordítása.

Csak tőlünk függ, hogy negyvenéves korunkban öregek leszünk-e, avagy pedig hatvanéves korban fiatalok, — hirdeti Pitkin és szavára ezrek és ezrek figyelnek fel. Elmélete azért talált olyan példátlan visszhangra, mert a legutóbbi évek sorozatos megpróbáltatásai és kudarcai után egyre többen akadtak a negyvenévesek között, akik már nem tudtak bizni abban, hogy van még ut lefelé... Kiderül a könyvből, hogy a negyven körül és negyven után még távolról sem kell lefelé vezetni az útnak.

— Fűzve 3.— pengő, kötve 4.50 pengő. —

Kapható a Magyarság könyvosztályában, Budapest, Eskü-ut 6. Portóköltség csomagban 61 fillér, nyomtatványként — a rendelő felelősségére — 20 fillér.

A faipac

Az elmult héten a keményfaanyagokban fokozatosan helyreállott a rendes üzleti forgalom. A kereskedők igyekeztek csökkent raktárkészleteiket kiegészitení, hogy az üzemekben és a gyárakban folyó nagyobb munkálatok szükségletét továbbra is zavartalanul fedezhessék. Némely faipari ágazat azonban, különösen a butoripar, még mindig nem volt felvevőképes. *Árak fuvartételekben köbméterenként:* fürészáru: tölgy, hazai: merkantil 130—140 pengő, Ia 170—180 pengő, szlavon minőség 200—260 pengő. Gőzölt bükk, belföldi: merkantil 110—120, Ia 125—130, román 140—145 pengő. Köris 150—240, szil 120—150, éger 110—150, hárs 160—200, nyár 80—90, dió 250—340 pengő.

Enyvezett lemezekben a fogyasztás igen mérsékelt volt. A gyárak idényszerü rongybeszerzési nehézségek mellet a szükségletet raktári készleteikből teljesen fedezhették. Fornér: butoripar pangása következtében és kivitel hiányában forgalom alig volt. A rönkfabeszerzési nehézségek és a fornértermelők indokolható tartózkodása a kereslet erős megindulása esetén áruhiányra vezethetnek.

Fenyőanyagokban a készletek utánpótlása meglehetősen nehéz. Behozatal csak Romániából és Délszláviából van, de nem kielégitő. A helyzet remálhetőleg néhány nap mulva enyhülni fog. A kereslet a közületek részéről erős, egyéb irányban mérsékelt, az árak szilárdulók. *Árak:* épitőipari keskeny 84—86 pengő, széles 94—96. Léc, zárléc 95—97, faragott fa 67—69, asztalosáru, prima 130—140, secunda 115—125 pengő köbméterenként, fuvartételben.

Ujabb buzatermelési világrekord

Rómából jelentik: A nemzetközi mezőgazdasági intézet közlése szerint az északi földtekén 1056 millió mázsa buzatermésre számitanak, ami a multévi 917 millió mázsával szemben *15 százalékos emelkedést jelent.* Az európai buzatermés — Oroszországot nem számitva — 480 millió mázsa, az 1937. évinél 14 százalékkal nagyobb. Eszakamerika buzatermése az 1937. évi 292 millió mázsáról 22 százalékkal 357 millió mázsára. Ázsia buzatermése — a Szovjet és Kina kivételével — 172 millió mázsáról 9 százalékkal 187 millió mázsára emelkedett és csak Afrika buzatermése esett vissza 33 millió mázsáról 32 millió mázsára. Ezek az adatok előzetes becslések, amelyek a legutóbbi jelentéseken alapulnak. Bizonyos azonban, hogy *az északi földtekén az ezévi buzatermés rekorderedményt mutat.* A világ legnagyobb buzatermése 1929. évi volt, 1090 millió mázsával, az idén pedig pusztán az északi földteke termése megközeliti ezt a rekordereményt. Minthogy az Argentinából és Ausztráliából érkező jelentések szintén kedvező eredményről számolnak be, valószinünek látszik, hogy *az ezévi világ buzatermés körülbelül 5—10 százalékkal meg fogja haladni a 10 év előtti rekordot.* A buzavetésterület a világ minden államában erősen megnövekedett.

— **(Cseh megszállott területiek figyelmébe.)** *Prágából* jelentik: A pénzügyminisztérium közli, hogy a csehszlovák nemzeti bankkal egyetértésben az értékek összeirására és beszolgáltatására vonatkozó kötelezettséget megállapitó szeptember 25-iki kormányrendeletet a szombati napon felfüggesztették azokra a természetes és jogi személyekre vonatkozóan, akiknek lakóhelye a megszállás alatt lévő területen van.

— **(A terményraktárak készletei.)** Az ország nyilvános áruraktáraiban és szövetkezeti gabonaraktáraiban tárolt gabonakészlet október 1-én: *budapesti* raktárakban: buza 581.337, rozs 43.410, tengeri 20.272 q; *Pest-megyei* raktárakban: buza 21.526, rozs 4020 q; *felsőtiszai* raktárakban: buza 346.850, rozs 49.739, tengeri 10.165 q; *tiszavidéki* raktárakban: buza 638.631, rozs 36.197, tengeri 5411 q; *dunántuli* raktárakban: buza 598.629, rozs 19.937 mázsa. Összesen: **buza 2,186.937, rozs 153.303, tengeri 35.898 mázsa.**

A szőlő és a gyümölcs kivételével jó volt a termés

A legutóbbi három héten legnagyobbrészt az átlagosnál melegebb, száraz napsütéses időjárás uralkodott. Az eső mennyisége az ország területének mintegy háromnegyed részén az átlag alatt maradt és nagy területeken az átlag felét sem érte el. Az időjárás a gabonafélék cséplési munkálatainak befejezésére, valamint a tengeri törésére, és a burgonya szedésére igen kedvező volt.

A buza cséplését befejezték, a termés mind minőségre, mind pedig mennyiségre igen jó volt. A buza hektoliterenkénti sulya 77 és 85 között váltakozik. Az idén 2.791.431 kat. bevetett holdon átlag holdanként 9.26 mázsa, *összesen körülbelül 25,850.000 mázsa buzatermés várható.* A rozs hektoliterenkénti sulya 68 és 77 között váltakozik, a szemek általában szép teltek és jóminőségüek, 1,093.196 kat. holdon átlag 7.50 mázsa, *összesen körülbelül 8,199.000 mázsa termés várható.* Az árpa minőségi sulya 60—72 között mozog, 792.707 kat. holdon átlagban 8.33 mázsa, *összesen körülbelül 6.603.000 mázsa termés várható.* A zab hektoliterenkénti sulya 40—50 között váltakozik, *összesen mintegy 2,821.000 mázsa várható.* A tengeri beérésére az utóbbi hetek időjárása igen kedvező volt. *A várható termés mintegy 26,200.000 mázsa.* A burgonyából ezidőszerint szintén jó termésre van kilátás. *Körülbelül 24,055.000 mázsa várható. Cukorrépa termésünk az idén meg fogja haladni a 9,895.000 mázsát.*

A dohány törését a legtöbb vidéken befejezték, száritása folyamatban van, általában jó közepes termés várható. *A gyümölcsfák közül a szilva, alma, körte és dió termése csak egyes vármegyékben jó és közepes, a legtöbb helyen azonban gyenge. A szőlőben az utóbbi hetek jobb időjárása az általános rothadást megállitotta.* A megkezdett szüretelést jobb minőségü must szürésének reményében több helyen félbeszakitották. A csemegeszőlő értékesitése a rothadás miatt nehézségekbe ütközik.

Szilárd irányzat a tőzsdén

Az értéktőzsdén szombaton az uj üzleti hét igen kedvező hangulattal indult. Az általános helyzet kedvező felfogása ujabb ösztönzésül szolgált az értékpapirok vásárlására, ami erőteljesen megszilárditotta az irányzatot. *Az árnivó* az egész vonalon jelentékenyen *emelkedett.* A forgalom mindvégig megtartotta szilárd jellegét.

	Előző zárlat	Elöfordult kötések	Zárlat
Nemzeti Bank	163.5	163—164	163.5
Első Bp. malom	13.25	12.75—13.25	12.75
Bauxit	224.—	230—239	238.5
Borsodi szén	—	11	11.—
Kohó	25.—	25—25.9	25.9
Kőszén	327.—	331—341	341.—
Nagybátonyi	43.5	43.75	43.75
Salgó	32.4	33.2—34.4	34.3
Urikányi	45.75	46—47.5	47.—
Fegyver	51.5	51.5—53.5	53.5
Ganz	22.5	23.2—24	23.8
Rima	86.4	87.4—89.75	89.6
Guttmann	6.5	—	6.—
Ofa	18.—	—	18.—
Nasici	65.—	64.25—68	67.—
Nova	15.—	14.25	14.25
Trust	65.5	67—67.75	67.6
Délcukor	68.5	70—71	70.5
Magyar cukor	103.—	106.25—109.4	108.5
Georgia	20.75	20.75	20.75
Dreher-Haggenm.	137.5	138.5	138.5
Gschwindt	690.—	675—680	675.—
Gyapjumosó	4.2	4.25—4.35	4.3
Magyar kender	16.—	15—16	15.5
Pamutipar	32.5	—	32.5
Chinoin	—	—	13.—
Danica	—	—	3.—
Mütrágya	4.—	—	45.5
Klotild	—	21—22	21.—
Gumi	68.5	69—74	72.5
Vasuti forgalmi	20.9	21.25—22.25	22.—
Telefon	11.4	11	11.—

Államadósság, kötvények, záloglevelek:

1938. évi ptjegy — (100), 1914. évi fővárosi kötvény 4.5% 306—309.5 (309), 1927. évi 6% 80—81 (80.75), Gödöllői HÉV els. 20.9 20.9).

— **(A Magyar Magtenyésztési rt. Budapest—Monor hetijelentése.)** A kiviteli üzlet hetek óta szünetel. A belföldi piacon a vételkedv megcsappanása a lucernamag, de különösen a lóheremag árának némi visszaesését eredményezte: A hét utolsó napjaiban a lucernamag iránti kereslet valamivel élénkebb lett, ami az árnivó javulásában is kifejezésre jutott. Biborhere és szőszösbükköny tételek változatlan áron kerültek eladásra. A repce ára tartott. A borsó iránti kereslet megszünt, bár Németországba 300 vagon Viktóriaborsót szállitottak. Ennek a kontingensnek a fedezése azonban már nagyrészt korábban megtörtét. A mák ára tartott. *Hivatalos nyersáruárak per 100 kg. ab állomás:* Köles vörös 15.50—16.50, köles egyéb 14.50—15.50, repce 24.25—24.50, mák (kék) 142.00—147.00, Viktóriaborsó 18.00—19.50, expressborsó 18.00—19.50, lucernamag, ny. 200.00—225.00, lóheremag ny. 100.00—110.00, biborhere 75.00—79.00, tavaszbükköny 16.00—17.50, szőszösbükköny 35.00—36.00, csillagfürt 11.50—11.75 pengő.

— **(A budapesti gabonaforgalom)** szeptember 30-tól október 6-ig a következő volt: *Vasuti forgalom* budapesti rendeltetéssel, illetve feladással: buza érkezett 116.637, elszállittatott 450, rozs érkezett 8893, tengeri érkezett 4892, elszállittatott 301 q. *Hajóforgalom* budapesti rendeltetéssel, illetve feladással: buza érkezett 844 q. *Hajótranzitforgalom:* buza érkezett 84.004, elszállittatott 34.550, rozs érkezett 2400 **mázsa.**

Jól tartott a terménytőzsde

A terménytőzsdén szombaton jól tartott volt az irányzat.

A határidős piacon az októberi rozs 18, a márciusi 13, a májusi tengeri 16 fillérrel drágábban zárult, mint pénteken. *Zárlati jegyzések:* októberi rozs 15.20—15.30, márciusi 16.46—16.48, májusi tengeri 15.23—15.25 pengő mázsánként.

A készárupiacon a buzakötésekről nem adtak ki jegyzéket. Buzán kivül elkelt 150 mázsa rozs és 300 mázsa zab. A buza ára változatlan maradt, a rozs 5, a zab 15—20, a takarmányárpa 15—20 fillérrel lett drágább, mint pénteken.

A tőzsdetanács hivatalos árfolyamai. Buza: tiszavidéki 77 kilós 20.40—20.50, 78 kilós 20.60—20.70, 79 kilós 20.80—20.90, 80 kilós 20.90—21.00, felsőtiszai 77 kilós 20.30—20.50, 78 kilós 20.50—20.70, 79 kilós 20.70—20.90, 80 kilós 20.80—21.00, duna-tiszaközi 77 kilós 20.30—20.45, 78 kilós 20.50—20.70, 79 kilós 20.70—20.85, 80 kilós 20.80—20.95, Fejér-megyei és dunántuli 77 kilós 20.35—20.50, 78 kilós 20.55—20.70, 79 kilós 20.75—20.90, 80 kilós 20.85—21.00 pengő mázsánként. *Zab:* elsőrendü 18.85—19.00, középminőségü 18.75—18.85. — *Tengeri:* közraktári 17.85—18.10. — *Őrlemények:* korpa 13.25—13.50, 8-as liszt 15.25—15.50. — *Rozs:* pestvidéki 15.10—15.20, más származásu 15.20—15.30. — *Takarmányárpa:* elsőrendü 18.20—18.40, középminőségü 18.00—18.20. — *Sörárpa:* prima 20.00—20.75, sörárpa 19.50—20.00 pengő mázsánként.

Ötvenmillió márkára emelték fel a német népautógyártó társaság alaptőkéjét

Berlinből jelentik: Szeptember közepén a német népautógyártás előkészitésére alakult társaság rendkivüli közgyülésen megváltoztatta cég-elnevezését *Volkswagengesellschaft m. n. H.* cégre Berlin székhellyel. *A társaság alaptőkéjét 50 millió márkára emelték fel.* A felemelt alaptőkét a német munkafront vette át. A vállalatnak az a feladata, hogy a vezér és kancellár által a német népfrontnak népautók előállitására, fejlesztésére és eladására vonatkozó megbizását végrehajtsa és az egész német gazdasági életre fontos termékeket gyártson és forgalomba hozzon. A vállalat közérdekü jellegü.

Több, mint huszonhárommillió sertés van Németországban

Berlinből jelentik: A birodalmi statisztikai hivatal közlése szerint a szeptember 3-i sertésszámlálás (az ostmarki sertésállományt az összeállitás nem tartalmazza) a következő eredménnyel járt: *az összes sertésállomány 23.40 millió darab,* ami a mult év szeptember 3-i 25.51 milliós állománnyal szemben 2.11 millió darab, vagyis *8.3 százalék csökkenést jelent.* Az utánpótlás 1937 december hava óta, amint ezt a jelentés hangsulyozza, egyenletesen fokozódik és közeledik a birodalom husszükségletének fedezésére elegendő mennyiséghez. Tekintettel a kedvező takarmányozási helyzetre, az utánpótlás további fokozása várható és kivánatos is. Az összeszámlált sertésekből fias volt 0.98 millió darab, vagyis 7.7 százalék.

Külföldi terménytőzsdék

Bécs, október 8. A terménytőzsdén a kinálat buzában csökkent. A rozsfelhozatal a szükséglet fedezésére nem elegendő. A közeljövőben a birodalomból, valamint Magyarországból is nagyobb rozsszállitmányokat várnak. A takarmánycikkek piacán keresik a zabot. Tengeriből és takarmányárpából a szükséglet fedezésére elegendő mennyiségek állnak rendelkezésre. A lisztlehivások a malmokban csökkentek. A takarmánypiac csak szükösen van ellátva, egyedül korpából van megfelelő mennyiség. A hivatalos árjegyzések változatlanok maradtak.

— **(Általános munkáskizárás egy amerikai gépkocsigyárban.)** *Newyorkból* jelentik: Az Egyesület Államok egyik legnagyobb gépkocsigyárában, a *Chrysler-müvekben* általános munkáskizárást hajtottak végre. A gyár munkásságának egy része vonakodott az igazgatóság követelésének eleget tenni és heti 32 óránál tovább dolgozni. Az igazgatóság erre elhatározta, hogy bezárja a továbbiakig valamennyi üzemét.

Plátó: „... az a legnagyobb hiba a betegségek kezelése körül, hogy a testnek és a léleknek külön orvosai vannak, holott a kettő egymástól el nem választható."

Most jelent meg!

IDEGESSÉG NEUROZIS

Irta Dr. Szüts Gyula

A mű előszavából: E mű célkitüzése, hogy a lélek és kedély sérüléseit, betegségeit áttekinthető módon állitsa az érdeklődő elé. Az orvos nem állhat elő kellő megértés nélkül a neurotikus betegséggel szemben, mert a megértés hiánya már sok beteget kergetett kétségbeesésbe, kuruzslók karmai közé" stb., stb., stb 145 oldal. Ára P 3.—.

Beszerezhető a MAGYARSÁG könyvosztályában, Budapest, Eskü-ut 6. Vidékre portó.

leghivebben fejezik ki az idegenfaju mentalitást. Nem lennénk ünneprontók és nem mondanánk meg kritikánkat keményen akkor, ha csak zsidó faju müvészek szerepelnének a kiállitáson, mint ahogy a gettóban élő zsidók szellemi életébe sem szólunk bele. Itt azonban fiatal magyar emberekről van szó, akiknek gondolkozás módját, erkölcsi felfogását károsan befolyásolja az idegen világnézet.

Fiatal magyar emberekről, akik müvészetükkel megfertőzik a magyar müvészetet és hátráltatják a nemzeti jellemvonások kifejlesztését.

A Tamás-Galéria századik kiállitásán olyan müvészeket láthatunk, akik az uj dolgok hajszolását addig a mértékig feszitették, mig müvészetük átlendült a végletekbe és nem más, mint torz kivetülése a komoly mai törekvéseknek. A modern giccs legjellemzőbb képviselői ezek a festők. A zsidó mentalitás nevelte ki őket, amely szereti mindenben a végletet, a ruházkodásban a pompát, a butorban az aranyozott faragást, a müvészetben az „ujat", amit egyszerü ember meg nem ért.

A kiállitáson, mintegy igazolásul a maiak nemes törekvésének egy-két képpel képviselték a fiatalok szellemi elődeit is. Itt látjuk Derkovits Gyula egyik szociális tendenciáju képét, Nemes Lampért Józsefnek, Galimberti Sándornak, Bohacsek Edének és Gulácsy Lajosnak egy-egy munkáját. Érdemes megemliteni, hogy ezek a szellemi elődök hogyan multak ki az élők sorából. A kétségtelen nagy müvészi adottságu Derkovits, kit a marxista szellemiség ejtett hatalmába, tüdővészben, Nemes-Lampért József elmegyógyintézetben, Bohacsek Ede tüdővészben, Galimberti Sándor a feleségével együtt öngyilkos lett és Gulácsy Lajos megőrült. Már maguk a szellemi elődök is előre sejtetik, hogy a követők világ- és életfelfogása nem az egészséges erőt képviselik. Valóban, ha végignézzük munkáikat, nyomasztó pesszimizmus üli meg a lelkünket. Ez a vitriolos világnézet fojtogató és egészségtelen. Füstjében nemcsak a természetes ösztönök, az életbe vetett remény, a tettrekész előretörés sorvad el, hanem elhervad a müvészet szépséget és nemességet árasztó virága is.

Szent István-évében, a magyar feltámadás döntő óráiban a zsidó szellemiség egészségtelen feltörekvése nemcsak a magyar müvészet, hanem a nemzet lelki frissesége szempontjából is káros és hazafiatlan.

* **Müvészi amatőr fényképkiállitás Cegléden.** A ceglédi iparos ifjuság sportosztálya november 20—27-ig országos müvészi amatőr fényképkiállitást rendez. A kiállitásra 5 darab fénykép küldhető be. A legjobb képeket a birálóbizottság arany, ezüst, bronz éremmel, diszoklevéllel és oklevelekkel jutalmazza. Ezenkivül minden kiállitó megkapja az egyesület müvészi kivitelü jubileumi oklevelét. Nevezési dij: EMAOSZ. sportegyesületek, cserüészszövetség és középiskolai tanulóknak 2 pengő, egyesületenkivüli kiállitóknak 3 pengő. A kiállitás részletes feltételei és nevezési lapjai igényelhetők: ifj. *Kaczur* Pál Cegléd. Beküldési határidő november 10.

* **Október közepén leplezik le a budapesti Klebelsberg-szobrot.** A Klebelsberg Kuno gróf szobrát a szoborbizottság megbizásából *Grandter* Jenő szobrászmüvész elkészitette. A szobrot most állitják fel az Erzsébet-hidfő előtti Eskütéren. Az emlékmü leleplezése október 16-án, vasárnap déli tizenkét órakor lesz a kormányzó jelenlétében. Az ünnepi beszédet *Kornis* Gyula, a képviselőház elnöke mondja. Utána a kormány képviseletében *Teleki* Pál gróf kultuszminiszter beszél. *Szendy* Károly polgármester veszi át a szobrot a főváros gondozásába. Ezután az emlékmü megkoszoruzása következik.

* **A Mücsarnok őszi tárlatának uj beküldési napjai.** A *Mücsarnok* október 30-án megnyiló őszi kiállitásának beküldési napjait a Mücsarnokban megtartandó nemzetközi menetrend ügyi kongresszusnak a külpolitikai helyzet következtében később történő megnyitása miatt néhány nappal elhalasztották Az uj beküldési napok a következők: október 17-én, hétfőn veszik át azokat a festményeket és grafikai müveket, melyek alkotóinak neve A-tól K-betüig kezdődik; október 18-án, kedden azokat a festményeket és grafikai müveket, melyek alkotóinak neve L-től Z-betüig kezdődik; végül október 19-én, szerdán veszik át az összes szobrokat és épitészeti terveket. Az átvétel ezeken a napokon 9-től 2 óráig tart. Minden müvész legfeljebb öt alkotását küldheti be.

ZENE

* **Dohnányi Ernő elvállalta a Turul-zenekar egyik diszhangversenyének vezénylését.** A *Turul Szépmives Hangverseny-zenekar* vezetősége a kitünően sikerült multvasárnapi bemutatkozó hangverseny után a további hangversenyek előkészitésén fáradozik. Értesülésünk szerint az a kitüntetés érte a zenekart, hogy az egyik diszhangverseny vezénylését *Dohnányi* Ernő dr., a Filharmónia elnökkarnagya vállalta el.

Megtakaritja előfizetésének diját ha a Magyarság kiringszelvényével vásárol!

SPORT

Gratulálunk . . .

. . . *Usetty* Bélának, *a Magyar Labdarugó Szövetség elnökének, a NEP és a keresztény nemzeti gondolat egyik harcosának, a zöldfehér Ferencvárosi Futballklub elnökének, akinek a Nemzeti Liga nagygyülése néhány nappal ezelőtt bizalmat szavazott.* Gratulálunk Usetty Bélának, hogy a Nemzeti Liga nagygyülése, ahol a tagok nyolcvan százaléka zsidó, bizik az ő fenkölt személyiségében. *Szivből gratulálunk, hogy Fodor Henrik dr., aki ezt a nyolcvan százalékos zsidó tömeget sakkfigurákként mozgatja, megajándékozta bizalmával Usetty Bélát,* az elnököt. Most már csak az hiányzik, hogy a magyar sporttársadalom is bizalmat szavazzon Usetty Bélának, aki azonban ugy látszik, ezzel nem sokat törődik. Ezt kell hinnünk, mert annakidején, amikor gerinctelen, schonnai magatartást tanusitva az egész magyar társadalom felelősségrevonta, amikor az összes keresztény lapok támadták a szövetséget és személy szerint Usetty Bélát, ő, mint a sokat emlegetett strucc, homokba dugta fejét, nem nyilatkozott, nem jelentett fel senkit becsületsértésért, szépen megbujt a Vadász-utcában, az őhozzá hü, futballzsidók árnyékában. Ez az ügy részünkről még nem nyert befejezést, ezt csak Usetty ur és a *„fodori hadsereg"* zárta le egyoldaluan. Az ügy tovább folyik s reméljük már, az október 15-iki közgyülésen érdekesebb következményekkel jár. Egy biztos, bármennyire ragaszkodnak a Vadász-utcai vezérek a konchoz, előbb-utóbb elnyerik méltó jutalmukat, mert eddigi *„érdemeiket"* nem felejtettük el, mi és a magyar sporttársadalom még nem zártuk le az ügy jegyzőkönyveit, csak lábhoztett fegyverekkel várunk . . .

(O. F.)

Vasárnapi sportmüsor

Teljes forduló az NB-ben

A futball-nagyüzem lendületbe jött s még el sem ültek a csütörtöki Ferencváros—Ujpest mérkőzés izgalmai, vasárnap már minden NB-egyesület szurkolója reményekkel telve, jó eredményt várva foglalja el helyét a nézőtéren.

A Hungária-uti pályán délután egy órakor kezdődik az első mérkőzés a *Nemzeti* és a *Ferencváros* csapatai között. A mérkőzést *Barna* B. vezeti. Utána a *Hungária—Elektromos* összecsapása kerül sor, *Gellért* biráskodása mellett.

A Megyeri-uti Ujpest-stadionban három órakor kezdődik az *Ujpest—Zugló* találkozó *Sellei* biráskodása mellett.

Salgótarjánban a Phőbust látja vendégül a *Salgótarjáni SE.* A mérkőzést *Szél* vezeti.

Budafokon a Taxisok vendégszerepelnek, a mérkőzést *Klein* Á. vezeti.

Szolnokra a Kispest látogat el, a mérkőzés *Szigeti* Gy. vezetésével 3 órakor kezdődik.

A debreceni nagyerdei stadionban félháromkor kezdődik a vidéki derbi a *Bocskai* és a *Szeged* csapatai között *Boronkay* biráskodásával.

Az NBB-ben — mint azt már megelőző számunkban közöltük — teljes forduló várható az alábbi csoportositás szerint:

Nyugati csoport:

Lampart—Vasas, Erzsébet-utca, 3 órakor.
Rákoskeresztur—Tatabánya, 3 órakor.
Sopron Beszkárt, Sopron, 3 órakor.
Pénzügy—Pécs DV, Pasaréti-ut, 3 órakor.
Tokod—Postás, Tokod, 3 órakor.
MÁVAG—Mezőtur, Köbányai-ut, fél 3 órakor.

Keleti csoport:

UTE—Egyetértés, Megyeri-ut, 1 órakor.
V. Reménység—SalBTC, Vác, 3 órakor.
SzAK—Diósgyőr, Szeged, 3 órakor.
WMFC—FTC, Csepel, 3 órakor.
Törekvés—Cs. MOVE, Bihari-utca, 3 órakor.
Szentlőrinc—Debreceni VSC, Keglevich-utca, 3 órakor.

Atlétika

A MASz országos stafétabajnokságai délután fél 3 órakor a Beszkárt-pályán.

A MASz országos maratoni bajnoksága délután 1 órakor a BEAC-stadionban.

Ökölvivás

A BTK országos versenyének első napja délután 6 órai kezdettel a Pozsonyi-uti Levente-házban.

Kerékpár

A miskolci VSC országos kerékpáros hegymászó versenye.

Magyarország pályabajnokságainak negyedik futama a Typographia rendezésében délután 4 órakor a Millenáris-pályán.

Vizipóló

Komjádi-kupamérkőzések a Nemzeti Sportuszodában háromnegyed 4 órai kezdettel.

Birkózás

A Vasas ifjusági birkózóversenyei a Magdolna-utcai székházban.

Torna

A MOTESz Bolla-vándordijas csapatversenye délelőtt 10 órakor a Testnevelési Főiskola tornatermében.

() **Nem tartja meg hátralévő versenyeit a KMAC.** A KMAC közli, hogy a magyar automobil és motorkerékpár sportnaptárban szereplő és még hátralévő versenyeket nem tartják meg.

() **A magyar—német kézilabdamérkőzéssel együtt rendezi meg a MASz az elmaradt stafétákat.** A vasárnapi stafétabajnokságok müsorából kimaradt 4x200-as és 4x800-as stafétákat október 16-án, a magyar—német kézilabda viadallal együtt akarja megrendezni a MASz.

() **Elmarad a kerékpáros hegymászó bajnokság.** A magyar országos kerékpáros hegymászó bajnokság vasárnapra tervezett döntőfutama elmarad, mivel a rendőrfőkapitányság visszavonta a rendezési engedélyt.

() **Dán hölgyuszók világrekordja.** A Koppenhágában rendezett kétnapos dán—holland nemzetek közötti hölgyuszóverseny pénteken befejeződött. Az uszóversenyen a dán hölgyuszók győztek 40:31 arányban. A verseny legkiemelkedőbb eseménye a 4x100 méteres gyorsuszóstaféta volt, melyben a dán csapat (Arndt, Kraft, Ove Petersen, Hveger) 4 perc 27.6 mp.-es időeredménnyel uj világrekordot állitott fel. További eredmények: 100 méteres gyorsuszás: 1. *Van Veen* (Hollandia) 1 perc 06.1 mp., 2. Ragnhild *Hveger* (Dánia) 1 perc 06.4 mp., 3. Ove *Petersen* (Dánia) 1 perc 08.5 mp. 400 méteres melluszás: 1. *Soerensen* (Dánia) 6 perc 27.2 mp., 2. *Larsen* (Dánia) 6 perc 28.6 mp., 3. Jopie *Waalberg* (Hollandia) 6 perc 33.3 mp., 4x100 méteres gyorsuszóstaféta: 1. *Dánia* 4 perc 27.6 mp., 2. *Hollandia* 4 perc 37.6 mp.

() **A MOTESz női játékbizottsága** pénteki ülésén elhatározta, hogy Budafokon, Debrecenben, Mezőturon, Nagykanizsán, Sopronban, Szegeden és Szombathelyen ifjusági jelvényszerző versenyeket rendez. Egyben elhatározták a versenyiróképzői tanfolyam megalakitását, amelynek előadói *Hodászy* Miklós, *Kerezsy* Endre, *Sümegi* Vera és *Vidder* György lesznek.

() **Mennyit hozott a derbi a repülőalap javára?** Hirt adtunk róla, hogy a csütörtökön lejátszott Ferencváros—Ujpest bajnoki mérkőzés tiszta jövedelmét a zöldfehérek felajánlották a nemzeti repülőalap javára. A mérkőzés tiszta jövedelme 2398 pengő 90 fillér volt, amely összeget a Ferencváros vezetősége már el is juttatta a repülőalap intézőbizottságához.

LÓSPORT

() **A Cipó fölényes győzelmet aratott a Totalizatőr-hendikepben.** Igen erős, hideg szélben futották le szombaton a *Totalizatőr-hendikepet.* A 2800 méteres versenyt a most formában lévő és még javulást is hozó *Cipó* nyerte meg. *Cipó* kis sulyával a célegyenes elején valósággal elsétált a mezőnytől és hiába volt a mult évi győztesnek, *Skythának* minden igyekezete, ötösszas győzelmét megakadályozni nem tudta. *Rüdiger* futott fel harmadiknak, amely formájának kis javulásával megelőzte a többi résztvevőt. *Askari* bebizonyitotta, hogy jelenleg jó formában van, mert az 1200 méteres *Kartali dijban* bizony könnyen verte *Pomádét* és a végig harmadik helyen futó *Ábrándot. Szepesnek* sem volt komoly ellenfele az eladóversenyben. Könnyen győzött *Hó* és *Argument* ellen. *Dongó* kedvetlenül futott. Mérföldön a két fogadott kétéves egymás között intézte el az elsőség kérdését. *Casqué* győzött *Tigár* és *Nótárius* ellen. *Futóbolondnak* sem kellett tulságosan erőlködnie, hogy maga mögé utasitsa *Bokrétát* és *Hediet* az 1200 méteres Welter-hendikepben. Ebben a futamban *Agrippina* az inditásnál állva maradt. A 2000 méteres hendikepben *Nanking* teljesen csődöt mondott. Igen nehezen győzött az esedékes *Kópia Amadeo* és *Perelő* ellen. A részletes eredmény a következő:

I. futam: 1. *Askari* (3, Teltschik), 2. Pomádé (pari, Klimscha), 3. Ábránd (4, Félix), 4. San Francisco (2, Keszthelyi), 5. Primás (6, Esch). F. m.: Vaklárma, Sirató. Háromnegyed, kettő, egy, két és fél hossz. 10:41, 12, 11, 14. Befutó: 110. Ábránd, San Francisco és Pomádé vezetett a táv közepéig. Pomádé előnyre tett szert, azonban Askari a távnál ujitott, amelyet Pomádé átvenni nem tudott és biztosan győzött. Ábránd végig harmadik volt.

II. futam: 1. *Szepes* (pari, Félix), 2. Hó (3, Kajári), 3. Argument (6, Kolonics), 4. Dongó (2, Fetting A.), 5. Fergeteg (10, Gosssz). F. m.: Albusz. Két és fél, egy, két és fél, egy hossz. 10:20, 15, 18. Befutó: 55. Szepes végig vezetve, feltartva győzött. Hó végig második volt. Argument a táv után futott fel harmadiknak.

III. futam: 1. *Cipó* (2½, Kajári), 2. Skytha (2, Teltschik), 3. Rüdiger (12, Schejbal), 4. Sydney (6, Kolonics), 5. Nowhere (4, Keszthelyi). F. m.: Alcazar, Gyöngy, Corsica. Öt, kettő, fél, fejhossz. 10:35, 14, 14, 20. Befutó: 120. Az inditás után Sydney vezette a mezőnyt, amelynek a további sorrendje a következő volt: Gyöngy, Corsica, Skytha, Cipó. Az utolsó Rüdiger volt. A tulsó egyenes közepén Alcazar a harmadik helyre huzódott fel, a rövid oldal végén pedig Gyöngy nyomult fel a vezető Sydney mellé. Az egyenes elején kivülről Cipó erős lendülettel az élre tört, előnyét fokozatosan növelve, feltartva győzött. Skitha az egyenes közepén, Rüdiger a távnál foglalta el a második, illetőleg a harmadik helyet.

IV. futam: 1. *Casqué* (pari, Klimscha), 2. Tigár (2, Schejbal), 3. Nótárius (4, Balogh), 4. Lehet (4, Félix), 5. Erkölcsbiró (10, Szentgyörgyi). F. m.: Boario, Libia. Kettő, ötnegyed, négy, nyakhossz. 10:21, 11, 11, 13. Befutó: 44. Lehet, Tigár, Libia veeztett az egyenes elejéig. Ott Casqué az élre állt Tigár és Nótárius kiséretében és biztosan győzött ellenük.

V. futam: 1. *Futóbolond* (2, Kolonics), 2. Bokréta (12, Kovács L. II.), 3. Hedie (4, Fetting A.), 4. Kékes II. (3, Nagy G.), 5. Nóra (10, Balog). F. m.: Bonnie, Mécs, Aviso, Agrippina (az inditásnál állva maradt). Egy, fél, két és fél, három hossz. 10:28, 15, 45, 27. Befutó: 150—114. Aviso, Bonnie és Futóbolond vezetett egy ideig, de Futóbolond csakhamar tért nyert és biztosan győzött. A távnál Bokréta és Hedie nyomultak fel és intézték el egymás között a fenti sorrendben a helyeket.

VI. futam: 1. *Kópia* (4, Fetting A.), 2. Amadeo (12, Esch Gy.), 3. Perelő (3, Balog), 4. Dobos (5, Kajári), 5. Kongó (5, Csuta). F. m.: Ereszd el, Caddie, Nanking, Ravasz, Viszta, Blackie. Nyak-, háromnegyed, egy, fél hossz. 10:134, 43, 47, 21. Befutó: 757—443. Igen nagy iramban vezetett Ereszd el és Dobos hosszakkal megszaladva a mezőnytől az egyenes elejéig. De Kópia csakhamar elérte a vezetőket, tért nyert és már könnyü nyerőnek látszott, amikor belül Amadeo, kivül Perelő indult üldözésére és heves küzdelemre kényszeritették. Kópia csak nagy nehézségek árán tudott nyakhosszal győzelmet kicsikarni.

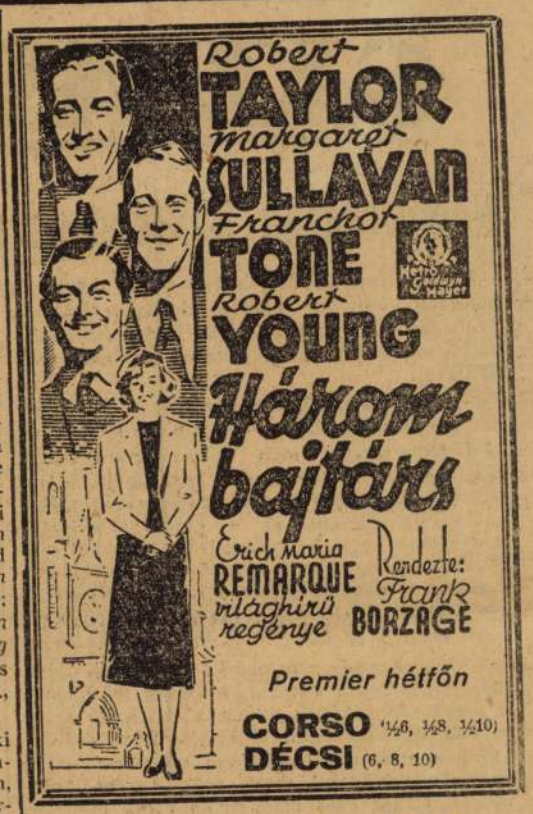

() **A Budapesti dij** három évjárat legjelesebbjeit állitja csatasorba. E klasszikus kisérleti verseny a három évjárat egymás közötti viszonyát dönti el és végleg megoldja azt a kérdést, vajjon kétéveseink valóban átlagon felüli szinvonalat értek el az idei évadban. A *Budapesti dij* ez évben harmadizben kerül kiirásra. Az első két évben a kétévesek győzelmével végződött, azonban a jelenlegi viszonyok mellett nehezen képzelhető el, hogy kétéveseink a pálya leggyorsabb lovát, *Bársonyt* le tudják győzni. Két négyéves: *Credo* és *Bársony*, két hároméves: *Diktátor, Oculi* és három kétéves: *Hiu, Nemes* és *Pucur* veszi fel a küzdelmet a nagy dij elsőségéért. *Bársony* indulása egyuttal el is döntötte a verseny sorsát. Az idei évben minden egyes futásánál olyan kimagasló formát futott és futása olyan meggyőző volt, hogy nehezen képzelhető el, miszerint akár a háromévesek, akár a kétévesek győzelmi sorozatát meg tudnák akadályozni. Az igaz ugyan, hogy *Bársony* az utolsó héten kisebb sérülést szenvedett, amely akadályozta a munkájának teljes elvégzésében, de az utolsó napokban már teljesen rendbejött, ugy, hogy minden valószinüség szerint teljes tudásának birtokában áll a starthoz. A hároméves *Diktátor*, amely már rég nem volt versenyben, nem tudjuk, hogy a Bérczy Károly dijban kivivott győzelme óta milyen javulást ért el munkáiban. *Bársony* tulajdonképpeni ellenfelei a kétévesek. A három kétéves között nehéz rangsort felállitani. A Szent László-dijban *Hiu* győzött, azonban az adott sulyviszonyok mellett *Puczur* most jobban áll *Hiunál* és *Nemesnél*. A három ló közötti különbség azonban oly csekély, hogy bármelyik némi javulással megelőzheti társait. *Hiu* mindenesetre most végleges megerősitheti Szent László-dijban elért győzelmének értékét, ehhez azonban az kell, hogy formájának javulását tudja hozni a verseny napjáig. A kétévesek egyenrangu ellenfele a hároméves *Oculi*, amely már egyszer találkozott *Hiuval* a Kozma Ferenc emlékversenyben. Ott meg is verte. Ebben a futamban *Hiu* ugyan sulyban kedvezőbben áll, de *Oculinak* a táv mutat előnyt. A nagyszerü kondicióban lévő mén könnyen megelőzheti a kétéveseket. Végeredményben *Bársony* győzelmét tartjuk a legreálisabbnak, mig a helyekért a kétévesek fognak küzdeni. Ha azonban *Bársony* a jelenlegi nehéz pályán nem tudja tudásának legjavát nyujtani, ugy a kétévesek nagyszerü győzelmével fogjuk az idei Budapesti dij eredményét elkönyvelni. Jelöltjeink a következők:

I. *Vinkó H. — Drussa — Rianás*
II. *Moulin Rouge — Medici — Ravasz*
III. *Bársony — Hiu — Pucur*
IV. *Soros — Aldershot — Henricus*
V. *Irun — Bomba — Tekergő*
VI. *Farandole — Tisane — Aprilia.*

() **A bécsi lóversenyek szombati eredménye.** I. futam: 1. *Sarit* (4, Vasas), 2. Die Greti (8, Kapousek). F. m.: Balahu (8:10, Csaplár), Melus (2½, Szokolai), Jumelage (1½, Valentin), Degen (3, Heiling). 10:22, 49, 198. — II. futam: 1. *Tritogeneia* (1¼, Vasas), 2 Csele (4, Csaplár). F. m.: Beatrix (4, Heiling), Defregger (6, Valentin), La Biguine (1¼, Krapf), L'Ernestou (4, Stiglitz). 10:17, 17, 27. — III. futam: 1. *Bodensee* (pari, Heiling), 2. Gránát (3, Reinwald). F. m.: Roland (2, Krapf), Harras (5, Vasas), Horace (12, Tóth B.). 10:17, 13, 19. — IV. futam: 1. *Mister Chum* (2½, Heiling), 2. Baldur (3, Krapf), 3. Florida (3, Tóth B.). F. m.: Kit-Kat (8, Valentin), Bonaparte (5, Varga I.), Bekassine (6, Schimonek), Cudar (5, Takács), Ariadne (2½, Vasas). 10:31, 16, 20, 29. — V. futam: 1. *Pandur* (6:10, Huiber), 2. Christofen (2, Kapiuschek). F. m.: Roma (8, Gartenm.), Ramasan (6, Varga I.), Xandamour (4, Holler), Blume (10, Oswald). 10:15, 12, 16. — VI. futam: 1. *Carmen* (2½, Heiling), 2. Flimsy (3, Takács I.), 3. Kalugyer (1½, Krapf). F. m.: Souvenir (6, Holler), Cartabelle (4, Valentin), Atta Santorb (4, Vasas), Chanse (6, Németh), Mandarine (6, Tóth B.). 10:44, 11, 11, 11. — VII. futam: 1. *Castor* (6:10, Trunk), 2. Chemielehrer (2½, Brightwell), 3. Cid (3, Schmidt). F. m.: Rosen (3, Domckert), Bandita (6, Jaeger), Sophie (4, Lederer), Chippy (6, Cerny). 10:19, 11, 12, 12.

„IZIDOR AZ ÉLEN...“

Az esti futár hetven hasábjából egyet arra szentel, hogy dühös kirohanást intézzen a jobboldali sajtó azon lapjai ellen, melyek meg mertek emlékezni a zsidrágitó „nagykereskedők“ siserahadáról. Előljáróban szelid hangon megrója a *„mohó, skrupulustalan nyerészkedőket“* is tizenöt sorban, ugyanakkor azonban száz sorban ádáz dühvel, fogát csikorgatva és tajtékzó szájjal rohan neki azoknak, akik észre *merték* venni, hogy — „Izidor van az élen“... Mint irja: „Az élvádlottnak eddig soha nem ismert fogalmát konstruálták meg, csakhogy legyen módjuk és ürügyük legalább tudósitásuk címében weiszizidorozniok. Mintha a vádlottak általában diszmenetben vonulnának a törvényszék elé s paripán feszitene „az élen“ Weisz Izidor“... Hát ez aztán igen! Ha nem volna ilyen talmudi szaga ennek az okoskodásnak, egészen meggyőzne bennünket ez a szinpompás hasonlat... Mert szinte látjuk délcegen Izidort a paripa hátán végigfeszíteni a Markó-utcán. Igy azonban gyanut fogtunk és gyanakodva fordítunk vissza a másik cikkre, amelyben négy és fél hasábon át számol be a paripás futár a drámai törvényszéki tárgyalásról, amelyen kiporolták Weisz Izidor nadrágját. Olvassuk a szerecsenmosdató tudósitást, a védekezés kimeritő leirását, az *„ötven éve kereskedő“* vádlott mellett felhozott érveket, a hazaárulásnak egyszerű kalkulálási hibává való bagatellizálását és Izidornak mártirrá való felmagasztalását és ekkor mit tesz Isten? Megakad tekintetünk a mentő tanuk nevén. Friedmann Mór, Nagy (Grosz) Vilmos és Springer Lajos névre hallgatnak és kiderül, hogy előbbi kettő ellen is eljárás folyik hasonló ügy miatt. Csak ugy a sorok között derül ez ki. Mi az? Csak nem? Hát nem csak Izidor van az élen? Mögötte Mórok és Vilmosok lovagolnak? Éjnye, kedves esti futár, hát akkor miért háborog olyan méltatlankodva két oldallal hátrább?

Megsemmisitették a németországi zsidók utlevelét

Berlinből jelentik: A német kormány azonnali hatállyal megsemmisitette az összes Németországban élő zsidó származásu német alattvalók utlevelét és felszólitotta a megsemmisitett utlevelek tulajdonosait, hogy szolgáltassák be legkésőbb két héten belül az érvénytelenné vált utleveleket az illetékes rendőrhatóságnál, mert ellenkező esetben szigoru büntetéssel sujtják őket. A megsemmisitett utlevelek csak akkor válnak ismét érvényessé, ha az illetékes utlevélhivatal a birodalmi belügyminisztérium érvényesitési záradékával látja el azokat. Belföldi igazolás céljaira a zsidók az összes német alattvalók számára rendszeresitett személyazonossági igazolvány kiállitását kérhetik. Németországi zsidók tehát a jövőben csak a belügyminisztérium külön engedélyével utazhatnak külföldre.

— **Most minden hazafi** közvetve könnyen hozzájárul az állami bevétel növekedéséhez, ha vesz egy osztálysorsjegyet az uj osztálysorsjátékra. Ezen népszerü intézmény jövedelme ugyanis nagyon használ a köznek. Aki tehát a viszonyok miatt habozott, most ne késlekedjék, hanem rendeljen azonnal egy szerencse-sorsjegyet a közkedvelt Dörge bank rt.-nál, Kossuth Lajos-utca 4., ahol már számos nagy és főnyereményt fizettek ki. Telefon: 189-380. Rendeléshez levelezőlap is elegendő. A huzások már szombaton, 15-én kezdődnek.

Motorkerékpárok ujak, használtak és alkatrészek csak **Siraky**-nál, VI., **Hunyadi-tér 9** Szakszerű javitások. Royal Enfield, Velocette, Formcax, Standard, A. J. S. vezérképviselete Keresztény cég. A „Magyarság“ olvasóinak árkedvezmény

— **Érdemes meghallgatni** az idei uj rádiót. Meglepő, mennyivel tökéletesebbek az eddigieknél. Szivesen bemutatja Chmura, IV., Ferenciek-tere 2.

— **Közérdekü felhivás!** Őrizkedjünk olyan élelmiszer és viz fogyasztásától, amelyet harcgázcseppek értek, mert ezektől sulyosan megbeteghetünk. Légi támadás veszélye esetén élelmiszereinket és fogyasztásra szánt cikkeinket csomagoljuk vizhatlan viaszosvászonba.

TALÁLKOZÓ

Felkérjük mindazon volt *angol tiszti hadifogoly bajtársunkat*, akik Arquata Scrivia Bordighera, Sandhill-park táborokban voltak, hogy 20 éves találkozó miatt cimüket sürgősen közöljék *Berendi (Berger)* István, Budapest, IV., Károly-körut 20. cimre. Telefon: 384-521.

A volt cs. és kir. utász, árkász, vasutas, távirász, közetfuró, aknavető, fényszóró, valamint a volt honvéd hiradó és egyéb müszaki alakulatok bajtársai minden hó második szerdáján, most október 12-én az Alkotmány-étteremben, Budapest, Vilmos császár-ut 68 alatt tartják bajtársi összejövetelüket.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

É. Sz. Budapest Székesfőváros uj lakásbérleti szabályrendelete a 30. §. 1. bekezdésében kimondja, hogy: A bérbeadó köteles a *bérleményt és annak felszereléseit*, használható, tiszta, féregmentes és bérleti rendeltetésüknek, valamint a közegészségügy követelményeinek megfelelő, külön kikötött kellékekre vonatkozó megállapodás esetében pedig ezenfelül a megállapodásnak megfelelő állapotban a bérlő használatába bocsátani. — Porrongyot kirázni, csak a naptár szerinti pirosbetüs, vagy nemzeti ünnepeken nem szabad.

Kemenesaljai. Gépkocsik haladási sebessége községekben 5—40 kilométer. Joga van a községnek a legminimálisabb hajtási sebességet kiirni.

Sopron. Budapest, VIII., Sándor-utca 7. sz. Tápiósüly Sz. M. Juszkó Béla festőművész, Budapest, Podmaniczky-utca 67.

Vidék. Benzinkut felállitására nemcsak vállalat, hanem kivételesen magános is kaphat engedélyt. Vidéken erre az iparhatóságtól kell engedélyt kérni. A benzinkutak felállitására vonatkozó tudnivalókat a 43.472/1927. B. M. sz. rendelet szabályozza. Megjelent a *Belügyi Közlönyben*.

Szorgalmas. Cselédkönyvet 13 éves kortól kötelező váltani, amelyhez szülői vagy gyámi beleegyezés kell. Ha azonban 16 éves elmult az illető, ugy szülői vagy gyámi beleegyezés nélkül kapja meg a cselédkönyvet. Falun a községi előljáróságtól kell kérni, városban pedig a kerületi rendőrkapitányságtól.

Mozi. Moziengedély iránti kérvényt a belügyminisztériumhoz cimezve a főszolgabirói hivatalba kell benyujtani. A kérvényre 1.60 pengős, a mellékletekre 20 filléres okmánybélyeg ragasztandó. A kérvényhez mellékelni kell a gyár megbizatását és indokolni kell a mozi kulturális hasznát. A moziengedélynél előnyben részesülnek a hadirokkantak és hadiözvegyek.

B. Málika, *Szarvas.* A pingpong-asztal mérete 2 méter 74 és fél cm. — 1 méter 52 és fél cm.

Tanácsos özvegye. A 95.000/1927. sz. népjóléti minisztériumi rendelet 3. pontja szerint az Országos Tisztviselői Betegsegélyezési Alap az igénybejogosult családtag után 4 heti időtartamra fizeti a kórházi ápolási költséget. Ha azonban a betegség és az igénybejogosult családi körülményei indokolják, abban az esetben a kórház előterjesztésére még négy héten tuli időre is engedélyezik a kórházi ápolást. Kérje tehát a kórház utján az ápolási idő meghosszabbitását.

Légoltalmi célra
TOTAL poroltókészülékünk a legmegfelelőbb tüzoltókészülék
Télen nem fagy be, nyáron nem szárad ki.
Gyorsan elolt mindenféle tüzet.
LIGETI ÉS BIRÓ Budapest, V., Árpád-u. 10 Telefon: 121-499, 127-799

Az „Embervédelem“ postája

„P. Gy. Pilisvörösvár.“ Igen sajnálom, hogy juniusi levele nem jutott el hozzám. Kérem üzenetem vétele után azonnal ujabb levelét.

„R. Lajosné, Levente 19.“ A kis apró családi bajok éppugy érdekelnek bennünket, mint a nagy világesemények, ha az előfizetőink érdekeit szolgálják. Hogy késünk, ennek a mostani sok világesemény és a kevés hely az oka. Az én rovatom nem jelenhet ugy meg, mint azt terveztük, ezért olvasóinktól elnézést kérek, de minden egyes levélkérdés, a leglelkiismeretesebben lesz elintézve. Ha a viszonyok megváltoznak, ujra belefekszünk a rovat kiépitésébe, mert sok uj és egészséges tervünk van. Kérem még elnézését, a válasz nem marad el.

„Özv. G. Józsefné, Borsódszilárd.“ Örülök, hogy megnyugodott. Hogy nehezen indul el, ez természetes. Sok ember van igy, ha egy uj állást foglal el, akkor nyugtalan és féleng. Egy pár hét mulva megfog ez változni, ha beleélte magát uj környezetébe. Meglátja, ugy érzi majd magát, mintha mindig ott lett volna. Legyen erős akaratu és minden menni fog.

„L. Budapest 8.“ Csak irjon nyugodtan, nagyon szivesen válaszolok. A rovatnak az a célja, hogy a bajbajutottakon segitsen. — Arra azonban kérem, hogy ilyen irányu kérdésekkel ne a főszerkesztő urat keresse, hanem engem. A főszerkesztő ur nagyon el van foglalva más természetü ügyekkel. — Ugy érzem, hogy aggodalomra és félelemre oka nincs. Nagyon sok jóember veszi körül, ezek vigyáznak önre és a rosszat távol tartják. Persze, ha Ön mindig csak a rosszat látja és a jóra gondolni sem tud, akkor ne csodálkozzon csalódásain. Az a kérésem, hogy ne törődjön az utcán történő dolgokkal, mert akkor könnyen konfliktusba kerülhet, az utcán idegen emberek élnek, nem tartoznak hozzánk, megvan az ő maguk baja, tudomást nem vesznek rólunk, ezért mi sem veszünk tudomást róluk. Minden megy a maga utján. Hála Isten jó érzéseim vannak s csak igy tovább, s nem lesz semmi baj.

„Özv. K. Józsefné 19.“ és „Péter Pál.“ A fogadó órámon várom önöket, bármikor jöhetnek.

„P. I. Mohács 21.“ Kevés ember találja meg azt a tiszta utat, amely egy becsületes pártnerhez vezeti. Maga megtalálta. Igen rendes, értékes, tiszta és házias nőnek az irása fekszik előttem. Egy olyan leányé, aki igen szerény, egyszerű körülmények között élt és dolgozta fel magát, szorgalmas és az élethez való alkalmazkodása vitte minden utján előre. Az ő legnagyobb vagyona, amelyet örökölt a jóság és az a vágy, hogy egy meleg családi otthonra találjon. Ezek olyan biztositékok, amelyekkel nyugodtan el lehet indulni egy hosszu utra, de mielőtt ezt megteszi, nézzen önmagába is és próbálja bizalmatlan, örökké kereső és vádoló természetét megváltoztatni. Sokkal boldogabb lesz, ha ezt a tanácsomat megfogadja. Legyen éppen ez az első lépés egy uj élethez, amelyet nyugodtan ajánlok. Ha Pestre jön, okvetlen keressen fel a fogadó órámon.

„Szombathely 42. — Szerencsétlen család.“ Igen szomoruvá tett és meglepett, hogy édesanyja oly sulyos beteg. A legszomorubb a dologban az, hogy nem tud megmozdulni. Ugy érzem, ez a betegség már régóta huzódott meg a testben és csak most tört ki, de talán jó is, hogy igy történt, idősebb korban több baj lehetett volna a betegségből. Kérem azt üzenem a mamának, hogy ne veszitse el türelmét, ha el is kedvetlenedik néha, szedje össze nagyon magát, mert csak igy tud önmagán segiteni. Az ő hite nagyon erős és az az érzésem, hogy a jó Isten nem is fogja őt elhagyni. Talán inkább csak próbára teszi. Többször vettem észre, hogy ilyen próbákat tesz Isten az emberekkel. Ha kiálljuk őket, megsegit és ujra tovább viszi életünkét. A kétségbeesett és hitetlen, lelkileg bizalmatlan embernél sokkal nehezebb a gyógyulás, tehát ezekből láthatja, hogy a lelki megerősödésre van szükség. A legfontosabb a másik baj. Édesapjukat el kell különiteni mamától, mert az ő könnyelmüsége, állandó késői hazajárása csak bántják a mama lelkét és csak sulyosbitják egészségi állapotát. Azt tanácsolom, hogy az orvosnak mindent mondjanak meg és kérjék a mamát, egy kórházba szállittassa el. Meglátja, megkönnyebbül ő is és a maguk élete is megváltozik.

„Egy tönkre tett család.“ Nem engem terhel a felelősség. Válaszom nem marad el, ha levelét ujra megirja nekem.

„H. J., Békés.“ Több üzenetet küldtem, de választ még a mai napig nem kaptam. Nem olvassa üzenetemet? Nagyon érdekelne megtudnom, hogy mi van a maga dolgával. Megtörtént már a kinevezés? Vagy talán az eljegyzés? Kérem mindenről irjon nekem, azt is irja meg, mikor jön Pestre.

„Tépelődő.“ Tehát az orvosi vizsga igazolt engem és most már a gyógyulás felé halad a gyermek. Nagyon boldoggá tesz ez a hir engem. A legjobban annak örülök, hogy rajta segiteni tudtunk és ezzel elüztük azokat a komoly, kétségbeejtő gondokat és aggodalmakat. Isten mellettünk van. Most aztán kérem ne mindig a betegséggel foglalkozni, hanem bizalommal lenni. Levelének azt a részét, amely a falu sorsáról és arról a betegségszaporulatról ir, megdöbbent engemet. Sajnos, itt nem tudok tanácsot adni, mert ezek a kérdések a közegészségügy körébe tartoznak. Levelét megpróbálom továbbitani, talán szerencsénk lesz vele. Hasonló levél sok jön hozzánk, s mi mindig továbbitjuk őket. Gyermekeinek elhatározását nem csak komolynak, de okosnak is tartom. Nem kell őket félteni, egy ilyen utazás alatt sok ujat tanulnak a gyermekek és nekik egy megfizethetetlen élmény ez. Az soha sem árt, ha fiugyermekek tanulmányutra mennek, különösen akkor, ha egy ipari pályát tanultak. A külföld és különösen Németország nagyon becsüli az ilyen embereket. Ahogy gyermekeit elnézem az irások között, a László gyerek egy kicsit nyersebb természetü, szegletesebb és nehezebben tud kialakulni, de ugyanakkor megvan benne az a nagy akaraterő és az önállóság utáni vágy, valaminek lenni. Ő nem szereti azt, ha az ő életében, elgondolásaiban sokat belejavitanak. Elég reálisan és tisztán látja a dolgokat és mindig azon iparkodik, hogy érvényesiteni tudja magát az életben. Ami a másikat illeti, azzal a nagy művészi tehetségével hagyni kell kialakulni. Arra kérem, hogy ne sokat szóljanak bele az életébe, hanem ha valami szebbet alkot, jutalmazzuk dicsérettel munkáját. Határozottan nagy tehetséget érzek. (Ha egy képet küld, örülni fogok neki.) A pályaválasztást tegyük egyelőre félre. Igen kérem, értesitsen továbbra is a gyermekek sorsáról és ha Pesten lesz, keressen fel.

„B. J., Balaton 43.“ Levelét későn kaptam kézhez, igen kérem keressen fel a fogadó órámon, hogy ott személyesen beszéljük meg a dolgot.

„R. J., Bp. Timár.“ Szeretném, ha bejönne a fogadóórámra. Mindent meg kell próbálni, hogy rendbe hozzuk a dolgokat. Nem szabad olyan kedvetlennek és pesszimistának lenni.

„Cs. B. Vali.“ Ha későn is, de ugy tudom hogy minden a legnagyobb harmoniában mult el. Az utazás örömet hozott és biztositott bennünket arról, hogy vannak dolgok, amelyeket későbbi időkre kell halasztani és nem szabad erőszakkal hozzányulni a dolgokhoz. Az ön dolgánál is meg kellett érni a kérdésnek, hogy ezt az örömet adja.

Kolauch faiskola, Szeged
nagyválasztéku és elsőrangu **gyümölcsfákkal, bogyósokkal, díszfákkal** és **cserjékkel, fenyőkkel, rózsákkal** stb. szolgál. Szállitás: lombhullástól

Hölgyek jelszava:
Ideális, olcsó és jó bevásárlási helyünk:
Klein Antal
selyem, szövet, vászon és kötöttáru szaküzlete
Király-utca 49. (A Teréz templomnál)

BÉKÉT ÉS DEMOKRATIKUS REFORMOKAT

sürgettek a szociáldemokrata párt országos választmányi ülésén. Egy bizonyos *Szamay* Lajos nevü elnök inditványára a párt határozati javaslatot fogadott el, mely határozati javaslatban kifejtik, hogy *„a készülő európai elrendezés és változás Magyarországon is uj korszakot jelent“*. A fenti megállapitást mi is örömmel vesszük tudomásul és teljesen egyetértünk a szociáldemokrata választmány kinyilatkoztatásával, mert éppen mi magyar nemzeti szocialisták voltunk azok, akik már régen bejósoltuk Magyarország feltétlenül bekövetkezendő uj korszakát. Bizonyára ennek a ténynek a tudatában kanyarodott el később a határozati javaslat olyan vizek felé, amely vizeket egyáltalán nem nevezhetünk demokratikus vizecskéknek. A határozati javaslat ugyanis egyenesen *követeli* a kormánytól, hogy *„félreérthetetlenül éreztesse, hogy semmiféle vonatkozásban nincs szándéka olyan irányzatoknak engedményeket tenni, amelyek a magyar nép önrendelkezési jogát parancsuralmi rendszer meghonositásával akarják megsemmisiteni“*. No lám, milyen félreérthetetlenül leszögezték a nemzetközi marxisták igazi véleményüket azon a bizonyos választmányi ülésen. De mi még ezzel is egyetértünk és velük együtt követeljük a kormánytól, hogy minél sürgősebben adja meg a magyar népnek a politikai önrendelkezési jogát egy minél előbb kiirandó általános titkos választás révén. Ha ezt valóban teljesitené, akkor a Conti-utcaiak is belátnák végre, hogy *semmi, de semmi helyük nincs ebben az országban, s rövidesen utrakelhetnének Németországból kirajzott elvtársaik felé*. Mi is csak önrendelkezést követelünk, mert ha ez a politikai önrendelkezés egyszer bekövetkezik, akkor — jaj Uram, Teremtőm — *nem lesz többé szociáldemokrata választmányi ülés Magyarországon.*

Szepességi vászon és asztalnemüek
sifon, pamatáruk, női fehérnemüek
KIRSCHNER JÁNOS
V. Váczi-u. 30/b Harisbazár-sarok 7. 183-755
Menyasszonyi-kelengyék
Intézeti felszerelések

— **Öngyilkosság.** Szombaton este 7 óra tájban a Berlini-tér 5. számu ház egyik magánlakásában *Münster* Nóra 22 éves jászapáti gyógyszerésznő a fürdőszobában borotvapengővel fölvágta ereit. A mentők a Rókus-kórházba szállitották. Valószinünek tartják, hogy szerelmi bánatában követte el az öngyilkosságot. Állapota sulyos, de nem életveszélyes.

— **Trunkhahn Posztógyár,** a magyar uri családok bevásárlóhelye, önnek is rendelkezésre áll. Közvetlenül a gyárból szállitja a fogyasztónak szingyapju szöveteit angolos gyártási módon elkészitve. Kérje megtekintésre a szövetminták költség- és kötelezettségmentes beküldését. Trunkhahn Posztógyár és Ruhagyár rt., Budapest, XI., Bocskai-ut 127.

Ideges embereknél és lelkibetegeknél az igen enyhe hatásu, mindig megbizható, természetes **„Ferenc József“** keserüviz — reggel éhgyomorra egy pohárral bevéve — kiadós bélürülést, jó gyomoremésztést és elegendő étvágyérzetet hoz létre. Kérdezze meg orvosát.

HALÁLOZÁS

Gyurkovits Gyula gyógyszerész 85 éves korában október 7-én elhunyt. Temetése 10-én délután fél 4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából. Az elhunytban a kiterjedt rokonság között *Szákay* János tábornok-hadbiró, *Kleisz* Alajos székesfővárosi adóhivatali igazgató és vitéz *Tarnóy* Tibold tüzérőrnagy apósukat gyászolják.

Nagyszandai *Szekeres* Mária Magdolna leánygimnáziumi tanárnő október 7-én hajnalban elhunyt. Temetése október 10-én, hétfőn délután 4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából.

Szentkatolnai *Cseh* Gyula, Háromszék vármegye kézdi járásának volt főszolgabirája, október 1-én 82 éves korában Kézdivásárhelyen elhunyt. Temetése október 4-én volt Kézdivásárhelyen nagy részvét mellett.

— **A fejfájás és a migrén,** akkor, ha ezek a bélmüködés és a gyomoremésztés zavaraiból erednek, gyakran már egy kis pohár természetes *„Ferenc József“* keserüviz használata után is megszünnek. Kérdezze meg orvosát.

Milyen a szép nő — Borneo-szigetén?

Férfiemberek szive Borneo szigetének dajaknépénél is hevesen dobog a női nem iránt, ami természetes. Ahol egy legény meg egy leány találkozik, ott kitör a szerelem. És mivelhogy minden tájnak meg van e maga egyéni ize, bája, szépsége, — más-más a szép nő is tájanként. A dajak nép férfiemberei akkor bomolnak láztól gyötörve a nőért, ha annak semmi szemöldöke nincs. A nő pedig — ó, az engedelmes nő —, tudomásul veszi ezt a férfikivánságot. Anyák már ugy nevelik a leánykáikat, hogy asszonyi életre csupasz lesz szemöldökük tája. Amikor a leány tizenhatéves lesz, — hej, hol vagy te modern Európa és Amerika! — *kicsipdesik a szemöldökét*. Szálanként pedig. De nem ugy, mint akár Pesten a Dob-utcai hebronrózsák! Hogy azért valami kis ceruzavonalnyi szemöldök mégis csak ingerkedik gyapjas férfiféle idegeivel. Hanem az utolsó szálig tövestől irtják a dajak hajadonok szemöldökét. Aztán a száj táján azt a kis bajusz félét, amit a pesti Grosz Mukik ugy kedvelnek hölgyeiknél. Dehát izlésük rajta. Borneoban a szép nő szája sima és pihétlen. Főleg azt követeli szigoruan a vőlegény, hogy mire esküvőre kerül a leány, — még ha volt is valami kis bajusza, annak nyoma se legyen a menyasszonyi szájon. A leányok tartják is a szokást és szorgalmas bajuszirtás folyik abban a családban, ahol, forróbb égövi emberekről lévén szó, netalán pihés szájjal nő föl az eladó leány. Fontosabb a bajuszmentes száj a hozománynál is. Ami viszont forditott esete az európai városok „keleti" szokásainak... Dehát más a báj, mások az emberek. Nálunk, a Zálikák, Zsazsák portáján a hozomány a fő...

Amerika féli zsidóit az uj olasz törvénytől

Washingtonból jelentik: Az amerikai kormány az olaszországi zsidótörvénnyel kapcsolatban jegyzéket intézett az olasz kormányhoz. A külügyminisztérium közlése szerint az amerikai kormány a római kormányhoz intézett jegyzékében annak a reményének adott kifejezést, hogy az uj zsidótörvények nem érintik az Olaszországban élő zsidó vallásu amerikai állampolgárok érdekeit. A jegyzék egyébként felhivja a figyelmet arra a körülményre, hogy az Egyesült Államok területén számos olasz állampolgár él, akinek vallásszabadságát a legcsekélyebb mértékben sem korlátozzák.

— **Fokozódik a rádiók forgalma.** Európa izgalmas eseményei közepette ismét megélénkült a rádió iránti érdeklődés. Aki csak teheti minden szabad idejében a rádióján, a bel- és külföldi hirekre „vadászik." Ilyen alkalmakkor ismeri fel az ember a rádió rendkivüli jelentőségét és azt is, hogy milyen kellemetlen, ha nincs a háznál megfelelő készülék. Ennek a körülményeknek tudhatók be, hogy bizonyos tipusok egy időre ki is fogytak. Hogy menynyire fontosnak tartja mindenki a kifogástalan külföldi vételt, bizonyitja, hogy az érdeklődés sulypontjába a nagyteljesitményü szuperkészülékek, mint a 88-as és 99-es tipusu Orion-rádiók kerültek. A 88-as Orion-rádió A L 5-ös végerősitő pentóddal kerül forgalomba, melynek folytán óriási nagy erőtartalékkal rendelkezik. Ezenkivül varázsszem, sávszélesség szabályozó, óriási dinamikus hangszóró, fiziológiai hangerő szabályozó, egyszóval a fokozottabb teljesitmény eléréséhez szükséges kellék megtalálható e készülékben.

— **A boldogulás titka a saját családi ház,** amely a Magyar Tisztviselők Takarékpénztárától (IX., Ferenc-körut 14., tel.: 188-878) lakbérrel megszerezhető.

ELŐADÁSOK

Október 10

Népegészségügyi Muzeum (VI., Eötvös-utca 3.). *Gortvay* György dr.: *Az alkoholizmus.* (Vetitett képekkel, délután 6.)

Keresztény Iparosok Országos Szövetsége (VIII., Muzeum-körut 18.). *Reményi* Lajos: *Mit vettek el a csehek a Magastátra, a Vágvölgye és a ruténok földjéből?* (Vetitett képekkel este 7.)

Október 11

Természettudományi Társulat (Muzeum-körut 4.). *Preisz* Hugó: *A hüvelyes növények gyökérgümői és ezek baktériumai.* (Vetitettképes, délután 6.)

x **Felhivjuk olvasóink figyelmét** Hermelin szőrmedivatszalon, V., Mária Valéria-utca 7. (az udvarban) hirdetésére, hol a legujabb szőrmekreációkat a legelőnyösebben szerezheti be.

x **A „Rózsika"** női kalapszalon a Belváros azon keresztény elite cégei közé tartozik, mely elsőrendü, elegáns munkát ad.

x **Butor az egész házban,** Nagy Zsigmond, Budapest, VI., Lázár-utca 3., lakások, irodák berendezése, remek antik butorok, stil- és modern butorok. Jutányos árak.

SZINHÁZ

Hogy van, notre chére Clarisse?

— Keszenem, zsol...

Nem kell megijedni, ezt a két szót magyarul mondja — *Tolnay* Klári, csakhogy ő mostanában nem tudhat jól magyarul. Ha valaki nem tudná: egy kis francia „szobaleányt" játszik a *Vigszinház* jövő héten premierre kerülő *Deval*-vigjátékában. Szerepe szerint egy amerikai milliomos család házába kerül s persze ott nem beszélhet jól angolul — azaz a Vigszinház szinpadán *magyarul* — hanem csak *hibásan*. A hibás, franciás kiejtésbe most aztán már annyira belejött, hogy önkéntelenül is mindig rájár a nyelvecskéje.

— Hogyan izlik a vigjátéki szerep?

— Ó, köszönöm, jól — mondja most már „rendesen" —, nagyon szeretem. Hálás szerep. A végén mindenki megszeret — már ugy értem, hogy a szinpadon.

— Mi tudjuk, müvésznő, hogy a nézőtér is szereti.

— Ne hizelegjen. Maguk ujságirók vagy nagyon gorombák, vagy nagyon hizelegnek.

— Puszta őszinteség. De mondja: sokat dolgozik?

— Meglehetősen. Rengeteget vagyok a darabban szinpadon és még rengetegebbet kell — állnom. Ez a szobalányság hátránya.

— Csodálatos franciás kiejtését honnan szerzi?

— Innen-onnan. Azonkivül rendszeresen tanit rá *Vaszary* Gábor felesége, aki született francia nő.

— Halljuk, hogy filmez is.

— Jól hallotta. A *Tiszavirág*-ban játszom egy halászasszonyt. A munka ennél sem nagy fizikai gyönyörüség.

— Mennyiben?

— Annyiban, hogy például az egész filmet *mezitlább* játszom végig. Ez aztán nem mindig pazar mulatság. A multkor is igy kellett álldogálnom a Tiszában, pedig az ilyenkor már meglehetős hideg. Alaposan meg is hültem. Dehát mit csináljunk?

— Mit? Javallok félliter forralt bort vagy teás rumot.

— Nem rossz. De én inkább „homaeopátiával" élek: munkára munkát.

— Az is jó lehet. Akkor azonban nem zavarom tovább. Kezétcsókolom.

— *Au revoir*. Á viszontlátásrá, *monsieur*...

* **A kamarai jelentkezés végső határideje október 15.** A Szinmüvészeti és Filmmüvészeti Kamarát Előkészitő Bizottság figyelmezteti az összes érdekelteket, akik szinházi, vagy filmszakmában müködnek, hogy a kamarai felvételre vonatkozó kérvény benyujtásának határideje október 15-én lejár és ennélfogva mindazok, akik január hó elseje után szinháznál, filmgyártó vállalatnál, vagy filmet forgalomba hozó vállalatnál tovább müködni óhajtanak, az előirt adatokat feltüntető bejelentő lapot kitöltve és a rendelkezésre álló okmányokkal felszerelve, *legkésőbben tizenötödikéig okvetlenül nyujtsák be.* Az esetleg még hiányzó okmányok becsatolásának határidejét a bizottság október hó 31-ében állapitja meg. A szükséges okmányok illetékmentesek.

* **A Városi Szinház balettmesternői.** A *Városi Szinház* balettmesternőknek szerződtette *Misley* Annát, az Operaház volt magántáncosnőjét és *Pulay* Etelkát, aki sokáig külföldön, legutóbb Stockholmban élt.

* **Százéves a Peleskei nótárius.** Szombaton mult száz éve, hogy először adták elő a Nemzeti Szinházban *Gaál József A peleskei nótárius* cimü szinmüvét. Az 1838 október 8-i előadáson Kovácsné Laborfalvy Róza, Lendvayné játszották a főszerepeket. A szinmü azóta is állandó sikerrel szerepel a Nemzeti Szinházban.

* **Vasárnap avatják az uj saarbrückeni szinházat.** *Saarbrückenből* jelentik: Vasárnap felavatják *Saarbrücken* uj szinházát és ebből az alkalomból különböző ünnepségeket rendeznek. *Hitler* vezér és kancellár délután két és három óra között beszédet mond a saarbrückeni Szabadság-mezőn. A beszédet valamennyi német rádió közvetiti.

* **Szövetkezeti matiné a Városi Szinházban.** Október 16-án a Köztisztviselők Szövetkezete, a Szövetkezeti Bolt Áruház és a Szövetkezeti Asszonyliga matinét rendez a Városi Szinházban. A gyermekek szórakoztatására szolgáló müsor mellett a felnőttek részére áru- és divatbemutató lesz, főként a magyaros öltözködés propagálására. Jegyek 40 fillértől 1 pengőig a Köztisztviselők Szövetkezetének árudáiban és a Szövetkezeti Bolt Áruház pénztárainál szerezhetők be. Az Asszonyliga tagjai igazolványuk ellenében a jegyek árából kedvezményt kapnak.

Furtwängler, Mengelberg Casals, Dobrowen idén kizárólag Filharmonlánál. Bérletek Operában válthatók

★

Oratórium-bérlet. **Bach:** Mátépassio, **Händel:** Debora, **Mozart:** Requiem, **Brahms:** Nänia. Vezényel: **Lichenberg.** Jegyek 3—11 P. (Koncert.)

* **A budapesti szinházak a Horthy Miklós repülőalapért.** A Budapesti Szinigazgatók Szövetsége, amely az összes budapesti magánszinházak igazgatóit foglalja magában, hétfőn, október 10-én délután ülést tart, amelynek tárgysorozatán legfontosabb pont az, hogy miként vegyék ki részüket a budapesti szinházak a *Horthy* Miklós repülőalap minél hatályosabb támogatásában.

* **Pótfelvételi vizsga.** Az Országos Szinészegyesület szinészképző iskolájában október 11-én délután tartják a pótfelvételi vizsgát azok számára, akik e napig még igazoltan jelentkeznek az igazgatóságnál (Dohány-utca 20, II. 9.)

Nemzeti film

* **Loretta Young hétezer arca.** Köztudomásu dolog, hogy az Egyesült Államokban van a világ legtöbb egyesülete és klubja. Egyike a legérdekesebbeknek a *bogaras emberek klubja*, amelynek tagjai különös gyüjtőszenvedélyükről hiresek. A klub szeptemberben 1000 dolláros dijat tüzött ki annak a tagnak, aki a legérdekesebb gyüjteményt tudja bemutatni. A dijat az a bogaras gentleman nyerte, aki mint Loretta Young-rajongó óriási gyüjteményt szerzett Loretta Young különböző fényképeiből, amelyek a világ különböző ujságaiban megjelentek. A gyüjtemény cime ez volt: *Loretta Young 7000 arca.* Ez a gyüjtemény annál csodálatraméltóbb, mivel a filmstudió sem rendelkezik ennyi fényképpel, amely a szép sztárt ábrázolja. Loretta Young meleghangu levelében mondott köszönetet „bogaras" rajongójának és meghivta *Férjfogás* cimü legujabb filmjének premierjére. A film Budapesten is rövidesen megjelenik.

* **Egy rózsaszál...** Megható jelenet játszódott le pénteken a filmgyárban, ahol most a *János vitézt* forgatják. Egész sereg szinész és szinésznő került a felvevőgép elé: Kukorica Jancsit koronázták Burkusország királyává. A ritkán látott gazdagsággal és pompával feldisziteit teremben együtt voltak a selyembe, bársonyba, csipkés és szalagos ruhákba öltöztetett szereplők, amikor a kulisszák mögött hirtelen felcsendült a *János vitéz* egyik legszebb dala, Kacsóh Pongrác halhatatlan alkotása, az *Egy rózsaszál*... Kiss Ferenc annyi szivvel és olyan lélekbemarkolóan énekelte el a dalt, hogy mindenkinek könny szökött a szemébe...

* **Az első filmszerep.** Péntek délután azokba a mütermekbe, ahol most a *Süt a nap*-ot forgatják, összegyülekezett a gyár egész személyzete s azok a szinészek és szinésznők is, akik a szomszédos studiókban vártak jelenésre. A nagy érdeklődésnek az volt az oka, hogy ezuttal került először felvevőgép elé *Olasz János*, a *Süt a nap* soha filmgyárat nem látott főszereplője, akire Zilahy Sámson Mihály szerepét osztotta. Mindenki azt várta, hogy a jómegjelenésü, markánsarcu, fiatal férf, aki eddig csak mükedvelő előadásokon került szembe a szinházzal és közönséggel, legalább is az első percekben majd elfogódott lesz és csak lassan küzdi le a szokatlan környezet feszélyező hatását. Mindenki legnagyobb meglepetésére Olasz János minden lámpaláz nélkül állt a felvevőgép elé és amikor Kalmár László megmagyarázta neki első jelenete teendőit, azt röglön a legfölényesebb rutinnal és szinjátszó készséggel végezte el. Ugy hogy még egy kis spontán taps is felhangzott jelenete végén az igazán „hozzáértő" nézők csoportjából.

MŰVÉSZET

Tamás Henrik képszalonjának jubileuma

Szent István évében, amikor a magyarság minden erejét és figyelmét a nagy külpolitikai küzdelmekre összpontositja, idehaza tovább folyik a lelkek mérgezése. Amig a magyarság reménykedve és mindenre készen a határokra szegzi tekintetét, addig a zsidóság a pillanatnyi csendet a maga hatalmának a megerősitésére használja fel. A számonkérés reflektorfényében riadtan hunyorgó pájeszesek most, hogy egy percre eltereltődött róluk a figyelem, uj életre ébredtek és a gazdasági, a politikai és a szellemi téren uj lendülettel erősitik meg és épitik ki pozicióikat. Eszközeikben nem válogatósak. Mindegy, hogy négyszemközt, vagy a nagy nyilvánosság asszisztálásával hajtják végre terveiket, a lényeg csak az, hogy befolyásukat megtartsák és ujabb századokra biztositsák ittmaradásukat. Céljaik elérésénél nem feledkeznek meg arról, hogy felhivják a figyelmet eddigi „alkotó" munkásságukra és azokra az áldozatokra, amelyet a magyarság érdekében hoztak. Jellemző példa erre a *Tamás* Henrik galériájában most megnyiló jubiláris kiállitás. Tiz évvel ezelőtt, mint a katalógus előszava irja, az egyik fővárosi napilapban a következő sorokat olvashatuk: „Mindazok, akik szivükön viselik a magyar müvészet ügyét, régóta fájlalják, hogy nincsen Budapesten olyan kiállitási helyiség, ahol a müvészek egyenként, önálló kollekciókkal, intim miliőben léphetnének a nyilvánosság elé." Igy jött létre egy „modern kiállitásokat szervező bizottság", mely kiállitásait a Tamás-Galériában rendezte. Érdemes megfigyelni, hogy a *magyar* müvészet ügyét pártfogoló bizottság hangadói a zsidó *Rózsa* Miklós és ennek keresztény veje, *Ártinger* Imre (a *Magyar Müvészet* folyóirat jelenlegi szerkesztője), a szintén zsidó *Bánóczi* László dr., *Lázár* Miklós, *Pap* Dezső dr., *Fóthy* János, *Berény* Róbert és a kommunizmusban szerepet játszó *Kernstock* Károly, a liberális lapok munkatársai, *Kárpáti* Aurél és *Mihályfi* Ernő dr., valamint számos keresztény születésü müvész.

Mi sem természetesebb, mint hogy a „bizottság" a zsidó Tamás Henrik helyiségeit itélte a legalkalmasabbnak arra, hogy a magyar müvészet uttörőinek kifutót biztositson. Az is természetes, hogy a századik kiállitás előszavát egy *Kállai* Ernő nevü Németországból „haza"-menekült zsidó irta.

Sajnálatos, hogy a katalógus szerkesztői az eddigi kiállitásoknak csak a cimét adta meg és nem készitett egy betürendes jegyzéket mindazokról a müvészekről, akiket a száz kiállitáson szerepeltetett. De igy is a kiállitások cimében megemlitett müvészeknél nyilvánvaló, hogy magyarnak itélték mindazokat a müvészeket, akik nemcsak fajilag, de szellemileg sem magyarok. A száz kiállitásnak nem volt egyetlen olyan csoportbemutatója sem, ahol nem a zsidó szellemiségü müvészek szerepeltek volna. A Tamás-Galériában aratta sikereit *Csorba* Géza, *Bor* Pál, *Bokros-Birman* Dezső, *Scheiber* Hugó, *Perlrott Csaba* Vilmos, *Gárdos* Miklós, *Kádár* Béla, *Kovács* Margit, *Schönberger* Armand, *Lehel* Mária, *Czóbel* Béla, *Schaar* Erzsébet, *Beck* Ö. Fülöp, *Schubert* Ernő, *Berény* Róbert, *Frank* Frigyes, *Márkus* Lili, *Gergely* Tibor, *Schossberger* Klára bárónő, *Bolmányi* Ferenc, *Gyenes* Gitta, *Biai Föglein* István, *Vadász* Endre, *Förstner* Dénes, *Kelemen* Emil, *G. Beck* Judit, *Lévy* Vilmos és még sokan, a zsidó szellemiséget magukévá tevő magyar müvészek közül. Csak elvétve találunk magyarlelkü festőt és szobrászt a szereplők között.

A modern magyar müvészet pártfogásának jelszavával dolgoztak eddig, vigyázva arra, hogy a szélsőbaloldali zsidó müvészet szellemét ügyesen ugy vezessék be a köztudatba, mintha az a magyar lélek müvészi megnyilatkozása lenne. Ez a falmelletti politika azonban éppen most a századik kiállitáson levetette álarcát. A mai fiatalok bemutatásával akarnak ünnepelni, de nem az egész mai magyar fiatal müvésznemzedéket vonultatják fel, hanem csak azokat, akik a

Francia szobalány

Jacques Deval uj vigjátéka a Vigszinházban

Premier szombaton, október 15-én

A napsugaras derü, tiszta romantika és töretlen optimizmus jegyében aratott világsikert Jacques Deval legujabb vigjátéka, a *Soubrette*, melyet a vigszinház szombaton, október 15-én mutat be *Hegedüs* Tibor forditásában

FRANCIA SZOBALÁNY

cimen. Deval, akinek kedves és virtuóz tehetségét a magyar közönség már sok müvében, igy legutóbb a *Tovaris* cimü darabjában szerette meg, uj müvében egy végtelenül rokonszenves amerikai család nem mindennapi történetét irta meg meleg szivvel és finom, szeretettel teljes humorral. A cselekmény középpontjában egy amerikai fiu és francia leány szerelme áll.

Tolnay Klári és Ráday Imre

játsszák a szerelmükért küzdő fiatal párt, mig az amerikai fiu szülei, egy rövidlátásukban és előitéleteikben is elragadó emberpárt

Vizvári Mariska és Somlay Artur

játsszák. Az ujdonságban

Szombathelyi Blanka, Márkus Margit, Dénes György, Pártos Erzsi, Kürthy Sári, Justh és Dózsa

jutnak igen hálás szinészi feladatokhoz.

Rendező: *Hegedüs* Tibor.

Diszlettervező: *Vörös* Pál.

Az első előadások jegyeit már árusitják.

Telefon: 115-344.

TAMA'S Ákos

Ihletője a természet világa

Tamás Ákos porcelántervező kiállítása a Mestermű Galériában

Tamás Ákos porcelántervező iparművész első önálló veszprémi kiállítása nyílt meg a Mestermű Galériában a Gizella-napok előestéjén. A húsz éve alkotó művész 1977-től a Herendi Porcelánmanufaktúra tervezője.

A Tamás Ákos sokoldalúságát bemutató reprezentatív tárlatot *Praznovszky Mihály*, a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója nyitotta meg, rendhagyóan a galéria előtti Kossuth utcán. Olyan nagy volt az érdeklődő sokaság, hogy nem fért be a galériába. Beszédében kiemelte: Tamás Ákos szívesen használja műveire azt a fogalmat, hogy organikus. Valóban az kettőzötten is. Hiszen formáinak ihletője elsősorban a természet világa, annak megfigyelt jelenségei, elemei. Másrészt viszont úgy építi fel műveit, mint teszi azt a természet maga: rétegről rétegre, sziromlevél tapad sziromlevélre, földtani rétegek vonulatai sorakoznak egymás után, korallvirágok fonódnak egymáshoz. De ez sohasem a természet reprodukciója, olyan elvontságig jut el műveiben, ahol már csak érezni lehet a természet átlényegülését azzá az anyaggá, amelyből dolgozik és azzá a gondolattá, amelyet így akar kifejezni. Tamás Ákosnak mindezek mellett humora is van, sőt iróniája. Az utóbbinak érzem álarcait, amelyek mindenkinek a velencei maskarákat juttatják eszébe elsődlegesen.

A továbbiakban Praznovszky Mihály megállapította: Tamás Ákosnak létfontosságú, hogy a herendi hagyományban éljen. S még inkább elemi érdeke, hogy a mában alkosson: egyedileg kézzel, egyszerit hozzon létre. Tamás Ákos felmutatja és megéli az alkalmazott művésznek olyan nehezen legyőzhető kettősségét: alkalmazkodni egy termelési rend követelményeihez és megvalósítani a valóban öntörvényű művészi világot és szabadságot. A kiállításmegnyitó ünnepélyességét emelte a veszprémi Csermák Antal Zeneiskola három növendékének szívhez szóló muzsikálása.

horváthy

AKIKKEL MIND MŰSZAKI, MIND KERESKEDELMI TÉMÁKBAN TÁRGYALNAK, ILLETVE ANYAGMOZGATÁSSAL KAPCSOLATOS PROBLÉMÁIKRA MEGOLDÁST TALÁLNAK.

A JELENTKEZŐKNEK AZ ALÁBBI KÖVETELMÉNYEKNEK KELL MEGFELELNI:
- MŰSZAKI VAGY KERESKEDELMI VÉGZETTSÉG, ESETLEG KERESKEDELMI, ÜZLETKÖTŐI GYAKORLAT,
- JOGOSÍTVÁNY,
- IGÉNYES, ÖNÁLLÓ MUNKASZERVEZÉS ÉS MUNKAVÉGZÉS,
- JÓ TÁRGYALÓKÉSZSÉG,
- JÓ MEGJELENÉS.

A MUNKAKÖR ELLÁTÁSÁHOZ AZ MHC SZEMÉLYGÉPKOCSIT BIZTOSÍT.

AZ ANGOL NYELV ISMERETE ELŐNY.

KÉRJÜK, ÖNÉLETRAJZUKAT AZ ALÁBBI CÍMRE KÜLDJÉK:
M.H.C SZERVIZ KFT., SZENTMÁRTONY TIBOR ÜGYV. IG.
H - 1116 BUDAPEST, ÉPÍTÉSZ U. 28.

Plus
Élelmiszer Diszkont

A **Plus Élelmiszer Diszkont Kft.**
Európa egyik legnagyobb élelmiszer-forgalmazója és kiskereskedelmi üzlethálózattal rendelkező cége

Autószerviz azonnali belé
főiskolai végzettségű, né
alapfokon beszélő

garanciális ügyintézői m

Katonaviselt fiatalem
önéletrajzát, a végz
dokumentumok másolatá
kérjük a reklámirodába, V

Kedvezmények a NAPLÓ elő

A NAPLÓ kiadója tavaly óta új kedvezményekkel kedveskedik azoknak, akik előfizetői a megyei lapnak. Veszprém megye jó néhány településén jelenleg több mint 100 üzlet, szolgáltató kötött szerződést a kiadóval arra, hogy a NAPLÓ előfizetőinek vásárlás esetén kedvezményt adnak áruik árából.

Természetesen a kedvezményt igénybe vevőknek vásárláskor fel kell mutatniuk a NAPLÓ előfizetését bizonyító nyugtát vagy az előfizetésről szóló igazolást. (Az igazolást vagy a nyugtát a Magyar Médiaszerviz Kft. lapkihordóitól kaphatták meg olvasóink.) Legyenek a NAPLÓ előfizetői! Ez mostantól azért is előnyös ajánlat, mert vásárlásaiknál, bizonyos szolgáltatások igénybevételénél jelentős összegeket takaríthatnak meg. Egy új fejezet kezdődhet az újság és olvasói kapcsolatában.

Tartsanak velünk!

(Az alábbiakban közöljük az üzleteknek, vállalkozóknak a nevét, címét, a kedvezménybe bevont áruik körét, valamint az egyes árukra, szolgáltatásokra kérhető engedmények százalékos arányát.)

A kedvezményt adó üzletek

Az üzlet neve	címe	kedvezmény köre	mérték
VESZPRÉM			
Mohos Mária fodrászmester	Stromfeld u. 4. (bejárat hátul)	Női, férfi- és gyermekfodrászat (házhoz megyek)	10 %
Rita Kozmetika	Stromfeld u. 4. (bejárat hátul)	Teljes szolgáltatás	10%
Cornus Kft.	Jutasi u. 8/A. T.: 326-466	Virágszalon és menyasszonyiruha-kölcsönző	5%
Obsitos étterem	Haszkovó u. 20. T.: 429-001	Teljes szolgáltatás	10%
Ring büfé	Házgyári u. 1. T.: 324-553	Teljes szolgáltatás	10%
Duett ABC	Haszkovó u. 16/E. T.: 426-810/24	Teljes szolgáltatás	5%
Skála Ékszerüzlet	Cserhát-ltp. 6. T.: 427-866	Arany-ezüst ékszer	5%
Casio és Samsung Márkabolt	Kőd u. 1. T.: 421-653	Teljes árukör, kiv. akciós áruk	5%
Paprika Élelm.-Ital Vegyinagyk.	Jutasi u. 61/A. T.: 407-880	Teljes árukör	4%
Euro-Sport-Farmer	Kossuth u. 6. T.: 406-644	Szabadidő-, sportruházat, cipő, farmer	5%
Game Gear Videojáték-szaküzlet és Kölcsönző	Veszprém, Ady E. u. 79. Tel.: 06(30)570-660	Teljes árukör	5%
Ingatlanközv. értékbecslő	Gyöngyvirág u. 12/E. T.: 326-453	Ingatlanügyek, értékbecslés, építőipari költségvetés	10%
Steril takarítás	Cholnoky u. 11/A. III/8. T.: 427-569, 06/30/464-500	Szőnyegtisztítás-takarítás	20%
Bíró Kereskedőház Irodája építőanyagok forgalmazója	Gyöngyvirág u. 12/E T.: 326-453	Itt vásárolt anyagokra	1%
Csillárszaküzlet	Budapest u. 20. (422-477/16 mellék)	Teljes árukör	10%
Tv-Videoszerviz, Herczeg I.	Hérics u. 12. T.: 425-705	A munkadíjból	15%
Nimfa Stúdió Szolgáltatóház	Cholnoky u. 13.	Szolgáltatások: fodrászat, kozmetika pedikűr, manikűr, masszázs, szolárium	10%
Tempo Autós Iskola	Munkácsy 3/D, III/7. T.: 420-402	A tandíjból	10%
Perzsa Galéria	Kossuth u. 10.	Konfekcionált szőnyegek	5%
Függönyszalon	Kossuth u. 10.	Függönyök, bútorszövetek, karnisok	5%
Kőrősi Italker.	Kiskőrösi u. 72. T.: 327-574	Teljes árukészlet, kivéve akciós termékek	3%
Niagara	Kossuth u. 10. T.: 426-022/111	Szobai szökőkút és tartozékai, kaspók, vázák, selyemvirágok	10%
Vegytisztító	Bartók B. u. 11. T.: 323-408	Textil felsőruházat tisztítása	15%
Prizma Építkezési Vállalkozó	Szabadság tér 1–3.	Teljes szolgáltatási munkadíjból	10%
Arany Penna Könyvelőiroda	Házgyári u. 1. IV/416 T.: 427-011/151, 06/20/417-382	Teljes körű szolgáltatás	10%
Rowex Kft.	Házgyári u. 1.	Fénymásolók, irodabútorok, Olympos fényképezőgépek, diktafonok, irodaszerek, számítógépek értékesítése, szervizelése	5%
FAYMI Bútorbolt	Budapest u. 8., I. em. T.: 428-455/32	Minden árura, kivéve az akciós termékeket	3%
Szőrmekikészítő műhely	Sarok u. 1/A. T.: 06(30) 561-493	kész bárány-, juh- és vadbőrök árából	10%
Nonstop Gyöngy Virág-ajánd.	Kistelek u. 25. Tel.: 06(30)560-148 06(60)396-404	cserepes és vágott virágok	5%
Balogh Ingatlankőzvetítő	Kossuth u. 10. (volt pártház, földszint), tel.: (88)402-409)	Ingatlankőzvetítési díjból	10%
Harmat Szalon Bea kozmetika	Harmat u. 1. (tel.: 88-324-634)	Kozmetikai szolgáltatásból	10%
Irka-Firka	Levendula Üzletház, Ady E. u. 7.	Teljes árukör	5%
AJKA			
Antenna szaküzlet	Tűzoltó u. 15. T.: 311-147	Minden árura 1000–10 000 Ft-ig	3%
		10 000 Ft feletti vásárlásnál	5%
Morzsa-Csékuti Vegyesbolt	Ajka-Padragkút	Teljes árukör, 1000 Ft felett, kiv. akciós áruk	3%
410. sz. Élelmiszerbolt	Csingeri u. 2. T.:311-222	Teljes áruválaszték 500 Ft feletti vásárlás esetén	5%
Tri-Vill Bt.	Béke u. 10. T.: 311-884	Akkumulátor, Tungsram termékek, autovill.	2%
Üveg-porcelán Diszkont	Avar u. 25.	Káli üvegáruk teljes köre	3%
Linea Fotográfia	Alkotmány u. 17. T.: 312-320	Műtermi fotókból	5%
Topglas Nagyker.	Frankel L. u. 2. T.: 311-198	Ólomkristály termékek	5%
Alfa Autós Tanoda	Tűzoltó u. 16. II. em. T.: 30/466-425	Út a jogosítvány megszerzéséhez	5%
MOSHOw MAN	Kórház u. 3. 8/48. T.: 311-284	Szőnyegtisztítás, takarítás	10%
Giczi István	Nefelejcs u. 57/3.	Festés, mázolás, tapétázás, burkolás	15%
Wetex	Sport u. 9. (alagsor)	Használt bálás ruhákból	5%
BADACSONYTOMAJ			
Irka-Firka	Tájház udvar	Teljes árukör	5%
BADACSONYÖRS			
Csempebolt	Csigáskúti u. 7. Tel.: (87)472-015	Teljes árukör	5%
BALATONFÜRED			
Óra és Ékszerüzlet	Jókai u. 17. T.: 60/395-500	Óra-ékszer, fotócikk	5%
Lakatos és Társa Bt.	Arácsi u. 101. T.: 87/340-626	A telepen lévő áruk	1%
Iparcikk Kovács	Kossuth u. 29. T.: 87/341-363	Teljes árukör	3–5%
Csermely és Társa Kft.	Fürdő u.	Volkswagen-Audi kereskedő, minden normál árrésű személygépkocsi vásárlása esetén	1%
Bau-Szalay Kft.	Fürdő u. 25/B. T.: 87/341-310	Cement	2%
		Vakolat, csemperagasztó, fugázótermékek	5%
		Egyéb vásárlás esetén 500 E-tól 1 M-ig	1%
		1 M felett	2%
		Burkolólapok	2%
Irka-Firka	Csokonai 1.	Teljes árukör	5%
Nagy László tetőfedőmester	Lak köz 2. T.: 87/340-818	Tetőfedés, munkadíjból	5%
Bosch Autósz., Diesel Szaksz.	Kedd J. u. 8/B T.: 06(87)340-822	Autószerelési szervizdíjból	5%
Kati Kereskedés	Köztársaság u. 8. T.: 06(30)469-980	Teljes árukészletre, kivéve akciós termékek	5%
Vogue Divatáru	Csokonai u. 1.	Teljes árukészletre	5%
Natura Medica	Zrínyi M. u. 1.	Biorezonancia, állapotfelmérés, szervtérkép,	
Telekné B. Klára	Tel.: 06(87)480-514 és 06(20)223-856	allergiakezelés, fogyókúra, masszázs, stressz, alvászavar	10%
BALATONFŰZFŐ			
Szabolcs Géza	Bercsényi u. 45. T.: 351-009	Gázkészülékek és -szerelvények árusítása, tervezése és kivitelezése	5%
BALATONSZŐLŐS			
Kauker asztalosműhely	Cserényhegyi u. 39. T.: 30/501-464	Asztalosipari termékek munkadíjából	10%
		gyermekbútorok munkadíjából	15%
DEVECSER			
Élelmiszer-Delikátesz	Kossuth u. 2.	Teljes árukészlet 500 Ft feletti vásárlás esetén, kivétel a zárjeggyel ellátott termékek	5%
GECSE			
Vegyeskereskedés	Akácfa u. 18.	500 Ft felett	5%
VESZPRÉM-GYULAFIRÁTÓT			
Gumijavító Műhely	Zirci u. 31.	Gumiszerelés	50%
		Gumiköpeny-vásárlás esetén a szerelés ingyenes	
Kéthely Zsolt	Alsóharaszti u. 8., tel.: 06(30)572-783	Szobafestés, mázolás, tapétázás, állványozás, homlokzatfestés, szőnyegpadló-tisztítás	10%
HEREND			
Saári kárpitos	Diófa u. 1. T.: 361-506	Teljes szolgáltatásból	5%
KAMOND			
Zsolt Bolt	Táncsics u. 13. T.: 60/393-161	Teljes árukör	
KERTA			
Buby Bolt	Kossuth u. 25.	Teljes árukör	
LÁZI			
	Dózsa Gy. u. 8. T.: 60/200-000		

Ebben megtalálja!...

az újságot és a reggeli hírlapolvasás kényelmét!

TAMÁS ÁKOS iparművész

1997. máj. 29.

A herendi titka a szeretet

Tamás Ákos iparművész: – A munkám fejlesztési része érdekel igazán

Szokatlanul sokan voltak *Tamás Ákos* porcelántervező iparművész kiállításának megnyitóján a veszprémi Mestermű Galériában, ezért csak több csoportban tudta a közönség megtekinteni a reprezentatív tárlatot. Sokan szeretik és tisztelik a Herendi Porcelánmanufaktúra tervezőjét, akinek egyedi alkotásai több mint egy évtizede eljutnak Európa, Ázsia, Közel-Kelet országaiba. Az utóbbi években a hazai vásárlók is felfedezték Tamás Ákos megkapóan szép pasztellszínű modern porcelántárgyait. Nem véletlenül ítélték neki 1993-ban az Ipari Formatervezési Nívódíjat, a miniszterelnöki különdíjat. A művész lakásán beszélgettünk pályája alakulásáról, munkájáról.

– Ön húsz éve a Herendi Porcelánmanufaktúra tervezője. Miért csak most nyílt önálló kiállítása Veszprémben?

– Nem vagyok exhibicionista típus. Ez a tárlat sem nekem jutott eszembe, hanem *Hegyeshalmi László* galériatulajdonosnak. Véletlen az is, hogy éppen húszéves herendi működésem évfordulóján nyílt meg a kiállítás. Munkám fejlesztési része érdekel igazán. A herendi tradíciókra építve azt kutatom, hogy milyen lehetőségei vannak a porcelánnak. Ez az arisztokratikus, nemes matéria sejtelmesen áttetsző, mint az alabástrom, hártyavékony, akár a virág szirmai, sziklaszerűen robusztus vagy éppen rusztikus, ha úgy akarom. Alázattal kell megkeresni a porcelán nyelvét, amin sok mindent ki lehet fejezni.

– Hogyan fedezte fel a híressé vált pasztellszínű porcelántárgyak világát?

– Nemes porcelánunk alkalmas elvontabb, különös gondolatok, érzések kifejezésére, megfogalmazására is. Ha egy szikus anyaghoz új kreativitással közelítünk, egészen eredeti, friss hangulatú műtárgyakat hozhatunk létre. Eközben szinte magától értetődő természetességgel bukkannak fel azok a könnyed formázási és színezési eljárások, amelyek kifejezetten üdévé, fiatalossá varázsolják a porcelánunkat. Az általam régóta saját kezűleg készített soktónusú, pasztellszínű organikus váza- és tálkollekciók így keletkeztek. Ezek a munkáim a mediterrán országokban kedveltek leginkább. *Kovács József* vezérigazgató kezdettől fogva látott benne fantáziát. Kitűnő kereskedőink munkáimat eljuttatják a vásárlókhoz.

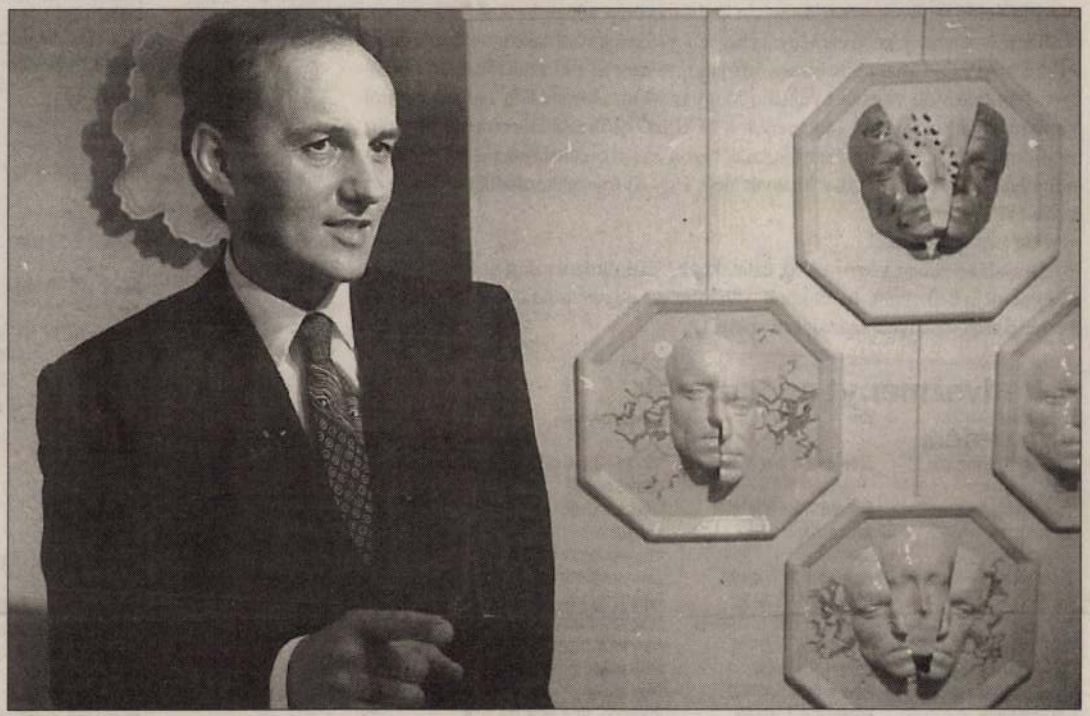

Tamás Ákos: – Nemes porcelánunk alkalmas elvontabb, különös gondolatok, érzések kifejezésére, megfogalmazására is
Gáspár Gábor felvétele

– A kiállításon a humoros figuráktól a szép porcelántálakig, piramis formájú figurakollázsokig hagyományos és modern variánsok láthatók. Mindegyik olyan, mint egy út, amelyen végtelen variációkkal lehet továbbjutni. Honnan ez a sokszínűség?

– Hagyományos és modern herendi porcelánt is tervezek. Mindkettőt szeretem. Ha régit, beleélem magam az adott korba. Arra azonban vigyázok, hogy a két stílust sohase vegyítsem. Ez stílustörés, aminek nincs értelme. Amikor modern tárgyakat hozok létre, mindig sajátosan egyéni módon próbálom a herendi porcelánt új dimenzióba hozni. Legnagyobb inspirálóm maga a természet. Eddig több száz darabos kollekciót terveztem. Célom, hogy új vásárlókat nyerjek Herend számára. Alkotó energiáimat e cél érdekében mozgósítom. Figyelemre méltó például, hogy a kiállításon látható parodisztikus barokk muskétás figuráim téglába gyűrt groteszk változatait is keresi egy bizonyos vásárlóréteg. A porcelánból humort is elő lehet csalni. A vásárlók különféle csoportjait szeretem megcélozni. Innen a változatosság.

– A Magyar Iparművészeti Főiskola elvégzése után Herendre került porcelántervezőnek. Immár húsz éve hű a manufaktúrához? Miért?

– Szeretem Herendet, a porcelánt. A szomszédos Szentgálon születtem, nyaranként gimnazista koromban is mintáztam a manufaktúrában. A kollektíva tiszteletre méltó erős identitástudattal védi ezt a nemzeti kincset. Világszínvonalú kézi munkát művelünk, amelyből egyre kevesebb van a világon. Elválaszthatatlannak érzem magam Herendtől. Ha kézbe veszünk egy herendi porcelánt, érződik rajta, hogy szeretettel készítették. Szerintem ez a mi titkunk.

Horváthy György

TAMÁS ÁKOS

Magyar pun-
ad

159. l.

TAMÁS Anna *77, 133, 134, 159,* 78
Marosvásárhely, 1945. július 14.
IA Képz. Főisk. Kvár, textiles

Banner Erdély

Tamás Anna textilművész

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM kiállításán Tamás Anna marosvásárhelyi textilművész gyapjúból szőtt, nagy felületű kompozícióit, Costa Badea bukaresti keramikus pedig öntött, égetett kerámiáit mutatja be. A megnyitón részt vett Demeter Sándor, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének elnökhelyettese és Victor Bolojan román nagykövet.

-: Hl

8.

Népszabadság, Bp. 1978. ápr. 15.

A MAGYAR KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE,
A KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETE
ÉS AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEM

MEGHÍVJA ÖNT

Tamás Anna

TEXTILMŰVÉSZ

ÉS

Costel Badea

KERAMIKUSMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITÓ:
1978. ÁPRILIS 14-ÉN, PÉNTEKEN 16 ÓRAKOR

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM
Budapest, IX. Üllői út 33-37.

Tamás Anna, iparművén
[nőnyeg-kép-]

Az a nyugodt, zavartalan alkotói légkör, ami egyben összetartó erő is – az utóbbi években igen gyümölcsözőnek bizonyult. A telep kiállításainak sikere, visszhangja, a díjazások ezt igazolják. Ez látványosan is kifejezésre jutott 1977-ben, amikor a siklósi nemzetközi művésztelepi konferencia – a telepek tartalmi, szervezeti és továbbfejlődési lehetőségeit figyelembe véve – az ország tíz alkotótelepét, közöttük a hajdúböszörményit is – nemzetközi rangú telepnek ismerte el, amelyek a jövőben UNESCO védnökség alatt működnek. Ezzel a minősítéssel, nemzetközi festői alkotói telepként a böszörményi a legjelentősebb hazánkban.

A művésztelep nemzetközisége az egyhónapos együttléten, a baráti kapcsolatok kialakításán túl azt is jelenti, hogy jelentősen bővül és mélyül a telep nemzetközi kapcsolata, a művészek cseréje. A telep művészei közül, csak az elmúlt öt évben több mint tízen dolgoztak egy-egy hónapot jugoszláviai, lengyelországi, bulgáriai, NDK-beli művésztelepeken, s tettek látogatást Romániába, Csehszlovákiába és a Szovjetunióba.

A Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep léte nemcsak az országos művészetpolitikai koncepcióba illik bele, s nemcsak az értékteremtés szempontjából bír jelentőséggel, hanem közvetlen és közvetett hatása és kisugárzása miatt a közművelődés, a vizuális kultúra fejlesztése szempontjából is. Figyelemre méltó, hogy egy kisváros közönsége nemcsak elfogadja, hanem igényli is a telephez kapcsolódó évi 20-25 kiállítást. De természetesen az is, hogy ezzel együtt miként változott az utóbbi másfél évtizedben a közönség minősítő, értékelő megközelítése, művészetértése, értéktisztelete, válogató készsége, igényszintje.

Amikor a Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep jelentőségét vesszük számba, akkor a művészi értékteremtéstől a befogadók igényszintjének változásával záruló körben kell gondolkodnunk.

LÁZÁR IMRE

ad: Kaplár Miklós [Tizen öt éves a Hajdúsági ... etc.]

Romániai művészek kiállítása Debrecenben

Napjainkban a hazai és a külföldi vendégművészek kiállításai között ritkán találhatni lényegi különbséget. A nemzetközi bi- és triennálék anyagában alig lehet felfedezni olyan tartalmakat és kifejezési módokat, amelyek egyértelműen utalnának a művek származási helyére, keletkezési idejére, a megrendelő társadalmi közegre. Lehet vitatkozni azon, hogy a modern európai művészetnek ez a nemzetközisége – pontosabban: nemzetek felettisége – pozitívan vagy negatíve értékelendő-e, de a tendencia maga vitathatatlan tény.

A budapesti kiállítás után Debrecenben is bemutatott romániai anyagot – Costel Badea szobrait és Tamás Anna faliszőnyegeit – szemlélve is az az első benyomásunk: ismert törekvések ismerős megvalósulásával találkozunk. Mindketten hagyományos, sőt a legősibb alapanyaggal dolgoznak (agyaggal, illetve gyapjúval), ám ahogyan ezt felhasználják, megformálják, az teljesen eltér az évezredes műfaji gyakorlattól. A kerámiából szobor, a faliszőnyegből táblakép lesz, pontosabban: Badea égetett agyagtömbjei, Tamás Anna textíliái olyan művészi szándékot tükröznek, olyan funkciókat hordoznak, amelyek nem a kerámia és nem a falikárpit, hanem a szobrászat, a festészet jellemzői. A felhasznált anyagnak és a választott műfajnak ez az egymást keresztező, a hagyománytól eltérő ötvözése a kortársi képzőművészet egyik tipikus jelensége szerte a világon, mint ahogy általános törekvés napjainkban az is – és ebben Costel Badea és Tamás Anna művészete szintén rokon –, hogy a korábban par excellence ábrázoló művészetnek tartott szobrászat és festészet egyre inkább kifejező művészetté absztrahálódik, vagy – visszakanyarodva az ősi állapothoz – alkalmazott művészetté, dekorációvá alakul.

Costel Badea kerámia szobrai sem ábrázolnak semmit, legfeljebb magát az anyagot a kristályok szabályos rendjébe vagy a megmerevített láva alaktalanságába tömörülve. Ám ha a természetelvűségből kiindulva többről nem is beszélhetünk Badea műveit

lal jelzett [illegible]
Erősen stilizált nőalakjai olykor lebegni, [illegible]
szervesen beépülnek, tartóelemeivé lesznek a kompozíciónak, nem [illegible]
újrateremtve az ihlető népköltészeti alkotást *(Kőműves Kelemenné balladája)*.
A modern művészeti alkotás jellemző tulajdonsága a nyitottság, a befogadó teremtő együttműködésére való hagyatkozás. Tamás Anna faliszőnyegei ebben az értelemben nyitottak, befejezetlenek, s éppen ezért a hangulati hatásokon túl gondolati reflexiókat is keltenek, kelthetnek. Ezeknek az asszociációknak a köre azonban annyira széles, hogy mindenféle konkrét értelmezés könnyen önkényes belemagyarázásnak minősülhet. Célszerűbb tehát megmaradnunk a látvány bizonyosságánál: a kellemes, magával ragadó vizuális élménynél.
Abban, hogy Costel Badea és Tamás Anna – a román és a magyar képzőművészeti szövetségek közötti egyezmény alapján – együtt mutatkozott be nálunk, nyilván sok az esetlegesség, a véletlen, hiszen a két művész egyénisége és életútja különböző. Badea Iaşiban született 1940-ben, Bukarestben tanult s jelenleg a román Képzőművészeti Szövetség titkára. Számos hazai és külföldi kiállításon szerepelt nagy sikerrel. Tamás Anna öt évvel fiatalabb nála, Marosvásárhelyre való és Kolozsvárott szerzett művészeti diplomát. 1968 óta egyéni és csoportkiállításokkal művei bejárták szűkebb hazáját éppen úgy, mint a nagyvilágot Kanadától Ausztráliáig.
A két művész alkotásainak világkörüli vándorútja és sikere egyfajta esztétikai értékítélet kifejeződése, dokumentuma, de legalább annyira kifejezője és bizonyítéka a modern művészet nemzetköziségének, ami elválaszthatatlan absztrakt formanyelvétől, dekoratív hajlandóságától. Ez a dekorativitás fogja egységbe Costal Badea és Tamás Anna nálunk bemutatott műveit is, s így született meg – a szobrok és a szőnyegek vizuális együtthatásából – egy olyan kiállítási enteriőr, amely – az egyes alkotásokon túl – már-már önálló esztétikai értékként hatott.

SIMON ZOLTÁN

Tájak, emberek, történelem

(SZILÁGYI ELEK KIÁLLÍTÁSÁRÓL)

Melyik világra érzékenyebb a művész: amelynek tárgyai, jelenségei mellett naponta elhalad, vagy amelyre felkészülten, *elfogulatlanul* csodálkozik rá? A kérdés sugallja a választ. A mindennapi gondoktól mentes új környezetben a dolgozni akaró művészből *csak egy tudatos érzékszerv* – Lukács kifejezésével élve: művészegyéniség – lesz.
Ma, amikor a városi világ egyre nehezeb-

mgyártás?

lindez, különös módon, nemcsak endezőkkel (mint például Fran- ois Truffaut-val) fordult elő. Több zínész (Michel Piccoli, Jean-Paul elmondo és Alain Delon) szintén állalkozást alapított, elsősorban ját filmje finanszírozására.

Persze, korántsem csak a vál- lkozó fedezi a költségeket. Akár gazdasági élet más szektorában, t is hitelt kell szerezni, márpedig hitel biztosítéka a film kereske- elmi sikere. Ez azonban nem lég, a bankárnak biztosabb ga- anciára van szüksége. Itt lép zínre a forgalmazó. S mert anya- i helyzete szilárdabb alapokon yugszik, továbbá érdeke, hogy minél több film készüljön — a orgalmazásért övé a bevétel 40 zázaléka —, ő az igazi biztosí- ék. Általában a forgalmazó szer- i meg (vagy előlegezi) azt a hi- elt, amely nélkül egyetlen filmet e lehetne elkészíteni. Bár kilétét bbnyire homály fedi, valójában a film igazi „apja"... Francia- rországban mintegy másfélszáz orgalmazó működik. A forgalom ilnyomó részét azonban — né- ány francia cég, például a Gau- nont mellett — jobbára az ame- ikai mammutcégek francia leány-

A HÉT KULTURÁLIS ESEMÉNYEIBŐL

Új könyvek

SZÉPIRODALOM

LIPP TAMÁS: A NAGY TITOK. Elbeszélések (Kozmosz)

POLGÁR ANDRÁS: DIDERGŐ NYÁR. Ifjúsági regény (Kozmosz)

ANNUS JÓZSEF: HÚSVÉTHÉTFŐ. Kisregény (Szépirodalmi)

MOLNÁR FERENC: AZ ARUVINI ERDŐ TITKA — SZENTOLVAJOK A GÖZÖSZLOP. Kisregények (Helikon — Szépirodalmi)

KRÚDY LÁSZLÓ: A GARANYI VILÁGFA. Kisregény (Kossuth)

GIANFRANCO CALLIGARICH: UTOLSÓ NYÁR A VÁROSBAN. Regény (Kozmosz)

TANULMÁNY, DOKUMENTUM

CHARLES FOURIER: A NÉGY MOZGÁS ÉS AZ ÁLTALÁNOS RENDELTETÉSEK ELMÉLETE (Gondolat)

HERBERT PAUL FREYER: VIHARMADARAK (Kossuth)

TILKOVSZKY LORÁNT: EZ VOLT A VOLKSBUND. A német csoportpolitika és Magyarország 1938—1945. (Kossuth)

FÜLÖP GÁBOR: HATÉKONYSÁG ÉS AZ ÚJRATERMELÉS ARÁNYAI (Közgazdasági)

A KOMMUNIKÁCIÓ VILÁGA. Szerkesztő: Horányi Özséb (Közgazdasági)

BENEDEK ISTVÁN: AZ ÍRÓ LELKI (Magvető)

ANGHI CSABA: ÁLLATKERTRŐ ÁLLATKERTRE (Natura)

Filmbemutatók

június 22-én

A DOMINO ELV. Színes, szinkronizált amerikai film

A BŰVÖS KÖR. Színes román film

HOLNAP ELINTÉZZÜK, DRÁGÁM. Színes, szinkronizált csehszlovák film

ETŰDÖK GÉPZONGORÁRA. Színes szovjet film (FBK)

RÖVIDFILM

CO2 NÉGY TÉTELBEN. Színes magyar népszerűtudományos film

SAJTÓFIGYELŐ

DAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
lefon: 387-748, 340-726

JUN 17

ET ÉS IRODALOM

Tamás Anna

1021

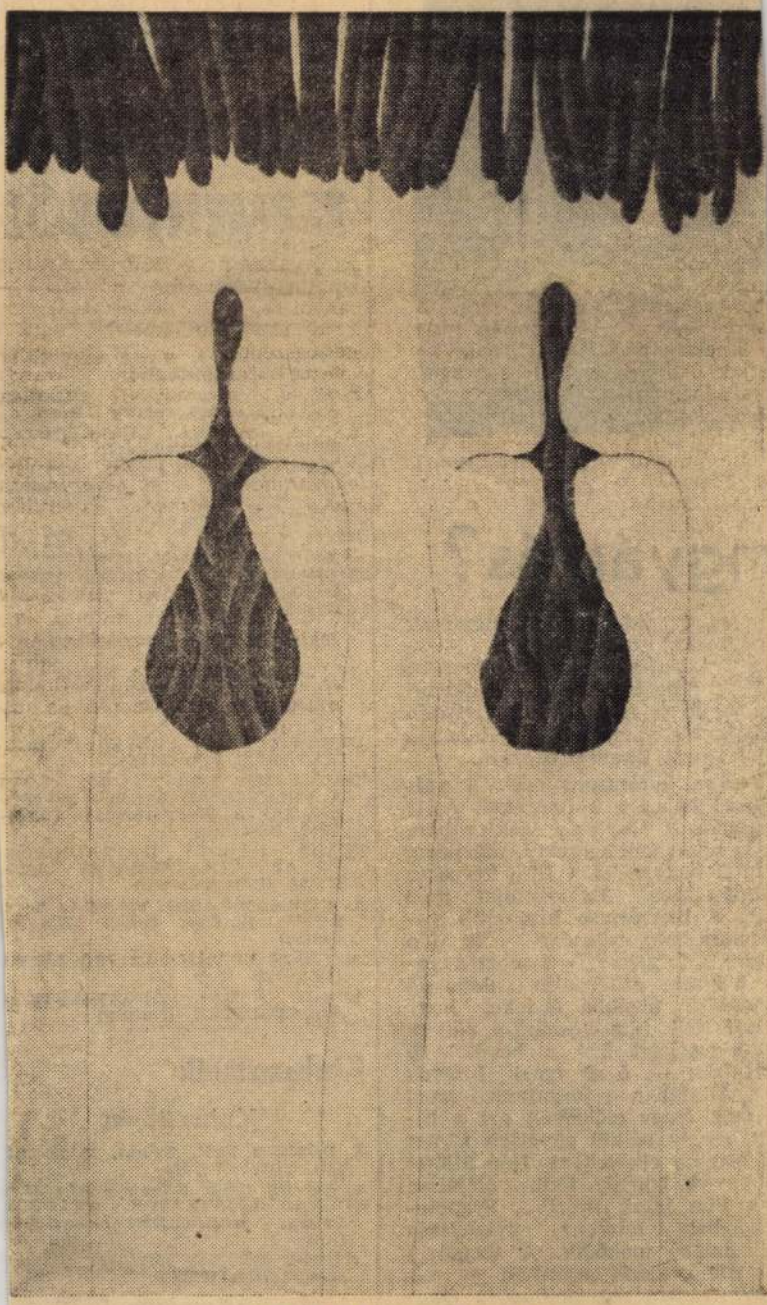

Tamás Anna gobelinje

kács megiscsak érdekesebb számunkra, mint Lipps, hanem az is, hogy e téma további feldolgozásának fontosságára felhívjam a figyelmet. Világosan látható, hogy e könyv szűkre szabott keretei között feszengve Ungvári kénytelen volt mondandójának nem kis hányadát kifejtetlenül hagyni; jelzésszerű megfogalmazásai, jegyzeteinek utalásai félreérthetetlenül mutatnak egy — remélhetően mielőbb olvasható — bővebb elemzésre. Talán sikerült érzékeltetnem, hogy az az álláspont, amelyet itt képvisel, méltán számot tarthat a tágabb lélegzetű kifejtésre.

Szerdahelyi István

selmi a bűnét és jelentkezett, bevallotta."

És emlékszel-e arra, hogy már ez után, a regény utolsó oldalain lát álmot Raszkolnyikov?: nagy háborúban, szörnyű kínok között elpusztul a világ. És hogy az apokalipszis után mire van reménye, erről Dosztojevszkij csak ennyit mond: „De itt már új történet kezdődik."

Érdemes hát újra végiggondolnod, miről szól a regény.

„Raszkolnyikovnak igaza volt..."

Éjfél van. Újraolvastam a Bűn és bűnhődést. Magamban folytatom a félbeszakadt, így, persze, né-

lammal is, és azokból a bizonyos középiskolás dolgozatokból aradó szemlélettel, amely az egész színpadi változat ihletője. Ahogy olvasom, egy ilyen dolgozatban leírt mondattal indul majd az előadás, és az utolsó mondatok egyike is idézet lesz egy dolgozatból: „Raszkolnyikovnak igaza volt, hogy megölte a vénasszonyt, csak az volt a baja, hogy lebukott."

Ljubimov erre a folyamatra mondja: elég. Elég vér folyt már el különféle célokra, eszmékre való hivatkozással. Dosztojevszkij sem menti meg Raszkolnyikovot. Legalábbis az élő világban, a létező társadalomban nem menti fel. Csak a világ pusztulása után indítja el a megtisztulás felé.

De aki ma színházat csinál, mégiscsak jobb, ha arra gondol, hogy az apokalipszist illene megelőzni.

A sajtóbemutatón hatalmas a siker. A közönség az első pillanatoktól iszonyú készenlétben figyelte az előadást. Nézem, hogyan fogadják a színészek az ovációt. Porfirij alakítója hatalmas teljesítménye után kissé fáradtan fürkészi a nézőteret. Elégtétellel tapasztalja, hogy a színpad és a közönség közötti feszültség tapasz-

kolnyikovot játszó színész egy mondatát, akcióját a próbán be akarta fejezni, Ljubimov a „befejeződést" már nem a színésszel, hanem a fény- vagy hangeffektussal kívánta kifejezni. A színész pedig úgy érezhette: akciója belé van fojtva. Vegyük hozzá, hogy Ljubimov az első naptól berendezett színpadon, kész díszlettel, teljes fényhatássorozattal, zenével, jelmezzel kívánt próbálni; aztán itt volt a begyakorlásra szánt idő rövidsége, a nyelvi nehézség... Milyen hatalmas rendező-egyéniség, milyen kiváló együttes, amelyik ilyen küzdelemben is, a magyar színháztörténet egyik legmerészebb és legnagyobb sikerű előadását teremtette meg.

Mire kíváncsi a rendező?

Ljubimov színháza valóban egyedi és utánozhatatlan. Különben is ijesztően rossz szokásaink vannak. Mindenben a formákat vesszük észre, azt próbáljuk meghonosítani. Emlékszem, Brook Lear királya után zengtek a folyosók „kegyetlen színpadáról" és megteltek a színházak bőrruhákkal. Csak azt ne higgyük most Ljubimov után, hogy a legfontosabb a színészi szólók hiánya, meg

---

A politizáló spanyol színház

„A színháznak nincs semmi szerepe a politikában" — nyilatkozta az *Insula* című madridi lapnak nemrégiben a Párizsban élő spanyol drámaíró, *Arrabal*.

Véleménye még akkor is meglepő, ha tudjuk, hogy az ötvenes években elhagyta hazáját. „Akkor még azt sem tudtam, mi a politika. Az igazságtalanság mindig felháborított, de a fasizmus [illegible]

egyetlen vígasza az emlékek élesztése, a múltba süllyedt Spanyolország felidézése volt. A drámairók otthon maradt része szakított a francoista Spanyolországgal. Még azok is, akik gyerekfejjel élték át a polgárháborút vagy szüleik, idősebb rokonaik elbeszéléseiből ismerték. Megkérdőjelezték a terrort, az erőszakot — s a börtönöket

~~a világnak.~~

~~bujkál jó adag Mikszáth-i realizmus is egy-egy figura megjelení-~~

Tamás Anna

~~óvakodik a türelmetlenül tapsoló közönség elé... A napfény most már bátran, s a kora hajnali próbálkozások után gyakorlottan zu-~~

Tamás Anna kiállításáról

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 29.
XXII. évf. 17. sz. 11. lap.

~~Galsai Pongrác: 12+1 fő (Szépirodalmi, 226 old.)~~

EGY TUCAT ÍDÓ

~~nak tetején: „Csak a hősei ordítanak, ő soha. Egyetlen iszonyban~~

volt mondandójának nem kis hányadát kifejtetlenül hagyni; jelzésszerű megfogalmazásai, jegyzeteinek utalásai félreérthetetlenül mutatnak egy — remélhetően mielőbb olvasható — bővebb elemzésre. Talán sikerült érzékeltetnem, hogy az az álláspont, amelyet itt képvisel, méltán számot tarthat a tágabb lélegzetű kifejtésre.

Szerdahelyi István

elpusztul a világ. És hogy az apokalipszis után mire van reménye, erről Dosztojevszkij csak ennyit mond: „De itt már új történet kezdődik."

Érdemes hát újra végiggondolnod, miről szól a regény.

„Raszkolnyikovnak igaza volt..."

Éjfél van. Újraolvastam a Bűn és bűnhődést. Magamban folytatom a félbeszakadt, így, persze, né-

mondattal indul majd az
és az utolsó mondatok
idézet lesz egy dolgozatbó
kolnyikovnak igaza vol
megölte a vénasszonyt,
volt a baja, hogy lebukot

Ljubimov erre a folyamatra mondja: elég. Elég vér folyt már el különféle célokra, eszmékre való hivatkozással. Dosztojevszkij sem menti meg Raszkolnyikovot. Legalábbis az élő világban, a létező társadalomban nem menti fel. Csak a világ pusztulása után indítja el a megtisztulás felé.

De aki ma színházat csinál, mégiscsak jobb, ha arra gondol, hogy az apokalipszist illene megelőzni.

A sajtóbemutatón hatalmas a siker. A közönség az első pillanatoktól iszonyú készenlétben figyelte az előadást. Nézem, hogyan fogadják a színészek az ovációt. Porfirij alakítója hatalmas, teljesít-

jelmezzel kívánt próbálni; aztán itt volt a begyakorlásra szánt idő rövidsége, a nyelvi nehézség... Milyen hatalmas rendező-egyéniség, milyen kiváló együttes, amelyik ilyen küzdelemben is, a magyar színháztörténet egyik legmerészebb és legnagyobb sikerű előadását teremtette meg.

Mire kíváncsi a rendező?

Ljubimov színháza valóban egyedi és utánozhatatlan. Különben is ijesztően rossz szokásaink vannak. Mindenben a formákat vesszük észre, azt próbáljuk meghonosítani. Emlékszem, Brook Lear királya után zengtek a folyosók „kegyetlen színpadáról" és

A politizáló spanyol színház

„A színháznak nincs semmi szerepe a politikában" — nyilatkozta az *Insula* című madridi lapnak nemrégiben a Párizsban élő spanyol drámaíró, *Arrabal*.

Véleménye még akkor is megdöbbentő, ha tudjuk, hogy az ötvenes

egyetlen vígasza az emlékek élesztése, a múltba süllyedt Spanyolország felidézése volt. A drámaírók otthon maradt része szakított a francoista Spanyolországgal. Még azok is, akik gyerekfejjel élték át a polgárháborút, vagy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-976

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Tamás Anna

1978 ÁPR 2 91

1021

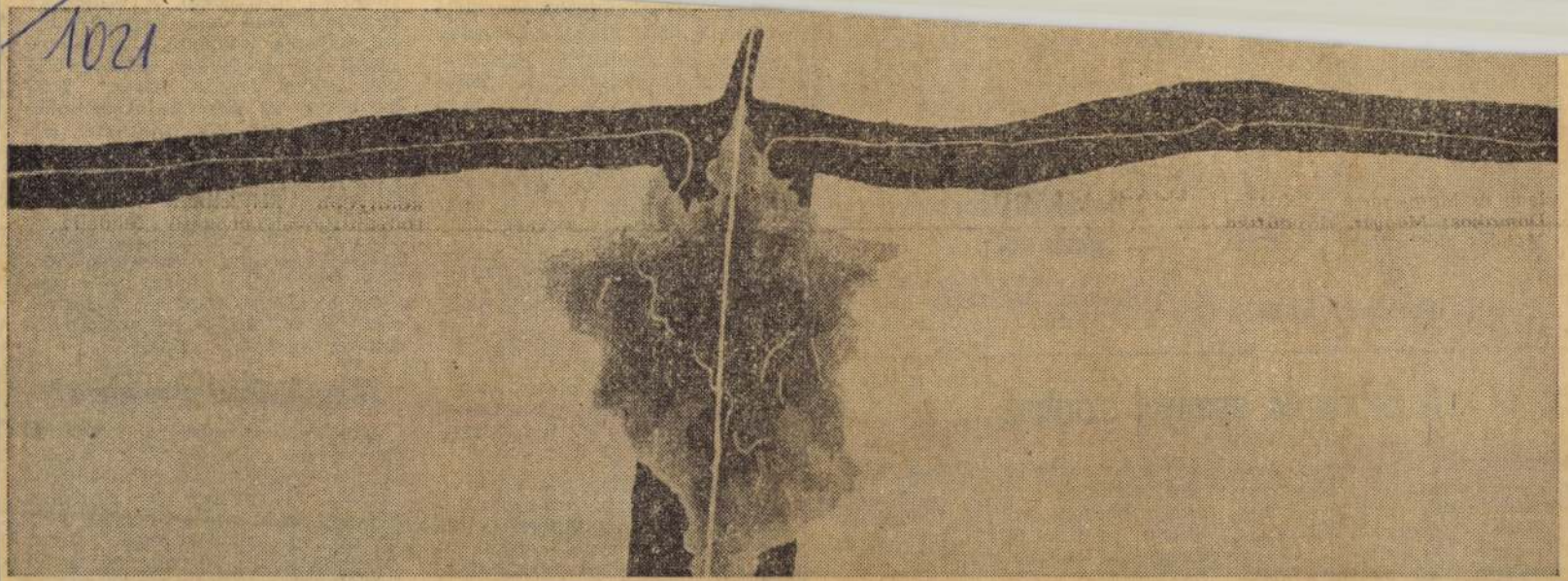

Tamás Anna kiállításáról

Csáth Annamária

Csáth Annamária: Polip

Élet és Irodalom, Bp.
1978. június 17. XXII. évf. 24. sz.
8. lap.

Zsákutcában a francia filmgyártás?

Tavaly pontosan 222 film készült Franciaországban. Ha csak a számokat nézzük, azt hihetnők, a francia film egészséges. Ám a statisztika eltorzítja a valóságot: ebből a termésből csak 100 az igazán francia (a többi koprodukció), s a termés fele inkább a pornográfiához tartozik. Igaz, hogy növekedett a francia filmek száma, népszerűségük viszont évről-évre kisebb. 1977-ben 15 százalékkal csökkent a mozik látogatottsága, külföldön is csak fanyalogva vásárolják a francia filmeket. 1950 és 1960 között még se szeri, se száma a díjnyertes francia filmeknek, a cannes-i filmfesztivál hazai bemutatóit mostanában a tisztes középszer jellemzi: a francia film — se művészi, se kereskedelmi tekintetben — nem versenyképes az amerikai meg az olasz filmmel szemben. S hogy miért nem? A kérdésre a párizsi *Les Nouvelles littéraires* című hetilap legújabb száma próbál választ adni.

Sokan a tévét hibáztatják a válságért, a lap szerint azonban a baj gyökere másutt: a filmgyártás gazdasági mechanizmusaiban keresendő. Egy film elkészítése ugyanis gazdasági vállalkozás és a rendező — akár az építészmérnök — csak a jóelőre megszaboti pénzügyi keretek között eresztheti szabadjára a képzeletét. A filmnek tehát mindenekelőtt vállalkozóra van szüksége. Ő gondoskodik a forgatókönyvről, a rendezőről, a színészekről, a technikai felszerelésről, a személyzetről meg a stúdióról. És, természetesen, a pénzről is: egy film átlagosan négy-öt millió frankba kerül, de egy-egy komolyabb — neves színészekkel dolgozó — alkotás önköltsége a tíz-tizenöt milliót is eléri. A rendezőnek csak az a dolga, hogy az „áru" idejében dobozba kerüljön. Az a rendező, aki nem tud szót érteni a vállalkozóval, vagy lemond a filmről, vagy — ha már nevet szerzett a szakmában — maga is vállalkozóvá lép elő.

Mindez, különös módon, nemcsak rendezőkkel (mint például François Truffaut-val) fordult elő. Több színész (Michel Piccoli, Jean-Paul Belmondo és Alain Delon) szintén vállalkozást alapított, elsősorban saját filmje finanszírozására.

Persze, korántsem csak a vállalkozó fedezi a költségeket. Akár a gazdasági élet más szektorában, itt is hitelt kell szerezni, márpedig a hitel biztosítéka a film kereskedelmi sikere. Ez azonban nem elég, a bankárnak biztosabb garanciára van szüksége. Itt lép színre a forgalmazó. S mert anyagi helyzete szilárdabb alapokon nyugszik, továbbá érdeke, hogy minél több film készüljön — a forgalmazásért övé a bevétel 40 százaléka —, ő az igazi biztosíték. Általában a forgalmazó szerzi meg (vagy előlegezi) azt a hitelt, amely nélkül egyetlen filmet se lehetne elkészíteni. Bár kilétét többnyire homály fedi, valójában ő a film igazi „apja"... Franciaországban mintegy másfélszáz forgalmazó működik. A forgalom túlnyomó részét azonban — néhány francia cég, például a Gaumont mellett — jobbára az amerikai mammutcégek francia leányvállalatai bonyolítják. A helyzetet az is nehezíti, hogy a mozitulajdonosok nincsenek közvetlen kapcsolatban a forgalmazóval. A fil-

Elnagyolt bibliográfia

A magyar elbeszélés jellegzetes hangú mestere, a vajdasági *Szirmai Károly* (1890—1972). Megérdemli pel s így tovább. Sem név, sem cím-mutató nincs, illetve a füzet közepén van ugyan egy betűrendi

A HÉT KULTURÁLIS ESEMÉNYEIBŐL

Új könyvek

SZÉPIRODALOM

LIPP TAMÁS: A NAGY TITOK. Elbeszélések (Kozmosz)

POLGÁR ANDRÁS: DIDERGŐ NYÁR. Újsági regény (Kozmosz)

ANNUS JÓZSEF: HÚSVÉTHÉTFŐ. Kisregény (Szépirodalmi)

MOLNÁR FERENC: AZ ARUVINI ERDŐ TITKA — SZENTOLVAJOK A GŐZOSZLOP. Kisregények (Helikon — Szépirodalmi)

KROO LÁSZLÓ: A GARANYI VILÁGFA. Kisregény (Kossuth)

GIANFRANCO CALLIGARICH: UTOLSÓ NYÁR A VÁROSBAN. Regény (Kozmosz)

TANULMÁNY, DOKUMENTUM

CHARLES FOURIER: A NÉGY MOZGÁS ÉS AZ ÁLTALÁNOS RENDELTETÉSEK ELMÉLETE (Gondolat)

HERBERT PAUL FREYER: VIHARMADARAK (Kossuth)

TILKOVSZKY LORÁNT: EZ VOLT A VOLKSBUND. A német csoportpolitika és Magyarország 1938—1945. (Kossuth)

FÜLÖP GÁBOR: HATÉKONYSÁG ÉS AZ ÚJRATERMELÉS ARÁNYAI (Közgazdasági)

A KOMMUNIKÁCIÓ VILÁGA. Szerkesztő: Bányai Józseb (Közgazdasági)

BENEDEK ISTVÁN: AZ ÍRÓ LELKE (Magvető)

ANGHI CSABA: ÁLLATKERTRŐL ÁLLATKERTRE (Natura)

Filmbemutatók

június 22-én

A DOMINO ELV. Színes, szinkronizált amerikai film

A BŰVÖS KÖR. Színes román film

HOLNAP ELINTÉZZÜK, DRÁGÁM! Színes, szinkronizált csehszlovák film

ETŰDÖK GÉPZONGORÁRA. Színes szovjet film (FBK)

RÖVIDFILM

CO2 NÉGY TÉTELBEN. Színes magyar népszerű-tudományos film

Hangversenyek

Tamás Anna

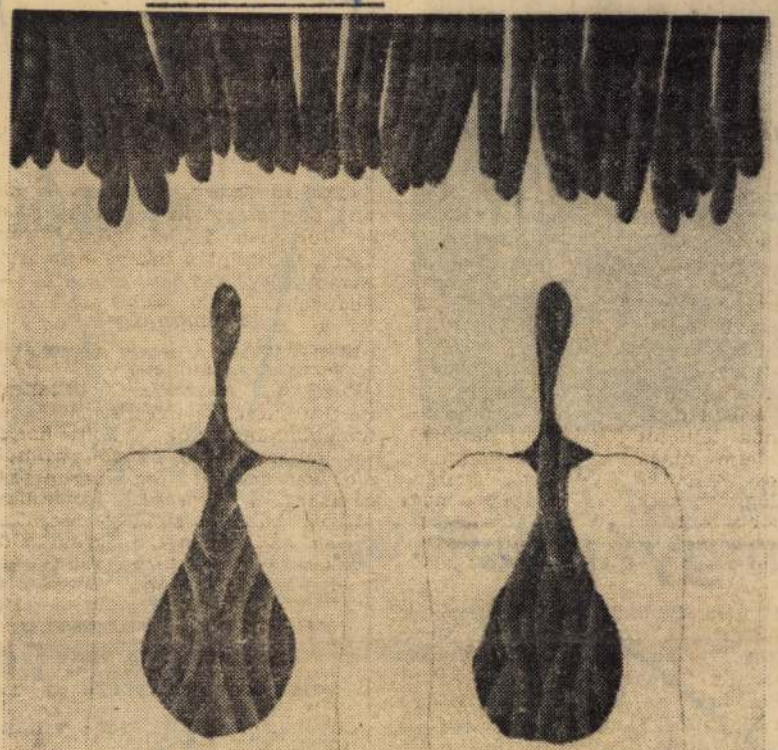

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juni. 17.
XXII. évf. 24. sz. 7. lap.

Tamás Anna gobelinje

A tuloldalon lásd: Csáth Annamária: "Polip" c. rajzát.

Távoktatás – közelről

Munka közben

NEM HIVAT
MATEMAT

Engländer Tibor 1932-ben született, pszichológus, diplomáját 1962-ben szerezte. Foglalkozott a vezetés, a szervezetek lélektanával. Újabban az ítéletalkotás folyamatát kutatja. A pszichológiai tudományok kandidátusa, a Pszichológiai Intézet tudományos csoportvezetője.

— A döntéshozatal három különböző nézőpontból szemlélhető. Vizsgálni lehet az emberi helyzetfelismerés jellegét, a hasznossági szempontok mérlegelését, illetve azt, hogy az ember milyen stratégiával szokott élni döntéseinek végrehajtása során. Minden döntés problémamegoldás, de nem akármilyen. Csak ott beszélhetünk döntésről, ahol alternatívák kínálkoznak, és a helyzet nem eléggé jól meghatározott ahhoz, hogy teljesen biztosak lehessünk. Ítéleteink tehát a valószínűségek szintjén mozognak. A pszichológust természetesen főleg az érdekli, hogy ezek a spontán, úgynevezett szubjektív valószínűségek hogyan jönnek létre az emberek fejében, és milyen jellegzetességeik vannak. Egyáltalán: mifélék? Meglehetősen nehéz ennek kutatása, hiszen az emberek fejében ezek a valószínűségek nem a szokásos számszerűsített formában jelentkeznek. Nehéz rákérdeznünk arra, ki mit, *mennyire* tart valószínűnek.

— Tudunk olyan kísérletekről, amelyek számszerűsítik a „nagyon kevés", „kevés", „elég sok", „sok", „rengeteg" típusú kifejezéseket.

— Csakugyan, de a módszerek nem eléggé finomak, másrészt itt még sok egyéb kutatásra váró probléma van. Kérdés, hogy miként következtet ki az ember a rendelkezésére álló információkból a valószínűségeket. Tévedne, aki azt hinné, hogy a matematika szaban is kimutatható. Az emberi határozottság sem más, mint egészséges védekezés a cselekvésgátló bizonytalanság ellen. Természetesen ez lehet hibaforrás is, mely különösen napjainkban járhat súlyos következményekkel.

— Miért mások a mai követelmények, mint a régiek?

— Megszaporodtak egy-egy ember előtt a kínálkozó alternatívák. Növekedett összefonódásuk is. Nőtt — a következmények végiggyűrűzése miatt — egy-egy döntésünk kockázata. Elég itt a termelés, az egészségügy, a társadalompolitika mindennapos döntéseire utalnunk.

— Én inkább úgy fognám fel mai helyzetünket, hogy meg vagyunk kímélve saját döntéseink jó részétől. Sofőr dönt helyettünk az utazás sebességéről, műsorvezető dönti el, milyen tévéfilmet nézzünk, és így tovább.

— De nem a sofőr dönti el, hogy melyik autóbuszra szálljunk. És az autóbuszok létezése már maga is megnöveli utazási alternatíváink számát. A mai társadalomban problematikus inkább az lehet, hogy a döntéskialakítás különböző szakaszait kikre bízzuk. A döntésfolyamatok gépesítettsége miatt ma már foglalkoznunk kell azzal, hogy a folyamat mely szakaszát lehet vagy kell gépekre, és mely szakaszát kell — vagy éppen nem szabad — emberekre bízni. A konzervativizmus lélektani jelensége — az ember elhanya-

Tamás Anna, textilművész

A MAGYAR KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE,
A KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETE
ÉS AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEM

MEGHÍVJA ÖNT

Tamás Anna

TEXTILMŰVÉSZ

ÉS

Costel Badea

KERAMIKUSMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITÓ:
1978. ÁPRILIS 14-ÉN, PÉNTEKEN 16 ÓRAKOR

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM
Budapest, IX. Üllői út 33-37.

Népszava

Tamás Anna

1021

Tamás Anna (Marosvásárhely): Nap felé indulók (faliszőnyeg)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JAN 27

ségem, isten veled." Aztán
a sámlin: *„Isten szeme mi*
Akkor határoztam el,
megszököm, hogy ha kell
hában haljak meg.

Hát ez aztán sikerült is, mert újra befogtak. A szökést és a szabad heteket majd máskor idézem fel. A főtárgyaláson (hadbírák) olyan öröm ért, amire nem számítottam. Az elnöki székben vitéz F. vezérezredes ült. Remélhettem-e, hogy rám ismer, oly nagy rendfokozati különbség ellenére? A vallomásomkor mindenképpen rá kellett ismernie arra a helyre, és arra a szeptemberi napra, ahol együtt hallgattuk a kormányzó tervét és intézkedéseit. Hallottam (szökevény szabad heteim idején), hogy akadtak tábornoktársai, akik felelősségre vonták: hogy tehettél ilyet, F.? — Esedékes a vezérezredesi előléptetésem! Nem állt módomban válogatni, milyen rendszertől kapom meg. — Mit várhattam ettől az elnöktől? Hogy életfogytigra ítél és rám mosolyog titkon, mert három-

— Tévedsz, Ila, a feleségem szerette a könyveket, szeretett olvasni, talán jobban is, mint én — mondta, mert úgy érezte: az igazsággal a halott emlékének tartozik. — Amíg idehaza betegeskedett, különösképpen a könyvek jelentették számára az egyetlen vigaszt és örömet.

— Ezt meg tudom érteni — mondta Ila iskolásan, amiből kicsendült némi sajnálkozás. — Hanem megmondom őszintén: gusztábbnak képzeltem el a lakásodat. Például ósdiak ezek a plüssfotelek, és ezek is szürkék, mint a legtöbb ruhád. És két külön-külön rekamié, ez már régen nem divat. Aztán nincs egy állólámpád. Tudod, milyen guszta volna egy állólámpa az egyik fotel mögött? Egyedül az a festmény tetszik az ablak mellett, az a csendélet.

— Igen, nem rossz — mondta, pedig már régen

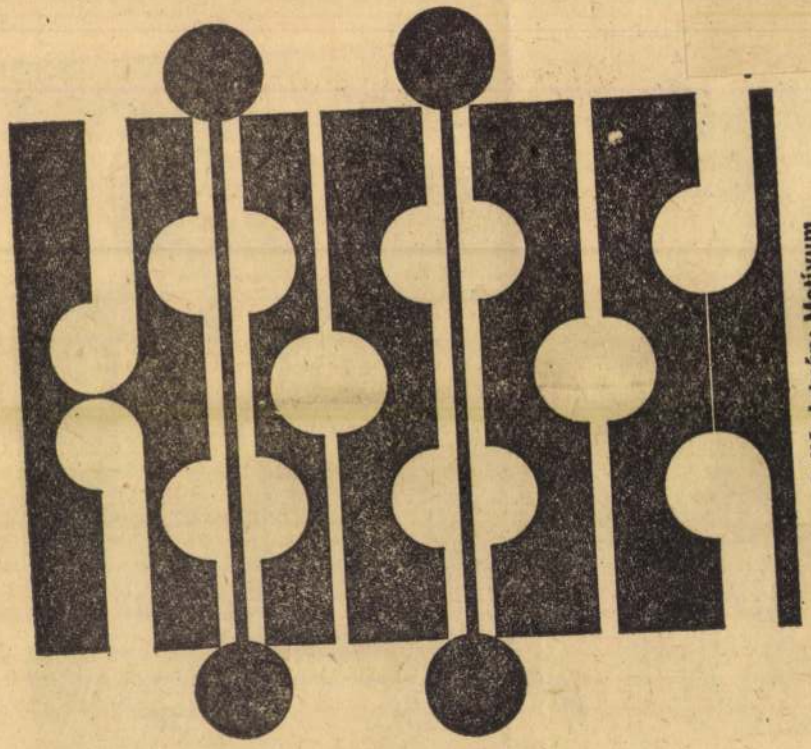

Gellér István: Motívum

Örkény-regények

Kezdetben volt Jókai. Az any
nyiszor bírált, csepült, s közbe
agyonolvasott „mesemondó" nem
csak a realista és impresszionist
magyar próza bizonyítható elődje,
hanem — a sci-fié is. Éppen szá
éve, hogy megjelent legismertebb
tudományos-fantasztikus írása, *A
jövő század regénye*, de említhet
ném az *Egészen az északi pólusig*
című kalandregényét is, mely a
ősvilágot támasztja fel. Aztán jött
a századforduló, és jött Karinthy
aki már gyermekkorában írt eg
„Verne-regényt", s később ké
gulliveriádát, jött továbbá Babit
a mély pesszimizmusú *Elza pilótá
val* és jött *Szathmári Sándor* a *Ka
zohiniával*, melyet az Elza pilót
megjelenésének évében, 1935-be
írt.

■

Az író, aki nemrég ünnepelt
hetvenötödik születésnapját, nyug
díjazása előtt vasúti mérnök volt

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 SEP 16

ÉLET ÉS IRODALOM

Tamás Anna

IŰVÉSZET

1021

Tamás Anna: Sirató

...nnoz. (Akadémia)
V. F.

Várnai Zseni:

Nem volt hiába

A szenvedélyes hangú költőnő életrajzi ciklusának harmadik kötete nemcsak szubjektív jellegű memoár, hanem történelemírás is. E kötetben a második világháborúra és a felszabadulásra emlékezik vissza Várnai Zseni, különösen a róla elnevezett illegális Várnai-csoport tevékenysége áll a második rész középpontjában. A Katonafiamnak című, gyújtóhatású verse 1919-ben buzdított, a második világháború idején írt hasonló agitatív erejű verseit az illegális kommunista mozgalom terjesztette, s hatásuk szinte felmérhetetlen volt, a ná-

...sággal. Várnai Zseni prózája lágyan zengő, bensőséges, legjobb verseinek hangulata árad belőle. (Szépirodalmi) H. M.

A tűz virágai

A Nagy Honvédő Háború költészetét már nem egy antológia mutatta be az utóbbi másfél évtizedben, s ezekben a szovjet líra és verses epika jó néhány időtálló remekét találhattuk. Ez a most megjelent kötet — *Havas Ervin* válogatásában — abban különbözik minden eddigi, hasonló vállalkozástól, hogy a háborús élmények magasra szárnyaló poézisét megtisztította minden, a személyi kultusz és a régi gondolkodásmód által ráaggatott kolonctól. Ezek az egyszerű emberek nagyságát,

a sok...
gyedik...
jai:
gyeszt...
gyerm...
hábor...
és él...
Fehér...
pek V...
rációi. (Zrínyi)
G. Sz. L.

Millok Éva:

Gyertyafények

Nem volt könnyű feladat Kölcsey Ferenc életét regénnyné formálni. Csöndes, magába vonuló lélek a Himnusz költője, idegeket nyüvő belső harcokkal, alig-alig hangosabb események között, s mégis állandó, olykor tragikusan elsötétülő küzdelemmel önmagával s az akkori lomhaságban tespedő magyar viszonyok-

is jó haszonnal forgathatják ezt az érdekes írást. (Móra) Ú. Gy.

Kaverin:

A vágyak teljesülnek

Hogyan alakul, formálódik az új szovjet egyetemi ifjúság, milyenek a vágyai, miért lelkesedik, rajong — s hogyan próbál szabadulni mindattól, ami még visszahúz. A húszas évek Leningrádjában vagyunk, nemrégiben jött létre a szovjet hatalom, az értelmiség egy része még nem találja benne a helyét. De vannak, akik

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Tamás Andrásné

NÉPSZAVA

1989 DEC 19

1021

Búbos kemencére írt tulipánt

Pár lépésre a fő utcától, emeletes épületek között, meszelt, tornácos ház. Hólepte udvarán gémes kút, párás ablakain vakítóan fehér, hímzett függönyök. A folyosó falára — ott, ahol a menynyezettel érintkezik —, mintha nyári tarka rét csíkját ragasztották volna.

Egy kis sziget Kalocsa közepén.

A népművészet mestereinek alkotóműhelye. Írásasszonyoké, akik szőttesen vezetik a tollat, s kimeríthetetlen képzeletük diktál ezerféle új és új virágformát. Pingáló asszonyoké: falra varázsol ecsetjük el nem gondolt mintákat.

Nemcsak helybeliek az alkotók. Öregcsertőre, Szakmárra, Hillyére, Homokmégyre, meg Drágszélre valók. A legszebb mintákat az öregcsertőiek tudják: legjobban cifrázni a virágot, legdúsabban megtölteni a hímzőszállal a rajzolt formát.

A hagyományos kékfehér mellett huszonhat féle selyemmotringból válogatják össze a mai színezést. Minden színnek megvan a maga, belső használatú neve. A pirost csak paprika-pirosnak mondják, de van egy Chaplin-piros változatuk is. A sárga kisliba-sárga, a kék olajoskék, a terrakottát tüzeslángnak hívják. Kedvelik a lax-színt, a lilából hét árnyalatot hímeznek.

A huszonhat színt nyolcszáz féle szőttesen variálják. Párnát, függönyt, dunnavéget, pruszlikot, pamodás-terítőt, szalvétát hímeznek, többnyire külföldnek, s főként Párizsnak.

Mennyit ölt a tű egyetlen terítőn?

Nehéz lenne megszámolni. De ha naponta nyolc órán át ugyanazon a darabon dolgozna a kéz, két hét alatt elkészülne vele.

Verhetetlenek az asszonyok. Pedig nem tanultak sehol művészetet. Színérzékük, rajzkészségük velük született. Tamás Andrásné kislánykorában, szomszédék búboskemencéjén próbálgatta először a tulipánírást. Merev szálú, piros tulipánokat festett akkoriban. Ma ő jár órát adni — politechnikaként — ebből a mesterségből a kalocsai gimnáziumba.

Azt mondja, lesz utánpótlás. (légrády)

Tamás Ákos iparművész miniszterelnöki különdíjas

Magas tüzű virágszirmok

Nem étkészlet, nem Viktória, nem hagyományos virágmintás vagy pikkelyes csoda, hanem valami egészen más: pasztellszínű, leheletfinoman áttetsző, fantasztikus alakú ősparadicsomi virágszirmokra emlékeztető, öblös kelyhek – ez is herendi porcelán, amelyet nem győztek csodálni a budapesti őszi vásár látogatói.

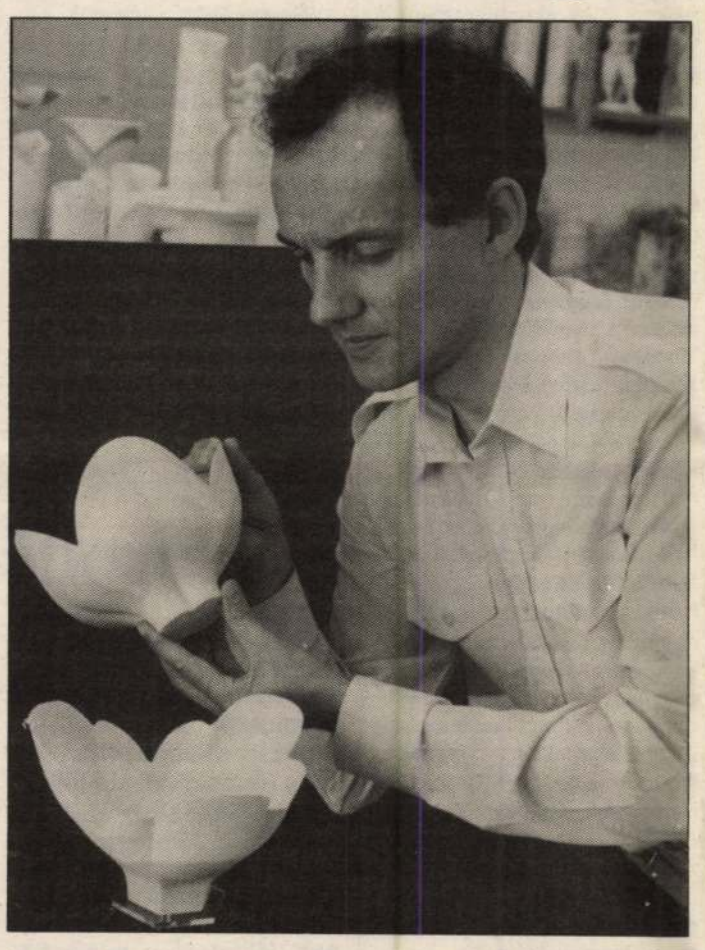

Újabb elismeréssel dicsekedhet a Herendi Porcelánmanufaktúra Részvénytársaság. Az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium, valamint az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság a vállalkozói magatartás sokoldalú kibontakozása érdekében meghirdetett éves pályázatán, a porcelángyár modern kollekciója, amely *Tamás Ákos* iparművésznek, a gyár tervezőjének a munkája, kiérdemelte az ipari formatervezési nívódíjat, egyben pedig az ipari formatervezési miniszterelnöki különdíjat, amelyből évente csupán egyet ítélnek oda.

A versenyre benevezett termékcsoportok a közlekedési eszközöktől, a híradástechnikai, lakberendezési termékeken, közszükségleti cikkeken, oktatási és sporteszközökön keresztül egészen a játékokig, az ipari termelés és alkotás minden területét felölelték. Több mint 200 pályázó közül 110 anyaga került bemutatásra, majd a nemzetközi szakmai zsüri elé.

A rangos elismerés a herendi porcelánmanufaktúra „szirom" fantázianevű anyagában színezett porcelántálainak tervezőjét illeti meg, aki nem csak tervezője e tárgyaknak, hanem java részét saját kezűleg készíti el. A művész szerénységére vall, hogy saját érdemeit is a gyárénak tekinti.

– A herendi manufaktúra az állandóság, a hagyományok, a minőség megőrzésének mindenkori szimbóluma, a kézműipar utolsó fellegvára, amely azonban nem zárkózik el az újvonalú, újkeletű porcelánformák fejlesztéséről. A szakmailag kiművelt, a kézművesség minden ágában rendkívül jártas kollektíva munkájának alapja a szakmai tudás és az anyag kiválósága – szereti hangoztatani Tamás Ákos, akit azonban arra kértünk, hogy ezúttal a saját munkájáról beszéljen, hiszen a miniszterelnöki különdíj őt illeti meg.

– A díjazott munka olyan kollekció része, amelynek első darabjai már egy évtizede elkészültek. Ez idő alatt, egyéb munkáim mellett, folyamatosan fejlesztettem, érleltem, önálló eredeti technikákkal gazdagítottam, állandóan dolgoztam rajta, mígnem a nyolcvanas évek végén külföldön érdeklődni nem kezdtek iránta. Elkeltek Angliában és Ausztráliában is, de legnagyobb részt Olaszországban, Görögországban és Svájcban.

A dísztárgyakat a művész saját kezűleg készíti el, ezzel szavatolván minden darab egyediségét és eredetiségét. Az általa készített porcelántárgyak modern formájúak, újszerűek, különleges alakúak és színűek.

– A herendi manufaktúra vitathatatlan célja a világhírű kézműipar ápolása és fenntartása. Emellett azonban a porcelánban rejlő remek lehetőségek feltárásával új szemléletű, mai formavilágú, egyéni hangú és hangulatú, még egyszer hangsúlyozom, kézi előállítású kollekciók készülnek. A díjazott tárgyak alapjukban, anyagukban színezett magas tüzű nemesporcelánból készülnek, ez az anyag szinte korlátlan lehetőségeket rejteget. Misztikus sziklaszerű képződmények ábrázolásától a hártyavékonyságú áttetsző kaolinvirágokig, kaolincsipkékig.

A vázák, tálak, hamutartók, szelencék, lámpák és ékszerek pasztellszínűek s a közismert herendi képhez, a kézművességen kívül csak színességük, áttetszőségük és könnyedségük révén kötődnek. Tamás Ákos formavilága önmagáért beszél, s a művész sem fűz sokat hozzá:

– A növényi ornamentika természetes szépségének, a tengervilág, a korallok és a talajrétegek hullámzásának sajátos átiratai ezek a nemes porcelánba.

gg

Legyenek-e újabb városaink?

Erősen szaporodik Magyarországon a városok száma. Az 1961-es kiadású Új Magyar Lexikon még csak 4 megyei és 58 járási jogú várost sorol fel Budapest mellett, az 1985-ös helységnévtár már 109 várossal számol. Jelenleg pedig immár 188 a várossá nyilvánított települések száma és több tucat jelentkező reméli, hogy a közeli jövőben elnyerheti e címet.

Nem kellene megálljt parancsolni? – kérdeztük *dr. Sóvágó Lászlót,* az Országgyűlés önkormányzati, közigazgatási, rendőrségi és belbiztonsági bizottságának alelnökét.

– Mindenképpen üdvözlendő volna a városi címért harcoló települések vezetőinek önmérséklete – mondta dr. Sóvágó László, de rögtön hozzátette: - Ám erre aligha lehet számítani, így inkább a törvényi előírásokat kellene megszigorítani.

– *Miként gondolja?*

– A jelenleg érvényes önkormányzati törvény e téren igen szűkszavú. Eszerint egy község várossá nyilvánítását kezdeményezheti, ha fejlettsége, térségi szerepe indokolja e cím viselését. Ezek pontos mérceként nem alkalmazható kritériumok, s részben emiatt máris több a város – legalábbis szerintem – mint amennyi indokoltan viselhetné e címet. Különösen az utóbbi időszakban tapasztalható az újabb települések tömeges „előrelépési" kérelmeinek jelentkezése.

– *A rendszerváltás előtt a várossá nyilvánítással közismert politikai és gazdasági előnyök jártak. Ma ezeknek a többségére már nem számíthatnak a települések. Mégis, miért tartják fontosnak a községek, hogy kiemelkedjenek a sorból?*

– Egyetlen számottevő többletjogosultság illeti meg a városokat: a polgárok befizetett adójából több térül vissza, mint a községek esetében. És persze nem szabad megfeledkezni arról az eszmei értékről sem, ami a köztudatban egy városhoz tapad a kisebb településekkel szemben.

– *Ön az MDF parlamenti frakciójának tagjaként a feltételek szigorításáért, pontosabban meghatározásáért emelt szót, kormányzati egyetértésre hivatkozva. Indokoltnak tartaná lélekszám szerint is meghúzni azt a határt, amelytől egy település egyáltalán kezdeményezhetné, hogy várossá nyilvánítsák?*

– Természetesen, habár hallottam az ellenérveket: jó néhány nyugati országban néhány száz fős lakosságú városkák is léteznek. Csakhogy ott más infrastruktúra, más közigazgatási rend és más gazdaság működik. Én úgy vélem, hogy nálunk 3000–3500 fős lélekszám alatt nem szabad városi rangot adni egy településnek! E fölött is csak akkor, ha minden feltételnek meg tud felelni. De hangsúlyozom: ez csupán személyes véleményem, – tudom, hogy sokan nem így gondolják. A döntés csak az önkormányzati törvény kétharmados szavazati többséget igénylő megváltoztatása útján lehetséges.

– *Mikor kerülhet erre sor?*

– Ebben a parlamenti ciklusban már aligha. (MTI-Press)

Schöffer Jenő

Hétköznapi (bal)esetek

Hatalmas teherautó jön velem szemben. A vezető hirtelen a szeméhez kap, majd szinte két lábbal tapos a fékbe. Látom, amint millió darabra hullik a szélvédője. – No, ez jól megjárta – villan át agyamon. Aztán egy durranás, robbanás, s a szélvédőmet mintha átlőtték volna.

Gondosan eltakarítom az üveghulladékokat és begurulok a biztosító elé. Büszkén mutatom a kötelezően előírt biztosítást, s naivan kérem a károm megtérítését. Ekkor derül ki, a jogaim csak a fizetésre terjednek ki. Semmit nem kapok érte.

Tulajdonképpen – így utólag bevallva – nem is nagyon bíztam, hogy létrejön az egyezség. S azon is sokáig gondolkodtam, vajon érdemes-e tollat ragadni ezét a hétköznapi balesetért. Érdemes-e szóvátenni az országutak állapotát, netán perre menni az útjavító vállalattal? Hisz az utóbbiak csak a munkájukat végzik. Úgy ahogy. Kőzúzalékkal végigszórják, úthengerrel végigsimítják az utakat, s aztán jöhetünk mi, autósok. Röpülhet a kő a szélvédőre, alvázra, karosszériára.

Mondom, nem nyílott volna panaszra a szám, ha a napokban nem történt volna egy súlyos baleset a Pápa–Celldömölk közötti útszakaszon. A hölgyvezető feltehetően nem mérte fel az újjávarázsolt útszakasz áldásait. Kirepült az útról és súlyos sérülésekkel szállították kórházba.

Vajon ezért ki vállalja majd a felelősséget? Gyanítom, sem az útjavító, sem a biztosító nem lesz a jelentkezők között. Sőt! Alighanem mi leszünk a bűnösök, akik naponta kényszerülünk autóba, akiknek ez a munkaeszköze. Mert minek kell autózni! Gyalog egészségesebb. Csakhogy akkor ki tartja majd el a már említett két feddhetetlen céget?

– nés –

Sztriptíz-show nyelvtanfolyammal

Az ember egyre ritkábban engedhet meg magának egy görbe éjszakát. Persze ott a család... de különben is: sem időnk, sem pénzünk. No de ha egyszer belecsapunk, akkor aztán nincs megállás!

Így estünk be a minap egy városszéli lokálba. Tükör, villogó színes fények... Épp annyi, hogy a fejünkben összerázza az eddig elfogyasztott Sztalicsnaja vodkákat. A dobogón szőke bombázó érzi a ritmust, a sarokban vállalkozóék ünneplik a szerződést. Nagy buli, UB-40, erotikus töltetű műsor. A vodkafüggöny mögül kipillantva (talán?) huszonéves fiatal lányok vonaglását vélem felismerni.

Nem semmi – mondogatjuk, s a bátrabbak hangosan kommentálják a műsort... Ukrán csajok – hallom a jól értesültektől. – Esténként itt go-góznak, aztán meg... Rám kacsint. Értem, ahogy akarom. Vége az éjféli műsornak, s a lányok kirajzanak a vendégek asztalaihoz. Nevetgélnek, sikogatnak, a nyelvi akadályokat pedig dekoltázsukkal küzdik le.

– Szia, Szveta vagyok – huppan le mellém egy szőke. Dobri vecser – mondom összeszedve a mintegy évtizednyi oroszórák emlékét. Elindul a beszélgetés, s kiderül, hogy Szveta Ukrajnából jött, ahol nagy a szegénység. Imád táncolni, szereti a magyar fiúkat, és legszívesebben Remy Martent inna, de megegyezünk a kommerszben (színre egyezik). Különben nyocszázat kap egy estére, ami itt nem nagy szám, de ha átszámoljuk kuponba... Én közbeszúrom, hogy olyan „biznyisz cselovék" vagyok, innen a nyelvtudás. Szveta boldog, s újabb Remy Martent kér, amiért ismét lealkuszom Cabinet Brandyre. Hisz úgyis azt hoznak, a személyzet meg miért pont rajtam gazdagodjon.

Ez már a harmadik, int a táncoló Olgának, aki visszabólint és leveszi a melltartóját. Csak nem ő a főnök? – fut át rajtam, Szveta tiltakozik és azonnal meginvitál holnapra, amikor majd őt láthatom toplessben.

Összeborzongok. Ő észreveszi, s majdnem sikerül még egy konyakot rendelni a pincértől, amelyet csak hosszabb rábeszélésre tudok kávéra váltani. Lehet, hogy garasos vagyok? Úgy látszik ezt Szveta is megérezte, mert elnézést kér, búcsúzóul elővillantja felsliccelt maxijából formás combját, majd éhes (szomjas?) vadászként körbeles a placcon.

Hajnali három óra. A sarokasztalnál a kikapós férficsapat az utolsó kortyokat issza. Olgának, Szvetának és a többi lánynak is jut belőle. Sőt, talán egy kis Remy Marten is, ha jók lesznek... Mi pedig fizetünk: vodka, konyak, kávé, 1750 forint. Nem is sok egy nyelvtanfolyamért, zenés-táncos felárral.

– kov –

Az illusztráció nem a helyszínen készült

Lépcsők, korlátok, kerítések, kapuk, nyílászárók, garázsajtók és egyéb lakatosmunkák
Tel.: **88/338-146**
(58011/1K)

A Jó Barátság Mezőgazdasági Szövetkezet Kerta meghirdeti
ELADÁSRA
Kertán lévő vágóhídját
Érdeklődni
a Kerta 6-os telefonon
(57971/1H)

Új benzinkút Sümegen

A 84-es út mellett építette meg korábban a Goldburg Kft. a sümegi bevásárlóközpontot. Jelenleg egy korszerű, egyszerre tíz gépkocsi kiszolgálására alkalmas benzinkutat építenek, melynek átadását két héten belül tervezik. Az elképzelések szerint tavasszal autómosó is várja majd a járműveket

New Yorkból Törökországba

Krőzus kincsei

Hat évig húzódó jogi vita után a New York-i Metropolitan múzeum visszaadja a török kormánynak azt a felbecsülhetetlen értékű, 2500 éves gyűjteményt, amelyet harminc évvel ezelőtt csempésztek az Egyesült Államokba. A lüdiai kincs néven ismert, Krőzus király uralkodása idejéből származó gyűjtemény 363 darabja egyebek között arany-, ezüst- és bronzserlegeket, tálakat, merőkanalakat, ékszereket, festményeket és szfinxszobrokat tartalmaz.

A Krisztus előtti VI. századból származó leletet a hatvanas évek közepén rabolták el Anatólia nyugati részén fekvő sírokból, és a rablóbanda kereskedőknek adta tovább a kincseket – írja a DPA. A Metropolitan múzeum valamivel több mint egymillió dollárért szerezte meg őket annak idején. New York-i műkincskereskedőktől. – Az infláció és a műkincspiaci áringadozások miatt azonban lehetetlen felbecsülni a gyűjtemény jelenlegi értékét – nyilatkozta a múzeum szóvivője.

A tárgyakat 1984-ben állították ki a múzeum görög–római részlegében, s a török kormány szakértői akkor állapíthatták meg teljes bizonyossággal, hogy a kiállított tárgyak azonosak a sírrablások idején eltűntekkel. Három évvel később Ankara keresetet nyújtott be a lelet visszaperléséért egy New York-i bíróságnál.

A múzeumigazgató, *Philippe Montebello* szerint két fontos tényező szól amellett, hogy a teljes gyűjteményt visszaadják Törökországnak: először is, Ankara bizonyítékokat tud felmutatni arra vonatkozóan, hogy a kérdéses darabokat Usak környéki sírokból rabolták el, másrészt bebizonyosodott, hogy a múzeum néhány munkatársának már a kincsek megvásárlásakor volt olyan gyanúja, hogy az eladott darabok körül nem lehet minden rendben. Ilyen körülmények között jogos és méltányos visszaszolgáltatni a gyűjteményt – jelentette ki az igazgató. (MTI)

Ingatlan a nyerő

Az idén 82 ezer négyzetméternyi új irodát adnak át Budapesten, és ez rekordnagyságú. A beruházási tárgyalások alapján már most elmondható, hogy a következő két évben 120 ezer négyzetméternyi új irodaterület építése várható a fővárosban. Ha mindehhez hozzávesszük, hogy 1990-ben 33 ezer négyzetméternyi, 1991-ben 10 ezer négyzetméternyi, tavaly pedig 55 ezer négyzetméternyi új iroda épült megállapítható, hogy Budapest rövidesen regionális pénzügyi-üzleti központtá válik – mondotta *Diczházi Bertalan* kormány-főtanácsadó az MTI munkatársának.

Hozzátette: a budapesti ingatlanpiac elsősorban az irodaberuházások felé mozdult el. A külföldi befektetők jó üzleti lehetőséget látnak az irodaházépítésben, hiszen számos multinacionális cég, nemzetközi pénzügyi intézmény, kereskedelmi vállalkozás hoz létre Magyarországon leányvállalatot.

Az irodaház-beruházások terén az osztrákok vezetik a sort, őket a franciák, a németek és a svédek követik. Jelenleg japán és kanadai befektetőkkel folynak előkészítő tárgyalások jelentős beruházásokról.

E folyamat azért is örvendetes, mert ha Budapest a nemzetközi vállalatok, intézmények közép-európai érdekeltségeinek központjává válik majd, az azt is jelenti, hogy a szolgáltatási-kereskedelmi-pénzügyi szektorban számos új munkahelyre valamint jelentős mennyiségű munkaerőre lesz szükség – mondotta végezetül Diczházi Bertalan.

Letartóztatták a cigányverőt

Személyes bosszú vezérelte azt a 25–30 tagú bandát, amelynek tagjai a múlt hét csütörtök délutánján brutális módon elbántak a berhidai cigány családdal – erősítette meg tegnap korábbi információnkat a várpalotai rendőrkapitányság ez ügyben illetékes nyomozója.

A kapitányság emberei változatlanul nagy erőkkel dolgoznak az ügyön, hogy fény derüljön a legapróbb részletekre is. Kedden délelőtt a Veszprém Városi Bíróság harmincnapos előzetes letartóztatását rendelte el a 27 éves, veszprémi *Gy. Lászlónak*, aki Jimmyként mutatkozott be *Illés Józsefék* lakásán a támadás előtt. A bíróság döntését azzal indokolta, hogy Gy. szabadlábra helyezése esetén tartani lehet szökésétől, ezzel az eljárást megnehezítené, avagy meghiúsítaná.

(m)

Csomagküldő kereskedelem

Szigorodó feltételek

Bár gombamód szaporodnak a csomagküldő kereskedelmi cégek, pontos számukról nincs nyilvántartás – nyilatkozott az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium illetékese az MTI kérdésére. Mint elmondta: a csomagküldő kereskedelemre is a kereskedés általános szabályai vonatkoznak. Kötelező a minőségellenőrzés, a jótállás, a szavatosság biztosítása.

Mindezeket a szabályokat eddig sokan áthágták, valószínűleg azért, mert a vevő az áruval nem a boltban találkozott. Reklamálni nem tudtak a károsult vásárlók, hiszen a csomagküldő többnyire csak postafiókot jelölt meg.

Szeptember elején az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium 14/1993. számú rendelete több szempontból is megszigorította a csomagküldő kereskedelem működését. A rendelet szerint hirdetni csak akkor lehet, ha a csomagküldő cég azonosítható módon jelöli magát, azaz közli nevét, székhelyének és telephelyének, üzletének pontos címét. A hirdetést enélkül nem lehet feladni, de a hirdető média, a televízió, rádió és a lapok sem fogadhatják el így azokat. Szigorító intézkedés az is, hogy a forgalmazáshoz szükséges minőség-ellenőrzési vizsgálatról nyilatkoznia kell a forgalmazónak. Enélkül nem adhat fel hirdetést, s a hirdető média sem fogadhatja el azt. A hirdetők a megtévesztő reklámért a forgalmazóval azonos mértékben felelnek. A rendelet november elejétől lép életbe.

Ez az érme sokat ér ma

Jóval többet, mint amennyit az ókori Pannóniában ért. Persze Marcus Aurelius ideje óta a pénzpiacokat a legkülönfélébb változások érték, s ma már nem csupán a fémpénz az érték. A Budapest Bank Aquincum Értékjegy II/A ellenáll az időnek. Egy év múlva éppúgy jóval többet ér, mint ahogy az Aquincumban talált denarius értéke is növekedett az évszázadok alatt.

Az Aquincum Értékjegy II/A, amely az Aquincum értékjegy-sorozat legújabb tagja, egy biztos alapokon nyugvó befektetés. Lejárata egy év, kamata garantált kamatból és kamatprémiumból tevődik össze, induló kamata évi 20 százalék. Kapható 10.000 és 100.000 forintos címletekben a Budapest Bank Rt. fiókjaiban.

EURO RSCG HAVASI

AQUINCUM ÉRTÉKJEGY II/A BUDAPEST BANK RT.

TELEVÍZIÓ

MTV 6.00–9.00 Szabadság tér 9.05 A bestia 10.00 Paradicsom Szálló 11.10 Erdészház Falkenauban 12.00 Déli harangszó 12.01 Hírmagazin, lazáratlan akták 12.30 Időkerék 12.58 Hírek 13.00 Körzeti magazinok 13.58 Hírek 14.05 Rosszcsont kalandjai 14.35 Kaliforniai álom 14.58 Hírek 15.00 A homok titkai 15.35 Erdőjárók 15.58 Hírek 16.00 Kék Ég Légitársaság 16.45 Három kívánság klub 16.58 Hírek 17.00 Háttértudomány 17.30 Szentföldi szent helyek üzenete 17.50 Körzeti híradók 18.00 Híradó 18.15 Théma 18.30 Ki marad a végén 19.00 Mindent a szerelemért 19.30 Híradó 19.50 Sporthírek 20.00 TS-PNB labdarúgó-mérkőzés 22.10 Híradó 22.15 Aktuális 22.55 X-akták 23.35 Ezredvégi próféciák 0.20 Bank utca

MTV 6.00–9.00 Szabadság tér 9.05 Hyppolit és a többiek 10.00 1989 – hónapról hónapra 10.40 Tánczenei koktél 11.05 Showbálvány 12.00 Déli harangszó – Szenzáció 12.50 Popzenei válogatás 13.00 Hírmagazin, lezáratlan akták 13.30 Aktuális 13.55 1100 év Európa közepén 14.25 Európa Tanács 14.40 Önök kérték 15.30 Magyar Ház 16.00 Iskola utca 17.30 Panoráma 18.00 TS-Dunaferr SE–Jesenice jégkorongmérkőzés 19.40 Esti mese 20.00 Híradó, sporthírek 20.30 A Századunk műhelyéből 20.50 Magyarország 2000 21.20 Millenniumi könyvtár – Lila ákác 22.45 Záróra

DUNA TV 9.00 Reggeli muzsika 9.10 Firsz utazása 9.40 Napóra 10.15 A kutya éve 11.55 Vers 12.00 Déli harangszó, hírműsor, Lapozó 12.20 Esti kérdés 12.30 Kedves 13.00 Ausztrália 13.25 Századunk nagy napjai 14.25 Az élet bolygója 15.25 A rettenthetetlen riporterek 15.50 Pop-sa-rock 16.20 Miénk a tér 17.25 Mese 18.00 Napóra, híradó 18.55 Hej, hej, helyes beszéd 19.00 Magyar világ 19.30 Esti kérdés 19.45 Az Olsen-banda pácban 21.35 Híradó, sportpercek 22.00 Mahábhárata

tv2 6.25 Aerobik Norbival 6.30 Jó reggelt, Magyarország! 8.20 Reggeli gondolatok 8.30 Gazdagok és szépek 8.55 Riviéra 9.25 Divatshow 9.50 Magyarország holnap 10.20 Follow me 10.45 Fő az egészség 10.50 Közvetlen ajánlat 11.20 Háló világ 12.10 Édes hármasban 12.35 Riviéra 13.00 Félénk vagyok, de hódítani akarok 14.45 Gazdagok és szépek 15.10 Szupercsapat 16.00 Sunset Beach 16.45 Samantha 17.40 Luz Maria 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Rosalinda 20.00 Dáridó 21.45 Jó estét, Magyarország! 22.30 Szeszélyes éjszakák 23.00 A sorozatgyilkos 1.00 Vörös cipellők

RTL KLUB 6.30 Reggeli 9.00 Receptklub 9.10 Babylon 5 9.55 Barátok közt 10.25 Top shop 10.55 Dallas 11.50 Delelő, utána: Mire gondolok 13.00 Hírek 13.50 Az első csók 15.20 Második csók 15.50 Babylon 5, utána: Mire gondolok 16.40 A farm, ahol élünk, utána: Mire gondolok 17.40 Titkok és szerelmek 18.30 Híradó 19.00 Fókusz 19.25 Barátok közt 19.55 Kooístoló 21.45 Öreglányok 22.15 Öreglányok 22.45 Este 23.05 Árnyékhajsza 0.45 Erotikus fantáziák 1.10 Fókusz 1.30 Divatklip

TV3 5.50 Nap-kelte 9.05 Santa Barbara 10.00 Utazás Gasztronómiában 10.30 Közvetlen ajánlat 11.00 VH1 13.50 közvetlen ajánlat 14.20 Veszélyes mélység 16.00 Eleven Levi's Chart 16.45 Beverly Hills 90210 17.35 A felügyelőnő 18.30 Szeleburdi Susan 19.00 Hír3 19.30 Egy rém rendes család 20.00 Különleges kommandó 20.50 Drágán add az életed 23.15 Szárnyak 23.45 Hír3 0.15 Cracker 1.05 72 óra 1.30 VH1

BUDAPEST BP TELEVÍZIÓ 16.00 Mi muzsikus lelkek... 17.00 Pes megyei aréna 18.0 Brill 30 18.30 Nyomorultak 19.0 Csocsó 19.30 Váljék kívánságár 21.00 Beszélgetés tabuk nélkü 22.00 Citykrónika 22.30 Tökös ötö

MAGYAR ATV 17.05 Vendég a Tv 11 18.30 Olimpia extra 18.55 Közeledik az Úr napja 19.00 Esti lazító torna 19.05 Hírek öt percben 19.10 Magyar mesék 19.15 Halló, doki! 19.30 Légből kapott 20.00 Magyar reménységek 20.20 A Felkínálom Alapítvány Gazdagodó című műsora 22.00 Rockkalapács 22.30 Egy búvár vallomásai 23.00 Irány az olimpia

EUROSPORT 8.30 Vitorlás-világverseny 9.00–11.30 Biatlon-vk 11.30 Motorsport-magazin 12.00 Grand Touring 12.30 Gyorsasági motorozás 13.00 Biatlon-vk 14.30 FIS hódeszka-vk 15.00 Tenisz 16.30 Biatlon-vk 18.00 Szánkó 19.00 Férfi alpesi sí világkupa 20.00 Légibalett-világbajnokság 21.00 Grand szumó basótorna 22.00 Lovaglás 23.00 Ökölvívás 24.00 Sportélet 0.30 Extrém sportok

RÁDIÓ

MR KOSSUTH 9.00 Hírek, közlekedés, időjárás 9.04 Napközben 11.00 Hírek, közlekedés, időjárás 11.04 Cigányfélóra 11.35 Csodák és csudák 12.00 Déli krónika 12.40 Ki nyer ma 12.50 Törvénykönyv 13.00 Hírek, közle- időjárás 13.05 Vendég a

gyar daloskert 20.30 Határok nélkül – az irodalomról 21.00 Hírek, közlekedés, időjárás 21.04 Műsorajánló 21.05 Fórum – az idő tükrében 21.55 Szóló 22.00 Késő esti krónika 22.30 Szellemtörténetek 23.00 Hírek, közlekedés, időjárás, kenó 23.04 Hangversenymúzeum 24.00

MR BARTÓK 6.00 Muzsikáló reggel 8. Hírek, időrás, műsorismertetés 8.06 Pódi 9.01 Magyar zeneszerzők 10.00 rek, időjárás, műsorismertetés 1 Helyettem írták 10.55 Néps operarészletek 11.40 Magyar r

Tamás Amaryllis

1999.XII.3.

nc lazacai mozgóképen

rendező megújulásról és tévedésekről

magyar film még él... Sokan, sok helyen elmondták, hogy sorsára hagyták a magyar filmet. Ezért a közszolgálati és a kereskedelmi televíziók egyaránt felelősek. Egy film vagy egy színész felfuttatásához hozzátartozna a televíziós szerepek, hiszen az ismert arcok vonzzák a nézőket a moziba is. Míg a Magyar Televízióban a hetvenes években közel száz televíziós alkotás készült, addig manapság csak egy-két filmre vállalkozik.

nya visszatér Magyarországra, ahol gyökerei után kutatva találkozik édesanyja egykori szerelmével. Izgalmas, szép történet.

– Milyen témákat kellene feldolgozniuk a magyar filmeseknek?

– Természetesen nincs egyértelmű recept, hiszen az elmúlt években is voltak itthon nagy sikerű alkotások, amelyek bebizonyították, hogy magyar filmekre is kíváncsiak az emberek. A magyar nyelv – ahogy *Örkény* István mondta – a világ nyolcadik csodája. Jócskán vannak azonban feltáratlan területek. Elég, ha csak *Jókai* eddig még feldolgozatlan regényeire vagy *Móricz, Füst* Milán, *Szerb* Antal műveire gondolunk. De itt van *Krúdy* Gyula, *Kosztolányi* és a kortársak közül például *Gion* Nándor is. Felesleges talán tovább sorolgatni kitűnő magyar szerzőinket, akiktől rengeteg ötletet kaphatnánk, ha forgatnánk köteteiket. Sokszor kérdezték külföldön, miért nem vi-

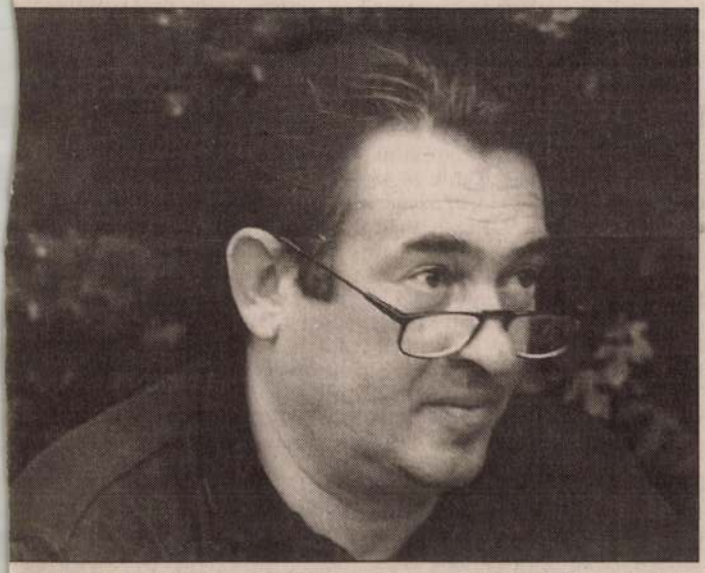

András Ferenc: Vannak történetek, amelyeket tőlünk várnak, amelyekkel adósak vagyunk

– Milyen filmes munkák várnak önre, sok ötlete közül melyik az, amelyik megvalósulhat?

– Enzo *Laurett* író, az olasz Pirandello Társaság elnöke kért fel, hogy A Szent Lőrinc folyó lazacai című regényéből rendezzek filmet a jövő nyáron. *Dobai* Péter most elkészült könyve közös ötletünk volt. A Magyar kezdt A nagy generáció témáját másik nézőpontból közelíti s egy nagyon izgalmas, de korán „lefejezett" kor-

NAPLÓ

A KI KICSODA 2000 című kötetet ma délelőtt tíz órakor mutatják be a Markó Könyvszalonban (Bp. V., Balassi Bálint u. 7.).

CECCOTTI a Forma dicsérete című bútor- és designkiállítása december 20-ig látható a V. A. M. Design Centerben (Bp. VII., Király u. 22.).

JUBILEUMI KONCERT. Az Erdődy kamarazenekar fennállása ötödik évfordulója alkalmából hangversenyt ad december 4-én este hét órakor a Belvárosi Főplébániatemplomban (Bp. V., Március 15. tér) Héja Domonkos vezényletével. Műsoron Haydn, Bengraf, Druschetzky művei. A belépés díjtalan.

TAMÁS AMARYLLIS kiállítása december 4-én délután négy órakor nyílik meg az Örökmozgó Filmműzeumban (Bp. VII., Erzsébet krt. 39.). A megnyitó után vetítik Máriássy Ferenc Portrék, Almási Ferenc Szerelem első hallásra, Mészáros Márta szerencse lányai című filmjét.

PÉRELI ZSUZSA textilművész Szent dolgok című kiállítása december 5-én délután négy órától látogatható a Szent Mihály-kápolnában (Budavár, Halászbástya). Ugyanitt december 10-én, este fél nyolckor a budapesti Monteverdi kórus ad karácsonyi koncertet.

IBSEN PEER GYNT című drámájának zenés változatát mutatják be december 5-én, este fél hétkor a Budapest Kongresszusi Központban. A Magyar Rádió és Televízió zenekarát Vásáry Tamás vezényli. Közreműködik Kertesi Ingrid, Káldi Kiss András, Megyesi-Schwartz Lúcia, Kiss Rózsa, Kristófy Mária, Geöcz Judit.

HORNA KATI fotókollekciója a

MTI-PANORÁMA

■ **Bogota** – Százan fulladtak meg, illetve tűntek el Kolumbia északnyugati részén, ahol a Taparto folyó kilépett medréből és elárasztotta a környező vidéket. A Bogotától 200 kilométerre északnyugatra fekvő területen 20 kilométeres körzetben mindent elsöpört az iszonyú erejű áradat. A mentés csupán a levegőből lehetséges.

■ **Szófia** – A tiranai rendőrség szerint a legutóbbi 12 hónapban csaknem félszáz albán állampolgár került annak a bűnbandának a hálójába, amely szervátültetésekhez szállított donorokat Olaszországba és Görögországba. A bűnözők 47 albán állampolgárt – többnyire rokkantakat – kényszerítettek külföldre különleges klinikákra. A donorok között gyerekek is voltak.

■ **Zágráb** – *Franjo Tudjman* horvát államfő szerint egyes külföldi országok mind nagyobb mértékben avatkoznak be a boszniai konfliktusba, s ez a helyzet súlyosbodásával fenyeget. Tudjman konkrét példákat is említett: szerinte Irán és Szudán a boszniai muzulmánoknak ad katonai segítséget, míg Irak és „egyes orosz katonai körök" a boszniai szerbeket támogatják.

■ **Washington** – „Hasznos" tanácsot kapott a szerb hadsereg Iraktól: irányítsa a légitámadásokat a polgári lakosságra, így megvédheti fegyvereit. *Zivota Panity*, Jugoszlávia fegyveres erőinek parancsnoka járt legutóbb Bagdadban, hogy tanulmányozza az irakiak öbölháborús tapasztalatait. Mint megtudta, az irakiak úgy védekeztek az amerikaiak korszerű célkereső bombái, rakétái ellen, hogy nappal lakóövezetekbe telepítették fegyvereiket. Mire az amerikaiak a célpontokat éjjel támadták, a fegyverzetet kivonták – így a lövedékek a lakosságot érték.

■ **New York** – A korábbi közlésekkel ellentétben a Jugoszlávia elleni szigorított büntetőintézkedések nem hétfőn, hanem csak kedden hajnalban léptek életbe. Az ENSZ pontosította eredeti közlését, és bejelentette, hogy közép-európai idő szerint kedd reggel hat óra óta vannak csak érvényben a szankciók.

■ **Belgrád** – A jugoszláv határőrök a jugoszláv–albán határon agyonlőttek öt albán állampolgárt, akik illegálisan próbáltak meg bejutni Koszovóba. A csoport négy tagjára az egyik határőr úgymond önvédelemből nyitott tüzet, amikor azok állítólag megpróbálták elvenni a fegyverét, az ötödiket pedig azért lőtték le, mert nem állt meg a felszólításra.

■ **Peking** – A kínai polgárháború befejezése (1949) óta először legmagasabb szintű tárgyalások kezdődtek kedden Szingapúrban a kommunista vezetésű Kína és a nacionalista *Kuomintang* vezette Tajvan között.

■ **London** – Diana walesi hercegnő kedden Londonban – egy táplálkozási rendellenességekkel foglalkozó nemzetközi tanácskozás megnyitóján – azt mondta, hogy a súlyos fogyással járó bajok oka többnyire az önbecsülés hiánya. Károly herceg trónörökös különélő felesége általánosságban beszélt, de a brit hírközlés máris úgy tálalta szavait, mint tulajdon, immár leküzdött problémájának első nyilvános beismerését.

■ **Bukarest** – Visszanyerte szabadságát *Emil Bobu* és *Manea Manescu*, a Román Kommunista Párt politikai bizottságának 1990-ben népirtásért elítélt két tagja azután, hogy a bíróság hétfőn 10 évre csökkentette büntetésüket. Mivel az elítéltek 60 éven felüliek, a törvény értelmében büntetésük negyedét kell csak letölteniük, ezt pedig meghaladja eddigi fogva tartásuk időtartama.

■ **Chicago** – A Központi Hírszerző Hivatal (CIA) arra figyelmeztette az Egyesült Államok több mint hetven katonai, repülésügyi vállalatát és pénzügyi intézményét, hogy francia titkosügynökök és diplomaták ipari titkaik megszerzésére törekednek. A jelentés egy 21 oldalas francia kormánydokumentumra hivatkozik. A lista állítólag olyan repülési és katonai cégektől eredő ipari titkokat tartalmaz, amelyek egyes francia vállalatok számára rendkívül értékesek.

■ **Róma** – A olasz szenátus mentelmi bizottsága kedden hozzájárult ahhoz, hogy felfüggesszék *Giulio Andreotti* mentelmi jogát és engedélyezzék a palermói ügyészségnek bűnvádi eljárás megindítását a volt kormányfő ellen maffiás kapcsolatok és a szervezett bűnözésnek előnyöket juttató tevékenység gyanújával.

■ **Párizs** – Tévériporterek és fotósok hada várt kedden délelőtt Párizsban, a Champs Elysées egyik elegáns étterme előtt egy 23 éves breton tengerészgyalogost. Ő az egyike annak a két nyertesnek, akik szombaton este a francia lottón 55 millió frankot nyertek.

NAPLÓ
Közép-dunántúli napilap

Főszerkesztő: BALOGH ELEMÉR
Főszerkesztő-helyettesek:
HORVÁTHY GYÖRGY,
VARGA DOMOKOS PÉTER

Levélcímünk: Napló-szerkesztőség, Veszprém, Szabadság tér 15. Pf. 161. 8201.
Telefonszámaink: Szerkesztőségi alközpont
(ugyanitt információ a hirdetésfelvételről, panaszügyek) 88/27-444, 27-043, 27-643, 27-645.
Főszerkesztő, titkárság: 22-915. Telefax: 22-915. Sportrovat: 22-871.
Kiadja a Közép-dunántúli Napló Kiadói Korlátolt Felelősségű Társaság,
Veszprém Szabadság tér 15. Pf.161. 8201.
Felelős kiadó: **Kovács József**, a kft. ügyvezető igazgatója.
Telefon- és telefaxszáma: 88/22-852. Telex: 32-355.
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalban,
a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben, valamint a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál
(Helir) Budapest XIII. Lehel u. 10/a 1900. Közvetlenül vagy postautalványon,
valamint átutalással a Helir 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj 1 hóra 322, negyedévre 966, fél évre 1932, egy évre 3864 forint.
A NAPLÓ reklámirodájának telefaxszámai: 88/27-077, 27-845.
Pápai szerkesztőség, hirdetésfelvétel telefon, telefax: 89/13-665.
Készül a Napló Multicom számítógépes szövegszerkesztő rendszerén.
Fotóriportereink kizárólag FORTE nyersanyagra dolgoznak.
Nyomás: VESZPRÉMI NYOMDA KT. Felelős vezető: **Fekete István** igazgató, telefon 23-882.
Telefonközpont: 26-688. Telex: 32-619.
Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
Index: 25-061, ISSN 0133-2104

Szociálpolitika helyett szegénypolitika

Csehák Judit sajtótájékoztatója

Ha az állampolgár boszszantani akarja a mindenkori kormányt, akkor szavazzon! – vélekedett *Csehák Judit*, az MSZP parlamenti képviselője tegnapi veszprémi sajtóértekezletén, amelyen beszámolt a szocialisták álláspontjairól a társadalombiztosítási önkormányzati választásokkal, az egészségügy finanszírozásával és a nők nyugdíjkorhatárának növelésével kapcsolatban.

Véleménye szerint a polgár csak akkor tévedhet, ha a választásokra nem megy el, függetlenül attól, kire adja a voksát. A társadalombiztosítási önkormányzat az egyetlen képviseleti szerv, amely képes felülvizsgálni és ellenőrizni a kormány szociálpolitikáját, amelyet egyébként a képviselőnő szívesebben nevez szegénypolitikának. A kormány fontosnak minősítette a választásokat, ám ez képmutatás, mert ha valóban fontosnak tartaná, akkor nem szabta volna meg a szavazópolgárok minimális részvételi százalékarányát ahhoz, hogy a választások érvényesek legyenek.

Csehák Judit részletesen taglalta a pénzügyi és egészségügyi tárca munkáját, pontosabban élesen bírálta, mondván, hogy az MSZP mint szociális felelősséget viselő párt erélyesen kiáll az egészségügy anyagi helyzetének mielőbbi rendezése mellett. Az egészségügy ugyanis súlyos pénzügyi gondokkal küzd, mert a költségvetése az áfakulcs és az infláció hatásának figyelmen kívül hagyásával készült, ami azt jelenti, hogy a tavalyi költségvetés szintjén maradt. A helyzetet súlyosbítja az egészségügyi személyzet tizenharmadik havi bérének kifizetése, amire szintén nem teremtették elő a fedezetet, hanem arra kötelezték az egészségügyet, hogy a juttatást az alkalmazottak béréből hat hónap alatt törlesszék. Számos egészségügyi intézmény került emiatt kilátástalan helyzetbe. Arról nem is szólva, hogy a nyugdíjasoknak ígért 16 százalékos nyugdíjemelésnek sincs meg a fedezete. A képviselőnő kifejtette, hogy a nyugdíjkorhatár növelése mintegy 35 ezer nőt érint és az erre vonatkozó törvény alkotmányellenes, mert a törvényhozó visszamenőleges hatállyal rendelkezett. Emiatt törvénymódosítási indítványt terjesztenek elő, amelyet a jelek szerint a parlament el is fogad.

Herendi delfinek utaznak Londonba

Rövidesen herendi delfinek utaznak Londonba, ahol a legnevesebb gyártók között bizonyíthatják, hogy a herendi porcelán kiharcolta magának az őt megillető méltó helyet a nagyvilágban.

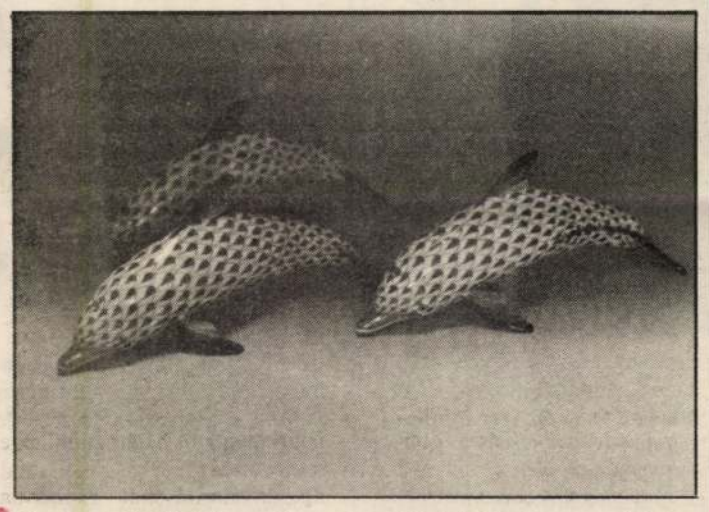

Májusban elutazik a herendi kollekció a brit fővárosba, ahol *Mappin Webb* neves londoni kereskedő porcelánkiállításán a látogatók megtekinthetik a legújabb herendi csodákat. Várható, hogy az érdeklődés középpontjában az a delfincsalád szerepel majd, amely az említett kereskedő rendelésére készült. *Tamás Ákos*, a gyár iparművésze tervezte őket. Sikerült rögzítenie a delfinek kecses úszó-repülő mozdulatát, s megalkotni a delfincsaládot, amely három különböző nagyságú szobrocskából áll, a legnagyobb delfin arasznyi, a másik kettő kisebb. Az úgynevezett VH (pikkelyes) mintával, a nyugati vásárlók körében roppant népszerű eljárással festették őket.

A kiállításon ott lesz a festőműhely egyik tagja is. *Balta Szilvia* a helyszínen mutatja be festőtehetségét és a hagyományos herendi porcelánfestészet művészetét. Így a látogatóknak alkalmuk lesz látni azt is, miként készül a világhírű herendi porcelán mintázata és megbizonyosodhatnak arról, hogy minden darabot kézzel festenek. A szervezők igyekeznek tudatosítani ezt a tényt a látogatókban és a vásárlókban.

Tavaly például a londoni kiállításon, amelyet a hírneves Thomas Good-ház szervezett, a már hagyományos herendi dísztárgyak mellett *Takács Zoltán* iparművész mutatta be a kobaltkék mintázatú étkészletét, amelyet állítólag még Lady Di is megcsodált. Megtudtuk, hogy egy herendi kollekció már megérkezett Japánba, ahol a magyar terméket egy nagyszabású nemzetközi kiállításon mutatják be. Az európai porcelángyártók évente kétszer mutatkoznak be a világ legnagyobb porcelánvásárán Frankfurtban. A herendi gyár rendszeresen megjelenik tradicionális és legújabb termékeivel. Ezen a vásáron Herend kiemelkedő helyet kapott Európa legnevesebb manufaktúrái mellett (Meissen, Königliche Porzellan Manufaktur Berlin, Sevres, Ludwigsburg Höchst). Herend ékszerdobozként csillogott az óriási és előkelő választékot kínáló világmárkák között és számos kiváló üzletkötéssel érkezett haza.

gg

Rendkívüli önkormányzati ülés lesz Tapolcán

Gyerünk a moziba be

Rendkívüli ülést tartanak csütörtökön a tapolcai képviselők.

A tervek szerint először megtárgyalják az önkormányzat szociális tevékenységét szabályozó rendelet tervezetét, amelyet a két héttel ezelőtti ülésen, majd az azt néhány nappal követő „képviselői konzultáción" már tüzetesen megvitattak. A kérdés fontosságát növeli, hogy a munkanélküli-ellátásból kikerülők és ezzel várhatóan szociális ellátásra szorulók száma év végére mintegy 800 főre emelkedik a városban.

A tanácskozás másik, sokakat érintő döntését a város tulajdonába került mozi jövőjéről kell meghozni. Az előterjesztés szerint a vállalkozásba adásnak pillanatnyilag még nem jött el az ideje, helyette a mozit közvetett önkormányzati támogatással kell fenntartani. Eszerint „az önkormányzat saját keretein belül működteti a mozit. Másrészt ez a támogatás nem jele[len] költségvetési pén[zi] működtetésébe[a] javaslat. A mo[a] Batsányi [ponthoz] kar[csonyoma]után a térs[rozó] inté[Gábor]

A [term] [ülé]

Május 21-én

Választhatnak a katonák

A Magyar Honvédség parancsnoka elrendelte: lehetővé kell tenni, hogy a május 21-i társadalombiztosítási választáson, illetve az üzemi tanácsok megválasztásán minden katona és honvédségi közalkalmazott szabad elhatározása alapján részt vehessen.

Ha a dolgozóknak a törvényben meghatározott hányada a szolgálati helyén kíván szavazni, akkor az illetékes parancsnok köteles a szavazókör létesítése iránti igényt a helyi jegyzőnél bejelenteni. A sor- és tartalékos katonák, valamint a katonai tanintézeti hallgatók részére – amennyiben igénylik – biztosítani kell, hogy a szolgálati feladatok végrehajtásának csorbítása nélkül állandó lakóhelyükön szavazhassanak. A választás időtartamára a fegyelmi fenyítésként kiszabott fogságfenyítések végrehajtását el kell halasztani, illetve fel kell függeszteni. A parancsnokoknak biztosítaniuk kell, hogy azok a katonák, akik nem az állandó lakóhelyükön szavaznak, április 16-tól május 15-ig levélben, vagy május 20-án 16 óráig személyesen kérhessenek igazolást a lakóhelyük szerint illetékes jegyzőtől annak érdekében, hogy bekerülhessenek a szükséges névjegyzékbe.

A Magyar Honvédség parancsnokának intézkedése értelmében az idén rendhagyó módon nem május 21-én, Budavár ostromának évfordulóján, hanem május 19-én, illetve 20-án tartják meg a honvédelmi napi ünnepségeket. (MTI)

Rendőrségi felhívás

Autókat lopott, fegyverrel üzletelt

Különösen nagy érté[k] elkövetett lopás ala[pos] gyanúja miatt ker[esik] Komárom-Esztergom [megyei] Rendőr-főkapi[tány]ság *Tóth János* s[egéd]hérvári lakost.

1993. április 28.
SZERDA
XLIX. évfolyam, 98. szám
ÁRA: 13,80 Ft

Tamás Ákos

NAPLÓ

KÖZÉP-DUNÁNTÚLI NAPILAP

Ki és mennyivel részesedik a volt úttörők vagyonából?

Zánka újrafelosztása

Részletes beszámoló a 3. oldalon

Szigorúbb közúti ellenőrzés

Drága piros-tilos

Arról a szigorúbb közúti ellenőrzésről van szó, amit a veszprémi rendőrkapitányság közlekedési osztálya egyre fokozottabban valósít meg a közutakon.

Ehhez a kapitánysághoz tartozik – mint tegnap a sajtótájékoztatón *Váradi Károly* közlekedési osztályvezető elmondotta – megye területének 39 [illegible]ka, három város, a me[illegible]ely, Zirc és Balatonal[illegible]iékoztatón az első ne[illegible]asonlította össze a [illegible]nló időszakával. A [illegible]kedés 8,7 százalék, [illegible], hogy kevesebb[illegible]életüket.

Azt is megtudtuk, hogy rendszeresen tartanak ellenőrzéseket havonta, sőt a kapitányság területén hetente is. Felhívták a figyelmet arra, hogy május közepétől jelentősen emelkednek a helyszíni és a szabálysértési bírságok, például aki piros-tiloson áthalad, akár 30 ezer forintot is fizethet és bevonják a vezetői engedélyét.

Váradi Károly arról is beszámolt, hogy a veszprémi önkormányzat 1,5 millió forinttal támogatta az alapítványt. Ebből máris vásároltak egy nagy teljesítményű Kawasaki motort, amely Veszprém utcáin segíti a rendőrök munkáját.

[illegible]tmányellenes [illegible]sító törvény

[illegible]el- lásra jogosult tagjai és a kárpótlásra jogosult helyi lakosok vehetnek földet. A módosítás viszont a jogosultak egy részét [illegible]tólag hátrányosabb helyzetbe [illegible]zta. Hozzájuk képest indokolt előnyt élveznének azok is, [illegible]a korábbi szabály alapján [illegible]lajdont szereztek. A ha[illegible]zerint az utólagos vál[illegible]érti a jogbiztonság el[illegible]árpótlásra jogosultak [illegible]os megkülönböz- MTI)

Korlátozott bombázás a szerbek ellen?

A törvényhozással való beható tanácskozások után várhatóan a következő napokban új, keményebb politikát jelent be a boszniai válságban – mondotta hétfő este *Bill Clinton*. Az amerikai elnök nem jelölte meg, hogy mire gondol, de a legvalószínűbbnek a szerbek elleni légicsapások, illetve a bosnyákok felfegyverzése látszik.

Borisz Jelcin orosz elnök kedden figyelmeztette a boszniai szerbeket, hogy viselniük kell a következményeket, ha visszautasítják a nemzetközi béketervet a boszniai rendezésre. Az orosz föderáció nem fogja megvédeni azokat, akik ellenszegülnek a világ akaratának. Eljött az ideje, hogy döntő intézkedések szülessenek a konfliktus lecsillapítására – hangzik az elnöki nyilatkozat.

A legvalószínűbb amerikai stratégia, hogy korlátozott légibombázásokkal kényszerítik a szerbeket tűzszünetre, majd újabb tárgyalásokra. A légiakciókra hajlanak a britek és a franciák is. Ezt jelentette kedden meg nem nevezett vezető amerikai kormányférfiakra hivatkozva a The New York Times, s hozzáfűzte: *Warren Christopher* külügyminiszter hamarosan Európába utazhat a részletek megtárgyalására.

A lap értesülései szerint Bill Clinton elnök azt igényli, hogy a korlátozott mértékű légicsapásoknak legyen meghatározott célja. Az elnök a következő napokban újabb megbeszéléseket tart nemzetbiztonsági tanácsadóival, majd a törvényhozással. Ezt követően nagy vonalakban bejelenti döntéseit.

A The Washington Post megerősítette azt az értesülést, hogy mind a brit, mind a francia kormány a légibombázásokat, illetve a bosnyákok felfegyverzését tartja a két lehetséges lépésnek. A lap párizsi tudósításában beszámolt az európai aggodalmakról is, arról, hogy a Szerbia elleni szankciók visszaüthetnek: kárt okoznak a szomszédoknak, a magyar, a macedón, a bolgár és a román gazdaságnak, és esetleg bele is sodorhatják ezeket az országokat a konfliktusba – írta a lap. (MTI)

A parlament felhatalmazta a kormányt

Bős ügyében Hágához fordulhatunk

Az 1956-os forradalom történéseit, az azt követő megtorlást és az ezzel kapcsolatos igazságtételi törekvéseket érintő napirend előtti felszólalásokkal kezdődött az Országgyűlés tegnapi plenáris ülése.

Gáspár Miklós, a KDNP frakcióvezető-helyettese bejelentette, hogy kezdeményezésére a legfőbb ügyész elrendelte több 1956-os sortűz tényfeltáró vizsgálatát. A kereszténydemokrata politikus a sortüzek körülményeinek tisztázását különösen fontosnak tartotta, hiszen – mint mondotta – e sortüzek során mintegy ötszáz fegyvertelen tüntető vesztette életét.

Az Országgyűlés kedden délután 209 igen és 2 nem szavazattal, 9 tartózkodás mellett elfogadta a hágai alávetési nyilatkozat megerősítéséről szóló országgyűlési határozatot. Ezzel a szlovák törvényhozás után a magyar parlament is lehetővé tette, hogy kormánya a bősi vita megoldásában a nemzetközi bíróság döntését kérje. (MTI)

Aranylakodalom

„...fogadom, hogy továbbra is szeretetben, egyetértésben kívánok élni." Ötven évvel ezelőtti esküjét így újította meg *Stefaich József* és felesége, *Darab Ilona*.

Veszprémben, a Hóvirág utcai idősek klubjában tegnap lakodalmat ültek. Ünneplőbe öltözött a klub minden tagja, s a családtagok mellett „násznépként" ők örültek együtt a házaspárral.

Az aranylakodalom hangulatához a Landauer-pékség, a Fórum Fillér Market, a Viola Depó, az Anaconda Kft., a Csopaki Pincegazdaság, a Tini cukrászda, az Ajka Kristály és az Egyetem utcai virágbolt is hozzájárult.

Köszöntötte az aranylakodalmas párt *Dióssy László* polgármester is, aki Veszprém város emlékplakettjét adta át.

h. é.
Fotó: Andrónyi

MA

A szegénypolitikáról

Ha az állampolgár boszszantani akarja a mindenkori kormányt, akkor szavazzon!
2. oldal

Horgászok a vízért

Mi lehet a megoldás? Minden horgásznak törekednie kell arra, hogy lehető legkisebb mértékű környezetszennyezést hozzon létre.
5. oldal

Virágba borul?

A Magyar Út nem vállalja olyan helyzet létrejöttét, amelyikben már a következő ciklusra osztanak el a háttérben bizonyos pozíciókat, és ennek érdekében szervezik meg a választási kampányt – hangsúlyozta *Csurka István*.
6. oldal

Kislőd nagy tervei

A statisztika szerint 1982 és 1989 között több mint 800 fő hagyta el a falut, Ajkára és Veszprémbe költözve. A közelmúltban ez a tendencia megállt.
6. oldal

A német példa

– Aichtalban mintegy 35 egyesület működik jelenleg. Kivétel nélkül mindegyiknek a meghívását elfogadom.
7. oldal

A szovjet hősi halottak

–Elmentünk Várpalotára, a szovjet katonák sírját felbontottuk, megtaláltuk az öt holttestet, majd ezeket ládába szögelve tehergépkocsin szállítottuk Hajmáskérre.
7. oldal

[illegible]T ITÁLIAI TAVASZ
Még három napig tart kedvezményes akciónk!
Ne habozzon, most méginkább megéri!
Kedvezmények, részletfizetési lehetőség (kamatmentesen is), lízing
FIAT
Nyitva tartás:
hétfőtől péntekig
9.30–17,
szombaton
9–13 óráig
(36135/1H)

Tamás ötvösmester, XVI. sz.

Erdély.

Arch. Sieb. 1903. 32. köt. 42. l.

Tamás, építőmester, 15.17, Bártfa.

Tört. Tár

1884, 545.

Ábel: Műtörténeti adatok.

Festészet, falkép

a sasvári zarándok-templom freskói
Giuseppe Tamanti

Forum, 1935. 134.

Szalatnai Rezső: Müemlékvédelem Szlovenszkón.

Tamás testvér
Karmelita aktalos, Győr

Magyar Minerva II. 1901-02
1882.

Falkip. (: freshi :) Gesammelt [illegible]
Tamás festi. 1427. Kolozsvár.
(: Thomas Pictorem de Kolozsvár :)

Tud. gyűjt.
1824, II., 127.

Thomas von Klausenburg, festö XV. sz.

Erdély.

László Kolozsvári Tamásnál is

Arch. Sieb. 1889. 22. köt. 68. l.

Tallós Prohászka István grafikus MDK

1919-ben a 13. Vörös Gyalogezred katonája volt és rajzokban örökítette meg a katona-, majd a fogolyéletet. A 69 éves művész most Mosonmagyaróváron él. Röplapot olvasó vöröskatonák Repr

tegyvertintogatók. Repr

Térképnézők Repr.

Gerencsér Miklós: Viharvert rajzok 1919 történelmi napjairól 9.

NÉPSZABADSÁG bp. 1964. aug. 28.

Tallós-Prohászka István M.D.K.

festő

Rokkant család
Jégrahodás
Jéghordás } repro
Kocsmában

Szalatnai Rezső: Tallós Prohászka István
Művészet, 1965. július – 32 lap.

Tallós Prohászka

István

festő

XIV. Ajtósi Dürer sor

39. a

MKSz 1947

MDK

Tallós Prohászka István

nyáron művésztelepen dolgozott.

/-ó/: Megnyilt a soproni nyári művésztelep.

KISALFÖLD 1964. jul. 3.

Tallum Mária fa ?

→ Turi Éva fa

MŰVÉSZET 1985/11-12/

98

Főleg őskori

al. Szentélye

lái leszelt élű

XV. sz. beli

. sz. 120 cm.

Szárán hatágú

qui venit in

TALLUM Eszter Mária (1958-1996)

Tallum Eszter Mária művészete, 1984-1996) Bp. Szenci M. Albert T., 1997
61 p. ill

Talmácsi kehely

l.

Balogh Erdélyiben

I. 335. l.

Talmács vára

Balássy Ferenc: Szebistye és Talmács várának és területének jogtörténelmi nyomozása. Századok 1872. 86. l.

Rapán Dani:

Mellig, kissé bal
hajat, bajuszt és körsza
ját nyakába ~~van vetve~~ vetette, [illegible]
kép fölött:

„Rumwirth
9

s alól: „Olmütz Öß
A lap hátán életrajza,
Czeruza s szén

Lasz

Talmácsvára
(Landskron)
végvár
a Verestoronyi szorosban.

Kővári Erdélyrend.

142. l.
143, 144. l.

MDK

Tálos Gyula épitő iparművész

A berlini nemzt.kézművesipari kiáll.magyar pavillonjából interieur.Tervezte Tálos Gyula épitő iparművész, kivitelezte Lelősy Albert. Repr.

Magyar Iparművészet, 1938. 162.lap

MDK

Arkayné Stehló Lili, ip.m. és Tálos Gyula ip.m.

nyertek el a Társulat aranyérmeit.

parmüvészeti Társulat kiállításáról.
Müvészet. 1938.III.évf. 22.sz. 162.old.

TÁLOS GYULA

az Iparmüvészeti Társ. aranyérmét nyerte az első magyar iaprmüvészeti tárlaton.

A REGGEL, 1938. nov. 14.

MDK

Tálos Gyula,

épitö iparmüvész.

A kiáll.-t rendezte:OMIT és a Magy.Ip.Müv.Orsz.Egyes.

"Magyarország" 1940.márc. 16. 8.1.
Mária Valéria u. helyse.:"Uj Magyar Otthon".kiáll.

MDK

Tálos Gyula, ip.müv.-lakásterv.

napfényes derü fogad vidéki magyar uriház halljában és a hozzá kapcsolt könyvtárszobában.

Mária Valéria utcai kiállitótermek.

Szép hallok, szobák, kertudvarok és munkásházak az "Uj Magyar Otthon" kiállitáson.

Magyarország. 1940.febr.28. 4.l.

Tálos Gyula, lak.ber.-ip.müv. MDK

tervezte a kiállitásnak szenzációs interieurjét:
Vidéki magyar uriház fogadóhallja és könyvtárszob-
ja, melynek levegös kiképzése és uri vonalvezetése
valósággal lenyügözö.

Mária Valéria-Utcai állandó kiállitási otthon.
Az uj magyar lakáskultura bemutatkozó kiállitása.
Pest.1940.febr.28. 4.l.

MDK

Tálos Gyula, ip.müv.

az ujm magyar otthon tervei között szerepelnek munkái.

Schalk-ház, Kassa.- ?: A kassai iparmüvészeti kiállitás. Népszava. 1943.máj.9. lo.1.

MDK

Tálos Gyula, ötv.-ip.müv.

ötvösművészi remekei ifj.Payer József rendezésében voltak láthatók.

Az Iparművészeti Társulatnak az Iparm. Muz.-ban rendezett 50 éves jub.kiállításának részletei.
Magyar Iparművészet.1935. 265.l.

TÁLOS Gyula

PRAKFALVI Endre: Tornyok és ideologiák : Elmélet és gyakorlat építészetünkben 1945-1956. = Valóság, 1992.4.
82 p. ill

Emlék a hara mártírjainak dicsőítésére 1954

ORÓSZ Mihályné Hástul kőműves. Egerben 1814-ben írják össze.

ORTNER József egri asztalos. Az 1771—85 közötti egri adóösszeírásokban találkozunk nevével. 1768 év végén a püspöki aula prefektusi házánál végzett munkákért 95 forintot kapott és a jogász kollégium munkájáért pedig 100 forintot. (EÁL ÉrsGazd L 1703. rakt. sz. Diurnale 1768. dec. 7.) 1769-ben a tiszapüspöki r. k. templom asztalosmunkájáért 82 forintot vett fel. (EÁL uo. szd. 1769 : 329. sz.)

ORTNER Vid (Fait) asztalosmester. Az egri adóösszeírások 1733—66 között említik. 1733—38 között a Markhot Ferenc u. 2—4. sz. ház (hrsz. 896, 897, 898, ún. „Herner-ház") lakója. Az 1753 körüli összeírás szerint a jogász kollégiumban lakik. 1767-ben az egri Foglár Kollégiumban dolgozik, 1768-ban pedig ugyanitt a II. emeleten foglalkoztatják. (EÁL ÉrsGazd L szdm. test. aed. scrib.)

OSEKOVITS Tamás egri kőműves. A városi adóösszeírás 1824-ben említi.

OSZLER Libórius asztalos fráter. 1746-ban a gyöngyösi ferences templom stallumait és pulpitusát készíti. (EÁL Ferencesek Hist. Dom.) Előbb a szécsényi ferencesek sekrestye bútorait faragta. (Nógrád megye műemlékei. 376. old.)

OSZWALD János kőműves. Egerben 1834—45-ig szerepel az adózók névjegyzékében.

OSZWALD József esztergályos. Az egri adóösszeírásokban 1780—90-ig szerepel.

OSWALDT György tokaji ácsmester. A hejcei templom tornyának ácsmunkáit végzi 1782-ben → Lieb Tamás sóvári kőművesmester közreműködésével. (EÁL ÉrsGazd L 1783. é. 317. sz. szd.)

OTTENHALLER PÁL kőfaragó. Egerben 1736-ban

TÁLOS Gyula építész

Építészet és tervezés Magyarországon 1945-1956.
Bp.UMTv.Ép.Muz.,1992

55,60,64-65,93-94,

TÁLOS GYULA

Új művészet

1998. dec.

7.o.

MDK

Tálos Gyula 2oo pengős dij

Pályázatok. Magy. Iparművészet 1933. 2o4 l.

Tálas Gyula

Lajta Béla visonylag keveset rajzolt, irodájában főleg Kozma Lajos és mellette Tálas kénitette a rénletterveket

Beke Lánló – Varga Zsuzsa: Kozma Lajos (1884-1948)
Kézirat, 15. l.

8	Labor 6/1989				
9	Szabi 15/1989				
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					

SZEPTEMBER

TÁLOS Gyula épitész

Pusztai László: Tálos Gyula hadifogolyévei Oroszországban. In. Pavilon, 1. 22 - 29. p. ill.

Tálos Gyula,ép-ip.müv. MDK

a régi helyiségekből finom és modern kiállitá-
si helyiségeket alakitottak ifj.Richter Aladár
és Tálos Gyula iparmüvészek.

/f.j./:
A magyar iparmüvészet első országos tárlata.
Ipam.Társ.uj helyiségében/ egykori Lloyd-palota./
Pesti Hirlap. 1938. nov. 6.

MDK

Tálos Gyula

Tálos Gyula weekendbutórai (akácfából készítette Lelőssy Albert) a magyar kézművesipar berlini kiállításán.

Cikk: Magyar kézművesipar a berlini kiallitason

Magyar Iparművészet, 1938. 157.lap

MDK

Tálos Gyula

Lakatos A.: Az első országos magyar iparművészeti
tárlat. Művészet 1938. III. 22. sz. 158.l.

s másolat hitelül.

[illegible]

gazgató.

MAGYAR KIRÁLYI VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTÉRIUM

TTETETT

KAMPÉNZT IX. kér.

III/257

Tálos Gyula

tarsulati arány
érem
installacióért

l.

Magy. Iparm.

1938. 326 l.

Falus Gyula műépítész

a első magyar iparművészeti kiállítás installációját tervezte

Nemzeti Újság 1938 X. 28

Tálos Gyula

A Magyar Könyvbarátok Diáriumának ex libris pályázatán díjat nyert.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1934. 36. l.
(Az ex-libris-pályázat eredménye)

Veränderung konnten sie demnach nicht geeignet sein. Wohl aber zur Steigerung, in jenem Sinn, dass die Faktoren der Bildgestaltung von der Unterordnung zur Gleichordnung stiegen. Nur in dieser Sammlung vermögen sie jene Welt zum Ausdruck zu bringen, die in der Seele Berénys als einheitliche Vision empfangen wurde und zur bildhaften Mitteilung heranreifte. So wie im Laufe der Jahre seine Ausdrucksweise immer gepflegter wurde, so vertiefte sich auch das Gefühl, das auf den Ausdruck harrte. Als Ergebnis dieser zweifachen Spannung ging in der Kunst Berénys eine zunehmende Dramatisierung vor sich. Die Bilder, die gegenwärtig zur Besichtigung stehen, wissen durch ihren lebendigen Dynamismus auch im abstrakten Raum etwas von der Zeitlichkeit des Dramas zu wahren.

Diese Bilder atmen kräftig, aus weiter Lunge : sie fügen sich tätig dem Leben ein. Nicht durch ihren Gegenstand, sondern durch jene geistige Haltung, die selbst im passiven und zeitlosen Rahmen tätig und aktuell zu bleiben vermag. Es lässt sich nicht genau beschreiben, worin diese tätige Kraft beruht. Es ist nur ein Gleichnis, wenn ich sage : sie beruht jenseits der Wirklichkeit in der „Stimmung" der Bilder, in jener unfassbaren Beseeltheit und Kristallisierung, in der gefühlswarme Lebens-

Tálos Gyula

Új magyar otthon kiáll. 1940.

Vidéki magyar úriház hallja és könyvtár-szobája, terv. Jendi Repr.

Tér és Forma 1940. 2-n. 32. l.

17—MAGSKA

TÁLOS GYULA

ÚJ MŰVÉSZET

1998/~~nov.~~ dec.

P - 9396

Z.O.

autón. /Halasy-/ Nagy J./ozsef/-

ozzanak el - meg is igérte, hogy

/T. udni i. lik valószínűleg Mansfield-del

ülnék, ha sikerülne.

lesztálásért tisztelettel

köszönt

Fülep

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest V

Tálos Gyula

l.

a /

MAGYAR IPARMUVESZET

1938. 157. l. 162. l.

SÁNDY GYULA
ÉPITÉSZ, MŰEGYETEMI NY. R. TANÁR
BUDAPEST, MŰEGYETEM.

T. Műemlékek

Tálos Gyula

iparművész

a székesfőváros butorpályázatán 200 P-ös díj.

Pesti Hirlap 1933. okt. 29

u. 3626.

Tálos Gyula

Művészet 1904. 274

– 1905. 126

szükség van technikai eszközökre,
akár az épitészetre,szobrászatra,
festészetre gondolunk.S az"eredet
grafika nyomólemezét maga a müvés
készitiamiről a müvész eredeti r
zának a legapróbb részletekig egy
pontos mását lehet lehuzni.Más a
zet a reproduktiv grafikának,ez a
ban nem igényli magának a müvészet
zőjét.A nyomtató forma épen olyan
jezési eszköz a grafikus részére,
pl. a szobrásznak a bronzöntő dara
ma./Ld.pl.Rodin "L'Age d'Airen" eg
"eredeti példányát Szépmüvészeti M
munkban./ A több példányban való m
lenés pedig -ha ez egyébként me
semmit sem von le,viszont lehetővé
szi azt,hogy olyanok is hozzájutha

Tálos Gyula

grafikus

írod

Réber László dr.: A

karácsonyi kiállítás –

Magyar Iparművészet

1905. 14. l.

Tálos Gyula

okl. épitő iparmüvész

Uj Magyar Otthon Kiállitás, 1940. katalogusa
38 lap

Tálos Gyula

Démon, folkrajz

repr.

Magyar Iparművészet

1927. 217 l.

Tálos Gyula

lakásberendezésben

I. díj

Értimisk 1905/6.

16. l.

Tálos Gyula

lakásberendező

végbiz. nyert jeles eredm.

és képesítő oklevelet

Erdimisk 1906/7. 19. l

KIR. MAGY. ÉGYETEMI NYOMDA

Szállítottunk Mie

a mai napon:

14/32382 n. [illegible]
perinti [illegible]

Budapest, 193 6 VIII/8 h

Tálos Gyula

lakbérendező az Ipar-
minőszeti Társulattól

bronz Trefort-plakett.

Értimisk 1905/6. 15. l.

Fer, N. de IV. 104, 105.

Tálos Gyula

Műcsarnok. festő Apert

1921. tav. kiáll. 356.

1924. őszi kiáll. 337

osztálytanácsos.

A hivata

Tálos Gyula

butorterverő

1902-6.

Éimisk 1930

89. l.

Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti kiállítása. Bp., 1875—1876., 142—143. l. (Képe 142. l.) — Cs—r—i: A magyar műipar és történeti kiállítás. AÉ, X., 1876., 156. l. — I. A: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 489. és 510. l. — Esztergomi kincsek. Esztergom, III., 1876., 20. szám. — Borostyáni Nándor: A Károlyi-palotában. Vas. Újság, 1876., 314 l. — Árvízkárosultak 1876., 44. l., 1488. szám. — A műipari és történelmi kiállításból. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 519. l. — A műtörténelmi kiállításról. Vasárnapi Újság, 1876., 326. l. (Képe 325. l.) — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 343—344. l. (Képe 344. l.) — Dankó 63—66. l. (Képe II. tábla) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ, XIV., 1880., 283—284. l. (Képe 282. és 283. l.) — Sz. S.: Könyvismertetés. Századok, XIV., 1880., 837. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien, XIV., 1881., 160. l., XV., 1881., 192—193. l. — Az esztergomi kincstárból. Vas Újs. 1881., 106. l. (Képe 106. l.) — Czobor: Tanulmányok az esztergomi főszékesegyház kincstárában. Egyházművészeti Lap, II., 1881., 170—180. l. — Pulszky—Radisics: Az ötvösség remekei. II. kötet, Bp., 1885., 128—129. l. (Képe táblán.) — Ipolyi: A magyar szent korona s a koronázási jelvények. Bp., 1886., 215—217. l. (Képe 217. l.) — A magyar szent korona. Vasárnapi Újság, 1886., 723. l. — Csernoch János: Adalék az esztergomi főszékesegyházi kincstár történetéhez. Magyar

Tálos László

bútortervező

1932-34

Iparm Isk Évk.

1930-34. 46. l.

Tálos Gyula

díjat nyert a főváros bíltor-pályázatán.

PfL. 1933. X. 29.

Tálos Gyula MDK

Tanulmány

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

MDK

Tálos Gyula iparművész

Az Iparműv.Társ. a Székesfővárossal karöltve, egy- és kétszobás tipusberendezésekre kiirt pályázatán 200 pengős dijat nyert tervével.

Cikk: Pályázatok.

Magy.Iparművészet,1934. 3-4.sz.

MDK

Tálos Gyula

A Társulat az Egyetemi Nyomda felkérésére ex libris pályázatot irt ki, amelyen tervét megjutalmazta.

Cikk: Pályázatok.

Magyar Iparművészet, 1934. 3-4.sz.

MDK

Tálos Gyula

"Himes" jeligéjű terve, 20 pengő dijat nyert, a Magyar Könyvbarátok Diariuma ex-libris-pályázatán.

Magyar Iparművészet, 1934. 35-36.lap

Tálos Gyula, ip.müv.

tervezte a Bör- és Könyv-fülkét, melyet Medgyessy Ferenc szobra diszitett.

Az Iparm.Társulatnak az Iparm.Muz.-ban rendezett 50 éves jub.kiállításának résztvevői.

Magyar Iparmüvészet,1935. 265.l.

MDK

Tálos Gyula épitő iparművész

Tallinban a Népműv.,háziipari és iparműv.
kiállitást rendezte a Társulat megb.
A megnyitás 1936.febr.15.-én volt.

Cikk: Népművészeti, háziipari és ...

Magyar Iparművészet, 1936. 29-30.lap

Tálos Gyula, épitész. MDK

Hösök háza.

OMKT.-Mücsarnok. IV.Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
BP.1937. ápr.29.-jun.2o. Kat. 2o.1.

Tálos Gyula

MDK

Hősök háza

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti K[é]pzőművészeti Kiáll.

Tálos Gyula

Iparművész

az Iparművészeti Társulat Új Magyar Otthon pályázatán két pályatervét ugyenként 200 pengős pótalomdíjban részesítették.

– Pesti Hirlap

1943. ápr. 10.

(Kiosztották az Új magyar otthon pályázat díjait.)

azonban XII. Benedek ugyancsak
költségesebb, pompásabb palotát
t sienaiakra, Simone Martini veze-

lél művészete találkozott. A terület
úrterület között. A pápák franciák,
ban olaszok, mint ahogy a szellem
egzetes módján — követték a bíbo-
ter utódjával az építkezések terén,
artásban, költők és tudósok, művé-
t él Petrarca, megfordul Boccacio,
gtaláljuk nyugat legnagyobb gon-
yvkereskedői, akik közvetítik Itália
eket, gazdagítják a pápai, bí orosi
az udvarban megforduló köl k és
pápai adminisztráció szolgálat ban
szkéziratig minden megkapható e
tságában Avignont látta.

Tálos Gyula

butortervező

vőd

Magyar Építőművészet

1943. 136. l.

(Részletek lakásberendezésekből, képekkel.)

je. A Szent Antal-bazilika kápolnáit,
est Pisanello és a helyi talajból kinőtt
alotának is szolgált ókori és regényes
gurta háborúit festi, Guariento Sveto-
arcképét és a thébai történetet örökíti
onban Nagy Lajos segítségével építik,
zekér aranyra és ezüstre teszi a magyar
zért küldött, hogy a vár építését befe-
lt emlékek is alátámasztják. A vár déli
ajos címere, sajnos rongált állapotban.
airól a padovai múzeum őrzi. Ezek a
rrarák várának, hanem Padova és Buda

or ismertetett Santobeli freskók azon-
ta egyik termét, mely a Sala Thébana-
kötéseit ábrázoló freskók díszítették.
eges hadi segítséget, amit Nagy Lajos
, nagyon valószínű, hogy ezeknek a
ly lehetett.
állandó hatalmi surlódások, Firenzét
Budával. Nápoly Lajos uralkodásának
i vágyak célpontja, de egyben össze-
ignonnal. Nápoly kulcsa Avignonban

Tálos Gyula

okl. építőparmuvész

az Iparm. Társulattól

rendezett alábbi pályázaton jutalomdíjat nyert.

Magyar Építőmüvészet.

1943. 120. l.

(Az Uj Magyar Otthon.)

Tálos Gyula
építész

irod.

Lakatos Artur:
Az első orsz. magyar
iparmüvészeti tárlat.
Müvészet. 1938. III. évf.
22. sz. 158. l.

Tálos Gyula.

Az Iparművészeti Társulat a régi Műcsarnokban rendezett karácsonyi kiállításán dekoratív rajzai szerepeltek.

Budapesti Hirlap, 1924. dec. 2.

Tálos Gyula

Képeslapjai szerepeltek az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán, a végi Műcsarnokban.

Nemzeti Újság, 1928. dec. 2.

Lelet, brouzkovi IV. 130.

- Tálos Gyula
építész Berkenye u. 15/b.

1934. évi kiáll. 452/a.
1934. nemz. képzm. kiáll. 457.

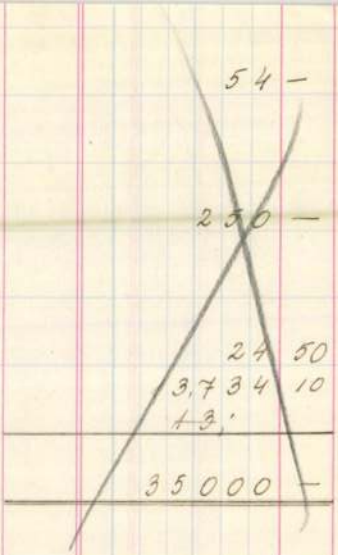
54 —
250 —
24 50
3,734 10
43.
35000 —

Tálos Gyula
építész

l.

Építészet
1942. 118. l.

Tálos Gyula

épitész

síremlékterv

Rosner síremlék

képpel

7-12

MOK

Tálos Gyula, iparművész
tervét 200 koronáért megvették.

„Magy. Iparművészet" 1905. 80. l. Eldőlt pályázatok.
Sodronyzománcos díszítésű tárgyak stb. tervére
kiírt pályázatok.

MDK

Tálos Gyula

A M. Iparmüv.Társ. bronz Trefort-plakettjét kapta

Az Orsz. Iparmüv. isk. jub. ünnepségei. Magyar Iparmüvészet 1905. 338.l.

MDK

Tálos Gyula **butortervező**

Karácsonyi ipm. kiáll. Magyar Iparművészet, 1906, 3-4.l.

Tálos Gyula (?)

M.D.K.

terve 200 K-ás megvételben részesült az Ozn. Mag. ~~Kepro~~ Ipar-műveszeti Társulatnak a polgári cehető- és az azzal kapcsolatos várószoba berendezésére kiírt pályázaton

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. ~~XXXIV~~.évf.

febr. 5. sz. 14. old.

MDK

Tálos Gyula

Az Orsz.Iparmüv.Társ. által esketési szoba és váróterem berendezésére kitüzött tervp.
200 K-ért, tervét megvették.

Művészet, 1913. 76.lap

MDK

Tálos Gyula, ép.

Építészeti tanulmány. Vizf.

Mücs.-OMKT.1921. Tavaszi kiáll. Kat. 18.1.

M.D.K.

Tálos Gyula

A Mücsarnok kiállitásán,az épitészmüvészeti részen, a tavaszi nagy tárlaton a kiállitott 443 kép és szobor között szerepel müve.

A 21, oldalon 10-es számmal a müvész fényképe.

Képek, szobrok - festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

E l i s m e

100 P.-ről, azaz Egyszáz Pengő
gos Bizottságától "AZ elszakitott Ma
előadássorozat keretében f. é. .fe.
adásom tiszteletdija fejében a Müemlé
Budapest, 1928. április ..... n.

Talum József

grafikus

Szabad Művészet

1957. 423. l.

MDK

Talum József betüszedő
Csepel

Játszó gyermekek, of.

Simon Éva, szén

Ifjusági ~~ax~~ Képzőm. és Iparm. kiáll. N. Szal. 1950. jun. lo l.

MDK

Tálos Pál, asztalosmester

Gyömröi Manóval egyes növendékek terveit áldozatkészen meg is valósitotta.

Hamvay Ödön: Az iparmüvészeti iskola jubileuma. Müvész Ipar. 1905.nov.15. I.évf. 3.sz. 86.l.

MDK

Tálos Pál

Pohárszék, repr.

Magyar Iparművészet 1906. 1. sz. 7.1.

Tálos Pál mDK

5. Pohárszék. Tervezte Tálos Gyula.
Készitette Tálos pál.

Magyar Iparmüvészet. 1906. 1.sz. 7.1.

MDK

Tálos Pál butortervező

Karácsonyi ipm. kiáll. Magyar Iparművészet, 1906, 3-4.l.

Tálos Magda

az alábbi pályázaton megvételt nyert 5. számú terv
~~[illegible]~~ munkatársa

Krúszt György: Mosonmagyaróvár régi városközpontjának tervpályázat a, 1971.

Magyar Építőmüvészet, 1972.2.sz. 14-16.1.

MDK

Tálos László, butorterv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

44.1.

TÁLOS LÁSZLÓ, gombkötőinas

63.-Janosa Istvánnal tanultak:Molnar Ferenc,1833-febr. 20-1838.jul.3.-Fehér Lajos/soproni/1835.jan.15-1838... Nagy Antal/csepregi/1838.jan.24-1839.jan.10.-Gömbös Sandor,/jakfai/1837.jan.29.-1840.jun.28.-Jeky Lajos, /soproni/1835.jan.28-1837.jun.4.-stb.- 413.old

SZÜVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnésig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

Gyarapodás.

1) ül. Jobbkezében, melylyel a szék kara és szakálla fekete, szemöldöke és bajusza ált. Ingének gallérja álló, kézelője látott mellénye és kettős elejü kabátja felhajlott.

m.
01: XI. 6. (573/901.)

876

Tálos László

l.

Orsz M. Iparmkongr

Nógrád /Héjj/ 6

Állami levéltárának gyüjtem
zot és 2 drb távlati képet
alaprajz szerzője valószinü
keleti oldalából ábrázolja.
mutat ja. Az ábrázolás való
készült. /Jelzete XIII. 38.

A legkésőbbi az 1688
a mai állapotot fedi, a vár
zetes alaprajzunak ábrázolj

Irodalom:

Zeiller, Martin: Beschreibu
193-196 l. - C.M. /Minsich,
bung des Königreichs Ungarn
Sigmund von: Der Donau-Stra
után/ - Bizozeri, Simplicia
1686, 122 l. - Wagner, Joha

Tálos László, épitő iparmüvész, 1937-38.
iparmüvészeti szakoklevelet nyert

Iparmüvészeti Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
34 l.

Tálos János

Győr 1812-1818

l.

Jankó Ötvös-apródok

11. l.

MDK

Tálos Gyula belső építész

Tanári kinevezések az Iparművészeti Főiskolán
1948.II.25.

MDK

Tálos Gyula okl. épitő-iparmüvész

az alábbi pályázaton /III.csoport A.feladat: magyar vadászház és berendezése/ 4oo pengős I. dijat nyert

Az Orsz. Magyar Iparm. Társ. tervpályázatának eredménye. Magyar Iparmüvészet 1939. 122.l.

Tálos Imre, szabómester

Az 1872-es soproni naptárban szerepel a sztrájk idején. 34.old

László Ernő: A soproni szabólegények szrtajkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

MDK

Tálos Gyula IV.é. lakásberendező, Trefort-plakett bronz érme

Cs: Az iparmüv. isk. jub. kiáll. ... Épitő Ipar, 49.sz. 1905. dec. 3 461.

MDK

Tálos Gyula okl. épitő iparmüv.
I.dij 4oo P

Iparmüv. Társ. magyar otthon tervpályázata.
Pesti Napló, 1939, jun. 14. 12 l.

Tálos Gyula, építész MDK

Az Oroszlányi vájártanuló iskolát tervező Németh Pál munkatársa.

4 repr.

MagyÉp 1945-55.

Tálos Gyula

neve emlétve

Akadémia 74

Mendöl: Málnai

17. dd

Talos Gyula, iparművész

1903-ban Mintalapok iparosok és ipariskolások számára cimmel könyvet adtak ki. Ebben képviselve van a bútor-vasalás is. Abt Sandor, Talos Gyula, Bauer Gyula, Schwarcz Mariska, Friedmann József hasonló mintái is.-Abt ékszer terveket is közölt. 316.old. 16.jegyz

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és működése a Zsolnay Gyárban 15.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Tatai Gyula építész- és iparművész

kiállítása az Országos Műemléki Felügyelőség

Építészeti Múzeumában

Megnyitó: Építőművészet 1975/5

61. old.

Tálos Gyula, építész

L. Alpár Ignác

Pusztai L. A magyar építészeti múzeum ... 35

Magyar
Építőművészet Bp. 1983 83/2

Tálos Gyula, iparművész

Művészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola növendékei voltak a 1896-és 1919 között

Tálos Gyula, bú tortervezés szakon 54.old

ézei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparműv.Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

Műv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

TÁLOS GYULA
építőművész

tevékenységéről és müvei kiállitásáról,
az OMF-ben

Barla-Szabó László: Tálos Gyula
terveinek és rajzainak kiállitása

Müemlékvédelem, 1974. 4. sz. 58-59. l.

MDK

Tálos Gyula

Kfj: Kiállításokról. M.N.Művészet, 1938. 4.sz.

80. o.

MDK

Tálos Gyula

Kfj.: Kiállitásokról. Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4. sz. 80.l.

145. kép. *Német festő, 1*

Talos Gyula

l.

Magy. Iparm

1938. 214. l

216. l.

Tálos Gyula

Szerepel az I. Magy. Orn.
Szakmúvészeti Tárlatón

Nemzeti Cipőg 1938 XI. 5

Tálos Gyula

l.

Magy. Iparm.

1938. 218 l.

Tájkép.

Fa, olaj, 36×45 cm.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 112—113. l. — Maszlaghy II., 279. szám. — Gerevich: Az Újság 1916., júl. 20., 4. lap. — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. — Gerevich PA, 250. l.

RAHL, CARL (osztrák festő, 1812—1865)

Krisztus a keresztfán

Vászon, olaj, 250×171 cm.

Jelezve lent jobbra: Rahl.

Maszlaghy II., 457. szám. — Gerevich: Az Újság 1916., júl. 20., 4. lap. — Gerevich PA, 249. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l.

RANFTL, JOHANN MATHIAS (osztrák festő, 1805—1854)

Kislány kutyával

Fa, olaj, 35×31 cm.

Jelezve lent jobbra: Ranftl 1850.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 112. l. — Maszlaghy II., 271. szám. — Gerevich PA, 250. l.

REULING, CARL LUDWIG (német festő, működött 1757—1775 között)

A szentgotthárdi csata (157. kép)

Vászon, olaj, 72×116 cm.

Tálos Gyula

épitő – iparművész

l.

Magy. Iparm.

1938. 230, 231 l

232, 233. l

234, 235 l

236, l.

Képerrel.

WALDMÜLLER, FERDINAND GEORG
(osztrák festő, 1793—1865)

Anyai boldogság (160. kép)

Fa, olaj, 45×52 cm.
Jelezve lent jobbra: Waldmüller, 1835.
Simor prímás vásárolta

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 112. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — -ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 845. l. — Maszlaghy II., 270. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20., 4. l. — Gerevich: A prímási

ANGOL, LENGYEL

BROWN, ADAM (angol festő, 1750—1827)

Tanulmányfő

Tanulmányfő

Fa, olaj, egyenként 27×19 cm.
Mindkettő jelezve lent balra: Brown fecit.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Maszlaghy II., 328—329. szám.

ANGOL FESTŐ, XVIII. század

TÁLOS Gyula építész

HADIK András: A modern építészet a magyar építészeti múzeumban. = Műemlékvédelem, XXXV.évf.1.sz. 1991
61.p.

Hagyatéka

MDK

Tálos Gyula

az Iparm. Társ. aranyérmét kapta

Orsz. Magyar Iparm. Kiáll. Művészet 1938.
III.évf. 22.sz. 161.l.

TÁLOS GYULA

sz Iparmüvészeti Társulat aranyérmét nyerte.

Pesti Napló, 1938. nov. 15.

Tálos Gyula, ip.müv. MDK

az Ipa/rm.Társ. aranyérmét nyerte.

Az Iparmüv. Tárlaton. -Magy.Nemz. Müvészet. 1938. 4.sz. 81.l.

MDK

Tálos Gyula

"Aragonit tál" terve.Kép a 32.old.-on.

Magyar Iparmüvészet 1939.

MDK

Tálos Gyula

Magy. Iparművészet 1939. 124 l.

Társulati közlemények.

M.D.K.

Tálos Gyula, épitő-iparművész

400 p-ös első dijat nyert az Iparművészeti Társulat „Magyar Vadászház és berendezésére" kiirt tervpályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

jun. 15. sz. 9. old.

MDK

Tálos Gyula épitő-iparmüv.

Uj Magy. Otthon kiáll. Iparm. Társ. 1940.

38 l.

MDK

Tálos Gyula,

tervező-iparművész jutott nagyobb feladathoz a kiállítással kapcsolatban, melyet Richter Aladár rendezett.

Művészieség, magyarság, modernség és célszerűség az uj magya lakáskultura ideálja. "Uj Magyar Otthon" kiáll. az Ip.m.Társ. Mária-Valéria utcai pórpalotájában. - Esti Ujság. 1940.febr.29. 7.l.

MDK

Tálos Gyula

Vidéki uriház hallja és könyvtárszobája. Tervezte fenti. Repr.

Magyar Iparmüvészet 194o. 32.1.

MDK

Tálos Gyula ép.ipm.

Megnyitották Kassán az ... iparm. tárlatot.
Uj Magyarság, 1943. máj. 11.

M.D.K.

Tálos Gyula iparművész

Bútorvasalásai a "Mintalapok iparosok és ipariskolák számára" c. munka IX.évf.-nak 5. és 6.-ik füzetében.

Cikk: Mintalapok.

Vasárnapi Ujság 1904.51.évf. 32.sz. 551.l.

onto-Auszug

ST WASMUTH

LAG, ARCHITEKTURBUCHHANDLUNG
KUNSTANSTALTEN A.-G.

ZAHLSTELLEN FÜR:

Deutschland: Deutsche Bank (Konto-Zentrale in Berlin)
Postscheckkonto: Berlin No. 573

Oesterreich: Wien: k. k. Postsparkasse, Clearing-Konto 804 582
Ungarn: Budapest: K. ung. Postsparkasse, Clearing-Konto 3437.

mission zur Erhaltung
Baudenkmale
Budapest, Allatkerti
utc. 1

DEBET.

35, den 15. März 17

Renaissance				
Dänemark		M	60	-

Tálos Gyula

1.

Műv. Krónika

1905. 2 n. 7. l.

M.D.K.

Tálos Gyula, iparművész

tervét 200 K-ért megvették az Iparművészeti Társulat sodronyzománcos dísztárgyakra kiírt pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVII. évf.

Jan. 25. sz. 10. old.

MDK

Tálos Gyula

Leányszoba, repr. Tervezte fenti

Magyar Iparművészet 1905. 335.l.

MDK

Tálos Gyula

Pohárszék, repr.

Magyar Iparművészet 1906. 1. sz. 7.l.

Tálos Gyula, terv.-ip.müv. DK

5. Pohárszék. Tervezte Tálos Gyula.
Készitette Tálos pál.

Magyar Iparmüvészet. 1906. 1.sz. 7.1.

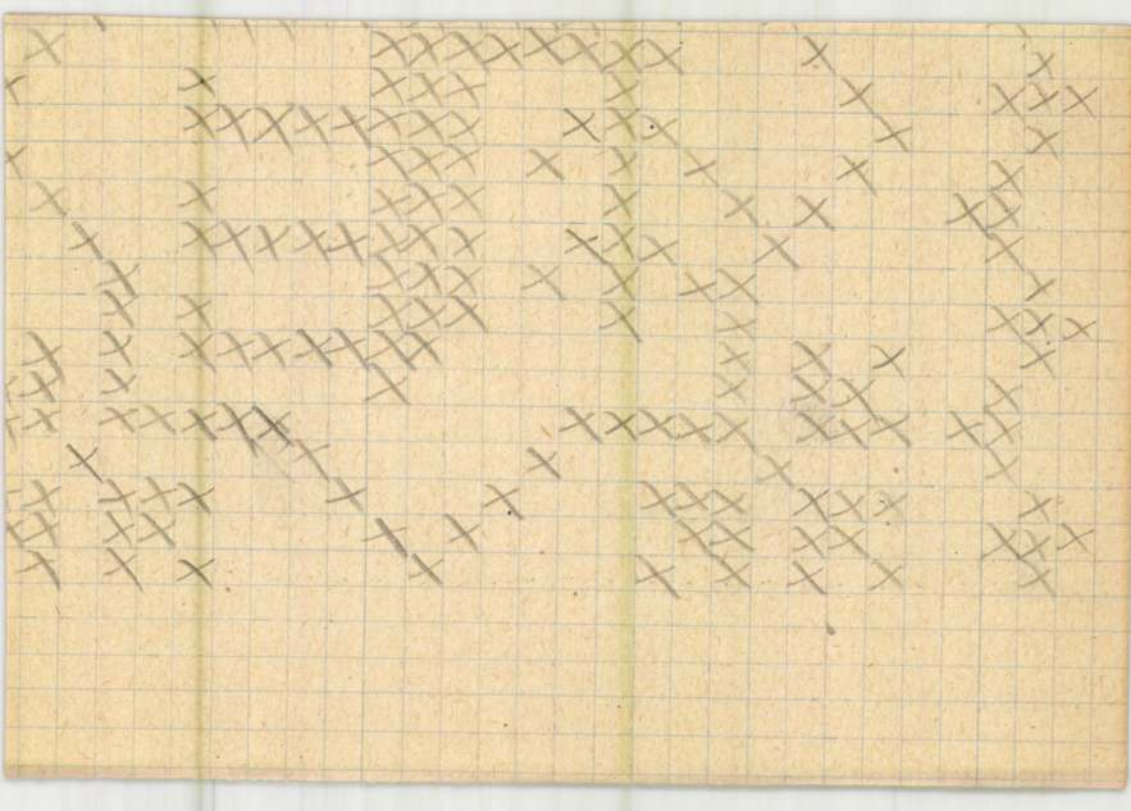

Tálos Gyula

Lajos

Milano 1906

82. l.

MDK

Tálos Gyula

pohárszék, repr.

Magyar Iparművészet 1906. 1.sz. 7.1.

T á l o s Gyula iparmüvész

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
76.
"Esketési szoba tervpályazata"

Lakberendezés

Tálos Gyula:
Esketési szoba és váróterem terve

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
76.

Tálos Gyula MDK

Építészeti tanulmány, vizf.

Mücsarnok 1921. tavaszi kiállitás

MDK

G.L: 2 kiáll. Magy. Nemz.1943.máj.2. 8.1.

MDK

Tálos Gyula

Démon, tollr.

Magyar Iparmüvészet 1927. kép 217 l.

MDK

Tálos Gyula

Festett panneau , repr.

Festett panneau, repr.

Magyar Iparművészet 1929. 18,19.1.

MDK

Tálos Gyula

Hálószoba, terv. fenti

Lakberendezési kiáll. Magyar Iparművészet 1929. 60.l.

Tálos Gyula

Afőváros bútorpályázatán dijat nyert

M.933.X.29.

Tálos Gyula MDK

Tanulmány

Műcsarnok 1934 téli kiállitás

MDK

Tálos Gyula, ép.

459. Tanulmány.

Bp.Mücs.-OMKT.Nemz.Képzőmüv.Kiáll. 1934.ápr.29-jun.17.
Építészeti tervek. Kat. 2o.1.

MDK

Tálos Gyula

Az Iparmüvészeti Társulat tallini iparmüvészeti, háziipari és népmüvészeti kiállitásáról; fenti tervei. Repr.

Magyar Iparmüvészet 1936. 3. sz. 61,62.l.

MDK

Tálos Gyula épitő iparmüvész

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparmüvészet 1937. 247.l.

MDK

Tálos és Kittlinger

Müvészet 1938. III. évf. 22.sz. 159.l.

MDK

Tálos Gyula

Kiállításokról. Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4. sz. 80.l.

MDK

Tálos Gyula

az Iparművészeti Társulat által butorvasalásokra kiirt pályázaton pályamunkáját
5o koronáért megvásárolták

Magyar Iparművészet 1904. 101.1.

Különfélék	
Nyomáspróba.....	12.234.6
Pénztári engedmény.....	8.521.3
Telek kártérités.....	471.3
Balesetbiztositási járulék maradványa.....	1.387.9
Fizetési előleg különbözet.....	8.714.0
Közcsőépitési hozzájárulás.....	-.-
8 %-os kiegészitő járulék megváltása.....	-.-
Alkalmazottak 1938.évi mérlegjutalom maradvány..	-.-
1938.évi OTI balesetbiztositás számla maradványa..	-.-
Vegyesek.....	1.359.5
Összesen:	106.278.3

A különféle jövedelmek alaku

1932. .....
1933. .....
1934. .....
1935. .....
1936. .....
1937. .....
1938. .....
1939. .....

Tállyai zsidótemplom

copf-stilü XVIII. s

Dívald Magyarmuvenel

234. l

Tályai György

építőmester

1662.

l.

Sós Elemér

Önod-vár története,
hadi és műtörása.
Bp. 1927. 16.1

MOB kat. 1380.

Tállyai ev. templom
szószéke és keresztelő
medencéje

Vas. Ujs. 1913.
574. C.

Képpel –

Tállyai báró
Maillot-Emlék

Vas. Ujs. 1913 574. l
Képpel.

Tállyai ref. templom

Hézser E.

A tállyai ev. ref.
egyház története
1540 - 1900

Petrik 1886 - 1900

Tállyai ev. templom

Czékus L.

A tállyai evang.
egyház története

Petrik 1886–1900

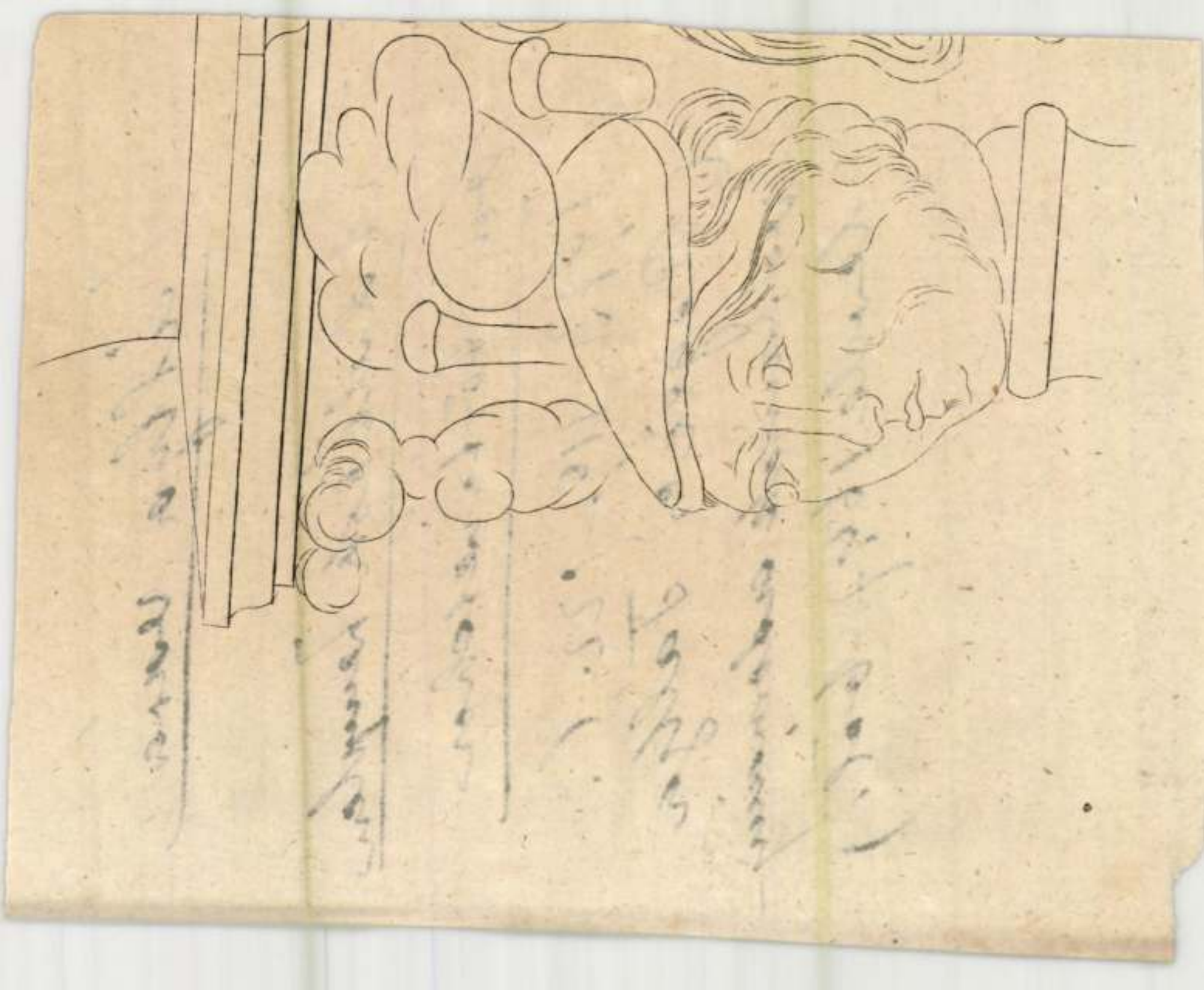

Tállya vára

Adalékok Zemplén vm. történetéhez

1913. 119–122. l.

(Regéc és Tállya városának adománylevele 1647-ből.)

1. MEDVECZKY JENŐ: ENTHUSIASM
1. Eugen Medveczky: Enthusiasmus. — 2. Eugen Szabados: Daheim. —

Tállyai rk. pléb.

templom

Zemplén vm

Emlkassaiegyhm

II. k. 667 ei kv 11

motívum
ere, sza-
1 155
Torriti
24
falképek
nati, S.
iumának
gfonatos
Codex
Pascha-
kereszt-
ptychon
z 23
metalf.)
. 33
ejalakú
SAINTE-PARISE-LE-CHÂTEL szirénalakos faragvány 145
SAINTES *(Charente-Inférieure)* 161
SAINT-GENIS-DES-FONTAINES *(Pyrénées-Orientales)* 158
SAINT-GILLES *(Gard)* bencés apátsági templom 30, 61, 69, 230
— homlokzat 57, 90, 176
— oszlop 154
— oszlopfő 137, 138
— kapu domborművek 99, 173
— apostolszobrok 187
— szobrászati stílus 92, 174, 181, 187
SAINT-JULIEN-DU-PRÉ templom, ablakkeret 167
SAINT-LIZIER *(Ariège)* kolostor, páros oszlopok 88
SAINT-NECTAIRE *(Puy-de-Dôme)* templom, alaprajz 70
SAINT-SAVIN *(Vienne)* apáts.

Φ – oszlopfő 141

Tamás
ácsm.

l. Házi. Sopron tört.
II. r. 5. k.
1504. 158. l.

Tamás

ácsm

l. Házi. Sopron tört.

II r. 4. k.

1466. 1504 261. l.

JELENTÉSEK

I.

A MÉRNÖKI TOVÁBBKÉPZŐ INTÉZET 1941/42. TANÉVI MŰKÖDÉSE

Tamás klerikus

scriptor

Hunyady könyvkötészet

40. l –

1.

Tamás
klerikus
scriptor
XV. sz

l.

Ráth György 1896

88. l.

Tamás Kispap

min.ator 1462.

Lásd: Endrefalvy Antalt.

C 52.l.

mel és zöld levéldisszel. Bécs, 1828. — Zehn Teller, Por-
grünem Blätterdekor. Wien, 1828.

t peremmel és zöld levéldisszel. Bécs, 1806. — Sechzehn
grünen blättergezierten Rand. Wien, 1806.

lán, kráteralaku, kávébarna alap, aranydisszel. Testén
24—26. — Prunkgefäss auf Untersatz, Porzellan, krater-
ekor und Blumen in Sepiafarbe. Wien, 1824—26.

a ovális medaillonban férfifej. Bécs, 1793. — Schale mit
daillon mit Männerkopf. Wien, 1793.

amille rose virágdisz, peremén kék rozetták és pâte sur
f. — Grosse Prunkschüssel, Porzellan, im Mittel famille
osetten in Blau und pâte sur pâte Wolkenbündel. China,

ágos ágak kobaltkék szinben, peremén sugaras medaillo-
Zwei Prunkschüsseln, Porzellan, mit blühende Zweige
, XVIII. Jh.

letét kobaltkék indadisz boritja. Kina, XVIII. sz. —
nit Rankenornamente in Kobaltblau. China, XVIII. Jh.

altkék peonia disszel. Kina, XVIII. sz. — Grosse Prunk-
China, XVIII. Jh.

magyar alakkal. Bécs, du Paq
dung Küstenlandschaft in Schw
Paquier, um 1730.

610. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, ol
Callot-alak két tőrrel, háttérben
du Paquier-korszak. 1730 k. — S
lotmalerei, auf der Untertasse C
(Lanna Auktion.) Wien, Periode

611. CALLOT FÉRFIALAK, szines
baljában kalap. Benyomott fehé
Mann mit Perücke, in schwarzen

612. TEATARTÓ, porcellán, lapos, h
kupakkal. Diszitése szines, XIV.
csokor. Jegye nincs. Du Paquie
von flacher Form, mit abgestum
der Wandung farbige Arabesken
Marke. Periode du Paquier. Wie

613. FÖDELES CSÉSZE ALJJAL, p
szines pálmettás lambrequin-dis
1720—30. — Deckelschale mit
Reliefrippen, am Lippenrand La
Wien, Periode du Paquier. 1720

~~Duna VI. 205.~~

Tamás
pukanúvel

l.

Házi: Sopron tört.
II. r. 3. k.
1452, 387. l.
1453. 390–406. l.

M.D.L.

Tamás auritaher

1522. Szeged

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez tőleg a XVI–XVII. században 179. l.

Művért. 1953. 1–2. sz

Tomás ács (Ács Tomás)

kapta meg az építőanyagot a
Székelyhíd-i erőség felépítéséhez.

H. Takács Marianna: Magyarországi
udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970
60 l

A

FRANCIA AVANT-GARDE MŰVÉSZEK KIÁLLITÁSÁNAK

KATALOGUSA

Tamás órás

1432.

lásd

Horv Zsigmond

199. l.

Tamás órás

1432

l.

Esztházm. Lap

I. 126. l.

249. l.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

B. J.

ÁSZÁR-ÚT 31

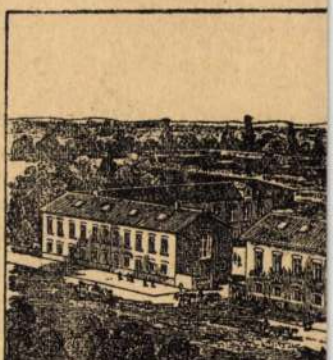

Tamás, órás

(Thomas Oraas)

a bácsi püspökség
részére beszedett
egyházi tized laj-
stroma. 1522.

Reizner

Szeged tört.

IV. k. 117. l.

Fülöp Ferenc, járásbírósági hivatalnok VII. 290

Tamanti, Giuseppe

festo-

falkepei a sas-

vari zarándok

templomba

XVIII. is

l.

Forum

1935. 134. l.

Magyar Képírók

kiáll.

Neuvreti halom

1939. apr. 16–30

Fov. kejt.

Tamanti, Giuseppe

festő festette a (Sasvári) (saštini) barokktemplom falképeit 1764 előtt. E templom Szlovákia leghíresebb bucsucsáró helye. A keresztárgy egy 1564-ben készült Pieta-faszobor, melynek szobrásza ismeretlen.

Prager Presse.

1932. nov. 14. (J. Pk.: Der berühmteste Wallfahrtsort der Slovakei. Das Gnadenbild zu Šaštin) ~~[illegible]~~

E kőszépnek mi a magyar neve?

Tamás mester MDK

órás

1427-32 között Bártfa város horologkészitője.

SOMOGYI ÁRPÁD: Régi órások müvészete.
Bp.1961.
6-7. l.

A vizsolyi református egyh

———— sz.
194—

Méltóságos Tanu

A templom vezetésére
szigetét tiszteletet mellékelve
hogy a tömüvesek a munkát

Vizsoly 1847. jun. 2

A VIZSOLYI REFORMÁTUS EGYHÁZ

Tamás

szebeni ács a

Vajdahunyadi vár-

ban Tököly Imre

gróf szolgálatában

1676. Conventiója

ismertetve.

Aranyi Lajos

Vajda-Hunyad vára

Pozsony. 1867. 69 l.

575/1903 Szam.

ERNST WASMUTH, Berlin

An

die Landescommission
Denkmale i Ungarn

Tamás

kispap

Kodexmásoló

1462

Lajos

Endrefalvy Antal

cikkében

Tamás (Thomas)

órásmester Bártfán

1427 - 1432

Torojorát javítja 1432.

14 arny forintért

199. l

Horváth H: Zsigmond

király és kora

Bp. 1937

Tamai Tamás, építész

Fiatal magyar művészek egy csoportja járt nemrég Ljubljanában. Mindannyian a mesteriskola tagjai. Janáki István az iskola tanulmányi bizottságának a tagja, Nagy Tamás és Tomai Tamás a mesteriskola hallgatói. Az iskola egy kétéves továbbképző szervezet, 20-25 hallgató vesz részt. Minden fiatal építész mellett egy idősebb építész dolgozik rendszerint. A mesteriskola számos pályázatot készít, a tervezési díjából utaznak a fiatalok.

Grafikai biennálé Ljubljanában.

1979. VIII. 2. Kossuth 12.35 | LM.

Kőfaragó
Tamás lapicida

(Thomas lapicida)

Kolozsvár 1466.

Bal XV – XVI. szív

II · 549 · l.

Tamás, kőfaragó

(Thomas lapicida)

l. Kolozsvár

Balogh Erdélyi ren

I. 107/5. l.

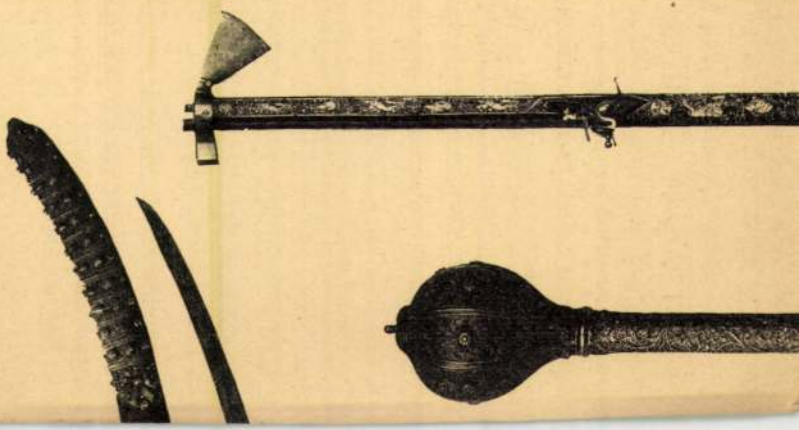

Tamás kőfaragó
(Thomas lapicida)
I. Bíró Endrénél
368
83. l.

Sisak, (a nyereg mellett fer
A sisak-sapka félgömbalakú, sima, r
szallag fut végig a sisaksapka közé
Az orrvédő háromszögalakú, szélein l
tartó hüvelyt látunk a sisakhoz oda
bojtban végződő kötőzsinór lóg le.

Félvért, nehéz, sima vasb
látszik, a melyen vésett lombdiszítés
mek Jézussal s körülötte angyalok

A mell hátsó széle kesken
harántvésetű dudorok segélyezik. A
vászonnal bélelt, a mely bélés a v
két zöld bársonynyal borított és ezt
mellvérthez kapcsolni. A mellvérten
mindig megpróbálták, hogy a golyó

E félvért Savojai Eugén her
a magyarországi török háborúkban

Eugen Ferencz szavojai he
herczege és Soissons grófja, anyja
herczeget Lajos király és Louvois n
ott hagyta Franciaországot és I. Li
nyos ezredhez nevezték ki a «kis

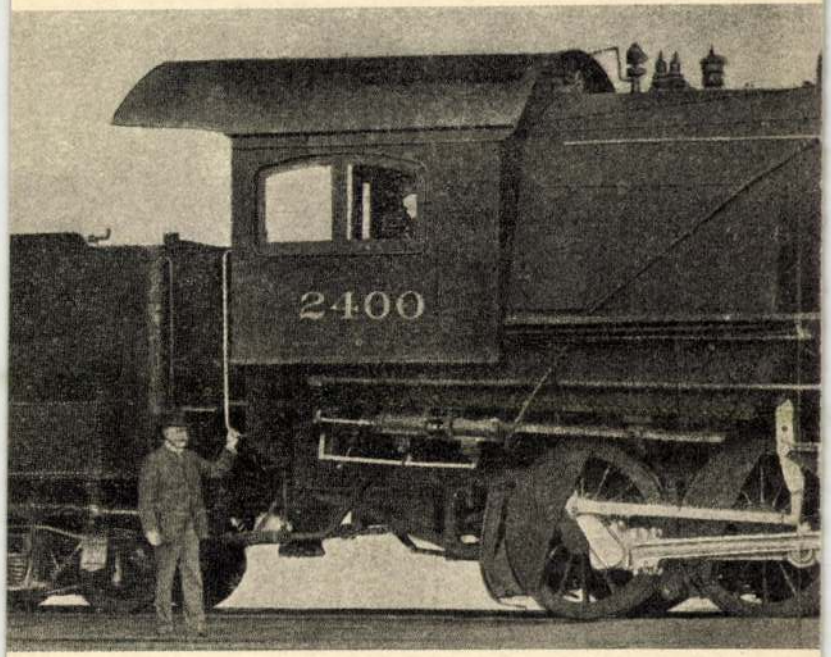

A Baltimore-Ohio amerikai vasut Mallet-ren

Tamás kőfaragó

(Thomas lapicida)

Kolozsvár 1466.

Balogh Kolozsvár

14.1-

NAGY

Tamás kőfarágó

1471.

l.

Vernei-Kronberger Emil. Magyar közép-kori síremlékek

Bp. 1939. 43. l.

Rajka, tpl

275

Tamás kőfarágó

1466–1471.

Sándor Imre: A kolozsvári Farkas-utcai ref. templom, régi sírkövei Kolozsvár 1918. Kny. a Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiségtárából. 5–8 l.

Balogh Jolán: A ren. ép. és szobr. Erdélyben Magyar Univészet. X 130 l.

u. az. Kolozsvár min emlékei Bp. 1935. 18–19. l. (34.) Lejyel

Tamás képfaragó

1575-ben Kassán polgárjogot nyer krakkói Tamás Képfaragó. Neve 1520-ban is előfordul.

Kemény: Művészek 1909. 254. l.

lásd GerKasFrzsszobr 93. l.
101. l.
102. l.

Tamás Kőfaragó

Tamas Cracoviensis
(Krakói Tamás)

1575-ben nyer polgár-
jogot Kassán.

GerKasErzsszobr

8. l.

MAI VILÁG KÉPE

1938 FEB 14
4 HL

A TELEFON
MA MÁR
NÉLKÜLÖZHETETLEN

[illegible]

[illegible]ntriányi Gyula tetkár úrnak
úrnőnek

H XI

Lágymányosi ut 16

Tamási képfaragó

Készítette a Kassai Mária látogatása oltárszobrait. 1516-ban

Kemény Lajos Kassa város emlékei 8. l.

Genthon István: A régi magyar festőművészet. Vác, 1932. 73. l.

Tamás Krakói

Egyfarago (Schultzer)
1515 ben nyert Kassán polgár-
jogot.

KL 332. l.
335 l.

Thomás (Krakkó)

Krakkói fajarogó

kassa XVI zvonód

deje

crod

Ráth II. 245 l

1420

nem sárgás, hanem
vsz. bordóvörös
Megnézni!

181

Szegfent

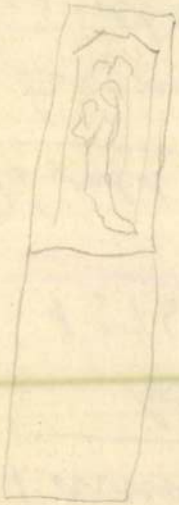

~~30~~

~~33~~

~~30~~

Tamás Schnitzer

Kraków

1515. Kassa

Dívald Kornél

A Szépmüvészeti Muzeum kisszebeni szárnyasoltára.

MAGYAR MUVESZET

1928.688.1

Tamás Papavagó

Thomas schnyczer Cracoviensis

1575 ben polgárjogot vett Kassán

Kla 451.

15 Szeptember

Okt

Tamás, ötvös

[Thomas aurifaber]

Szeged 1522

Reizner

Szeged tört.

IV. k. 115. l.

Thomas Aurifaber.

Ötvös Szeged

Lakott Plathea Sancti Demetrii Szegeden.

Neve 1522. jul. usában a bácsi püspökség rezzére bezedett egyházi tized lajstromban fordul elő.

Reizner Janos. Szeged

története. Szeged. 1900.

IV. kot. Oklevéltár

115 l

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

a.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Thomas

Negyedik ötvös 1512

Láda

Gyárfás Brassó 188.

Tamás (Thomas)
ötvös Szeged
1512–1522

l.
Képzőművészet
1940. 75. l.

Tamás ötvös

Goldschmidt Thomas

ötvös Brassó

1516 ban elöstör, 1528.
utoljára céhmester

BRASSO
RE. 20. l.

Letisztázva

~~Arabi Kölcsey Egyenület II. 166, 174, 175, 238.~~

Tamás Bárffa

építőmester

1501. ajánlja fel

szolgálatát Bárffa

városának a városház

építésére.

Kabren 192. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Tamás mester
1501 Bártfa-

cod

Kogy 8. l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

yezem:

.....

gy helyettesének
ása.

Endrényi Imre, Szeged.

Tamás
epitom.
Szandecz 1501

Lad et laid

Fos 607

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

Tamás

építőm. 1501

Új kandec

László

MV 181.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételé

nevü munkástársamat szóbelileg meg

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Tamás épitész

Uj Landecz (Lengyel ország) 1501 ben
a bártfai városház épitésére
ajánlkozik -
nem bozták
kiad meg az épitészet

My Bártfa II. 72 l.
114 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Kőmüves

Tamás mester XVI. sz.

1501-ben felajánlja szolgálatát a bartfai tanácsnak, amely új városházát akar építtetni. Nem fogadták el az ajánlatot.

Irod

Toth Sarós 695

1902. jan. 12.

A ff. gr. Széchenyi Béla ajándékából megküldia következő műveket: Amerikai utamés Funde aus der Steinzeit. (2[illegible]/901)

Tamás Bártfa

épitomester

1501. ajánlkozik a bártfai tanácsnak, a városház épitésére s elnondja, hogy többek között az uj sandeci püspöki palotát is ő épitette. Az ajánlkozásnak nem volt meg a kellő sikere.

Kabdebo Gyula. Helreállitott műemlékeink. Bpest. épitőmesterek stb. ~~épitestülete~~ V. évk. 1909. 123. l.

Egyitata V. 250

minister

Tamás mester

~~Nagyszeben, XV. sz~~

(Tomáso maistro Curion de Zibinio)

ÖTVÖS

IROD.

Nyári Albert. Modenai Hyppolit Codexek. Szárádor 1870. 677 l.

és

IROD.

W. S. Korrepblatt 1882. 59 l.

Thomas Murator

Rohnives Nagyreben

R

26. l

XV. 4.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ..... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

Thomas Maurer

Kassa 1480–1490.

und

Mih. Erzsébet. 42.

önrehasonlitásul:

Arch. Ért. 1893. 67 l.

Tamás ötvös
Goldschmid Thomas

R

37, 42, 70,
112 l.
Magyarban
XVI. sz.

Tamás Ottó

Auctor Thomas

Magyszeben XVI. sz

R

103. l

Tamás mester-
szebéni ötvös

XV szárad

lásd

Szárádok

1870. 679 l

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....számu.....

m.

évi ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Tamás

Ötv -

XVI sz. Brassó

ívód

=

Rothkunstgew. 62. l.

Thomas aurifaber

brassói ötvös

245, 485

1520 ban tégla

fuvart hitelez a vários-

nak (245 l) 1523 ban

pedig háza mellett csa-

tornákat csinálnak. (485 l)

Letisztázva

Fejérpataky L. Brassó vá-

rosának régi számadás Könyvei

Arch. Erb. 1888. 165 l.

Thomas aurifaber Cótvös

~~Brassó~~

245, 485,

R

Letisztázva

Thomas nuncrator

~~Königs~~

Brasso

66, 75, 124,

486,

XV. 17.

4.Alrovat. Vegyesek. Elői
/Folytatás/

f./ Hozzájárulás a központi sajtókiadásokhoz..... 8

g./ Utazási költségek,tanulmányutak..... 1

h./ Közlekedési költségek.. 2

i./ Személyautók üzemköltsége:
Gépkocsikhoz anyag:
BB-653 személygépkocsi
AH-309 " "
BD-539 " "
"Csepel" motorkerékpár
Karbantartás,munkabérek:
BB-653 személygépkocsi
AH-309 " "
BD-539 " "
"Csepel" motorkerékpár
Karbantartás:
BB-653 személygépkocsi
AH-309 " "
BD-539 " "
"Csepel" motorkerékpár
Gépkocsivezetők munka-

Tamás

vězöntö

1489–1517

Kassa

l. Arch. Ert

1903. 216.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételér

nevü munkástársamat szóbelileg megb

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Tamás

lapicida

1517 Bártfa

lásd

Mg Bártfa . II . 19 l

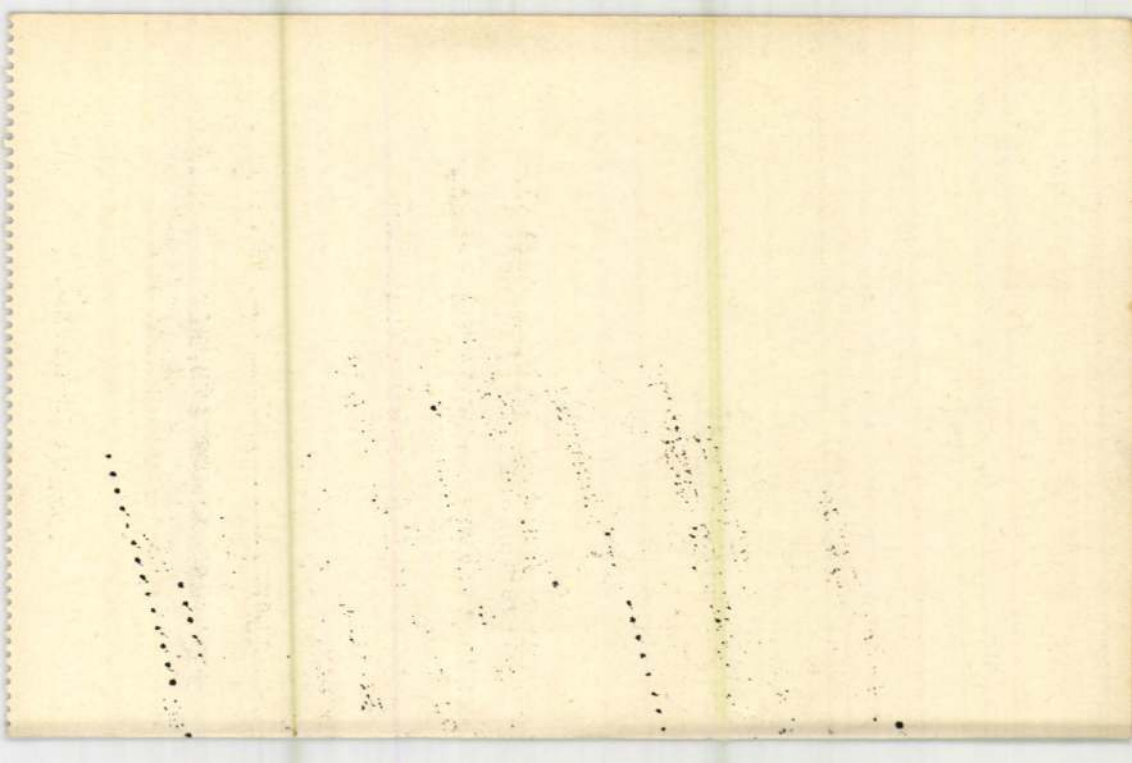

Tamás

képfarago

Kassa 1576.

l.

Kemkassamüeml

8. l.

Nagyméltóságu Min

Kegyelmes Uram !

Bátor vagyok a Mü
1936-37. évi költségvetési terve
ve mély tisztelettel felterjeszt
laltatik az esztergomi vár, kirá
és biztositására külön engedélye
nyi római ásatások és az ottani
amiről Excellentiád külön volt k

1./ A székesfehérvári bazilika
2./

Tamás képfarágó

a dóm Mária látogatása oltárának szobrainak

vód

Ványai István:

A kassai szent Erzsébet-dóm rövid kalauza-

Kassa c.n. 5,l-

Óvatosnág!

apat szervező bizottsága.
— Telefon: 86—4—85.

ább hozzá, hogy minden
Világjamboree-ra!

onyunk!

nagyar cserkészmozgalomnak.
e, magyarországi megrendezése rend-
den magyar cserkész csapat elé.
kíszeretnék venni ebből a munkából
parancsolja, hogy az élen járó csa-
porre megrendezésében, másfelől pedig
lelki értékeiből, minél gazdagabban

tok áldozatkészsége és a magunk be-
k, — hogy anyagiak hijján, egyetlen
ből a nagy munkából.
elkezettan nagy feladatokat ró reánk.

Tamás köfaragó

1516.

Lásd

?

Wick Kassatört

333 l.

Tamás

eperjesi kőfaragó

1519 –

1524

l.

Múz Kol-Ért

1918. 25. l.

28, 29. l.

36. l.

. Lippich Eleknek [19o9.] IV.5. . .

- Fülep Lajosnak [19o9. IV. 9.] . .

o Lajosnak [19o9. IV. 17.] . . . .

Fülep Lajosnak [19o9.IV. 29.] . .

. Lippich Eleknek [19o9.] V. 13. . .

Lajosnak [19o9.VI.első fele]. . .

ep Lajosnak [19o9.] VI. 13. . . .

. Lippich Eleknek [19o9.VII.9.] . . .

ajosnak 19o9. VI. 29. . . . . .

.ep Lajosnak 19o9. VII. 5. . . . .

p Lajosnak [19o9.] VII. 7. . . .

o Lajosnak 19o9. VII. 23. . . . .

Fülep Lajosnak [19o9. VIII. 16.] . .

osnak [19o9.] IX. 4. . . . . .

Lippich Eleknek [191o. I. vagy X. 18.]

. . . . . .

TAMÁS ÁKOS

Belű és Irás az Agyagon

Lipest Galéria (TERRA)

Meghívó

Lásd Benkő Ilona

Tamás Ákos

Pogány Gábor: Kirámia, most

Művészet, 1983. február

Tamás Alkos, iparművész

L: Horváth Éva

Szőllősi Ferenc: Kelendőbb a hagyományos kerámia - 4.

Esti Hírlap, Bp. 1977. nov. 17.

Tamás Ákos

Említve

Balogh Elemér: Tamár és tamít-
ványok
Napló, Vesprém 1970. jún. 13.

60/1908. sz.-

A műemlékek Tekinte

Folyó évi jul. 9 én 4748/1908. sz. al
tesítem a Tekintetes
1907 április-ig voltam vis
des lelkész működött.
Azonban emlékszem
műemlékek országos Bi

Tamás

Krakói Egyfarajó

1515

Kassa

Gerevichlenggelmagy

121. l.

. alatt bevételezett 1 drb. 324679
magyar koronajáradék kötvényből
ezerötszáz/1500/ K. értékü biztosi-
er 1000 K. értékü biztositékot Beer
ózóknak a letéti elismervény hátlap-
ilágy vármegye államépitészeti hiva-
ott nyugtatványuk ellenében szol-
500 K. értékü m. koronajáradékköt-
templom helyreállitási munkálatai-
olgáló külön biztositékot Szilágy
fönökének hivatalos nyugtatványa
sége mellett szolgáltassa ki és ez
gyi miniszteri tárca letétnaplójá

lat hiteléül:

igazgató.

Tamás Kassai

nobrom

1516.

l.

Genthon Szentiváni

Abaúj-Torna vármegye és Kassa szüemlékei

Bp. ér. 7. l

TAMÁS MESTER, ötvös, éremvésző

Munkácson Büdi Mihály javára dolgozott a krakkói SZANISZLÓ, a sziléziai Hansel, Tamás és János, mester, valamint SEBESTYÉN. -A hamisitók lengyel pénzeket és magyar aprópénzeket készitettek. 85. old

DR. KAHLER FRIGYES: Pénzhamisitás Magyarországon a XVI. században 84. old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat Évkönyve, ~~1972~~ 1971
Bp. 1972

Tamás épületlakatos

a XV. y. végén fordal elő
Budán

Gerevich Lá Budapest müvészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig

Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

302.old

Tamás üveges mester

neve a század derekán, 1451-ben fordul elő, majd hat évvel később mint eskidt mesterségét képviselte, és közmegbecsülésnek örvendett.

Gerevich L.:Budapest müvészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig
Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

288. old.

Tomás asztalos fráter

Franz Richter segédje: együtt dolgoztak a sümegi ferencesek templom főoltárának kivitelezésében.

Deresényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963–66. Budapest 1969

2038

MDK

Tamás ötvös + 1565

Roth V.dr.: A szássebesi oltár

Archiv des vereines ziebenburgische
Landeskunde.1903.

MDK

Tamás András /Szeged/

tanulmányfejek

Rendőrművészek kiáll. Uj Magyarság, 1935.máj.19

[redacted]

MDK

Tamás mester

Esztergom 1491.

Voit P.: Gyarmati Dénes mester és a régi m. építőgyakorlat.

Müv.tört.Tanulmányok. A Müv.tört.-i Dokum. Közp.Évk.1954-55. Bp.1957.

mdk

Tamás

„Hajórakók" festmény.

IX. Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Népművelés, 1962, 6. sz. Hátsóborítól.

M.D.K.

Tamás, szobrász

krakkói származású, 1515-ben lett Kassa polgára, majd 1520-ban jegyzik fel ismét nevét.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai
Akadémiai Kiadó, Bp.1967. 95. old.

M.D.K.

Tamás, piktor

(Thomas moler)

Kassán 1524-ben 2 forint és 15 dénár munkabért kap Mihály feshőtől. Nem mutatható ki, hogy ez a festő azonos-e a Jászóról származó, s a kassai forrásokban 1516-1535 között szereplő Tamás piktorral.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp.1967. 96. old.

TAMÁS mester egri lakatos. Eger várában 1550-ben dolgozik a vár épitkezésein /OL. /.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Tamás, apostolos

1394-95-ben működött Nagyszombatban.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai.
Akadémiai Kiad-, Bp.1967. 19. old.

MDK

Tamás,

1898-ban az iskolához tartozott.

A Kellősy-iskola ideje. /1896-1901./ 77.l.

Tamás MDK

órásmeter Bártfán

Horváth H.: Zsigmond király és kora. Bp. 1937.
199.o.

M.D.E.

Tamás

Tréfás rajza "A kivéncsi" c. tréfa illusztrálására a "Válogatott Vidámság" c. rovatban

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. okt. 31.-nov. 6. IV. évf. 44. sz.

M.D.K.

Tamás

Mándy Teréz: "Győzött a mese" c. mesetörténet
hez készitett illusztrációkat.
Hat rajz. Repr.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. május 24-31
II. évf. 21. sz. 63-66. lap

Tamás órás

Bártfa. 1432

l.

Egyházm. Lap

I. 1880. 249. l.

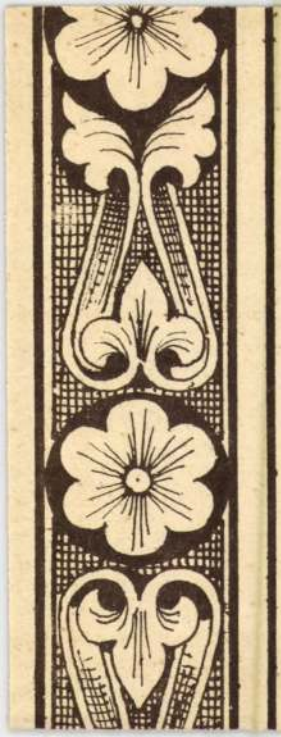

Tamás

cészár

l

RIII

639.741.l.

u. ar. incola

754. l.

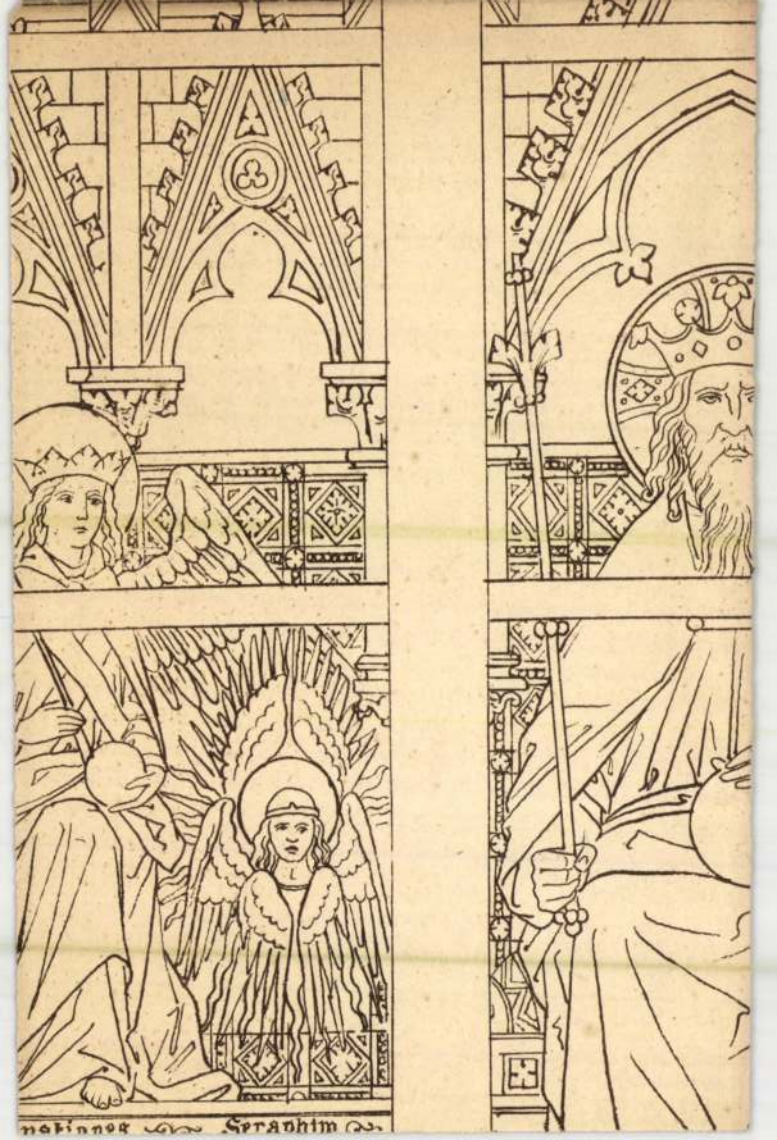
Seraphim

Tamás

kardcsapás
(gladiátor)

1.

733. 1.

Tamás

kőfarajó

l.

R

123 l.

Gyürü aranykól, carneol köves

VII. 246.

Tamás

Kardeszszár

l.

RIII

733 l

Gyjúrói lelet VII. 161

Tamás

ijjqjärto

l

R III

656, 665. l-

Tamás

pairsmiles

l.

R III

687, 713, 745.1.

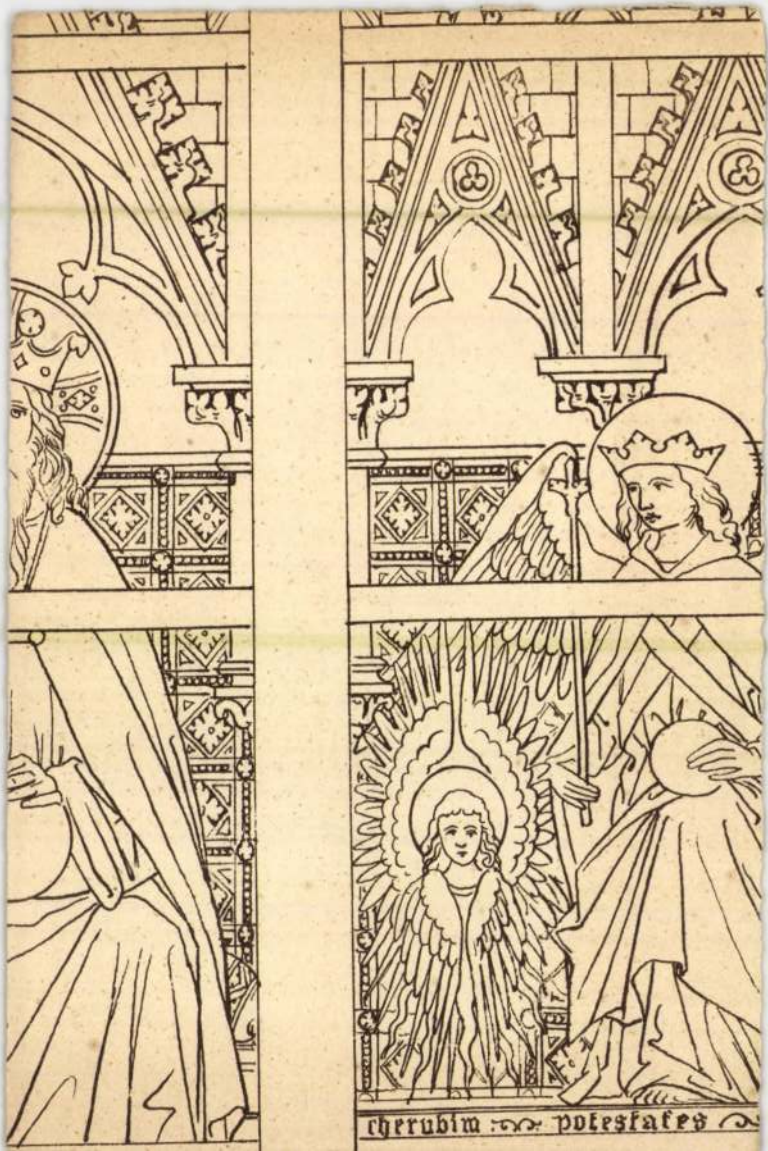
cherubim potestates

Tamás

császár

l. 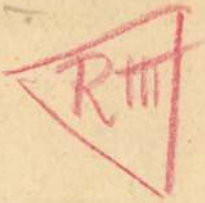

639. 741. l.

2. ar. nicola

754. l.

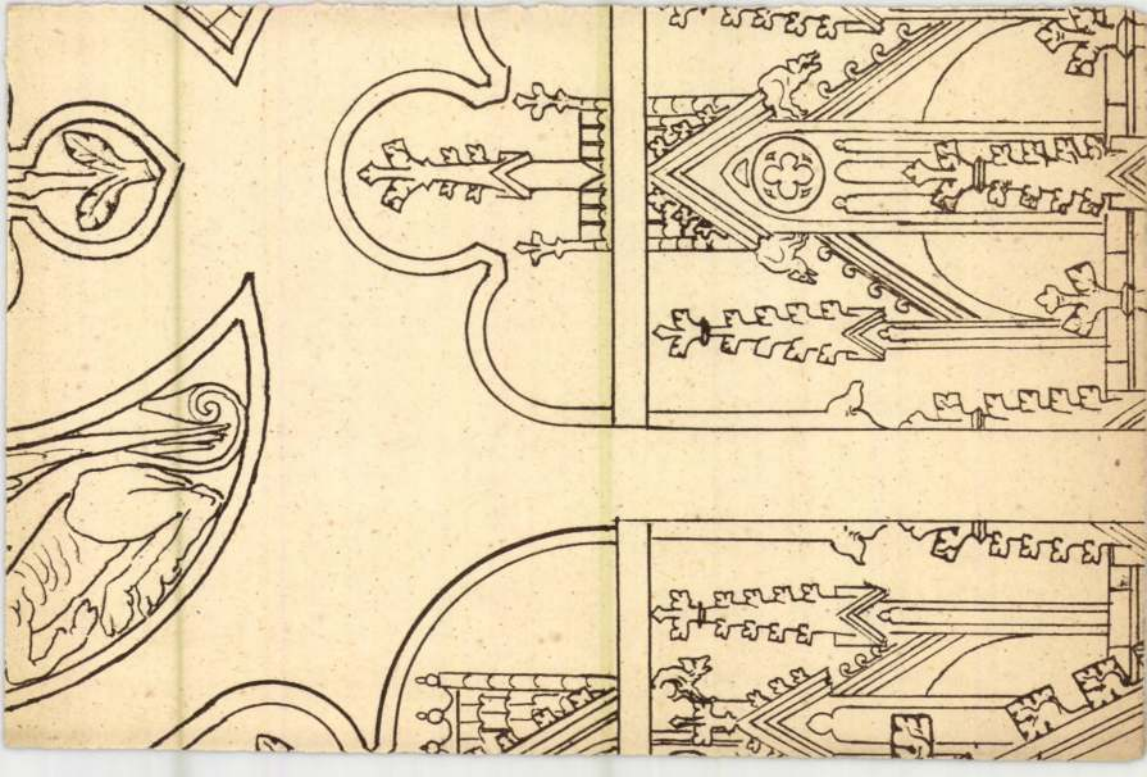

Tamás

paczomives

l

RIII

687, 713, 745. l.

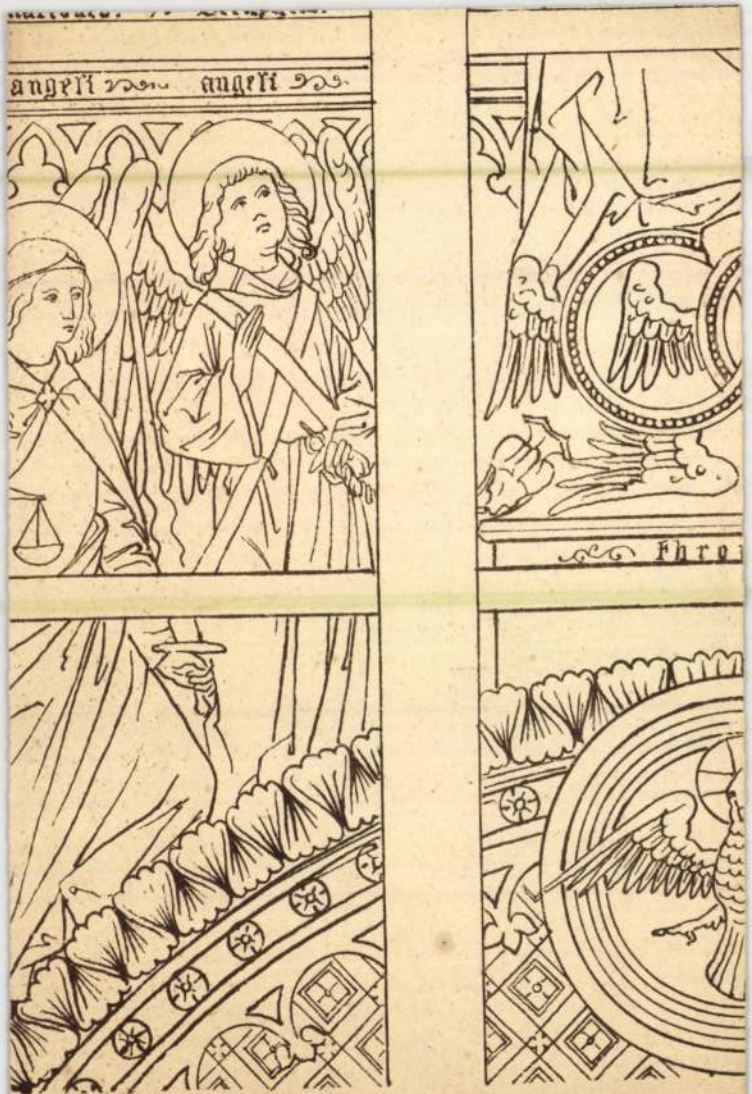
angeli
angeli

Tamás

újgyártó (Bognár)

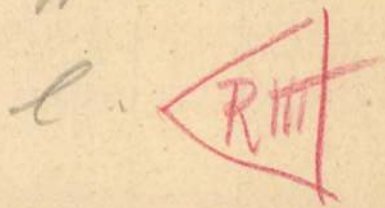

626,643. l.

656,665. l.

Tamás lapicida

Nagyszeben, Wiesengasse 4. sz. ház
reneszánsz ajtája
1552. évszámmal
és fenti nevével

Reissenberger, Ludwig

Ueberreste der Gothik
und Renaissance an
Profanbauten in
Hermannstadt
Archiv des Vereines
f. sib. Landeskunde
1887. 21 k. 498, 499.
l. képpel -

Tamás

nagyszebeni ötvös
XV. sz

lásd

Korrespondenzblatt

1882. 59. l.

Záradok

1870. 677. l.

Vasárnap 5 Imre herc.		**Protestáns** Imre **Görög** Episzt **Izraelita** Markesv. 16
Hétfő 6 Lénárd hv.		**Protestáns** Lénárd **Görög** Pál pk. **Izraelita** Seni böjt
Kedd 7 Engelbert pk.		**Protestáns** Rezső **Görög** Lázár **Izraelita** Markesv. 18
Szerda 8		**Protestáns** Gottfried **Görög**

Tamás

frater XIV.2

d.

Berlamin

56.1

-

amazottainak december havi hivatalos

..... 104.- Ft,

~~Benedek ötvös~~

~~1573-ban Göncön.~~

cz kimaradt

~~Boldizsár, ötvös~~

~~1588-ban Göncön~~

Tamás ötvös

1617-ben Göncön

Kemény Lajos

Abaúj-Tornavármegye története.

1527–1648.

Történelmi Közlemények Abaúj-Tornavármegye és Kassa multjából. V. cf.

1914–15. 22. l.

intézetünk és ifjuságunk iránt min-
isztelettel vagyok bátor kérni, hogy
os kirándulásuk alkalmával a fenti
i méltóztassék.

hogy eme kedvezményt nemcsak a ma-
nyek, ásatások stb. csoportos láto-
megkaptuk.

iszteletem nyilvánitását

3-án.

Helbing

m.kir.kormányfőtanácsos,
i g a z g a t ó .

T i b o r Urnak,

üemlékek Országos Bizottsága
nek

B u d a p e s t .

Tamás, ács

1480. Besztercebánya

Ipolyi: Szaradok

1874. 615. l

Tamás

hanis pamvers XVI

Munkács

Cázd

Szaradok 1893. 660

Tamás hurzti örmény

bejegyzetszö

XVI sz. Munkács

lásd

Századok. 1893.

6601

TAMÁS erdélyi (lőcsei) ötvös l. Gerhart, Thomas, der Siebenbürger

Tamás, ötvös

Lőcs XVI. sz.

Tamás

Thomas (?) 1568

Marangosits

Sorostélyi (also fehér mappe)

narang felirata:

H. Thomas Hoc ~~Gloria~~

Galleo Unger Soli Deo

gloria G. R. 1568.

Irod

Müller Fr. Ver. Arch. N. F.

1859. 231.

a felirat hövege

megbeszélandó

Dear Sir!

For your sending I send the same value. Expecting your next sending.

Yours truly:

J. Tutsek
Budapest (Hungary)
VI., Nagymező-u. 52, II. 17.

Lábl D. Budapest

Tamás

lőcsei aranyműves

lárd

Közlemények Lepes városa
multjából.
I. 228, III. 138, 199. 201.

Tamás, acs

(Thomas, Alch)

1428

Ballad 119. l.

ÉS EGY TALPAS CUKORTARTÓ FEDŐVEL, ón,
npire. — Zwei Kannen mit Fuss und Deckel und eine
ussröhre endigt in Schwankopf. Empire.

kás talapzaton, lépő gyermekalak, hátán hordja a dob-
Stutzuhr, Bronze vergoldet, auf länglichem Sockel eine
as trommelförmige Gehäuse tragend. Französisch, Emp.

lenn tagozott, fent öblösen kihajló, sárkányidomu füllel.
/lindrisch unten profiliert, oben ausladend, mit Drachen-

este három angyalfejen nyugszik, elől rézcsap. Födelén
pajzsszal és 1654 évszámmal. A soproni csizmadia céhé
nftkanne, Zinn, zylindrisch, auf drei Engelköpfe, vorne
child, darauf Zunftzeichen der Schuster und 1654. Aus
rzunft. Sopron, XVII. Jh.

Három oroszlánon nyugszik, testén tagozott öv, födelén
ák, 1721. — Grosse Zunftkanne mit Deckel, Zinn. Auf
profilierter Gürtel, am Deckel Kugelknopf. Österreich,

z, felnyuló szárral. Dalmácia, XIX. sz. — Dreiarmige
IX. Jh.

vonalas diszitéssel. Olasz, XIX. sz. — Eimer mit Henkel,

Tamás faragó
(Thomas schnyczer Cracoviensis)

l.

Arch. Ért
1897-95. l.

1114. POHÁRTÁLCA FEDŐVEL, ezüs
Gläser mit Deckeln, Kupfer versi

1115. KEREK TÁL, kinaezüst. XIX.

1116. TOILETTE-TÜKÖR, ezüstözött
1850—60.

1117. ÁLLÓ TOILETTE-TÜKÖR, plat
Stehspiegel, Plated, mit drehbare

1118. KÉT FALIKAR, aranyozott br
Zwei Wandarme, Bronze vergold

1119. KÉT FALIKAR, aranyozott bronz
arme, Bronze vergoldet, dreiarmi

1120. KÉT FALIKAR, aranyozott bronz
stilus. — Zwei Wandarme, Bro
Putto. Louis XVI. Stil.

1121. KÉT NAGY OVÁLIS PECSENYÉ
ovale Bratenschüsseln, Plated, m

1122. KÉT ALACSONY GYERTYATA
Leuchter, Plated, balusterförmig.

1123. ASZTALDISZ, aranyozott bronz,

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^1/_2$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Tamás képfaragó

XVI. sz.

l.

Wickkassaidom

236. l.

Tamás mester

X-VI.

l.

Patakivarép

118-l

Tamás

Goltwascher

Kassa 1513.

K 71.l

Löw György Lipót

festő.

Thomas Goldschlager

~~ötvös~~ aranyverő

1402-1403-ban mint tilalmat tevő s szenvedő pres fel szerepel. Kassa

---

Mihalik József. Kassaváros ötvösségének története Bpest 1900. 116. l.

Tamás

rotgisser

Kassa 1489-1517.

Thomas Muncer

pénzverő

33, 50, 73,
114, 121,

XV. sz.

Magyarban.

Tamás
Perlheffter Thomas

Gyöngyfürü

R

267,576
1

XVI. 2

Tamás aranyozó

Goldner Thomas

Nagyszeben XVI. n

R

586. l

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

ezem:

y helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Thomas lapicida

~~[illegible]~~. 1552. Nagyszeben

lásd

Reisszeb 499. l

Thomas Lapicida

1552 -

lásd Nagyszeben

Ludwig Reissenberger, Überreste der Göthik und Renaissance an Profanbauten. Hermannstadt 1888. (Köpekkel) 41. l.

Nagyszebenben a vét utcai. Teutsh féle házban levő díszes kapuk kiszítette, s erre a következőkép jegyezte oda nevét: Tomas Lapicida A.D. 1552. Ez R. szerint a legrégibb datált renaissance emlék a Királyföldön.

A fenti mű bírálatában. F. L-tól Arch. Ért. 1888. 272. l.

Thomas

saxifraga, (lapicida)

XVII b

380

381

Brassó

Thomas muator

~~Kömmel~~

Brassó

R

574

XVI. 22.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühel

Miután keresményemnek 191.....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Thomas Lapicida

Hermannstadt
1552.

Arad

Rothban 121. l

Tamás

lőcsei ötvös

1542. lőcsei hatvanad
lajstrom. Hára nincs.

Közl. Kepes vm. emlékéből
1909. I. 228.

Knauth. 93. l.

Tamás, festő

Bártfa 1534

Toman

696 l.

Tamás piktor.

Bartfa 1534

lásd

Tört Tár

1899. 384 l

Thomas molest (festo)
Kassa

1530-ban belepett a Kassai
~~fa~~ Eger Eets orehbe.

IROD.

Kem. 414.

Tamás képíró

Kassa XVI. sz

lásd okr.

GerKasErzsszobr 92. l.
93, 94 l.

Kemény: Arch. Ert.
1902. 412 l.

Kemény: Kassa
város mincml.
8. l.

Wick. Kassa város
kat. mincml. 16 l.

molers, das ym dy Kyrchen-
fetter geben sollen, bis
zcwm rechten. Actum hora
X-a prandii cum scitu d-
iu dicis. Kötsegit Kelt
azonban, hogy az oltáron a Kép-
faragó munka, hogy úgy mondjuk
az előkelőbb, s kérdés, vajjon
Tamás Képiróval azonosítha-
tó-e Tamás Képfaragó?

Kemény 412. 1.

Tamás festő Kassa XVI. 2

Gyüntert hűhéj mária látogatás oltárát, mely a 1516–1526 valószínűleg

atighanem ő készítette. Ez évekén belül Tamás mesterről két feljegyzésünk van, melyek bene gyanúttatják a Gyüntert féle oltár mesterét. Az egyik 1524-ben kelt: Feria sexta ante Invocavit. Item Michel eyn moler of mester Thomas erlangt fl. 2. d. 15. lydlon." 1525-ben pedig arra a penzre tesz filalmat Mátyás esztergályos, a mely Tamás képírónak végzett munkája után járna a templomatjaktól: „Am dynstag vor Fabiani hat Mathes dressler eyn vorbot gethon off das gelt Thomas

GENT

AZ
MAG
FES
MÜVÉ
TÖRTÉ

Tamás képíró

1534-ben ½ forint
adót fizet

Kemény Lajos: Kassai
képírók a XVI. XVII és XVIII
században. Művészet
1903. 341. l.

Tamás (moler) festő

Kassa?

1516 ban jót álló Zakab
ötvös polgárjogaciak el-
szerésinel. 1523 ban
bizonyos képekre tilal-
mat tesz.

Vorbot Thomas molers.
Am mittwoch vor circum-
cisionis domini hat der
Thomas moler eyn vorbot
getan off dy pielder, dy
der Brechtel von dem Gab-
riel gekauft hat, bis ~~zum~~
czum rechten." Városi jegyzők.

Kla 45 l.

i): Sient s alád

Tamás festő Kassa

Művészet 1902 434 1534

— 1903. 341 — dolló

Tamás festő

Thomas moler

Kassa. A közgyűlés
tagja: 1520–1535.

Kla 49 l.

schrift. Leipzig, 1846.

1211. KÉT NAGY DISZEDÉNY, zöld márv
— Zwei grosse Prunkgefässe, grüne
Louis, XVI. Stil.

1212. SZOBORÁLLVÁNY, márvány, arar
Marmor, mit vergoldeten Bronzebesc

1213. NŐI MELLSZOBOR, alabástrom. O
1214. DIE HEILIGE SCHRIFT, Doré C
XIX. sz.

1215. ÁLLÓ ÓRA, fekete faalapon farag
1850 k. — Stutzuhr, das Gehäuse n

1216. SAVOYAI JENŐ LÓHÁTON, dor
Osztrák, XVIII. sz. e. Aranyozott
schnitzerei. Österreich, A. XVIII.

1217. FALI ÓRA, faragott és aranyozot
1800 k. — Wanduhr, Holzschnitzere
um 1800.

1218. ÁLLÓ ÓRA, faragott és aranyozott
Holz, geschnitzt, vergoldet, in Form

ɔglalatban. Orosz, XIX. sz. e. f. — Schmuckkästchen. h, e. H. XIX. Jh.

ét alabástrom oszloppal. Osztrák, Bidermeier. — Uhr it Alabastersäulen. Biedermeyer.

inezett fa. Magyar, XVIII. sz. — Schwebendes Engelchen, , XVIII. Jh.

tt és szinezett fa. Magyar, XVIII. sz. — Zwei schwe- rbig. Ungarisch, XVIII. Jh.

nt fogantyuval, arany verettel. Német, XIX. sz. — ingriff und Goldfassung. Deutsch, XIX. Jh.

antyuval, rajta Reuss hercegi cimer. Német, XIX. sz. gen Griff herzogliches Wappen. Deutsch, XIX. Jh.

pofaszakállas férfit ábrázol. Tojássoros arany keretben. lännerfigur mit Backenbart darstellend. Goldrahmen mit

szines virágos diszü festett zománc. Bécs, Bidermeier. — Wien, Biedermeyer.

1530

Tamás festi-

1553-ban Kassán az

orgonát festi.

Kemény Lajos: Kassai

képírók a XVI, XVII és

XVIII. században. Mű-

vészet 1903 341. l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Tamás ágyrőntő

Eperjes. 1518

laid

Iváqy 270. l.
cs kör. ll.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Tamás ágyuöntő

1444 - Egerjé

Lásd

Ivágy 120. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Thomas pictor
de Colonia
1427

---

cod

Creghe 558 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedélyezem

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírása

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Thomas pictor de Coloswar

1427

Nt benedeki Miklos
Györi eucklö kano-
nok rendelesge
Repet bestett.

Irod

Mts S.V.K. 1898

32 l.

szet. Ez a tény magában foglalja kiállításunk kulturális jelentőségét.

Hazai képzőművészetünk, költészetünk, dráma- és zeneirodalmunk mindig az európaiság felé törekedett. Ezt a színvonalat nemcsak elérte, de fajilag differenciált eredményeivel számos esetben gazdagította is. Mai feltörekvő képzőművész-nemzedékünk mostoha viszonyok közepette, súlyos megpróbáltatások árán is tartja ezt a színvonalat, ami méltán tölthet el reménnyel és ébreszt büszkeséget sziveinkben.

Nem várt, gazdag anyagot sikerült kiállításunkra összegyüjtenünk. A mai francia képzőművészeti termelésnek csaknem valamennyi válfaja — az építészetet kivéve, — képviselve van. Az *Association Française d'Expansion et d'Échanges Artistiques* kitünő igazgatójának, *Robert Brussel* úrnak, főérdeme van ebben. A legnagyobb megértéssel és előzékenységgel volt segitségünkre kezdettől fogva, miért is fogadja sokoldalú fáradozásáért e helyütt is hálánk és köszönetünk kifejezését.

Rózsaffy Dezső.

Tamás kassai ács

Bártfa 1426.

lásd

Arch. Ért.

1915. 321. l.

Tamás budai
aranymüves
1424

l.
Horv Zsigmond
192. l.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Tamás

harangöntő

Bakabánya 1394.

Irod

2

Ipolyi, Arnold: Geschichte

der Stadt Neusohl.

Wien 1875. II. l.

..... *műhely.*

elyfőnökség!

...év ..... hó ....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

e ..... számu .....

iztam.

... évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Tamás, harangönto
(Thomia magister)
1482.

A Kürti (pozsonyvármegyei) 1482 ből való harangon, nem a harangönto neve.

Ipolyi A. Arch. Közl
106. l.

Tamás 1482

harangontó? XV sz.

A Kürti gót templom harangján: 1482. Magister Thomas. Szerző azt hiszi, hogy ez a harangontó neve is lehet, de inkáb azt hiszi, hogy ez a harangot valószínűleg keszittető Szentgyöngyi Tamás grófra vonatkozik

Felirata

O rex glorie
Veni cum pace
O Maria pia
Sis nobiscum in via
Amen.

Csallóközi utj-képek.
Vas. Nyj. 1858. 42 l.

M. D. K.

Tamás mester

1491 a verpéci építkezéshez szállított kő-anyag átvételénél szerepel

Voitgyar. 53. l. 56. l.

Tamás Katalin

fotóművén

Sorozata a Vajda Lajos Stúdióban,
Szentendrén.

Gera Mihály
ciné

Új Tü Zi.
1989 aug. 27.

Tamás móler

Kemény Lajos: A kassai Szt.Erzsébet egyház történetéhez. Arch. Ért. 1897. 45 l.

Tamás kőfaragó

Muzeumi és Könyvtári Ért. 1918. III.évf. 1. füzet.
Iványi Bs Eperjes középkori kőfaragói és szobrászat.
29 l.

Tamás képfaragó, krakói szárm. 1515-ben Kassa polg
gára lesz

Kemény Lajos: A kassai képírócéh. Művészet,
1909. 255 l.

Tamás MDK

Jászóról származó festő, 1516-1535 között Kassán élt.

/Irodalmat lásd 416.jegyzetben/

Radocsay Dénes: A-középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.133.l.

M. D. Q.

TAMÁS festő

1898-ban Nagybányán tartózkodott

Réti 1954. 325. l.

oc. D. L.

Tamás (Elhues) ötvös

(Formankut b)ou szöleje van)

Bp.-Buda 1505.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösség történetéhez főleg a XVI.–XVII. században 177. l.

Művészt. 1953. 1-2. sz.

M. D. C.

Tamás (Kothures) ötvös

1554 Királyhalmec

Horváth Tibor adatai: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI-XVII. században 177. l.

Művészet. 1953. 1-2. 17

M. D. L.

Tamás (Eötvös) ötvös

1618. Rimaszécs

Horváth Tibor adatai. Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI-XVII. században
Művészet. 1953. 1-2. 14

M. D. K.

Tamás (Eöthnös) ötvös

1620. Sárospatak

Horváth Tibor adatai: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történelmez főleg a XVI–XVII. században 179. l.

Művért. 1953. 1–2. sz.

M. D. L.

Tamás (Köttves) ötvös

1674. Szikszó

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen level-
tári adatok az ötvösök történetéhez
főleg a XVI–XVII. században 179. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

Tamás testvér

Martin Wittwer tervezte a sümegi ferencesek által a karmeliták mühelyéből megrendelt főoltárt. Faragómestere Franz Richter, asztalosa Tamás testvér volt.

Voit Pál: Martin Wittwer, a győri karmelita templom építésze. /Adatok a dunai barokk építőiskola magyarországi kapcsolataihoz/ Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 187-225 l. Német resumé.

215.1.

Tamás

antalos fráter segédkezett Franz Richternek a győri karmelita rendkár kőnyvtár berendezésének kivitelében.

Voit Pál: Martin Wittwer, a győri karmelita templom épitésze. /Adatok a dunai barokk épitőiskola magyarországi kapcsolataihoz. / Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k. 289 l., 369 kép. 187-225 l. Német resumé.

203. l.

M.D.K.

Tamás mester, egri kanonok

1550-ben dolgozik az egri vár építkezésein.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 410. old.

MDK

Tamás puskamüves

Tamás egri magyar puskamüves résztvett 1552-ben Dobó István parancsnoksága alatt az egri vár védelmében s jutalmul szabaddá tétettet és minden szolgálmany és fizetés teljesitése alól felmentettet.

Szederkényi Nándor: Heves varmegye története.II.k. Eger 1890. 156.l.

Tamás Ákos

Öt veszprémi iparművész kiáll., Bp.,Árkás Galéria, 1993

ism. VADS József: Veszprémi szilánkok. = ÉS 1993. május 7. 12.

VADAS József: Árkádia enteriőr. = Magyar Hirlep, 1993. április 14. 19. ill.

Vásárhelyi János
Tamás Ákos
Takács Zoltán
Kiss Miklós
Horváth László

Felszólalás a költségvetési
VII.köt.133-134.lap

Felszólalás a költségvetési
XIII.köt. ~~312-313.lap~~ 311
268.lap: summum periculum in
késlekedésben van

Felszólalás a lőcsei, visegr
lása ügyében
XIII.köt. 312-313.lap
271.lap: Irascor nec liquet
nem világos számomra, hogy k

Felszólalás a költségvetési
XIV.köt. 375-376.lap

TAMÁS Ágos porcelántervező

7. 37-41.p.ill.

Új Művészet 1992

tervrajzok és dokumentumok bemutatására i
gából; közöttük jócskán szerepeltek histo
Ybl Miklósról máig a legalaposabb monogr
tette / Ybl Ervin : Ybl Miklós Bp. 1956. /
az épitészettel és iparművészeti tervezés
érdeklődésü szakember tevékenységét.
A Baáts téri minta-templom egyházi felsz
szerelvények a Budapest-Ferencvárosi r.k.
művészet 1902. 1. sz. 1-11. old. /. Anekd
ötvös-műveinek elkészülését példaadó norm
előtt.

TAMÁS Ákos porcelántervező

Herend, POrcelángyár.

Ars Decorativa, 11. 1991 190-191.p. ill.

Tamás Anna Grafikus

Nagy Pál tanítvanyaként indult alkotó pályáján. Ma már jobban vonzó a szövés és szőnyegein érzik a grafika jellemző Latása

Hét

1974 V. 24 7-8 oldal

Tamás Anna, dinlettervező

Sütő András művéhez tervezte

a szinpadképet. (Marosvásárhely.)

Pálfy G. István: Mosolyba göngyölt aggodalom

86–91.

Tiszatáj, Szeged, 1978. június XXXII/6.

Anna Tands.

Ausstellungen:

Kunstgewerbemuseum: Ausstellung der rumänischen Keramikkünstler Anna Tands und Costel Badea

Daily News, 1978, apr. 5.

Tamás Anna

- 3 faliszőnyeg

Igaz Szó 1970/10

Tamás Anna, [ikarmúvén,]

kiállítási anyagáról,

Repr

Tamás Anna: kiállítása Borító 2.

Alföld, Debrecen, 1978. szept. XXIX/9.

Tamás Anna, spurmůvek

Kiállításról: Fényképek.

[L.: Románici művészek kiállítása Debrecenben c. cikk.]

Tamás Anna, művei

Alföld, Debrecen, 1978. sept.

Borító 3

XXIX/9.

Tamás Anna, textiltervező

„Művészeti magazin.
1978. VI. 15. Televízió 21.45 /Gmé/

Tamás Anna
iparművész

Tamás Anna marosvásárhelyi műtermében bemutatta szőnyegeit számtalan más bejárták Moszkvát, Philadelphiát, Bostont, stb.

Marosi Ildikó: Világot járt szőnyegek.
Új Élet, 1978. január 8 - 10 lap.

Tamás Anna

Tamás Anna hiállítást rendezett:
Varsóban, Prágában, Hamburgban,
Erfurtban, Stockholmban, Párizs-
ban, Athénben stb.

Marosi Ildikó: Világot járt szőnyegek
Új Tükör, 1978. január 8-10 lap.

Tamás Anna
textilterverő

„Csirárás" (repro)

Ágpcsa Marianna: A valóság szintézise.
Müvészet, 1971.március - 24.lap

Tamás Anna

Tamás Anna faliszőnyegeit
és Costel Badea kerámiáit
mutatta be az Iparmű vészeti
Múzeumban.

Dachó Jenő: Tamás Anna faliszőnyegei...
Új Tükör, 1978. május 14 - 31 lap.

Tamás Anna szöngyetervező

neve említve a 206. oldalon

Kornak 1974/2

Tamás Anna

Marosvásárhelyen él, szőnyegszövéssel foglalkozik.

„Tengerek ölelve" (versek)

Ladányi Mihály: Jegyzetek a romániai magyar képzőművészetről.

Nők Lapja, 1941. ápr. 24.

Tamás Anna (szobrász)

A Képzőművészek Szövetségének 1973. évi díjai közül a diszitőművészeti díjat elnyerte.

A Hét, 1974. máj 24. 5. elj. 21 sz. 7 p.

Tamás Anna (grafikus)

Grafikusként indult. A főiskolán Nagy Pál tanítvá-
nya volt.

A Hét, 1974. máj. 24. 5 sz. 21 m. 7 p.

Tamás Anna (gobelin)

1972-ben Bukarestben kitüntetésben volt.

A Hét, 1974. május 24. 5. évf. 21 sz. 7 l.

Tamás Anna (gobelin)

Hóra (falirép - fotó)

A Hét, 1974. szept. 6. 5. ecf. 36 n. 10 p.

Tamás Anna (gobelin)

Kompozíció II. (fotó)

A Hét, 1974. máj. 24. 5. eg. 21 m. Sp.

Tamás Anna (gobelin)

Az évfordulós kiállításra egy 5,5 X 3 m-es figurális szőnyeget készített, de nem kapott rá még megbízást.

A Két, 1974. máj. 24. 5. elf. 21 s. 7 p

Tamás Anna (gobelin

Philadelphiában, kanadai „turnén", Erfurtban, a Nemzetközi Dekoratív Quadrinálén is vannak műnyegei.

A Hét, 1974. máj. 24. 5. erf. 21 sz. 7 p.

Tamás Anna (gobelin)

Tarsoly István (fotó)

A Hét, 1974. május 24. 5. old. 21 m. 7 p.

Tamás Anna

„A fény felé" c.
művének reprodukciója a
Képmellékletben

Igaz Szó 1972 november

Tamás Anna
(marosvásárhelyi művész)

„Nap felé indulok" c.
faliszőnyegének fotója
a 10. oldalon

Népszava 1973 január 27

Tamás Anna

[illegible]

Tamási Anna Marosvásárhelyen
napi munkája után szívi egyéni
technikáju szónyegeit.

Ladányi Mihály: Jegyzetek a románai . . .
Nők Lapja, 1971. apr. – 17 szám.

Tamás Anna

újszerűvész

„Tengerek ünke"

(vegyv)

Ladányi Mihály: Jegyzetek a romániai . . .

Nők Lapja, 1971. április – 17. szám

Tamás Anna

"Sirató" c. -alakokat ábrázoló képét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 16.
XVI. évf. 38. sz. 12. ~~sz.~~ lap.

Tamás Anna

Tamás Anna szőnyegiet kiáb-
litotta Japán és Ausztrália vá-
rosaiban is.

Marosi Ildikó: Világot járt szőnyegek.
Új Tükör, 1978. január 8 – 10 lap.

Tamás Anna

Tamás Anna 1947-ben lett a
marosvásárhelyi Állami Szín-
ház díszlettervezője.

Marosi Ildikó: Világot járt mágyegek.
Új Élet, 1978. január 8-10 lap.

Tomás Anna

Visszafogott természetes színvilága uvalkodik alkotásain. Dekorativ, praktikus egyszerűségében is monumentális is művészek tárgyai.

Darkó Jenő: Tomás Anna falíszó nyegei
Új Tükör, 1978. május 14 – 3 lap

Tamás Anna

Tamás Anna művészi sokoldalúsága, újszerű szemlélete sugárzik a mesterségbeli tudást mutató műtermekről.

Darkó Jenő: Tamás Anna falikárpitjai...
Új Tükör, 1978. május 14 - 3. lap

Mdk

Tamásné Kővágó Ilus hímzőanszony

gazdag szinkompozíciói a kiállitáson

M. Varga Marianna. A Népművészek Mesterének kiállitásán

Népművelés 1963. 11 sz 35. l

MDK

Tamásné Kővágó Mária népművész

kalocsai népművész, a népművészet mestere. (említés egy felsorolásban.)

Lengyel Györgyi: Hímzés iskola.
Nők Lapja, Bp. 1958. február 13. [15. l.]

Tamás Andrásné MDK

a népművészet mestere
a kalocsai népi hímzés írásmestere.

Gémes Gábor: A kelocsai asszonyok kezének virágai.
Petőfi népe. 1957. jul. 26.

MDK

Tamás Andrásné

negyvenszállási

iróasszony

Kass Ivor cikke noymán:Kalocsán nyilnak a virágok.
Kalocsai himzés Amszterdamban, Párizsban.
PETŐFI NÉPE, Kecskemét. 1957. máj. 16.

mdk

Tamás Andrásné.

kalocsai hímző-pingálómüvész

A Népmüveszet Ujj Mesterei

Népmüvelés, 1956. 9 z bontólapbelseje.

MDK

Tamás Andrásné és Vén Lajosné
népművészek

festettek ki a rét virágainak ezer szi-
nével" a kalocsai „Népművészeti Házat"

(lendvai) Hmizett álmok.
Népszava 89 évf. 203 sz 1961 aug 27.

Tamás Andrásné, népi iparművész MDK

Párizsba megy a Kalocsai pingálóasszony, s ott mutatja be a hímzést, a terveket, s a helyszínen készít rajzokat.

–: Francia, holland és hazai kiállításra készül ötezer népi iparművész 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. márc. 18.

Tamás Andrásné, népművész MD4

Brazíliába utazik.

–: Külföldi turnén a Kalocsai pingáló asszonyok 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1964. márc. 11.

Tamás Andrásné, Kővágó Marika, MDh

népművész

Kalocsai „író-, hímező iparművész

35 éves asszony, s a „népművészet mestere". Egyik művelője s továbbfejlesztője a kalocsai népművészetnek.

A kalocsai városi s járási tanács kultúrtermét, a járási könyvtár s kultúrház helyiségeit Tamás Andrásné „hintette tele", „írta tele" mezei virágokkal.

Sok színnel kivarat madeira hímzéses terítői, étkészletei stb nagy sikert arattak pl. a brüsszeli világkiállításon, Bécsben stb.

Szabadi Sándor: Három éjjel megálmodta — három nap kigondolta...

Népszabadság, Bp. 1959. júl. 30. 8.1

MDK

Tamás Andrásné ipm.

3. M. ipm. és népmüv. kiáll. 1955. Ipm. Muz.

képpel

Tamás Andrásné, népművész MDh

hímzőasszony

Kalocsai népművész. Sao Paulo-ban a város által megrendezett „Töltsön két órát Magyarországon!" c. kiállításon a nézők szemeláttára „varázsol percek alatt magyaros mintákat eczetjével, s megajándékozza vele a látogatókat."

Pintér István: „Töltsön két órát Magyarországon!" — Braziliában... 3,

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. márc. 25.

Tamás Andrásné, népművész

170 k

A moszkvai magyar kiállításon
Hruscsov elvtárs kezet fog
"Tamás Andrásné népművésznek!"

- kép

2.

Népszabadság, Bp., 1960. nov. 1. [Vasárnap]

Tamás Andrásné, népművész hímző

Moh

A párizsi magyar népművészeti kiállításon a kalocsai pingáló- s hímzőasszony személyesen bemutatja páratlan művészetét.

–: Röviden

6. 1

Sp. 1961. márc. 23.

NÉPSZABADSÁG,

MDK

Tamás Andrásné népművésznő

Kalocsai „író-asszony". A moszkvai magyar ipari kiállításon a falra „írja" eredeti festményeit. (Fényképp repr.)

Kiküldött munkatársunk jelentése Moszkvából a magyar kiállításról. Ország-Világ, Bp. 1960. 34. sz. (5. l.)

Tamás Andrásné MDK

kalocsai himzésminta-rajzoló
"Iróasszony"

--ta: Milliós virágok.
Nők Lapja. 1957 jul. 25.

MDK

Tamás Andrásné

Író-asszony; a Kalocsai hárípari szövetkezet tagja.

-ta: Milliós virágok.

Nők Lapja, Bp. 1957. július 25. [8.l.]

Tamás Andrásné

Kalocsai himzett falvédő/részlet/, reprodukci

III. Magyar Ipa rművészeti és Népművészeti Kiállitás Iparművészeti Muzeum, katalogusa, 1955. Bpest.
29 lap

BOR

ATA

lefon: 37-0-05
„ 34-4-58
„ 11-3-40

l. hivó: 52-9-53
l. hivó: 95-0-01

KARDOS

KÉPKERET ÉS LI

BUDA

VIII., Rökkszilárd
VII., Wesselényi-u
V., Báthory-u
V., Légrády Kár
II., Margit-kö
Ujpest, Árpá

Tamás András

rendőr Szegeden

tanulmányfejei

Uj Magyarság 1935

máj. 19.

(Rendőrművészek

kiállítása.)

TAMÁS, Emerich festő (1879-1901)

MYSS, Walter: Kunst in Siebenbürgen.
Innsbruck : Wort und Welt Verl., 1991
loo, lo2, lo4.

| Individual concentrations [pg
60 mg/kg/day nominal dos			
Males			
BNP-166	M-COOH	M-OH	BNI
1580	1380	2460	74
4360	9620	9690	8
2370	3010	6950	22
8760	5190	11000	15
7270	1700	10900	94
3290	2350	6540	61
3250	2840	7370	14
6970	4160	8440	16
3430	1740	8770	12
1530	bql	1400	45

Tamás Ákos

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003
152.l. 159.l.

ÜVÉSZETBEN

üzése módszertani jellegü:
etációs eljárásokkal értel-
rszági müvészet emlékanyaga
ciplináris keretein kivül
részt a magyar tudományos
yetemes középkori müvé-
nyes forrásanyagként.
üzés semmiképpen sem
odikai innováció látszatát.
inti az esetleg erőszakos
agában is évszázados ha-
os követelményt, amely
maga normái szerint kell
a középkori müvészi al-

TAMÁS ERVIN iparművész

ólómüveg kompozicíója

GELLÉR Ferenc: Régi vármegyeháza rekonstrukciója [Debrecen]. = Magyar Építőművészet, 1990.2.sz. 11. p. és ill.

(Kassai) Tamás képíró

1553-ban az orgonát vija meg.

Kassa 1553.

Kenessey Lajos: Kassai képirók.
Művészet, 1903- 341. l.

SAKK

EURÓPA LEGJOBB CSAPATA: BP. SPARTACUS

Dávid—Góliát komplexummal indult a Budapesti Spartacus a szovjet Bureveszinyikkel szemben a harmadízben kiírt Bajnokcsapatok Európa-kupájának döntőjében. Senki emberfia, de még a komputer sem számított magyar győzelemre. A számítógép tippje 7.5 : 4.5 arányú szovjet győzelem volt, amit az ellendrukkerek nem is mulasztottak el terjeszteni; előre ittak... mire? Valóban a többszörös szovjet bajnokcsapat nyerte az előző két BEK-et, az együttesben minden táblán nemzetközi nagymester szerepelt (Tajmanov és Kocsijev Leningrádból, Balasov, Razuvajev, Juszupov és Dolmatov Moszkvából). Tartalék nélkül érkezett, mert édesanyja halála miatt Georgadze nagymester Budapest helyett Tbiliszibe repült. Nagy volt a két csapat úgynevezett Élő-pontjai közti különbség is, átlagban 70 pont. A Szpariban csak három nagymester, két nemzetközi és egy FIDE-mester játszott.

A mérkőzés azonban megmutatta, hogy az emberek számokká való átalakítása nem mindig irányadó. Míg az első öt táblán 1 : 1 arányú döntetlen született, a mérkőzés a 6. táblán dőlt el, ahol 210 volt az értékszámbeli különbség, a magyar versenyző rovására.

A nagy közönségsikert arató mérkőzés bővelkedett izgalmas mozzanatokban. Az I. fordulóban

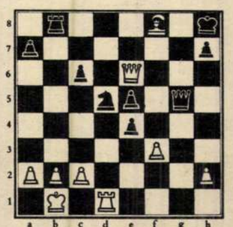

a játék a magyar versenyzők számára. Annyira, hogy este 8-kor, 4 órai játék után, a szurkolóként jelen volt Orsó Miklós nemzetközi mester ki is merte mondani: a Spartacus az Európa-bajnok. Ekkor azonban Lukács és Faragó rontott, előbbi vesztésre Juszupov, Faragó döntetlenre Tajmanov ellen, így Schneider szenzációs és látványos győzelme Dolmatov ellen végül csak 3 : 3-as döntetlenre volt elég. Maradtak a függőjátszmák. Egypontos szovjet győzelmet ígértek, ez esetben, 6 : 6-os eredménynél, másnap harmadik mérkőzést kellett volna játszani. Pintér azonban éjjel 1.41 órakor, 138 (!) lépés után, döntetlenre mentette nehéz állását Razuvajev nagymester ellen. Az a szabály érvényesült, egy bástya + futó kontra bástya végjátékban, amely szerint a játszma döntetlen, ha 50 lépés alatt gyaloglépés vagy ütés nem történik. A végjáték elméleti döntetlen, de nagyon sok a hibalehetőség. Razuvajev mindent megkísérelt: háromszor szorította le Pintér királyát a tábla szélére, de Pintér mindig kisiklott a szorításból. Így a végeredmény 6,5:5,5 lett, a magyar sakkozás olimpiai sikereihez újabb világsikert fűzött, hiszen a szovjet válogatottat bármely szinten megelőzni csak egész kivételesen sikerül.

Szicíliai védelem

S. Dolmatov — Schneider A.

1. e4, c5 2. Hf3, d6 3. d4, cd: 4. Hd4:, Hf6 5. Hc3, g6 (A sárkányváltozat, amelynek Schneider mester — a női válogatott keret új edzője — egyik legjobb magyar szakértője) *6. Fe3, Fg7 7. f3, 0—0 8. Vd2, Hc6 9. 0—0—0* (Inkább 9. Fc4) *9. —, d5! 10. ed:, Hd5: 11. Hc6:, bc: 12. Fd4, e5 13. Fc5, Fe6!* (Mindez elmélet!) *14. He4?!* (14. Fc4 szokásosabb) *14. —, Bb8!! 15. g4, f5 16. gf:, gf: 17. Bg1!?* (17. Hg5-re e4!, támadással b2 ellen) *17. —, fe: 18. Vh6, Vf6 19. Bg7:†, Vg7: 20. Ve6:†!* (Eddig a játszma azonos Fojgel—Jurtajev, Moszkva, 1981 játszmával, ahol 20. Ff8:?, Kf8:! 21. Ve6:, Vg5† 22. Bd2, Bd8! után a vezér nem menekülhet a fenyegető 23. —, Vd2:†!! és egy azt követő huszársakk elől) *20. —, Kh8 21. Ff8, Vg5† 22. Kb1* (Érdekes pillanat! Csapdába esés lenne 22. —, Hc3†? 23. Ka1, Hd1:, mert 24. Fh6!-tal világos nyer. L. az ábrát!) *22. —, Bf8:!* (Ez viszont dönt, mert nem megy 23. fe:, He3! miatt) *23. Vc6:, He3! 24. Be1, Hf1: 25. Bf1:, ef: 26. Ve4, f2 27. c4, Bf4!* (A két összekötött szabadgyalog feltartóztathatatlan) *28. Vd3, e4! 29. Vc3†, Bf6! 30. Kc2, e3 31. Kd3, Vf4 32. b3, Kg7* világos feladta, nincs védelem 33. —, Vf3 ellen.

FLÓRIÁN TIBOR

MEGFEJTÉS — NYERTESEK

A 14. számban megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Bátori Mária — Etelka — Cserei egy honvári herceg — Toldi Miklós — Etelka Karjelben — Jeles történetek — Pozsony és Pest. 50 forintos könyvutalványt nyertek: Gerő K. 1125, Gali L-né 1113, Erdélyi T. 1126, Tóth N. 1097, Matei A. 1122, Tóth K.-né 1148, Lászlóné Balogh M. 1081, özv. Németh J.-né, 1174, Dobai I. 1013, Marczinkó I. 1023 Budapest; Várnai K.-né Leninváros; Szép Gy.né Soltvadkert; Varjú B.-né Debrecen; Horváth I. Győr; Nagy K. Répcelak; Kákainé Dankó E. Szeged; Kárpáti J.-né Siklós; Sapring L.-né Szombathely; Brózman J.-né Eger; dr. Nagy T.-né Nagykanizsa.

A nyereményeket postán küldjük el.

PÉCSI SÁNDOR

Rejtvényünk öt fősorában és a számokkal jelölt négyzetek betűinek összeolvasásával hat szindarab címét és ezekben hat Pécsi Sándor-szerep nevét kapjuk. Megfejtésül a hat darabcím, és a hat Pécsi-szerep küldendő be levelezőlapon szerkesztőségünk címére, 1982. Budapest, 8. Pf. 6. „Rejtvény". Határidő: április 23. Valló Emil

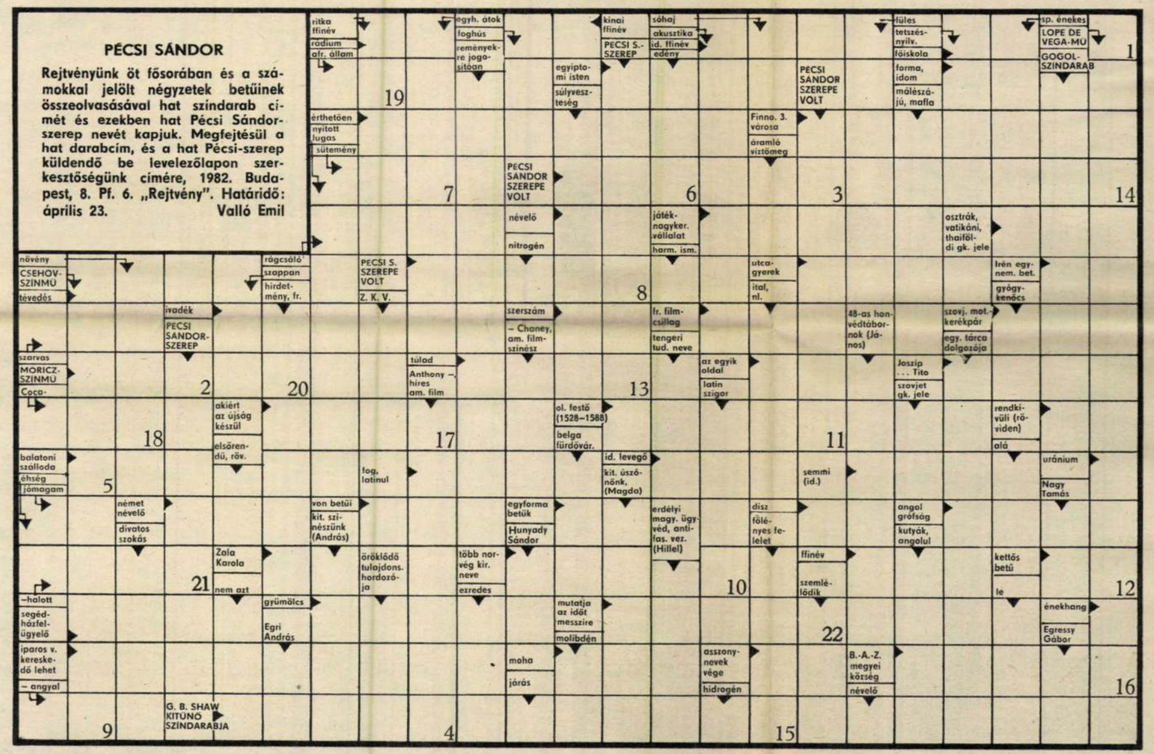

TAM LÁSZLÓ fotós
ÚJ TÜKÖR 1982. XX 16. n.

Életkoruk

15—19 éves	15%
20—24 éves	15%
25—29 éves	13%
30—34 éves	15%
35—39 éves	11%
40—44 éves	8%
45—49 éves	9%
50—54 éves	6%
55—59 éves	3%
60—64 éves	2%
65 fölött	3%

Foglalkozásuk

Mezőgazdasági munkás	2%
Kiskereskedő	5%
Nagykereskedő, vállalkozó	11%
Tisztviselő	32%
Fizikai munkás	27%
Középiskolás	8%
Főiskolás	6%
Nyugdíjas	5%
Nem dolgozik	4%

Figyelemre méltó az is, hogy a szurkolók lakását milyen távolság választja el a stadiontól.

1 km-nél kevesebb	8%
1—5 km	28%
5—10 km	23%
10—50 km	29%
50—100 km	7%
100 km-nél távolabbról	5%

A felmérés leglényegesebb kérdése ez volt:

— Miért nem járnak gyakrabban mérkőzésre?

A válaszokat három csoportra osztották a felmérést végző szakemberek. Az első: gazdasági okok, vagyis a helyárak. A második: a labdarúgáson kívüli okok. Hétvégi kirándulások (20%), családi ügyek (18%), egyéb szórakozások (14%), televízió (4%). Mit lehet e gátló körülmények ellen tenni? Hétköznap kell játszani (erre már történtek intézkedések), és vonzóbbá kell tenni a futballt (erre még nem).

A harmadik: a futballnak tulajdonítható okok. A válaszokból ez derült ki:

Gyenge a csapatom	16%
A játék minősége hanyatlik	13%
Kevés gól esik	12%
Kevés a parkolóhely	8%
Kényelmetlenek a stadionok	7%
Nehézkes a jegyváltás	**6%**
Szervezetlen a közlekedés	**5%**
Változó a kezdési időpont	4%

Más szurkolók nem adtak határozott választ.

Mindezen talán nemcsak a francia csapatok, játékosok és a francia labdarúgószövetség tűnődhet el. *Az ezerarcú szurkoló* című kötet nemcsak szórakoztató, hanem hasznos olvasmány is. Érdemes lenne folytatni. Ilyen fejezetcímekkel: Az ezerarcú kapus, az ezerarcú középpályás, az ezerarcú profi, az ezerarcú edző, az ezerarcú elnök, az ezerarcú szövetségi ember és főember, végül az ezerarcú sportújságíró. A téma kimeríthetetlen.

MOLNÁR KÁROLY

Április 3-án, szombaton a Budapest Sportcsarnokban tízezer néző előtt nemzetközi karateversenyt rendeztek. Eredmények. Formagyakorlatok (kata). Férfiak: 1. Belgium, 2. NSZK, 3. Anglia... 5. Magyarország (Hardi, Baranyai, Arisztotelesz). Nők: 1. Jugoszlávia, 2. NSZK, 3. Magyarország (Faludi, Balogh, dr. Tóth). Küzdelem (kumite): 1. Franciaország, 2. Anglia, 3. Csehszlovákia.

(Újsághír)

Meg nem értés, bevillongások ellentmondások légkörében is alig tíz év alatt tömegsporttá vált hazánkban a karate. Az eredetileg távolkeleti önvédelmi harcművészet előzményeik nélkül robbant be sportéletünkbe. Az 1970-es évek elején alig néhányan, ma hatezren tanulják, ismerik a karate valamelyik stílusirányzatát.

Kevesen tudják, hogy a magyar karate azon kevés sportágak egyike, amely eltartja önmagát: az egyes klubok szinte kivétel nélkül bázisszerv nélkül működnek. A költségeket a versenyek bevételeiből és a tagdíjakból fedezik; inkább az élsport tartja el a tömegsportot, mint fordítva. Klubfoglalkozások, kulturális rendezvények, kirándulások növelik a karate vonzását.

MÍTOSZ ÉS DIVAT

Az igazolt versenyzők száma 300, közöttük tucatnyi nemzetközi színvonalú. Többen szereztek eddig előkelő helyezést rangos nemzetközi versenyeken. A magyar karate még gyermekcipőben jár, mégis felmutathat már csak rá jellemző sajátosságokat. Európában csak nálunk rendeznek nyílt, azaz minden stílusirányzat képviselői számára közös versenyeket. Talán éppen nálunk sikerült először megteremteni a stílusok (all-style, kyukushinkai, shotokan, tae-kwon-do, stb.) közötti békét.

A karate a legtöbb országban a köréje fonódott távol-keleti mítoszoknak, a ráaggatott egzotikumnak, a divatnak köszönheti népszerűségét. Sokan úgy állítják be, mint a „lélek kiteljesedésének útját". A karatemesterek tanítványainak nemegyszer olyan módszer elsajátítását ígérik, amely az ősi tudás birtokosát legyőzhetetlenné teszi. Nyugaton a közbiztonság helyenként siralmas állapota miatt ez az érv döntő jelentőségű. A „legyőzhetetlenség" igazolására a középkori Kína történetileg ellenőrizhetetlen legendáiból merítenek példákat.

A karate őse feltehetőleg a kínai shaolin kolostor fegyvertelen szerzeteseinek a rablóbandák és a szeszélyes császárok csapatai elleni kialakított önvédelmi, testgyakorlási módszere, illetve ennek évszázadok alatt rendszerezett és továbbfejlesztett változata, a Kempo. Az időközben Kínában jelentkező tanok és vallások — taoizmus, buddhizmus, konfucianizmus — természetszerűleg hatottak a harcművészetekre, s a karate ideológiai magyarázatai is eszerint változtak.

A karate Japánból, Koreából és Kínából indult világhódító útjára. Az első világhírű iskolákat az 1920-as, 30-as években Japánban alapították. Japán eredetű a karate elnevezés is, ami ma sokféle irányzat gyűjtőneve. A japán és koreai mesterek újra rendszerezték az ősi harcművészetek módszereit, amit tanítványaik tovább csiszoltak, és így önálló iskolákat teremtettek. A második világháború után az Egyesült Államokban is elterjedt ez a sport. Az 50-es években Kaliforniában is iskolákat alapítottak, amelyekben a hagyományos harcművészeteket a huszadik századi küzdősportok igényei szerint alakították át.

Ma már az a helyzet, hogy szeri. se száma a stílusoknak. Az egyes iskolák vezetői sem az egységre törekednek, hanem azt követelik tanítványaiktól, hogy a beléjük sulykolt harcmodort egyedül üdvözítőnek ismerjék el.

Nálunk a sportág akkor még magányos úttörői az 1970-es évek elején tűntek fel. A svédországi Mészáros Attila volt az első, aki tanítani kezdte a karatét. Az első klub, a Mélyépterv Sportkör 1974-ben alakult. Egy évvel később a klubok száma már tíznél is több volt. A japán hagyományokat leginkább követő shotokán Magyarországon sokáig irányító szerepet töltött be, ám hamarosan megjelent a kyukushinkai, a tae-kwon-do, sőt az aikido. 1979-ben megalakult a Hunyadi János SE All-style Sport Karate klubja is. Jellenleg minden stílusnak nagyjából azonos számú, összesen mintegy 50 klubja működik Budapesten és vidéken.

Az Országos Testnevelési és Sporthivatal 1980 januárjában ismerte el a karatét azzal, hogy képviselőit felvette tagjai sorába. Az elismeréshez nem kis mértékben hozzájárult az a körülmény, hogy a KISZ — elsőként — felismerte és felkarolta a magyar karatét.

IRÁNYZATOK HARCA

1980-ban megalakult az OTSH Cselgáncs Szövetsége Karate Szakbizottsága. Kezdetben azonban a magyar karatére is rányomta bélyegét az irányzatok között világszerte dúló „hidegháború". A kilenctagú szakbizottságban például a shotokan öt, a másik három népszerű irányzat képviselői egy-egy képviselővel voltak jelen. Ez a helyzet gyakorlatilag lehetetlenné tette a bizottság működését, és a testület ugyanebben az évben fel is oszlott.

Az új karate szakbizottság 1981 tavaszán alakult meg, s tagjainak összetétele már tükrözte a sportág reális erőviszonyait. Ilyen körülmények között született a testület azon állásfoglalása, miszerint minden irányzat azonos jogokat és kedvezményeket élvez. Egységesen kidolgozták a négy legnépszerűbb irányzat versenyszabályzat-rendszerét, lehetővé tették ezzel közös bajnokságok lebonyolítását. Az első ilyen 1981 tavaszán volt.

Mindez úgy vált lehetővé, hogy a testület a karate küzdősport jellegét hangsúlyozta, lehántva a huszadik századivá vált harcművészetekhez kötődött misztikus elemeket.

A fejlemények ilyetén alakulásában kezdeményező szerepet játszott az all-style irányzat, amely — mint neve is mutatja — igyekszik magába foglalni minden stílus használható elemeit.

KÜZDŐSPORT VAGY ÖNVÉDELEM?

Koncz János, a Hunyadi SE és a Karate Szakbizottság elnöke így beszél erről:

— Nem volt könnyű megteremteni az egységet még a nagyon fiatal magyar karatéban sem. A japán tradícionális stílusoknak ugyanis éppúgy vannak értékei, mint a koreai, vagy kínai eredetűeknek, illetve európaivá, amerikaivá vált változataiknak. A karate viszont soha nem szerezhet magának tekintélyt, soha nem válhat olimpiai sportággá, ha maguk a legtekintélyesebb karatések sem értenek egyet alapvető kérdésekben: küzdősportnak vagy önvédelemnek, testi vagy lelki gyakorlatnak kell-e elsősorban tekinteni? Nekem az a meggyőződésem, hogy a karatét olyan küzdősportká kell tennünk, amely kielégíti a tömegek egészséges mozgásigényét, megadja a sportolás örömét és a versengés lehetőségét is. Ehhez az szükséges, hogy az irányzatok képviselői kölcsönösen elismerjék, tiszteljék egymást. A Karate Szakbizottságot mindezen érvek ellenére máris érik olyan hatások, amelyek az élsport és a tömegsport különválását eredményeznék. Mi azonban nem tartanánk helyesnek a fejlődés ezen útját, hiszen a magyar karatét éppen a közösségi gondolat vitte sikerre. Alig van olyan versenyünk, ahol ne lennének a lelátók, s nyílvánvaló a karatéban szerzett közösségi élmény teszi, hogy önzetlen sportbarátokból kiterjedt társadalmiaktívahálózat alakulhatott ki.

A magyar karate sajátosságaira egyébként külföldön is felfigyeltek. Bár a Karate Szakbizottság nem tagja egyik világszövetségnek sem, gyakran hívják képviselőit különféle nemzetközi karatetanácskozásokra, versenyekre. Legutóbb Koncz János vezetésével magyar karatekküldöttség vett részt Guayagilban a III. Tea-kwon-do világbajnokságon.

SZENTGYÖRGYI TIBOR

HABIK CSABA FELVÉTELE

Karate, magyar módra

FESZTIVÁL-DÍJAS FOTÓMŰVÉSZ

A franciaországi Angouramában Tám László fotóművész, lapunk külső munkatársa, elnyerte a fesztivál nagydíját az Oscar International Angiurama és a Prix Nôtre Temps, az urbanizáció című diaporámájával. Alább közlünk néhány felvételt a nagydíjas sorozatból.

